

Indian Botanic Garden Library
BOTANICAL SURVEY OF INDIA

clas no.5... 81.634

BOOK No..Pls:..

ACC. NO.

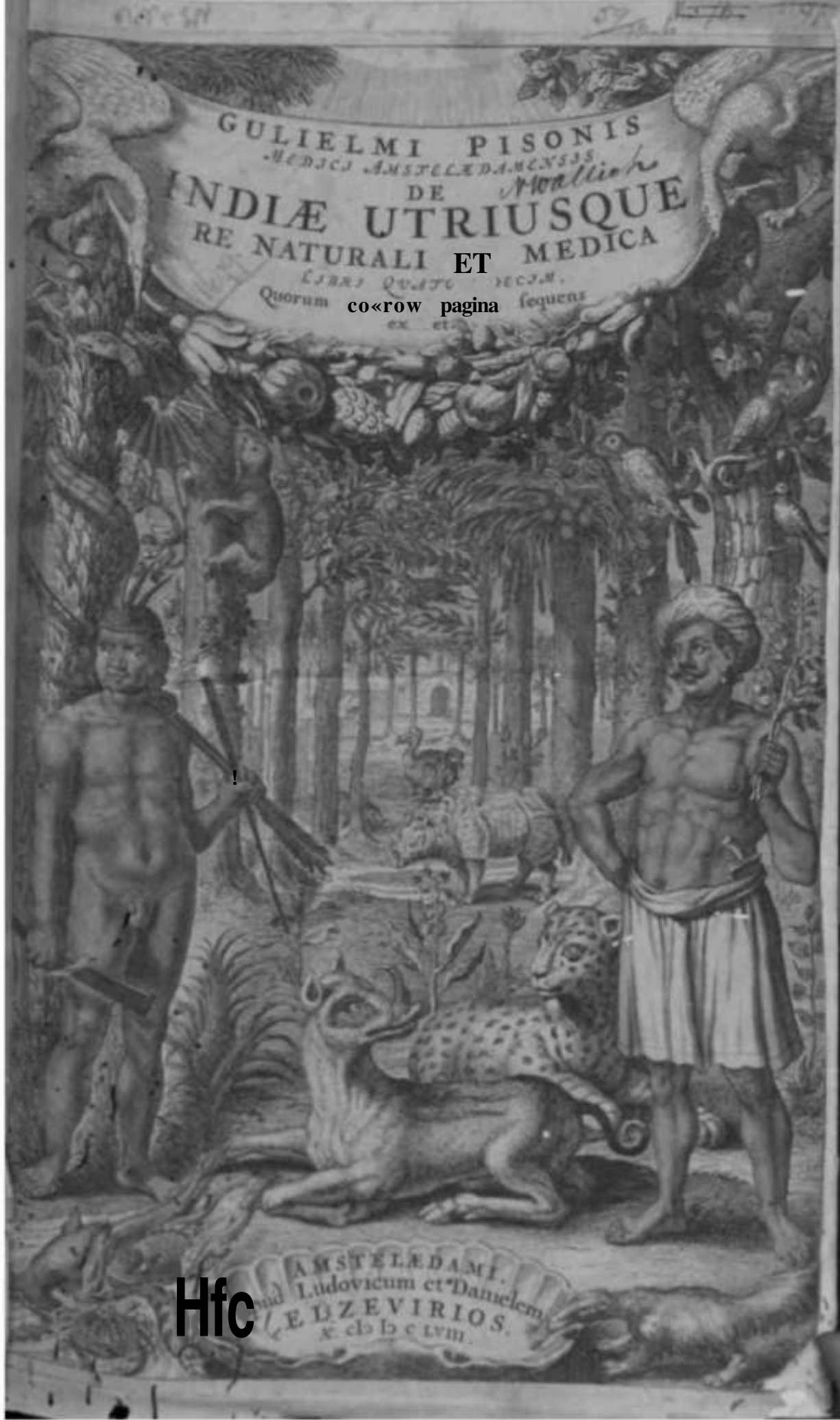

GULIELMI PISONIS
MEDICI AMSTELÆDAMENSIS
DE *Wallisch*
INDIÆ UTRIUSQUE
RE NATURALI ET MEDICA

LIBRI QUARTI TERTIAM.
Quorum *co«row pagina* sequens
ex. et.

Hfc

AMSTELÆDAMI.
Ludovicum et Danielem
ELZEVIROS.
x. d. b. e. t. m.

A V T O R E S E T T I T V L I

Librorum, qui hoc Volumine
exhibentur.

G V L I E L M I P I S O N I S ,
Medici Amstelredamensis,

- I. De Acribus, Aquis, & Locis.
  - II. De Natura & cura Morborum, Occidentali *Indice*, imprimis
Brafiliæ, familiarium.
  - III. De Animalibus, aquatilibus, volatilibus, & terrestribus, edulibus.
  - IV. De Arboribus, fructibus, & herbis medicis, atque alimentis
natis in Brasilia & regionibus vicinis.
  - V. De Noxiis & venenatis, eorumque Antidotis. **Quibus inserta sunt**
Animalium quorundam viva: (ceteros in Turn & aliquot Me-
tamorphoses Insettorum.
- VLMantiflaaromatica &c. Podcapost Bontu tiadacus.

GEORGII MARGRAVI De Diephstadt

- I. Tradatus Tomographicus & Mercorologicus Brasiliæ, cum Ob-
servatione Hæsioph Solans,
- II. Commercium Brasiliæ & Chili in lingua &c.

I A C O B I B O N T I I ,
Batavia? in majori Java novæ Medici ordinarii»

- I. De Conservanda. valetudine.
  - II. Medicus, medicus.
  - III. Observationes in cadaveribus.
  - IV. Note in Garciam ab Orta.
- V. *Jf. Historia Annilium. In quibus limitantur G Pi so Annotadu-
1 vii win • «i r Pttfc AAfaionxmlteviriaiqBB re-
VII HiitonaPlancaium. J cc&em.*

SENECA: *Veniet tempus, quo illa, quæ nunc latent, in lucem dies extrahet, &
longioris ævi diligentia.*

SEKENISSIMO AT\$VE POTENTISSI

PKINCIPI AC DOMINO

D O M I N O

FRIDERICO GULIELMO:

DEI GRATIA MARCHIONI BRANDEBVRGICO: S:
ROM: IMP: ARCHICAMERARIO ET ELECTORI:
MAGDEBVRGI: BORVSSU: CLIVI^E: IVLIyE:
MONTIVM: STETIN: POMERANOR: CASSVBIOR:
VANDALORVM: ET IN SILESIA CROSNyE AC
IAGERSDORFFII DVCI: BVRGRAVIO NORIBI R-
GENSI: PRINCIPI HALBERSTADIENSI AC MIN-
DENSI: COMITI MAIICi ET RAVENSBERGP
DYNASTY IN RAVENSTEIN: &c.

SERENISSIME PRINCEPS, ELECTOR AKGVSTEI

Vgufra res cfl: Hiftona Nacuralis ,
utpote cifdem, quibus lioc Vniver-
liim > terminis **comprehend**. Quo
ipibconfarcarbitror, quanta moli*
J opus iuis **fibihumerts imponant,quii**
cam pofteritati tradendam mmunt.
Fecit olim , 6c tarn fclici **fuceffu** >
, quam ftupend^) aufu, **Piinius** major. Etiamnc **perfeit ?**
Gertfc non potuit: non tatifcentc **animi** qua facile vel
^ tcrum valuifict Orbem complecti, magnitudine. (cd
fflcKcientererum **materia**. Dcfcl:us illius can (a **fait**, non
unbotipres tamep doae. Altera, quod Indix, **jam ttun**
nota ,non-(htis **camen** client **oognicac**, **nedum** perffe-
ta. Ytp^tc atliri (i>lita:, non man > non pace, led ter-
ra at\$Jc **hotjf**). Quorum nihiledcaut iflodirtkiliusar-
que mille diienrmum **plenius** .docucrc integri per fo^
litudi-

E P I S T O L A

litudinum vastitates & omnium rerum magnificentiam delectat exercitus: aut illo inimicus scientiarum propagationi, omnium temporum historiam loquuntur, ut ne dicam, experientia quotidiana. Alacra, quod major terra pars, universa America scilicet, spissis ignorantiae tenebris involuta, velut in Chaos delitescit. Quae temporibus avorum reperta, patrum detecta & nostro illustrata, praebebat uberrimum praesens adjuvandum copiarum rerum cornu. Quarum quia ipse non contemnendam partem fui & inspektor & notator, sub auspiciis Ulultrissimi Io. Mauricii, Naflavii Principis, & Brasiliae, terra manque, Praefecti, Tuxque nunc Celsitudinis ad Imperii Comitum Legati, certe non debui hoc talentum, quod mihi Deus ad enarrandam gloriam suam contulit, abscondere, &c. seruum me facere inutilem. Quod à me amoliri enim fatigans, capi ex observationibus illis temporibus colligere concintiaro Historiam, Cum Naturalium, tum Medicam, eorum, quae Occidentalis India suo in fine fovet salubrem humani salutem. Quae nunc, cum Orientalis India desideratis Naturae thesauris simul in lucem prodire cœptis, Serenissimam Tuam Celsitudinem ad eundem (ibi putavi, quod substanti nominis non solum auspiciis decus, si quod habet, tueri, *icd* & patrocini quae ac favore tuta, facilius sciatque *affica* cius probare aliis possit. Id vero audendum sibi tantae fidentius existimat, quo minus, praesentis saeculi calamitate, & perterritis undique bellorum procellis, securi ac tranquilli loci concessuntur Musis his, ejuis sententati imprimis prodesse, &, si fas est dicere, fatigata & ut cetera vivendi tempora, quae novis rationibus peribere pergant velle, ostendunt. Quae etiam de causa, eam quae non interpretem fecerunt, quae ad infuumbat Jimenta ac voluptatum illecebras sunt excogitata, vel ad pompam

eum often-

D E D I C A T O R I A .

& ostentationem vanam comparata > led **Gmplici** stylo
 circa summi Creatoris operaverfari profiteatur, indigna
 non debet viden, qux Tuum Nomen gestet in fron-
 ti/picio, & sub tam auguix infcriptionis tutela vive-
 reacvigere in oculis hominum dc fideret. Fuit ilia pri-
 fcis feculis Regix dignitatis pars non infima, Carliq;ue
 Terrarq;ue **tra&us** &: Marium fpatia atq;ue **proprieta-**
 tes percontari, eorumq;ue interpretibus bene velle; 6V
 combinatis pacis bellique **ftudiis** firmiorem ac beatiorem
 impcrii poffefTionem libi aflerere: idque non adco mukj
 literarum pcntia, quam exverocarum ufu. Eruditi au-
 diebant Tiberius, Nero, Domitianus, aliiq;ue; maxi-
 mo interim humanigeneris exitionati. Trajanus contra
 & Alexander, eorumq;ue fimilcs, ctii minus eruditi, Iu-
 cem tamen vel imprimis mundo intulcrunt. Eadem ra-
 tione recentiores inter muki **Chriftiani** Principes longe
 potenrionbus pravaluerunt, & fupra Mortahtatem (c
 tantum non extulerunt, potential Temper animicum
 adjunnendo; Vad Tuam Tuorumq;ue (alutem, in omni-
 bus ecu Cynofuram intendendo. Qua; procul dtibio **call-**
 fa est, quarc omnium **largitot** Deus homines **docuerit**
 tot fcicntias &: artes, ingenio **item cV** (**apientia** atq;ue
 prudentia inftruxcrit. Tu ccrtc, PRINCEPS CFL ^
 s i s S/M E , qui copiis, 6V impeno tam late patenti, non
 vi 6c Tanguine qufcitis, led ab avis cv atavis longa(erie,
velut ipermanus, xraditis, ac vigore animi **corporifque**
 (ufpiciendus Todus, magnum & illultre
 iplum **prsbes**, dum **premendo** nia|oriini vcfti-
 guCijLfta Tum **fejicitatum** cuinulo, tanquam colophoiicm
 fupcradderC ilfam (apientia; partem contendis , <jux in
 1 f mteniplai jnn fopcrum Dei naturalium confiftit. Quod
 . \Y^lt\va\v\nc lruaftud'mm procul clubio non rorum pro
 avit \ rccensjeufcicm commatis documentum **Ulufrif-**

EPISTOLA DEDICATORIA.

fitnila Mauritii, qui publicis omnino salutis intercl-
fe existimavit, (i impostero Europæ non Jateret,
quam longe lateque per univcrsum terrarum Orbem
diffusa **fit** immensia rerum Natura. Quod uterrc&um
daret erections animi Princeps, **investigationum** diffi-
cultates sumptibus suis auctoritate non solum fuble-
vavkolimin India Occidentali; sed & omnes illos, qui
agricultura, venatu, aucupio, piscatu vitam tolerarent,
mi hi parere iussit. Quid **minim**, si **canri** Heroi's studium
atque favor me inflammavit, ut ex **volumen** hoc ad unv-
bicum perducerem, & confectum atque meliori cura
excultum, addit is quam plurimis, **hadenus** aut incogni-
tis, aut neglectis, neque tumido aut principiti conamine
in umbra excogitatis, sed propria plurimum experien-
tia atque usu comprobatis, ad Tuos pedes deponerem.
Quod si suscipere **dignaberis**, perque otium inspicere,
sevel umbra favens uiprolequi, certe nihil videri auro*
ri optabilius vel **opcri** honorabilius evenire poterit. Quod
supcreft, DEVM OPT. MAX. veneror, ut **Celestium**
dum Tuam implcat omni benedictione, profperitate,
felicitate.

SERENISSIMA & AVGVSTA
CELSITVDINI TV& j

Devotissimus cibus

GVLIELMVS RISO.

GVLIELMVS PISO

LECTORI
SALVTEM.

Vanto mm molbmne , ac vita discrimine olbn
tnajores nojlri extremos mundi cardines per imtncnfa
mariutn spatia adier'mt ac lujhrarint; quantaque
ctiam nwicregnandi rabies, & auri sacra famespe-
flora mortalium accendat adfubigendas Orkntis &
Oca'dentis IndUs > mminem latere opinor. Verum
quanto contra negkctui pcrmulta Jlpenda Dei <? 3\atur.v opera, in-
terque eainfolita: mariurn fidcrumque imprimis reciptocationes & qti<e
bide fount > Ytttutes inferiorum moderatrices ſubjaceant, illi potijftmwn
expcriwituu qui lucubratio?iesfaas^PhyltcaspolieritaU reponere, & tat&t
novitatis arcarra marhh modcndU Applicant gejlunt. C^{wn} p^{orro} cujtjcwⁱ
que ingenui Hifloriographi juprema lex (T cura fit, veritatisfe antijliten
pntbere, & ilia omnino evittre, qtue genuinam reigejU, & part ratio-
ne in ea, quam nosjam traclamHs> tmterit, naturefaciem obfttfcare pof>
ftnt: nibilotninus idgemsfcriptown ob tatitam rmmi caligbian injcopu-
tosfacileimpngutit',undeqtfidem errores prateropinionem propagant > imo
eiiamfubkjle fidei fufpicionem inciurrunt, imprimis fialiqua,vel citrate-
teru/ti {UuforiLitem, vcljupra confaetvn natur.e Yim & ordinem pi!, t\~
ponamw. Qua onmiaiatitum abejl, ut me oh rei dijficuhattm & argti-
menti wYttatem apopoifto abflerrcre potuerint, ut matale ilia ipfa nuvi-
Mtcuhas tpropter utilitatem & dignitatem ,anbmmi addiderint.
tj« cu&i non alien* fidei vel fanut (qux tamficli & praVt tctiax
r&Uonfci\$fedfenfuumjlabiluuuffragiQ, quxcumque ex
1 \$0 3s(\Uura' TTjcatro velipfe obfervavi, T^ela veteranis indi-
rctepi*, ex<,>inf&-praxi fubjecerim. Indicium quippe non tamnm,
|fe* detcjiabr e outturn, in re feria, & in qua tot bominumfdta
Derfatur, ea doctre rtpjfccxppimants battt con?ruunt, vitawqite

P R I E F A T I O

torum ob inanis gloriolae aucupium exponere periailo possunt. Idcirco, ut
 ulam bene feliciter pertexerem, partem oneris de hanc in domesticos
 uteos, per externi in doctrinam & diligentissimum T>, Georg. Mark:
 gravium, Mathematicos & Medicine candidatum, quern in huius mecum
 adduxeram, ut, praeter exercitia Astronomica & Cosmographica, penitus
 observaret external potentissimum figuram illarum rerum naturalium,
 quamque virtutes internas praefidique medicamentum vel rellimend-
 d. t. valetudini nata, libenter experiret. Animalium denique, (sicut avium
 ac piscium extra crebris sessionibus Lucretia, tandemque a terra per-
 agratis nulliusque ante pedem tritu, imagines ad Ynnam a pictoribus, nunquam
 per mediterraneas solitudines peregrinante, expressis adjunxi. Quae antea
 nihil frequentius fore evenire rebus exoticis minus percipitis, quae ut k-
 mere, vel ad supererogationem usque extollantur, vel infra meritum depriman-
 tur, & abiciantur: omnino interesse putavi, quo tunc confusa Musarum
 supellex apud chioris notapopulos profilitur, ut, id quod ante decen-
 nium in editio Hi florid Naturalis Brasiliensis (nimirum precipitanter, per
 meam & prolo abfinitum in lw, emj//utrufr^ fmvimifim*, nunc tandem
 praxlem > scilicet utilia ab inutilibus, tunc a dubiis & superfluis, fatis
 a noxiis separem: turn, ut ea sumul promam, qua difficilioris Moutu-
 ti, & altioris indaginis, infebedis baculus meus, ob narrata impedi-
 menta, delituerant. Quod an per facultate profecerim, qua alacritate
 susceperim, aliorum erit iudicium. Quidquid est, ego amoto omni tempore
 tandem laborem hunc, licet alio fati occupatum, subivit, solidisque r-
 tionibus commotus, fatius fore duxi, paucis quibusdam disyllabis, quae
 magnorum eruditorumque Yrorum desideris non satis faecre. Et tunc im-
 muni a cacoethe scripturicantis & vi animo hinc, ad ueriores rerum con-
 tentionem acquirendam, Deternumque ingenii excutiendum xlibentw, ^, .
 Tertium autem, cum tot quotidie Europe Indias peragrassetes, & C(;
 commercia perpetua peregrini cum indigenis in iuncta in usum in n, n, n, n
 commutantes, frustra tamen beatitudinem ex earum in Utii qll*r) \cnt,
 nisi bona aevita utilia feligerent, atque nociuura vdw pimu fu^re < jr
 declinare didicerint. Tantum vero ab eis, ut vel ab ? du petita Aro) » a-
 ta, vel ab externis accepta populo iemedia, putem t^ftnt domi nant' ipr. i •
 frevda,

A D L E C T O R E M .

Jren^utpoUmexijlimcm.tSiqicgcmhunnKJorembabcrecumlnitnafia
 conjenfum>&plus in eampo]e,q&e proptcrfolum adwaquecom-
 mune illi juntfamiliariora. &- eapropter c]je turpim in bis, quam in illti
 cctcutire. Ccrtenulli, ut eycgie Cornelius vere Qclfm observavit, adeofe
 3\aturaprdbuitnovrcam> cut nonfufficientia ex medkamenta <T ali-
 nwntafitppeditauerit. Quo &• alluditilludTZeoHmfapiemifjimi: Crea-
 yit, utejient omnia ubique, &fanabdesfecit nationes terranmt. Verum
 perpclum ille diverjarwn undique gentium foncurjiu <? mutu.i focietas ef-
 ,ccemnty ut Ytx aliqua nfcriatur terrafuis contact bonii> &• qiw rm, jub
 necejitatupr.ftcxtii, **omnifam** luxu (?• intcwperantu, bybcno vdnt fla-
 tit, fit occupata. Vndc **tandem** pertinax confucUido **obtimut**, ut exotica ft-
 mmacpatriapart zglo > tanqitam]pit<e&y]dletudinrtuc?!deunice necejft-
 ria ypromifcuc expetaiitur.

Quod cum itafit, ego, quo midnsfimulprode]fcm, cofterraneimeI Id-
 cobi ^Boiitii, olim in 'Batavia 3\ova Medici mmarii, jcbediafmata ha-
 clenusjepulta a blattis tineifqucvindicrti, aUjue/inwhw.u ejui priorcs &"
 pojlerhres Opcri buic ajjociavi. 'Primo> ut defwidi turn cineribtafua red-
 fferentur, turn mcmorU dcbita peifohercentur frxmia. Deinde, ut ipfius
 lay*&Br4fili<i'(qutfttraquefub c]ufdemqtufi latitudinUgradu po-
 fta e]l) dona flihttifera juxta ft pofita **damn** duceferent y atque hide
 cuique innotcfaret, in quibus vddifcrepetvd coifteniat Oriens ab Oat-
 dentc. SSQtiu ,/falt until.- Ind'tarwnpartcs circa mturalui inkrfe con-
 gmunt, liut rationtfitm toto cxlo dijferant; it.t &• Vtcini arundcm hci'
 fipraf^t aliqtwido difcrepant, &• peculi are quidpru-jv ferutit fquaw-
 vi^tdeMiturprimafrontkniMxime interfeconcordare. Quodficui in-
 flinuta comparationc ^debitor 'Bout turn pr.e nobts fdk'ms aliqua, turn ant-
 1 turn -jcgetabilia cum Europxis conttdiffe -y ewn cogitare vdim, illi,
 ^lackmfuiffc&acLim: illi J/iatkwn antiquit.item objietricat.wi,
 mibi ip/t]fiwMU barbarian no'Ytrcatani fitijjc. fade
 jhli nitoremipfafacile argwnenti afpcritiscxiti,..fcbit, cam
 •fi r Oratienis potior mibi cwa /to. Iit.
 iibiibedcram appenderenibil nctt]je e]l, multo >•u-
 Hmtp 11, (in jejune juperbire, quum joktnmi
 parents

PR&FATIO AD LECTOREM.

parenti lufirki vicesfubhi,w quid illi temere accederet aut dcccderct.
Quippeetiamfiob immaturam Aućtoris mortem non omriibm partibm pc,* <•
felle conformatus prodeat, tamen ex eo facile patebit, quant
——tenui rerum fub imagine multum*

Nacurx fatiqc fubeft, 6c grandis origo.

*Annotationes autem &- Appendicés per me in[ett<t &• Latbiitate donate,
à/dijjimis Indite Orientalis Trafectisfuppeditatefunt, quas illi ab excr-
citatijjimis indigenarwn Mcdicajkis obfcrvarwit.*

*Siperqualecunque ho^opus, combinaiuWibrnperSum^ rcmotijjimas
lf &- America califolique regiones a`crajjis illis ignorantit nebulis
paulatimVmdicataSy&'ficaditwnadmeliorafacluM cenfueris ,tatisjii-
perqueboclabori nojhro pramii arbitrator. Etcnim quamvis admiran*
damunherfe J(atunt ceconomiam, ejujqeoccultos confenfu\$>promaje-
jlate Vivini Artifrlspenetrare bumana conditio non fcrat: attamcn, ex
quo erudita indujlria it} rimandis Maaocofmi & Microcofmi vifcerhu
occupari cafit, hautpcenitendos exindefrullm adhumanwn goius quoti-
die redwidaturosy inpcclarl nolent, nįjiquibus ejfuaua error,s & ignoran*
ticeinpfomt^elmaleferiatamens j>eriLitis&fcicntiarwn imperatcon*
temptum.*

CONSTANTINVS HVGENIVS

• Equus Dominus Zuylichemii &c.

J N

G VILIELMI PISONIS,

D. M.

Indiam Hifloriam Naturalcm.

LECTORI.

Mpiger excremos fuge, vcl fpcftator, ad Indm
Currerci res facia eft fucilis iftc labor.

PISONI piacuir quidquid Tub cardine nafu

Scivcrat Eoo, viderat Occiduo,

Sic Belgis prxftarc fins, quad parcat uni

Naturx propc nos & procul imperium.

licce breves Tabuks majeftas cxtcra rerum,

Vf10 fie H;ir,ivn p'rxcipic-ntr^ fn!>'t,

Vrraque ad Amftclias accerfitur India ripas,

Vtraque quas jufta eft promcre promit opesj

Proinic opes, quas fida bon.is, infida **opuntfts**

Terra dat, has fugias, fcilicct, has uc aincs,

Hie ftupcas, ubi nacta novas animaha **formas**

Gaudcat in vent is N.:(o favea- *Nus*.

Ncc tamen hoc TabuLr, Lector, nc rallcre, dt-unr,

J Sola nec has vires muta papyrus habet:

^ Q u o d Tpedas nihili<fti has **qua fac&ndia** ranci

Dc cota'mcjuit'pofteriute Viri,

Has Ta.bulas reverenterhabe: pracftanrior omni eft

Icone ijm doctomaiKK ab ore lepor:

Hoc ^UCt deduchis per tor **miracula** grandi

Matcn.i, in.es, ^i.nidior lfta mam:

i •

CONstANT! R.

THEODORI CRASWINKELII,

E Q V I T I S & C.

*<Id Belgas Juper ediunem Hipria Naturalis
&• Mediae adlocutio.*

Efligatricis sublimia munera cura;

Depositum cadi nobde, B E L G 'A tenes :

Qmque vides dkeis quas fufkk ucraquegazar

^{Inella,f}_T «umul_{1S}add_ereritetuis;

Omnem in Naturam penetrands acumina ments

Ingenuque fimul iudiciiquestupcs.

Optima fumma fov es: nihil hie nifi prxmia ddiint :

Ha;c Themis, hac Mu/k, Numma catta, vel.nc.

Tollat pnma Deus, fuccdat ,n alcera, rerum

· Dia parens: primus proxima P i s o feræ.

ALEXANDER MORVS

Ecdfitfles (yfanamm Ittteramm ^Prof/Jbr,

I N

D. G V I L I E L U I P I S O N I S,

De Vtriufque India: Re Natural! & Medica,

L I B R O S.

Vis »oyits hie Myftes Nature anatut parentit

E lateltns dias in lurmnis eruit oras i

\$tix certat cum Sole mdmisi quod paguai nomtn

Prtfmbet, ft promtt opts , quas condit Eoo,

Condtt & Hefperto flagrant fub CAY dine tellus ?

Jguod mfi VisoNis, W ApoLLiNis; aucior Apollo

Ttoniiy Aomtquc Chorty Medtctque repertor

Artis, amctnarnmqz Pater, quern P I s o Sacerdos

N < m fimplex bis rite colit, Mu/ftquc Salatam

Confoctat fehce jugo: men gjudi. t P I s o,

Dclitu Pbabi: non & * Phlcgethontts avar,

^htern Ditem minis ejje yet at, -•acuumquc reUnqmt

jduh datur, & magis 'q**t magit d^ludit htantem:

Evocdttlk ammas medus exfaitcibus Orci

Valientes ifatiiqut moram, quts credere pojfit ?

htjidenSj reddtt Suferis, & fae redon.t.:

Non habct tile parcm dticlz dukedim liu

Multipltcique fono. feu pnfca nobile gentis

Eloqmum, noflru»iye petts: feu nomttu prtfcio

Et panter noftro pUccmt imognnt. % fecb.

Dotfor adefty aperitque libtns ijuod mtxinms olim

Ntfcut Hippocrates \ non tpft Vpidatmits heros,

Jhabigeneque duo: cbaros decutjfet alumnos

Taha[fed PISONE priornefcyitt Apollo:

Si qua fides ftpfa\fu£t*nt tot barbara Mufu,

SurdaffHc, nee '-vulgo tjutum ignorata prof ana

MtUe fed tttlmm peregrina & yibuU rertv,

*'jene itmenda JOHO , **fittmr** U'ur.t **laquaittsi***

Res tamen ipfa mag ti fitttttr UJura btbntitSy

*Quitm **bate!** I .t.imjtt^tentem ui peUore fittat,*

Nou \qu! tenctds cantu danukeat aures,

Multos glo•>tdos, & * fparfit pat < rvcre multo

*Verba, fu. Arato minuu **auxthjftut fd** ens,*

Vifcera. ck.-jebrit torret fittbunda, requiro;

Hunc volo \ angpallens facunda iKunert bn

*Intempeftiv **it mn utijur**: Htttur herbii,*

Et

Et morbos paribus tetros medicatibus arcet.
Dulce fonat, fi quæ potest conferre salutem
Vox rribi: Cannibalum quamvis fit natajub oris,
Magajatafve inter duros, & p̄nitia labra
Tuppinaquum, facili njerfu quys dicere non efl,
Vattagonafque truces, & nudos membra tapuyas.

Hos ubi per populos VitfonaUta vebebat
MAVKITIVM Heroem, bene fu comes additus ibas,
Cor ports Au<fujli fervator, & axe fub illo
Vtdis baud raro monitor, cuflofque faluris.
Illefed indomtto dum pulfat robore Solem
Ocaduum, fufuco mgrantes njefpere frontes,
Braftlitque domos, & forti njulnera dextrd
Hofibus imponit Patn<e, tu njulnera quartis
jQuo paflo fanare queas, njirefque fub illo
Plant arum, fuccofque notas, femtina ccelo:
Sic redivrto aderas Clnron rediytyus Aclnlli.
Tu<(nat MAVRITIVS, dat leges, oppida condit,
Bar baricis fulgens fpolus, laurofque recent es
Irroemt Orbe Noyo: tu bellum indicare morbis
Aufus, in bis ipfis colleclo milite campis
Gramineo, & tanquam tclicis radicibusufus,
Febricujofa fug*4 procul agmina :faya malorum

P

Viela jacet legum, debellatique dolores:

Ipsi Ducem <uiBor fcqucrts, panterque triumphas,
Nee minus xterna prxewtfus tempora Uuro.

Nam, quod pace tua liceat mihi dicere, fanguis
NASSAVIVS, qm nunc ad Mawifiuminis oram
Impeno qu*rii Caput, & de Cafitre certas:
Magna tui fuperant Ulis njeffugia terris
Et man fur a dm: tamen &um proferat ultra
Co^natum Pisonis opus, fundataque moles
Re^ifico luxu, & nigns Judatalacertis
Hoc durante cadet: qua tufafitgia cxlo
Jlduxti, c^1 njario pofmfii fplendida ligno,
Vndique marmoreis centum fuffulta columnu,
Mult urn Tamanca, mult urn admirante Paryba,
Tandem aquata filo tempusferet: attaquefaxts
Mors <vetet: non huic njeniet, mejudice, cha>*4.
Donec erunt morbi: dum Solem promet ab or W
Memnoms alma parens, Tbetyfque fub aquore condet,
Pisonis mea Mufa mei celebrabit bonores,
Viyet inocciduo Pisonis gloria Pbccbo.
Necfilum extremis, qua Solonturque caditque
Gentibus a toto diyifis Orbe, fid Orbis
Jsuapatet, mlufirans mortalii commode <viu,

Non Batavts tantum y patrtxque fduttfer ora,
 VrrveLiber^mundumque kvans y fecubt morbis.
 Trtque adco, quern non Inert makfana cuptdo
 Compultt, att fitivj prenofum itrtrts arena
 Ire per Juror A tbalamos, Sohpfite cubtlc:
 J^m nee pallentis penetralia exca metatli
 feffodts, & qucquid prudens Kutura recondit
 Sub pedibus y mebufque latet, products tn auras,
 Totfcrbrwn e&uffun\ fed quodSoya Terrabcmgno
 Jlxubt cffuditqucfin*fub Salepropmquo
 Accerfii, nofirofque banns diffmitts tn ufus:
 Non piper y aut exfus lacrymans opobalfama cortex,
 Non American* qut manut arundine Juccus,
 HybUum fupcrans nectar: tot pnbuU IUXHS>
 Bt reUe gladwpbtres acetdere ditla
 ScitamcntaguU, merces tibtfumma laborts:
 Humantfed amor generis, fsudmmque junatidi
 Egtt tn ignotas alio fub fiderc Tir>
 Trans l»dos y extraque '-uiat C?^ Salts 0* ann\
 Ac mirtfm tn n/arutsjmgnu antmaha form,is
 Naturx ludenus opus: popultfqm falubres
 Arboret feet/tt: ttrptfaque littore no/iro
 Sqttamt(fm qcm **uda** gregis • wcx dulabus herb,*
 IfsdoliS mfouticpwwgtci vtfattfitects.
 Magne optfer\fic Utafluant ttbt tempora njiu>
 fortunate operum \ certe digmjfmitts **mm**
 3§ut fan in Batayis Phabt exornare Lyxum y
 Seu qua Rbcrlic flats y feu qua Vadus amne fupt-rbo
 Labitur Euganets, feu qua mans Velton ard:t:
 St non Amfieli* prohtbercnt otia tcrrx
 Aurea y torque ftluspoplorum, £?^ gratia florens^
 Nee Vroeerutn fpervoidus amor yfanUtque pen
 Has ego PISONIS LtudesJuMdefquemedentum
 Ex an;rpo ceant: nob dubttare Ugenda-
 ^utfquts cr(tm^Mbitat_f tterbo mtbi ytflus abtbt:
 Audiat hoc unu^quxfo: duI>tvnnni*gn.

«o mco Propni
 n. t^A V
 i. f III, *

FRANCISCVS DE VICQ,
M.D.

Ad Colle^{am} fuum

G. ' P I S O N E M.

Dmiranda ,fitum, mores, populoſjue locoſque

'Braſilite trātiūs noſcere quījquis OVet:

Te legito, T>icet: O terque quaterqtie bcatos!

Quiuiffent 'Batavijifua nojje 'Tlona*

NTunc mid nojje j*n>At? Lt*jñ dommanHtr in ori f,

Quas chantſ Pi so tollisadaſratuis.

*Attamen bac olimforfanſcrip/iſjejuvabit^*

VtflimulentHataVi Vindictſ arma, manus.

I N

Hijloriam JsQiturakm &•Mcdicam

A

G V I L I E L M O P I S O N E

Confcriptam

E L E G I A.

Via mutandis dum mercibus tquora fervent,
J>{u£ lucri cuptdd puppe Tiatavus arat,
P i s o mcus {non ille fcqui mortaiia natus)
Afragili tut as tempore capt at opes.
Varna viro nomenque placent, queis fata morctur:
*Per mare nee dubiam flermt m ajira ^vtam^*

Hoc vehit Occiduo fpobum prxdator ab Indo:

Has till exuvtas vitla paravit humui.

JQuamlibct immenfum non fruflratura liborc m

Prtmia mercedis fert dator ipfefu*.

Incitat hortatrix , validumque y capacia laudis

Tefiora quo fltmulet, Gloria calcar habet.

Otia Let bad ml difiant forte y quiefquc

Turpibus affimilat nos tactturnaferis.

(arpere fee la labor Super is par cent ta folis

Nominis aterm conciliator am at.

Vixqm fkvct votis fudore carcentibus <etbcr,

fArdua plus burntU quern prece cocpta movent.

Iga mevs n at ale folum fibi vindicat orbem,

Et patrto (pahum pro lore Sobs habet.

Sic adit* magno fijaftant Hercule Cjades,

Et/Tabula Hcftmi Geryonea boves.

?æG Bacchumjua cepit bum us. <~uos annama teftes ,

Thuraque, Lfngmquo munus ab or be datum.

jpuodfup And* medictis Voddlinus herbis ,

&€Vaque confibo bel/a regente, poteñs,

Lt&amcnt cfcdgitant dum lon%oa dccenma Troiam.

id tibi **>lajfavi maxtme, P i s o futf.

Pis ofagJ^JA^tura tuos fugttva rceffus,

*Et taatJt c*co\$ p4»dcre nolle fin us *

{

f* 4

Brff-

Bclhgen comes arm a Ducts non njiEia fecutns >
Pncipitcs Vhocbi qua, rota, mcrgU equos.
Vtimque per opt at* difcrimma lucis emenda*
Et raptty & rapt as qutfqre recondit opes;
Duxque tnumphator dum dirufa Marte Batarvo
*Mania dat flammis , Nerea clajfe premit *
PI s o MachaoniA medaatur prxltu lu'ctx:
Faufiaque cum Lacbefi, cum Styge bella gem.
PI s o N E M famx ft is mtempefia fatigat:
Cur a ruuro fomnos cfjicit ilia breyes.
Hxc traint, bxcftudio ^Victoria quxritur omni,
Valmaque yfed nullofatfa cruorc nocens.
himque fub examen, quodcunque dat Indtca Tcthys,
MttitiiTy O* tclhis barbara quicquid alit.
Vt neque Jit regto pretiofis orba metallis -y
Gramme nee camply fruge nee arva ^vacent:
Arceat ut ntmium denfa nemus arbere Solem:
JEquet arundineus cerea mella liquor:
Trxpete quam a/anã tranetur Amencus aër:
ObfeJJam coluber finte quisadjlct bumum:
Quadrupcdumfalfw ut inundet turba j'erarum:
Bellua ptfeofas qux populetar aquas:
r/aga quibus fuccis y <vel ab afptdefixa ~>el circen,
Cedat, & in certain f: ^v^{le} : *nra neu<'.
Dcnique confpicui, Jiquid novas educat orbis,
Vector a non pigeat quo fludtofa capt.
Morborum dormtor, Nature Myfta* Utcnus
Tnttmtty qua: titulis Mu'fa/it apta tuis
Laudts ayantte qui mentem rapt us honefity
Nulla quod eycrtantfiecula, condts opus.
Vifcera qui rerum nmaris tnhospita: per quern
Indtajam no fir* non peregrina domt eft.
Sic te dos celebret non unica -y, five potentu
Eloquit, y medic* five fit ufus opus:
Te lector yohatque frequens yplactumque reyolyy
Kara nee annumtret bibliotbeca fibi.
V i s o, pater Venerum, y cor amablct, P i - o, Lt. 1974. 1
Sena five libct promere five jocos:
Vector a for dentts nonfrafta cuptdinc Inert
AltiHskumma ^fcr fupcr aftra^vid.

*Jguod facts_y ajfuetam jam plaulibus erlge mentem[^]
Mnemofyne quo to laudis amicd <vocat.
Ipfe tibi prxfia_y fenium lature, me dent i_y
Thurinitts acceptam quarn tulit ager opem.
Longum iter extremos cum/is molittis ad Indos_y
Vagina conficiet plttis tibi docia ytx.
Huic nil per terras, per terns Utius aquor_y
ValuJ[^] inaccejfum_y qua patet orbis > crit.
Indue barbariem domitura nepotibus arma:
Nayiget exemplo pojiera turba tuo\
Cedat amans latebras infcitia: cedat_y iniquo
Palladi qui Livor vodere dentefolet.
E debellato confpeBius hofie tropxum
Nemo tulit. Dux hoc non neyct ipfẽ tuns.*

NICOJLAVS HIINMVS, DAN. F,

Ad
GVILIELMVM PISONEM,
M. D.

Cum fore Opus hoc juris brevi publici,
ex itinere forte maudiviflem.

E L E, G I A.

*P*ando aliquid, Firfummc , me*s pervenit ad aures,
(PcrpUcuitque meis auribus tile Sonus)
Tefuperaturis in fecuU trader c chartts,
Occidui, Eoi car dints Historiam.
Jguid Naturaferat, quid & hmc Medicina, notaffe
Dicere, Nature filias atque parens.
Film \ ilia deditgentum tibunempe: parenfque \
Scilicet, in lucem quod venit tlla , tuum est.
Viveret, o, Phryx Hie >futi animalia lnguti >
Si qua fides ,faciens cum ratione loqm!
Jguadrupeds,bipedummtfti,mi P i s o , cttervu,
Profferrent laudts voce repente tuts.
Sluando creaturx > Medicorum Maxime > mtftx
Defiaunt, homines & vocat ijle labor,
Primus inexhauf lam celebraret Bar bar us art em >
Si Latiipojjet Barbaras ore loqui.
Primta anhelaret mundo narr*re> medclas
£luoifibi, quam dextrefecerit tjla manus.
Primus anhelabam tua dicere, meque voUntem
Impultt in modulos [netA lhalcia novos.
(Cnnclorum licet illaforet bene confeia; cuncla
Nam meminiffe queunt, & memornre De*)
lam male tentabam deduclum dicere carmen,
Tardior crfittiopes crat atque manui.
Mir ant t, quo forte for em velfulmme tad us,
Carminc vel Magtco mem mtht tafia foret,
Adftitit, (& torvum ndens mthi Cynthtm aurem
Vellit, (jr admonuit, increpuitque Lyra.
June velis, inqutt, tot olonbus anfer adeffe,
Tune interJlrepere bos, ft rider e tune vein f
Bebeat Hugemuste deterrere: nee unus;
Infar cunilorumfn licet illettbi.
Ille, alttplures, quorum zrftigia .idoras,
Hanc merit o laudemprdrtpuire ttbi:
£{ui tot nomimbus, tottesuperatur ab i/lis ,
An decet hum inter nomtna tan:a legi ?
Sic pater yyiomidum: tomtrufic t/içlus amars
Voçts, lo, dtxt, y pdrce, O Apollo, precor.
Si veniam , vemamfi nefcivttffe meretur,
Neçtit, & Bruno deftit effe nocens.
Cum magnis nequu tarn dicere magna \fatendkm,ri
Sitfatts, in magnis quod toluijfe fat est.
Si tamen affectu pnmopoftrcmprobentur,
Non deceat mepofl nomtna tanta legi ?
Annuit, crplactdo ndens jam Cynthius ore

LVMINA TV MOSSIS HAL, . . . , \ T .

I N
D. GVILIELMI PISONIS
; f L I B R O S,

T>e utrmfque India Ity NQtturali & Medien.

I so pcragratl promit miiacuLmundi,
Clarior & fero Vefpere Phoebus adert.
Non fat Naflbvium (crvaile Heroa putavit.
Profuit, excuilis omnibus, una lalus.
Dodtiorindigtrnis, tenticsqucivctcimur, auras,
Et necis & vita: fercula nolle dedit.
Die: quando Indarum ha:c congefta volumina Rcrum
Evolviflc manu , tnminc ^ mentejtiv.it,
Et lufras gentes, geminus quas cdncat Orbis;
Brutaque, qux terras, acra, aquafque colunt*.
Ht qux Vcfta (inu parit, & penetrail bus abdir;
Quarque notanda ferunt **hxcida negna** Poli;
An te Natura diTiHa **potenda Matrix**
Plus **capit**: an nunc cot grandia corde **capi 2**
Cundta prior pcripcxir **Adam**, pun Arbiter arvij
Deia Salomon , cui non armulus alrxi **ent.** JPW
NjJn crit: at frswr produnt oracula **chaixx**.
Primus, qui pandi; **plurima , P 1 s o rcdit.**

T> K V T> E N T E R.

ΒΙΑΕΑΜΟΝ ΠΕΙΣΩΝΑ,

Γ'ΑΤΡΟ'Ν ΟΥ" ΤΥΧΟ'ΝΤΑ

Ως τις Αηϊοίδης βίβλος ἔδρηται Ἀπόλλωνι,
 ΠΕΙΣΩΝΟΣ πινυῖ γραψιμῶδες πλάμα,
 Ως πλὴν θωμάσσει, κηῖ μιν λαβεῖ θήμειδ· ιδίον·
 Ἡδὲ βαρυεπιτάχων ntr t* t%otr tπ·
 Ωτιμῶν ἀναπῆμ· tytif tit cutset ἐκείδ·
 Ἰθμοσῶδες νάσων, ἰθμοσῶδες βοῦσων,
 Κηῖ TOB-it/ WI?i<MJf Ct AtSfv πινι θωμάσων
 Κηῖ πινι ἰθμῶν, νάσων ἀλαξῆμῶν,
 Ἡμεπῆς βοῦσων· ἀπῆ πινυμῶ· ἀπῆ
 (Πλασῶδες ὡς σφίς ἔσ· ἀπῆσῆς,
 Ὡς πλὴν ἀπῆων κηῖ ἄστα κηῖ νίσι ἴσων
 Κηῖ πλάσων, κηῖ πλάσων ἐν ἀπῆ.)
 Κηῖ ΟΥ'JV (nf xw n'i! ?nf &ftti) διδάσων
 σφίς, ἀλαξῆμῶν ἀπῆσῆς ἀπῆσῆς,
 σφίς κηῖ πλάσων ἰθμῶν μινυμῶν, πλάσων ἰθμῶν
 Κηῖ πλάσων νάσων, κηῖ πλάσων βοῦσων·
 Τηῖς ἴσων ἰθμῶν φασῆσ ἰθμῶν ἰθμῶν
 Γαῖας ἰθμῶν ἰθμῶν πινυμῶν ἰθμῶν.
 Τηῖς μιν κηῖ κηῖ πλάσων μιν θίμῶν ἰθμῶν
 Ἡ ἴσων, Ἡ κηῖ λαμπερῶν λαμπερῶν·
 Ἐσὶ γὰρ Ἀπῆσῆσ· Ἐσὶ ἰθμῶν, ἴσων π
 Ἡδὲ κηῖ ἀπῆσῆσ ἰθμῶν ἀπῆσῆς.

nixaftdrr

M A T e A f (.) Σ Σ Α Κ Δ Ὡ Τ, Ἀρκαδίου Ὡ Τ

GVLIELMI PISONIS,

Mediæ Amſtedamensis,

HISTORIC

Naturalis & Medicæ

INDITE OCCIDENTALS

LIBRI QVINQUE.

G V L I E L M I I M S O N I S
H I S T O R I Æ
N A T V R A L I S & M E D I C A

LIBER P R I M V S.

De Aëribus, Aquis, & Locis.

Medicinam ignotos inter homines feliciter five confcirucndi live faciendi aptior fabricari nornia non potest ca, quam Hippocrates, omnis inarte boni audor oprimus, tradidit iniriol.de Acre, Aquis&Locis. Qmcunqteartcm Medicam, inquit, in- < tegre conieqni volet, lixc faciat oportet. Primo quidem tem- M porum anni rationem liabeat, quid unumquodque illorum poi- a •lit. Nulla enim inreclimiliaiunr; fed inultum dirterunt, tumu ; ipfa ad invicem, turn in propriis permurationibus. Ddrtde u ctiam Ventos calidos & frigidus, maxiinc quidem omnibus lio- « minibus communes, mox autem eos, qui unicuique Regioni Itmt peculiare. Aqua- c < rum item facultates examinare convenit; Quicnadmodiim enim gustu differunt, *Sc a* pondere: fie quoque virtute, alix aliis longe prxftant. Quare si quit ad urbem fibi << incognitam perveniat, circumspicere oportet cjus fitum, quomodo (cUicet ad vni- • cos, *Be Solis* exortus jaccat. non enim idem potest, si ad Borcam jaccat, *Sc n* ad Au- << frum; neque $\wedge$ ad solis exorcur, nequs $\wedge$ ad occasum. Et h*c quidcin diligenter n opottet pcedrut. it; rum quomodoin aqnts fehabear: urrum palu/rribus utatur *Sea* mollibus, an duris: five exlublimi, live ex lixofoloco fcatuticntibus: falsis item crudif- rf vc. Terra ctiam ip(a confideranda. nudanc fit& aquis catens, an dcnsa& aquofa: item << an concava & aestuofa, an aha *Be frigida*. Hominum infupet vi&us ratio perquirenda, u nnbibacslintanlurcones & otio dediti, an vero exercitiis corporis *Si* taboribus alnst- ftudeant & cclaces, & vini temperances. Et ab his quidem lingula conjeilare oportet. < Nam qui hxc omnia probe cognoverit, aut certe liorum plurima. in quamcunqtic u utbcm licet ignotam, ingremis fuerit, neqite morbos ri regionj peculatares & pi- u prios, neqtic communium naturam, qtueticuq; tandem ci iticrit, igu<Mabit: &: pro- << ptecrea neque in corundan curatione vel dubitabit vel errabit. (Quorum utrunqUC illis << evenire fblct, qui non lixc ipfa (edtilo cdodus iucrit. <

Quum ergo confitet, curari morbos non potest (in prxvia cognitione, cogi, *ofca* vero neq^ieant (in nonria rerum, quibuscum vivere homines confierunt: onin no neceile^ .ibco, ^eftr^nam Indus &: imprimis Brasilia; congruam ex propna expe- ^ricniiatrjditurw $\pm$ n^cAmpUim Maximi Medicorum, de Natura Crli Seiii queea pnmittere, qux loftorem m^Jin velutimanuducant in notitiam coruin, *tjaz CUES** tionem morbontm illis in *tif*-occurrenciuni propius concernunt. Quod vel ffito ne- cc larinm ^Lm^TpiA fidcrros mire fiventibus iregionibus rertUiutmis uniuoio ac saluberrim perperamlolet atnbui, quodctat vel incolarum vel advenann iurcm- perant; jut imprudente s eoramque imprimis in findz impatandum, qui in exrrr- ma Incogiitas nmndi plagas abetmt, &: profcllont- arm, (alutis hunun.r hole if, opratn pr.rftent mortalibus, Hip|Wtratis interim prxcepn immemores non

unit it^Sniiyu cur.nida, five ca tonfervanda fit, live ci i^ciuia.
Rafi!ij; Ci<ncincns, ut maxima &: przftanciffima totiut DOT! OfM pas nupiofuj
to cefi/crur: it.i, $\wedge$ peratius introlpiciatur, non minus jocund* .itijuc (iluhri de
r. Ad coctiim, ut Acns, Aqua rumque & Locorum di n ttinperje rum (a -
lubritate | oflit cuai quibuslibet Eoropz vd Alix regionioos certarci Sirum quippe ii
pedes figuramque, q fecundo circiter abiEquatore ad quirtum fupra rigclioiini la-
titudinis gradum excurrens longioris TriL- onis speci emreterr. Bj(in haberad i Dren-
: JUIL
A 2
recta

recta porrigitur: ita ut Angular extremus igneus ad Meridionem regionibus ablatibearur. Quod in Orientem spectat lacus. Hesperus obiacet Vthiopihui interpofico vastissimo man. Vnde est, quod non raro val crudinis ac viczcommodo, quam animi obk tra- inento lubitetur. Erenim coca cju0rons blandum & benignum Subfolanum, ab autis matinis natum, concinenter recipit. Is mirum in modum homines ofctraqtie ahimantia demulcenvuque ab itnolerabili Solis, vertici perpetuo innuntis, actu vindicans magnum quid linicaci cuendzconferre. Flatm ille^iquideni accedat marcium- nw mane: tin recdat, adultiori demum aurora exoritur, cotolque dies pervadit. Neque enim, ut multis Indorum in locis, circavep. im lattguefcic: quin incenditur adco, virefque fumic eundo & comitancc Sole', ut ultra medias aob horas non raro vigeat, & acris nocturna condeniatio nequeac dilacionem ipfiut & morum nacuralem ucjle hebctare ac fupcrare.

Alcerum latus (quod a Priuano Regno ccbflima montium juga & immensa diftermin. mt i'patia) Zephyrus per the, vemufque Mediterraicus Iera nocie inest. (^ui licet ob admixtos intiiitis epaludibus (iurgentes va pores, habctur mjaluberjadcotamen a monibus mori vitinis coeremir, is: propuliacur a (uccedente marina aura, ut vis: queje ad lucora ufque pcccrare. Q^odii ob pluvios quandoque malaris per diem incgrum (quod rarum est valde) spiraille contingit, remonores amari, & Occidenci objectos, vehementius \ maris vero accolat, atque imprimis naucas, una vix leuca a llicore remotos, clemntius exccret.

C^ucnudmodum vero annuis temporibus integri femeftris mutationes haud magnx: ita dmrnis 4; no&utnis evidenciores contingunt i eo quod dies & noctes non magis pares sine fpaciis, quam difcrences calore U fngore. Nam Sol attms afcendens, postquam terrarum \$£ hominum poros aperuit, profundius & c pan intervallo ic oculic; imde condenfatus aer extremim no<lis pariem magis rorifluam efficit, Hinc ngjdum 6c penetrans frigus corpora ferit inde a terciadodurna, maxime vtro circa gallicinium, uiqucad exoritur Sohs. Idcoque incaucioribus advents bane terram recens mgrelTit perquam mokftum atque noxium cile fok: , & tar mm nonomnem fpc m przeidere Vimm tn htteeifet • ilUs'ImU*tum *m b a a r o ir. mHgt n. li. I hrui rei itun tytuu indiftCnx, focum perennem juxcalettos penfiles alunt, ejus ut benefido inlectj non Mum venaaca. fed etiam noclurnum frigus, finiul&: terra; fuligines arccre a ic queant.

Porro rectus ascensus & ddcenlus Solis breviffima facit crepula, npdeTque adco diebus pares, ut oe qttdem unius horx difcrimen agnolcant. Nodibus xftivis, frigus intensius: hybernis, quod m^rere, mitius (zpc pcWenrificitur: acre Iclicet rranquillo> ficnubibus undiquaque preflb pluviafque minante. Runcolipost nod>cs folito frigidiores, dies (renos tc icmenci proficuos: Medici vero firmam, v. ilidamqtic corpons confitutionem pollicere confucrum: contra, fi tepidi nodes przccflerinc.

Pluvialis temporis initium tit rnenic Martio vel Aprili; finis est Aigufto. Quo Sol edux ex Caocco matenam fluvia; ex parte diJTolvi t in vejitos, unde procl I* ^curbi- rs fubinde nafcuntur. Has mox vernum ceipus excipit, blandiffimeque comtwnu. I)ivcr. tatem quidem umbra itm. nunc in Auftrum, nunc in S ionem proiclarum. expenuntur Brafilia: ca=ccrique Ttopicorum In. olz, (Ar u.-hit u propecca d^i) nullam omen, ut Dodifi. Scaliger, aluque non intim* lort.s W^foplii, fuere arbitrary, areaannitendpfaces nwarionenn bisncmpc^ccdemis, Scbaztetdaah SoJ.s i led tuncfolummodo cum abic ab ^quatore ad Tropicum ver^Canceri vel Capneorni, ufque dum eo redierit Sc iEquiuclium ab&lvcrir. Pi, ofper Alpanus dupKccm xftacem quod yno anno dari ccfccur in vtgvpco, id n» n tam a Solis qum ad- mitando Nili acccfllu fcrectu ptovcoirc ex.ftimaaidum e ft. s

Tempora anui non nihi duo funt, calidum & ficcum xla dicitur: atctun- quod calidum & liumidum, ac Veri Europxo Gmile, bruroz vicem fupplet. h- qtic venflimum omnibus in Indits intra utrumque Troptcum d'eprelit. Hi- mis cntm Sc atftatil innum atque him Ikct ob pircicoktia ik-uientia tod, turn & .tquacoris majorem vel nunnrrm vuinatcm, Don in idem rtnpus in Jane • pkrumque camen tnous fat fore menfibz ad hum • dum &: tot idem ad Gccum vergen- cibus ablolvicur. Adco ut vel hmc ctum veritas Strabonis di^i conhnnctur, nul- him kilicet annum m Indus mventn ptroqoc tempcefi&e ptuviis. Etquidctn - tona- tionc, ut luc non, fituc in multis Africa: Sc Aliz, cjuldcm nobift jni Laticudmu, on ,

maxinu exinde inrrnfin Sc remuioarlhis, fednulla vd fakem exigua porctpiatur, (Sole
 licetBralilicnium zenith mense Octobri & Februario cranfeunte, radiquefecundum
 angulos aaitiflinios rclaus fcients rerram.) Qinedrfts&as litarumregionum Inco-
 lis, ob crebras malacias nowofque tepores, inrenrum: barum contra ob di>mina-
 tneem auraniialutem prorructitpcrcni.un. Vndefacile dtdcolligere anni tempdtates
 cflcnon tam immediate ex Sole &airriscor,umqucmoru.dhm.indas;quarn ventoruin
 fccic&diveriirate.RegioiuUjuc quaittaxe.icBtupccuharL Eaidan caufa tolemibus
 illis Torrid* Subblams vel Favomis reddipodr. Quin inlotis huce Meditcrzanbis
 paulo veriiii occidntem nodes non tolum, led &: dies aliquando iimr trigtdinrcs, quam
 mom'!; abush ctonifboS' /uiqiiffadevnyprtunaaliquitMis qaandoqaecapilloi rigui&
 (e vofllet. Eccmmin Indus cum nuitaluit irtmirawdti > iil(ad tunc «vel imprimis vi-
 dctor (.minium pKyficooun tognia tupcrarc, quod in eailcm Cerli p!aga, Solis accellu
 6: reedfu p,tn, liidcmcjac anni incnlibus.*b ortcatali p.irtc quidem area t)ccanuin
 xilas&ictiras lit; ah occidental! vco tri: *OBSium&t* [jaludcs Bralila-, hi cms,
 nebula; Sc pluvia-. *Vi m* taan locorum vuinirate, quod ad rarioncw umpdlatuin
 attmcc, [idem pxne pnpuli iibi mutuo antipodes vulf.mtur eflc. t^uammiranidif-
 ibnarnque nariir.cvantafcmratque .ihacjulcmodi,!] tjui diligentius ajiud icrcpu-
 te; , protechi intelhgct, Anbquos multa dc jt<jmncii.ili enculo &: Tornda zona
 fjlio opinatos die. -Cum , contra qium Arulotelcs &: Plimtii afatqac imit arbitra-
 Ji , non iolum lubicabile hoc Clima , fed &; temperanun ac fertile iickjae redd.uit
 turn rorcs perptui, nun pltivix ficjucundi a pclago riarus, dum v.ipores nianc itir-
 genres &ncbula.stLmpdbvcdiicutiuit, xfluniquc mernlionalcin tempcranr, ac So-
 les put illimos Nrniiiiiiimosreddunt. Hmcvco huiin»iLim, qui in nob sicut, a ptt-
 trediuo confervatio. Ncque tamen prarpua ialubncitn vel longxvit.itis ratio , ut
 quidaxn volucrunt»yEquaton.vellviciiii[.«s,obi-i]ualitatem ijuam ima^iuntur cen-
 pciUtum. Nam mulctis iib linca iEquiaodiaii lodt lubitans nec Solum nec Ccc-
 lum ad ialubntatem t.i, et: ficut Infiila D. Thomx, Guinea alucqiu provtntcx to-
 ftantir, ubi corpora a torrente calore arefcunt & refolvuntur, mndicque longeva
 fiunc. Erenim;: trahit a Sole verticali & prefentiffimo vapores ob pe• petuas nrulaciai
 no L diiperpmur , neque aquj; agitantur , led ftagnant. Turn ti qut petrUnt ven-
 ti , languidi lunt, ic veluti longoitincrc /d\, ventis liibicis ant mcaiterneu facile
 (clubmittunt. Vndc tepores vaporofi,nebula; flepotredtoci ciialeuntur. Ci»od (iib
 iiiiquatore navigantesnoniinmik-nacxpennurni p&nActJtl unpnmif, qnxpn-
 tredtne toctorcque concepto biltcrvt idler cotTumpi in tatis rccens ;:itu(a > pnul-
 qtiain incorrupta &c durabdis haberi queat. Braiiiir van rafh'ffirm Occanu turn
 pluviis, tumvcuisperpeccuam ad exlularandum littus matctum luppeditat, non re-
 pukm , (icut extra Tropicos folet, fed egciidam Sc ficcam, camque iSolc illulh a-
 cam ab oticntc in o mad mil liana .ilujimt I jurat. Accedtr, quod jululii <bus
 & male alendbus]uvais ex conti aend Qrtis,nunquam mfdlerur. Denique, tic mul-
 tx Oriental is India; &C Africa: partes , non cin guur vuuutlrUulis, ncu ventis agtcartu:
 tiubniis^j roccellof ^ ^

Ca-Intn iarp t^nTSeiTu^bibis, a iiente id' iccidntem Uti-v, ob dactum videas, fo:
 »arilimis &c tenuillikm*, tnque iublmi: aeris elevatis, praterquam diebus pluvius. Sol
 oriens & v adcnwrVcoitiuvcifWfbu oculi adipici potcft: Iumque fete ordinari ap-
 paret ut calore , i ccfcuju/^UK- ladcut perquam i ommode Diameter ejus mendi-
 tari queat. Mira nmbique serenitas eft, praterim circa vel peram. quxi ullos unum
 fuccedent Lutz tradit vapores vel nebulas : fed nodesreddicadociara&ut un o co-
 detat. Eide Lania vetus & nova vonipici i luterx'que ,ul Lutum ouadracam fatis recte
 legitur. E.idcmAfronomo &c id exldba uuentopromittit mulucin : I cliptes
 & pibeculas .>laMllaiucas, Vencremquepoftcincrfioiicma Sole fidcatam, Mercu-
 rium icintillaz irft &: Amuculatum, accellus denique Luti x ad ftellas cum fixis tum
 Planetas, eate raque Phainq mena, partim antea Europais non vita: ficut multoties fuit
 a nobis obfervat uua ex fpectu ;i cmmcnori Ait ronomocis u ubuspcllraftnlnmmDuL
 Mauritiam Nallaviz Principem, ex tru.fti,&: idomdi sco meo accutatcdefcn^: a, I
 pen i curiofum lechozem remitto.

* T^ .tiuTj>: o diverfitate afpectuum rlanctarum , accedcnbus caulis mfe tMwibuj,
 lu^ijccipuuicni; qies. Crebris fulguribus Coturn tub v elperam corufcat, tempetta-

te vel maxime frena, fed (leca. Toratrua liqur circa vEqinnocba lubot unnt, i arif-
fime in Pernambuco &c line fragore audiuntur, uturtmbres i fundati in Maranh
ecu propiore iEquaton, vehementius & crebrius intonant. Multj lrides, Halones,
Dracones ignei volentes apparent. Grandmes vii unquam contpic uuitm. Nec est, qui
obiexaverit altitlima moiuium cacummaruve tctbi, auc brumalem oftentulle can-
tiem.

Pluviarum guttx adinodum func magnar, ^t avique ticcidunt impeni, quas moleftus
aliquando [cpopracederevd icquiuoict. Ros Europaeo. eumpinpiior, at que adco fa-
cundtor, lieob mm quo impregnatur copi. tm penetrantior multoac Ccnuu , pccipue
xitetc, cxiitit. Marul'cUum hoc in terro iu ipi iit, tnulto magis in matcnisminuN ioli-
dis, Qux sub dio polka tactic corroduntur & exedunttr. Intenlior cmm Solisradit-
rum fervor, poros corporum (iiblum lum apcri t ulqucadco dc die ut not terno ron Lk
nhilimo facilm ufquein pgofuttdt adinwi ticiat. Vnde per quotidian-n n vicilitud-
nemhmniditiitit& caloris illau putredinc • vermium divcdbrum gencnun tit gene-
ratio. (^u, mtumveroomnibu> lusnoxiuscftros, tantumgtainini&: pa: cius proficuis,
tmonccedianus, neactfatcinopiapluvijjiun toncantur. Hue loloenm arentia loc HC
humor em licientta retocillahtur. Nilul item rote magis ahrncntoiiimi, cjuo (bio i or
bciholz &c infimt. l Jiifectavivunt; quod&: divinusPoct. i dixie; ^itjntum rts milt rtf*-
nit. Eftqueadcoxinii. t efficac. irrosmatunnus, ut &c peiora & homines artbxuii.
aefpirjtuumprotuikmc tiatios ininrice ruborcc. Conccntr. mdo eiuni cakfea run
viira lngramat, atque appetitum acuit, adlucc urinam provoc. it.

EtdSs ecu anrvcrJarniveiiti'sKrenitliimsbjcorscdviti^ temponbus gaudenr Se-
mcftri cmm hibemoiivt: pltvioio, ex nubiloCi aiiftrina plaga intcndmitur 4: Vultur-
nive lutruturam inUuunt. Hmc vchcmentmsquani Aquili), mailibus affavi domi-
nantutjacriiqiie itnpenum obtuicnt. Adeo etiain utduttus aquarm uule a i nentc
MartioadOdobrciTi [IUvoblaiLiuprxftent. RcUquoancu tempore ex Sept en tri one in
Auftrm maria cogunmr. Orca A&icx latus occidentalc, Bralilia: oppoliiuin, plane
djverfomodoJc^cshabet. Quippe ab Aprili ad Iulium men/i. m , vctius Septentrio-
nem rui. diirHtrinn—i «dc^l O l . .hn. m wwyOUwuaat. . liuu... d Ianuarium vcr-
U^Mcvidionalemplajjam Oceanus cruditur : mox circa medium A Aprilis denno mil-
lum Current nuris (ut nuxum illunigcneialem Vcrulamius apptllat) vvv r — ^ ^ Jutu-
tae. Atque ha: diveriitates potiilimuintiuideinmtra Tropicoshberoxquocruivitanti-
bus per eipiuntur. Adco ut iu venti gencralesj Tropxi dicli, minime legnes, par rim r
gendo CMrrtns m;uis, partim propno fhtu (nonfpontancooliquoraptuab ortu in Oc-
i .iliim, ut Seal iger &c ante eum vcteres quidamimagmaa limt) id cirtaant, UthM^
ngjntes verliis Alricar, vel Europx oras, cadem redire, qua vcnrant via, ne uu cam
A. uor BrafiUode uc plutimum tranquiUum est. Cm remcrius Birbarurum (c*
iens, genuno Ligito Inberofo, Ungid* di&o, inlidcntes, li'ture pifcatu am aaceaul
, juoi leuas a lirrore rctm. Cct ulca & Jubnigra ejus fadescxienus dt mtenmvi

ridis, AgKKum iwctu igndtit, magnoque Aimine rcfulger. Saliim auoque depre^
henditur quam veriu Polor , adcoque pducidum, ur piices ultra vii <7or <v- uui
prohindjt. ucin aiaeo colore imcantes , at .iltis puppibis , omni, Jc confpiciantur ,
mmdiano tempore, Solcqucfplewktttfc At cum Uinul intuen licet, quam diverfus &
con^mus (ubinde Gtmorui inpronmdomari, ibc q, im fip — icie a tumultuariis fit
vends. QuodjacKbolides, alufijue arti in uttq* co6iSih riuMj um eludit.

Simarcaroi ^Equmocbuni numslanguidiim deprdicndat , admodum infidiosa
habcnirillarronqiullitas, pf^cmm. ubtatr x&ibrdidjr nubcs < onglobata, ut fit, ac
eccdanc, qux qucimivcriorepaiKimp <ukiccl! uDd <it, uadem < nento imcc < x ra-

Licet autem juxta littora xifu fati vehementi salum immittent
mvadit, aucvKinasterrasdepreflinnundat, fedmgent.r emi. utru emi quandam live
nuristc num. J^LuliMi, is dicta m, pullatnaaxim Squcimperuv < berat. Illam sum-
moruturx miraculo & bcnchuun n politam fati. ri. quo. quot vi. Icre, t oguntur. Cre-
pidocmnicauaumlo, ngo tractu excurrens, infa. rmumcviolcmi. barbari & indignan-
tis cicmentiobjidt, hdaque ac tutas navibus tbt >c> A: pornis pccitat. Largi summat
prattre. uv Jibus matcrii Jn. qua Olindx & I' jrayhx tempi., ac monasteria superbit. it,
fuppediuc. Maxiitu in liti iilucparicm cadcm nunc iuuctupto, \ fexufo, nunc con-
qur ato

rinuato rectoque duchi tuctur. tjus lancudo (quacplaruTimaeft, SC qualiajtc(upcrricictenuspoica) adp.illitsvigi[iti,(ubindctnjuica&ulcralcextendic. Tancr vtroal-uniduus eft, uevix maximo xltu inundctur.

Novaplernaqite I nnaMwreadduodedmpedum alnnuiincm (quod in Paranambu-ceniilitwrc fketrea qmncam) attothcur, pantei quedeprimmir. Vcrum non rite ob-lervatJlxbhorarum vioUtudine, k'd pro r jtinnedccurlus riuviorum& pclagi incmpir-lie velcat :us vd cirdius xfhim valbilimu\ Oceanus abiolvir.. katamen, ut meniibus sell (visacc)Uis : liibernis vero rectdlus line Sc longiores Si vdiicitntiores. t^uid > quodrluxus Junarcs, pjucis tanmm a Uttore miharibui; twrnu vero raaris per ujiiver-luin xqueff perlcntitcancnavigEUiccs. •

Oner tun adexmcandaj perpecuasnautarum conrr<iverlias circa longitudincmb- jusContincnns, liircintercft, magisad Occideiucmanatura c collocat m elle c quam pericilVuru quiqoc Geograplu &c Hydrograpiu haftemu fimt opinad. Opcricpctium it.Kjuc duxi illud addere , quod ex Icdul. obfervatione Eclipt itun LunariutD nobis con.&AZ. Iniruum hquidcin ddiqBU , quod M ngdumm Detembns anni uullelimi icxcentlimi crigetirni odavt ina Jir, inter (Olinda 0 Nir.mambuci, Sc Vranoburi-gum DOJU.I', tribus uoris Sc quanKV rainutis dufet re deprchen limns. Vndereducto cal-cul. > , facil : crit colligere, qux cauia lit erroris i euni plenque naucleri ultra ijmn-quaginta minuta a nobis liicrepcnr.

Vmveru 13raulii (ctgQI bcolz Antocci ftmt Hi/panis be JE&tOQtbtm i Pentrti la-venlibus: Antipodes Aurex Cherfundi fitfxil) Colobdl Sc Prxfcthris quacuo-deci in, totidemque circiterrlvns diilm^mtur. Ht>rmi IICIKIKID terntoru frtjtjt. te & commodjcite ditkume. Prxter quamplunmos amucs , fonnbus inclvtis & utctmqc horbolis habicna Orientals pm katet; uique pallim, mira divnu boiut-te irrigitur, putuniquc ho mini bus juxta at; pccoribus abmiderubnuniftr.it. Annen- ra ilvdbria lici xihii-uuu co cuntugumt , k-tjuc ad luxuin mebmnu aquab • pi x-da. hunt vcihiitonbus. Ripidi fimi plenque nuvu mendbus pluvits , &c tune Ac fu-bito in altum ^{extremum ac tipas egrediuntur.} Econtra vero is, qui Paranambu-cenlis Praefecturx terminator & D. Francisco facer , totius Brafilix facile maximus eft : mcihiibis quidem adhvis rapidillimus iimul & almrnus cxilbr, rupnkjuc ^{nus} obicibus valentius ruicmcampos&marc. Mctilibus aurem pluviis,qu<)dmirjn>ium(a-ne, aquas decerlecre, inodicque tancum in pclagus (cie exoneraxe vuk-as. C)as imudirx diverlratn c.iujain , itii alum perlubcnr. Sed lub accuranfimi>> Regio-num tufratoribtu fie ipfis l'luloibphu ctiam BDC hs h,rret. C^iamvis aurem tanti flumtrus torn auconpo nondmn d quoquam iutrn iultrata, tamen evidrm ratio vide-tur evun ^{ete ex} ndaupute liujus Comment] descendere, tctfdem H,u u illo mediterranco a multisccelebrato.qiu omnesHu^ios, ut Sc hunc nofcom, ab altifTi-mis Pt-ntvir nnmtibus verius ortum deiru!^ .icupit Bt in Oceanum tinittit. No-ftCattshdC Humen edocibui alulque ratibus Cine** di^bs ad quaiiragmu mdiaria ^{alcent} tentes adhuclatu lanun&: profundtim, inlulitque amu'num Sc icopulis"..^{orri-} dum invciR-i iiii. losi^geturum quoque &: LiUitanorum hde conlat ^{z*s} ca quinquaginta milliaribus a mari, ipi nn de .iltillimii ruptbutfeu tai aractis, > utti ^u vocant, pr-^{cep-} rucrc nec alius .ib us ijty e nuii vcruunt alcendi poflc. Su; ra cataraclis flu-minu • alveum] porro pergere, verus CrumxA aliquot nuiluru, uKjue ad inycti^sa i-lmn I acum, in quo it.<ua4jfr infnU per<J]ttamiertilet& fi.ihitatx. hquehu ne La-cum *ur< ^{ut archa} a tupibus auritcets virtue Peruvum jicentibus detritus prr ^{inhi-} nitoz tentes deduci.

Quod fit propter maris accessus, fauces illor urn itludctt. Exemplo lit RH ^{formo} i, eim hie grande , Sc.ill. , omnes mag aarumiuvlumquaol: sa capac Nunnra-^{acm,} ut verhis mediterranea vix duabus leucis a littore abiant, ita pedibus genute-^{ous} tranferantur. Cum nulli tamen alii in hac Americx parte reperiantur, qui tantos ^{imores} alveo suo excipiant, sed conftar ratio. Valiiffitu moattu in juga procul a li tto-^{red} cniittiuut vmiU^Ani pluvi.uuiu a tergo, & esoacraw severius Occido ntem. Mox

verfus Or. entem ad rapi Jilfiraa, nedicaroe: totius mundin uxinu: uno quid emb; duo verius Seprentrionem in Aiazonum 4: Maranhan tiumina: akcio ad divi Fr w atque Ulaqu* * /, jfc, 4 & 4 / « » dicuntur, verfiis Auitrum crumpunr. Hxc rcepm in ft quibuidam ammbus invalcfunt 4: ahquando ad m d W enginra tn inunlabuRQ*, tanto impctu, m m t p j o man dulces a nautis bauriamm I icromcuKjuo fiOirent. IWro Ljcus juxu littus rpermrriu , qui ccc vjim & qiun contipn, aquis camen iimt dulcUTu nis. Praxerea putei , paucis ante mr. ^um |; ruis, & JUQ ^ ^ ^ ^ perrtnglCj crtoll i (potabiles aquas & _a, vei ul^) » o vcnfrum com mcrCK> .impertiuur. Vnde pa u volatas omni quci.ilfcdims expertesprorius haurife daciMuqavlice fencam inferiores lint, domciljcis umen oiiaais lumciunt. In reinntilimii vco de&xm rivuli qni l. am e lacubus nundj, Jiicmc dulces, lubhtli a-l*tc exiftuut, quod lbgnaj: 1» Solis affidi

Tellus hxc ex divcrib narurx lulu confitf. Qna enim in planiciem 1 . quc Itexmcu, gleboio pomferofixpc &: pra-pmpuae irrigua elt [o\u]trgea Luffiunis „K nmltonuiirructuumtrax: cainas lacdwrcas imprimis,mm4: credita qiLaji xumalupliareddid fiznoi iinpi mil us aft re, led mruibus potillimn pluvus dicet terra tune haintantibus tnbor vidcatur) l.rtiJiime virdeunt, a meflan neganriapablitvignr. Frumeiuujn&:ict.ilc lumis cclntcrmt>cir •^rmcajagiperpctaoqyc fo(lv tbrvorc&;mdulgeiitu agri 'Qm proinde iiuib ver: (net autt-m interquicte unqu.im indjget J tangaridcbci, addiuque potms .ll la. qtum ftercore, terendis Gcuabm aptior reddi. Secus enim germmath 1 nimia fefti l'tlaaduritur vil exluuriuu. Qi^ab CXXXX leminibus &: Kis qmc Jmtius , n terra fo •rideficnt,provcnruu expect bant«manirarioomirwardene oportec N e folis lu «kni pU nte, ac granis polte: ficleouaibw caflEcrqietiaimt >atque ita (pen: JJC agricolanj n defbra aunt. Comnutcie terrxplantas &:icmna oportet mcqfib xtno &c Mariio, quurn nempe rinanrfbris excipit tmpefbis humida. 1 ieni vo ro promoac defect primavefpera, non dc die,nee aiiultanoclc. Qnarcunque pro

fundus & quo radit. benea incurruunt, una facile enecet, quoc 1 (ub cute fiu intridi: tngida terra, prxcipua atftate, talcas o; (en ^ujus rei advenx & novitu experimentum non fiD: tn. igna ja tura feceruii. Sicut&fruaucolligumdiverloplane tempore locis aUliv«» Arilunmbin qu.im d"* elivioribts Be uliyinofis. Quid quod Jionim plurinutotoanno&omnjtempore nl entur &: germinent: idiuuslicet vel mCclicius, proloconun 4:plantiruni £v •ficite. Qimd evidenthnii: apptCt, prxfb Cni citca proccras illasatbores «»« r «j &V>lm«4i nuncupant. Etcium ha: citra ullnm anni eemporo, Icniiuic' art

Rbfervationem tranfplantawvin-kimtjucmuic , 4: fi uOibus aumm ibiuHinc 1 3rc rtenli gaudemes fovcri i modo rad^cei, qua* iniimtai, 4: brevulin_{us}ul vicertaiitumterr. cooperiantur. Harum enim catorumque l. Indicarum „1 labterranco abborrere deprdienduntm , ut nonnunquam Solis Helidarioforas po«ui.pc.,rii terra (ccondi vixpauanmr. No inulle arborea & qui dem nobiliores, licc titia, Ibabiraba Vicia & M rtus fylveftres lamacata & Cambaj: Planta quoque Anah& .ll.afcmeldumux.lt in anno florent, temo est: mox fructus proferunt. Sole invertefiant ultra tres men

les, poftcaque quidomr- Solus, quantum conftat^fructus GmtJ) lemcl biennio fru •u, antem arboris ^ q o o d dt Gwjad Braiil,cnf« , v.x mu, -firui l nio producitur. Pauciofes arborea nativ* ludenus ad (ativ.w.rdati M-q* -lirui l nio producitur. &us elegantis A . I, ta prfSSStt » rte frigidis, cum astringendi t.K'iiltacc. Quali iLuiirabt-immi li « - m m o r ^ ^ t o m ^ ' ^ xituago bus folatio dederit .proru^bu^KlulmlX n impoluerit. Blarinte arborea & fruecs totofere anni tempoi e flores & fructus feliciter protradunt, fimulque Ver, Altas & Autumnus in us

unurant^V.qattu^ U^^^TM^±^^ nupa c Bcfcgk, adduch U-gununa.tad.ccs 6, ok» juiium m Kc * cupa, Alangiba, Quibus elopepones, Angois * xculca, atque

0 culinis domestica facia. Imo & Pjper orrmale, &C alu iritimu exotica, Lain fa-
 ta Europxa,quam Aroirura Aliatica beni^ne kit ullus. Sed rejjo quondam diplonu-
 te ne vilcicerent propter .ibundantiatn, prohibits &i prarliis eradicatc. Q_w racun «
 per rotum annum dciderant, vuicas djverla^, diva lis putant nu-nlibuv, iwturauque
 postcauvas colligunt. Vndenon ignobile vimim, crencum xmuhu*, exprimitur.
 Quin & omnis generis fructus atque rrumuira cei.un nofracia liigulan (*awkut* o-
 pier ent colonorum spcm , it quod univcrf Jle re me ilium contra Form i carum illam
 Strum am invent ri police. Nam locis ar^uitis it quoque uligmofis vel ignis vd aqua
 benchcio per irsptgrum agnizdlam tjcilr arcciuur, Sed cum mi^la regio ab omni par-
 te beata, vix credo pocenttinnum hunc Roftem fipcrattim iri poile- Qpgd not) raj
 a Soli quam Sojis vi procedat.qui ubtoinque lub Bam tortida, cciam m Indus OULI
 calibm, atque in vicina l'cruvu, iufinias Formicarum turinx gonarat* Panes autci
 Indtx , ut quoque Hraillii-, extra Tropicum (itx , Formicas viv no runt t unde I
 fruges ibi ubernm.1. Vruuni naturaplurefteras formicavoras coltocoTct, qu* ii-
 nuil tor mynades abligurirenc, ficui tmra ilia alpechianimalia qLiadrupedu Tdtmm-
 dpidicU, qua: Cams imgnitudine, lonjps inflruda un^tubus, alte fodiendo fonm-
 carum latebr'as detegunt, iilque iUico exerram titurn Icr' doui.imiinn linpium im-
 mittunt exikin , opertamqtKFormicis reperiH QoncnhoRt i dcjjuuuntque dece-
 ptas. Formica: autem hx [Jtey ia Br*jii Luhunii non i in men to dieb« , quod
 hum tyrannidem cNerccaiu) aliquid Europxarum plane limiles , aliqua: tnplo nu-
 jores &: alatx, ommvorxlum. Appgrecs quuqiK- &: tuumlos iogentes , in m
 nim form , c terra ab illis cxllructos, vidcav 1 lm inopi BWtUCatti I cnecte, non
 tcAo vel calle ari^uftis, ut Virpiliiii ekgWCCE de luil Formicis cccuui > fed auguftii
 convcebmtatque rtponuni quidquul populanc niyra tute l'unnitaiuin a^mm.), ita
 ut in campis, jnlylvts, aliquot Iciicarumfpjtia, perpetuxJemita;, opere taiuni fer-
 vcant. (j[quam vtro nodu Luna plena opcrenrur > imerlunioque ceiTent, quam cele-
 bres timlique cjrurum conventus, qu4m diligem cum obviis collocutio atque percon-
 tatio, c]ium .feniijue fururontm quidwn i'cnftis, cum , iminoinribiis menlibus plu-
 viis, tumuloi fuos cavernofos aluores ftruaiu, be, quod omnem lere iuclligentiam
 uipcrare videwr , granoruin in penu rcomiitorum umbilteum, quo ^crmen ernitti
 folce, Iblicice excidam, hic conipurt-re datur. Ita ut vel (rupuliilimm (j'ccl^t>r Salo-
 monis proverbium in nurnnrurum revocet, ubi i^,navos ex cacum aconomia UKIU-
 menaim laboris capoce jubet, Plura de mitatido iv^nmuc duenda lorent „niii jam
 ni propofiri lumtes rranfljiKni.

Qua lacurtrts est lixe Rrgio , ob perpettiam uligmem hindmis xque ac in fupciri-
 cu' vir*: t. Turn diverlb plane lift barn mtruncuinqe poiulhiuin j;enere, adcoque mi-
 ta narurar lolcrta liuurut, ut herboi tm terrain, non aquam dicem^ •iinphibiorum
 acciie t£ pidium latibulis deftinatam. Non oninia loo palndola Aflacuibria inJJluluu
 die i monumcattveteran quoque conxmant in Italu , uli *infignia* quzdam & U
 tihlhima h.ibit.n ult pauJiinis^roxima,mercedibili tamen IJU ritate li uebaitur,pi<>
 pte i ea quod voinuirrvv.mi lubercut cum n n , U inonmie pctpetua non patci aaur
 ftagnatuei putrefceci-. (.irca ntlia vero rluviorum , nbi paluacm aqiu marina iingulis
 stilibus intind.tr ,ab\mntni.¹. Uftreorumcfc Canerorum inultKudinepncptaru: , at-
 que tbfu< do illo a ; tiVumeci^re, Mitglt ditlo, it* ohfidetur ,uc vtatoribu s & puica-
 fonbi protius fit in a \?tbf'f'

mniuuia , raro IknlisTel otioli apparel], led in acclivts Sc amtrnos colics
 fimis mofuium jugiinde: certis mediterrani it) exfurgit. Cantingit qin-
 demT iores & gra itmna mm abus plu •,s k'tc ViretHU, xlbvis ui» StdoTCS li larca
 i. i tncp i ipatio lubinde inceinitum producere t fed ipi Ittcaim »
 km Dorunt. dum loca ilb exd&rum & ; te- enter combuftarum
 cineribus fceolant, III !! abus Cereali »> Americans aptiora ham.
 , nauti(am iter fuum inftituere coegit. Quod noftratibus eti an mine &: in li ului fuit,
 tiendis vis per deferta, patentque nemora in lo • i^itiiiiincin aliquando ultra du-
 & trescentas leucas. Qua ad arborum htatem, cyinbx unilii: nec ex m funt
 centum & quinquaginta hominum capace i, Qiu ad -ikinulinem, ligitra a fortiffimo
 emilla quatuordecim hominum haurd fa :Ue fupcrar* Arbore* deoiquit vaiut ntagni-
 tuJi

tuJini* wunk-rimiiiftriin btr inde per campos & fjlvas videre eft, ettanque ramoi
 vari' - carduis imo&:inrci!;riwiiverlj:(pcciarbufculiifrugti''cris onuftos & omatos.
 Haud t b ^, qum tot voltieritm odortes, turn excremenm limul .ilvi nucleu femi-
 fiaque ffu itutum tbi depnniuu ; qua: in Icnrido carum venmculo prarmacov.tj_T faci-
 litK gerrnin.im. hi. hike MttKMiiMI IragranriJiimx quoque arbores ballamit &: gum-
 mi grand*, non tan mm mcilictnx gratiaTAKCtftA^, C*bmrtib*% ICUMTAS, fed Jucn cau-
 li ob CBfHH BE nndiiras Tanas , ahoTque ulus i ^{simios} id Europxos apportantur. ut
 luut *ihrsptkn?**. arbor flla Brallicni^ *ar \\$\$\$fa ita dicta, &: rubra nncima nulli non
 noin. *T*ta&** live lignum Havum. *Arab** cortice rubfo. *F'TMCU. Uc*r*nd**. *Antmtti**
 five Cedrmttlbj, &,'aliimultzquxxkuri6is tuvibufque rtruncisaptilfima:, quod
 aqufc niton pervi.t lint \$c ter.iii xcuem. tx quarundain corticibus nunc |mcs iriuar-
 rii, in mihunttum ulum , nunc in iwivium necdlkatci torquentur, &: nidcntlnis ma-
 minilironr. Dcnique e collhis lit;nis C*r*g**ii, *TAttib**, *Ambtikt*, ahnqUff
 ferilacis planis ibidem nalcntibus, ignis lucutcnuus , quam ex concuilb lilicc, I
 Barbaris e'

Si uiz loc. dm aridiota, mir,anle<; tills Climacci, feu funcs potius *\$&*(,gene-
 ral in ^{domine T.} *ff** appellatos proferunt, quxfua flexiluate *8c* tenarirac apud
 fabros & victores liga ninunt, contula ipud pifcatores, cotiartos, & naupegas , rliois
 & *tUfx* vicciu fupplent. lot" hasClimaccs, non minus notatu digna ilia *qux Cuem-*
be nomen a Brallicu»a accepit Textitur emm Cannabis ft Spam modo , cum ah>5 in
 ufiis, turn piaedppte in anchoralia : nequcmateriaullaad naiwicos funcs Be mans imp-
 petus rfpthW i namqucutfallupinmamaccplanu, fiini* cjuoquccxilia confectarruri-
 nls iiqms tinmeria, identidem revitdcit. Et anchonj alligata , fluirJhies in (alo navel
 , : ..ntinct, non tarn ab *mm* taduntie,vd opens 6rmitace,qaamviridicKc ipfa,
 & lenon a quadamadinfar com: utcfce vd m alrum elato navigio, rnodo in renmta-
 .cm occendar , vd reftdente rurJUs m crallitudinern conerahat: quod fcai> m noi
 evenit rtivlentibus, qurnimirum ip(i,i ac pertiriacia farpc rumpunrur.

Nemorum plerxque arbors, cum ab Aucumni i: Veru vicilliudine niliil fere pa-
 tiantur,frondibus tamendf foltis nori codem finiu) icinijore vrftunmr «c (poliaiuur.
 Prsrterea non unaquxque arbor fotiis (tmil omnibus orbatar, (ed jurte uiu deciden-
 re altera tamdiu manet, donee prior rcpullet. Mirari quoque Mil. prinium nat-
 urx hoc roecundfflimum thearrumcontemplantem,Jierbas &:pUntfls inturopaa nat-
 urainollcs, hie caulibus lignelcentibm luxuriare: Earum quoque non patiejs ratio-
 ne loci inter (c plurimum dilcrepare ; nam qoc vix t'ruticis nw«nitudinem jquarf nt
 jn prais, in den(U nemoribus fumma: videri procenram. Accedit, <quod vai n penc-
 ns Heder* rabiterac, PhaJcoliquc pulberriint, (uprema arbonim rantrnjna Icauden-
 tes, topiaru mflar opris perpcuiam umbram prxbeant. Inter li.n virgilltotura opa-
 ca, iplw Faunis confect^ta homines panter ac fcrx t'e abdunc viTuntque (cmre. Multi
 enimmilly Unit fecreti tcamites ; qui (ui gnaroshaud parvu in venaiiilo volupwte
 pcriundunr. ^jJ.T(ylvarum fonemmque prxrogativa muJtis Indiarum rt ^{gionibus de-}
 neparj elb, maiitncque occidental is. Africa; parti habitats , a% nropterca i ^{orrida-}
 rum regionum nomen Btento obtinew: ab immodtco aiimA: indenti gelta dcluicunt
 H/x , ut ad riuvios ombtoibfque feltns diflkMfi»« PSf^{orum} b w * Mmandari n>
 luin he. In agro enim arcnolb longc majores ab m< ^{ole perferu tur} calora, quam ft
 terreus dret codem Solo, Cxlo ic Sole- Ita SC montofa ti^.tfunt a pfi,ajs & nemorola
 a nudis ,ac perinde ut humiionbus aut altionbui moncibus aflurgum , nupifque auc
 minus fylvis veftiu (imt, frigta aut calorem acri inajorem auc minor em concilu

Porro (icut Peruvia crebrorx alKiantibuscavernatum latci ^{risu ita h onqioe'f} -
 nmentishuiustraclu5<irientalisrerrx monirn fuirxpertus. Metallic enim \ ^{igne fab-}
 terranto, ipintuum & vaporutn genirore pallim Kftjcnitui. Excipe in ontes irrfxf-
 fcfturafwjadto aigemtfoos, uttbc6<ros hadleniispoJlicuw , iuin cmn foAore
 Uitavis pnbftare nrperinc, atque cciam nuncprxft^rem, modo Maiinni.ni illuj mi-
 nus in no* quadrarct.

T*m dtmqt famines neflr* intlltgimm tend,

E*m tjut impirtffldif b>b*tmur,ei tmtjlmur.

Atque kx<' de Uiverlitate terrat nubis COgniot.

Ilia autcin ddtttaitiblitudines ticqucutibus jugis arduai.inque Oc(!identem uor

fqualote vel aquarum penuria riciicatur > neque frigore extinguinir, fed rore perpetuo
 imbribuique mutns ac fontibus itrigatur. Vndc* feraciffinuimefle, Sc mulr.nl!
tuupeftivenafiaoportn Prarterquam enim quod B;ilLnnisn.uivis, oleis, mellibus non
 uniiiiNgeneris abundet, herbarumque ac radi cum medic.mim&: ad tut andam valetu-
 dinem potentium feraxfit: quarftuoiiilimam inlupcr cLilrur.tmt.ait, quantum ex al-
quotretre anaonnnmeflibos colligi pottiit. AntmaJmm denique omnc genus ac bourn
 imprimis armenta in maximum numerum augeri Sc crebrius parere, certum est. Qua!
 loci si lubri tans fama non paucos olim fences at lofque minus profperauu-nu-s **valetucti-**
 ne,cx Htlpama, & Indus aiuique **diffidtlodri** excivit ad acrcm&r aquas hasCarloda-
 tas, tamquam ad duovaJidjllim.t vita*5t valitudiuus pradidia. Perquam nuiturcenim
 publcunt Licola: ifenefcunt **torde**, uique(inccaiutic aut calvitio. Quo **fie**,quodlon-
 gcultracentelimumactatisannum jVindifencfta, non Americani tannim, led &: i
 Europxi Inuncur, totumque adco cerritonum Macrobiurn dicimercatur. **NonaU-**
 ccrJciifervorjuvenihs fngorc fencdiinsn-pi cflis, temperatiorenuIUm
 bus rufecplagis cracer. Advcnarum enim proles crebns licet mori
 multiquciLccumbant, imprimis noftrates inlanres, non tamen id tam debet Co-li m-
 temperiti, quam prapoftero nutriendi modo imputari. Excmpto (Untvel maxime
 BcalOianorum liben vivacimmi. Qui cumvencrc durofint ficprominulo
 tons, quanwisjubucula tojitum levion induantur, nihilominus intutias Cctli **fecura**
 memnum. RidentmatrcsmcptamnoItrat.um & vctiendii &: ciucandis parvmis

inwr Ul«, ftraboncs, uicioii, claud^g.bbove deformat. mvemuntur: cum tamen
 i ^ ? S ^ . . ^ lmtC? TM^W TM» • >« mvolut Ufens Eutopzomm morcli-
 geniu. i rigida frequenter lavantur. Idemprovcthonbus ulitatillimumcft: curnob
 innatam genti munditiem, tum ad firmandam & tuendam corporis fanitatem. Porro
 alacres funt & succulenti omnes, valisque amplis, brachijs cruribusque lacertosis & fir-
 miter compactis, minus tamen pinguedine tarcis. Qui nobiscum militant maris ac-
 colae, non admodum funt aut moribus agrestes, aut corpore proceri, funtque mares in-
 vicem maribus, mulieres mulieribus limiles: eo quod paucioribus anni tempofitibus
 obnoxii, etiam rariora vitia in femine feminisque efformatione concipiant. Plerumque
 enim ut hominum instituta & mores, ita quoque naturam pro varia Regionis constitu-
 tione mutari videmus. Præter longævitatatis beneficium & alterum est quod rarissimo
 adverfa valetudine afficiantur. Primo quod fortibus nafc-
 aëris ventorumque serenitati atque æqualitati exponantur : rum quod rantum non
 ignorent, quid curæ funt, quid animi affectu s.qiULk.itpiTCJtvoluptates, Sub codem
 tecto, coque levi & ad inverfa modum carinæ **palnaisii** iijulra: limul (amiluc
 degunt. Has casus peregrinaturi defcunt ad te. •"«•, fupelledil. •"• [ujm ctirtam Ju-
 bent & liberos humeris impigre portantibus ferunt. EoJcmJemperviftufican, ictu,
 coque simplici gaudent. Quippe folum goffypum ad vertituin illii **fidEcit** ;uxca i iud
 Lucani fcilicet:

Terra suis contenta ha indiga mercis est.

INullusdenique ill^bend^^^
 T^u" ? r TM » orya3ut miIjo ^ tanCoperce <|*fctitunUontemnunc cC
 1 ni; h uclibus P^0^1,1 **ftfcftria**, ^ tij&u, pr^runt, quod **egrcmcfesnt &**
 dims depoims, dur«uram! & prxjbnt.Jfimas caftancas, pen,i re,
eoam iruaus.praicrrim r««A4! Antnb, ^» ffiA-./««i^, C*TM,
 Mnum **vcJficraafim.cditMir**, nec inin **us tacbriandb don** x- j
 b w ^ V / w ^ / ^ . Mil. o Turoco, Oryz, quxn, all. ot. 1 m. lt. c'v, , a, s, v, J, c, l, t, i, l, i, m, n
 tur. **Spuoimhoc vafctandiu** conditur, dor.ee tervcat, f, ^ 2
 hæc citius aut tar

bonedependcac qooooe and< rpononii &:poftpoiciun* **ratio** i ! uttnxcomtj"
 • vidiiiiu **Mediconimfrfv** n februm paroxyfias,
 Servituns jugum **nyirfum** tolerant. Ttipudiis inconditis & potationibus in-
 tendis

pendio fime dedui. Cibumcapiendiftatempora ignorant. Rede autperperarn
 cbs,niliil post mor tern pratnii auc suppicu (upcrdfc exilhmanr. Vane interim rabuls-
 ti, corum, quos sua mors, exrinxit, animas immortal es fere Orium amant, magnol-
 que labores declinant, secure &c in diem viventes. Cujus r.inonem cum Hippocrute
 cam die arbitror, quod rerum ac temporum imo modo se habentium facies cadem in-
 gener'cc (bcordjam,vanctas autem arammn &c corpus ad labores exciter. Qmn enain
 otio &:quiute crfcie ignavia i exercitattone vero, mentis & animi roburalitur. /Eca-
 temacvicacdectirfiimarftimantexHcliacoPKiadum exoriu,qui tknte&Maka. Nu-
 merum autem annorum xtans liix ui retinere possinr, fmgus aruus reponunt unam ca-
 ftancam dt vf</> femel duntaxat in anno area lanuanmn provenientem. Ftrminx pu-
 dicsenondcfbnncc ab oclennio ultra It'xagdimum annumfupratiderh kreundx; imo
 (eptuagcnai iz orbos infantd laclantcs vila: funr. Facih nrgono & ncmine oblletri-
 cantc pariunt, rarissime abortientes. Plerxque puerpera: Hahn post par turn Turgiint,
 adproximumfluracnproperantablunimcorpusj&iiiiipigrcciuuiad cextra donwftua
 ofncia rddcunr, victumliinc: inde conquirendum. Liberos defunctisultrabiihium
 aut tnduum non deplorant, mambus mi/erando ejulatu totam domum implentibufe.
 Laclvyrnis, quas m pote&atc Jubent, protulis, cognaros teduedqucexcipiunt ami-
 • cos, corumque taborespengre exontlatos, multisfiifptnisatquegemitibu^ deflenti
 circumdatis collo bradms isj Lapireadpccchis jilprcrfb. Olim antequam Lulitanoj
 "agnofcerent numcroli Separne inriniti crant, oc pagi undiquaque adco t'requentes, ut
 Indiai'ium luftratoresLig.icidimi duhirarmtan ullaorbisparSBrailiha populotiorfticrit
 unquam. Kuncautem ad paucitatem redacb. nam Ltifitanorum (*Titia , alii parnc id
 interiiccioncm dclcti, alu in miicram fenituteni ifarepti, alu Kiga iibi oonanen 6c
 intra Continentcin latere Itintcoacti-Qui inter Lulitanosfid Be Igas degunt Ncophyri>
 Chnftoquidcmdantnomenicjufqucfacrafequuntur ilcdfngidius. t^umadulcicir-
 :i ciaduiifu remilH,utmeritoputes,orc duntaxat, nuiuoracChrirtumcolere. Vix
 :tiamplacitanoJfra, nihi u-nellx secati,nomiuin oneocupada anim^, retnodfimepa
 i tntthut .mA.iK" r poffimt. I ingua inter (c haud di/renmt. Et quamvis quondam ex
 ieroei prolapi i hieruuorti, mutuo tamencumEuiopxiscommercio&coniuctuduic
 ofqucadcoluntcicurati excuttiqne, utexutabarbaric , humanitate nonnulli cum no-
 Aracibus contendmt. nr &c hictllud Taciti uiurpare liceat, Midus circa Oceanumvi-
 vitiir. i^ui etiam nunc licrer.inuii&charac>crumignan, rululominusanhquitatisme-
 moriam, cam pace quam hello gefta accurate conJervant. diligentillime tumqueju-
 nioribmtr.iduiquxainajortbusacceprunr, imofeneidiesnociesqucintegras in illis
 idendiscorulimuiu ,juniorc\$ verocradita facile acopiunt, Cc retenu riddiur ahis
 quoque iiniikant.

Medita rinci contra, immanes, rruculenti, (inclegc, fine rdiponc, ferino profus
 nat in bucc ulquediem, nulla ftabili aut fea lede motjnrur ,qiun vagantur hue illuc,
 T prout viiltus nbecttl •Kpcnona tenuent aotobegent illos. Soti vivere amant. Tu-
 guru in i latihul.; trerunt, led lub dio perptuo vidit.mt. lea ut >auca qua* de ipli dicti
 autferibi mercanwr occurrant. PilltbusSc fetis mirataini >doris quam nrlus (a; raci-
 tateinfidiantur. Ucul^validjilimi^Ucertis .itque ftupenda arce, fine arm torquere
 nonuir. Man non m> nances triiitiir, qua in aeraadone t.inmmvalcm , uteru(u-
 lenrum iHudnuri^ mVtftmit TuberniK-m live Lamiamairequantur flircapiant^uiifhTa
 adnatanduini rrcures, daSF'aacummantm palotopdlanti*.,qitemobviohofti contra
 iplos expanio rictu horren- ioque luatu nilurprnti inlidiolc in OS immirtunti bellua int-
 jamanumapprehendere ttatgBOSlah artmuinjccpta, leftprufundedefigit*
 Cnpiens , vel ab incrnbus barbarn capitur , qui dorio lurctis inlihcnes
 A adnurabihs, &c anctpim eventus) jumentu uillar lllam tircumagendo per
 uiCJs, minores^i^ciin ekaA venantur. Prxterca adco lbrcnui (iuit urinatrc^ (ut d
 pul' •<• vd .iVr4mi\dj/i ('undo qiiTTendum lir, patennbutoculis vrmentur tonus h
 ^P>tio. Qfind LetTon BOO ma cdibtle erit cum de iEgrpou prodituni lit, per totarn
 diem maqmspnlc delitdterc, Aruhi ad uimjnitatem aqiurenatauaint, tapitcnon
 •^proUtotelpirarc. Vm ptficcr at ftrminx fufis capillit, diverla luct unfiira, irrcris
 /W p n is ptrribus depiUtn, vnc oBotiroi pudenda vclamenui. uiccdunt , avium wc
 coioreinplui) uric ex uuni. ('olnrequndamtufo c\IM*tf*pt |*omo t-xpri'
 <c j pingunt, ut tertibtlioret in bdlo videantur. Ec fic twici drnancjit

fituanir, lapillos vilinimos&rlongimmos, perframaprimainfntiaaun
 que inferiobus&: maxilhs inrigunt. Quod licet vifii tirdum, illis tamen regium vidctur.
 OmirubusSc augurns dedtti, .ll lolis, lagis 6c impoiftonbus quxfuiiunc. Alii Toaio u,
 alii Viftn mmoian, aliaque lidra pro numine liabenc. Taiita A inter illos confulio
 &diverfiras linguarum,ut exindciblum atrocillima bella &crebra ruicanrur, ininuci-
 dasque inter le fflanreccam perpenus,Jupraque fas humarurans &c odii is vel ipios
 In tins aliquando Inlenas clades converrant. Ad bella iniri, miro qitidemiilcntio fit
 ordinefimplid procedunc •Adnunas ubi vcntum ell»borrendo rremicu&ulu
 aercm teruint, Imbrcfque figittorum utnmque cnufrunt, tarn Ictluli vencnoiafe-
 &as,ut vel leviilimc vulneratos crudel illiinc incrimancFocminx iaci antes Sc prxgnan-
 tes detoeepsaviroratn toniin-tioabihicnt. V'faiatttempepccrerinCtfcccdunein iilvam,
 & infant i imibihctim com \\.x pHctctdmc, &: una cum iccundirus cochim devotant. Ma-
 l itus tempore pucrpeni uxoris loco deenmbit pnmis a partu diebus, 6c puOtpca in-
 ftar bellanis & cphuS frmtur, iubmdicans ncccllitatem bpfas vires rciburanni. Cun
 inmorbumcorum quisincident, anuci acccdunc, quiJque ingcmum advocac, remc-
 dia quorum notinarn experientta libi companvit, protcrt. Mo% (pims arborum
 Canuibd, piicumqucdentibus^qiubus fagiccas asperanc, iatorolu brachioram 4 fe-
 morumparub^altecurrmjcariricanc&tncidunt, membraque a lilliaidine tiocifi-
 mum vtndicant. Idem tcreprxtant per validom (udioncm,ore pando parti doJenti
 apphcato. Vomimiviconcitant contorns iilvcftnbus Coins, guhr immillts. His & fi-
 mutbtu remediis truffraadJubitis, mini ultra teii[.uit,ntc unienxi^umreboquunt,
 {edunanimi conlen/u.tamquam decjus lalure ddpcrantesclav^lignas iliumfroric
 intcmnunt: gr.inhcantes tamen illi.&illc fibi, quod maleule u.
 omnibuf^uc milcrns criptarur. Hoccnim Iztabundi in ipfo moi i
 Euthana(u,gloriantur. Nonmtnon cnmappUuiumparrntiMiuamvicti \wihS
 verfarvntntjiUndpra: turpiamore, hocprarmimaru vtndithi
 ntudil.inijntes5i: i[ur.ilek'ticlicnres. Venufquecarnes (modonona
 oila tenus dentibusabraix Jirx iplk cpiuxcxiftuat. Opt
 optimatibus tofta comeduiuur, prarter bflaix a proximi
 nuptial taconv ivia, &c tune m nnoudfimas partcucas com
 vor.uirur. O'uibus nondum coniumns, capillos libi, u
 ponum,quinhis addam,quibusprjctigiis verbinorcu
 rum loco in pretio liabentl &aln Sorulcgi mim arttbw populo i
 paSjadent, !c ex eonim corponbus, aiimantu lapide* «aque
 videntibitsvomunt. Imo Regul, p(i qUoquc ubl t,u
 quos matres suos infantes a
 interea moriantur, a matre & conanguineis comeduntur.

Nnno ILUJUC mirabctur ii maiorem noncm habuermt Afatici
 qti.un Amaiwm ».innbus noncontenti
 urnMiKmmulti Lx u 'ytlugararvelabK:hllinu> parcentes mft-dovegctahili
 umiullincint.

Non absre tnc existmuvi, ii tacVa a propoi
 barbariernqueillainnufcrain.aunquzhi
 *rimrpe«erca ut confccmillw creu!
 bunde aiimenta& medicamcata fuppeditavent, caque
 docuerit. Quod cuni in animanubus &c pUnti* qoam plurimis (bk-rt iJliim
 diceAi**Jthn*, Amt-nca- pdnoaluBcoto. vaptiMois wdcreft. 11
 ftrcm,longcluntam»h utoncm 6c tcmprainenti divej
 quando morbo ^ fuppedt*re.

t

Keflat ut rrmfifUffiaiii, que valetndin (HnHiiimim vd praiuir \f 1 av
 unde originctn docam morbi. Inquic cium liippocrat
 nouna,co[i]!ciutennauni(ia. Quorum ii vel unuin detua-u , rota hominjOfmai
 cile corruic EninutTo cum*(uE Zona torrid
 agant, 6c, quoad nionun .uuuuni, excemt fubind
 tun vero dmrnuni, ; (Titudine caloris i frigons: n
 us mu rocolmusorpenn. Vtcm plantanovell., Soli Rcruum, tjmM.
 r* ejui minus convcrucru, Bee* m mchu, craufpianata, Grptnon tert - it i

p. Ti, iutum becillitaten naturah, aut rite vivendj iinpe'rirjauliiHLn)pcraiKia, ichii: ai
 hilcialubernivm, priniarii que viM-fukns ,nnnus. illiukercpoilunt. Vude non raro
 illisdcliilitudmcfpontaticj primxquareia, quarts icententia Hippocratis , **«*tyjt*
Es<n. Boreaies, tictetstttacMctiafaKxdescorporibmluu**us, m*»lhticmear-
 nium tanien ex inttmperie iuriirniM, nili tempdrive cicacocUymia exturbemr ,mii-
 Hs compolitis , Iblis limplitioribus remmininique p-irtmmr.limrnm Ic tradam, ne
 cruditiis&r craslitics humorum tmnitcmobih/iiboriM-ibllrucbu perJpirarnun & cir-
 culation! (anguirus imped imenrum adter.it. Adtoque li Htpocratis crhmim, *SypintM*
pút, locumlubcat, luc fane cjus, tain nectflhas, qinmperpetiu vericas clncc*icit*.
 Quippe iramodieocxiftente calore, li palpi ratio undtque *ell* liber.i, nulla exinde per-
 {ennkarus molefha; On minus, ponderolius fit corpus, acbrevimateriamorbi tutura
 colligicurt Circul.itione cmm naturae perpecciu impede, &huiiioribusljnntibu!quf,
 CvcabinternaiivcxtermcuiLi, cohiotitis, ini;emmaturtervor, pcjusqiicindeqiiifm-
 libctlbhabereoporret. Quodlicut inomnivitx orhcioverillimum, itainli)mnoina-
 nifello dtfprchndicur. Idem cogiM li f. fib vel tcbnciranti internpcrtvc medicamen-
 tum vel anus exhibeatur. Ab lusitaque fequentibus vitarmrtitutu in ri.it.

Quisque excelliorem locum Sc contra occidentem opertum, atque in Orientem
 apertum etigac ad li.ibir,uidum:talcn inquam ubi Conrinentis cralhim VCUOB ib ardi-
 busarcere, tenuemvero &(bliJequammariiamauramix:rperuuadniirterccommode
 •poflit. Adco denique inediterr.iiKis lot is maritima a vetenbus quoqiic prarlata *tulic*
 confar, ut Vitruvius narret, tranllatu in oppidi & goatuor tantuni millunum propius
 mart a^morum, (alobrttaic murboium ftananmtnafie. Pedorii acflomachiregio*
 nem probe tect.im quilque domi ac torts lubcat: qimL| mini lulec COtpOCI jut cihus ma-
 gis mimicum, quampoftx/himdjurnum, trigus no^tirnum. Quo ht, ut claulis cut is
 meariLms, fudores retro pulti, vanos rmwbo* prognerent. C^uibin cmi tempeftive
 ftutoresriuunt, rariusvalcrudin an adverfain niLiirriuit, autliquando mniorluimin-
 cidant, minore negouo relhtuuntur. Leontrj Jit m qoi difficulter fudant. Partes vefte,
 unibra aut quwvindi. *re tecta exudant: c* r vero quas Sol fent, infenflbiHtor pcripirant.
 Per vim enim a Sofcfudor dicitur »i'ervatur a cegumcato.

Aqux thermalcsvel balnea:hadenus incognita; liint. Artihcules huniix6cuccx,
 contra externa mala magnoialuns commodo in ufti exiftunt. Qua: nunc ex pan pu-
 taaqua,mmccompoitxex odoritens herbis (quas^ralilia producit eximus) a&&r
 ciuntur. Cavendum ranien,pra-ler timnoviciii *He tdtwii*, ab iiumoderacovel frigula-
 rum vel calidarum ufu. Quai'umillxcorpores&obltruchi.incii, inatenainmuscogen>
 do :haemembrorumlangui>res,carniumqueert'a-niHi.itiinic^l. taciimroblpiiuiuni (xo-
 lutionem. Quamobreni ne humor alimentantntacile fiacai cvocet-tur, temerequere-
 (blvatur , Incolx ctvent oleis balJannique nativis. Q^iaii barbanes commune quid
 lubcat cum cuidita ajuiquitate, an Unuliaiis ohm tuu, licet nunc exolverit, un-
 choim ufus. ^ ^ ^

Pono exercitia vehementiora fedulo vitandafunc. Aura *hxc* licet blaihiiiiine ter-
 ramcxJuliret, Sgliqueardores clementer miriget, tamcAmoru d«*fatigata* ubdt A
 vento enim adiapneitfba : ab immoderation vtro exert im>, (iinnii a humorum fpari-
 * tuumqueaccenno4iacrunoniap; *oficicatu ir*. Teinpusambulatitioiuiopportunum ell
 matuunum, noodo mans accclTus auram mtendat &: inaturcr^xhalationcsquniicirtir-
 nxprius afpcUaicurvtaitnimblandeftrmginir& vomaitrjtirc.ilornaruralis. Ma-
 xime aut em amriiil.)_{rcs,rea} Soluoccaium pnma vdperaaudiu it: quod vires cor p>''
 iMibm-iVappctitum^ftomadto rdbtuat, ob tenipcnem opumamacris &: auram inten-
 tu^fc! Cui fl tanien aliis Eurojue Sc Afnex regionibus calidionbus vefpertinus rl.itiis,
lrrtE -.iltaw dichts, mento citimenlolcat. Labor es A; motus vehementiores tuin
 animi tumewporii;, nuxime obelle:lucubr.itii>nilni'. quoque menteni Linusturi
 nn:moriamq^DnabdaclariaireTunt. Hoccertuindt, dirHcilius vigilus 0' labores ob
 citamviriumcwCtuftiinctii t^lcrarifubZonis torndis, quam EtnpetaciSi torpoi
 queadveniacddidiainpriirfoquidcnunviJanwatponVaplai.itanuontulu-rf. ^som-
 nnsdhinutt brevn ,quem in Iccri*. penliiilnis proiniicuatnulunrudo taptt, ^{IU}1J

Bs tanien aiiquaiulo obdr, ac propterca multum cooeocendu in liacinre
 confuetudini. Corporis vigilantis decubitus merito praferendus fomno, praertim eo
 quicmaura inarina, nun radu Solar es poiTunt pertmeere. Sumnm' nocturno

lecto molliori, & plumis avium referto, admodum tmprobatur, quod vii.
 Qui Sanitaci cmUulrumvult, pedibuscoxifvcmidisncjacea^pfxleruii
 nodcm. Dnrfiin IllipfcCOTporo habitu a nochirnovento venjeartcnxiju
 ianguini traniirum, mm&Lpchpiratumi *ixdkafbili* .ttquc iuduri exitura
 accumqitiicmtobttantpirau<mcmecohibuain,ptjftiuUc pcjus fegtaviu-
 verioilli qm mediocriti *coope* •, loinmiyi capmnt, jmmule ac bptUM valau, 1L
viordquc fc i'cnum, eautYo prxiemm Tudore Icvi tCrom in/Ur ccnuc
 ve lit inhiice Regiorobus, concedere Sanctono, Per rxanifur.iuonun ifUaiiibiJtm pj
 cvacuari, qu;un peromncbfuilmilcsjunchw.

Qui Venens aJlwIrenumin/icerc *ncfau&t* hujus cxli tempriem tercnclo nonl'unt>
 ardorcrajuveniJcm cxunguuntdenctiutcin-incotempiis nutitraut, perlpiaioritni-
 que remorantur. Vnde cruvlitatet ad ambicum crfunduncurycaurrhu-
 in corde palpiutionesmoventes.

Incdumlncolximpaticmuisferunt. Anteomnesbiliofisvchementer obdl. Qui)j
 ftoaraacho forte vacuo lumnum capiunt, faede rum capid, mm cordj mala accerliinc
 Proiiide zgris jmcu L *anis* conducitmodicc Sc farpuiicult: cibum & pocum capere.qui
 quo minus compoiti *vel calid*"» cocondiubihoresadiiut.itcm. t^ui^uj^ emmfc
 ram & i bcatamSneamattingercedefiderat, five advena,five mdi^ciu, cawai libii
 vim & cartuumu(uquotiduiu). Qua: cium ex nwicnriiimac caJefaaenum»fentge-
 nere , iiquidem vincantur, corpora quide-m langmnc & calore replent. Sed tinnimuv,
 tnqidi & aquoli (Weal naki humores. Calida omiua& amara atque acru inane im-
 primis vjtanda. Puma veto Aurca, Limoma, Curia, *AUngfaMmrumy*, melo : 'cpo-
 nes, Gtrulli, rdiquaque retngerjjuu , (we cruda (ivc condita utilitercomeduiuur i
 iquni^ . q"» ^{lius im cr dclia as} tKrahabentur , quodcordi conferont, tum Sc me *sibus*
 orxcipuc xlvhvadiucundjflimammaturitcmperveniane Vnde abucinproverbnum
 Non mtr« xdes medicus, in quarum veOibulo crebjj Arintiorum cortices mane i
 (pic,untur. Sedulo cavendum ne trusus ulli coil_{ti};aiitur , antequain radii (blares ab
 cxhalationibus nudurnis cos repurgaverini. Prxftat Illos, allringentibus CXCCPUS, aiv
 K jKauw cjuam pofl paf<m, &: («c U u i *medicis quom* ^wL^ tpMoerc *kui*.
ciutn cum corum mutti lint, facuccorumpunrur, imprimis iu, quiWis imbcculis &
 mtempcratus est ventriculus. Ego quidem Galcnumunicmis, pepctuo (uaiot fui omi-
 cis,utrariushorjimt'rudibus ffjfcoblecciant: unde iplisdiu inultumque benefmr.
 In quondiano *uiu* potimum (iint (nam reliquiad HiibriamNati; *alcmp* TCinenc)
 ^junM, M**£*k* Attja , Arci major & minor, GuyA* , diverla: |nccics *UHnmemi*
lb*fitin\$*, *AUfsr»d&**, *Atqk*, *Arsiuu GnttfcTti*, *SwngtU*, *hmgm^m*, C«« , *Bsmhu* '
 i>jf^t,ricus quoque iUvcibes. Hi oinnes inter patnoslubeniur, cormnqucmaxmii
 pan (ponce proveiut: nonnulli aBatavisilufitams in bortis excoluntur tain & lici«
 utipli fruitus nkfeMb Inter iubtcrancaiant Radices P**** &: *Vmk*; turn eland^
 Americani M»»du? optim! Upons & nutriment], atqueIccundx nicnlx dchci* N«n
 prociui UttoreinlnenarenotBacialraa-quorisundnimbuiis.^let, CMQC luxuri«Pn
 ul.H.T. & BrA(licx m.uut«iive Soldancllxquoddamgenus ^utpro^ctarus quotKk
 itHclant.

Har itccaspitufarctifquaxuAnAcrotvtriqucunt. Apr, majorcs & : minor-
 umbHu >in dhrfoprzdKi camiUis opt,m)& (tluberrimii «nLwu7 Ann>jl
 Csfivtrra Lufitaius didi ,lic« d.putatc enois inferi
 Kirorum coUorabmal.mento probofunt IdemdeEnn
 lucihigr, mira yiuanutulu, carnes bubulas referunt. O p r « t u m l « « & '
 culi, Luropxis rwKkHimt. Tatuiixdenaiuc tliverte ipcaei lot
 Uccrae, corrupte i^wvj dicbr, indelicanores cpuias

uUvelma^domdbca, c ^ a J ^ ^ X A ^
 lunt pecormn annenca, nnprinus boves, p*c. *%*, «,,
 g^craittou^ue exiftunt facet rurcnchcndestencr.ta, " cufuf
 adco ut xgroruxn Ju in tur, & ; nv,LU 1 Ape prxferantur W t ^ m ,

dcirco adcu pofeponenda tTc monums & fluvianlibu* iw., > i
 fcprencTK, 1 Europa, U t t, lacc S2SSS S'k ^ 'cHV
 «.i. .... circa naturam ejusmodi animalium,
 Avibus

t Avibus/ilveltril-ms ,partiminnt linn ibus, p.ntim inaqm*viventibus,optimigufm, haudquaquam deftiuiuntur. Lifetnonlitlni]us jn/bracicas prolixce enarVarej tamen prxtenrenolo, o>:x potatoSCiaintati lervnint. VtiuntqiHE m mi>nt,ims Kabirant, l'lu nani, Per dices, Acdpbres dhrcise (pccici, ac came optima Ac tencrrima. Hisfecee* dunt Pict.u i, Coturnices,Turnircs, Palumbi ,TurJi, Fringilla^Cotuimba! lilvclfrca , qux omvns Eoffz nicuuiMjiU'i iilblent. Exatnphibfttcelebranmi Ancres&Anatesdi-verta (pecidj quarumquxdainEiiproxasdignirate&magrucudine fifpennr, qtixJam vero lii ccdunt.

Cxterum inter tot volatUium genera rijjaria &: Ilctoia (eorum liccr aliqtia (uir car • ncmnih :encta) Ardextcllares & oonfbcllares, Rulhai!.v.«quc Ci.t!lm,yp,iliith''es,&: iimili.1, minus dint prxtrainda, Aiide fifStruchionetpruittriqa Ambngrilex p) x-doncs. Nobik- illud Bi turn mis ^cnus Ambra dichim % Spirinbtis imprimis vi tali bus re-ftaurandispcr omnes Iiidias eelcbre, ex i^nutis Ocean! faucibus copiofc in Br.iiili.-c lit -tot a cructas-s, nun nifi procellofo mari alluic. Vnde fit. ut vix ctfen w tempctacc aves &qii.idrtipL-dLsnoiuuilli- in ipibljtrnc crt.uimc.un devurfiit,pnuli]u.imipli imaris accostillur perveniant. Quod cquidemminim,ciimomrmants iii(ol,itiont.m mol-letanrui aglute\ lit Ambra, ingratoqueai' I n.ires ten ens ut (tb mcKperns pla-nci espuatnr :anmul.i tamendtiK em ejus odorem* licethominibusadhuc latentem, f)rit^perk"nti(i;anc, cjiilquefaporedretuicfcobledient.

I narrttocarruumaAiqttondiaiao,depilcibusnuncdicendum. Dnbitonobilicacc 9c frequennipifeitnii anlilla R.epo beadot l'ac cenfer ipoffit!Mari,fiuvii\$&lacubttf pi(-cofillimis , t>iiamaros,a(peros , Ixves, molles, tartil.)^ incos, tu.rbmaros,omnci',cmrs abunde flipped it.uin bus. Vnde advenx rqucac primi l:col Lint n prrptui tin it Idityopliag):qiupe non (bltim exliaurto onini pOltt, fti I, 11 luJK'ir.n. ulo, fed pi L-cxr eris delicis ,litLKolimRomani, cosamplethintur. Inter qr. o I ypr uu, Alburni, Tirtex, Carpioncs,Truta-,Aurarar, Lupi,imoipfiAiclli,£u oparorum figura & fapo-re aimili, pMiiuuii tactic locum cnenc. futn O rbes, Solex, Scombri, Acus, R- .,*ii-veriafpecies- Cancris quoque, Tettudin- •us, Ciammarts, Squills. C.ouchis,Otb omnibulque ttli.u cisSt cruftatis, prz&rrion paludes recdlb marts sxiccatx, magno-perq Tea rent. Cotigri denique, Scari, Angitll.T, &c hujusgeneru. aln , qmntis lupcrle

I Qiniiperficiemarisdegunt prices ,tncnfib(H potnliniumpluvus, qtiodimbribus nt, capnmtur:usvero qui inrecdHifiuvioniin 6t alto mari funt,< omni fere anni

. fcJur plumnum xfr.ue pifcatofes inlidiancur; atque, turn mdioris pibult : :tnt ardons extimclcnduau.i, prAxfanifeopditdointnl^inouc in (alobt

S rap t, aipii minim noinuu, I>nes, different] is Cx prophetatcsvilletecfl infrequenti hbro.

In Jimibusveru & hcubus pecpificium copfa necvarictaoe amarinmistlperantur, qttod;licetpromifiruealiialfc panant, 6J crefcaot, in lacubus camen ins aeqae at'tnHLIVUS t itiii- ii iplo m. i n i : bquelicctm basdicantur tntf ignicatefaoad mtlicum camen tedunt, • rlpirent,tndcqucriue>ta&:rivialujuaii iantur.

, Pikes denique vcl Syle 'Uir, inque penu cojr otis cibi i

t OTbni aquxpotum iniaiuifiHtet ccxprianur, pulveranoclaie&modjco pipe: bus produciuntur, adeo ut n' n, inter miice "inrntumque itidtvonhti

Ai^Hiin# • M lumniprcgrmattane meri unferetiduD tonbus ternv tomjicrcrim flud Cialnu ten

a Mimentumkilirect CK plerilque pcbporuln^' rluvulnin

tt. r. n

nas provoc.u, a.k-oque appermim ftonucKo acwt, ut voraces bcolas reddar ob mi-
rimcrum fium temutatem ahmentm tn panes liquids™ penetraiu intimtus dhi.
die, impedtottf, ne vd pmguipr alimenti luc.uwduratur, veJ cju eradicatesadtens
auc membra excerna protrud.u,tur. Vndchr, ut a calcu). unpnus &c araolotuni
morbij prar:rvct, rariJl.mxquede duobm illis malis Cm que mffcu, plurimo*

potum prater aquam toto vitæ curriculo gustasse. Vnde facile est assentiri Veteribus,
dicentibus, Maxima Gens esse gentes quæ aquam solam biberent. Cum enim aquæ hæ
nive & metallis destitutæ è fontibus Orienti obversis scaturiant, longo itinere assiduo-
que Solis ardore excoquantur, gratissimæ & tenuissimæ evadunt, nihil se deponunt.
Hibernis mensibus minus quandoque limpida ob crebras pluvias, na I-que
Æstivis, ob auram intensiorem, frigidissimæ sunt, nec tamen duræ, sicut in frigidis
regionibus; sed molles, leves atque concocti faciles. Aquæ ex imbribus collectæ
quidem sed calidæ sunt, & facile putrescunt, quod ex plurimis & diversis partibus
stent; ravinque subinde inducunt nisi excoquantur. Sicut enim contingit homi-
nibus sub Sole sedentibus tenuissimum educi per poros, relicto veluti facibus: ita Sol
verticalis facile quod levissimum sursum rapit ex lacubus ipsoque mari, relicto quod sal-
sum est propter crassitiam & gravitatem. Quæ ex tumulis & montibus profluunt, us
conducunt, qui ventre sunt duriore. si quæ vero aquæ saxa & ferrum recipiant, us con-
ducunt, qui humidiori & molliori sunt ventre, quod resiccet. Ab aquis subcassis & pa-
lustribus in totum abstinendum, quod indomita & duræ ventres ad-
inde ob imperitiam illi qui ventrem solvere existimant falluntur, auiararopcfimnt,
& cum stabiles sunt, à Sole exuruntur.

dunt, unde fit, ut bibentibus lienes magni & ^ pacti fiant, vcJdque dur.&cal.di.
Veterani non minus solertes sunt in aquarum differentiis gustandis, quam Europæi in di-
versis vinorum qualitatibus discernendis, q pi H i i i i i u l a j i i, (inulUi habuo
discrin S S S f e ^ t i m i J l u b f i J e n r e s l u u r i u i t l q u i s l i i b t o i o -
ribus) hibant ^ eni op i a m h i l i J l u b f i J e n r e s l u u r i u i t l q u i s l i i b t o i o -
ritibus) rancis ob teporem neglectis in urceis fictilibus nocteque dieque
fitb duo reservant, ubi invittis J n s v c i t i t . i n p u t m t f i i i i i i l m .
tur, a Aphorif. Hi cr. M » V « c i t o c a I « f a f e c . t o l . . f f i m a c f t - i E i t u
bus tamen ea , ^ M » V « c i t o c a I « f a f e c . t o l . . f f i m a c f t - i E i t u
v m l i c e , g r . t i i J l i a m , n) i i o H a) n i i e l i r , m , b . b r e n o n c o n -

fehic ! 1 P , r S P ! r i t B l n V i i i i • « c r u d i ^ u u m : u p e r b i b u n t . Q u i c j u f o o d i
ctucik, opus dfccoqae Juobus h i k e c o n c r a r i i s , a i r d u a l i o r a m q a e r i f e n u n t » m s n i -
nu parercn.r. P n r t r e a A f r o r u m & E u r o p æ o r u m p r o m i l e " t u r b a , o l e n t < i l l o & m a -
mmm familiari potu, V i u o ^ 4 i a l g o a p p e l l a t u r , ^ i m p l e n t , q u e m c a u p o n e s , l i c r o
' j ;
' L . 1 . n ? b u u * c r o l l < , a r b o r i s A c . s . . . n o r u m . J l t > r e v a p w : e x c i t a n t u r , c i u f i q u e m -
I m u q u o q u e a l i u d e x a q u a f o n t a n a l i c d u x o t e U m c a u b u i c o a f e & u a a Q u t i p a r i c e r a c
L' i n d e l i c i s h a b a n . S i c u t : i l i u m l i q u o i c m q < c m L u c a a u s a p u d I n d i e > o i > u l o s i n
u t e l t a t u s d l

Lcavi, u m v e r o E u r o p æ a m , V m u m a b l m d « t « , v i n i q u o q u e S p i r i t u m q u i d a m c e u f a -
lubriora his otis maximope re commewUnt, fed um. verito. Vinum Creticum p r
omnes lndm qv od per se line ar . u i i . i . (K i t t e x t e r r e) V i n i i E u r c a t u e s t p r æ f e r e n -
C T i u s m o d i c u s f i t v e s p e r i , m a n e n u l l u s . N e c t e v i t e r p c c c a S a T o r t e h y g i e n -
pauloplusjust ibum. > H i > p i e n t i l i 4 K H o p a p a i f t , j o i u s f r i g i d i o r i s e x c e l -
him. i . a a t u m o o c m i t , q u a n t u m c a l i d i o r i s , q u i d q u i d m a J u i o r e s r e f r a g e n t u r , q u i b u s
ob malam consuetudinem & intemperiem jam vini itam secus videntur. Veri-
triculo enim eorum extenuatus ob inopiam calori que deary ipsum alitit-
de influentis, cogit eos vino uti, atque in ejus H f u p o f h e r a r e . Q u o d q u o q u e G a l e n u s
lib. v. de sanitate tuenda cap. x i i . c o n f i r m a t . S p i r i t u m e n i m e x v i n o v e l f r u c t u u m f i -
cera destillatum calere non ^ m n , f e d & f i c c a r e c o u i b t . r u m p « t i i U I U U U U , (a i k i i
tuiti cruda ac faculenta co. i v i e s p a l . . . . . f i u d f u f f i c i e n s o b i e m m , . . . q u o a c e r t i s -
ma atque exurens vis sese h u . . . . . v i f c e r a a c c e n d i t , a p p e t e n t i a m p r o f t e r n i t ,
et cretam nitida confi . . . . . a c q u i a s a n t e m o r t e m m a t u r a t , u t m u f f i c i e s , p r e h
uulor ,

dolor, obfervantm est in Indus. Quin vinum infum, cju/quecxrTa&um, camquarn^v Mediciruinrmistumanimj tumrorpom, da ca hint: liocadnimiamSpiriruum JirVufionem verfus centrum inmomentorevocandumi illud, vcl ad lularitatem exdtandaai, vcl ad lallirudincm toUendam, veldcniqic ad itomaclmm In fenibus roborandum: Icdquia pauci non infirmi, tacta funt tandem omnibus pohis. Xx his itaque (ads liquercpuro, vcras longarviratis limui&:incoliimitansc:iuJai; cum act, olera, frudm, utimalium catnes aquarum naturam fequix, per contnuam gencranonemco deveniantur hominumtemperics ferentqoalisaquaruni

Ha&cnus de usu &c abulii rerum , utinjeconfet, bunc orbem habitant! , quibus&: quo [Mthuuciacnrmarevalctudincm poffit &£ debeat. AsteqianiatcemdeiapJarcrticuendaagamm, paucisattingendumdixi, quium morbi qturvis anni timpora accoftellationes , prxcipue Lunae, aeftufijae aquanun reipiciant; quiqueinter oiverias gentes, vcl diicrepantes vcl communes lint. Primimi quidem, cum ob confbnham &a.\i!.ilit.itcm rcempt-lbttim, lure plaga ijlubcvrinum tcm; &calido & liumido fitna&L, mutationes nec tam magnx, nec ram crobtac, ut fhpra dictum est, hunt: unde certa (alucis& longanricatis indicia proncfcuntur. Quia, ut ait Hippocrao,

K /lutatioiKs rraporumpotiulnwim pariunt morbori &: in lllit^mporibusInacrut:mu- << kationes aut t'rigunsautcaloris, &alia pro ratione codem mode. Semestre quidem i << **ipluviofsmi**, lirer humtditasprxdominctur, tamenajugi SolisfblendorcmoJcramen

acc j= uo^li ex deb p & tem } estive fiat, animum roximum faluberrimum, & a mult- **timobts** itmtnincm prxnuiH'i.u. Srmctrefx; >pnilioicimbriumranrac- **cemcompn&c. Hifce temporibusarftivis, Gent morbidcius** delinimt, **ua acuci utptu-** **rimtmi & bonijudiciifinc. Sectndmo** ilium Aplior. x v.lih. 111. **Exconfituriouiubus** << anni in univerfum (**kxttates** altidms **bnbribus funt falubdorc** &: minus **tnortifene** *' **Hitudatcralesmorbf, febrcsatdentes, raroletfaales. Ptt Gaicates uiccoa febrcsatu-** **tz** fiunt, & fi quidemannus maxima ex parctu! **ir, qualctn dfeccrit** vnnftini- **tionem**, tales ut **pluximum** quoque morbos expedare oportet. **Litet en** M T,cpra& **Scabies** hic incognita; impetigines tamen contumaces , pruritt , dyfenter L, hai- **morrhoides, irjri.immanones ant &c oculorum, ex fervido Sanguinegenerari contn-** **git. C^inbns ni.ilismciinuiis .iquartfigidarvel tepidz camcxteniuam** iucrnusulus **extern pncfidiis Eicile palottun** enpit. Ephemeras, **ob accenfi mem fpirituuro,** vcl **ex** **Sole vertical!**, **cxpenmur,quasraulta** (Vigidarirrorarinncpt-r to mm corpus **fatVa,Em-** **ptd natural**) **potins quam Hippocraris vcl Galeni pnceptis** ducti & restitui:

Hiberrus meafibus λ Aufter pcTpccus a <<pori -dolvat, humectet languidaquered- **dat, t; ai genera •nut• nmrbi, prarcipue liinr •bres putridz, nulli i capitis ac v** **encripiti-** **tuit.i. •juxta Aphor'm .\ v i, Jib. 111: Affirm mil rib fere** hunt febrcs lon^ar, **fiu-** **xiomcsalvi, putredu**.) prolt; fus cartilaginis eniformis, albus Jvifluxus etc':** **aco** **affoTrui (imtliliu us, hy irops, henna. Omnium autcin in.iMim-, oppilatio hepatis** **flevenriculiimbedHitates: quxVifcen simul cum anni tempclUaoat mutanoncs** **accpt-refolent. ^palimis, torpor, ftupor, enenquencrvonun airc^hu in IUIUS apud** **advcnai frequences timz, arque pra ceteris pucatotcs , fabri , piftora , turn nuh-** **tes humi cubantes, illis intellantur. Por** **revel solo gummi Elemgi indigena faci** **! o lcvl expiris vulnra &: ulcra,** **ihrneccitranturir-ipcduin ulcra tanxfuni nu-**

Hgnitii -mri mil stface rcdpianc Omnibus parirer fervidioribui plabcommui **J** **ila rum external um in terna,qua-mtrahquti'.rcpii'** **ncingt^t, tiytu •+•*** **Ac** **^** **•Kinrfatriumfiwltheia. M** **ad alia tempera bene vcl male feb*-** **benr, & sine medicamentis aliquando, auctor** **rqnqn** **i'lni-** **<fo** **hij^orbi* rfl** **bonlm. x ix.hb. i 1 i. AtqueWomnc*** **ina|TccSj»**rf' R** **parril** **iflime I^!"** **in!** **Virum naturacalidum quoquomodo aut biliofum , nis febribus correptum vi lum.** **am I** **tantum voraciores & hyeme p** **exiftente valde humida.** **ilife:** **•^cilpiicro** **um ad etatem, infantia & juvenentia, ut dictum fupra, morbis frequentiori-** **bis intellantur; Senes vero rarioribus. ad Aph. 111. lib. 111. Morbi alii ad** **alu bene** **vcl male** **entz & quardam etates ad anni tempora & loca, & v >>> genr** **Phu**

» Aphortim. x x x v i u . lib. 11. Magnain parcem icnes juvenibus minus aejjroum. tra-
tarrhiqui fngidis Regionilniifcensjiicpotiilimum I it [niantej mkrtant. unie
nervofium genus quoque i'iriar.ur.

Morbi divcii"> m tuctpnibus variant. N'ofrraribiw, imprimis ooviciifdcaulicribi
{untcdnrfpofui plerumque Sc chroma. Acqic eorum longeplares inurbts capiummr
frigidis quam calidis , quod a nocturno frt^urc minus Jibi cavcanf, &' a diurno xT
caJorcinnatum cvocari patiojuuri turn quoque ex oirau nutricniis abi &:poi
ingurgitariunc, calornaturahs inftat rlimmximbculfts, cut tmiltumo!
intimidicur, liiribectur : undecorporanoniblun Icfiunr, fed& tngtdavirta gi-
gnuntur. Qjippe in tarn pertiaaccs mcurrunt vel vilcerumobArudiona, vel .tvi /iu-
xus,utpa/lim languentci decolorcsque v : viva idavera incedere vidcjs. Luli;
miiiuscgnip> acutiores Jblent obvenire morbi: Brali.ltum rori ku
fimpliees, ac proiode eorum curattoncs S; pne

I

Qupdli adta admodum ficca ficrii, buioJ b nuniarn adumo

nemmaJc fie. 1 hnidum iiqtiidem, quod m iplbrum corpore adkuc rcliqtmmddt, i
depopulatur&dcficcai, par u bus vilooijs& czaffioriboi manentibus. Vndcl
esquiljtar&t^UJrtana-mtji minus qium IN Europis gra
(Kiulquctermniuni atnngento. I'mutolis lixcumniacconcrario everuu
anreni minus pi uviola, cporibtdqftc ob dcf&umaurz marina fu/cii
confringuntur, fed ccrebrom nervique humidirate aculigwe ofplen^r, qi.

matadonc tubito accedence, circa jEquinocnim Aucunuiole valde .mi quia
Umdantchumore liberarj nequic,aquain intercotcm,profluvmni album
&rdirifultates inftctinomm inde naJci oportet. uc mulictcs, litci
mittanKnjCTebroqticaborriunt.audtquandoparruriant, difficorci
ritntur, cumque debilem breviqtie inter t cur um, aut cerec valetu dinar mm. Qu
da n potumum de advents mulictibus debis ficQuantumvis tempo
modonagis/ilubrci quumafuinoBfatVaufuetasumuntupraclitUibw Conrr>2
In temperatis hcbi con/ucvic ^umrariuf

O n m i a morbis qui c vapor.bus ex terra aut lacubus ortis nafcuntur n_f
eft l.bra Bradlia. Coslo cnira exulcnre eorbido , & tento m^r.n r*^ i .
fubiro fiunr fibres, catarrh. & r.u. [^ -JL*TM mirino a tcr «'I'' v<

cus;lis fepteni* annis Kurmdos admodum & moroofiu m(.,,r : i .
Cilubriores * : liccior a liicceden WruT * K
a um moniu. Abus canicnqui Fmj<ni, ^ J'
traquihtarehinc inde cruftante , vd a majum ^avcreiicuntur,<ka te-
unt, jmmunis femper fuit habua. Anno mill, ^ 1 ^
tertio, ariBrcadrnodumficca, Anthraces non lethales ^ A
ferar, quasrefbtur Profper Alpinustn A,-nst , bis in anno gr...ari inter pueros, hic
incognita. I^'^^ nlfll]. Variolae pesti-

ftrage^Inqamanmr. Pan focLdo o_wofa I ^S? 111>1; m

tvi.inotWotum.rcdacin
cingit) -iut morbus pdbantni

Magno^aurcm&tFci
afi ailid i
, ur fen

u niunnjt.1, exinua Acus punt
iltenv Itiruu, ven

Epidcm,
creadniutindiinuh

Plcmlunioac nnilunio, imoScqndrantihus(inguiis, arterationesmanifestascor-
 pora red [mint. Quo fit, ut Media non nisi necfli rareurgcnre, medic.imenta prop]-
 nent. tune rnim aolor exaipcrarur, flKpcjushaber igcr. Idem cogita de Solii niotu
 diurno ,clim lupra fidem circameridicm, biliofi morbi, noftu vero puuiton, ingra-
 vefcant. Moms Lunxdiurnus non minus quam menftruus, inut Jtiuncs evidentes fuf-
 citam , ottcvara digniflima operacur. SingnHs rnim lex hods , accedence rruri,
 morbum ingr.ivdcerc3c dolorem exacerbati: vidflim (ex aliis, quibusnurr recedit,
 .cruriatm paulatimminui& mitigan, ip(i xgri refantur. Quod in acutioribus juxta
 ac mums aaitis morbis, prxopucinm qyi cHuvJonjbus&rplenitudinc oriuntur,ap-
 parct. Adeo accrdcenribusaquis ,xftuque rmaris in plcmluniuin incidence confcgun-
 rur cum infirmitate nonnull i; ur ctiam viram cum morre commutare vidcantur: quui n
 ramcnvixqtK'ini]H.imtuncuitcriiire obicrvaturn llr. PlixoJque autcm pclago decre-
 Icctc extingui argrotiis, t]ui3prxtcr aliorum tcttimonia ipfc tonesexpenenria com-
 probarumlubco) confidenrius confirmare aufim. Iiicm in partu fieriabobftetricibus
 obfervamr. Ita ut validiflimx hx infiiiencia&occultxCorli mariumque quaJitates,
 eofdem erTdu<i nafecnti &: denafecnti impernri vidcantur, 6c liunc a vitx angufbis,
 ilium a carcerc&vincuJis uteri marcniabflvant. Ha*c cadem de animannbus bru-
 cisarHrmant, quod a me tamen nondum expertum faccor. Ariftotclci milkun .mi-
 mal mans zftu espirare inqtut. Nec crctur Plinio alnfqiiL- veterum liac in re parea*
 *mus, qualiab AJIris, vel Lunxpotirtimuindc'cc^ibus Scaudtbus iddependcct. Cum
 fidus illud molle, hrmincum, nocturnum, ii m cottchyia, froada, mnifaiquefbhi-
 naagaccanqnamcaulaicmorai minus verifiinile ramcn.in homincmeoufque vires
 fuasexercere, led cum potiuscxpropiore cauiapati. Cum cnimabundarvjftiflimus
 uc vicinus Oceanm, omnia non Itilum qux proxima (tint, icd ctiam longms diifita ,
 lulto vegetiora &c quodammodo replemira fiiuir, atque .tltcrannir crmetamurque
 lo recedente, prxcipue qux aliquo humore madent, ut cerebella, medullx, languis,
 & iinuli.i. Sicur in corponbuinoftri fant ^JrimaHa , totqooqm inpro-
 f indis varti Oceani naresquafimundiconftiturtx per quasremiflianhcKtusvcJraacH
 mode cfBent maria, modo revocenr , unde cjus accolx imprimis non parum affi-
 ciuntur. A pturimis haud vanx rt det experuliimis viris accepi , fences Empiricos in
 praxi excratatillimos,adhoxfp.itiumi mortemfibri prxdixilTe&runcdemumprotiun-
 tiaJVc,poItquarajajnaquxrcctitillcnc;cumque ilium dcHuxutn eraffictat, (pem cer-
 tam concepiHe ad (irqututem recd&an)c tore fuperfbtes. Quod iplumita conngit,
 temporeque die^o ocatbnertint. Hxc , ut admiratione digna, ita Medico perquam
 neciuaria, utdealterius falure, lioque lionoreminus perniitetur. Haiu nature It-
 tentem vim anxie diiputare, non eft bujus propolin: lumcur per cfiofihu IcviiVc, quid
 perturbatio hxc enticum, aliquando (ymptomatteuin quidprxfeitraCjpro dilpoiu
 ek>cnaturexatmaceriz morbificx. Stcut emm nox , ad Aphonim. x 111. lib. 11.
 cnlinprxcedens,xgrts molelea dl'c lolec, qux vero (iibleqtittur,levis: luopurectlio lixe
 iitjuui deerdecentibiis dc(iictv<>, quo Fravir Jucriit, co melius & levius d' j oitui m re-
 liriquie corpus, ii rtirtiii)requiliu aderi&iadfinK;finDiinu(, rootteocerrju: iubicqub-
 jur. Obicrvandum atucm quod hx perturbationes nodu tortiores, quam interdiu
 exiftant. Quaii In muus, LUJIX plertimque motum icquere nnt, qua* nucbimagu
 quam incediu vires (iai exffit.

^Crilium obfervatu«(;% frequenriiUme ocairunt, modo morbi narura ntecognof-
 catur, principiumc]EtJaque moriu teinporanon negligantiu. It rontm)t>L quidem
 aa^xrli^niqechu|i icm ooafitoicis , omnuunque nuxime inln-
 digeat. com .jg^C. (.Vic\ lxc perretbe fiunt, Sc qindctn canpofC cfthro potifli-
 mium; quia maris ^nllanna&xquallMaDclbiictempora. Quapro-! I Hippocratis
 A|^nii![iuiinlit^ 11.ymifimuinquotic Otperirid Lim.Coimantibus tenporibus. it '*
 peltiva rc45jjji>fiaju, niorbi ftabile* Sc bonijadicii I ccidunt: in Snftanribui << *
 ceni inibibiles ic m.ilrmdicu. Ixyc quidem ;er hanc.korrhag^at,fitpiffifi
 lores quos ciliitn Jt magnat'>piac corporibus fluentes , maxime falutares co. !*
 peri. '^jnc diebus imparibus,jtixta Aphor. x x x v i. lib. i v . (in minm, ut ex dc(e-
 I vumm fit , B cius ouan) die reiuimo , malum. Nec (iniu\ trrbro perfluxus
 ventis criftj manifftc aepfent. h\ quantum Symptomatici Hu-us alvi • rnoru-
)ii torris excruciant, ui tantum rutura criticLaliquando jwrcandnn Ic exone \

rare amir. Turn, iicut longo alvi profltmo detentu vomitus arte concicauu,]
iulponteluptrvcniais(xpuliinc(bivirmorbutiL

Porro ,quemadmodum liodicrru: novi orbis ruvigatkmes confirmam quod fecun-
dumdiveru iIU munli tlinuci mures gentium &c vi&us divci h fuit:ita & :
cefque diiercpant; Vtque veteres morbos exingui conrinjpt, ita Si novos cxinfultta
hac iidaum reciprotarnnic &: uiLluianont,atqueTenx Aulrali* icmperie genet
quotumaliqui tranlcunt ad jliasmundi regiones,aliqui permanent;<>
n ddicntnt {licucde iEgipco quoquctcuaatur authores) obtuuuc
ncm. Imo, prxter hxc quod Cselum, Anru tanpora, Aquarum &: i
tas.RatioqueVivendiproriusalia, * icntaimmutent, accentvwianmi
quoquenatiomimnuxtui. Sic Europzi coeuntes cum Americani-
cum vEtluomlln A/uliitr, demquc Americaniciun Alncanis ISignuv Libtckt vocatof
progciierant.Exi&chiomiln cuinl bgcmellwaitcrumall
nimmgra, crifpiscapdhs. oculu Jim* Q" ^non(
& fenfova Eraofca degtiwarent; fed &: genres aho traductx &: gcnt.hus i
comnuxtXnanvumgen.umainictxent.luudfecusacriuv., (alum inpeffi prorum
perduntaquarum dul -edinetu- ' t ^ T ' " ? ' » ?dlhltctiarJuimialivarusua
litiorubusi lememe. noft diverf» Whniin crafa exlurgerc, atque mdc nun,
tatos nunc novos gencron morbos i qai exctcicahffimofj quaadoque v»
garunt in paxi ur tirta morbi tliagnolui Sc progno/iijj quamaxmi
A que in tanta fci tiweTitudiw ;Uilucircamurbos Endcnutffiqu
olim in Luce Venerea, Suiore Anglico, Scorbuto, Pica Polonica, Mentagra Egy-
ptioru aliique id gen LS morbis dignofcendjs te turandis , iufi.iti.un
V p onec tandem tn remedus cxquifitionibus inventis, morborumque ten
bus acc ratiu obferv ins .quoJilam c'pulcrint. Nonnulli morbi exparte i
tut , quia pe . mj-ns, eademque Jtu Jentia, non rice oblervaiu, cur ail.
ratione non femp difteru ^c. Quæ omnia ut rcllc dignofcantur, foli
dicio , multaque cxi pientia opus dh Egp^quajitum temporn publicis
dere potui, Obfervationibus huic colligendis impendere volui. Spc carta fretus, poff-
venturos latrofo hos fuo in eno at ue industria, ea q ux adhuc deliderantur, aliquan-
do fuppleturo: p g q

FINIS LIBRI PRIM I

GVLIEL

GVLIELMI PISONIS
HISTORIC
NATVRALIS & MEDICA

L t B E R S E C R N D f S .

De ZafatUKi & Cura A4orbomni in India Occidental} >
Imprimit veto in 'Bra/ilia Fawiliambti.

*

INTRODVCTIO .

India Occidentals atque Orientalis cum fit Medicare entis omiitini generum&ad omnemcurandi nccc/jitac in intru-
tior.quamMediasR.inon.'ilibus: nuruindVnulliicberquod
ha&cenus torn mtilta in ligniuni virtutum **cccoadid** iniinu ^-
rat.mentamluccem protraki. C^uamvis cmmplurima in hue
Bar bone **occurrani cruda** corrupraque &: Hippocratica arce
indigiu: Tunc **tamennonp.uicu** injuper utilillimaacquecannqti-
catis zmula , quxque vel crudiciJUmOS MCUJCOS **OtetCtse**
queaiit. Mulcarum(anc artiumrucbinentaipfisabaiumantibus
(Quz benigna mater naturanoluit carere arteiiiiitainipnnus cuujidiiiiiorbosfuos)
adm>srედუიd.uct.«cnLiumelt. C^UIS **dubicei** ik hi-, in.un mortilibuv, h c « reino-
tuTimisa Dogmatjcimedendi.tftennn **plurima** (aluberrima &Jecreta rt-media at-
que antidou medendique modos veteribus incognitos ad nos posse denvari i qui-
bm paulatm permanus rraditis, &: tandemquafi tniuctum & iluiginem a RanonaU-
bus converfis, Do<5orumScholar &: Ubn fiiperbanc, modo acceptis t vuJgoremedus
ratio&rredusiilusadJubcatu& in quo Suminaarmpolka elt? Experientuauthorum-
qncecftimonns conf.it, omncupaHim Lul).iriun Intoljs Main III.Im **Suxtt**, i: Mor-
borum nouitiam ex rympcomanbus venan, ac caufi^ncf **mmuini** qua dam anti-
mi notione cruce indicationesex Morbis, iique (**adsficere comrarium rane&um**
"Tponendo, Calidius enim Sc cnuusquod evafir, retrtgerandu i meuilandu : quod
hum ell thgidius &: **aaflua**, calefaciendo, attenuandoque: quod abundat a Lit tui-
get, evacuando conantux rellituere minttgrum. In qmbus medendicoiuubtis, quatt-
tium vel fibi content, vel defaoaiu , folertiores tatile videxmt,ex hac qu-ilm.unque
Mi icina Btaliliaiili(ameper icpcenniumoblervuu, i' ut jiotiu [uci i dte trad stj.

Quantum VLTofeptc-nnonaliuin Tertarum Incok' Iiulurum **Aromatibus**, alulve
medicamentiiarquciltilieJiti'. Littiuuicuiubiu, ultra quam **deceat si ni dediti**: tami
conn JHO Imli jiiigypru]ite nitnjsliiuprdclive'imvelH-iiu-rttiorj rectiigciann.t, untiic •
mo~a anti] , p **iparfucritutrobique error in excddu**, lumcmajot'cin viu*no-
xam minai i. Nec dubjtin eft, de Bralilia aliifque Indiarum lot is rede did , quod de
Grecia olim H s / c i l i c e t lubere cam 6 C I - p p e d i t a r e • * f j * * * * . » / * . « f ^ \ a > > £ p t -
Interim (ciuores 4: ex^ citatiores , oimii lunt Btnaim i, .: sci-
liquic j i p o z . o d m m s generismcdjcmiuuerundjquauein lilviiconquiliuiCoul**Kiuot**
lanuUgat'itatorcncnoJGcattorieUloaaidDcccviddabi, .pr'ci}> .ne in mothia a ve-
neno natis , **m £\$. iUymh manflwi eatim ic** fooinmffc rradat, guai Medicaltris no-
ftris iciois. Qui^Rptffaqu^Jjin in uinbraiunatquceducua crepantperpAuO) *Cob
Rationale* dici voltmt. Quos qu Andabatarum more t-um motlm **com** edi
confat, quis dubiu e experimenta per lorto agere, ScJc Tluini:
dt quo tivqnalts ;

Quo f r u t f i * A M t u m t u o c c i d e r a t m t t .
Vt v e h u n c v i d e r c i i i , i j u a m c e n i b n e g e m e s , I d j o t * l i c e t , i c n u l l i i l i t t e r i s e x c u l t e z , c u m
nobis

nobis Medicinam exerccant. Per minus vtro tradita fibi pncepta mcdendi adeo mor-
 diciturctinent, ut vel mortem ponus fubituri lint, «nmmeareopmianesfiusal#
 cunt. Memini in castris membra rruutum globuh* (colopctarum icta, ic i.mij.im ab
 Enropriis chirurgis ram Luiiranis quam Batavis ampuranda, Barbaros recntibus miro-
 mi, succis & balsamis afcrru & igncliberate, & feliciter rclhtmfle. OcuUtus iti-
 demtelbs iim, wiof bcomm rclifta ulcera & gangrxnas, ab ilhsvelfolo fucco Ta-
 baci curaca. Imo moribundos ex vcnenatorum timgorum jhoru;* que tox corum du
 iblopotu infuircctentis radius /afowdtinuiftanb a letho vmdicatos, me aliifque G.i-
 Itiui neponbus, haud parumpudore (umillS pnft tot Alcxipharmacorum & ThctucJ-
 hum Anudotalium irritos conarus. Ia«tpoftca ejufinodi colleges Barbaros (ubind(
 iuhiaJungipailus fun , nonadeo qmdem Ndflrachimvalenidinan ad radum arte-
 riarium modcran, quam dicbsmodis conlilu coptam prxberc (blitos.

Fcbresac morbt plcnqucinhoc Amcnex tradu familiars , prognofi& curarion<
 ab Europxorum fxpms; ab Indorum Oricncalioi rarius differunr: uiqucpartun
 ram inJtinim oartiin ex more Regioms mederi contingit. ReluSante autc
 morb, pctm.au,HraiiIKinorumparcvelmarcr familias adit vicinos, i.r.iiqms uli
 morbovoldoloreintcftatushicrit, rcmcdium ilicopromat,dcbitxqucthanuni of-
 ficia. uiii!) praeOcc Smit olim in Grxciamohs fuilfelepinus.

Quptquot hancartem profitenrur, iive Indigenx, livcadvenx, five afatigmeriJ
 MoUt* Zc Mtmelid,rcligioii lunt admodum io pra kribendargrotantmm diarca Sx-
 pius&ftatii, horis, oUcium virium proftranoncm, dbdnt Dcfedom aiim quamcX-
 cdlum xgris plus(emper in Indus quam alibinocuiflc.mutis expenmcnsratiim ha-
 bent In quoramen medium cotdaoores tenent. Erroresintcnui vichj wxvalenc
 uidicatione virtum, detcnores in defechi i ptxvalenc morbo, detcnores in exed"
 fu - in ^ri indK-anoncpares errores. Cum autem in febribus hifce multifque ali>

bisacurionbus(raroa(aliapituita,crcbroabilcorris)Ub,r.orexluUtH,hat &
 nu nimmm attenuati, hcile ad delirium exacuannr i viclus paulo plenior Be hi m
 dior non abfque ranone conceditur , quod acrimomam bilis rctmuLt, exficcationi
 hectica occurrat, & j iintm elibitiri (>i<^£M«m Wu» niii fiumHm^M^ ' c
 iilucarisillea nte enar ranB.lodonum.irrotationum.balncarum

rmuitis. Adcodvniq; cos rranfpiradonii hbcrx cura l'olliarat, urruhil xaue
 vcanr, quam nequis convalfcctentium vel fobs radiis, vel vento terreftr nochirno fr
 ponat. Ita, ut ex noftris Belgis quoldam paulo rlgidiori^a nnpatienr« ab info nrer"
 fus derelictos viderim. Quamobrem i morbo licet nmfli^m _____; uilumam vivendi
 rationem differius inflituunt , ne languidis vilceribus bilis repullulet, & febrilis mialna-
 tisincrcmentuuiirj.it.

Cor,baiu rc&,gr.mria& putrediru rcfiftentu, nunc ,n lypn, nunc in conditi for-
 mam tedada, hare maxime probantur qoxhuntexpomis o2
 (ex eclebn .llo fiote paffionis runs] L i m o n A i

? ^ : (AS ^
 u mm / m ^ : cum i piris ft priumP<<
 la vulgo dicunt nr. Radices porro ficculenrx arboris Fmil t
 re Cidlis hid cedunt) rehes nilnt. ce ardorem & fi ^ (que dignitate & fapo-
 cc lar, or, tng.da- potu, & dec^uta ,lla , stitana ex radice Ma uilboa facta, que vires

Si purgandi fit neccflitas, abftinent a medicamento fo itri, ... mtri, Tanurin
 dos Mechoac mnxque recentis condituram, vel {im!.. 7 ativa, vix aliquid in
 morbis jctionibus. Qm m re folertiores difpendan uali dmemores Aphorim.
 XXIII. lib. i. pro quo in ,i^ri um est quod fuppeditat Bar arorum praxi> Ctegw
 conftitutio & rcmperani engum Regionis, victulque licior & alia plura fa-
 ci:lc dinmunt I item, ut um majus debeat haberi Veri fectio an Purga-
 tio: addecjiiod tumcri[u.r } fm orrhagie, tum pr quotidia, circa morbo

no: addecjiiod tumcri[u.r } fm orrhagie, tum pr quotidia, circa morbo
 ico: addecjiiod tumcri[u.r } fm orrhagie, tum pr quotidia, circa morbo
 vero, tarde potius, bcragnc 6c raro Ha
 ponenda, quantum m kptenrnorulibi
 ,, m, feu moroo toilendoidaat Ad illud
 ,, pent ula denuntiantcs, mimme
 elle irritandos medicamenti purgantibus. Qued ta

micnfricHusintei primosIncolas» qiuin AdvcnasleptennioiuU*s,\nJu crailion utcn
tes, chronicisq; morbis à cruditatibus ortis obnoxios observandum est.

Ad lute, licet annitempeftjccsinterIcdt Iterant pjrur^imildquclibi muitunilint,
I alibi IUHi turn dljltibfol (brio tamcnliiberno, Sole Cancntm ingredientc, turn quo-
que lub Cane fcantc Cancm, obvemorum Meridiodiulmneporcs&:liumuii.ites
prxdommantes, non scque felicitx mibcuunrur purg.itioncs. *Idem cogtta dc* (olftitio
artfivo, quodinCapricorno fit, obtntmai fictitates. *JEJkut* per Eupcrioia, quod ob
dominion] bmsinvenriculb content*, plurimifinrfacies ad vonutura: hicnic vco
per infuioia corpus purgate coventCi ob redundamiampituir.r, prarictim fimateria
pe
ins infra leptum tranlvcrturn lixreat,jiwta Aphurilin. i v. lib. i v. Cuj IV neccllitas
li until in Cirxcia, in Ifidiii futik* m.ijor CTK. Qjjippe arw/e^eAei « xtra qui dictm-
mr, lanricalibus lurdbnorum inefctari !oluu,puigationdq; per (iipcriora baud la-
ciJeicrunt.ailAponjin. x 11.lib. i v.

Dubin in liarcc plerique artem mcaendj profitentibus, quire ftibzoniitorndis,
medicamenta purgantia , **majore Ijcec** Uoii **exfaibancur** , mums **cam** n opere ntur:
Cum.i prarceptonbusdoctHinc, mtis fortiora medicamenta, Ofiajorkjue quantity
tc in *I40is* kptentnomlibusquam meridmnalibusubmtniltran, abilapfusviriaro,
humoruri accenfio vaiam exrimciteniia. c^ium iinxvaas racsoncm* pardmex
di politione ittdmduJ noli, i credulernn, quod (ub hoc codo calor vitabs ab extranco
Jmbicnte .utrathis, mmufqtic concencrarus, debiJiusagatm id , quod a circumfcrentia
iraiicrcdcbcr: parntnctfxtisincdic.iniens exoncis, quotum plmna quwnunus
duralilia>nol iljorespartesdepoaun^acterreArccretfaicnc.

In modomam prxparam nuijicamenta dirtrunc Americaniab ruroparis. Pra*
terqu •incniquiid virencs&rretciues herbarumliiccus perpctuo aijnianm habea
tes ,ApDtlieicis (.uite careant: RtQicitiaquoquecxvari^ compofita admodumaver-
fantur; Sed iimpliaorainquovismcdendigenere ampkxhinnn , aoiibus nempe cor-
pora nomftjucadcotiTitantur. *Quam ertoneam quorundam Medicam entorumfiif-*
raginem ^c^nc^llu^ lil>, V I I I . c l c E ^ i n c i l i m l n u d i n o c o n f i r m a t . A d d e , a u o i i n t i ' a . '
genn. i c Hic i fiinPLICITIMCLARIUS CLUCDEAT. Hujusaurc mindagationifrcncucintu-
buille in hoc oovd rerum incognitarunimundo_Tnun mfunz utilicicis tflc exiibmo.
P ratter ci .lu(it,ini a-qtic ac Br.iiiluni, luinvi Medicament) mfuiuin raro Koi, frd .icn &c
ror i nochirno vcrfus OdettCmexpOttBDb Vndc uigutiit(culaaur.ifubnillimuKjticrps
vic cm Lorri'croin .icenujcgjie iiu [irxbet, dum meditamenti acttocis &£ calidions vi-
reI m<i.l>.ritur. Certe aim conidero goKCB) lunt (itnpljtibtis fccuivisobviis acvi-
lionlnii herbisfelicitermcdert affedibus contra natur am, tamexternisqium inter-
nis : noiulubiropnk am Mcdu'iuin omnino ulcm tuille, .icniaximam jurtem (om-
pofurorumiiVoruniMcdn. Jincnturuma retentionbus invtiuam c(Tt, fimpouus qu
atgrotanuumconimoUo, Vc viv meeondoeam qomcum Pluuo exdaraenu <^.
Dtrotum irtam perfidiam monfrante , hare conftkucafint, ut larp contractiu qu-
lit idibus confhnoa nicdK-.tmculimulnnkcancur, niliute.inuh\inain iaddo ^au- <<
rifitium} in hmnaiium genus excrecamus. ^IMII & alio in loco mecum i amtii mat,
qiu vilii. Medica mencapripalpedunoncontcinnii . I > tntrano attonitus, uc ipfe "
lit, cjiiorundam] criftalliones, qui prodelle nil nifi pretiola putant, & licut vic him ex "
Ajrtoerci- tontium , ." ex fupcrflitiosis compositionibus medelam frustra quazere ia
tza^{llt} Sed defino, ne a non tmunGtx naru hominibu^ lixretiais \v] paradoxn in
Mediui,

Me icndi fill unitas ii februiinfymnliormn&rardentiutnprincipn-.utubi •is terra-
rum'^%i taliymprimi! cet, iJ Aphoc. x x i x .lib. 11. bdptcnQbiumo] bus li-
quigenova Tllfc^fvidcat.raovi vigenibus auccmquidccte oportcL Nci attenden-
tem ad A- iotnna: confilium, qm non nifi poll concoctiones, v a m (i i andas prxcepit,
ipm & vj^ de morb i jimclapfii, Fcbresenimacuczi deo invalefcunt fi in glo fla-
tuminatione •igi^rrtncdu.D<>nadhincantur,uc nunrajoIctlium(etunur. I^ant. Quin
fepe poll fecundum diem .iilitl movenJuifi, tjiikimotum>riuiic nun tuit. Imo inai
Uldmii tur^cjite inarcua , larp port prnmtm, ob exolutas vires , quidcendutn est •
yiffi vencas ut nut per ex]>encntuni d(prehena à Græcis: fic indies magis magi-
que in Indis elucet. Et fanguinis quidem miffiones in Noftatibus ac plerisque alve-
tus IAVH.II> religioduitAutiulqiicopoitcf inJtiEucrc,coquod Lu itanorum & præci-

rim In Joriim folida & compacta corpora amplis vak's acrarapinged. ftrcBf^{lis}
 Utigatorubus &: vacuatiumbus fancuinis aptiara lint. Apnma nanujue inion^{ia ad}
 ipfamufquefcne&am (quxutraquchrmainlndignisidTcfblet) cito , rutoScjuamrte,
Samiciamn-isomnidicinotbivchoravcaasinuunt. IntiloRlialin , in hot AVKCH:^{um}
 „ lib. 11. c. x. recipiendum, Non qua: xca^ (it, neque quid in corpore iomgeracur,
 Ted qua: vires lint. Ea umen cautione, ut quanto Europxos ac Boreal es liipercii;
 candi Ixequentta: canto ccdam llUsinqiiAntitatemiccendiunaviccicurcrumincaltinl
 hberales tins, itahic contrario parL Nec inquam Hippocratis exemplum aJctutos
 memini, atque adanimi deltiqiumufquctangiincm detrawflei quod requih'taadiJ
 nno in fubjetto raro conatrrajit. In juvruli, vegctoac plet;
 uncias excedunt: quater tamen imo qmnquics uno die fclKKermcttionemreiKrtunt.
 In quo nec Agyptiosplancimitanmr. quia liimpto cibotncc Europxo: twftios, qui
 jejunis utcunqne Sanguinemduccrunant. Scdadconcentrandas vires &: Upocfay-
 mias cvicandas offam condirurx cum no d ko frigidxpocu exhibenr.

Raro hirudiribus, qux funt Europms minorcs, utuntur: icaririca[iorub<^{is autem}
 frequentiflime , cum & cucurbualis cornis rite appli»aris, phlebocomix defedum
Iftipplent. Solus comcarum cucurbirulariimapudAnicrncann^ iiiusxifitit .caequclunt
 Taurorum parvzperpohtr quibus alicra extremitai laca, altera ang^iftiUma parvo
 meatu conftat, quasnonigne velaqiu calent: , fed oris fuchior « cuti validijUm. ath-
 d Medicinan

guncercranrqeuprolubiru. Suihimilium a vipccUrcnovn MOIUTUK,
 qui de Machaonc Menclaum vulneracum oirante, Sangmncm, inquit, cxlugens, lenia
 medicamenti adparlit. Quarn vcio turun. Be v.iljdum (cariheano utremedium con-
 tra plormu mala externa &: mterna, ytxrer G0atam9t Cclium, C laboranti, duas
 doto refert. lib. v , , c x v n. Et de & & teAatur Onhaimi, pd s. Hocidem
 circiterfanpimislibrae fibicumlucHii (>r fcarifcadononfiifleaduda
 Indigenx ficiunt voices cute (cn&c** fanfiumem demerc : Jumque coptol
 cucuriM«lis,cdod fnlet. Verumquodad nugiukafihcat.oncj, ac d*actt-
 que inquantitate. R. . 1 r o « u m c u l t , l K & r l T , p
 pulcs Lamix (fine q
 gis, non adco in m
 aliis
 iucfolent icidfcinoribm,i"n*.braeh.«..ommbiifquccarnoiiscorporuparhbiB.
 rat.onchbr« &ngutois cd,,amr H» fecus « dii per venarfccWm. Plur-
 m«mque adco dirdruW a aiambmllskantitatis Vtvero dolor.
 Jlu u? ,m opus acregriantur, nonlolum tricnombiK, led i' manuini
 verberationibus crebris, (Ltnvrn tin ill men bris nteriinr. Peratlo mpm> viilnra
 m cal idTimnat*. eaqae"Bd&mii K lucas Imunt ai,od,ms. Atque h»<olumre-
 medittplurimos itVc^isrcftmmnt, inrcrnalquepartesnobihorcianowi liber ant.
 deanwendemqu><*fw Vomitoria, SudorUera, kOputaanuiiadverUoiiie di-

oSfai olanao * 9^>tm temperamentumcalidum U humiJura cflc perfpexrie.
 Iriudieabii, quando Sqtribus per faperion vcniresotoncrare lit nec ^
 fe >E4atcoiim(icca bilem qualanamque>i crebr© fruftmni iupaum & hora-
 'orum du in ventriuiln arflectam , luud turum exulimant per inferiora ducere,
 prarferrimiiis.q^{TM} »</.*.*"T"^{TM} *omd». Cumatusdicrum lir rem Medicam e-
 re hicabfolvi m «" veqcrabilibus, (quarum copia tacile inopiam mm< raliu com-
 pen(at) vomitoria piiinma muliiltinr. Sed carteris facile paJnum y. xxi, quib' & febres
 Alx radices lj*t*t**»I>*. «"trichtuliniphctuin delutcatx. Ad has pto- Uu» r
 capmromncsp.iritcr Inculx.urpotenuifimatadcnarbMMLi m five a
 nun. five cacoc hymicam faburtam dtca praoordia haroM res. Pox ceteris autem
 h-vulji vhibentu r contra Amxa venms, mmuin illfitfe iamli arcu. Plu
 Mlunciuxnui^'J'H CMmum P.uiaccam CAtt.lleremiled veteot ir'-- styricis quilpum
 id de tot* tf«'-»}*>qoodtonport' Catonis de Beaflica iotan laudao dixit • tv^f-
 a DI'J CMtetit- Cxteri trui.hu vet I; rbe uifiales per fuperiora po ulliummoi.
 funinucecCadiarticx, ,*«/<, turn RiLntut Americanusnujor& minor. Qua-
 rum dotes Sc noxx m rraclatu limptittiu cvpufitx fuit. CtmminrA ,lito, &'!.*»**
 ique

barque **guTdetn** qmdem fariu.-, **fed** mdonma exntrbandi quahtate praccitx. De qua-
tiim^Iccriori ufii&rabuluiedula **poftentas** cogit'cr.

I **icct auxcmcdfudorifetisxibendisminis** iotlidra est Medicantmniturbā; attā-
men **cumoporteacminiflos** lutuv.r cam rede **age&emimitarifceo** ducere **cgto** ver-
git; nun **difficile** enr in Region i bus .id Meridiem *Sc xtluoi* um Ctrl i aipctmn Undent-
Inis (iidures **pfomoverc** turn Euphoria. Media niulris **abhinc** amns in praxi *tM*
citati ipii .ideo Theruca: limililque compolinonis **fadonferis tcttperarius & mitt**
comp()litumuniim.itque:al:eriimlongeprxi'crendum arbitrantur, etKjuc ranquama
(acrum febfiigiira ctuvis obvium contiigiime. Qjiod /it ex **aqua tbntana**, & facchari
momento, cum mtitn **recenri** limonuuiaccrrinuirumhiceoadmcllisfe: e confisten-
turn CDCto,cainque (.iti> **calidambis** teryc dettie, prarfertmi imno **exacerbai** ionum,
reiteranr. Arque **hocmodd** liidorefcopiofc educunt, ac turgenres **fen** idos humo-
• res ae id irate limit! frenant k-clintque. Q^rod ego mul tones, pauc« generalibus p<-
tinllis, telidilime **imitatus** fiim, Ilupendoique cHecrus a ran *Euporisto* reme no, addi-
to (ubinde (aJcpfindlfcvd ofcotartan,contigitvidere. EhamficmmculpandA&i
futilts ilia credciuii cacocthc\$ j ijnamLidiis mire arHcerofolftniortalc;, defebri-
gis liiperftitioiis, fympatlmisamiilctw &:(tmilibtis; ramen vclmvin engimur furcri,
quanuidam **rcnim dTe cam Vim**, UC paro^litium t'ebnlcm **fine HOB** intringant & pu-
rredini fimiil roliftant. Q^jomodo crcta vitiumaceicentiseercvilia' cmcuder : quo-
modo succus limonum vehementiffimē ebullitioni facchari in capaciffimo cacabo tefi-
ftat: Spiritus item vitnnii aim (**ale** rit tan inillusaidit.ucmperdat,8c multa alia, qui-
bus brevit.uis cauiafupericdeft,hand (aide eric pronunciare Jntenni argutuiof til
accrimo<i **abHruiarum** teriim, ft Dis placet, inueftigatores, **quolloculusproprietat**
pro ignorauiux alylo perperuo reputant, umncmqiteciufam adnuileirasqujlitatef
acceprani rcfenmt, invito,ut me hare&:qiixdam Hipra cii.u raranacma- arcana edo-
rcant.

Cum vero per **rpctUXVIgilu** & d' i' vclienunn i . in jpii'tillis 11 meglis evacuantib-
bus contrant unit, fomnitmnui'perinterna(bporifera Os."umdvn.i,nunc per externa
qu. cogendisfint ruenbbus humoribus, concilianc. Quodtotiuscorpons, prcipm:
:apicis^tngiJ2: irrotatione, &:undionevilctdx otjuidam &c frigidz materu „**q** plan-
:a **yrucatif**, turn c i amis Cardin Ittoralis contufx, infitutim Barbari, qinbu**j**ffis,
umduminnoniit.

Quiaautem narcoticanon immentn tautopere extolluntur per omnes In-lus, ubi
morbi acatiuimj tumlpirituum &: Imtnoruin orgafiuu, praffTtun **venfril** tih rfuius
Cmgiiimci **malemoratj**, Catarrlu *Sc Hjomorrhagiar* contumaces grailanmi, oper* pre-
tium ent circa corum abufinn brevitcrquxd.un **monuifle**, nctcmere ad auram popu-
lar em capran da in, ut fi-pi- he, adulatons pntitiquain ven Medici onSciim|>ra:Jtent,
&ingravillim<ts **fcopoloa bnpingttt** Non line nox.i datur us, **qniaccraffil** humunbus
&frigidjfmorbis **laborani** i turn quoqueqtubus vires iive a morbi vehementia, iive ab
immoderata forte Vencrentnus exluuftx **font**. Neque tuto exliibctur , **Ufrfba** in

I **tnorbit** aduxiom* **njrison** aUqtucgenerak **daespraaniilxrunc>qttdope6**
npx mattcobnfQtainchiadfedftit, **(ce4cnatat2Bkvmi** pericuJ in imicum, curduque
atrox ficvigiliar ex fjunttiuii &: humonim in xiku *Sc mordadtoce feroi j*
nitititque victor toras diffuic:itur, imdc morbi iumul **SC** (ymptomau tulluntur.
Certe quāquam amicaeft **fpiricibu>a<** **Kniorthui ooagalatB** dJiTolutu , tam grjta
accceprant n|>Jtifi'. coagulatio, **qua** fubtilcs lulitus iicnlat, cfteros idio

•^^*ij i e hax de modo curandota :iHuorbt>rumacutjotuni,&Fcbnum pDtiiliinum,in
genero dicta vcliffi. Itill.munes & Oppil itioncs il las chronicas, ex quibus febres,
fluxus ventris, aliique morbi graviores non t iro |'ullulant,advci.r iittemperanter
ventes haud latil e evadunt. :o quod Cru iitates, qtijrvra lenniu luit **im<**: borum
oljupra enarratas caufas, nonrite praccavent. Ex iis e **mmedud** vapores faciunt In-
flatione iudei: & condensati Def **biUdonccinalutmcmbn** & vifceribus Ob-
ftructio:cs:tindcivquituraut **PurredooutlnfknuMcto**. Atqueaii Jiqtu bi um caufa-
rum, atciujttriti. liumotuin, exindeque luivcttKM morbos, provenire dixerim.

De Catarrfuis.

Q Vum iifticuti noftri ratio poftulet, proleguiCniditaces> Obftructions, extcrx qn« mala iade pu.llul.uuu ividendum quidnoucu djgnum circa C.ttarrhoj-

Ranlllniis deftillatiorubus veter.im mcolx, crebernmii aiivenx juvenes &:pucn molelUntiu: Eatque vel a frigore no£hirno,ailncto, &: coinpreflb upitc: veli calorirvuS dnuN rorci.tchs canubus exorionmr. Qua: plunmxs ixpcnoxs vel per It vel i atione partis in qium fluunt, fecum croliuun. itlhvo xque teniporc, acludvKili) oruuiturjuilaorihotecapitis induces, qiuntkxyicipa^craiiiartriagn pirteiqucdulius*!.-:cicidenti- biis-Qucnudinodumcniini omntaopplctiLjpitjs rymptomata in pfii nigentia febre i^{te}- (leHippocracc) fbonicmleuntur; lunoamimu aiiquando vu Soli cicre catarr^lis aiunudvertitur ,c cujm alliduiutcmjjcinu interdum nuUunri (blent. Vrenim aqiuic fbllatiux, (ubtr.iJt) aut exuncio igne> proflucrcedtint. itacatarrlius ab infenfuUmo lbliscalorefuicir.itus,nonpriusaliquandoiublifititquanixftusdeicrbucricHycmc plu- vwfa, perpctui redundontcihumores vilcen laxiorapervaduut, unde ntilcs, tabes prx- cordiorum, maxime vero ventriculi oppletiones, alvique albi fluxus, (qui cerebrales vilgo [ir.ii.liL is dicki) cum plilegiiute excaptcedcicendeiite, prohcifcuntur

x x x. lib. V 11. *Simper iurrheuf»um*U fat stvi txertmt**, us A tsutt *fit defluxio.* Quid quod ipfanervorum pam, Ipuulemque mcJulUnwivaJunt, quod humores op- pidiu- mobiles, partiumqiic Uculutes retent. ces nusus vaUdx in bis terra deprdien- dantur. Maxime vero homines recens fanitati restitutos, recidive quali, iteratoque cor- npimu Caurrl«, ta,ito impetu, ut omn« t«rncncr.^ octupent, iindecxat; uio- pncs.ftupores&tardiutMinfeni. utatur Atquehxc or utatur Atquehxc or vioraonr.cx.ft.nu.lWaituscconni^ nti oriundus a ntCLbluculu.n.apcrnsfudat.isca- put & pectus frigido malignoque vapore subito feriat, transi^{ip}atiojifniquc coluhcat.

Potro si quando contingat vitilem vel fenilem exatcm ftillicidivc capite, vaguque artium doloribus (*Carmentis* vocant I Lidruu eentarijdiatutniflccuratudifB folent:qui tempore plenilunii,tum accedente astu maris,præsertim post Solis occasum exasperantur uique adeo, ut nulla causa, solis sæpe symptomatibus occurrendum fit! quippe spatia inter articulos non solum alternatis vicibus, sed & viscera interna dolori- bus profundis afficiuntur. Ita ut Rheumatismum vere experiantur de quo Hip. I. de lo- cis in hom. & Gal. de diff. feb. c.7. agunt. Qui ob analogiam quam habet partim cum catarrho, partim cum arthritide, vulgo medicorum non raro imponit. Non quod pla- ne negandum sit à cerebro subinde humores istos immediate descendere, cum pateat sæpe dolores in cervice incipere, & postmodum ad humores descendere, sed primam se- roforum & acrium humorum generationem fieri in hepate fervidiotiaunde debilius red- ditum, non satis conveniens nutritioni alimentum generat. q duo tam nobilis visce-

mcommodu, quii» fint n.»^ irequennam «hdis reg.omln., alu, Un> lupa^e mcert Affc^us porroluc utcunqne comitan lubctttbrera tenam (yn- *£ propter diuniriutem ^tiu. qium vitlt diter^niai extundendam.

bDruitii»>^ ir_l[lun,sj]liblIKIvIwaa<_UOCUIK_ilev_illl,ur>A><ij<mai[>. F.vac- tones emm live i>cr al vum , live per (diores , nunqiMin mU in morbi de Juuuune p- mile expertum est. Qw'opW poll reucraus voixfaiona, pro re iut.i, mil morbititJ est prxparand^mitipuli .mtempencs corrigenda, omnetqUu mondont» quam recipitntes rokiroiulx. Interim id obtundoKlin-i liu>orun scrimo- mamS:fedand^ap^{ur}ilincm>i>ulcpitcIcbrannir ex Aqiu Iariru torum, I*»i?_*i* & Ptilanz ex radice Mandibata , -xporatr cum umarutdis. Quibus succedant ecocda ex iwfttkH^ & Sallap-u ilia ui I uJot c* pi km-

Hec breviterinleraidajudicavi, iwcaqux deciuirl., 'livlafuntcumhoc affcJt* uUiiUH-In ciirarmiK-emm .utarrlij pfoticic dielwliutroque remedio^ciJiect p^ isi: vnx(eAii>nisutciidumiir,prjeu;U[Vawdcdio, utniou luimorci \$I%a- r, fluxulque c cerebro exaden t ci liiUn t ur.

CathartKumununiacque aiteruinpiruitamduccens ex mctJ*J£, rd excilapouis qua; Mcchoacuiana, Colocythidcm, Aioen Ac Guttani camboidcm re- tuifle

tuiTcfufficir. His fiiccedat Syrupus **Tabaciad** niagisincidndosvircidos humotes> atqucadarcendos afflimaricos arTcclm. **QupdutoCO** iut,i' iuru>nc opus est circa cam validum medicamentuiri. Scilicet ut gratia tun doois lyrupi **augeatUE**, itque prxparatiofjusritcinfittuanir. Sicutinhiijuslibricalcedoccbjtur. C^ijjbu'ififnrterucih.icris humor refragrcur &: gr-ivius peniculum uunctur a **ftupearienribus**, quod eximu lint in fimih necbfliute p **rofectus**, nonulterius'ibninondumjqin.irjbific.iin prumamqua pulmonesmadenscerebrum fubinde perplnit,intctdphmc **Qux** tamen cautms exffi^
 k ben da, quandiu %oru replctionis in cipite & pe&orc apparent:turn tune corum UM ludorifcra, fn&iones &c untbono **pnerereqdx: maxbne** vcro, nbi ddiilhuiones vik-
 ra& membra jam din oblderinc. Kctipe fiimmitaces **Ttpeifxv***, radices **Amngt, Betit, libertrtdt, Agatxmt**, cortices arbor is j **tbipir***, folia **Ufartnitk***, **C**rib***, **Ctmtrk, Ft menuJtheflrlwg***. LA quibus, accdentibustbljis Myrti, &c radicibus **Areu**, **baton** & fomenu concumencur, partdque dolentes aliquottes Iiventur. Mox fpintus vim, infulu Piper Bt jhlicnfi, ftupa aq>erganrur, Fntloncs deruque exoIcoTabaci, R KI- in, **ChJttom& Mmti** Amerca), in quo thus aliquantliurna craturitit, inlhcuantur. Prxcastensprobarur linimentuin,quodcx **pingadinevennumcoftoram Urum.** &c vcnvola rana **Cettrs**, conficitur. Pofte.i **empiaftnun** ex **pwctanriflno** Elemni gumini **hic.xibj**, Aniinc, Piper Brafilicnfi & adipecaprx, [iambus arHidis apponctum. Qiiod ab empiricis, feraonalibus, proIpero **eveocu** inflruitur.

Foniculorum deniquencellitjs, d ullibi, bis terns magna est, modo temporms, ob m3jorcmlumorummobilitatem, inferionbusxqueaci"u]ieriv>i il>u\ membns .\y\ licen- cur,quod ferros humores a nobilioribus partibus denvanr,& .vque cxiftenti quam ficj- timorboopcm icrunt. Ailde maibeatoru, quorum puicpcin locum iacilcobtmct/^ **hwani** decantata illi radix, qua: mane modicc mandticata, gracoacorepituutam artf- nu.ir iteiUuir.Steniutaioruquoqucxpulveri¹ T.IIMCI iL'h*.icuinlin.tcfllu(urpantLtr

Cibus litemperatus adcaiditatem&: **ficciacca** **inriinaiw**, tor.i]j]uc abftinentia aVcnere A; Baccio. Ad **lute *U** ill* perptua vicilitudiii **e noctis arque did** (tta ca- vrant, ne modo ca- lor, mndn friu;us, quidmoveant; quod incautis aavenis fauili are est. Poftrmo porus (it **defecatus** ex aqua fontana, quemque **Ybtrrti** live **CHijt** co- decs, larfaparUla, laTafras, liqutntu nativa ingreduntur.

Cxterum cumcerebrum pituitarcil'e fontem **Medkontra priaetpj** jfRrmet; cam par: im gignit, partum ca icUtutum, ut IxprniinuToliericnloIettC totocorporetrahit, aci **urtius in ptdmonem** demittit,cumquevulccrataliquando,unde Tabes enaicitur.

K

Cujm pccuJiarem airandi mndum upera'pretium **dmdpauctsaddidffe**. t uincium non mums beato cxlo (bloque bic **America**; traclus gaudcac* quam li.ili Gaicnum tmirari lubuir. Qui ut tabidos **idbrfutamTabiaa**, itacgo **adfelnhrmui** montemman vutimm, **pdlmone** laborantes ablegare **Gmfotiaa**, rdibusverfusort apertis, Euroquecxpofitis, occidenrcm vcro (**pcftannbos, obtcfBs**. <^uod quide nonmenlibus plususled xlhvis fieri convent, cum eximu ilia aens **tenuicas&** tas, juitnunisulcerihm.uiucilliina, **goliapfii**vifccribmvitaiibusrobur rcllitu.it. A rem enim pro iclpiratione attrachim, mm **DIOU!** ventritultun **8t** nucltina ingre ^uanipuriunis, **clgancer probat** 1 lotmanouifnlftinir.

Inter (t)tiill.is , • jjis ii cliguntur; ut &c avev **montarue**, ph.iti.ini, **eohsnbx** &: paiumba:, atqucalix, excep '* • " **oliuncibus>utpoccalidfl**

medicamentoff facile pahnam prinpiuut. 1 **Us** addantur aq **nodicava** ;t,ainni

LlqttJt- em tyrupi Tabaci supra er.^rudpirparatiodiverlismo. lis inflbitarus, diver- fufate aliquando recipiat compositiones pro var ;ctite aH

raptcfill Aq ixCann e faccarifera rcc. **gig. McU. ilveft.** (grato fuo acore oxymel fu-

m U. Tabacini exquisitissima fiat primum digestio, qua vomitiva & purgativa aqua

ilolct. C ; C A-

rar. Qupvidturquoquefpechircillud Hippocrat. dielum lib. deVifii. *Yn»m aut due fruft* frou maxima dti-orsre poleft de hf&u bubals crud.i, in meile tincU txhibcto.* Mihi urriiique enarrari rcmcdii felicem libmdc cfr&um videre contigit. Hifcc potiih- miim hibiidits accedence tenui diarta curatio abfolvitur; modo arger a iupra dicHscan- lis extern is &'inn:rniscfdiilo,diucjucc.iamrcftiriitus ilbi caveat, prlcrnm cum intui dominatur ait'c&us, ncrvufquopticaldudufn recepcrirluxioncs. Atque bite quidem mal.i plniliinio imprimis ingrtvefcunc Vnde hntora mori non parum augmentur, quo temporecapucpurgia evitare prscftar.

C A V V T I V .

ZV Spafmo.

CVm mhil fere moderatum luh hoc cirlo c.ttor|>orafubliinariaFCi:ipijncqux .ithi^dmrni&fngonsnoifhirni vicirtitudinibus expoitafiint, tit ,ut,(icutacti- cilTmi & calidimmi, ita frigU imprimis &' Chronici morbi in Indus magis Jim fimliarcs. Interatutosquidem faale primus &calehocSpafmigenus , Grxcis*Tytrpcf,* Belgis bcUlfttl / nunctiparum: quod frequens adinodum eft, dittoqnc citms homincm ftaiuem fedcnrmvc invadt, & rigidum tanqium ftatuam, mine Tct.ini, mmc OpSft- hotoni inftar, tenet. (Vide Hofman. InJbtut. lib.;, cap. 8<?.) Ita ut per inter valla mi- (erandbf>eftaculo recraliatur & concidat. Vnde tandem fit, uc Ijuino cynico interve- niente,ablaraqc rdjnr.inonis acdegluticndi facukate, (obconviilluiti credo diaphra- gma& afophagum)terrifica tKmnmmntw (ymptomata concuirant,&T murmur quod- dam horndum , Epilepticoramritd, cx.uidi.itur. Nonnuili vctotardius, citraqiic tot tliclaaccidentia,corripiunrur, dentihti.sprumimftndntihus,orcmodiftorto,adeo- que c. lo ferreo effringi debeant. *Tuncquidem son raro fiiffbca- tionis. iHTicu!umincitrnint,excrementaquercnncrcncqucun; !n: !i Lnturpotifllmam hocarfeftuvel icvifTime vulncratj, Pifcatores xHabri, Piitores i turn quod interdm ni- aduli ac fudore arftuan tes, ab ingructe nofturno frigore fibi non caventttum quod craf- fiori &: vctrialimento affluctiobfrufhones liems graviores incurtaox, indeque qui- bufibmin viciis ci tlamitorumScorbunfymptomafejungat. (VideSennert.deoricon- vuiufl &:Scorbuto.)Tempc(tive itaque rcmcdium adhibeas oportet; iin minus,ante qu.irtam 6: vicftnuma convulfioneafaomn Kser&ocmiibit*

Primnm, linullum j mtramdicam obtet, confdhm vennfecuid a eft, mox acribus dyfteribui > kliquodes reiteratis inltftendum.Pofthxcudontera ex Alcxip!ur- ma*.iv ixhthcnda. Symptom.ir.i emm, &: curatio, maiignum quid .idciic rctanrux. Quodji promhatnr morbus>deco^oSal^>arillaT, come-umGuajaci^/ipittf^j, SaT- f.itt.u , *Ubrtndi, Beits, \kimk* , aJiifque nativis fjm generis herbii , (iicirtTendum eft. Ha\ *subfequantur balnea humid.1 &: ficca , jutfiimigia e fctt.ore caballino, cum gumini AjiuK-&.limilibus aumiatus. Poftca fudoribns altf abfterfis, frictions •validae infiniendx font Mox tuncHr> colli, (pnx doi li, parouroquf ricinawaa fuc- oedat cxoleis&r balfln\js jprtroprians, luttvis fie eBoticu;imprimfa vco ok<o corti- cum Arauioruni Limi luccoTanacirccentis. ytger probecot>j>cnanirf corpore per- o liidore diflttflace. 5xpc Jt modicc cibetur, ob Upfian virium, biMtqtu: ca- lidum ^i#q<^raro,(i pi edicta ol^ervciirur, cluclanir: prxcipue vero fi febns, vel alv<u> profluviuni fupenreuiat, quod evacuct matcriam tonvulllvam tranlla- venas. (Hijjiotr.it. hb. iv. Aphontm. T~fydfmtM**TeUmeixxMii ft- ttejerit,ufbnmfokt.* EtCoac Jj8. *Ctnimlftntsauiim itrftnie iTUiftbrujd- au, ut abvifa v^*) Sm minus; mediairqticar ipfc xger vcl aftani *es officii* immenvotes vcl jtevilinio crrore, uitaJii.i!n nurcru pe<> *ans vici* i fueriti commiio, rerto ccr- ^•T d *evita* rnt adu:n. *Quodl* ahquando acciditc mcnuiore arctc claufo, ac mo- p»convuHivo unnumccr per parcnyiiios, maximu cum doloribus *Be* cjulatibus. in (mge-*

C A P V T V.

Tk Stubore A Utubmwn.

Inter Chromcot teorbosinAmctu familiaris effitllquinervos rents altumque
 tacabrurumcorporemuidiu.it. *tutamacio,quodlciani,oadidit. Eum
 Lulitani app dlam Atr' % quod abacus indfmentu & 'fx uiconir' lecta obstrucone,
 ueniperjcqucJngidancrvolaruin lurtiuui) oriarur. Picuiea emm IemaA; gfitu
 loco(ptntuum,nujic(. ex capite .umian.in'..nimit ipinaJi medulla m artu
 "cile nervos occupac, ac cendin htarwn rel pedum, vcl ucrorumqtLsimuJ mli
 ft-u : accedence rcfriqraaonc non tantum ner^{lm} i t'cd&: venarum, artuarum

mis, membranarum /&thiopts, exhocftuporedum vive
 rcclaboramjs.aninudvcrd, cq & tenaci phlcpiute obdadi
 dolorc, pondercijucnn nteJuguoSedchili sumprofi

Sntpeocu fa ratio a Rod. a Vciga Comm. in (.
 artc', Spalms U. A partly ^{^ c t t} M^{uoll} ^{^ntus} be perpeno adiu , lira
 (lus. A quod coavnlfivis nwtibtu utcunqnc deftn
 gaiitur, mm contralHHiturJiuniorcfri^do&liumulo m jr
 li^Jmenta &: nen" ^{llvtt} laxencur. A Benbtry tliftingmtur , qih
 membranotum quosqnc
 "f-AJiquandoprattermeduIli)

nwximoj culuro
 potiusaouranofisobdiutaaucateni.quariiletliaJ^pcrJc. . . ifuH
 :norK», utfyc rit, (pirtuumqnc defedus (iib/cquatur: cum
 & vocis intere .puonc.udk iTrMTPBifri fi ihttiriiftinn /f

HW txfiimtw, flufere dtuntme, funt ptrtultji, tun
 , iT* nfi*k**t*r. Multis enimexobftruchone morbis liipern.iTeitur, ulque m
 lit, qiii mal; um & tranOaooac fympe tnidabUa fitm
 cdanigravitaeea avaUtooes fieri (bleat
 :c in Coac, confrtnamm eft. Onus cvadunt xgri (j fcor«
 I lux nervus &: tuJcuJ. : oaccshumon

I His veroquicalor i diurno aut frigori nocturno caput & lumbos derepen
 te exponunt, foli .tmnc vd comprcirion nervos
 ibique radices .ipt. Adeoutp nervos partesque vicinas labitur,
 dam iu- .iiii qiiuicmintervjlli), refitutot viderim. Vix subito unquam, fed plerum
 que febfun & p .adus invadit magnus hic morbus, ac magnis generofitque remediis
 propulsiat, quibus defectus virium non raro contradicit.

liar. P* tus fit inumdJ i ad iis repurgatus admittatur. Noctu aer fuff
 opcCtu,liccicanicii cflonutrimntL Umigl,SI
 •idgcausaUce.toftia^rocdubeannir. & ,
 vis condzantur. A[lm,n qiiioque& cepas p.percj.a Brai
 pediatiarquevacuationesjaminfittuta fuerint, adiciantur
 :no po ca, ro bur add i tljlfac mul turn M .m t
 Lechoacana,qua;rcceniat)

Ad hac balneis & fuffumigis liccis potius
 Ambiatamb, vel ftercore caballino cumgummi Anime ceterisque
 ad decem plus m nmfvedies uatur! M
 ras .alg*i tridio
 ii hJeliter
 afiwicuTim. conimi,; ; ; ; ; ;
 que validillano per cucurbitas coraas foctu
 fpiritus

fpiritusattralitTccumimprimispertaltasillasfcarificarionesparrem atlVcramlibrare. Tandem, iincccilirasurgeat, ferrocandennciucm perrndente, membra languida roboranda, lematjuc nervoruinpituica digereada est. Convalefcnte argro, n, o#cs dicfque pam affecta :ta obtccia: fincutnullum acrem admittant, fume exercitium &C membrorum perpctua a gi ratio. Mira cf|Uidem rum rucnd,r (; incite ergo , rum in pjerifque morbis farundis, tndi«nc&: imcfione firoqueatf iAGoUs prilhinr. i illam 4l1 Frigidioribus 6c chrourcis, hancin acuuonbm adhibencce^ Qua: remedia fabentet advenx iimtantur ,&:utpar eil ex lcgibus artis, hare 6c plura medendi Empiric ormn genera modcrantur. (//ux p.iHim aoccc ^alcn. lib. z. De fanitate tuenda, & Ccl-uscap. 14.

C A P V T VI.

€ De ObjhwHombm vijeemm ttaturalhm.

-TT "TBique Terraruni confervatio lumum corpora , niter ali.iniS.ingiunis&:fpiri-
 * V tuum motu porpctuo confiftit, qui li unpedicus velmordinatusiuent,pertina-
 » ciorwpleruniquc&graviores vcl obftru&ioncs vd fluxioncsconccitarcfolcc.
 Hinc oppilaClones ^/x hypochondriacx ac perniciofi ventris Huxus, non unmerito Indiarum peftes lubentur, cum inter populares morbos, nulli rantj vdu-mentiado-
 mmencur, aut plures Mortales c medto roll.int. Q ui qunmaniex variiscitjli", po-
 tulimn vexoex impcdita cranfpirationc primam origuicm rr.ihunt: de irequentio-
 ribus obftru*lionibus ex crudirjiUu_wutij 6c vifcenbus natur.ilibus (upcrvcrientibiis,
 antequatn ad rluxus ddcendo , quzdani necrtorio prxmittenda cxijhniavi, He-
 par , Lien, Imclhna, prx carter is Pancreas He Mdcntcnum, a Venriculo multa patmji
 cur mala: qui, licet per (c tot morborum cauia noniit, raincn.ilinucinper.uici.iviven-
 di tniifs ccotatus, vegcto/uo caJorc tandem dtibrmrur, tra(li/i]uc %ccrudtf liumo-
 ribusobftru; officio nre limp non poteft . Nctjuc ventres hime in liis rerris cili-
 diores fleut in alns, telbntc Hippocrate: fed trigidiorespotiusfunr, multoque hu-
 moccjbundaites ob crebras pluvias acremque calidum &: Immidum, ac proinuc pau-
 cion aJimento indigent. Iuvenis ic advenx maximopcrcliocmalo arHigunrur:(ve-
 teranos enim: (dies obfcuchoiubus ranus inlcftarividcas) tainob faburram icor-
 buticam imtmerc conceptjin:quamobcacoehymiajnrxiinmoderato cibi potufque
 "rculenti &rcomponi u(u conaadam. tnimvcropromili.ua multirudo, mine advi-
 am necciLims ddlmita, nmdocildem nimmabtnul.u^ , ricflHinecruditateTatque
 >blbuthonc<; imurnc. l'ottiprxterci vihllimo (queni (JirApt vocau 1 ex faccharj fx-
 abus 4c aqua confeito, turn Sc Spiritu urenn ex codem potti concinnato, muin avi-
 c:innnc(cimplent, nndc cbrnaca*ftiianrcs,totiqiip(udoreditrliecnr<<, humi prociu-
 bunr, ac nulipmvaporibuscx terra aKcndcnubus corpus denndarum per intcgras
 noct p fit,utvcius artcuiljuc corporis oclufis,f circuiatio & tran-
 (piratio illico imp*duntur, moxque ronus venmculi & robur hepatis enerventur.
 U dtl'ilit.is mmtanrolaborci'lailitudincfpontiHC.j atqur tuui ca or itur, utter en-
 (W cibis &: medicanicnti ia?pc cxilrant. accedit quod darn gllic.it nujutn, &C
 paul.itmi (incu)lo rerclcrUuaoHons primuminv.uLt. Hincneglcdo tacile morhi prin-
 cipio, mult.) rnsJi/ubjcequi % ideas, manente omen piv>n t .iLinu -. Ifc fiqtndcn
 c*uTui, tcri!,Iu\ vciui Licicas traniire non potens, c.is obfl HOC leoori, lntdhnis, Pan-
 enrpon, non qium debet led (JitMO poteft mimlrrat. Vndctiindio-
 kilum impedJui 1 tur, led & ob diapiiragrnamrympathumei j>oiidcr
 dHI
 ^p ctur qua cla\Accedii: it Sadores frigid: ii partibm fupct ii»nbin,jimiim» viriuni
 languor, i-jiuruTTppt; entia, durities A que m: rmur mrtukjlie 1 hypochondrii: deni-
 quck ngo ventilationis defectu, febris, litis & inflamm: iba Q^dquodfoftifiu fl
 vilis ex icaribolo hepate prograta. *:hydropsiarpe(f]ungat. loem Ic IndiaOrientali
 team qu India Occider. •^n plurim&i motboi habet commune*) tctatur D¹ Bon-
 tins. Sj<picm,i tot liniul atininnvndjcatmn imoniter, hoc nonadeo nunu Mtdi-
 ci, qnmfmcfjii \aturi-bcncricio, idque fzpiffime per liberale bilicWiim alvi pro-
 fluvijpn,c3Uticcit. Hintobftruibonciauxutoliuntur. ScjlicetingravionbusArlongM
 morhts

H

morbis ex Iuusta Mcila! fucnu.u\ fatigat; .irtc, fapcfu folet N Koa^elw
addlexgns, & ianarc defer to; post longam i mfanam **curaponcm**. **Quorum exen**
[Id pilli in nbvu, eminli nun memoux lint tr adit. Forte quod mini prate laudis
Ji.ibent.

Si quis autem Medicaments l... mtequam ad **eorum adnuciliu**
iugmuis, opnma & lhtci.ipnu MliA-ta **pertnulam Uanp** infinitnda
um (kcx tibo 3L-poturccntibus-paruuii Hiuctem Jittin.u lugdtu **factitious**
tc nunc & **vdperimoni a** quernobdifluiten
Jolent. Vcnxled.onai. **U^ion raw** vel **caHdis** humonbus **augetsr**, vd tpla **ter**
ran condpit postmo.imn.uti **[uocjue uiflainmatio** menu, cxdmfcen
Blandionbmprin-. peritntibtis, ne rtrcs

c nuccs quas C*ew appdl.uit, **qtanun Ikfao**
UU* ^f iiluiiquo J j;u!<; knocmentur, laluti pro!int: ut &- mala AurantU,
medulUque, **^hhj0mm,M>m^L** **Dcinde** **conducitux Pharnucii**
exaaut **oimorc Rcgiontsacn Mtriciapracpararacjccnrblcut** per (u
Id **autem** milli>reincdioni[ius vel convenientius **fit**, ijia in mhi-
iruni radios **Peaauinhs**, vduclennucis **And.** Exinde ipsius mali
pc-i **criginca** dies & ultia, limorbi **pertiaacia expo**
M^ullU /i*r^, lconac fern,.nu % ij, **Khlij India** ; **j. Fabarummfaorum**,
foLfctt^ nag; **Quxtritainpulveran<htb<nBur**
remumcorp*
^gjslei licetaliquot pallum^uiutvi
r iitficuintr. A quo revtunti
mn tniltc c r'arua T//><<< cum [**accluro**. Nemo mirenr rVni
mot bum exitu [WJ. Medicamenti enim hujus balis cfiC halybs & I ortex **ihrtte**,
d est **Gaajacum** liralilienfc; } quorum **hie** cum **prime** gradualidiii, temutim **par**-
dLilcis L\ **aramaoei** (apori< iit,v.ilide n o t e ille **tentos in rift a ton oppiladonc** I u-
more*int-Uvus, mricoextern pra-fertur. Inter Topica£qua; mapnjhK ulus dlclblent)
Ufrum ex giimr Elezni, **IfUsrib*** & baUanio **Ctfaib***. vel **abm-fti*** cum mdlc dl
jappULaturveitnculi&hepatisregion. His omnibus accurate o; fervatis, pluri-
mi **avalucrunt**, ntl **forte alkpiidpcjus** in **hepate** dchtclcac, quod accedentibus reli-
^ **licbiliuce vifccrum,rccidivani** lacut. Quaptopterconiultum est, (**ublato**
fotttite, inotboquelctimdumprxkDptiimartn e xpugnato, de. **odum** Salseparilla Bra-
u^cilsaliquanaiucadubre. **Xameffiautanhan** medicamen **taconanqoei** tendi me-
-us.ncqucratimic,aeque **ocpcn<itia**,dcftitit.i lint, &c mimc improbinda ne-
amenadracionisamiinni caexgere, & nonnil **lilinvcKjsaJdcrcvel demexe**

Cufflverohxobftruamne: ex uisdem caufis enarratis pronu **Ht,mnlire**< uuoque
Euro **ucqneacnongrarida** in t, **c^minamfigaicratio JdS**
oatmusevis per **intempenan map**>. in.uturxopen **inceptus** cloaca hat milirn,>.,n
torum&: cru **undevaric cakmiratesmaxi**
alballitcedunc: QuoddumjHidorevelnc^ti^entiaxijri-otcuJtji
lidacficncftatqocmgraucviru. **Temporisdc curfucondup**
riru iruhim,m noa **mmui de cotroborantibus rificeramque**
de cs emediis cogitandum fit. Qii od amJeni
r^t.bushcrb|s1ndigau_s caldaciencitibu, <£j
me \k **amencu de oppdanu** U, accedcuc lyru, cftri 'ra-

U^ion raw vel **caHdis** humonbus **augetsr**, vd tpla **ter**
ran condpit postmo.imn.uti **[uocjue uiflainmatio** menu, cxdmfcen
Blandionbmprin-. peritntibtis, ne rtrcs

c nuccs quas C*ew appdl.uit, **qtanun Ikfao**
UU* ^f iiluiiquo J j;u!<; knocmentur, laluti pro!int: ut &- mala AurantU,
medulUque, **^hhj0mm,M>m^L** **Dcinde** **conducitux Pharnucii**
exaaut **oimorc Rcgiontsacn Mtriciapracpararacjccnrblcut** per (u
Id **autem** milli>reincdioni[ius vel convenientius **fit**, ijia in mhi-
iruni radios **Peaauinhs**, vduclennucis **And.** Exinde ipsius mali
pc-i **criginca** dies & ultia, limorbi **pertiaacia expo**
M^ullU /i*r^, lconac fern,.nu % ij, **Khlij India** ; **j. Fabarummfaorum**,
foLfctt^ nag; **Quxtritainpulveran<htb<nBur**
remumcorp*
^gjslei licetaliquot pallum^uiutvi
r iitficuintr. A quo revtunti
mn tniltc c r'arua T//><<< cum [**accluro**. Nemo mirenr rVni
mot bum exitu [WJ. Medicamenti enim hujus balis cfiC halybs & I ortex **ihrtte**,
d est **Gaajacum** liralilienfc; } quorum **hie** cum **prime** gradualidiii, temutim **par**-
dLilcis L\ **aramaoei** (apori< iit,v.ilide n o t e ille **tentos in rift a ton oppiladonc** I u-
more*int-Uvus, mricoextern pra-fertur. Inter Topica£qua; mapnjhK ulus dlclblent)
Ufrum ex giimr Elezni, **IfUsrib*** & baUanio **Ctfaib***. vel **abm-fti*** cum mdlc dl
jappULaturveitnculi&hepatisregion. His omnibus accurate o; fervatis, pluri-
mi **avalucrunt**, ntl **forte alkpiidpcjus** in **hepate** dchtclcac, quod accedentibus reli-
^ **licbiliuce vifccrum,rccidivani** lacut. Quaptopterconiultum est, (**ublato**
fotttite, inotboquelctimdumprxkDptiimartn e xpugnato, de. **odum** Salseparilla Bra-
u^cilsaliquanaiucadubre. **Xameffiautanhan** medicamen **taconanqoei** tendi me-
-us.ncqucratimic,aeque **ocpcn<itia**,dcftitit.i lint, &c mimc improbinda ne-
amenadracionisamiinni caexgere, & nonnil **lilinvcKjsaJdcrcvel demexe**

Cufflverohxobftruamne: ex uisdem caufis enarratis pronu **Ht,mnlire**< uuoque
Euro **ucqneacnongrarida** in t, **c^minamfigaicratio JdS**
oatmusevis per **intempenan map**>. in.uturxopen **inceptus** cloaca hat milirn,>.,n
torum&: cru **undevaric cakmiratesmaxi**
alballitcedunc: QuoddumjHidorevelnc^ti^entiaxijri-otcuJtji
lidacficncftatqocmgraucviru. **Temporisdc curfucondup**
riru iruhim,m noa **mmui de cotroborantibus rificeramque**
de cs emediis cogitandum fit. Qii od amJeni
r^t.bushcrb|s1ndigau_s caldaciencitibu, <£j
me \k **amencu de oppdanu** U, accedcuc lyru, cftri 'ra-

Cufflverohxobftruamne: ex uisdem caufis enarratis pronu **Ht,mnlire**< uuoque
Euro **ucqneacnongrarida** in t, **c^minamfigaicratio JdS**
oatmusevis per **intempenan map**>. in.uturxopen **inceptus** cloaca hat milirn,>.,n
torum&: cru **undevaric cakmiratesmaxi**
alballitcedunc: QuoddumjHidorevelnc^ti^entiaxijri-otcuJtji
lidacficncftatqocmgraucviru. **Temporisdc curfucondup**
riru iruhim,m noa **mmui de cotroborantibus rificeramque**
de cs emediis cogitandum fit. Qii od amJeni
r^t.bushcrb|s1ndigau_s caldaciencitibu, <£j
me \k **amencu de oppdanu** U, accedcuc lyru, cftri 'ra-

Cufflverohxobftruamne: ex uisdem caufis enarratis pronu **Ht,mnlire**< uuoque
Euro **ucqneacnongrarida** in t, **c^minamfigaicratio JdS**
oatmusevis per **intempenan map**>. in.uturxopen **inceptus** cloaca hat milirn,>.,n
torum&: cru **undevaric cakmiratesmaxi**
alballitcedunc: QuoddumjHidorevelnc^ti^entiaxijri-otcuJtji
lidacficncftatqocmgraucviru. **Temporisdc curfucondup**
riru iruhim,m noa **mmui de cotroborantibus rificeramque**
de cs emediis cogitandum fit. Qii od amJeni
r^t.bushcrb|s1ndigau_s caldaciencitibu, <£j
me \k **amencu de oppdanu** U, accedcuc lyru, cftri 'ra-

Cufflverohxobftruamne: ex uisdem caufis enarratis pronu **Ht,mnlire**< uuoque
Euro **ucqneacnongrarida** in t, **c^minamfigaicratio JdS**
oatmusevis per **intempenan map**>. in.uturxopen **inceptus** cloaca hat milirn,>.,n
torum&: cru **undevaric cakmiratesmaxi**
alballitcedunc: QuoddumjHidorevelnc^ti^entiaxijri-otcuJtji
lidacficncftatqocmgraucviru. **Temporisdc curfucondup**
riru iruhim,m noa **mmui de cotroborantibus rificeramque**
de cs emediis cogitandum fit. Qii od amJeni
r^t.bushcrb|s1ndigau_s caldaciencitibu, <£j
me \k **amencu de oppdanu** U, accedcuc lyru, cftri 'ra-

qpchfipocfabndriiipanlatim contabescunt antequam ad puencum arringunt. Si autem medendi urxliu ex Jiipradi&is adliiberi contemp.it, raro proiunt', exceptis quibuidam ventns externis tricbonibus & unthonibiis deubfbruenribus; & prae extern, ii, remota matre, Bralilicnicis & VETHjopillir nutrices lade fuo vcecto CM ad biennium circa educant.

C A P, V T V I I .

T>c Bydrope.

INter inotbos qtiicx obfruitionibmpronalcifblenc^inlucumalteriusmundi par te communes lime, d hll c qui Latinis Aqua Intercus dicitur, advenas pucros atque juvenes prxcipue infellans. Illisenim potifflimum ex imperita educationi' tranfjurauonc impediū I lus «fupradiCiavivcnuī iucmperanna, vilcra lingti. nisatHii;untur, omnioue generis Hydrops vclpnmario inducmir, vtl Jecundarto aliii morbis, ut Cachaaa;, Idcro, Dyicntenis, Quarcemis, febrilbulqiicacunonbus male expurgatts, ut Hipp, pafllim comprobac I. de affcA., (uccedir. Qmrmadmodum omnes bepatis affechis in Indus facilius&r crebriusauarn in trigidionlnis plagis pnerantur; it J nonadcoinctljeiteTcuracionemrectpiuntiiquinoncxaliomorboiunintTint.Faciliis timen quam exten morbi recidivam patiuntur. Hinc can tio in prognoli &: curationt exJurgit, fecunduin iUud Hipp, cft'acum. *Hydrept qiti Mtiim* reveatt tc ctuudtt, Atfft ntufrl:prjtciputfiex lit* merbe, qnpdf*pcfit, profnim fuerit.* QuippeLi atom.i bepatis vi 1 (cirrhm, extincio item calorunaturalts, omnes demquealienatx vel impcditz virtutisfengtiifcarcauteinferanng. nuilttunijtjuiclnolatiicaremediaa-grotantitunc concitū t,{Uibu&dbdonifn impedes detumcJcunt: ledccflance Medic ma {aquanceceHit.is fraftxqueviresfrpc medkumrccederecogimtj murbusa perenniuc tauJxm'irbiK. exretu&itur. IncadaveriunduJciiiioic, t *orum imprimis* :m cxAna&rca.iur Ainte mtencrant, qitandoqiic hepar colore albicante rimifque farifcens reperi, nevchfK> quidem fangumis ui jt-cinore apparente. Vnde facile liquet qua: (pes a vilceribu* captandaiic. Contrariumverononrarocontingit,liraalum hoc cadat in liibjccclumvifeenbus bcncmoratis,c]uando A/citscdfiibitonaJciturisquibtisxaqua inordinate ingurgitau (anguihcus calor lzditur. Tune cium & per cognius Sc latentes vias iniper Jixexcretioncs, medicamentorum vn tutc,tum per alvum utramque cccruntiiir. ^¹ias vias li (ponte flu n.mira mvenur ,non exiguatn iblatium argrotanti pixftat.quodverba Hipp, inCoac. de Hydrope c. x i x.(cntent. r III. comprobant. *Um vert tntmnte Hydrepe,ji tqutf* tmtdiidurrha* trwLttiit txptrs-, merbum txtlvif.feou mmtgrr, Mm merbtu, tetiittr.* Sivcro medjcamentortim admmiculo opus, cunliiltimfaocper Penirliaani quani Di.inlurjmuibttii[i,Ji,i]ui)niani djmccilcftctcTenonem illainhydri>[>iLiUim orris (uicceptain, ex kj^c entica per inteAina perficere. Turn aJvus, arte libcraJiter roonientd in Indus fufpiciuiufpleti.ilubctur, quod in diuturnum imvt letuiferum proflu-v;um non r;ro degc.icrct. Peruxhontunus aqueducuntur; turn ol majorcn in vilceribusportirum apertipnem i turn ob exumorum medicamauonnn indigerurum affluen[i.ini,]iia:apcnendo, iitcandi), ailringentio mirabihter fane curation.yn ab-Tolviint. QuijipcnontarocoritIpic,utlolaraditf thurctuj C**pib*{n tradatu iimplicium dicta) ex vino.vcl aqua , fubinde xgro propinau, Ut « intercu' fuerit eda-ihilOdein pryftant Mirabilu Penrarue, *mpomitigi, Ubsrjtnii, Saffilr.* Sarcapa: illa, Languis. Col tu. I Jmoniorum it. prunorum Granatennum, radices *Imrtpebt, Af**.* *ym **uticis eftxtis &: ad naūJcam Irpe refer\ atis, poru cmtuin est.* *UviJL •k-ijutntibmrftTicdiis. Pilule •I ian Cam-uf*•TrtWj cum Zalaj>r&; Medioacanart ccentis vel facula, vel extra-* *Quoi n'li iilcridfrnpr.iparandi nvodmn vidcredlin tapitcdc Huxu all* *ttituiem Taboo, (ivclunj plex, five con nptilitiiij* **TV''tent, educi: (ircitciui vicibus cocl Jeatimt xhubeatur. I lis fuccedant aroma-* *, &dj<pli retica, qu • tiajilpirationerccipcrataiiiirolvrndi vimhabeantcwf''* *'iumore\ciii(*i), colquei^rUxmresabd! • nimis & viscerum poros expellant cum Ea-* *phofta, Balxraconducunt (juc poriiimr ex folmpipfru lungi, y^aliaute^r- *fte^' arte-*

milix, falvix lltvcftris, *Ctmiri* , *Jupeksvi*, althex, *vtlhihkt*, *Ubrnnhks* , aliiqut
 quam plurimis. His aditrm^{enti}.1 addi fblent.ur fcctnt \thfirt, radii .
icfbly MytriSilvdlm. Iunctiones exprardKrarum Uerbarum i>'. Accedit Spi-
 Tirus c * bus Aun.ic & Cirri ddblljtus, valide corrol>or*ns live extuv live in-
 tus •dubttus. SLJ uc dicam quod res est, ad miraculiin fere Paracenthdb , qux nu-
 KiiiicAfciti convemt, (oletinfcticuidqutfcxlegcMiigni Prjccptoril, ubifexto I
 dt-mion *Aquojat att ftcxti dtbertprtrptt*. Quod pet cpteralin tcr quiterve uno
 mediannbus perperui ^{corroboraicibus}, io lp& ambelico tones cumun^{opinato fuc-}
 ceilliifachim vidi. Sinminusob viiiuin ja^{turam} liciieric, pedilnii ex leu^{cophlegma-}
 tia tumennbus, cutis lipra 6c infra talos, in camofis quoqucmembns, ex more Re-
 gionis inciditur. Plunni emlcercin entre, modo fponcecono, modoigiici ompa-
 rato , curanrur. (^uidquid emm Paracciithciis (adca apud Authui^{es & hodiernos}
 pallim pratbeos decancara) vane uicunqne pronurnt , in icprenmormUbus pea-
 puc Europz regionibui, ubi hydopes calamitoU- ex diutiru plcruiqitc Vivendi in-
 remperantia & terridi^{ori pot} I clam glikum i id dla in Indus ob enanwani caula-
 rumdivcriicartm ictiulTime Qtpepn^{at}, ut e^h «Hn«mlm Jlus ret meditx penos
 tcttan pofluni! mode rciqulita, tam ui iubjedoxgriqiiam inmadcramim^{medentis},
 toncurrant: ajitequam ca centtur, ne iJutare ranediuro hoc.ut .iltquj-Jo fit,
 concntraoc, ajitequam
 proilitua[ur. 1

>> Cccrum Hernke in vciitrcinintertorc, prxcipue veroin (crotumodlendoitcti
 ne^{WTaro}) dropum con lircsluni. Liotpedmonibmpcr aipcu. tg&locamt*
 lircs arm.iti CCI factencqs haac caJamSrawm facummt: moi icorpor*
 a^{hiaates} , ftigidiifmana icllmgiicndo calori ajfluentms h.uinim i iynumnique- iut
 apertolovc c^{nuot} 1 line cnn.tiures.se dints ^cncr.inrur,& peritonxumnonunquiu
 rumpitur. Ratio vero turaiuli cidem LJUX m Luropa , fomentis Icilicet, intuit
 us, ligituru &:iitnilijui.

C A P V T V I I L

De Trolipfu Cartitagimi Mucrotut.c.

MOrbus die cujus Codroncltitis , Senncreus &raln videntur Inenunule, *Spinet*
 rum onsgrailatur. Fernelurs quocjue v i. Patfaolqg, cap. j. Itogukusoru e>
 comprcflioc vcnrcnuli a coltx extreniomenuiut. Hant cartilaginem prolabi
 c, incurvari poffit putar Hormail

Corporit EOBW Ungiortin mducit, cum dolore Stonudu, aliqu.tndo \,immi,
 [iimitia rcfpiradonis dimcultate, quæ ex retrigranone pedons muJciurum, iutf
 in>|^niiiisrnuccToiiatartcartiUgimsct>inpreilioncoritur. Hinemoxcx dciethoncapi^{1*}
 tuus uugpa viruim iibuccilfius iublcquimr, & acropluam minatm i
 morbus & trigidus, nantamenpxie.lciiuUs, pauia cuii mvadciis, jt coEnituuipn
 pio difficilis.

Ergipi¹, j. nnunum, ut putaiu, cjm fignum ex infpcclione 4ccmu.utu collifvW
 braclui -t-w.ti. in quo i vaivtilarum uUtat nodos comperiam , morbum hunc adelle
 promt] tiant. L>iiKrt <b oppiUtiooc tjcliedicj, quod pe.¹ oris hoc vitio moleftati,
 vultu umctfi *dejefti>it* tnfti , non t uucndecolo^o& livido fur. nec pondus aut lu-
 ricicmutuuique bypochoodru icntiaii: turn comedendiq
 nuccpuconcochonu uiftruuruuniKuigueat. Fiequcatiui
 iviurntmn Cclii lib. (.f.i|>. t. rarafrifte oblcrvaridebci
 tMtrrdimfftmpUvtt^jletbuNtMqutfrigoTtnnattfJM^x
 emmtlttre,Hftfci-

Muren^{tl}hiticntibus,caldaciencibiacVcorrol .nr-mrc;
 ilum Pilulitlioiaclw
 Vinum generofum & gutta ali [pot HjlLiiimdc Cspdtb* dill
 Saffrafas, cum femine Ann^{li} ^ * annamomo , puRilloque puhen- /r*rr&: ,U**J
 huacula , quibus utitur ^ er; croco ccn
 ic , (iiuhil impediati, expu itqucaHK. tondiantui.
 txtaiuiuc, cticurbitulxtkacren urmuqiwregioiiiappoCw. Max
 anchi

ftomachi & pccloris inun&ioncs ex olcocortic. Tabaci, Aurant, Arccmiiix &:Menta-
 frt Scutum dcintom;uha]c,exlicrbis corboraiinbiis, Atqueconfortans tandem
 emplaftriu-nexprxdidigummi &: baliamis totjes cnarrarisfucccdat

Noiundigna eftobfervatu topicorumL exEcnorum omnium **rancdionun** neccifi-
 tas, quodeorum criccu cuds &carnis porospacenresa]ems pyncrcc,qtiamin ti i gi-
 dioribus regionibus; Cucurbitulas quoqu'c corneas, quarfuUiiiKhi ex alto rr.iluqf.t
 omnes par itcTincoIxtclieinimoiic ceil uapplicaiit.Lgo roti rot/peris effed I ibusmolus,
 uium lianuii i jnpnm Cbimrt;i* noitmcomin, ndayi, iiiiq in <ollicis c; ucianhus is;
 venttis riuxibui fangnncis (iilemiis , atque principio atropflux membrotum occur-
 rendo, inJigDiprofcdufumulus.

C A P V T I X.

De Venim Fkxibus.

Vlfcern namraliaoppilata, actones abhumoribas **qualitate&Tquantil** ate pec-
 cant i In is laccflta, tandem exoneration cm modi minis. ht tune qtndcmrlu **ms**
 varii,prodiveriiratepartis arfeclxajnaturxhumoris vel bene vel male mor.it i.
 (cquuntur, VndeveUrinci, vel (ymptomaticijudic.intur. **Scot** cium ex cnklitate
 VLnrriculi, fitcliyliriLannistriifrationc, ivinptomaLienten.Tlc prodit, *te* riuxiunlic-
 paticum bda bep.t[^lubllanti.i&:veiiarummdarajcariimrcgtirgit.itiDpri)[Lrt;I'rxr-
 ca **ficut** inttirinorumcorumque venarum crolio, ulcus dyfentencunaira am oedto in-
 flammationem & putredinem caulatur, quz *Sich* >§ Luiltanisdicitur. Adhxc or^aihus
 acerrunihumoris ex acre &: (rudlibus caiidis &hiumdi!iprognatus, **cholero**, mul-
 rafquccolu as paffiones, producir. Horum omnium proximx&T tmmcdiatx caufximpe-
 ditaz [ranlpirationesvel oblhutioiK non funt, ic lillorum] potiffim mnquidiartictx
 & fluxus alvi vocantur. San vero ab aliqua acrimonia & malignitate metcri f IH>11'fifCX)
 vel atonia partium, incidant tales, qui Dyfc iterix, Fluxuslicpatici vel Cholcxappcl-
 lannir,fymptomadci & &pc **lechaes habentur**. Diarrhoeaiimplex, vdexarte, vel per
 fc facile &dto curadonetn rceipiti Im minus, in peiores fluxusdegcncrat,qui vel ex
 oilidaaut frigula **nuctriaoriuntur**. Q^ucxlugida, albumaJvj **ptoAnrntm** unef't'brc
 vocatur, (excipitur autem ille quern Galenus ab adipe, a colore ignco Itquclado,ptoti-
 eu i ulbturl qiaiuionimirumertidusacpinutuiLbhumorpcprnioclabitur»xgruin-
 qjemagno dolore **paulatun langudcert** iavit. Arquchu quidcmriuxusomnanpro-
 milcuc xtatem, hybernopotiusquamartivo tempore infctans, ad mulrm ixpc men-
 les, nonnunquam ad **annos** durat. Tamctii line febre tntnitique leth.ilis (**uquamcz-**
 teri, noninter cos cenlendeck-ttamcn,quern Hipp, in prxdictJ. t. (* i- mitun &pa-
 jjumdurabilemcntradit, quodlucdiururnus&: difficilw admodum deprehendatur
 cum hijus mali caula (c crudit.is piuiitofaredundun5cxrrigon.',quz cranjbii.:t'in:m
 & circulattoncxn intpi diat, collecta, & a pccipuis corporis p arobusaiJ intellina abeat.
 Curatio primo a». 1. \'; qui me I iilvelrre imprimis n **ipianti** in ipit.
terimcorpui lyi **upu^Uquandin** humilibus p< pjrattir.nciiii; jtlradttcni/^rf<<*4<ij,
 iiqiumaducian anche rain, con! agiendi nn,i.Ju.uift!Uimpia-lanriiisatit tutvis, cum
 in hoc, tuin inplcri/qucaliu, dim, vel line (anguine, fiuxibus i ompfcendis, natura ex-
 cogitavit renu-viuitn. Quippe pr.iterquani quod tutu i: erlicai ller **cemciffinol** uuo-
 lliiii incautemper vonntuin cjiei.it, & a parte affecta
 dederit, eum g que attractivam; offe reliquit. Noncnim votnitusfoli m sponte li-
 peremens, ut ait Hipp. Aph. t.j.1.6. led & ar te concitatus uib eodem Aptiorilmo i
 pccndi potest. Illi vero hoc modo perl icitur. Drachmx dua radice **iptttuinhi** in
 nj. liqu oris appropiati coctaz, vel per noctem macerata, cujus infufum cu n vel (me
 oxymelis fj. exhibet. Poltridic feiui I atque **iccnunpro** re na i a, fecunda imo tertia cijn
 decoctio re, rten da, tam quod agri debiliores eam facilius ferant, quam quod attractio-
 na ejus vis tunc magis efficac apparcat. Carterum nucis **Mtwdkj fu tf** JTr r 11 mi a (qui-
 bu> vul i^, is imperitum non tam utitur quam ab utitur, cum -- hementer per vom **Vuu**
 flWccmfmc c turbent; Ac\ pradcripto cxhthfanrurthauc.viginini commo iunvpVx
 flant. R ec. nucleos sexvel leptem: ablata tam interiori quam exteriori tunica, conte-
 rantur amygdalarum inllar vro emulsiōne, addito mon iento sacchari & fol. (en. 3 I-vel

;j{* . temims amli ; G. inpulverem triamilccanrur. liatquepaiiillui in fir no ficta "dm.
 Ste nuces^i<ii> quarun. nuclei, ctumcirraullam prxparainn. n dignitate illis non
 .Jimr. Syrupusjttdcin Tab.iaopp.Jo conducit, us imprimis qui bus humores tena-
 •s ablque inulto calore peccant. Dem ol. de Cqs&* guitx .iliqui faccharo dissolu-
 r, on ex ovo forbili, five ano per dyfterem tmin.tnu.nir. <juod li reniruu lure
 gnarrata, for te non in prompcu iinr, corum U octum Mechoacanana, vel pugillus seminis
 nis Ricini it American.mIpintu vnumaccrati, nipple* > soletat: hoc siquidem humorem
 vitiosum i ac redtuidaiuem foruus, Ulud v< N o n P^111" <|<^]uc hoc
 morbo exhaubis reficidecoaun ligni lacrandi, & Sallatras indigena, quo: evacuat
 m icerta morbiica ro»um rdlimai visceribus languentibus: comitante dicta ta uliS
 digestio m%&: pauloastngentjs. Emplastrum luper vetriculo imponatur ex Gumilli
 Icarilibi de Ispira, vino de Acapa, pulpa

item prunorum Ar CM flnrc YAJwi*r-*r^e) ucl, VLrllin VICC. Adlurctoftapotiusqiiam
 hquiua Stff ihxa alunc^ta d.^anuir. .dque (xpe & pariim . Vino indaWur guttula:
 ahquocoleicorc. arant. prxefflucwm, cumvtriscruaacusinfaro fit, quem
 irum lu-mic Bra(UiciiCuin HHUN ex vino poms, vd vcnrninipoiuus, demenrer
 imtuot Id tef prxiUat herbx cjiUin aceto frutx. Quando neccJlit.« I
 nugiscorrobot, J ^ icompel]it h»&:(imilibusrcmrdm natjvis, in
 dum. Summa ^^^J^ Ivupd*. I'cWx cctudmis fluviatilis tofte rafuram, in hoc fluxus
 &:imi naturo p tnaU, quod valit ^allringunr. Siciit & jeeur capcat toftum, &
 genere, Barbari prop uliaiii^
 callanea arboris Cede Bra

C A P V T X.

De Tcnefmo.

^ . _ Vm oruiua quxad ventm diuones fpcOant, m exanicnrevocaffr nceefliimfa,
 f opr Jpf «lltni d l u i . M * J u a ; Circa Tencsmum notatu diyua cortidicobfrvavj*
 ^ ^ > l 4»e«. Mortal atafaan fajuiians Semtriao ("ormidabibs prxctun!
 bus, qm> i factum li llul] «• & »» miJerc extmgiiat. Inrus emm h: c conatus ex
 Kti &: Hlceriterohumorcai.oadJi.Trefcentc tutus, miJi.mi aJiqaad o nisi spu-
 finguum aucpurn cserctionem comitem haber. Literdum vco ex r> ituta aci-
 .IciiiordacidienterumprxLcdit. qtribus, liocult niaontes , mpmctudinei
 utus, lun^x vigihx atque excubix- nodhirnx accedant . turn agre finni solet.
 ijlnsrubindedvfcntencis riuxiombus nafcimr luc morbus, qtubus medcrut
 mimponit, curatuque tuncdl f'.uilior, quandotantumfUnc relmuue ijlanicsul
 cerns in relhni rclliiqiLt t'omentis &:encinanbus facile lupcrantur Quando ex fil-
 ^lonbiii ventris parabtts, videlicet ventneulo, mcfenterio ArmccOinis marrna
 Idabitur (prxcer uwreffioncs 5 reliqua que amu iuu rei,lulult CJII(j ;JV cas re-
 oftionepervomuun cotlendi .idque ut, tatiffimo illo remedio, Rad ICC : rpauiandi.
 ideitvporro curandi ratio tctc urea ewerna , qux est in fanguine, proHuv.o «•
 jcantulyiisi. is 8c tom entibus tepcfactis ex folijs arboris Arad-
 limilibus, n protuberet aut hiet -nus uti ulcus adfit, faccolis ex la-
 He, malvx, & Bafare hummitatibus inftituitur. Hi enini, tin intus tan foris & in-
 ritue admotis, multum omovetur: quippe quod lymphoma ipfumeo oleo mor-
 bum tollunt. Allium qi urn si caufa plane frigida, cum fuccellu adnoctant.
 Somnus q »feri potcft.ioncillii tur; primo pulvibus ex Coana q; lordeo. Quibus li
 minus provocetur, lenocinia toporifera addenda sunt, interpe cingulo chylteres abfter-
 gentes. A motu quoque & exercitio corporis abftinendum. qo fpedat illi
 confilium haud quaquam negligendum: Cum in amni fuaie ventris, tam in hoc praxipue
 Tencfmo, necelfi efl, non quietis libet defidete, fed quietis oportet, ut huiusmodi mora in confuetudi-
 nem ferendi uentis intefina deducat. Si tandem altringentibus remedus internis fuxi-
 atcniliun iorum cobibtrco inducat; praxter fuccum thallatitium potui Lampabe im-
 matus. Lit'ramfupcr lipiinui, ilimi lacrauda, ut & nuclei frochus Gaenaris triti & je-
 jime ex coavenienti liquore haufi, exanie profunt.

C A P V T XL

T>c O)olem.

DErniciosus nec infrequens his quoque regionibus est fluxus ille qui Cholera dicitur. Morbus temperfymptoinaacusfi: vcreacunu, ai> acre calida & humidi corpusperpecuo ambiente, immodicoque li luttuini *Brnpaufa* & horariorum clii proficiens. Omnem artarem omni aiuii remporc int' eitat. *JESICAK* tamen abaxuginocque .irtuante bile, pomCalidoincempcftive accedence, jiiwntuccmvelicmenriusexavct. ciim liibifaquadampincumri crtiilionc aclipothymia ex tcti: & fuligin. iisvaporibus orta; adcouc, li .intc vigiuii quatuor borasnon evaiiaiu, (u) cum?anc. Qtioaex manifefta diagnonconfabic, li iimurum puliiisdcbilior, auc tlnpeditarelpirano, t exteriorum membrotutu, turn litdomn) fngiditas, fitmnuun IncerMRm circa cor mcciuiimin, convuliionefque inrcrvenianc. Hunchumorem tfenna it quiali **K**gaiino adfdpcriora & infaioradelatumcompeicerc, res prolccto haad a diguz d rHkatis est. Primiuiiadea remedia quaccor, ventriculum acinteftina t< & i-gerandn & aftngendo corroborant *U* (urorcem jeerrtmar bilis rt-rundtinr, confugicndum. Corpus enun cvacuare (en.un invica Plethora & Cacoehymia) qaanms benignc, periauo non caret, cum quodvircscollapfxatque cxliauila; ulrenon irntaounerctormidandxfmc. VlraTamarindos, quosbicctetraprodectt, qurque bilfofes *tc* aifbshemoresrcfrxnant, nihi] centaiuium; fed (ynipisponu & 'tt mdmsdc ***<>*/- /i, *ijntpjps*, Limoniis, AranciK, *Arjci* Gu*). *ib** Lit Sc Ficus [ndidt /' *faputAng* Aj*rffy'*, imprimis Z^w^ utendumjCXCrilquemcdKinKiuisroborantibus, & ranribus. Extfnisquoquefcquciuiiufinliftes. Fomenu & uiunclioiicslime\ ndbos fie refriga antibus. Turn caraptafinataex Porculaci, Myrtn, *drata*, oojlii.trboris/jwi^i-b*i .quarcuniaccto prxparaci ntt .impolita, ji j.vurdia (ovent, ventremqucac oiiumitHichunifemLiKcuii . *Dys fredo candlum* uuuonc am prolixecnarrara. Verum, quemndmodum hare (arpe auxilia iimt, non ra rocoadiiito oh cemporis anguitiam & morbi farviticm oniittiuturur, coufelbmque jd fopontera devenitur. Luumenca demqtic opi.ita, capict & pt\ Iori admove: cconvcnit. Adco mini tutmn inli iomnum omtii induftru toncilio>. Cholera Gcca d idem remediis ferccuranur, maximcliret;ioiii hepacucornex cucurbitulx appiictnrur. De qajbusmerito hoc tector quod Galenin dcuii cum'bkuhi quasin CoO co affectu- jitamciui uJbropCTari cradntir.

C A P V T XII.

De Dysenteria.

SEquuntur Fluxus cum febre & fanguine, ut fime DyfrnicTia I luxu hepatic DtAcIo- Affectus Dysentericus m titur po- iruum htsterns cA familiaris. 0 tulinunn xiu dorbta vi ti igoris nocbimiac venri medtterrajici (ubtcoadruj]i. croailn. ttin ;,rr u;^ ir.fumcniiiBralil crallitam, alioquepa ;,rr i di'onflar. Itjut; . populaiis, nunqiuni iiLa. turn alias j^brti [Qwdo maiigrutas, (jin aljoquopum, ;,uptftislippacct. Q^iibus extreti iufta Sc : uc it) 'dcJN^, tun i to .ill tffipoc rate htbetur nlammrffii atmic turn S l h minumin dtentnr. Verum nufluuit ipu Satis superque jam ante ab alius de natura & curatione Dysenterie dicta sunt, ea tantum prosequat, quibus potillimum differant ab Europa. Affectui huic (praesertim si multa cacoehymia addit) tot simul solent pl venire sympto i iuta, uimJuc hi 'liiinc anj>>tlliarc>& cempum

tempoi •icgitimam metliodumremorenur. Hac iraquencccliratecMgaitc. veiiim tundrc, haud confultum **hobent]** (uuii iplo **qtlkkmoractpto**, auticbratque hepate arVecto id inaximc poltukntibus) quomain, euamii rcvellendi muitatiom forte i.ttisfaclumcaturimalemoratxtaincnmatcnjrnuirbiticr Sc virium mop* male **fil**, quiararo occafio deperduum reiaracndi **ftdficPorro** vd (bio Rhco, vd laxative quovis becu gnif-

P

limo niordacem humorem provocafle, naniiquarte&xcruciaEus ingcminajlc, lupi- done plenum habctur. Si quando lament raJiccm
tusnbd, cxquilitillimumnaturxmunus, caeco i **quamW**
 ingenuciatcar, piurimos medicaftros **inoeUs** ad fudoniera & cordial ia, quam ad cva-
 ;ntu per aJvum, bcigniora liter, mv'inarc, eti.im tune cum nuJprcacochymi*
 qiiamulccranoimfignaapparant. Morbo durancpriter conjoin; | (tcignc-
 rcs&rcngraia«scllyfreres,nurnmentis&:anody'niscx;u/culogjllijarmnlinrdcaceo
 aut turiuracco , laic capruio chalybeato & C Grulibus initflendum. ;Hil-
 menro ex *Titwd 6c* cmulliombusindctajtiStquod multituidicacionil ia*it)
 utendmn per inicnora xque ac luj>eriori: quippe tnii mcc conJolKiaJitc **flx** rcngraante
 quali rate porteseuicla^ demulcent, rluxiones quoque i uentes compcilunt acque coa-
 gulant, &: onrici.l vcnarumclaudunt. (^uodiineccilhaiultciiuiinlurL'u, viriDi
 roboraji **Ibndis fluabutinvigilandiim**, fdlicccopiatis: turn mr
 que fcalimenus allringcuubus conJol idantib us, imprimis qux lumborum, vcttii* SC
 anuris refrigeno &: robon funt. Prxcerca unguis vicibus qinbus alvttt dqicimr,
 menta exuidem **panca** immittantur, imde puti edincs &c calores, vel prxfentes, vel
 rurj avcranrur. De quibus Unusdiccui' incapicc dc InHammanune am. Potus quo
 arger utatur, pm.uia lit, ex decodo de *Ctnma*. Ovum quoque I qiu-
 cuorvtrguttuluolci C^^jconducit, quod lenjendo funul j^rtcszlascoril
 toinde tot idem ^urtulx cum albuminc ovi « bombace anoinditx vel per Clyfte-
veSkx K-liincn adterunr. Ailata clixatis prxtcrantur. *Puebs Sc B*nut** (ci
 , iarpf 10 alimento medicamenrofo accipunrur. Ldcu quoque imUu
 vTIn SoleJiccancur, acquein nuiUm, addendo aceti momento, coq
coparus. Hi- iaJu remcajjiuttvi. «iti tngcnoi uuml tx. K
 licatepollcutia, q 'a- rurtimur **arcanaeclant**, feewnque i
 uiunt. paruminnotuere i: in trac>aru lie Simphcibui tradicafiint. Hotun
 muinlocum oi)tincn[, Conicrvar&RobirutiuiunMyrti Granatorum, u
 fd , G***)*) *AOfrefi, Muruafi, UmfapM.* **V T XIII.**

De Fluxu aki Hepatico.

ANno i <f j it, urbe *Sdlvtit* in *Sdhis* menfibus admodum pluvuy obfcHj , nulla
 dades arque exercitum noftrum atmvit, quam riuxus (aiigun *reco, fignis & cu-*
ratione nomulul aDyk-ntena diverfus.qui, licet rionminus quainillaperrut.10-
 fus, **Qmpconuu uoten** lun^cminoracumconutari folent. Sxpc crum ad Knem ufque,
 abiq **K ullis connlmbus, crtida fibtu, aculceracioiubu\$,** cumqueiiali excemendi mr-
do, C3Q&C LJcjecho jutcmhxceft, vclpuri(anguinis, vcKumgrurtn>>6:\oturxcarm-
 ms iimihs **iidque dupliata** (it i vd ab acomaliepatis^qux **licetCUrata** , adimibrum
 cruditatein icdit: vel a quantitate «c vnm mciaaicis atque **faatl** .u.t.,
 quarplustnnonfqiumdctnmenti iniirac, & juvcUtutcm ruximv *infeltes* & ajpe
 tales extretioncsaliquandorebrmmacutarumcriuexliabenrur, e *exquo* Aonia jeci-
 nonn , rtoniucftinorum exulceratHJiif t, jiiiarzliinr. Fftdi *mmum hic fluxus exequa*
 te fimul, orificia vcnarumcorrodente&: rderante. **At.'nc'rdlMtejleir** Dyfenteriam
 propter ulcus & dolores **inteftinorum** menur I a quz ex hcc tpe profluxio fit, is re-
 medisopoiignanda, qua-confirmandojc4uioniL *in operata* Calintrinfecis quam ex-
 rnnfecusdjarunt. Raro inpru. *apio fol.* uaenuil *um a clyfteribus consolidantibus* **aut**
anodynis ictedere *videat.* Venzfecio, tametti in reliquis languis profluxus vix ad-
 mittatur, in hoc tamen *laudabil* habetur: noftratibus vero utique mollioribus, in-
 ictuionque taion non aliuctti, cautius acuatcu *instituta* est. Immo in cucurbita-
 Uirevdlcniibus > lumbu at *mtibm* unpotitu j 4 *quando fubfiftendum.* Reliqua que
adu

cractu remporis exurgunt drca airauom.ni, quum Dy I enteritis affc&ibus iiagis COI-
 munn fiinc, iildtin remedus, incapirc de Dyfcatcria monllratis, pnipuliantiir. Ad
 eum aucem fluxmn qtn ex atonta hepani lukitur, ootnpefcendtnn , irnti. utpluri-
 mum,curandihunt conatus, iraurprxvirium lapfiinrqiudem Rhabarb. Myroba)
 aliaquefiiniiaadUibrecocoi.Jiiltumiit,acprouideJiacrimoMia'tomitetur,adbIandjen-
 tia & (rupct.it iciitia quoque confugjendopi eft. Nan ooelectis femimbus qaacuo i
 'gidis recennbus, ncqueiis quz uruiambenigneprovocant, ut fimr, dcco&um A»*V'
 id marts, radiscs yfrjf.1, fruchiS Alkckengi, rad. hquint. Solatrum, *Attri(vb& ic i*
miriob*, ntqticufniliuin quarhapatB&venaruin mefanicarumardon
 rumprxcarKrispalniain obtinent eaudfionesAcpultes quac *Carnna* *ipuscj* de
AUmltecA. Inter tru&us in pretio liabentur^Iliomnesom tn curacioneDyfentetigCJ&I-
 ratiiuu. Atjuaquoquelhllantuexcannaiacdiarea&flore *ibxbtrobx* cum albunnc
 ofipoca , additoinonR'ncoluctLiuraiuioirinn. DdBqueoatapbfinaiacx Prurwiaca fr
 Solatrocum acetocinpcrara,dorib&:ventriapplK;aiJ, »ucin('crKin!iq>atis iolantur.
 Fluxumqueuiordiutuii compdeunc

c: A p v T x I \.

T)e Flare <s- Injlammatianc \lw*

^ ^ v \ a-iD.iriii.insinr.Kiuc loii'ga experientia circa r itiuheinct curatioi
 I hefti& lamentabilis mali *i onfecur* ts Him , inmedhnn proferam. I litncane-
 ^ ^ ^ c h i m IndJcetUBTcnMrjAifLttfieani *DerncA de Ricko* h've ftfiw del *Cult* abufive
 voc mt, vcl quod dolor pruriens principiofentiazur,vcJ quodVermiculi gangrcnam
 iueranc. Lislixret mter M. dicoru a filios,Doyusncal] ventsncmorbuslu< *Endemius*.
 Ego iuidTucumpociuscTctijtlemtn aliis Orbi-. *plagi tamtam* hoftem occulnunin
 ficidie *scire* iulcoque lon«c abfclt novum appetfanduin Iwc.ut probabiliut, antiqutl-
 fimum die , atque dedio intelligendum i. Rtj;- c. s- v. 6. Aggravatacft aucctn m
 dominj (upcr Azotios, &; demolirus est cos, 6; percuilic in fee retiori paste ji.iriumi Azo-
 nim&tincsejus. Hujiu quoque David videtur memmiile Pi.ilme»77. v.66. diet
 IgpCtCtffit inimicosfaoainpofteriofa. NoneJl Liulciniuni nulum huicregioni, fed
 rquemmdigenasaeque ac advencitios infctans. Goaftae, in Angola A: aim fervi-
 Jis Indianim parrtbus dindus cognitum, atque olim firaulix incolas planeabi i U
 luncestuile. Nil antem aliudeft, quam tacendiun *SCCOSTVBQQ* ani cumulcercede-
 icentc, finevleumfanguinisiluxu d dorifico, tempore impciroil zftivo jjinflam c.
 Flunc morbum, aut prxcedunt Buxiones Dyfentc; *icx* cum tntdtinonuncaloribus ;
 aurper ic ,& dgmullnmorbumpTJEviui ingruffe CumDy(enccriam praecedexitem
 "labct, &ubinc\jcinamadtiibiumSymptonuta excretiondqueccfiant, minus fidci-
 dumeft. Uetetua iiquicm HUUTU acettima, acalorerunu o accenta, maxi .icijuc a
 IUCnte 4:ford\da corpons tolluvic inrus alta, magnum [utredinis pr .dum, i cum
 i jtiotidoltrectV inHainnucione acquit it, ut mulca Jumfphin derem atque ora ve-
 um hxinorrhodahum ftatim exedac. Vnde ftuxusmentus ciontur^altiufque; d
 itcftinorum arnicas afcendi(, tarn *dehnoi* ai'pedu , ut anus larc di ductus cloacx
 r lividoAe plumbic coloreappareat. Nonnunqttamntiumliocm per fe manifella-
 tur *in c^yfi*Slorc, cumi *entione* excrementi irum»quaccalorcarci acta atque
 rY, non line man ma diff..ultate & crucutu egenmtuT. Aliquando v< i o., in-
 p ucCT"fbnatu, nihil [orius epicitur iu ipje m me quoque expertus !i m) ano
 H protnincnc. Hntjtlt; *aces* fape dolores ex i centts Gtcibuslufciunmi , quos
 febrez poltea, lallitudines, vigilie, concitatio ftomachi, ac ca *is* dolores
 & ardores fequuntur. Quamobre nuinteqium mjumi' rpat (j-it .Hirt-mcitillunc
 XUCI nis laxantibus & refrigerantibus remedus reliftant. Clyfteres ejufdem generis
 femel atque iterum admoveantur. Suppofitoria, munctionibus, lavacris, balneis, ful-
 'iiniipir.,j>-rpeum ir.tiiteidiif 1. Venefectioes praecipue non neglig rur. Quihlis
 omnibus^ morbus non brevi cedat, proculdubio aoinkdufcumd egencrabit. Multo-
 tesprxterc a fieri confuevit, ut nullo morbo tntcfttnali, vcl quavis alio figno praxe-
 danti , parti minus fcnilibili kin *mar* majtflum miinuctur, ipTumquexgrulD &: medic

ii principle'tateat. Qiwd, quonum g,mgrxnam non raro inl erat, incurabile habe-
 ur. Siuiitem prodat (ctnaluni, prxvia utcunq ue luc diagnoli rien Jolet (ut, iponu-
 ne:ilaiiinulinc,capitis&mcmbrorumdL>tonbus,aj'pcteruiJct.ibi Lngui ore, calida tot-
 tius corporis intemperie, infomniis, pulsu arteriarum inxquali & ceteri, absque mani-
 tdl a podicis amidione, 'niii forte aliquo pt until aui mam exoucrandi alvum delideri
 Quamobrem inomru intefhnalipnecipacurredu, dcamdilpolitione Med ici percon-
 t4"*;olent. Quo incolxEmpirici non contain, viiu&tatluevplora:..t podicem, num
 AJtquid pr.cternattirale appareat; mox pulp x bmonum irfriciupartesilbs. teutant &
 JoJor<ftBfiranr. Diffemurcmjb hxmonhoithbus)uc utfei: us, lequere i>m poaH
 mum ignis. Gravis capins dolor adctt, aciusitxs iacc aru ofbu m fatiscit. Dem, ratio-
 ne prognoscos, quot/morbus /uc nonnmiquam mortem &quirm ci'ufcfbni idlcism
 hzmorrhoides .Il item no ii item, quarcidem, quibus in Europa meti icamentis, ii 00
 lolis htrudimbts liraiilienlibus cur ant ur, &: liquore pulp x nut is Cfitt y- trefacta ar-
 ptmadmoto, BJttBWK. Cxteriun.qui contra runt labem (ctucritudct,aqua»na-
 rinatrtgidaveltepid a&Iimontoium liiLXnrecenuum, anum, quota- * venrrcincxonc-
 rat,probe abluat. /j*w*wJi.w<'icum(aJis&:pipens Brafillicus momeni o ceter * rcm e-
 diis farite drprxicrendum. Qu ^ ^ o vco Icnlibiles am parte excoiariat un acria re-
 nicidia liaud fcrifit, temperanturcum vitello ovi A: jquatuni x faccharex & impnn
 cum (itmmatibus herbar inligniter muniliricanm lic*jts*t'ed Jictx. Si lapis viru'»'
 conrxatndicetveitffedkmi, encarbitulx m'ra dorium arH^antut. ! xinde clyste 'es
 ren-igerantes, con/blid-intes Sc adftringentei, quianodynaimoihipdacicnuauputa
 recrpianr, proiH'edjendiin. Postca veterumincolarum nni ,aqu nil
 7drereq>^ amyLex Tifmi de Msndihpot, (valuta, dipt is »'i' certis posteriora proluc
 nir. Post hxc, dilutum c\CCTU&,aquaroUruin&: nor. i**fari*4, &< t baii..4>TO.mri
 albummc & lack aim momenio .iMicniKmnandum, mquo ttdamadefada, inn ,to-
 ftinde immittatur idque frequenter. iicm kreprxllatulirrbaiquatdamiutjva: pra
 exterisconrra htn e morbum recepte ut t'ic longocomprobat* iutlimt, toiaa& He
 Tr%at[\x<yicPsgihmebdS£74bii arbor is lo; tntillunx, addita Aguaragaya, to-
 tie^ mima quotio dddo. lo raxde velsuppo ljtut [• m r t o n u l k reuiovcmm. Quodli
 par^ arHida manuuni attafhun rdornudet, luthmc.ua ex emolhcmibm ,\ ficcantibus
 [UbfemeadaOmt. Porto quantum ad victusrationem, aluiwnta frigidu &: n boran-
 tibiK maxime uti conuem: trritantia autcui cuic pejus 6c anguedechrunda. Si vermin
 cull <imul i purredine orti intdlcni pattern arfedam. noppugoandi ungunrtoi
 pulvrem amai urn (rnchis Angt^cxm c.ncrc Tabactre, epc

C A P V T XV.

Tk Lumbrku.

i

OVamnihil in hitce oih s parttbus i putt edine fit libe rum, utiuc % i quicumque sub
 zona torridavivunt expenuntur. Vir* le Insectorum m, nnxime vero Vennium
 tannisproventus, utnihilpropemodum inudimw. us rel iKjuarur. Eodem
 modoturn MicrocofmoJeres liabct,quem non niinuiquam tintunihy*. urn. erfum,
 variigciemverincsidejitidem exagitant i tamquevi'L'ciamtu^p<ier orum juxta ac ad-
 ultorum; qium fortneleus vu[nera]ateruc ulcera,acalido&: i umitlo ambiente, miris
 modh mfdlant. Hi Clmurgonim opera, qua-que vU(ncTa & ulcicia mundificanti, pro-
 ntun illorum vero curatioann i>ch cre, totque later* ca hostes exturb... Aveve non
 eftpropwriflgentcui conceptar putre dinis propagatio uci Hj e febres graves, ne th-
 cam& malignx gencraaiur, aluque Iymt tromata subfequantur. Quippe non solum
 & ipi iCordivermiculosun uaci, Anatomie mah notum fecit. Qu& ardi n.itteru.quin
 Jtuini, paJpitaioi. es cordis, fridoies de ntiun, 4' !imrorewi«a umos interunt. >nde
 ht, ut cachedja, multoque luli na fatote, viva veluti cadavera, vix mortem effugiant,
 nifi T tc ipio UUDO i anedia aJhibea antur. Theriaca & Mithridatium celebrata licet re-
 tia, obfebrum inLemitJ, iltafiptc rationes tones reptir is, haud admittendas cen-
 tent. Ego qlidemur iatwrquod rcidl,niulnloogcpenu% compolito,tn puc is atose

adukis cum Tabaci Syrupo fdicius voti compos tldus lum , **acqueob** inu'gnem mundilicandi&rabfterpcjidiqualitatcm tumin hoc morbo **tuntinSliisfrtgd** **dis affe&bus**, accjue a vcnconatis, merito cum prnili. Barbarortim .vque ac nofrorum uliriora rcmcdu firm iruchis acidiflimi *Crtguats* dicti, conimqtic liquor **ddrJlatffi**, ulque exigu.iquantiute cochleari exhibicm, addito **rantOto TamarindofUO** &c mclhs iil-vefrtis. Semina , olca& fyrupi Citrorun* &c Arantiorum propmatt, vermibm contrariantur. Licetautcm aqiubuJ&unammantihu* inirinctunatural), **at** i ab Indigtis **robuffortbu%contrahapc&: alia faiaiaexpetanturnticgaffboris Angehn-**, **tamen ob** mdomitam vim, iufta **dofa** ac prariatio reqntntur. Ninmim iqtudcm c\, quoddi midftim/crupuli excciiir,ucut **ponea** !uo /oco latins dfmonftrjbiniirjummc emmama-**tefti** atque umbiJico tumis nnpomnir ralura, **quzedimano** indjca contra afcaride* urnix c\ ucilitatis, quasummafua amaritudinc bicviinterfcit.

C A P V T X V I

De LaC IndU.L

LVesquzdam ex coitu non tanrum per coniagumi, **vd parennUD** lucredit^rio maJoin libt-ros, (cd cxIcivoriattaciucquepLi **fe cowramtur, ottapotffBrmim** ex alumento terrido *Sc falfb, porurancido Sc corrupt* i. Itncr Atrus uon ictum at> qu*• Americanos, fedLuiitanos&Bellas **quoque&vir, ramoribufque CcjrrhoGs&Cvi-** rulentisulccnbuijtonimcorpusintclat. (^xquidcmlueshuicregionieftEndcmu, &itir^4vabHifpanis,atqiievt/iaBraitlianisappclatur. Et ficiticifius\naturalolisremedus mdipcnis .itacitiuscontanun.tr, ijumll*i quxluo* g.illicavulgovocatiu* *Sc aJ* Into I as **BUG defemn. Deqita** die ere non efr propofin mci, (cdcxprxfenti. qua: licet in quiluitiijmconvcm.it cum ilia **taccadendbut AE curaeione** tamen maximacic parte difrere lulpinti inirio data oprraeamneglipmt, humorifque tenacirarc, in quo mali fomes maximcuiharret, aliquot (eptimananim intervallumrcqiuercad prxparationcm, credunt. Vitam interimintemperatamvivcreinterdi(unt, aqiixc.ilidx lavaera **iiiftjrmmt**, fngus noiPurnum, ne peripiratio coiubcarur, maximopcre arc em, **cat** irs recnccs, unpnmis**retinal**, toftjs,prxtvpiunt. Vinumpermittunt, quod **liidores** jf ful igtncs, non line arpotantislevamine, per poros expclKrecoinpenantur. Q^i ab illocmedcndi tnodorcccdunt (ly-mptomatum qiiidem pro rcmixirc Icv.imcn allatu^o^, *fe* i portcarccidtvain .truunique dolores fucccHuros ,ratum lubent. Tandem **pnepa** ratohormodo corpore, **evacttadooa** inlrituunt: mox co<.,ijui prxienmi renuion forti%u'int,admoiendui4iUccharcas ij^icfquchicuientiJlinni^1- **ablcgutt** >&fblo deco-*Qo* , **CULS** bads *Cdsrefa Sc Sarcapanlla* , curationem rdcilliine **aofelytmc**. Vlccra quoque loloattntu .%je lotionc *Cjjroh*, .iharuinque herbaium exficantiuin *Sc abftergocium* **HICCO**, tollunt. *inhmutem Curobs* mine co<fis pro balneo,nuncoi ejejuno **maftkacu**, ulcraja qua: JKI icnoucvancicuni **Jigniratemcxtramml**

Quod [iliimaliquotie^pcrChiriirgosin Nolbcomio imitati**jufli**, &:voti **DM** compo-
res reddidit.

Nequn aucem fallarur, luvlucs live ex Hifpanica nxxra, **utficpe** he ;livelimplrx
E idVmu,F.: :jr(rrtini,iHinadcoparvi taciendj **five in print** ipio five in piogrd-
quuiamcxiihmarunt, **intraTropicos** leviot ob lulituuni aiukper-
hipraviortAtirununtcptentriojuh!¹ us regionibus dat it. Acfil
imWpLsmodeleviteradmiirum.ipcTtos **diumocalort porotaooctMB** lummo
ci;[i^uy^ififlufleret. **difcaffiofrm** tccrorum **vaporum** intpedire r ,verfus
im.iri^dolor, repcileret. Sieutquutidiclii. vel agre uTirnvdmcdi co-
Hiaina,qui (n^uitu\$dciaA:ni^i.l]s **contetmmr**. It turn -uidem nalc moraM
UthocJHUa inTdfad turpnei it at ere **Uem** ,prarrercalt.i *symptomata*, ca-
iiscjn^...- ,JCV Sjecutin reiterate dilcJinniiMis < rporum autop [tanos
docuit.

,Atquenmc fimulanjtonux, injcthi(ipibmcxcri **linftituw.a** rrtos nos fe-
credwem **Jam oiranfam** ultra cptdermjca **netrare,*** aque ab **latamac?**
i|^ip < M rtmalbamExiropxoriim plane more leotlcrre. Si vero coot^tEricaliquos **CPI**
dermjJc

dermiJc Jb* nafci (itcur in puella&juvencpilis crispis &: oculi<. crUis ex
videre bcuil inter nura: monflrarecca&aait, adeoque ob albedmem contrr.tncrc
fuis conuinann exifluidK, qoamfuijgracatealkjBiJEsre^i zi nalcrcm tar.

Sed mifla bar djgrdCone ad inftkutumrodcoypaoca addi torus quced
loutudignaexillinuvi. Gonorrhoea (implex, iicue baud diriiiali<.li:ibetur cii
IU facile acquintur, mudoadiutunu eqi-itatione fub actu nu
bm initio fibi ca vent in omni GononfaOEa, Jive virulentu live n<ui vi
tari t contrahunc alfrftiim don j lum-iktuuiir remedia Incolx, nt ri;
in efianil proft.int, mqmrerc illis neccilimi lit. Prxferunt, Gujhiprejtbd ,
Pao Padre, quam Igo arb Dran lliquolam, ir! on ftatu de Simplicibus, appell
ridix in taicolas dilecta & ii i jquaexcjima !...charea def:!!..it.i, v iacrata .acriqoe
exp>lita, cam abflerloruA: diuretkaqultcutctinbuic, qux maneSc vcJpci i p>>: pa
i.illacjs Irenes inii^nitermundihcu. Cavendum tamenne imv dice hoc medica
menro valido ut.ire, quod.(angiuncm liiuat. His accedir lurtpei , Cannu filveftris
/^•^ii^jdiaajradixitem/rfiw'jiKft.quxnochifubiiiiorruccrjrainsqitafonuaiilulit
tur, ejtifquediliiri quaruor plu<i minus uncix per quumdedm eirdi
undercnes&vciicatepurgaimir. PolHuri pro potu quotidiano, ejufdem canne filve
rtrwdecodoumntur. Atqiu-jJterrurinic b calores fufcitato s> " we ptiun.nn leu li
ioreniex Ttfw* xliibent. Dilucum radios de (yfr MV)*'''^^

pg bmulfiones ex Thiitd,uacc C irtgiatsiaauueqtte
iccharcxzqtuprxparatxjanul iaria illis fun . reu . j u . C'<mcri inflammai ones lo
ftfjddrii & erinaiununctionem, ge uuluemollientibus fomentanc, nem

decojio (ummiutmn
umvutganum, atque idgenmalui I calorifica vcro, i am a medic -tmento qi unu ibi
rotulclle)tibent, fic virulcnm& incendium invalefcant. Ego t irnen iinum i cfti
ranuum ufum fmaoaaauumm iatalife expertus luni, ij quod tonus genitalium inde
debilitetur. Semper caum condonandum est Empiricis, utpote diligentioribus in exhi
bendis medi

camenus quam m
mcdendi fonnuli* appatct, p, cum Gonorrhoeis videntur cor
re. QaadquicvitarcVelte adeai Plater. OWI jug.719. Lang Epist. 2. l. 5. Sol
ag-^9. v. 4T.Hofin.pag. ^ 40. Quocirca in C
turbata itibiillunc permoi es, quando indicatio astringendi
eft. v<opd quidici n optim c m M u i — , o Caraba, faccharo vel otoo6tmrtr in diffi1 HEO

TJ

C A P V T XVII.

De Putneribm & Flank u.

T Amet... veteris Mundi
ire nolui. Sicut enim in multis malis internis considerandum quae infra
ntautour" fupni> tam cimemo, r t, inii, Quae superne sunt, praecipue in capite, mul
to benignior, 1 & quae acuticwora exmitt. J un quod PS himu rumum affluxu libera, tum
quod fevente aere ambiente calidiori lo
tem e in inferioribus partjbu corporis, J miindicationcrefttruancurfime, I
na wmeinp-

mi partjbu corporis, J miindicationcrefttruancurfime, I
na wmeinp-

unc; ob perptuum ddcenfum i: n
nTuru do
humida

ctironcuf. Quidmirum, film
dhrcrfumquia&peodiarel, abeant. Nam authores passim
teffentur : onnunquam d d d i v e r f u n i u r b i i u i
rum peduni mala fieri. Ab iplo n

loci affectu corruptelz, five vicine carnis molli tici L
inu; dificantes & ficc rites herbas , reli
& fructu imprimis illo celebri . „ ^ u u
: n n mor J r 1 . rccidi v.imqji c

(Wen-

accetlat.

accen.dat. Qtnbus rccens inHi&a Cum vulnera, a*fium diumuin deviuur., 'ic fjn^uis
 attenuccur, vciurumque milieu aperiantur, quodingena virium jadura ob difli
 tionemipjrituum&fcbnli.s t aJonsaccnitionem mcaftm aliquoDts concigille menu-
 ni- CuimalocxiimcopinihturuJiis Ambrargri/iexju/cuHs vel ovo Ibrbili exhibit*.
 Dcinc ne noctu iub dio cubent, unde ruaximam calamitatem, ipaiipo^, convulsi-
 ones mortemque ipfam pofte.l incurrant. Cum vtro in curanone vulucrum Si. ulccrum
 * Luitani plerique &:Brafiliani periciorcs longo ulii fadi, & iilvjiicii>cd)oruniqia*is
 regionis parte, omnique anni tempore *iibi in* promptu habcanr, ca profcran\ qua: op-
 pictoappmbara &:a noib-isrccpta,longaqucexperientiaconfirmata fimt. Optatoluc
 cdlu baiiamis illis fragrantibus *C&buTeihf&z Copitb** vulnera reftitumu, hatmorrlu-
 giamque non Oncum liihmt, (cd *Sc* interne ac externc exlnbica ncrvis opiruLiiuii.
 Gummi illud admodimi fanularc , *ktcdrib** ^quod Elcmnt vrc dixcris) capias a£ < a-
 bus prx exteris rtnicdus medctur. *Tifiic** autcm, ficut pou fluxui iangum^ hepa-
 licos&rdyfernticos internes cocrcct, & tnca/lat; ira hainiurrh.igi.Ls iviihiere COO-
 titacsjive luufr.l, livecpbgiiempl.iftriautcatap]alinatis forma applicata, mundicat,
 temprac &: fan.it. Mem arbons *Ambub** iumnutates pollicencur & prxftju, ii carum
 luccus vulncribu?. uillillectur.

Populariideruquercmediafunt dcco&a vel food herbarum *Imripebj, fggimiribbt**
Nymplixa Cutpouns, Tspu, Miming*, *CdJpehjt*, Ricini Amerii.ani*BatQitiT** &c *J^utrubj*
 Ahaque mrinita jnct>lis uuitara,dc qiniMis in hiJtonaSimplicium. Adduntnr,ii linmlpc
 dura rumores adlirt, balnea vel tbmentacxradicibus^ir^i &: um<i um: acque c coc-
 ticibus Myrti filvcibu, ;irboriife^iV<,fumniitatibmqcji>//^<*,T<^/fia'ji, *thdbtrab**,
C4t#dTd,&fimiibm rdemquctoLisrecenus Tabati contuli^, dclper.itJ rltiuuinnrma-
 la, & majorCi facile iplis redcunx frudus in curationcmultonimimalorum, cxuiu tohor-
 rum Tiridituu corumque *fuccaScolds* ;quam czeens orbis incolu ex tumo exiccaco-
 rum>Furuaculos & Apoftcmata n-uturarcioIcntiohisylr4/K*vulgjris ,*C*rjru, PA** *imi-
 rit)ltt,TQitn<tb& Juyuu:*. Iw.iii [busnucabilisPciuanxwbtX,4cbulbtf *Mttri* i Aiulira-
 cJ,hus vtro imponunt folia Tabaci.

EquidcmTdcbitis tiuoiniispolyclireftumTabacum profequerer, infituti limites
 traniiicra. PrxaTquamciuinquodejusdccodapluiimis morbisrigidis live trims aJ-
 funipta | live extm perfomenta &: trniioncsadluoita medcantur • gangra^ias quoque,
 ulc cr.icancKH.l, viilnraantiqua&fordida vennibu*. ab ambienrc c.ihJo *He* lumudo
 fcitentu, rccem Jliccus &: umcres cjuskheiter curant. ImoVulncnbus a (agictti Indc
 rumlethalitoxicoimbum, morlibus quuque viruicntorum quorundam ujunuljum,
 prxfenti rcmcdioexifluntfolia rnrcaonimqucfui-cus.iitcmpeibvcimUntur. Incolx
 proinde merito cjus pulverem&: fuccumloco ballami *dgcnmfanmt* peregrinantci,
 quippeuhtarem &nctcilitatemejus contra iplorum brucorum acjumentorum exter-
 namala vcrmibus perpctuisobnoxiaexperiuntur quotidie. Egoulccracancrolain no-
 ^beomusaChlru;^: ^ Europxisrationalibusrcii-U, abcxexcitati<.lni|>incis rcilm i vi-
 dircmcdm quorum baJUeratfuccusTabaa adJiu C jpfuratS; S|nntuvini. **Ita.:**
if mencu vegcci! *Ilis hacc panacea Herba S. --h abHjspanii,i; > //fr4r</Bi/i<aCamT*
 rario, a Germanis I?fpl>fl^n6tafn0toon|>f IUtipt/ votetur. Ueuhcuonejusnatu-
 ra, & differentis tnlbro^impl- c\ propotico cgi.

C A ^ V T X V I I I.

TkTfydis & Impctigme.

Inter TinaChr.:!H'x non Juuf ulli Medicnrum ex quo deccCta fur **hac** Amenta-pars
 Scabiecm , Upp / I T?p*n*itiaiin. obervalle contigit, fic utin yfg>Ho alnquc ter-
 mitoribusregionibus graffati tella cumeftali Autoiibui. Scdpapulxfciijudainuu,
 'Hiinid , jntff.:ru bet, advenat ereoannes rccem d i a g r e o l g e n o u q u e
 'nmislargm.Mii.WSl^iirs.iiiinitHi ctun prurituinvadimt. \ **brpofttuc totumcfoPi**
 "numcrojjudii: ;iicac llalnles tutamyentrisrregionem > occupant, ut zona
 v'di.ipxi/rmt. Q, quodmalum abolere perique itudent minus caute, leu frigidc lotionc,
 dfceouen imis astringenti, live per fortiores purgantia, acrem humorem a circumfe-
 rema rccvocantia . Sivero **fudamjiuhaxnimisxadi** **igmftpicferp<nt,lcvcii**
 admo-

Iadnuxlan i: fj
ftwiiiwr^r^1* cor pans, mdenrcrrii
cum lut'febi Limoniortun &:limilium. Vnu
I nisica utacur iuclt
to & scxaqualulphuris&nitri

I Jmonionun fiicco cochs, tmn
illoam&a acres **fiiepcdolomp** **it,fttdn>**
lent, tjuos (i quis unpati
gerantibus Sc emollicntibus herbis uurur. Plcrique qiumdiu Irato & tene
tjn-urnint.a iiiulnsmorbisluiitiminunes, 5c \w<tur, ne Ienc. U
im i &nitalBgratu jliqiutaius obi-iuriren
nioderuun vivcndr tituant.ciboquacacpotutempr .nwun.
ur humor **ancnuaius**
biliofereprcHiocad interna **WPB**
um menuni.
umvero

tentx,Tiqi;
ctmcrmi» cum mulu nuteru uU t£ .iiiiitU in
mtrantur.pcrtinacitefqiK jd annov fzpeaaj adhxrc
6oi&pbnealicnan»nacuram mduiit. Aliquancto autem w
que **fc**alpcndi ardor c ac pruri tu, pra
pliuiinmmii, ' i« noltratc*fiing h»ntl rteinW.uuu
, **primarium obtinent.** Horum **atmcu morbus nonlevitcf** en
totumnonnunquam tollitur. Lucrduni

tmnc
le ewmi* cftutilitit
ritui. Suptliuns vivi Je Nim iurcm ilin
renedi. Inmexto genit rini grusdu
htnequoque ImpccigineintjitsaBTihi Sc IononcfidKiter reltituum.
Subinticcopertinacixdcvcjiii
nis minus ced • t. Ar^uciuitquidcinivegcubilmni jd Mctuuti tilmnu
ncEuiopari

FINIS LIBRI SECVNDI

HISTORIAE NATURALIS & MEDICAE

LIBER TERTIUS.

SECTIO PRIMA.

*De Animalibus Neriatis, Aereis
Temperamentis.*

Ubi in praecedentibus libris in hunc ratio postularer, veterum
aronulium nisi rranuoric mminiflc; ex re fore exifmavi hoc
librolingulattm profequi ,qm pikes, aves Sc animal iamAquis,
Ambus &: Locis enarracisaduumatios ulus producantur, co-
rumqic breuema fuccinf tam dclcriptionem cum iconibusati
vivum de p f i a i d d d e r f n r d o d d l u n k n t l v e a l
mir-itioni ledh>ns;(cd comodo imprimis xgrotantium atque
mctfcuiiirn. Imitatus l plicet ilkn annquos &; modernos» qm
tum novinum veteris Orlin rollativ polydzdalx natunt be-

Deficits, faluberrimi/que repectus tttedicamoncisA: .ilmicnris,navilieui&: fr-igiltuu
murtaltuni con(ulcu»iMMb

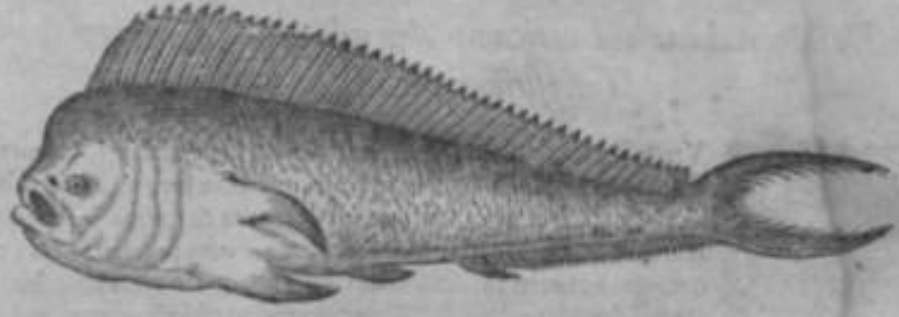
!>quam .ltirtm inimmenfahacrerum mulritudihepforimorum qtaalitates & pro-
pi ictates laccant, xquumpu&vi, nnn paginas replere iisqux vel ditbia vel minus per-
JpcdU funt; fed pauciora eaque uiii **ototdiano oompcobatacoQerahere.** <^uod vero
yiW uim copi.i, qn.idrupf duin Sc volatiliu niimcrum longeccedat, idnon adeo icr-
rxfrerihrati tputandum vclim , qii.imquodaucupia&rvnanuncsrahiii exerceantiu
anoftraribuv, frpms autem amediterranci^ indigenis, tjui nu^n.im partem p x d x .
ilinflrx(ibi refervanr. Cum c *eotim* Hivum indyd arque marc pifcofilniiiini invitent
littorales populos ;rum qtiod iacilem 4c quxiriiiUfn ptearionem hippedirent i mm
quixi ipii pdees nurnmencum tenuius&Ijnguincnitcmprriorcinquamqiadrupc-
acs & vol jnha iirrogent.

illos qui A pifcatortbusquohdic ad nos defemntur JCccUbr.intur,hicporllinium
recenfeo, coptmqc nommt Bnitlco idiom.ite vel LuJitanico, quatentu vulgo no-
cprimo. Quod antequam aggredur, operr preeHun txjllmo, [ntanca pi-
ciLim, formaniRi turn , Uuonim dilparirare indicafic , qualcs pro
imon folum, led ten « aquatum qmlnis umatjur vanctare, cartens vel
rxferendi vet {xitronendi (int. Cum enun k C J i l d l t l i i v e e f c a r v - m p r o
bitatentcantes , ancipitem agant vitam, paucissimi quidem ius ledibus cont :nn, Ji
leti carpunt p.ibui.%; led altqui pi iftini donucilu plane immemores valiqui anadr
miratibus, licredias cer [j \\ \\ iir rcnjxira. Hujus reifidem facit, five in fluv
five in maristatis anni tem^ribus , ejullem genens pilces k-ijipcr, alios multiuum ca-
pi. Quod fluviacilis aoua mentibu^ pluvus. tttm 4: plenilttn^ in marc pi olabatur ,
unc fu iicinuncia p'aail!b#igmina hilic illecebns illeila, marc deki.im. /Ertar-
Cerd anpctentcaj(^i>rcm pCTtimeTccteidulnhumorciaginatt, Jbluin &' (aJun re-
p r i j 2 a r
pyrticipjnt
ndeinter mollitiem fluviantur &; luritiem marine mm utriulque n.uui
gratillimoque alimento exiftunt , imo ufque adeo falubres judicantur ma-
xima pars, urneqniHeinkhruirntilu!. noccant, ficul ipk mi ltoties aliique niccum
Vexperri funi: modo receentiituni Gnt antequam S< is xftus perfentiscan r.^-'

... & perplexitatem, qua de re ipsa erudita antiquitas merito conquefta est. Cum
t: i quicque vcl col maricola nonun: pro arbitrio icbmit dat, ac proinde
affidua

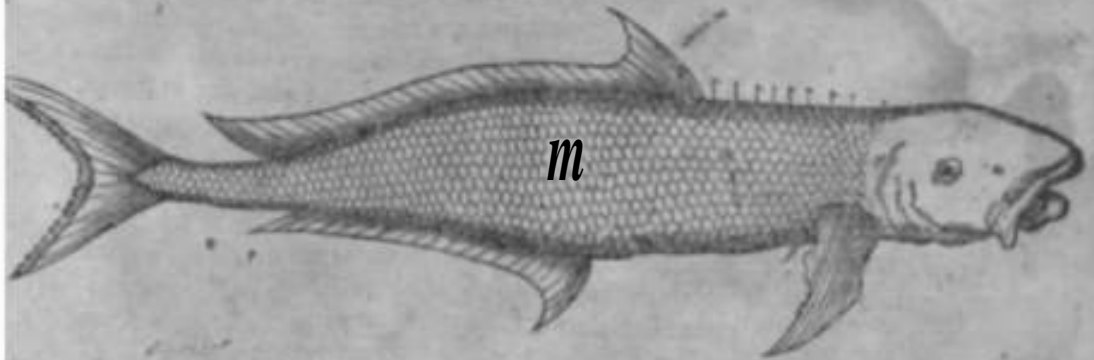
afidua ilia difcrepantu Scrip ton xque ac Le&ori moleftum dreefjpronunno me u!
 to illiCxlaris di<3oinhariurum, quodmonct,Cummultis eflcLoqaendum,cumpjuds
 lenticndum: hoc eft, me trins recepri/que ut vegcubilm, ita ic (cofitraorum vocib*
 itliiruni,doneecoiicnticncibuseruditorum&barbarorum calculis, certm\quid
 nirum fucut.Inrcrjni non cilquodleftortroiitemcorrugetpropter infirt.i ,mi il>ir. vo-
 tabula,fianolh-a dialcfto plcrumqucabRorranc. cogitandumcninvnos extra Lanutn
 S£ Grxdamvtrfja , nequefolis vetens orbis populis conceflum eflc
 cum etioin penes AnuTicjnoslirjus&nnrnu id pUdnim lui cfteren
 / fpa g n e q i q m c u p d u e i f m P i g a c i v c r o d t m e u l e m e x p r i m i t B r a f i l i e n -
 lium lingua. Quorum prunui Icoffert

G V A K A C A P K ' M A .

MtAttftm* mas est tortbp is. N traces ©olft)H appellant! C'i
 bus G Oratx vel AnratadTC Delriur expnmanur .parum conarmc milu vrlnmir ap-
 Kopdata, coqaod Rooddec us, Salviandus ali "luelchtyopaphorui. Confu Idflimi,
 BCJ non JuJum aMiAj;noftra dJfLrepantes,(ed&:iJlorun)indolem & vittu es QUO-
 jdinodumdiveriasexlubcant: mlttbrterauoncrapidiutisquatuni 1
 que ratu, ne fplendens coloris quo cu:n Alirit,, nonniJ,il convciut, no=
 Porro quam iniitowfigurrbicpifci\$fit,<pi4_mqueaciiinine i
 rumdudu,caud.ibitur<ta,touLisdenique corporis confoti
 tanduma:quorumqiiicflu*is(ulcandosnatus vidcatur, tacile eft dilcernere, qui ,con-
 ncm htjus bdlux rede conlidcraven:. Adeo den,
 inter tot Neptuni pecora, ut licet simili saltendi modo cum T liyrmislivePoreb marinis,
 diffimili tamen cderiatcnrogrediatur. Vi ajiquodd in vaflo O(t ano vi U, cum cei-
 canm ruurc viderentur Thymus fih-hie-Gwulm*.
 Squamuliiadeo eftexigm*, IlttotocorpoTEi\ tachim bevil, no,, iquamoli
 r W o n a u r c o k d M a r g d l f l l h d
 S^ n'ic "ft » non tamen vel tngradfiiporis vel di ficilis digeftionis, ut
 deucinius icftatumeft. Multn modif prarparatiir: mmccicem, nuncfaht
 mum mukorum pabulum uftupamr.

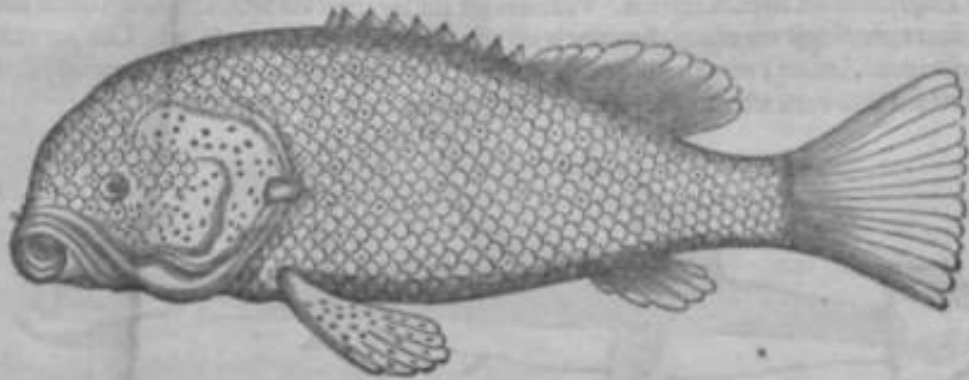
C I I X V F I ' R A .

Cetixpbra ut dignitate tuic lonpwdme ^rquc eniUi celdwa , quipu
 crallitrem xquat, & long TOMUMO multo (uperjt. I
 figura offe i 9c gljbra J Tubcronc non multm, abludens. Ante quemlibet oculum
 sunt

fimt fi>r.iminu]a, quorum uiim neque a piicatoribus rdeifecre, neque per IbdioriCm «. J-
 piOS explorare potiii. Squamuia:, qtiibus vellirurclegantibus, adco exiguxfiinti ur ro-
 tuspifcis glaber vidcitiir. Maxima pars piuuruni& corpom efdedbrnigro ,cxiepto
 ventre, quicoufqualbicaturne quidcmlafli cedar. Peculi ire .tutemlui; e pūci , quod
 .^D&O oiYd trianguUrcs aculd IIII tonccill inter occiput &: dorlaleui pimam, que i in
 caric rcondic, vd n ntatus crigic arquepro* mis uiirpat. Mannu&dl piicis miiljr-
 nerrima carne &: pinjLK-diiie gravid, net inn ne;>ons vd nutriment) prjebantuta: *
 tens Braitlia palmani crtpit, prxTertim fi iuvenis fit FUITI quem hie exlubco
 vix oium pedumrrac longitudiib: atque a pifcatore dymi mca ddatum, most cum do-
 me ficis me s diilccui) dduicavi > ic cotimn comediv

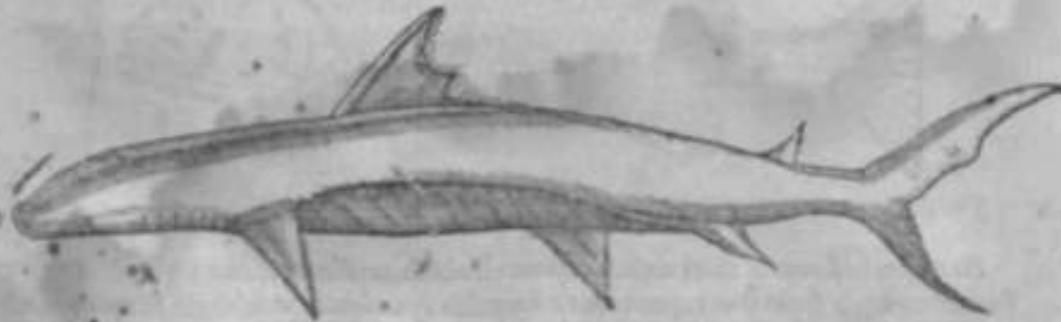
CVNAPV - CVA5V.

CunxpM-gtuca, Lufiranis Atera, noftratibus <Z>Mfill»C ft^Ultrmfi dicitur, quod
 capite cucullatus videatur, cinereique lit. coloris. Dubiton um vel cam: . prx/tjntia,
 vel magnitudine corporis, ullus celebris ir. Pr;rrerquani quod fit crartu .pinguis, sex pe-
 dum longitudinem evadit, tanteque contigit finfle molis, ut hamo vd unco atfixui
 aufugerit, ipfumque pife: aoremp tx.u itiluantem fecum traxen tin mare cum magno
 vix dclatane. >. jpitcdInugn*. ore cdenrulo 5erotundo, bra]Kli]ivt]inu]uelinam-
 bitu rotunda. Caudj nugna &: tnc quadraca. Squamis mediocribus ui> crei col >ris,
 interjectis pūctulis nigru txicpto ventre, quialbicat, lkut ScaiocotiuspUcis. Came
 dtlbluia, nondurata men , optun /apons 6c nutrnnenti. Mulcts modivprniu IIIK>-
 Urum przparatur, plii rimilque iimul lioi Tniulni', firffktmri est alifficm o.

Al l us prarterraeftpticit qui Merit Luitaius Ai <XV\ huicnaadco diillnulis, icd rubt
 cante colo! c diicreparupouilunujii

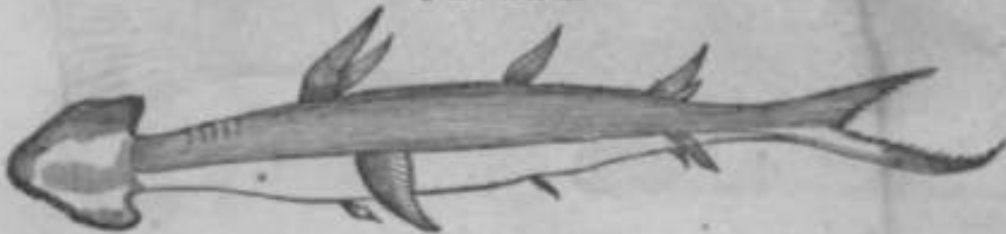
CVCVRt.

Canari. L. •iranit df/stn. Liter Cartibiguievs ex gaicrc Ijiniarum live Tubcro*
 num est, sed solus quantum constat, inter ceteros innoxius, iiiiirexjur tancum 01 dnc
 fenticularum minip eum pzelitus, quum e contra maj: nbus Lanunhur) endas fit
 [TM] LUC nuUdibuJj 1 duplici icnuum orduic conJlan-i- at pomJc plerique
 Tuberones per totum orb-111. 11HI tuituv rlipntatCilcdrapina) antum celebre, ex-
 ceptis hoc Canari, qui Canicula vel tialci} otius est spec ict, ur ex Rondeleho alit
 que Authoribus liquet, quibus si >uttigiira&r idole est iinnhs, ita alimenti pezstantia
 fupior atque dillimilis exsistit.

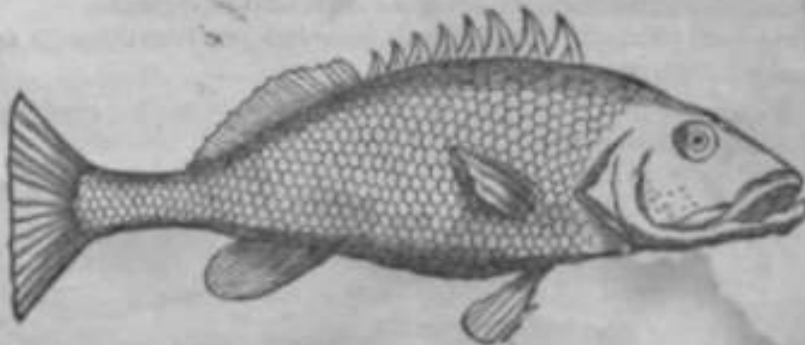
Porro PinnXj Cauda, Cutis ejusdem figurar ic colons cum Tuheronibus ex cm
 faJiect albicantc. In hoc pi/ce (qticm cum Marlegravio mco dorm rocx diffecui)
 catuh perfehfe obtukrunt. Patuitque, cum inter ca cartilaguicaeffe, qux Artfroi
 in Hiftor. Animalium, tcttarur, Animal porcre, jdque ex ovis, qwein meduvuhri
 (taw.iniiL Tiitnusde/ccndunt^ndcmoxpcf venam umbilicalen*farms nccJuLrur
 ita ut ovi* abfimpris partus non alitA quam in quadrupedibus contineri vi --^ff
 "Notaru dipnum Cane, quod tantalitTubcronibut& Canicul" hi* cbaritas in tencro*
 Camlos (quod akkm vie Pliocis, Balxnis ic Dellinis tclUtum est ab aliis) ut co»cx ab-
 qua caula pavidos mna (c receiptant > idqiy: pon per manncam lalcmin atero pen
 tern, ficut qtudrujjedja ilia de quibui. iuo loco egi, fed per os& in ventrem alupand**
 recondere, donee pro libitururfus in luccm prode jnt, ficut mulcotics vidcniiU inc-
 cum iniiniti tctfcs .quafi venter quonmdam Cctaccorum & Camlaguu orump i crt-
 tur ahqiuntuhim alicxiasammas. Vnjcum est illi intcftinum fads amplum i unde ui«
 inufitaracontingitvoracius. Sionwchus vaftus, hcparcandens,ut&:licn. CnrparvuiOi
 fubalbidunijlaxum, ventriculilque diftintum, SCuTque adco vivax utinvartaipartes
 diffectumimo vcru aiExum palpitct, vitamque adco mor dicus reuncar.

PAPANA.

Aha Lanux minoris fpecies est ?*fad> NurtratibusfitHp0-ljffl« dj&m.i carters T J -
 berooibaspo^ulimam atifereni Clipite, quod Coruis fac hgui J est: oculis parvis, ore
 itiiicparvoionge infra jxiiitn <.uuitinUcicic»uuiiuuivoruni. rline, quibus vehc-
 nienter mordet Ik. lacctat. Q^uu a pubc non (ohm nauUca caro cju, ficut majorum
 limurum. leda dclKaiioribus espenta ub bnum &c ikcumquod pi xbcnutria
 turn, Kane quoque uwiitati tigurx Lamiam rauume ptjccaxuiukm yaxm i.

PIRATIAPVA.

Hrttupniui fiirviii & mari vivit-Corpore cftobAb,craftb:menCbt hibeatis dulcibus
 fluvioruinaquis faginatus repenr manj (copulos ,po«iicnlqiK fubinde fit ultra quin-
 quagintalikarum. Oreftmagno,dcmato.hnguafethicai, re. Branchiis est amplis.
 Piniis exogus ,jexceptadoriali,c]ii*0[parteInSPtna]djjeanir(Ornam r mediocribus
 Cquamii varicgati iiiidique est colorn, fedporiJlimum f<ica & cinnabru. Frequens est
 piTcis, itqucobprtftantifliniain carnemabombui paii im Incolis merito expetit»
 prxfertun ii coAus exaccto vd auo convaueao conduncntoapjonanif.

shvtftling*, 'Barbo Europxo, cralli,tc&: longitudinccorpons} CICMI abus vero.
 panustrpurpurco c«ruleiiC«jaoiufiinU«. AbuSMMEbieteiinV rdo fecundum
 quoque font Pinn*A: Cauda,czqucuon(oium dc dje undis aureis: ejuudem splendoris
 micant, fed noctu quoque lucent

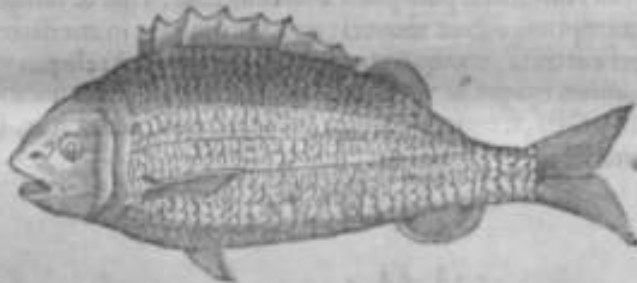
ad eout,fi multilimul copuhtifint> lutra: **i/Huslunanfebeneficio** L-ganrur. **Man** nus luc pilcis **giagno** lnprctiohabettirjinipnnaialTatus..

Icones, **quashic fubcus** depichis vides, funt cruftuocorum inlctinrum, qua: **imrita** p^ccoriillius(cingcTunt,&:imguiciilisfins **zeGte** iauabuunhzTent. NequefaalirIm- item huiic infectum cvadit.

Aliusprafcrea hujus **magtiitudinis cbrt** pilcis **nobilntncacno mariJTircns** qui la- rnmnbe'cA dtnrur, L.uuiranis **BMM mollt**, totus **ai gcntttB**, i **ufw k Oil** defideranir

K^fiarh Pwimt. Si mm au- thoribus CyprniDriirn muln genera ftatuciida liitu, eis mm inepte pilecm hunc iiii^ jcie- mus. S.pumis enim , corpo- ijs(| peccie, vita Cyprino fitnilis cftjcel l.uiore (-)rf»orc&com- prellenac proinde nicer Cyprino- s .itos **oarbarc Prafemef** di- ttos numcrandi (int. (Cum **certuinfit,inqiiiLnifil.ini** i racti- bi^mundi Percas, (Cyprinos,

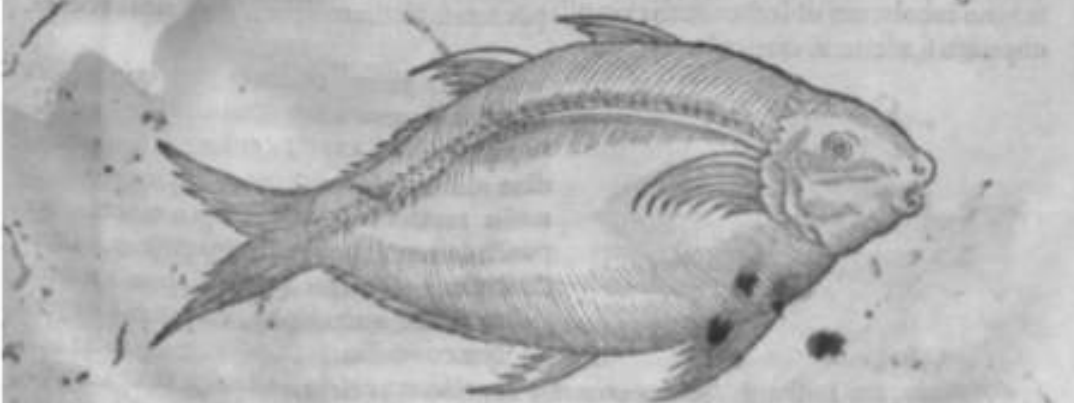
A c A R A' P I N I' M A.

Carpionts, nonfbium **nariisfed** &: mart dicaroseflc.Hieno(ler> juoque inter sco **puloi** inannos victitac, ibique parit &: pingudeir; i| **li** **Carpion** & **Cyprino** dignitac fjp^{on} w nonii)lum(edt!!i: **outrimentiminimecedens.** **£legancibbsSquainulis** auroargendes mi- car, (hmkjuc **aliquot** fljvcicentibusfcundurti **corporft longicudinen** occurrenbu

Dane ISJ alia PraTerni(p«dcsrK)biiflinii,quxy*f*]^11%aiis^jri/mg4djU i ^{it} i- r>>i olorem, magmnidinem lV nativutemtonlidt'i es, inter Cyprinos quoque latos habita yqua parum Aleo ablodit a praccdenti **Acara Pinima** ico turn addiiliflViiipc: va- cancum duxi i adeo est carne alb* . **Frabili** & **proba** diectionis,ut luiJrJtLs **Traemos** facile liipcret.

C Y P R V A T A' I' N I' M A.

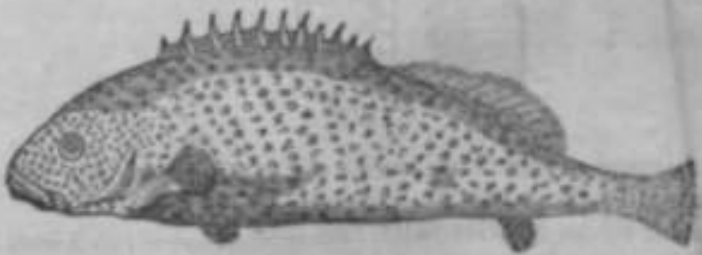

Duo mlti innotuete pilces (aru.itJ, niH-.i fymte< dicit i quorum alteri cognomen- ab Indigenis **Carnata Pinima** **idditum.** Vti. rque celebris est pilcis & magnus, atque exc

G V L I E I M I F I S O N I S

excepU-CraJlitie Aalongiciidinc, firrulhmi iibinjtuca, coloie *rhpira:il!c enim C(e-
 pore est aafliore & comprdfiprc: liic tero longe procenorc. Vtetque est < coloris ar-
 centei liibvirdecntis, nonfquantus kv cute t -uitum cooper cm. <cepto utroque la-
 tete> obipcr longicudiocmtineaaculeataaurdcolons kjiunuci CUCUITU- I nna sunt
 (rptcm exiguae Cauda unique furciu. Inofbisfluviurinit re, in mari alto hyeme
 opitui, muluquccame& pinguedinc abundat, caque latis proba, ac proinde magno
 v. tx est(itftentuculomans accoUs quocuntjuemode prxp aratus, unprimis autem n la-
 lc Sc ptperc paxum couducur.

PIX A-P"IX A K • A.

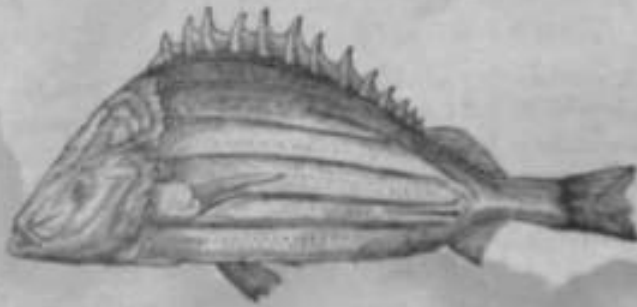

Pira-Pixanga, Lul t. Pefitt gitt nostratibus piscatoribus Cat-bis appellamus, forte
 quia in antris scopu ablocan
 v.dearur. Toto corpore Savelcit, inte reurrenbnm cgrcRm mwulis Uii^und colom-
 m. Cauda&pmMnui«»o(cptcmrunccxigux. DomiuedclatuiiJtrtrtrihoiuin
 vnut: bihor, ^ poftquam morn.us cfier, a me ic dome*

t era«juexidiginiinrenioturnarcliqiiiiivi(ccribmj per mediastinum, nu-
 nimium utique & vix granum tritici xquans, lice tiuntijindi tum. Ceterumpicis opti-
 mi palati, frequ ueni araan

BUcriincuci- G v i T V C V » A J ¥ ' I * .

GiuttuMfqu!*. Si-. Euro*
 pxorum pirmmi I cte-
 ratii' .., quo*
 barbarc Pralemuii vod
 aicnbendui ob carnu Ar Upo-
 ris convenie (itum. Cjtcium
 color cis liiiinmlfanui, i^i>>J
 pifcu hi a capite ad cau-axis
 fcrpetuu i^ujuiut argenicif
 hilgear, IUKU 6c ftiitt fla
 fcentib ti (ccondum corporif
 tfMdiMp cicvrwtibu* •

Toco fere anno rrequem, atque ek marts fcopul a &c fiu-. r i jf
 magno incol arum oble&unento > vu ulli pilctum lajr.uuiuni fapoiH praQ antia ced .n s
 unprunii ii. aJlecur in crancua.

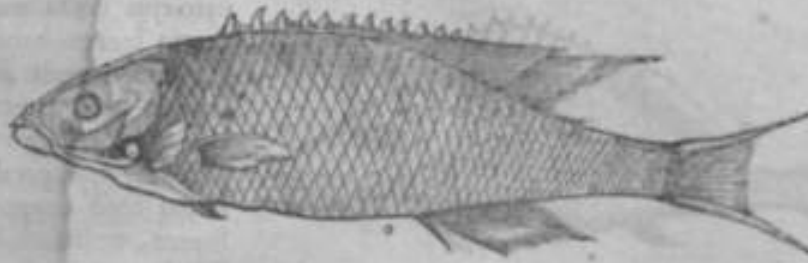
CI I IV K A.
 %- *» K « T *» «»

Ctnikt inter eclcbro qpWI''' | pices
 A.,»*1.. -
 laxattics Triiiiiioy numeracy
 M ltmiln, fed i
 dine diflimi! >Kw
 mulii tegrirur, luyiitis •cultuj¹. Jiuruan.cul
 punchjta rugta padim inJpjrquii: tantur
 Ibttilfim* est cat mt, Opdoi non
 guAtu (cJ & minimenn, ac promdc
)utiqe conceflu.

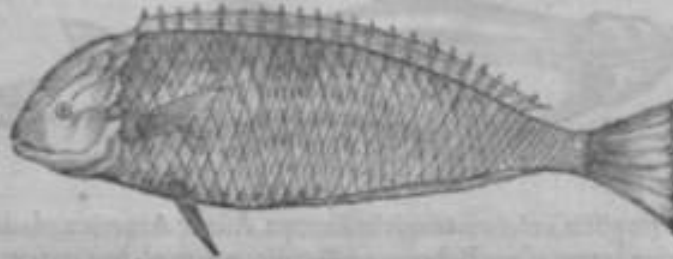
Aptmixks, qui Luliantt PuMsmv venm&\$ >ppcllatur, edebcu est ptfu liaii Ouecptf
 stiles & a !flpzos₁cufmagnicudtnc&: forma qua ad molJitiem tadus, rquaraafci"? ex
 " ;comphtata>, iiiMiiiv.ledailinodum dive: iiu cortaort>CoUii
 ft]

AIPIMIXIKA.

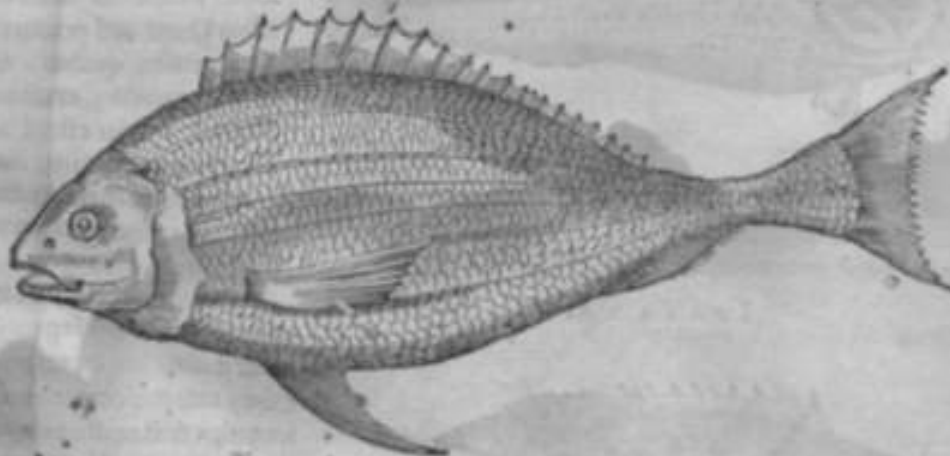
flavo cum aurco micantem confiderci. omnibus **pariter** Incolis in ddi ciishiibus fi probe clixtiir. Hmc digmuc & c figurafimiliscti' r4' * » <> totus argenteus, cui lacca intermixes cfl.

i f TIMIXIKA.

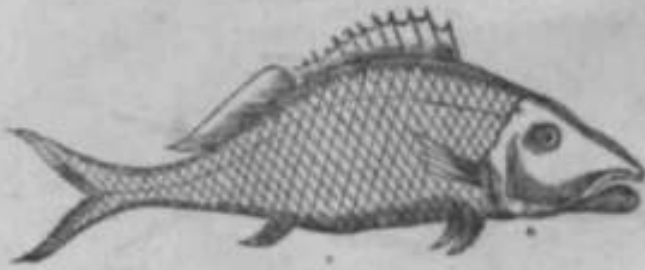
Tetimrn aurcmeft alcenfjime*, <lux ?udmniVtrde a Iulianis nomen accepit, quod prJtter aurcumcolorem qui elegan nJfime mcar, viridibus i mpcimis thalaffi- ni^ arquc ;nirciscubis & rfris unduhtis fit infignis. Ritt- prjrurattis anteccedcuti Pudttni tenti it. Tf carads rmccdir. Vterqucin mari & oft i Hfluviurom capitur. Huic affnis Vidcrurpiicis fluvialis Aarafncu djdus, totus argencus, tarc friabUi comincndabl Fluvus ie tomnuttit. Alburnum noftrum refert.

P A c v'

Para familiaris omnibus mi ris accolis. Ne iftrjte i ^ffrti-bMffrnt vocant. Lulita- nico idiomate tfmu , Gr kLiHnttSa]padihc. Orcj utem, Capite, Dentib nic Pinnis Sargd im tus est color: tontuni ifrii. illts a capite ad Caudam conspicuis c\ argy teo & Savy ab eo differe n*. Protemporii amu diverfitate mare vel fluvios pingueicat. Ventriculoctm < gno, intdbi us laff, he paterobro, IblWculo tu roarus. -«, C*pe4n* tx ordiiiL- ijuotjiic cpuniorumtnJbum (axjttilium mjr inorum numerJtur i m I j pifcato-

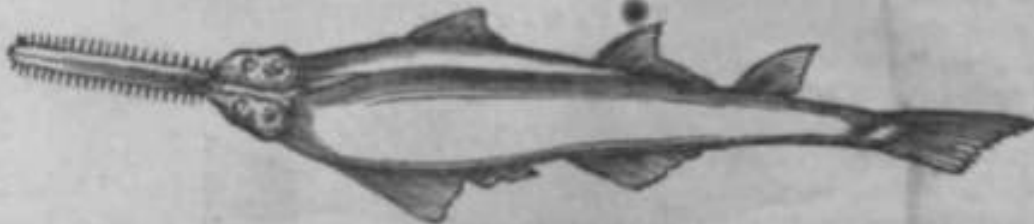
CAPEY'NA.

piscatoribus non solum sed & ab agris ic lini*, qmbiu cirocjt u oocti nugno in preuo tneruo hibentf Egregiis Gytfwilis arjemcu fattens ptfcW prxtu Hic, ut & alii atque alii pilces recentis parieti affixi no&u toro coqwf lucent, ut hoeiw kgrndis (atn lumini pzbent.

piscis, Italicprzeedent in adco Jjflur»ilis, fivcargentcum& igncuJn splendorem five carius boiuutemconfidercs, quiab IjnLpaus ftrn^Utaf*iid scitur.

AHACVAGV A'.

Araguasi marinus piscis, celebris magis in Europa, Afu & Airnca ob dentatum gladium qua suos hostes intulit. Ratenas offermit: quam ob nitatem carnis, quae non exuit. Cute est non squamata. Oculi prominenti ejus gladio conspicuntur, quae i subitanea hinc hinc apparet, cujus beneficio nobis a periculo probable videbatur.

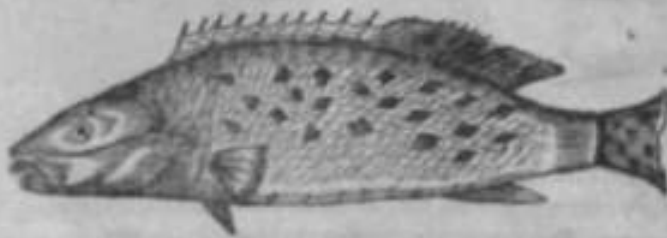
mo&f«cd5taSuniafpir1& dura. Dentesitononqmdecn, fed pr concdll C>«dhol^ccilb,»nq«opoft- i-iduoc pa aquamefttt bellim In inferiori corpora partem finem lo. CTfein lis apparet, cujus beneficio nobis a periculo probable videbatur. CTfein eius origo ibi latitabat.

PACAMO.

& Branchius, Pinnis, atque Cauda. Dignitate nutrimenti fiiiiiptirKLti.oparjmiiu stellam facile superat, quod inter saxa & scopulos vicitet, friabili ii-ualbanc carne x\$ is i'que ac sanis oblectamento est.

ITATA'RA.

Baira, sicut rubri & variegati coloris elegantia, na&.'gu! bu cum ceteris piscibus m-rinis certat. Iuxta scopulos i' Reçillo piscatores in insidia: i fuleat, t) salubrioris pabuli-grana latitant ii I ft: do. Licet inter squammitot .mm* etur, tamen *. tachim cloba I-

clixus [iptuni rft pAttt fiffcitrimeci, impfirtuiincnlibmpH>VI'as, cum nulli aAVfIHt* pinguedine ic jbindet. Przter Cwdam, Pnuus bahet fiat y arvas, excepta dorsali spinosa & magna quomnet lunuluctonuncorpus, rubentcum miculuiug'

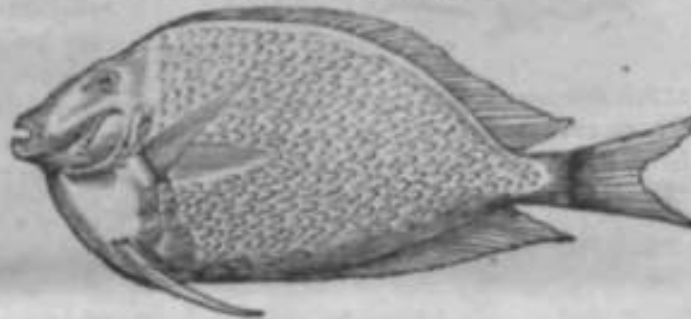
Inter Pifces edules numeratut ilk qai fa* di-
 this > elepanter fqmmo-
 fus i lunulafque fl.ivas in
 nigricante corfore gefta-
 te videcur. Ptunx liipc-
 ric\m& inferior! in hnc
 pcomincncix dux inftar
 niniculi vet Cos caudam
 excendiinrur. Piftis eftia-
 rus ic liibrututuiui, nun
 tamcncran*usica, utpar-
 nciparc videacur naturx
 & Hgur x Padens fquamo-
 li lati: Jiftert autem ab ct>, quod unumque tatm qiuUcmlit colon's, &c utrimque ocu-
 ] jiiuu, nec PaiVemm more tanqiaun altero oculo orbarusnatct. Cauda cflcircituta&
 initar venhlavn excenla.

PAKV.

Qui Auruini nomen
 accepit,ptxcedentif«r«
 fimilis sapore,natura& fi-
 gura, paucis exceptu cir-
 ca Capur, Pinnas & Cau-
 dam. Hie emm in utro-
 que laterc propc caudam
 acutidimum habet acu-
 Icuni, quos m lacert re-
 ilerc Arcvagn^re po-
 [rlt .ili<>> IX'Irntli cauia .
 Cauda eft extenla &c bi-
 fida. Color Iquamariim nigr. AiTatus & clixus in pr<iol\abitus, quod Citilisfit dige-
 ftiomv lii nun circa fiuuioruin oftj* capicur.

ACARAVNA.

Abucatuja, queni
 Ufiranis pUtuic
 Peixc ralU appella-
 re. Cufus. etymon
 fi refrant ad Gal-
 lum live Fabrum
 mannum, dr quo
 Kondeletius, Al-
 droVinduv, GcCnc-
 rus ic alii trafta*
 ruii, noto czlc , a .
 rant. Planis pariin
 mm lubi otundis
 pificibus alaribca-
 dus: lictrt pint us ,
 furcat.I<#ud2.im-
 primis agris HU-
 longiii mis

ABACATVAIA

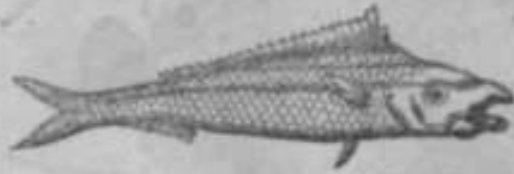

extenlis , natando à
 vulgari Rhombo-
 yum & Pafferum fa-
 milia difcrepet. Cate
 coloris: Pinnae & Gauda plane vitrefcent: pui. Vbi pnmoflLitur, gruiiuc inftar |^Horci.
 Metinus efl: pifcantia &
 riter incolis velcoquitur vel
 betur. In quibusdam femeni five lac , in aliis vero ova r
 meriimcur. pfomdc hoc •
 non

eft Ixvolutu i non Iq nainof*: adcQQue fplcn*lcnu i argent
 duntic carni* tluvutiliparf<tW:pn>i>de abonm^ut PJ
 t>IIMlin in (arrapine ,atque pro bono graio*i<'
 meriimcur. pfomdc hoc •

non poamdu inter eos dequilnis Ariftoteles lib. 4. hift. Animal, cap- 11. tctatufi
In fhrpibus & ccilacasonfolmn, led &:pifcibus, fctlicet PaiTce, Ruydhone & t. cile
quod pariac & gencret, decile aucem quod mar» officio fungatur.

GYAIBI-COARA.

Guabi-Coara, Lusitanis Baraco de Vel-
ha, squamosus est pifcis, argenteo & me-
lino colore splendem-ejjwcmip!
ns & coloriscfHtnca qiaJpcrutimim-
larus fetimdu lonptuaincm tti
Magna copian fcop; ilis marinis littori
vic mis jdnos deftr lre a pifcatorib;
' obcarncmfriabiluiiij' retio hal' ifi⁵ d

multis. & iuda est bicornii, qux feptimam confumt puuum.

f

ACVAIATA.

laguarat, pifcis marinus faxatilis
magnitudine ita & figura
atque gultu non multum diffimilis.
Aftatus & elixus bene fapit: mentibus
pluvius maxime pinguet, vicitat-
que circa fcapules, unde unco eos
eliciunt barbari fagaciffimi pifcium
infidiatores, qui ex mari reduces
multos argenteo & incarnato colo-

Pma: ut

re micantes copulatim venum exponunc. T»tuv yiU eleganti- iquamulis tnambitu
terfj as co-peritu r; brinchwjquoque & aculci- pi" n¹¹ M^{uc} at ut lli¹¹ as arma rut,qtui; ro
libitu erielt, iilque poterucr fcrv jnftjtores. Oanixpus relujuo corpori lui>tc<U lon-
giffim aeft. dciiacnimpuuustUr, atafatu long**-

G . E » v 5

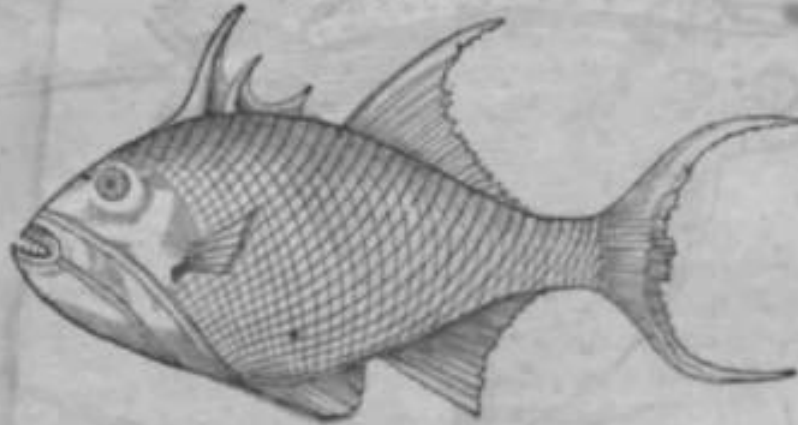

ftijinHliit ill fceis cetaceus, quibuTJam nota, imprimis vero puma, dorsalis elegan-
tia, i- -uobus proceffibus or: cif, n^v; nn-c a Xjphia vetmun nonnihil ablutat, illis ta-
men olanc a. cedendus, prafe rtim • F' apua extra & interna ad examen ievocen-
tur. Itaque nofter

Gael[^], Lusitan[^] Skmd4. IlluiiUMiigun pifci. (qUam penficulatus D. domestico
meo Pj r^{hl} ce depingere julli) cor I^orcdFobloogo, tern ra firo acuto offeo, utrim-
que mo t16r < ^' If > tuU) Imgiureret, hlo, ga. Caudam dup cornua diducta, ad cu-
Jmexo, tum dua auricula memoranacez. Præter pinna ventris, juxta caput duo offea
baculiformia corpora extenduntur in multam longitudinem: maxima illa pubea dor-
fala confans membe: a, costis, maculose va: legans intertexta
est, quam pro lubitu i < ul < n recundu fatis pro tundo nu 5 ^ ^
• igon macolom vclbrur. Cwwd1cB ^
uoia nec glutinofa, led fatii bona, imprimis li juvenis fit, & nauis dicata.

Conformariatoriuspifcis velocitatejtinonfolium, fed & pugnacitacemargi^ . CitfA
 cnim unum quodque vim fuam Cenriar quj poflet abuti Jucabipudolc/cncu conrra
 homines non io turn fed & bcUuas mannas bellumgrir.ro/lroioualidiffinio, victo£
 que aliquando Ijofces devorat. In diflefcione ventnuilum imeriores inuhis pifcibiis
 oncratiim vidimus. Tantx denique agiliutts & roborts cA hoc roftrum, uc ipfum lignum
 cedat, fi abirftro pungente lrritutiavemco petat. DirerU enim tormia m/v:iin
 funt, i-Totumte navimncarinii ininicia infarcUvi. Cxterzpatte*internirjlm
 conf or mat joats & C conth tn t tows June cum Xiphiis Sc Tluin i >

GVAPERYA.

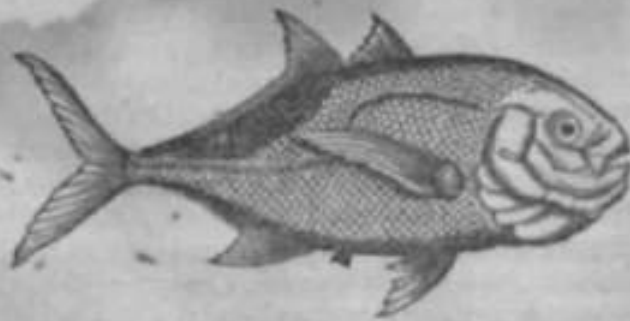
Cmififrnj, Ltifiunis *TtixeTirtt*. Qut ft non idem quern Caprficum vcl Carpum Ron •
 delccius & Salvumis nominanr y falu-in *ejukicm* li ecici elle t^ile jwoban jvure-It.
 Coin cnkn oinniflim adco (it jmmaha fivevrccranilia novi nrliis American* adfpe-
 cics Europz is referre, condonandum nobis fiiimiliti Kuacs aliquando claudjtent ob
 ignitos naturz lufus.

Capice cftjwrcmo, denribuscaninis, fquamis ic lineis elegantiffime fplendentibus
 excaenil co varieg an colons In dorfo ingaftom flggpatdaohahctcoautti aherum
 ilteripff tetuccmmembt, JnamannritunuquxnunL inriroamrecondtt, nunc detiuo
 engJCprxfertinifi irricetui aJjnignam, Caudain duo corniu fatis lor^a dilatatur,
 idcoquepotiflimumdifa'cpacaCapririis, quibus hrcvis&rquathau citfttt.

Si omnes partes noftrJ *Gnsferv** conferantur ic confidrenrur, non eft dubitum quid
 Ctpugnax&vclox.

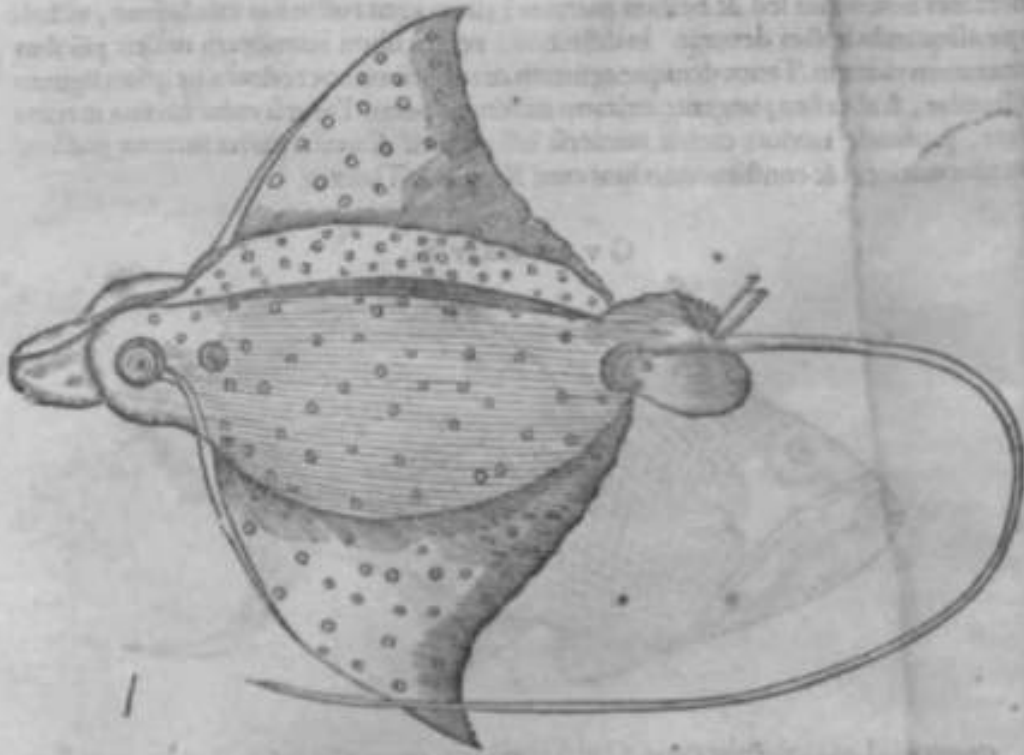
Qu*ntumad dignjtate\$aluncentoi\$,cdulii quidcma/Tatus ,nonco&us, vauimiu-
 que inter interior is nou: lubatos.

GVARA-TEREBA.

Gua - Tereba, Pifcis crallus , obefw capite<>htufo>d*rfu incurvato, und» *Ctrttvidt*
 mino •iaLu litanis & noftratibus nomen obtmuir. Tri<fc alaribus operitur fquamu-
 alimul, De et levis potius ad tactum quam fquamoli | vclatur. Solis radiis expo-
 litus, infignitus ex aureo, & hyalino carulefcens (plaidcr kdiliHimJcH), fed à vul-
 go pofillennu expetitus.

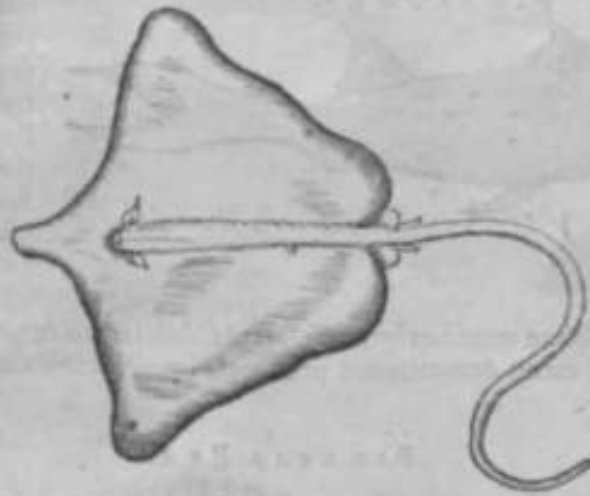
NARI NARI.

Vt terra Spicis, Rhamnis: ita Oiconus R •, Pastinacis & §Bjttmlux«riat. Li-
 cet enim unum duntaxat aut fimum duo ova testacea simul edant, eadem tamen sil-
 co varta potant, cum plus mualuinir ero gestent, quonir n singula postea ut peim
 LA i t.uajTTii^ edunmr. Ex dissectione R-jun^ idem com :<nqi
 ft<mcft.i>ci fecla ova <rec, & p • tre infu iu m superiori
 ejus parte contineri. Ioc nit ter^o txminarum (iipuus earn m partibus superpositis.
 Vterus in est oblongus. Ventriculus parvus angustusque in oesophy sin definit, a qua breve
 ^1111 dt ituiine corpora tutanr t qm^ d pinnis careant. Tota Pa-
 n SJ Rjjarumtimilu .iut!cis&;rjdns muniu , qu orum venenatam qualita-
 , aininin; e antidota multi prodio rrunrat- bores, probanmeqii e simul noxiam
 vitu in solvitas carne pilcium, que vesca est, sicut ego multoties quoque ex-
 pertus sum. Prae ceteris eminent illz quarum icones hic apponuntur. Prior Nari Na-
 ri, ob frequ entu in & infum quotidianum notissima. U5. T3TUC illorum sunt species, qua-
 n illa quam exhibeo a quibusdam Brasiliensis Nari Nari prima nomen accepit, a
 l^ ititans Eia, a nostratibus Syllari. Est Pastinaca marina Americana, corpore ma-
 gno, lato, terni angulari, corn/bnit ad utraque latera pinnis latissima aequalis lob-
 Capite porci fere magnitudinis & crassitiei. Ore fubroru
 cm qmfi tuHxtn i in medio. Crani ca-
 avlatis capax est cum multa cerebri substantia. oculos in quolibet latere spora-
 amplum, poma vulgaris capax: intra haec, branchiarum folia recondita jacent,
 VII latera inferius a sine capitis in quolibet quinque, o > loopi» i incisuras. Color totius
 verius ferreus, macula albis per totum imperis. Cutis tota glabra laevisque. Caudae
 culum ami pum pedum & trium > ligtorum: quae fessim gracilescit. Paulo post
 adl retum caudae superius parvam pinnam curtam habet, & mox post eam duos hamu-
 abi mucem super erectos, peccatoris hamulis similes & incurvatos. Caro homi fa-
 Umc hominibus saturanda. Ita ut quantum punctus i acu-
 losi umhiimanogctKriublii (ui m bin o de venenis demonstravi) casum probet
 variis profit.

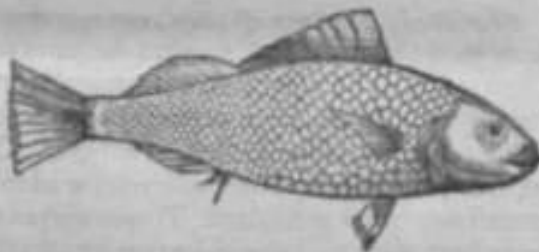
I A B E B A'*. A.

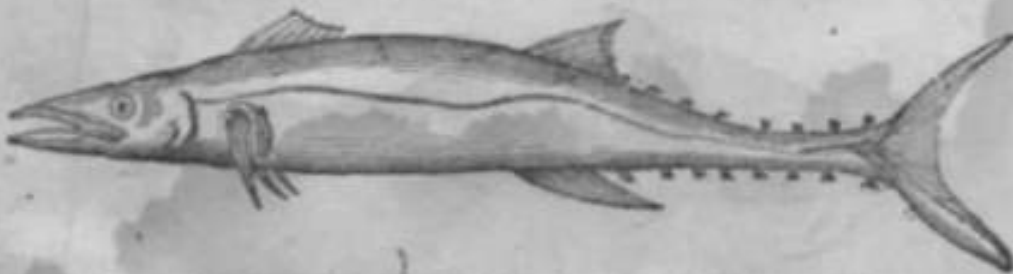
* AkraRfljacpecicsUhtthti, aliis/j&torrt/appellata^ufdemmagnirudmn cumjf*r-
«t*, figuraauremobtuo'joiner is ad Utrra extubcrantis. Oiudalong^cumgUbra,
colcTistuld. Carne quoque ur prarcedtns N*ri Nsri probata &c bom iapons. Idem
pifcatoresmihitctati iuntcaliu Rajis * qux hue adfrrem, (i luftoriam prolixam,
non breuem cduluuu pill turn exlubcrem narrarionca.

COKOCOKO'CA.

Cirtctric Pifcis marinui fquamul
lis majucitilis argenti\$ opericur,
Orncrt probata, fed dui a, tdoque
a deli canon bus non adeo expetitx.
Pedalis dl bnginidjius. Ftcquens
toro fercanno.Pmiias lul><fcx,qu*
rurt^lorialn ocutis^iaii lultentatur
quar i un rireu recondtt. Murmur cdil
Carocara¹ qiundo capitur, undc nQ-
men accepit.

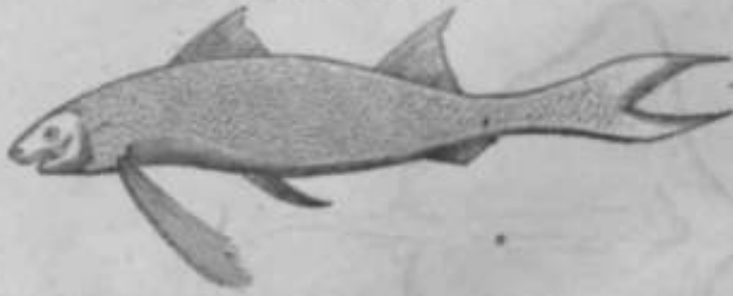

GVARAFVCV.

Gvarafava, Lusitanis Cavillo, Belgis Honings-bis, Corpore est, ubi adbleverit,
ptctilj rdes iongo > non (quamis, i'ca cute lxxi argenti 6c cxruK'i colon* ope-
FaTroite Jncai cipiic ad c-uidamex tenuitlimis iquaniulu ^ontorta. PA a
ium, lujtifiuMjiMii IIM pariat. licet in oft w fiuvtorwn dulcihui aquis fubinde
videtur delectari. Si ad species Eu ropas referanir, minus cum figuri % tmas* Scom-
i: Thunii AnftoteUj convenit, quamrts >rpt>ri. pfi>er
te & elegancia, atque c anus qu<Mjuc djgnitace udofque (upcret. Noftn nie O»**.
ped. ut Prouu^cfttin.KjiJCgregalii, pifcivorus, vdontncniibiMfJuviBCOi«0» *^
pinguefcant. Ppoude : tune omnibus [m incoI⁰*u¹ recW*0* * w p⁶¹,¹
reconftitua, examp
& grata, fi juveni
Care enim quamvis fit ficcioni, falubri tamen
Pira-

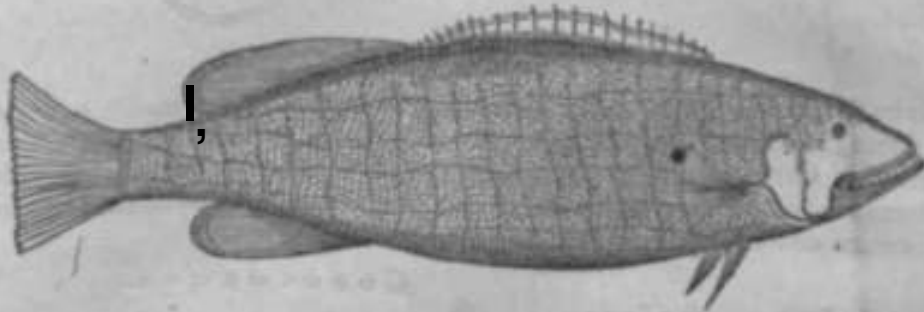
PIRACOARA

Piracoara, si figuram, magnitudinem, innas, ca: ut cau- deniq; circa- vconfideres, nul- Il Bl(lins compaen- dus qu: Chalcedi- eletii. Squa- mulis argenteis egre- gic fpleraict. Birla est alba. I'licatores

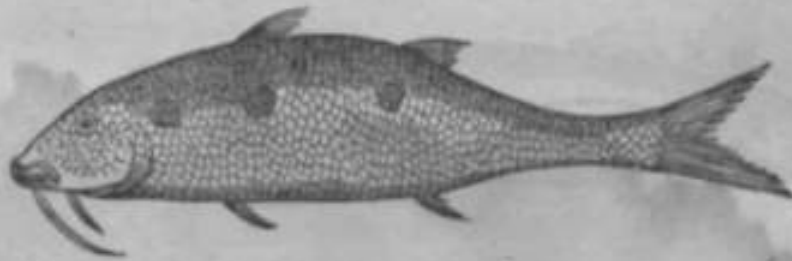
nulii tctatifunr,/blum mcniiibuslyberni*. arenofis locis maris Sc cirta flu capi. Tencricaic carnis i'nummenri pradlantia lutulmtenomnocxhabetur >..• Gulcidii.

I'IKATIA PVA'

Piratia PVA' i, ,Marinus cflpikis, necunquain in fluvns rfpfrtimrmmi. Maximaz fit molis ubi adoleveric, ixpe ultu ducencorum jHli>vi>, ob carnis & pinguedinis co- im: sed tiincobck gantiam & aureum colorem potius, quam ob ulis humanis expe- rt[us,quodact> t enacis fit carnis: quando autem gracilis, atque infra decem pondo ex- ibi, jboptinutibus in ddiew lubetur. <Ob multam pinguedinem affatus cocio vd fixo practemTolct. Squathulu vctitur adco parvts, ut ad tactum glaber videatur, etiamfi antrorfum mulceamr. Toaan cofpns 6c pin i omnes coloris sunt ex obfcuro aureo i hepacjci:huicaucemcolon per cunmtretuintn odum cinerei coloris liturx can- cellatz oocenduntir.

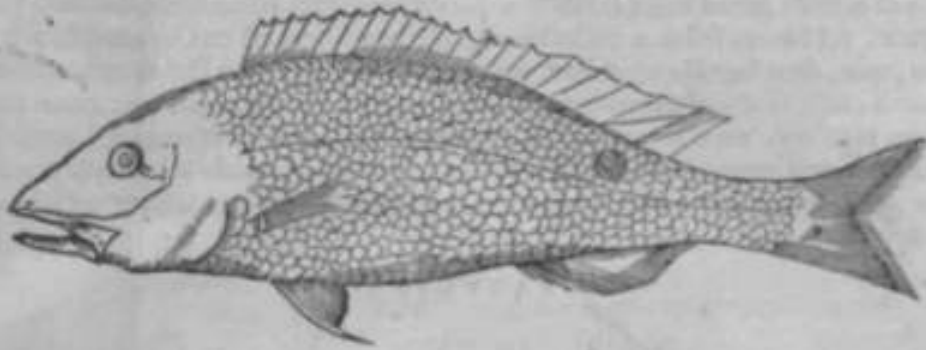
FIRAMETA 'M.

i'trsmrtif* Mnlli vel Rarhi videtur fpeciei. Vtri^uc Sita eneta nomen ab Hispanis in ditum Ciux de MuJlt figurj,tnJ<lc&: Ujgmraic Salvuuii Gclnerus, & Matth: volis pro- diderunt, huidnoU: o applic tn pullunt, J>JH IS tantu/i exceptis, praefertim quod in Pi- rametia maculae grandes rotuuiOj nigrae in Jatcre u troque appareant. Cauda etiam in fine auream habeat fimbriam: ton> nit autem cum mullo & Barbo, quod in inferiori- sicut iunguntur fit, ilique post- uintiibukr wtremiuce iurbiin lubcJt lonfljntem duobui quali funiculis cra- fufculis; colo i^ju><juc pt* r> icjpire id camiim dum \ vit mutacionem, Pl ius non tnortemtn aureum 6c Aivum nuttctiir. (^uam colorum mutacionem, Pl ius non lolum fed & ^ndclenuv aJikjuc recennorn Mutlit qimnur attribuerunt, inque im- primis qui barbari fun- c&indtomvifleguim, licet nollet hic Piracoara; qui in colo- ris elegancia, ita & nutrimenti praefantia in carnolis flagan viventes longe fupetat. Carne est friabili, cum aliquo lentore & pinguedine, ac promide quibus du- bult, nifi gonia-

comliatur. Hepate est ex albo rubescens, sine felle: quainobrem exhepartitonditnencum paratur.

GVIKYBACO'.

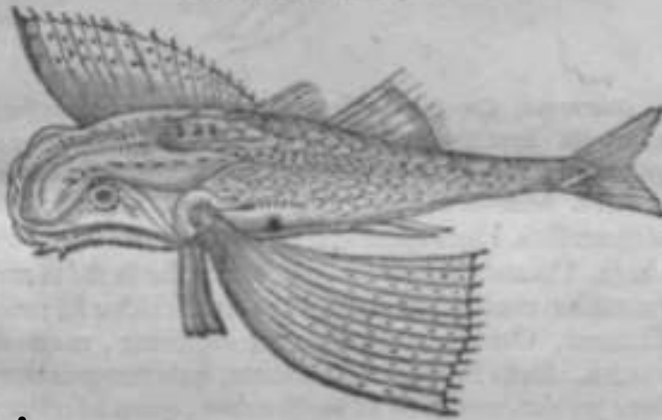
Inter ELUI! « Mirinos pisci *Gmrybtce* nuncratur, corporegvo flii. pingui. mulra probataqucarnt- prxlittis. Veflitur magnis iqu amispur tun dnaabriopjfrtiinargentco colon- fplendcnubus, inrrecurrenre Imca rubra; i capicead ejuJjn, Codus u(latt>: rreferrifblct. Vilccraomnucjuuie mcolons&t: untormatiunisut Aidlmumnoftranum.

rirdktbe'. Piscis volans, **li-** ve Hiruslo pif; is, nr. n lir. **li-** ue propriui, led^ucex - aris audionbus liquet, omnibus innotiuc inter Tropica i navigant i h j H i AgurC 6C alarum;

magnitudine, carnis dignitate, colorisque variare inter Ie discre pant Plurtmi autem Halcei **fimiici** existuiit. Quibulilam id utran\ - Qur Ami in **initto** ejullletn parvj quaii aJa exir, Cn - ftaiv coru. IUtcmn membra iublulci coloris > ha-

bentqueplicas, &: fufctanrur Spinis renuibus per longnuitncm extenfis. SiciK ex hac priors *icone vi* Iercliecr, qu3ccapite&corpore aaJlion depuigitur.

PIRABERE I.

PIKABEBL II.

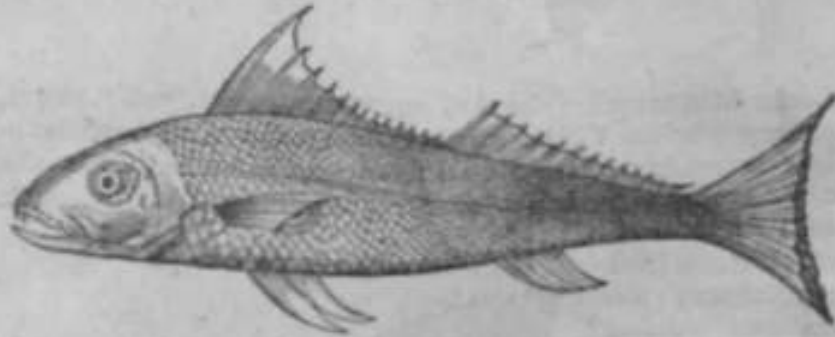

Altera autem colore, figura corpori\, & alarum impi *mv.*, multum discreta *miUtoangiiWn. rev unc pliu**. 11

>^ ^
IMct
Pices

Pifces volantes diferepacia a capite ad caudani, ut nihil fere inter fe commune I
 beanr quain quod alati &: edules lint. Piicatores promiuc vivos lutnis am'gunt,pr*"
 doque man imnutcunt, atqic ingciui iernorcillosredimunt, dumcontm pecte
 res iplidccipmneur 6c capiinrur. Memo Hirundinis nomen ilhs jtenbutuin oi
 turn, qu ia danifle carum more vol i tanr,ai que infar ill arum aviumqux c flumine.
 haufurar, vcl e terra feftucn collec>urje, f Miltenos vidercctf ex Oceanoiubiixi
 vantes, qux,dum fugaiibi coniuulunt, tit rapacespifces,imprimis.Delphinos, i
 fubinlr J i.irtumvoJanrjbu5Jvibusi/iiplbacre<piunnir, Clurybtiimjue evu
 ScylUm meidunr. mox iccrumadhumcciandasalxt, (qux brevi ten
 iiceantur) leviter aqu.i i a (e immittunt: unde lit aliquundo ut in tu ves precipi
 tencur, grataque prxda hant pubi nauticz, qua: cootos pro gtato alimento
 loco appotiuiK.

G T A T V C T M ' .

Gnatius, C*ym* Lufianis, noftratitnupif<torilni^ fyfotfotQ. Quml Afcllt m
 otpnmit. line lapore Ac dienitate (i AJHlo* Europxos non fuperce, (altemjis par eft
 prarterca figurl & magrutiuiinc (paucis concdHs pro naturxlufiOibiis nonmuhum
 recedit. Ktnoribm fquamhs rotundu ex auroargencis fplendct. Piiuji fit vaitre eft
 albicantibus. Linea quoque argentea fecundum longitudinem per medium latus ten
 dente. PUCatocra teltawur, nuJquam in riuvm fed in man capi. Carnis boniutf euro
 (axatUibuscontenaunt tamenprodiverUvidus (itt rationcdctertoresvelmdiorcseC
 iiauntur. Omni annuemporc tere capfcinc<, magno incolarum fobno
 niento. AfelL hipificicuto vdciiintur, quoc integro^ devorant, quiadentes i
 bentpfiores, nona<ko ad uicuiendum, quaraad rec^endam prxd-m.

T I H V C T .

Lufitanis Pe
 i coloris. Non

TummtiLimgmlh*, inter Acm numerandm." Rofthro eft oflio.

fquan^ te tegitur, pjrtim ohvacei, pjrtim argente In man 4:ifkifK>
 rumoft>ttrequitni. Caroeft licca,nonfpuiofa, acqucbom ^podt, wxu
 ginc cum olco vcl butyrolnnu, Sed ob paucKatbn tirnis a menfis divitur

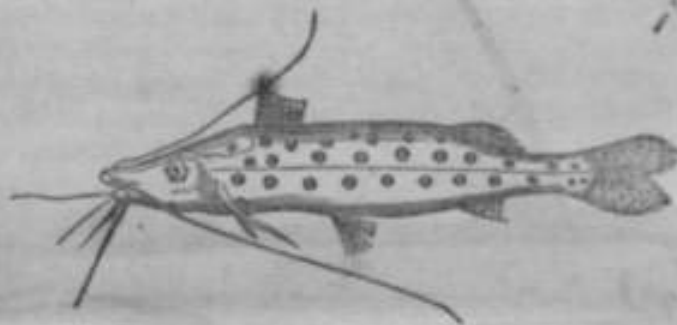
Dubitoa-mteta, .as pifces mifores Petimballe locum teneat. Cateft glabra, in
 ftar Angulliz, coloris rimum hepatici, mox maculis cceruleis & virefcenribus
 cap ice &? roftro ad i modum protracto. Caro ejiu vck a, liver pauca & licca. Corpo c
 estn >n exade rercci, fed compreffb & Utiukulo.

VUBARANA.

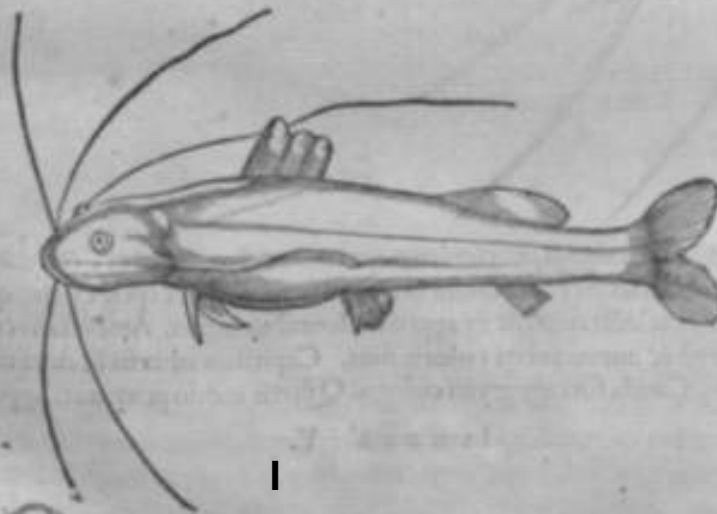

Vubarina, inoftiis fluviorunulegens, li uili **pifci** EurofMco.cerccTmttismaxime cum parandus ,(ive **figuram** exrernam fil]tumarumqueicrii.Tn ,live cancm LIUS **CCHfidcs*** Colorc **umcn amert** > **quod hie ex argmtco mire Jplendcac Ored** eden **oilo,un-** dc lapis illi **bcollia^uxeminet**. Pili.is.ib umlni*. paflini expetitiis,fivecothi*., live in craticuli allatus,niii **quodinfinitis (kpcrwwis/pnwlis**

CVRV L.

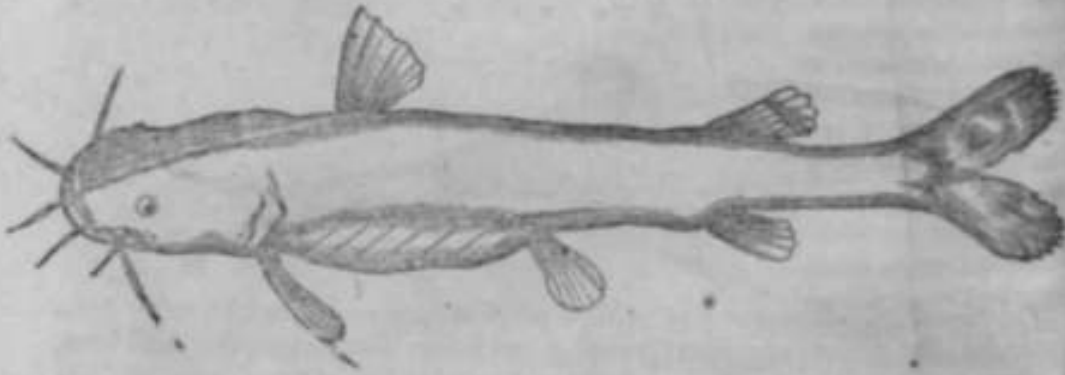

NHANDIA II.

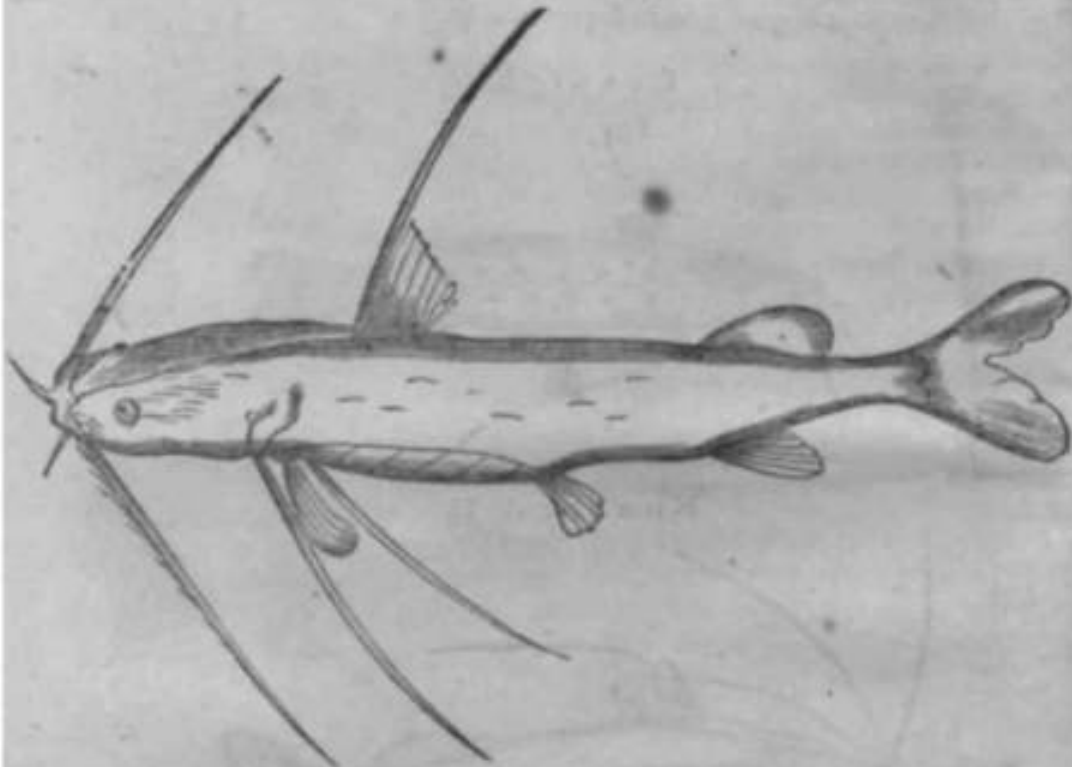

I

Va•it/jufijcm generis, eciei pifces. fed es, non fqua mo'N,barh.Hi,ih-
cium^iti... cum perpe teralumni rep **criuacur**. Quorum fa podQunum nllu tnaoie-
runt, qui incolis familiar, \ limt,&. vili **pretio** >iih.tltumiit, **pardm oi ifrequenriJiP,**
partim quod fudzi a n **niKlu.ini.il is abllinc Jiit**.
Lufitani & Belgæ hos omnes **HM?*** appdUni i u.iln digenæ cuique notmen fuum
Gaii lercht. Primo **Carræ**. Secundo **Nhandia**. C >**in amboomniun** facile optima cenien-
tur.tofi; ratione . lati, **ujmiiummniti: atqucluct raw** u fluminiâ impemis divi
Francici, ubi potiffimum abundant) in mare prolabantur, dulces tamen aquas non de-
ferunt. Terque est barbatus fed citra barbz difterpantibus. Vterque cute emerea **non**
squamea, rectius fed primus fo **litmnuLilii|Krj** etuis variis **UII.**
F 2 Hi.

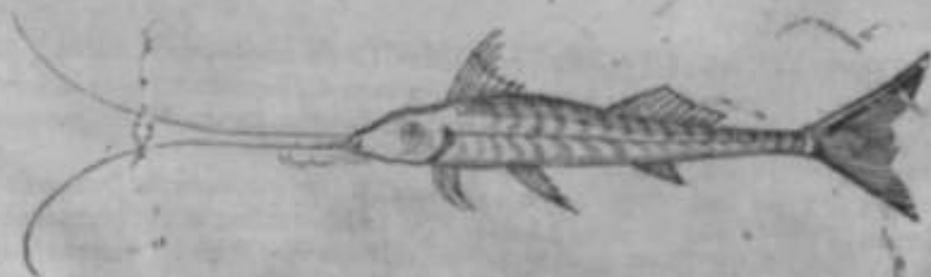
GVIRACVAÇV' IV.

Hab. l.

^ diai. ciuorum icon, radmod urn(ihinterjc limiles «, reptis cir **ris^n** & Cmk
iitu & magni rudine tlulcnmi, u t « a_n iofita lca, mbua liqucc. Amho Ixvi cute coii.ii/i,
cum diluto flavo taurcomi xii color isfimt Capcib* a obtvfa iduratd hmunms.
Septem pinnis, C uhUfurcatagryfnco Wis. Qaovi\$modopr«paraiia, pponuittuf.

IVND I A V.

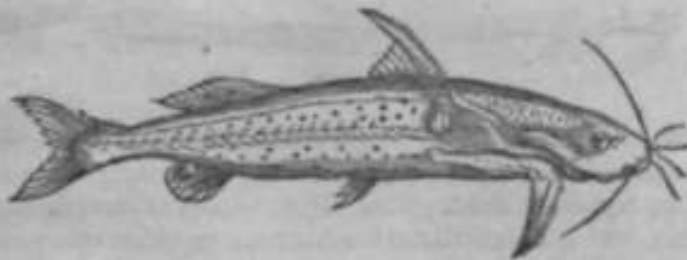

Quinti;svm> **duobusvera** capite est conico, dura testa tecto. Quatuor circis bu vibris &
tenuibus **lam *>>>£**, otus palcis argentei est
superius) *****

colon's, ficut 4: linea ilia brera corpotis ad caudam ulquecum percpetuis argentet* pruruberantus fecons. Pinrus omnibus prxpofib funtfrtes aculci denutl, qiubutdolorific.i innigu vulnera.

SextusWr<ri,noftra-
tibus ~~Blip-Sagte~~, cui
bate ipTipif a sex
citns iliti, non Iqua-
itns ted cute tegitur
glabra, umbrx oaotil
tuf civ variegacus matu-
II5. per u.nnnque latus
fecundiun longinidi-
nemmirus ordo dci

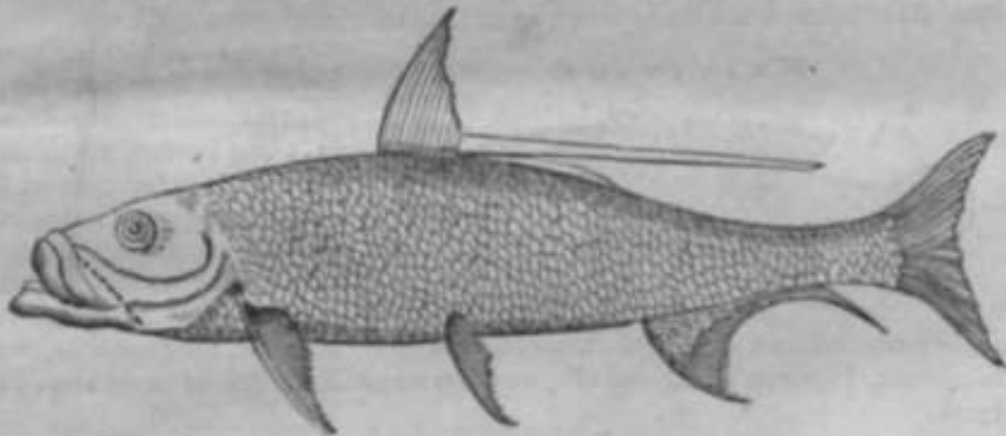
V R v T v' V I

ticularumacutotumnidtiad hncm ufque anteriori puma: dortali fj'ina Craffil offica
duuliotcr (enautncumbil, qua tneauce tangeniem inJerc li dit.

Promdcedules liccedun hi pofteriore *timduSc Vrmt*», a retibus fins tamrncos JI-
cencpi(catores,obpiindurasquasantaaim inriammanone,&: cuinorc excifani utipa,
tiovigmnquatuorDorarum vix uili ccdmtremedkMmu in mentis vel muni tictclm
jj.'tjujtitjoJuc JJI; licftiuiivr. unicum hscicnusiniutuit femalu im, juo' i]u, utri
"paracur exheparc iplus pifciscum olcotrixi, vulnerique applicato. 1M UI Imu q no-
queliqncatid^iuiul larjmisantejproluvi, plnai]-; vcnenata fecu uterrefiu-i'!!!
nodo mi ntcilla expiicmur, etquein aliquo vilcerum praxi ipaonan, imprimis in
hepate, non rar o 1 Atci- edifcamus.

CAMARIPVCV A Q V.

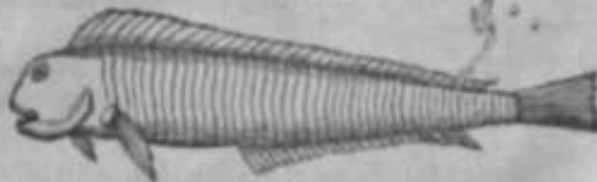
Inter vutgarn prices mannos *Ctrnv'tftiuiu* cenictui, quviri crI fllicm & longitu-
duicm cum muln pneudinc acqmnt ubi adnlevrnt. Ore ell edenculo valde amplo*
mandibula inferi-ri immobilii JelijperiLin breviori Oculisnupiii ar^entcis. Cauda
laca,paulo litturi.u) • Pinnxdorfali clatiappendix data eft longa mftar fuir*craftio-
risrecta adcaudam vergens. Squamis tot. n pifcis (CgitW magnis aide fib) unpa^i tis,
adeoque degontet ex caruleo age ntcis undattK, ut quali mero vgenBO ohdu&ui
videant. Vepalato gi atior fit, juvenis el igitur, diuULi(quccoquanir,ubmultam&:!
dam carnem crailis | omis obftam: u; i enim adoldcentiaxn excdU^itileaca ht • jus

>>-<0/*t bajulisun^mdi

'tittiimlm fpt<

Dus po-
Pamarobfervare licuit, que
ut exte-na-figura, ita & in-
terno qualitatibus fibi fim-
les. Ytraque fpecies intra
fcopulosecirca littora vivit,
& testaceorum domicilia
intra-
• 1^i HUII IIIItt

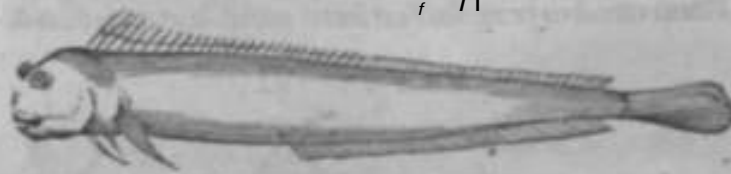
PYNARY L

F 3

corpore

PVNARI
f' 11

cor &
obl pore rrrcti
crallo & obtuso,
ocula superius in
fronte rotatis, bran-
chis amplis. Pinna
ab occipitis summi-
(4C jd cauda exor

turn extenljttiollilHifijiiicfjinK niiiiprooiniuiul' s' texta, simili pinna u * medi
meadpoiicem nique percingente. CimiititriUjue longitudo & parallelogramma
Cute tegunrur fufua & gla ut utrcqtte Pmtsrn luniln sibi sunt paucis exceptis:
prior variegjnis ellinbcenbushticis i urvis obfcure purpureis, posterior mandibulas
hubt-t n stratas quasi e minimis ctenbculis compofir us. Vterque palato gratiffimus, ob
L.ttnisjr uentateJI, itiincob aiuncnci pr«ufhmtfcumb xsntxaiit ac fanis. Xj'Ctitoi.

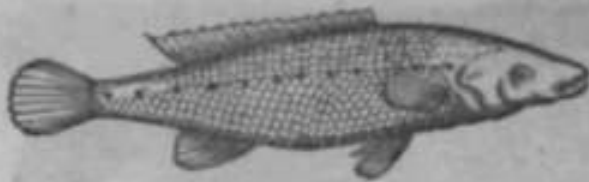
A K A M A I
^ M ^ ^
^ . j ^ r . . . . ^ i ^ .

Artmut, | lifmHI¹ &MMU» Vt!
cnam c**f««««L Langula, five Solex po-
nioquiui Paffetis est species. Noltrato
Cong-ppellant. Est Pifcis planus te-
nuiori & contractioni corpore quam Paf-
fet. Aftate ex maris domicilio furvies pe-
tit, ubi < carne fit molliori & fuaviori,
onuuque Piixce prjdUnr
nucnO) lien ut i', elingui. Veltitur (qua-

mulis adeo parvis ut vix defouamari possit. Imicxrrolatercall' KLiKin, in limbro la-
ptdticutndignuttiVdrieg^ci: oculi) % que > que duo ^ fube't mhr.K' Ijtere, in alter. > mil*
lum. lu ut Solex alteru oculo otbjn coJemmodorutenr.

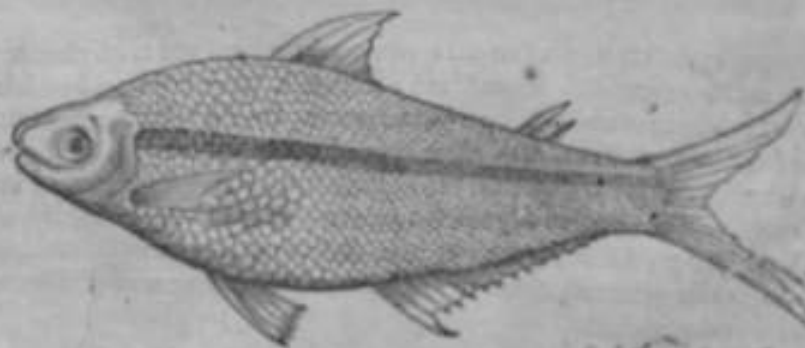
ONBACVVNDA'.

mas femine
bomtjci carnis & figura simi-
lis, exceptis oculis punctu-
lis. Ore Lucium acmulatur.
Dentium loco habet limas &
linguam tenuem. Cauda, ni-
gra testa dura tegitur. Squamæ
obfcure gryfei fiat coloris
cum araan

tc. InmcJm corporis macula n¹ ^x per longitudjnem «cui i unt, concomitante linea
fpknJc: ite. Frequens est in rece lu rtuuiorum,praciuelipons\pTobi nutrumenti lu-
bctur.

PIABYCV.

Pisces inter fluviales pisces non inferioris notæ e xiihf. Oiulu & (quamulæ argen-
teis egregie sp' ndentibus. Per medium latus fccutuJun longitudinem laica lata non
splendens excu: it, que in hac loone nimis nigra depicta; quod pictori conce: indam
est. 1 Dorsum oliy: cei & hyacinthini coloris. Capuntur facile vivu pisciculis hærnis ab
Ias. Adeo appetens est sanguinis humani, ut natantibus vulnus vel qualescumq; pl-
culæ endo & mordendo infligat. Carne t I |UOH1K OOU p114t; quoquisque
CQodo |lf A |UK'CUF.

Piscis pliciculus semipedis longinidmis, non is;ura caatum Ted natura Phoxum veterum est fimilis, quorum prseter Ariftolelem Ge&erus & Rondelcuius meminunt. Capur & fqu.imx eleganter argenteo virili colore (plendenc. (area Pinnu * & Cttidam macula: fiinc magna Indici coloris, quibus Phoxi tri dcfhtiiim-air. Nufquam in ftagiiis dftlcibus fed flu vns t.uutumrapidis cjp]Uiur, amancque centra aquaruni raptum nin. Sjporis qiudern non conremnendi funt, verum **spud** Indigenas in majori prerio habentuc, qui cos cineribus condit *is foliis* ;uc arborum involutes craticullciMpoounr, aflSitoiqiieproepuli! appommr,quoHmihiper ddLrr.icunt illisperq^inJntipr.Tfhtcruntbarbari.

I'U'J A

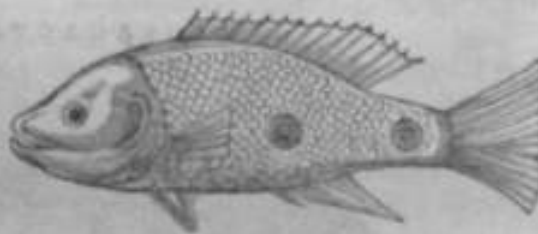
Acxrtty*, qui vulgo -or- ipre Cirtmh* dicitrr, ml.i- ihus jiorifliniim reperfur. Atque inter eos pifces numeraur qui xque folc & claic fiet attir &: cpnditut, quam ix- ccm comedirur. Figura Carpioni fimilis,ri:d non magnitutline. Pixrer communes pinnas rubicanr< imam alperam longam **expantam** habet," cnjus medi.im partem **nuncen** gir, niijicnr]mamrcondit. Squamis argenticseftguincb colore umbra- is **decorat** tir.

A C A A A A Y A .

inter eos qui alte fubeuncPifcis liic vix palmutn longus, **crallo capicc** 6c corpore. Dciuum localimamtetice ore. Squainiscftir- gentcis ex umbra mixm. Inquolibct laterc-duas habetmai culus nigras maiores &: ro mndas. Gauda pro jmole pilc is (axis long-i lacaqu. Caro jm li.ftid ingrata nec mtj lubrii, Ici > a- rum que loco apponitur.

fluvios A c A R A'.

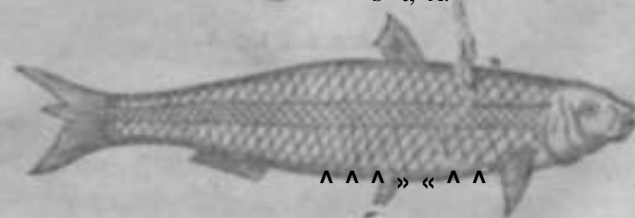
Maturaqut, Capite c. iflo. **dura** c.ll.i tclto. Ornate squamolus ex nigro splendens. Eodem vido & natali solo under quo Tgmmtt, icilicet canolo & lacLIII^ III- antibus. **I** gura **iiitrm li** milis J irew* iU Rta, verum m>lc crptTH i perior. C iror[^|yj|<fr</lfa} oris, sed ho i in is ticca proinde condimentis ^ct.LtJianl. cu- bus iur; r. ua: g: ct: ius p ilcisMwa^ n

M A T V R A ct. v l'.

Jh i*, piltUjjlus fill- **iiifilkob cirtm famil** \ line in **et. Tc-**

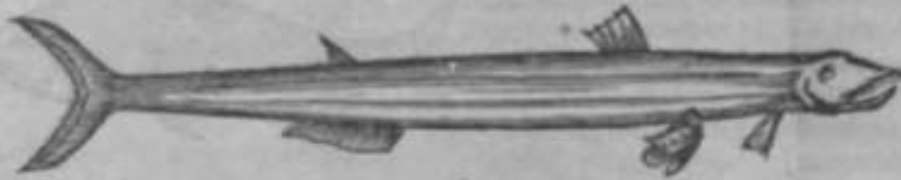
P I Q V I T I s' t; A.

in mulis allm, cx<J- livatetB c*>lor tia/iilucct. Pinnert Alh

ta> qua* per utriufque Uu *ris med* mm ad Caudam detinir, anjencco eolorc *emicat*.
Cirnc ett ihabili & buna, imprimis *it* frigarur &: clixctur.

T A R E U A 1

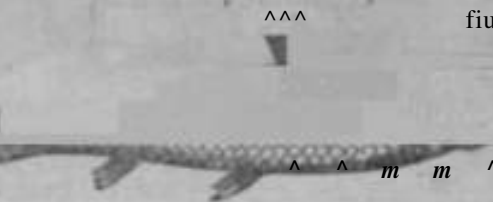

Quia placiuc Inculis Bralilix nomen *Tsrcir** indtdiuc utnlqui- his piscibus, licet
figur4ficnacialilulodilcrepa>ttbuv, malui cos *anjunc* un quamleparauu exhibere,
&una<]Luii Gdeltt icalbarc. Prior Corpore *est oblongo tereti*; <]iim
adco exiguik & jrt'jbre conipolim uc ptfedu ad tafhini gta>er vidrauii Jin
pitcadcaudamalteriorum into&rvirtidibusca^icuis. PimM luba «itoadmt
ccnucs, quarum maxima est cauda late didu^Va&r liircata. t Capite *capite* i
nJu admodiim, dentato, juali adrapiaam *facto. H aie Tmtk* Lulitani ad distinctionem
compolitumnjsicnindiJertmt ,7trtp^*i'Alst appcliancn, quin alto mart pocidi-
mumcapitur.

T A R J I R A II

PofteriorT*mMj^/:

K

fiuviatilis,

jJifigmtCT squama-
fulcus.

fus ex ^fpente<:>

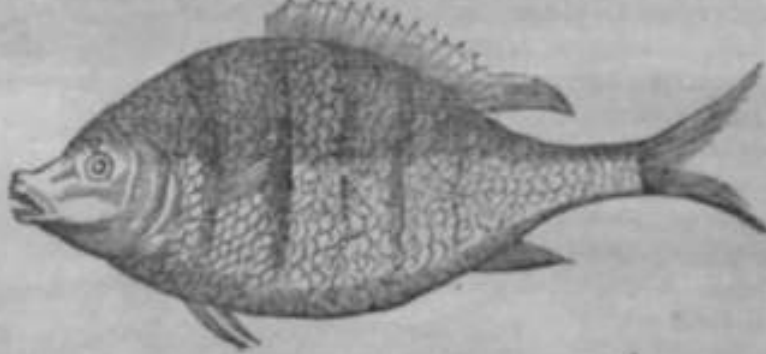
V'ter-

li) luyi ui \ . nili quod <
nnilit nunmlpinofacame
viatilis. Richieft pat

;iliulalonga&:adraodiimdentata,t]iialjofstj]us vuninfert. Pi

<Hiiium maxima estcaudam I tuta.cxiugrouiuduJau.

IAUACAUA'M.

^f *improprie* 1 Lulitaxui /qwM didhu. Iititar Percar nofra-
dus, led lac *or. Squamis* quoque Ul Perca vcilmi* mafuluiln c exrulr
nbuj. Siplures pullxadurioad ventiem dclendercirt, hand nu)*c>;
Mormyro \Wy *oliti, SaJvuni& GeUirt.* Cxtcium ptlcieduir.
mum c^pet itu^

T A I A S I C A

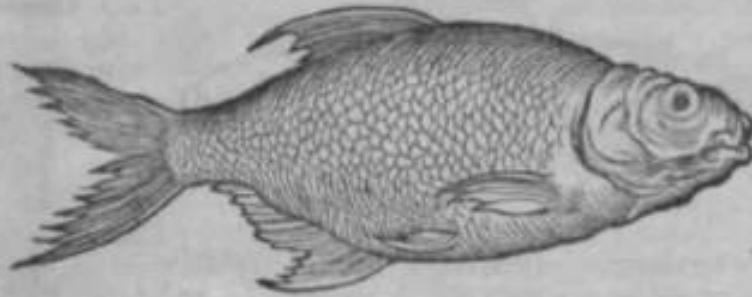

Ti *tafca*, Pifcis parvus
tfed nobilu. A *gris* ariter
ao fanis in delicis habi-
tus, ficut Porcellu. Belgis,
& Gobius Germanis. p
terquam enim quod figu-
ra illi non diffimilis, ita
& natura quotjuc conveiuc cum titroralibuj *Be f,*
xatilibu; Gobius. Praxtat *fanus*
eqt; dep

& natura quotjuc conveiuc cum titroralibuj *Be f,*

equidem tft; nofter hie *Tsitfd* ad voluptatemfimul ac dtfli tbtionem , & C fiicej boni-
Utem. In arcnoui, liccotitnis degit, iri at pc4ib*tt caletndo arcnaina quovis facile
capatur. Colons est hyalini pallidi, etjgmsmacidis tiifcis varifgatus, Ejuldcm raa-
g-utudims pitciculus frequens *Arsberidi&us*: Bel^is *Sprot*.

ACARK'BA.

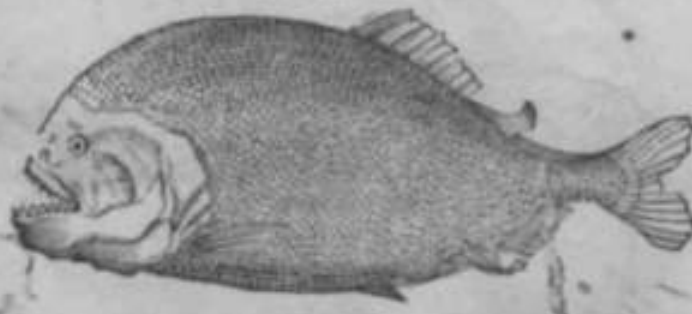

Aartid ficut in Eiiropa, ira in America videncur varia: Cyprinortrj'fpC'ic-s. Su-
p^aiiidclcriptiuncpiU'isicptimi *AttTAftning*. mentionctn kvimus))ii|i^ , tanquamilli
congenctis cjtiiHcinqtte *indolis* & faporis. Cujus Iconcm *propwrea* pfgterlreoon-
ibtucram , ledquiacxterna figira minium difercpam , nuiuviniencem, tunique ap-
pmgiOMra [>rectiumpiiravi; imprimis cum hic *Mirttis*, nllratium ©^flffnn/ vete-
lum CvpriDoJimjlliinii lit, live murnav qiuhuccs live cxrernain figuram confide-
res: adccairnfirtvis litnuli£ {iluber haberur, tit mill] pii, tum dipmt.uc L'cdac > in-
gentique incolamni in liiftencicuJo. *Selquipedalis* i.ipc dt longitudinis, Corpore U-
to, Iquattm majort iuisrenuibu&argt nteocol orrfelwiientibufe *Oreccdentuloparve* ,
quod t xtender *eSc* conoraherepoceft. Dcnrium I co colla duo in • iu Kabct. Lingt
vicemJuppU-t[ialatumcarno/lim,avul[umqticImpirainadco refert, urnonmirum fit
mulns itnponcreiquodadimiucionanfolcrtiflimi *Rondctii* cdo&us in dilledioie
vivatoinpen, camolam Icilicce illam lublbnunu tiipenusfuam^nonibtuummoic
iugiur, invciu. Pupiila ocul<orum est nigricans cryftillina. Pinnis iu ut latis , qu
omncst imprimis dorlalit.rirtins Ucis Ipnus luilciuantur. albicantci liim 6i rranfplen-
• Iencis. *Cuklxpenna furciu* JL'Utj t.'jyint inn- ft ofmfm in *ttunScotiui* tiuviuruin.
Ventriculus, licn&: hep ar CUMiUBticaull annexo trlle urduuriz iunc ton/hrutu'iu*
pro mole fciiiore hujui pj/cts. Ftrcundujcft, lepti i e % a aiurio parir. Multa
porcatova, quir ixpc percunt, quu fimtecadoi inll abiles tnt, itr mares, qu cas j
crpetuo profequunnir, iemen ovtt afpergcrenon poflinr.

An veto JucNoft<vfe<y*##Cyprinorurnmorciine mans *Sc* famina: commiftmnc
quoque naicatur, ucab Authonbus de Cyprius ceftatum clt, ego expenri nondum
potm: hec id Ikpc obfervare coiuiuslumin vivorii Illuftnflmi pncijjis MUun

Vtrimbt. quorum *Ha*
<|tutuorve Ipcics vidilfc*

PIRAN * A*

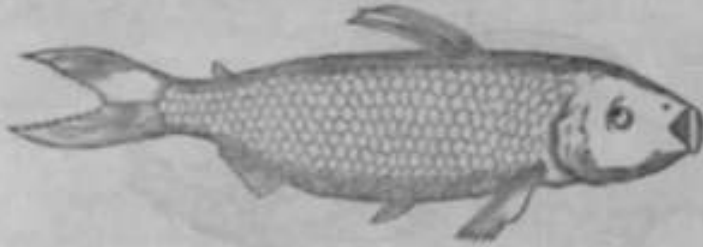

stigit, omnes riu
lati i magnitudine, qui
<km, non autem figura,
colore vel dignita-
temultum later le discre-
pan t«'M»Hir omnittm
quem hic exhibeo, voca-
cira l'c imprimis celebris.
Capite est obtulo ut *Dora*
de icdrichemajoti, in quo
vige capendunt dentium
Bapt. alio denique fanguis
id experiantur. Pulcre variegatus est coloribus: fc uamz cigerei cum cartu-
lombria g cici cum cxruleo , mventre n'ivi Itmt calom. Edulis non
Cato: quidama , ltd quod Irubiir. A licca, opumiti; oris & : utniuoin tit ,pr; to-
tam

rrtanpulaioriini acutafiimorom, quibus ab-pit quicquid
ii • fumani fitiens, ur iiKJununii arores cum mineml
g cum cxruleo , mventre n'ivi Itmt calom. Edulis non
10,1
to-

cam regionem it' pretio hjbctur. Si inortuns paulodu
 Jitur, lime **cvenit** oniuibus fere ijutdui a carneli mt tji
 tes uwirinec cvandecere , Sc calor **extemus** cuncem
 effice. rce. nis affecto. ir, rctif rior red-
 tati calor naturalis qui par-
 colliquans humittiorcm com

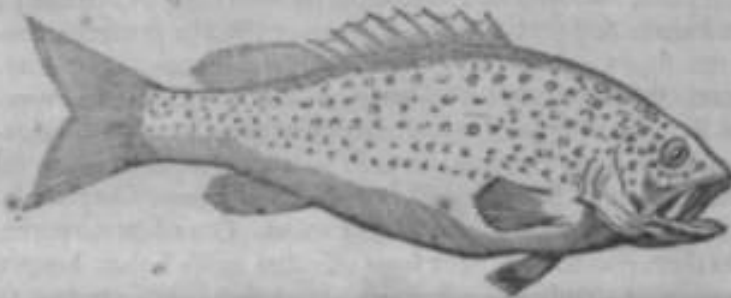
CVRIMAYA.

Cirim**. Inter Bri-
 filia les pisces iullui;
 CJUI Carpioni **lapotfl/**
 colore argenteo, iqua-
 mis, figura (paucis ex-
 ceptis) adeo est simi-
 lis. Quare, quam car-
 ne sit non glutinosa sed
 sicca & friabili, merito
 inter delicias habetur.

cum, vel sine co- solo aceto, elixus. imo ipsi Carpioni a multis praefertur,
 eju vtemque d t uniolu> 6c IUUIIS (bli i in **vivarib cnim** & dulubus Ucubn tantum
 capi cur.

PIRAYMEV.

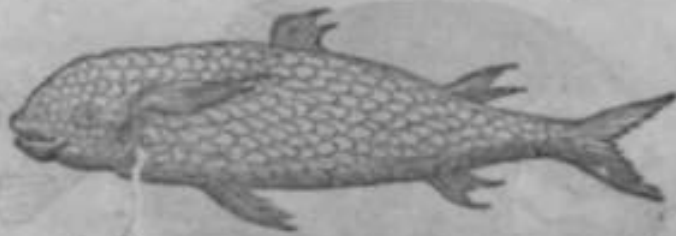
Wobron-
 chot quos edit id
 appellatus, Luli-
 tany *Chrygarina*,
 IMCCS fluviatiles ce-
 lebris pisces, magis-
 e & figura non
 iolum, levi ore, 5C
 squamis ex auroar-
 genteis i Carpioni
 non adeo dissimilis.

Imo tenentate carnis **elli iu*n rctlciv.** ita ut tuto ab xpiu & fano hic expentur, si rite
 praeparatur. In ore superius & inferius duos habet lapides lator & validos, denticulis
 vix sensibilibus praeditos. his buccinas aliaque duriora quibus vivit, comminuerere solet.
 Huic affinis tubctur Huvtiis illeptli:isC«w^i idm, ledn iajor, argenteisque squamis
 splendens. Pinnas habet octo: qui **Lnum maxima Gaudam** contribuit succaram. Glutem
 in ex hoc pisce conficitur, quod omnibus in familiari est usu.

« pisciculus nobilis, sed ex-
 pum%, in stagnis & lacubus frequens, iapo-
 zarum eleganta pi-
 Unn ruiwxmii Utut. li Kiuoi Kiuni- apud plo-
 bem est usu.

(m K r M Al

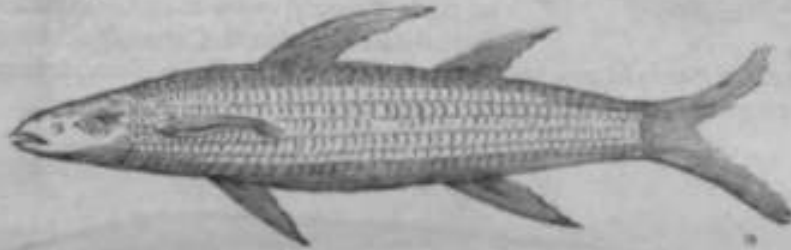

Carmi & Parati Ma-
 rics, Luli-
 tany *Tainia*, nostrati-
 bus **Harders** dicit. Qui
 ut toto fere orbe notis-
 simi, ita in hoc Ameri-
 ce traditis, cullares, at-
 que recc... non solum
 in quotidiano usu, sed
 & talis in pguu refer-
 vantur. Ex hoc Mugi-

lum generis illa species quae *Carmi* dicitur maxime est celebris. Quae rursus magnitudi-
 ne distinguitur: maiores cum duorum, minores unius pedis sunt: longitudo...
 ris accolis nomine *Parati* exprimentur. Ceterum crasso & pingui corpore sibi turlo-
 oblonga ad instar Trutta fluvialis. Capite sunt compresso, lato, crasso, p...
 tms recto & in conum obtusum desinente. Supra os, quod est magna &...
 duo foramina sunt, oculi nigri, magni, anteriori positi. Branchiae ex...
 Pl... octo

quarum una p^{er} arva in fummo dorso, tibusipims dtinoribm fitfiilN est. Caudabifurcata, fquamx magnx clvpeaix plane, colohsobfcurccinerci,cmbyaimui beargentem inferius tr anlplendet. Nultinoftraiium piltium figurai:indolcadco (imilisquitn Mugilimarino, qm Ccephali nomen apud Icluhyogrjphos accepit. Mugiles auni xquac hiPdntf/atqucCurems, alitjuinuinui, aliquilacubusctEnoits&ftjgnisgaudent^un* de auftenrcnuJicu magiionumcro laTcivichtes exiliunc. *Qutn 5c ff.hu* rcria aliquandotranliliiJIVvntiitius: luccnimrationccvadiinrut virar fiixconiuUnc, quod de iis Oppianus deganter tcfbtusdl. Prxpinguis cftco<2a vcl aSkutvotum caro, acqtic line olco vcl butyrocoineditur,qt>d mulcinji flavz pinguedims deli; ftuidat. SJJIU>. cuinnuiriJtficcatuiiinblcrclrvjtur. Opnmacjuspars venter est, kildiutiuv in laic refexvatafitrancida. OvaquoquccormnlaJica Sc licmta icrvancur in graciarn bibacium, quia(icim excitant, lkuc ex Mugililms fcuropxii tit quodvtilpusB*t*rg* am>cllat. Vifci.r.1 lunr di/pofita ut in alns cju^generis pilcibus, mli quod hepar, vcuca fellis, •entriculus &intcftuu pro mole corpt>riiliit exigua. Qiod frequens est in iis <pii non exrapuu viviint, mm criamfigulpii 6c ialacts, carnivori canicnon(iint. Cordclunc angul-ico. Sub pinna est locus acre plenus. Omnes Marini Lacultibus prxftajuiofts, quod ni I i U ni ipiant.

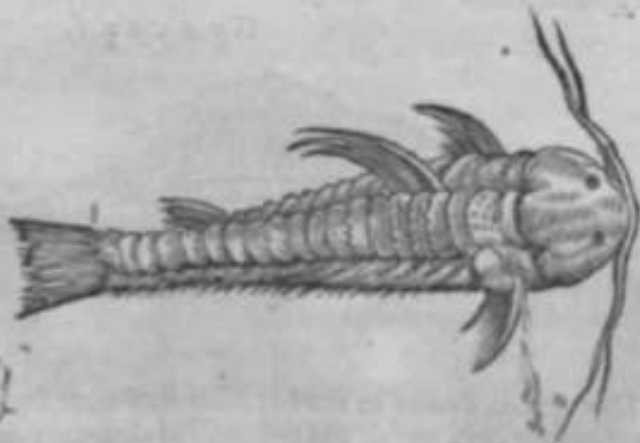
PARATI.

Aliaquoque/pccics darur P*TJI/ dida, qux in his oris frequens Triutzmagrutudine &figtira, fedMugil^ mlohsexiniila/linaulcfoluina: Carms faporem confideres.ab utraijuc tanien capicii figura abhidens, imprimis aucem quod hie branchns deftituatur. Cxterum oculiseft t i i pticis . Iquamis argenticisImcanordiucdilpolitiv, lincisgry<c< icapitcadejudam niiipfuminornnrertxns. Pimu<.lubct(cpc<m athicantes Jongas , caudam in duo ampla cornua di vifam. Magni copia in lacubw (it His fimul capiuntur. Recentes jecwc acfaliti inperio habiti. Carnc (»uu IK ^a& probata. Pluviiiimejiiibu* adeo pingi'f dine abundant, ut inllo fcreobfbmo indigant. ,

Itmstt, panms I d minis afpeflu est pifcis. prxterquam enjm **good** taput ejm i-it^l ampluni fupt riuu tegatur tcti. dura inftjr cly pci, iiniver{um} quoouc corpus loucamm fie fquantoJU aftnanim annul isac yroitv

r A M o A T A .

nomen a Litans inditum. Oris est edentulo, sed barbato, geminis filis oblongis. Coloris est castaneus pilis fulvi & subnigri. Ad eo fugit aquam saliam, vs ut tempore zibru& sic per partem abeat dulcem aquam quaritans. Caro ejus laiidabtlis cftiaporn Arnummenci. in terque secundz nupte delicias apponatur, imprimis i f 18 e pipere arrota, in veru vel gratiscula afficitur. Talibus regnis unatant Nbandia, Guebs, Nena dicti, qui bonitate carnis preceden-

A u o n . E ' - C v A 5 v

Incer lacustris pifces prii
qiKKjuc obuncnr illi qw ^ewtJ
nurncii vcmj.tuluni Amre and
vu!go AmertM corrupte it: in quo
rum diverfx /pe* ics, addito agno
mine (Jilbn^uunttir, uiAmcit j_

omn« natalifdlo, colore tVrrcts &: qiuJi^itc jitrnentolJ fibi liiniks, led figure 4.' (*••
giurutiinctiicrepancn, uti in ^fwrr-gutm jpxircr, qui primo lc olfert, «icoi]uc ex[*Cf
tu>. ut Indignat illmnlub rip* vel fundi atca u utcumque fcpulnuncxiadctun OM™
Jh^ cruce r^n gravenrur. t^jji cnini Amre Tm^d iltetrur t corpore cftexi guo, habet
pucKjiunus intotum ulbi. antia col ofH,nternmctMmaculit fulcuut Tsisfri*. f. curat
elltencrma& liubtLi.acabomnibus mpreciulubira, lumUnn tontion, led & • rgru
quibus admoiiuin cooducic

P I X V U A

Ihcqui >*<MrrrKOW>^

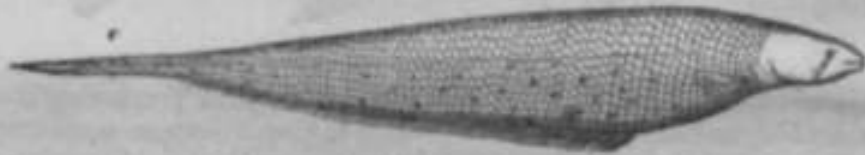
nomca accepit, capite cil
ulo, corpore oblongo.
so, ceterum coloris ferrei
etur figura
n dulcium aqua
licca, atque

jj^~^_ ^
^ ^ ^ T ^ ^ ^ * ' ' ^ S ^

Jato, ore omplo &: edent
ventre ciruberante all
i-qualiuteaJimentoU.Cmnctui

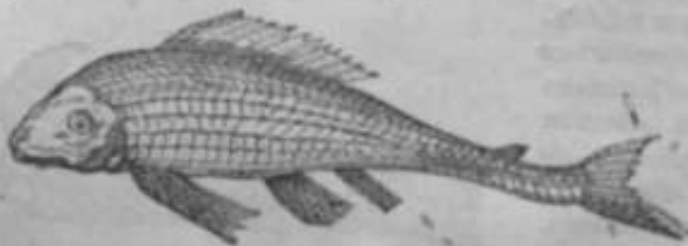
rum IUgnannum incoUfk xque ac T**>&*, carne ell, uTiUa> probata, 9i
niter cpulasappoliu,eodanqiitMii

C. R A P O .

Diverfx foetid C*r*f* inUcwbrndt fkiviiiieperiunttir, partiraiibifimili
tiiiflimiles. f'rmu (cuju&Kic tannifn iconctn euubco) cultit liguiamiicju.
|jtvir,i:i primis li obtufis i iirrech un dorii nn, acque ventrem atuiuma; promtn
tiorcm, inftar Barbotz Rondeletii con aderct. CipircA: tauJj t^ J imodum tenui
bot5c acaminant. Vjtui ais ex fulco & nigro rubefcentibus. Gra ti licet(aporu fit cju
caro &: ah ommbiu in pretio lubita, eamen fluvuttlibus S: nurmis CM-AH am
ci digiuute cedic.

G V A C A K I .

Dux fpecies Ge ««mnuri4:, stius fluvii an capkinrur, figura pygmaliali &
magnitudine circa pedali tibi limiles, fed aJimenn dignitate & colore de crepantes.
Omnes: .lpen| iitutilui.brut undis fufcis, feminis lu 4 p j, magnitudine, fed id quodign
fau) colore fplendent. tris: qui vero unferz h
coloris, cetera praeferuntur. Omnium caput tetta veltit
hispida, oculis & ore parvis, loco dentium niirroqu
cxk tu equinis facti. tbewcmiute memkan* lib,

pendent. Pinna: imprimis flipciores Jpmis officis fuftencantur, quibus alios pifres ic piTcatores Ixdunt. Caodacanftant bicorni icidemlpinis^irmis Ju&ilta. hauctatttri corpufhorum pilciimi loricuumdici poflir, adeo ij>(r fqtumar funt aipcr3c,cum qua diangulariextuberamiainmedioiiii

Detra&a hac lorica bilpida, uiblatifqur inreftuus, (tju e long<imj, &: infir fili xqualis crjihcti funr) piics coquantur&.^rantur ex more imoianim. Froqten* tius in ufuJwic divi FraiiaJci rapidiiliin; Humuus JCCONS, lit ut quoque prxcdens \ [Ctrtpi,

ALBA CORETTA.

*In<ar Cetacos greg.il cspifces alcummare mcoln<nonrrugnjt3inc/t>lam,icit SL carim borucate cckbres lunt illi quorum iliquit a pube nautica 6c ptfcatunbus Cw- M, atiqui CMMU diih, qui omnc^cjuUcm quidem generis (iinr, fed iivcrijrcb<rt tci ob magnitutlinis AzmolisdirTerentiain: hi enim Alelh noftra:ium circa (iint magnni<i> nis, opumi inliiper pal JII & boni nutnmenci. Cxrulcis iquamis in dorlb, argenreis vrro in ventre, ac proinde^Af Ctretti vulgo nomen audiunt- Cajtn kuncm •ppofitam vides.

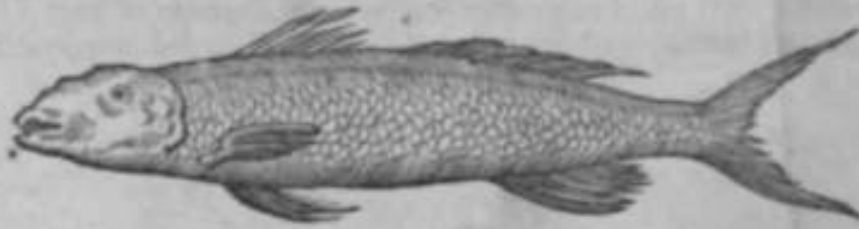
C O O R Z A.

Arveroaltera ps prcedenn (imillima eft H hciirarti Sc naruram exainin<, rum mignituuinc tnultum ab ea differens ; quippe Irxdecim vel ododetun jal- mt.untelt urageudinis. PcUmydum Amunimque tjimlizj^nhriuij, liU luliyngra- phot inn(i)Ja%,a<i^nkiiiiii us otttkUHa^{ur} quantum ab atujOOCdnUB DM onrpo- rw par re rcccdftC, t jntuin alteri fiu liiniluudmc apptopmquct, quati perpcuuus app>> feret rururur iufu* mrcrnovi & veem Orbi* anKrulu. » orponis mini tapittiqae at caudaf^uLracl parvn% 1 unnos; fi ftrias nigricanice\ aurem extraque exterru **nfideta,if Amili PctamyHdijrfe potn strefctri debent. Son amis tr) untur a m- ; grican^^rulcts luajtms | qnx tn codioncdclulcunt led ita ad jninIim dompaths uc bWdcannir *SuntTJftfo a 0b, v caudata ternu in fi^ uram Lunx y y f ddinf i te ilotto carulco splende nte, vyirre .irgenre<>| ^uuujru- J1<hi JgyA^wu^ dm tiles , totntemque m vciure, atque ifavn verliii nif<ff> J*. licut in pkitiqu e voraci but&rapacibui lolet,ni>gnm cum nuuora. Lien rug! icam. Hep irexilSo rubefcent- khrpjntuinfbhunU-dtorotntcflinoannexa. Pifcator rei trrt.:nrur,liosqu''- more certu tempt>nlm', <Hbomi'clhnadco Jolorofo ur e nu'' i ni- tu ves. Car ^ corujn cftmuJu,iittnfpino6, fuavu, adfli<dinem

ger s, ficcioris & duriori >rcJmulc inutiuncr:ti, ac promdci } mbcru' utica ad noJuffM
 petita. Si condiantur & obfo^{vi} iv aromatic is iniW cirpiouis apponiuu
 Ieveric, à delica uonbui miiume contemnitur.

CAMV R 1.

Divert specie *Lsmwr* \ Lusitanis *Robilis*, nostratibus *Snotch*. Quorum illi q^W ab
 cium I Itagnat ititim toncumaqtui um in cohtfini , Lucii Latinis, Brasilianis *Parade*,
 vel qui inter eos maximi *Camiripi* dicti, adeoque Europæis similes externa figura, sapor
 re & q^W habitibus alimentosis, ut nihil differentiz inter cowmtji e potuerim, quamob
 rim avtiinV-Joipcionem & Konem exluberc ftipervjtaicum uu OB JJ
 Ihrhyogripluis remirti^{ms}.
 Uli veto quiiiiinunaikimtur & oJ'tMriuvi^m emit, I
 nis *dmqpfcbi*, & qui majort», C*mun ft, • »
 tuduic ficcoloredjicicuiiw,m Jivciixiii > cantur. rrequenti'
 m exhibeo <vn i 6pira noftzjtium Luporwm non n'
 S quod tou ftnullia I uckmun *t I^uporum B:
 iace facile luperar, ^grilque pa .oveniut I
 I Uts,kjiumi rj;entci ntrt-jlbicaJite:oorK», I
 pinnis aurei coloris. In quolibet latere superius i fine brantlurum ulque ^
 dam producitur linea nigra crassa. tptec est oblowto p braiwiili* o;ute i
 magnis, patulo oris hiatu ad rapinam composito. o decembris, omnis a superioribus
 palato co •nciffi. Piniut lubec ado, qiuriun nttut m darfb Am
 brtna coao< is, fuf*. nuuir, & in rima reconditur. Cauda est longa & lata atque fur
 cata. Viscera pro mole piscis magna & capacia: imo abi
 longis, r.] acitatis signa defumi possu t«, cum contrari im Jpparcat t
 ruink qiiihmo&: alp Mnnunvmmi. Bttamv< L mi dill iinc, tmmmik
 in mncinfluuu- rucium carne nutritur, eaque pinguescit, ex cujus victus locorumque
 ratione in qtubtu degit succi & nutrimenti probitas facile co liiptur. H
 ter Neptuni pecc »ra vere Lnpvim ic prxbeit, lubin.ic runux v
 quod squillæ devorat i-aculeo quemtrntc giunt, ^lcera ejus sauci.*nt,&:i
 dicta nfrantrm hoAem intcmnant. Luporum optimi albiflim- que carne sunt pelagi
 giu , mox HuvianUs.iLuide in ibgius vivences.ad illi ad Galeni dictum, alimentum
 . quod ex pelagm Lupis proveni^Ungiuntm confitentu tenuiorem pgn,
 tjuin Luporunii ikut & Tubennum oJioruniquc tnulrotum pifciu m Capitibus in
 veniatur, 4tque4dverfmncepliriucosi confert cperhibenou , id cem doctissimo Ron
 deletio ser .urem a grjviuic p otius sua (q tam omni iinnli Ij|uder substantia inesse
 competi) cale aJuin dejwinKntc , quam ab OCTolu qiuiUm amtiieuli
 ic pf odirc.

Lipi diviso condimentorum apparatu magnatum mciiii imp onunKtr, nunc elixi
 nunc affati, imprimis illi qui duorum pedum longitudine -mwi
 Ova eorum condita HOtJUC1 etio habentur: tunc enim non solum
 & delicias se servantur, ^3«c pto Ufuncnw, loco iH^ruTut pwtU..

ΓΥΑΙΑ-ΓΥΑΣΥ.

• Tota provincia munitis Crustaceis, imprimis Omens %guack. It 6C *er* retribus (cater: quorum .IIIIH medicinenoli, ucfioloeco prohavi; aliqujalimento fi i aliquorum qualities latent. Ego ex multis **pantos** perlhingam, qui in ulu quotidiano oinmbtisnuri\$2ccolismnc. Compertum est, hiequo^uctotumgenus itufticcuin deponerctempore plemlurui ancigtutruibismorcicrpearuni, inKtnaqt: ventris parte erumperc^ **ntnova** degaiuori vestucur.

Plurrs lunt Ijxtict *CtuU*, qtubus cognomitu varu additx IHorum qui iimplit. irrr nomenCwM andinnr, ilualbuuntononedules, quo* prxtercn; JIU CLUICN, quorum primim iconem **hie** exhibe<i,urpotcquiiifpc&u, magnitudine Ardigiutextern tji i Ic fupenor, ac proinde 6MM-rMf* dldui, coque itugis **acceptta**, quod nomdeo firequenrer capurur. Tegiturteuacijiptica, inamhitu multis exiguiv corrutuhjuperius auteniconvdlltbusprjcdiu. *OSto* cltpedibus ciun quatuorjimihirisiruiis **pilous, QO**gdiculu nigris, brackus inxquuiis longitudjnis, forapibus v*lidis rofraris & dun. I-tis. Color tonmcancn five vivi Tivcc(>d> est firure ruben<. Mutu &: graueft carne, quz optima: noftraium mimc tedit, atqtic *mgenu* ppcgruiajmum *Iolatio* es ijl u argrotantibu', quoque nxpc^orii morbis milh nun profunt.

inter majores & elegantiores variegatos habitus i tanta vi natans ut per os aquam exisset, quasi ex fonte exiret. Testa lunata in utroque latere posteriori deflecta, & in acuminem desinens. Colore est obscure brunneo, & maculis nigricantibus punctato. **io rijvejcrftibin, brutmis cle^-h** **AC or** nata. cum

G i

tju; moe

quatuor solidi tmtern^diis; braclu&tenAcuUGalbraftxumcurn fuacrifitarepraflic
tantibui > ttatic Geihcrus mcrico ules GaJlos marines appella/Tc mitu vlfio lit.

fm',

Incer Cancros marinas al i
generice nomen obemene , &
dito cognomine diftnguuntur.
fin-Oh 6C firi-Af**, Si alii. Omn<
hx Ipeccici fundoi aqux fallx obam
lui]atit,ranui ad littora prodciiinl^
mil amore Ambrar gritej:, quod
mart alluit, idroque ougno unc
rcfluxu capiuntur.

Vri Af* t cujusKonem d>mr
exhibeo, eft Cuitfi meJjc^ra
nugnitudinis. In tclfx medioi
nigricamcordjs h^ura, ahaque
natcdcpia liint. ill ambitu \\\a
teibibraciiuquedentaa t uici colo-
us. fori'iphus cxcxruleo alK
ubus. Qu u (ex ex albo & viridi
miwailoco fcpnmi i: ofta%i
portttiusduorm iges partim caru-
iei,plaiu,hirfuti,quibi
fompotiiCr um dit igitOculaeit
parns pfominentibus & longe a fe
invicem diftaunbus. I orpus mt<

rius exrulcfeir. Caro eft optimi iaporis, n« facile nocctvtnniculo.ctiamiimui
quantiuce ex aceco comedatur.

V J A V ' N A 1

Variis. TM}r« variat magnini Jmti Canai danrur, inrerque eo* maxune
nomen audiunt. Ego illo* untum exhibeo qui Ift *m , ic aiju\ (xnt^lki

C T M v » v' IL

Vrerqie cit bona carne, fed mat termuun*
ma j o r ^ ^ n s hiriutm, litut ex kocubm app*
Corpui jllieftellijttcum , luperntt cvtazium:!!
urrKjuc latere outJbiis quiterndy toode-
teetnoditt hirfutu cj'lanci >K
centibus cylindracc
dmim dextnim cumin
& intent atutum. Td»
rnii flavdeent. C*rne(untlatii tio

animadvert«e marinu dignirateccderc.
In ta ignores Manno Oncros ii#4f*^,i cenferur , <,,, corpe re
to, fiUvi colorli, crunbus ooo, rardque pilu r.!!

adco nugntudine dilcrepantibus. uc
finiftriun minus iir (mo t pedibus :
cum c contra dexcrum adco He ma-
giura, ut totum corpus poll tlludabf-
condere polTit. forcipe itidem est ad-
modi **iiii litu, txuiberantijsprxdito.**
Oculis *iibi* invicem oppolicis longis
& cininenribus, infl. tr aciculx te-
nuius, tjuos mumento cngir, & in
rinIA rurlus rcoDndit. Eduhs est, ac-
que borli nummentijled; rcceden-
tibus digniure intcnons.

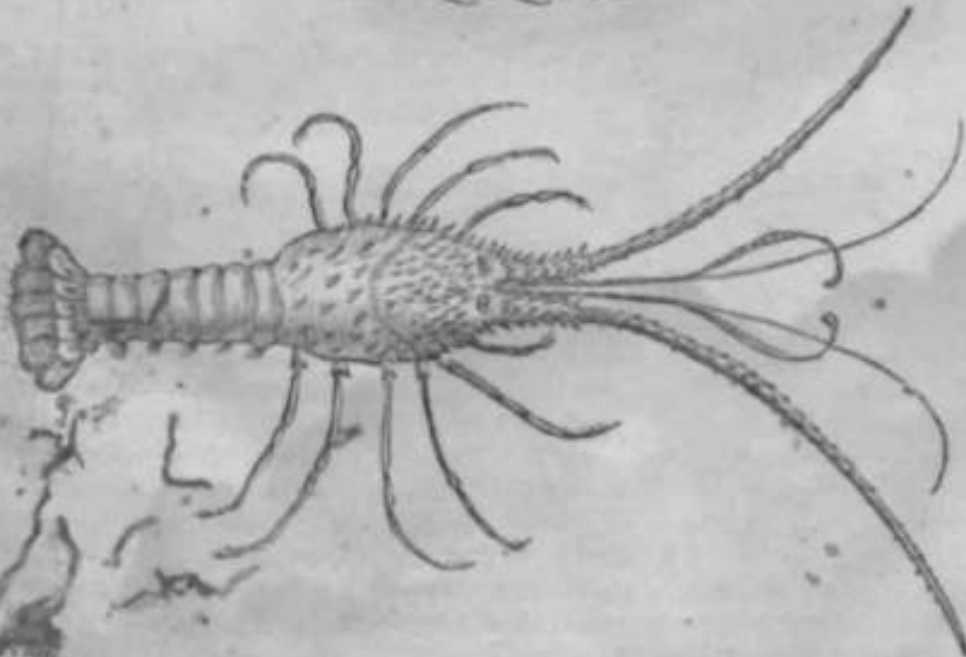
Tandem *ex* terre rribus
unum proinam. irumque **facile**
prxiUntiorem, **GuAmbumi** ab
Indiycnis vocamm. Is corpore
est **ronn do.** Cruribus oclon-
is pilosis sibi rqualibus, qua-
tuor inrcnodns difhncs.
firachii^ est duobus, Icd dex-
tromultom. ii or finiltro. Ocu-
losa Jtjlime cngir, ; tque mo-
mento inlonga **cavitueafaf-**
condic. Turmjnm iuura (iib
vdperam ddenint pabuli
gratuA' filvas **paludouscom**
magtio ftrcpitu aberrant, in-
fe **pentdque noa** raro i va-
dunt, quid ederrime cur-
rant, & L quidem tranlverfim;
tuncjucuculosadlinuconvertmil, brachio longiori utcunque elevato. His vefpe-
ti kukui non **fotom**, Jed &: nullte\ mltdjiri anunc. (juodque adco boru Antcarnc,
jntegr 14 **cohattibat iutHciaiti iuticfulicauculo.**

GVANRYML

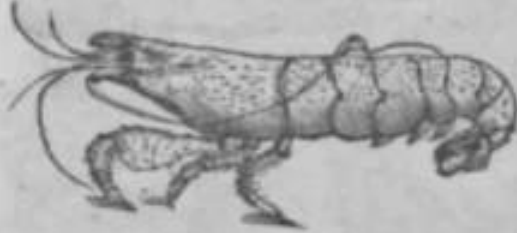
Por i QVIQVITA

Pttu/wpfjs crebro jd ntn c mjri 6z ofiiii fluriorum dd'crtur. Tefstj cjiu
enunenrus tnftir corniculorum icutonim jiiterim *fcactt*. Irujuuliba

Utere qm nq uabeicrura, totidem internodiis difcnda. QuodUVeteruiunguem tubet incurvtun, acucum & piloiim. Oculi prominence* cylindrical: jnce eus, supra os, quatuor cirri exortum fuxnunt fpinoii, inter qutn duo n> inotes teretes non spinoli, ac ultraracdiatcm biJcfti. Pofterior par* corpori* (cptcm jmithirnhbiinviccmjppoiiticonl^c, ciudadciincntem qumque ptnius. **Tcu&toi** a cocta sanguines fit coloris, rjtii que tiro xque in^reulubiu apud magnate* ut nofrurum i a quibus cum neque lapore neque aluncjicoQ quaiitate diltreparc anunadvertcrem, ulteriori defertioiu aon inlixr co.

POTI.

Virus Gamnutorum species fuppediut Braiilu, tjuort in aliqui in **teftd** habiunt, k-dinmu^ trxpeoti i Jliqui (inc o nichis d <rgunt, & gener^li nomine f«) exper run* tur. Ulcju; em qui *Garnara* nomen audit, <legantia & dignitate eaten facile fupior, eius iconemcancum exhibeo. Vulgo *Camaru*» dtatur, qui fufci eft coloris,

sex cruribus & trius internodiis /jtinoiisi: aculcatis, unguail in extremitatem definentibus. (\ri propc os **procttd** < quorum duo longilAmj, quatuor bre\ iores & tenutores, quibus abum tenct. Itque **fretfcaocx** ex Huvuj Armaris lutote, onni t're tempore, fed mcofibustnprimii pluvus, apilcatonbus ad uitolis dtTerumur. O<ti optima time came, **nee** £iuopxn ccduju

S E C T I O   S E C V N D A .

Que a'it de Avibus.

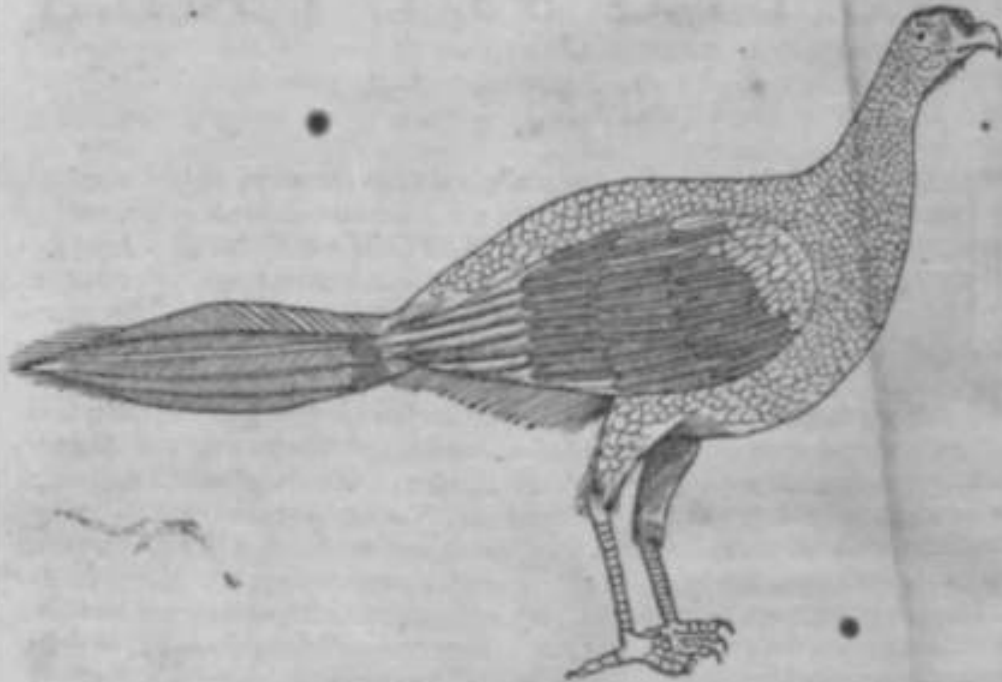
Aclenus de Pjiabus, nunc de Avibus agendum. Quod antequam aggrediar, operum preminent. de earum indole & conformatione paucim gCQCtepra&riCT; Miffis (i. iiliim & i. Coluivibus aliisque) i. i. mipedibus hue ex Europatll-itis, quxhaud magnainlibcum inmc- lms vel in prpif nwtarionrm• niii quodin calutioributhiicc regio- nibus proliticxmagis line, arcuincubatus minori remporis (patio loleatabflviquamapudnoftr.itc<;).

De mdigenisitaque Br. ifilix Vol. itilibus pocillinutn dichirii¹, quantum inter feva- ricnr, &c quantum cumvereris Orbis Avibus atic diicrepent aut convenient. Si diver- ltcacniplumarum, Si: colorum clepaiuiam, (pedes, nullis to tins mundi Avibuscc- dunt: vcrum cantu longe ab EuroParisii peranrur. Vcl d. un ». Kiirjur dcs L. d. m. garnilitare, icaiilvcih-es dangofUMK inconcinflii nemorarefofiarcfiauni-^edvixal- tcrutras grato aliquo modulamine anres demulcere compernim pit- Mcnfibus pin- viis m. mina earn in pars pinguefcit, ob frui. hium &: vermium ubntatem. Mendbus xllivis ad ripas fluviorum convolant, cibi, acris & aqux captanda- caula, ac pi; true rune Dpariz cvadiuit, ibique dum fcure apricantut caues aliaique aucupurte- chnafchaudfacilecvadaac. Pautiorcsquiucrofbrovelunguibus funtarmatx, hones fiios minusexdmcicunt, atque incavitatibusarboruio , vel hiuni, fe fidunt; vcrum plun- mzin fiiMmicaribusalccaramarbonun, ramorumqueextremicttibi adferpentiuin* fidiaseluQendas minim in modum nidificant. Pro penuriaaut abund. mn. i. ilimcenti. ut abicus (icrrditus tempotaoHervantadlocavicifUL tantun rero abaft ut mare tran- voK. ut. alia) luc diflitas terras vifitent, utne quidem hujus Contincnrismcditerranca verius Pauvam unquam penetran'c comperrum fit, quod adco bnmenfa (int interpo- fitalpatia. ur ipibsaviumvolamsfatigare dicannir, omncque cum Peruvix tarn aiii- mantibusqiumlioininsbuscommertiumiccludant. Palmipedes amphibixappritcsSu domcAjcz , lacuum & Huvioruin alumnx, obperpetuasvirefcicius berbas paiuft. es , mdncasis dtgnicace non cedunt.

Omnianni tempore ob infignem aeri» tempciem calidana flefaumidam pariunt. In minoribusvero (quarum pteraeque quocanou canttimodo(cmd ovaponunt)vix ovarium reperireeft: in majonbusovaria, partendique tempora, ex conuetisnature legibus fe nabent. Avibus fere omnibus , ut in duTccando ridere contigit, duplex qtuffiventriculusinatura conceffus est. Quorum alter ingjuviet in infimtcolli pane Ixarret, ut taulius cibum maccratum pullis regurgitet. Alter, vntriculus proprie di- ctus, intra abdonums capacitatem, infra cor , pulmonem &: jecur (itus, ex duobus vel cribtis p: xrer morem adco validis &: ligamentois muiculis compaAus , ut inirum aonfir, multaduriora Be a/pcra facile atten, imo iplbs calculos inc'o Ixvigan. Inulli DajLJtSpriculiiriipcriin orta (ccunduni longicudincm iuriiim &: deoriuiu utcjmque plicatarimfH^Hc, lii iri, onuics nujores aves j)r.r.Jitx, quamvish"rus &: color iubindevariciH. Innimonbinvero, quantumvi/uonicquj licuit, U non ipfiim felt (altcm^iorus clmiidochus apparuir. Vrcteres &;cnes, quod cum pace veteran pin- ri libfiTproiuiin Davcrim, plcrik]Juei<>juilli. Vefiot autemtarent. nifallor, >d dsm j miUndii bibant, pai vaque in us redundet utinx copia, lotium tnuimin atPBiu cum ficco excremehto deponam. adco (dlicet plai ut natura, ut no d iijrf(IJni ilccflet vel redundaret luprtiui. volatilibui enim io atre j pendulis oneritue dubio fo. ileyciitJiinn-i diltf ita.

Primo fe or. *^flMliver(x Phafianorum (pa les, prx ceteris jvibus*vcfas, pn ma- tu. ille obtinentes. [iictnm circa ci horumelcdus&: viduiraaonestraoaivi- ronfcnture vide itur:artamencinufcunque tct rax incol. evelme< hocriter tan- latum docti, in tencritate & nobilitate corum carnis, facile convenire cre-

MVT v'.

Si uolebn luc ave Atot* carni rencirarc6c occelltrnoim confideres,c\ pha-
 Canorumcftgenere: quibuscctam figura & colore hand nudcum dtflimilu jquan vis
 nun pauca in co concurrant circa indolent & ennformadonem curp otis, unde Pavoni
 coraparanpoflit, Tauam(pteadctpr3erugredine, cuihincmJc. iliquiJ vitUU--1 ran-
 (plendct.cumalt-! pennis ncaudUJnJummocJpirecvi ugris pennis quali mitellam 5C*
 nt.RoftroctegT^ pie incarnato. Oculis magnis nigris. Cruribus gallinacis. Cauda lon-
 giinfar Galio-Pjvi, quam e>*&C exten^ir- Lubenta qn oque Pavonum more in
 tcaivclarboribm « nfidet, alteque damatKu*k*MmL Caimi ptot
 jn.Kiopra-pjrata.impfimii aiTau.nulli avtum Amencaamm nec Eiiropxinim ce-
 dit, ac ptoindeapud optimitet ob dtgniwtematqueclegintum cicuratur &; oliturt

MVT V'-PORA' HCA.

Rcpentur Sc alia rjuTdc m fpcurt,
 cujus Iconem luc **upono**, quam
 Af*m-P*rMngdñiKMt. {liyjL litctnu-
 pumdtnc prxcdenu Mmtia die,
 digniutctarnencarnuillipar cli.A.
 tndole plane iinnlis, roftro tv
 pium &o (tennis i apitis differens,
 quohxc rofhv fit recti i, ic nigro
 tacxtrrutatc,! exortu uero cro-
 «a colorii: Ad mmtate capiti ad
 colli ltuumnigtT rntia pennis, in-
 ftar **hatoGaia**, cochle
 _Mr, pTXCCI!
 decoris Mra multo
 majordibus & elegantioribv,
 in criftam eripam. Hec ut &
 orum & Peda cum

species, pedoru camem.prx exterupartihiu enrpotis, habent magna abie adem,
 licent Europri: eodemq ic itioijit i uurantiir & lar nantur dicit. Sicuti. In etoia
 nobi joni bus hifce avibus (qu'i rnul(» aim negarti n est) ungluies uentricu
 aeft, que femefur n&: crudun dbtun prius retipu, an. fi aliquid fimilitudin
 ruminantium animalium genere haberent. Ova ilh>liu<gianiit, dura & alba

Tertia Phasianifcades, medix est ragnimdum Ultra duas prcedentes, Inn-Pern* di&a. Quod nomen forcaile accept t a liff damore, quiatdco alec damat *Utm lam*, uc memincrim per defertacum peregrinarer, ipfa ncino-ra rfonuilTe a multarum damoribus gregarin voliranubus. Gallinx domfticx nigrx fimilts til, cjtltque plu* minas rruguitudinis, tnucafque cum ea partes corpons communes habet; rufi quod cauda fir longiori, pedibus & cruribus magts iubicundi^, klongiSj **Mturaqac cre-£hon** incedat, cum quoque vercicis plurus m criltx modunicng.it. Ciro cjus prxcedentium carni guJhi & nucrimenci *practant*•ijnouccditrquamobrem rupervacancum puto, didarepccrc.

IAMB V'.

Poftquamdc diverfis Pliafunnrurn fpecicbus epimus, meritu (iiccdunt Per dices *fsmhu* diflx. Quarum dux in (ilvis litcoralibus d"antur (pccics,majores,& minores.Hrnugnitudinc noftratibus **ceduntalbc** figura catnis mole A: prxftintia, Europacis Perdiabus paics *fane*. *Vtriukjucpainx tiint* per *umim* corpus objeuro flivdeccates, verum fufco mtxfc atque nu **L nkoc**

Cxcra quxad Perdicumnoftratium uidolcm.carnifque teneriurem,atque vilterum conformationem pertment, adcolulcc BraTilicnlibus quadrant, utvix qmcquaru **folidi** a me hue adicrri poflitj quod non **ancca** ab Autiionbus Ornithographit lads luperque trurrituni **fib**

CARIAM V.

Egregia hxc avis filvdtrii *C*ri*m** ex *an*iaricarum quoque est paiere, udofoque loc is obprxdim delc^atur more *Ardearum* qtiamole corporis nonfor... \1 & carnis digniurc longe fupcrar : quaii pecutiarc ctlei hilec caUtlotibus regtonibus^caves *aquatic*. Itlcrxquf numtants noii/int dignitas inferioris: icJe contra teneritate carnis iIJTruftScolis Eurotie pirn uivcnianturinter quas cen' *VA\|^re i'.Atitm*k. *corpis roltu ammi elavelcentis ut volucriatum nigricantem i ere-* *rupu* pi"rni% vefittnn wrtet<* *atatis more Falconum.* **"CU-**

H GVLIELMI" PISONIS

mor cftintar Gallo-Pavifxminac, fidongeinfilvisaudirur fuo equidem nulo, quod aucupes convocct. Toto fere anno probautfima eft came, & ab opt imaubus inter pi- Jiusdeliciasexpctitt. ManfucfatU zque ac filvcftris allarur 6c coquitur.

C A X A C A R A' •

Licet Ctr*erk Accipitris fringillaris five Nili habcatur fpecies, qur Lditaxiis Ga- *(«#» dida: umennon inter vcre rapaces cenictur.pAjitmbis.Turdis.Coliinibi s & Gal- lints infesta, qmbus perpetuo infidiatur, ic facile pomur ,quod vi(u,ToUtu,unguibui I roftro hrmii, acutiqcvileat. Carnccft (aril laudabili, impnmisii juvenislit- * gpcgu eft avis, caudacxaiboA: fulco variegata. Pennu ravi coloru cum albis & i- vis pundulis.

Alix prxtcrea cjuftdem fpeciei exiftunt, prjftanoa carnis prxcdenti pares , fi- guraquoque cexternailli haudmultumabiimilcs, qux ab Indjgen" 7tg»*t9 Sc Imte * dz. In hifcc , cxtcnique plunmis exdem appendicef five inccftm^{orum} divertici interne confpiauntur.quar pailim in noftrauum avibus deprcbenduncor.

I P E C A T I A p o A.

Inter tot diverts Ana- mm ic Anicrum Bra- zilien- limn (pecio lixe Ifxtdit < ^ ^ p r i n t i p j t t i m t - m l c t e n e t , i j u a t L u l i t a n i l i n o n o m i n e T t i t s i n o n u i u n t i ' a d A n a t e s f i l v e f t r e s I I K I K J S r e f e r e n d x , c t i a n ^ a d A n l e r u m r w n e m a e n ^ t u ^ 1 n e m a c c e d a t e . O - s i n e s e g r e ^ ^ , T M ^ ^ ^ - j H ^ ^ ^ a (H i l l p e n n i s f i c u t n o i t u i o A n j t e s d o m e f t i - e x , a q u i l * m , u t c O ' j • m o I c . i t a 6 C f e d u m , * l o r t h i f c o i r o l l r o t q u e a d u n e t) & n i g r o , d i f f e r u A r , i m i v i V n i * a u t e m c r i f t a c a r i t e a c a r i s a l

perforans quod narium v>cc fungitur. m hac muginei p.ciure n it muln & p,ngu, noftY.tumque tcZor,.Inter a" prtmatam renent. Facili negotio f>&IDtw m ajtu aboribw

HUas pofflorioncm in aqua frigida (iibeunt taptandi semcaufa. Idem de indole tC
carnis praestanti i exterariun Anatum GlvctrianJ minorum didum volo , ijiurum
alia; criilap puunaccam gerunr, alix fine criilHs funt, qux omnes nomen Mtr-
ik aiuiiunt. Hanc aliaiqc aves hilcc affines line inpluvu , fed cum gula capaci w,
ni. Penan prxttrr inodum longum ris^dum circumtctrt,donee faemium live in ter
raiiive inaqiurepercut, quatr opprellun axlcoitne motu tence, acfi ambo davo in
coiru affixi dVaitsfolujjimodo mi scapitis geficti]aziO0£,& crebra anhdadOQC voht-
ptatis fcn/tim expnmens. ^cautincci fommc (alaccsaves lute Aiui is species recen-
ic-cur.

Scijiiitur domcflica palmipes
ipecd-GxMCii tiida, ob carnis boni-
utcm Celebris. Mole Sc figura
corporjs media* magnitudjms in-
ter Anates & Anferes noJti ituini.
Cxtenu pennarum &: colorum
elegancia utrumque (upcnuis. Ro-
Hci exrranit.iri- ad raedicatao
cftri.ivdcciirt moxrubra macula
mediam prrtcm capitjs cgregic
cuigente. toto corporca verticc
ad caikbm albo culorc Cygnun-
llar niruiit. pedibus est .lnattnis
cxUvorubcfccutibus. Pingucfut
SKJUC in terra ac in fbgmis. DigjittttC carn« . Aiuribus noftranbus (imilts, & apuJ
magnates in prctio habita. Ca^criim fern i i est avi -: magtu A: mnka punir ovj, oninj
fareanru(emporeincubanimbreviai&lvns. Sala\ quoque hxc species. ^kt^H*^
ccnliqic partibus intemis gencraaoni dieJtis prrter morcm valuiis 8c haagnii. Cnze-
ravitrafolixconfitutionislicucinnofratiuin Anatibus.

IPECA-GVAQ V.

M A I A t. V E.

Lham qttoque cdufium pjlmipciium fed nunnorum ferorum i
jpnitudine & Hpn*. Cxtemm nupm iHn Maps fujrm noftr JH
cojju* idinca parre roftu rmenu ad rapn
Guncer jnuntit videtur. Capis est cranij
Oculs paulo fulgentibus, collis >>>cWotipotonuteC!ypumttreinctirv4ti>. JTo-
untum pjrti anteriori flavis pluma de-
o mjrivivit, uilttl ore autem nidificat & ovJH.riit.
im uitidus ctuJcnv. Cam* est cJiili&:
boru

hona, imprimis si JUTOUS fit, fed quod percpctuo pii'civora , a quilxiftbm <<intem- nitur.

NRANDV-GVACV.

Diverfr magniru, Jiut Srrutbioncs tue repermnr , ita amen u» maximr Africams ni inores aliquanto exiftant , N. 4* Jbr- <7<4<< Mr. iiiiin
 Ranus w , diftrichu hoc Par .uumbuccnli, fed frnjuentim pau lo verfus Septentrion*
 lem tractum flum. itumfipuohimt>uJant. Crurum qu<icin turn Afruann luo*
 gurz Ac tmlola. Femnquoque BcUptdm dec: utire am <<<• caq te inconcocta &
 fit: gra per anu <icijunc Tret habent in pedjhm Jjptt>i J: tertius verios, unguis
 bwnit- , craffo, hand ac utn jpoftcnm unum dn itum tubrotundum, groffum, l-1-
 de diffr ^ alfr^parya}xYiaHT "A'<^ J*"HKTAIWt- C ollo funt incurvato odorino, cap-
 "•> inferio, oculis cfjancibumiprn,rolbr>cotnpreflb. A! sunt parvis, ad volan iuf^
 quidem incepti , quarum ope tamen alteram inftar veli er. ^uit A: c pandunt, adroqui-
 curfumt romovent non folum ut xcgvio\ ».ano evaJant , fed, quod gauru vilu in
 vafis his avil•us. iltrriitrijiTi jljrui in difcendendo, dextroflum & fufiroflum ita cur-
 fimm dirigunt, uttvwharorumtela duilete mwmt. Crreru: n plumis per to rutn cor-
 pus græcis inftar gruus , in dorfo lo nporihui it dqpnooribus cooperiuntur. Cau-
 dex vero non funt quimodi cr it< przdiur, ut Atntaoz vulgo pui gntur. Remis per
 dorftum expaofe *d aoum u^uc. led *pu-bilioribus , ^ w us elegantibus. Ponunt
 OVJ (uthtttn Salaces funt alio- B m itctu fovenl. mtribus ut tohu-
 |> nun aiiiibuf tpefta hint idmodum t menmlamauc altqu
 bitem teneant. Carne & fructibus opti mis , tun quoque piliculis ad fpare
 tibus velci amant, ipfique Ambræ græcæ non parcent , fi ea ad littora potit
 itis probata & folida , noftratium olorum & anferum æmula, quat
 GITiU •filltf.: iis expetib, li

Pittaci AJmticj, Afncmi & Americanijtoti orbi ob garrulirarem ac elegantiam, non vero obguftus& nrrriinnprftjiuuium, cdcbrs. Qjiii lace dithrum regionum !rvidiorim alumni, nullibi tamcn juiremtanram topum & varictatem dari quam in Br.ilih m*literunch : quos commum nomine *AtmrA* & *Arits*; minorts vero *T*r*, vulgc *Pennjutt* vouant. Vcraque ipecics edulis cucnucim Temper vilit.mc, inimrum bim at bini, alroque & ingraro clangore lilvas relonare utiunt. Vtcniiiipler. Uque Brafilixaves incredibiii colorum puldritudmc viiiimquidc-tn; ua mi!bin r'erc cantu auditum demulccre, ilio toco probavi: P?ittacis aitem Jblis prxrogiriva conerilj videtur at **teliciflime** ^arrire,imo tanqua 'iKjci(>ncprxdiri,(iiiTi homini bus colloquidifcant. Mirandum lanc> in valla luc tblitudmc & barbarir, ubi cam crallu brui-ilitJi ipfos h iijTuncs **occupal** i Pdtucos canicnficSimias **adco ctteris**.tnunalibus non ic • !umpijrkii.crc docihcate, fed&:hmnanos geftus Sc collocutmes ad **ai^nfilm jmitari as** Amulori. Omms gens Plituas lingua eft bra &c crafla, cum folidiflimis prarta motem ligamentis & nervis, quali perpetuo motui S£ garruht jn Uvctuibu;tt4 uimento Pfiruci a Grxascuani*i«fyumyXuvci dici mercanrur. Ocu>ratus unus acque alter (quern dome - ••• **meo** cuilodiendum dedcram) ijcyms di nocte le iptum expergefation», vel anobis appclbtu., icntnt/<>mnusfiibl>aitus **eft**, tuuieconfittit, non ialfumctle quod^caliger in Anftoc dcAquihs ven.itRi\ jlnlque avibufltilittm tnftjnict **a** aiunulia qua ova pifuff^T^liolumdormirc fed & Ibinniare.

In dicitis ncinoribm ilullunas res *pu* plittacorum amita. unde temp riu ex iplU tudjs rimulio ut gaywrum hutninmn Nam ubi adoleverint, quibus se tractant, hanc permittunt. Quaej Barbari, tot elegantif- chrom coloribus non con- ununr, cutem **nicva** inficiunt, quibus poftca am fete exornent. In cavis modificant,ubi foramen ex-

Tyr:

H

traron dum faciunt, acovaduo aut ma columbumiimilia irnponunt, ^{fine nido ali-} quo B&o, Ova (i eangas, non idcirco a parentibus dekruntur, (cd ,cqu. ^{feliciter ex-}cludunmr> quod fit Tub fincmrffc-niiv Iunii:plumaapullicucaAugulhanauMki ^{olent,} tuuequevrraiculut crafliis, in quolibct narium toraminc unus, ^{te quoque} Iffit ^{mmi-} rare cjpitis tuberculum quoddam in quo Itidem limilis verrois Uter, ^{omnes brevi} ipontexcidunt, nullo manence vestigio. Frudibui arborum dtliilantur. Pulli(^{co-} rum non minus in pctio habiti quani in F.europa Columbx; quos allat i ^{frisi, elta adeo} laporexmulantur,ucmcmincrun convivas inter cpulaitlun ^{deceptos, qui loco Co-} lumhaxumPlectacoscomcdraiu-Q^amobrenijquodadcociuldciii *.n. I. ^{columbu} ^{int} qualitans&dignitaiisltpicvacaneumducocaruninarTaCKiiti diutius julurerc. Lon- ^{gzvi} funcadmoduin liveagreftes five cicurari Sclopciis a ntilithui ri^uhcur m ^{ilvis,} vetad crocitantfmPlltracuniexarboi^uicunisramisaucpps latct, Utii ^{e capite pa-} tiunttir. Nil crtinvifbaucupe terrenur, fed uttaqucotrahancui: ^{ad collum coniecto} **exp** **eAtnt.** nec autugiunc uno captato, & in nuntica qua przcindus est aucpps, i[^{is} ^{alpicincibus r} epofito.

PIRACVIOI I

PICVIRIKTUA II

III.

IV.

Prxter Columbas domesticaEuropzat olrm luic allat. ^{quarum} **Itjmtnutn** in co-
 !LjmliaAriKest UKremcmum, ranxquoquedjniuiIpccinaicbffc ^{varia silvestrium Co-}
 lumharum,!' alumbor um&rTuriuruin.quj ^{nostratibus, colore; ma; nitudine, figura,}
 m d o | c & sapore partim simles, p ^{iram didimilet, caiqueutpotc qu*«} ^{tem familie sub}
 uno =*P«« ^{ciendrc, Ic unn. scujusque ic, >ncm eiiubere confji}
 Columba Pirataria ^{Minor} ^{ellantur} **!mv^f:**
 que&priftanaorrtexicruhabemar. PlrT^iirrfiHliw{L • illi f ^{terranus Colum}
 r14vomati: ^{nunc cineres v} ! fan ^{ceil}
 at* penmi trgun rtir per i ^{! fan} ^{-iui}
 ruin t ^{nt. Omnib;} «ekg««rolt
 & unguiculi ful: ^{alios cauda planrn^ca:} ^{alios medietas exeret}
 ba; ita ut praxcipua avium ^{nostratibus ejuldem speciei id p}
 colorum elegancia & varietate consistat. Omnes hie raro ^{separatum volitant}
 locis nidulantur, & amicitias inter se exercent, nisi quod subinde certis ten- ^{ant}

feckjungant.obfluduumfilvcfl-riun* defethim, quos certatim depopulantur. Pin-
 guefa&E ad Silvas rcmoriores rccdenres fclopctis facile figunrur,&: maxima copia a
 imlitibus &mancipns venum exponuntur. Aliquxcariun,imprimis Turtuics,cictirari
 fcpatiuntur. Pane, radicis *Man&ioc** titrina,vdcuntur. Defc&u ditti alimenti ,fruftus
 avellanx **nugni^idinis**, ex arbore ilia littorali, *Mangle* tiict.i, decluriiint, a quorum uiui
 caro caruniadco amarc/cir, ur minus cfculeni'levadat. Q^iamoozem us tru^hlnis vi
 gentibus, minus expetiti* funt. Menfibus pluviis poiillimuni capiuntur,&graco aiimen-
 to live- iilvc/lresfivc faginatx cxiflunt, noftratdqic **bonicate** armulannir, nifi quod car-
 ne iijit **magis** (c<.n &: **calida**, acejue fervidmy (anpuincmgencrcnt,at; **proinde** cjufinodi
alifficnta, at alias monui, in hilire calidioribus regioribus poftponenda ab iis tjiu iicco
 fiint temperamento. Pulli ante quani adolevcrint cligendi, & li macri lint, jufcuh
 tlixantur codem modoquonofrates aliquando Anates U Columbxprxp3ranrur.

I A B I C V - G V A ♀ V.

In amu ^ Iqu^nxufluvios &lacusfrequemed i nsl i ^ n qur Brasiliensibus
 i/(W»<;gjp,alnsmed]tterrancisA'A«(»</wwi,nofk.uibus^nir-ttOBff •nda.
 tftn ragnno, **craslo**, iatcnustaiio, clinpui. Muu ollei **colorisatfaiin** vertice
 atur. C orpen^frioic Ciconum t'atile (upcrat. Cauda brevior (.unahs **dcfinii**»
 j>arc albiL.intibuv, exicptis ili^ remipbus, qux rulnni colore tranlj
ellr . dura derratU, carOquovn modo prxparatui , ranuj um« ofo
 mdemestproha led **6cdon.Teniporchybern**<
 ^.ltotjuccfitintoliwlimento. VacilcabarbarisK miliabu* vdfip"1* v"
 itur.

MACVCACVA'.

• GaliiucGlvd tris est species Ma-
 €M^t*guM^t led dome fat'-i noll
 lior ic nujot ; .< deoque carnofa ut
 dUJIIIll fellTOpU: v m Gallinarum
 ty>et er, iuju r fagwnirr & lipore
 quoque non cevit: imjin: nis li em
 cuticula enplt x ratesal OMCUTi At*
dddunapj opatur. Mantio-
 facta xquci e silvestris leguminibus
 & op tixnis ai borum fructibus vefti
amac. Indillca. one vñcera & ova-
 rmm Gal Una run more difpofita in-
 vnujilova Ar. feris magnitudinis,
fxixrulcovirniicoloro Quæ quo-
minis bñ jxmit. itiqac • qundecim
 ccim imul. Roftro eft recto,
 oblongo. nigro. Alis nigricantibus
W b C & collo punctula-

.o exobfcureflavo&rnigro. Cruribm {xruleceiubui. Mulxfunt divcria
 quxoinn* facil* negotio figur, rur & capuntur. Humigrdjunrur Jcdadboi
 conrpeclummarl'oribus fe abicon mnt.

CVRICA'CA &: MATYIT v I.

Ad flimorum & Uuum ftagnanim 01 « frcquenrcrobambuhr *m
 Atatui
 mm jwi>r' hxc U
 Indiio Clutii compiraveru ,<juod quldcm y

cis execeptjs circa magnitudinem & colorem. Luitanis *Mtfitntu* djthi, *Sc Iconi* Ibi dum veterim cognaca videtur. Roftro cit admodum longo, actlto lakilque mdloi i.r. intai incurvo, colon's ex ignco fufci. Collo quoque obloago, plumis albicantibus exflavo mixtis. Cruribus itidemprxter morem oblongisrubricolons: paic femorts (upragenu, tibiifque (iiprioribus,admed)C[atem ufque pennis dertuucisi quod cum jliis avibus in pahidods locis vcrfari folins commune habet. Brevi eftcauda alas non (ttperante, coloris albi cano mixti, ut in Cicomis. Inhumidis pcalji Lumbricos venatur, quos roftro ex tciTicruit. Pik K ulis quoquecirca ppaj fluviorum mlidiatur.

me clUjKJfola, Taciibona, ut inter cpylas apponant, lyucimiilinte prxparctur cofbonevd fexioncantcquinadolcveric. i

ArdcarumvariarfpccicMina quafidclia tlcaldandxriuviorum & c loturum lacuftrium incolx & c accollx. f#*i indigenis. C^uarum aliqua; Sid Ures, Bdgis ^ittOO? dictr.cz- que ut colore ita & carne crteris facile prarfcrendz. Barbari & Europxi poll carccta btenres illisperpc-tuoiniidiantur, cafq; turn fa; attis mm kloptis facile tigunt: qua: ti nondum ado l ever tnt, in ill turn CX- petuiuur.Hxc, tjuxpnmofcoffer¹!, roftiu eft longiflno, redo *tc* acuto; lingua brevi&acutaicollohaud ader• longo i capite parvo. Plunns dlundiq; variceati colons, more ArdcarumfteVariutn, fed alarum pennis virefcntibus. Carnell fitis proba, *tit* a nofb atibus x<pc ac ab indigeius expe- QU.

Ad Ardcarum quoque fpecies referenda viJcEitrhaxj- vi\ /*« , licet pulilincudinc eas lunge liiprei. Roftro eft atuto, ui exurtu ex flavovirdccntc. Cn- flacl«gantinvrti« ere Q, cum e in plumis dcorfuipele- pendentibuy^jrx mgro cincre^cB^r'ts. Coll (>4^gUteure; cat it» Tubnlibus egreus plumis orna- lo. Btquefcit circa paludofos& ri- v. Atprimis menli- bus plun. Paucz est carca, fed bonz & tonmilM; i , ^jtrrenu lit.

lulbciliae dantur adlmt Ardcarum ipeic^cdules.fcdut yth^tic taitmmtclc Jilaq:

focoi' L

focoi' II.

ſocor HI.

Tertu hxcf#», rafcnrora, cjux erc£b tncedit ,&: decencer, rnfio eft loigo, acuto, nigro. Collo&:pcdibu\ pro mole onpo^{ris} jiltlilon[^]t Paws & plrnu mru g-uitibu* vcfitur, tjux, ut noitratct, aJbo, mgro fi: brunno varicgwur. bdolf atque .1—[^]r... i... i—rioribiii IJMUIU eft.

IACANA.
Uftmi. (iailina paluftli. Noftro Chift Wa
tt t)Ortl[^]u Jt tyn qumqtc id minimum * peccis
vi.ii. turura 6c %ui[^] fibi fimiles, fed magnitudi-
dine & color c. potiflummn dUfcrcnBO. Omnes
vero colorum degaintu cwffua» Gallinas palu-
ftres tongc lupcr JJU. Fie<;ucnaj&mx (unt m lacu-
bm tlagiunQbttt. Hone um cm c\ t[^]i alta taja-
** utjMjte puUcrrinum Ac l<i l c nui inui in ex-
faibco. Corporu mole, c* u3» •vjiiiof « gallinam
filYeftremxmubtur.Scdroftr o, collo, cru <bu*
fct color .netatC,JI(iv di&tni lima: cruri
mm.corum.: ue digiti, nuda, ut in tiparis folet.
lonctflinu. Ban A viridis funt coloris. V apud
collum, alx, & pectus elegantiffime fplendens
cut Pyones. Omnes in anteriori parte alx cy-
nicu^{urn} habcm amtid mautum, quibus fe defend-
rifibutpluvm potiffimum pungiticut
vermibus & peccicut Rufficulae paludres
vefcuntur. A ftivis mcnfibus macrae funt, ac p^M
inca us expetitz. Caterum boni fapctu
proinde condimento opus eft.

Quod fuprt in genere de BraGlar avibus
 hpaiis momii > id mine in fpecie huic *Gi\$ d-*
rtmtd five Rnticulx aquaricx exhibendum,
 kil iccprobica.ee carnicum pluribus mni-
 ranis avibus emarc. Vt enim figura <S> na-
 tura Rufticula aquaricam paucis c\tepm
goulatur; ita *ic* Higrirarr guftus iij non
 cedit quocunq; niodo parctur. **Tott** avis
 r **fufci** eft colons atque hinc inde albopiu^{l*}-
 ilata. Roftro admodum longo & tercti,
 m < tr emirate incurvo & fiifco. Cruribus &
 digitis pedum longis-Caudx veftigium nul-
 lurn. Csetera conuniuu more av i d i f
 polita.

ANHYMA.

Liter immen!K a-
 vium cohortes fela terc
 hate milgim Sc pulchra
 cornigra *jntym**. non
 culini iblum led Sc rac-
 di **US** ulibus inlavit. Fre-
 quenrer quidem pecora
 cormicain terra & ma-
 i ; raro autcin in acre
 •tvem cornu gencncni
 vidcre conrmgir. A cce-
 dir, quod lie ut Ruoce-
 roris, Cervi, aliorumque
 tencftrium, ut & ma-
 nrimorurn, imprimis
 monilri ifti us Monoce-
 rotis, carniu medicm.i-
 lem **imo** antidotal em
 palitatem extendant
 qp
 ita quoque hoc cornu
 ex **vertice** *Anbjm** *yto-*
 incn- B ta>.il(r
 pa tm<ui pi-iTipic. A-
 vis itaque l orma, fi-
 eura, & **uiti** quidem,

baudtamen cantu Celebris.inconannumA:altunnclaniorcraini
 h*. Rapuu c(t i:amphibia :nidum ffruitclutoad arborum taudtccs fuper terri
 ni figura. Pavone noCvj^io major *ell* femna cujuilconem htc *cxhr* deo:mas emiti
 quen nancf-J(p^ii|>otui inncnwTiU», dupli cit magnitudtms. **Cane** ell probata.
Pavonisi xmula^fVonunente pedorc im edit, fed raro lola, veru;
 muu. JVffe-ntur wnci partecrutcolx, unamortua aJrcram intUi
 cpifchro d \Cvcte.

Por huc **inhym*** roftro dt nigro paulum incurvaro, collooblun^i. a
 pupall nigri. ^ P tc dUUili India ilmilt.plvinRulvni: egaro, c ujinvcri
 goni, extret **masrHiz** jntrooi'um verius incurvatum, Sa os digitos longum, calami
 foptora fere crallitci, uflrtecolons. Ahr, J.>;lum. i ju,U
 icfaiic. Cruntpodflimmpenn»nul: ied cute fiska tefti a.
 iobtincilonj!OT,uii^ujbuiariui:i
 ma Vwcvu ntSnpiUia cnaicumni Quibus itidem v
 • inn-
 inim ad 31 j plus minus. conna t'ebre malignas & vene-
 i u t um cum Itwrti; lu tapilli merxhiitctur, nniTendo <<lorci ifit iijj.
 liunjni

lignam veneni quilatcm adcircumferenriamcorpons. Nec minus q^oquc tchaK* uiurp.icur cum vino in tnulos g> n x a u .

A I t A C A A , I .

Aracari major ARufticulxftnugniruiiinc- Apropruclangorc, ut mulrjealix-¹¹* Bealilaz, n^o incnactpit , acqueex patuloroftroacimunftmum ei- mo cJjJiut. Prxter uuiiuurnroftnngutudincm, Ardent admiraconcpullimum dipiun), quod icViHunum &: icniuJlinuim lit u brmz, JC locotinguxplumafivepcnnarugra mobile in co conupeatui . Capite eft parvo , tomj'-ef* , col looblongo&r /ugruplunui ineitrenur bus ubi- . Pedota icventtwplwnii cotlem ouxio confermaB fcezm cum pdvotuo mino , hue.* e ley .inn languuiei colorit w, 1>UIO &. alisexnigro vinvin.anc tulgennbus. CauAi inflar V** ptmci ex pirn colocis. Rara hxc avi . m dcasfis noounba num * ! : ! . ! . ! . QcnranrnoofbJii m ob elegantia , fed quoque obiiiumici&nul" ns. Cjioenimcju> elctetilis&;boniL.;ns, fed littoralibus populis . Itucnu cjitf vifcera nvorejlurumitigcii m ou invent

Qv ETUI,

Quete. Vegetabilia , & Sesi'i' a quardam, licet aliunde ati-ecta, tracta oris inter nativa recententur : eo prouidet i luume prater eund», imp • qui, ulil'Ui humaru* mletvi ruc Meleagra five Gallina Numidica fulvestris, Congenibus Quete dicta. A- bqu* « coBOamd Alncctre Lynti JII^IIX ex tnluld Aihcx adle : mum | paium ab tjAC^tofi dentet: utrxque o^ feiukm | turn in Brittiu jdeo nwdophej ab otrn.ihm opti rjn*:(jpuLin vuicu- Stoorpg todmen A. t r m urn j xjnuLum . li beirara a

Capite est parvo , cui mitella cutacea fusca imposita ad a untrue utuvtJi enita rubraa' temporj [irotcii: !urvo. itillo teniu oblun^o. quati c 2m l'cii' • s n : : : eleg.jiiridiints,nut i lin alba variegata, totum corpus ornatecoo peritur. C-ir> .¹¹¹ct JCIULH expetiu (>jllin* lu.fh i tium non cedens ; uno probo ali- mcucu ^ouuta more Pexiicum, ad car urn digiucjtcu. accedit

Abfbtutis preciptus& nobihoribusavibus cdulibus;dcfcibendxnuncquidemrc-
 il. uent tot minarum myriades, qmrum plcraeqc nomine vcm. tciilo *Guir** exprin i
 tur, fcadditis Variiscognominibusdiftinguunrur, atqttein c.italogo vulgariu Volu-
 crum, PalTerum, Turdorum, Fringillarum, fit (imilium, rcccnlenrur : led , quod r;
 'tione qualitatumaicoujter Jccongencres linnim quuqvc vilccTLim coiiformano-
 ne Sc canftituratione cumnnfrauum utplut!mumconvenient> particulan carum dc
 (riptioni [uperiedeo , ne Icifiorcm xquc ac memet rcmorer , quamobrem milieu
 co meo iariiladum irt puto, fi pauciores u(ii.iles, um> qjwv* pemcillo graphicc dr-
 l^ttngam, atque corum icones fimul (iib eodem cjpitc uuuncjm. Aliqux opaco-
 rftmncn. *orum* a iumrue ftmt, trLicluumquc'lilvcilnum , imp^ps *Mutgklw* , *Patohi*,
Ptifitts, *GMM&MI*, *Artii*-, perptiu prxdones: aliqua: vcro tiuuiorum ripas obanibu-
 iant, vermicuhfquc &c piicicuhv vdei anunc. Sxpc frixx , r,iro aucctn rofbr appo-
 nuntiiir, quod pauca: Sc ficciorisilnrcarnis, (angmnefflquein nobis fVrvidiorecm ge-
 nerantis. NoftratibusaviLulis faporc&r alimenti boaitate, paucis execptis, plcrum-
 que cedunr.

G V I R A P V N C A M A S .

G Y f U P V S U I - O E M I N A .

Vtraque *Gmrtpingt*, mas & Tomina, Celebris, umobmultam oarncmpingueni)
 qiiam oo damoremSt dupheemIbnumqucmedit, idquenontotoanno, fed menu-
 bui« i cmmir&ibus.rff^w; rcitushabentbidim feu coiivallem, per me-
 dium frcundumlongiuiilncm i rrachcmaniplam, undc eft, quodalte etianurcpol-
 fint, fuopotiuiquamaacupisnulo. Vtraque Turdclam rrujorem fupcrac. Pennis
 vctiuntur fulcis fiemgns, quibus virent«JuntintcTnuxtar,roftrolongo, acuto , ore
 que admoduni magni> &: pinalo. Cruta>tcdc\$ cxtcraque nihil dinnerunc a^l tommuni .i-
 viumnorma. Mas &rhrnna viv interfcdVcrepant, nifi quod jllji fub gutture pr
 deancparticuixcarnearnigrxihuicvertcxpluniisdeccorccurmollibus. Interpi
 Eiores svesi iicut Turdelxtioilraubus, lubentur.

G v U A - f i V A I W V M B I .

Guir A * *Giimnyfti*, Patumbi
 est magnitudinis pennis undi-
 que elegantissimae vctua.
 Vertex quili miM ex pennts
 p pt . . . >ftcorarur, me-
 jus aedio macuh nigra > ma-
 gna ^i sarpedhis &: venta
 irlutci. Iupcryxtll pars,
 mm, alx &: cauda, gT
 ma coloris, adm i torl<l
 nos in fe Anaturu \c\ Favo-
 Mk roflro c/t < iblongo, nx
 ero, inc: rvo ab utToqic l .
 fiipernac i icrne terra-
 A denti urn*loco. Gnu: bus

nigris,

nigns, pedum digitis 6c unguibus vulgari niododiipofiris. Cauda longiilima ex
buspenniirex« titb, 8imuit» pUurui rruifverlii velhtJ. Iruchbuigiudcc. Inali*
arbonbusnidihcat,undefdi>pctM.iuJc hgirur. Cituratuobclcf inriiin&:c.i
nitatcm, licet cnim columbu dtgtuucc cedari ntumulque *ornofa lir, t JBICII rite JH
rata pro cibis apponinir.

G V I R A Q V E R I A .

Gmaqwrriu, S;:rnun magniduiuc xqxut, rtumii ob alarum &: cam
dincm major vuicatur.Eft ex tufco CUCTCJ colons cum maculis ftavM&r aihomixa*
vertice circulus apparet aureus, roftello parvo, triangulari, parum adunco, a
no ui ucrcwjuc latere mululccx cniTx loillz endure. mt. Carterum nihil peculiare pr-
tercsudxctcgancum. Vctaeft ejus caro, fed fcextrudibiiipoiilfiniumvi&:if-^{lt}

G v i x . A - I t N o i A .

Gur. *r#M, Fringillxrunimagnwudiiusffdcorporemj^iipocrr
nifia coloru, «ccpm extremity! bus cuix &* JJIUIU Mcniibut [luyus ob fru-
ituum ubertatem pingudt.unt, &c time caro caxum magu I
que loco comedmii.

T I E P I R A N G A .

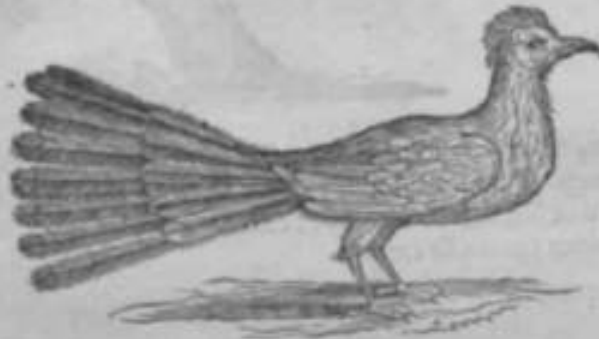
Turpings, Avi cula hzc cantu, confor-
matione, pennis Fringillam noftratum amittit,
ntt, i:fi • >xi COJ] ore fit magis carnos. &
cauda multo longiori, plusque longioru co-
loris per omnes pennas appareat. Gregaria vo-
litant, & facili ncgdno rctibut &: droprib
P! :! : uantitate capiuntur. : odciDi que modc, ut
nofbatn Fringilla, praparata apponuntur.

G v i K A I ' E R E * ' .

Gwrtperiti, Alaudx est nugniru-
 «...ic,aurej coloris,ciccep^{cacau'1a;c}
 alis, qux dilute virides funt. Sub
 gutture nuculam tubccnJgram, to-
 to pc&ore &C ventre macijiv infitw
 Sturm confpicuts. Rofctello redo, a-
 cuteflavo. Cxicravulgan modo
 difpolita ; Intfkavuul:is appotur,
 & mediocr^Bn liiporis, impni^{uis}
 cum fruchis illi maturucrinc , qui
Araca te Cnttib* dicuntur.

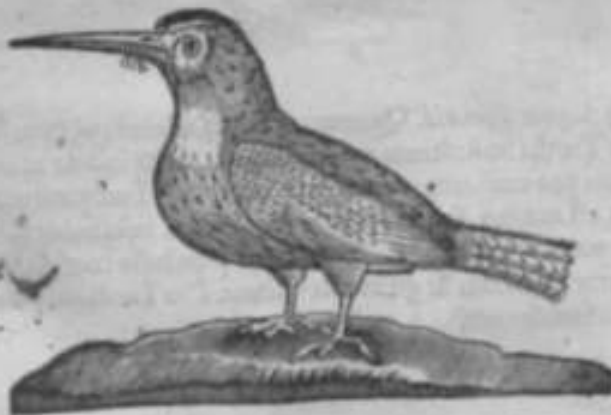
G V I R A - A i : A N C * T A R A ' .

. ^ S

Gaira-azangatará, elegans est avis, Picæ magnitudinis, ob elegantiam & ingentem
 clamorem potius, quam carnis excellentiam celebris : pauca enim est carnis ; licet ob
 insignes pennas & plumas major videatur. Rostro adunco, acuto, & flavescente. Ver-
 tex longioribus plumis, cristæ in modum decoratur, quæ sicut totum corpus fert, fusci
 eit coloris. Caudaloninfl^na,conlbnsoctopeniv^{ornate expansis, in extremitate al-}
 b>antibus. Cum crteru avibus loco Fnnguilirum madw unponicur,
 non contannendi.

M A T V I T V I ' .

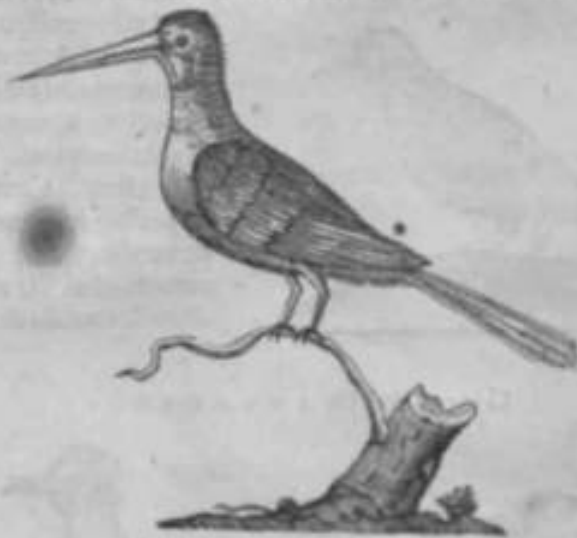

Matviti, Sturni est ma^{p****}. R :
 »>dbtur hiku, pilliJe flvonueoUflS, ut ui WHO. u «". TMf8 «' •««»- "'T"
 dgofltarkmiquodpeaore Ik«|noduni carnofo. P.ibcuhs feltatur u «« n p « «
 o «m, iuicq pinjueUK. Wagna coptt coto oiino apparent. arneCunt mulu a.

i-ui-

. Utimi

IACAMACIRI.

tutum, Sturm est nugrutudincRoftroadmodum Iongo,&in extremitate * << ' Caudatenui& longi. PciusficplunusextUvoac vni.ii mi> . C^*P** *PTM rum vi&ut,icpifcicuJis ddedatur. Intet extent avicula* apponitur, kd non adeo etpeata, quod minus tenet * lit evim.

T A M A % I A

Diverfa fpcan tlannirTtmMu. Qua;umnuximJ,»dditocognominc,7MMtw gnaid nprtmtrur , adco Turdu noftiaciura extenu hgura , ut fc indoit ac Ijporc (inu is, ut nulli avium (paucn pro conJueto rwt urx lulu except it) Eurfepratura mdius coraf*'' randa fit. Rofttu f ft tnapio i U>lido, parum UKurvito, luJut<>loti< Cliuttratto que grandionpro corpornproporcione. Tow cw» puniliis conf, ictin & magnus ma- culKfiicitvu^gjitur. Cul!uu*& guctm tLvcitunt. PioTutdii apponantur utcuqueq; aillate. funt faportis.

S E C T I O T E R T I A,

Qua agh de dnimaiibut Quadrupedibus.

Vemadmodum EriuliriJl' Scaliger non immerito diiTcnnt .1 Pluloff-
 plio dicente , vel omnibus terra: lucis d w . i , vel nulla uiquam
 naici: (ice conrra, qititdam in quibuliatn — rari xdam autem non
 provv-nire, apprimc fane oonfenfifle mihi viliis eft; iMprimis cum
 co natora; moderamiac , ut ficut illanumero, JM&: vitxtumha-
 bitudine, turn longniquitare inferioravel Itiperioia cvadanc. Cu-
 jus reivenratemconfiimaat pa/Tim omnes accrrimi Indiaruminv
 primis. Luftraroivt > quodque cnam Naturx acoofflOmix maximci confauancuni iic,
 ne tlicubi vel abundancia minium luxuriaret, vel necceflariorum penurta Mundus
 fatifce ret.

Inter alia .in itiudveffione dip ta circa Quadrupeda, nonprxrercundum 'puro, quod
 m^{dh}qua pecora Europxa in Indian inve&a,prarfertim Ovcs,Bovcs, Ancrcs, edanui ojffl^
 ns tempedemcaliuioremiatis |noliha,tamenmaciioresutiquerce&criantur,cafAcque
 minus (itccida& tenra qaaminnatali quondambllo; vel qm-iexmlucto itlgotcoo-
 clurno,vel errore diurno peculiaris terrx genius refultan^, liaic tenertoribus Eoropac
 vegetabililnisi ita qUibuJd-un aninialibus exotic^ minus tavcar. Extipiuntur tattten
 quxdam,prariertim Porci,qui in inclius mutati,fecceimditatisnon ioliim,lcd&mi-
 trimenti aigniads ulque adco pntrogatmni obtinenc,tit xgris^jui- at- him tutr
 & jucunde lint delicix, carneque ovilb przfcaocur: Ac proinde minus applican-
 dtim videtur hifceregioinbasNovi Orbiv uludPhilo/bphi,nbi .nt, OQiniumQviadru-
 pedum carnes detriorc<; exifterej quxlocis paluftribus, quam qua ediriobus jta-
 fcuncur.

IndigenxQijatlrupcdesvtvipararrcifamiliari dicatar.paiicioresqiridemincanramnl
 itudioe detcobt.Quasjttt & tot alulenliriva,conduccret quidemadcopnitj*. *VetGis*
 Orbis redegiffe Ipecies, fed ob adco varhioi &: perpemum Naturx luliin, taciltiiscas
 (pauciflinusquidem exceptij)guftm ,quamextfrn.vhj; iir.riimilinK!inc, cum A);
 isvc1 Europaai contuleric ALXeditqioddiftrBertia-in Novi hujusOrbb remorion-
 bus faltibus minus fimiSiarcs fine m^{aris} accolis, noAunbulx <fXMfIC niuIta-& li te-
 Bras (fUBCtatct exrtant.etiaincar,qux contraPhilojophiJententiani iuiIrmicaJoris&:
 Bcdxtxis liabcanc, tdcoque caatmprodireameni Ingnteotibtvincnlibuspluviis, ut
 ptngodcani & to[iulentiir.VtmirumnonJit, c-arunidiriL-rcntias,mores, iuturas,,ili i
 que ad Hiftori* Natural is &: Anatomia: cognitionLin tacit:mu, dirHuliut dignoi ci &
 perli^utaripoffc.

Qiamobrem lifer inrer omnia Animalia i millum tantani fffinttateio cura ttm-
 perariieftto humanu t^beaCinuUhs quoque Anatomia t.mtuni Inns adlerat,quam
 Qtiadrupedis viviparx: vcrquam tamen tatilemcrebor, li vel qaalitacesvd duTe<Eboncs
 cirum rudiori MinervaJbrtallis explicavcro , quam cunofusquilqueIarrolephos dtli-
 deravenr. ^J
 ,>

P&AarDoTcjdesEirop.r.isRrailirTtlihm not) mulriim diffimile* f aprcae Lidipena:
 "Cmfmtii*nt\w\ cornatz,& c.u^ttu ^fwicornuct pra'ccdentibun minores otiflrunt.
 Pils <ffe rplertdentibus, plabns, him inoc rui'co &: albo variej;::: is, impu mis li juveucs
 tuni mactde ilbxaccrolecate rcae preunc Petquilibetdaashftbetui ngula ni-
 gas, v fupra IUJ duav mirtorecfupra Icuivaem pofitas.Caudaluin brevi,u foletin Ca-
 TOifc, C)aili> rrupus mgns ,naribus patentihus. Cornibus mediocribusexnibu ra-
 mulculis fabricatis, villofis, c'icrttn colons, qiurquotanrusartttimnt. C'alhtac &:
 nreunditatecum I Europaz certant, flacoque untum canporci kitoo (ciJicci B
 UB jiluvioium, quod veris via mares admiKunttpoftca del rveleca nc*fle-
 iculuj*" tmiu. In utericorbui coiK'ipiint,lexquemcnJibm,&.'ni inus aliquando, in
 ' quod temptis intn^tdiuriPu>Eurnpx region ibm tardiui abiolvit »[.Non
 adco

GVLIELMI PISONIS

CVCTA(Y-III'.

adeo silvestre, sunt, qui
 favle cicurentui. Fructus
 ic frondev quis depopu-
 lantur, oancm aciuqu*
 abum, niman
 quoque naturalu mof*
 aliortim riimitunriim*
 po til a sunt, sicut in cer-
 nuciv, Jitenqti.
 maxilla denattv, Me
 n. ^uiim n
 bus Patlowdus test
 fit, quasdam non solum a-
 ves, sed & animalia terre-
 fbia nonnull
 CervairCi; rex, felle ca-
 tere; ego attentius circa
 duo pectiJlimum
 a Natura concepit neque
 & mteftuu impitf CT

milliimquidemfubindecomperi • qua forte visum effugrat, atque alia Jiqua p*
 dirtufumlati uerac. quod scUuTccsiJiu supplercc. tama u
 coiporibus uumaUum inih videtur > ut co mm apparente lovu J>
 lucrit collocalle in tapite quorundam pifucolorum, quam
 a nubile. Into, lunt aves qux tecte Anftotde v dica te uruu ddbnuintr -t-tn
 fel iplis perpemo conedTumcite taterur. Capreatum Bt jlilicili:
 lati & nutrimenti, qux vel allatur, vel jronatiKn coniiin."
 I'biK-Uporu cti'Hi.:dignjtaus nun notratibm. Vnum,fu''W
 villoils est conubi u .carne fia alimentuni. iu bpiJc in veotricu
 mentum pexbef haudtimtenuicudum t, iltcet
 nunc Orientali minus edebicm qu.
 nenau in pretio Kabitum. Quo lajn.ic ven>CfKe> <i>ficilit> aljquando
 quam ipioanimali in quo generator, vulncratum enmi tel-
 cruc>atque ventneuti t'undo p< OJ ipiiiimbidemi qucm fittonfiyw
 tutor, spe omni excidu co ponundi, ut mitu aiufque cuntigit lubinde.

T A I A C V

Taias, Porcus est silve-
 stris, sed Apris magnitudi-
 ne & ferocitate credens
 taifn noftratntn
 run ••• mellicorum mo-
 kin J^quuit. Aunt
 tis in dorso est solitu
 brevioribus & mollioribus
 nigri coloris, punctulis mi-
 nimis albis variegatus.
 Cauda est nulla, sed mo-
 dum probata est carnis, ut
 facile noftratun. Nomen
 mellicorum superet. Lardo est
 tenuiori atque bono. In
 dorso inter setas proflu-

nniruapparet \ artum carnea partin uucmbran-
 runi conto * < q^ur vulgo Vmi
 im effciicuii quuii
 Leyttcnlii *^> Jic oburgiui, qui tioninii
 Manunarum quoque vicem pf>ba c t l u u v * i * aumm-.

cf. *humorem* perpetuo dectillam, harni veriffimile, quod liigendumpra-bcatpa-
 pillis, quas more aliorum Porcorum (ub ventre peric. Perliunc du&iim fpintum
 emitteri; liairSuesnrnm perrurcs , Lcrius&Thevctmpucarunn fedarcntior cm -,
 fura Fr. Hernamli magis milu placet, qui in diilc&iane corutn, tarn iiarium, quam
 umbilici, uJiim illis in *ecu* m dcrogar. In multis Americar regionibus, prar/crtim in no-
 va Hifpania, cjulniodi Apri cjufdemque corfformarionis fenatura: irjvniuricur, quo-
 rum CATO xqueprobata, quarque maiiata urdurabilior lit, Jt.itim liberari debec a du-
Stulloh&eo aorfjli, aJiuquin fiiale crrumpicur. Iracundi itint &: vimticibi? admo-
 dum mernorc* Vulnerati enuuinHmtosl"o]cjirlui generis ^frocacrc, uchoitesfiim.
 five Venacord five Tigridcs, cum »|mbiK perpetuam «cr^mf ii imicit um, pt
 ttm adoruncur. lea union raro alcrnluin arbotem fjlvare Ic coaCti fucrinr vel i.iga-
 cinimi venatares, ubi nmc dux gregis, cum militilms fremens, truncum arboris h
 hoftis anulli nu>rdec *Sc* lacctar. ill) interim tot fens ctrcurndan,cas lirpernc, vd W-
 nabuloj velftlopcis tun lardunc, cum tanien *IUx* iuud lacile jutiaimtr locict.tcem
 diflblvi, nili Ibrtc morx vel famis t,i

Cefybir*, biterPorcosaquiti-
 cos five Huviatiles rccipitur, quia
 figitra *He* natura bimulum Por-
 CumxmuUcur.bccvibus eft c rut i-
 bus &onguli4,: ed porcinis, latte-
 rumPorasdiIjjiuhs,)i cnflitiem
Sc figuram capias, ic ons pilos
 aufdque parvas confident* Ca-
 ret *caudal* Pccuharc quid parcci*
 cahuicNatutade>! it, quod pr<<-
 ter duosmlignts dontet incurva-
 tos extra drcum p. ominciK) in
 qualibetVuaxilU denies viginti
 quatuor Jiabcat. Herbis 5; trti-
 cubus vefcitur. Noctambulium eft
 anit •ul,pjbuiuluc gratia fluvios 6L
 totCBCCS tranmarat, clamor inque
 Aco hoinbi-
 lemedicde nod., ut nobis infaeris
 prnmirn terrorm tncufferit. tirc-
 tratun infij to
 ntiincrocirunp.lv Hn
 notum oberrant; c imque tardigr,
 JldA Cot, oon curia, fed velo-
 ciilimanatationeic iilvanti venatoribus,
 i[tia i] mari vel I maxime notunt. Carte;
 um
 haud ditnuicimgnacopulclripcti-
 •el lagittis figuntur, integritque
 militum cohort abm
 pro! o fatis alimentq
 incrimt, imprimisftaflbturca
 ro; fed quia dignitate Apt •unit &:
 domesticorum • cmtooditj cjpit
 lii)us c*pkiri tantum proddidtsappomcu.

CAPYBARA

CVANDV*

i, Major 4: Mum, Aficaniu truuem eat pane fimilii.

Nostranibus Mfer-

• i

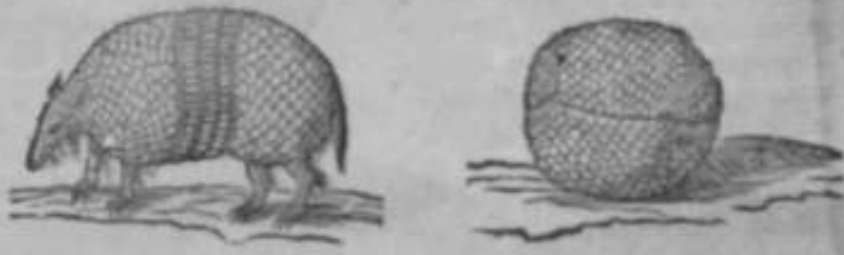
i t

Dfrctam*

Derchm Lukrmiso**TH*tuhctTO*.&quoque *fffatht* Ju irui, quodperpcttm fpti
 acialis ar l atum fie animal, de quaruni tamen cjaculatione in hostem »icque i
 vcticnola vd medica qualitate niful nobts hie terranjm aunpertuni d I .licut de alia
 *Erinaceorum(pcttc in Africa atque in nova Hilpanu tctfjnnir Autofev. Hr~ enim
 H(ftr« ob iniignci alii mentofas qualie^t& poufltmum ceJcbrjs SJD:~majota est ma-
 gnitudini j. Tocum corpus piliscaf et, sed apiculis ar tnarut unJiqui.
 icentibus. Ab uiiiione meutan addimidiamtcrettmprudinem rch
 ia mjjncjx, cu^>n jlbitar. Gipite cftquoque aculcaro, c\ cepta regione aurium
 SJOI is. < il! urn narc^tfoi liabct mutco},qui bjil^ni Fvlnuunt till Ciuunt, Oculi
 prominences &: fuigidlK-tuda oblonga ab exorcu fuo ad medtctate i
 teri ir mediccat mula ell, Ararat luj^et teta*Purcurum infbr. Intersiii:
 etu circumvagatur , fpiracquefiaribusqiuli anhclarc: v<>tcin cdituc
 dit arbores, led tar: g q p

volvic, nc labatur. Fru<.iibu5 nan luluiu /cdGallarum Ca
 mm dam ;ur perpctuo miiduri amat. Kuutc f
 fit vtiLitonbus. Came cit admodum candidj , pmpu.cjqc **gta;**
 jntr; dclictai appooit
 iccos cium qije volL * umedunc^n
 Sualt, ut luc hoster , came fiint, tctftcquoqu.

T A I V ' live A x M A R T I L I O ,

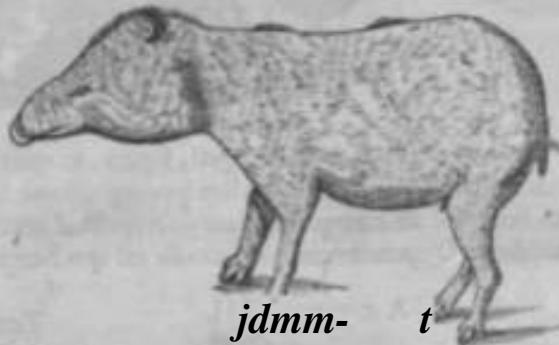

Cum in Occidentalibus nonfoJum.frdA: *OnemtahtIndu:*~rtibus frequens adeo fit
 hoc inulitat& con magnitudine, figura
 quoque subinde variet. Hispani *Armadillo* satis appropriate, hoc est, Cataphractum,
 Belgæ *Schilt-Derchm* nominarunt. Beasilis indigenæ nomine *Tata* generice totum
 c atutiuliurngfcnw loritamm t
 ho<~ ostingunt. Prima & maxima *Tata* p&e: cujus descriptioni superfedeo, ut po-
 te quæ non exhalo. Secunda & præstantissima *Tata* est, sed priori minor. Tertia *Tata* p&-
 r&, præcedenti magnitudine pr, cujus solum iconem exhib. ~, sed alteram incedentis,
 alteram dormtctnbestix, OmntbuiHHcftmmuneest. qiwdtone*oflea ex I
 elegantibus composita oper rtaiitur.qtiold
 pilis & pedibus, lice • ni^vmtudine^dicnitacc u< se dicit c<nt.Iteni <uod noctap-
 bula & salcia, rostro fodi .^c n Tdpran mortwnupc sub terra m cav
 in aquis instar amphibiorum, imptima vero supra terra mmut. aliorum quadrapedum
 degant. Horum • demati: caro, excepta illius *Tata* ?*>4. non k>lum veica, sed ob t& rffi"
 ratem & albedinem apud magnates pro deliciis apposita, allata, elixa & in arto:tex mod-
 dum condita. Coniædorum & Potcellorum carni præferatur. T JMOB
 Talpis in terra potissi ni sm MBtttQi uliitlllll llVllMlll : . r fif«£UBai ,
 & Melonibus cæteris aris, imo Gallinis vescitur. Quamobrem rustici ra ex-
 ofthalent, usque perpetuo valis vel caniculis insidiantur. Hæc autem specie
 peculiare habet, quod dormitaciam, aut venatorem eludere volens, prioribus ac p-
 rioribus pedibus collectis, more infantium in utero jacentium, ac auriculis usq; tractis,
 cum, cauda capite & ad caput clara instar pilæ se componat, atque per ~mpulsa
 curvato dorso ac elypeo, ita lateralibus exta emittatibus, ac ante Jp
 fertis, ut nihil appareat nisi lorica capitis & caudæ, adeoque instar conchæ firmet se
 claudit, ut ne à validissima quidem manu aperiri & dilabari se patiat. Quæ ob
 mixtibus fortitudinis & rationem desiderans, quoties illud dissecui domi mea, ~

camquepnevexam, quacegicur, invent etimquaruor commil'lriri^ trirrfvcrfdlibus, len-
runi in cute conil. incibus, quibuh loricam extendere t£ contr-tlicre potest. Qiar
lonea. Sgurisqwnquangilaribus cleg.inti ordinedi/poinisiimltjr.intercominifitirt
vero parallelogramm, &c quxlibet figura fquamulis lenticularibus, colons ex albo
fluvdeenm. In quolibet laterc musculum reperi iniignem longiim & rftguram X lu-
bc»tem, plurinjis ribns. iradficuifetim difcurrenribui fecundum longitudinem, quo-
rum ope validifimam illamooncra Aionem & rorporis conglobatiuncm excret. Cx-
tenuncociuit & ^ncranrtorealioriiim ammalium, Prxtcr alia ialacitacts lign.1, ac-
cedir quod gemt^Jia in oim Ttiii prxtci modum leii^iit cjtfaatuucrit^iiJ.i prom-
ncanr. De carflM prxikmda ainneruoU (upramonuj. De vi mflcamctoia Lamiamm
Fr. Xirucens w" luud v;utx fiiiici, ut 6c Manardus, mulra .utiitotarunt > verum amc lu-
flenui mcomperra.

Tifiieretj, Lulicarus Jitti, mi-
runt .ifpoihi aninut, m^gnitudnc
Iuvenci (emefir is; dorfo incurvato,
figura corporis quodammodo ad

T A P I I E R E T E

jdmm- t

Porcum acco- **Jens, imprims oculat**
capite & por- **ibus. Promuicide** ell
liipct os pixcnimcnc, quam vali-
diillimo necvo conrraiicrc tc exten-
dcre potest, Orcdetitaco jnurra-
qucmamlLi. L.ocotaudcxiguum
priKdliim babet depilem. Cateest
loiul.i [iift.ii Aki i, brevibus piliv,
umbrx ^: fufci coioris, Saljx est

besti,t & noctambu ilSi q«x arborum frudog, .imndincs facchareas, dep^pultur. Inter
amphibia nonrecnierur : Huvias umrti cranlnacat rapidiilimon. Czaruin iners -& fo-
cors ipparer, adeoque Inctfuga ,ut in denlis ineditcrrancis film uiterdiu dormirc
amct:Itaur,lt dcur animal aliquod quod aoQa cantum , nunquamverode dicventur,
lixclane Brafihentisbcftu rjftfi&M dici minimc meretur iquldem tamen Arifto-
teles &c Sv.ihgr ex terrelnuni ^encre in Alia non dan autumant. Caro cjus vcfa,(ti)u-
venis . Sc rite prxparcur, bubuiamque xmulatur, eaque mediterrancis ac marts acco-
li', in Irequcnii uiui extibt.

InterQuadnipcdavedra inluTcciiivn \$c camptt littuijibusfi-e'quencia.lcx fepecm-
ve Cuniilorum & Leporuii fpectes extant, communi nonunc corrupre I-iiicaius
fun 4\$m*t» dittJ. Quae ur tMgnitudine, colore, i figura nunmhil inter (c djicrep,mt;
tea natur-t, indole, naraliiolo,atquefapore multuin interic conveniunt,&obcarnis
bonicaccm,omnibui p.iritcr iudcjcicusriabitaquamobrem mulii iacolat,ntnc<ied-
jnibsmiicCaimvetutit'i vel odoriopcits ii)Ji.l],ni.i:ii.i!H,rcncrtoqueantroKlaburrA-
que parte foyl iinr,&cuiiculuma£himabucroque la:cre obnirant, idemum m lrum quo conlidere autumant, tongum cultrum infigunt,ut iutransfa" gancprx<Ijtn Sib
ryrra lattantem.Qiii vAri cjmntur, dcurarj fepattuntur 6c pingudcunt.Vnjvciii hare
Lepo i urn fie Cuificulorum hndia jdino Jum est fccunda: ieptuios Sc ultra urio par tu
carulos ter unn aainoprofert.non excos taincnmorenoftranuin.

Pnma,quxm^xtrru &nobilar»na
facile inter eos existit, ma-
gnitudo pinguis **Si cralli Porcelli,**
cujus inter gemitur. **Cibum obi 4 turn**
non pedibus ore Ciimculoruni de-
mer, sed in terra de pofinim devotat.
Capite est crallo, iiribus prxrer ino-
/rmpjrv,,^,,,^ tlu,j4 ,utpler ique
hi Cucicu¹. **Cnmprt** era paulo po-
terioribus breviora : ita ut non adeo
velocitate, quam yehementi quidem
ve de holte vmdicet. l'iliv est

P A C A L

13

brevibm,

breribus, ad caffum duns, umbrx colons, in Ucertbus macukscincilprxdito. Or.
ne est tenera > pingui. lardo non tntitpcm, li allectur, fed inter cpoiai nugnatumi
Lcpotcs &c O p i ex in Europa, habc tur.

T A T . . . II.

Secunda rpecies dicitur *Tqtti*, figura, nupunwline, f*la, auribus, barba, Lepori-
bm^viftratibusuit Tom.Ji. has species maxime similes: v:chi quoque. fertilitate, car-
nhboniute ^bEuropxuminti<.diiLTc>ant. Eorum IUjucmorciniilviV non intra terram
tudiricit. {^lumobrcm turn needle dUjm luirauorumJixrac

A C V T I * 111.

Terna Cunkulifpcciei est -'P^{li}, vulgo
I tipte CMii. QUJC nugnitudttu & figura
est nostratumi: kJ inter cosqui'us aliquid
jorcini intercurrit. Praterquam quod p-
lis fit splendidibus, rufis & duris, ut in Por-
cellis junioribus: grunnt quoque eodem
modos inferiorque mandibula i ut m
brevior est fupriori. Stoorpampr
p
KB>i wioctatcni* vof
dim > muf<Jcnijncreij>iai>> cum
jiuJrii . uuribm umen
funt, dilcrepat. ! offeriora
giora, digitis sex: anteriora breviora quatuor
.cruragU

tantumfunrpridi' autque liredeanctri
devoratque quam ocillime. Adeo denique a natura munitus, ut si non unguibus & den-
cibusfenjertvaJ<t,vc1o. itate pedum se falvate possit: ubi vero irritatus, vindicta micat
pottos h Jt, grunntcn *lo ooitit human) postci i
wculmoftratci, JOHMJUCpikrt engic CJT
1 amhropoj fit. Scd tenenutt on us prxftit, fi fiWcfrttou^ctur.

FAVIA SOBAYA IV.

Quarta species *favia sobaya*. Quae ut Euro-
paeis Cuniculis magnitudinae cedit: ita diverfi-
tate & elegancia colorum eos superat. Pils est
mollifcuis, maculis albis, nigris, rufis Cru-
I li>U> biOftOfUtUS. Ai I ternis digitis sex, postre-
ru>quiii n i Cap. ic 4: dentil-
bus, cand. rn^mMBul)... f
Cuniculorum species tam familiariter in rebus ci-
curatur, qiuAiKrv.imuinjikuL-
nes feliciter velutur, &
pinguefcit. Grunntendo cibum quasi a dome-

flicis mendicat instar < unicular domestica. Dignitate carnis ceteris haud cedit, impi-
nui
tum • aJco<[ttchuniorcif
undans, ut male fiat illi, si nimium aquae potet.

Qmnta, *Apereidi* & A, Nostratibus *Drift-rat*
 Cuniculifst fbccies minima, abfque cauda ,pilis
 Leporinis, ut &c capite, barba & uicdTu. Vivit Cu-
 nicoloruin more, cjufqucnaturxparticipat t niii
 quod pctrolii porius cavernis, quam arenofis
 nulc.it,utideavi.*n:i[oriluis&;vuconbus (T)xc ca-
 rculx elicitu &: capitur. Eluus, af'jtns, con-
 liitu*, apponttur. Adco cnitn came eft *tencxi* Sc
 bom ut Ciiniculos Europaros facile lupcrep

APE REA' V.

IAG V A K A.

Varix Tygridumfpccies
 tn filvis reperiimtUTj qua-
 rjm aliquj: majores 4: ob
 cru*iclitate«i nimitimedc-
 bres, quas»Btpocenon cdu-
 In, pncerro. I ix mino-
 resvc *icx Lni;um Onfigc-*
 nraliter diftz, Brallliaaii
 peculiari nomine diftin«
 &x. Quartimprtnunucu-
 \it.i.Jjfm.Jr*, fccur.da hgut-
 rete\ in cu C«j*«<ir<,cii¹¹
 icon Idideramr. Scnjores
 brevibusjuniores longion-
 busf iir pilisc. paulum cri-
 ipiMiiftar lanxovillx, mint
 CaprxinflUr ex flavo i ufe-
 fcantis e ilorinuncmactt-
 Jis nigricantibus clegonter
 difpolicis. lupifercluntma-
 gnitudini> He molif, I.P.I-
 ecsquouue, Sc honunibus
 xque »L befttisinfrihrifnm
 fame I cal unt; alas etiiu i
 greg-i rris can; bus, imo vel
 folo accenfo rogo de nocte
 to fugam agantur;
 ignis enim vel lumiim be-

IAGVARETE.

beneficio rue Jixioiq DC icuicrumd ab tus alitfque NOXIS animanciluu tutari lulcbani.
 Tcmbiiem uothicJantufcm mm iiiiilai- Cams tamehc* excitare fotent. Prarda potitx
 cam dilacerani, capAitqucin ipium cadaver inimirtunc, fangtuncmque imprnius fugunt.
 Licet carnu bomtatc, vole capins, corpora, cauda &: oiacubs cutu inter Jc differ am,
 c?culis tJiiien ip>cis,barba i'uiigulii'tclinis,dentibusacutiirimis,acqucin>iolciunvc-
 inum. Nec ell, quod aiiqu puteta Borbaru *Tifmytru* tantum expcti carnesn turum
 rapactum aranulftni lltxcjum quar rufdecentibtu &. rlvadcentibus rftatulii Imit, ab
 omnibus jutiim huropans incolif, uAu Vitulin* jefhmarur. Atque ipic mm line a*
 mirantur rduAus liim, non plus fernnamlapuiflc mn rapacium jnmiaJuim carpeffl-
 Attr< lamtos voltu (emper aniico% <>ni<riinisvaJccudiruriot,ucabca k abJbnet
 enr ^cJ f3bns U\ tem vdeef cntur, ob,l<rvividu iquem grncrat laaguincm &r fiicnun
omnif. iKftuA: avis rapuu-

* LacertMruyu exct aru* prar caxens nugniQidinc & pulhncuduK extellun t
 quos luc dantur. *Pjot Igaina* (corrupte *Leguine*,) alius *Senembi*, pofterior *Tyguaya* di-
 ctus. Qui, ut exterius nonnthl dilcrepanc furina, ita intnius pLac inter se CHJ*C-
 muiit. ituldcmijtif funtiunit*' Pnoru curpui duos est pedo b o g m > ficnt de cauda.
 foui^U J *cusfy*^ l*tc viret miUt Piktad, niiiquotimaculu mgi icantibus & albis
 t-ndulati lunt inde varicgetur. Cute dl uiulique (qoffwla. pone
 I 4 tapur

ccr fe Gbi, pauci* etcep m , mu! rum Cnules. qua: C*rM» is ttm Luli r«iu, /tfoclif
genis appcUanrur. His caput fecrurafuntfufcj, vcnimnutuhf rx umbra vance
Caro &ovafuntvcfta::ccur veto pahti est opitm!,arqueanteceliitoim||iim iiumaii
ccora luo lapore.

Plerxqiiic ccrrectres refh opcriunnir njj? ^{icantc, cui v jrix nipl icantes & illefcen-}
tci figurx gcomemcc quad tneupex Tilrantwr. SicutxjppofirKh: ^{hee figura liquet.}
Viv I num niti be CTcm, exiguum, cumque bl cviiTimum, ^{hkkik cdurI. Inedix patien-}
tiffim. ^{cfur jdbicnnjumfercrantllurnaquxlbluiii domin- <x fbrbeme. Caterum}
radicibus -J&:frudibmul\ ^{estribus velici ani-Vit.}

Cum «Philofophoconiler, quod pier jquc<" ^{apara, ut quoque: ves & pifces, vesica}
A-'rciubuidbtatalint, teiluduu ramen marxii: coaccflbs die exaucop ^{ia confirma-}
tiumlubco.

MuJcanrxtcTca < ^{ezzi Pl. ilofiohi JcTctudinum indolc i' gencraanne narrari}
qu* d conferantur cum hujus NOYI Orbis Tdxdimbus , alu ^{qua dubie nuci videri}
pc mt.

f i N I S L I \$ A I T £ R T / / .

GVL PISONIS

107

GVLIELMI PISONIS
HISTORIAE
NATVRALIS & MEDICAE

LIBER *21* ARTVS.

*T>t/lrboribtis, Fnakibus, & Herbis Medkinaiibut, ac Mmeutofis •
in 'Br./tlia <? circumjacentibus Indix Occidentalii
Regionibus mfcntibu*.*

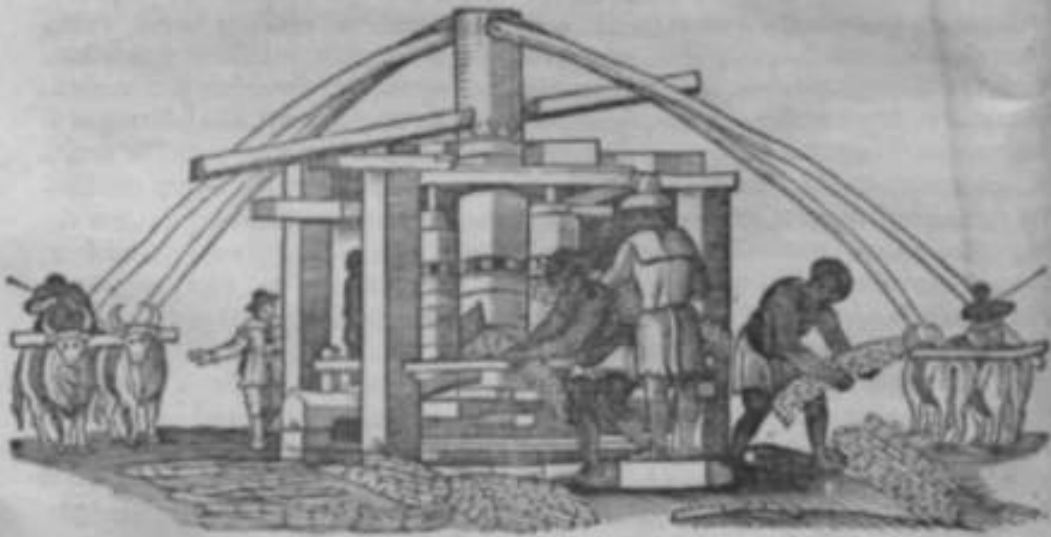
Pera&oTradlarti de Animalibus edulibus, ordopoftularevide-
nir. ut Vegetabilia Atimentofi &c Medicaincnrola us lucccdant
in tequamad Vcna& Antidotatranfcam. Mi fl is iraque omni-
bus jJlis, quorum vel uius Medicus adlmc Urct; vel quxliuc
alitate flutt»4c abaliis fati fuprrque antejnc expolit^it
Malta Medica, Citrus, Punica, Mil mm Turticum, Lapis
Bt.vo.ir Occidentals, Ambra grtlca, Mimitiai velquxlblum-
modo quarflm compar.ira (iuc ,nr intinita lignainxdricusec-
Iebrau; Ea **taOMtt** perftringenda duxi, *qasc* in Meditinam
furit recepu, atque abalus & mcadArtis nuftrx **incrementOtal**, profpero iinrpati
fuc dlii- Ailco cnim ex re fore putavi, Tic quam multa (ut fi>ler liibuide farrago exo-
ticorum liaullu facili & (upino conperi) led quamprufuii. **csAutiit** marcfisc Medi-
txmonuiiunt. 1. ulinutiuiionemicilKet Diofcoridis potius. quam Pliniix Theoparti,
quorum hi tanquam Nanme admittabilia, **ilk-** ufMedlco tmd jJoptentur, propofuir.
Verum cum tanexmolis femperfucrit, novis autoritatem, obkurislucem, dubiis
fidem dedille, noncfl:, quodnufii urrogem m re tam diiticilivoto ledom ljtistadum
iri, (**edpandpugaviucan**, mcuImmqueSolum, ingenuislufcorutibuspatrocuuni-
rum confido, atque pofteros, quibus phisocii &:cruditionisfupererit, norHbliim qua; in
ciurranonc **Vegeobflium** &: **Senfittvonun** defidcrantur, lupplecuros i Jed & multa
convenientucum aliis Mundi partibtis obfetvatos. Nam qucnudmodum unaquac-
que cerraqua: dampeculiariaproducu, alin regioribus negaci: (**ficut** liquerintercac-
terainhujus Contmencis Occidental« partePeruviaArgenuiciaJrd minus lalutitca,
atque c contra in firaJilu inncralium mopi, led Acre, Aquis, &: Locis, corumque
Vegetabilibiii, admodum bcata,) ita ceriilimum eft hancquoqua reliquis novi Or PIS
Iniulit in multi s natura l i bus non djfcrepar.

Exquiliust. uitep. uelLctper|ictuusi)lcunmcn(x **Nattirflit** lufiis inialuteinmortalium
tonge litc^quedirlultti. tj\nn **Plifcotuna pleriqUd** acRcccmi(numnonpjuci, quide
Medica matena verba fecerunt, una tamenomnes nondum ad medium, ne (**noun**
adadeem faibgim»que, rcm perduxerfc Ojnppc adeo ipcciebus ac viribus abjndati*
& **flBpha** cll ille campus, ut menti/Iimojun: caquxiiipiokirur pars, ilhui qm ipn>
ratur ^**nunimadtdpofflit.**

Potto non me .in *pe adeo Botanicc*, rum confueto oi dim utillniut, ut herb*, trutices
fie arboreal yi:;i] Uall, i venirent. Scdanobilimmis fifmaxime ufuolibus **Ve-**
Ptabilitib; ad tartcras defcendi, protit vjrnslocis&temponbiilelcort'errrent. Qj<l:
dam n.Uft's nynnntatioric^ ab optima **ii** diltgentiilimo mro **domdbco** D. Mark-
gravid, in fiolrft perrgrnuth ^{inibus o} lerv^atas mutujtm iiro. (^jiod idircoprwno-
getre vo **Ull**, ne oulevolus quilpumpfui ^{tiris co} loribus me Iciipta ornaflc fiDilec. Ete-
tam <Jft>uid^r^orjs (ubciiv^s publica r^unta **mih**i denegabant, id icdula* Jpca **CL**
adimpleri jufli, ut quarum ego natura & proprietates penficulatius invelligarem & ex-
tirer \ earum dem ille figurat externat; per otium graphicede^pingcret. parum Ui licet
fccrcfle^rbitracus, ti w<TpK* npHrj ilji vel milu impernrentur, aut (ub cuju* i ^{ostrium}
nominç lucem ^{conferret} modò illa, dubia nonnulla dilfolverent. erroretque detegerent
atque eam Nota, cum Vctcris Orbis zgotantium & medentium commodo futura

Tacotti.iree fixe drwido Saccharyi

POAqnUB vaAUfimJ hujus Continentts in Indus Ocudenrahustian, qux
 vulgo Brasilia dicitur, inter duos fluvios *MtrgBbem&ietsPt:* 14, lita, paulo post
 Capalis accessum à Vespasio Emmanuëlis Regis Portugalliz auspiciis, paulo ac-
 cur.it nus anno circiter 1513 c-lirt expiy>raM, Luiifceni, ultra promamonum
 amtrruOimu & Insulam *ISMUTMI*, j<ni>um litiora imcaincogniuU- getunt. V
 tarn-, em f.onlJHrelis, JJ tugut terrain jppjultunr, & <&c
 tit! • folliciti, quantum potuerunt. r itKJUirciire^, P*rnut>Att*, i hoc est, nure
 i inim vocari, x Borluns rcijwnlmn culerunc Vnde liodic quatpit
 lc*,turiruuii (cticiifima, idem nomcii i>hbnc. C'ujui recdlu cum altius explorat
 rent, indigni im cufhnurunt, l^iio rubro, licet nuvimi proventus ad tingendos
 pjniios,j<.qincicere. r prafertim cum n preter toi>ragofos montes & saltus inacceffio-
 miro Deibeneficio, longe lateque partim in j'Utiti es folutas, partim in colles ele-
 menter affurgentes terras confpicerent, tum & prafantiffimis animalibus, fructi-
 bu v & frugibus Egropæis invecis, ma afoli prover tu ea produc rre & fertificare ex-
 petirentur. Tandem fecundum hoc i'ulum Cinni Sacchariferis aptiffimum judica-
 runt: easque à campoftribus joodam honunibus do ectas in Insulis Fortunatis, huc
 detitleiur.ti quxob iuuvci i cpafi J.1 RUMO aaditx.uruin *
 nir, olunfiivdttM . mtncicultz & ilomclhi.v, roto ICTC ecm" Iumano prafant-
 lu ut circell rhodonum, Aiauniellimi alts partibus ptxterciiJum, excellis inclu-
 dimarunduubtksjukerr gionibus Hitprmrnetincellum(it, equibm I)
 L, mm bourn u defello labore agitata, dulciffimus liquor expreffus, in alteris exco-
 cjueretur, cj- etuadmodum ihjcittugiQcexiireltuinvolvcur.

Mi.lrj **bodtc** liujui* enens machinz cōspiciuntur. Nec ulla hujus terræ mercx est,
 CXq<, a plus lucra & em olunwnti ad negotiatores redundet. Nam Saccharorum ex
 omni Brasilia olim colle **BcbMOR^NAI** decies centies mille, idque quotannis, atque in
 Europam devecit certiffimo compendio divendebantur.
 In AOTC- Jarar Arabicum (unde Saccharum nostrum dictum volunt) IA humili
 & exigua planta, instar crystalli vi Solis coagulat. In India vero Orientali, ex *Mamb*
 arbore avendinea (vide Garc. ab Orta cap. 211. & nodosa, populo insigni nra ab-
 mijiti4fjr **Msmi**, quem *Takkar* appellant, viscosum albicansque liquorem pro-
 uunj re consistat, ut Avicenna, Rhazis, & Serapio testantur. In Provincia *Ins de la plara*
 Cannas Sacchari sponte enafci, adolescereque in arborea ptescitatem, atque crystalli
 Saccharca rflu Solis enafare, consistat. Tamen alterutrum vel insita qualitate, vel con-
 sciendi dexteritate adaequari huic arundinaceo posse, nemo credit. P'lands in qdem

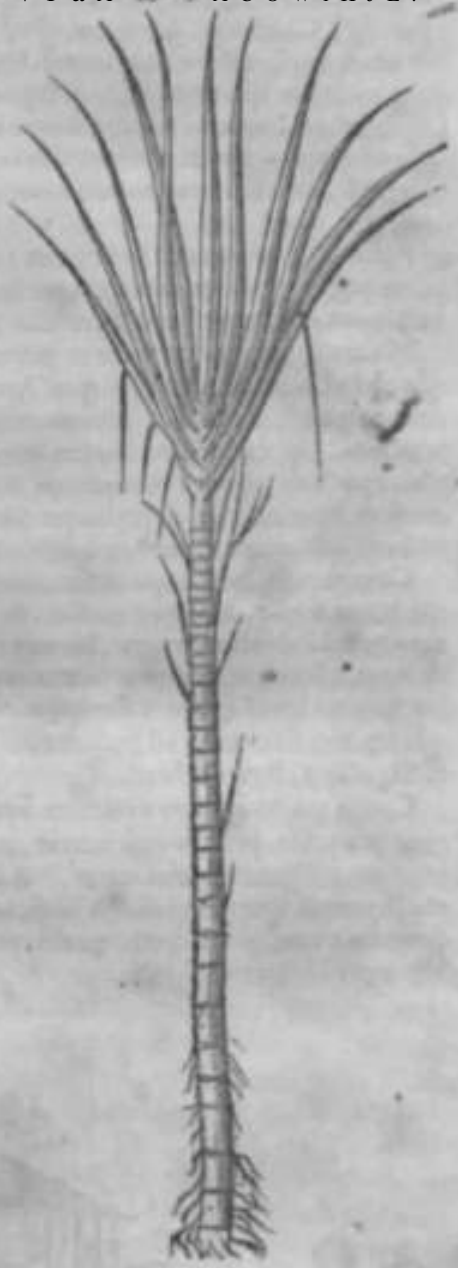
harcnoftafrutki*. nifhir/irmitateprxdJuWuccotiuki turgct. Silveftri Arundini ex-
ternatwic db (ffnillimat niii quod liJecrcbrnribus. q d o diff g
imprimisilanni,terrarcue intemperics minus rdpondcac. Quo crum majors inter-
noiiu ,eo felciorcm nieflem, quo breviora ,cpul'diciurem agricolarprMiunnantJ

Hare Arundo, V' & *tcT*cm*ret^ Lufrani.? V i' a A & T A C O W I K J E .

CdHKM i'Aiu^ujstiiitj,ir. !inniii inontibui&
follibiis, licet irriguis, qium pratis ^lebolis
& [ingibus , luxunar , litut) vnicrc til in
Pjriumbucnfis prxfc&urx maxuua femli-
tatefleplanitieagrjs, optimeqi *se caniferis:*
qui inelytis undiqusque amiubus dt viduni itt,
&ri pliiuiis&iiiuiKi-HionibiJS tipjs egrediect-
tibus **rigancvtquaruni** btncHuoatormtcis
czcerifque iniccliv noxiislibcrantur, licut per
nivtm in Kuropxis rrgiombus **Iblent**. Sed
.piiifa dipredionc id pr(j)«ufiru in redeo.

Pnmo agd voicictnvertunrur, cranbuT-
que.; ut ferro ancipiti f rnuitiitT, **inquen** dos
&2qu.il!KT dilfcuucs fulcos **proicindunt**.
Quibus Cinnarum calex ica inlutinancur, lit
(**Umtutatei** ucnuii]ic leconunganr: atque ca
ration?iaama: vomcK facte, nunenrr eple-
tx,quxip£icjJcm tei rapollee. adimple umr.
I'us terrae affate, q- iij operiannir, rev-iiimii,
ne intencior Solus afflus **penctret, Cannaique**
exdeccc:1 iymc vtro minus, ut facilis uli-
ginc imbuancur. A-rcrrarpondnspCTmhucJO-
nem icordct. Quomjjor hunuou is, co ci-
tun **cxTurgil** -i HI: lo, hui i vjuc t;ii):bL-r arti-
cuhis no'as prod ut Cifuias,ab umm par-
te eu ac radices ex lacutu , cm **impofta** til,
cxrenden*. NoJo Caiinx tn\umcirea pul-
JuUcrurio,aquo, **rcrrxincun** bem, u uiii-
tnr, trute\i]u e emergit: ita ut decem aut ad
fuiitnum tiuodcom menfuur. (pacio, Can-
tu n natureicat, inque iustam longitudinem
exere cat. Expertiores agricola m nrfeiAii-
v^iftuni 6c Lmurrum plincationt **contan-**
runt. Augu **••> uracn**, qui incniimti iyber-
norum poitr: mis, ft licius hae inftituunt,
quod tellus novillimis pluvias .inbuu, plan-
tas suo gremio •nioWiisiotcat.

Arundo maturata temp, ire pxfato ex-
fcinditur: no: nunquam & ad annu n ukjUC
fequentem in agro ; elinquitur, & tunc Capna vetus nominatur, quali feget: . . .
Intra hoc tempus nova de ruto pt ogerminat, quz **poilca ii** mul cum veteri refecatur.
Si inter hunc tempus non fcindatur, nullius exinde pretii habetur: paulatim enim in agro
marcescit, ac deficiente humore extinguitur nisi forte peculiari terrae beneficio pro-
rogetur ultra ordinarium duracionis tempus. Plantae tenelle & ja venci, beic uiiutnu •
z, deitio propagari nunquam fere indigent, quod diuturnitas c **tempon** noii croo-
tantur: non ad quadraginta vel quinquaginta annos quidem: ita ut fup
nemoris durationem exequare valeant. **iwmirum** tolo **benr** pingui. **lumtiar uilkiem-**
& arido crefcunt, vix ultra quinquaginta annos **vivunt**. Interitum autem ex accidenti
Cannu incruent, fiderant, potillimum vero h immiffo ab affate incendio, nec
fupervenciente pluvia ad radices **uuquepr;** nimia ficcitate comburantur, magno her-
C **uuu** . inualcs & trugiproji ex/brpuc, furoque
bono

bono cambiirere cogicat, ut nova: reruiranrui , hybtxnoteni[>orc .lionarfh<>> hoc
 inftuuat. Immodica qtioque muruUti-
 focancur: i« ututnutnjccxcdlii, wmiio xih exu-ddtnt, i
 cjqucftJiyuncceTerngerentu . . . . . alixquciU

[

Jtmqcc qutxiilim VenmcuV *GufJfCM*
 Tuit CtUmhi vulgui Lultc.inoritii) jppftflat , in loci* ponflimum "b>

luaims;
 noiiium (xprtuxitriai, i
 iurw ici vjuaterve, im^c iccuapoftultt.as'.
 tur, idtJu tAJiianrururiurcni
 MUCCTC! vcro<juas<jujJi *fiqaidem* cjrur herbjt

uinx nutur.r fa. be, CICI fundum ac m tfi
 in co .K(urur quidain humor conrincatur. }Aox ami
 majuinamuartem vertiuu. h), uitajucukMcofiMmt
 Molendtna mr.

uuiuiaj^nittincur. Intercjiios Arum^l
 anguftuiompreftJ , liquor cm ruwbc dolofiom. Mola aquaria nullis indiget
 qux &qui4cin impcm circuma^mr, quz \onpihmo tamle «ednd
 u imperiou ex aJto in (iipctno* eunuar raaninkfafm rotxhnncc\decr
 yw*"» l**t edenmfar, pftffijuc Sacchan inSexedoadrt, qcuut
 mfliousbobui: comtn tamci tontrnimw ^r^f^nt y fe.yi<t* Caiuurew

Orrentm liquor hi*,-qm m SM ckirttmipton poftcJ aht. ad ng
 xat hocas durit, movque acric 11. &: ad rnnfcirnr titm Stcdunsn -,
 ncunt: fed (i Jiutitu lervcmr, bouum uide naicitur actum.

-fm ftprdRB (kut. turn &±h
 boran<n, vel tma Taxrifa, Tarcl-
 ! {uAoMn, & totCmtasytafat, <WW

Canal pnmo i Btff> uium rxcrpu, VKIOO 4cnuo imimttimr, ur li quiJ
 upum, pawMi op ut ut w, rune5*fj)J6*<xa(urn, qmwl tamp-:
 am flamnm «Uumirur. Adco coruicamet &: thrm)

i u(i)uc,fpjao Beirut. ut audits lu)uororct|twtr. ahiunao

arceos cacabos derivant: in quibus continenter, nunc vlticidit rias runc lenius, toto
 quo mox a^itawur ampere , ferrc
 aur > m lirfitiai 11 m w i r on

modicoque subftru&o igne, paulo txculentior \$£ copioiior (puma aufernir, vocatur-
 queC**g*ffa* > qu* folis pccoribus cicampotumquefiippedit.it.

Sublata *Cagaft*, liquor(cu *Caldo* inproximumahcnun,C«Afr4<&w//<r Liifcanis,
 eminditur:inquocoquitur,&:pr.rgraniieoehlari, cttbris furamiiiibusperniio.aror-
 dibus libcratur. Vt exquilients iminundines /cccrnatur , forte quoddam lixiviumaf-
 tunditur. Hint per Imrcnni pere-olatur, ac, tandem fiiccus co pa&o noviiilimum c,v
 cretntentum, II quod habec, deposit. Ho- f.reccs mantipiis vntum fulHcituu, qui iis
 contend tarn improbos atqucindcf olios kbores exfuurmm; quippe lotofcndtii xfti-
 vo nocks atqpc dies perpctuo tnolcndin^aptanrur. Vinum quoque exiinle, \ulgo
GSTAP* dichtm, conticiunt, intermiicendoaqviam; quodavidiffiinc expenmcin< *ola*,
 eoque, ii vcrus lit redditum, (cincbn.int.Vimini iraqueSaccharcum, Vinum aduftum,
 Acctum, Md codum_TipiumqticSacclurum,cx primt) hotrliqtiorccnuannari poSunt.

Porro mtnores qui fublquuncurCacabi,T<:^f appellant, aliifimt adconcucicn-
 duin, alii .\d coqtndum paxad. In quibusJuccusjarudiJrus tanclper conden^CW] do-
 nee Scrapit&l mox Sacchari conliftentiam acqturat. Ad lixe vehement! & ifduo It-
 bore, pnraamin niajoribus, turn in minonbitvahcnis,inrer ctignendimi, e.tpacillimi'i
 k cochlearibus agitur, qujciturque, &c ad akitiuuicin vigmti plus minus pedumar-
 tollitur, untie ruriusin vaiaproljbtur. ^

In Cacabismiiioribusobignem atcaffinmn vchcmentioris ^rbullitionis I^KTI-
 daeft ratio, ft.micitquctemporibusolet modicumgtitratmi mibllarur, neignis velic-
 nicntii Satiharum aliquid detriment! ciju.it. ObJervjui dignum , fi olatfH majo-
 ribus inderctur ahenis, in quibus liquor , primo c*Ub d&us, fmnhearur, Saccha-
 ro conficiendo plane foret inceptus. Viciflim, (iminonbus lixivium, lieutmajorilnis,
 mfundatur, acque tmpoffibik , Saccharum conticere. Si demque momentum Tucci
 Limonu, vcl atidujuui iijjiLiaciu , Saechari lonfiilentiajn aoipqoaiti acquirct.ledin
 to turn perditur.

Fornaxporro ficblei inmimerx, quando fuccum rluidiim neccepeftint,ortlineafI"e-
 ril **IUS perforatis, inampiifliinis zdibos** {*Cmf*d*furg*rvulgo I imponunninmoxfiipcr-*
impofito luto humefaa, dicUvafa>amelli:, vjuuti labntfcoanceacolareSaccfaaruni
tingebat, repurgantur. E formis exculum , cuididum a nigricante , M*fc\$vido di-
 cto,fcparatur,&: inluftaredaclumSoli icrenoexpt)nitur,probccque cxTicccatur , do-
 nee emii recondatur. Hxc omnia incredibijis (tint labors &: ingentium fiinuuum.
 parterquam quod opr.iruitum multitudine, jumentorum mlupcr icmancipionimat-
 riuentia, nuiltum e\ ernolumentis dcru:ct.

MedicaS.icchariauxilia,qiioniaminaxiin.ini parteinl-'uriipxif copuca, MBdl tan-
 tmnliintperJrringcnda. Cannx vindisuccctisfrigidus eft, multoque, lidemllcrur j>er
 embicum,durabilior&: *tScuxx*, Molds<KulorummaJis, rum hepatis, rcnunquc
 aieitlbuimedctur. Sed cum medulla lu\ t^imurum tot mutatiunes lubcat ante-
 m repurt;ata ingrana tetiucatur, prinuni luturain a p.irtc deponit, imo alicnam
 uiMubuide palatomagii gr^iin, quam valctudim prohecuam, li inmia i .ilew *he* for-
 tis lixiviiefficacia etacuetur ad deliaasnoftras. Q^uunobremtludquodianitattsgra-
 tia Pharmacia infectus, pra\W ut moctier t.mtuii *repurg*.tur: quippe quod im-
 ta rdervet virci.intennulijiK feraptt, clechiarial& unuJia dtilahccr. Imo rubrum
 S.CchannB , *tbu* interim lubitmn, I licut &: illud quod ex Inlula S.Thoma: sfl *ertur*,
 onuiii lixivi expers) miniiu- amrcmncndum, pnoapue in dyftenbus. Saedunin
 1latjue primo gradu lic« ealidum&: hun'idun* , *tameti* quo anttquius & *defec* .nw ,
 eo calidus est: f!li]!ti]i]ucinbilcmi;onverticur, atque imcniiu*i iiii: *nit* & for 'vn. Re-
 cenz *non* fottr^pedori&ftoma* *ho*, z *renibiilqitcprodct* In omni
 deniq; arg. rujnuMKirncjito.vctenSicclulolonge debet an *teferri*.

t A 1 V T 1] .

ling > .\W *fiktjtrc*.

P>maqu. *5m* anrequani Cann; i' *saccharifera hic cole* rctur» mel Sil-

i'lf* vocjitit, firalilianorm *vastifliwi* ithi^V ialnbus

vi m UU atque delimi, Europahi arqnc ac gentilibus, tamij

rusquamxgris habetur. Cujus digmtates tngenti mortalluni bono quotidicraac
mtgifque illufrranrur.

Apes, *lra*b** illxs di&r, diverforum gcnenun liic reperiuntur, quaeinarboribus
mills & yarns modii nidificantes, noftnsquidem non plane hint diflimtles, IcdU-
cumquepaulo mtnorei, quarum examinahincindepcrc^rinari, immun&que nemo''
iis fervere videas, ubi enimpentibus noribtfcc ccreas domos exftruunt, Aropcimo mcli<
implci.t. Agrclksiilxlunt, necujufquamturaaut pafumauttccUacc ipiunt. IUL'
iJcm primatus queni Plulofophus (ins Apibus olimtribini (inviu i< micaru mmdi-
ftria, (S arancorum alhitia) hike quoque jure mento debcartir; urpoce quaxatq
tuor ilbs celebribus open Ius, fcilicet venan.r'atre, colligere, &c reponcx, tria pofter-
iora.Joljrexertx.mt. C^uali Naniranufquam magis quamm niirunus ptr cctior fem-
perapparere volucrit. Kcgcm quoque eligunt, exccris mole corpora tpimorem i&
maxime flavficncem. Reliqua qnx de illarum regimine produntur, ob dilticiles ad
cas uincmora a Jitus, nondiim expenn datum ell. Ignavum pccus» Fucos, *Crabrones,
Oeftra, Velpa-i naclUcras6c non melliicrai, pluraque alia Inicda familia, dequit us in
Inicrtioim Hiitonadicotur, qux nimisquam muJta BraJilia nutnc, vutotibus & or-
mencis infjlbiiima, nunc prxtereo.

Initittna atque ufus prxlbntia, extens omnibus Infctis. alatu, prxcdlunt taclic
Apes\iicllitantes^quarunitredccimad minimum genera oblcnantur, utfunt An-
UMty-mm-, AM*4t* <t*tM, Atbi, MAminti, Pixmmi, I'rututirA, Imbnni. lutmi.t. Eirij, Ei-
xu, Crnbtir*, Ciinftrtr*, Cftt, quarum ultima CmrnftrirA a Braji licnibus conte-
nuatur. <^iix autem inter illas oranes mento oblcrvandar, iunt potirtimum hxl-
quentes.

Pnmo Eirif*, grandiores, non pungentei, qux bonum t'.cmntmel, liccnonqt
tiduni ulus> bi concavitatibus arborum mdiHcant, ut Virgihus de itiis Apibtis,

Ctrtittbmf^nteszi: iVtftjiqulluu Almt.

Equibus velutialvcormfiraliliani.irtc&: Jolomd cliciunt per JuJus aliquot, ut to-
rasemaj et.

Deinde fix# 6c C*fit Apes minorect, mt;ncante», ester-us in cortice rudum..
conftrudum OOraptwm mflat al vca.ru, U vis ex art e 5L tone nine difpofitis, ac propoli,
tc ccra Candida velbtis, c quibui optimum mel colliigitur, led mi not c qi unlit ate, &
nujJ tniijpiitiT aculeu jppropinquantes mtcoljit, minus rxpettnim.

Denique Apes Maxim* rbvx Sc exigux in arbonbus nuihcant, optimum hoc Mel>
de quo ponium ago, 6£ lalubcrnum produccnces, quod ab Indjgems arbores
proceras conA endentibus, 3d Europxos incolat, nuguquantttate, etiguoqi. pretio
aifertur. Maxima autem copta hu;m repentur in InJula Maranlion, cum nv ita cera
nigra, ubi copiofim colligitur, vali/que integm completu, xibtc, cum flores filve-
Urcs inaxime virfcere(olent, (crvatur. Inter hoicc tk)re\$ reperitur u ucu in arbore
•TdpmrAjl/4 rios, quern puftquam ap% yuilanint, Mel amt
i a Abiinchio ml i Jentibus tel lantur AutJ tores. 'Qualitate & dignitate nihil

huc Europxomelli concedit, in lecundo gradu caJidum, conHftentia .idc
um :a, chra 6c tenui: odore nuvi quidem, iedfUvcit

teduic, naufeam pant, leJ gratiirimo acore, -1 is uiJlar. palatum afficit. Abf-
qittlicacc, partmrnque tenuitare, tanrum (iomachum. vif^uuii hut

nes.nvc lupr :ubitum, acruditanbus vinun-: , atque trinas pro-

mover. Tun tibmad.ibftergenda& demuJcnda vUc«**«Ci

Jarum ic Mori ummoperc prodeli Simplex vel compofitum /utin
capite de Mul.crun. morbis didumel intempr iei frigidæ fummi - viferi fo-
latiun. nn.

Lonprd<!K)oi1, «CmJP, tr; ; ignitatis Vinum quoddam inde confici folet. Extul-
mum quidem & admodum abftergens. Sin temperis placeat, hydroimel v- un
ex aqua fontana, fine coctione, rori nocturno exponitur.

Pharmaca denique non fo lun sed & cibos potalque A-i<fiai ttllcoJair' «fcc<<-
tjeiini boc triuni Apumnu licut in Tractatu de aere, aquis, & lodis diduq e

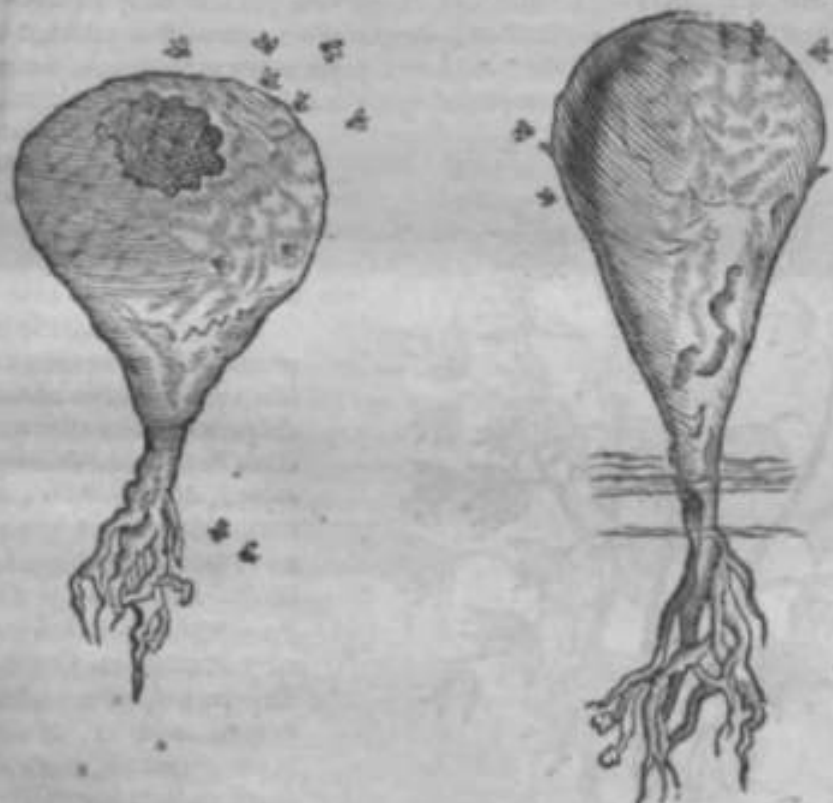
I de illo iJcm predicarc Itcet, qv od Plinius lib. xx ii. cap. aftatur. M. di-
atue

haturam talem esse, quae corpora punctare non linat: turn, multos exfratitile qui in
 necdam lonam mulierantur nutricu toleraverunt. Hac (uluin adliibi cautione
 iulioiisjicpausjrentim&ftomaclu ardoreUboranribus, mii iimme diluruin, <-
 hibeatur.

Cera ejus, *Yeite'tilii di<bt*, quienigncans est, Europfx postponenda quoniam ad
 crapiafraemollicentia&digrencia, contra pulariorye tuu, uhitJluu habetur.

<^ui cum *Tupuyi* Medicexrancis in ddertis vixerunt, multjs **alias** ipedes **ApuD***
cor tuncmoraqt: quxut nomine & hpira, ica& tut lira J1< m qu; cnarratx lunt, iii;
crepane. Quardim ciini cjrur marbonbus puuulis, qiurtiu vero intra tertMnimis
 immi', nidi tit jnc &: mdliticanr, earuinque **Mel** utcumqu^igneA: tumo excicato col-
 itgicur.Sedquia prxter inflicuct rationemest ca cnarrare, qua; dubio aliom rdatu
 nixafunt, iis luprjedco.

Porro,pcxrer totdocumenta ferulitatis circa Vegetabilia *£c* Sculkiva marina,tellu-
 ris jtrmuU, accedic&: illui, quod paucis iParaiambuccniilittore nullunbui .pjfeato-
 rii-iiiKLiinatia intentionein contingit infigi vadis petrols, &: loco **pifcis** lj>*ingias,
 corallaaiialbucarbucula&marinajcapi. Inter hzc inuiitatx forma* **prodit** Ipungiola
 arbucicuU, Jdquipdis longitudims, brevioibus radictbus, **Up**iddlnitens vadls, *6c*
 rupibu5 intixa, **cn**gi turque in corpus **I**phogliim molle oblongum rotuiidum turbina-
rum:itttiis mini cancelhs &: jlvcis fabrication • extus autcin teiuci gluime, uiftar

Apum propolis, •iikliqucvdtitam. o/bo **l>ti*** patulu &{irutundu in fummiute rli-
 cho, ficut ex alteralcom
 um,**probedqnfat**<n<ictlKct. U- in Aj>uriunwruuium vere
 dixert. Primo enim intuitu e mari ad :. *Tr an* deiacum ver **mKulw ki i** ebat cerulea, par-
 vis quoniam calore Solis in ^{iilciu, vel Ape\ pot ius, colque exiguos & nigros trans-
 formabantur. circunvolime*lque cvaiykebam I ita ut Je coruin mel ificatione nihil
 gttisconfici Hatum hierit, cum cam
 icent. At que ipfa Mellis qualicumque substantia procul dubio urinatori-
 bus patet, **ui-i, iiswliuwiqiltVQitr** tunc Apiaria, eaque in natali solo d. **UludIV**eris
 temporibus periiinustrant.

Raifix A-tvidihoca,

Firumento compluru Indurum regiones ad hanc **n**que tempora canierunt: ea
 ramen, quibus hunitnum & anirulium in substantia vicia, truncantur **nce**-
Jlijpler desiderari, benigna mater Natura noluit. **Rjtl**icumiaia
 vpat **Mvtihtt*** **Bjrbj*** iam **rcAic** in **pjtirn** co***i**. cum
 optiino pane **fimiljgmc** em **ant. Tm** alim Mexicani, **Be**atili
 rum **lnfiitarunin** **ant. Tm** alim Mexicani, **Be**atili
 prxparatam **4c** in **I**
 naturalem, **liitnioqueftudioi**biexcultam **coti**/ljt.

PI'res **ti** **fautii** **6c** **Mmdabs** Brailitani **wernl**, dantur species:
 ***jiiarlicet** (irmia fromv inter) **c** hauddi/ferre **vukintiir**, **umriabr**vprncnb¹
 co!isdignitate, **c4ulc**, & **colorediftingiunrur**, **ac** **dive**; **la** fortii **itwn** **MiKL**
 {**uxjmcc**} **u**. **imt**. **xplHcm**, **mnnitmn** volo **lectorem**, **ne** **mununomir** **Minva**..

(**CMK** in hoc & fequenn hui quibus **Tdam** **cipitib** **is** occurret) **confundatur**. Inter **Bar**-
baroj **emm** **Americanos** non **rancum**, **fed** **6c** **ubttmc** (**c** **rrarum** **quatuor** **quique** **in** **co**-
vanatac **dilt** **Tcpat**. **Njm** **inrcrdum** **imaquxauc** **rrv** **n** **multis** **nomibus** **quibusdam**
ddignatur, **qua**: **aplid** **alias** **nomiru** **im**» **diveriorum** **paucium** & **herbarum**. Interdum
idem **nomen** **a** **divcrii** **aiuhonbm**, **dircrii** **rebe** **natura** **ihu*** **posewr** **est**. **Aliter**
enim **Plinius**, **aliter** **Gaza**, **aliter** **altj** **Lattni** **explicarunt** **monumenu** **vetenun** (**Ger**-
corum. **Ex** **quibus** **inutilibus** **ant** **I**'**lubolognv** **luud** **levrt** **cxiui** **git** **molebia**, & **in** **ex**-
culita **return** **cog** **itione** **obscu**-
tj **tem** **err** **jr**. **Qj** **proppter** **ego** **non**
li **iteratione** **cum** **aleno** **tavi** **ali**-
mandis, **res** **posse** **tradi** **sine** **nomi**-
nibus, **ut** **lophullis** **eriperetur** **dece**-
trandi & **calumniandi** **occafio**.

MANDIHOC.

Decantate itaque **hujus** **fructus**
primas **species** **a** **maris** **accolis** **P**
hianis **vocatur** **Mandihocera**, **Man**-
dtfir* **tt** **fca** **Jix** **AW** **ant** **i** **bus** **radi**-
cibuv & **trim*** **u**. **Mandipcha**, **Man**-
Jtfmfm, **Mmd*** **km*** **na**, **A** **y** **n** **j** **it**
ictum **fits** **hje**-**t** **ij**

tsxtr*. **1** **Hz** **novem** **postiores** **ro**-
bentibus **font** & **laetefcentibus** **radi**-
cibus & **caulis**. **Omnium** **h** **nm**
ftif **pi** **um** **radi** **ibus** **folum** **Atandib**
nomen **m** **jitum**, **Ac** **a**]» **centofis**,
medicam

litatibus, **licet** **impari** **inter** **le** **gradu**,
poll **ent**. **Quas** **proprietates**, **utpo**-
te **admiratione** **dignissimas**, **peni**-
tias **introspectasse** **operari** **potum** **e**-
rit. **Hz** **fructus** **omnes** **eleganti** **at**
stellatim **splo** **explicat** **sub** **folio**.
Caulis **recto**, **nodoso**, **hominis** **ita**-
tut **junaro** **exce** **irr**. **rc** **Em** **cras** **te**

i **tie*** **pro** **fo** **Kutt** **itate** **St**, **est** **tem**-
perie, **varia**. **Flores** **fert** **ex**
guar, **semen** **autem**, **Ricui** **A** **Am**-
ricani **caulis** **male**, **sed** **inu** **ile**. **Re**-
liqua **ex** **ista** **planta** **ad** **vivum** **dep**-
ta **cognoscere** **posse**

Fruchim vero iubecerrancum, ipfam fdltcetradKeni deulcenum *Mtmihctm*, Pn(ti wezhauddidtmilem producic, fjuzlattecum trahemtuccum, ah ocillis prorumj nhits , ctiinci internodiisiutis ,hocliquov e eptegre nit. inrumc.

Terranunimr glcoiii aur irngua , tit (.anna facc (unf"erj,gaudet, (cdlicca pe (itiente *Sc Baoticota*, atcjue In cuoeruli G j cjt>j<, qjefta. Adto Jittr oiofdi mimi- vis dutntsxxC nacnfbtK (trr*: i upriIn ir minimi nintiinl Quod, [icurnnhaemii diim, tjuit tni];itnn iperijua. i tm a< co acchve&r.imioii:- demf>lij nmrerc, i &kgettbtf \elm* I ujj duabus vel trthus ic culis germinant, tjui, ubioct. liottdcere on ;loctTu^ummiihiruii> dthoctmW de fructi tlrcceVLrid lui propagoCioncti" Au fementem faciant. Per radice ntiillj [MTil fieri tta. terra A: UCII li.uun nun itur.

Tif. liujupl.mtr tninu, frondibusf tipirapn)pcmod»in]Tyr.-imida profunde simul te'rafgnuni¹*, truuncirtiterfKdumintCTh i, mferuni , prominentefque ,iit p.iltnx aititiiiiinc'm, fbpceios (ir invtccm amplectimtur. ¹Qui foliis ^ heer ticnud^tt, ntms taffenilico veltumtur,nec quiciju.im ri dix inde ;ccrimcji: urur, m -ijer & illjrimmjncJt.

Dignilate & molcencgUtt Jtowfilir^ m.vddu eninquattbetra m. vddu Btia

R,:i HMO ii rip! nir;i grucnt

timaindeconlicmirfarina. Hxc max p g luillo cjujm reli(jux. Ptimana omnium, it tidian i d n dn promifcuc in qttarii terra, vocaturqtit MMIubf&T*tt.

Et terra evuliz radices, vix per tridib impit nT,cttarr fideliter ho rrrm econdan- r, xilmovcncnr. In

u; ticca atqoc abfque ul la bumiditate mancj I Mox cribro, < *f<hs vk bu, > r I atur-
 Evim Ic planetado fifth aur aoico itytdtur, mquolubftrucllo igne arcumaguacur tan-
 tiffjer donee coquatur. Semicoda vero, &: adliuc moll is, cfculenta eft, Jk vocaturf*-
 rt>id rtUd*, quod eft Farina coda non exiiccita. Rehquum quod fiiperca, &c re & rr t
 vo/fent,iupra majorem vel minor em ignemproar bitnomikeiH.atquecx acie ficcant.
 Farim cnixn Wxc quo plus exiiccau & excocta. Co durabilior eft. (h>time camen iicca-
 tmfc ^lelirerab acredeKeniJi,ultra annuitfvix fervaripotefi: IUIH Ji vd Icvirtima i ligo
 cam iofeccrit, corrumpmir , nude non parvam militum lhagcin in (altris exortam vi-
 di. Quapropter noftri, Borbaros Imitatt, earn inliolos, qutn xac*nt Btjm, palbl-
 los&: hbacogunt, (iiperque crantulas mfidico igne ioduratun in penu ahqtundiu
 . recondunt.

Ex hoc Guuce expredb manat liquor, Nattntr* Barbans didus, qui vali infufus poft
 duashorai (undo adluercicic ex quoalu he farina, nielior priori , ac majori affluen-
 tu floris;qn.ini 1 emor inde 7^/«<< vocant. Ex aqu4 Fartnx, in tut do fubfidente, bo-
 los qitoque confiaunt, Tfmeit didos, opdmi lapons. Turn Ginium qaodd.1.: n fea
 poriasamylumcxca ht, atquecidt-niuJiu tnitrrvit. Hie liquor Atmifuer* , quod dul-
 cu fitlapom.abanimalibus aviillillimcluiuius, vi quad-im venciuta, tulUtnii txrttn-
 guit:extradice umcn non exprefliu (quod niirum¹] extera animantia , excepto bo-
 mine, numc.

Prxterca e radicoi a Sole exilccata, aJu rit Far ina i pollen aJbmam .imo ATpauis fill
 / ginciui:!'alcoctus, qualis e tntico(cui&:limiUunusc)[pmJitir. Hoc alumentuntin
 tej^rum ic non comunucuni pro jumenns & peconbus, quibm in pabulum cedie
 rdcrvarur.

A vermibui, &C integris (ormicarura cobortibus, hxc pbnta rrurcre
 I macno jgri-olarum imommodo: non folum foliaatquecaulem, (edipCun
 radicem depopulantur terarum greg« &:animaua domefticiu Ipli BralUiani,
 pes, ic noftrauunnonpauci, hujus plantar(bhaanunt adco,mcontuia, >.oJa &:pro
 be conditapro cibus &: laducit appoiunc; quz in inaiUni crfornuta, M*nu*k* nun
 cupancBctulianii

Porro ra>ii^ lixe quaruor aut quinqc diertim fpacio inaqu . iln j >
 I Mtniteftb* ihutiir, qua: aflaxa nwimcabaycfticMa Indorum&Barbarorum moll
 itiiicxpcctitur be numiucanir. 1: kJinicnroliujustunlikntix, FatinamoU
 in cli ru itur: quam Rrailliam Ytpbt, 1 ul Irani Tsrialu fhf a cognominant.

liiwfo&#MtoiuuU, buryro Sc laeduro >infignes hmu boli vel palU, ad edendum
 opcifflae. J iliamolln, tllis Pats, igniimpolitacxiiccanir; cxJictau jppellarur CM-
 mi. l'his de Aethiops preparatur ex Mundantiu, quomodofrai vel ^ » j «, mt erdum
 jfotUr appellat. Oimntupjuticii pra-H.uiFillmmmpulcivgent» condium
 int &tt*f** it Lirtmi , cai aroma turn loco momentum pipcru 1

Nhamh, admifcent: quod optimi cum fit faporis, far- itatique coii. ficquaii
 prandus elfe folet: nec fuaviter fe vivere cu Ihnuut mil hoc altmc
 tque Jfgrrt ejuimodi j ultes, e mtilliuncs,atque adeo ptilanas fqluberrimas inde
 confectas, thibent. Tfiiu iiquidem,a:C^;ini,p<tj, vel fyi up. fpecie ctn
 i Sc pauxtlllo Sacchari cxliibita... antidoti l'wo pier

Cnimk lint, in defcriptione morborum Eudemiorum latas explica-
 vi. Tipica em ^ . fi multa lotionc deficcata at que exiccata , probe abomni humidita-
 te relervetur, Tabidis & Dyfentericis, exarte propinata, medetur. Fabricantes, ani-
 mo deficientes, veneno infectos reftituit. Prxter hanc, violento exercitio, ac acie vices
 recuperat, in illorefque imm" licos compefcit), Ptilana illius fimplex. Qualcunque
 Hæmorrhagias, imprimi >C1tVuJw etc inflictas, cum intus affumta, thl: i emplaftri forma
 applicata, colubet.

Ex Afacaira optimum fit Vinum, ferum laftu . iK>rercfcteni. Mendibucatala, vu-
 neribus & ulceribus antiquis impolita, ea mundificat, atque attenuat.

Atanquera cocta cralleficat pulvis in modum, alimentioque cõpõnienti exiftit Quod
 fi Oryzam & Saccharum, cum aqua defillata ex floribus aurantiacum fupertin'padas,
 Conicervæ gratillinz forma . . . tatoque nomine Atanquera de Mendibucata

appellatur. Postremo illa JpcciesjMitf*xrt'i, prarterquani quod vie em Farinx prxdjeit fi/ppl<t, iffic cnjni i&Ata> ab/cjue iifla alia prarparacumc, comedituf, ac Mittftt* appcHarur.

A txtcris radicibus abftinendum eft, quod prxTensiint vncmim. Danwr cnim q1* dam ,quas citius combuffens, quam ut virtii (ium deponant, & ad cdenduitt idyi redilant, Quin lpi! Indigenx, otim minus c\ci ciran, m lepararionc alinientufXR ncnofit multotics mortem opp<icriinr:nLincruditor<tafti, ftonfolium ifr. paxi- puo cxirtu vit* iiftencaculo, fed omnibus Europaris in America degentious. Idque piniti iticeo pr rferTenonvcrairur, licet minons habcarur mitnmenri.

JE. itiope & tirjlilum inter cdendumpugnusr-irinxplcnosinosinjiciuntyUtmaiiu quoquelongiasaborcrcmota.vix Omen mica pcrear. Raroaut parum inter pran* (fcKium potuutuncur,quod farinaaifnmaiatk unbibar, Sc Romazhum jurirr.

CumaramimejiilqtK:ulbshicign(rctur,&: impcobi JC multijugi laboris rxdiadc- clinent, Cicflcm runeSc minus xrumnobm agekulturam, cam virx ac rci familiari cuendx, qttam xri corradendo, egregie adlmc ample^untur. t^inppc utiut duinta- xacmaii. ipu ind liflxia &: laborc, centum tuberculos, aliquando unius dici decurfu ab- jolvunt. Hi Ijas aucm Farinx una, qux viginti cantharos noftrates cotirince, autldqui ^Mketrt, hoc eft, modius unus aut ieJqui, homini robufto Sc taboriolb, in mcJcm in- ^tcgruniplcrumquelulKcit, Quem mediumfot aut (cptcmaurad fiinimumoiito ivh- discomparaveru.

* Hxc liuit yax uLi Sc icduU in June ruiicem inqtuiiUoic. J rulhciiiC meaxpene ntiareficio- reptur que fufus & c\- plicahuj perfequi v ibdi quod hxc planta ubique frequens lit &: domefti- ca, tamque ocoeldi tu ulUs, ut vaftiilimi orbiv An.ericani ucolis abun- devit rUI>Jlp(K'dj) et.

'ttftytrf, vita SCittoti- bus apreffiores, nec Mm- dihotsm turn:, noc <\>ic- qiumflinilc>laitint,icd arbomm friil>ibm, va- riis herbis & nielle ;ipre- ft» (e (ufknuiu. Iiirer radices quas > .»medc* re **unam, dk u*#Ah»-** t* qiU'tLun JiUvJJ ris, Iponre provcnit, fru- texque arborefcens: ce- terum : utivz fimillima, fi caul cm & tnln |ou- fideres, ycu um WjT ita- te Wozg-inter IO** Me- thofitancs Yagacarat- ma), maris lcolis Ca- i-mandita dicta. Co- n Kanon expreffam hic videte et.

MANDIHOCA Silveftm-

C A P V T I V .

j

Copaiba.

PVerique American* conaimmi nomine omnes R cfuus odor aut Sc Gum mi v ocslf* 3fi/, VATaque ilUruin iptcic^ peculiariboi Jfttinguum nommibus. Ii Glum Arborem hanc retinueram Uule pnnapem Ctfiitib* vcl Cejmnti-4 n rurunt. In denils nemotibus nictiicerr^«ett tuxfatn proccra repentijr : tm U^nam

C O P A I B A .

rubruia qu.n minio tun- dum, adeoque durum ut cxcoaflexc* Unrtinu lant. Folin est ovalibus, cumpe- dicalis & nervis crassis : ftica porte nrmimc emi- nentibus. Flore est pentap- phyllo re run.}o. INJCU* instar filiqua & colora ni- tis ubi maturuerit,

qtl lan'c jpr : ut, conti- nctv nucleum nucis ma- giut adine & figura, coo- pertum cuticula nigra, quz JUUi a pulpa lutea, lenta, moUi, c chili qu lrm sed non Uporou , ita ut inter fanii s fructus numeretur, ut solet in Arbo-ibus bal- (unit) tis. Simia has filiqua depopulari amant, Ego eas mense Maio & Iu- nio collegi, & mox sem- pcmurutj>r andavizerrz, atque I i te pcvctiCTunt • PmguiA 4: < doriferus aut- tem jlle liquor adeo -elo- bntus, *liuidfo> orrice ad mcdullam iitque.Luui- ple- 114, tOTitAqU- nitate destil- Ut, ut fi>ano tnum h rum, ad duodecim libras ei effundat. Sin nihil for- te profuatur, statim vulnus

cera aut argilia ^brurjrum est, nequu^effluac potTic,& duabus post hebdomadis cum firmore moram compensasse videbit. Non ideo htquem in Ptjrctiurj I Parnam- bucensihac Arbor, quam quixicmu Insula Mifitien, ubi irai Jcluxui at, unde "1u<>" que copiose illius Balsamum ad nos affertur.

Non autem solum mirifica pollet vi man d ficanda & consolidand*, & ad curus vul- neri (intprttnti nciVuru:) prima incisioni: restituenda, n'ostisique (spemum) ab- dos & cicatrices tollendas: sed & ab omnibus pariter incolis, & a me, interne cille- bium, insignem pchere utilitatem, observari m fuit. Tam si quis t M M d ut Maffras vult, non est. Caidem in sex ^•t doct^u • crasliim, >riitirque^lhfua<i finolum. Eps salutare vit es tunc demo in circula- tione ludari experiantur: qui- guinem ex vulnere illo crudeli profluentem feliciter a pedum ei coe cent, cum ad- tea vulnus esset curatu difficile, & non pauci exitum metu-

Pectori, ad stomachum languidum, ventri ad colicos frigidi cruciatus, Titum condicit. Gutture aliquot convenienter exhibita per os robusta & abate vicerit in, il-

Ji/tjtc tonum redtlunt: fluxiones muliebres, curfiis Ycmns fegonorrhtrasquoqueii rtunr. In *axttta* per clyftres, in penem per iyriusjam turn Saccharo ex aqua plane nis i vet olco roforum diflblutiim, aJvcriits cadem mala profero fuccdlii injctinir

C A f t V T V.

Cabweibj Jhc "lialfatmwt Peruvianum.

INter arUires infrudiferas prinuria eftCjfewnJ. Quartim *duas species, non n habi«* t.iBr. ?ilia, led i **Hremobflunu** dek-rtistranjininicniwUmontiumjij, *vidi. Vtraque* cftexclfilma, vj/li(l *ima, & odor* itera, fcd cortice 6c ligrm difference*. Altraru- Ccdro BraiiJienlwquxIncolisWfJi'f^w^djctur, non

diffimiJis. AI[cra, de ijiunoj#
in prazent
tgmus, fotio ell
cxiguo* iuihr M
iTiirttcTj/Jbtcatii
membrana
ninun i il,nis,ex-
cerius cooperto, Tub qua fla-
vus liquor, nm ronr
turgere (olet, Ixcttat, qui vt-
tus gratiorem (pirit **oaoreni**
quam li recet,« (ir, Kfv]»c> on-
fiftiti: cratis*& coloris
pun: cci. Cortex con •uilusjt
in t. allam redactus, fuvvifi-
nin: efficit globulos, & ilii
luulrx Lipuini **ilhus fmgatw-**
rem nfitii j> .xW't in **xdtficiis.**

Revirelcenre arl^lore circa
Febniorium i: Mar **tit'in**, Luna
IKV. feulis, excipitur hoc **Bal-**
fa mum trapr-ntillimuni **Csk»-**
tkict didom.

itdes non (itlurn, led **LII-**
COS integros gratiffimo odore,
Peruviano perquam fimili, in-
ficte. Subltar, n. i eft i ompacta
& **tenad**, (cd calcfadun
fe-
quaci & ductili. Citec **I thiviun**
potiffimum *tecre* & in diftri-
ctibus Divi Vincentii OW Spin
rus' Jandti, quam in Patnam-
bucenli. crebris reperire, li-
etc non ad< magna quantita-
ten. de ad nos detatue.

Ad internos & externos affectus non in *erios* iet qualitate quime^«*i. **Cab-**
dum & ficcum est: nullo gradu, nullo vena, digerens & confortans. All. .tot iHiui
per dicit per de jejunis exhibita, Affumebt pro **tint: tntempericm** quoque ventriculi,
victorum languores inveteratos corrigi: tepidum pectori: oehondriis illit m,
vrum omulaciones & frigiditates toll. Irrigatione & friftione capitis & cervicis **ex**
maorvudo, corroborat cerebrum. & prafervat a **tiMi&Siulmoum,** feblitarum
de neavorum preus in piffim vigorem te (hnrtr, firpriftow tucloaun
nervotem puncturis acrimoni: in faniet, unde tot **I i** ores & convi hiones oriri folent,
retund.

Ceterum i Luifitib, & que ac Braziliani adverfus vulnera & morfus venenatorum ani-
malium in melle: ma virtutem quandam fingul **JtrnitdUhttif)** ad quam animalia, inflinctu

CABWEIBJ

r

JblonafurAliconfugientia.corticmquctictactii, pom Ixfit pradentiflunuit. irre-
 'u u rmcJuini- <^yr omnu in CiftrisA: Nolocomio noftro, turninaprm is multi-
 w n A fern atque B^rluns, meconi pci deferta peregrnaotibus > coropri bav-
 ippe folo hoccnmio Baliimo recnter ex ipfis corti<ibus collecto, vulneratos & la-
 xatos re itui.

C A P V T V L

Acacia, & fructus ciji Acaju.

Q Vanmm lentJ fblcnr inter Vibunu Cuprc/fi, mirum inter catrens Brafilii* Ar-
 bores enunct Ac*is£*, liivino hencticio harum rectf* nitni me\<is concella.
 Quæ ut aspectu pulcherrima, ita multitudine virtute celebratissima. Acy
 vuumbrola&T paniUj rjmilquc mulns (peda£, nnntamen *Jco in altum c surgit i
 fedcumreves3Malutiir,vani5&(inuoluriexibuv(cle incurvM, ramis haruin veritas
 dpenJennbui. Eft duri/Dmo Ijgno, a naupegis vilje expctito, *c ijuoir.t oj-c:ino

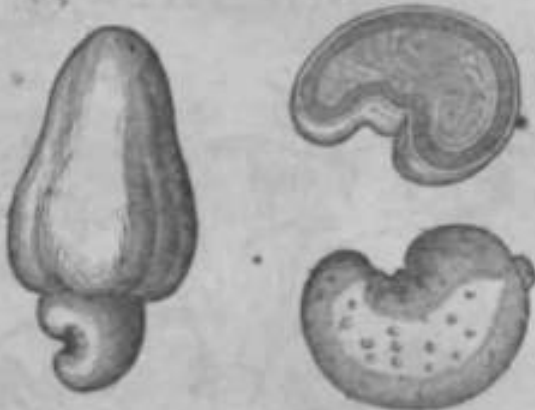
ACACIA.

turgente, quod sua sponte æstivis mensibus erumpit, ob facultatem, pellucidam color-
 rem, fragrantemque odorem, Arabico vix cedens. Foliis est, sinervos, si nigrant sic
 cici, Juglandi similibus, sed fragrantioribus, nec aromaticum odorem dependentia
 ruli distillatione forti. Multo autem magis odorifera illa folia, quæ verno tempore
 Brasiliensis pullulant, & hinc quidem pulchre & satius rubescunt, quæ in servis videntur,
 annuaque folia, tamquam inutilia, detrudant circa hibernum erumpunt. Floribus fert
 pentaphyllos multos juxta se positos, & in una umbella ad centum quæ conjunguntur in

cujuſque media ſit mimitu cum exiguo capitello baccates. Cum primò cimpunt j
quod fir poaſluniminio SeptembnsjfuncandJiiiiinoxincanuDcoloi. Odore fra
granttllinioLiliorim conv.illmma*mujo in grasfil rasrecipit. Ron luccedit
acaexqi ia exereſcit pom mi oblongura confaro ex tarneſpongiu&ac lent
(cminona cdlnlis diltuu/! . fbcoo mild addo a&riagoBte turgens, Qui lice
maculatlinttamuicrragiDCo coktre, utiivil.ujtLi.Un poſſii antequam arb
ntio'iorcuit. Liquor hjerecensalbicattnftarla^ is ſaporis altringentis, cujus co. ne
lapor paulatim percuiit termentooido, manecqut fortis & inebriat:s. Exterior pomil
pellicub rtj.miliir,;! partjmflavdecas, paramrufefcais, rau^pro virionanzlufu

celberri mush cfruclus, figura,
color c & (jjiore inter (c dil cre
pct.Caftaneaut tV nucleus • ems
ovilli figuræ ſunt, hic te nuipcti-
cula. illa craſſo & ſpongioſo co-
rtitr cinereo veſti;ur, in quo o-
Icum acre A; idmodum mordi-
tons laret, ui Gquis illmJ incju-
te ore ar Eſctic, libia&rlingua
^nis motto urat. Vt oleum in
cort tceablbnuturfub dneribus
taibuca pirrecur ; bine mjko
contuſa, nucleus eximitur, qui
vel adanne»s incorruptL¹ confer-
vatur, vd recaucoimrdittu .adcoqic Cipil Eoftui W caſbaeſtt tongCJntecclUt.

BratiUanisvero non minus quoni Arcadibus olim Qtiercus, pomutn hoc, nimgUm
ei adhaereſcens & ſuperinnateſcens, a tot • im ſeculis, vitæ ſolatio fuerunt. bella, que
frequenta inter illos excitari ſolent, ex par • ujus fruclus amore geruntur. Victores
enim caſtris poſitis loci expugnati poſſeſſores tam diu manent, donA-'nmcm arboris
fnichm depaſſi fuer int. ALntan aunde fuomore dunenuntur, namicmcl in anno
dumi axat proven it, idtiucmrnlbuiDctembri.IAm: urio & Febr i.ino,nincenim de-
ficit ſub latitudine Parnambuccenſis Prefecturæ i qua mrlly temporaproſtituregionis
mutari ſolent. Solcredeunte iTropu I Apricorni, terra is irrigat u aquis q^s plu-
vias de Azai appellat, quibus ſi non prociſis deſtituatur, nec nimiam obrus nrr glaa-
dil & pomulera hæc arbor optime cum Bar bar or urn in die & ' inde I a agi ur.

Caſl mer Jrutrmfeti glandes pingues & ſecundo gradu calida. Cruda ac recentes,
ficuin vicio & momento ſalis manducantur, juglandes guſtu referunt i ſin aſſatæ MI
ſaccharo conditæ nuluerU, n* ſulto ſuaviores, & durabiliotes comperies i q upropter
quoque pro deliciis inter bellaru apponunrur: Oleum quod uti riuspuUminel: tere
dicto ſi eſt, herpeti medetur. Calidum eſt a tertio ad quartum radum, cancroſis &
malignis ulceribus vitioſa carne liberantibi; adlubetur. Lichenes quoque, v yc-
i um vermiculos Bidi dictos, e vpugruc. Mirureffentcauremcaſtanca ipij cum oleo
iiitus contento ſenſim maſceſcit, ac vimb urn maxima ex p-irte deponit.
Incolæ arbori i fundu redat rum inpuJvferem, exliqui • cntenti propuunr
mulienbus o' frucho tie menflmonimlabofantibttt.

C A P . VIL

E¹ſt arberic. La procera atque elegans vaſiſſimis ornata ramis i fructum fer rctme-
> rrtroliniſi rem magnitudine Limo ut, ſucco dulci, tenui pellicula inſar nvxbf-
ge naturæ i qualiſtos temperatæ atque ſalubris, febricitantibus jucundiſſimum. Non
Incolæ, ſed fruclus autubere, qui ab iſta ta ice uiijuc ad (urnmiraremjmotum
totam arborcm conjunctim catery ſumque extul >crant , uukinunuuftl otium ræce-
ſum, quam arber videatur.

Species quædam hujus arboris invenitur in ſilvis Paſi Tabacuriana, d fructu fert mi-
ne cui alim comparandos. Ex quibus incolæ exprimunt vinam delicatam & dulce,
reſoluto ſtatim ed batur deſerius fit, & in acetum convertitur. Vtraque hæc arbor
in vallis ſilvis Marſeſis, & ſi ræſecti riS-Vin
incolæ Marſeſis præternum latæ & r fM nondum vidiffe, lice (nonperluuth*w urn <'le-
tant in arboribus ſilvis mediterraneis quaſſivere.

Icicariba, & illins Cjmnmi fM> (he Ekmrik

Inrenosis & effertis nemoribus excelsi repectur arbor j^iminiicri, iju a Barbaris
Vtrb* appellant™ UtrymaquunWur dit, quae ipis iju*, Lufitj in Almagia dici-
tur. Arbor lixe Iagi in n loctumercfcit, caudice non ita a ullo, cortice glabro &

ICICARIBA.

gri eo. Folia fert in ra-
mulu, duo semper sibi in-
vicem opposita & ter-
on n solitarium in fine.
Sane autem pyri foliis si-
milu.nNonga, anterius
acuminata, cu' illae
pergameni, late viridia
& splendentia, nervo se-
cun longitudinem,
& venis oblique discar-
rrtinbul. In ramulis ad foli-
lorum exortum copiosi
promiscuntur flosculi, ra-
ccimatim seu verticilla-
tim positi sive congesti,
parvuli, quatuor foliolo
viridibus constantes, stel-
lulae per... 11, 1.
autem illa in ambitu li-
neola alba sunt circum-
a, & in medio existant

ftaminula aliquot a»vescentia. Pe, ft ftorem sequitur fru* figur: 1 K n"\$ni«*dinff
^Lvx.colorcauccinMil. panati, uin. habeni pulpj. n odorite TM « ° ti & lacr. • ".*
est arboris. Cortex extci a a vd paulum mulccan^, inlignem mox odoratn JC
se fundit.

liuaitx cortex alrcTulncnnn. pkmlruo »n[*ii' is, statim, nonnumquam p<i-
ciic. aut teiuo jx.ft die (kinur seu Resinam fundit odo' mffinuin | od.
ilu recattii concusi) praestant :iAnumque, ku!otealbitame&:wdnmc. EA< sum-
mi i cniijlanclimilce^uod tamenntjftroofflwBUnini, utpoic recenWB. odore,
Se <)iuhute cfiaaai i alidum est ad ter... mum gr*dum, ptunujn moUe, • »' in-
durec, xru, praecipue frige factum. In omni topico, sive simplex, sive compositum, ad
vulnraapcruA: ad interio xunul- ex frigore potissimum nata, adeo expectitum ut
iiiumKi beatur illud jutignorafic aut non applicuisse. Hoc, cum partim ruffico-
rum indulgentia a i me jll^tuni, in tjuotui ano idu esset, vix ulli unquam emplastro
ftomarhilti, YCI ccfococtoboffanti «lco turn fifin, quai n hanc. Visce tacr un robora-
re, 'iin» dtApvc &:duloh«n febnter tnedea aJujuotiej fan expenuti i ca ut in fre-
quentiori prau hoc praz ceteris cor... nmoidiV, rchqutiqiic omiubia | raxerte voluerrim.
Postremo, ad omnia quae Gummi Ele :nniajirpui« cjpttu rulacrub«.cc p v. illina,
caque sanat, ac prima inte nnonercQuu t.

CAPVT IX
Arbor Icaiba, & illina lacrima, Anime.

Rariora quidem aromata & balsama, pro sua fertilitate. Basilis traitem pro-
fert, quoad resciscere potui, quae tamen gummi & lacrymarum copiosiora
penfat. Inter haec perpetuo virore conspicua nemora, praesertim in P...
dist...

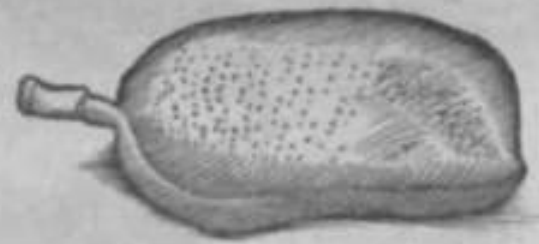
distnrtii, **ptflam** Sc fyc-
cio&m producunt Ar ho •
ran ttit&k, lignu **duro»**
albo, xtMcm Sc nucbi-
 ws aptiffimo, cor rice Icn-
co, ptmdulis exalbo **tlad-**
 vdi'cutibm varici;ico, &
hincinded) pefiform **hm**
 nutrulis, ex albo (ubfli-
 Vdcndbtts. In ramis
 con: met [oluduovcl tria
 sibi opp. **'iit.if^;tirji>arv.i,**
fed obloaga, viridia, ad
 ta turn Lrvu, nervo (c-
 cundum longitudine natic
 venulK tranver'is, cle-
 j;anter infchns confpi-
 cuis, pr.cdita. Fruthim
 tat in Illiquis oblongis
 comprcli • dutinTcalis,
 colc ins hepana & quali
 Ixvigan. £ (tliqiu frada
 p'otmanat substantia mol-
 liffima hiiJllu'it'iu fl
uauaiati coloris, (jporii
 fatiuacci & fubduK is,
LJUX iTik'U Chillis (11 .
 Huic tannacex fubftan-
 ctx tres utainque Lipides
 tomprdigUkri nigri in-
 voiviintur, hgiirx&ma-
 gnituiUms dd^ylorum.

Rd> **na odor** reraatbo-
 ris a **letica-fica**
 nominatur. Lufitanis vero
Amme, obi similitudinem
 tmam lubet cum **Amme**
 NOVJT Hifpanix.

Hoc ti urn mi per mca-
 cus. orticis ipteriores de-
 cidere certiffimum' est ;
 illudcmm, cdlure effot-
 fa, fub arboris tranco &
 radit> occultatum extra-
Were!* lent. Quod potiffi-
 fimtn n fit fub hincm xita-
 tis mense Febtuario. Mo-
 nardes exvulnerata rba-
 re, in Nova Hifpania, col-
 ligi veftantur, haud aliter
 quam Maffiche aut Thui-
 ca. In Hifpania Medici, fed
 & vulgus familiariter u-
 tuntur.

*

Srzcipue in dupi-
 tis doloribus a frigore ca-
 tra. Sed vana in alius affe-
 ctibus & roborandis nun

L. 1. folium

Solum caput, ses -l&reliqua* corporis par res tfigore atfc&as, vaJcr. SuaWffimicft odo-
 j Ar tjeiis confimpcjonjs. Calida &c fcca in kcundo gradu. Cxttnim vi quadai*
 Bmatica Sc pecutiari fuo calore hocGummi prxfarc, at pambus nervous iUinum»
 fl\ cmlplaihi forma applica turn , prodeflc, mulcj rncaimrxperiiiuir.
 folia arboris contula lumbricos encrar c, ii exhibcontur, conftanter Iadigenx aiH*

„„ **Jk.**

'•"akerior corricisubftanria raia,&:aqiLrinipo(ita^ contra vetriculi Tcutolitacai, *»
 pattunculx t'ornum prjparatur, ai vumque fimuJ mover.

C A P V T X

QaopiJ.

HVmiJis :ic ten era hare Arbufcula gut tit era, a Lullrarus ft* it LMCTM appdlatur,
 quod gummi ('u gutta quzd.tm vj(co(a ex coracc ejtu defluat. Paflun fit i
 quovis terrargenere progrmin.it. Ltgno eft lento, corcicc c cinereo rut'e-
 feenre: dilpfcitur in mulros rjmos. Folia habet Iblida, interiori parte ex vindi quafi
 rur'cJccnria&rafpcra, fuperna dilute viridia& fplmndentia. Florunj in umbdU* axn*
 geftorum rudimenta funtglobuli brunru, magnitudinelencis, qiri ficccflu tempot^l
 prorruduntfloresqmnque foliohs conf;inttt, exterijs ex vindi flavdcctii colons,
 intenus tomentoalbove/biisj^k ftaminulisluccisiiibnlibusrepletos, Poitflores pro-
 veniuntbaccac, primo virid«, magnitudine ccrasi, rotundJci qua difledz exmolli, qj»o
 icguntur, corticefued mukumelcgincer flavi exfiidant, intra cortitem autem
 tinetur pulpa alba confans mcris Lyluidris juxta !c *positis, qui sibi invicem* colLr cn(-

Citon A.

Iu nitraniKiribuS
 ramorum, qui rudi-
 ment J aut flores iifti-
 nf lit, icinper duo lo*
 ii ol 4 acutnuiara bntn-
 ni color is compact a
 *unt tnvu cm, quaii
 icmi^liuinata cflent,
 6c halUm live vciu-
 bulum reiaunt: l>xc
 *fcccptacx pedculo
 croccum liumuretn
 emittunt.

Floient hx Arbo-
 r« potiflKmiinmenJc
 NovcmI;i\l)c, cm-
 Bri : Ianuario Ac Fe-
 • Ontario bactt font
 mahin.

Si cortex medium
 iUJus JI burn ittcida-
 tur, prxiertim quan-
 do florere JKipit, fit
 linqua tur pa
 atque aJrcru"

coagulandaque
 initio mollis, postea
 adurefcit. Convertit
 colore & consistenti-
 am Ghazale, live
 gatt&amba, &c. etiam

fere modopurgat. Eft flavo paulo rufioris coloris, quam illud, nimirum ficcatum; nam molle, crocum tingit colore Intcofive aureo paulo facuratus. Difflvi potest eodem modo in fpiritu vini, He tinduram facit croccam. Nonnumquam igno UK j lenri ftruuntur juxta arborum, quorum potest atq; cortex dchitit it, majoremque lacrymz copiam, qua: in mailam coa&a in ufum Medicinalem icrvatur, Quod ne primum tentatum, up time fuceflit.

Olim afridu! uij] sRL fina: jinaquidifflbura: impetiginem to Ilc bant. Licet st Xsfti tanrretricacix non iit) quam Gutta Camboides, vulgo Gurtagamba (quodanmficx tarditaci, an pntparandi modo fit imputandym, dubito) tamen a drachma liini diata, ad drachmam unam, per integram noftem in aceto fquillitico, aur fpintu vini matrata, &: ex vino propinata, ventrem Ibl vit, fbrtitcrque per inferiora exonerat. Mco tamen judicio rcdius taciuit, qui dilutum ex aceto prxdifto, in piluJas accedente ftimu] o conglobant, quam qui po^ioncs ex ilia confitunt; quod ob tenacitatem difficillimc bivatur.

C A P V T XL

Pa Inue 'Brafiienfcs.

PLurima Pjmarum genera pducit Bradlia. Quarum aliquij pontcrefcui in filvis, ut /»M4, Cdrndiha, Imctm, Vrucuri, Gcirt, Aqu\ Irktb*, Airi, AUiii, Msrdtiiba, Gtoctri, S>L alia:; Qjxdam vcro aliunde hucolinitraiiatx & qia (iuti Va rafta:; ut Coconro Sc Palma dact) lifer a.

Inter Silvdtrts nuli^i^ias trequai-
iffim. l cfl, quar fati Braiilianis, vulgo
Luiit. r/rfpTi4nuciferadicicir. lixiuu
&: prutera eft arbor .dcnfilima nemo-
ra conficiens: lignum albicans & fca-
broium corticis loco lubet; ligni au-
tem loco fungolium &: intus tilolam
incdullam facile coinbuJbbilem, c qua
fana ftfbriffima lixivianorunt conti-
cere. Niillum jirarterca aut certecxi-
guum prxll. it uliin : ad ornatum dun-
taxat ob iniignem jhitudinem & ra-
mos pulchre porreclos expetitur i us
fiquiucm eleganter comatts, & foliis
radiacis utriiii quevcilins, Luiitani a-
tria&: templorum parictes exornaut,
Indigena vcro loco tegularufl tuguna
(*ta ad pluvias arceiulas fternunt. Fi-
fcellas quoque &vj(a*iminca csillis
conticiunt. FoTa autem hujus arbor is
non it. i dependent in orbem, ut Ctuei-
« , led max imam part em lUntlurraa.
Hand commode caddicur arbor, ob
niollflicrtiqiM terri acimobtundit.

FIHDOVA.

MatutUi

Prope folio
na proveniunt
cemos, quatuui vd quique ; edez
angros, plenos lokuhs , j uil
an ralematim provemu
ncummui
rigiira fc mol< , aut etiam majore,
falcium ill.. bentex scilicet. im: alte-
ta et remitate inficent calicivel cupu-
at Nux pinguifolus triangularibus
stanti.

t Miturus tuftus exicriu* ex viridi flavescit, vcl etum brunscic. wt en-x
 ibhmcntote est, ut in Cm, mum luud criflus»fed duplam untum I
 nitdlxcrartitum. HtCmrlusderrJupotcft;illodeaaOojppircii
 cdoris,vixul!omanifest;iliporepr«diu,qua;aNjpruiscumt.Kina,
 aikrin hxc Jinbitnucem duriifinum, instar C«#ovalcm, cjuideni fe
 ncfVaminibui. Hicrrjaa,apparcincavo,perinterfbnum more lugUndiumdifli-
 a^,^uclcusmagnitudinc luglandis,albei, duriufculus, paulo ficcinr,nciluc urn iu-
 I vis ucGxr*. Colligunturpctorum annum, & nuclei ram ab indjgenis qu.
 comedunnir, *liuumirt*, id est, C««prvx Indigenis didsc.

Oleum iniupcroprimummdcatprimitilr ,*U>um&ucundiodorisiquod qu
 triger«, dicitur rofati lacpfcaplet; St cumrecenscfl, incibU; cumvcrovni
 luccrimuiurpatur. Efiuausquoquecorucealiudnonignobile& nugi* (U_{vum} di-
 anjr, fed minus refrigerajis, quod tamen admultamaJj cnaJlicndiadlibetur

t hftigio Arboris Gummi pcHucidum,odoratuiii&r pdcbrtinuin rii_M) quod in lo-
 cum Arjhcmomnumqujmvener. Postremo medulla colorisaibicantis ferceni
 IiigUdem refipiens, in vertice ligni continetur, optimum alimentuirru cum pane 6C

CARNAIBA I.

CARNAIBA II.

Circa Diocesim Parayba e remotissimis nemoribus ad hortos ob elegantiam tradita
 Palmae conspiciuntur, quarum brachia sive rami eandem Pavoniam amulantur. Barba-
 ri Carnaibam & Anabaccariri, Iulirw Tamar appellat, forte, quod fructus Dactylis
 similes ferat. Estaucem arbor Palm* dactyliferae altitudinis 100. habens lignum rufum,
 durum, crassius, nullis tamen usis: cortex exterior griseus e, car-
 tilagine a terra ad aliquod spacium squamatus, squamis ordine cochleatim positis.

primo longiores, sensim sunt breviores, imo tunc uideatur ut dicitur in libro de rebus herbarum: oiii At bo As adultiorescautici?fiipenorismedictajcmhjbentglabrain.mtcriorctn tblum (quarina tjm.Squaniz rnuun mini .ilmidiunt, qiumramorum qui exciderunt reliquix, arbotWtn akumiugntc,& cnafcentibus aliis ramis.ArbncinfumnutAtc CMM iuosotbiuilaCim eipandit, direccie (iirliim, dcorfum, &c ad latera, ut Palma djdylifera, fed lonAcle-gantion alpedu. Ramus quibbet duos v d amplim pccf« longus, iatis cnffilSj co ^ y j r d ^ ius in utroque latere, spinis duris nigris armatus, fciyura dcnnk jftptum rcfcrenitiis.

VnicummtujullibetrainiexticmitJtc foliumrotiindx hgurr, ell itapttcu itotu-tiini, ut tvumianum ttrminarum urabracjlura, color« viridis, abextttemiutt ad inc-dieratemfertinerorfum (ctihim in niuJra alia carnuu folia, iuhisPalmx djciyliriT^ ftroftura&wia: quodlibet ex hii (''ctis foil is duos circiter pedes Ionium. I)tus lus C4r«4*t*!pccicsoblervavi libi invicemmultum fimiles, nifi quod nura toliotutn *Scot-*dcis conformatione dierepent, utcxappofins Icotubus liquet. VtriuJqtte Arboris lcapus interior cgregie flammam conctpii, *He* infar i'u'is *KIII* fovcti IU UI mihi per de-ferca peregrinanti fblatio kicir non fblum ad illumiiunditm, Ted ad ;ibigendAqua:vis infeita & lerpentes noftu vagaiucs,

Inter ramustoli. i Ircntcsaliiprodeimt longiores, nimi[um quanforaut plur« pc-tics lon^i, in multosramus, *Sc* mrainuJoi hnugmc albcJcncobdudos, expansi alter-jlatini, (ivcqu. i!icxvaginujaprodeuntci. InrumulishitccaltcnutalericccuuSiiit &o(-culi pjllide HVI, fine pcdituiis, Itn^uli tribus foholu conlbntci.

PoftAolculos illos proveniunt tructus, figura&rmagnitudtncOlivxiprtmutn'. tri-de5aman, noncdules imoKmatunnigrdcences, cvadunc dulceniienfcFebuario: *Sc* licetnoftranbws nul lms ufus, gennlibits tamen tam crudi quam przparattin delicits liabiti >T; rj^ftincupantur. Tardc creitit hxc Arbor, f ohuprinielrviimt adtegemias jed« &: oozbo.

Ex nomine lulpicin qms puflet, hanc elle Arborem *qux* fund it *Reflaam* illam, i *quar* ho* lie magni CM pi. i Europx in-(rtur ex America nomine *Cartn-*t)M. Vcrum tefte Ximenc, long-cabest: liquiJemReiiruqurab Hiiipanis *Cdrtnnt* -iiatur, exlon-ge JIU ArboreHuir.

Ex vero qiix inter *V* almas fitve-ftres *Tuttu* 6c fr«c»r/indigenis vo-caiitur, in tantam ptocnutem nonatrefcunt, mul toque c w -fis funt huniihores, & minus cogmtz ; quxdam (pinisaipernmis horrent, &c ligio funt ferreo i quacdamveroiunt hlisonfpinn-(*B*, *Vrmri* / ^aufcellatx. Flore ut *Giacra*. Fructus (qui & *Prunivo-*catur) ferunt ra\ematimutfti«Jl»-ca. Quilibet est Pruni magnitudi-nis, & cupule squamosa infidens: cuticula prift-a,juiljta lutca lila-mofofi, pauca, dtlci.confans. *Indus* poltmcc ljjud-m durum, nucleus candldus, edulis. Lignum arboris obperpctujhla-menta concu iditur.imkqueFa-rina dicitur *Irmnvi* Jltii, Lu-*Stani* iuimht it *Ptg* vocajit; ru-*ici*Lentu est col. rta, & de ic^ hio dulis Farin-t *Jc MijkTiljJptO* pa-ne curparur. *K* jot Arbom Icn-*ad* mul tos ufus

V K v c v a Y'

L. 4

appli-

appli cantor. Ex fru&u fit OI cum uti ex fruchi *Pin.Jevd*, fed hoc de quo nunc i
 detail medicinalc, imprimis advcdiis Raiarum pun&uras venci-
 ftannus rymediimdari contra illud mi I urn. Inipia Arbore nalticurPolypodntfii &
 r, qua: aquamruppediucperegtrtiunribus actbibendum.

ra. Pitec* indigauc (pecies *Cufdri*: audice tenui»redo, grifco, exTurgit mo-
 te a j ^ m *CtHfMtirt*, fed vix dimidur alntudinjs. Flores Jbvferntes cum ftanu
 / ^ fla\ischliqLuHaveicentprovniujir. Hillefcucccdunc patvuli frudus n
 re Palmaruroi qui cum icone i pidore non expreili iunt. Adco lenrus eft flans u-
 mtis, urpro fropis &: flj ^ dlis lifurpenir. b liwnoucaKArbons iohum comvolvitur,c
 aum in/tar virtuJx. Fruthismaturusnigricat, 6c rune, defechi mcliorts nutrimenu, co-
 medinor.

%

T V C V' M.

-A2 2

Quinta *Trois*, Palma est medioctis altitudinis: si frondes specles, *Pindus* i
 Palmam dactyliferam repraesentat: truncum, rimos atquefoiiaKabct aojjwta
 vero nigrum & durissimum Indig en, i exalperanr. Fru&u
 dos racematim, Pruni Dama f. eni magnitudine c—k figura, dticentos, trecAn>s
 res aliquando, uno coe, Icmqucratrho.Suci&ii.njx, ntnr.Ol_wmr5ndcfim
 pidillimum expre on passim inc
 mes
 i, pr.t(crnm recentt- Ex folijs Brasiliani silum deducunt tenuissimum i. tuitlii.
 i rubicuilJo Scrico perliaule.

A i R i'.

III I W I I H M I I I m i aiffllj foljis longiotibus, trunco fpinis acutilimts uitdiqua- que arma to, rriklu rotundo u text era: Palm*, fed non adcoracemolu: medulla mtusal- bicantepingui, fctn<medulj. Liynadlnigro gravid duro, fundum pewme, *fitqaji* injiciatur: firM(becicmquidanicredunt. Bi ailliani &: Tapuyr cxinde clavasfuas con* fiuunt, fagitiaique aipcran t: qux ubi earn cm penetravertnt, rertaoffime lucrent. & cau- dice vulncraro vinum dicinir.

Srpnma A<t>/PaJnu *mediaais*, f *liis cinc-re*«, fruftas ferr racerrucim prunima- gnicudinc, flavos nni mamrucrint, dalcuTimi i jpons, nuclco albo ac per grata, ex quo incol*vinum conhuunr. NigrirnHim appellant propnoidiomate *Cttk*. Familiam bje arborBrafm* Septentrionali» non Auftrdi.

OftavairiAi pratecdennhtu major, *hmX*Mins. m *Pir*ttitingt Qlvu*. Ad /ummirarem illius circa raiuot medulla contwetur candidiliima, qur cruda vel etiam co^a cuni carne vel oleointerbonoi abot numcratur. Subftiniu vco duxior, Candida, qut cotjma :oi!;]ur in ma]lam farina; JirrucTt, unde placenrulz non ^ngrarr fiunt, ea fecfevlr'ti iJJiujpulmentumadmoduxn "iitlce3c *iluve*. Fru&tuiqqoque producic A- i(WspC dulcc. Remedium contra ta^iem *ui* quipcxUlai (Uvaj 6c villas loluudinc* ^rtgfinint;

yL *Nona atq; familiaris Pir* rfettum \tar* &c *Mwtnhtn*. FiuclomlCTtunicun-. edu- > ^' n nuginrodjnc *Cor*a cc est t ubicundu, nigr" BBWJ* » &nn»fero rubro. *Folia* illu u nypni hunt ab Indigenii, ui illit tguiaruni vice utantur-

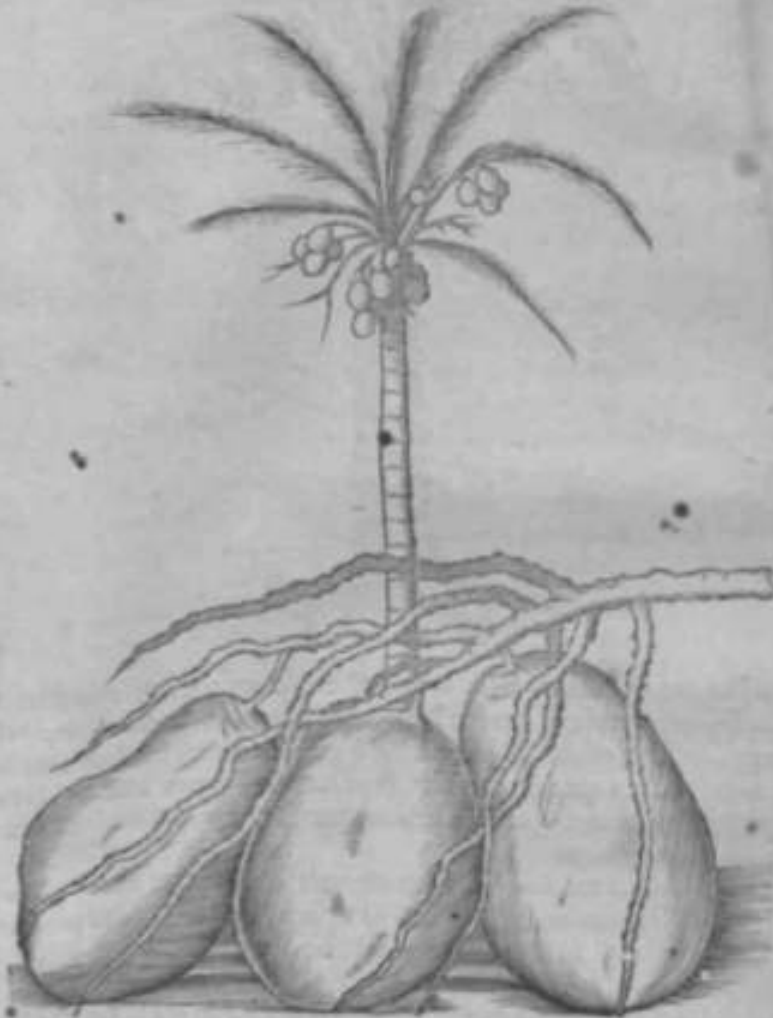
Dccima *AUrahkt* Palm4*inuluriiPrifcciuajtS. Vuiccnrii> corner fpirus »rrru- to: nijtfnj durirtifci, ci qua fiuntara« nigrt tolorn. Fruchut'ett «^{vi} columbini Mmttdufc, i-Julcr - & iatis gratos.

CAPVT XII

hiaiaquiha, yufgo Cocos.

HA&cnus de Palmis indigenis >fcquicur niuc Celebris ilia exotica per omn
Jias CojKwir^qux a Brafilurus vocarur ht*i*g»spA*& & ut*»* IIIU1 ffJiJc».tfH,
Palmis dequibus egimus, in mukisdifltmilis. Caudite est, raro re&Ojicd plc-
rumque indinaro, quaaior, & interdumct»*ni(c)rcam pcd. •cs C1111n: eSj ^P^ ^ S^1111n

INAIACVACVIBA, VUI^ C O C O S.

quaginta p tJesalco. Quapropte! iurum fit, earum mmco< poiTc fie bre\ bus, te-
naibus & vis w ra coopertis tad tc&na in I :if i;Mifterc,ncque k o multo pe\ dere
&: tVuchiuni » III,L,,VCJJJJ q>iccnjmvclien). en abus li ipccaiquati entibus, huy, paci-
drc. Axxe^c p oii f uil audicis humi proxima, nor neralLotjuifornvi quam a gum-
mitate , ill.U. t_xterunn.(t cortice cinereo, & quali vibicibus tantiwi? trans ede:
notato per „fibilitui Ligur naaaaa ulti est us; conitat c m m n mer^filain^rius..
est dulce & qu ill lacteo succo turgens, unde arbore casta a formicis appetitur. Cai et. J.
mis, sed <> ,urnII utate quindecim, viginti aut ;-luralu. det folia tiucna, alatj, mui
bem dispersi
folia alata
quenrcalu. Qu*»Ud
circ -ct pdcincwfliim, vfalkxtumtn|_livalcalji, 01

ti longituJtnem nervum ossium flavescentem, ac transversum subtilissimas lineas seu
 rias virides. IntCffbiia alata in (bramitai e arboris live ur fil vagi iwiiuos pe-
 deiauf amplius longa in extremitatibtis fj/ligiata, viridis, ftrtau, qua; demde ru-
 feJeit&fponteicaprit. Antequamautemic paidar, cauiis mtus repentur elegan-
 cercampofitus pedemlongus, tres aut qtiaruo digicom craflis, in plaitis rdinos pe-
 diks .tut fem^pedaici Jivilus, qui rami ,ipi« a n.mir.i to theca ilia cnplicici roa-
 gnan 1 Ipicam reprxfentant. Rami autem in oiiuili limi Emngularibtu corpufe*J» > \

maglitudiite amygdalx excorticatx , albis, qiur rudiments lunt riorum £c dtrinJe
 nucum. Namruptavjgma rami In ic crxplicam &C itikndunt riollulm luteus. I **inc
 fucrd*. i fructus , quilibet tnliftent brofi p ^ c u lo, pennam anferinam craflo, &: cu-
 pul«,(quan is confat tricMufoHjvcJcLtitjlnis. 1'omiere Sc duntic (umnia nuces ca-
 putliuin.imim excedentes prorcr* Tocoanni teniporeniaturis pariteratqueinima-
 turis fru^ttlMii decoratur, qm arite & raecmarim tut iuu*. linnrnLtah adharrecitum,
 6c put.LmiiiitMistra(i%, liijincntoiois 6c teiucibus vdhunniir: i-juihis G&ta&a vpr-
 calix ,vret: quern li imnutumin perrbraveris , aliquando liipr-i heminam dul-
 cilfimi Sc grtttilfimi liquoris emittet , qui achi frigidilinius licet , potentia tamen
 , caiidusdl, Vtenuiortim parcium, urinamque cundamem pro vocat. Nucibusaii
 Aaturans, Udcu^ tile humor conden&tur &C coaguli inftar i alami fcriptorii cra i itic
 concavo adlixrefat, qui exemtus acnunducarus VJX ulii nudeo, qnomvii fapulilhmo,
 •^itrant.uc cedit: nntnt enim & IUaviter refit it; pCQindei vi uonbiu'martno it mere de-
 lailatis &: Icorbino infed ti valtle expenmr. Cilidus &: hunddas exiftit in jmmdu
 du- Oleum iidepremcndocxrxa&um, inplurimuvt ulnia: Be ^tttuoopocac iifiwre-
 fervat.ur. nec anwgdalomm vileo prxftantiacedit.

Per os afflimnim pedoril mahsmedetur Oleum, atvum quoque laxar, d lupus ex-
 hileatur: cKaltuUdsnurumuimodum jitndeft,uri<alque cict.

Praffcrea liquor quidani fbllaririut, albicans 8ccximix vututi^ odndcelicirur, re-
 num & genitalium vifcolitatibut cxllin^ut-ndis utihilinius, tum a rohercatis i .ter *
 colnetic i j-.Inhrus. Obfervandurn aacem aquam illai n copiofiffimam & gratiffi-
 m.im inveniri in medix xcans nucibus: in plane nnniris tantum modicam , neque
 iu graum. Nuclum autem turn optime (ipere , quum ad tummain nuEunuum
 pervaut.

P Et tinci^Kirroverticemcdullaqtutdam albiTima qaiGbulbofaqoxPalma dicimr^
 arliulirulxinlbt novx^xiutjjiir^tia-neloculojqtio continebitiir,prorumpens, cjuf-
 dem fee qualium^, ci^s tontretui ilic mui^ Imnini .ilequojatn dminiis, exutiti
 tjux non cruda (o(tim, fed & coora inter cpufas ap]Hmitm , &: i nm BralTiciCyprina
 certat. Nondum matura tnagu refri^erat.quotiria vicem acctariuruiniclachicirum
 prxlbtt. Sed ea ablata arbtw nionrur, imde proverbiumPalnumreterre. Quodiu-t
 a:que contingitii inferiori radice irnpartelxij vlcuncifa. Hmcfitutplure* indigenxtibi
 perlueadcant idGm,qu<jdPfo(per Alinnusde /EgyptipoiMilis circa datKlikras narrat
 Palmas, easfcilicet non terra radiit>u% .an acta, fei acre ex (ublimicti arboris parte
 ali. vivere. Plurajeg Tegurrdi.iit Ximriics de luc PalmaMoacanu CtytU* diLi qtx
 uiHifttKunrt dru Natural t Braiilixtutus exhibenmr.

* AtquchxedeJ'almis earum que MedidsprxltiitidicVafitit:qiariimahqii;t impri-
 mis C^IJ<W prxter ias dicitur ,, multa luppeditantad viwtum &:anuitiunbiimanige-
 neric; q'ii[>j e filia fubfta n tu caudid adiuu veflium uutci ijm, toh.t, u di .rdtum:
 fructus ii i inutun ixitun^; maturi ahnientufti gratiKuiiuim ad luce oleum atctum 4;:.
 ritus abunde exinde elicirur.

Ita autem tli.i dairylifera (cribe* liiper(edci) i turn quod tii plr rimis E iro-
 itiu\iir tiotiilima: tum quodn lnIrKivi niiln contigcrit expet trt cjt iliaarb»-
 quababa « iittme dichiih (it.

droeirafve Leutifita.

4 Rbor araiofis, littore imprimis & proniontono Olindxfreqvens» A-
 cupatur. Myrto filvestri noſtrati qualitate non valde abſimilis, ad Lentifcos ra-
 ••• menterri debet. Forma quoque acq̄wilitatibiu Peruvunoruni M*lk liinill
 made qua arbore Clulius, Monardes, Garcilafus Kalii. Prxter «nnias faculty

A K o E t R A.

- quifcum Argf*, & Wyrto, cliquu
 jftrmgncibus &: odoriferii .irbonbt
 lubet commun es, liicc pccul lari b uspuj •
 Ice, quod rcinam fimdai fragramiu-
 uum inlhr Lentiici, « qua emplailrom
 **i vcttiis ttpdos itfedus a&ponitux.

Stint autem foii m tanults bina tit
 tnvjccmoppolica, & qumque aut leptom
 tnextremitate. Adai|ulhbcc rimuli ex
 ortum.tamiiluseft brevior, plenus Ao-
 (ulis inimmis, qui conllant qwmjuc t<
 liolis ex albo ſubluteis.

Flores hos (equitur I uctus mrum
 quaii uv.i, baeds plena, ina^nitudu
 pens initto quidem vindibus, per oatu-
 ricatem autem rut oris, ſed rubedo illam
 Iblo cortice tenui, qui p*»
 Jtdccidjtgr.n no decid i-nce:p
 tern quod pellicul-i conunctii , rotun-
 dunt te co mpeſſum ac oleagnofum, o-
 doris ju until mil
 tit&c in Ic nutrliim jurvum lenu (tucula
 teclum conttnens. Maturckunt •• acer
 menſe [ulio, quod clt. tot pore hyber-
 no. Harum a^gmonu &: i
 recentes a purred: rvjnrur.

Oleum quoque ex lucculentis illius
 tuccisexpnmttur , cidem uiui tunircii-
 ru inkrvicas.

Fo Ita infigndp &c n«biliffim urn odo-
 rem timrtnt,fi tonteraniur ,qoz ſuba-
 nuri, turn quidain viadftri;gCndi,ro-

maticat calidaTque partes habent conjunclai, quemadmodum c balnas t£ Us
 quzcx ilhsriiint, videre I ft.

Has v-rovirmtcſtamprofunde acne, at per dcililUtionem foliorum, unpan"
 recenrium, odonlcra & adfruigronqu uidceliciatur, quæ turn ad \cllendos cor :<-

Tempore paroxyſimi febricitanti, Em; incorum more , exhilwnt cum ftuccflu
 oculos ſeu gemmas arboris ex aqua nocturno ro 11 expofitos.

Cam rum ſeu Otlume ſt, in ramu^Armn* tfuturiacc larpcpolypodium, ill
 ra pi oliUt tonge ptoban u.

C A P V T X I V .

Vmca & la SabucMo.

*

Locum i inter arborefcenrcs Plantas obtinet *Vr*tu*, filvdtns quidem, fed at colus inter hortentlrs &(anvasjamolini cranU.ttj , **mltaque** cciam nunc indit fftria cam excolunt | partun ut granMlorum fblliculis invulutorum mimo i tornentacpingantiparmivcrout Luliuuii divciubur, cjuxftuinc|ucex tmctuu *dU*

V X V C V .

*ergo dista facianr. I snpiu ipj&runiha»cplantain f>»« <f>dam, Clufi«Bt-
Im Ovtilicde cxiJlinuc Fr- Ximncieanticm accurate d scribit, (1)
Ex fruchuum grana rubra delicatz potioni • wa-to* <pu ex fruc •>f
trin nova Hispania, tam faporis quam coloris gratia miferi, testatur. Ego no
Frua arboris & fructus Icones separatim «hibco,utrUi(jUMum figiirxnugis diluade
appareten rioso lectori.
Folia est grandioribz & mucronatis, figura co idis, ut pinf? fol«i «lc«n arign poli-
tis, in mediculis, duos, tres, interdum & quinque d rntos longis, nervum fecundum J
lobi adinem & veras obliquas inferius prominentes habentibus, U te viribus »»!»-
M bus*

bus calamo (criptono tenuioribus, ligno albo & corticctu/co, inrtar. Coryli. Circa extremicitem ramorum in brevibus pediculis nuilri provemunt flores, in uvx figuram difpoliti: quilibet flos est *rol'x* magnitudme, qtiinque foliis confans albis incarnatis dilutis. In medio cujufvis Sorts ingens numerus ell ftaminulonim Intcorumapuibuipurpurcis: vix feniibilem iliquem liabet odorc. Poffllorem tructus feqwturfiliquamyrobaknj oblongi tigura, feu pyramidali rotunda fciquidigicuni aur'duosdiguuslonga: (uccTtappofim iruaibushquci).quurJeptiiu vtnditateimattunt-im *max* ubi maturucir nutura rurdcit, crtqoc coca hifpida ob fili proinettfit fed non *aculea* ta. In qualibet autem jaliqua ultra trigima, inujquadcagintagTana, quotlque luo pediculo innitens, coiujnciKiir, rlgurxconier acutx, *Scin* uiobui lateribiis quad digico comprelliim. Color granorum tniigniter miniatus &* Iplenddcens, lucoque tali nudens, ita lit ad tathim mriat manus cgregio minitto tolorc. Grana recenn.i(untmollia, *com* pun&uh's argenticis. Siliqua Idatna Ipon-te *Cc* aperit: grana ficcata cvadunt rubra, ob/cure nilulominits camen, lit antc.1 ,riniturain m fe continent i &: recentia live licc.ua ulurpan pollunc: Tnca limpliciter in aqua Cmplici feu ftillacitia, cgregiam dant Dnduram miiuauum. Collcaa grana in maflim cogiinnir, (phxrulacque ic tibeU.x in mtlicos annos duratiites inde confitiuntur, qux in Europam rr-mimilla longe laccque diArahtintiiir. fmn urina mixta, tom pertiiaici colore tingit lineos panno>, ut in pofterum dui non pofficMagifteriiim criWinde, more coralli, praparacur &: tn ufus idcrv.itur. Grana recenda mattira *8c* cxliccita, inque paffillos copibrnata, quantate iuicnmta, cum uultc ex *Ttpwc** t qux *C&nmi* dicitur, alioque convenience denimbennbus exhibent, (we veneno, five aIiunde infirmitacem contraxennt. Corroborat Vcnrculum, ventnfque fliixibus proicft. Cum aqua cjufticm temperaturj;luult.i untigat xftufcbriles.

Radices ipfz, nee grana, mu] u liijt fapor is, proinde ad medendtim faciliores, cum aliquaiiccuudi '*JC* aItringendi quaJitac. Radix cum carne y.illuuccacotta, prxter croccum colore in, bonum iaporem concilut. Incolarum noiuiuih radices grams pr*-UTOTIC, quod lurum recens, illorum vco ufus longefit.inrujitur, *Sc* vicem Croci terreftris (ficuc *AcCttruum*. * I. Bontius retulit) (vipplet. Turn exrai>um ejus ex vino adufto *ooD&Bxan* iibi refervant. Quod etiam nunc hodie colonorum non paucos iituarividemus.

AI ulla arbor eft, corticogrtreo, duro & inxqaaJi, inftirQiljercusveteris. Folia juniorj rufafunt, reqifioria uifcmvindia, 4imilia foliisMori.m .i!iili]tuferrata, 3C Pquoaammodo contorta/kincurvaca. Poffllorem (quem nondumviderclituti (ciquitur truchis menfe Marcio m.igmcudmi.-capitisint.lnti'. quifbopedictilo crallo dt'pendec Cortite eft hgneo ochra: colons. Capaciifimi lit & liuunz- duriusi calyces(unn, ore in terram obverio, &c operculo, adnrrabil] junuilulu JHhir pj-xidis, operti. In iis cominennur nuccsjuciindi (aporis, qu.x nbimaturitatem fuerim confteutar, excufib illicoregumento. jncecujuquam auwJioccalyctbus decidunt, V ggarufimum incolis a* que *8c* amnabba (uppeditant aIimentum. Scdm in anno maturefcunc, m di* videliccthyemc. Sapore&:cxcellc«tia Piftaceis adarquantur, ajvcnrcmlbpicam Scunnur excitare.

Ponones &: pulc;:, tam *i^* Mcdidnam quam ad epulas ex illis comparanrur.

Oleum quoque pinguilliinum ex ilhs exprimitur, Amygdalino calidim; nuclei enim cqmibus clicitiu, m fecundo gradu calidi *SC* in primo ficci perhibentur. PrxiU²*ti* quamcrudisveici.quodcapul infefteut PlurquamtrigintaordincifHi cali q no liantcvilcolanurcru, ag g] ut, nan Warem, hguraque fere trungu lari exiftunt, & robil>> noClicbulononadcodilluiiles, Tanrxthintinliarpyudes drnt, ut: I'pover nonfo Inmvalapotoria, fcd&difcoj, acoljajrufficiani . Ceterum arbor inLikibusJ: locj iiciditenancisadco luxnrut.utjufto exndcui, iLirncientHiiflentaculoThlvaucjus.:li-
qoande *meaat.*

Dux rjK-riuntur fpccics lib> f,mil< .ctxenurigura.fcdtjulitanbus *tixfrj&t* crepaius. Vmufque lignum, puircdim mire tciilhi. iind, obfummaml^ndpriedem, molcndHiotumiacdureorum axc*cxillo fabricanrur,-: -cra
tumancccluc.

ΙΑΧΑΡΥΟΑΥ ° ARBOR & FRUCTVS.

Corti crsprxterca concu Ji i: ri« ptxparatinaupcgis localKipxinTerviunt.
 Alii dhuo cttutuftieralocis tM*f*ti# arbor, priori Gmillirru, nisi quod calices
 magni deformes I^{UO}illcar> e«Wnqow nuccsdienitaremfciores lubeinrur: quippe ex
 impoderato illarum usu . qoiboiHam c apilloi ilcflimile htcohe tdbniur.

CA 1' V T XV.

(juitys diversafpectia.

Varix arboris exceUsc *Cmtys*, ejuitem generis fru&us flavescntesproducent] paucacarne,rrugnoquelapide ovjisrigurx incus refer cos; quorum rruchmm ad minimummif 11 rr « vidilll- **Ipedes** conrigir *Guiti-t\$rey** *Guiimtb** &c *Guiti'* paucacarne,rrugnoquelapide ovjisrigurx incus refer cos; quorum rr ad minimummif 11 rr « vidilll- **Ipedes** conrigir, *Guiti-t\$rey*^* *Guiii-mtb*-*, &c *Guiti mirt'y* di&tosiqiio mnes, velmed]ciiuules, velclculenti, Jed a paucioribus expecin, at-cepco primo, coque pracgrandi, & **Gavigninus** in ddiuis ha Into.

Prima arbor *Cmti-ih*, *chius* fructus **GmtUrtj*** dicitur. Cortex arbor.s cfteriretii, akmidine, fohd/tate & durat.oncipJim Quercum ftmcrans, ljeiumque a fibns in pretio habmim. Ram, folu habentalternar.in pofita, oblonga, Immu- fV **taumintorconiHitpanici**, nervoreclofe coms obliqms d.lhnO., hinc > ^ r 11 i **Unugine** obdutU flt>r«in longumquafi fctiamlonged, ifodoi i., dnif t.c **pifto**. no, exprflit d,u floret & t,ardcfr₁er.h₁t.fub₁ndcalccrum Uu, **achu** profert **maturos**, **teroo quirfcit**, quarto dcmifm **teci** ditera. **Frudw** pornu.n vulg.rcmagn.tudine excedu/uiformis rotunditam &: tu

nſ>p.memrecntcma;mulans. UpU (quernh.c «fructu excrtmn v.Jcs) dine 6c h^a^cft ovi **anferini**, corcicc lienofn i.^..- **confittentia nuc,s Cmk** -

is minus rrtfanptimo cum (uccflu at liquoreduurLnnvncienti contra dyfenteriam. Idem pradh nuclei infuiim duplia quancate exhibirum ad liJlencos quovis fangtrisfluxus.

Secunda quantum prarcedenti altitudie cedit, rantum Eleganti car t Suprac Gapti-ttrvb* iliii.i. Folia enim fere in frondescongelta, (aturate viridia, ijileiidcnda & cralla inllar perganicni.ad tadtum lxvia,exterum ligitra nucis Iuglandi* folus non diitlmitia. Inter copiola folia ad Ironnim extremit. ucsin iplis raniulis cgregic copiofi Sorts jirovnciunt flavi, odore & c magnitudine riorum fTitrx. Diu floret tardeque truiHficat idqtic menhbus zfbvis, Caudcx cttllcdus lac acre cx(u.d.u m'tnlc. **Frtddis** Aurantix (uidein est magnitudincj led non %ura, quia unqiulis cftiipcriHkitV I >rmxiupcijus turbinatx, dulcii (apoi is fed odor is fords 6c luuleabundt. Maturefadu^ c piir|uirco flavdcit,(ponceque decidens cdulis fit) alias cniinnoxms ob Liftciimfiiccuni acrcm. Ljpis mntentus luglindis est nugnitudine, fed figura comprefflort, al tera parcc gricci, alter » **umbracojorls** (plcndentis ibuicnucleus indufus ell iildem uflbus **dicann** ur fuprx

Tertia *Ctyti tbt*, cujus firuftus *l,n]ttmn* duitur. Prxcedentibus *Gvftyt* minor & tenuior. i uins L'ftoblon^isfplcndciuthus, infcnus albaianugine obdticlis. cuihbcc fere foliorum **Sedkulo** uvular, parvij **gjobfl** S vdhtje Jiin^ftunsr , unde Volculi albt prodetint cum multis ftjminulis cretbs ficm exluc iconc feparatim poiica hquet. Men^bus. Martioi: Ajtrih fm i idmis & C figurz ovi galli, flavefcntis colons, C«o- fruftus pauca, mgnis; dulcis faporis, quali mgn admixtis. L pidvalisvil- lous, m jgnum quoque uc ex p nuclcum i iccum. amantem affringentem cwi-

Jkm qui fuprac... u& minus iifiuhs est.

lampSa, J^aiu Tapi & Pekia.

VNa exproccrionbtu Braiilix arboribtO est *I*»ip*fo*: quacfiguraconvrniccum Fago. corticem habet gryfeum Jeu canurm Ugnum fragile *tic* medullofurn. Ramifolnsveftir]oblongs', |inguxbubulxfigura, fcdinutraqueparre fabgia- tis l'cptom,odo veUovcmjuxtakdi^dts.unum aut fequipedem loogts, fupenus (plendenribtis acdilute virentibus, interius Ururacc vindibus, quxiinguhsannis,nicn- (c imprimis decembn Decidunt , non omnia quidem limul, (cdparsOloruni,diver- (6 tempore. Mox nova ptioribus multo latiora &c majora acquirir, idque fingulis mcnfibus.

Florem gis;nit exigmim, metric Marnofic Aprili, extenim Naretflblttud rnultum diflimilrm, qui odorem*CaxfOffyMC*anjatoinongnanwilamricolonsafoi, oua imeiubus intmus flavi'- in mdlfoforis Ibrnciujtalfiufailumflavumhabtns , acm- luyVr inter duo fol« I *oris cor* uKulumpallidum c medio floris prodiens, droriium in-

Fmihis illius, macnitudnicin Iiahet malt Auraici, vcltnajoreni.roiundus, cort»- nut, lento, cinereo ,l«b quo primuin continct tariicm (olidam, lcntani, fee- i flavicentem,!.!]<'its jceidi, 5c refrigerantis, odoris gran. In medio au- tem fructus est cavitas repl«•• i Icinimbus inollion pulju circunuiatn, rjufdemcutn re-

1 A N I P A B A.

liqua carne fa oris. Seminis rana sunt compressa, Bcfubort *..A , trrcut
 que una p g poma virtdiafitnc, mox matura, incipit regn

infatar, putrefaintatqueefLii apta Hunt, untie a plebe nortrate appellaiuur *Hot-ap-*
 priS/ 6C zoto annoproveniltot. Cruda, noncodtaappetuntux. SacclurauA: ci^{ndita}
 lautiorafune. Contra fluxum ventris felkiter exhibitntur. Ardore palati A: ftonu-
 chie • impdcont, lamlque & x&is (blatio funt, int'i quodtbrtorit (int odons caput mil-
 cicncis. biunaiur, i poma crita & m fauulJlinacis iornnim rcdacra, uKctibus maJi-
 gnus 8C clavH/ms vcaerexunpomineur.

Vinum, quodcxil]is expriniinir, ineofdcinufus; fervanir, lcd *vetus redditum ca-*
 iidjiiicxiillit, iniJiuii. Jtic uufaringcos.

£3Cpomonoi)duniiiatiiri> vi ignis-Inji^ncm extraliunt Lidigcnx, cjuoadvexlusci-
 dem mala urunnir.

Ex pomi corciccimm.ituxo pigmen^quoddam gcnu^cliciLuitjCjui/dreccnsaqueurn
 est, moxnigrefeir, quo corpus pingunt, ut vertitum nignim emmus, fcdo tnaidem
 (pcibiciiJo , mcfitiantur, & ut ad bcllunnturi terribilioies liuilibus evad.int. Nulluru
 aliLiuiidurahic (iuccus babct, ad nequitu* dunitajtat excogitans. Tmchira enim il-
 lius corpori vel charta; illita, circa nonuin diem cvaiukit i nulb alia ratione abluu
 potest. Dgiium feu r.untis decerptus codem niodo tingit. Fr. Ximrci candem fttbo-
 rera in nova Hiipajia cxcfcrc , cifdemque ulibiis dJcatam tcltatur, quam *Xabnali*
vodSht.

ACAI'i.

Vetustiore & frondosiore arbo-
 rem in Braiiliame vidiTe vix me-
 mini. Cortice rrt crallb, rugoso Si i ci-
 ji. rco albicante, tnftar Sambuci. Alti-
 tudine proccram & patulam Tiltaiu iu-
 pcrar.

1-tili, JiHustujitlxvia , djrecte libi in-
 vucm oppofita, ?d qtiattior interdum
 digicos longa, fplcnarntia, nervolaco
 fecunduni longiaidincm & venis tranf-
 verlis, & juglandis folns haud abliini-
 lia, v< Tumacuciora; qti*media xAzte
 deponit, noviique ante hyemem decu-
 ricur, ut rcdincegrato i|tuliruburcrit-
 £him melitn prufcxat. Flofculos ha-
 beccopiofos, innagnos racemes cong-
 cftos, ex albu lubriavricnccs: pod Bo-
 res provennt pruii flav* , nollra-
 tium i n.ipni tudme & c tigura; paucx qui-
 dcjn , icdiuctulfiUi¹ cirnts : lapiJtni
 contineritij inapimn ex filaments It-
 gnofis, nec durum , IcJ dentibt. ce-

Intem I quj nucum coodoet in it, ex
 alOorkvckentem. Fructus hicgradft
 atocis , acproinde inter cragenuia *locum fibivcmliat, JSc cumarciaci vVficcir.* Fff-
 Pindiffima clt arbor, coco icre annofru^ttitat. Frudusnutuit flaxim. dccidunt, ter-
 ramque omnem tegutit, & iuvavif Iimumudor em Ipitanc

drigcraiait&:alb:ingenicilubiritj(ijudaco, ut immaturuicrtnbui inferaat
 ,, quj exmanducariotur duttom aboijut hgnt tollitw. Naucatmn dis & x-
 ftrabus ~ofunt, & contra finguinsalvifluitui inptetiuluhiti. Vjrmni. x is confici-
 tur, quod v. Unincbriar. (icmmaiarluinnuuteshijusa rboris f. •itiS; »griuiat. vccarii*
 abibentur. atqutbi is contulis eriuai ipuma tornt & tnviium pan mm. ijux w ulis
 indita inflammationes an ct, vifum clarinc: t, na: vosi; nubctuJaiotul"njm K'llit. do-
 mor quem primo infert, facile evanefcit.

Folia .11'oci, ocaii Jtrofr ex externis j; xu & l incims jffc^tibui medtniur , t|ujr
 •*rt«u3incarcjniii« . contra gutturis mHinnationes J9CC multa mala preparantur;

relig lavacro. Integregicatidjataftngain^a*. adjppctiuin |pro-
 i, uno & Irgnm . fapora fi

G V £ I S L M I P I S O N I S

frarumrevocandtim&firimlevandam uciliterufurpanror. Front 8xi
n« alias «junioribustblns trnis gratiffimi faporis. Lignum rutum Sc lore ut
cuius loco ufurparipotest.

Pecdiare habec W Aitii arbor, quod vohicres picx mapucudmis, i
Tsluitus cccantCT vcfitae, in cmcmitaribus camorum atfabre Si com r
fuos nidos conftruaat, ui infidias ferpentum aliorumque noxiorum .rtfeorum de-
etincne

In Vrbc Olinda, touque ferepr^fcdwaParnainhuccnfiT^i arbor nafcicur. in Fa
«i .itcituiliitmafiiirgit, ligno tt igili, medull iambuoiu, cortice Ixvi, cinereo. mw
hsbd ratnos; & folia in (inguli? pctliculii iria Chi mvictm apptidu, Ixvia, Ipl
fupcrnefaturatiore, inferiK dilurtoce virore ton/picua.

In excremiutibui ramulorum plures pevioili, ccradini quafi, collecti, in quorum
qutiUberflosnafcititr, junior f
bet (iiuinptioliim, figureIcirivexubuli.&ncrvum fccuuJum long>r
nulas oblitjuas vireftentes, & cum hp alternJtim pofttaqu
fecntu i inter omnia liaM ciufcuntur ftiminuli mill t

lafo in u lolitaii gur r t a m i d
qu, dcm & dulcet, fed
concinenribus r cfer n.

FoluconaJa ciccUcntiffimo Cuniremedio comra malUmhic pert
famnurioncm. li rxtcnm jpphccnrur, ixdanntKjuc mJbr anorv^
que ferve•res refngerio (iio refhn);uunt, dolorci^te mttniu.
OKarcftituunt dulcore? capitis ex cilorL

Dux lujus vafr
 atbins repriuntur
 Ipcdes.Priortsiignuin
 judicatur duriiTjrnun,
 omniumquein his lo-
 cis iiajcciuuni gravil-
 iirnum, qu.un Lutitani
Selim appellant, leda
 me nomUnn vilam. ar-
 bor infruttifcrahibe-
 MC. I ignuni pn tr cdinis
 quail expers omni cor-
 rupnunit'clifUtacpto-
 inde luvibus ftruciulis
 dicacum. Alcra, qux
 nlliiniotLitt, folio est
 glabro , magnn, Bno
 nervo recto, & rario-
 *ibus venis obliquis
 prardito. Ftuitumtert
 Auranno Malo majo-
 rcm, corticc cri! o ,
 duro , fiilvo, cincreif-
 que macutis variegato,
 quo me lleus quid am
 liquor conttm: tur, duU
 cedine fia certans ca n
 S^echaro , cui nuclei
 multi (iim permixw,
 qui, exiicaco liquor e
 pomi, strepitum cdunt
 ut capita papavenuQ
 Ab ommous pallim
 Barbaris pertggnand-
 bus frudits obduU edmeni gratam experteus est: Europzi^ ranrum pi a pc&oris mor-
 bis in ufu habitus.

P E Q U E A sive P E K I A s

C A P V T X V I I .

Aluiat diver ft [pecks.

AxtiUii arb^ores l>dip<nr varijthicconlpiciunoir: qu.iruni ctur, *quæ dracis pos-*
he &c Arttumtpti. Braillien.Jibus dtuncur % paxum differunt.
Ar*titm-fmbt enim til arbor caidice , ramomm figura , corttts colore,
 Aurantiz Malo (inulti, (ed folia, flores y& frucius dirterunt. Folia craiTa &:(bli>
 da, oblonga, aJtematim lllu mviccm oppofiu, (tipcrius laturate vircutia, fpleu-
 dentia, terms dilute viriJu , irjil'i, &: ad ta^um folkla , in CKttemitace acu-
 minata, tndc Bos provcint mjgnus, j^rimo (uavu , mox naucabttndi odorif-
 totus, vus , compofitui exteriufw trib: i ordifbrmibu, inftar corticis Mali
 fignatu, rr/l''w, fr'c&c Jbntibus. lice in k continectl alia tiu lolia mtnwr-i. iu
 ic comjwiita, ut inregtum globum, interiui cavum , magnitiulmc NIKTIS ju-
 ii reprxlentent , &r in co ftar''*» rotundum luteui. cum apice fud orbwuli-
 ^ret'mcutibus Stptt-mbn, Oclohn , & Novembri. Floret nulti tinguiii <de-
 / c t r i u s c mox Ipoote dccidentej, o h gravttatem, f t r r p i n i m inter cideu-
 quænant. qtiitijliums IULUIO (criret arbor em. Florem Iquitur tiudus t <J> nia -
 nialle pteferum. !k<cml>n&lanuan<), estque tigurxturbiiutx i cutis im quad
 c\ albo vihallus vide rut contpofita, cum tuberculu cugilii D^tis, ita ut
 nuccm

Nuccm **nnesaa** dicwes. Pulpa est Jlav.iquafi ex (ilamntispyramidalihikcompollta, i'nudeisvarminrermixta. Odorcmaflim panis fermentacjrarefert.iporc exdulci fubacido Sc acn. Ex arbore pendens fponce molleicir, mox decidit &: fit cdulis. Eoloco,ubipediculomrcditfrieihii , durionscamif eorpuSj in fe contmec, quod (eorflm extradum comedirur&: prodetiens oflrnrir. Seminafrudiisfunt *ovalis hq* arx.conl-prc/n»,rplendenua,matjnitudinefab*,quodJibctpellicu]aaJba obdm2nin; iritus est nucleus alluts, dm us, japorc ex dulci amarcicnte.

Polia ejus igniadmoca *Secum* olco apoftemati impofitatnutmarc laciuncaperiunt, &: opnmc Ijn.uu.

Ar*itt»-4ftfaz peromnia eftfimalis *ArtUtt-fmhei* utraqueenim poman acidodulcia profcrt, cfculeta .{ediilvcfttai: ftigtda.ac proptcrea quttnficiam noncxpetita,figura *tc* insgnicudine Ntirispinear. Subltinoa *Sc* carne inrus molltori &: flavdcnte> ft* minibus ex fulvo nigricantious rurgida-

A R A T I C V - P O K K E .

Araticu paná, in arborem excrefcit haud grandem, ramis *Araticu panbe* ... bus, sed foliis minoribus, figur¹ *sol*• *not* kratil l'yn.)los ejufdem figuræ & *ti* lem foliis conftans, quæ *Araticu panbe*; sed min arcft.Jc mem lurrue'*. .. ero lam... coloris. Fru&us figura & confiftentia Gtmiis priori ,fed **Baux** tart^i rei funt coloris, odoris ut cafeus putridm & multos nucleos habentes ex fr<vo all<antes. Radices agit hxc arbor ampLi, cn<&ijnut, lone. m, ex quibus dyne, fbrmannii nSTn ire piiflunt. Icon ejus exhibetur in libro de venenis. Notatu autem dignum, ejus radicem in paludibus crefcentem, profunde in terram ddcentirc i (quod g tjmcri in aliis Braziliar arboribus haud facile conspicitur) uno

dibill; noxiam ejus friguiamque qualicatem, qua fructum nocere constat, ex interto
terrx irigore acquirere*.

>^4ratumdemate excrefdtuc Ar*t'um?*ni.. Fertfruilusconge/los ,oblongos,Catp*
juadoris oblongrfigurjj viviils,quiinterius linguliduoluboiclpentJencu fcmina,
^mygdalac rgtia&: ruagninidinc.

C A P V T X V I I I .

Caroba, Pindai h&yAtmthajhe Sajpifr.tr;& Ibirae/rveCjtMiactMt.

Caroba flveftris arbor , terris potiitunum glebofo in Prffc&ura Parnambti
cciiildecdjtii-. Si minus felidfolocrefcac^iai^'zarbufculvixxquaair. i lo-
rem ferr c curralco purpurafecntem, idque incnfc Iumo; Semen amun nigri-

CAAIO'H.

I numrciac (i>cnfc Septembn: Frudum rarum, fed iiiiurilem, pluieolo nu-
ilery, qawtsMuna £^lu&apentur, nunetque vacua.

folia oblonga sunt, linguz figura, dilute viridia, nervo secundum longitudinem
de costis obliquis eminentibus praedita. G. «lu diitanura.ficcaui. contula fomentis
baines peridonea. Quae ex illa conficiuntur remedia, **ctiiniintanc ajlunitj.rx** fic-
candi,aur-ificandi & tanandi vi **plunmtM !i** onicis & articu-
laribus morbis, **imprimn** jutAn in Luc Vencreacurainia, (urntrxpciruv.. Eadeo trita
f Ulti«5 fefacjurata, ulccribufac applica , mirifico proiunt, **00tb** im-
mt • Prxiertun, u repuiguu ft unuia corpore, centra deco
ftttBi

&um per aliquot dies bibatur, & (ud)r« provocentur. E floribus quoque componunt
conTervim ad eundem ufum.

P i n p a i' » *

C Equimr lilvcftm hare arbor Piw^iij, inonnullis indigent*/t/V*quoque dicta, ob
^ convenient! am qujinfubct cum Iequentu ver* ibi* tjiulit bus fructuan i fecor-
nt is !i&ni. lu\ta Oluitlx proniLmtorjumfpecioic DC plurunur> nafcitur, & ob ac rin<> *
niam(ruohu, exccralquequjlicatet, Pipais BraJilicnt»zm^la. 'Folia tint odgm &
acunmu, A: Olivxfoliitimillmu: lisjiuim cju* tenad Pr^K^raelladmaduin -iri
& in luinmiin jnttitlinem rircta ^ilur^it.

Meniibui pluvits acini illiu i mattirdecntw meniibus Decf mbri & 1^
niuriorubenc,acque decidur>t:qiulit uerint deficcat, nigrdcunt, unintquclinguJ^
&jronutnrum qui.1 lapttmt, abUto ftn\inf iugr>> oblongo, quod inilli continetur,
quod Iuniper um r eduler.

A i junis mandocati fit imachurn debilem conoborant, 4; (Wcutiunt rti
cornu & applicati moribus ferpentum. mifdenmr. Ex aidem fit uclibus in
red \Stn8ccmca03t • argatitfinata conficiunt contra Itipdotgc:.

Excoquimtur ut referrentur in officinis. Culinis quoque vicem Piperis
Aim.

Ex Arboris denique corticibus, funes ignaria, juo milites ignem fovent, coh-
duntur.

Altera h. A, fpecies vera ibi efl. Arbor, Betula figura crefcens, cortice tene
punchulis albis notato. In ramis ramulos alternatim politos habet, & folia ang
minata, figura foliorum Salicis, fuperne faturate viridia, glabra, fplendentia,

IBIKA.

cinerca &c quasi bngine te<3a*qua- dcor/um fe jndirunt. Flores fat menfc Februario albos Ottoratos, ad fuiuL parefoiiorumbiaof. Frtufhiscft ovalis, 6c ni.igriituifnic aveltanx^iporu aromanci JC acns,qui loco Piper is inefett uliirpatur ficcacus & in pul- vetemredachus. Habet enimuligiutnviin jromaiicam.n cc ita act It eftutCapfiainm.

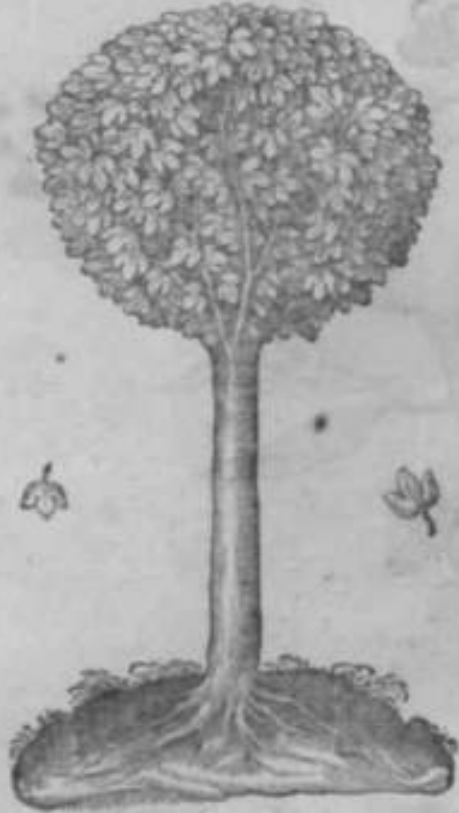
Coccearbo ris pñr ooalbusdliqaodecrado fbtunrul efcit. Lc^cofuniun ofurpa- rur, eft cnim knulllmus. Ex eodem ctain tium fumculi ignunipro (clopi tis.

IN vjihiiinm&r Jiitifi (iltit'U'. (!iirvclrr<inli^nhim&r fragrantjum arborum (pc- acsrepetituitur ,qux Anhmilit* ab Inclignis ilteuntur. Quarum quxdam albican- re & flavefcente fant ligno . ac proinde 1 itir.'nis vdr< bwu* vcl (*viU obodorem dicte: Brafilienfes ',nh*iPiUn^i vacant. loins \\v arvis , sn^ullis ijtemiibus. Quac- &unAnhifyiiAptiyk *dicte, [uarum lignum mento ab I Iifpanis pAtfrnwht nominjtur. quod Milij,in li; miculi fr i granru roram-dninumrc pleat, [jni ipfum lignum quam cor- tex&ra ji\\ . 1 t'omdeMemariis •l<firipLiiniit-'ircaligiLini.V'<i|^'jinctriat:ouic)tciiiiuin, licet eccu fateufum& ibiiluni tfts lidepipt*^{1m}: nim cumile JcIc-duAfprarfantu par- tumi l»nsj git , Saffra Florie :r ,lccortir-«utnlignumviXiligiuratis ullius cile amr- hQC firaiilvailcadmix virtuos & dignium lubcatur, jrque I cortice libe- rum in aliqnot annos , immtlficiervftur.

Ad hac fortioris dons efl vV crfit-acxr, arqucad fecundum calons ficfidatiigra- dum accedit.

Hla autem qux inter t.n.j i iro ipeci cv Anhutit tve Sailafr • i' i' int' w 3 - quod fiant trun iquam quod fiant trun co unico, valido & recto ramos in cactu minshabent ditione mltar ornate Ai>jj'J' & mltar Pinus rcl j>urfmMfUctnad- modum ex appofita lcone liquet. Cortice (illit tCIHU, glabro, ex pilvo nigrican ic,, vc* luti

AVHVIBA five SASSAFRAS.

June, languidos denique a morhis ihrunius rdukiutos, **hydropicoi** quoque ab aquis

IN [RA] sive GVAIACVU.

luri odorc, ira te (aporc **ubnoduio** aromati-
cojad tameilaccum accedence. I **olia** quo-
que (iincodor.ua, fiailuM, **ctnuu**, **obfcutt**
viridi •, **lacini**-ita &: tbliii vim jlbx Innili
rWilnts trucbbulqucadlii: c incogn nti\ Ra-
tliabus t,Iciiiiquefuntnuncci.i]li'.niinc tenui-
bus, .id terra: liiprficiem **ctpanfit**. **qu**
cortices, irborun i corticib usutodorat'
iu &: in Medicina prxlbtiores, uln aque
fscu ndum pradum **calidificied** lubcnrur.
Ucci autem Con icis & Ligni ifus canturn ui
Meditin.1 eclcbretur ; Indigene tuncn re-
cattibus toliisvuLnerarcibcuiinr.

Tertia aucm Tpeccies **Amhu** & **A miri**, qu
nimdiubusj'rioribus **magniw dine iafe** ior,
iantiuu virtutibus »penor, omnibus p. ariter
mcolis inquoddianostituirepoiui. Foli o est
Laun , leu minori, fru&u odonfero 4" ingro,
ubi manirucricicoqucliraul cum ioliis Jign^i
cortice&radiceincenfcejltili'.. Hujit'- lco-
nctn nondum licuit n. inciil i, qma iti In < di-
ftrictu vixoccurrit.

Dccoda ex his non ramum (.onrrj h iem
vaicrLMtii, led & alios **plurimos B** orbos a
fngorenatos aJhibentiir. Sudorc & uruias
niovent, tum viiccrum **obftrudKMd** atque
uteri imprimis intempcnem fngi dam tol-

Uberaco
bcranc.

Cxterummultumi lifcrepant
in decoctione & prxparanone
tCutendi modeled turn ot n ini-
lunonjit c^iitescomponere, id
tocimijucto Medici rrlinquo.

A N'tiqm rtemoTi lianc va*
•**• (lain 6: proccram arln irem
pro iticutu. **Indigeaxltorgte**, id
eft. Lignum dnter, **Donaucn**)
Hmrrn (nli fo .tenoniini v*
n entur aiverits locii; n t Lm us £
Tho-ctiw.apptllanr. Folia ha-
becimuduiace poliu, **rtenn-**
liia^iimlia foim **CeraiinotU J** " S
actdxjed non (errata. Truntv^
cort' Cegiabro , innr. ilbitJntc,
cxrcrrius rubdeer, te fpeda ur.

Fructus fert flavelcctite, Pru-
nus fimiles, gratiffimiquo. Spo-
riffverum non quo annis, atung
vuc linci' is quadrienis. Pl-
cont **ificturnutlfus** exiguus, Sa-
yuarqucargri-. pn

Ligno est p... **dhnotfin** &
przduro, & putrediares. dnt
quod a Naupegi expetitun

Arboris hujus virtutes auxiliantes Ilicortici indole crediuntur: qui ex ter. l parte argenteus in incerna, (Ubruber est: 8 creccis avultu, liquorem alchemicum libi 'agL I uti- nati in lubeo, enjuscolornio xperdir, paubrimquicilctITleic, &: corneciimulcxh- ca; o, innaturam & dulcem illius **fahftunriam** aluc. DuniTiimis existit, femidigitali crallii le: fapor e aromatico Cinnamomum, di]ccidine Glycyrrbtzam xqiuns. Sunt qui GaJAcicu lignj fenfli pftdem die contendunt, aquibus m>ij:ik i no.

Moderate calidus est &: tenaiump4rnum, ijiupropt, r pectoris & jecin. visaflectibus optime cotiventt. Prxciuum cram incolarum retigium est in veteribus iu». crum Vdbfru&iomhin, ttt inn tiiximus: turn quoque adverlus Luctn Vencrcam eximium Itemedium Ibtinini frat dccocliuin lituils el aqua fonUUu, palatu quirnuiun ingra- turn, per aliquot dies reitcramm.

Pugillus deniqiie, venriculoaLlnicjuno, cx ovo fbrbili, jufcitlo **attt** aliquo **coove-** nicntvliquorcallunmis, bronchiapulmonisuperit)&cdl.iuc lu **quoqucurinamedu-** cit. t^ij. tpropter omnibus aris Medicx indagitoribus suafor tucrim, ut corticera hmj in uhcuures vitis repononc **SuCaQ** autem ladcus *ex recentj cortice exprellus, scabici,* &: tinea: ciperis, pr« extern medctur.

C A P V T X I X .

Andi.

A Rbor lire in filvis raro reperitur, fcdarvis quondam exculch delcel-itur, in qin- bus fonte nascitur, annuoque spatio elegantem nancicitur altitudinem, & fere

•jin ut jlljnu»iitn, \: iincramis iquxdaxn& ramoslubctu. icdiniumniute tantnn. Cortexextctitniimiis *bi-* cui, (nonntilli cam inter fictis lilvc- ftes rectnleuf) confl uns primo cor- tice tenui, cinerto, & (iib i o, crallo, lento ac viridi: lignmit cjus album lirt.ir Uccula:, venmi molle&quod **fecile poicft frindi.** Totus cauiex est cavus, per interstitia femiJ giti **ubiqttgdi(nn&w** t f anfvrtili mem- br.nu, in cujus medio foramen to- niidun, perqux furmicx rubrr oberrant perpetuo. Exlignohujus **arb. us** fxiiuiioij; nemttnc pyrite Beckilybc L'liciuuicoi.i-, i"i>r.iuui- **Qique ab ill-is** excavaco immictunc Hum (j/bgiarum ex duro ali- M^{ll}o'S'. **tqnajsJercbrj**

A M H A P U A .

circum; unt, donee afrofito **folia** **arb. •rum** «xliccita, vet **eoflyptum**, accentannir. Vectlui **ttbods** liim- **miratetn fbtia drcunpofia ut In** **At.mctii.1,** (jiiodlibet iiiiitem (no **pediculo, fatis crali i i**), «icritis **rufo,** **sngioib: iplium IVilium U-** **iduin,** in novem a tit dc- **mm,** qujtum ten **pddirulm, x** quo per fin- **mi nervm rutu% tctulit** **idmrtn, St TCix** cmtnen- **num: lupcrimlunt fa-** **tiatc virilia, & inferius cinerea,** **lupit. la folia Ficus Inextremitate** **lupitum, linea cinerea sunt fim-**

bruce. In (ummicacarboas exifbi chcca oblnnga toliacc-i, incMU,qiM fe ipeicentC
qorfolio augetur & fcjiiim tir alnor.FlorcMn **bxevi** pediculo qu^tuor yd quinqe f
cuncu!uccylindriaca corpora farcimtnum infUrcopuIanutrusquafi goityporete
exter **JMirrrm Minn** brant colons uc Hum iihgtbnofrachj quilms Jctidentiws
nihil fun redi les.

Pinguis ex corum (unirnitibus crpccfliis ficcus , recentibus tion foluni. feu
inveteratis iilceribm fcJiticer medctur. Folium quoque teneruin 4; r occens, aut le-
vius arboris hujus cortex, & apponantur, remper.uit 6c muuidicaic partem affe-
dam. Siiccus c grmmis cicprdiu^, qd taailcicc refngcrandi ar>ue astringendi poi-
let, pulti dc *Tifni* indjrus, caliUam venrt'i prolavim Jiftif. **MdWM** denique nimium
fluaucs, tumS: rtrulentumgentaliumproriuvium, compcicit.

Tradunr liidigenarum &c Lulitanorum peritiflitm, hoc renicdiom pucrpr;
dico nicnftuuorim prortuio laborantibut, tnlgnictr proddc , li m modum ex
GMUU Ltmbihcu apporutur,cujusrci veniVmix trftcmairprxl'to.

Nitiilmirumitaquestihxcarbor prtinii llraiiuemcoli-,ui&c advents, r.uicopc; i* i^c
przdicata. Dignamcdius ridjus,cujiisvirtutes,etianinuncUtentes, |H>ttnicrutencuT
& in luccm"pn>rrahanr.

Alcraejuldcmgenerii, mciKtterrancis, *Amhsitim** appdUtur, feramocft rubi
cundo, &c lignominus *cavo*, fotiis very fupchus iaturarc, inferitis di'ute virgines
adcoque asperis, u^locolimxqua'damirum *us* poflint larvi^ari. Liquorfsa
oleoitim ejurdem cumi'ueco *Amkitbt* uJus 6c cHt JCIX . **fructBS** fert magnos, tenues,
paJmxloagtrudinis: marurdccncevdulce *cfcumSc* cduics Hunt.

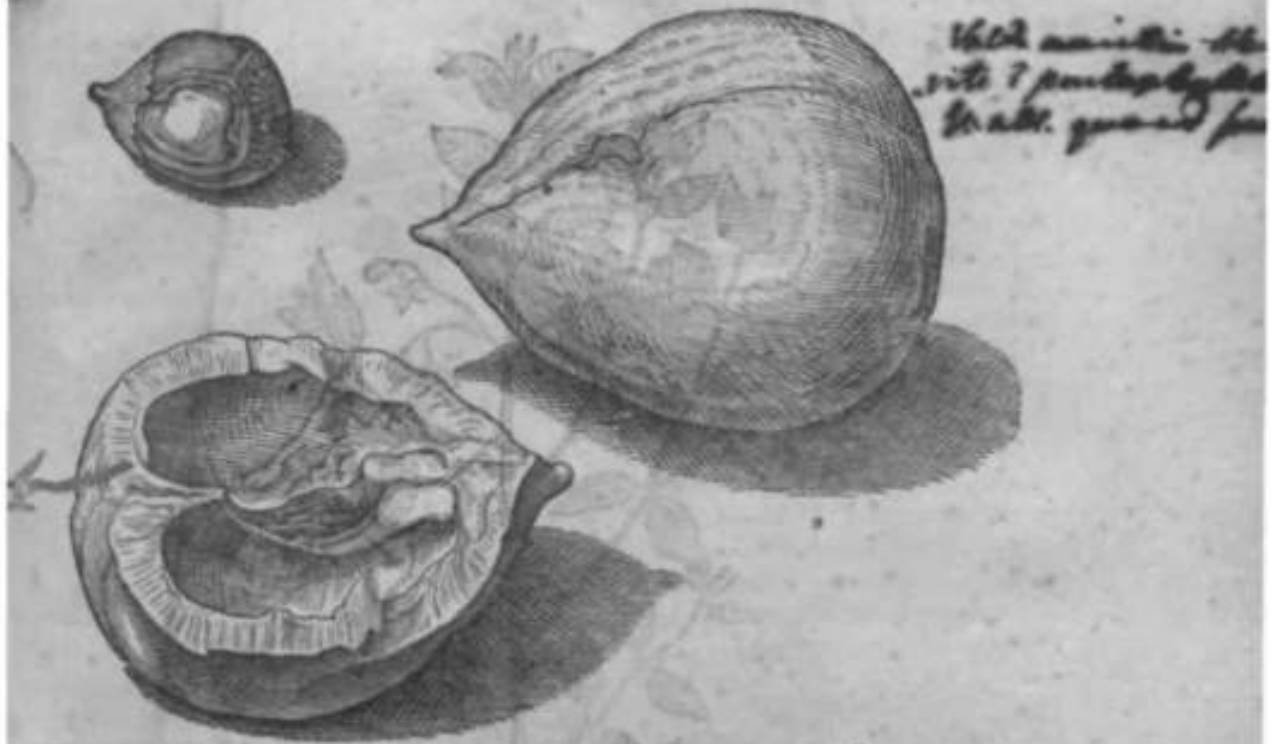
Occeras cjus facuUares,4; atutiha Mcdita,quia nondum (aus expiorata habco, *silentio*
praccrcro. An vcroic^i/e'^wjjdequaCluliusiii NotisadMorurdni.cgovaldc dubito-

Non procul a li
rciiiiilviv^uiiic me-
diocri, nu/ic liinunaal-
tudine rproccii .i [i.jn-
perie, exnirgicajrboi At**
di: qux ligno est U-vi, ra-
*ro&: ij'<ngiofo , multi-
<Juc uiis. **Ro**rem iert
magnum &* com avum,
JIII ci coiort&.Fulu nunO
cupulau, nuntmortli-
nate & folitarie polita, in
extremitate acuminata,
nervu redo &£. venis ob-
lulitis toii/puiu. Fru-
annu leu nuccm gignit
•orticeduphci.extc: to-
rtcincittia, I ligno pra-
duro & r j rtorato pura-
mine veltitim, i quo dux
glandes cor rincfin: r, je-
cinori lex.irmo nan vil-
de difimiles, & nivos ca-
ltji<cas fapor **C** qupdam
roodo references, licet
vtrnitci-ijtultitji dit-
ferenro- \iu ti \ uideri
uqacalten attain
duta, alvum do
quibutdam (itmil &
nvi.u. exat. Olim
magates, tum li-

FRVCTVI AHtU'.

crorum in Brasilia antiftiresjurgans hoc Arcdutarercmeciuuuu, cjrtem omnibus par-
 icxcban. Validx est opranonis i quamobrem argns morbu kadis boudenSQ exhi-
 betur, niG oportune a marui Medici corrediorum acciput ^inque EJcchiarri am u-
 bularum ibrmasredigaeur. Active <luai vel tres caibnega *contufas* & cum Ucclu-
 ro ddpumato excodas, aJJko aiiifi &: diinamorai nvmento, gratiffim um non fo-
 l inner it nicdicartientum, led *Sc rutulitnum*, iihncilnis, *M*uc on nibus 411 J pur-
 ganribusfolenc abhorrcrc.

Lufitani&Indigenarxeadcm mice oleum exprimnt, quod lychnis .ifFundmit,
 arquccocorpus inimunt. E cnruccautcitiillnr.urtuIito, incolroptimum IV JJSJI-
 liarcrcmcdmm contra ventm fluxum, hTque, quibus *voW* aflumiani nucem, aivm
 inunodcratius ruit, liibnunifranc. <*contufas* turtrx numina inJide, atquecnetai
 pufcs. Iconeni nuas integrx *ic* cliflectr, eleganterad vivum rtpreflam, ca *mo*ve qua
 crat, addidt, minori^cf^ nugnitudiius nucleus, qu-ini l'limum vuljjarc, licet pi *dot*
 refpe^u aliarum icomujii aim pinx crit zhquanto m.ijor nn.

C A P V T X X.

IbabirJba, Araçádua, & (juaidba.

Infragolisncmoribus Brasilia, reperirurvafh jrhor, quæ gentilitio vocabulo
 —riA*, corrip(c J luli un & Naltris & * & trkt Jpt*! later, ligno obliquo, mid
 ;cflou!Mj]ortuofu, altirt; mo infuper atque duriffimo; & contra putredini •
 efama. Incollax» vcio i: campis eadcm —'Mi'.iiM.itilongemmorcin molem ••^r-
 rit, vix Pr-unuta adxqiuns i' ••••• mmaia t fru£bilque (cr t imiui agreftes.
 Aucto denique, ob diverfitatemfoli, **Wercjiaitpi intdic, m** hæ à Medicis, illæ à fabris
 portu expectantur. ^44jrj/jiC.ujtic"omfli cftcjuitec contort*, cortice cinereo, foliis
 rtugrtiit.trntrlriscta^iulailis c<flis praditis, directe fibi ir.vKcmoppo-
 i tnta ipi rant odnron Ma); næ amulum. Inter hæc fpatium provenit pedi-
 ralis, fuperius trtpl iciter velut incructi
 N
 albos,

h n u A B A

[Faint handwritten notes in the top left corner]

alhti, odor, figura &: mole ftre filvcftris Rofet menfc irrSrifij Iauuariointegro* camposfragrantiarplens. Menfe atttemMaio fucceditfru* *[f]is rotundus, cerasi magnitudine pediculi tnhlens, otteritis colons bruniu, cum "umhilico <pnupu folio rutdecnfi: continctpulpammo, JIcni, pillidani, cuia, Jiquot nuclei colonsincarnati> obrotundi, comprcili, nulliifcult immjxa, quiunact) tncdiintur: fapor autem illi'** dulcu, aliquidrdlnofiadmixnimhafeem. Ecpoft frequentem uJunHmDriiTiittandem purruriardoren^perizmulum. Folia auc fkircs cum Q*myk uuliflimc a ifubcntuT adlouoncpedum, m d o | w e t a p i r i i M i f t C w l a i U i m i o h o i c m ^ l u u f e r . t . f l o r e * colliguntur, ^alcmbiuo indunturunde cwmix virtutuliquor deftilbtur, qui re »nsprxJcrum,4:,,,,,,{,, cans, oc tilorumu.Hjmmat.onciOL.nmc remperjt. Ex* quoque fifflWiJ aq ,,Jtiu ^ c cere u r fibus r d J v a m r . n uan rum pulvis luijus ligui ni--it-i— n redacti, oculis inflatus conferat, in morbis oculo rum dichim crt.

J^V,m.nbamf,uaus,Br1(.t,aiIIIappellarur ^ r v - « « , Prun *[n]atense me- uau,frl,u«Qa,t<i.]* convnut cum Minor. A A r ^ « dequa Ca) iitcp«cedcm *[l]oco lat. tb,*

ARACA-MI* I.

Frutex est, ligno, foliis & floribus ut *G**ib**, magnitudine vero diffenit &: finflu. Sed varius naturae lusus, omnes dignitates, caesque eximus, fruihufic radio mfevir, cum *jbthTdb** infer lores five in radicefive infrua, fed potiores IQ floribus & fo-
 \\\s inlitas vtruius JcJcit.

Loos gaudetapricu4raroqucin (ilvisiUtumbroGs netnonbut confpu itur, Flores habet albicante^pentA.rKyltos, cuiumutttslUminulislongu.

* I'lorc^i^ qtlotuuils, Lnsquoque (at iuuCium , menlc mmirum Mjttio & ftn ius Septembri. | *truna coronis* (*aizapiclorchiencgleftse*) mcfpilonirn inftaj^legantr onit.i.iniiumctiftjwi- j, inn nirec/iCWiprotctf, OUJT, UI>J inuturucruK, n^vciti*rtiu-
 ftcimque babent ia (bdulcediaein« atque B'agaquDdajiunodoreferuntlapore.Crudipoiiv>t]iunitt.cU *tupcttmau*, liuviflitniquc odoris exiftunt &,fapons. Opottct
 i uttempdhve deccrpanir; ium propter intenTi/TuTuum Sohi ardorcua,iwo
 rinjurufii, ft [uuJo urclms, tiuamfi autnavcIUtur.

tondirus qm ex hoc finchi hunt,juoinde refrigerant, adAnngurti Jttorrobo-
 loeque <units ttJoncoium, conferva: rofarum, aliurumque (iuulmm, cxlu-
 ocantur.

C*terum ipk fruttu virtuce metlicinali non ddfatujcur. Ex fotiu Gquidm &:
 oculis, utpote aiii>.ingentibus, opcuna balnea compouatui , um centra tutemoi
 rjorti jtfctliis, ut (iipra in capite lle Viceribts diximu*. Tr-r car-
 lriticas partibm , radii di&u qualiucibut excellit • &' yfente-
 Atque l i i l i J i c habet, quodlit diurcuca, paniumtjuc fiibnlmm

cum adfttingendi facilitate poll cat. Proinde prxter eximias qtus prrlht virtutes,
licenisiStrcnnumalFedibusconduat.

5

ΑΡΑÇA-ΓΥΑÇΥ.

i^!13lfamiSCncnsAr* wv fcd non itafrf lIcn5, que tamen huctum fa-
preat, & q
pnftanriotcm pt multo majorem. Qj
J*^*!Jcft, •4'^iTuor,appellanir, quod in juftamarborcjnixrtci'cAilblimiue crt Art^t-
gUbra,lxrcTiridi:ripira&frap'inte odore Laurim armularur. F(ii(aur^pct maU
I!!.**^! rfttS nitudinc, rotundum, fuperne Dnibilicumcontinentcm: carni-mhi
pides, *' minoribu', X(JluIcs p confectm, obrotundos, dros, U-
albo fubflavos & duros, ut nuclei cerasorum, us continentcs nucleum al . A
herent hi lapi carni per multa tenuiffima filamenta. BTdci d.pn
hæc gaudet, quibus BTdci d.pn
astringendi qualitate . ^ * herb «. ^ nnaguctum fc fanaum mflammanoncs Ji-
aque mala, quôtidie m/lituun Iur.

Magna aifinitate intci se conjungunt Guaiaba & Arça-guaçu; ejuldem quipr-
dinis funt, fed folia, flores, fructus qualitate & facie externa e-
vrniunc. . m
Arbor in Mai figuram exercet & in plurimos fe diffundit ramos. Cortex ulmæ le-
via est, palli i, JuuHi! at corticis Aceris. Fert folia bina, fibi oppofita, ad tactum dura, & n-

dentia: **inferius aurum**

veins obliquiis &: con-
fptcuis protuberantia.
Horem fert ex quin-
que fblis & mulcis lla-
minuliiconft. iruom in-
ftir crifbr pavonis. liis
ftibfcquitur trncHis.ma-
gnitudine &: rignra po-
mi noftratis, non qui-
dem adco iliflimuis, niii
quod oblongior ic cor-
tice oiagis ntgolb fir.
pulpa p.illide (anguine i
HI rnlitris, lapidibuscu-
dulibusmefpilorum in-
flar refcru. Frufu*, ip(c
tHgl<!lveriJrate tonpo-
ris, triplicis foporis par-
titip.it. Mattirefcens
cnim anecquam molle-
fecac ac fbvdc.it anrterus
& afringcjs dt, tuiK
qite coebu Aumacw
proildl. Mux paulo
maturiot mediznatura?
arqucoptimus evaJit ;
incliti"; tamen fauitati
conliiUt, qui film live
coftnm five iiccharo
cuudiruni, quani qui
crudum muiUs **inf**

G V A I A ' S A-

accedit quod oJoris 6C
faporis lit granoris pa-
latoque magis abblan-

dicentis. Vbi vero navednic & mollitic mtcpmam maturlt. Item sequinvnit, **extoth** & C.
faporis est inilar frubus Kubi U:vi,a!vitm movens, nec ita falubnv paulo largius alliim-
cus, quia facile corruratu cur &: vennes producit.

Radix arbom ton^illim.i est, cirus **rufi,incus albtcaotn colorii**, fubftantia; AJCCII-
Icnrxac iubduK A. I lx •, aim curtice afti ingenrt in aqua cScla &: p<>ta, mirincc medc-
uir tlyicixiauL-, **qauujp** uuucatio est jftringendi & roborindi, Fotia (unt acida tc
altrin^nuu, otiratj^ luliiniiju- diciu. Digna ptutciilo arbor, qux Europx impor-
tata. M.^h4tuin&:Priniiptitnlrirtiii illu(rrct. **Mooabm** aut (ilvis denfionbus non
innafcitur, fe^pianitiem & camposamar. AgrcftiselTcdcfiit.villicofumquippcmdu-
itria viridariisillara.numcrofaiplantar ofiLijit feprocreat, ut nihil frequenrius oc-
currat: **fruftuutn** enim gram ab avibus &c pccoribus deglutita, ty mox pcralviun
cum excrementisdepoliu, **lodsluoet**arcnolis&mftionbus, aiujlimcptrnuiwnt m*
• vinwque luxuriant. Altis Imliarum regiombm coinmunts lixe arbor l ac wt^nAe
huc p^mum Brau'limi m-pant, fed rraiihi remporif inter ill as habita est. Nuatcro^
irovenru, tons menfibus pluviis, maximo omnium Incolarunioble4tamcnt° exi-
Memincrc qtio«Juc Itujus arbons Ximeno » Comara l Ovictius, tc M<^nat-

Tacoetra & %oumera.

Frimces lippis & tonfor jbus noti, camque familiares,uc milli ^rorfus in Braiiuja
reperianrurhorri, in quibus ilh pailim nonfpc&centur. Indigene: tinien hicnon
(ant, fed aliunde hue cicportatse plaiitz. Luiiwu tiuchis t«ik*% BralilioniP/
wt^nomiunt: Afris vtro atque AIUaci* olim fuihle nocos, Scrapian & Avicemw

P A C O I I ' U & B A H * K I E U

testantur, qui *Maf** jppctljntnc. Earum itaque ddcRIPTIONEM, *mum MtfAj*
jus, auCus&I>«Kionxmlubent, libentcr am, tcai»r, pauai tiihfn. in quibus hanc
cinan lunt, mutatis.

Duo autem lixt eius genera, oux «b nuumam aAniwcm qtum lubent, i
(qu > J a m m) fidelia dealb. "dchmimxfaiK plant*, five frSini live folium,
lire culcurz, rukendique pcculurcm auxhint tpc&A. In qutms folo " I

ex idice propagatur. VnJeprimo ermnpunr tin **quatuorvefoUa** in fiftuhm convo-
luta , qua- planta-caudicempongiofunveralTini, emciunt, in quo fupcrius **expaadun-**
tur deccm vel plura folia elegaater viridia, ad **tadum** Ixvia, **infatque charts** mem-
bran.ULU-cicpic;uit,avcnroagicatadilaccrautur tranfverlim fecundum duclurnft«a-
rum, &rtrepinn **excitant** commota. Nervus digitum craiUis iccundum foliorum
longtairmemctctuxu, qui mfuperiori(uperficic tanqu.un **canalii** excavarur, &trant-
veriiiiilinci-fubriles ancervoaj lateraexrenduntur. Ex **fanimitarecaudicu** litijislvn-
giofi rarnus proditprimo tener, continent in exrcmitatefua **corpus turbinatarfigurx**,
magiurudineftrobilimajori\$,con/lan\$e tbiis Iatis,btunni colons, obicuris, **quibus**
quali pulvis afferfii? cincreus.

Subta toliis bis **expand** apparent fepecmaut odo flores , ordine juxtafc politi, ex
albo flavclcenres, fuavi<; oduns. Ex (capo **flonun** prominent quinque (bliola angufta,
figurain liabentia illius inftrumentu quo nautx utuniur in hutnciVindis whs: In tc .ipha
luciu b **cegme mantulea** lentus humor continetur fngidus, **&poris mellei**, cond-
llenua& colore (imilis alluimini ovi recentis; quonctl.irc formicxadmodtimdele-
fantur; in Iioc litimore ortum iumunt quinque ilia foliolacumlhinc. Mores lios
fcquuntir frudus ordine& ar&cjuxtafc politi. Contrinciur plerumque in uno ramo,
/qoaj|prdcanaadbd«dmnumefo>atia una planta proterat feptuaginta autocbia-
t"glit^>qin (ubinde vitides avulii, **Dime** in i'dilnis, jnine in navibits liilpenduntur, donee
juftjmm.uuritatec&rflavt:clinci conicquanttir. Vrchjs jutein mauireUchis nugni-
tudinisfcucucumerisnortr.itis, **oblongusactrilateriisquafi,cotiocraflioicefhis,qiiod**
tacillinicintTespates digicis fe dividi & detrahi iinit. Pulp:'. mollis infar biityn ,
meduilani **quaficucumcris per medium** iccundum **longitudincmbtctrbonicffapO'**
ris 6c frequentiflitiK- **comedim** VL-I lolus vel **eum.farina** \3Undiotx , vel **coitus ic frius**
tnoleoaotbotyro. **Ramosautcfille&ucUbtit onufus interca** liumillimaturefcunc,
augctur, florefque (empec prorruiicex corpore illo foliaco, **fed t]*i** decilunc (iic
fpc ftuctus. Mantris **porro** frudihus ranuis cum **tills** abicuiurur, ut &cot.iplanta:
nam unaplanta unum t.intum vivitannum, BL fcmcl tantum Iructiricjt. Ajitcquam ic-
nefcit, filius nnusautalter ex radiccnam est &adllat parenti, moricntique i'ueccdir,
Scik ininfinitum propagatiohujusplancarfucc^dit. Sa»i»4,pljinaquxBr.ililiciiiiibii'.
pMehcii ditSa, tocactut **Ptcetird**-.n turlntutuni illud, flonferum **Be** odonferum cor-
pus **paulo** minuscil, &flort*. **parum dt&fertsicxftqae** BorisfcapaSyiKmiii&at **fcaphz**,
led rchts, at [amen cavus, **frwStls** ctj.mi Inuil mulcum dilfc^unta **Pacotr***, fed minus
ctafli, vctum longiorci^c uicurvati. Subflaiuia qtiuque lu*. iotes &: mcliores ad co-
quendum. Vtraque ram **Pdiob***, quam **Bim*n,i**, inter horanns**frucTus,6:** **ut** nonnullis
placet, inter **FicusrccenfctOT**. Vtraque tiitus exctut, rrrn\itr itfngerat&: Vncrciu
Ibpiiamatijuvat. Pauci Iuntaiimentu,peftorirqueporiusquam ftomachjobledamen-
to. Toftx **biliofis proiimt**, picuitods nonitem. Nonduin **psatutxfi** .identiir, avlverliii
alviprofluviaauxiluntur. Adiblc m ignemque c\l]ji.u.v **diuftrvtnnn**, &: Europx-im-
portata:, **diftrahuntur**. **jExdent in talcolas diflefhe** , turn ovnis ic (accliario frax-
ve) ri placentas .id irto>cx moilum coach*, gratillimi iuntIJI>ofis,optimiqucali-
menti.

•Aqua, qar ex **carum** tninci^, perpctuo liumorc **tutgentibus**, tin itur, cumfi ipdiJli-
mafit, in magno ah Incolis **prctio habctDf** contra **calidoi**, internos 8c **externos** [orpo-
risaffccitis.

inMannhjm, uhi maximopete **Imoirtant**, vinuin inde expi imitut, non dm durjhi-
Ie>quodcamnincbriam!i facilitate pollet.

C A P V T X X I I .

Mang **ubd , luhy fnc ^Tamarmdi , cr 7 dpi wa,**

EXimum fiiijii, **arbohsporanm**, quod **AUngjtbt** vocwur , net ipnorantlmt) nec
arbitror, **cunedi** ad **mentanimpobusdclicias**, quam ad Medi-
cum noftrom ir (bttitun) facere **ndcatur**. Tanta enim fuavitate gulx lenocina-
tur, &ezaporis cil]->talbnti.i, ut lumtkuMi, JJI **vcnullboreni** autgrai
Ametica producat.

MANGAÏBA.

Arbor pulchra, crispa & fer. tmdiflinu, **fcjM** alcinidincm Prtim I Europæz non at-
 toilfrur.qujmtn actu, præcipue ve ^BgnofcfoiilxinulatiMt. Inquib uisdam lali*
 Parainii buci locis in integra nemo. a In fec luxunare videni Scii> noil plancaii at
 in terra ucca, uhi nulla copia hix;urjntiuniherbarurrL Fo!u et parva blida, c%
 gicvirenuj, bm i emper sibi i uiccmoppolita, quxinmedio.lccunuumlqngii
 nervi, ndh tarn venuljs qua in lmcjs lubciit Uihtililnnus parallele uiipi
 rante hyeme, menfe uinurum Auguflo, florere incipit, ultraquen ovem me»
 misicu prunii oneratiir \ onutur. **Rorefl** proJuciccxjguum, albtinii""mme odo-
 rum, ftellulz f.gura lalmini tnode difpolitum. Frudhim rotundulum, » H ^ -otum,
 quaSoliexponituraurcum, tubrUqae maculil dilhncchim, Abricocum diceres. Te-
 ouiffimacuticula tigitur, intuique Upilloiquinc vel fex cominct; nirget lade un-
 dc ft illeviter preffis nareum palatoque g ritiMunum **fimdJt** liquorem; & licet k que
 acdu&bsfilhupu lpavide: mr.umcanunducandonihiltjL deprehenditur, orique
 infei itatim liquescit. inarbore numquani nuturfeil, fed dc. idens in terram lico
 maturitatem conf rquintur. CUJUM ei ignari adve ittm, &cxicnup< mi pulchritudine
 illec^i. "Tl pritisbl oris degultarunt, statim ut austerum & amarissimum abieciunt;
 quid, quod ne pecora quidem immaturum curant. Probs craaturui n facilis est digestio-
 nis, ardotes vicerum domat & febricitantibus auxiliatur, ut in me ipso aliisque mul-
 tis sum expertus. Porro haud facile hæc poma noxam, etiam abunde jejuno stomacho
 wando

manducita, mferunt: nift quod frigida 6C bumiila ftigaciaque alvum dejjiciant, flar
que exdienr, quod folercia mulicrcularum nofratiuni, aromaribus corrigi folct. Lu-
lira liintegrofrtidius conditosappominc .nullifqueruncepuliscddunt.

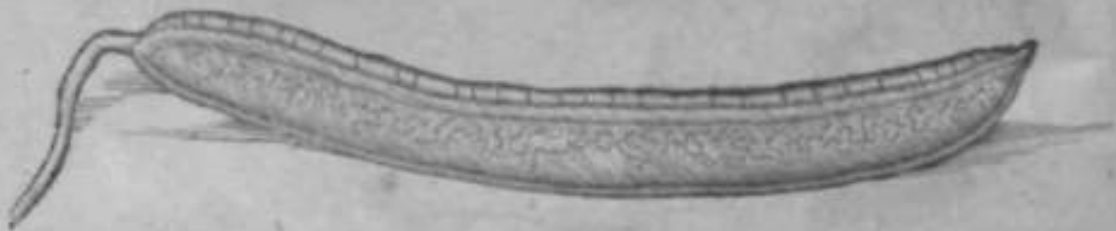
I v T A v' five T A M A R I K D V S .

TK ter cas arbor .-sqxaliundchueolimttanfiitx, acproinde ratiusconlpiuimtur
1 (ft lixt: **qux** Luirajus **TMmgrAMzedtyfatbuisIatq'tVulfp** Tjmarmdui **dicitur**, **inte**
Palmulas dadi **liferasl** **bita** **ve** **caibus**.

In Quercus proce !i»tem exreLH , caudic e exterms grifeo, ligno aJbo, (euro,
Rami toliolispawis.-ir^ullisbmis ubiqttclibi at Ac oppolitis interne dilute, fltpernc fa-
turate v" idibus Ycftiunmi. (^uxminducataxftuannbus craum luppeditj-intactdi-
tatem.! lores alhi AuramunuliHoniimiles.Fru^hBinquolibetpediculniulitaricpfo-
vuminr,figura vai **antes**, sed u **teunqtic** **cortJprtlS** inrtar liliqux fabse majons. **Corticfl**
cooperumruT **fragili** **coloris** **mcspilorum**, tneni, **ianu** pulpa nipncante, filameni©-
&, gracifi^mxaciilicaris rcrferti in qiu ties quaniorve lapides lplendent **es**, **compressi** **ta-**
ba;vu!g.iris nugrucudii inimerji Tuif. Nucleus terrx comim: **lus** **annuo** **ipatio** Jtc
iffat Vnnam **xque** **freqiifns** **inc** **dVct** **li*** **uiin** **ATu&** Africa. Quod refrigerand¹ &
zfringendo **iiumonbus** **btlu**»**fistrenujiinip***>nat,aGrxiis **merii** **Oxyphonica** **dicta**.
Quantum hac Americana **iiilerat** **vel** **convciujteum** **Aiuti**. **a** **ex** **hac** **Icone** **cum**
Bonni **collata** , facile apparebit.

C Asia arbor cujus fructus *Canna fistula* Lusitanis & aliis. Arbor alta & magna, atque
in pluvio **amos** late **expansis** **tilorc** **evi** **erim** **ex** **cineo** **albicante**. Folia tert
ante tibi oppo (lu, **batiUcimuuc** lurtethm **fbwtia**, figure **cylindracea**, **revisimo**
pedicu.

TAPVRACOATNA'NA SC FHTCIVS,
CASSIA FISTVLA DI>TVS.

pediculo immitentia instar Foliorum Senz, dilu-
 mollia, rubescete nervo secundum longitudinem, & vcm
 ordine positis prædita. Flores fert spicatum congestos sic ramn!
 nati elegantissimi, longe adventanti conspiciuntur. hucce sic ipm llrw
 rides, mox nigricantes deorsum propendentes paulo incurvate ubi maturuerint Cor-
 tice sunt durissimo lignoso, qui ut franganmr, Du!lcol< concuti debent. Intus hæc s
 liquæ transversim cellulas habent, nucleus amygdala figura & colore, sed splendens
 bus levidus & duris, qui immeriti sunt pulpæ glutinose nigricanti instar Cassia
 lutivæ, sed nigri & amari saporis, qua per-
 conjuncta est. Vbi vero gradum ulteriorem maturitatis acquiriverit, saxat alvum.
 Summitates foliorum vulncribus & pustulis male moratis applicata medentur.

C A P V T XXII I.

Titioquapt was O'fomina, &- IaracatlL

VTraque *rtntguif**, *M*m»tir** Lufitthis dicimr, vulgo *Tptj'*, cujir. *Fructum*
v»/4OT«nvocantifiira,c]uiaMimmxmt.irpendet inarborc; Mas uNvjticin
filvisobvia , raro BURS) ttrmina, qua* in Horns exulta luxuri.ir. Mas m vu-
garisarborisfhiaiferz alrimdinetncxfiirgit, corrice cinereo &rlxi. Folsn ubupe

PINO GVA'JV MAS

& FOEM tNA.

ertitnpnubus cyea c/iulicem qux i terra a4
medicrltem alurudinis ijtmi abthniuntur in
jfinfGhbas, rcli^iumedictosuique adJbmmum
folsn vefbrarelnqtiitur,Quodli]cttt»ljiim in fat
Tptemve Ucinus diile&um cuin totiiicm mti-
fura uiiiLtet (no pedttiilo roeundo , cavo ruce-
-Sceni i. Inramuhi ex i pediculis ina)nrjbuit>riu«di
muls fllg es motion p.iliideflavi, tminque
i faconracK conitinres, luicunt ur, Quibus
fructu "nrq^uccedunt.miiarbore r anspiant_*J
quatrej %»d minimum htannorurr Falum ,>or-
nonterre fruduni. un *; fonun^m non icrre ftuJuni r
cmmmulupiesr trudhis VCTO rnJru quando nalcirur poli-
gulo illo loarf r p idju eit deorfium verius, figura imlttfruai
iiorfecxuTiuiilruniM]LijiiPrpu, mmitum qutnoic 0
Ac quiifjucnumiv proHiodis airenutiffl polim. Intenin ut non &: fauna
O * lubct

ni-mas adlect; con-
rnJru quando nalcirur poli-
imlttfruai
rnJru secundum longi-
lubct

habet ut tlrmina , fednoa ita&vamaut bonam. Imm.-itun fructiis copiofe la&rum Iticum fundunt. Lignum arbor ii fragile & niolle, quodmlufin ik uJiis varios exca- vjruntirgccqueeodcmlaacolucco, ingraii &:accrbi t?puris, quo contra cticanc a vitux fervoren.ua ucunturbarban.

Ttxigut* fermnia (imilisenuricaudiccA: foliis, fed atph#mummajoribiu ; necjic pedicuii folionim ilint run, fedvindex. maxima pars caret ranus, arcjucirafpcai apparer. TotoannoFruchis5cFlores ten nonmpediculis longis, (tiad iplumcaudiceni, ubipedicuU (oliorum inlcruntur, Flo*eftnugmtudincrjoris (jladiuit, conftaos quinqc foluS Havis, odoris Ldii convaJliuin c cujus metio lulluntur rrudut,qni ciuJj- ci adnattfuncminorts McIonisfigurx&rniJpuuidinJs.adcoqiic luxuriant utobabim- d^ntiam vilJejnt.Immacurus eft vindis & riiidat lac: in arena (iib diu abfi on- dims nururfur.ft.itim. Arrrururu ex viri :i tUveli.u , urnr lutej inflir Melonum* fed fapore ign obiliorj.lrtr medio pulpe copioful sma Itabet graru, ovajis figrx, nw- gnirudine Coruiuin, in inperhcic rugotj,tii(<:a,r: ucleo intus :!Ki :fajpor» ItintiXC ^roiu cjuidem cum Njiturtio aquatico nofrate, includuntnrque ; clicule c tenw » Iplendennjqxdetraricndicfr, li quisicmrna vein fervare. Frudiisi rudi edules qui- dL'm,lcdlongeprxt3iitv el cum carnibus e ofti, vel placnrtrexiisl, &c. Ex quolibet leminc aruiUoipJunluhL tur arbor fructifera , led non duraruraultra qn adriconium. Sign mn prognoAicon mortis eft, quod caciunen cjus fponic corrumpjcur; illam enim cormponem lqui«ir rotauu intenius.

Frudnslit-tr nteprparacmboniqiiidcmfaporis, ftdnon&isprobi nuertmenti,l» plukulum comedatur laxat alvum lower: tiicus vtro ex cocxprcHus tmrtgatdoloret ventris ex calore natos. Mem prarf^Bbnierva cxindeprxparjta. Fr. Ximencs quoque cdebraclunc arborem in nova Hispania.

I A R A C A T I A .

I ArtUiti* Brafiticnfibui, Arbor est altaretta, candicc inferiis cran<>,qiiiverli fastigiu mnugii magilijuc y: acilefar & jitecnuirur, corttec prilco, ligno moll> 6C la&d'ccnrc. Cmdcx aucem &: tami arm.inrur jpmis brevibui i culfiuiculidiiim. Et r.imoi quidem in orb cm projicit, fed in- ordinate. fupenorriqic in» riorftttt brevto<i ; neque rimuli mapi ordiuti, ui qnibui folia in troi. des congeli <JUfnJitk* do, figura & magnitudine , fupenu splendide virdii > in* ferius incanelcentia, q UUIJUC » ftptem vt, nuvexii in ftellx vac dum iibi oppuica t nervo fa um- dum longitudinem ic venis ol- lun. Florem fctt &: frifeih«nu(Puugatf* nus pcoolo lonpo de- pcrtdenton iliw. lutid j.rotundi* lcc undiimloi gitudinem,vel qua- fi J ineis folum notatam , coloris exterius & interius crocei ut Ma- & carne cjulmodi fabitant & fimili modo granis tsertu. magritud. QCA: figura granibec- dei, fapora haud manifcfti. Imma- turus adhuc lactefc, ac villicat lingua a a nuturuv iMBtiti

dec kic 6C comedirur ciudt^a/Unu atque coctus.

licet magna quantitate comedatur, proinde ciamfi maris accolts minus femilutis, jnon tamen in inferioris notx frudus habendus. Folia amircit iingulis annis i£ men- yc Marrio nova procrudit, hinc floret &c frucriu (crt, qui hue Aprths 4: Maioma- turamr.

Duplex est Arbor, mas & i firmiu: quac libi llmilcifunt execpta rrugnicudinc, nam Tamina per omnia minor est marc. Frequences fuin m Prxfc&ora [umtrtti Sc &w grade.

C A P V T X X I V .

Ibirüba, Irixunia, & Quit

IBirth* per talcglas rranplantatur, ob rxcellentiam, fritdium extilvis in horcos tranllata. Arbor corticc, ligno Sc nafcemii BKxk) GMMMIM iimilis, r.imos autem habet uc noftra Ccraliis. Folia tert oblonga, tcretia, duo femper fibi oppofica mem- branacca, fupcrius (acurate viridia, inferius pallida, uno nervrf fecundum longirudi-

IBIRÜBA.

... nulli vcii: tranfv frfo, Irtier quxhinc uide audici Bora ctun pediculo ad-
 nacimtur «Ibnitui Gtuuk* fac, quibiis urabilicacus (ruOtB 6Ktedit cgregie ijv»*
 turbatus rotundus mag lutudmc Pruni, cudcula ternu vcfUtus & carne run ulcn-
 fulva, faporis acidulcultac paulatim amarancc», hau.l u^rati i odmw libii ulcis
 Magna copia sine noxa tonicJicur,&^4b incolii veiiumcEpoaitur. Con-
 tinct

IBIXV'MA ARBOR.SAPOKAK.IA.

rince tapidera unum atque alterum m* j
gnituJinc cerafini, rocundum , corri^A
tenui i'ed ditto vctticumiin quo nucleus
albus, amancaii!., qui limihs c(r lapilli
btii nga, nec facile dignofcumtir.

T Nccr vanas planus He .uhores quæ Sa-
^ ponem producun^, ilia ticile præfer-
tur qua; ItfX)imM nomen lubec. *Atamba*
Angolenlibm, Arbor inftar Cctati, to-
Ins ornate fibi oppo(lbs.per ambitum Ic-
viter fertacis: ju«a <lux brevis I^{ijr}
pediculus concinens riofculos quasi in
umbcHam congciilos, quiaque co^{stantes}
foliis flavis Jcorfutn flmc. I fi*^{lcc}
cidenribus Irudus Tuccedit orbicob»
Craimagnicudincimmanmis ruberc*¹¹
lis fignams concifus continet matt,¹¹.¹¹¹¹
lenum inllai vifcj; marurus aurem nipc-
Icit 6c in quinque panes arqtules fpeote
find] tur, conttnens fcmina fufca oblongs
luiscllutis trit'luij. Correx dncntii<.¹¹.
loris glutuiofas eft , Sc vicraii exteriorf
cute fuJci, feu receni (eu iccus toto aft'
hibetur adomuia ad quie Saj> Hilpⁱⁿ
cus, nec vctfi bus nocct.

A ltera Saponaria ell arbor jmmtla
Indi enis, Lufitanis Pa^{ds} t-
btm dida. Cortice eft ci-
nerco, Ugno molli 8c rragili
ramis conioitis uiftar R i^{ck}.
Folus Ixte virtdibiu , *cjuj*-
dem ut przedentu figure
SC con/rrucluinis, occcpcis
dentuhi. Florihwrtexi-
guii. In luigularibuscamU'
l^s dependent muJn frh
men f: Oab rematuregen-
tCS, quilibct propno pedi-
culojniidences magnitudi-
ne sphxridr Jufix^{ie}, cum
dupltci rotunda flava emi-
nqntia adco tranJpK^{nden}-
res, utglubulus conrrntirt
cerm poiltt,& (i uctu com-
moto ftrepitum coat. Hie
globulut c\ nicer, adcoq¹¹*
durus ut mii nullco CO^{frin}
ginonpoffn. hxJIMi p« fora-
tis co rollar tiimt^rcci
beno pr xlh n tior ai4jef
res. Pulwa h^ ii: pernalcedis
Saponis VKTTI explet adbo-
que amart A^{acris} faporis
ut treber cji^{is} ulis vctibus
noccat, ac proinde p^{flaria}

arbor is fructu **magis** usu .ills. Hie enim contultu SC nvis indicus aquam inficit & pifecs enccar uxur *Itmbb Sc* alia: cortices arborum.

Eadem arbor ijimulrjs Americ* regioiibus frequens est, icfte OvicJo, Clufio Scaliis.

C A P V T XXV.

Tatai-iba, tbhrafifag*, hcarattda, & Queratba.

A Rbor filveflris *Tsfdi-itd dida*, quibu/cbm Morus ;ilbaob afHnitatem figurx& lururaMori alba: appellatur. undiqiutjuc infilvn !]CCt>ralibusrequis. Ex lignovcteri parant ttncliram cgregie fiavain coquendo. Cortex arboris est

TATAI-IBA.

cinerea sed lipmminnts flavum \$c durilVnmim. Folia *.mina & : iibtiliter (et
 j in ramis inordinate pnltt- **Fcd** & us maturfcit fine xliiH- **dt d M** rtoim **mo**
 dicitur Mori est magnitudine, rotundus, e **cubercnlii** com^ .ntus, panidi colo ns.circ
 bus equivali." <tn<.t. lamentea fusca. SucculentusA & saporofus, atque 10m<d tur ut
 Pulpa
 ^cd quu nu gis silvestris LV minus dulcis, aUJtur vinuin 6c Cicuunim. I>
 mulieranula albicansia sunt dispersa.

I f t I R A P I T A N u A , i i V C
L I G N V M . R V B R V M .

I A C A K A N D A ' I

I Birtphing*, quarjrbor, me-
nio J Lulit;injs *Pis* & \$ *fil*
per excdleniurn diel.i, ale
eft & vafta, c orticc *fu* & 'co brr
vibus fpinis ;irrmto: ramis <
Ioltis alternaum jiuilins figura
Buifi tolms iimilihus rplentlett-
nbuAr&riirarc viriii'buj. In
ramis hinc inde ciim ramuli
proveniuxu i *multis exiguis* flo*
r b l copu at *Qcnaci ipTo Li**
lio convalliumira rantioti
g
pulclire variegad colons A
vcLentis.Hispreuntibus iu
ceduiu lilicjux, oblong.r,
nx, compreflx, cJKctius
leatx, OHCtirc (*ufcx*, wi
IplcnJentes ciciguaiv: i
quot in f continetcs. inlods
mart nctntsnon app3ret,fc
tan cum in medicerranc & \$^{rtS}»
iindemagno la bore ad Into—
ratia vdutur.

TincJufa hujus ligni rubra
toco or be cit notiflSna. S«
minima moles MI* *viix* ->r-
boris tmgit, dempu cium
magnj 'JITC lign Jupcnori'- >
iota **tnacrix tibiai** a circa crassa
rubricft colons. *cujus postea*
rajbra tjuanti (klaborismovit
optime Ergaftulum Air ite-
lodamenk\

Lignum eft fngidum | *fic-*
cum, mitigat febres, refrm-
git & : corroborat mit.ir S.in-
dab. Maceration mlnjpd a in-
Ccr collyru contra > *phthal-*
mias ulurpaturcum liicccTu*

I *Acakanda*. .Ob lignj vane-
gati colons rlf^miliu *
tjuacac ob ilium medium, *col-*
lebcrrinutn haijc aflxwem
cCcll- tjuorum dux (unr (becie*
ftcic & *efficacia fatis disc^{re}*
panics. Priori* liinum cit al*
bum ; altenui, nigmi*¹ ut
T*l» vcl /*« *Urn**, ac bene
ulgns, Jti]UI, iurUI^, frequen-
crt in Balita onirum^ *Sincis-*
nun.

iMtraUik Jba, u *odora* &
Pru **HO FuruwRT** iimlu.' a
ptics locs mediterrancs &
peritur. Foliis parvis *etmi-*
nab

nans direde dbi oppoi
 Tuperc **Iplendentibus**, in-
 ferne nlbicanribus. Inqtiolibet ramo vcrfus cxttrid-
 ra multi proveniimt ramuli, qui qu.ili meemarim
 per diulcos dies luberne globules nuclei ccraiant
 magninulmc, colons oli-
 vaci t]m & aperientes in
 cjinmjuc feinduntur *tolia*,
 dcorliini incluiauquxin-
 terius tachu & vii i referunt
 holofericuitt olfvacoim
 fptenJens ; lus inGdi-t Hos
 dulcis oiloris unico foKo
 lutco (iibrocundu ad l-irus
 expli:; In **cofiftans**: in me-
 dioauremflomcri^unrur,
 miilra **ftamfea** al ba apici-
 buslutLis *iatu*, m;ignis, in
 fcoparumfer.u unmi mo-
 dum. Floribus Tuccedit
 frudus julma* manu. ma-
 gnitudtms & crallicici af-
 ve&a rarus ob iuulicatos
 lurnrartifiit, quod i;ibbo-
 ftis & finuoflis adinodum
 & contorcus **appareat**, at-
 que ob gravitarem JIm-
 per pendulu"., quern
 dem & abicjntc (meg:
 te (queniB;wbni: Saponis locnuliir-
 pant) nirgciirem **avuKenmt** Jbtn md
 inrcinouliiniisdclernsjcxviridimii-
 tatur in *thve* fcentem, exficcatu in
 cincriciim colorem, moxque fe
 aphe. Frudusliaudcdili't niico-
 dus. Incolx cxmde coquimt pul-
 mentumquoddani ftomacho impris-
 mis .inncum i: (iluKrcqimd *M, unpey*
 vocant.

Quibus. *ocis apricis gra-*
 minofis. Arbor corticni^i)U»
 & gr itco i in **ramii** habent tria, qua-
 r, airquinque **folia** in fronacm
 Congelta i pediculis fiis tres inniten-
 tia, pallid rviriiii. ^hguraSalvix^fo-
 lliis & ad tactu in. Inra. nervoCccun-
 den longitudinem & venie. obltqotf
 puchru. Flores fert flavos, modo-
 mcticipotuiimum LuttiUft, fi-
 pur
 partes fectos. J. jut arbordoremro-
 ir, tnlUr jrborn quam
 |C'»cancP4)<(tw#: nam race-

QVERAYBA.

matim congefti funt flores, quibus (iliqux longx&: comprcfk: fuccedttne, fed ml-
liusius.

Cortex huj us arboris conmius 4: cochw oleum fuppetiirat ad vulnera & nand. & ul-
ceta vecra in abiisautaliispartibus curantla cfliciurtimum- Acproindcini nofoco-
mus firequens nulli elus fuit uliis.

C A P V T X X V I

hfotipitij Vmbu, 'iT /har.imo-tem6>

I'Ahtyit* litrorahbus Braiilisc locis luxuriat. Arbor eft meciiocris akiaidinis; cor-
ticc gnfc0, inzquali, ligno molli& tento: Folia fert ,altcrnarimoppofita, ulure
•viidia. gem cernramuiis copioibstiofculos raccmaum congeftuf,penuphyi-

UIOTARITA.

,o s flavos faavillm 11 uJoris. Fru^unquoqucqm matvixeftirMarttomenfe M ovenit ra-
cc i natim : nimir tinin »iuohbetpetliculobactJ, maputudine nudcKeraluu, t*nica
fere vcl qiuli triangularii; cuilibet autem bacor, ahx tresquatuorvcmiull^jr Ciie]
diculis, ovales, ejuldem cum inferiore t'Uptitiiiiiii*, uiniif' t'otorii rupi, LII in, rti
nostrates, & eodem modo tingentes, earent acinis, & fun I! Jpori<. idlh ingentis: cu-
dem non solum ufibus dicari quibus myrtilli Europæi, fed & oleum in quotidianis us
proacetunv rceptum ex us optinntur.

Vnicap

V M B V.

V Nicam rjncum exJiocArborumgcncrc **inhabitata** Itrafiliarpai i , haftenus **con**
 tin pago^«r<f>cxci3tflin:diffitaE amcm fylvx inter GMfntm&ri.
 nc. E longinquoprofjm km t, iuu^iicudinc, ftriidura Sc fru-
 I iinoiu-ivhletur.
 TnuKu tftbr, • io;i iuvfraffij, fcd r^numulrii tortuoiis inbetlr oqidem tahi
 r. ttulukTtrwudina^n.1, ixYiylxiCQUc virent rijm ai>J.i tc ad-
 icarnc i: Fl(Kcm jibicancm; Frudtu ex albo fljvdcncrcm, Pruno rajion Itnulem
 : ubi matuuerit menibus pluvis, faporis fit granifimil ex acido dulcu: fin mi-
 nus adco • crtauflem, ut ftufXHcm tlennwit inter it t prutn icque i .11
 Sola, fcilicet ad refrigerat uium i'adftngethiuin rderramur. RJ« ltx autem, em pe-
 culari qndi prx ceteris arborum radicebus conce lunif, impfr
 longe lateque, in hvau&ciafli, poodcro! Ex mols tubera fub terra hromiet i. pcoA»,
 n tcm. i iiCTcum. L(TnJidrcct, iijuji»rr^ radices Tatua mit la-
 diceres i a quibus tamen ,t>|jtJfc r * t '(Uiinnrinft: us confi-
 vci i "longa, molla turgida, |u modulla, Cucurbitz plane limili, que manou-
 cata,

cata, inaquofmn ,fnguium fuccum, cuinqueliulcilunium atqic palaco gr-itilli: mun, fohirur, rebrititantes, aAuantes peregriuatoresminfiLercficic: m ipfcquam p hures fum expertus; neque aquxdulcciime&ulubnem- GtniHoiuiictju.inicci.hr.

Datur fealia fpedesque ly* amlti Braiihcn; dida, Arbor ell COJ ticefulco, ac hinc to\ .-mramislpinola. oblonga, btteiiridia, rraffiuacula, ad tachum mollia, iuncalmnatim.nu ne fibi oppofita; eisdem pediculis multi thole uli ougnipentaph jmitlun promanant, qudbos fitecehn it fructus > flavi Pmni noftritis ma^ucudinc * tigurJCs cariuogranaciiibitati.il tit(i[H)n>., m amati quid intermixtu meft.Mco- iiEus* <avis coc> lan uaruini fruclusnumrcfLirj m neque iponte decidit & colligitur. Lapis in ct> contencus fragilis concinct nucltum avcllanx in omnibus Gnu lem.

A Y A R A H O - T E M O .

Hæc arbor medio-cri1 est alt itudinis, Montofis locis crefcens, foliis trifte viridibus, co- gnis, buccini fimilibus, fili- quis ell inutilibus ex mmo nigrefcentibus, micis va- riilqi e modis incurvatis, que æftivis menfibus con- fpiciuntur & acinis rubrtf exiguis repletæ funt.

Cortice exterius ell ci- nerio, interius fatute ru- bente, quem folum exper- tiores in Medicinæ ut- receperunt, licet folia ex- dan qualitates adfir- eenn a nonnullis attri- buant. Core* enim qui gultu amarus ell, five in pith: rem rodactus, five ex- coctus, & fomenti loco ad- iibidis, UICL: i bus invete- ratis & r m.iltnn iatis fo- lidrcrmeJenu', tp&inu^ Cancrum lubinde, n. figa •muuhfiicandi & ficcandi i qualitate curaffe fuit com- pertuin.

•* , Prarcer hxi tju a effica- cJlimc edit ringit, balnea ad firmandas effeminatas carnes ex illis conficiuntur.

cur. i otuumum vtro merctru es iis utu- tur, ut Uxis pudemli y, rribus tonum refi- xtatemqtic tuto mentiannir i un o qua poffibile, virginitatem hoc dolo præ- tendant.

C A P V T X X V I f.

Ci'bipira, Lio, Guabipocacabib Mureji.

C Rafltu & altitudine insignis Arbor u, ritjilimiMicmonhui reperitur, (elipe- Brafilienfibus dicta, ad differentiam ejus notandam ab ea que ab illis appellatur. Vtræque funt foliis exilibus ex familibus, fed craffioribus, minusque acuminati

mr, dd^, hyif>mm* poel

loogu, rplendentibu5, O!

JUIFI' R A-G V A J V.

digestis ,&pcdtculi<.ticrim-
qu tic conringentibus.

Flores ferunt copiofill-
tos inodorosfaoquoflibet
pediculinftftemes , quin-
quefoliolis corru^Ds&di-
luce exrulcis confames. Ex
korum calyce nalcitur fili-
quula ex viridi flavescens, in
qua icmen continetur.

Vtriusque arboris lignum
commendJiur» &: nonmi-
nis ce **Lebre** ajmd fabrosad
axes liuchmanmi Saccha-
rcarum contidendos,quam
cortex apud Braiilianos ad
uTunimedicumexjft. Qm
craflis **eft flfi** minpathis,
griicus cum fulco mixnis,
faporis amari atque adftnn-
gentis, Cilidus inlupcr &
Cccus in iccundo **gradu**.
Balnea &ii. • tllolb.

lo Hunt prxfljinfliin.t ad-
verlusi **norbos** **afrigpren***
tos,pcdum &: ventris tumo*
res, **dolor** efque membro-
rum , **Curbncnus** Lufiranis
di3:os,iplim d^i que Lucm vncrcam,noninveccer«am, forinfecus &c intrinfecus ad-
jiil5ita,rcftinutnt,iudore!que provocant.

Gum vero abltcrgendi
fac

uluce fimul Sc .->crimo-
nuqiudamai^anr, Teabici,
tinexque &: alt is cjufdem
neris curancis affc^hbus
medaur.

HiEcAiborcftPy; iEn-
ropze magnitudme ,
undiqua iic obvu: Fohi*
tenu **ibuobfongU,acum-**
natis,neruo eminenti in-
dum longitudinem excur-
rente, prvo pediculo cau-
*I ordiuti: appofim. Fru.
&u& raccmacim **copulai** os
profit. Rrbor ut ob iVu-
"Ftium r.irum aipcllum
mucha noca> ita pauaori-
bus eys radice c lialicates
peche confiant.Si ulli figu-
CKJUC pro r-
Lccmos uvanun

I I T o' L

dipiutim vjdcinrur, **Hujm Ctne#i** oris fruē las **hint**, quorum iivxumen
JcJurnexqut intui ciulturu, **Tj to parent**, verno tenux>re lxtc
coloriifunr, niliilijie promit tun^urnoqu e toha,nc que
iuti jrb ! totuttiirt corticradicis ,<jti od jdrcoinofttramticiat ,conTi-
P ffit.

•GVUELMIPISONIS

II TO II.

GvABtrocuin'ia.

tin. Cujus crlicucu indomiP ad
curbantium S: purgandum cor-
pus, tarn alte .1 nattira posita, et
non **impunc** ab imperito vulgo
ntreccur. Qj ppe dubito an plo-
rcscaljmic.u<<fx illius abutuam
oputos Jucc.;lis ex oportuno
iilu , pronuniiiU videritn. Nec
rnirum, cunt unuloiufqic i diota
ad Mciiciru: Sacrar t ->f>ic^{ie}
audrns, nec re rapJii ^ ni i , nec
(iibjcdi patia itis rationen^{liS*}
beat, KK o medicamento , •<f>ic*
num portigat.

Cortex enim hujus radices, qui
saporis est acris & calidi in pulve-
re m re<.i4ru% ah Indagenis & to-
buftioribm agricolis Lusitanis
contra incre itas obstructions
capitur in discretis quantitate, &
mipugillt circiter. Mihi rarior
ruirilliuMr us, adque nisi deficien-
te fot te benigniore medicamen-
to, medi J : tibus tamen correcto-
tin 1 & i lux vim puiAn icem in-
fringunt, •cut oportet fieri ex ju-
dici< Medici, precipue circa va-
lidiora & incognita simplicia.

Datur & alia species *ma* (cujus
oui ^{*} quantitates a me non-
dum explorata) cortice fu-
fco, qm tru lta punctula hinc
inde sparsa lutea iabct. Fo-
lubii sibi opponuntur, nec-
vo conspicuo & prominente
secum ium1(ngitu a acm, ven-
nis in quibusdam sibi invicem
oppositis, in quibusdam au-
tem alternatim positis.

Post florem sequitur fru-
B.pdrvzFicusngU] a, ob-
scure mtey coloris, qui inle-
tria ovalia semina continet,
nuputiitlim seminis Posit
vut; atis, uricub ' obicure
sua tecta, nucleo albicante.

t T Anc. go Siliquosam an-
burem noimaiv: quod
vix •<hi confirm incolae sic
genumo twtt ing. Quidam
Por (uejlli f*
me dixerunt: quod hanc
illius adeo mollis e: rugositas
exultat. Parum ad podu
differt ab ea arbore, q: s:
qua dilu: Dodonae

cinis panis Sancti Iohannis dicitur in floribus compositis, quod fit tunc Maius, filiquis: luccedunt, Julii, tortuosus & defurmes* pnmun* iudem virides, mox n. unta tern coniccuti*, ficut nigræ & putrelcunt.

Arboreæ, non umbrosæ, lilvis, (cdajniusea) pi & gaudet, nurilicqueregrin: in-tes delc&at dorum eleganti. i \$c odore. Iigno, cortice, medulla & fragitate Sjtmbuar mub. Inextradititibinraniorura longa germina protrudjt. Folia ad utrumque dura, infar nicmbranacj¹ charta-litper&l dilute viridia. Ciru t'ohorum r Jinulm produnc pediculi inciuorum extremirjctfloeciUimulri umbdUcun congesti naJcuntur coloris iijvi, odori tiavifluis. In rnciki jurem stanunui» loeopropendate mulu hlomcoca cnfpj ipticroco figure & colorcliimlia. •

Kadida rnttiulU ex albo Aavdcns, a Ievioti OOCiei Ubrata in ulc otu dJiTccatur, exque aqua foncana macrafc per n«crem tub dK>, & raJiquotin pou, non uni malo mctkrur. Vrtnamenimcuntcanrniicir, renum& vditvrobftudionibiisopirulatitr.rjul-que decoctum vel folum Gonorrhœa Ercftiniine vuh. Succis comcis recens ocuis inuitus curum inflinimauones tollit. Dilicium cjustiilunun nec umcniJigr.<ucftUpo* cis, parciumque est viUe tenuium, \$t aflinctionem aln.ju.im poll fc rclinquit.

A Rcnola&fiticntialo-
-f»• ca, mediocris altitu-
dtnis arbore* lus produ-
cmit, qturum quatuor ad
minutiu divcifa: ipccics
{lib nomine *Aimrest* numc-
ran tm. Earuindurmaxime
celebres & C in ulii lubcti-
mr, *Aiurtpftatg** &: *Mm-*
rcqi-paqa liciz. Omnes
fioribus puldirc flavciircn-
tibiis coupicux Junr, fru-
dibus rotundis& racraa-
tim corulcaris, codemque,
gui) fiores, color c pra ditis
tolus autem & ceteris cre-
scndimodis. • iLi k diltre-
paniCf. Hxc autem cujus
loicimexhibeo est corri-
ceci ncrcojlligno rragili,
folus multis l'cre m tron-
dctn tongeftis non ferratis,
colorc&lanugine Verba-
sci h>liu limiltbu!). Hofcu-
los fert spicatum congestos,
lyteos, constantes itabri-
nulh mulcts, quinque fo-
il ol is dcorfiim incurvatis>
lucis. fiiJtusaucemiime
|acc at, mapnifudine&fi-
gura • u luum uvx fpinz
qujtomr iuntur.

Maturi gran (limo qui-
dem acore pjbttum vcili-
prem tandem

drigerant. Qujpropter probe con-
sent 4: loco Ber ber a, quibo* iapore&r cflitatu liniilci *tunx*, xgt is ad i

m r e e i i n i r .
hantm, utpotefrudu minus fiivcihri, a me nunmc (mt cpetiu
f j b & in offi-
nes

M V K E 51.

nes muniuntur. Barbari ex iisdem potiones conficiunt, ad purgandum alvum, quod a
menondum comprobarun*clt.

C A P V T X X V I I L

laparandtkk, Cuieté, & Iaróba.

k Rbor est corrice cinerco infUr AJni, ligno duro, medutlufo. Cui folia inonlini-
Λ te dtcopioledrcumpoliU cum peititulis, foltis *Urnstfn* iimilu, oblongi acu-
minata, nervo ll cofhs emmentibus obliquis perduda. Florescere *Urnstfn* ex
ofto craffionbus foliis *Urnstfn*, &c jnnbcm in trtlido *Urnstfn* copulatos, figurz, magni-

I A M H I K D I ' U ,

tudinis, colorii & odom Rosfrum, » quorum medio multa staminula in orbem com-
poati, cum a_{pi}cc(U_vo fc ^mnW ^m tVuehis fiictciunt mjfcfe^nci quidem.
fedlupccmpirtepUr grрто.tatmfljTicolom.awnncataoBd. dos fimo.
.u, :: 1 > :, :: . ^ t_{111i}; > ! 1, ::, i p | f. Y tnto % mw; ; >) (i; ! itAve114Mi corda figra.
De vulgari... hic arbore pauca admodum habeo. Ramorum paucitatem foliorum
quantia compensat, quibus folia vis medicatrix, quantum hactenus consistit, inha-
Nam flore licet pulcherrimo suavissimique odoris itum fructibus egregie copulato
ornetur, nihil tamen Calinx vel Pharmacopoeix usui sunt. Folia autem vel integra v
consula hepatisque regioni applicata, durities b pochondriorum restituunt.

ie nulis , fi ritcer attecprparmtur, acque in Apozematc exhibcantur, condi
:proindnumcroapcricmiiimaferibencUiiinc.

Qnotufijaifbuc enim advcna vcl indigem, oj •;
IC iJiiuatiuuicconfLluiflcputaC) B concaHcpa-
[is&MeleiccriioppiUuonamedicaminacqnfiait,
quorum bK \ mripe^*, Tfirtfec* &£. foliurum hu-
jus *Laparandiba* dec odum, ifiquodes rtitcrajuin pro
ratiOBC LV >. IUhiucioncargrotancis.

C Yield in ttivns lictorilibus totofere annoobvia
familiaris & elcgans \xxc arbor, qua: vilgo ^or-
rupte *Ceckitte*. Cortice grilco,ittSjmbucu!.,t;on-
corterullinir,lungos habens ramos, *Sc in* tis folia
troiiiianm &c alcernaum pofira certis temporibus,
iimul onmij &)lu amitnt, bniuo aucem poft ite-
rum fultis onnfb cenumr. Per ramos dccilbs 8C
terrx Inrixos facile prop.igacur. Foliamulitacx funt
figur e, versus extccmitatcm enim Icnlun amplian-
cur, fupcrius fa curate viridia 6c I ijlfndentia mterius
dilurjora, *ntrvo* redo *Sc* venis cianlvcrfis con-
(pit iii.

Non folum in ramis fett&:pafitn in caucfiu pro-
veniunt tro quacuorvc Hores juxta ic potin, Onion-
gi, figiira pene Campanulx feu Convolvuli mino-
ris,color 11 ex albo & viridi mixti, odoris tuulcabua-
J;, [amedio **iiitem^uinqueJf** amina quidem co do-
ris. His, fruclufvanarrugnt in:is & figu ;r, pri-
mo virides mox n^ri luccddunt. Semina Cucur-
bicix modoac nuclco flavdcence concinentes. Im-
macuriis trucliis pulpam albam (ucaiffiium dul-
ccm cominet, odore Nalturtium xmuUns: qux
Saccbaro condi ca ab xgris 6c fanis expert ta licue Cu-
cnrbita&Citrul] us, qu*i* ienujuefre (aporis&:re-
frigerii. Vbi mattirucruit rruchn in aqtia fervida co-
quuncur &: excavantur paunarum, poculorum S-
uarum vices iupplenrcs. Pulpa enim nutura
non edulis, icd ad placandos captcis dolores pr2-
fertim e x tervore Sohs natos inlignc rmedium, li
con- enjcter temporibus *Sc* fronti, forma ueapU-
fmatis a ppliLxrur.

Fam iluns cftarhor mttkis Americx regiorubus.
Oviclus quoque c;us ipciunit *tub* nomine *Higera*,
de qua C us.

I A R O' B A.

C Armentofu hxc plan-
•^ta *intbi*, I-tilicaiusC-
A, *tmttrfft* ob anuruudi-
nem dicta. En,irrau- ar-
dnei *Cuete* difsimilis **quir**
dan fl. exteraum figuram
L fru-
iJ*^if **tunilian dica-**
Lim CtMlgC-
VIBkr Jdcrtbt merceatur.
ta tecta & arboros

P 3

infar

inter hcierr confcndu eaule lento tercti , cui hinc inde ma folia modo ^{phafco-}
h t adnalcuntur.

C A P V T XXIX,

Vmari, Saamourta, *Andira* ^ <? Tretuae.

V M*n\ vulgo *Ctmytnhti*, Arborvix mediocris alrirudirm in campis ijramin°
Gl-nnpic ramifujsexpand]cur s lii;rx) albo Bcultnum ferc refceciue, caudice
haud aafib, nam plcruin^ue cres vel plures *juxti* fe rufcuntut: uirainis autcro
rarauloi babct perpeccuisipimsobfios. Foliacylindracca parvavel dircilevel altcf-

V U A R it

iunm oppofita, faturate Tiridia, nervo fecundum lungirudincm & >eni* obliquis,
vix digitum long*. p.oft florem patvum Hivum lucteJit *Uufhn* fwm. ovali, magni-
tudi DC l'ruui, ^ivifumacaauttumrcefaaiPalicumnofti- s, coloris autem ex v
nJi Aivfcaitu: carnt qu flavck etnc, p»uc»» dult i, *u* ambit lapidem magnum
ovalai\cantem, qui continet nucleum ex il cm. Maturus fru d us mense Martio
iponte ii ecidit. Crudus comeltus turbat ventric uluni & t*c*lc exciu vomitam: id-
co integri folet coqui, & una cum nucleo con nindi, atque cum earn vel p
co panit ieu I.irinx comciiii.

Alters incur *imt'*: minus alta fructu, precedenti non diffimili: fed nigrica, ut
lege & sapore acidior. Qui ftomachi xltum temperat (W JICLH u lUntit us ex
Lufitani hos & illos fructus *Camerinhos* appellant.

&

S A A M O'V N A.

C Iquas adfpc&u mirabiis, exccMa Be
^ pitula , (one est luce arbor \$t*nfim**
iiuicm ill vis tncditerrincis, quibus *Ca-
txrtrhd* confu< teuda. (^uar/upentui 4:
infer ion trunct parte , ordirutit
u,t(litiei,lcJin medio duplo plus ubela,
initjr ampliorx, ^dcoque cutnida appa-
rel uc pccgrinanttni attonitum remo-
rectur. Exramivpediculicnjtrgunrlon-
gi, **pe&iaphydlaiQ** quisque prorrudens
ornate iliviltim A:/erfafuni,muJtis(itili-
quiusvcaisvcfbirum. Siliquasferoblun-
gas, pifa rubra continentcs. Torus trtm-
cusliibfhmcu est inms alba, **medolloia**
& plane (**oberofa** extcrius cinerci colo-
ris i valults & liomdis {pinis i pcede ad
verncemuique obfdla.

Ex turgidis ipinn raiis & cnruftVfuc-
(Lf **dicicor** cximms , cujus vel exigua
ijiaxitiu% , **inft-iiunatis 8C involuntjric**
lacrymanribus oculis affri&us , *mede-*
tur i turn manifctc quoque viium acuii,
arque robur **itli addic.**

A o u **Ayulgo**
A N C E L Y N.

7\ Vx fpedes arbor urn ,
•*-' tub nomine Angtlyn DO-
n" ^ t x , htnc inde in ne-
moribus
tra ue externa facie inter
fe (il'i inntlo. (ed interna
qualitate raultim «iicre-
ponces, **qtuc** facile **atkmc**
dignolcuptur **quod** alterius
S^ttx, hpnun & *hu&to*
amaili (f i A l ^ t c
ra nu. **jornullinmanifctfiii**

Ex rmpu&ium r. Vuaque li-
p] .foktsLaurtfinii-
minanbm,oa»Itf

quibas pluriml flor« fragrances, copuiati, purpurco & exrulco colorc infign^s, pro-
rum punt.

Frustum profert ovi figura&r magnidine, primo Emirate viridem, fed inox ni-
greicenrem, qui uno latere quaii lucurjm mon, Jtrat.

Fra&o duro'putaminc, granumCcu nucleus apparcc, ex albo flavderttf , .iniancan-
tisficingrari tiporiSjCumadihielione quadam, cujus pulvis ventris itumbrK os expu-
^nat; ca cameo cautioner utin, Jj* Jcrupuli poudus cihibeatur, ne tnedicamentum
invenenvimabeat, quod quibuidam imucntii aLqaandw contigit, cum intmcibus il-
lud incaute exhibuissent.

Indigenis dicta,
cottice est grilco rugc
ligno albo ^edullam con-
tente, toliis triftc viri-
dtbus, lingu*fc e figura,
fincepdteulii rumis idlr-
rentu, iipera, ir'nervis
eminenubm conlp¹ sua,
qu* criu aroai. it ici lum*
bpon«. Foliorum p
titan riorum firquentU
cotnperdj. In octrei
bbus emmramsrum rta<
multx umbdlx magnx,
floribm cuni purputco lu-
tdcentibiB, BKJU; bus fla-
minula :ava Syracis odo-
rem exakte referentia. Flo-
nbuvppji fucecdiu
& in
<jmbus lmcn minimum
nigrum mox jppjrer.

Inculz to! IK t ontulis
contra oculorum dclorrt
6c rubedinem ucujntur x-
qurtclietterac prjt.
ns arboris fiico). Mihi
cadcmfoh. i & rru
bilncttnim Btllicialium
proprcr arotnaiu jm vi
rxpctm, o quod mundifi-
cuHjt & aimeg
ure pollere orpercui lum

C A P V . T XXX.

Qhjerft Species Qmata!, Qnmhty fiu A Myri Americana,
& Cuipouna.

I Nter tot varias Cami* '••>? .ue\inturair,c ;:urniortiihitnnoaucT unt, & quo-
vis folo paffum emergentes. utinf>t«aromjtui-« qualitatibus, ta Id
na multum fibi imile. • tinoquou J*'tpu nugu\cl tiuniitrttocckone, I
noentib; varient. Dux e -in ^Ientduribm exaucco ruf
Camari ;*4J>LC1 ••l¹ci«ui«Ifco»dumgF**im.
Camari in eximiam altitudinem exurgit, ut caulibus, ita & foliis hirtutis &
tatum alperis, in ambitu ferratis, foliis Vr tit* fcmfibus uLupi^i m^pMi

CAMAKA

ermitate ramorin , ut
& ad exortum foltorum ad
caulem pveiiiuiic oblott-
gi pcUuuli .ilujuor juxta (c
pofiti, nmltos HofcuJos ha-
ocntrs rubros - Port fiores
fcquicur uvula, baccis plea
na vindi bus , magnitudinc
baccarum Sambud. Flos in-
Ggnis odoriv; & ipia hertu
fupcrae odocc Mc>th.tni,
digiugue fane qua: inter ia-
tivai plaiitas excolat ur, tain
ob pulchiituJinctn quam
ob ufixm. Hujus fpcciei can-
torn Ieunem, hie exhibco.
Oetrxenimcxcepta colo-
rum divediurt- hoic iiml-
lim.u Tunc ctiam inter m>
qualitatibn

CtmtrA y*la, caule qilo-
que eft hiriuco inque mul-
tos expandicur ramos: fo-
lia lubce (crcata, Mciulix
criilpx limitia, led magis
inUn ktuia, lent hirtucic
pradita, & ad tactum mol-
lia, bina iibt invicem op-
poliu, quodliberbccvipe-
diailn intidens. Inextre-
miunbus ramomin cna-
icuntur flores, flortl.ms prx-
cedentis Ctmtrt luud, di-
Gmiles, cgrepie lutci, no-
vem foliis constantes, & in
medio uinbtlu o luteo, cui
adtntxta (himnubrugta.

Cim*rk riore albo, caule
efillgnotb> duro, quadrat^
hilpido i in duorum aut
inum pedum allurgit .iu-

tudinem cum mult'vc\uan(KrairuStptrtim in tetram pro^un>hentibus. Foliarugofa,
lycta & ad tactu. **SniloMi** in ainbitu (errata, fplendaiuj, iaturate virulu, biulilii
oppoliu, cxctpto tamorum exortu: ibique umbellatim proveruunc Holcull parvi ,
colons candidi (en l<dd) (oavteodohj, ut &* tota plants, imprunu It intewr.

iolncaexhifce nol>ilionlnisCj<<*>#rt>ccicbusoptlniai.<>ihi nititurtimad roborari-
dum interne, **Kxo** Mclilije &: Menthaliri : ^.**niv** mundifican dumotternci mulw*
rjjnque curisith'clu^, ipiamqueScabie mabulent. Decodutn ^iiljtumcuratnlcefrf*
vetera, & lentt dolores **capids a** trigoreortosiliilloabliantur.

[t^uarcadiuqiicOfliiM-fnrrjJ.K} iLrterisannumrrjuit, njliirumlonga, c^uUtf
n(fl'a1:itg, ofo, aofcunjco, cx)puo, luin colons, qui (quod mirandum) quovs anni
vinoqre se aperit de die hora undecima, manetque expansa ad secundam pomeridia-

na nmn\ iniul rum **ctdem** liora clamiuocui, u'que in posterum diem: quod
fctissimum, ita & raro oblectamento existit. Mihiqre per deserta **MMtto**.
tolo ni defectum ex arceder p
j fiipplebac NccuraentH arceder p
uamli 11 licnort gwdu lubit a. tiumC fNi i I tarum

CAMBIV, fivtMurvs
AMERICANA SILVESTRIS.

IN eleboritenis. Aia. fycies ir-
JfcuTcuianini, Csmimf dtdxlwai-
riant, ligno uciaque lento & cor-
uccmcreo. Qux obfragrantiaSB,
adfridionem toJiorum, riorum SC
fruduum, o3#rf/ filvcilrunomco
mcrito obrinenr. Prior arbore-
fcens, (uju* htc Icuncm addidi) ia-
tifo !u Cerafiimnigraai per omni
cxternaxtnulatur, (iramoi, io***
flores 4: fruthn confidercs: czM-
rum interna quali ta»t cam iiper at,
quod lolu Sc flora optinn non
(ulum cxlodi, ted fruatis oig" ^J"
motiuxn /inr *iporofi0 grata acce-
drnte adfridione , omnibus j
ritct Incoiis expeun, tc in toro]
blico vnals.

Postenor aucctn Myrtm est ru-
bra i quaniumque magnitudinc
prxdidx ccdjt, cantum dignitat*
illam (bperat, ac proinde truou*
inter deliciaiPlurmaco[«rtf W*
bencur.

Frutex hie est foliis foUd», I**
vitidibus»oblong«, magii acumi-
natis qtnm ViXw in b ac icone ex-
prelrit, utcumque alrcnum
appofids, fedraro oppoit"-

Smel per annum flk*ct> Sole
ad Scorpionem acceddtfC!
tam
nivo

colorvifutn rendens. Flosenim rormalbicac ,cxqiucuoer toholisconllani.

Fru^ui crocei batej:uin liint nupitudinc , raro (blicarii, let Ceraforium Irt^J
copulatum politi & pediculis fhis intutcnia rotundo uml ilico papillari praediti q
tenapcftiveavellantur,(uccoturgrnojtjmo, led lamiecm fan. es, li multum illis veica-
tilt cunfringunr. C antinen: uitus nucieum tenui cortici mclulum. Ceterum flo-
machum refaciunt, corrohonne , Jftumque (cdaiit. Nullmest uuobnun I
Innam , qui nan ad t'mCtai bi tulia hxc utillifima configiar. «£ medicajnentum
exiplisa)iitiwu[,fivc interno live cxicrno nulo convenien s. Secret 3c tonic: ta illo-
rum, tiburum imprimivulccribui, atqueaiiiifluUs , nlftrinpndo^ mundificando
mcikmur^ Balnea mtegrJ , tarn fluxibut alvi, qum uro i dicat i urn i thiciffimo fur-
ccrtliadhibentur. Omniaprxtetcabonapollitcturhxv: Myrtm Americana agrestis,
qux de Eurnpxa Aui>orcN patttm tdtaim'r.

Tertia epoque Atyru (p cics hic repetitu f. qux Myimalbaappcllacur,foil
quentiot eft, nc^uc ameha? tenut nultuMedicmx applicata.

C V \ » O V H A .

\ J* Vlnmultit&eximiM dotibtn, excllne j^reftein hanc arborem testantur. Cu-
JVl jus Icon injuria tetnpom mil i perit. I^o pauca, f. dvcTiAqij ipic tam expen-
de ea, quz floribus flavis decoratur, exhibeo. Succus e cortice ralo expreffus
aqua limpida i miinn, ulcera ilvc tct*t»BmndKkac tC jHi

Prxrerca a eodem (ucco atramentum convenient cli<m« • cjuociian M
dos pannot uruiiui. Glutea quoque cf&cu aunde toncmiutm in uh»
recctum.

C A P V T XXXI.

*Mtaidtty-gtitifu, five JA(«x (atiyartka Auerkaiut, & Nixambu
Guaçu, five Ricinus Americana.*

ARborum pumiUrum vix **alia** Ixtius provenit, quam qiu **Nuccs** cithaitica; pro-
fm.qu.is liiirni"/n/«wff,p|urm.icopai Cataputiani majorem appellant.

Ejiis rimuli ampiitati oinaianiitcmptore novas emircuntptancatjtrHcliiique
Perttfcuii mumfcninc I

•it in Fjcus atncuilincm Scfi-
guram

MVNDVV-CVA^V' CVM Pi»E

hutnorc acri nirpido.FolJiscftlarte
virenttbusglahris fucco ptenis, an-
rcrius acuminam & ou.ili m *arcs*
angulos dcGncnribus. IKiLilils par-
vis racemolis i-Jubdulcisodi ris, suc-
cedk fruiiis nirbinacx flgnr.«
tntar lughntf is, primo **viridis** niox
flaviw, ubi rrutturucrit iigcr. *tin-*
ilininr in rres parres , cruaajris i«
concamerati Diubos Jilhinl>ns , in
quolibet fitu! **II flitit tTCi Uillelei nU-**
gntuilinc &: Hsura **Pineis** (imilcs.
Ka*iicc* est crilVi lignofa reSi 6£
p*ri* **ifiinde** in ttrnun defcendente.
Quo 1 giudem raro 3 *modum* i fit
in hilcc.reponihirs. **Pinne** (quas
ad vivum ci qua crant mole aim
corciabus depidas jppa(iii) incc-
nu<i albecunt^pfunc] *ingues*, cali-
i dz-td terniin.itccacad Iccundum
gradum. ft **qaemadmodum p** la-
t<ilcnocinantur, itaventriajlo(iint
inlenfilimx, ruin arcs vel quacuor
nuclei nlanducatK *crudos humores*
ilico provocatos per **fiferiora** &£
inferiora exturhint , tanu vche-
mentia, ut in *vix* difcrimen, prac*
cipue imbecilliores*nonnunquam
conspiciant, atque *lyij* *harmacis*
& opiatu ruentes hu *mores* (cda-
re nccfle lucrit. Sedutr^itimui
carum ti'u? confctet, in tliiui i;
ob-
structione iis vifca *um naturalium*

impurum conventmt:
• q*u*o*r* jutquinque
naci maturi, fi a pel-
liculis interioribus ac
exterioribus liberen-
tur, & nox leviter
matur & mace-
rentur, additis
trementis exu-
lentur. **• mi iti i**
cum cau-

tione

rionciemper tthibcodum effc hoc medicamentum, habendamque wtioncm xtn
vjunum illonim <ujbus exlubcnir.

P>rrro J J rcm familiar em, uftmqc dome/bcnm hare jrriufruh a moitn, ^ jefinj-
ex nudcis enim oJcum quo<i exprmutur, cHyduiisiHijndjnir, ouod jventom BnUW
LaTitMUi debet. TdUtutM.Qnydcsc*. i v. tfeo/co Ricini. in Now ftyum j pro;/
figiu cjhatt: <refer nd, c/u/ijuctjualtrates quis iiliartnbuit, hujusoleoNutis quoqu
propnx (int. Quamokcm nomine potms Monardcs & Gufius anobis dUcrepanr,
ijlu Carets Inmc firuchira vocori tcttantur, idqtic Tub Riciiii /pecic.

NRAMBY GYACV, sine RICINVS AMERICANA.

T> Kinugi duorum generuip producir Braiilu , majoremquidemunam , U-norem
J-Vaft_m aJcranu Vrraque est arbv: elcens , speciota tjeic, non iilvcfri^falun^ , fed
& hortenfisit iltili^ inmulro*rajno4 r pñansa Hæc à Lusitan i\\ h^mrt iimfmu v<oca-
cui- Folu fert in inn^K pedicuU^iinmedi^oln t^fixii »in odoaui novero Ucini***7*1,
muutas&pi ofundas fcilla, per ambitum dent atas nervo tndente t? centro tol''jftT
o'ni)^s lacinas. Inferius sunt l i ti'uperiu^ licurate vtridu, ad tatbim nKilha.tenci**
ramorum e • : - • • : mtt autemprovcaiimt thniJj*ci pedicia. tnquihm alter
lie & tpicxtafttu tnpofpfti pciit'ii), wove r.n.r.t viridet lxvrtoucploI*wji i
imbuco, (cdmulto nu aotn, ex A\K> tura% cttem
rarotunda, viridia, cinnabris umbilica notata, in^mtudine Avellanx, tntoi
da, quinquaginta aut sexaginta in unum Mtcnum tonpdU.^uttrLuiui
rapari ob similitudinem istius insecti dicit. Maturu nigricet. onte diffiliunt in r
capfulas, quarum qualibet etiam se aperit & continet Nuccam lavem, cinerei color
<tmgro eleganter mauilati, figura & nugottuJioc PtAatcorum. Nui a<

ran abiflimom in (c continet nuclum ulcaginoſo, ex quo oleum exprimitur, varus uilnis ditMtum : quippe Lychnis non flum aſiandieurj led omnibus paſſim Incolic in *uſadlqaotidiano*, *contra* atfidus rrigidos, cam imcrns quoin exernos.

Cali (Juin/iaberur ad rrrriumgradum. NceportnaniniaWvrticic, *hujus Americani Ricini* qiaJiurt-s & vires difcrejurc ab iis qtus GaJcnos &: Diokondes oiim *ilh* artribucunt. Relilvit apoſtenuta, ic nutrias vaunſipictarauni ac H:inuillitumcfi/cuririprodelrtjnraEibus aununi: reſtituic ten/os convuJfo/quc nervos-Trosvel quatuor; uctulx, ex convenience liquorc fubindeper os vel anum exlubicz, i jtunt trigidos arlailoruinatfc-chu&fimulalvLimfaxanc.. Cucumquoque a pfura, ceUquifque extcx-

du'iperfliperiora 5cinfcrioracxrurbar, ac proinde preparatiunc indiget. Convenit inſpirituvini optuno ,lococorcedorh,maccrarc lemma mulra,& inde untum tircicr c cochleari exhiberi, ut venter benignius a crailis humoribm evacuetur.

Si *ipU tenuais* grana in libſtanria accipere nulls , minus cucum *estimant incolæ*, ſeptenaiiumnumcf umexcedere, lica Dodonaus idluadcat.

Foliaaquavclaceto maccrata Herpcii, aur. hujusgaicrb aifciHbusmederi, juxtaet DiolcoridejUi ttilcm liabeo quotidianaſpericntuin.

C A i > T X X X I L

Ivipeba was & fecmim, Ivabeba & Tapirapetu.

N Omne *Itripclj*, duo quidcm generis, fed non juſdem Texus, truriccsnaſcun- ninn arenofis Bralilia; Jocis. Vterque pulchris Sc UAtrolis frondibus adoleſci:; urctjucgrainicos fertacinos, more racemorum topuljtoi&c brevi *pediculo pendulos.*

I V R I f £' B i .

... & quidem mas, paulo firmitas est minor, ad hominis altitudinem vix ascendit,

dit ,foliaque habet minora, nec muirum lnuola, fedlacimata caulcnujuc rariortbu* /pinis obfitum.

In iirnmitate ramorum icrr tiofculos umbelUtum qtuii congefios beta colori* cumcxruleotnixrt, quiexa&c quinquangularem ftellam reprxfentanr curiftanr*.^ unico fobo in tot triunguh crfigiato Arqfilii dmlb, tn medio jutrm quaii qumque ftaminulaftanterceda.riorembor.: pinis e lorigmquodiceris.

Pofterior iltior, fpinofior, foliahabct grandiora, mfcnuslanuginoia&ripino: a or-nate,ladruta 6Cfiture vtrentu; floremcundem timi marc, icdnitidiorern. Vterque ob Median* uliim qm.unii.mum omcims nontVimus,

Folia enim & fucus temperandw & raundificandis vulneribus & ulceribus adha-bentur.cilijuccgrrgicjuxilijnrur. Licetauremamarumquid(apiantfolu &radic es, ficut Cichoreiun 6c Fumaria, tamen inter calidavixrccenicntur.

Omnium autem rmaxime radix virtuce&efficaciacifccllit.multoqaeamarior ex- ftit ,prcepuc veto Maris, quz partium adco est tenuium. Quippe folium illius deco- &um, unnam cunffcuitem cducit. Ad brpam 6£ para/ljarum obllruth- nes tollendis loco radicum apenen num, cum (iiccdiu liepe adln be tur. Vfijuc adco i m i mt cjus uti- lira* & prstftanru, ut adoftis poricer ic indofta plebc expetatur Be tater (acri re- porutur.

I V A ^ E ' B A .

rt^m,

C faphm *habita* precedentiifimilis, fi ^medi an ufus reipicu^ .cft firiatex co- dem modo crdcens quo iHriptfa , simili- queltgno i Ted iolct jlnus aiVurget < Can- dm fpnolm ac lcr> Ivuiutic pvKutus quod pictor non probe fat is exprefir in fuc U o- B6 Fotu iiverfx figurz i pollKlc viriJi-i, oblongj, lanugmola noa itaUtmuuut **ImifAs.**

Flotcsitidemtertut/w^J*. lacteos, uuinque lltuscon/lantes, inJtar Uellj ex- pan/bs, m medio cam ftanunibus lut Hinc fructus promaiut rotundus uilUr Pomisple **idem, pcimo (autacevitidis'** < bruruui Unugnc tedus > qui macutet attus

ttnm titfoloris. Cortex .-Hr-tu- rcitrovi.u.1 • lilifuis, pulpa HJ''J I &rgrata tormien.ti-tCTumn . Radix pLuiu: eft remedia de- nuium pjrnum, atque intci potillimum *'blb:ucntJiinpren(>lub!Jj, Quiaara amara videriciana.

vro in rnum wicoutanf

tur , dccoilicxuideparitaUj

m turn liquincuAiiK

T i p u a p f

O N C H I L I T T I S S p C C U

/ ^ \ Mn< paTun mcolx advenx ic mdigrti inter ic conuinituu dc

§

V>^ umnobiln l ^ ^ . vcrmn,ie n<

exolii.hjLautaiep; "itanusptojrtrMtrto ,mW)nit ouih

proprie tjmriuJivAtt* hs* eft Bu'

Iji'uilium T4f(T*\$t(x, ttun, UUoJ ev

tur.rum quod | vpua c*irrti

aWu^Utiicut ev

>nc)jt<

tact it injunai ruilu perm.

IngteboU ,pottflum<n tertifpouterukicui: ticie k uiu uulJi UK,

ciuleplcrumqui: nititr unico, fiupra vbix ahitudxiem ailiirtfciuc. Folia fert dentata oblonga, angusta, inros djlureviridia \anuaaoCi, v. ote Cichorei tirta caulcmcom- ca, donee vcrfus fiimmiuccm caulis tihic tenuiffimis & flofculis albis ornatefi- atur. Qui poftca brevi Iciiclcntes, in] appos evadmie, te leviiHino Hatu diicu- tiuntur.

Herba cum raiiiciLms imegra quovis. moduprxparatacxinii tftufus, apozemata enim & decoda faint i ide concuinaiiur: adcotjuc Celebris evalit, m xque Chi- gii ac Medicis dec jntata (it, contra excenu \$C uiteraamaia.

C A P V T XXXIII-

Mananga, Manaca, & due Taiomifioba.

"m jrAmtn^i Brillilcnfibus di&a, (iures est tnviasarborefcens» ubiquobvius, j V/I ([ucmiii'^juLufuanurujn vulgiisa|^>cllat.

-L » A FJofes tertnmlcospendulosfidliitcosifcpofthospluritus liliqua¹. oh lon- gas t opitlata^, pnmuuijuidem vu ides > fed mox nigras & puffidas > &c frequens femer in illi isconjeawtn.

M A M A S G A.

ita habet citrius haud diflimilia, paulo tamen lutigiotafi; mollwa, & 'quvitate

\+&w. d u o . (juinu nHfl¹—', vulner ibui Jttjuc ulcrtbwopitulajKiK , n H' rparant. Cujus LiChin. rgi noftri nonicii ari, ea in quotidianis itmnufi

VK*~ V • nez fufcipere , nifi probe hocr medio inftroctos. imaturandajpofttouca reierwrw, ft: cumj r ofpero fuccellu.

MAXACA.

Locis umbrosc, maxime circa *ji* MmT*fjfirHtluxuTiitTTUtxirboreben* <. *Mand-
 ik*, corace grisco, ligno duroquidem, /cdfragjjj, fi, |u f *ps* foliis suralia, nunc
 inordinate Gbi oppofiu, nunc in frondes quifi dipolia . I lurs foliraric politic* lon*
 gocalyccproJeuntin quunquef *olia difsecti. li* i uno codemquefniticeca-nileofurpuri
 jf la^cfccnresrecriuniLir nislneun *primis* i Jtiuario, quotl ut rarum vilu **nfioc** *co-*
loris i" non minus odore mcundum, cum intcpra* IUvas infignifragrantM inlt^
 Violarum Martut tim replanc.

Ron ficcedit Iruttusbanxlumpenfimilis, fedinurilis , viridis, totimdu, cor-
 nec grisco tedut, qui fuperius qtunq *fitum* lubet ut frutlus per fislurasftellai*
 qumquangulai cm repartentct. Continct in (*c* tria cramina, Icm.rusmaciutudme V-
 ns.vclcrjammajores, figurx clhpncx.

Radicem habet magnam, fa\ulam & alf>icantem, uijiu md'Jullou subfbntia J" p'
 vrcm reiaOa, rrugru in Medicinj jMillicrur 4: prxflit.

Incc l*perwomiie%, tjm LuriciniquimBrjriliantJicctmagmx/hment.unicnob
 mdomttasoprat.onc *hactenus* ir, ufum Jlinutrcrc vvaufi fuerunr Q(j ippe icui_o
 nonvacathoc_fcnusmedicamm.ni,,quo dmmn vmlcncr corpus futwnc & i inferne
 rectoris, cum & iusta observata dofi, que Scammonei vel ; ful; rpoi ius inferior pu, m
 fuperior elle debet :adtludcnimvjJ_l(Jum medicamentn) proxime accedit hzc
 verum non ita infipida est, amaroze etiam & acore non ita Mcicflicu.rui. Eadem
 que A^uriw»qu«niaeeratal_{awra} fuppedatq_{ul,m»VJ} h_h articul_{t,tl|mdt} floribus
 frigorepofi<imu_m, utis>_medn>nir. lorcr *vulneraria quoque apudinnigenas*
 pamr.

T^v *Vum gen* emm *tsimiriti** in **Braflu**, <> *penit. Vtr* unque 1 jirani *Herva de Sals*
 •L/4 <JiottajiiKjuinmiruj : quippe lippu & tonfocibus obtreijucrni *mi* . :

PAIOMIRJOBA I.

quod nimirum folia canim contri-
 ta, & iiccus rcenter «prdlus»
 antique inlamm.ito informs, prx-
 rentiifimum qxi-ili amidoium lit >
 contra calamicoliun **illud** & t-inu-
 Lure malum *KubnUlcxU* abulive
 Lutiemisdi&uin. Veraouc planta
 truncelcteis.inqnalincttena.pr*-
 ci de temenarenofalittoralis on-

p p
 te rultitur, Orobiqini Ipecits jii-
 dicatur. Prior *hrc* a fetunda vix
 diffett nili (vvn **multo** acumina-
doribus, ic Orobi *Vdtntmd* CtuHi,
 iimtlhtm. £x unica **radice** mulct
 ptWcuritCAuk-s, cirdrer trespc-
 deslongi, Itguuli vindci,nodoi1,
 inniultos ramos div.inciti, qui c
 nodis prodeunt: in quolibet ramu-
 lo octo »d **ftovcm fblia**, fibi on-
 polita. In c'xrremicac **ramonun**
 enalcuntui' Hofculi, quinqt *tolas*
 ct)nlljntes,pknciiniiles **illius** ¹⁾
 robi P.uinonn.1, **fed** ommno **lutcl**
 Flores JL-quantur liltque **qARKM**
 ant (**can** dignos long*, tercten **pan-**
 lum comprdt x^maturefaifa: folcc-
 Icunc, Se tponterumpiuitur ,ar<jjic
clirundunC Iemen ronmJiun U
 fetimpaulo majus Ientibus. Toto
 anno **fiofet** *He* fert **femen**. Radix
 longa, red.i multalupcTiUilubens
 filametto j fljvi color is. Eideni'
 ca titravencna; temen autem cum
 acero conrr.i **impct^inem** valet.
 Ploiica qualuac pollet retrigeraiu
 iii, .ibftcrgendi, Armundificandi.
 AquacnJtn **exfloribtti** & tbhis (te-
 ftilliu unnas *Be* calculos vclicz
 forum **movct** qium Ornbu» ar-
 dorelqu* rcium. & Uranguruj
 tem erat.

p
 AUcra **fp**eciev ^tt *omigiba*, *Tart-*
riqui abulentibus, *Atapafte* Lu-
 sitanis dicta est eadem % ura & ra-
 dice
 ac flore: differttomenfolio-
 fgura: nun hujui (unt, **ova-**
 cwortum *AMun* angiltiora,
 P. et Solis occ'JJwilnlu itucom-
k qtuii tured dz, nunc itc-
 non explicat. Semen lotundum,
 nutiitn & mulruin.-ti
 Terillm a lignine *Paomirjo*ba.
 i !<>lum jrv inflamma-
 I & :ulrrnbu- anthraci-
 que applicata iim*lentur. El
 eadem denique folia aque impoli-
 putrefactis, cralla que Um&:
 I **tintu** cnuruc. iiuJiin-

PAIOMIRIO'BA II.

guenti

guntimiuutficantislocoutuncur. *Qui* veterinariamartemcxercntteftati funtmi-
hi> le nullum prxfentiusample&i remedmm in curacione vulnecrum cquunim.

C A P V T X X X I V .

Amhum > fve Goffypium , Ibit. biga , & Maçarandiba.

A *Mimiu* est Frudex eleganter arborcfbens Jigno molli, folris tencri* dil uic ^{viridi-}
bus, in tres Indiuailedi'. qui magnis rioribuspentaphyUis Ixtefljvdcer^{tibus,}
ft-iminci:tuberculin ejufdem colons, inmedmunguihuspurpurcis decoratar.
HisLcccditcorpusovalc , ^{viride} , mgniqnc (undulis variegatiuw &: quod ubi tnacu-

A M I N I I V .

rucritmEr<capruⁱJS(tu)ⁱ,^{it} , umlcjlbifilimumGolTypminerumr. ^{t, n} ^{cujus} ^{flocco} ⁱ ^m*
mcriti(unc cptem^r, ^{fructus} i'.lUcconim(*etc*nugmnulum &: hgm^x, **qml**** << V
ncmr nucleus albcfcem , pinguis, duJns fapofis inforwnygaalt, ^t mine pl+n J

^{Semin} i ^<culi loliorurn **OontaiBnai** <ntrn fanguineo*vc! folj vcl JIII
dis mixt ^{Forum} > mucilap ^{umnnir} ^{contra} I ^{ebres} ^{ardet}
tes pectorique morbos atq ^{Sonem} ^{ventric} ^{stinis} ^{inferentia}.
men hoc t<raccomn.,llmmH<.l ^{landia} ^{felicitime} ^{pa} ^{dluljv.t'} ^{uttra} ^{pcdjK-ni}
ttaemctCTCTir,tcdinlcincntijjii ^{hyemis} ^{ferre} **noow** ^{Fr. X} ^{mencs} ^{testator} ^{stolo-}
nes contulos non solum cis Iciu ma I, sed & moribus puncturisque venenatorum ani-
•ulitun meden.

IBIPITANCA five CERASVS BRASILIAKA

Olim filveftris tantum, nunquam obulim
 *& eleganti in horns
 Lulhanarum **excoli** arbor,
figora Cerafinofratrisacid.
 -c, niti quo. itruncus conrrtior
 1 inc inde cum Kami diffpergatur.

I Folio tit 1'itur. icc viridibus,
befibm > duobus fan per fib
 oppofitis, juxta quorum euirtum
 Horfalbi, cum multu **ftaminu**
 W crafuus yrodcunr, quibus fuci
 edit iniiulus rtituiidus tnflac
 bat ex Morijprirno **mini** niacus,
 mox txtius **panto** rubdeens, &c
octics profunde ftn.uus, umbilic0
 prxditus. menlibus ponlllum
plimil maturdett, caricul .inonfb-
 lum (cd&pulpa quoque **miniata**,
(neculenta, (aports c.ilitii &
 (ub,im.iri • inmqe grato aenre
 Aftxtngenci'. 1 ajjis oui contuictur
 imicus .iit>t dt, nucluin tali
 «iuin& anurum h. ibei», lapidi
 Cerafi Atqarandibafimillimus.

Frudus aitem hi, fecund; **HMUK**
 del kut nnnfolum Jed i-grii I
 deife Jblent. **Vencrii** uulu m
 cnim 1 .uigui du m rru-rcr-
 ficunt, flatus difcutunt »t.
 aufcam floma i In reprimunt.

A RborhaccCraAim .Uticudtnc
 non folum, led ii ligno, foliis
 fructibusque arylatur,

bieiatur, fimillint ap-
 pect. Olig. filveftris & montoji
 potiffimum Vwforms, mmc in
 Lusitanorum quoque incolitur.
 Floret menibus hybernis, & fructus
 moficos, & rali quidem Europaei

MAÇARANDIBA.

magni.

igninidinc. lcd figura noiwilul drtlimdcs, quodlii aa
 sint. fed paulo comprciliores, & pedjculis brevionbus crailion;
 nancanrjr. accedit quod pelijcula vcl Lanrurtenid, ea fla. prius rubc/ccatc, (cJ ubi
 tunicrinc, miiiari & triftis colom. Putter duriorem quctn continent Japidi
 cleo mrgcnchquoredulciifimo, eo quociyn ingrato, ac proinde .ib omnibus p^
 incolis mcer cpulos **andco**. Quu temperate calidu^ est hie (iiccus, &; mitncn-li
 facilitate pollet, exprdlus anolfiotui inllar cxlubctur; Cum imprimis un:
 dlort. pcaorls affectus, vcilblus, vclahii remcdliipc Aoralibusa^lmixtus: gutt
 (JHC& alperamartcnaninule affcilam, m^infpttemulccreccornperrtini efl.

C A P V T X X X V.

Sexspectes Twiamm, five Fiamm buhcarwn hm&arL

Si Imullis America: plantis minis NarurxIuTus^crtcin his Carduis live F icubtui"
 i vclbibus apnrer. Qutppe adeo inter ft variant, pro natalis fob *Jiverlit2te.i>>
 x omnes ad eafilem Ipecicsquis **ccfiat**, mil Horc &: iiauau, tuinmtenuqi^l>"
 care convenire deprehenderenrur. In diffitis ciwm & dmfisnemofibiu, ad qux **&'
 tus pttcbat, *aliquiLK* coinmunuarbommajfnirudm<nkmei.irc, in bctorevco liner
 ti aiwjuasvixfructsilnrudinenciati xquarcvidi."

IAMACARY L

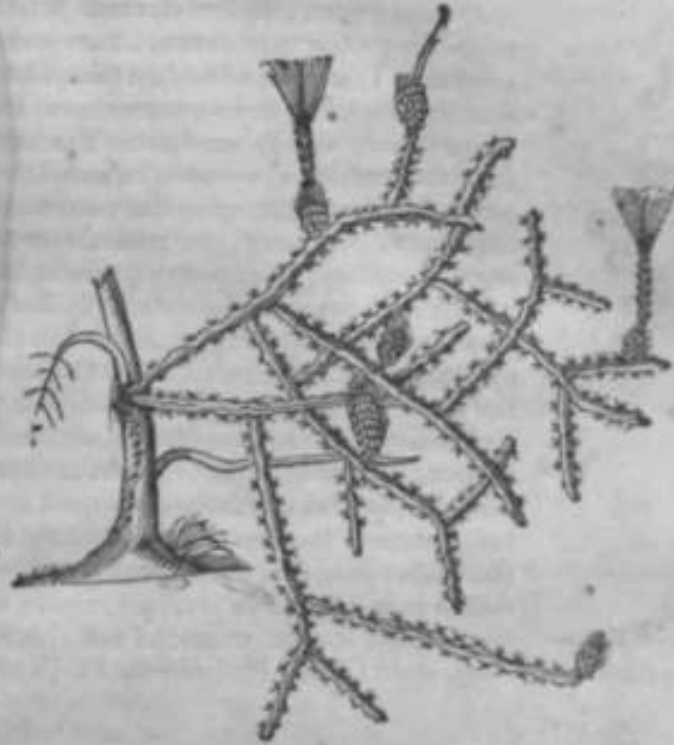
Pntiu IpuutU qux ic offert
 itmuArk, L uirjnis Cardus,
 frutiabus aut arbipi bus ad-
 naicicur ccnues radices ha-
 bens quibuslc UJs inJent.Fo-
 lu qiis **enfti**, i lida, llftar
 3K> ti unguilii
 don bi invicem oppofita, ut in
 Ficu Indica: Folia viridia,
 gentia fucco vilcido, fed in
 do. in extremitatibus angula-
 r, hus ioUor..
 fructuum funt, & fpinula a ii-
 te juxta fe polita quatuor: ci-
 nerex. Provenit m e j (um-
 mitate flos fuavis odoris, exte-
naaNjmphaj tri fimilis,
 exterius voiiibm mulctis t
 viradibus, anguftiv, obloJig>*>
 8c r medio horum colu: Uuf
 flava. rotandi, (uperius u>
nuilrj* i artes diducta. Fru-
 ctus efl ovalis figur **K ac pi**"4
niiiius ma^utikiuu>. crtJii'
 gularibus eminentus conip-
 cius, ex; te tcihi* **infra*** cuca-
Mab<nMxii interne & ex-
 lerncti' lore elegantiffimo fu

ro u: terior alba, fucculent
faporo^s. fcxmiit
 fplendeciicibuv
 nuil cum putpa o<
 ex
 Bfcbilji ViitnvenniunJ
 cor at. vitkbiuluui DJ
 G tutu uicdetur.

Præterquam quod ob delectabilem fructuum fragrantiam & ob succum ex
 cent, ab xftuanribta e
 qoodgr
 cunt Succ

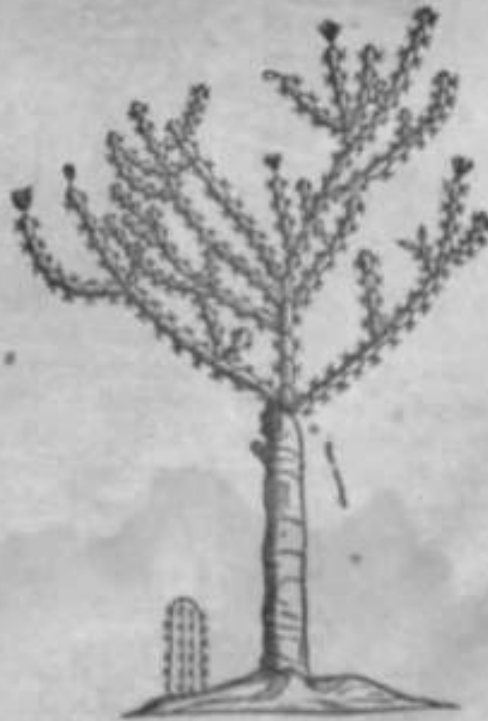
IIMACAAV* IL

Secunda IIMACAAV est mediocris magnitudinis fhitot arbor deens, ciudjce tercti feo, *Be ftellaris aculis obfito*: lujirnures aucem rami dcuiriim propendent, <juo-rtim exordia font longiproccfliisteretes ftellanmaculatiut caudcx; *nitramti* vertui dteriora, infident folia Tunj; modo, ovalia, comprclU, in ambitu aculcis *Gngplati*ni pofitis. Ftrt floreni albicintem tui ex illis tuberciihs iotiorum nudmir & in mulca ftanunula dclinit. Frudus haud multiima przccUentc <iitfert, led minor, cxre-rtuugufu ic dignicac ill) pur.

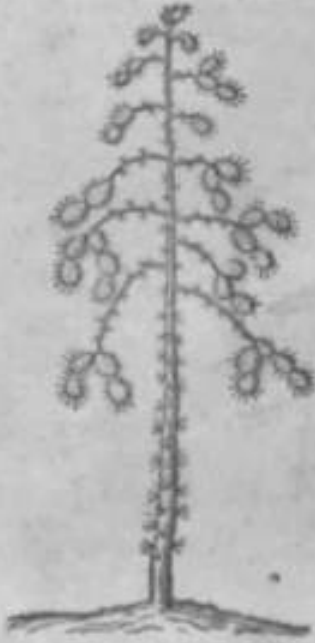
Tertia IsMtejni aliis *Csx«b»m* bat magna 6c proccra udmodi;m, fponcccrumping unuotoliocraflb, odangulo, (pinulis in Hclliilx- modumpolicharnuto. Ilute uni folio aluplur.i in altum *creda* hractnum *era* ita Tunarum more adialcuncur: futccrtu autem remporu folium m- fetius corticem gnlcumacquint, ac "ini autlicem li *na6** & era (Tum ab- bit, fpcM *glofium* tan en&: Ucilccx- duum, foltavcroi *guz* cauditi nruw- m.t ramorum vice m *supplent*, cetera fuliorum. Cauw: *Uctm*, ac *ramofa* iu tolu (jnti.*y dcrucq amitrunt , pl*a aucem lpi/i>i j *fempci* rerrunent. luuc cjudjti (*bliornn* j •ove- *it* albu>(IRWUiv (ct| *atur* fructus ,

I A *# A C A K V 111.

tenmruber obfcure, *mqi»Oii* *im* crantis est qualitatis & grati fa- *portu* ab xituang *bu*, ficut mil i m *lopi* peregrin *anibus* contigit , *meditor*.

IAMACAKV¹ IV.

QUjirt.1 (pecies rerenbuseft ranus &: nodofis, ad quos
 nodus *Hint* fptnzutin extern, uim quibus in reliquis
 convenit. Trunco est idmudum (piti'il o, coque rectissimo
 sicut *Laracata* arbor (cujus nomen abusive hinc quoque *Ta-*
me attribuitur) vere Pinum diceret, si rectitudinem & alti-
 tudinem considerati, verum in ceteris diff. re, quo^oi foliis
 potius *IcinvKem* procrudendboi, qujm rinn\ in arbuns
 (umnurate, decoratur, quaz otundiute 4 u. illit pal-
 num. longiillinis tj>uusdigitosnunui- mulantur. D-illite
 Imju arboris nuper a iiohu dellecte fructus, mihi & senio-
 ribus Brasilianis incc Utnperi-grinantibus, inact. rvusnur
 uinoturrnr. Caudiu-.mevii illa est Sambucina facile mol-
 Hot, qux icd.i arboce, continuo t\ liccatur, abutque in
 Lviifinium juilverem, qui decidit, mosqueahlirofp****
 oorticc, reJinquitCLir futpm concavus, arundine lev. IOT^WTB
 t JIK-CLJIS, tjuiti ex .irre fjixiuOK: <ju li a> tape 4Ci.cnJ^{3*}
 nit, dainmaoi (ucufn< er fover, fac i/ifuc/i*s> nofcj
 nnnhusdenodem^v _ . Quamobrem summa in-
 duitri.i imic hue, trfi x crallitici, viginti circiter pedum
 longitudintis icjpum tram tern jufli, & tunc in Horto

Academico Lugduni Batavorura, apud Clarili; IHofdlorc D. \otftiim-
 dum dedi.

I A M A t A A V V.

Quinta Ficus spinosa, *Cambeka* appellata. Ex radicibus tenuibus nascuntur triangu-
 laria aut etiam quadrata folia, viridia, quibus alia hinc inde antascuntur ut in Fico In-
 dica: suntque duplo crassiora quam *Iamacara* quz fruticibus & arboribus nascitur:
 sed hujus longiora sunt: m anpiiloin cm ciliatibus, aculeis munita, flavescens seu
 lignei coloris: utraqzae rugmtudinj juxta se posita. Florem fert rnrjn pedentes sed
 minorem. quaz oblongz, confians cute crassa, egregie rugosa. Pulpa friabi-
 lis, & quasi in multos parvosus complobata ut nix gelu indurata: Eadem
 cum I minibus suis nigris comeditur, boni saporis, t cum vulgarem superans. Succus
 e cortice rubro expressus acidi adstringenti saporis ut succus Rabium in vaturqz
 Folia succum dant brassicaz similem: qui si amarus esset, plantz hzc Euphorbium
 set, convenit cum illius descriptione.

Jhzc Species Tunc in Nova Hispania profert Cochunillam, quz tamen hic
 licet sedulo in ligantibus manipiam apparuit.
 Omnes hz plantz tunc tenuibus, nunc crassis spinis uo rade, adeo, pro-
 funde carnem humanam penetrant, ut vix ulla remedio cycelli possit. praecept. autem
 hzc quinta figura, *Cambeka* dicta.

1 A MACAK V' VI.

Sexta, & ultima *Tamacaró*,
 quantum quidem inhi & dili-
 gnitillimo meo domficio Ju-
 itenus conlbtit, peculiare no-
 men, (icut *He JLC* nonnullx.ab
 Indigenis acccjut , falicet *Vr»-
 rmmbtbt* ex familial quoque Tu-
 naruin iive Ficuum liuiu arum .
 Qii x in ddcrris mediccrntneff
 tan turn reprcirur , atque licet
 in ulus Medidnz nondtim re-
 cepta, pofteritui tamen inda-
 ganda , ac proinde luc non ne-
 gligenda. Caudicc ell reclo , *Ib-
 vida*, Ipinis valid:* inordinate
 podtis arrnato, cui in iummita-
 re inu/ta folu , cra/ta, *fpini*\$
 horrida,PaJmx figura , ra mo-
 rum vicen^ (iuhcuntia , a ma-
 fcumur.

Fr. Ximenes varias quoque
 [Kfthtiim nova I Ispania aP^L™
 latas) harum Plantanun uirte-
 rentias deol itj uas potillimum sumit à fructuum varietate.

Omnes *Tamacaró* frigidas & humidat , licet gradu differentes , competeri , exceptis
 gradus que sunt sicca & astringentia L Q^uinubrem j;umi ni quod ex illis destillat, fru-
 ctus , scilii , radices, febris , aliisque inaJis ejtintemperic caldet tads , sive aliu: ma
 live exrusadmouedaur. 1-JULIUS imprimis, cam lanis voluptati, quama:grt'' lo-
 lacio exilruit.

Licet ego pJifim (ur&aluAutorciantemc) in expticatione. harum Ficuom Indi-
 carum fronde quaii nt mcriv toh& conlWc dixerim; faccor camcn, fl peninus z<\ ea
 men rediKaiiii u , raini [K>iju\jmiiii tulu pitut<yrtK3pare Primo , quia iuullutn Bo-
 tanicorum acciditii vitlille lotiui n ex toliuttcutu., Icdquidm rimum « ramo
 pronaJd, Ikut pcrpetuoin hifec Ficus continue Secumi' , quia I >Iudecidua dint,
 quod numju.nn m hifec Ficus obicrvaturn crt. "1 rtio , quia folia contigua untum
 uincaibornccortera omne quott raini victn ilthit, contuunin fit ficut q toque ex
 anaiuraia qiuuuitdam Fkuum appatuit, ubi radicemmedute coiittniuUi vidiifli
 trondi, qua *ioli* nomen audit.

/ C A P V I . XXXVI .

Caraguate species variet.

Immerit e Met la | » m omn & c (injtu laitrfeganriunilutniiiftupiuii diitrentias no-
 tare. Prnn.im^aiji»e Sc prazcipuam C 0 * p 0 i w f t eximiveru Illirunifainilut
 :K*ibendar^ ulcept, que ruU« . fculento & med itafaculcate< commendatur.
 Eternipotiiym. in globis p roveruc, ohm tiKdhis taiitum, nitiuVI' uifum & clo-
 ranciam excu ltx

Nascitur foliis late viridibus, cavis, in speciem gladii mucronatis, prelongis, utrimque
 dentatis, denticulisque adeo acutis, ut nulla arte tractari, fructusque, quem ista ino gremio
 occultat . . . impptfc am palbL Eo loci proxime ad terram multi flores juxta se in m-
 * provenmnt ex erro^ - purpurei & in medio alba stamina habentes. quibbet
 nos digitum longis, constat mhi- . solis. Fructum raimo k)« MtiantciB {quciBVMd
 hic ad vivum alterum integrum, alterum dissectum) Ban Ji i ptoclanMirt JiTcniltnt-
 que Figura est circulari, cujus longitudinem & crassitiem adaequat, colore tam
 am mv;
 extus albo, & ad flavum inclinante; semine rotundo & nigricante; Carae est in-
 gula,

C A B A C V A T A' I I .

gida, lubrica Si. fpongiob, urn]toque Tucco nu gida, que pa-
 lato acidtilo (apoc ap) ime jpphudit. Cavemi um tamen ne
 afflucnrius urans, cjuod dentjumftuporn n non «lum u^1-
 cat
 ut non immerito Slyptonge a tuttica b nom i etur. Sac-
 cis cochlearis menura , addito pauxillo Sacchari infantibus
 exhibitus eos vermibus JtVorr Scorbuto liberat. Adhuc febril-
 Citaur bus ex cacochymia falsè pituitz prodest. Menstrua &
orinas ihenur, mr> j in iusto, si non ic*.ci*i* doli pm); etur
 provocat a prxpuntibm nun dacatu v ?^t TUP' .J. . t t' quas rei
 non ijp". arx meretricies, ut viris tuto se prostituta nt KCIC ratum
aliaoamlo infanticidium exercent.
 Optim iirnvumcx eodem pLntr fiiu sprtetrrur A' • sui
 referant r. Scil*; ma forte est, mediat & fignotnetn accendit.
 Sec mula, Cjr^mvi gu us live major species, nascitur ex labo-
 lotarau ice que nugTwruvJine, Gpvi s: color e plane Cepam
 xf nubn jr , atque intern i mtiral, abet filamenta : primo allu-
 gunrq iMtu or aut quinque folia crassa, succulenta, viridia , ca-
 v^>ilcinpfovtwuntphira, fi(;ujj! m halentia triangali acutissi-
 mi, fbntquecmfci, inorKeni m nata, scutis denticulis rufes-
 fcunbift muj ita. Post bienn .mm emeu; Poliorum esturgit sca-
 pus temotis i iinuni craft ei; rectus , spongiosis hinc inde
 triangularibus folis uinorthttt vdbtb , Nitidus
 vlgur :ul;itn^ur pcJiim.infummit. te autem expi «irrencT
 & falsipatem tru • cum sub ramis unde ic-
 rum enascuntur multa conica corpuscula , que se aperit
 florem exhibent stellatam ex quinque ••oliolis consistentem
 Ex foliis hujus planer opnrotn pinus conficior, qui sic
 te preparatur, primo lineo vix cedit. Ex substantia conica
 corpusculorum, antequam in flores abeant, alba filamenta
 golly pU Xtllj extrahi possunt. Folia turam quoque & si-
 solam materiam suppeditant , e qua sili & ista sua cora exunt
 piscatores.

Eadcmvcllevitervulncratafuccum tenacm&: pinguem cxiuJant, ftnegmarilqwc
dcfethim (iipplent. R.)ix me eriainfoltahujvpltiu* ,jxt-vntia rxitaac aqua: inji-
pifces ita exanimant ut fUum mannprclicndi poffint.

Planra junior in nmiconofiro diu lufpenia, nova produxit folia ad parietem. Li-
gnum *Ctrgutti-gaiLH* liccarum nillar funicali fultutati ardcti ex CO ignis clici potest
duriorc liyuo applicato. Pulcherrinu lane 6c raiillutu vilu planta, arjus elegant
mus fcapus cxiccatus lechs penlilibus porcandis cftaptiil'm ius. Ego tinum cxBtalia
mccum detuli ,cjucm Clariifimo Viro D. VorftioinHortoPublico Lugd. Bauv. fct-
vanduni d .di.

CARACVATA' III.

Tertia Cura nisi, Lusitanis Er-
t*4 - tuic/i , Latints Aloe dicta .
Ex radiccraflaliicciilcnubrevi
aflurguncfolu mulu, crmfTa,(uc-
Cden e a, a*, ui nina ti, uttoque l a-
tercedentaw, pallideviridu, at-
queliincinde crilco colore mi-
cul.ua. Intertoliaprodtttiulis,
in duos ramos divifus , quortirp
quilihcc fert ^-ii .im florUin fla-
vorum ; (it aiitrm <iuilihc: flos
Cav' iter fcif-
• us, adonim)rxtopliv
fus.apertusjdcorluni propendens,
iodoru

Haec PJaita aiic catlem est ,
aut ciulUein Tpcaci, turn *MMB~*
rmn mt ^Mtlit Mexit .moi ura A a
Jasplara repcriuitturlpccic^ in
nova Hilpinia dequibw Ximc-
in arc cgit, non (*olum* tan-
quam Theoncm Botanicus, icd
ut Pra&icus. QUIJUC miignes
conimulu* Medico C<-
Ttgul* dtgnitiltus mulcum (i
iniloannoravit: (^uxqui curio-
fuii vidcre volet, .idc.it Ann
tata in Hiltot. 'ti >ltrain tir AU u;.
Po noekriqne Scriptores qu i . .

I

tier cbu* An«ricanii cotomentt-
tiunt memmciuiit IitiusplajitaCtGonura, Ac*blUf Clufius qui omncs fere conkti-
bentiacradunc us, qftxFranc. Ximnci lut: tradit ex Doit Franc. Hernandez: Lon-
tm pWit jjivtiit oportecquam I^o 1"J lumu* Camcranus ddenbic&cu-
fkooan *An m* EpitoAe dc plain is ,tub nomine Aloci AJUCI itaiu.; quiaicribit folu
uinlarr (iicco *AimnJ&c* alu qux niuuni. imir cum (upenon defciftione
iiharj^planurumWnceft'obcfvvaruLi.curnaJtoquin folns& qui-
umalii»fuii% morr IriMiiivenujir. Egocjiimhujtu deqtununc icnonobiSi nun-
juam purgantesi fy Ciururp deterluriasit mundiicanrci quauutes rrMiJccnbui f<r-
L " q d / fipimtaeft crefcctw in »fbotibm 4: putrid^ rarum caudicibu*- Ex
tampe filamentofa, proveniit Tex feptemi'it plui a Idlu , jbnun ad qu muu' p c ^
longa, & criffa ut fol 14 *Amt&ki*: tre*aut*|u.'ot digite 4 l4ta^; cava inftaf cA/>^i^{JS}. Hi^uc
in ambru denta 1 > Jculai brunn», icum.fiirtum *ctefht*. Gmlu in rndi. exurgit crat-
las, lignofus , ^IU^lijitinde tollis oblitit, jiiiiiitmtjfr vmicoioiu WJICVJI colo-
ris decyatur.

quidcin fed purpurcuulum uilipu, ^ M W i. vellem diceres: emine
R. nume-

CAKAC•ATA* IV.

numcrofunger: s; Foliis vero cra ObdcBdi ulatis, unpliffririhRDfofa i incurvatis,
 tjiix aliquiui. I medium sextas iLim,pltt nunulvi,a^iixt»pjdlinix, i'ontineat, maxi-
 mo I oruni,o latio, qui per loca desert, nulli), Jllt- tontibos trrtgiu it er facientes, ad
 has e plantas con im extin njunt. SicutnuhioonfcmUom: it, cum lo-
 gens Mediterranea loca perlustranti.
 Poly po^uni prastantillia iim 1m |>ljnr« (ficut in Europa Roborf) fupcm. (sci solet,
 onni Pol : iwdio ad ul w medicos prefer endum.

C A P V t X X X V I I

Nana, "Brjfiliafm j aJnaftas, Lufitania.

A! Cum agere nonnullis videbor, quod fructum toties descriptum & ad vivum
 ubitem hic demuo producam. Verum turn cj prosequi sit instito. *Alph*
 praxin atque ac Historiam *Alph*
 tibus, ab aliis, tum propria experientia didici. Eoque magis quod a fide dignis
 senibus incolis testatum sit, primum hanc fructum ex haece provincia ad Peruviam, in-
 de ad Indias Orientales delatum esse. Reide quidem in companda rerum novarum
 notitia, sollicito iestas vires investigamus: sed non minus intere sustimo, etiam in-
 dies cogitarum herbarum & fructuum ulteriores dignitates laentes scrutari, sicut
 in hoc & multis similibus verisim contigit, & proculdubio sapit *Alph*
 posthac continget. *Alph*

ANANA

Alnt&hujus Cirdui fpecies, OvicJo Itim*, Moru J do Strobilus aut nux Pinca di-
 & its, neinim credo ignotui, Ijeh-ijtic uptimus Indiarum ti nfhis attju fecundz mien-
 & c obic&amencum, i:ornamencuni,fivceruiJu\$fiveSacch4roconditui. Cinarz in mo-
 dum spicis compactiibus instat cristarum, in summitatibus emergentibus nascitur, &
 duni-iugetuiMnr. et foliola ejus pro JcuntfiokulinuJti variegan.fc d potissimum caeru-
 lei coloris, tribus foliolis constantes, CjUinuturckciHC Iruclu decidunc. Folia jutem
 cv IJUIMI- emergi: Amsmm • int circa viginti, oblonga, in tmbitu ilentJCJ -& in speciem
 gla.in tm cronata foliis Aloes xmulx M< nibus astivis, • >Xc xiiiene in Capricor-
 no, man tmeviecc Engoafeminafaigranafiibni&in <i i perficie pulpz latitant. Fru-
 ctus Xpprime lucculrcu', est inliguis cinnabtu coloris, Melonis fere magnitudinis, fi-
 gura ov- lis^Mrrtrras aur. in incarnati, odoris simul ac saporis suavissimi. Extuberan-
 tibus l>ull« ex rta\> albicinubus exteriuspaffiradiftingitur,&: ijiuti vermiatlij aut tel-
 ferulis variat nr.

Fructus maturus superio • plenum imioremlijliL't, mixdci*crpitur,fi; icifine radi*
 ce (nullam en i n h ^ t) terrz imponitur, quz fca jutnti iniitruduni fert. Vn njuorijuc
 planta semel & H^mfiuft«ii» p< '•'; (annuo Ipatiu, iV fruduinovam fimnl ^ an um,
 quz cum planta

turfactus minoris fit apud Incolas quam ille in conclavi suspensus aliquamdiu fuit.

Hic fructus, qui sicco corrosivo aaoKH ice fum tolinguam vellictt, ac guttuiuir-
 dores infert, delecto cortice in taleo! JS Iccattfftinque vtno Hiipjincu iruccracitr taa-
 tiper, donec quantatem noxiam deponat, qu [JTUIU ! •, ortem & colorem vino qui-
 tem communicat, lingue tamen morfus & gutturis inflammationem, si potetur vi-
 lum, inducit. Typic autem succus, quo turget fructus, misce minimum languidum ro-
 quat, & fuscis sopitos fuscitat, & in primis stomachum nauicabundicia restant. Ad-
 d. quos nocens ejus liquor, tum vinum inde expressum, urinz suppressioni & dolori-
 bus nephriticis succurrat: tum quoque venenis, imprimis succo Mandiboz, adverfa-
 tur. Idem illius radix, fructu deficiente, prestat.

Omnia hec efficacia operatur liquor stillatius e fructu TI ignis extractus, si modica
 quantitate exhibatur, si im fi I Jfgh*iconcc*latu foruiot dlat, adeoque cor-
 rofandi qualitate pollet, ut non tan: urn luigium & [ulatufti Uur: et, sed & in cultro,
 fecat u »> n v oradicitatis v: ilii;u teluuiuji t idiTuc :ntentius, si non peobe maturus
 R 2

lucie A/jculjs dampc c YcJtUHis efegJiiicr ibtfergcc. Atque tun. *pregnantibus*
 non minus obeli <juam fnjctus CdrjjMdfj. *Febrici* ;.wabw, rum viUnci I bus vel ulco-
 rifcttt in&ftatu prorfus. Alfhricndumabhocfriiiauiadcocnim humor* acceriJiti^{la}
 /it>n foluin impediattrdbtutionem jrgcorum , icdEc ijpc*juj> eo» difponat.
 t^uapropccr nuror opcimuin Monardem , tiudutnjirwtJt fri^vpidum & humidum
 dizille. Minus tallitur Chriibphorus i Cofta, qui calidurn & : tiuniidum cffe: affirmat.
 Srv^vctres quoquiciLuicuT/f<^iMU , ex Girduuruinfimilia,quinunchunn , m inc altis
 arboribus fupernafcuntur , c^vpa (Viteiuurplurimumexiftit nwhs Qtrnlh m
 dine , c' mpoJirus e quidrar^uliribi[<ci cyliMdl in eoncremirjt e quadrate pyramida-
 libus , per nuturmtcm fluvckentibus. Ovi lu (tint, continence granula ovalia in-
 nitmca piUide flavdeenm, pipivens majois Tcminc major*, luam, & dulciffimo
 nifcmnitaiiilUr meUti, C^mexprimitur digitisin us, Sc prulumnusdclKiis iblc rbe-
 nir. Fruchis ctum trmfvcrlim diitinditurintalca. Pluraqui voletdchocSilvcftn iWe
Nana brava i, adeatBdfonu C 40.

C A P V T X X X V I I L

Bety vel^Betre, ^(*banditfeu Tiper cambium, &-Aguaxima.*

FRcquenstnmtitlvii , njjniruderibuj Vrbi* OlincltefTcfolct *lery*, fru icxdt
 gans, vclpotiui atbufi.uUqutuoraiitquuiquepcdca]ta,c-auiii e recte, node
 Di dtgitum trjilo, pallrde viridi & per cottim pundulii albis uourn. Superius ad

B E T V S , vd B u m .

aliquot nocios.ramu! os adipifeitur identi-
 drmnodofo^AccjuuUcu. cum candice col-
 oris. Inrainisiubt. t folia, ad quemlibet
 nodumunum, 4rlimuliirniinjulii:n- Fo-
 lium, 1 nguz f^vira. Dalit' e viridis feu
 subflavescens coloris,superius splendem,
 crisfliic Lauri > folis pene simile. Deni-
 quePtperu ftu pi sarmentis, caule & fa-
 cie externa simillima. Inhoc tamen dif-
 ten, quod folio ic frufhi paulo cputnl
 per est gnmiion. Arbuii.il **J plane nol**
lis&quijitivispi etii.

luJtqmex ramulistlpcndenc, formam
 Pipen* longi mentiuiiti: r, sed infipidi sunt
 &nu!ms ulus. Verum licet fructus fa-
 ans (it, radix cunen lipidulii uu< it & ce-
 leberrima i turn & : iranuricum quid fpe-
 rat, & Zinzibrns pirflintum lapote,
 colore . .irquodorexnyii.im, prapicuo
 li rcccmiit 1 runt 4u m, dignitate illi vi-
 ccedit, ahtU' iciiic\hxberur>ngtJJu'
irtifinri.

Foliorn... in... coctum coli-
 cum dolorem sedat, Colores r'embro-
rmmiripn, ventrem & tibus turgidum
 contporur, pedu; que tu potes ex triguo
 nato % jnu'luur.

Idem prxftanr (utlnea & fomenta m & confccU.

Praxer hanc *Bety*, ali. - jiji uc, inter
 quas est *Bety* fremioy, in faltibus reperian-
 mr, Jul« gr: alibus & e' aguis botrorum
 modo congeftis & per Julia.

IN arborifera fruticosa ramulosa caule re-
 • nui, nodolo allir. it ilvdrlis plinta, *cpacPmoMttJn*
In Jus a Lufitanis vulgē a quiburatm *Rctre* apprljnir.
 eli egregie niucroruta folia tingii Iatim polity cum fuis
 petUcuhs adiufcuntur juxu nodos, aa onof ituicin
 provemiinc multi juli. longi, incurvari, figura tert ut
 muris trauda, wides^qm primaxftate decrptmcur,
 ac in Sole (jeeaci nigrdeime: cunctnctquc, granula ro-
 mnda, nigra, lemioil *papaver* magnitudinc, arete
 juxta fcin uvam compoliu, acmbporis, inlbr Pipe-
 ris oprimi quotl es Indw Orientali affatur. Ri i *oxin*
 alias plurts quies dividicur, (uftas, inligiusodoris,
 inftar Thymi, & (aporis aens qui lingiam velticac.
 Decorum radice&ftolonum Jjjcuntatque JIUKIU
 crallos *6c vilcoloi* corpons humorcs, (iiiacHydropem
 pclmn.

For]n liujuipUnrx incedncui' olceribus tibiaram.
 Radix mirabiliter valet adverliis JpoRcmata, Vtra-
 que, aim fdmmc fint forri.i, ctun, ...xliccata Sediu
 repolita, ad balnea calida contra nuta Irtgidi nKir-
 pantur. P^arnucopaea xtjueJL calinajam dudum fre-
 qftntioreni agnoviflet u/inn, cam ucilis herbx; nili tot
 Captid Btalihentis (pecki in borta alcrcncur Sc o-
 mnium Pipcrum vices luplrrctit.

hr. Xiracncsinterplantainovx 1 lii]. mialianc cam-
 demvideturddcripiilic; nun minus hgura qtumqua-
 litatibusnoftroz fim lcnii.

C^am vero Cluius de-
 fenbit juhi puiliimum ub
 faac dirKrc,

Repetitur in lir jlitia & alia
 cjiis Ipccics ubiqut oh • ia &
hæcqiicnllimjtililvf. medi-
 terraneis: per omni.i ttmilis
 priori, mcepcq qu< d folia
 anpilbtlimaiiuit SCO olonga,
 IruLiuiquoqiiL' leu c.mda pi-
 pectina longior &mc! i or.

A c v A x I M A.

IN Glvis lutorohbus, maxi-
 me vero tn tcttUUtiiKi O-
 iindx Ptamootorio *typiolo*
 nafetturlix pbnu, /I nnt^
 ms M*lvii'iftt • Ilurtnix-
 que rjuilicm %ocrmis repe-
 riantur, fed quary in quaiiEi-
 tes ha <>cus mju lunc : aco-
 nitz.

Frutex el^fcj; ifi\, ififtjr
 exerciceni, ad
 (turn In pc-
 altitudxncm. (JJU)IV
 iiti terec » vit^Li, li-
 gnofus *terc *IT^BJ ili" **tim\ t
 • Titix fm alia,

polo

paulo utnen grandiora, tjuæ fingutanm polca, quodlibet (uo pedkulo ad nodos it
rirur: funtauci.-i> folia Uu, hyuracoiJis, tuulasvcnis ictunduin longtttiiiicin
cu.uim ckganter imtau.

JVI nodos, ubi folia proveniunc, ctum luli muki, qujtuot^auilex *6igCtt>l* ingi
enalcuncur, inairvati, Jigura: ut cauda i#um, unde Lufitani *fimtntt rab*&**, hoc
ell, Piperjudarum ap^clLint. Suntaiiicm vindes, &: menle Odobri &: N
ttccerpuntur, acinSo!clicejci, evaduot nigii. Continencpanukrotunda, n
lemimini Papaveri* magnitudine, arftejuxcafciii uniuicotnpotiu, Uporis -
ftur Pipers, miutl ex Indu adfertur.

Sicx avjtubutluc *ic* Soli dcui exporunir, t'ortim evider &: naagis dura!
ul'us.

Radicetn fiinditatrencui nigncimcm, optimarn.atque utilitirimamsqur o«lorc'
ryophyUum, iubtiJi Jt *mordnci icorenlliccm itbrgmJt*, xmuljtur.

Calida cft&acris I poris atque inter amniuuks luhcj,ciiiiu|tir partium sic re
nium,vahdcapcrit, J« licohllruit. NeminonohprarcUrjvvitnut, quibus abun
du, cogntta. Concula, mqc malagnum aut emplalb i modum paiabus alHii^>
polka, upcime niatur Jt SC miuutir.

Succus vero fohorum trigidw, membris ambulhs etficadter illiinrur, i.
ptopter virtuales tju-: < ; i in Mil vis fubent commune, C
lyfteribus induntur.

< A P V T X X X I X.

(*j.u tine dux, node fit //nil.*)

Ei Tiamfi ad homanoi utus &: onduras minus rxculca in *hti'cc* terris celebri illa
planra qium Lulirjni *Ems imur*, Indigene *Cutbtu* appellant tamen undiqua
que iuuuriat, & ex raJice gracilijongi Icnuplurc* aflurgunt caulev teretes,

C t A C H I t i t I

hinc inde flammam in terrain dimissis r. idicuc\$, & ver!m exremirrem fe firri-
gentes. Q^i omnestirna iirramulis. alernatn feric diipoikis; Se quilibet iubet ft-
i ptL-rnv dnnvemcinerd' centi;! fbliok, bina fibi oppo&a exctpto extreme). Iuxtara-
multis ciukuntur brirves pedimrT & rimis rkrfuli iraganriilimi, fex aurplures, pur-
yurci cum albo diluti, figura callidis apertfc.

Naficicur pailim in Braiitia, imprimis circa lirtoralia, fed ab Incohs iutlenu ne-
glefta qua ad lucrum Sc culcuram, carrerum inter vulncrarias Iwbiu.

Datiir & alia (pecics in Braiitia «c
qua Anir hi. Sed quia illius quaii-
tires medicarpotidiinuni milu w m -
percx June, citra propolitu diet til
teriori dderiptioni Inhxrcrc. uera-
que emm vulncrarta a pud omnes pe-
ne America? populos habetur, diver-
filque modis prxpamta, contra in-
vetcracapcdum Si: cipitis ultera ap-
plicatur.

Qu: i]itari[>us meitltts est**nfc/Je
ufibu^ fiunwaribus licet inter feooiK
vcoiont dux hx plantar • tamen rigu-
tt. mulrura difercpant, quod pufte-
rior luce alcius exliirgat caule nmeo
»u ndo genicularo Kxmj;ioio,& liine
ildepilisrutdt cutibus veltito, a 19-
luefuct idento, uclifrangant ihitim
liquor exruicm erHuac. Pauci rami
:aiivtdadnari, folia Jiabencime pe-
liculisduo Icmproppoiitaangiilb,
iftar foliorum Lyitnuclux virulia,
piiluin lulfHtti. Ijiiainoriim^ci,icu-
AK fiipcriunhwcin iinilljni tolla co-
pulata ex quibus tins alboi circularh
emergic magnimidine Bellidis. K adix
tenuis Ienta cacruleo quoque lucco
rgida.

Ft. Ximenes **ceftacot** tl>lu contula
diil. mm capins mngarc, maxime
ia infimobus i eoam in aqiu nuccra-
ra4c> crebro a j>iM)iti. Plunu nonni-
lulai naricat, cftqtA a, uta, calih & Z
ficca in fecundo gradu. Pulvis mede-
tin j>lagis Veteribus et ante urina ab-
tuani ut.

FW. ScaligC! . N vel potius C

Arabi! us est color caruleus, qui vuj
ro Hispanus tam **unit** quam **anil** di-
tur. Arabes q **loque** liatidem Her-
ath vocant Nib Gar

us j>b'Horto lib. ii. uf-xiri. **Ami Aralubm**, ftjui^as, omni-
diAum, vocatuf in tiiizotate, ubi ht, C*It, tnuatcro plciil-

C A A C H I X A II.

CAPVT XL

Ca:po mōnga vari.e species.

C^Apg*4Hirt*p cfterba)ilvcfrisfruridecens,in loas contrago-
fin ev **alidis** luxurijs, LuJit.ins £rw d*vnu ditb. Radicem hjbctloni^anii K-n
tam, icnucm, re&ain , aLis raJiculis incerdum **predicant** i exteriui iubcro-
ccam ,iiccriusejntiidufimiin)rubdalcislpjiii:c **qua** prodcmu caulo n- s vel qua-

C A A P O M O N < : A I .

tuor, ro cundi, **Dodofi**, «M d n, a pan erufi: quibus adnascuntur folia longa, i
lia, superius **inmtv nritiu, infertus** incana: In summitate cau' n rami sunt ce-
nent

nentes floculos parvos umbelhrim poficos, dilute rubro ptiurcos. propter exih-
wiem corum conformarioconlpiu mm potdr. fed. adlubito Mcealcopio, fant
nican. Erumpimtc conico Iylindraco corpufcu i» vindi, quodantcquarafe aperiar,
hfJfrclumeftJ£pingug<juuJ facilea Ihgrdcat vefitmentis.unde Luiitaiu vocantC*7*
ficof, 8c Hervd d'tmor.

Herki Clyfteri mdica :<X in cum Ltanrem (provocat, & vife ofitaca inceftmorutn
accurbac Radicem interanndota (emperhabuere ltrnt.i,ij in coovatiend liquoze
prxparaca luuriatur, quod partim yonutij, jurrim midu quodciuujuc venum tu-
to ejciat.

]atur&:aliaCtptmitig*(petics, ci/tiem locisereftrens, priori, fifnrimam & figu-
ram fp&x&%djflimillima,feamem a faculta tenon rnulrumdiicrepans. Radixnim
tciiminip4rcjumcft,&:atij digenis ex aqua fontana, inoflziscxat qua Palcmiriba co-
cta & tter.ub viahiispouu > unnaiii provocat, renibusque prodeft.

Tertia CA*ptm£*gd ibgnicate case;
mini me oedcos a qinbul'dam Trevt ,
a6 aim ETweF Amor tiela, quocf vifcoii-
tate tjiiatbm ilupus 6c vefitbm .iilh-
tcac. Si toli.i cornmqae cim'ornurio-
nem contidrcs , Tritoliutn Amcru »-
num ipuaciixmljtui. Exradicelao-
ga,lcnu, graci Ji exfirrgit CJUJ< roruit
dui, pflotus &: quali gemculitus. Vn-
dc in brevi pediculo naic Dem juxta (c
tiiJolia vitiua, tntcTiiipiloUJt uuic-
icenti J. In liinxmicate auuls provem unt
Hi>ilii purjmrcti c* >loris in ipicani con-
gefti, qiiibus liiccitunt lliiquulx com-
prdx, hircx & Cquail 1 uti.ua:. His (emen
confrictur magoicudiaeSinapi exalbo
flavefcnv , (apoc Hi HpitJ. Phafcoli:
Radix iilius calida in (ccuodu gradu ,
cbullitlone exaqiu toiu am WItha ••n-
vemrnti liquoze prxp.iraca&;rgtt prop-
pinata, facile inter pi nnt lubcturicmr-
dia, • jitx fluxibus vciu
m ptoJtmi. Folia quoque aj
mos Incolas in pi ctio tubita, quod co-
nun (ullumtgia operto capite rect'pta,
dolgescxt'ngoTc&: cacacrho nacost'e-
liciter reftituant.

C A A P O M O ' N C A III.

C A P V T X L I

JCaaoJivc b&bx Cajle diu jpecies.

q*tr\$, Luficanis £rv* JUimtf*, Ltiiimherlu Castavel Viva dicitur.
f Varw h-wplanraramlprcic^ aria fortantur nomina, quas Marletavius meus in
J^--'Hilfofiayunirali Bradlix accurateahjbtot, quo lectorem cur folum remitto.

iiin earum TJKt icv in medw m pr ' ,*uarum jxima, quaniofnczter^pru<<:ct it ate
i<or -jnaKB efficacu ic dec antia fup nor cufbt. C d d n kx: hcib-
rt#at<>,vifi taplitamen&roedttUofa, qw partam terre

1 r, f uruin aiEiffit & 'ltln tc implK at: tn varm nntifiM-runnAC
-OJU tern raiAilm ^kK>r c o ^ habet 1^, lonper oppScu , <Mto,i
gerridia, ordine pofita & fibi o| |*i>M,angufa,obK» ga, ut lentium, ficut pedicu-
latactum tenet, in medio fecundum longitudinem fubtili nervulo, non confpi-
cuo

CIAEO' L

cuo rufi folhimo! ^{vertant. Ad} caulonorca nmulosbrent proven ^{pediculis capi-}
 cnlum produce* ^{hirsutum} , >ncaic ^{^ ^ ^ ^} ^ J'' , ^{carnati coloris com-}
 yqmbwfcemm^endo^ nignim.ahfaSBikttt Herfetdl ^{libus aculeis murata.}
 do« fed «an fortn k mgrau odor*7«rfdl. ^{dulcis saporis & mo-} aUw , «'«*
 BmtezcoJorii. MitJ. ^{in sine olanta quod ve-} :levulim. ^{mansu, baculo, vel afflatu to-}
 «''(c^''''',•''''t & :noafe co''', pona,] ^ e VKII , ^{silentibus ventis integros campos his}
 ploim obiito* folmexpM,^ .ima, vd 01 ^{is vel auxz murinx levulimo afflatu solia}
 omium cxw«difle,& tnmomtucofc otpluu, ^{te.}

Scqujtur Secun<Ufp<i« CiM, Lafinoii sitv* <U Tn\$* m ^{lego dicta qua:} ^{albergit in}
 ramulis disposita. Tmctwerui vtimlii'rirpnmxif ^{prope, sed angustiora, in}
 subrefuzi, lcnnwn,mului<p>nivmunmin>. Fertuunen ^{ecies, paulo minus majus. Legum}
 h,ij*A- ^{1-nin|>|utum|u| i|ymilnn|n i gw} ^{maturefacto siliqua: ripente in tot par-}
 tes diffiliunt. Quot feminis grana continent, quae farris sunt magnitudinis, coloris olivacei
 "TrrrrrrTy TI Am. illimm rnm, nhf hainnini, t% tplrrr ^{erat adjuvante.}
 ipetinircnoi ^{de effarto solo} ^ (cantur. Sole qi«
 fendbett, a Vcuemn denuofevtfcL ^{ere, veridissimum est. Sunt qui motum sponte}
 n:le mbaaac Sed ^u aAam ncaAa wo est ab«n ^{quante}
 bw Ktellenitt trmjwrn ljOanti ^{facere, proferunt ea que circa celebra herba}
 mh lhwfciBiiTjiinnuiniM ^{obata sunt, & a semine circa prodica.}
 Basiliensi, si cui to (te nctrtn motuntor, n>oi ^{mentum exliccatz herbe in pul-}
 trie*, epuliiiwiini, vt4iiMjiccrii.<iurif II ^{oc admira} ttoacdu ^{quod nullum}

C A A B O' IL

male remedium uut
antidoruin a Media's
Hiuc iriqre reperrum,
ipii radld iujus plan-
tz prxfrendum. Hxc
fiquidem libralius
porre-ih, vim veneni
retundii. {leut lurius
probavimm in cracia-
tu VMicjiorum. Folia
illim vcnacna.in cm-
plastr i forraam reda-
ct, (Imirus refolvunc
& curant.

Francifcus Lopez dc
Gonura in Hiftoria
foa general i cap. 194
foibitinPcruvia nalsci
arhiiJLiljs tju;irum fo-
lia marcefcarit, fima-
nu citigannir, &:, cap.
io j, iimilesrepriri in
Nicaragua. Cartercum
Garlias ab Fiorco lib.
11. cap. *7Nfa
in quil, /a MiUvdr,
piffK mir*mt*Ti. ntm

iutto ttotr/thtiur. Folia
iullf pin ijkres -vert hi-
bet tutts. Chriftopho-
rus i CoJU cap. LVI.
Herbamhancvo. atvi-
van.. Cxterum; An-
titjuui not.it'nr, ili]ui-
dem acairate adino-
dtini defcribimr a
Throphr.Hkiv. Hift.
plantar, tap.in, fihK-
netll, i Aru* jj *A<r

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

peculiarci pi oddam Tirgultum circa Mcmi Am ,quod<

nfflMilciil

tchctjuon

vlyii revlvilley iicou*" JTPUC lolu (ui npii>

*u tm, intuit

Memoiat autem mier herbairN'

mnilmrtrtmr (it.ijuim lur bam ha*, pad. Ximriio JeT*!*001 ^

fd-ni vidctui novulle. Vt & \.'>fyr BttfiTfl lulodltt Of IClifai tUf

CA-

V a t < e f f e c k i < £ f a n g m f i v e M a n g l e s & - M m

Q Vamum arcum cwHicarum scriptonbus. (fedici.promocj InJui, poll: loca, Ulicdinc vicuii maris imbiira, ab hocarboru mm; re, quod Atange vulgo vocant, ublidentur. Cujirs mm fulumOvidit*, Ciuli us aliique Neo- icnci.verum&Thcophvjhis.Sn-abo.Pluuismcm.niflvidcnrur. Sed cum po: um, tam ulum, haetenus tradita fuerint, ^

F rit peni tiunamramilUruinintrorepxilic
Tres dantur spe
punila, tali ligno, cju, unaque figura, foliis itidem similibus, fed u
& directe sibi invicem oppositis. In extremitatibus autem ramuloru inter tria, quatuor, & interdum duo folia, duo proveniunt pediculi, quilibet tres, quatuor aut quinque flosculos habentes, congestos, ex albo dilute flavecentes, quatuor foliis constantes, & in medio totidem staminulis nigris surrectis, mellis odoris. Folia hujus arboris, lucente Sole salem albilimum continent in sua superficie: quando vero caelum nubilum aut tempus nocturnum, sal dissolvitur & instar rotis adhaeret: interdum autem siccus & albilimus, digitis detergi potest. Ac tantum ex v. tri- bus foliis colligitur, quantum jusculo probe saliendo sufficiat. * S

Secunda ferrubina, quae non radices ex ramis in terram agit, nec tam tortuoso flexu luxuriat. Folio est crasso, glabro, rotundo, dilute viridi, flore albicante, fructu & valde amaro, nucis avellanæ magnitudine, quo cum Palumbi A ceteræ volu- cres, defectu melioris alimentî, se- gurgitarunt, adco eonifl cato amare- lcit, ut VJK esculenta sit. Cortice exillit rubro, ex quo J-hois curaria, Europæa haud inferior, i onficitur, pûcatoribus ue ad rectj j nngenda, in quotidia- no um.

G V A F A K A I B A.

Tertia & postrema vera est G*tp*f- la dicta Lusitanis Atange Ferdeci; t X' teris magnitudine & præstantia longe superior. Aëtheris meribus fert siliquas mi.: les sulci coloris pulpa re- fertas, oblongas duas simul copulatas; ejusque admirandus est irLILtiid modm Sicut enim ramus, in jltiim v< genrn & Pjm u lta frondecentes ha- bet, iu multi cji rator qfwa in radi- ces tunverti vcnrur, quo ; deorsum tendant Sc Gib to wamfc hant, aliisque ranus. appi chent, is copulentur, si- mulquckpfut ruda ut, nec minus firmi- ter cijturreuu, i; uam pcamari arbori t^L^A^ ita ut ex multis ci iU<U«ibuji tonncxn a^barOHAtfi wdc. tur, egre- E nclpedacnlo&i egulati arbora innatura, repugn: itar oram obte- p»enic, iJftiawjueatiaui præben- te. L^num arbor u dlgrav< . solidum & uiriuan botv btunoun ramos & cTjilactTo fee andum longitudines & multis venis sec: dum latitudinem

la:tc viridia. Flocculos fere mulcos in calicibus oblongis ex viridi fiiblucos- Fruflus decidem Canctorum terreftrium potius quam Uotinum til pabulum.

Radix .lucm ipfaqx moUis eft & humida, fiiTa &c rofta, calida punftur* venenarx rotriu£nepi&b A>^« a^pUcata>^ai doloresrctkt&:inemhrumlx fiii^ rc&mic, licet primilrontcdolores :xafp«ct. Magniunfancremedimneft, &c a iufcatoiibus ptimo inventuin nobii^uc tf adirum.

INIMBOY.

I Kimtiy. Afperechinatus ilte &:m tra&abili* Brafilix frutex in lilvisarcnofis & i,v-
toribus litictiluts abunde pullulal *c jucimdc vtn fct, qu m vulgus 1 uliunonim
Stfo*J*pr4u noqfinarunc. L-oboï, echinoidei quos C Oufiuj \oaLi> proferr ihu-
bus vd rribm /pharuliS lapidm refertos r in Cynoibari nugnicudincm cattreicit. cau-
dex, &ramuli pltm^inulis hepauci coloris, Iipmm imus mctiulloium mftar Sam-
bua. .Suntamem fJialartc virnki, mtend^ntia. Florev terrin !jncam cangeftoj lu-
tcij>., 1!.^k-i]uu* iirlotifpinoti, hirlun, lulurii, nimmammicrunr, licpaua , in
^ ^nibusiiftpuliscoflinenturUuoplobulidutiflijru , iiturtcfadi ex lobi*ttumpuni , ci-
^*^ ris, globn it fplendeiites, qui qiullito lobo ftreptum cdutiik r.uclem into-
tor(x a)]>o Havf s, amari Capons, inftar Lupnuirum. | '

* K*ijccxfi^f:icili A:dura, mrenus ilbiwntc, ad reruum gradiun cMwlai
amari, f^u7rdina, .i. i pugillurari n.j.lusm"nj|vc,a(runica, excitav onuSST Contra
qnhiUa* uiliniMmop, -'«ur Emiunci, ^UI; ente v. Xfiu* H«lecte-
«ftrunt, & mde Jiuin depalcuntut. tie qmbus m tradbtu V*ncnorum la-
tan cm. i ^v

Celebris herba *Tsbtcum*, five *Frtw*, qvtx tkaiiUcnfibus *Fttime* ditta, pct omn
 ferc Indias OcculentaScs, aiitiquits iptis Incolis in prebo habira ad vulnra if
 (uimiscuranda, MoxEuropadcius conl'cii *tidi*, atque ulteriores viresind
 gantes, prinio recentu folia coriim^ue (Uccuni in varios ujuu hunuiios; mot exit

PITV'M e.

inabus 1^^pe & dcliew appJicuiit. Ira ut nime, uoqiuni lul
 Tabici iuuerfc«,Orbem mfee iftolmda lumuim forte etam ipsa Lapis &
 vare superiedo, solu. en tradi dignitates, qui vi
 Tanlorjbusriot^ (Cn.v. jnunodi- rurux
 sed quantum absterforia, multificativa, trostra, vna
 local pi leat non omnibus forte constage putat
 Itant non unmerito Nicotiana I ax. Herba qvta a Lusitanis appellatur. Equidem si quis
 ttniv v. p. ablinum sarura mitius inspiciat, vix credo, vctrem orbem aliquas
 pUnttt.rribus nostris nobilissimas Americanis polychrestis dignitate pares produ
 cere. que alimentum, venenum & anti

vaſtiſſimis tennis munA partibus fuppcilitat, ut fuo loco probavi. Secunda, Pal-
ma :lla nuce C«rt producers, unde nun lolumvariamedicamenta conannantur,
lol |>.)tu<i, ne dicim vidlus SC amiehis, aluquecx virus arboris parubui necceflj-
rwJuppeduantur. Tercia eſt hxc PtHmt> quoxouamum alimentofa qualicate dua-
bus pixcedentibus cedit , tantum medicanrffitolH viribus cas iacile iuperat , cu-
jus varias & diltepantes operationes baud adco facile eſt reccnicre , quapropter
compendium earamquzamcuiucrbroconfirmaixfunt in medium profram.

Petwixdve Tabaci alii dim, alii plures dederunt ſpecies , ego maris id eſt ma-
^ joris tantum Iconcm He ddenptionem exhibeo , qua: abquando ultra fmcicis alti-
cudinem exJuigir,ii cxeulro& gleboffbfbio committatur. Ex radicibus multiti, fi-
lirijcnroſis , amaris , otolts umcus, craJfus exiurgit; unde rami ornateexpanii cna*
• icuntur in toliis magnis amplis denſis . quar Solam atque Oxyjjpatlii folmndil-
iimilia iinnt, &: line ullo pediculo didum caulem & ramulos ampleduntur: omni
anni tempore plantatur , &L a trigore imprimis arceri debet, atque tune fulum quo-
que Europxum non aipernacur , licet m uiis medicos minus cmtJX lit. Semel
tantum flores l'ert in lummicatibus ramorum candidos, purpuraicctites, campa-
nula; h^ura , quibus decidentibns (uccedunt Veluti capitula papaveris Icmcn ni-
grum parvum cuntmenria. Nunc vidcamu*. quem uiitn quarquepar^ plantz fup-
peditat.

Kcccentia folia eorumque fuccus te bal/amum (^cenbus fancRnfil non (blum
frenum impomt; led vencnans quocjuc motlibus medecur. Aqua vel alius co uve-
nicns liquor in quo maccratum eſtTabacum pedculos enccat, &multa c jjut is cu-
tanca nula mondificK. Cincres foliotum exuecatorum, vermes cneant ; M uſti-
cat! I tjklj.lmcin&rtamemfdaiit in ddcrtH peregrinantibus, ut milu &: ihnehs (b-
cuis riien connu.jc. VturiRuIuin&r cot aromatica vi roborant. An vero fumus per
rubum artraflus vel pujvi mallic aw loco fternutatorii cerebrum expurgct I an
nnihufthw** quoque Eotaaumi JIUS vero cbneratni conciiiict? iIL (JcHc nuruiit qui
ui;iimque perpctuo circumferunt, Syrupus denique Tabaci (cujus in morbis En-
demits prxparacio rradtta eſt) AlHinuti &: Hydropi muletini prodeſt , imprimis
fi caufa frigidi SJ vileida in iis prrdominaicur , quod vulidiUunc incidat Sc ab-
ftergac.

Sed qna animadverti Indis eorumque imitatoribm idem fxcpc evenire, quod
cir iiLooribus turojpcis ut vel lupctftinoQ credulius vel ipfa auri fames increcur-
rat, cautioner abhibendxlum, nequis herhjm htm , tanquam Panaccam telebret,
ramque in omni cal'u profituat. Cum enim fulium qulijuc ficcus , live inluium,
live
tes,
ha
dia
lyrupus ailuiijitiis vclil-menter rtirbcnr mi pus ,ymnicuinvelalvumpiovoan-
in nun propinari debere JuaTor fiii, qui vd biliofo vel delicaiiort fuerunc tem-
SSMaCMD. qtiainobrcn crebrx ndicationes in corporibus iib ccrlo fcrvtdiori
birantibu<i tvJurgunt, ut JKHUIS Pcti uim circa externa quam orci uiterna mala
infiftamos. *

4

C A P V T XLIV.

Mirabilis Peruviana, (? aumbu, ſpecies Caryophyllat.

TObihs Iur^liUiM,nomuubiu non ſolum pro Regionum diyctluatc, Ied co-
tribf c &: odore quoque variat. Natrva eſt huic Amenc*ConuacnD,4: ingle-
boſe. (aujſifque rerrw Tponte luxuriam: In Pqruvu tamen quJ ad nor <ten 4:
'intnupi: cleans, unde in Euror*<»rum hortos trantbu. ob HOI tun nobili-
Mibfi^fci botaiiK a- leiuns excoutur; a me autem oh radteu qu^ates me-
dicas hac ex luitui. Peruvjani cam Hmhd-4mit, LJUIU Miuiilrm P^b
QUBefira , ſucc iilentojlubnavo.geni culato in fruticis altitudinem exiurgit

orarrtuliti odoli p' veniunt, circ i tjuos tv La D»u .1 dverſis baculis na-
, Liluv S^Kiu vel Solani familia. More* e ſummitatibus ramulorum quin-
queangulares, longi, concavi, 1 onvolvtUi Horibm fim*le» exiurgunt: taeta colorum
antia & diverſita I e ceruiices, ut vel purpierei vel mvei, vel Am, uA bi 11
Si
tribui

rlbus inter fe mixht elucfcanc, atque odore fiuvi NarcuTumnonniM rm; ^{mentur}
 Quapropter non minim ,(i icjilalurit, ignorances nm meduam r. ^{licis, ex ipis flo-}
 ribus eolorem exrrahere malinr, Sc mixmrai iade confedas » mutiercni ^{pro co-}
^{fidua}
 fmitkk caredivdant. Paruro lunt durabile Bores (cd numeroſa fohole , & ^{os me-}
 (in-vellii-tne jjvturiin illmi compenlnt. Accedit, quod nootu dignum , ill ^{di-}
 dia node ad lumeii apciin & pjientiilimot r- ^{ri; nec} more alioium Sulc del*
 ri, ijiu Hlis cilutem terre nequeuni, tjtiod mininio fervotehumor hVvum H ^{anis &}
 paucusdill'iprtur. Contrahnrt quibui linmorlena«, copioſm i: nifi ad Soil* ^{ira'a*}
 run liut. tadem viJetur dunIU aut n*khinu in plmm udons die nI ^{o.}

PorromcrabranacaBorumtjjKes luiumrcmcutjuafi pntagoi urn,obnjfum i ^{fa-}
 fcum, cuberoſiim continenr, qttod Tel minimo motu dejiacur &: apertum jli'-t I* R ^{io.}
 nucat. R-iiice quoque eſt mtusa, Jbicanic, cinis nigcanc. ^lame; ^{roſa, acris, tea}
 non ingrji ^{laporis.}

Animadvctu, Clulio aliiivjuc exotu ^{orum ſcriptoribus, ex rela-} 1 tantum, ulii ^{in eja}
 mediaim dTe(^mnicndarum, quem eao atom tradu temporii co ^{mpeteri ver} ^ ^
 ſcalicet m » ^ - g ^ uſurpori radictui, c«iu* d&dujCjtiiſci ^{ices in Hydropica}
 mmimevidife.

Car ^" m a tabeſcente h w planu, on .vjulium nodoi candidatjmwtLiin 1 ^{acry-}
 ma appareat, quae a Sole concreta falis gu ^{I am refrat, (km de ea C M ^ 'neta-}
 riuſ t ^{tum reliquit, mihi in Braſilia eſt} , o-in ^mmnonnut, iKctnunj ^{er fun' tone}
 id obſervare conatus ſim.

V Bique in littoralibus campis ſponte hauriat & ultra Europae Caryophyllaez alti- ^{acry-}
 luduwn: ^{allus g} t, ceterum internis qualitatibus, & facie externa, exceptis ſiſt ^{illi}
 familia, ^{uK«} idemquoquenomm C ^{aryophyllaez indidimus. Caulis unicus rec-}

CVJMBV', live CARYOPHYLLATA.

tra quatuor pedum est altitudinis, cui ad singula genicula bini rami & late virentia, & ad ramulorum extremitates singulis proveniunt flores flavus. Tormenii Dxxmulus, codbm quinq; etolirs angHstj*. & uiii cedit Opulubm rotundum, lu/pulutn, repletum micinoblongo. Rj<.lkerfl multa, Vnui, filimentuili, qux-wior/iii jroph) II. "CAIJJ ocficteft in incenfo gradu, atteniundi non fdlun/ic ahftergendi, k* i jllfingendj tjuoque vipoUcus, ac pruindecijm ad extorboranda vilcaa, quarn ad uiculemios vikidoj homores ufarpatur <um fac-cella.

C A P V T XLV.

Belingela, Quigombo vel /fige* Mufiata, & (jangiUfifeScfmim.

Sicut Eucopxi pl^ritij A: fiuqwr tidjps proventui at utratifunt f Amriicwn aliquand. U Jii/hicfu>t, iu & Alikiiu inter herbu uiiaaln hue iddoAal ftu-ole ctiinii nunv alurit cam, qux RthnffU Luficuut, /n>fi(vc] >*/**## An-S | \golcnfil>u>

B I I N G E L A .

Qj f i c o ' u i o prior. fivc
M Y S C A T A .

A L C E A

golcnfibus Africanis dj&a , nr & duat
has, *Quisimbia & Sefanam*. Si ad Europaz
planusprrtmam 'Luv: *Bdugrt** coin¹ *occs*,
rruchu ejus Mamfragorr frudui: & ••
Mclongclx potius iimihs; li ijualicirrti
umuique prarcedentis herbr pameip^{**1}
Adco African* *BefmgU* liic cxttiltJ• mo-
ilium vidceur KOCIC inter ill J¹- herbat
bi cognatas.

Ex radicibiu crastis brevibm eife«[^]
caulis unus atque alter vane flex^{us}, ca
liincindc folia etcgantia. m.ipru, • acnla-
ta.ohfcure virrntia, nervw & venis purpu-
r:il'ccnnbus, color c irodorc BrajBcam^{**1}
ftrxzmulisadnafcunrur- FlurcM *exta te*
poHtiduovcl tres, lat[^]cis&:ailurepurp*
ids venis intercextei, unico *favo a* *edtan*
tes, quod inJbr ftellx iciungulam [^]P*!
fin *hi* diviium n-uttum a tergo *vefitur*. Qui
frus *tm* Pomi cftmagnmidinr, *rotundus*,
Ixtis exalbo Iplendcm, cum *th* *in primo*
cxvindj purpurci, roox fljvi mi *occs*, in-
cenuscaracaJba, (cmina multamHar Srt
fami continence. Poma hare in peer' *o ha-*
J¹''aP^u^mcoJ^{**}> quorum ufuo>A¹ r^{**1}
paracionem Airicani Infoliv Amc^{**1} *tin*)*
iitppeditantnr. CoAa pro epubs apP^o
ounraddita oleo&r piperc.tapoi *in hnt*
ctaicJCJIIIJCICTJ .riTiiljt MffWw cnif¹ •
eft, CJ criuia (*dam** til *occs*, ut ob ir .lignC*
rfrigrandi vim, q.u pollenr.ctuw f u*
aronutibut &c Jeticicnubioi oWom»
immiis ufus aliquando obfit.

C Equitui prtroa nobilior species *Qui-*
[^]jfMii Ati *icana*, cui a Lusitanis cogno-
men additum satis appropriatum *Quisim-*
Jwirfirr*, hoc est odoratum, ob semen
Mtn. StuTumtocius lirt itj¹.i.;
ceatdeNblnurecenret, ii icinii
rein coniihero Bamix Proipen •A^P¹?
non male r ripondet t reccrum ntrrnJ^{**}
guraab utrqque multui. i r<». *dens*.

A • i vena t]uon.i.un Ux> *lanta non per-*
nuut, *ted* luigitilu nnnn in ¹ *sortis ferunt*,
ravbeem mtiltim albam, reiwc^v
inentowin, loogiftniMn *pivteicefi* •
caulis *iiacu**, mtandt*, wrfimuf.
rufus, > p << rindu otot>ir »hinC^o*
pedicu^o» Dfoferw (jastkm colac i
rum t mli bet aAufcinif JtaKugjW^{**}

Flc.tcs t>emjpbvlli, 8 m. i *inodori hancin-*
de procedunt, propriis pediculis alhar
tes. Quj circa trihu ante mery
tejpcedw *quod Alcea quoque Europ*

QVIGOMBO Altera.

commune habore Cum liac no/lra) Sc
moxpoft meridiem comfcantur. His
juccedir corpus curbinatVm, penra-
gonum, [liriucum, inc^s in quinq
cellulas difhncchim , .quibus inrinita
lemma adlurrencgetfca, quafileviter
ftriata nj;ir.i rris ovilli, interiu* al-
ba,qux non folum mafticaca/cd ma-
nus acta^hi Itviter modo incalcia&a
fragrantiilimum odorem molchi re-
Werunc, adco fortem , uc quibufdam
c3pti5 dolorem mferat. His cofinc-
tici iiiiunnir & :ibutuntur ad adul-
[cranilumveniin molchum. Alium
pr'cerca ufum in mediciiu an pia-
ftent lemma, nondum comp^ri.
Herba loco Malva; adlubccurin fo-
mentis fie clylkribus, cjuidemque

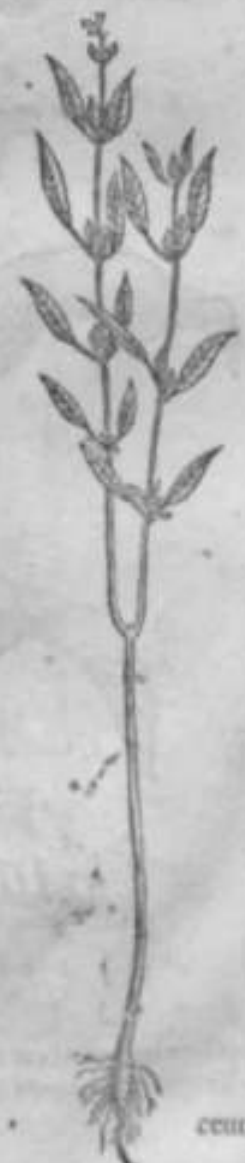
Rch-ibctiirqualitatis.

Secujida Jgmigtmbt ex Africa era-
du<J.fc tandem Bnlilia: nbfelictn

proventumqujfi nanva iada, eft ilia, qua* viilpoab omnibus
paffim IneoUs ^mtgimb*, Anplenlibai autem J^ulUbt no-
minatur. Caulc untcu » craflb, nodolb, & rufoadfnuui'.
ferc.iltitiiinu'ianiirgtt. Pediculit, MupapcolonUB locoa-
ccnutinipolite decoratur i quorumquilibet litfhnce folium
in qumqu^ bcinias SeStum t ac toro ambicu (erratum , Vi-
lexfolio nonmuUuni dillimile, (upcrius oblcure, inferius
dilute virens^acibidLin ncrvuni rutium Arvcnas virides ha-
bens. Ex funnwtae caulis emergunt rfores pentapliyl-
lfcumftaminc SCapic&lli tulimci colons. ITUCIUH cjm pc-
ricarpium eft , pyramd-ik, nov.mgulirc , ex viridi taice-
feens :confans alba&parumglutinolacame, coriice cralfo
inftarMali auramiitirus iri oculo Iocilamenu lonpa divi-
(imuin quovis duplex ordo ferninum rotundorum petiolis
(iis adlixrentium. Pericarpium hoc viride torum coqtiicur
in aqua, & codum comediair cum olco, aceto & : pipere:
quo immatiiniKcoiiclnisenrad coquendum,&inchori5(j
poris, alias enim nimii dukeliic.

G A N c i L A Jive
Sciannm Africaiiuin.

RadixIentaalintans mniulu tenuiJlinii filamenradivifa,
in iipida,4c it> indigenis &L advcius lutienu& tantuni neglecta,
quantum Iructui

!T\Varu iierbacxiJUpartcAfricr quac Cr*g» dicjmrper
V<jtth<0|><< hue traniiai a > a Lulitani* Gtr&tUn diOa, apud
Indigcius innonunata,nobii Sdami iibetur i^ccict. Ex radi-
ce teneru, exfurpt <ul> rethisquadratus, viridK;cu m folus
fy\\$\\$* liiirLhrr.rriiun colore Ampbcis jlbx. quaii

inferius apcifa, plcrumque biru* vclut iibi oMomit.
Florts fert Abet, dcciduas.iigura Campanula:: tjua\ Icquun
mxcroiffit.iii[i.v.j.l (aulcrn quadrangular, qux DU-
TiaSTr

n. Ioamic de Santos Hiltor. A.tluupix Oncutala hi*.
b omiibus, uSqail 1 lii^Provincus plunmttm Gtr-
"lcj>erKuiLuiaidjilinuiin4; ^ p^timumr)Cjllrt, l,
vulgo uiurjuuir iiLoiiH^uur, uc in Purcugailu oliva

ccum.

ceuni. dnmndunmrfermirttmvafclignce>grajuii, fado adinodumsiarciiri. Post
quimbene concuJum *fagot*, &: coa&umin nulljm, exprimitur riteii/iitm ligiis <w
bm contufum ruiti cfimeqque oleum valde dUrum: 6iamu#ca,quireliquarir, cSta
cdituriNigritis, oinimiliotodo.ltKobu: yri.

C A P V T X L V I .

*Cannanon hidicanim diverfe fperies, c5Vfffrw', rflbará, fico-
feróca, & Paco-caalinga.*

INtt-r cji PUnfcK qtir inEuropxregiombus calidiodbuf ex Indus a un v g nt,
hare onutiHima quoque lijtur.quam Cannam Anicrpejiuun non immeritu app"
larunt,quodgm ftolones ArunJmum moJuHrmi, no^ol't cvtm, &lfwm
recta inoclvd novcm pedum altituiincm exjurgant- Prtma juten occurrit

M t e v y.

l Uq' B i » i i i >
nis dicta : ci^us
viridemfoliafolita
lita ami sunt, duo
p des lon ^ Cauda fup
mis malic* ramis di
yidiror, iuia v
r« inodorot
trs, qmhus
frO h
mum vi m
cens,ubi manuoerit, ino
cedit, in quo er cellulas
divifa sunt p
grana, nigra, larva, ma
tenitudine & duritie Pifa
fl | II — , albaque sub
lecta.

Ex iit vulgo corollx ?*•
cuizhunn-
minim
Radix in mo-
dum est crassa, tuberosa,
lon'a, succulenta, splen-
Jem, & mftjr
flimmmis ruris i**1"
Hujus plaitarv el Cannae
Indicæ Clufar t f ^
menit. Ego ejus loco
rum digniacc* <• H^
CM cwnprotttta* ffW*

rei
dum gradum refrigeran-
tia, turn* ablat, contra
contra multa mala cura-
nea calida, n exterr.
que intern* 3wbg+*r
Hyp<Khonilrio afl**|T
uirM|ue tufcen Uf**
Hepatis calores cum o-
leo Aningæ & Nymphaez

raiiitux .mpoiuu,cur_{at},<ncm
T ag: Iant u zomula & fubdulcis, que ex vetallis ftolombus deffillat.

Secund

ALBANA.

Secunda, *Albana, alba*
Papavera dicta. Lliem
 Locis Jivertribus ar-
 que tnvii umhrolis,
 hixantat hxc ipccics
 Meerm, alpc&u pul-
 chra, ftoloiis &ra-
 Hkdicis fxnitate ae-
 Ique pondere Can-
 \^am quoque Indi-
 ca!!i, led (iimmitacc
 ha Lilntm America-
 num iilvltre aemu-
 lans: folits quoque li-
 cet prxlongis, J*
 iburibus tamcncli 6c
 ex uno caulis crum-
 penribus. Klorc deni-
 que magno, *flavo, in-*
 odor<t & cochleari
 fbud, iuunc incurva-
 ro, nunc in poftica
 parte infar cu^pidtl
 cictciiio. Scnunc est
 nigro, *Be radjet- bul-*
 l, ticut *Aiteru v*
 bol
 pradita.

Folia lulnenbusfle
 itlceribus uclicer ad-
 liibentur, undo *Erv**

dfisfend*s\w^w, Luliraniium nominat. Tu-
 haoCjLic licccul enta rjus radix a Nigriris cam*
 cdirur, &c ab omnibus pariter Inculis m^rnfo
 hibetur caliditaus, ic proinde Hi/panis arque
 ac noftris Chinirgts Batavis tnqtotidt.in •
 ulii i inaxime in apoftraaos &C ulcerttui nu-
 turmdis.

Tema dt *Put f rr*fi Brooil. dida*, in lex fe-
 (>temvcpedum alnnidincaff'urgiticaule re
 do, fpongioib 3d \u idi, unftat *Mtrrm Kibetijuc*
 toliiptAnc illi (unflia emicm modo, fcti in lunv
 Aiiitace folium cunvolutum ut in *tut. Iiife-*
 riuu td caillu exorrum ramuli (uncmulttscavis
 incat uate rabcodbta rt. • tbtu anufti. Quibui
 fubfec |uicur 6uctt» in uvam congfttusPruni
 dine, colons fuiti. tt wnpibns tipurx,
 lupcrius cuiincenti papula pixditm. Intus est
 parva pul' u filaiurnti >(J, cuubrii colorut ma-
 nufititque nuett ave-llajix.in tres partci dmii-
 bilis, is grjn i: vimiii, in qiu i untuicnrur
 it* graiu tranguJana, iuKa, albo nucleo
 prxlita. Cortex exterior hicculenrus, qui cu-
 rem tingit co! <ce bnmno, at Cerafi nolt
 nigra: Jttjuc adcoiifur|vantr ioco atran
 Folia recentia ut & caulis & fructus imna.

curus, si fricentur, odor em de Ic ii in dune Zinziber is, & fuavem admodum. Ac pr
j-i. ^- aromaEum Ilipplent. Balnea quoque caJida ex us confinujutir.

P A C O - C A A T I » q G A ,

h
Quarta est P...
firmi. Qux inter innumera
BraiUix Arundinum liJv
genera reperitur. PTJ
nuam illatn Jam-am SKI
Cannain, reliquantm oinniu*
facile rginam mnen
iurpjnt.admodum ex^
mil.queveftitx, qfarbon
(itudtnem, cjbixvcroliun^1*
tratlicicm adaquent. Qua-ialtt
duriore, U^utnque iint iii*^*
ta. Equarum radicibus decoctis
lixivium contra ca.^Uonim
fluvimn conci; nantur. Plurimz
quo^uc dant itr al iz, 'itt»flM
HO prancerro, ob CMnatum va
ulunt ab opihuUu dumtaxat
3ut agrorur colon»exp*rt-r>
Hacveto que utum in Me-
sulhoia de fem-
per vudca, * vulgo Cant)i4t
J# a Lutitanit nun i' n t e >
Caulcm iubct Aiu)

ro Ainbnmr linepediaillis hjnc inde folia (blida, lom, minedjo, nenro fccunvi
gimdmcm, nullis fecundtim lantudinem venit: (edlubnlifiDm fancu obBqi
rennbus, ut in folm Marti lunrque fupenittglafaca & d*bi««idu, inicuu* molliW
feae ^xJirairJubalhcantia. infummiatL
gio pjulu airutior Jquamu pxxditus, qux m promuxnobus ratrcmitatibu* auK>
terum tniniati Oni coloris. Sub hi s tandepidikttn, fofctihi* cum inlb
apiaru, faibquo cuticub dr albeltem, tnflir locall, connoem i
gra nuputudinnlcminn Ceparum, albtiquelilam«ej*aaturtenci
tzmailicjtudetraJuilv
que e^miipureincdiimcontragonurrhaain &: dolojcmcf!
%o lucciim quasacidum exprinu , nrruvjucdali. additoconvcintnii<\ tyvo - agru
bis :c die«hibericonAltm5Juxi, &: muitunij't> stullefum ipettus. I a tamcn cau-
tione, urufuMllim frequenj Vitetur, qsod jn> jmic ventruuluni infclter, H**^
Itbus tjutKjyc otlk. qucmaJnio.ium m ntuJta videre connpr, qui icmcre il lott^
bantur.

Reperiantur de alix species pzcedenti in mth&mtla, fedqui*ffut qiu/

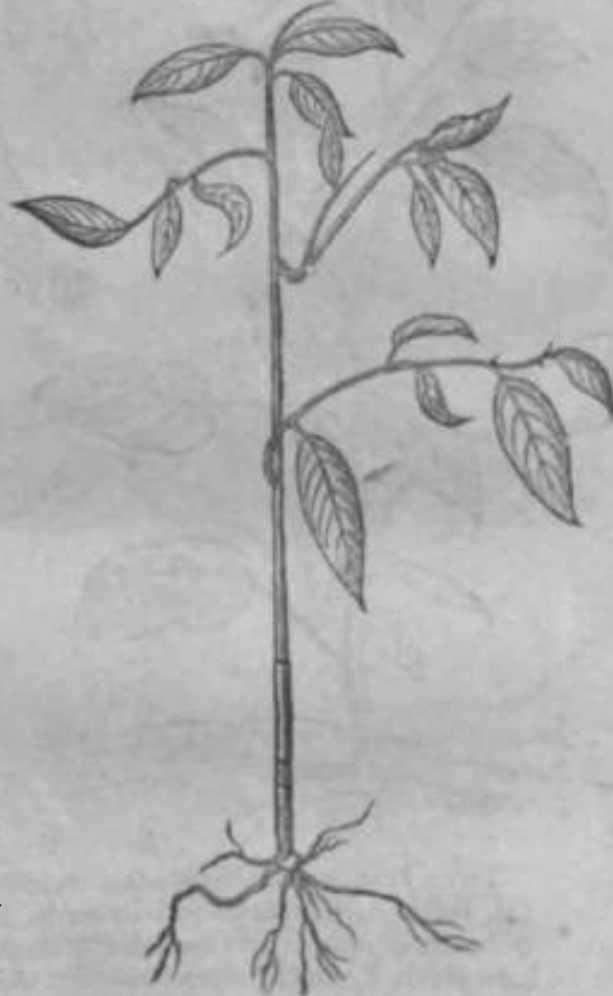
Quinta est Arundo silvestris, multis incognita, quam olim aliu»J« huc delatum
testantur. Excolitur nunc in hortis Lusitanorum. UCure aUmodutn viret
Saccharcz alt: udinem excedens, ceterum i!i quant limiltinu. Radice est a modum
magna, noc late flava, atqueR*IK*IC hinc instar ponderosa.
Ejus sub: taiuu m., JCa, &cx vinti pjimlla qruntitate exluitta
valide urinas v menlriu moverr imo tertium mortuum expellere diuti
tuta medicam icnuvixhaberipoffic.

C j A P V T X*LV»IL

"FTA prirus Incolis, qutuor lufcc phmris, ptacuit indjidiflc idem nomen *UbertnAt.*
I Nccimneri to, quod quantum tacic diicrepent, raittun s efficaciaci i caque ndbiliffi-
-mamulcuiniibiiiimilescxiftanE:, quippe ommmn radices (qtiaruin vires Bralili.uu
ifiram & Noftroatibus Belgis revedarunt) ideo commendabilcs, ut inter l'an.
t Jtic jubcantur; uprnqnc ui medicina prae ant ex h; um.

V.IAIO1AKD1¹ I-

LABORANDI¹ II.

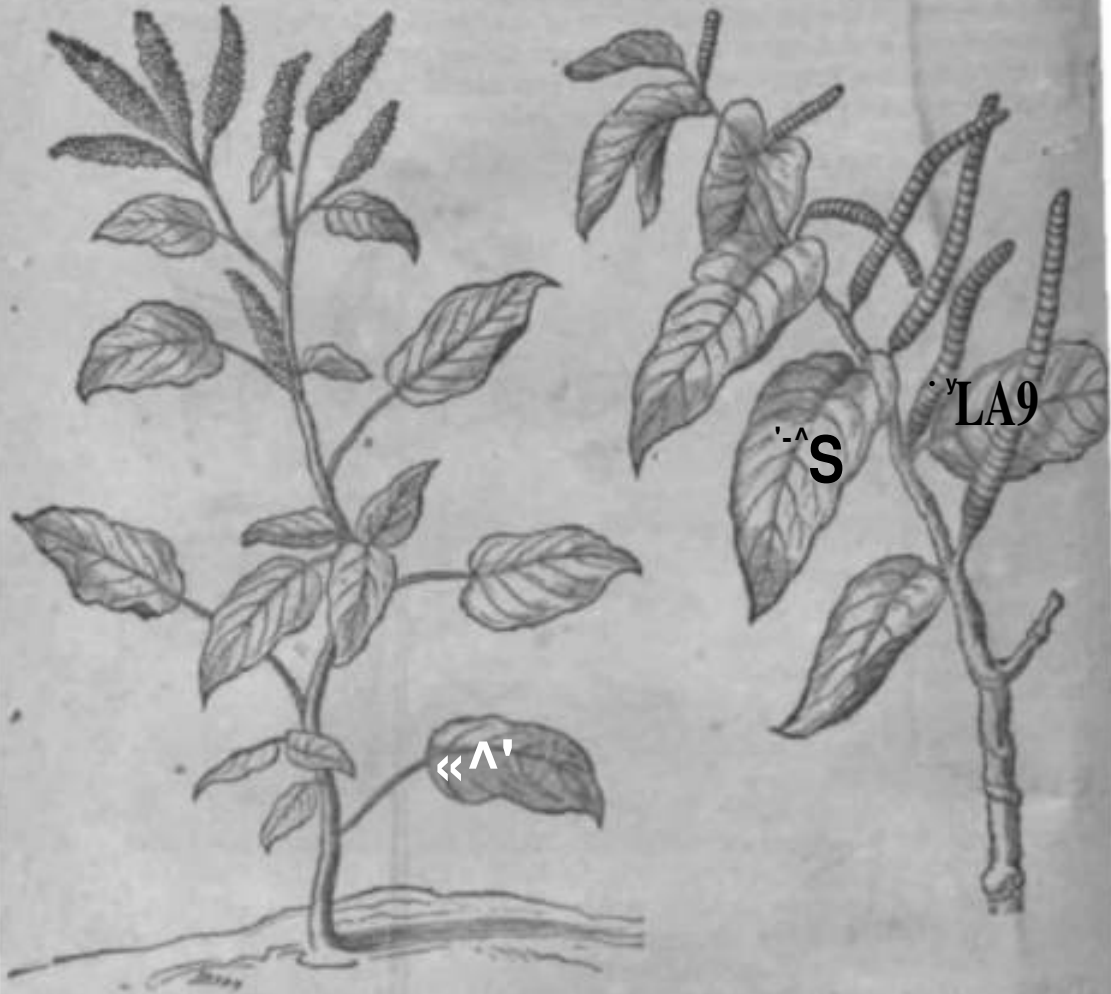
Prima quxfc offert *Ubrv*ni*, recta
iaft»ur, CJUIC grifco, tercci, per circa
intervallano doib, tortuol(\SC tnacqua-
li. Radix fikni. fa, c^terius ex albo
ftavefcens, inccriusalbicani, odoris &
figprisacris ut PjTctrum.Iii (ingulii ra-
mulis ab interno diis trtahabec foliafibi appofita > ad u d u m mollia, naruni pil
•WoconipicuoS:vcnwobhqim,pallidcvirL-ntu.,interncpaulumcandjeantia. Ij:cxnc-
DQtaCcrumuloniin mulca toliola parva/cnabuli (wura^tibi invucniconfertitnlimtap-
poira, in duos rjjiuul diiiucl4,iii quibus riD/luii jlhi.qiucuo rufiolis conflj/iicsiouoi
lepatitur icinerI, dopUaptfea tctiuin, ut m Cuuubi, iuJcum, trom^rentiin,parvulum,
cordis figura, cin id uno [aca L* jiar i.hfi uD vi.Jctur. Radix valet contra vcnca i »-
peimis frigida: Iugillu. Gqmdcmrecqitbtadias coruufusatquccconvt nienti liq tote
propinatus, vi n anafcumqae fL-rcvcnauitr Bidores Jkunrutexturbat. Lujus p^r-
tentofum fpecimcii Baibaroi edidifle vidj, prxfecit Illuftri(T Nalfavir T
tauco, qui i-ungrw vcnnoib^ comedrat.

Secunda fpecies frum tden*; caulibmalturgit, |xt lunga tncervalla nodoli & te-
retibusFolliis efl (aniratevindjbui.((tlcndentibui, & aduAum m)iamcrnbtaiu
chata^in exctemitjte incuivjtii, nuvivi: veni- cralio: :*us cuiiipituv. Rjdi-
ccmu |

icmri, RimentoU, qu* primo infipida, fed akms mafticata, acrius urir j alatum qu
jplumPyretrum, nyuslot^o ad l:beranJum cipuc & der^ci i pituiu.,nilubciur- n>
Empinci advetiin uiiiiit CupprcJliones&:venciu 4 frigo.e naca,caucunmt cum^
cent &tu fetid.

I A I O M N D I ' III.

I A B O R * N P I IV.

Terr... Fructus altitudinem adzquir,ioque cerTutaium foliis & pinguis cro-
for Folrn I; uon ficffllmis jcumtrum. In fummi ate pappus vel julis decoratur,
qui... us tmett talucet nucule caiivium& uretts. Radice dl cenui & tutu riante, in qua
hufJS pljntxdij^ut&ptiltimurn m.ilillir. Adtertumgr.i dum calida est & ficea, feb-
tiliwn paruuro. Pyretrique \ vicem non raro fupplet in praxi. Peculiari denique ti-
nens a frigore natis advertatur.

Quarta; est frutex arborefcen i.ctudnreduroi'noiiiofo, iature vitidi, Ijuri'
c»rrumn9l<ijilimili. Fm... lulpoimt,Piper: longiffimam quaf...
Uftumt'-... intur,& caudici adnafcuntur, foliis magnis, linguæ figuræ, acu-
minatis, nunc alternatis, nunc fibi & lain 01 pofitis. Radice est precedentium
htrtmii^-... fo!u pro K lincis & tumenm coir* ilfedm t rigidos in
culbunt.

d A P V T X L V I I I .

Caaghiyyo, Marrubtm, Ca>njrJ>Iapo fnc Metttajlrum,

C *Caaghiyyo* non imbellis plahta, litxurur pluhbra in locis Braliiu , ad Fruticis
alncudinem, caule lignofb, unico, exfurjjens. F&is est acum natis, Imfmiv, Mi
cadummollibus, Jevitet fertais , birus iibi oppofitis, qua- tnbus eminentibus
travis (ccundam longitudmern ,
mukis autem venulis fetuiidum
bdeudinem imcrexu hint, ac
ItiplTiui cubortulspiolis,inferius
ferobiculis icaftint albicantibas.
Flofculis albis fucccdunl baccx
nigrz , trugnitudine baccarum
lumpen, dulcis l.tpons, quxcom-
cduntur a Barbaric > & (ticcum
done inft-ir Myrtitli tere. Vnde
fmegma aj lavaiida Imtcjinina
cacorahunt.

Foiiorum puhis non folum >,
Icd&c luce us, ukertbus male mo-
ratis Sc ex calore jjociflinium or-
cis indicui, te!n.iter illi rectmnr.
Ac proinde a Chirurgisnuiltutn
expentus.

C A A G H I Y V J T O ,

M A X K V B I V i *
Amcicanum.

Q Icut quxdam Novi Orbis plantar, ob externam fo-
kJ lummodo figuram, it.iq.u.cjym obmternaspoi>li<
mum qualttates, cum Vctcris Orbis herbis coi<ter-
ri folent. Ira rou cquidem liate cum vulgari noſtra-
tium Marrubio, cundem (prat odorem & rquidctn iui •
•vtiriraum,efficacia*quccftfaalc majoris, A quottim-
que Marrubio in hoc potillimum iifcrepans , tjuod
hie flores non inambtni ipfiin caulisad certa inter(ti-
tia > fed m exrremitatibus ramulorum verndll atim po-
fittfine i Sc cjuuicm exrulei , tnbus foliis conttantes:
Cxterum proxime atccdit ad Marrubiura Pam.
ciiniQulij, quod^laquoquefolia(tcuthxc noſtroha-
b^at nugts tenuia, oblonpora, acumnatiara , lamgt-
noiiara Ac liibtihlJiinc (errata*

Adtrium circiter pedum altitudinem iflurglt, caule
ftruto, nodolb, leniter Ktriiito. Circa(ingulosnodoi in
catjlcg^d certa intervalla, t amuli rres aut quacuor pro-
2 vtf&onc, direde iibi oppofiti, foliis quoque aliquot co-
^<lLuim ibidem dependenribus. Romuli autem folis
unparvtspedicuhi ad (exfceptemve paria i'bi direAc
T*>lim ornantur ,& floribus verticillis finiuncur. To-
1 pi>ntijri rathini clt gliuuiou , aromatici odoris, Be
^ (crfinlapons. Cilidiacficcahaberur >ac inter
>ftnicuitt, contra pedoris imprimis vjtii tuguia
irur. Syrupi quoque SC conditl mdc concuuun-
lenti> vciitricule diciu.

CAMA * A - IA' * O life MEK-
TiSTtvM Americanuni.

ANIWCA PERI.

SI ulla in -Jtnpis toto anno *fp*onte
luxuriat herba Maiiculis , hae
qm Jem C*m*tA lipo, live Mentlu' p
lies, t.uile priifatura cence I tiamu
entm foliis nostratium lit acuriori bui
aluique partibus cxtcrms hinc inde ab
ca abhuuc: tamcijli odorc m.fjpor
6c cjiuluates examim , uign e adeo
congener MexitJir c/r Euiopxx , itt vi
fjuicqmmaba recedjt. Lubrari...
quoque Atem*/ire ippcjlaat. Adingp
caule uruco, procero, cercti, i rufuto &
rufo, in bipedaJem aJtindinc— foliis
leviter serratis , hirsutis , inferius quib
incanis , bints Gbi opj olitis ,
vulis adjundis. Iniupctionbus rambu
Us caulis, mult»notes umbeltat m po
(ici.toioannaTai, aceti fete modo pro
, veniant, cum (bmimilit .Ulute cii^
colons. Quorum odnr, ut & £ t onudi
planrx, eftMentaftn ztnula , ^P or)S
amaricantis &aroniariL]. Scn>m eni,
gro, exili, obiongo, quod maturu^m
pappis evolat. Radice eft renclU>h^{ra}
mentis multu przdita. Tow [•lanta
u l u b & c ficca luhecur ^mdd I
Est lanporrouilbus dicaM . fl"***
Mciftha , nugnique iitapud Fm olas i
ccnuium crum k i n amaticarum tU ?
parctum lit, Svrij'i 8t 1 Icchiaru in *
cordial ll flatus ffcotica* , pectus*
vencriculum roboranna preparantur.

A Ninga FmTJr>filienfibub d dita est
planta fruticefcens, quz ^ijiiiiu'
filvis denik nafcti ur , flore exiguu al-
bic jnte, cuipaucz uvula c C*
nip::zantes, Sambuci baccis h^{ra} Jt|
fuccedutit. Foins decoranu U^{ll}?*
nofu, ovalu figurjr, tnfl e viridibus
quidem, fed aipeftu puK hertin usi ad
tachmi uillar Vrtux mnttux. " olis
bus & veluti lanuginofis, quzque ner-
Tumulus & crassis distinguuntur.
Folia recenteconmi, vel in pulve-
retrncdada, recennbus & Jov' (^
dl ultctibm medenmr prtma inten
none, li proltimic illonim fuc< »'JU
pulvu us immittatur.

Aguapé five Nymphaea » dnima (t*typalustres, & Potinçobas five £J/trvpipir'.

Inter illas herbas qili: mundo Ocadenr.ih cum Europa Cunt communes, Tt *mpbaa* efLBraJiliams^gw^c Luiu"ntsC*/i/^dicia,quxlatubu5i &Jtagnis paJlim in natare coolpn irur. folianoftratiNympliyx habet fimiJ'a, inieiius miUm venis imple d u t Horem<umealcn, feddii conbtudodctri toliis ilongis, acutis, an-

gulis, albi i, & £ qii. iruor vfn
ndibus loliii thbzw>, Lavis
©dons. Ejui tola &c Bores
(teat extern* facie, ica qua-
litaribtn admodum ctrtwe-
niunt cum nofrariuin, ilf-
ilermjuc (unt uibus dicata,
apud omnd partmt incolas,
Quippe folia sola, vel radi-
Ces nbiirum ulcerihu¹. in
rlaminationibus Sc cryiipel a •
ti applicata, medentur.

An y AT t. five N V M P R

Oicum radiceis Nymphaea
tjuoque, &stantillimum exi-
fhtu, atque contra interno\$
&C exteruos affe£his calidio-
res in quonano ulit receptd.

Radices AgM*pcM)Ui lon-
goc Sc fucculentc (um, co-
Gtx five Levitec *K*ix inter
medicaincna alimentofa
nunicrantur, & apponimtur
inter acctarta.

Prxterquam cnim quod
bilemrc'tiind.mrradicjsHu-
xibut rentns dyfenter i% Ib-
lanu-n afftruiit & hemim
impoaunt, Icautiptiquoque
Emj irici conproberu quo-
ruliAia npericntia id quod

vetetes Arabes & Graxi de quaJitatibus Nympt«t3CoUm tectaci funt; feilicet fl»rcs cju»
quidemrefngerarc&humedarc, (ed in radicibus & Icmme (iccandi Sc rdrigerandi
qiuuitatesparlucere Acceditquoduinonpauuiid rrgctabilibui patcat.utuna ca-
acmqueplantaprodiTa/auniuivii(ii)qic pa.us nature (uum varier trmpcramentum.

INte (tot immenfas palufftet herba.<adhuc rrcsufualcshoc capite
uarum pnmo fc oScnint duo fruees * fub nomine Am»%*, qux licit oh ntvn
&yuldiram facidh cartens facile priccilunt ,itaqualiwtc Xiedjcahaudinferiors
imt. <^ur autcm AnmgM-AM dicra, frutex eft qm qmrujuc Avt (ex uedci«» * <m
m unico tantum caudit:c ftagili quaii internod us divifo, cinerco inibr bfUndu,
imijitcaliquoc lolia owgnj, l-cteviridia, aaiti, Una* fipnrap*''* Nym-
^veis.ii'.tttahf.ncnroredoat verm traovtriu confciaM QyMiJidjwdigulo
Lttuntui ultra pedem longt*, fucculentc. In cadctn i^uliv lummtcuc intor tolrt ex-
irflos unicui, magius, concavus, folio unico «. ornato confctus, coloru pjltilfr
fvum ftanuoc traffo, flavo, in medio flom coutavo. 11 sic fuccedit julus, qui
t, perpctuuquadratis confctim, ovi ^riirluoivi plm ininus, rnaputuduu & (ig^

ANINGA I

ANINGA II

«t, colons virjdis, uirus reform pulp J jihj.rmnda , qix nut urefj&i UO&C&***
 faruutci it faporu 4: tempore Uxaa comeditur. Cujuitamen acedia mm evi^*01*
 vitz penculofU, quotlofa&iguliMteni AcAatulci tiam, m ot^tungorum terrestrium
 suffocationem minetur.

Lignum corum qui ad arborecam aJciruJuicm excreverunt, ad varia mechanica
 uuitpatur, cum enim levik fit, rou*, mberoiis tonu uudat, Indigoz 6c Nigrif t⁵
 wue Imgiim ponfluniimçadkmne, id est.ratrtrt fnt ci trihgmo co u I d B ^ 0
 r>ptimttu|Kicn<i<w. Medicawtem qualiu* in bulbob liu udtcc toniilbt.
 mux in locundd Jwwf* agam, quu u o n u c ca»unJem fine vtriuni.

Alter atidW J*mg» ctiJcmloot stagnantibus , quUcmque JuruJmis coi
 Can iuc moon am. o i< l qui dispescitur mox in varios cal
 :unctos, Mmar live Mttikm atar: unde ttMyT

gum, raris venis conspicuam falggiatur. Pure cl
 ex quo progeminat fructus huius vulgari, primo viridis, mox ex cinereo flavescens,
 oblongus, crassus, compactus, ac veluti granis & punctulis distinctus. Nobis inutilis
 habetur forte, Barbaris autem edulis ex defectu melioris alimenti.

Vter a radice est crassa, bulbosa, qua sola folius & fructui harum planta
 rum in Medicina prete est. Quippe cum preter primas qualitates frigidas, p
 m quoque sit partium & decostruere, in varios usus adhibetur a Lusitanis & Bar
 baris.

Contra hypochoi'drorum &: rciitim inflaiimuriones ac obftruchones, foment* Otkuk conficiuntur, Clcum denique expreffum, pratftantiflimum habetui contra }>rardicta mala, atque olei Nympharx & C Capparum vices fimulct.

Si ex radidbus denique in urina immana cocbi balnea iianr, eatjuc aliquoties calidarcitetciitur,(uuiioocxiftmufblatioconMS*morbosatuCuJarcsj tam mvctcratos, qtum rccntcfc

POTINJO'BA,

D...h*celfd, omnibus paTim nota, Herba ultra tibix ahiruilmrm \ut aflurgens, Pmt-1 gr* Luritaai'; dicla, lbho oblongo, nunc macu'.:to, nunc unmaculat, hunc in- dc par paludofa'A; aquofa loca ftagrujicia coiripicitur. Perli carix per omnu fimii; undc camPerlk*.iriani AmcriL'aniin appellare placnit. Caulcm babet nodofu'.n.ttre- tern, viridcm,&Ad nodosrufdecntem: foliafamiliafoUn Saltgn» In'. ummitateramu- [ottun provcruunt lpn.4" florum tenues. & longa', plcnj floiculis albis. Ferti fetmni trtangularc, (btendem, fuff uni, pamun. Radix eft inlr ar capillorum longorum, qui- bus fubaqu.i(cliiftcnut:iiaincjules oblique Tub aqiu naiantes .ad noiiios habcm fi- bras ca pulacasfu is copiofas. Radix fliufo mana mtciiiore fervore & acrunomia linquam inficit. Hy Jr<)piper rant urn non (uptrar.

Fomenta c foliis veteres memb rorumdoiordilToKiint, ti; gditatef ;uc abolent. Pubi fcrpui applicataurinai^frfgore cunctantes ciunt. Carter um rfcttrfrherba fctti¹ f^ n primjs tenet, ttijis rei non ignan Clururgi, ca quoti lie utjinttk n m rn n lccra putrida i, ficvcimibusfcicutia. Tumoic* mduiatos digent, cataplasmata in modo impofita.

C A P V T

Alb.«J j f IW4W , *Aguara-quiya* & *Acaiguépoobi*.

KtCTdiver(j\Mali arum • AJthxaniml-pecies Americanas, Europcarum amulas, I har quidem dux familiariffimz & ab omnibus expetiz funt. Quarum nomina ver- nacula mila excideru' uliam ca\ Lujnmuu n¹ " » MthA

T j

PIKK

Pr (cujus iconem hic exhibeo) Malva est eleganter abbor accro, caudice recto, interms rami* orbo > lupei. multos thirt-ibutes m <prt III magna, MJVIC turned ropxz, vcl Abutth AK nxmodo, folitai loiiigis pedicuJjs adruku . iui totura lime ^riut.i, i- ne ilbicaritu , in ambit tiliifime dentat I , ad t-JB*1 glut inofa . In extremitatibus raraorum , &* capitilis f^d* tis, inli irAiczvdBajr.. gyptiaca: aufcunnir flore** igniter inc iraaupc: glutino i, cum Him us flavis . Semen est splendens nJgorrumim , quali triangolire

Folia & fi flores quotidiani jbnnt ufiu, loco M iya, licet mox ptobiibitur in herbs.

AJtcnAldixJ ma audca , fed non dignitate incior, ex t*ii«niu! tiiilmi techmif^{ct} ~tem, uno Utacr ufefcentem, vix ad quatuof pednm doniAfte¹ , ranutfeutt* ociute xp*^{TM}* affurgit. (Cui folia :ingalJttf

rum mure a*1

Si criik in ambitu Jeruu , ijuibui notis ponilimum Superne faturate viridia , inferne incana, hirsuta , & ad taOuannoUa rufefcenti . .nftmii bu». Propccx .nftmii rumorum provenit Aen cycgi un» , pniar: medio tnoirvjto: tot tnJng^Jarc^, hjim.li. adhjrmmtet capfiilr t> fc inorbempolitziuur,ouur lolu AM Libuic.m cjuibu* lemen irungubrc. dum,i:ficuraLuiucgtw , color igriia, nitf- fgpwxhil decodum pro clyfteribus ic fomenm <quotidie praefcti; Us quod uua mo gerantia & emollientia peincat. ipittmti Nec aliam t'ctullATCHIUIIUIJttt; , ab Al-thara veteru, difi repaiiicin.iiiluc JHJL, animadvertere.

Camará, five Solanum vesicarium. etiamfi cum hac Solani species Americam habet vestris foliis suis dentatis, caule piloso, nonnulli ablatat a veterum Solano Habacabo tamen si caetera externa & interna rite considerentur, nulli alteri plantae comparari potest. adde quod hujus silvestris folia in ambitu i ferrati pbnc conveniant: ^ foliis Solani hortensis Fuchii.

Ex radice parva, alb nodofa, pilis albis vestita. Ramis in ^anpUouvioluidxu feuntur d lute tactum mollia, longis pedicul. ;. timi(criti4 > ^Ufa OCXt&ti QaibklBOTi tandaprwiai parvi, (>*Ude Arti.uicjuwque acjfuloiCijMoi.mira flwcmluut quiaijK

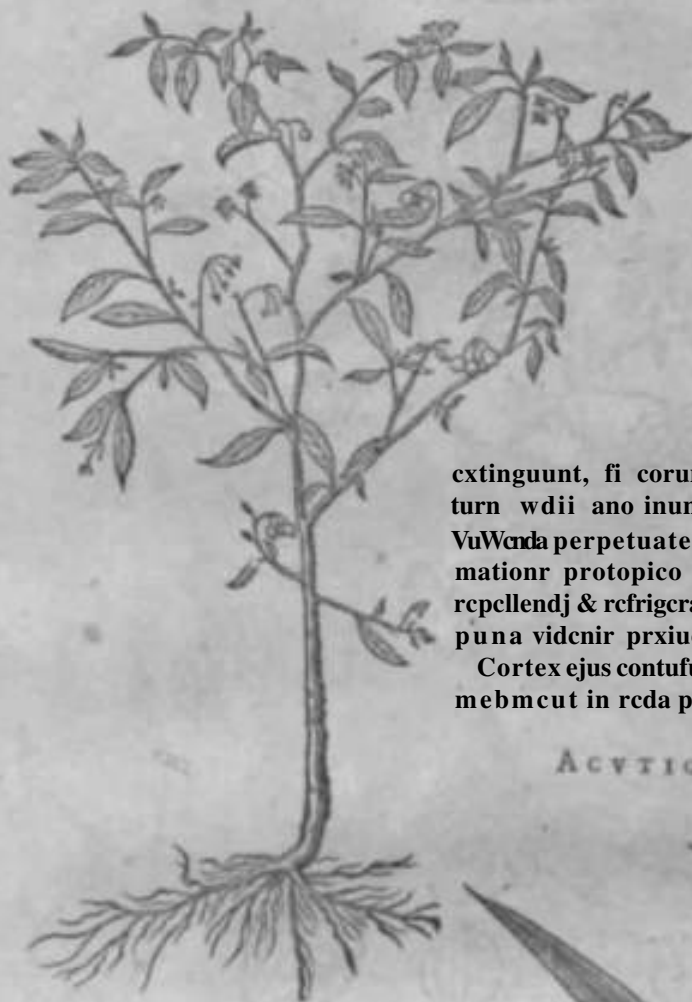

toti iem ftaminuU jpurpurn : ia ut flos djufus quinquangularem ftellam referac. Post quos IquiturtruiluspallUc Hjvelcem, Ccraii roagnirudmc, tolliculo induiis modonolhansHjhacah irucius, mmirum pemagono, turbinato, tujutanguli line" purpircis mtexti. Frudus comedirur ic est UporcfrcutnoftrasHaji cacabus. **Herba cofta** fervit lavandis crunbus, K proinde frequence* balnea cz its *conk* ciunnir.

Fruausrenuiumpirrimn cumfit.hcpariiii: reniim abiiruaionibus dicanii est, eodemque modouimEurop-icvliibetur. Incololumdirt'cTens,qutkidiuret"icaqualicis in remiiori gradu huic vidcatur contdCi

A *Gerani* *quija*. five Solanuni **baodfenaB** Americonum. Spontc m *g & Si devi« **aif-** nolii luxurtatnottilimihxc pbnra. vulgus Luficanonim diverla mdidit noBun* alirei :m *Erv* Mtnrt* vcl *Tmtntt itGtUtmhd* alii *Ervt it Suh** mento appdUrunf, frequens ejus lit vlus inEndfinw tllaani innammatione *BufoJdnb* dtda- Fnucx hio extradice fila tnrntnu, alba, oukunico.viridi, medulli>iot>m.itcc> surgit. F^{11,u} habet tjp'.K-j BuKiiicniitmilu, duo,ma, vcl qu«morjusra^c polita, inxqoatte nugni- quilibet pediculorum lunc inde iuli cntium emcprt *Utrfcuhn* albu> « quinque foliolis retrofium inclio)ji!i,quinque(Uminu]iirtC^ is, luteis, in medi **opoli-** tis. Vlis foisculis verno te...potepotilhtnum fuccdunt bacca rotundz, que mature- br-prxnigredincfplcndmc, couuUtimpendiL *ix, succulentz, multos acnos purpu-* acntes continentes, quXM^vibusdevotaiKur.

ACVAKA•OVXYA'

Folia imprimi^m
fiuntinM
rurgis artjuc-
nptir.i. Cum
gt\diO: refngerandii
iii;iii qualitate vini
que anodyaain habent
conjiindani, non tamen
ibponferam. Vidne
tibi 4; urn, rim
rum roalia um, feda
cum optima fuccellu ap-
|Hi»vini»r. otnni"
excedenii c\ori atque
infiarmatioi. profiant,
ardorcfcque ninuot

extinguunt, fi corum (ut^us recec « expr***
turn wdii ano inumnatur. durio tamen ad-
VuWnda perpetuate promircuc i otani inflam-
mationr protopico appoiuim; ; ob insignem
repellendj & refrigerandi vim, qu* in *... hac
puna videnir prxiucrc.

Cortex ejus contufus & aquis itnpo I
mebmcut in reda prcipitencur.

ACVTIGVEPO-ORI

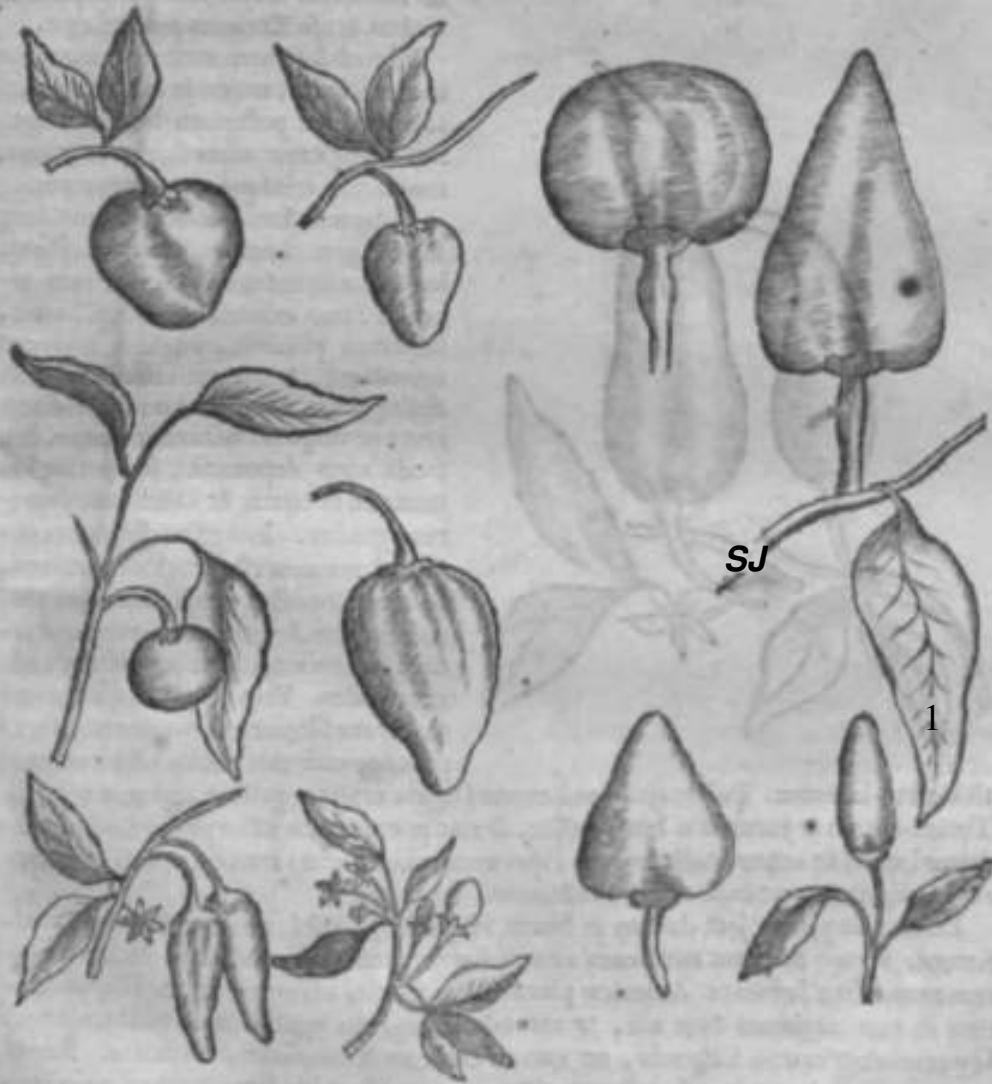
A Cutifuept^ain. Non imiicli*. planri
fruticdcm in iilvis hinc iide
oooTpici danir, qux ex radice lupeniw
roriin.li mil it Bulbi, luctulenra, mfc-
riln hlimento Ji, ctiurgit uuico caiiie
tonga, re*3o, artmvliruceo, tx quo hinc
mdcpromaii.int inpedictilis f'plu lun*
ga, airmruuit J, eleganrer vihdia, fplen-
dentia, ad tactum mult ir memhraiulex
tlurrx, nefvo ictun Junt luittitudiicm
fabriliifimil lineis obliquis decorata,
& in ambitu linea rubra, fimbriata.
1. itnnurate d-
Lili e ic incavari & ignei coloris,
or foliis conftant; apud
qMoJlji>ct tbitum tn
ipriaqiii ftr
fipirxuc<ieM4)H t u
cocta tempore famis comedunt. Et
imprimis a Medicinis peritis expetitur,
quia illa abique al > reinedio utcera
male morata linai» li COWUJI itt ap-
plicetur.

C* A p V T LI.

Farz [peeks Quija flve Pipedis Brasiliensis, & Mangaratia sive Zinziber.

Cliteiter ciaodccimdiverxlppccicsriperis domestici five Capfici Brasiliensis reperiunmr: ut plurimum ngura fruluum differences. Linn in exccrii (ere convenient. Quorum plerrqic licetab exoticorum authoribui tradirxfint icones, m fupervacancum duxi, lias addidiirc. Quinque corum genera, CruQum i

QVIYA five PjPEH BRASItIJSNSB.

SJ

1

de sursum spectantem habent, cetera sunt fructib
nelinannbus . Frutdcntes Rmtomnes foliu Scfioribuj inta fc iibi limiU
fructium Kjfigni pulchrindine inter fc cerrant.
Sec
Belge
morio
coll
t
num gradu didfrant hi hofi* MdUfwrn , titre omnc
font acres atque insignis effe
rundi , sive oblongi, at J ^ TM hr © — ?r — m
ad ter
Wlagutta,
Unti ullo
id
Food
tamen
Q
Luisa

QVITA

Quia carapa. i Excipitur tannim unto
 quit *PimentM dtUt* appellatur , & I⁶
 cruda five condita mcnix dcliais infer-
 tut line uilo calore mircfcto. Flores
 omnium font can[^]idi, tri^{bus sanguinei}
 coloris, lemincfuhicxflavo J^{bicante}
 6c fcrvenris caloris, foliis Solani i
 bus, Ixte virennbus.

Teftc Ximenc Mncicani hanc f la
 umOW&vocanr, quxlWt lili
 Hifpaniolx Incolz Axi, Sc An
 quaftnim> Hrfpani piper American
 ic Aquarius Capuoim- De i
 vinbus & ulu Ximenes proltc i

Olim ob inftgnem acrimoniani,^{^*}que
 lamedicuiaiD, neque in cib
 tcbacur, led poftquam
 nus excogitavit corTedoria
 modum, utnulliuc on

Iadigcnx, Luitam, &c
 Piperis gencraomnia, Oriental i
 loageprxt'crrefblent, eaqt
 centia, rum exliccau, con
 imprimis piltibus, optimum lapor
 condunt, *Stfaiawi* condecone*
 mulnpheem uiim pixterca a Me
 juxta ac vutgoarcfatta rclervantur,
 tjule vire* deponunt , (ed p
 miuit adJicciracit &* <
 mot gradus • Inrepi
 {quod mtnoris effortn)
 liimmopere v.iler ad dtlcuncdos
 mathi narus, laogutdamqur
 nec
 concoctio-
 ncm, cdrroborat demqur
 vifcera a fit-
 gore obftta. Vrinam dt t
 tnaceratx Ill jqtirinfufiim,
 pida & jiaralytica icftiruitji cc •

risvicibus lavennir. Pulvis c)us apoAemata fngiclj rdulvit gallinx axtmgrti
 Turitrt autem Ic jucundius hxcprxilat[^] ii rite przpaiuum ciboriim oblonu^{^8**}
 djamr , quod (it ate to, cui mtrgrum Piper immerfum fuent: turn quoque ii in p^u
 rem redig? rur ciun inodico Sails BraiUeniis.

Eunuarhxplantx jamdudum in horns HiTpamz & alibi, non modo pro] ter ce-
 rutum, verum <f uium medicum ac condumentontm ficre exenirx. In !
 temconu> fere hahitax Amencx plures Ulius fpecit% oblervanttir, & liti
 rum in lam irequenti funt ufu , ut vuc*cdulu tepertas quibut non adnuJtan
 Quamobrarn cauno habenda , ne quis i< crebriui Uimmoderatimuunir. H^s
 enim,oculi 4c heyar ciinde inHimnurur in regiombui his tervidioribu'i,]
 juvewhus & :vuu qmavino non abftment, dolora hypodumdrioum
 ternosexcitant. Swmetihujuspian Wilcoeitacrcutcaycnduiniix.De'
 ocule« rer«, cum Ulud «,»,
 Q[^] ^Wi vo
 uhichibetu* 11 acbrui epeuus Pauii Gregoni de Sibquaftw, Recens cnim
 validi .-apr.jncjt .torptuturb[^]u.atquepeauinaxurieujtcibt, ficarbonibus »
 turn,ejuifiimusnuiputurwevduibui. Omtuunihuxmnfruticumiolli<
 prima balncorum calidorum funt ingredientia.

A Rreco nittu,nonfyontecTdutt M4*gjr4tu, «ux apud tuutuotbn Inculi[^]
 auuJiirpatxir. Acpr»uideturnncque tidutri vel (xtenu C*cic, neque &J

V*

MANGARATIA sive ZINZIBER.

qualitate zh alio Zinzibci
re murtum di(creptft,dc-
fnpuoni hijus noftr;c
noninhxrebo. HCCCIS&T
viridis, liporiscfl: fortio-
ris quam qua; *trate ntxau
ex Indu arteriur, magat-
que ejuantitaic hie ¹ sac-
cluiro condinir. Quou¹ an-
tequam fit, Soli exponi-
tur, ut superflua humiditas
confumatur : fed cave n-
hi a nimio u(u, praxipuc
quifanguines fervidiori:
adco enim ofcuU venarum
acrimonia fiiia apent, ut
fangtimcm lubinde per
unnas elidnr. Quando
cum caute & iolio tratii
plan ta tut, & unc,
& poft trimeftrc demum
Ipacium nov.i^cncr.incur \
idco fine caule iola radix
plantanda.

Eriamfiputcm non crte
Btaiilixnariva]n,fcd rx In-
dii? oricnialibus licuc ory-
7a hue tradutiani; tamen
in omnibus Amcrioepro-
vinciis luxtirur \ lcritur
enim & prop.lg.ltur t;ini
per fcmcn quam per radt-
ccm , idque felions men-
fibz jrftms. Interdum incegra rulix, paru 11 appc nfa, ibi progrmirut. Vitlc qu* Qu-

fuis & Garmz ab Horro lup'cr iuc Planra norarunt.

Fr. XmettetQ QuodMxcicaiii vocant Cbtii, Oncntis Arabes , Turcx, & L Perfitdi-
cuntCmzilit, officini¹ QinzAer. Dux autemiiiius reperiuiunr Ipcdes: quauatma di-
cicur rru¹, altera, fotiuna. Mas lubct folia maps afpera quam GiBgiber,&: cradio-
ra ,vrrum tjulUcm figurx: radicemquoque majortm & cradinrcm, (iporisacrii&
[luuciitn ainari; ulurp.ttur adverfus affctius ventriculi Sc intertiuorum c caufi
irigulj.

C A P V T I I I

Nhamb

Herba uutugmofa.

LimnecleAa planu.inlilvis KnctnoToCu dumtaxat loos repenclunir; »«-
jdem, **cogiois** illius virtutibus, liortis est illau. **Pronho** runarr 6c culwrx
^*~^ I^U) vaiiismodii»excTreciti &Ucicnifubnulinutata, Hcib*cttcAile(id*tTal»
t'gno(jy, tjtxt^ffcnicijlato, quiPormJaxxmodopamm liumi IcriMt, tujtim crig»
fa^qucritlu.es agit niulta's, hbincntDlos, Ccneras, albis. Cauli.& nmuh p«-pe-
rhirluticquart vtftiuntur,atque hinc mdcfe ornate tlifpcrgunt, duo fibi oppo«d»
[c folium pnducens magnum, dilute vmde iquodur varixnupnit udinis, I**&
iliquando cnim leviter est ferritmn , alujuando prottuide lat munim.

n extrenutate ratnulorian Jiorw provciuiutr feliuru, ma qnitudine! CT^nmo-

rii,

us .constantofolius umbilico rotundo. Jinefoln Grterum Chamomxlo non multum
 dilimiles. Semen in umbilico, ovah (icurj ,planc comprdJwn, ci filco i;rtb)
 ris splendentis.

JiJa & Hk<j c(J in tcTitn gr_{it}u, Imguamque prxgulbuvellejr. I^d' acas car-
 galou
 rat, & sapore aromatico imbuit. Præter J quod raittiutepartiumS caloni-
 intensa calculum frangat, vis peculiaris contra colicos JT d i U d L T d ^ que
 si hofculi & poppi comedantur, tenuum viscofitates & uteri immundities expellit. Sy-
 rupus eisdem malis dicatus praparatur. Flamm & obstructions ex frigore ortas dissipat,
 si intus assumatur, aut balneis, fovendo corpori concinoritis, injicitur.

Potentia aatidoiali prstfarc &: toxico fummeradvcrCm, experimcacocomperrum habeo. Icaquequod vidi, hie rcicram. Brailiamis qitidjiin lltjioncm n-Utm prxgran- dim &: veneno tumidum ,fucco floris & foliorumtergo Icviteruiflill.uo, cum **confe-** ftim encavit. Nec **tanmmanimanria** vcnvna clftiignit, **fed&cprxcordia** hominum adverfus vcnvna inurvt, (i mane & ventriculo adhuc jejuno manducetur.

. Aquas hydropicuriim kliciccr **edocft**, **ferobur** addit **vtlccribus**. Indigenxa<i fir- mandam valemJinein, *fvliilm'iK AlMitdil>tc*t'.ictn*, liatic licrbim mdurtt, non fine pro* ipcro liiccflujqiwd tiigidiurcmcjus egtgic retundat.

IACVA ACA'MC A.

IjJRutccfcens &: orna-
•A nllim.i plant.!, in;irc-
nofis pocilimuiii locis
luxurians, i iioHris ac
Barbaris in ufura quoti-
dianuiu rcccpra, Vulgus
'LuiitanonttaFcdggofS nn-
incn indtdenmt. Aller-
gic ulrra duorum pe-
durn alcitudinem caule
h. rto.

Faliis cflcrailisNcpCtz
fimilibus, palma magni-
tudes, iigotis, & ad
tadum ploffquini Vit
aJpns,5C titScirle
rugacis. Ex quibus exfur-
gitcaulis, five fpica poti-
us, deeem circa digitos
longa, granulis perpe-
cui**StcUqueviridibus** coo-
per tus more PUntiginis,
judcuodiummitas **illins**
caudac, Scorpinnis liiflar
incurvnr, ijux finicur
floffculis partis, c csru-
Ico&lureo mixus, figu-
tx inftar parvi talicu.
Radix pedem longa cil,
fere refU, pauc^aut nul-
li fibnicnra haben\$, inms
alba j lignofa & lent a,
fere inmpib t conice
fulco.

Inzer abftergentes ft
inunditicintes numt.

tjifrbxc planta, contra vulnci .1 \ulceta, quod liimit confiil iiL: *di quoditate polleat*;
turn Sc contra cutancos arll-cluv, *ex aduI tone natoS*) tche iter adlitbi tur, fivejimplex,
wvc compollea.

i Repermir &c alia fpecies priori plane itmJis.niii quod pauloi *major fit quoad cau-*
"• Kadix *ca*tcmtit, toliaautem paulo molliora, (pica **quoquiu** incurvata, floffcu-
lit *Ibi*, " (**jujuu^ic** tbiolis ainftanribus. Semen Hcnique torundom, non trangu-
ut iu priori, jrtxc nomrn audit *Agtnqunk**. \ *ulgaris quoqtte ^: trivialis plan-*
cijiui **ibtia** tontiiia | *jjHjitenuca & tumors rdb]vimr*, *fi reiteratis vicibus* <rum
fuc & *tric* **centif**. Multi. j>orro ulibus dicirunt, & contra ini *terna mala* c kibrnt In-

HERBA LAUVGINOSA,

yyAododbus cogrora, & in nu-
A perrima peregrin tione multi
tradiu Eue licrlu , a/f eclu egre-
gia. Quani luclenus vcro no
nc demniraw, 4 primo intuitu La-
nuginofam appellare placuit ,
quod ciulem & tolia, eaque exi-
gua, pulchra,loiigj 8i molli la-
nugine obduda mvcmltrt".

Fruihim ferc rutuidum & vi-
lidem , lonuginofum, tJ tuum i
Radtcem habet p-ryam & re-
micm, non inp. ti fed fubama-
ri 6por«ciim quidam adl rido-
ne, inqna i.tlj parte plaitz qua-
IUTCITI medicalnlatere comper-
cum eft.

Contra fluxiu\entris à frigore
rucos, apiidindit erraneos & re-
motiore rocolas, familiare efl re-
medium , inilttque admodum
i oimendatum, led nondum in
ufus adlubicum , quod in habita-
ti parte Bralix vix occurraz.

C A P V T L 11 i

Caa-at.ſa, Ipecacturtha, & Caa-aji.

INprisu ligninofis S: apricis caropis elegans pl mra CMA-U* repmnr: 1 ulicant
ErvMkfivpitiim ſfp dtib. Vnco tenuiU moquadrai T. ulari caule, vix palmz
Autu<iincihr^i fempe lxxvireftens parcm ttrrxmcmnben«, ftdgrmcu. uate-
CAA-ATA i A "m in rcrsam radices agcns Ad
vulas , pjrnni ereOa Jtam folia-
quodltbet pcmnilum, duoi olia-
la libi opponumu! Nummularia
figura&T magnim "ine feu rectius
Veronu-x aut Cluxn. "dryos , in
ambitu (errata,acpallide viridia
Ad quodlibet par folimuf" flol
cului m:ninu« provenit . quali
gales rus,alb us. Poſt hunc ſequi-
eiriiliqiiilal»rjt! i avenz magnim
dinc&figura, mix (ponte ſe ape-
nensjfemen cnuilit mini tumo,
rocundum.obkui c rtauiun, mmm
nc papa verb muiiu. Nullius
odoris eſt planta, ſed ſaporis amari.
Radice eſt fibroſa, terſi partz
ſubamari ſaporis.

Inter nobiliſſimas & .(rc)
cinales pu riant> 25. ſperientes
lixficrrumerr to cenſerit à pſſi-
tioribus Incc An : a vilgo protap-
vix cognita, & nondum in uſu ap-
plicata: utpote c ifial nanibus ſex
turo F Tnutatui I am ellicax me-
di camentum

dicamentum. Quippe illi us decochim vel fucus, cum quoque pulvis, G exiicetur, pauca quantitate exlubitus, ram valide mente mover, ut non impune ab omnibus **Cnpucur**. Ego sic cum recenter exprdlurud^j. circitct, ex convenienti liquore propinatum, mcnfrua&: urinas, cum quoque excreWnta per alvuit iaus vehementer aliquando exturbafic obtervavi.

IPECACUANA.

Tandem ad decantatas has salutiferas radices ordonos deducit, quæ prxtctfacuf-
 utcm purgatricin per iipriora &c inferiora, omni veneno eximic adverrantur.
 Nee credo, præftandng *taowaxa* adverfus plunmos motbos ex longa obHrudbone
 ortos, imprimii invenrrisfluxibm medendis, in tufee terrisrepcriri tatile.

Dux existunt [[Kiics, **neutr** aneminc, qtiol (**aam** a^Mij'ta, carum vcquali iicis
 mii.t in luccni protractx. Vtraque eidem uiiii Jicjra, led; **radibus** iaculcanim, turn
 & facie, & **natali** iblo, **dtfenmt**. Vni enim carumliumidepreiB, exiguiorin pratis
 crefrit, PiigcliojionaJnjodumdifrnnihs. nantcaulisfoliis lanuginof«cxrurgitmult»,
 albfq; *fofcii* r»«radix illius est crallj, filofi, ab itans, .! I. uijtut ad diffFeroi-
 tiam, *lptCMi*inb*BUtu4* ilida, f«[Ux, quod minui turbet corpus, &: venciis validi **lime**
 r fiffii, idi, lib.

Uicra, enjus Iconem Ixic dam us, est longttudiius fenkafaiialis, trims vel quinit cin-
 atx Gaudcc Ions opacu, & tamum m dkeofioribai rencntur nero^ol-

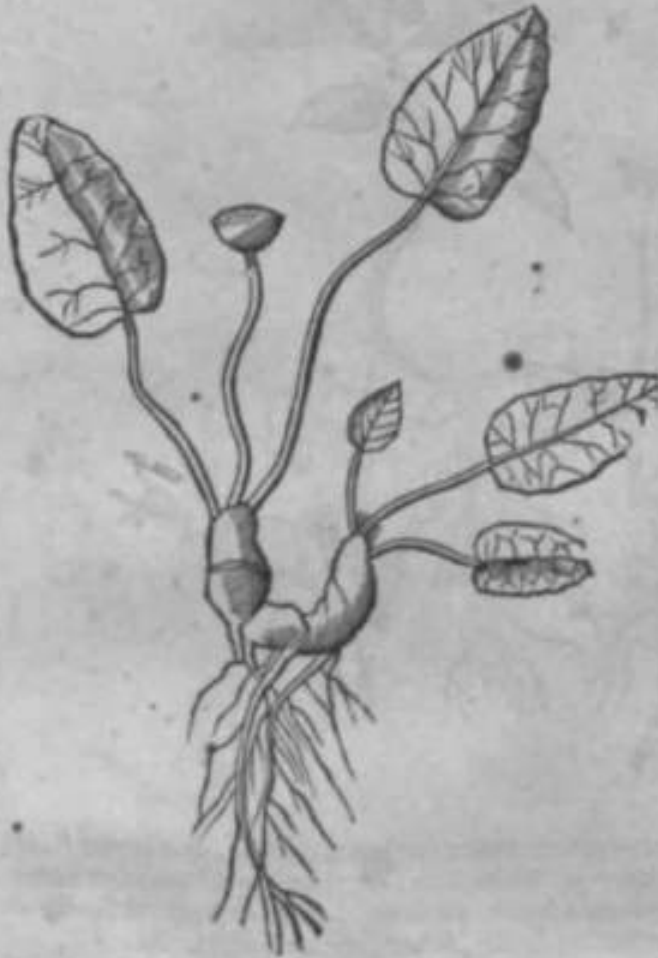
h (ummiute caulis baccas producit nigras, fed paucas. Kadice est *tetva*, tot-
 iioA^fci coiorK, faporu *ittgt*ti*, anuri, calidj o acris. I dlic can '» mul-
 relervjii, nec facie v» » deponit jiindotalc, fadoriferas, so iquidem

T Ejus in pulvcremreda^tacdolii cftdr achma, in infufo, drachm x, pluti
 dux. **Famfiteoi babec** ahftergendij mcatus **rdtsandi**, a ^u» **flw***

mfq; c|uottdunus **ell** ufus, maluni cameit dilutum, quod vel unto *oo&n* Tub
 V t dio

dio maceratione succotione in aqua » medicum suam virritm at unde liquoribus
 commutuet. Postea capur mortuui in ricivacum, denuo que eodem moc preparata
 turn, in eundan ufuni exhibetur i minus quidem dfficax ad piirgandumvd von
 tium, led magis ad ttrir^ens. Ira ut radix hare non folum materiam morbiticita, ^
 ttaucilimam, a parec itft&a revcllat, c,imque per iupenora expellat, fed &«
 gendo vifcerum tnum rctinut. Prxterquam enim quod fluxitus ventr
 morbis medicatur, vncrus advcr Tacur, viruique, tum occulta qualitate, m m r r
 fta, per vomitum (brim c j f p c J l t t. Q& amobrem rdigiofc a Bratilicniibus refer
 qui illius virtures pruii nobis revdamnt.

C I A - A P I A .

S E c r e t u m l i u j u s b « t
 L u i i u n i s d e b e n w
 q u i n o b i s c a m (u p e J
 r u n t . P u f i l a e s t r ^ j
 & d e p r e f f a , f e d q u e f u
 m i h r a r t i n _ e x c l a r i s d o
 b b u s a b u i d e t o m f e n
 f e t . E x r a d i c e e n i m p e n
 n a m o l o r m a m e :
 . r u c o f a , r i l i n e r n
 t e r a , i c i n t e r i u s K
 b u s p r z d u a , o
 g r i l ' t o f i a v c f c e n K
 n u s a t h a , e r e
 p u l l u U n r p e d i c u l i , t e r c e
 r e s , q o i q m l i b e t u n u
 f o l i u m r u f t u i c n t , o W * 1
 r u n d u m » d o b l o n g t ' 1 1 .
 n u m , t i i < ^ r v f i
 t e n e r r i m
 f p l e n d i d e v i
 u l u m a l b i c a n t , h a
 1 1 e t c , u i k - n ^ 5
 i > c O *

n a n
 f e r r i u m c o n f p i c u a s .
 F l o r e m f e r r i n p i o p r i o
 p e d i c u l o r o t u n d u m . f ^ h ,
 b i l i c i f i g i i r a , l i o n * B e l ^ 1
 d s a c m u l i u m , i n u l o * * * 4 ,
 m i . u l i s c o n f t a n t e m . * *
 q u o f e m e n p r o v e n i t m i
 n u s M j u p i . R a d i x
 l i e m l e r c c u m I f * < *
 p r x f t a n n x & : c i r i f ^ u f -

dc&c/jMv#<ijf^4abulivcaqujburdamappellatur. Cujut vicem in vorrtutu ck
 6c alvipTofluviocortpdcendo cgregic fuppirt. tioumendi/criminc a' dervato, quod
 num suam dignitatem a virtute anttdotali fortitnir, quam an aliui de merreatur.
 i-quod vifcera terns fulipiubus liberet, rnilunondurtt expenri IICUJC Radix peimium
 ud manitclU 6porc est pr*diu, fed nun/a, quodammodo aenseft, & relinquit in
 hr Hicantan hunwircm.

Divert porro ab ipt^M*, H u o d t d » o m i n i m p r o r . t i n d u m m i n m l i t v i l u i
 , e m c a c u h u m o r e t p e c c u i t e i p e r t i m e n o r a o t t u r b e t : q u o r ^ , u t r a d u t , q « * ° * T
 ^ P o r c a J t (r i t c
 i l i i b c a m r .

Indiana-intcp , o n t < n d u m , i c t u c c o p r z l i b a t o v .
 J I I I t c i j p ^ * » v e n o u s i c r v u J l i . « i n d e m , a L
 i n

dem ejufdem sunt fi
 t u r p e l i s . F l o r e m f e r r a t a & h i r f u t a : p e d i c u l i h o r u m f i t i s v e l l i n
 r a C h a m o m e i .
 • m f m i n p t o p t i o p e d i c u l o r o t . u n d u m c u m u m b i l i c o i n m e d i o , u n t e r
 i .

C A P V T L I V.

*Convolvulifera Filix, & Tofypoditmi, Onomith
Species, Conambai-miri sive Adianti species due,
& Terno jhe l'rtica.*

IN de illis ucomoribus mediterraneis varar Filicis pedes luxuriant, quarum prae-
cipiam, minuscule ab Europa abhinc in medium hie proiceo. Qui Euunum
am tmsbt pedum altitudinem aulgit, caule quadrato, ex rufo nigricante im-
pende lanugine rufa obduo.

Folia ejus **alata** libi invicem al-
ternim opponuntur. Foliola
autem, liint cendra, vinda,
itidem alternim oppoita, in
ambiru (iibtiliter craca; in
iino autem hitte cujulque fo-
lioli, puWis iccundum oram
folioli in longum idpendet ru-
fus. Qui infar tartna; ulcri-
bus retris infpergitur cum fu-
cedii. Nec fiorera, nec fru-
& iim, nec femina fere Radice
c(tlongaiapori5 amari, nec
tamen mordacis; ulcet ibui
exficandis nori folum exterris,
fed lumbriLis enccuidjs intus
exhibita medetur. Iisdem por-
ro ufibus dicaca quibus vete-
tum Filix. Ac proinde obin-
fignem abftergendi & deob-
frucndi criticaciam ab advents
arque ac indigras in me-
nam recepa. An vero pecu-
liari vi vulncilnis faeitraarun-
dtocafallis auxilio iit uc Dio-
forides de ca tctatur, a me
nondum comperrum est, licet
vulnra a Jigittjs cju/modi in-
fiat i>hie nirm frequencia exi-
tant.

CONAMBAIA IV FILIX.

CATICA' IV POLTPOOIVM.

X Terum Polypodium, undiquaque in p> arboribus, praefertim vero in Palma
V tun ArCarduo Ctr^msti erdiit. Ceterum vulgjn Polypodioexternafacicii-
itkis. Radice cftlongapilofanodofarubrufomufco obduca. mtermsexalbo flave-
fente, fucculenta, dulci, cum auftentate nuxta, Vnde caule cubitum alti, coor-
tft. ftinati, nigrautnibrerctacxfurgunt. Qui in fummitate multa lubent folia, ma-
nafibi direde vcl alternatij nuppoika, Ixtviridja, molfia, nervit ob(iun rufo fcam-
'W long Kudvncm: ju «a quem in utroque latere mJcriort quadruplet feris puntio-
TKQ pulvi Tiriufl. *fcntise nu*b conij> icitur \&c inter pun&ula incervo per latera tranf
v^fflm>i Rulr3cteniicsvncularvirid«. Quantum ad virnhiaus Polypodit American),
laV? Eurojiarutndigni arciupCTat, atqic vaiidum remedium dcobfeoenfi: *incidcas*,
.SJcmque abitergeniio purgans per ajvum.

O N O K I D I S *spæcs.*

TRivialishetba, cujus nomen Brafilienicognicum, vera Ononis non ipinol
 bisvifacit. Cui multa aulescretet, lenci, pilofi, ex una radice enaicutur
 gi, partim furre<icir adtadhim quifpinguiculi icuglurinofi; e quibus hinc ^{indca}
 ternatun& quafi mutuo amplexu in exortu prodcunc ramuii, quos codem m
 petioli breves comple&untur, atque quilibet tria foliola, quidam etiam taj
 unicum continentes: iimtque foliola oblonga, angufta, nervo lecundum long]
 ncmSevcnulisobliquisinterneprxdita, & leviter pilofa. Flofculos « linuprot
 ces f<art lutcolos Ononidis nofrans modo, cui etiam circa facilitates medicas
 abfimiliseft. quamobrem fupervacaneum diou, earumherbarum cogiitas q
 fufius enarrare, qua; ab Auftonbus Bopiucis tradira: *lunz.* Radix enim elt
 calcfacientium atque renuium paxtium, vilcofitanbus vdlcz dicau.

CoNAMBAI-MIM fivCdui ADIANTI *species.*

VEniam ^{facile}
 meacbinv ^{qui}
 NoviOrbis vi ^{geta-}
 bilu non fans ^{exa ^}
femper ad ^{veterum}
flics' ^{edr ^ it.}
 Cum enim fig¹*
 magna ex pjrte ^a |
 d
 cor. ent, omnes tam
 ejuidem plantæ qua-
 hutes atque partes
 extern* rarissime
 conveaiunt. Quem
 Naturæ lutum etiam
 est obfervare in no-
 bilihac, partim*
 grefti, partim dom&
 fffaUnialo-
 digenæ ^{similitu-}
 dancem quam cum Fi-
 lice habet, imprimis
 minor tixe, i ^{dem fe-}
 re no men quo d Fili-
 ci etiam lime indi-
 derunt. Scilicet Ce-

zambai-miri, quali parvam, Filicai dicent.
 cum tomen, li mternx praMertim qujli⁴,
 cesadexamnricercvocentur, Adian^{v ^}
 Trichomanu fj>ccics lit lubenda, q^{ul1}-
 1 uicjni Ai**t* dixemnt. Quarum nu^j⁰,
 ic minor hie appomtur. Vtraque celeb^{^*}

ui quotidianos ufu apuda[^]ros recepta. AJlurgit nujor ultra duorum pedum alo¹*
 nemej ra ceuuus oava, extus nigricantc, HlamenteiJ/ub terra /erpente. Cauli* ha-
 •us renun, trutiK.exbrunnonigritantisi: {olendenuicolons, at lanueine quadam
 hepatic colons vdlitui. Supers ramulos al.quot Jubet inordinate p, ^{litos, qui, va}
 AC caulis,, toiaa habet.t alretnaMi poi.u, dilute vindia, inambitu dentjw, ^{^ > u c}
 gularu hgurx. Nee UorcmmnetK ^{men ej, ,, ILiqiUI11v,d}, licet diverfis anni temporibus

accurate ea^m otnerviTerim, quod quidem cum vero Adianto 1
 Jubet. [^]uidemquoqued^t ^{qualitate,,c,uWcmqucutusad o p e r a n d . .}

11. A.lianti rainoru caulo ^{ejuidem cum prior e 6 guræ ^ cojonv (c j IU)U > * d}
 lanugiu-, verum veluti fanru quadam i ^{sperti. F, ,,li a U u ^ verli:} nugnitudo¹
 femtim poiua, fuperne liturate viridis color», luiVnui Utina pulcre wgenuW <*

to *aspera*. Nec florem ferenceicmenhxc quoque. Nonputem conveniencesremedium excogitarum in pe&oris affc&ibus, quam Syrupi &c decocta utriufque liujus *O-nambu*, quod exime bronctuas puhnoniwn apcAit.

A Deo notx hcrbx- qiu pruis ra&u de node pacgrinanti, quatn dc die vifu percipitur, non est quod pluribusinluercini. Exfurgicex raJi^cpat virilamentofa, in terriarcnolJs (ponte lutiriati, caule friato, aijquahtulum pilo(o, & craflb. Folia ••• tern Vrticx nofttaci finiilia, magna, in ambu ornate criangularibus Jentibus, & raris pilis przdira. Fert fiipcrius racematijn plures flofaiios plane parvulos, candidi colohs. longo pediculo iniidencs.

Vrtica hxc ci/Hera u/ibus dicataqmbus Furopxa. Nee Jpcificai in ea qualiraccs hadenus comperi. Semen enim &: radix inter digrcntia, 5c urinas moventiaulurpiOitur.

PVNO' five VHTICA

C A P V T LV.

'Tupaipi &• Vntcatu, AlUm* tres fpccics, Ciporema, TTp; Ibiraremo > & quatnor Taaoba frve TSrajttx fftccies.

Planta est nobilis, quae nunc humi, nunc super arbore (sicut aliae multae plantae)

W-J fine radice luxtirut, in cerque bulbolio, quod Bui bum tubcat przgrandem Sc u ti-
•*- 1cm, facile primum locum cretur. Cuius formae mexternain, "vires species,

Squillam Europxam diceres, quod illam per omnia referat i ac proinde aliquam Indigenam a priori videnturnomen 7>ptijit, quid Bulbum igniricatj Lufitarn, i tboU five Cepirn, impositiiflc. Folia hdbet numero quinque vel sex, tribus nrrvu (ccundum longitudinem more Plan<ginispradita, nec Horcm. lice *irudumteicnui*; sunt autem cubitum longa, gladuta, mfenus definentu in Bulbum illum przgrandem, qui radullam viricentem, ptn^bem, & inodojam, ad tathm fxigidam inibrunti fadirn, Ted Jacis cfKcaccm /up-
iiut. Dolores enim fedire ex calore, perlubenc Barbari, foporem quo-
expentia comprobati
i^*ef* {i^CfiGcto mecutu ipfum
nil quotidianum licut
opatur feltctet ap-

TT» A!»• fc T*T ci« v.

iautcmqnx hutmerdit, facie9c dficacupfxccdentieft finulu, Lulitadt dhat. Bulba d^rotunda, alba^upsi nugnituduiii, tuticul* nigricante;

ioliafertquaniiorvel quinque fcfquipedai* longinidmis, linns fecundumk
DOTvindibusrau, uitia mulcistradiculis ttimentofeic (uitenut.

TKE5 AUIAK1A species, CIPORE'MA, TIPP*, IBIRAREMO.

A Liquot planar in vafbs BrMix nemoribm repcriuntur, q.ix ufque adco
S X ^ p « b r i b u s b o b i n t . T r e s d i v e r f i p o o ^ » » • £ £
prior f/^ rr-, fed Lufitaxm ff./^ tt#nomiiu

Ac ptomdc cum onm, tumdc «ccpt,s folm deft.tutxlint, non h»bc» quo c^o»

^'SSftlSidridtiwSnem *quar, flores alb.cantes, fruaus mgros rotundo*
prunoruminftr, rcJi'ituosntofert.

Tertu proctactarbor /^-wiiw,!! fflvis, mm quoque Oluidx promontono cr-
ruur.Iicnoadco duto ut ciftx (jeduiil'crx irnie conficuntur. Foliu est \ tnuUP"
tundis Eius faaitares cum prxcedawibus convauunt & ufdem ufibu* mlcrvwnj-»*
banadduo potiflunura nulaappUcant. Coroccsadmixa iquiconniadam
viillidum muaim, fiyfmegtru vi chaunt,quopucionim ctnnacaquji
& obftructionibus illts diuturnis e irigore ratis,obnoxu funt ,adu!torum quoque i
bra vagis ardcolorumdolonbus infetata mungunt Ac fncanc cum I
oh ingentemharumpUntarumcalorem Sc rfficaciam, poftenorem lu.
cioncm,qtumtflampriorcempucris exercercmalui.Multiemmadulti Jii'^'' ^ ^
nuicuiormn,[iervorum &: cendmum affedibus interim SC esternu (C v w m W f p
nomine appri^nt LuUtani)rcbra &forohujitomucuaagiwsmunaioncreftin»iw

TAIAO'BI L TAIAO'BA II.

D Iverfa Braffice quas Novus hic Orbis
producit. T*ud*, Radices aurrm 7<u
ab Indigenis i vocantur. Huuin Pruiu U
Smumk illa exillit radice orbiculari non
umcnboiAt) fa, exterius incart) nil toli«
jnteTmsrtjvi,C«p^mjpiitud*neaut Poni, _____ ^ habd*
imilu fiUmcnCi inTerttMdbdncnr, cauk iui«» bn«oo feu fui
&roenwi fcijonwiiuidtentevR-idix Ac folnnii fane cdu
Secunda que Magor . ^ * M d»A», toh i* eft umratt Ttoebws Ac Ita acc
iiictm lutrithion o*rm ularm, ut prior. E* <?.*nAev
n iponpoti, fc iJc»* cra»,ouljbet aiitem c*ol*infidct js|siJ
gittala herbe figura & magnitudine, quando junior alme TM pi'''-1
quadruplo majus, & Peratoridis be»bxfc4*ocmna|auruHtn<. nr%
cuos, viride & ad tactum molle ut Braffica, ac in r
. vbmt noptuc ditDU* * «w
Radix cocta vulgo co
•nedtniriR t**ts, cflaurdulcH. A-
Gporis aut floris violacei, que etiam orbiculari oblectat, &

Vtriufque speciei foln cum caulibus craffiimms etwu inciduntur & pro olere in
»qna cotpmnrur ; moilicunt ftarim & opume /apmnr.

Tercia *Tai/iM>4* vcl *AfMgsr* mm'* Fuliis **eft** 4
minoribus, dunoribus, inedulibus, nec lad-
fcencibus, niii (biaradicquarczccris *Tttiibt*
radio bus "eft timilis. Caulcs, utprimac/rufci;
folia **acomaitO** ut fcunda:, ica anguftjora,
iuperius (atur:ue viridia , uifcrius albicantia ,
vo *H. vents* ex vindi Havcicentibus, fie in
cenci o i>lii purpuralcentibus. In caule aftcm
longo flt>s inodonis *unic:af%* longus, albus, uni-
co tolio confans, inferior medictas luans, vi-
ridis colons, magnitudinc juglandis & cjuſ
dem tiRurx , apermtam habens ; Ira auteni
compouta fiiat clypcifbrmiacorpufcula utcol-
lumna {cu ftamen larvc & r tercs appareat. Hxc
corpufcula funt fcmcn.

Quarta, ell *I&t*ab** (ilvedrisaliis *Ttid&ton* dicra & Lufitanis *Mtng*rt* bravt. Ex
quafupcHttiofum vulgui philrra **gliaque** linnhi ridiaJa confiti poire exittimar, Ra-
diLcmaucenjverccaiiJhcum eflc , (.JLilquclocx»pro(pctculurpu?i txpncntiamctftcia
habeo. Qwppc prxtct balnea qux exits folts contraraorbos tutancos, cum imprimis
firigidof artiLuiarcs, appcime conficiuntor, mcmbraquooucatVcd-i, ptJtvia icarUica-
tionccontulis rcccnec raiiicibm tVicantur cum optimo fuccell'u. Mox ouplafmara «
iildcm, parti dulcnriundiquuc imponunrur: qux fi per vices aliquot reitrcntur, tn-
vettrataqiurquc mala, citra rccidivxmctum otterminarcblent.

Quaealia prxtercaBraliicarum genera hxc tellus producer, adMc^kri&mulcritis
fpectan tia,(cdu].ipoftrctjtas tnvdbgcc

C A P V T LVI.

QuitKjuefJramtmfpedci lafapc, Tanturd, Capuufeba, lifted,
& Amongeaba.

GRatninaur alibi, ita & rin Bfaniiavariarepcriuntar, qu* ultra dutxiccimdiver-
{aa me & Markgravio meo obfervati Cunt. Quorum quinque tantum vcl fex
in Medicinaccelebrantur.

Pnmimeftgramcnjunceum *
ad felqui tibia: altitudincm ali-
cjuando exftirgem, Lidi^tins
Uc*p4 alijs cotrncp *fff* diela.
Exradicula gcnicuilata juncca,
alba, exfortgt caulis primum fim-
plex, inft*r culim hljgin», tercs
aui poftca in aliquot folia fin-
dimr graminea, angufta, inmc-
dio album ncrvum fecundum
loJginidinem habentia. Nul-
I fa eft odor is, nec riorem ^er it
|icc fcmcn , folo ut pltiri»um
fafbeto nali. inir, radices fubter-
iHftnec Ij^tejiuc agit, noraf-
que herbas tenaces ductiles pro-
trudit, quibus Indigenaz pleri-
que Europzt qucHjuc unin-
membrorum vulnra li-
moifuiqrc ferpentuni,

I A f A I E'.

quo minus virus ad cor ascendat, confringendos, donec vulnus sanatum fuerit.
 Sed misso hoc curandi modo, cui videtur aliquid (upcrbtoli intercurrere, ego vires & facultates quas expertui sum commendo, qua: illius radicibus junctis succoque¹ grato turgentibus infant. N^o alitu enim protumc experiaua comprobavi decoo* Ularum post autumtum venenum.

P A R A T V R A .

Herbim hmclicet a vero gramine non nihil abluentem tamen inter gramina) IKTC lubet. Sicut enim Carex, Belgis ^oObn in locu Hollandix arenoils circa mare fere in fricatibus Bralix littoribus luce trsttaeicimfpicitur. Raro .id cruris humani aln rudinem ascenwlir. Caule est duro, lptico, rufi colons, folm multw tenuibus, Jturevtridibus .id udu n alpctnmis, urnaccuinarim. iflurgentibus. Radice Utaiui. aroinand odoris, iur fufumigiis, balncii in ani & intcftinorum affectibus indiut emoihendi non fblum, (cd&rroborandi Uculutepolice.

C A P U T P E R T I U M .

TamecH¹ pauca habeam qua: de ratio hoc Gramme testari possim; minime tarno» pratercundit duxi. Lufkonis optinuarationcf' de CiUwh* aipcellai: m, quod himmitates ejus in tres vdbunguiculos dduunc. Gramen est plunum, ad durorumpedum alncudinem alFurgens, caule tereti, gemularo, foliu ad genicula longlinns. C^oules egregie rufclcut, Sc in varios tenuiores cauliculos divitiuntur, quorum quilibet vcriiii iummitatem argentea velhtut panicula, quxin medio Jcmcn continet. Omni terra fchcicer ffonte na&itur.

Radix cofowji ic cum aiquo convenient! liquAc propinjta qiodvis venenum fere feliciter exturbat. uE testanruromnes acrciutwrcs Indigenx, fed a me nondum com- probjti.

I v v i c a r .

In pa&uis irnguis Gramen flo-
 rcns uicnlibu* potiilimum phivus
 clegjnti ticieluxuriat. E pilnfi^ra-
 ditulis cJUICS protruduntur multi
 ccnues jiincci. plufquam peden lon-
 gi, qui inferior i par re graminds f>>
 Imvftiuntur. Quilibet caulis gau-
 detcapuulo ovali iquamofa, fpen-
 denti T tolors fublute (cenns & ex
 * pallido variegati i hii fupcnus
 culm inlides, umcus, tribu qua-
 tunrvc foliolis lutns confam-
 digenx Infitju, Luliurn Erv* d'Im-
 figt i juu Impctigini mederur, ap-
 pcellit.

Ob praeclaras virtutes, praecipue
 ad curankLm inolefliflinurn Imp*
 tignem acqut finules curancos **
 calore ic humorum acrimonu na-
 tos, affectus, in ulli Incolarum, est
 incognita. Quii'j'i., i utntotapl
 concav^ fit quuit juncra . • succo
 refiq CTiwe rctertj multum
 ra receiu i<>nt>i!4 lu"Ch.: at, co-
 pan affrda SoKtic: ficata, Jam-
 mum Jccipif tohuitn Sc p
 to | 1 ! is mitigatur.

AMONGEABA

Qumca Graniiiiiii species elegiiner phcata itqac miliacea, admura vel qutuor
cdumalticudmem , **acndiculil** hUmaitolis Arundinis nu>do mjukuiwiUupi. Folia
viridijloiiigaliim: mdccaulisgemaUjs anituj SC (oljtatic pofita. In (utiimitate ijulii
spica tunga, Mil" (pea: vel ariibe Panici Qvertns Hgura& magninidinc finntn,

Facies hujus plantar Gramincz mihi diui us no t ijuam c)iu> qualicat<wjuin>c jb illis
IncoIK tjiitini; milu traditx, qutbus KlalvarAc T^rtfJrrfiopia dccft, (juoacmul!: ca-
uumherharuni viLc<t(til>ijlcat_i:codcinmodocx[cTiicadKibita, cofdem quo^uv ufus
fupp<dict. Impnmn autcin fomenu Sc Uvacu ex ca conlecb Anum ex Tendmo at'-
Biftum i denuJtait.

C A P V T * I V I L

Erva de S^a Maria i five'Dwwuulus major > (/apicatin¹.! altti It-
Z çarecatinga •Acori specia, Cxtxruftyt 'Blitwn *Jmcrijtunt,
Vve Crifpa, & Meliffæ species agreftes.*

I Nter jltant, f. v. m r v . i i i i regionibus illatas, atque tractu temporis domesticas
I fallis, q& illa quæ Serpentariæ majoris polyphylli nomen habet. Quamobrem tan-
quam exoticæ à primis incolis neglectæ, ac proin k vermcvlo
Lantiorum vulgus Erva de S^a Maria numm .Hott><nf[nu. term
det, quæ meridibus plurimis, sicut nMptt panhert)<>funicw>oc>ruin. aridiora enim
locant. [itnt. a, meæ scique zstivor rix ferunt f. ualiundeIuK UUU i htut suo loco p<>*

I, R VA dc S» MAMA fire DXACVNCVLVS maj^{or}.

Ex **CMk** tuJutur credo, rotundo, ciufTw, viridi, flavo & albo, more **Serpentum**
«rKgato. Hit. **e novi c**: ulcs ramorum iiii^r emergunt, qmliber dcllncm in f. (T^{ur}
quater vdquinqut **lacina** aim morenoffrjt. **Draculnli**, vindeAC elabtir
ttnetque quacbbci **lacina** nervum craflim **VMC A**: prorunde exicctum. **Pi net c**
mm caulcm alms : **xiur**^tr, **c** cujirs itui'imit Jtc v.igina prodte in a
defincus, pedcin longa, adttjtis prdiitilu!^{na} **spicz** in modum inftar **Mila** Indici com-
pontinnir p-ju* **luculent.**, **Brian**, **ftjva** &: **punChiln** rubrii **variegata**, in quibus fe-
men runtincur. Radiceft cubcro(a, ctatli, rotunda, hlamcntou, pellit nU ex albo
parum rufefce rue.

Qjuntum ad quaJiutes medica* , eal'dcm quidem cum nofrati communes M
bet, led in gradu intenlion. Vt enim altquafacj, quamvi^ ad terrain **6c** **Sotci** clemen-
tiorcratr»n(Uii,rcm]fliortbusatiqi»nLio extftant viribus i ira quzdam , **obpo**
rcm loli i; **num**, majorii iiumt cmucij:, quod in Serpenraru hac qn«K]uc **Iocum** ha-
buic Folia it , a **lices** . ii **A**: **anun** (iint laporis, **SC** fimile quid i **abent** cum **Aro** ac
pru-iuiculowae: **rum**. **Lentoz** enim & **crallos** humores extenuat, obftrudiones **pe**-
nt. **Prxralwcleveniafti**!. **Choriam** vimcum **enarratis** qualitibus habet conjuncta
Vnlchi qw>flinter cftcattJmciicainenta, **icabota** <ubus paffim incolis, contra ca-
rum **an**''' vulnera ufurpatur.

M **illis** difputatio **num** **Galebris** de vero **Acoro** vel **CaUmo** **Aromai** **ico** **Zeruum**
Ncoterico **ram?** **eg** **nobilem** hanc plantam **Csfumn** **dictam**, veri **o** **ut** **po**
ciem pronuatiim **Europas** noftro externa figura fivc radicem fivc folia fpedet ex-
cepta magnitudine, multum fimilia. Sed quantum mole inferior tantam efficaciam
•**face** **uafat** **impuram** **radix**, quz calida & ficca ell, y **uaanutotr** **ic** **aromatic** **apore**

CA P I C A T I N c A , alus U c u t i
t I N C A A C O R I J p C I C S .

C A R A HV species BLITI
AM. r i c i n i .

linguam vellicat s. F*i'oU* vd aliis mixtu iton untum ad incnlcn . los frigidos humores
peccanwi iVUcitev .uihibautsldiccontra vcnnaailumca imp i mis utupatur , ab ad-
vcms aequc AC iadigenis. VnJcfieslc c& colligerc mten fo satis gr jJuqtuhutis c.mi cfr
calidz , & co r i i i i t c t u i a r - u l i n o k h ' m t c n u i s . Nonrcmperuh ginolia locis , Cae Iris cre-
scit ; sed eti . ii pronulcucaimtrntgsuidec dc ; vellis glebolis , mic inagiu <] i u u t i -
tate i Batli ^ t i s a d n o s k l e t e r t u f .

V I
V « aris herba Cart in campis & hortis nascens Bliti albi potius quam uhri vttic
V rur¹ atq pacMni* volgo Lnfitaanonun i tradkc"alb , < rassa, h a u m e n t i
atq que alter proverit cnthincind* ramukuli attnilcuntr, tuin fulus Bliti
p-i latina quali videntur iiperU.Ii e liuobw tamuicgiifn^fp r c o k T
flosculi viriics , (fu atum co necfti more Klin, nifquod niuho lint renuiutn. W f *
facunt t ingerituum splendens , rotundum , parvum instat Papaveria.
mow tffir te loco Spinachiz coquitur , ejusdemque est saporis
I im "Hum pro condi; nento. Nec minoris fit in Medicina
"i ottictrurum Blirut.. i .. i ; n e c n i n w l v u m l a x . i t . f v i i l i u \ x d i i i i < < h i m i
icfne, n A

«Ani| l i c i s s p e c i e s t e s t a t L i r d a n i n N i - v a H i s p a n i a M e x i c a n o W J W
n e l u e , H i s p a n i s c o r r u p t e Q u a l i t e r n o m i n a t a s .

ItturSpecies, cujuiQuius mratmif Tubnunuoc £*mn\>\. bbrt
1 X , << ●

V V A C R i s p A Americana.

MEniibiis potiffimum pho-
 tru&uum hie vigeret (folkt) tm-
 tifat efthxc pfantL QuxcX
 rShcc alba, tongafilamentoU.
 cauibus , c vindi albicanubus
 ad ordinarij fruticis alcitudi-
 nem cxfurgit, (pinis undiquaqu*
 armata. Cuihme inde alcern*
 rafexic cum JongiiUrmspedicu-
 lis ad naictmtut' tolu divcrly fi*
 gurz&r magnitudinis , lurtf***
 follii. iunilu, dilute virilli* •&
 taihimmollu, tcnera , at l & '
 go fecundum longitudinem ••
 cukita. In cmermuic He n»e-
 dio caul is & ramorum, veniuni
 acs vd quacuor flofculi, ex vin-
 di^dlutcum inclin.mtes pen"-
 phylh cum mults ftaminuli*
 credis. His Im tedtine 1*TM^*A
 (qui Gmul cum florfbus i (i-
 Aorc prxternnfi ob inner*
 ii^urias) Mdpih nugnitu
 rotundj, JZYL₃, coloris e viridi
 albit_{antis}, ftris viridibus uru_u
 fatjs fecund_{im} lodgmuiincm»
 mox dilute flavet fit_{tes}, fo_{ic} iicu-
 tnfjiiiiioJtTjres, faporis ati^li

grati, Semtu orbicularu Tcomprefla, ftnrefcentia, figurx ferme ut Lxntes pulp_x .n-
 J qu* find cum frudhbus deglununtur. fructus an:cqium plane maturm
 uiisxque&rargrisadobprawnjcorem adfitim feJandam in uiu eft frcquenti. Alj*
 rxlidu medita promirttradix liujus (rubcii, fed quia imcnondum experca, eju\ Jc
 firipioni iipcrddco & curiolx poftericabtclinqoo.

M E L I S S A fpecies A a «. i s T I i.

CEIcbrisplantafcujmnomL-nvernaculumuniulcumcjuJiconeexclcrunt), a I.«
 fitanij ETMI_{lreira} ob Citn odurem dida.i me d_{odoris} ^Uculutun' co*
 venicium inter Melitlxlilvcilris (pecics relatJ, itCff ewerna facie a_{h ex ablutat.}
 Extenu i radice caulis ftriat_^, Ccniculatuiu!' ranoftro .tisMeliilx *!;
 pt,untcmqitegiuculodaoti>lhi oppolin.i am in cau' irijiiaminramuhiapp_{arent. Fo-}
 liaacomit_{ata in a} ubttulnrata, brevi pe_{diculo} niruntur. In luinmiunbus_{ramorum}
 i'^'^F'^^Wftantur.ciininotculisiTiimmu_r exalbozruleu.
 9ⁱ nnes partes_{lc} ucx bjgratmfltmx funt, imprimis folu, qux non fulum ttfcO-
 tu._{lc} ;iULTijitncrdervincodorem,tactlegrationem&!_{ortiore}
 quam Meliffa fativa: proinde mihi aliqui_• tciineditxpent_{is incolis} mquori.
 ulu.i.oiiir^um.,_{ad externa fomenta fed ad} mscardi
 ftitUtx^hibcnd**_{frigida} i. .Mi&Hm, i,iV_{Lit}bUS ad ILitu
 cuticulos m_{ime} celebratas.

C A P V T L V I I I

Cap' o/ljje yfVe Critbtui mar'mi divhfiie fpepvs, a&r TT/00
SotdaiielLt , & • Tortulawnonutut atubwt.

^...*Rxs lufce planot ficic & nomine non Tolum fed&: qiuhcate libicongenercs>

I un.i quairiddiadealbare conihitui,
jila omnci hzquocidj^ni uliis lunt,
icjuc iit Piurnacopcca quain in Ctilma
eptx-pro acctariis. In lods nuritimis
lallb humore rerra imbuicur, luxurut
lurur planta, LuUixmPerxtld*mw vo-
cant. Exunoacque nltcracaule fucculen-
t, rufdcntc, molh, noduli) ppjrntn hu-
all incumbenic, pirtim k criunce , nafci-
tur. Folm itidem liicculenus > oblongis
tSs lunc indeed lingulos nodos prove-
Kibus • In jfuinmitate autem cu[uUnj]-
ic kre caulis , tjpiculuin oblonguni il-
sum ucuiTnfuliu, tere, loco fluns exilht,
abens in lc aliquot (lanunula parva crocci
ilons. Folu Sc breve* ramuli dcccrpci J*
tcocli tupt-t tuib aceco coiuliuntur, 6C
luntur, cum carnibinauc pilihbus pro ace-
is -, excirjiit cnim appcticnni , muvcit
mn Bcapcriiint vifccrunioppilationes,
ita ur d refracur ad plantas Europxas, li-
Critluno marino facionnmiiil diiHrni -
lraonc camtn qiuliucum ilia limili-
ma fit.

CAAPONCA I.

CAAPONCA IL

indp.cMuV eft Portulic*, tereti, genicuiato, rnfio liumi ferpit, itque (itc:
manituna" jiturur inffitijurum. adqimdlibct autenignieulum quuwjuc aur Irx tolu
appoit ad figura t'nlionim Lavendulx, veruntjinen aaiU & fucculenta ut Por...U-
ce. Inter folia in fingulari i pediculo tea Hoiculumdilute purpweum ,quinque (oholu
com ar tcm dcortum incurva rn kmultu qufdemcolornrummulum<be>J'P°fi-
^ . * : m mcilic jdiuic ftjmcn vmjc ovale comment. Radices IUK lade u ilicas
aggr,

agit, innumerabilibus subtilissimis filamentis circumdata, 6C fibra: ex illo varuslorii prodeuntes. in terra infigunt. Folia rursus & acciococondium rj & proacwim ufut-pantur. sicut Crithmum rarinum, Soli Mellae & liittilia.

CAAPONGA ^ I''

TezuiC*Ap*»r*, Portulacexft quoqueff des qux Btlartg* Luucanis dicitur, ex t* cc autem brevi & in multa fijamenta albadr-fincnic, p*oducit caulem rotundum, li** culentum foliis quoque in UrPortulac* ^ culentis. Rami quali lana alba circumdati fe ii? extremitate cujullibecrami, odo ioliain ftellx modum dilpofitaiiint, C Jcquoru^{mmC}, dionoscna kicur luteus, infat floris Porru-la «c nostraris. Cui (itpermancet corpulim quoddam, pappo albo circumdati * in <juo femai continecur mgricans roiu* duni f papaveris Jctninc paudo minus, ^ o ^ loco acecaho ^ m ton herba comedititr ** ciiciundam oroon.

leest treti viridit Arfucculento: fo Jis mdemiuculcnm oblor ^ ii ficlxvibu*. bus dilute purjuicis m cmutu tringularibus prodcuntibus. Totaplanta ncc Europxx acetofcedens.

Quia Acctola Braliljenis, cum luicc P<J-tulacripedcbus intjuorii-ljinis. q i o que acet-

^ C A P V T L I X .

Herba Imgmf* DiBmm .tmula, Ibiraeitnfiye Dtpuritia /the flris, Tupeicay f(Scoparia, <?-Gu*tiaalui CupaC

Nobilis hxc odonfera planca, qux ferui mihi mnotutt, quod indiffioslocif r^ftum repcriatur, ite rarius in folamen arprorum exhibici; tamen» qmaobiniignanaronutiauniaporem & odorem tnuicapromitric Inremedi- HEXSA LANVCINOSA. ci t cam fedulxpofteritatre vclandam puuvi, ut ukenutde cjiK cogireccualitatibui.

In lilveftribui cems iiccionbus luxunai W-nella herbaxradiceouli, fi Jamenrola. Adpedi* circa alritudmem aHurgic caulcuno atque alre-ro treti, ex vindi albicante adco lanugiofb* ur tore* goflypio ajpediu videatur. Pro vao° Narurx lulu ramuli longi hinc imte a terra /Ur-Jumexpand.untur, foliis» nunctibi oppofitis, nunc (ulCMlitf poUcis, inxquilit longirmlim in a*^h bitu Itviter cri ^ am. qux omnu cumramufcii-liynoic L>i3amnj Creaci Unucinuia inAar tnol-lis (ertciad tachim apparent, b b ^ t JIII* & : ranmlorum flore* fpicacim jwoveniint, pmruli Iplendentes ex hihri ^ vi, tjuibiii decidcnibus ftellulx remanent.

Folu odoris func fingUUns proftmc ad ftammun Creicuirfacedenuf (i modo kvlll' conhuentur. Sucou eomm refernp¹ exp icer a Jperfus enlicnn & : m "Bpundunt, icdSc aiorum JI b b n u , meJctur vum

prxterea tncolx de digniu^ hujus plantx prxdicaruiit, qux experin non tnihi da-
rumhuit.

IBiRAE a'« five Li o^v i * i_T i A Jilvdlm.

FAtnitariiTIma ilia radix qux Braihanis/ferW* (quod dulcedinem dtpnnut), Lu-
fitunijJtdfi, dkitur, cadem plane haheturqux Lquui' *iz nomen a* Latiuis *scce-*
jut. Mjoris fniricjs cftaltituilinc, L jtile hgnofb, foliis P>TI finiilihui: loosaridiortbut
crcfcitinfilvisParanambuct.t ilycvirhaxvinum
eft xmula, non xqtic rnmrn dulcis li nufftetur
radix, externm lrratj &: liidem uibusquihus U-
quiritu noftraninn, Jicara. Pe *doti en* tm imi-
ciilinu, &dufcuitjtibm urinz fucairrem.

C A i A T i A'.

DRactantiffima luce Herba., mcrito a Luft-
- canis &va *ies Cihht* eft appellata, quod Co-
lubrorum **mocfibns** kliaiUmc medcatur, nec
ulh Antidotium herbarum dicnttace ccdat.
Uppis *Si* tonforibus, tarn ob iniignem uiim,
quam trequentum notiiiinu, quod in rivns
ulyque **crdbu**, omnique lolo g-iudcac. I xi-
gua **bxCPanacea** ladicdcens dlinllar Efular,
foli« Mencliz nun diJlimilibm, fed lonpo-
paulo &c anjucullioribtu cnillir, irique cri-
- rary, fed atlniodum uiftjs & (attire viridtt
coloris, cauliculis ad r ilwdmctn vcTgentu
bus, r ruficibus hhmencnlit Ac mint am, cenx
hmfandem. r m. Iniec tulia ad nodot mult i
- deunt flofcuJi vui.tucolorn cum aJiquntitulu
rubacc mixti, IQ unibdlam coinpolit. I {umi

X 3

deprella

deprific tot J «!* pi*""* &*lt U«8 apcdus nnbcltu æ ignobib lit, qualiuc-
men intCTna compenfetur. Qwppc recens imiliiAU vcl contula, &: mortu Sapp-
turn applicata, dulorem non tglutu lcat, led iplum venum validillime extralut,
& vulnra rcftituit in intc^nim. Sicca vcro» Bcia pulverem redjlU, (i e conve-
nient! liquore, ad pugillum ettibvatut» munic cor, virefjiiic i Tencno UpTas relb-
tuit.

Daair&: alufpccicsC*4fiMadomeftico mcopriinpm deccaa. Qux cju'dcni licet
figiirjc fcre SC nomints, nun cjudem untcn tjuliEatii luctenus eft tleprchenia. La^c
cnim quo tota planta turgct, contra rubedinci Sc dolores oçu lomin cumtncndanir>
fej a me nondum comprobaram. Anpollert vi autidot.ili ut prxcedens Cuutc*. «^{on*}
tium mihi confcir. Quod hutni repat, & Uctckms (it herba, Peplonujori Clulii n^^{nl}
m^lccdpndct y execrum cxtcriufigurS Uli mticum dillitnilis.

TYPICAVA fiveS c O F A i ! A.

Nihil vulgahns in tnvnns undiquaqucrdat quam W-
fi*^{r*}, qua itthiopes domino-
nunfuorumcdcs » (" " " i)
Alla huic affinis, fed minor, Lu-
tit .mis Jty&«>(u i k h, in g
nobiliore ulus .1 Mediciue p-
ritis applicata, hcafilicnfibus 7-
ftiftv* tiominatur, qor Verbe-
tut fere eft fane.

Herba non filvis, fed aprial
campis gaudec. Vis cubiruro
alta, cenaci hgnofu un>ro plo-
r unique caule aifurpi t, cui a fun-
do ad verticem ulque perpectu*
rjniulculi iiiiufctintiir (irrwte
cxponli fu>crnc > pyraxiiii% ID'
ftir. Qui indiquaque pluriniis
anguibis Sc exiguts .it'iimmatts
fohis, iKilatim cotnpjclu bine
inde ſibi invicem oppofitis ve-
fitintur. His infer tiappocent in-
(initi oculi vin.lcs, jciculac ca-

pitia magnitudine, c quibus flofcuJi dilute ajbicanres &: cxrulri crumpimt. Etpoft
illos rotunda corpdaut iaftu Bacculam quibus coodneturiciDeo inunutu fii
(cum. R^Ucc eii tecti, brevi, c-mduL, ilioicfttili, qux ticut & tut a planta nun-
lulH>re Ac odorc caret. Integra: herbx, prxlertim juvcin^ , decocta, balnea,
luf* i iuga , a iroodum Cunt anody-na , emollientia 6c attemperantia, ut tot uiJigni-
bus Malvis inBrj,(ltia luxuriantibu) prxlcrri debcant. NCL incimru me uiTcociuu*
y^{ZI}> nithonib; bus, ant mflammaonibusvcl dolonbus , praiatius adlubuiHc ct me-
" " " tam fam .iluiv, live externc, ut Jupra dudum,admoturo, live pci clyftere. mr
jedum.

Hinc emollienti qui litateamulac Tunchcrbz Fvttwn hi Ammgtd*, extctum
gnie multum inferiores.

C A P V T LX.

y^{TM} « f/ MurucuiJ (fr.vudilU <L8*.

P Off fedulam inquilite ICtn If TTn
jores non in campeſtribus fed tantum in hortis inv
enmutui. Pi ma & c
m.iq.ricotFett (in plex nomen vemaculum At
Belgis Ganch-appis accepit. Secunda Pyriforuis
tur. Ceterx odofpccici minuret I.
ant, nos ad fativas tra-
alobus remor-
D

tioribus arhores confectidunt j quibm daviculis fins adtmceptes > jucundum opitt
topuriuin reprzferanc. Qui filveftres, addfto cognomtno Jiftmguntur , ut lunt
M*rac*ii~clt, S*t* > JMMWT*, Pot* ,Ptrelt , Pimt, Iernactud , fni. Hx eximrx Murtumia
hederzfont ftutlifera: Scclulrntjc, licet ab-incoln ob exttlicnrum & fri^{quentium}
duarum illarum tadvuum minus expetluc. 1 itlorum, fiorum & fmftuum bck ac
qiulitacibus mrcnis inter t.di(trepa<t, ut ex pichim He ddcipDenubtu taule ron-
fiabic

Puma nobilis bte *Afurmm** hortenfis, cui vii t<rt* iniita crefur rotoque anni tem-
pore pulchre virdeu ; iclicius tamen li quotanms a luxuiutmbtu Urmentit hberetur,
lenis cnimluifocatiir. Fron.Jcsjucuntiiilinumumb;- .imprabent li hederxaur vitiura
inftor hacillucBftatur funiumtjue moJo inornicis iormam ducanrur , fnlm liuc
nidevcftuintut, innumque j!ia elegancer icftis. Tandem Bores admtkium celebres
fuceiitint qw l'aJlioms Guifli dieb, quorum arcunferentte Rudun longe fuper<n>
tes, ex foliolis inferne virefccc iibus, fupeme txriiltu purpurciscmrgunt: JchitK
radiatim Solis ut pinu itut hpura, mulu hljmciv a crupar i& inorbcmexplicau appa-
rtnttquasinccitro ,in metWScLuctreumterentu cxrenus & interim crulco,pur>
purco, cyanrouiahco^uccultwclplenJenua, p>inth>!> iklut\ Jbo &: rubro varic
gtntur lupractHfifirtatn naturaeclefpatum qu<lipulctiricudjncinter tecertirent- Co*
•BMUA I p^nfiaqu<cmcdlo(k)iuCTtturgit,jupciin dilUxarur in ju-1K^ur par-
•<,qua: aulitet juinratx oremitntur ;cutatK|utntpot^tzfurmuofpin lutckens,
PulycremUitrum .> .pertum haheni adhjxcf- Inmedioaucem c Lumella piliformis or-
biculil octave albicjm eft, & hiuc trocLm rupanmuifixi c flavo albi & pundulis
ituninrnpurpLHen \ a ;itiA: deoriwn iivtuiati, m brachuv<>lumar. I
tertia poft S> .>li •ortum hora aperiantur , pauloque ante occafum iknuo
delectora eorum facies nimis proftituatur. Contrarium fit in Marib Peruanis aliisq;
que floribus . ijui ik iil-ibj-iuntur- Horent nuxjn e sub ficem xiftatis, fructumque
mentum IIUVHSJ(JIC4I iiljvjv<u<mi!riinu:!¹na copia produc ant. Omnium autem
potum cum *Atarascia* paxitanifimum eft hoc quod ab xpris pariter ac fanis expetuum,
exacte rotundum, ^lahum, Ixte virdtetu cum mituliv ilbu iinbu, . cortice
<< ten at i, | tlpjcrocca gritoquebvuiifoacutrjucundi, tnquo w ulagtam-

G ^ L U t M I P I S O N ' I S

Ufemuus rugri, wits cubercutis iniigniti & folUculo ujiluii^Mirandum vero, ali-
quot, knberc ^nterquos dochisMonardus) Pomum hoc clfe infpidum. Niii forte de
J • , l . madilU fine locuri, cjuj mcmintr Pctrus de Cicca vi Hiftoria Penrvia-
na, qmm colorc & (kporcU^hac nofra iiiierrc IJjcilc credjdcrim. Ad Medicam Uliuw
hiftoriira era: uco.

Pulpa qu* (ununo febricicamium folatio & obledamento eft, mihtin quoti^{diano}
 ufuctc confuevit, viccmque fyrupj cordialis, ut acRobRihiumvelBerberiiicgrecie
 lupplet. Qualitate refrigrandiCECcras Granadillas omnci antecctlit, nullunq
 noxam, ctiamli abunde comedatur, adtert: niii quod immodcraio cjuj uiudentCj
 ftuporc obrorpdeant. jEfti taboranto inrificc rctbcillat fitimque cilhnguit. Ad
 bjrc appcutum excicac, Itomadii ardore rcpnmic, Ipirirufque vital«,cumrccens
 pomiim, rumjiictus cju\$in (yrupi confifti-iiujin coathis, & expoka (iropinatusi i**
 ftjurar. Idem prxftant flores & pomi cortices conditt, qui vixulU rVudu i dgoiw^{l*}
 cccdoDt. FoialocQ hedaarcauccriu applicuta, multum proiunt.

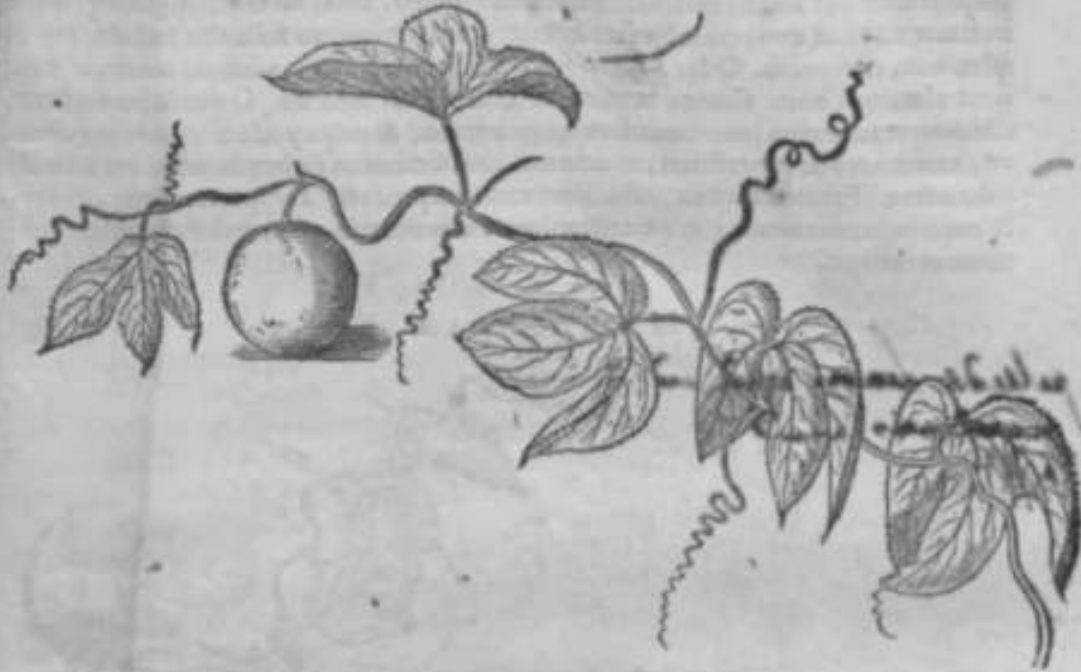
M v * v c T I A' II.

SecuiuU ipc | totmii *Mmrmtmi* intet lil vctrc* (ubita.caulc i tidem eft,uc flyo"
 is Jarmentolb (cd tubrufo , m quo i mn i«o petiolo folia hinc inde foUtarje pofit*
 & "in qimqic alu lcdU , njftuiuur , quorum medium urrimque rara inuiura Uci*
 Mtu m, fingula late virentia n crvo rcta & Tcni* cranlvertK obfua. Bos (iu*»
 iis, ejuidem fil'gux & colorum clegantix ut prxcedrtis, fed minor CH i-uro
 rencia hl^mentoiiuu , antc]ium ic apene ira ic **hlbc**i, **HI** lupr **J** m [**cooc** . Fructus
 *qunt l'omum noltruin vutp»rc rocundiUi c«rtite craili), flavderntii tolons, con-
 ft«u pulpa luce u] c ut J , viaofc aodj, tam odwr ^fuam /aporc commowtibili, g^{um}
 S^U(i) que crocco color c tingentc. Itudu* pulpa argri<, ac Ijim id vife«umarJo^{rC*}
 l«i»i perandos & fiam extra-uendatn beet prxcedenu inJa 101, umen in pretio au<-
 quit IwbitJ.

TcTn-i nt.ilirtirmi<. *Mmrwtm** fivc G -inaiiiiicodem modoquidemur oJiqua prj*
 cedentriiii **Hi** mile 1 il ia difpofita habet, fed ; rtnluTi nature lufujp tr- licca
 fecta, in ambituferrata, late virentis, net VH icCiii Si vent* obliquus multus praedi-
 ca. ! Flore eft fuavis odoris, magnitudinis & columella, imo & de fructu ipfo dictum vo-
 dentrbii s , idem de ejus **MIJFIC** que ex viridi fubflavefcit, ex albo infiar Colocynthi-
 aturus plene. actus citrini fit coleris & digito attractus cum ftepta dif-
 viti^iratus , rruiti; •
 lolvitur

MURICIVIA III.

folvitur. De emlium, radicm >vd fruthiumqualitatibus medicinrniafit nihil \ac-
tenus inilu compertum est, iuttus laiiicii cJulii, licet lilvertrii fie mipe, ceteris fa-
porolus.

MURICIVIA IV.

Quarta *Murici*, pyriso nun prima, qu* *Mmrmtmu* sive G, Jnai t l j magna di-
ctur. l'lanu cir^rc;jic vimmr4,ltgnotot Imnilitiu: < julncontbitui. qnHfratm.^
coloris graeci, viti crasitie: longe serpat ac turtu Jibonbut f. fruticibus se implicat.
Folia habet late viridia, laevia, splendida, non n la r jtJ, uurqualn bpif jr.qux.hm a
i ti ^ p h e u, fjuxdam banuta-cx hilte tui_m t ontuli* poauiut color ev
quo piores utuntur. Flo I c quocjuc dl rleg-wii, migntftnUnr Hale, oar
^ K n u n e vinditus, nunc rubni, jltenutim politu. Ji folis circumnascuntur fla-
* * « u cnipa, pupur«, uiccmrovTocoluituuo Aivyjlbi cante. Flos facillime perit
dec-

deceptus, & verimculi *n illogencranrur uc m caico. Frfc&us pyriformis est, ir
 vindis, imturus flavdcenriscvindi colons, Inrus mulu procefius, quibiis lemon
 pulpa fructus per teuves cgtiailas .irmcclmir. Pulpi, aJba> Jiicculenu, glabra,
 rudimenn avis in ovo, cui>uxrenc infinite granalcmisluo folliculo induia,
 felendida, comprellt. Odor KTipor iuetm dulcis & liavts , nihilquaciditatis
 ucut plerxqc alii. Cortex craifior est quam Mali auranrii. Quando comediu
 fcindinir cranlrerfun (nonrcuadumtongicudincm) ficulpapaulucnreparaturacort
 ce, adhxrens illis proceflibus, ac dem uiu cum fcminibus fbrbendo inuar ori tre
 exhaustitur. Febndtantibus, tabulilqueniultumprodeft. Temperatrcnum
 &c mucilagiicfualinatulcraujtelbaorum^cxdylencria orta; infliniition" p^L
 monum micigac

M V X V C V I A " V.

*fl. pallida lano. aud. ad
 fl. nupolis lano
 diff.*

Quinra *Mmtmti-mbri* five parva pyriformis alt era, folia haber foltrarie pofita, i
 diibubuli iigura.lxte vncntu Jrvu.no/ilacimau nequclmjta, iimtia maliforml
Mmrmsmti. Ad quemlibet quoqde peditulum **folii** etiam capreolum habet c.iuli, quo
 fcHnncftit more Viti*. Flos, qut (iuvn rlt odotis, in codem caule ex deeam rblions, (u-
 peme & mfernc, nunc vimlis nunc rubri color)*, **alcentrim** ita pofita, emergit, niji
 ucirfs, color & oriutnenra, paucis exccpcii cum prarcedenribus convenmnr. Qu
 obremaJinteraijcjtaquaJitatci, quas nonJleplus inter est, me nunconfero.

^anrum^cnim bte nobili* Cranadilla ptxccdentibus magnirudine cedit: tan-
 turn oigniute vinum medicinal mm cneras Inperat. Qi«ippe ufqucadco inlignns ha-
 bctur crtkadaj lureplanu (liccrpaiicioirbuu Kicousnota)urnanfnum omanaruni
 Carfapanllini xmulcrurjed cam facile ftiprcr, dcobftrudendo, **fadom** atque «r'
 nasmovenJo. Integraumherbaquarpauci est (aporii, modoiewer anriu.& *
 vmo, vcl aqua ettubtu, two, cuo Sc molndc fcomdinai & ceteras men immun-
 dmes expclUt,lymoxit.bur vKernbusreftmm. Q^odcum abcxer, tanffimii re. Boca-

ad Ftuvium Div» **Fnaofh** kibiunibus, jit i-pilf-m, nui niitlum *e-
 " T " * " »onfruaionibu* ic trigniir anbm (nrxferent: i llud tan-
 jenu a Lusitanis & *at*1, noflris colonis iiiuundura VLilm, iju li: ofpero fuccella
ctumiumc id m usuf quotidianos appli-Jin.
 foh a denique contufa, ferventique aque, donec tepcfcat, indita, atq; p p d i c i a l i
 quoties applicata, praefentiffimum prarbenz remedium contra lurinorriv

C A P V T I X I

Van* Timboy Gtruru'apc, & ^Tfy-pote-iba/g JV'tiii ^Ji

Paxter casquas general! nomincfr/vnuncupam dll dixumu: varixik. mini
 dantur Herbx a-p vtki Timti vu Igo dictx, & variis ulibus & abusibus dicatx, qux
 on VAC-. jiKiuidum dam (petcaaduni. Qiu dam enim iustar funium, in acre tenet,
 xpolheisexai Unci, ad altillinurum arborum fastigia enirunrwt, indeijue ruriuni de-
 mifix huini Ic prarapicanr; unde denuo cnTirinaufo & tenacissimo • -iuttu nUur^uni in
 inhiitas chorda Sj'itautiilvjwixpencirabiles tiHtiu i.tnt. Quardam vero sunt hitina-
 ti ceur is craillitit triangularis, quadrangularis, & rotundx figurx, arborumque cacu-
 iniuu adj.'qnaiu, eaiqucnimc hederx inmoduni amplechintur, mine casrtvfus defe-
 runt at qucinnodoibsgyros & Cf ncinnos bilJC incluxuriant, adcorlexi:
 ut qu >quomodo conltnp.is, [iimqturu rutnpantur. His Timtt J»J
 illii Timhi dtOit* a Braii I imii,Bjrl>4f(i a Lulir.ni is tiumen inditum
 iLi< unruijcoruriisrlnns.naupcirts vcroftupatvices prxhci. i ;i>uvad r
 norifblum nngend.-', 6c y xervanda: fed Kid pi(c« o picndos interior & enter
 Jibftituaia mTavir. Quibus ad Fluvrum tipas (HC iplc molcoda vidi) co urulis, aquas
 atmcolore ic virulenha qiudaiu inhciunr, unde 1ices noutjinin oriuntur flant -a,
 quamvrtiginofi 5c quaii cbm inretule prxapitanr. MalequtKjuetit J
 hac aqua lumium bibam. Multj taiuen tctantur & lymplu% mutconcs aiHque damno

licet ejm lucco mfeday, haullVc.
 Sequitur tandem GMWMJ - limit*,
 nomine & n<ia hac (jualitate ptm e-

GVATA'NA-TIMBO.

dentibus fimilis, exterum dillimili
 roaapparensj quxibt.: diu
 rcepta eft. QCC frondibus ddHcuta,
 lieu c pi crxqu c Timbi, led floribui, fo-
 liis magnis^labris, acuminatis lunc In-
 devagacur,atquein CJUL'. exercmita-
 us, cubirutn
 longis, cupulati: :rur. Qu x
 mcrito a Liillcanis Fdifitm timfige live
 Fabx Impcci^inis appellantut
 eam, fed impetigini D, uictorum sca-
 dem intdtuin licur Ac
 cutancis, prorrinnjiniuniiiier. Me<-
 fibtn enim pluviiis immatura- filiqux
 Hc virides.iucio turpent prxstanti-
 rjio, toque trigido & 4111. qu o li fi
 cetur qn impetigine laborat cui jbi-
 nir i modo aliquon« ratrecur reme-
 dium.

Quando inamrucAnt fUiqix tan-
 pocexftivn, mox cxliit jutur.tunique
 nap (tilum iimtcam evearum, fed He
 fuccum at quelcmiiM . qutbus (CM-nt,
 1 in grefcere ic aronuticum

Ipirare l omperies, verum tunc
 fll« , illa quoque cenfetur
 ad Angerthalia impemis utillifima, aut in tritu-
 cur & illa que Garmie-gaya hoc eft Garmie magna, dicta que radices habet ra tri-
 frtncub; > lon Corticrt aurem cumuli & nruium ardmubu
 Pofilo fiftunt lan^iunis fluxum, prxlmun m litmini*

p un m a p u t t u d i c a n t t
 quz <7w«^ nomen lubec nurabilk fane hcrfaa
 a
 ra tri-
 impositj, fuffum-

T N cinta vceubillia
 Ainultitudinc, non n
 rum **est**, quafdam horm-1
 nit Hl, t.tnnim , quafiam
 folumcanerisaninuli bus
 vcl prodcfle , vel obcflc
 Inter has cxirtunc impri-
 mis CMnru-tpeSc CustsiU^
 Ttmbo, tic qua inodo egi-
 Vtraqnc in Medicmam
 recepca; utraqiie piKibiS
 noxi i. Quasproinde po-
 tiusincer (iluiiferasquam
 vcncnatas rcccnlcndas
 exiftimn.

HXL itaque CMrri'ff
 nec fade , nec **effic**^
 vuJpans cxi/bc. In' au-
 ncmombm aliis arbori-
 bus tnnititur. Ligno est
 tauci iamC4iEolo & fle-
 xibih, Jbiiii decorarur
 oblongis, f, j>aiusviri>lc
 lpkndcnbbui> dentadi»
 ex fe inviccm, a<l ficus fe-
 re In-lux inodum. pro-
 nalcntibus. Ita ut non ra-
 ro, pro naturz hufu , quin-
 quefolium conficiant
 ferius duobus expan isfo-
 liis . (**bperitt** riibui cmi-
 nentibus.

In exerenucadbu ra-
 mulorutn proveniunc
 JongX ipicx_a onufl-t rfnl-

culis ex albo & virkii lurefcenibus; poftqvoflcquantiirca plux, mangulatx, &: ubi
 matunorcovalis Kgittx, quxfbonte in «cs partestlchiicunt i *concx* aucctn extertof
 rubicuiuius, interim cxinuccn ruber , contmctque quililwt fruclus dius fabas»qua-
 nRnqxuhl^t involuca inatcnx molli, alb, **oad** coiliftcniwiiniili, aJMflum 'trigi-
 dz: **a** illo albo hiTolucro *dbi* (ccundum longitudincm cmincc. mgetmna macula
 fcJcndens, reliqu pa« ialz estfulci coloris. Co ntmrr denique f^batnteriuscim
 nbaccatn Havam. Hi frudm ad abufiu potius qu*muJui, recepti Junt: quippecontuu»
 aqua •• vcnrnirjqulicaciniiciint, itaut jiiitrcsinebnennir&moriantur. Ita autem
 viridjicomu! applica r^, curtimque recent fuccui vulncrarn cintum prodft, quan-
 nim, ni* wanjii, i cas alius uimantibus Jbletobdfr. Adro enim quali acumque vi InC-
 ra, cti.imj.Tun4 intajtione, nimniuirjt a:rcftitiut, ut merito inter nr
 rarm Jixc **herba** ruimaan mercaui.

TERTI-POTE-ISA fire V i m A & » YSTIMA.

EXstercore avium, que *Tertys* dicuntur, id arbores AuramioMim depofito. tiff
 naicitur voluntaria, Indigenis *Tert-pote-isa* appellat >quj Vitis A; buftin*>nft.
 folio *Myrti* majoris fimili, ipfi arbori maritatu r- qiun pra nimia lux urutaii lem epo-
 p«icn».e3utiumeotaletll infert. Sed quantum lux Zizania Afiyrie malo noftro, tantum
 homini atque ipfis avibus *Tertys* dictis proficua exiftit. Quippe eadem avicula hcr U:Q
 hanc e ftercore suo natam, five amore alimenti, five medican ientitlepopulari •mant.
 Denique a radicibus & ramulis contuln & ex oleo **cotsmun** frizit, emanat iligat

Sedimentum calidum, cujus crelnis imth&ionibut. ad vices aliquot reiter-r is,
 Antris Sc pedum inflatioocs, tarn adulcoruru quaa juicrorurp, ex t'ngtdo cnatx, fe-
 ciflimerdlituuittw. A deo dicit acre t*. contoruic credinv/hoc oleum , prilettim
 tus,utnluhremediocedat,mcritoquca rufficis cuujulm domellitum rdctvecur.
 R. iliiracaulitim inaqu.1 maccrauoi-ulorumobJcui-uatc* at'i'i-i;it, prxcipuc iu atk
 bus ictericis.

C A P V T I X I L

VffU Tbaseolontm fpeciei (tMi.vul dicitur.)

Qum antea lcilori indicarim, infbeuti mei eflc, cas tantum pertringere plan-
 tas Sc animilu, quorum qualitates alimencufx, medix, vel vcnatx nulli
 innotticrint: Idem imprimis t ir*. i Phafcolos, Gccres 6c I'lli nunc proieviuoc;
 quonum immenfi diet labor is timo^tartaAMUptiot qiurn mareru dcliecrLt, ajKc-
 quani rot luxiiriantium Fabarum & Sihquarum siluain graphicc depingercm.

Huciaque capice cas untum recenk-o , qux ntmnbis r>anter jncolis Uiniliarc*, & C
 interalimeniofaipotifTinmmhabitx. Vrliintptirno CumsiuU'£*ju*, id est Fabseno*
 gnx dielx. Qjirpollicis (tint crailirie , Sc licui pneftuK Europxil magnitutlin
 ctumiapore U falubritatc. Inltar tuiy idarborumcacumma emtuntur, C3'~uc He-
 dcrmodoampliciunrur. Fabxtortci actx & contuze c umqucovocxlubix
 rluxusventrii inufuhmt- ^oilxvei oad catapla-
 fmitis modum veneriimpoiicx colicis ti loribus
 medentur-, ad rdufvemiaquoqucapoftcuiata par-
 ti atfcixapplicJiitur.

C V M A N D A T I A .

Commandi-tutrk est trutxclgaru toro anno I
 tens & frucliftra. Cortice viridi, hgno t'r>gili,ra-
 mis (urrcihs iibi oppofitis exfurgit, folus oblon-
 gis Silvixacutxluiuhbiib, interne albicantibus,
 fuperneviidionbus, Lanugtnofis, doribus lutet'.
 magnitudiis nllhatium Pifomm , quibus till-
 qux compedTbf & <yiafi contortx (uccedwic ao-
 ftnv paulo minor«, Horum miu omnibus p^
 Cm incolu frequens ii coquanUir, prxterquam
 coim quod potato blandiantui, lubneam reddunt
 alvum.

Illx aurem qux (tmplietcernoinrn *Cumatii* in-
 daunt, FibisTurcicis turnlapecc nun ma^nuu-
 dine ImitlUnix, led iubinde talorc unnim, rtmn
 form M differunt, Ax ciinn prorlui (tint flbdr, aliz
 dilute c candido iivctctnics, aliz obfetir c purpu-
 rerrems Ibrmam referentes: omnium cutii ad-
 ric- Jum nitct, & ckganta nucofc diftnd

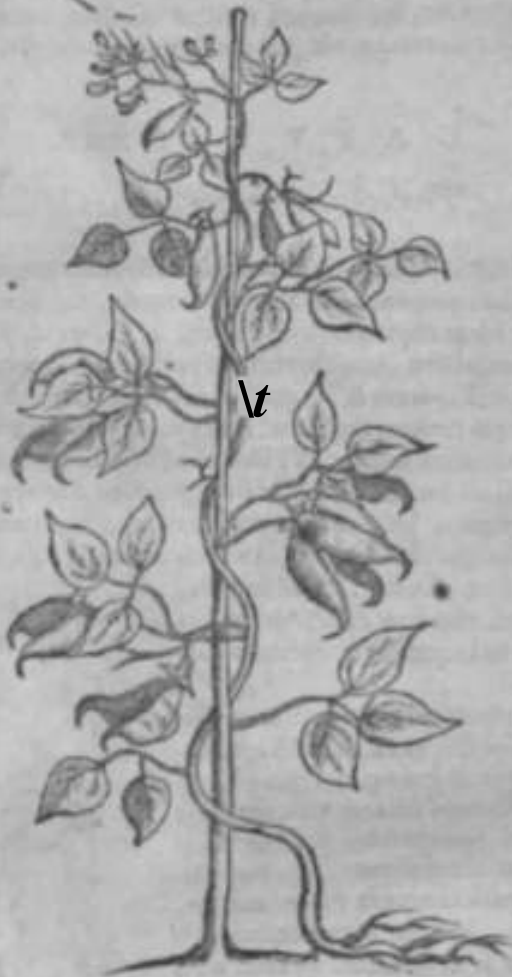
C*m*ndimtr id est, Fabx parvx, funt Pili, ^u-
 topxiv magnitudinc j-
 tunda , albi quoque Ac leucopa-i oolo is.

Sequuntur tandem 6c illx qux *Cumsn&Atu* ap-
 naex y *Uish* Prop. Alpini. de quibus vide (j-
 ro *QttGum* Rar. plant, pjg cexxvu. Planta \z
 ex Africa in B i i iam cre d tur tranllata, undique
 nota **tsmobeUpmisniquamob** ufum ptpcttus
 8 **S**armentis luxuriat toto anno . Senttiu
 nigra, filiquis Unocibuv luud lon ^s contineatur,
 que edula a non (flutu icd guftu graulluna c x i *
 h i cabis qpiiJte*ntur i cuqiantiu.Pcaui ivmoi,
 itui . Pi-i>lp. Atpmm te^antur,urinum &
 ianstrua movere.

Y Hii

G V A H D V ,

Hic I annuermrut Ciena cuibus C>*M Brafiluni, Belgx, a Gliquarera for
 HffS r_imi«» <!cderum, adeocxpeub pi* Cfctens, UI non minus agris
 T—w»UHHJU< ant. El ^mi hie Pkilirolu% Tiirciconim mt>Jo (can. lit, mdemque
 ck fobu b rtoribu mltro mmonbus. lucuhde femper viret, pctpctuilqv' co
 p«L»ei uhquit oarvii tictoraciff : tuuc ob omarum axjuc ac uTura man b&» **
 plants

Ciu« 6WMirAii&r, Turcicis PhaJcolii olivanto liint m aj ore*, coloui ni g ^ 1 n 1
 & opum i aporu , ted minus ticquencisprxcedentibus.

C A P V T L X I I I

I mat five Mecboaan, & Xalappa.

DE et nunc agendum radice mnfidaaU, qu m Novo & V cm orbe nomie
 auda a sua Regione America natali qu« Mechoian appellaiur. Aulco per
 omnes silvas sponte uinnjt. ut non mmuit requentia radicum, quam
 nemora elegantibus sarmenta ac 8o, btmmt. ! eat.
 Docte sane & curiole lutum p unnum qua tuor species gradu & dignitate im
 pares Ximenes tractavit, ut videre est in Annotatione sub capite Mechoadante in
 Historia nostra Brasiliae naturali. quarum natura ut & semina, licet ab hac nostra
 jjiert. Mihi, bicaon licunuttii du« vrfifle ip<.ift, tic» ft.,

efficacu differentes, ita Sc radice, quæ in posteriori b[^]c Mechoacannzfpmc non fo-
 um longtor jCirculodor Henigracantior,(cd & purgandiqualitate (upenor existit. Ac,
 ur verbo absolvam, eadem est qua: nomen Xalappr in iiov4Hi(pai< la accipit. Qji
 cutnnpur ibidem idhuc tatitavcrit,quis mir;liirtir,(ictiim mine intafolttC Barbaric
 minus innotucric, & lub cotnmuni Mechoacannle nomine in uiu fucric

Omnis ic.que *Ittma* five Me-
 ch^oacini[^]rpeacsLuliwnisf[^]J
 A* *furga*, dicitnr; qu* adco Loto
 fere anno magns luxuru:, uc exo-
li ht niftici5, itqut oli **nimiam**
 ubercarcm vilcfi.it, Terrr impo-
 fid radix, rpatio oftuiui .Idolduc
 cum toitis : imo paricri appenfa
 progrminat t'cliner. Planu cau*
 Ic Ucie(i;cnte firmentfo, rufo,
 multangular!, lento rcpit vel kan-
 dit. Foliiblitarns hinc imlc vefh-
 tur renens, farurc vindilnis, ino-
 dons , cordis figuram , cum vel
 fine auricujis reprzfentantibus.
 Horeddecoratur quadnt'olio (qum
 lic fepancha ad vivum ea qua
 cr.it forma ic magnitudwe appo-
 fiii) dilute incirnatu , imm pur-
 pur eo; jncujiv medio capfiiUjoco
 umbilici rotunda prominct, ex
 qua femiru aliquot nigricantia Pifi
 magnitudine fed non figure j qufi
 comprcfia &: quafi triangulan
 parent. Radiuc tft magita bilida uc-
 cunquc excus filfcftj intus tota b-
 ttefcnte, in quo rcfinolb Itquore
 medica qualius rdidet; ac pro-
 inde verno icmporc Brafilicnfi col-
 icEti, attjuc in taleolu circularcs
 dtil'cda, atque hlo itaniliinin ex-
 cepta, foil iLite refervirur, quod ab
 extenu iiyurutjt ite jflkatur.

Pulyis raditis a /cmaifKu ad in-
 tegrim ex convenient II iquore ruo
 caubemr ad deturbandum pi
 tinofum imprimis &:aqucumlui
 rcm. Vel radtk reccm, iniiidjro
 corticc, cxpritnitur per pnnuni ad
 hnrasihqttof tquodlubiedii &
 tur in umbra (obliimlitudincin Ti-
 ft** di&um) drachma in pu<<ris,
 dux vel tres drachma' in ailulets ,
 thibentur. Delicacioribus autem

jui abomni medaamenco ablucnt, cortferv* exinde turn liciliario l[^]c
 M5 calUncx ctreiicr est nugnitudinu. Hxt conditura, quod blandum &
 •tnulfu medtiaxncntum , nugnopac expctitit, & invirut Europx rtinoncs d-
 fitratut.

IETVCV five MECHOACANNA
 cum ALoxE<

C A P, V T L X I V.

Ictca vuty *Batka, Cará i TamMarvui, Mundubi,*
& Mandobi.

Incr frudus fubterraneoj alimentofos primum locum merentur, quos ^{*Batka,*} nuncupant vulgo. QuxPcruvianis ^{*quidem*} *Apitbm* > *BralUiarm ietu** did*, exque ^{*quid*} *divdicolom,* fedqualitacc congener^, numcnrtt.magnoquincolarum com ^{*quid*} *invidumccdm,* Pmgucsunt&: dulces atque aatulcutx: # in horos «

IETI'CA vulgo BATA'TA.

turn excolmuur. Caulc farmentofu, Jento, viridi > tenui fiiper terrain repunt, ^{*sem-*} per nova lilamenta renx ingrente*, ex quibus novx radices generancur varji figui*, colons cxtus navdcentis. intmlaftco Ccco turgentci. Qjiibus pediculus ad caule* ^{*radis,*} •flboreu incurvarut, foliumfufinet dilute virckem, interne caneflem, figura c i ^{*radis,*} ut vulgii pingitur, vel ettam ad latera auriculas lubcm ut Mcthoacanna. Fiord *^{*ci*} ruxt extenus dilute virides, interim candidos figura Campanula, qtnbus dcfi ^{*ican-*} tibufemenquoddam vidctui fbrmart, fed nullius uiits, quia opritne aanCpti ^{*atan-*} TUC lcinJcndo radices in caleolas & imponendo terrx. Coquunniraucdib d ^{*neri-*} bus aHantm, (itneque optimi (aporis &: przterendz nothisRapu.

B*Ut4 tetens contu/aScaftuiapaucul^jqua atque macerata, fernuntaiidofit potu*» quo Indig<uc utuntur, uno, fubinde abuniniur ad inbrunduxn.

† Alix quoque danrur *Bumipcucs*, ijuarum prima vocarur *Owmufi jtm**, humi fr- pen* LJUIC Urtfteamto, VM li: folia quoque lubcm cnrdK hgura, vcJ cnaroaurtu< *loliaric* ^ ^{*idibus ol*} vultveniivir ^{*II CJ.*} FUDixut plumnum eft rotuii ^{*da, cau-*} dajalbatfed-coahtocTt^ ^{*tum fubftantia*} m, inftarBetxrubra, maiiuique tui^^{*1,*} ^{*ce-*} ryleo. Cun<<l>eftohfowc rubraimltrouicilantgrcAtiiftaratramcrui^{*fototiu*}

Secumla ^^wdKta eft catile & folm ficut p rcedem, iilfi, juo, l ciubi liuju* Tt puf pureiK, & nenri atque ven* foJionim indern pwpute*. ut *Be* radx.

^{*Qui*} e *Mttft* vocarur if ba eft quoqucradite optinu Upoth, tuulo OMCCratt ^{*com-*} Cvijcur.lcdunprimisjlcbncuannbui. *

Quibus ^{*Vz autem d*} cuarratt* £4/i/# inolc fopOioen: tamum cUgwLc uil<ic<c> ^{*30, & Brafilienfibz Coi dicitur quoniam omni-*} ^{*caulant, & a*} ^{*plcke*}

j>lcbe folum expc nra: iifqit cob ubertatc minquou i lianou fuffiint. Plantact[^] ile qua-
 <icato, 3c j. tul<tm htoe mdce on torro i longi Jlitnc repir/wpc r urram, ametum .tit en Jit
 (epes, bnlimc que ic propagat: nam ramuli illmv terrain oimingemes, hbrii pro-
 trudunt ic novas agiinc radices. Vcrfus extrenwatem cjtiliskniom. mulcx quai ilpicx
 produci uuiir, in quibi[^] ulijua mangulata & tutl unata con iHjraadlutraulupcniis, ru-
 dimrntj habi: nic> juivi Hom lucci. Imerftitio magno ad caulem proveimim [xniK oil
 duo o i'po/!ti, i[nlc mi]juilrari, quurum cuilibet mlidct folium Szgjxta & haam M is fi-
 giira, quod lxta virnijtatelpkndct, (olidum .icptcm jutnovem nervis ex pediculi in-
 fertione pro: cuntibus & per lonptudtnart iliu urrnui-
 bus, infer' iiii prominentt b m, jii pcnus pcolvnu U- jate-
 tibus, in extremitate acumuutum. Copiofum hquo-
 tem jqucttm i'nmlic catltil mtlus uiflar Unsnun un
 vins. Crnrta clt raiiix, onampetkan lonpa, cut icula
 excincrco till. a veltiri Jiib qtuti. ivekir, mcm. i! iuni
 habet caxnan (uccolauam squafi 1) dtefcntem. Co-
 fiacumolco & : pip coodica bau: fapit: ficca t«men
 ell, > Ut'ium relcre. Vndc Sc pro pane J C iuincnfibus
 ufurpator.

TAMOATARA'NA.

T[^]lufdc mnanirx & uTus quondam hue tranfplantata
[^]tadfei T*m*uxriM*> Plaiiti qnses bulboalbo, Uea
 iienK-hpir[^] UTCUVJII, nugninkunc ovianatini, pro
 dicit ca liletn & duo \el tria *i umiuta folia, ciumcm
 fere cam ca ile lotipmdinm. Prxter lute in fununn
 te folium unum atque alterut nelt, tub quo aliquot w
 iculi proveniunt, quatuor flo re* pceducntn, fplci
 que albo, ex uungubrivrquAnvi mote Pmc« Nuov

compofitos, inodoros.
 Y J Nullas

M *

G V L I A L M I P I S O N I S

Nulhusufus, quancuir confht, ft>lu&: tuulis; excipiinrur Bulbi, qui more Barate pro bono aJimenco jp[x<iunriir.

^MVSDVII &FHTCTVS.

icut Mandiocara-
 aliaque fara
 mcniibus [otillimum
 xftivis &: reri t\ linen-
 fibt: s gaudenti it: L ^
 fructus subterranei &
 radices cilules luimi-
 da amant lo sttc tem-
 por*, inter qux noti

fcfipta, fed &£ MwnUh te M*>U<i\$^x^traium tenent. HoffVBQ prior Lusitania corr• tntc
 Amaithmut, Lcrio Mgndt. PCTUTIUM, tette Monanio Xiw/w,! Hispanis & vocatur
 t'jmilurislix pUnu domr flica facta, >* liumi Jecumben Sitiunc ulcr. i pi dalem cri-
 gior altitudinem. Cane > quadrato aut stru irn rv viri. JinitdLCtt; & pilolo. Hinc in-
 d'ignificatur ramuli primo quali caulem amplectentes & foliis angustis acuminatis
 circa nodos stipa p MM : teqMM^bmaM M M M M '• ' • ••' hgunctni Ktrcmr
 tate obtusa .kvircrpil' la, unico nfrmredoBe (bbolibusvi m conspicua, inferne can-
 fcent 4. lupernc Iwe virUu. Flofculo* fubec ll>w», per oc* rube tes. Radice est brevi,
 tcnu, contoruUUaniaico<*, cui < *few(tunnir lolliculjex albiCJi n p : a minimi
 repetunt edentes, qualibet autem continet in se tres nucleos,
 ! ellicula Ltu raccpurpuru vestitos, carna innaalKi.o lesgitosa, sapore Pulaceorum,
 qui comede cocti & inter bellaria apponunt r. Hanilattj tune Jtqucad Venerem
 incitantes. Maltum tamen comesti capitis dolores caubnr. Fornu < ataplasmatis coti-
 tui, & morfu serpentum applicati, dolori medentur r. Exdtnaaoauc' oleum clarissimum
 exptimi- ut, ne i ingrati sap' "jfii. iiaaBqucuiibuiaHjnim. quiboitlcim Amygdali.

M A N . ' O B I .

p' tCUo, fructus subterraneus, ex oris Africa ••lira trantbntt, tandem Amrrurn**
 u factus Aluabls voca- qui non erigitur, ita more Cucumerum
 bus fermentis lu ra terram luxuriat, unde hanc inde pediculi striati exsurgunt, quibus
 flofculi flavi, & flia, more Phaeolorum se i : iu cot^unds ftdnaicuntti fibris subter-
 raneis horum caulium reticulati folliculi, otien jvctlinx nunn: adinis adherent.
 Quilibet autem folliculus secunda
 itat & prellis circa illam feditur, continet in se duo utcumque grana puniformia &
 ejuldea

Uicm magmtudim flavopallida, cjknicm cum mis re&ntibin. consistentia, & fa-
poris, cruda &• cocbi comciuntur, quod boni Qhttpori, \l statulenta, omnibus pas-
omincoUs in quoddiano ufiicxiftenda, cieteru< priorib; t/uHjmMv c ongenera qui-
dem, led nucriciuli i]u.iUuce us ccdunc.

C A P V T I L X V

*Impicanga vulgo Radix Chinae, Inapicanga vulgo carcaparilla,
Or Convolvulus marinus.*

Slmikin quam C Imixradicem folent numinarchxcqucK]ticpro> lucit terra. Pseu-
do Chmam, detjuaDodonxusfic jlullriliintjVcriusdixcnv, eamque admodum
nodolam, & ligiu>fim i lfiTerritorio imprimis P.iriYHicurt, ubi C>pi ose nasci :ur.
Vornuturm.ilu|uottubera iicutexap|H)lica IconcliquetJntusAc cxms fiibutilo co-

IVPICA'NC* vulgo RADIX CHINÆ.

lore. Treiomiun o reperiu nniirfpci les, licet paucioribus co-
nomine comprehenduntur, ob summam quam inter clutv ut, similitudinis .m.q
camen si in usū applices, distinguere necesse est: quapropter . iipendjcfqtqrw.if;;
fi; glabra & rubescens est, que facile ex magnitudine pedis plantæ, tum &, ex in frequen-
tibus caulium spinis, internodi; *ncii- 1jus brachia spinis acutissimis hinc inde obti u,
ematis instar, vicinis arbores, earumque summitates, summo flexibus amplectuntur.
est Plantaginū haud dissimilia, & baccas croceas ad aurum colorem verpentes,
In hac lama turn niliJ licet, quin *1 alius Scriptoribus tractatum, sollicite aut
prolixè

rolixe rluTerere operrprcnun n-in erit. Ea uti folcmt ad cadem mala
^ux inEuropacxpcll. lolcmt : camctfiXhincnfi (in , quod icntio, dicamj
&pra:rtantiar.onnUiil conoedac.

I V A P E C A M C A V I I I g O 9 A X « A P A X I L L A .

Licet a pluriinis Incolis,
cam adveni* qium In-
digene,"eglecta fere t^{ICrIC}
hcc, quod vulgaris illa &
notulima , ^{ariaparilla ex a-}
liis America regionil
hue adferatutjeamen
rinoribus Empiricist
propria expericatia
dus, hsec *KiftttKfi* a me
ahiiqic Liuitar In uWS
Medttoscllrecepw.

Dux repcnunnir fpecci«
fibi fimiles, infilvi* littora-
libis repentes,cauk *G&I*
imnti.io , lento, viridj>
;KUICOS feu fpiras lunc inde
habcmcacutJi

miiucadJverfxlongirudmis&UtJnidintseytmusd.luce, interiu* luiurevirentii. fo-
litJricalteriumcauliadnaraimur, in quibu-. KM nervt infigniter confpicui (ccun-
dumlongiaidincm, rranfverum autem multx minucx venulx vario nexu tendmit-
Ad quemIt>ccaijiUlibet folupediciumdux claviculz proiicunt lentx, longx, qui-
bos alns plancifaic firmirer aniAijt. Flores fert racemai^{im : feq} luntur^{dd ^ ! a ^ TM ;}
primo virido, mox cinnabnx, ubi aurem marurucxe,nigrx,rotundx,riwolx, »
rcCraJbrum ticcatomm pe^culisuiitentcs. Intus common: ununi aiiit duo^Jj<
des aibo Bavos,durm, in ijiubm durusalbican*nucleus. Vide^{llinrd_e*p,}

Fr. XimenesquoquedivCTlas&nobiliotci Sar^apanllr *ffK&*
di modo» in Mexico &: Nova HiJpanj ^{dari testatur » jWu,jLM,} infercur] u
autem creditur ellecj, quxptovnic in Honda^{rj> 1U},
ropx. Sunt qui omnes has plants referenda* putent ad i
radicc, plurinium dirt'rrunt, non est Jubium quon fui generu Jin
eura tbUorum, i-JuUum volubibuie A: caprcotu convenunt. V
fus bcmgn> mater natura copdidcrit lunc nobilUTrniam her bam
>m», fed quanto v4.dIU, &: felic.uun Indus ubi ind.gena
edeatur , dli optime iwnmt fri Indias Orientalw fie

C O K V O L V V L V S M A R I N V

P R z t e r ^{fff} rillam officinarum, alttri IXL nun tmbeiln. bca ignobilior, •f^r
tur. 1 Ctants y»/f* ^{de Praya, live faja} litoralis nuncupata, quam tamen Confo-
vulam maximum rectius dixeris. Extradice lenta, longa, non crassa, fed gracili, pau-
cepⁱ tibd*ptxdtunnⁱ ticantis exteras colorr
Dis glutinosu p i<n>> " ^
icantur

/cuntur aliquot caules, longillimerpcnrcsfupra rcm-n atqtichinc inde iterum radices agentes. His adnalcunnir fulla alrrriuom poiira, octe nridut» craila, obrotunda. Expeditulis floresprodcimt fipcrius quinquanguMres > CaniBTaiulx figura > coloris dilute purpiirci, qiii post meridiem clauduntur, marftexcluduntur.

Sarmenta & folia recenria, temperate caljdaftiabentur, ic emollicndiquoq'ic vi pollent, ac proinde in balncis l.nllujndis ulijin lialjcent iiaml exiguum, turn ad corroooranduni corpus inatichtuis prxtipuc frigidis, lumme proiunr.

Decodadeoiquetrarincnn^Scraaiubus cxliccatisprosexhibiu, cidcmui* inferviunt. Eoliatetemer avulla l'unculis appofiuflblauum adlerunt.

C A P V T L X V t

Nhandiróba, uicariþa, jmbujae/nb6, & Gtapeba.

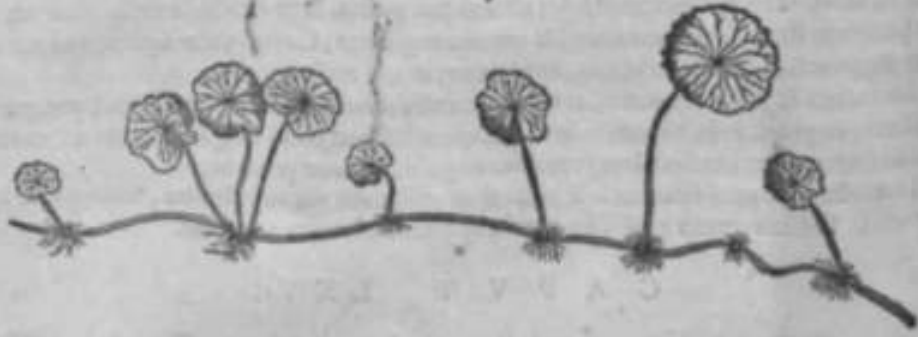
H•Eden: feandentis fpecics, more Beyonia⇒ farmentjspaulo tencriortbusfaAigiarborum cniucur. Folia lubet Jil|wiitta luorc Hcdcrx, fubrotuui.ii Be
•quafi inrresanpulosdcfmentu ,vindia, gUbra Jplendentia. Flokulos parvos
ex pallido lurfcfcentes *badou* icjtuitur romndus, vindis , Ipleiidens» Pomi nwjori*

N H A N D I R Ó B A .

magnitudine,ftipcriuscirculum infulptumquaTuronrincns Sc in centro c trj ^
ncas, unacrrcmjt.itcadangulosobcnios (ccontingenu.*. **F n A u** in medio per inter
ffitiamorejugljiiidif, intre\$difpdcirurcavirates, conrinctque mulca ordine difpofic*
cor jk»ra rubrumntb, *Uus* erafu , quic trado cortice intus alba apparrnr,continentfjue
ulcaginofumnuclciunacajboflavcicentem, pellkulximliiUim.lAluH **OBdeoolcan**
parajit, quo in liumm utuntur, clanilimum &: Dptimum, tarde enim cortJmmitur. in
cibo nou potcft ufurpari, quataamarumett,uuATiadmoduni &: tutus t: ithn. Pixterca
otcohoc, utpote tiliJo,concradolores ex frigorenaioi urunnir.Iritfgras tatmluvBra
filianorum ex nudurno tVigore dolentes, fulohujus otei ajfneru, intnuiu reititui.

Planta repentur prxfantitTma, locis imguis • maitme vero circa n w & c aquas O
Vient cs, quz ab Lndjctui *At truth**, a Luliani *Erv* i» C*%ot*tm* J p p e \ tur. Ra Jn
tercs, geniculua, aibajub terra Icrpit, -id **geatila** mulra temui filjinciitaa^f», ibi
demq'iccxjilbopurpleunnluttulcentuiii, hJtuJtJurn, tCTeicm.injlm ptoerudew
cawcm, m cupuiuinmuatc uiutiini talium rotundum Jxte viruir ml) Nymphaz,
4c levimin ambitu more Vrobihu Vencru aenatum,pt* trudit. Emous cam ui-
tMejtiSiabioix Alpimtimalisap^uret. txtentroinJcs nonis caulis in folium, tenores ve-
lad^t'tunlcretttiani ljurpmtur. **Floca** lunc inde c x diverfa caulibus ex lute
pew dicitur. Radix quz longa & farmentofa quafi ell, contrita odoris ell radici
troi dim,/

111111

ac interratiices apenentes haud poArcnium locum merctur. Hcpaus & remim ob-
 ftnj&kiones& intempcies adeofdiater cmetufac, utnullam reracJiumilli per nil*
 rim. Incolxquoque rcccmcm folioram fticcuni inter ilecant.ua habent antidora, vo-
 nutumque iicuinofratcs fbLis Alan, co jui'atani.

A M 8 Y T A E M B O .

SI ulla farmentosa planta egregie topia Titirao pus in silvis repræsentet, hæc sane ob
 de virentia prodeunt, nervo ex Wo & Y uicMim A' lento caule solitaria & lata folia palli-
 runt Innc mdc floret modon, ex a lbo flavescentes, & venis punctulisque purpureis
 terrestj, quorum figura & structura humani vventriculi cum utroque procellu tenui
 Cu adnectitur tenuis membrana ob r t t d f o f l l u to major, un u

1

ns venulis rubris varie incerttext;tluuu nule refertro^icparv ununum Vi ntriculo in- eumbens.

Integra herba in varios ufus medicos ufurpanil Amari ch fporis, balnea cv conlurtanna fit diicuenta caaficiunair. SuffiAigv* ex us p:« antut (icca, quz nudo corporevel Icvitercoopcrio Europxi aeqe ac Barbari exupiunt.membraqueexterru & vifecraincrna i frigidis Immoribus torpentia ajpriftinutn vigotem rdbtmint. Im- primis auicmdccoauicjus Iblum, vd cum radicc twrt&ht mixtum, of rrucciones hy- pochondnormn ex frigarc nitas tollit, & aLquandiulliimanrur-

C A A * £ B A.

C Lematinnon abfimilis, tenaci ac pr^longo tarmento, nuic vtcius ir Wes or nate con(ccmlie,nuik Imtni inJUr Colubrirepil hxcherb.) ,o|i limi litudinem Ci fait Cebra, od eximias virtutes & prezifantiam Erva de noija Sestona a plebe Lusitanica co- gnominat—. Tenujllimoest Volm.roiunJo, Ixteque(empci vittntc,\econun p o fito in Wide, nunc orbicular), nunc cordis litmrif figura, fupenus dilute virfceme,ini"n tut •tbdbencc. Ad horum foiorum pediculot ruciccnecs, (loru poJlidi favfcfcntc* pro- tentint. Iii fummitate poiculi panum provemt migmtudinc patvj piiii, tigui* ovali*, ifuerms Viride,hinc rubrum. Ra lice tortuofa, c cineritio rugricime, a^ digitaln cir- ceter crallitiei, iijveni!. (it, fin veruftio: , Nracluum (etc idzijiur, nigrac*,! e exillit. t at debus hic appofitis liquet. C)bcj que hant d tiiiTenuam, -iliquiduai ca u^ ^ trt die pu* tarunt.

Subftantia intus eft folida, com vafa & pingui, non multi, fed tamen lubamari, fa- poris, partium calidarum & tem: um.ej'i-rinanduoaiidofeproducti.

HoretpbntamcnieluJio, & femen lertmagnum eo lothrofeta. e capfulis (lupolo n h b) romtnaw.

pu «n raJtt u gmul & fohorum uiuni lum cvpcf Cut.

'» ulcoUs icilj ,perque aliquot dies fubdionliquiJotomenicati mace... vifum, quo diluitur, ^ .!, cdmunicir, ncc ujgraco aico fporc *«t caevdiajtn, we

diluirur, inibuit; quipotusor[^]Qurulacoz[^]ri illoiminmr, quo<itatuin. ureteruffl
*Scydic*XobfruiiiLKiibuymedcatur.: Vfqcadco Calculi expdlit nurcriam (licet ran-
 nusluc derur hoc malum) ut MJ&UCCS Luiirani jJudnuilumtncdic*tnentjin fmic
 pTscuIerint. Cxterum hxe tantopir c pndicataherba, non rancum propter virtutCi
 jamdiiJas.fcd &eximwm,quaconoa vmeoi TaJcr,iaculucem,ab omnibus rpxpetiB¹-
 Qujppc fuceirstreccnabmfolusixprctTus, (crpentum (mat moritn: proinde *Erv**
do €*ir<i Lufitaimdiihi: radix autem cmnfolus toncuJa, bec vino haiifti, venciuiiui»
 ailnmti vunrerundit jpcnititqucciiJellii» fiiffiprimisab exccilitrn

C A P V T L X V I I .

Cut ita yclCuruba, lace alt it Ib.t-"uaa< free /fnpuria, Innonu Iruis,
 Taquera, & (jmcrerua-obe /he (jicvnxr*Afinin\$\$,

C\ Vrui vd ucaltis placet, Cmrml., heiba Urmcruij, j'pecirs est Ctcurbirx, arbo*
 res 9c tcdti aicndais. Prunoprordir duo tolu Cucumens modo, (ibi oppo-
 III : a, ^ quorummedio puftcaproditcauiis lb:um&, iarmentojus, primo hirlu*

C V X V A .

tur mox elaber, hmi repes autscandens Cucurbitarum modo, ac

r[^]eliluf

anne

dens. Folia hinc inde Cucumerum moilo
 fangis IniiKntu, in b< inias diyu, tnferios hitfi
 a- Prope pedkulum cujuflibetfolli daviaila pfditlongj ,coiitoru, ardt Icmpli
 cans vniis arbonbus aut pedamentisappofitis. Inter tbli^ hincinde in pi i>pm> pedi
 ciilis nalirtmeur florum rutlimencacouica: ngurx Jundeprdcime; lores magni, cralli,
 dilute fir, i; exter :usilriis virdecentibtis diftinib- Fru&uslon
 digit. s, corticegl ibrouTPepo, exmbropurpurtis. < Caro seu pulpa ad flavedinem ac
 ccedir, odi
 tur mil iii
 quod Cxi
 imprimis expedit, imprimis li per ijuuiks aliquot 1 ut ij>icixpc tenu
 & vctihus appolttx lint. Pulpa est refrigeraro & huinci.tam> ac proinde liarbai: febri
 dtantescaucugtur.

LA EE' IVC A.NCVHIA.

Iate aliis *the-guara* sive Anguria, sativa planta, & tractu temporis quasi nativa fa-
 cta; nullibi in Indis feliciter quam in Brasilia provenit, Lusitanis *Balança*,
Water-meloen sive Melo aquaticus, non improprie dicta. Per omnes Europæ Angu-
 ric
 DCiegkincJ calidiores nori/fima, RepictAulcl^rmentole^lurfuoco ,mitltacapro-
 c terrx alfigente: tblii^ **profimds** bviiuam *tc. a* acifis, lo nps, circ*2is, ftriata. Ex
 norepentaphy'llo, parvo, fiavo, **ingtei fxvi** us rotundus cum cor tu c virm.ii tenaunj-
 ir.Carnem liaber **fucculencifliraam** in *med.* no juxta semina rosacei, ceterum all>i.
 bru^cantaqtaedtile&flfrigi irefotan, ut inte? edendumtinqua n e poculo
 luunri poilir. A deoque xstum vi icruniconipd utdfkdlefcbrtcita pitibus con-
 Venientms retr i v erium l'uafericm 'd' pra ita> fac chur nndicx. li, gentis molis feli-
 ciflimc coro anno, imprimis mnitibusxftiw provenmni, terra lit rt sterili & arenosa.
Seminibw scitent multis, Cucur Siriruni irupnicudinc &: figura, drcnfi coloris, que
 (•fmamlocumj obtinent intc tfcminafngi da majo a. Vmlc emulfiones, aliaque medi-
 camina refrigerantia quoti die parantur: accedentibus ceter cminibus frigidis, im-
 primis Melopeponum & Cucumerum.

Adeo aiimiurtri Iiu>>jium Metopeponibus nprimntu^ uriant, ob IJVilm cultu-
 ram & fditem provent dm, ut nimia abundantu vil. scant: excipiuntur tamen qui
 jwnciaynevin.il ,u>lida,pilhi& luaviflinia.k extern flavi Melonibus salu-
 "fiori: led qui figura & natura cum Europæis conveniunt, v>ru noQ
 in minor, Iconemque satis superque ib autorihui c 1 ubitam, supervacaneur dnta
 do hic dididisse.

I V R V >! ?', t

O

Equantur aliquot planta lu-
3 n n rqKHtes,ex p.irc I epo-
minis, ex pan e autem Cucurbi-
tis live Hispanorum Calabari
feribenda figura potius ex
q pamqiuliHi bus internis, ab is
abludnce*. Prim. & optima est
Jrwm* , LiutinU Urn*T* > t'olli
fert Icre limilw ooftra"bi« Per
ponibus Ulvellribus rocunii'o"
mibus i & : Ikircm quocjuc (Uvum»

pentjplwlium, magnum. Fru&his est nugnus, orbicularu , fstrutut, comorefli»i
cortite tenuitlimo, colons cinnabrñ cum plunmo albo mixii, interim autem cu-
ecus, kminc miiyto , j!bo, noftrjtutn liruilliinj.

Boniliporiieftco&us feuctiam allinifubancrjbus. Incolxco, umad fanuatem
qujin id pabcum , aim melle vdcunmr.

SCCUHJJ vocarur, frrwitigura & qualitanbus priori baud muhum difimilis.

Tertia, TA<JM<T4 dSti, interJpuoirbnt^s ljgcnitbrmci p
lui t xrcrarum Cticurbiuimn fpeciebut fimilfnus. Flure(jutujuc J!
phy[lo,obrotuntJo,ininediolubentcftjniina brevu lutdecmu. Semuic palbJ⁰,
tompreflb, ucr^que excremirate qiufi bicotnL Fn
ilukiv, dm inter alimenumedicimemula ^uimii Incolis &
ctvii Jimnl &c niirKMili fkedXMU pollens. SacchsrocimdMiu
apponrtfl ialj«cnun, riosappirandimodus jointerat, minu-
macho. Crtiria cnim non lolum minus (iuviv, ted fi pravot ofV
ventricuiojibiquemoretur.corritptuinmeudioncmjntevertercelolet. Q^Oti
Gal. Diolcorid. & alii v Cscitrbitarum nature ul'wi iimt.

GTAXERVA-OIVA five CVCVMER ACnuius.

IN omni terra JI
tuxurur,&
Immi repit Cut
Folia lubec in longts ye
lingulaum p<
tresUciniasfecluni, J
cu licitium atque
Flor
annugrn
dlii' x , tun.
ambitum acuris, quf ubi n
riiirnt iulic! it. Semuu nanlvef*
focn mulu, in jmlpa more Cucti-
mcrumlita.

Ita liuj
cam Cucumerts Afinim E"¹⁰
pan, exparte aim CJ conv«ntf*»
atque ex parte discrepare, pro
vario naturæ hñs comperiet.
Succus autem ejus, quod Ela-
(cninoine ii jjuite
fed n ICCJUCJO
ordine habetur. Vñs ejus hanc
apud advenas, multo
ruin apud indigenas, cu
ficacia illius no...
pariulu tic... ..um ac illud

>vetres passim tritari sunt. Ego fine, licet centra in-.lrtyemvilcat, diiTuafor i
 istius medicament!, id quod tics potiilnwm ratlines. Primum, quod perptua deb
 efftcautioin Incliscircaufuin mcilicarnentoriim Jam efficaciter puig'ntiura.

Scandii, quia expertus Jum idem quod Mduddircjui viribus olim testimteliquit,
 scilicet prater alia quae adfert nocumenta, valentum quoque oscula aperite, totmitu
 oca tare, intelbnumqtic tunicas abra def e, licet cotrecVon is murminn- Vnde
 Dyfentcrii Uvilt pruvocitur, quimorbiis inIndiisplusquamaJil'!, medicx arti* pe-
 rino mento exrtmekendus.

Tertio, quia licet (erumftnguineis arcuomotoribus partibus in artKLinrum mocht
 citraKit, tamen minus conducatur. Quotid Arthritis ut & Nepliritis icre mcognntx
 fine j Ultcin radfGmefaic appareant.

C A P V T L X V I I I .

Tres tArbucult M^inx, Cerdloicki, Spongiofa, & T\$accifira.

IN quihufdatnBrafiliaiJocis luxurupemillamJt^S vulgocUaani, quando mans
 tecciTibw lirttisinuimmerfiim e(t, Infiniurhpidearexciclcntjx.minc jrbulni-
 Urum .JUMcBraificE Cypnanz inftjr,«i ipTorunUcCxIoktentKontpiLiuntui .f^u*
 prodiverliratevdalgx, vd fungorum plantarumque niiriaruarum iquibiu tryfalli

ARBUSCULA COHALOIDIS

STOSCIO&A.

morepa ibttm fingulK acedfibis aqua falfa *ISolis agglunnaV) vjrto SUniro n
 lucreckiint.dtquecfuniloerutx, tnoxtiunilim;t, u info 'enturin listilLj;n», m.
 Veique colons fituit. Am.'enaribus inllilpaiua & Belgioexpeiiia!, ut ardX & '
 ucaic^vetnailljs exome,u Marn accolx & pi/catores uiulum me didum potius
 hocquiculuin.jiu.ot .ll. ; ,,,^adlubent^Vraturmejincontra ftu*uitencruferuent
 t« i umorei exhibenC Ego remedium hoc ufpo_{le} crudum Barbarit rdiqul^tqec apod
 tofractt Etirupam nondum in ufui applicavj, nifi arte tnftaj coralli officinarum pr-

idu pftroli* fupernafcunnir, quxjwe fponpofx aibuftul/ Inter J
 nx[.roajtunatiteru Utic degtntlm,ciov, Jalcen tflCciinbeo. {

Aduchim guideiu ci... Us Ipoijusraoilmcifi: colons, fed non tantz flo-
xibiliuti... yirarbulcuJxcoriJU>»dcs ad duo... culum
longitudinacm, & uarum palmaru... ixUxitudiut... HCUOCTI roliditareprxaira, impri
mis int'cruu ciit.4 | lauce p... lljc^*

S A * C A ' § qj

lum. Qiiia autcranulli: **gaspj**
(;-i)iuuii alui uOflB
innotuit, illius delcriptioni super-
fedec tantum
& araatem, mantific"oco, cam
Iccionbus CXIUDOO.

H i IHJ Marina cnix ab Hi-
fcanis 5<rijf#, a Noft«tik^l*
^trm hroo^ norocn accepiti
LCIUIUIIJ mitini » IKIC itflpro-
pricnommatur. Est crumnon Al-
ga, fed ArbuleuU haccifici, par-
miun longa, tcnutbi^l caulibus
gri(cis,&:perpetuii foliohi
nuc rubn% u. glomos conve-
luta. Qu* arcj I mJn^J
cat vulgo didas, inocru (f
origine undiquuq; Sit i
nugtum martt pircem obiidet,**
Iblum, tionialura tlicre<i,&c re-
nuiriore vent. moram navi
haud I pirvam I faciat. Atque ideo
ille tiudus Oceoii Lenticularis,
d« HcOOft Ztt a Belgis ex In-
this redeuiitil us nomen ac cepiC'
RiramiuiiL plancampd'c
tica L tdicanoruni, ut i BJIJv>
rum, uniilercu qumtil
rant 6c toquuuc cum'liquore con-
veiiienriteoqn e non sine felicitate
teilli contra difficultates uri-
rundi«tunrii • Inſipida eſt, prater
Uhiigincin c^ aqua contiam-
Null a radix conſpicitur, fed ſola
rupturrveſtigu/ii parent.

FINIS Lt 8 & I J^r A R 7 t.

Curtijmo

D. IOHANNI ANTONIDIE VANDER LINDEN,

Doct. & Prof. Medic. Prae! ordin, in Acad. Lugd. Bar.

Amko veteri & foïdo.

Arurx hare non tarn facra, quam adrruranda qux dcinceps animus crt promcre, priulquam adcas contemplatum, patere te in ipib li- mine paillilper ,i veterc ruo *ic* indca commurubus ftudiorum tiro- ciniis conjunct) Hi mo amico ufti, atque ctto tub nomine paucis me ad lectorem prxfari. Quod quidcm co confidentus urgeb. quia, invjtis tot crudim tui: xuri5 tacilem te Temper 'atque promptum iuc- nm experrus, cujqc mhil Iblct evenire" gratms, quam vetercin ami- cium novtsufque *Sc* utque luccendiculis Joven atque pet pctiun.

Ita Scilicet fert Natura rerum , ClarUlimc Vir, ut duinm ipccioU & admirabili ilia rerum varietate quaMundusconlifbt ,altialmdcdm (unt ftudns& excrjuamen- tis, cerium tamen manear didhim illml, Suum cuique puLlinnn. Dutncium *ta* creinis fcriptis exafciarit teitans, facundiam *tk*. cruditio'iuimllum nondclcrer<cm potentet *leSta*. ett res: (iccco mi in rxuuratulo in parergo hocjucundiliimi veterii naturx thea- tri inOrbc novoobfervata adincudemdeno redigere. Dccennium circiter ett quod exoticas Illas Iucnbruiones racas prorrudenm pouus quamedidcrim in luccm , ro- garu coachis tere, li fas dicere, amicorum, &: intercos Excellenlimi P. M. viri, loan- ms de Laer, qui iinslc mericis optimi cujuique memonx atque defideno intulitve- lutexlo. Cui viro, cum dimcilmihicrat quidquam negare, ad prxli curam feorleren- ti, nonpotut nun, turn hoc, tumcxteramealcripta credere, avocatusiple m castra ad Illuftnilinum Auriacx Prmcipem. Vndefachim , ut oTnnhmitu .ulempta fuent oc- cilui, nondicamaddendiquxncccnana&: generis craniUirHciliotis, adcoque odun BemediVtiooaD requircbant attentiozem i fed vel rclcgendi ca qux non necticbam reftare ciiK-inianda mlchediai'matis mctis ixpc lubito natis&c memona hmandts po- licndilque. PofteaquamergoHjgitare Typographus novam ccrpit cdinoncm, pof- fus meadcanin]r.i[n.i]jiuli, &quidquid iubcidere tempons (.utilitationibus4c *idJei* (qua-, ut ipfc ohm cgregie cs expertus in hac urbc, totos requint diet) potui, id illi um [i>tum impendi, latagens *CM. r i^ifait fyarn,\$*r*, quodaiunt, opus prof err cli non fapientius, luculentius laltcm &: quod multorum cutmiitatini multi\ in rebus •blclclaturumcontido. Revocare ltaque confitit hoc libro ad examen, pnmo Vc- nena qux plantx partim, parnm aninumia grodunt, una cum corum anttdocis leu ipfii vcnenorum vcnis. Deinde Inledoruni aliquot turn naturam aim metamor- phofin vcre admiraiuiam *te* in xternum cclebrandx Crcarons porentix atque fa- pientix locupletiffimum tectem. Etii vcroiam mihi bene fim confi^s, non omne nic puntluin rullife *m* re tarn difficultis quam abftuix & vix perrt^udx uidagi- .iftTjobdenlam, qua involvitur, caliginem, & polydxdalam mxaanotofum, quibus ituUaari debet, vanctatcmatque perplexitatem i tamen vidcor (pdndereVledi^ orum Mm poflc , nun contemnendum ad ic emolumenrum ex horum Icdiortt redundatu- rmn.prxi,rtunlianirraumd)giubuntur advertere idea,quxi:egoprxxmoncniiapu. Uv\ic facile Tu, liqu igium cruditorum, agnofen. Horum pinium cit, ut 68- rum, ^ux cnirrahiiiMaprxdpua, quantumvu pnmo intuitu TCJ nova vel ctumpor- t e i d c b u m u r , non modo ecuantiqiuifiima, led &: quam masime / lacurx, imo m IV. lepbn con/entanca contemplemur . 14omuicj quippe noy & in icru-

(a-utandis Naturrrecem jutipar^m exercitati>dc fialifidcmderojjntln5, qux, quod
 antenhi inauditalimt, iiii poili;>ii, i opinantur. Quod videtur haud aliunde ipso
 nire, quam quod pi craque unglariuNacurz operam tenlus quidem. tam inf runitorum
 qu. tm brutorum magistros atque diices, incurrant: umverfalu autem vis & mcompaM"
 bilu eius maj cJlas pa ucorum fe ocubis &c menti i nger at; utpote cor um duntaxat, qui
 defeflo labore Sc irrequicra medicn lone nitunrur Naturx libruin nochirna verfhre ro»
 nu, ver(arc diurna. Ifto itaque exhoVtatos velim, admliorem horum cognitionem w»
 ferrejudiciumrechim&circum/pedcum. quofe non folum munianc contra romi"^{3*}
 credulas Indorum fupcrhlthiones, Jfc plufquam aniles pcWuauones: fedvel impnnw
 contrapropnorumlcniuumincancarcicestallaciaf. aquibusfacile eftdecipi cum, q^w
 exuno vel alcro inruicu ,gultu, olfa&u pcrventre lepoilepmat in nt ttiam corpi>ru^{i*}
 fublunarium corumque facukatum i quad IciUccf Natura rerum, velun profhbul^{lu0}
 in veihbulo ledcai, (tuquecopiam faciatquibullibecprxtercuncium > non veroinn
 in. rcccliu atque pene trali fe abfeondat, non fine magno labore, fine cafto amore>1
 numinfxtcrni leu parenris favenxiaatque permillu adcundam. Ifta creo avia viar
 quo& certius turmfque devirent, monendj fiinr prxterca &; illud, (quodndcio qu i
 temporum injuiu, aut ingemorum focordia, aut nimia iin riducia abiit omnmo m
 deditudinem,) nempcutnoltrabxcquatiacunque inventaadpnicorum &riiilli
 turn .imprimisHippocratisNaturx & Medjemx (idillimi mterpretjs, nulli non
 turxprJdenrivercadmirandaplacica. conterandiligenterA: cruemcncxacle.
 cumquippe, ilium virum , Scquonjuotecus v.ltipis mhxlerepreillus, ad iliu d vclju
 tis ac utiiram rerum notidx cuJmen pervaiiltc, quo adire quemqium polTenejiu¹ •
 qui aliam fucne ingrefltis viain. Id certe naud invitm fatcbirur, quik|uis (c tuum iniatu^{*}
 exenipl'im, rotum dicit m rumirutionem corum, quos cxlibns ejuj rcJiquos fecir, no^D
 dicam, nvidiofa vecuftas, fed humanum in genus mire mifericors cieinciitiadivin*.
 NequepYopterca camen cos nos quis putec, qui cenJeamus, ullum hominon, quann*
 quanrus ctiajntucricintaJhbilem, ulliuJque dogmata pro indubtcacx veritatis not*
 maperfecraquetacindiregula dlchabenda. Vt jamtibiparccre liccatiftaNeotern-^{1*}
 paiaphylicis. qm ipfumhocdc Medici* dogmaccii aii ravim ulquectamttant roudq^{uC}
 ingeminant „&nullij non atgumentis contendunt, (ecum IJ>U digUdjantcs. Qui qua*
 le\$untipii, tjeilceftdiii. ernercederradajambofolctaila Veritan* Sc Carium I^{irva!}
 qualclciolnfb &c uni quxAui inlervicnrcs abfeondere (blent apud imperitamA: tjW
 tarn proaim quam prompcam plebem, Cnjus in omnem opinionem per quamlibet>
 quantumvis abfurdam , modo (peciofam jadanoam, mobili ingemo frcti, non rar<>
 tiumphtumcmunc ante vicidnam. Quidcnim. an non quotidie Yidere¹ cftingenri
 bus prnnnlhv turgido* itlos, (We Vrofcopos impoftores, live tumum olentei cuiiffi^ⁿCit
 magnis excidere aufis, imo excimere i terra vivrntium mulros eoruin, quos mx¹¹
 cadmm, vitx tiultedo, (peilalljcia, 4f amicorum (xpeimporrunacommend*ⁿopc|*
 vmt- in i pf bruin cartes; Qui ramen, quam vis roamt dti lint fanum nuvitare aucupJf' *
 TOumw & crumenas, prx/ertim opulentiorum negoncitur , fi forte cafu mbonuin
 evenruminciderint. veljcjunumaliquod in Macro vel Microcouno inventum adef⁰
 ft>nt, fepoptereaaudent tnviix. Jubjccrum creparc. Quaii verohoc quod vmrnu**
 uro, adco jturcundum Sc ferax eflct maffnorum uigeniorum Sc invidum vere m^{f*}
 rentiurn: Cum pet Deumatque homimun fidem pcrpetiu potiui Lonimileranoncd"
 gni lint oi. uic^ bujtn rarmx homunaones, quun comemendis quz non inte
 imo neadrum quidem, (unt fervidiores, quam (dice* ui novita:um fuaruna a
 ludine demonftranda aut utilitate edocenda . His, mqium , univerfa en
 Hippocrates, nomen efl, prxcreaque nihil. Quern
 i" „, * , f^ d^{Ores in clil S¹} « • idarco efl, quo>imulu ad ilium Solem oecu"
 inN**01 LAUir lum" » nulignum (cquipotnii, &: tuamvii Chan
 "•aturicnininSylliicrncumxpriiui* maliinuicqueerrorc*"¹
 [Ticipitiam ic dedernit

Sed hæc quid attinet apud te, Amicorum optime, aut prolixius narrare, aut queri
 enixius quem novimus, ista non modo non ignorare, sed ne dissimulare quidem, quia
 omnibus in id unum animi intentis viribus incumbere, ut tandem aliquando Hippo-
 crate nata, an fata dicam, Medicina & suo reddatur nitore & omnium inferatur amori.
 vnde sine Viti in Medica republica gravissimi, ut D. Tulpius, D. Vicqunus, D. Wulke-
 nius,

I

g q

us, atque alii multi in arte exercitissimi, tibi perit & in hisque adeo modum
 comparabile illud Aflepiadium lumen J i o d M ^ ctegere error CSHe in qAn
 noncelVcsobijcere Podes, eo quonon paucos
 pnticisratal;chs.ut(peranduratic, populum dcu;S;H Academicum (uccoroagis filu-
 medendi racionem prure. Ita interim denuo rd
 tan, cecchiorque itubucum Ipiritu, fore aliqu^niln objervitinflimuin aura iltius
 apud Taciturn dclli, tarn Medicorum filiit, quam Polititorum apprimencecflamfei-
 tu. literilicformc obfequium&abrupcamconnimaciam pergere, tecrpericulis&Cam-
 bitione vacuum- Cujus fi nostri te&c IcnJiim tiitelligant vuichunt moneri Ic non mi-
 nus iHibctalc effeingenuo,alccriusfc ad opinionem, quain lbidinctn compoucre • Sc
 gregisinftarhunoillumvc Caprumicqujduccin, co przlenim in ftuuiio, in quo nun-
 quain ant finis est uivcflii;atuii aut postencaci adempta taailcas altquij vel mventis
 addendi vel temerccredins demendi. Sed&Uludtiumonctgnome, nerumio quib
 Audio cteclinandiviiiainconrrarta currac,mtniumquconfilus vcliuus vel tot reccn-
 ciorum titubantibus invenris rutofe pull'cputcc intiltare prifex (jpientixonhiltii:
 quin dilcjt potius, depofica iaTcivicnns ingenioliintcmperic, puridaque philautu, &
 nostri iccuJi Sc veteris panter boms un frui, tnedendique vjam periculis quam maxime
 "vacium am pi ccb. Quo lane fi &C illi, & nos cum 11 Us, acque adco animis viribiiique Sc
 ftudiis ibciatis alpirabimus, procul dubio cum popuii ialiiite (cujus nos praiidem ar-
 tem profiteri ^lunamur) agctur lngnc mclius. Q^am fil« meneem quinon optet, c
 noftriiputo cue nemincm.

t

G V V t a L M I P I S O N I S

HISTORIAE

NATURALIS & MEDICA

III E * £^r i N T v s.

De Noxns & Vencnofis Vegctabilibus ac Scnfitivis, atque eorum Antidotis. Quibus aliquot Meramorphofcs Inicdlorum, tum & Viva: fc&ioncs cjuorumdam Animalium inferuntur.

C A P V T L

'Zt' Vmcnis, eommqut rfnitidoth.

Agno licet Venenorum proventu, quibus passim Anima Jia * Plant*, ac Minera Jia turgeant, ut vclis Orbis terrarum luxuriant. tamen propter primum Naturae mftunim accidit, ut quidam altitudo litmalura U noxium. Nam quod multis aimentis > quibusdam est veneno. Lepus marinus Mullo cibus est uinnoxius, at lethalis est nobis. at vicilim, quod uni est veneno. ut Ilt-borus Be Cicutahoiuni, quibusdam animalibus, ut Capri Stuiuo & Coturnici. est alimento. Et vice vclra AJoc viilpem, nuxvomuj **Fdcti** Mures & c av« cncar, nobis mediema estia-lutar is. Sic radix altitij *M* m 4 t m** a venenato fucco nondum repurgata, homini Icthalis, equis & bobus cjrterilqur animantibus nutrimentum parat. Celeberr quoque illa Herba Viva, *I*a* in* dicta, Oves & Capras pingue Jcit. mtennut homines. Baillifco venenum etnnaire. & ra Jij animantibus minimc. Non autem Plinio ail'encien lum > qui in cum finem a Natur J pto Juci testatur, ut us pro libitu homo, incurabili vel ammi vel corpons morbo detentus, utatur, ac violentis toxico ruuftocrutiacin & vit* finem imponiat. Nihil hoc forte atnbuendum huic genti Barbarx, arcibusque Magin*

Si modum tidiex, & in omnibus prope venous dtgnoscendis mire solerti, quibus It Ac Ibcimjiicnaut hbidims cau, pan **font** cxfinguunt. Manapia illa ex Atnuc deducuntur, ubi fiorrendi voti compotes fieri nequeunt, cum dominorum vitx u^l fidiantur, diindimxicrviculis jugi, incidit, ac variarum calamitatum impancunt, a J unitam illam liberat U viam, nemini non perviam, confugiunt. Verieno ubique obvio, fibimct ipse atrox manus intrecunt. (irarul. intei libi Naturx renuntiare, vind^{***} ^" que, dominoplus jullo feverts, reponere. Sed hxc, reticlo abufu, (ecus interpretantur) Jafunt: cum aninull non Iblum rationahicd & irrationali inftinaus fit datus. pe' quernic cartis omnibus dextre utatur, *bvn** & c vtrx unlufeligat, rugiatque nocuura. Quo fpectat quoque • pukbrum **Old** patris cloquennx Romanx de hmbu.. **Ran*** Stoicis, quorum ratio mihi pe> hatur, limulatque natum lit animal, tuffim lili ton eliliari & commendari ad le confervandum, & ad iuum ftatum & ad ca, qux confervancia iint jug **co** llatus, dil cnim, per Deum nmortalero, « quo non alium perci] nat utilitatem) El ipfa Vipera ad verius Vi i [cras conitcit ant i do tu m, quo venemt onwu & Venetians motlus alimntum non folum, fed & antidotum concinnatur. A Scorpio, Scolopendra, Co- Prui punctura ejus venenata curatur, cum ceteris remcil*ii retrjgetur. Sect man um, benig nam Naturam remedium denegalle, rit, fed pnti enemitkxiplurnucum .ddidiiTc atque oppofuiffe. BiCliiu Icthiicfo rjicne, Mu flele

•fteU virus,fativam hominisjtfum, Serpenti, VipafIT,'Scorpio exterilque vcnenati*
 * adverfinconUt. AdcoulacukNaturarruhiVeffcfine pan. Eqmdcmvjjudicris, ve-
 nau,aualcxiteruplur,L lint pro [uta;&ubtffccifcummetfgm turn, rnagnan]! com-
 politiones etusvietnfupplcnr. Folia, riores&rfrucius herbarum *Tdrtrfracd* & *Ctu*<f*tn,
 venena Braiihxtfacile prima, propuam luam unaquxque radicem oppoittum habd
 Antidooun. Bufoni *Curnrialiilque* mfectis vcnenatis ,kiliil*Lihtmbf*[^] dccantatx ilhu*
 anaccae , luccus i'urtufus, vel emis Tabati allperlus, pra-icntem mortem inlerut'.
 kirinualia hujuimodi luc producttOt*r>Indigc&il Hat bans, qti.nm-xercit.ttiliitiis.id-
 enjs,notiora. Blicnim Serpent u m, Vipcmr urn, Bufonum,&c Puluum veticnatorutn
 pinguedinem, capita & jecinora ichibus vcnenatis paffim applicant ; imo integra infecta
 Qme vulnra jruiixcrunt, proprijs vulncribus *wia&Bl it* fend combccdfil imoittunc.
 Qupquidcni experimento comprubant veritatem jam a Galeno i i.dciimpl. I Cap-
 dc Draconemarino, *tc* lib. de theme c. 11. affcxtatn, ahaque *limilia* v tterumaenco*
 tericoruniobforvationibus *6tnuixm:incSe* Ictlicet mtden rencnati; *1roprian* .umdo-
 tum. Podumego tertdrijilijua[^]vcneneratoruinjuui.ilrurasnulliffirHUruiiJiii, quam
 hepaci cjuJ'dcm anini.ihs , *6c* pwiln'mum ci parte applitfato, qua teficlllc iclliv eft
 connuum , tcttante ulquoque xperit-ntillimo Rondelcno; altquasautem pro remC-
 dio admujiflb tantum carneffl fjiifnrniinnimiili imoiccam. De quo exaftius in parti-
 cular! venenacorum aurr.ittunc. I but mAnifcAcappBcc[^]paitjp diverfas animal mm
 non tamum d'ivcrio ex p;imis quali tan bus proveniL-ncc wapehtmenco: lcd&: peculia*
 riqua ita turn otvultamm, Ini utaliqui loqui malunr, vtrmrum Ipcccicjrum harmo-
 niainviceniadvcmn: ficatiqtandonoxaiinvcaeno iuiefcadam vel illaramtolti, quia
 clicicicur vel cxtralutui jn<*jLT limiliilmem fubiiantix, quam pars exterius/pph. ita
 iulx-t cum vcnenoimj)rellft \ ahquando vero, quia extmguicur, *He*, ut ita diclm, ni or-
 tiicatur propter tonrraiicccem *6c* antipatlvani, qux parti impolite eft cum vcncti*
 inflt<9:o.

Hactenus de vcnenatis iebbus eorumque remedii s topic'is, quorum titnentio a pud
 Authores profanos non bluiii, fed quod facra pagina quoque in Hiltoru TobidE cap.
 6.H.&£\ i.ciihriinatjUlumlcilicct&abuiimi Iccorumi: Fcilnim annqmlitnum li-
 mul *6c* vctifli urn m ell'c. Nunc alius nodus, qui quidem .ikiuns videtur ind-iginn, dif-
 folvendus rcitat,ivililct vie irUibm&iIccinoibus quoriindamanimalium intusalVum-
 tis, quod duo IIII vicina viti era, lialrcrutrum en rum propinctur , m.iximecontunoi
 edant cftctus. Sicutemm venena nilimiicr pent is HsinocffaotsidiitGobiiptlasjeCBC
 cum AUio fuimum;Aipidujn vulntTi,ttcur Apri exlubitum. iplim denujtie *CAM* *is rabidi*
 heparioftuma&incibisafliintuniiViperxmor(ui,il)tU5caroine(ic.mir,ten:aiKcid to-
 raterecruditj antiquitate I Ita Fci Vipetinutn apsd names (htttttur vaicnum taut
 prriens,ut vix quilqumab cjus *Mi* unit I0Ile cvadatnilt perptopnam Viper* tarn. *m*
 rcl Lcopardtultra (exhontt mta Intern, tnliper coa^utum Hirci lilvcftmlubvetuJIUr.
 FeILcuncxttto fjuoqucocckkos : Fel pifici i Canis, unius grani quanntate dcietenmn
 eft.Sic ego.quxquati magicavel ItijKrlhcoiamiluprimo mtuituapparebaut,cum ftu-
 porevuli eterejtatiifinios *Inda* *s medicinal* ••s,co rumque iiTiitatorcs,expropinatoitnius
 annnali lclleL.IlatInt.lres vV tm; *tes: ex al* tenus vero aiumahs Hepati\$exlubiti<
 •flutem & vitam ptomiiille &c prxftiniVcJicqucalterum vcnem.alterum Alexipharma-
 ciccitibnlVc. Ratio IIIJUS rd (atts obkut*, quxquenic Ixpe toriit; n^c hatlenu*
 inveniquod milujikne lati'.tcicnt. I Isquidcmhxretinter authores, an •enena ani-
 malium, quorumItint venena, iint nutnmentum, anexcrementum. Sipruntim. baud
 facile cftdicerectn una pars .innnalis venenati magis fit vcnenata qpajn alter*, cum
 JWtnmentum adomnes paitn a ppcUcredcbcati mil quod mains lurnbus IH *formicef*
 tur autiancumi aur pituKxautterornliumoribus.qmbuivisilln: *infrantur in fo* Ili-
 culoverofcllw a btlis aenmoma cx.u uatur. Si pofterms,facilui notcft dlriratio tquod
 % nimiriinivcnenum itlud excrementium, a maita (ancmnea (ecrecitum, ad follicu-
 JumVelhs jnundciufe \! *entem ta* menmcam Itbere apctum, ut Ultcm alt *is calcat*
 addaturingciumquoqueHHiin contocandi. Neque ctrnn lacilceft yd *facaculi* "i<
 PluloTupho tot rerum .diolyncralus dignofcere , imprimi* in norn *ambus his à re-*
 S^rtxdoctrmx rundamentu ahcnilltmis. Cum ttaque Kcl intt *omnia que fu I in*
 / toipore, p?r,um lit maxime acutirnm *6c* tenuium, .vimque podid. *is folvendi, pè-*
 ttwraudi, uno4c crodomli iTCjuhumeccrtqanimaUi hilec admtum qualiMtihui mu(-

to ficibus fclx exfrerc, & (angofu reliquilque parti bus communtcare pot est, quam
 Gin alia aliq# par re vel humore conlireret hilec qualitatibus ddtituris. Qjjod veto
 rarjonem.11urdr.1rum qualitatium additamm, virtuces rerum (peeificar.vd iritendan-
 mr vd remicuntur, probari potter multis argumentis. Heparautcm,quandtKjukifni
 aliqu.ini lubcic cum Felle iirhtcatcm, urpote vifcus Fellis vel generarioni vel lepara-
 uojuiltcariin^arquchac ratione aliquomodo fie fimile: diffirnile tanien quite^{111*}
 lubet vim ipcciticim vaienatxFelliiju.ilitatiadveri'amirationont.- iraque limilicurfinis
 venenum punt, cumque co Ibinvolvit; rationevcroqualitatisipctiriae Fdli uli* am*¹¹
 main a uunuie, iplum vel expeJln, vel minguic.

Licet otii mei non lit recenaorum Sc vcreranorum Anaromicorum componere it-
 ceci circa orficu i Ipcacum &FelEium vivorum animalium ; enarratz ramen utnuique
 operatjoiK'sdiverfx, tavebunt potius eorum opinioni, quinobilKtremfjnguini: pot-
 tionem a tel'co&: rxculento fegregandi officinijecinori conceJlerint, quam n^ flf''*
 busartfurdiHelmontiifcentenria arridet, ipfum Iciltcet Fel luliJmm jccoris £ 'ul'¹¹
 guinisclamitarttes. C^npnc iicurinbcpate&: (anguine alcxiph.ini iaca videfur laterC
 qualius adrowcaquarvishiganda Sc obtundenda id»nca: Ita c contra Fella quorun-
 dahi animahaw adeo videntur degencTare , uc hand ticile quisimpuni ca allumrerit:
 nucto tjuod.iiiquormn venenatoruml-cfia, qua!li.itciiu deleter 11 prirTiatum tti^{cent}
 liveineautc , live per,dolum CJ exlubita Hierinr. Etemmurmlul vulganus apud ^ll*
 ntamaUdqne veteresPracricos, quamTaurt, Capri, Virtili , Apri, turn Sc quarun-
 iliin ,ivmiii &r pilaum Fdl.i vel (ola , vel alijs mixta, conrra alopecias, oculontm S£
 aurium aHedus, aliaque mala cxuis appiican, quacenus vi crofiva Sc ablerfotia admo-
 dum fiiixproficua: ha quoque mter venenaqualjacunqitcab animalibtS ddnmta K
 mtus ailtkiua , rtullum prxfentms, atqtte enScaciusquamiplumeorum Fel agnofcorf
 axjue Balbart noftri Aincricani.acabfruliorisoImcrudirtoniiMauntaai, Arabesit
 Grxci- Cuiustaliis&rabuiustantuinabcfutetexoleTent, utcecontrj rantjuam lubernuJ
 flatus extremoi Miindi iinhi cui pervaieri t, atque etiam nunc in Indorum anim is, pro u
 dolor, virci acquirat cundot

Ciuamvts nulu occalione multotic^ dcterata infinitaalia nondnm ctelotare li-
 cuent, ca tail en tfbqakpatai , pollens ulteriin indaganda relinquo. Nec en»n
 t'jeile est veneni ipcaem cito dilhngucrc ; neque etiam(icopnorcatur,prp>tniisi!liut
 propimm alexiplurtnacum liitcurnt. Accedit, quod aliqm repen-intur, quxin Kuro-
 pi venenara, hu vdea , vel laltem minus noxia Tint, Sc vice vcrta, qttippe ranx &: pift''
 ciili iuc danrur prarter opinionem venenari i E contrar 10 formica: it Ix gran J j or c i, tun*
 BBflKsaliqwM icrpentum. lacerrorum, but'onum,vermium&: glirtumfvlvelrnm!¹
 mis iiiroliljMTr delicus babentur. idcmPlimut deAfruj coofinnat lib. vr.cap
 1. ^lib.v.cap. j«. SeaJiger Exerdt. 185l.fed.4. In Imlia atqtte vtthiopia non folum
 uiar entes multos, led enam cknlentus dan, IU utOphiophagi dtci pc
 Pre ceteris a item in Brallia, ecuitpedes Ctrfki Sc Ctrsmimrtim virides SC ni;¹
 cvifti-ratMttn impntnn verm« III Irumju Sc Cdrjtmsttn\ pmgues Sc albicani es, inque
 medullo! silvestrum Palmaruaa truncis viventes,inpretioi!lis lunt. I'limlib. xvii.
 cap' 1*. Athanus lib. xiv. de Anunalib. cap. 15. narrat, vermes iiiiuque ifl ubi
 ...

Innutn«A.ilu ponattofa a Tapuyaif fandoaccepi, quar, quod eorum atiqiw ^
 ldt-rhdciv/tlcbjiuir, lilennoprxtarco ; tanrifperdonee ulteriorecmvftigatic>ncat
 qticcxpernnto orum vent4Mmg>illuce(cat. Mulucquidem inter luce notaru di-
 ptiluna , aptu,, tJmen (subJ, LUH) innoUUI adeoqueneglegra.ut rara vetti^a bo-
 um extent, unde lu.ubrat.oncs phyficaiq Uft
 p* * 1 1 1 1 1 1 1 1 1 p<tim pretio fit' preabu*

»III " utr .fuu.fMnn.libcn.l.v antidoti: di-
 tmt.miav.scfficaaffitu.herl ias colligunt,
 ££SSZ! il^iifnuo & ^t.an.r ru Jq.* pcneciftii,
 p
 ».phdtraacfortfl<p4>mpled
 Etn &U»
 ...

est, tleditz. Ijudmirum, rperiri ctiaminter Ofrnlbanos, quos inianahze Sc rila credulitasinvolvar. Pudtt profc&o, quon/ndigiic homines ca:terum curdamancipidum& pccorumluorum exteni'js &: uuexnoi affc&us, nciao quibus prxiisa (ccuratosg^onaii ,me-unqilL ioaeduliucem hiud p.irumacculances , audivei. Quum tauten quxprimum technis impoftonun, vcnt-tiuis ac magtcis incantamentiM^luTljcacrant > longo port ccmporcingeniiactem inrendennbus, deteda ftol. Linnipmionemcxemcriint. Nemo equidem tam excors, quin iatcarur, plurimos .ecer expectionem Medici, tiera ar tem, abfque manilrtacaufaJanirati (t&niivd " ctfirio naturae folo, accedence imaginationis vi; quinimo vecurdu porius cilce> .linauili Ibsqualitatibus Jknberc&occuItJsillasproprieateftoHerc. Sed hac ad pra;tbgia aut pacrociniumimpoftonuB recipiunt. Verba Sc charadcre*, imulledicinzdmodum, iyropi He apozemara hominum, inquitParaceHiis. Ex Agyrtis SEcircumbraneif quiplulculutnupitua noruntquo tempore & quibus morbis lua amuler.i inlbtuadt. Si iuceillrrc<.careat,<;4rcmcu(attir. In nimiiiHicnim qui pccat, omnium tit re us. Inmyftertis magicis, qui cadit lyllba,cadttcau(a. Plbecula maicimedicadica ejuiiqpdinugis,plus fidci& (pei us cona; \cm tilli (pecie rc^b. Orationes cum cerci^Lxrcmoniis diceawu fufcipic, irjam vi\ denutrmitratit verbis vi jortilliina:im. iginationis,aliqtiamcoiivakii.cnriam (entire le datniUL C^uod ipium quoqueGaltrnusIns verbidreUacur;pliorciianat, tutpkiicsfidunC^VndemeiirutredulosAgTippaadlakra magixcxrcninnj.illii .Idmiuic. Sed longiui propectus, dual me tantse creduliiftcis pigct t*dertjuv:revoco me, & n\ vcnenatorum enarr.UKinenci. Quorum occultaequaliisd abditx, quuque medicamentorum propnetate tqx per ext- HI tuent rvelaca) luccurrendiim. A

Inter vencoata Braiiliaranimanria, Serpentes primum locum occupant, eljuorum filmiero circiter viginci liadenus mnotucrunr, m lum ,f<otgutcM, iive lilty*, Ar*bi,B>M-bt, Btkaiiki, Gno>,[MtaUu, fouimngj, ttki^fi, B*U*f>ttsn£*> Hotpik*, fmrmm, tAmntna, ^Mrntmifig*, QuwpiAgutJA, ll/jir*, Ufafxteiu , ik\$btliet*,Ur*ric4, AUntm*, Tswtseys, & jtmoreptmm4,fttcnriiitlbrM0j,i]wviim pofterioresquatuor lunt Ajignes aqtatiti. Hos oinnes Ierpectes generalinominettitVclA&m appellant, quibus ex iuo jibicno, &c pro Serpctuum divccfitate > cognomen 6c agnomen impnnunt. In quo quim iibi iwn coiillenctdnnniunivirivne, tic utadvciu'a;qucacipuiidigenzrluchucnt.Promdcbenevolijs lector facile veniam concedec, Inn his exodtsrite diftinguendis, non omnibus fatifiat. diftcillimum cnina tltxa-quu vtlarHrmare venratem, vel fJftmnniunrefcllerequiaperpetuus error um parens clt voca bull aut rei alicujusvuintas &: limilitudo. Frcquenciores, xdes &: iilvas perreptantes, in line tiabitato Parnambuvi truchi artingo; reliqimriim minuscognicorun naturam cogorprzecmc. Horum Sapeacum Amerctcanorumaliqui: risminusujiiicnoxii,utcunq; tamenm. |ores & vegctioresiis exiftunciquafilurun um cat or cternus nadvaminhifce &igidi| amrmuiibm intendae Tantumquacoct ut his rdaiis vcnenatistardiraspuilirattnbuiaCardJim, ucnovcdm AngueManra:ccleritatis,uc6gittx (imiles vidercntur. Pra:ter Galeni alijrumquctefhmonia ,nuiluiimt argomencaabip&esperknciacldiuDca^Que etioconr, teiuperient nadam cOefrigulam, omnen 1 Bccoruin S Serpctum cohurteni, confaAviccmia:opmionem; licet quorundamvencnumardorem lummum mferat. Nam noafolumcontaftw Epfefhgidusvd nuynn.i jililate, lloc.iriruir,(cd corum pfenqu cad nicnli"! aliquot vivi .iblquctibordtrvati.lioccontirmaiUitumtimrn li quid dtulenti llhs pr.rbcitur , comederent. Itcm ccfatur Scauiger commentari« m Httforns Ammalintn, I. i .i.Scc. Cxterum qui pi ura volet de Serpcnibus, conJulaj itliani ScimYii/nn Gdiicn Hifloriam Animaluim. In illii enim qmdquid Vctres 6c Net ue corum oatura (cripJcnmt i congefturn repent.

Serpemum vintiuinun capiu poti(Iimum latere, facile liquet, quodrfcolioijihio-
 • -is bene hat tiffi, capitcamputato: contrariumveto itliscontingerc,ca-
 ^joi un mmiTC minima pane deguftara. Capita cium meet rattrtu re-
 medu advcilui fopentutn morlus rdcnrarifolcni ,iirmoxdcmonnrabitur.quafi d-
 lumacftoatrox venenum iDeo creatuv^uin hberakmin raedianaopcm(uppeditl-
 l [* <tatem Crejrons huiniluatcfiuperpetuo exatecent .Porro
 Mlcuuiquevenenum.nunccirca dcnti mWivj, m:
 ndc pat ere puccm j quod dchci mot tuorum let dent mum & canum

EVegunt pa/Em in cavernii ic ^bomm mincis, fuftairani k glinbus, bufombat,
 ranis, aviumque ovis. Teftibus ca fait, corumque loco mearu duos habent ficut pi-
 fees , quifefnuieimpienrur temporet' itus, laftent n.jueermiiiiirhimmrem.t oent
 compicxu,adeofibicircumvoiuu, ut unw, niffimari biceps polTif leant in 1. is alif-
 qtienaruralibmfunchnibin vixquidquamdifFerre ab iisqux Auc^esin Alia proui'
 derunt,depechenderim. Ventriculus laxiori intefino fimillimus uno ductu ad caudam
 pto duatur. R<ncs & L vrcetes quidem apuarended nonvd ca : quali in hoc cum
 avit m aluttjucanimalibus ovipjns ptifiando bibenribiiscommunt cftet, \ouv< nque
 tjiuk-ciiiiique m alvumcum ftrercore depenrenr. IiurtTicorrubiHintinitapeni.
 nrm (tmtrudimcra,&g!obuloriim nn<lo inter (e quail aggfutiiuU- Itauto¹.
 plerique Serpeiites diet poftmc, rxeptis pauch, prxJtTim Vipens illin idrsritJ ^^^H
 qux inter vivipara recenlentur. Ni>n tamen ad opinionem iquonmd in fcriptorum,
 cenrium, larumpart^quafimorx impatientes, v'erump Ere, man emque enecate,
 quum utnufqik ic\MS Viperx m>ivariopofira^moreceteronimaninialiunpcepereru¹¹.

An vrrobibiturx&coiairi, venciiumdeponanc, hshxrec inter Am
 haftc nus incomptum fa tear. AblncolispaumobfcrvMur.AnjTii es & Viperas inlita
 rtmor<aCanrr>>abhorrere; turnquoquePorcos abiularibs,ii iustinctu naturali fa t->a-
 CTonim du curare.

Hxc de Set pencum , Anpium, Viper arum natura irwenerc dtSti Miriam .
 5<n rales qu?que caurtonw (auaatis prarfc^ibendx. Primo . unque vulcratus ab
 aqua libi caveat,licce Oppianm&ralnde Cei I s Liby c vulcratnaScip
 Naturx fliiviislcmmergere trftentur, utcucentur. Hie aureracoQCnti um datur ex-
 periri. f^uidiverfitaterivenciiorumirantidotoruni fiipra rnarratonun bene co<*>
 derawer^, caufam fjeile percipitet, cum diverfi i: uiulitati, itno co: trara sub mdc cfr
 randi modi inde exfurganr.

Sectindo fhtagi quuque, utvulnus, aperpctuo illobununi genf< intn
 ftam, rtatim diUtetur , fanguis non abunde pro Huat. Mox cjutei us tum potentiali-
 bus mm acul_ libus pars lefa munia turvel<ll rpetur.

Tertio decantat i iHa potto (srmt c\ Mt*dth*<41 jcta, largicer p* i etur. Hec enim
 fitim , que comitari folet, non fol iun tc/bngutt, led pecuhan VJ jnudotalu
 (aneuuutt-juc ardotcm nut i

C A' P V T 11.

'Boipnitutiga, CT 'Boifuaiba.

PRtu. ta ilia atrodmn Serpenram occunt *Btumtm*^*, quam *ctf*
 TjwffJW-Hiljuin.nolHjtts OJlri-flmc ' i.i/CttfMr/noimnant, j
 quod biunun mftar tintiimabuti cauda cdat.In n i
 t-mtderucrprorcptaniutvolare vidatur, idqite velt
BOICINIKIMCA.

reftria. Hui tam perniciofo Col- tbro, benign* Natura. caatwnn qiufi r
 tacul - addidiffe videtur, ut il-
 qualecunque pecus vel juv- ve fibi caveat a vicino hofte. Brachii eft cral-
 litie, longitudine inter dum quinq; pedum, lingua bifurca, dentibus longo & levib-
 color - fco & ad flavum vergente. Venter f-
 pa eiogezimas, pallide flavefcentes. Qu-
 cauda crefcit, ita ut Serpens decem annorum habeat creptac-
 tos, femidigitum latum, fubftantia i Ixvi, glabra, pellucida, ficca. Irritatus in f-
 contorquet, itaque f- C4Vct UIuIUUC, 1 ; on parte fe vindicet ab illata iniuria.
 Cauda

Caudæ extrerit. tre manu in homiim iinmiiri, pfercem intere conteflim; vonenmu aut em quod ore vel dentibus infundit, multn lencius virain to! lit, kx vuinere mot M - Hies cruenta cllujr, car olivet, ulcuJque p-iulatim lerpilr. Ad remedia extrahentia , vulnusdilarontia, icahticariones , cucurbitulas , irlipan txUinrcrujM pollit, ad Vin- cul; idlinamluru, iJquejiuro hc*pc\ cui remedio nuximt fid wit Jüpct (htiuli Inco- Ixi fin minus, caoccrio uxcdum est. Interim dura venci qualitasad Ciirpnetrar,cu- randum ut interius prxmuinatur 'Ttfteta. hau/tu &: fiico em [pi arftantiilinia¹ i Ierba colubntut CtMtmbi Limonum recentium,liidoreJque evocanubu* iniiftiidun. Præfen- tiirimumprxcaBtensremedium, quodBatbans contraliujitiaut^u-iiik. "P^{en}- tis mortiii rertac; til ipJiusnocneu uiput, quod connindunt, cDiiutumcmplaJhn tor- tnavulncn «:alcosapplicant: vianifquepartibus wrenaaTabacifola imponunt. Prx dolons atrocitate iaa hutnair membra cum teliri /utcciln. Cui remedio Iimui addum, in oixuu rerc inodii, Ciltvam hominis jrjuni, qua perpctuo parrcin aJfdatti demul- cent , (Plinius Kb. v n . cap. I . Cialcnus Ub.x. Sunptic. Scalier in Hiftur. Amnaai. lib. II. cip. 18, lunclahvxvim quoque agnofcunt) adeoque his antidotis nirunturj ut del' i'Ctctjfiinillis von compotes non nant. Egohxcfi limiliarcmedia ,quxlon- gaiIliiCxperientudLa.ivit,jiiibentc necertiltate, tubenter him imitatus. Non Inrcr- niit: endocam«neaquavener.-indaanciquicate Sc autonbus nobis hint relida. Ne fiimmm tanefe luicentivitiis, aut pctcinacius adhxrerem veteribus, quibus negatum tuit Orbem Americaiiura,cjuiqucanin-jhurnpcculiarcingeniuiinquira:c,

BOJCVAI'BA.

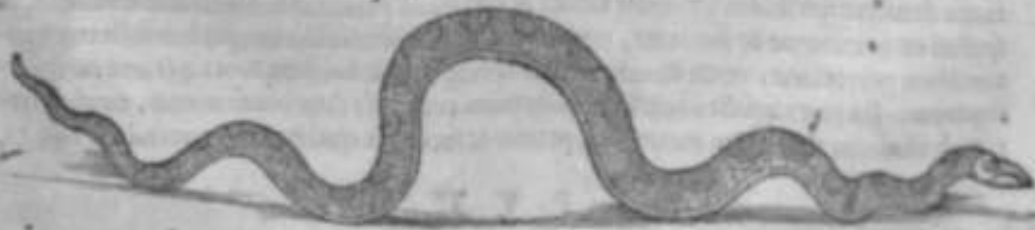
BO«f*«t*ScrpenseTj(ntic &ji>iil;itiitJinc5«fMf*fimjlis,fc<l colotibus dArrpans, qui>pc lik fine auculis, conumiato Juttu „mrfriion corpons medictate iffgricance, polter .<in verocft Havcicntc. Mire quoque citral iofus, c im omnibuj Serpentibus vel iixime vciiciuns perpecutn bellum cx^rcet, colque inlidiofe opprimat, imo venena- [UTimum BHfimim'ttgj, Ipcttantibu! natoribtu, iiiiLjuando devorar ique adoo taincn venent nepers deprchendirj ut incolx carnem quj.comederc non exrimefcant. It a lit in! 10c quoque Serpenteoccurrac illud quod antea monui, felicet in tuto rauta ainbitu nJtfl pene cflc, quod cmpiamprzdx non fit, ic niJul c contra, quod, nonalte- nuv danuo vivac.

C A P V T I I I .

Curia U, Cm cithtga, Ibiwca , & •'Boipeba, B moriboum
Ipccies "penenati/Stitke.*

Crnrttudk anguis crall'us cinericitcolons, intenus flavus, ewernis maculis nigris distinctus , & nidem uiCiftvil (quamis vcfiitus movem ic incerd um duo- k cimpedes longus. dpuedlcorjipreflionquamplericque serpente. Mati- mcc(lvcn.cn.uus &: plurimummetucndiis, licet caro cjui prxparaia a Barbu

S v it v C V c v

comellatur. Nocere sapiens in gyros se componit & mfidiofb lalturuii in hoften: fugit homines biosus, grandibi ^drm,bmarma«m. h*«^{1H},,mill, vrnoium r capite, ico^ucBrifi- rui intercepto quantocius c ••r'^rapuwntkemitTTiunthumo Ahilloita, owxi- •inc, irenmribui, lornnribui, arum del.qu,,, fehnba ardmfibtu, qi •mi a*, ipladniquemots', ifltradiMiMturtJera .aJHjuin.: & celerius , fuc- cedit?

ccdit: Prxcer cnarraxas qua! ttracevpreuJiarc est huic Serpenn diabolicOj^uod ex m
ctus virulento, ven-T erodi vidcancur, tantamqucintammationeni Siardorem est
ut Jlinguis bulUcns mox c nan bus, aunbulcjucc, imo manuum & pediim unguibus pro-
mance Cujus pctiicne propnetatis LauJaadcalctinlmiuscjpitis vemilainrur. Htu^c
malo fi qux Medians datur, ipuus Serpentis, qui morlunnnculit, capuc cmplaftri for-
ma, vulneri applicants*) tumAlJiumfli: folia Tabad rccentia,levitertantum ab *g^p*
Jiitnmatacta,mtrabiiiti:rproiunt,cauteriJ loco. Idcmprxftatcontraliujus, aliorum-
tpc Serpenturu raorliis la^iicisC^j-rfrwdccocium, uc&pulana ex Mindioca .quxt-'ii-
ridicitui .Omnium vcroprxiiaiDiruiiueftajuidotum, fuccus berbx colubnn*
tones cnarraca*, C** v.t didx,qm partunhaufus', parcimruin en appjicatus , me aiiu-
quepraricntibus, liticiacos refhtutrunr. Dcuuiciuct:eduntludontera,veJ jplo IbtU¹¹
ininoncv«uenter exhibits, ut iunt radices *Imepebs,;rucl, AULvftty UborwAi*, inter
iuperque ddt ipea. **StCCUS** Linu>num pulillorum rcccm, *refrigerand*⁰
& alitring cndonoiifolum,fcd5c(pca&ca qualitatcmodiccairumrusntrifice prodefi-

§ V - B . V C V - T I ' N G A .

QVi {*r>iatinf* nomen tenet. moic & longttudincnon mulrum inferior ferpt
fiucm\ venenata aorc mqualuacc longe luprior. Duphet ordine dcntimn acutii
moTum, paulo incurvatorum, m titraque maxilla armatus. Cxterum toro corpo
elegantcr nigro & albo variegatut & fqi>anK>Jus, in caudam mliat fuMilx at utam
dcuncns. **Dewftablfa** lixc bellua omnibus merito formidabilis. Mori us cnim ejusdii-
h\ iJlimx di curacionis, Ucetfupradida r.-mcia rite adhibcantur.

I » I R A C O A' 8 C B O I P E' B A .

ITTVicitceditIcrpens *ihtrask*, varicgaticolons, albis, nigrisrubniquemaculii
X1 - gniS) VCXIKC cxrulco. In meiiieate arborum vivit, uiide miidiofc ddi bt ui prxdafi¹
qualemcunquc. Vtriuiquchujus inor/Us, iicut 8c morius quoque icrpentis *Supc*
mo dum cii vcnenatiii. i: pell n na lymptomata infer t, haudlecus quajn *furuuKHM* aBr*
uJieoubus exert itationbn *ipfe accepi, quppela* uguis quancocius inioifn, exauribus*
naribus, Sc oculis profluit, atque, niiniLinmfubventum iuent, moritux vulacratus. fi vi-
rus nondum cor mfecerir, carncip(ius anguis cofta cum radjcc/m/vid^ww^./W-i/u*
yi> >C4fp&s^CiPjMb*, i - iiii -> lummitanbus *Tihdmhi*, ex vino interne cclubins, recti tuun-
tur xgri. Snipa arboris P>>«4b*jvulneriimpofita, fangiuncmundiquaqueprofluenteni
iidic. **Rftfen** quoque cornu bo vis largiter cum *dhffdi*, vcl **pafiuu**CtfrsM, pora, cquo*
&: hotninct curat. A. Idatur rxtcrnumremedium. cxcapite lpfius ferx contufo, ^ cum
CMfiihcTha, Sc tantilto fucciLiinonumalnique ejulmodi ante enarracit, prxpai. uum-

ICum lupra nu>tuerim, ranpuinis fluxumexmorlu horum(crpentum excitari. noll
tamen cxtltimaiuium, cum , vclpcrconaietasfoluramodo vias &: modos, vcl ex com-
muni ardorc. acinflammationc Jedex/pccificaquadampropnctatevcnciuiia^uJin¹⁰*
tins lubftannx dixcruut, pro venire, qux fact a continui promnda folunonc, tunnc* **OCf'**
pori -. porosoficiaque venarum&arteriarumdifrupit, undc exangulis oail¹¹¹⁰
SC aurium, :mo& ulceribus confoldjadis, ianpujiicmprortucr« videmus. litunncⁱ*
lentialibus morbisvenire conflac. Tantaetium parciilxfxfitcombustio&rdcnigfJt¹⁰-
tantadciuque fpinruum vttalium lubita nrofr JHO a permcanc lubnlliniiovcneiJ*¹⁰¹
fpaTmnc ir. aiutioneHe iiccitate, aim ctumcxfanguin> aliarumquehumiditatumna'
turalium privatione, vocii ianlvclirus rntceptio, i tandemtnorttpfanun raro sub-
Jtq*iacur. hau^exiniiditoloocympt* onucmconcu i fa latis confir metur, fjuiim h**
riiBltihaliuBiYulncm roinjnjme cx primis & fecundis qualiutibus petendam cue.

C A P V T I V .

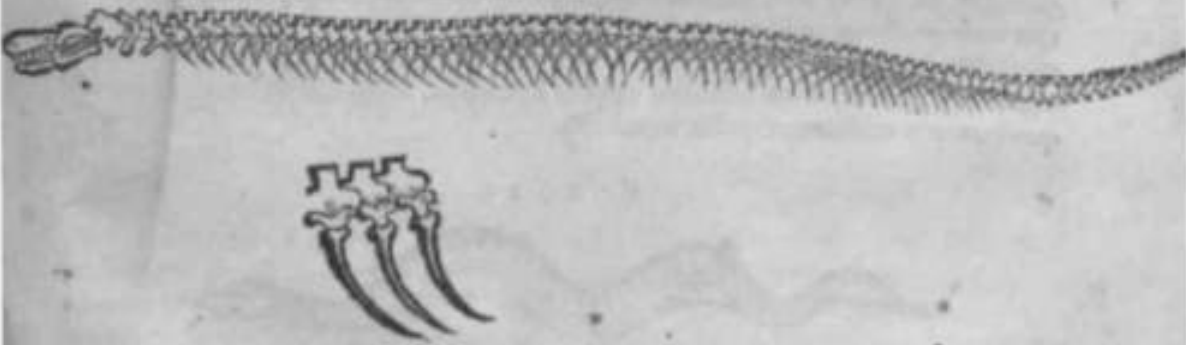
BaiffU

B *Si quatuor, five libys,* Serp<wium oinum &cile maximui, femur fere i hominis
cratius, Luitania Cebra de Feade dicta, quod Dorco adev **Integra*** dxvM
fugendo potius quam masticando: Ita ut Plinio C_ 14.L 8. fade
de feratibus que Cervos hauriant, *. Ue AM Serpciitqu* tenpore Clau-
lii m<ante¹¹
deglutit-

B O I G V J % { T.

deglutit. Exfutun genere quidam o&odecim vel quatuor A: viginri pedes reptiuntur lonp. Cincritio, fpadiceo,ctcgantilfime Yarcigaro funr. colorc Tota pellii <Ai-Verixmagiutudinisnigris maculisqualimcarnaris decoratur , in quarum centra albxconluiciiwirmi.utilx. Nonxqucveno ,ut multi alii, curgent. Carnc corum albanon (blum Liiigenar & Nignia:, fed & nofratcs vefcuntur. Famclicus hie Anguis vel exdunctis profilit, caudjccq fuz duobus unguibus armataenitens, horren-5cferigit&:ftremiccunitcrisl)omimb^fqucluaatur, ic fibilai irritatui: vel ex arboreinuiiofein viatoremdeiht, cumqiiievalidiilimtsceinptamplcxibusjita ut vel (b-locmplcwij mm quoquecaidari^Kiirunc in podiccmilTimida, mcnmac. Nec mi-
 HIS v.ilidiatque terocccxiftunt uigattci, AhAribiffwMriit, feriquoque & iimini-
 businuiiicant*. OmnesSerpentesluhclii Si.mulm vctebtis Sc eqilis fxditoicx Aiu-
 tomcanimadverti. Anticx & rocdurpotiHunum corporitpartct fpiritu atuAto fiipra
 fidcoa rurgent,&: foruoribuscoftis mum ex, nonfolum ad Jn(idto(o; faltis Jcdad d-
 tiend un pradam longe aptiores cmciunc lus belluasrepctwes: Coftatum cnim ope
 inacis prutundam & validam fuflionemexercnt, idque in commodum prxdx ni^x
 velnancifceS(i» Verrebrariiimvcroroborecufctantannir & criguntur , carurrujicplu-
 raiiutrc coinmodius fh gyros quocunquemoventur. Scclcton Tujus Serpentis, in In-
 dia Oncnuli !c Occidentali fjiruharis, omniumqic Braitliciiiiuirt tiejc principis,
 Tlicatro anacumico Am^clodamenii ex BraiUiaa me nuil'uin, Icncnuajn nicauj con-
 iirnut, titut ex line appoiuu it one vidcre ci t.

Inqm fabrica oflea prx extens notatu dtena occurrunt, quod maou pan c
 anipluiKimcmriChisdemonfratcum acutimmii & longis dennhuv Demvert
 pli^quamffpuagintaconcinno&: pcrperuo nrdinc ,tervice a"Kjutixcxiiifuwt-i¹¹
 compofita;; **capiti** autcm **proptoqafetfit** majukiil x lunt decrefi entcque ordine abciitit
 quarumcirtct viguiti pofortores, conformutionc 9c ficut* nomulul i

exteri discrepant.
 lctus eorum vi; **cenfecot** venenams, & per fr abquando ,wl Ievion iaJtem ad
 to remedio, curatu T. **Ira** utnter rabiofos potiuj qium venoiato\$ Serpentc^
 beant: quibus *Casinana, Manina & Fena* annumerare licet. Cxterum hic *Boisay* adeo
 •lu Cenris &: L*^{yir} ; ; r w n .icis tamen necatur, patulum ejus os turmatim m
 [qmimc<dem Forfucari pai\va v>pcra;*w*4 mfu^m abigiimir.Quail mmmira
 nihil

nihil cam potens fit in certim mruratu m rebus quoque Immanis) quodeverri non pot-
 liramuito inon. Icairfrpieiirisiitjempct in animohabere vccusiHud V. ^{genia-}
 •am, E*»i 3 ft^ n*** z»*.n. Accedit te Phnumum illud, I. xi. c. XJU \ > bis ^{verbis}
 Scpenrem (loaiil*) cum libtut, necmc lingulx, fauabuicjus apprho ^{us mordicus}
 Taliicumapud I^Unium legutit, fidcra multi derogantj quu via aedtiit, niii ^{que}
 vtdenc. Qmbus Vo(liin'm lib.de IddloljtnaCjaititium tf ^{pondet, scilicet quod illi}
 noit vjderunt, *carnerefuUinde* vuJgaro aiiuiusj qiubuJcium li irniicmeni ierere ^{non}
 gravaremur, pluraitiremusNanirxarcana. Nunc JMS rebuspulih. ^{is, aut se} *cnfibuff
 out iimbrjcvii (Kidiisoccupati,mulLi noa conipicimm. qux illi, qupstonttmc-
 re (oletntu, viVfenc&obfervint.

C A P V T V.

Ibibobod, 'Boiobit &• fcacScu.

INtZt infctiJTimos facile Brjdijclcrjwnrcs est ptlcher iMvbit*, Ctfade C<r.i Lus-
 XMV->dichu: duospedeslongus,&p<illii:cmimnumimcraf!(n , vrrfi ^{posteriorem}
 pirtem teres Arinfrar fubulx acutiit. Tutus venter est albus *Be v,* ^{lenda, dorsum &}
 latetatiocta- Caputa illum.coiipielluii, "mli ttrdi, protmiiiiindu ^{ingens, dentibus}

I B t B O B o C A.

cbGcus. coco rertice fubet /^juimuUs atbas ct: ^{bicas, ad oras, nigras, hinc cinnabris fe-}
 quintrnucula,cuju&fquatiaac y ^{et oras nigra. S: iu (emper iubrJm••}
 tut nigra, hmt ilbJ, 11 r ^{cull est, hinc sequi-}
 g ^{tum nigra, hin, ubra, &: I}
 funcni'j;r^.-ilbartimauteinorjcr. ^g tile ^{duae albae, & tres nigrae simul luntre, xq}
 fhimituraspcric'tjitur, & viftjr. Lenre y ^{tilc} .rnuturumlatchi ^{• qw>j}
 qtuncum puliliritudine , t-intum quoij- ^{• r i'»>MI^ i11.11}
 cjiiv venenatillinui,non exteniplovitam depalcirur, ted urde Ic |>romi>
 anpUltructjpite ^{quidem Serpentis cor} tcuuawA: dicacicer JI'pt'(Iro. fti.'
 te *iktmia,tw* ^{n & succus foliorum} I uf*t>* tc *Cuttu* , vulucn inffiUami, i: per:
 tpod cempm extubitiu, expdlit *inu.

B o 1 o' 1 1.

Serpens *Boiobit* Brasiliensibus, *Cobres verde* Lusitania dicitur ulax est longitudine & pol-
 licus crassius, coloris porracei AC pulchre mic.iiiis. impjomc, lu ^{gua nigricante.}
 edificius gaudet, nec ulli facile ^{noOM ruli irnutu*, n>K<Wf errcbr* caudac m}
 ttMiiJiunmapprehedij. n>rti» adeo hjbetur Tenenjou, ui r<uc ^{diu quantumvis}
 mmmo^rc proddl cwiftjue hert« moOor-iitiHH^ikiv'aun ^{ex aqua pota-}
 quidam gregari. •h ^{AnflteMth^} —r-iAAIiiii urn ^{prapit. Mlet} li ^{forte coitent.}
 ab eo intemore demortis, paucis post diebus, toto corpore tumefacto & livecente.
 deficientibus radicibus *Cas-epi*, ceterisque remediis frustra adhibitis, quam mace-
 ttmcxj) iravit, praesentibus convulsitonibus.

5 A C A B O

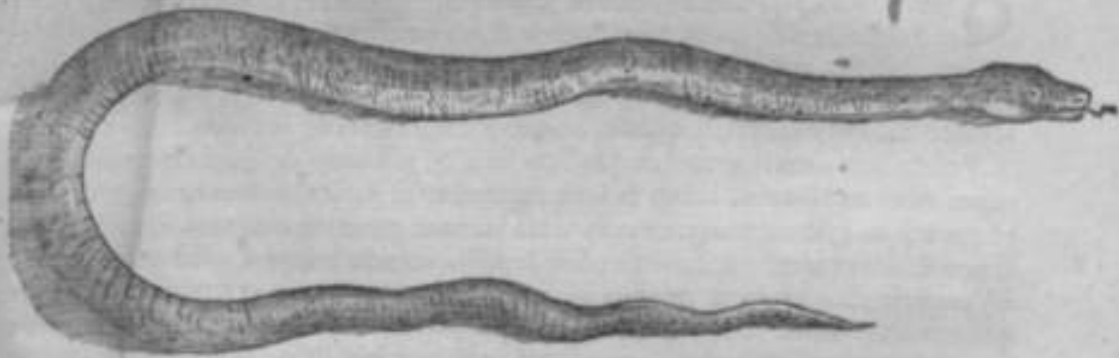
IHe qui *ficdbou* vocatur, inter minores cenfetur, pedifque eft longitudinis, digiti i. *rafi*.
 iitici, terrei coloris. merito a *Luicinis Cebredec^tpi* nomen acccpic, quia colore & fi-
 gura climaccsillas, chordarum infarrepr. i. lites luimi, xmulatur. Hinc fit ut viatori-
 bus facile noxam inferar. Morfus tamenejus licet vcnatus, a fupra di&is rcmcdiis
 refituiiir.

C A P V T V I.

• *QuinMia*, *fBoitidp6*, & * *Cjuon*.

S\Erpens *C&nmamtdiQuK*, cftoblongus octocirciter palmos, ventre flavo, dorfo cle-
 i igniter viridi, inter minus venenaroshabetur, ovis viclitat & volucrlbus, turn
 "quoqiequilnilvisinlcftisdomefticis. Adco fc cicurari patitur, iirmanibus tr.i-
 fteturimpunc, nominc mquelcquaturrepcaido. Capite & ciuda ricclis, ab Afris
 fc Americanis Comedicur. DepL-culiari illius antidoto, nihil certi adlmctnihiconftat.
 Vulgaribus Alcxip Jiarmacis fupra cnarratis, ltialum fi quod inferc, facile expugnatur.
 Familiare auton illud decodum antidotalc, exradicc *lunpcb** cum p.iuxillolalis liuc
 moriuifxpeapplirandum; ncneny*»-«^f viridis, irque in cata{4aimatis raodnm con-
 tufus. Deniac fineedficac ulcerius urgcac, pars Ixla fcarificctur, moxcjuc vivus gal-
 linaccus pullus impoiucur.

BOITIAPO.

B*OHiMpi* quoqtic inter minus noxios recenfirtur, roftro eft oblongo, torus anguis no-
ve m vel *odo* pedes longus, brachium crafl'us: (quamulii veftitur degantiooi, (cd
 admodum parvi5, fcre n iangubtis, olivacei coloris, in venrrefllvdccm: rants *DOGA*
furum viQiat. iiTKarus, mordct, fed vulnus facile curabile inHigic. Pofticaparcein-
 ftariubula: acuminacahofcen qtuic (ium ferit. fiiperftitoli Indigenx ftrei uc co...
 ccndiine, fzniinasfiiasfterileS| re-Idi faxu Qdas, fiaU<jaoiciei lunibisi]larumjcrpente*
 jii jftricencur.

G V ^ N.

Acccditingentis mnlis ferpens C#«»Brafilici) (ibusdjus, colore exruleo. Velo-
 uilimus, carcerum InuOci—, nili quod admodum ripmus fit, &c iuiuiun ovorum
 & volucruni helluo^itut *HctUctugerGmMpidgiurd* didus. Vterque cium tarn vel>
 tn fupra tjJbgi J orbonim fer, uiuur, quali in aquis naiarent, *He* ibidem volutrumwiot
 depopulantur.

C A P V T V I I,

\ *Pipcrx imuhtii* *ffime*, *Iatarace*, & *Ibidram*, *dicle*.

Diverfx Vipetarum fpecics nommr *Itraru** dcfignanrur, quarum n minu ip-
 pcellatur *!*r*rign4fu*, ultra deeam paltnm lunga, qux morluru prandiuk ulnt
 protjudjtciuc^ aJioquintutui tedus, circa quui potitlimuinvirui Utct, qui
 eft lu-
 m

G VII Et MX PISONIS

est humor croci colons, a leco po(cns, tit vigintt hoturum (prio homin es de medio tollat. Vtiaam vronoxiuni JiocamhtaJ minus pro! ihcum e "if, i|iu» du. i decim ali- quando lim ul emu iu t us .ib Inculis accept,

i A R A J t A - C O A P I T I ' M C A .

Secund tip© ies dici nir ttrtTM ttifHrt testantibus Lttficants, tp la Vipera Hispa- Itenfi >cncnofior«cinremitM taii.Udl alba, unde hoc ndmen il't imbun long- tudiu ell quinque vel lei pedumurciter.

I A H . A H A * C JS.-M I » . I ' *

Tertia.&minii . . ^it dodimitliiincubiniinvixcKccdit, Terre o colore, vrjiti nufhu/il-in am in capite prominentibus instar Vipera'i m, & haud aliter quam iIx ftttdene I Ix hrwJotimm di&xiunt, iJcftporvx. Omnesicai; ue hz ter. r. r. mole itc diSerust: intc mlticum redolent nungnarh, am occiduntur, ant cvicoiicur. itc diSerust: intc plus ab hominibus ho-

I A R A K A E F E ' B A .

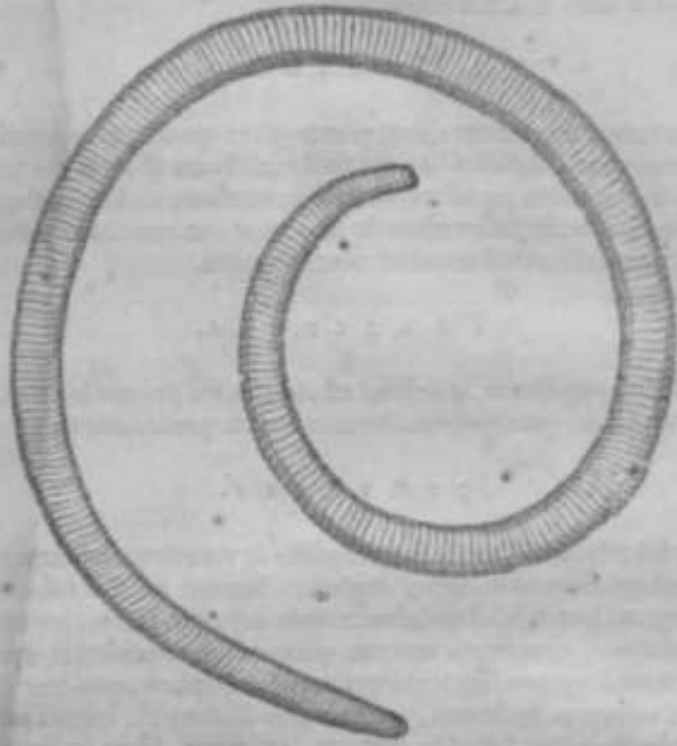
Quart^a Var^a ^terruptbd tiomen obtmc (cujus folius Iconem exhibeo.) Hanc linea rubel colons, cjtcnulx mthr, UJ er dorsum & sub ventre discuerit, cetera lufca aut ci- tin cm. Iijj IC\ .1 jx>llijium vulnus inriixir, .itute, cauJa, capitt, 6c tnto >en repurga- i.a in aqua radice terpeba, cum sale, oleo, potto, semine bndora, atque radice lio- ranti cocta, a vulneratis comeditur, magnoque illis solet esse pretidio.

Verum licet caro illarum (ex qua Trochisci illi notantur) iifinu at Vipera patari solent) usque adeo antidotalis, et .in in hi lce regionibus fit habita, tamen hz bdlux longo plutes utique calui. i earn Nu im CDHUOO. la humano generi soppeclitant. Quippe moe- fu non solim virulento |c bme ferenre Ictlulu vulttera tnA^unf sed & vel carum a Veneficis exemptum & ma unu <}U4oitiK propitunon, n sortem affert, si non quantocius vomitus ex radice lpetacian . ur, atque in instanti fructum An^a *+*. Lunonum, 6c herl re Caspica succis, reliquis subtilissimi veneni, per urinas & sudores protrudantur, moxque decocto Carina spiritus resoluti revocentur & robo- rentur. Sed cum requisita hzc vix in tempore simul HCUI rant, plurimi succumbunt, sive ab illato, sive ab allumato veneno. Natur un tanti vene ite luc i

Irracundum puto, quia symptomata cum fervente sanie & sanguine, eorumque re- media id satis arguant: medicamina enim pieraque, licet cum manifesta caliditate con- i iint, Mmc» prnpiicite ucculiJ vciicnuni fupcrarc, ab alii 8c me suo loco I unt e' ; u

I • I A R A M .

V If" 3n» «P<in iWafflicnfet nominant Aturtm, id rA, Stigmr it Uttn a, vulgus Lufi- tanorum Caber rrga, vel Ca. s'ar vocat, que capta videatur habere. Ipse Plinius, qui idem de eadem vipera testatur, aliorum relatu, deceptus fuit. Ge- minum, inquit t L 8. t. t, Amphibenz caput, tanquam parum esset uno ore fundi ve- nenum. Salsi enim in utramque partem retro & ante, propter collarium furium in utramque partem mobilitatem, infirma hzc vipera, & in gyrum quasi composita ex infibis opprimat incautos. Adeo difficile est causam a capite discernere: adde quod tam capite quam ore feriat. NHQ , cul ab extremitate caudæ inum habet instar reliquorum serpentum. Minimi digiti crassitiem æquat, & longitudine vix sesqui- pedem. Color est albus, splendens instar vitri; annulis & elegantibus lineis nota- tut. coloris brunni aut ærei: oculos habet minimos & vix conspicuos; hærent in cu- te instar punctulæ facti. Sub terra vivit, & illam fossiendo eruitur. Amat formica- rum

I

rum la •rcNr-a*, quas adeo perfequitur, ut integras cohortes videas si udomii lia relin-
quere, & avol arcqu.inio.il atx facte fuerint. Eius morfo nihil est virulentus, qui cum
inlit'jii.iulDiTa vulncrr. in momenro ; non tsmcn it era (pem i urationis
cliltit, fHiipi.uljLlisrei medus tempcitive interior ;&cncriasataris. \ \ ur, quod ni-
hil iinmuanduinooccurric, cooestepctercii ipervaca :ieumduco.

C A P V T V I I I .

QuatmrHjdr'h^Jmorepinima, Mamnu,Tareiboli t & cucurbit.

T l Amlem ieqiunnir Angucs, .imphibiorum more, modo in ficco, modo in lacn-
bm iJegenres acproiUvlcHyiiri vcl Natrcv inmti* didi, minus ti men fu-
rojMcispexnicioii lubentur. Irnuu nocent, vuinulque futile cui jbk* i: fligunt.

A M O B. E P I N I' M A.

1> Rim >λ est Amm Hum •• circa sex pedes longus, cute fusca, maculis luteis interius, in
ambitu anterio frugis. Etiam si mortuus eius non usque adeo extimefcatur, incolz ta-

men securitatis cau/a herbas *?ikfm6i* &: *CMpu* vulncri mipommt, atque virt
ni, ii quod modo adiiir, f clititer retundunt.

M A K I M A.

Secundus *Mtmm**, non nocens, cui, prxterquam quod cutis admodara varieg:
Wibusmicr.ur pulciintudine Im facile ccelebrcm ilium &c formofum
drumrfupcret, hoc quoque peculiare videtur concedliim, ut duni in itagniv ap
tanto cum njlporcadvtrfb Sole radios de ft fpargat, ut cum admitione in i
homines &aiboreslriduminilarundati reverberaicur.

T A R T I B O I A.

*T Ertius *TtrtM** appellatur, qux lurci est colons, (ex palnvtis lonjiw, ruricolis
JL (ius extimcTcndft, quodgallirusdevoret, quani quodliommi venum infw

• 5 v c v « i i v'.

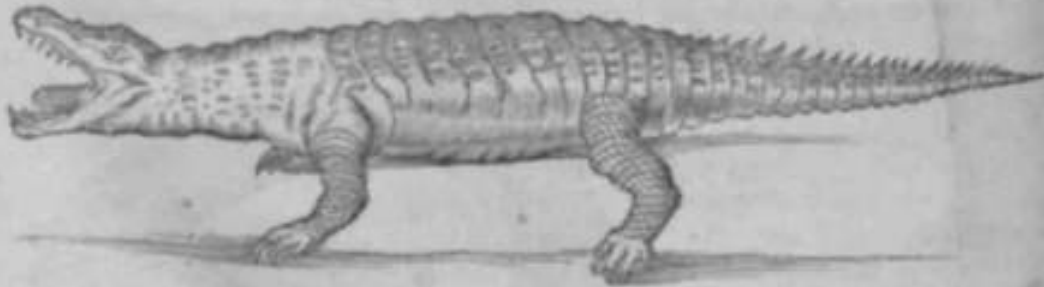
fX Vartus hydra *eil(mc*rti**, tanrx magnirudinis bt voracitatit.m certo\$,ci;
ViinfjntLi inCtgiufaquatumnintescglufijr StCttia *E*budttul*Ui\$siHim*
Bri(ilianum pagum, pucrulisailripai ludentibui conogit. Cujuiopotentofx JJ
focu Jbntes attoniti, convocant amicos, quj mox cultroaimaci in aquas Ic prJ
taut, &^crajn onulbm pucro *fcuawt* interununcquc, quam aquis emrtfiun i
illafumque fere infant em rcilimunt, quiautaliu dichuncft,anEuaiwnadeonial-
cihdo v?i mordendo quatu Jiigendo prardam deglutiunt. Hinc laalc est conitmare*
animaln aqu^ticacum rjuJdcm (pcciei terrcftriumfcnutc 8cnug)unidineccrtar c.

C A P * V T IX.

Iacaré five Oocodilus Vklgo Cgmj/h &• Teiu/rve Laarti.

Crocodili in fluviorum, ftagnornmqc liect*ic degur t.Afn canis & Afaticis
Crocodilis fimiles, fed utique minores itato sex vel feptem pedum longitudinem
'excedunt Hominihitsfutonr. hi laic di
denabui ingentia vulncramlcrcutcs. (> * vulgaribus remcduscoaldcunt, j>t<faofl

I A C A X »' <ive C R O C O O I I V 5 .

vere > idtpc ipfi animantis. Vulnerati pariter & non vulnerati Crocodilos summo tra-
dio vcnajitur, partim propter virtutem adipis, loco emplaftri val •icrj p
parttmob ipfo rum tella, myroth uum redolences, <ftot cue dividituit. Oma-
hibetur. On qua* (Ivequani n pulveretn rcdadm, coon J morb< 1
tegit arena, veteri vero enodit, calta jam prole. Galen... l m a p m t i . Anem
excedunt, nec folum a barbaris, fed & militibus noftratibus expetuntur & come l'0*
tur. Idcirco n dcipf^camccjinalbi cante dictum volo.
Et, Ximenis obli rvatrciu .tin atque etiam
& ventriculo, praparantur. idem icfbtur, aiunul b»>c, cum >io abo delitatur, de-
vorare

re lapillos, eoque sepe mvenriculo illius reperin fetni-CO&ptt quorum pulvis
 haustus singulare remedium lit contra Upi<les qui mrenibus hominum nascuntur.

Brazilienis aucctn Crocodilus yttluopjbm ScNoih atibus C. TJM uocarur. C. ipite
 comprdTo, liipenus rirmillinu te(b niumto. OTIS hum amplu, qui longe ultra
 oculos apertri pocest, injiidiluilam kiperorem mover, inferior est umnobflis, (quoJ
 null t jninulitim. nriliii KmnceHumtcefirur Arillot. de Aninulibus) utraque autcin
 denuini A' utis, nujic liingioribiiknuru: brevtoribus prxdita, Lingium li-ibet nultjm,
 fed r rin]mmrmbfaiiam, quxmandiL)U! interiori nuvi; acct> Sc lingua; H^uram re-
 fci t, quamcaineniillulk-re non potclh O^uloshabet nugnos, rurundos, pti pilli nt-
 gra. I 41 urn (iip&iu* Scdorum tubercuJis mJI oribus exornatis k|uamis vefhnr. ulti-
 ffi. i randx mediCTJs, tirma pimu Jupcrim a e d e ibuitc., ad finem ilHquedocatj est: qua
 inter nat. mdum, more pilcittmtc jrubenut.

Begans hoc :im>lubium a r. ipnuijrur, exilire riuviodicbusxftvis, & adripama>
 . ^ rto i du apicari Atnat. Qjip avicula. quxii am advolans fom-iolcnrxlrrx dencesa
 praxd reliquis ex xirgar codem tere moda quo l'initis L H. c. ij. de Nili Afri ano
 Cttcodifa narrac Cujus dormiendns &uces \lui liniu us, K litieuinmi djuds, repente
 fecrarventremqacxcedit, unde Crtooitim moxtantxdclidizpaaus dat crndcli raor-
 te. Hi vet i American] LretediU, ccutnii nmmuifv jll> illuIdincnmonc, non omen •va-
 P 4mtturl>aros 6gaccs> qui cunt* per inlidias oppninunt belluam iaoctacc aicrvaum.

T E I V'.

[N tanta Ekccrococum frequenria, Qvascdklmqae raaeta pallim oberranre, unu*
 Latque alter tanmm quoad hadcous cooflbK, rL-pentur vcnnofiis, Omnev nomen
 Tei auhant, & Philanthropi habentur.

Pruna vcnata sr*pepcha tri** vel quatuor difitos longa. Figtir.1 cnrpt>rn mil.u
 vuJeariuni Lacetorum, qutuoreft triiritim ficpedibus in UMILI ionbus quinque, in
 ; alterior ilius qujttior lutnrns Jigitos. Corpus tutum est iu-patui colors cumaJns
 notulii, ujeauda aataa a Ibis lincolit, luuc iivic etum aiiquul fturi tnixtum. Oculoc
 hobet iplqidencef &: quafi virrcos, Cauda est cactens lattori Be breviori. VelocUfaie
 muvciur, pndaiquepci inlidias verutur. Torus venciio rtirpet, unde morfus illiu ad-
 niodium rtnofiu habectu : qm conicn ab afl'umptis & applicaris antidotis infra ex-
 plicari Jistcfbtuarur.

AMERICANA.

C 1 i • tnda^iwrifilif#dicirur: Laccitii-
 • J || piM] oiigus &: pcnium o-
 lotinum crassius: crura&pcdes
 I illi. Lacetorum similes, sed cau •UITC-
 • uior, & incurvata: ocellos habet nigros,
 corpus anrem tere quadratum videtur.

Totum dorlum lqtumul> veltur leuco [Mr^t • »*eri, capur&reru
 • tnlids: nmnes autcin fpteidviii, & ad tactum a pppnmc sunt leves. Digi in pe-
 dibus instir Jctarutn porciruntm. Admudum vcnofium dl. mimaculum. Si iici>
 retus a Fele, ventrem ejus in liatvencno, 'ostemque in terirmrluuin. Cupidum est <-
 fugendi sanguinem hum..utuin. ptoinde ma; MM JCA rcondit, lucemque figit: ^urnc
 contra c rteriuuw cui Lacer tiperprtuili Otapncatnifes Retvrunt. fitartBW
 • tam ab hoc Lacerto, v. liolum indumentum, nunqu-un nose a concipere, a me au-
 tem hendum comper, im, qtupruptet hili • lit apud incolas.

*Plaga ab hacce nozas Lacertis illi UU, diluun furtidamque sanem effundit. • ^im
 tumose livido, canthalgia, ., <(inmibuv. ji inj^; in cruciatibus. Peculiare huic malo
 inn • otum noz mdum est inversum. urn. Qwat* pter hac aliaque .ommmubt

Oitart: exotici]u. iniin ; genus, exturbanda sunt.
 ^^ nunclamo lucjditde Uocrtu, urucin a addam de cor un naruxa in genn c ,
 quod

quod cum mcoMvJcgravioobfctvavi.Vcriaimurafd!icetcfli'equodPliiuusl. i uc£
 leftarum rebquic, caudas Lacertorum ex pirre ampucaus renaici, led ^{integre al...}
 fasnonrejuKi, contra Scaigcrum. Coirc volensmaslenci fnorlu ajdpreliem ^{formel...}
 lx cevicem, paulo port ad larus fc incluit; & fermuu proprpm candam ^{furiam lo...}
 vandoadmittit marcm, qui pedibuscomple&rur corpus cjui 4 terp ^{ovis, qua at...}
 cunqnc pili (unrmagnitudims, ftrtusfonte Mcluduntur i u>. emm ^{leviter tantum ter...}
 ra re&w nonincubac, Jed Soliscolon ca rcinqiir.

Ilh autem qui *TdrsgmtrsSc Tqunhtni* dicitur & ubiq; frequentissimi, pedalis sunt lon-
 gitudinis, cauda longissima; velocissime nutantes capite quando aliquid vident, celeri-
 meq; te ciirunt: imprimis turn i um videtTtliotnincm dorniicircu, cui Serpens, aut
 aliud vciu-iurum aninul Ixdendi caula appropmquai, illumque esptfgetJtiunt. ixd*
 cictur, Itautlunonminui philanthropi, quam prxdidi illi mifandiropi nonienB"
 runcur. Przterca tanu {agacitace &c pernicitate mulcas, vetroes abaique praeda*^1^
 runtur, uc nulli onimjliuin fere cedant: ablbluio hoc opere diumonon umeflp
 oe requidcunt, led uiicgras nodes inter ic, conbnuu ftrepitu voubuique ^{inconcu...}
 nistrandi unt.

Cxterum anrcquam finiam Latertorum luftorum, non prattercnidutn put° *ij
 in lirorumdjrecaonibus (gnndiorum unprimit, quorum tncntto I jcia In t. ; ^{de ill...}
 mentoiis) contperi;pulmones fdJicce admodtun capaccs &:magn(. ^{is conc...} dl'o»i
 fpechi (ux contormationi). Quad Narura^rarotfanvam volmiret odnceder>.
 aniiylfulis ad aliquot menies abquando a clbo Arpotu (dc abftancndbtti, 01 <
 & aurara, quibus pciperuo vdu jaunt, tinto lib ^{crinis acc...} pcar 6C act eptam ^{EC&on} ~f
 re poi^t. Lodcmftre modugutim X *teasxheatum* iilto majorcsalufap-
 malibus in fuum commoduin concellbs vuli fjrpfirac.

C A P V T X.

zAtJitex magnx, & parve, Nhandi dicte.

ARancii vulgaribm diver& figu<t,colori> & magniruditwi telam ^{nostra...}
 tium I jcicntibus, non defmtu est Braflia i qui ab Indipeni* comBiuni ^{nomie...}
 ne :*iiwM/appellantur. Hofurnmaximampjrtcm prxterc ^{illoque turn}
 exhibco qutbus a natura peculiare quid coacdlum est. Inter «>t maxirod celeor
 notr, cu dignA ex Phalan^orum ^{ge...}
 ncrequiTf/uMb-jMpjMC ^{est. Ara...}
 neus mapiui dicho, quu ^{repectu}
 ceteroium nupendx est molt ^{(for...}
 te ejusdem cujus Plu iiii mcimrut ⁱⁿ
 Indus conspicit magnitudinis Pale-
 rum) &i more avium in rudicibus
 & vetCTum arbor urn c: ^{cavitati...}
 bin rudificar, Corpore cil ^{bifedo}
 y*vn molliufculn iipris coo(^{certo,}
 quibus ntiilatiir poll ^{rior corpora}
 pan, qiu do fenci it, inanccc] ^{de}
 pilis cutii e\ albo incarnata> ^{quam}
 integram c<tis tctnpuribii^ ^{Alpo...}
 mi oova fubtus generatJ. Capite
 .caret fpcciali, occllut lube
 dcutn, it) aiiten ^{iplen...}

N if A M D »' 1

upra os politos, ft. cujq; qp ^{tera ex} uadam ^{rominentia} bini dentes unguiformes fe-
 midigtcuin longi ^{ex n.} len[M trocfI[Un, ^{qui} o iclufi pro dentifcalpit
 ufurpantur atque in dentium doloeibus a multa: in preno ^{auri}
 verius anteriora foramen habet umbilic: ^{circumdatu...} n, tmltu
 ulus.C.rur4, hluntdwem o ^{dig} .nc ^{nurtc} iirniCuUl
 h r l I*
 aiiquot ^{lulia} am ^{VCl} l

iceflus duo juxta se positi prope anum protuberant, quibus nent & rectia eapac
 anficiunt, licet raritis, eodemque ordine, ut extra: omnes Araneae, stamcn, tramam
 iram, medium & cubile ddignant; exindeque omnes illas celebres iapicntix 8C
 irix a&ioncs (blito mote exercent, de quibus morales Philofophi tot prodidcrunt.
 r(ii clunibuseopulanturte Vencrcru abfilvmit. Ovalub ventreportant. Oicut
 apprchendendj, obvcncrliquorem, quctn prtmo .mathUpjrgiir, qui fi ocu-
 iferiar, totak in vifus -Nbuoncmuutur. PiliquoqucvcBcnoficutcinhunuruun,
 it Erucx ptli folent, vrunt. Initati vcncauim djculetun infigunt, ira rncum,
 vixi onfpici offit> Hinc tumor Irvidmriion fine cruciacn multoque dolore exfur-
 it. Nonmiuqu.no rationepartis percuflix&rfymptomarum (upervenientmm mallUT)
 jeo exafferatur, uc jbcurooilc reddatur, omnibulqitrcmcdiis applicahs profus re-
 rigerur, Prninderatio tubenda ut vulnuidilaccur, Icanricctur, cautenfetur, tiparv
 iafcverahxcrejncdia non ferae. Cxtris medclts prxferctur Cancer Aratu pratpa-
 tui codcmmodofiait inC.ipitedcpilccG**>*<<>dixi. AdcoCancn nurimac flu-
 lies pcculiarcj vires acidotales vidcjnirprife ferre ctumnunc, dcquorum uti-
 UC cota crudita olim antiquita^ tot prodidic.

Araneeus fecundus, magnitudine
 nofl rates horte fupcrat, licee
 pncedenri muko minor lir. Corpo-
 recftbleitOT parte priori est piti ordi-
 ftani, poftenore vtro fabx Formis flx
 fnagiitudinc. Corpore toto 6f cru-
 ribiis est pilnfc inftr holofet
 detriti i iitrcurrentibus fiipenui tna-
 eulis nipris. Ab utroque latere quani-
 tongis teniubusprjcJitus cruribus tri-
 businternod is divi is. Anterius duos
 femilunatos propedes habet exiguos
 locopromufridll, quibus jpprelu udit. His fuccedunt duo denticuli mgri (j>lcncntes
 acutiirimi.moreprccdentj^ niagniAranci.Hiquoqucxuvias certo remporcdepo-
 nunt, dentifcus ipits adli.rrennbu, ita ur cutisexuta Arancum iplum reprxlentet, n.
 folum inferius findicur, ubi Arancus, nova cute tecupcrata, (xvii. C rterum cocu-
 texuntque, irora portant, ut major ille, foetus in orbicuhri folle fub ventre proj^
 licrantes : cumin zdibus frquaucr reperianrur, tnulroque veneno turgcant, ledul
 & venenat i illo Ijquore cjvendum, cum non muko
 minor.t fymptonutisdfcraiquarnpriommagni. Pro-
 inde ad ctcm rcmcdia refugicndum est, quxi'upra
 cjurrjtJ (>nt.

N H A K D I V II.

•TpExtiusAraneasegregiiplcndoris est, cui<juafifa-
 A cieifcumana fculpta, i: ex argenteo videtur ob-
 duda, ucur exappoticafigiira hquer,quam pro cotol-
 lario ob degantem &c inuficatam Ibrmam apprfim,quu
 de peculnri mdolc, bona vel mala, nihil mihi com-
 pertumeft.

N H A N O I V I I I.

C A P V T XI

*Varia Inftanoxra, AmmtUt, hpmij, Tatiur<vi.t,
 AmbuA><\$* Scorpio.*

Restat, ut quae circa cetera noxialifeda mini imocucnmi, perfringam
 mo occurrunt varia- rumium cralim, opne obromdo;
 di. Septem digitos eloungum, & lere mimum etatum, capne obromdo;
 Apellis prominulis, duobus corniculis longis le i ptla. Cry* habet faaoqiu* inter nwiu

curris cgregic fabricate, &: more parvi apiaoi concinre Qli: bus reconditum mel-
 ligincum Ituinnrem tuud facile qtiijquin impuoc atringit, qwa Ctabrono •
 turlc irritancr. Vnde quoquefit, utdc lurum coitu,dcqcticuteria .cxquagei
 fir, nondum liti perfpclhimtr. Idem tile nidus <JCM tn nunaTum citrcraii
 fabricant, in medicuutn rn:cptuscn:at,)uc contra topidosaftctitfc, interne ,lbd —
 ncpntiilinuini adhibrnir, ficut nidus Hiruulmum. Magut iiiiKmtcr 1c variant, K*
 figura Europaei Vefpes haud difimiles funt, Crabronibus atque Oeftra omnibus inter
 florei. taiquejuffdcin puuetn genci is eife, cu|oi Anrtocclrs tncouniEnon n
 in arboribts nidihcnciv. Ctm mini ex lioribu* luuruni fed aiumalium
 peccant(aci!ccr!ilu%aVdpuVtilgai-ibus&: At : bus dil. •tn-rcquodhx LJ
 lilxfloresSrcornemquoquepcctanc. Namxhj te infec J \clocit\iti.. ipfo eodemque
 tnomento, quoiniilcaiu , acuto ngidtiSme I ocicm pctunt, atque mox avolant. V-
 dc atrociHumi* dolor cum ardore lummoexlurgit, duncqacadaoras, nunente i
 burc&rcl^ca Littc. Vixutlum^tuprziaiscamimmanicruiciituiextfht!
 vemeni ,qtiod pan corn in Lulumis indigenis, atque retnperante quoviji
 dc ImluA* j part CJU ten is poccnuaibus^calorectnxtiabncndopTjdkit.

M A X I C V

"INcet Cultcesnoxiosquimaximcfatnitiars > &abomnibus paritcrincolts obi
 •Nunuxtimdamtur, hint Mtngut, T^btija, &: Alhtrkt* Huruin i
 ninnium crudr.JjirijicaJjlyutir,l(:dadrocicigui, uttaihuiaiJitponij»i<
 cipuntut. Morcaliocum Cuticumgreguitnvolitant,aicuc roim jppaicnt,ni!!"
 exiAdttem.1 [uevdpertinotemporepotiirimum, circa fluvio;
 paludoia- illes arb-"oresMaffitt didas, hxrenr. Novi- &:plem-lum
 tnterlunio vagantur. Mcnto ab onuuuv pai tter iacottt exmnei
 moldbirnm; iuippe<uico excrent Sc lancjnant agrwulas, uc nun i
 rum nuda, led & vdhu morfu doloroio inldtent, acm
 Scapha fluvium lento
 cuq AC rubore co&fperfe etit nobi
 temuiamius. jtihio po juflu do»
 rum fupplidi genm) reli&oi, fMilhrdic, exmeris dolotibt n &: ro
 ltno cipcos mam

N U A T I V .

i Eq ntur UIIK (ccun*W*
 tJCull
 q
 11
 11. M
 intrwlmum d k
 rem quam hriiw

piaam fine eujutopc impofTibile «j(fubnlinimas conturnuonct
 novile. Caput el parvo, obrotundo, cui m> cirri abutroque Lac
 lis lon s ordine decorati, adftant. Corpore ell elliptico ex vo & nigro undato
 ruis fectionibus divifo, in extremitate Scorpionis immort incurvato, alia duabus magnis
 crucibus let, Ubm Intt
 but tbvdcntibti
 fillo lon o tenui languinem exiigit, pu
 a *' ilomf
 cii gregatim vagatur licut precedens Atargis
 fimu
 re(c
 Tandem teroum gciuu Culicum c

tagnitudinis, aileoque profuiiicpunc; ens, ut aculcum vulnni mfixuin relinquit, e max corrupt! parte larui tranfmiucur in incihim huic Mbertbi fuinle, habens lac i, quorum nlaninrnpur longillimum. Cormcula duo in capuc, & x quatuor va- trx, Tournu & avindiicftcumaaurcomixtijin iVomofappfiuiiu colons. Oculi icorniculares.

Aliuddcnique nrirumgenus vermiculi ex fubiidcnria aquae pluvialisna Jcitur, quod de fubico depofitis exuvns alatum prodic, longis pcdx bus Sc cuhcum prxcedencium mo- re homin« & pccoCa irrfitar.

Idem faciunt cilices f MM, T4t*rin*, Agug't M», Ktgut, & am, quo* enarrarc txdioiumforer.

Percegrinanrcsnodhi five per loc^iUron dia, five per Hlanrrnora quo dc.fabgara au- ra marina vix pcttingit, prxienciore m cautclam non ample&uatur, quam tpliiu i^nem inre^rofque rogos; turn quuque Balamum Cep* \$b* 5c Cthttreib*, quibus membra nu- da raungunr. Ante horam utuin atque alceram cumores Sc puncturx evaneicere lo- leu.; inodo nonnimi: i triclione vet frigidx a fperfiene irncncur partes larfir. Dolores apprimc ftdanrur mucagine Cardulictoralis, turn & arborum Smmn* tc ImbsA* •c Ucvbx Pvomirkb*, exccrii que cjui'dem generis fuccu infpiflatis, qui Irigida & any- dyna qualitate poll cut.

BraiihsruparvK Ciciiidcltsiplendididimms, non(bIumadnotlH cencbroi illumijian • das; fed ad rugandum quoque inolcliiT'u." uun hoc genus culicuin, utuntur. De qua- rum uidole & lummemox cjtptofcflbdiectur.

T V K C A.

M Inutiitimi* Inleclis qux Luilt.in. Bkke, Brafil. Tung* dicuntur, plerxque Regio- nes Anwtrt(vi) Jiobioxix(unt. Sxpccumpruntu, rarocum at-lore, pedum, li-f g. itorum extrwnitaribus innaicunenr. KUii m opere mleftant prxexcai cos qui nu' (Lspedibus loci arenqiperanibulantun quibus uipotccaluliilimis vivere amanc in* vilibilirciirugiiintqt)). ivinicia licyftrata. Initio in cute cxrenori aliquandm lati- tanr. Mux iogenu cum pruritu, prrcipue circa piantas pedum, imo tc nuimuni, cu- tcm fineno Mipencrrantjinqueca Jctconduni. Niuicum (iiimccnlilnis vermiculii commune habent, quiloni; i, lati aLa!bic; uites, chordarum /peacm referunt. Hi va o exigui intufijue paulo profundius c. ccultati Sc vcfitula orbaulata incluli, m gricantes apparent, eoque per rncgafcopinm cxn/orare oportet, fecu* ciim ne a lyncco quidem exacle i. itis pet Bt'i poflunc. Tandem ubi ad juftam magnitudjnem, quod eft circa tri- dii univelquacriduum jcxrevflecompertum fuerit, mac maxime de catciione cogi- tandum, (Quod lolii saucula: autargei teacculpd) d» beneficio, a Braiiluno jutif, tliio- pe, (acillimo ncgocio fieri conliievit. Eafo4umadliibendacaticio, ut vermii folliculo pellucido & roiiuido mcluius integer cximatur, anccquam iotwlc m pragnaet in nu- meram, qux unguibui idalendum inodocrepicaiit. Rupto enim ffonte folliculo no- va }• cri vitia iex cxliirguit Jymptonuta. imo vkinas illarlas mhuuic. Et tune quidciu non minus cala mitofi, ijuain tilt in Guinea lubentur, adcoque gaiigranum ipUni m- taliffe lemni, ur pedum digito^ ampuure non feniel nctefle tuerit. ViJcic niilu contigit mNo(ocorro, cuteni in calcepcdis callo, Jam, Tub qua umurneri !autabant Vermicuii, militibus penituN hurte reieftam. Remedium quo prarcautwuii gratia Uiftuniqucac Braiihaium jigunt pianuu i: digwos pedum, cft mordaajrmium il- lud oleum gbmium, quipomis Attim adiuftumur. Quod tjuidem oleum fit extra- ctumci immaturis & crudis glandibui nam Cmaturucrint, qua Jiutcuftjvafcre* aret, nechoK arfc Ouircrucdium prxbet. Laduyma tUvx aiboris Ctmusn did* adniota cidem malo prodeit Quodiplum quoque gaitem nauticam pice navahwxitare vide- n»u», ut Be pUciLim pmgucdine, a cujtu fotore (ugantux vel monuiitui

I A T E » V C .

J Attbm* Brafil. «, . ' r « W i s nuncupatur, beft.oh firda iloui* nuginiame, Mxo.

feu tuberculata, cum lundo clypeo trian- purJitJ, capitepromijQaitcqua- , Bb i dratx

num falcbm', quibus multa fuperfitiofa videntur intercurre, aprifimquid mihide Btafilicnd nofra confter.

BrtioUhxcebigua, granum cucumeris xquans, nigrcantis eft colon's, ^{corP or} oblongoinduasparsesxualesfclo. Capitulo admodumcxiguo^niquoglobulinign, apparent Cieatis (plendore, qui oculorum vicem fupplent. Ori aftint quatuor tenacula, & duo lurbxpili. Crura h. ibct fex pilofa, fingula trtbu internodiis diftinaa. Alasduas lubquibus vcrfuscaudnm inuotroque larere macuhapparet majjnitudinefeminiss papaveris, rotunda, alba Jplendens; ex quibus lumen emictir, imprimis noou* facitque pro lubitu has maculas[tha]afuni et Ions rplendidiifimi. Poft bos ignis tocos corniculum eft exiguum flavescens, vergens verfiis pofteriora, quotJ vix nil! Megafopti beneficio confpicitur.

Albmaculx fupracnatratz inter volandam cam mirabilr (plendore fulgent, u^f quad fantillz ignex peracrem voicarc videantur: ad illud Politiani,

fade afut itcgrnt, dtntfub rucie itrufcatt,

Flammiger a parva felloni luce colorati.

Icaut mihi non ranrum pcregrinanri illud lumen, led & militibus primo illius iniueti* > terrorcminjcccrit, mctu hoisiniidiofi mm ignm* fomttibus poft tareAa latitanscum tamen idem lumen moxalUiefa^hsfuljtioventnobis in defertii nocru errantibus, quod lucernarum vicem fupplevertr, adcoqae, lunx&: ftellarum (plendore jan» per imbres &: nubes ablato, harum tamentulgbrem ne Cimmeria quidcm caligo din** (merit, imoauxem. Addequod multxvivxfimul collecc^z legendi topiarn prxbuennt, ita tamen ut lux ilia paulo poft cum fpiriru vitali evanucrtr, Qupa idem in theca* tro fuo Irueclorum Eruditilimus Mouffetus aliique nonvanx fidci tctftjtj dint. Ita u non videam qindlibi vchnt Cardanus, Albertus, Mizaldus de perpetuilla luceqiw^m hie ad ravtm ufqucontendunt dari. Imo vanas compoli nones venditaatcs, percnenem lucem cxmdc quad lunam de coclo in variosuibsnii manos promiccre auifunt.

An rcro medicaments quoquid onca more Cantharidum ex n* parentur, ut qst dam fcripferunt, amen Dndum compercum fateor.

Porro cum liqueat naturam neniolum (cdiirum quoque hujus decanran himini* varure tam m Europxis, quam Ex-curopz ^{inc 0 luideni})^{TM} ^{o n c m a} ^{orem} propius accedit ad ea quorum ^{«fui in Brae lu} quam Plinms, dicitur tulg igniUmilem alarum compreflii tegi, (ectimque iumen habere &: noctem. cnim, ut fupra monuit, J lacenbus utrtmque j» «a Junes fulgor .line ar inter vnlaiidum. ilium tamen niiliiantibui & clama JH nonntc emicare murtbues raccum VJ drrunt multt.

Quantum vero ad ea cranoncm luijus Infcai. condonandum mihi li in ca tuubcm eiurn cum doaiionbus. Qopd haud adeo facile eft .ujcernre ca qui P^{" ^ " 10} ^{TM} mctamorphofcos mvoliuu(unt. t rorcquidem non ipfajnvitani. urquibuldum Jc Ucmdelis Europxis placuit, fed vitz fultrnirjculuni nancifcuntur. F[^]o primd ad moru p's expnentia incomparabilis nolln ("culi plulofophi Scahgei, ^{cas copulatas} * oW' tes, &: fedentes, incoiturqipcri, diuque m cohrrere comperi, quibi. ^{!uti*j} mtitira apparuercoTa. quxcitoveltnrra tiem vivificara abicrunt. quo Ipcflar flW[^] Arifteteln de gncratione Infedorum; lu«*. iKi w(, ^ m* wixfun' 2[^]*9, j na- j *X* " < • Mo» vctftigiafcctus Bnicri i' Mouffcti ca, ur fupra monui, ex o ^{via exclu-} (a oblcrvavi. Atque tandem comperi, fecundum conTuetum narurx ordmem ^{ar})* malcula ex in pndiiHc, Enicat felicct minores, nigricantes, pilolas, ex quibus ^{Ci} eindclas pmo nonrolantes, ex iis autem rurfosin Chry(alidci» mutaras, vohurf* ot mm duxiffe.

Toto anno in hoc Amencx rraOu. nonvco flam fernem & mciTi< tenaporibus ^{ut} in Furnpa, vagantur, atque DO&I tmphmu eii. ara rxfloribus vciuntur.

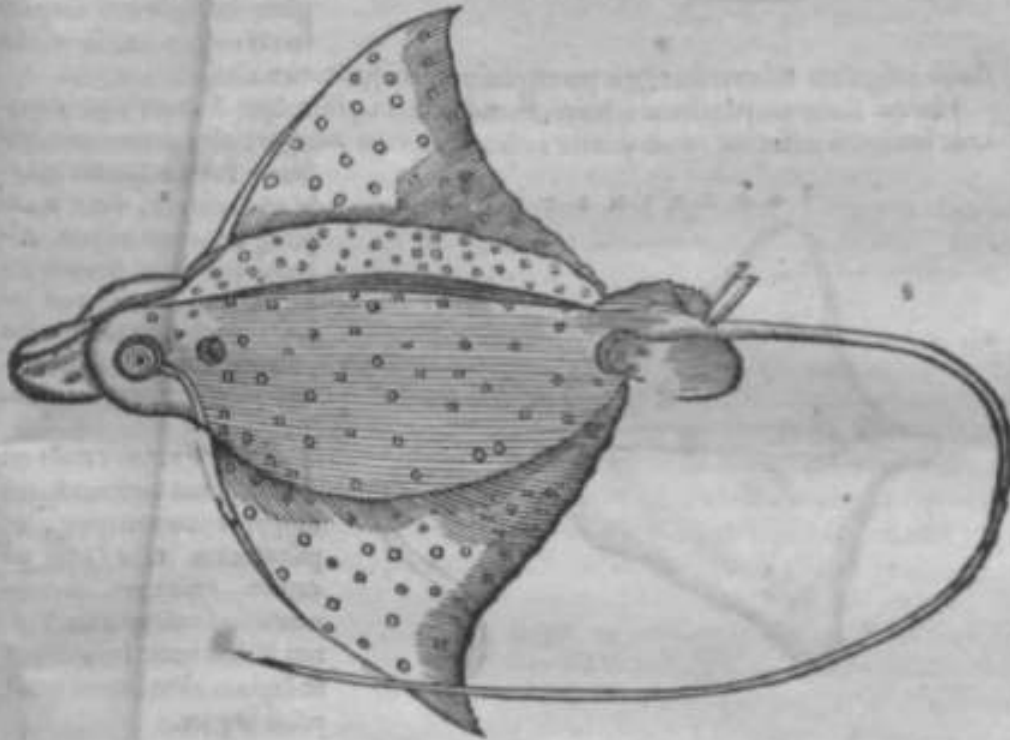
Plura equidcm reftaren referenda de hoc aimalculo: fedqu id vi v uniuu rft st*' minitcxpToreirotaliacraaantts. vcJiJamrncrhor, (i mftitutun. profequar, ac st*' t?^ le duj x pofter itati ul tcr tu s in daganda rel inquam.

C A P V T X I V .

Nari-Nari, Aierbt, labebirete, N(tqui > Vftiu, Moucku,
 (?• zAmoreatim.

PRxter tot pianos Piices carulagineos dantur Paftinacx nuiinz, Totpedinuio, SC Kaiaruni Ipecies, larses, exrulc*, fin* fqumis vcl aculcis in toto corpore, ptX-terquam in «audx principio, ubiduo breves non ferr.it i, fed ad fagictx figuram fortinati apparent, ac proinde hi Pifces a noftraribus merito pillftutt; a Biailliam>

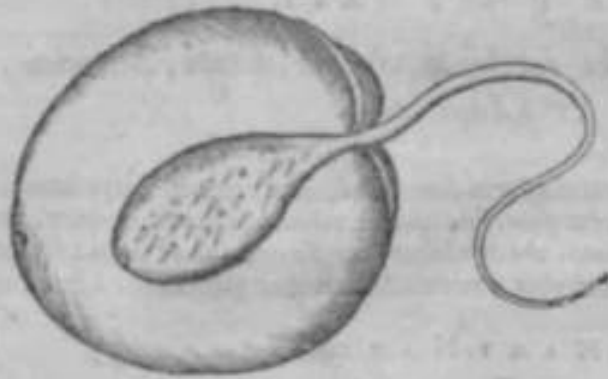
N A K I - N A K I -

3V<i-i-ivj7-japp*;lancur. Non proeul a littoribus dtgunt, vdcunnir Pifcihus , quibus ex occultotd(jJi.intLir jradiumi^uciisinhgunt, quo al>Uto edules lunt, iicut mulriMI-lattrrcfl ribus & oadnitbdlais contingit,qux ichivel morlu taritum venenumin-fundutte. Pars vitlnerau infclhnimo dolore, aliquando 6c paralyti milere afficitur. An aculem cti:tmraortua Paftinaca vires lius fervet, arque non (blum in amrnaines, ft A & in lix-i & herbas, exfent as, ficur Oppunuv, jtlun m, Ac alii tctt jruur Ac Furopa:aPaftmaLa,cgo poodwrncomperi. Dolerescdanrtir optima ilia radicc AAd*g* afUu, caileincque modo, fu uc in idu Pifds 2^<fi>'didum est. 1 >cin dilaaco vlllnrri aaf-dtni I'jld'ijcfur, A: teli i! ius ciner ci turn kin. ciluapplicaiitur. luuthtcquoque R-rfn VCICDI fut anuuliumacum in fe hual etc vidcamr.

De Brdillenti Torpedine , cjufque malo,vix adhoram unam atque alreram dura-11 quia eum Europxa m plerilque convenir, nfdemque remcittis ic codem mo<k> cu-ratur , prrirnlatim nunc agere fupctvacuum duco.

Extra-
 rum
 pt prior hxc AtttU a cihu i Potleriot I^rk tiffi
 tx et carnis; ut etque tamen (ibi pirn mail idtorum cire caudam haren-
 tium. Aierbt itaque ha
 in superiori fupercie pu
 ud Tulpiris quidem est conibrnuoonii, rotundm pi>n*, atque
 dli *WA>jmrt, nrienmr »btqur duo tuiamuhibet latif
 .impia,

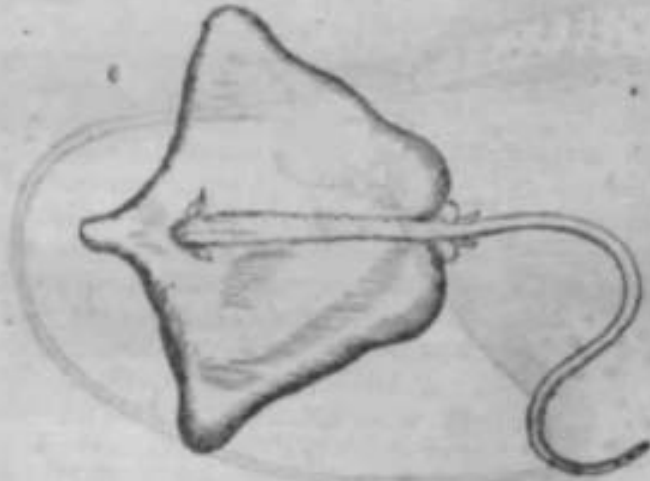

ampin, Prope caudæ em-
turn or bica *litS* I!!
in (Quilibet lateri: cau-
rerc. & : drriK
mc^ii-! liii> li-s officas ip-
on crWai retro dent**
habeNfluibmpt ingit, quan-
do ad Jjiiravuli apprehen-
ditur, cudim incurvatom
fupfi cprpus IcvJtiJo- O*
intt: na hab- r, fuud *n>
plum, cJentulum. C utete-
gmir in iupriort corp*!
Ierri colons, &: in nied*

dorfo infignitur tubcraihsnigrts parvis: inferimcorpus tocum album.

Harum Kaijrum punchirr admodum maJignx, exquitito/que dqlorc
luor horarum aJterunt; tjuos prxter radicem arboris M**gat, oleum titif

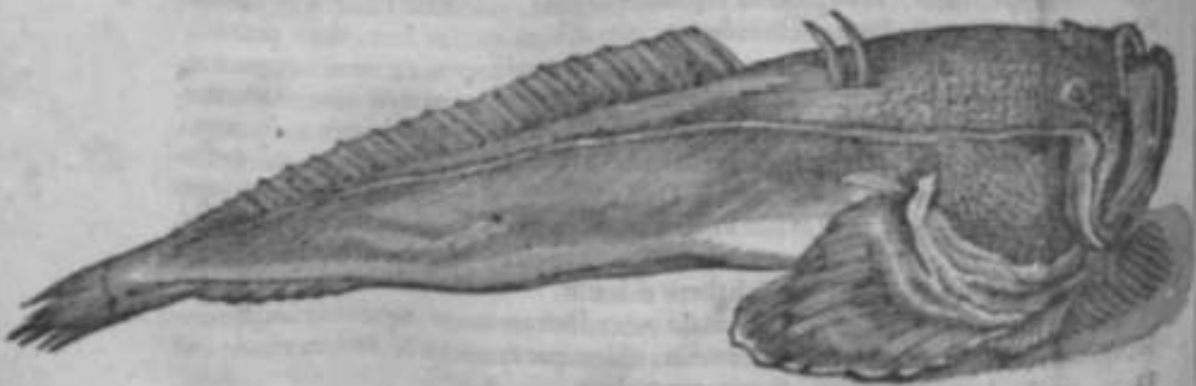
! i H 1 I 1 I T 1 0

iginti qua-
runtis tra-
ihumPalnuc ;><.'>n nwl*
bilirermittgat, licut wg¹
pttc Pilnuiuin tiotavi, A>-
rertruin caiin IKTW
mediorumifguciuiv
el ca-
tuplafimatis forma lauciata
applicatum, fanat, ab
que ulto remedi. • "it**110,

I *Abiort* i veto. cau da est
longiffima quam irritata
in gyros contorque ut
pifcatorem rdu fiih
caudæ exor runi pr omi-
nentibus faci imfaucVnl*
nus, ^dcmrmediiscurlt¹*
ut fupra^ddici tamen I¹¹¹*
pitai hepate.

N i q y l

N Oxis piscibus annumerantur quoque iter que illi, qui *Nigra* in van* Drasilicil-
bus. Aculeis in capite & dorso praediti sunt admodum noxii, quibus apitax
tanta vehementia pungunt, ut dolor non solum intrinsecus inde exoritur, sed morbum
paralyticum pro tempore maneat, praesertim si telum (quod aliquando fit) in part: val-
terata relinquatur. Capite est crallo spumoso, ore patulo, edentulo
^

plis. Oculis t'ertis Cancrorum more, ante exortum pinnar dorf;ilis, quxad caitdam inutur.duobus fombus Atulew annacos- Tegitur cute c\ nigeo gilca. Cauda nuis &: p;irv.i. Vulneratis prasfaiiifimo remedio est, liil.it.uio vulneris, appU- ^ moxradice Ahw* < allita & contiria. Vnde qftidem dolores in iiftanti exacer- bitur, ied moxcellant.

A Lu ra Nipw, precedenti quo ad figuram x majqni- didiacm ilillinul lima, a nui I ra- tibiis il ulve, ab puncturas credo pirtfTliitl i ppellatur. Capite est craflb, ore R ane ampto, cdenculo &: craTi lingua. Anterior corporis me- dk-cis est paulo (adoi ,p<IVc- rior anguili & teres: Ocelli ipsi parvi olindfacci. Branchias, pinnas &: caudam in ambirti miafidrdnacas lial^ r. Ante exortum pinnx dartilis duoi aculos fortes A: Tupra pdftbrancJualcm urram- que, unum scutu mquibus atrociam vulnra incaure tangenn uylrt. I'er tonun dor- fitm, caput 3 latera, i'Utichilanigra, nrL,cnjrudtncfcinisp,ipaveris, Jifpiri.t. Ldiilis est p fca si fel b nefeparetur, alias kmaH> ot G**m*i*ti. Notatu Jigiuim quod fella qiunnimincu^ aflumta, no'ia sica extmapphcara non raro vcnenatis oinatril medele exilliant.

N I Q V I II.

* TNrer eaanim.itl.1 qirrvivanocnr&rmorniaprofutit.nnn /iiktin Raix& Torpedi- mentniblitol- Nuncexordinecftdevcnrat! ijuidani ptmonere, ut t'ibi quilque caveat ^ua hand facile quis illos impunc lacedCt: mm cti.un edocete ria avjnrri incolis fuppeditanCat, null tun umen connn tutiu J d d iumqtufh ipfias Utdenci&jcijur,quod vuljicn.ipplu'urujumox immanesdoloiesloijc

Millis excens quin- qu* x- tmu hue ^bluraadduco I rut ii dithmi unqium prinuiuiQ hoftem, ut- pote qm pt .t exteris JJ* jnihotriiii.wjbns ic e- mimentioribus spinis du- pliciter ferratis, est ar- W-^h rum altera

V n. v T

dorfalis, altera subbran chialis ,utraque folida&. pro! abitu erigit, & in ri- ma recondit. usque adeo 'puiigit incaute tangenicm, uncmnque mhrt ardo incm, lit vulneratus liibiruk aimno deticiat. Pruituie mifi<geon li- bmilli^ remediis antidota hbus»ad dn sequentia potissimum recurrentum e !|. Sac* em recensluii'i ul<u|licol>vixCtputdatxa um cremore Tapira u\uu\YumpcmtA munitidum cot \$£. rdtiui Jinioi Jliintus accenlo^ apciihmus clt: cytu\ ri'cur vd em- unfoleo paulilj>ci trixum punduix appjupturn, mox utuii. ifubftaiuz, ut vucanr, vrncnum cxnaiut. Accedit teroum remciin

C Vm inter inanna.Zooplmji(Kinteprovcnicnrij,Hulotliurra,S(illas & Tulmonct Antt i 'UIUB, aliiquereccnnoti rejHUucnnt. at i ruti cis potius quam ani- mali uariis JiCTibetaulicttweli pura & in p- prietatibus, «b Jit him tad% diictqxx. Illuil awn quod exhibeo (etianu) .on adc flt&uz* ex- P><mipotuir J Jreracitremit. te edevatum, altera depressio .ll. Cetera omnes par- tes

M o T S i c v*.

res extern* X: tnternx inJil*Lrctaf, nec ulJa inambitu apertura. Io tittore c/jti^{hum}
 ipontemfconcejdi't, ftrepitumque edic li[vi conrerarur. Iii mari vtro inflanunj
 dire rubro colore &purpurcis maculis Jplendct, aquit fupernatac ac inftar btlbe I
 guravariat.'muitoflitui:liquore turgem. Intaxontm nmis drliic&ii iliquui^ &
 inter jlgjs. unde per nuns impetus bine indefertur. Si mtlici limul ad lincxt^{ap}
 pjrcjiu, noa minus pro tempdUtis iigno habennir^qtum Pulmo ataiintis de quo
 Plin. 11 if. c. j f. tctfarur. Adeo denique J/*>^f» uremii quai inm cuml-Iu, Jothuf n* < &
 Stllii i'ommunes hjbet, ut fiqmnudispedibm licrorj orumbulent, Bullamque hiBf
 venCTUtjni minus provide concitlcnt, ingenri ardore ifhciuntur, quipUnns n
 lum pedum caUo&s Jed & cotius corpotis cutcm in tnomento ma^no crucucu inte-
 ftat. Adhurasaiiquotdurdtnulum. invitoquovisrcmcdiorerhgerante&canodynOt
 adquodconfugiunt^rpc frulba. ego iclicjus wuibcii & cJ, idis ad extnJicndum t*~
 dot cm ulusfim, applicato mordaci illo olco ca/Uncz de Aeu* diil'iiluco ID Ipintu vu
 imprimis aatcm Cancro Agunufi ditto, li iceem uppltecnir.

A M O R E A T I M.

Amoreatum Ranæ piscatrici similis, multis aculeis aspera, abscondit se ad littus fab
 arena, pedesque supergradientium crudeliter vulnerat, & aliquando cum presenti
 nioe difformia, vultu contorta. *Edm de Ceramora.* Anguibus marinis famili-
 moris il-
 bin, decem jut duodecampmoi long*, &rpmguibus, dictum volo, qua
 loruni qiiotpc fiint admodumvencruri.
 HJSquo; e addi tcbrt SokarummioonnB fpecies, Lufiruit* r<u 1
 ednl». g.jj-tiuraiane cnit-icunonblumnianumvellevijlimoat
 licetoptimecalceati piscatoris inc. • utc pilbeculum contereutn
 afficit, inflar Tot ^dinis Europx*, fed minus durabilh.

C A P V T X V.

*VemA intut djfwuta * Otntru five "BM/O , Van* fpeties Tifti
 (juamoiacti, O~ 'Pintqm.*

HA & enunicNuurj Scrpentem eorutnqticaofa3ncuifn, (JUXInorl
 rentohommlbuiiiiiiumur ttaxicoruonoccat. Qujbuicalftia
 dMUke redone* abuiKanc Kand minin est, quod pauc agricolu
 ftria exte^{111_r}, nec vitu v^orit a Tencrucit & oouis uununtibui repurgatx, ex n
 menium mulpliccnmr. Pro»dc haud aHeitienJum mil., videtur clardano die
 Scrpentet non mult, pl, «n ultr* me«m quandam, qui funt rMtuii pelhlcen- N
 adha vet, c«uq««iwra cotpu, ailiim^,, Jdtendamu.. Qi w quidcail
 funt ger, ..rum.ncmpcennutatanium. & tota sub : tintij ahenaa wtura. ac
 iciiiltal aljmentoUin fe cuntinentu w qux.Wu ilmci jlu, «1
 efficientia ut plantæ & animala. ocnttte vun
 Omnibus l^tiuai

occul ex t]ti-tUt.it is oppolita I mir, quelicerdivcha^taincncincur.'indi moJoconveniuiir. Nam cujufcuiiquon generis vciicna ore percept a, Gin prima adliuc corporis reglone hzre. uit, per vomitum i potiiUmum & clyfteres exturbare coovenit: iinui corporis recellus abie. uir > riremftrentiamverfus trahuntur. Proinde (bmnut qua poilibile, arifndus qucKjuc. Interim cor adverfus hoftem admiillum nuitun debec, ctiamu vera Sc uiEUilibilia h^tu vrncni intus allunui non comparcanr. Non eram xqce nwniterte hicatqueiumorluvel i£btSerpegtammorbicauatepcofert, led tere latet, cjuia qui venci.i{iibmiiiiillraic, varu5[ecluiis dolumnonlbhimteguut ,u.i execrandu artibus novas quotidie mixturas communiicuncur, fcgnia vcnenaaxilcando, iictir, proli dolor > apud Vcteres quoque in ufufiulTelcgim«Japplicaii<io activ.t pallivis, He qualicaobus aut addend") aui dcincinio, ut longo tCTDporepoft, Ggniillz&r^rtncpnntaullavix feprotknt. Necenitn [ut fierifolet iis qui lorte improvide iinplex aliquud vcnenum h.iiikrim) icniper animi & viriumdefcans, cordis angiftia, vertigo, volnitus, t. rrvus alpechii, aliaquefamilia fiibfcquuncur, (Icur quoque Galenus docec cap. v i. di Iocis affectii evenite. Q>i, id * quod (iibinde vix ullaprunis menlibus tnftitia ant lettiffimum se^ntudims laJiciiiiiii miliisnotetur. Donec tandem longo tempons intervallo, un- gues Scorporistxtremalivercincipiaot, Aliquando nihi) mil poft mortem execrius apivuce prorfus, atqucunumvet alcerttmvilcuscrruptuxnac ubidttmpct anatomen fdcotVL.it.Cur, & quantum venena Kitcanr, docet Thorn, a Vega Com-inloc Alfc-ct. Theoph Imprimis tialen. vie limpl. med. acque alii iirjlti d< cttfttm M< dico- plulolophi. Adco uc tactic conftet ra^io^cur bnftis ille jnfenfus in corpore humanq nec vmeat QCC vincuur, Jed dclitdeat ahcjuanditi, doneeoporcunoteinpore & loi exeraLi.iui.uui, Jicut (cminaleprncipium Iponcanco ortu viventiuin. Vi nam B. tr- baiommnequtcia numqu.un excogitallet cam petnicioli s liorumvcncnortimabulus, minorique felcna praparare noTuTent, ut ocus vel tard^us operarentui i Namlii < obmajorenrvicJ miiiJtenilubjchrefilleciuiam, caarte concinoarcillandciant, ut Ita- taltur.t incrimanticamenut experientia potiusquain ratione conftat, ignaviorem cl- te C cutzacOpii operationem, cjuam Arfenici lutSublimati: iravcoena illi habent vet limplicia vel cumpofita, quz trxbibira Sc admota, ad menles alujuot Ibpalta mane- bunt, jiiictiuamliufacilitates excrant. Vnde liquet, veaeoa lwud-uiu cademque ranoncoperari, nequerctlaad cor temperferri, fed cam pirtemma\ime occupare, cum quaocculte inimictiam exer cent: Cum alias, terte Aviccmu oporteret omnia venctu trill- tngida & iicca. Namiiicut Solanmn ficHyoferamiu . iu quoque ft! pulci- culi GmiMdittu cum capice antipatlham habec. Fungi Jc juccus Afj/upuerj ncivos in- felItaiK, <pa!mosconvullioncfqucmornferas induct):

SvLppBcium quidamBarban venciici fubicuri, milii obnixerogann> utmchon are.morura, priu!qiiamevitadifcederent, partiopem facerent, inviti pauciora qui- dam re velar unt, fallique (unt.impune non lulumitr luce flecfimiliavcorai; : a k<f &: rtguun cfleclaudemque mercri interfuos, mgenu lolertiacjtctllerciiiovjkjuc veneni ni!l(clas excogicail'c. Illinamquefagittas, veftes, cibos, &: n-i. dms tref ceoccs, *<pMll>& tntcgros fluvios inficiujit, ut tardmvi: pedccennm, noiiltatimUuminc^ c x- tmgtMtte Itaut ritcollatis , jiuinalimnbrutoriin.ciim leck'r.Uoiumlu>iuunuinno- p xts mperniciem humani generis tendentibus , \ i\ me concincanujum turn Plinio do- leam i pra-paracle qoidem Jiumalia adnocndnm, led miUumumencioium tcla it a exc. j>to Immine, ver. mis tingete: Nos te l5_v;{f3i inungnmis, &: terroipti nncntu aliquidaddimus! Nos&flumina ir.ticimus, ittentm tururx ckmenta. Ipium quo- que, qtm vivttur.acrcminpenkicinvertimus, necab ullo przter honui; n. vcneno pugnatum alieno. ha ut men to ID botninis inliumanitatem declanun li eilet occa- ho, quia nequa malis bonttam queunt die tun , quain omnes homiacs ab omnibus ferpentibus, quos in no* unrencci vel decliurevelmterricere taaliutj quam i venci- fico impoftere fib : cavere.

Sic fellis Bttfonis Lnrnru, te Vernuculonim CX venci | ato fuce a MMIMCTS proiuro- m'm, Ucrbarum demque Tt>garMi, luqum ,fructuum Alcpai & Alacank, alia t unique mulrarumviresarutK iole & variis inodL3b,Uw mte induntur ac retunduntur. kramt iii • i<>nulibmveiKnij, adl anata: labdieamque < orum vim, occulta quordam untxtu- cec keacproinde cutmtiontialiquandu lit exors. Quapropter ipio Venci' ». ^uo nou dl illati. incognito, paxtim ad conununu aiitidota, ptioa a Vctttiba^ amQ. tribua

ribus prodici, pariim ad propaaiifeuariva, a> incolis primij cclebrata, i confugetur
 dum. MiUtafancadluncdadntuniiienna dcfi JcTJiuur, sw toruilb li-inper Jdi-J
 dcrabuntur p̄invicoJ'cduloVindecfib occuJu remcdu jnvr%.ii|di rtudio, adverfu
 tocabdiras&:urnmaligrusrerumqujlru6t*,caljmitolo get icri humano inieftai. °
 vero contingat, Ilgiuvcncnorunitaldorum &: rrigidorum, nn n & obftitum, (°
 focantium atque erodentium in agris apparere, fingulis ftatim qualitatibus fua oppo-
 iicmla rile remediaLontrjrijncmoignorar. Minus tamcn amfultutn folis illis! dert.
 quulicet in-inircfhrmn qtialiutum fymptomat.i multa ^ravioia vt denrur , aliwliten-
 ribut, oculo unncn nwgis cutialia adeoquc plum tacienda (tint.

C V A V R y.

T Ntet venena qt^cdelctru pod^
 -> linuim vi pullo it est bufo Cur***
 Brasilianis, Lulitanis (q̄) abutra-
 quepartccxrclecentus capid>h*
 bet, inilir magnarmn verruca-
 mover terrxunmiwdinr ntintufj
 est inlignis& tumens duploqufl
 Europxo major, cioctiai ra Ip***
 cc4 colons,nimr, ut rotus, ac quo-
 vis modo vel mi & saliva exte-
 riusjvdinru^i .i .; « JUSI
 linguinc, adtpe, imjviii
 finmo, utrKt:. Ho) Perditissima
 Incolx aJiique cortun ami
 refcttos in juilverem re*f:gunt, *
 Iethajai .!a conluunt-
 (juc vel mu

opinint Hi ac fauci im Oactm & cucturii infljmmjtiwi
 I /lrntrriXi animi delio
 les.dcluu, ar pallores. Si rei nediolocus, COFTMS I b o m per (up r
 evacuant & liberant à reliquis veneni, exercitio, bal. ^>, xute in tur:
 ve! animal liiulltimimpel: to. Generalia alexopharmaca, compoiltay
 xra &: Tifit*, turn tl dices nativæ, aoudoofc* <nnopropuuff
 cr>a xkjumbt, quxtvrrocat.vAm i h a M M B n w i e t u
 lo advertam , cnhiben i rtumfi Bufc b< tam permcioio tuiej; vcoeno, non
 icnita invm. ut fi_w contTaftonoocedacQmppt cineres Tabaci,vel etia m
 folus fuccus A - '!' ; tpreiTi>&:ca>rti><ldor(bBufonii pra: certim prius in terram tri-
 wo)tnftillattB,iJuj nuiintcninit. ScelestilEn inter Barbaros, \wp& B0-
 fonis fub Sote ItilpcitU l>tlem& ipuinamcolliguntjCamque mt et fectetiora venena que
 le ite occidunt, rrlervam.

Ranx qtioque dan tur var nt, tcn eihtt, &£ paludoGc, in arbonbui que i que viventes,
 parttm aiVz*, porrim , licur in Europa, non cdule*. <jjjpd cr iam Plinius lib. xxxii.
 cap. v. de qiiibuti iam Rams tctatur- Idem de mira linpix < unlorrrrutjooc. obfervavi.
 c19" Philofophus in AJumemimt iquorfnequeut pikncamtuUmcohxienKidtii**
 que tit Ierpente^ Mum folatam habeint.

HUqtije CM<r<i tirailuiKMiuncupjuir,innuailumu,vcoeno est, quod fupradi-
 w*remc dis facile expellitur : forinifcus vcoapplieatiact x arte lu .irnenti tel €0
 ftri forma preparata, dolorib: •\ JI!J. K.'iiim&menibronimcxthftorerum, m<J
 Hac fpedat illud Galeni quod L. de compo. iifdicamenti r. de Rubetis icfutuw
 quit. Multi alii dantur Bufones & Ranæ, quibus fuprefedeo, cum nihil in is anima dret-
 tere !>'", quod ad rem noftram faciat, ceptis tamen illis que Gula Brasiliano d-
 oit, grandes, dorio nigricante, ventre a urum caro albicans bo-
 tCJm uno dietam rigorum impr<n Tab,durum «greditur. quod boni fit no-
 trimenti & facilis digeftionis.

Minifc pretereundum volui, quod de eorum generatione mihl confat. Contingit
 enim fubind c tern pore imbrido, comitante iuffocativo tepore Veru, corruptionem ac-
 celerante,

ranre, ex unaquaque gutta quædam, ut in maiore quædam generantur Bufones, plurimum avdianr mafnitudinis, tocmytiades fimul^c/blutn univcriumlatc-at (u) idign;cC«*r#7'appellant. Net diiferuni ullo nioidi cseterisRanis vel Bufnibus [coitu utriusque Ictus rtatis. Plinius & Aijftoceles aliique circa caufu &c modoi gestions variant. Sbdcumnunquajthujufiibitrgeneratiomis modum i ququam fupra tecta zdium vel lota iithoHroti viJiim autunicm: hie tjuoque cas non mi magiactf copia pulverts crrjt glebofie ab imbnbys imprargiun, gencian coiiftat.

C A P V T XVI.

I'arieIpcies Cjuama'mcit'penewt.e,cumz/fntidoto<tJratu.

INter cam iinmcnfasfluiarum & mariutn beftias nantes-Arnencanas, quardan totum edules> quxdam parre abqua vel extcna, vel imerm venenar* habentur. nod ut in aliis animanibus > iu in Serpentibus & qaibtdHam Piicibns c\ enit. Si curciimDucomadnus in Europa, &ci'rMt'm AmericafolisJpinis, Paftinacajpt dio, Inlides lolo roorfu vcnnum intundjnt, alns parnbus line pernicu- cdiilih: ttnpitiis inliis Pifeibus GutituW* vi Jcucll, ^ui non minus extern^ facie, qui m tci -

na qualitate (iint admirabi- Ics. Cictcisautetiicjuidem Ipciri pracminct UnnlianiTmu Rana pt^acrixjBrafil. Guamatata-silvæ, 1. uliunus Pexæ Cælogæ, Belgis Sæc- c?ttf I / onwilius rocxito fufiatioE dicmir, fuod minim in modum ab avuis extra- flus roflcrnmi quendam c- dat & aJ orbisfigur jm le in-

G R X M A J A C V ' - A T I ' K G A.

flee, atque in momenco intumerc« ac dcutnclcat. Ego inter Orbcs cjuoque numc- Uvcnmls cet cor »ore appareatproccro. Riducftlace didudo* Kaiu: (imili, orccden- tulci, fidinnlS loco dentiumduricieundiquaque obfito. Ocalis icidem maxii; Hindis valde^roEubcrantibiii, i Jisflaviccitilms: Brand • us deftituitur, qua- rum vires abutroquelatere foramen fupplet (itis amptum. Cute ei\ gryfea ex fufco til.it.; v aide dura prilertim capicis, ubi tctacca cvadtt, cotque lr rrida fpinis of- fcis ex albo flæ v cftmibus vindiquwjuc ki tct, ut baud facik impune mambut traftenr o infimo ventre, qui fpniis non (blum, fed ornni duritic deftituitur. Piniur funt mnneroiijuutuor, durpoflbranthial«, dux vcrfiii caudamoblongiores. Iuxta primas, mjtulz infignc* rotund*>nigerrimx, lunctndediverlx in agrucuduiit fpxrix cor: i>icmnoir.

! m]U t (>t his ficum mart uluni a (crminco facile eft difcernere, ouod tile mole < qu- dem minor, carneprobator, hxc majorijuidem. fed cjnie magi flaccida. Ventrau- • ^uimarecd fatis ca pa, euro mult* appendiabu* icvai is galtrici. IntcfUp, ob in- rucuni1, anc pich figi- lain, in: >>polic*rrtt)rcammahumterrcftnum, nuodra- me inpjkihufobictvivi. Mdtnteni i;tandu)r Wtco hum mote rcler tx liq«rordi- i r nugninjdinis Sc OOIOCH, vdaa i mibm (juafi aniicua, juxta mentuUm taviu* ap- s dcfineiii-Cor juxcameduAinum &: br^ n bu« iurum. Multumcxpccrur, «procpufc»,maxiroointa;dwn tinc,abunpcnapkbe appotucurTil culofcllii ubclibactur. [arrahorcaamq iomu , t ncuu urdctcjf n pforum tremor, fiidmouc «n -IAruri i , Xi^uc vncr.' ir.tui. Sed benigna •Hater i m ac fable i

Guamatata juxta fluviorum oria, ubi pa- a fingula afti- bus inundantur,)ed< in figant, ufdem quoque loca microrum i genera vt t 1 d 1 . (£ uoi inter non i- rajtu repetuntur amatu repetuntur. Qm multiplici ac maibyrum truntij Jaucajuci, UtOftreu i ^vltim infelencur. Qm multiplici ac vario-

maibyrum truntij Jaucajuci, UtOftreu i ^vltim infelencur. Qm multiplici ac vario-

GV1. I E L M I 1'ISONIS

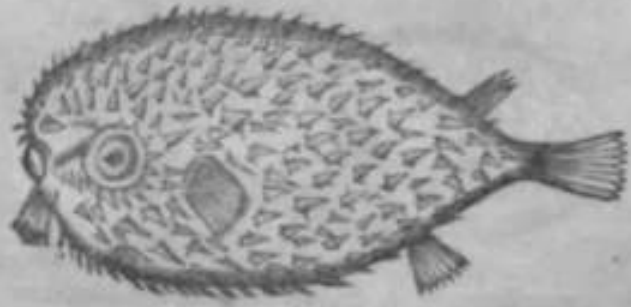
A i A T V .

• v. strigato colore, a AMI, rubro, VK>140^>. chclis aequalibus
 armati, crura pilis nigricantibus habent vestita. Hos. ^{tra}
 appellant Hrijhtum. Exlmumi ^{compus, & ex vino citri}
 m<iijiu, ^{alimento} . eneno (rum ante Ijoras quintjuc ve! is
 Ictlium fxc inlert) propwariu , per foii ^{atum virus e} ^{ntar,}
 bat ^{tju, Jit, Jtcijui; JCeqlu nulo vjhjifljinm nllilht. V^{ix}}
 nullis special ^{Ui<}, commuaiavjuoi-juc frx1klu (upeni' tra
 dita non negligenda, ut funt *Jiptot* Ae\Nti*4d* ^{ca, radice}
Ubertndt Jftfuutmhs , *Ctipti yVrmtu*, aJuque (imilia i ^{eme}
 dja. ^{ut nec} 'lit.n rxcogiuvit.

Nec forte Baton dirl'ot hie Cwect Builiicnlls ab illo, de quo Galenus in libro
 iimplicium contra Pc ^{lopem p.} eceptoremluunicontendit, C^^{nruin} > ^{biofin co} ^{nfr,}
 t? ^{occulu,} • ^{on manite} • i ^{cjuahtate}. Plinius lit. n^r. cjp. JI. a% Serpentun ^J
 bus meden liicic Ec imprimis illudl: ^{v. cap. ji. Cancri fluvutilictric} ^{potique ex}
 , aquarencenci, contra oimua vciitna proiint Mortis vero i C^r
 iiii^I >, Scorpn.», aliUi]Ut: vcnautii, prn..i.]L- cnamapud Ariftotelem I ^{legere est lib. ix.}
 cap. v. thokonJernlib. it. cap. it, & : Gakmun lib. ix. dclitn; ^{alicium medicamen-}
 toTumttculzitiBiH i Acruum lib. v i. cap. i^[^]Egincum lib. v. cap. 3.

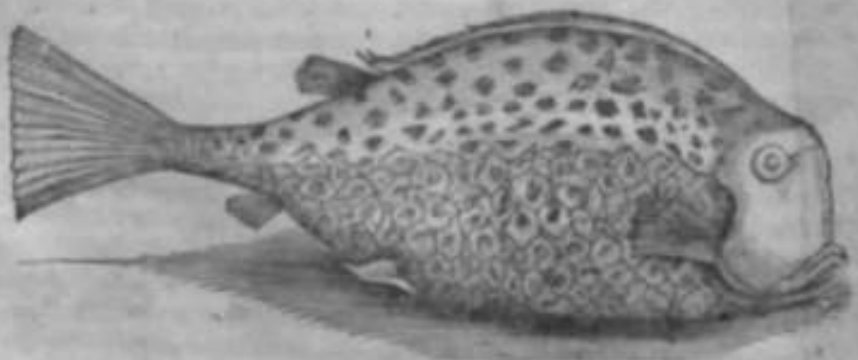
G V X M A I A C V - G V A . *

A Lius datur *Guanaisi-*
 , 5. ^* did , V
 mulrum I ^{Disle} I uii»nj
 species, &
 Geneti dici potest, quia
 cule: spius referunt mari-
 ces. Corpore est magis ro-
 tundo quam precedens
Guanaisia. Squamarum lo-
 co, tegitur cute, ex facie
 viridis & albescens celo-

ris intermixtb nuculis rupru, Tonun corptts, «cep*o ^{vii}
 tret indikrectx nuj ^{putudinis, ut intractabile sit, i nguli ttit}
 tnqoctrii, CUU mAxI. Oculu est magi ^{is admo} i, «n, fTommm-
 li dramwba JUOIJUC aculu UCI> u ^{utis. Ore cog} »» edentulo, toti
 Orbmm fe mmrc ^{ficutmomci} onis Iete6c't Srndorem [^{per os edit in concinnum}
 Qaituor fulicepuuus. Si ijmiinfmonem dcJidcrat, pn.; ^{am dorsalem vellicare oper-}
 tct. Noxun fere uuulem u ^{ert fel illius, ur pxxcedaku, fed awlto tan}
 del ^{acile cisdem re} medui i ^{iratur, VilccrapocTo cjufdem rututx St}
 oonu cum pexcedcoti ^{inveni} , adco ut vuuucricdiicrepeni.

G v A u A i A . c v - A r I .

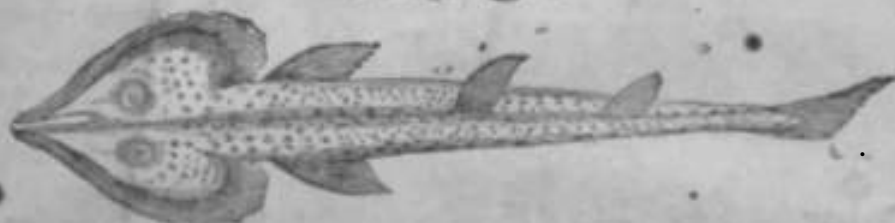

Tert m\ r ^{enique, Guanaisi- qd Brasiliensibus, ejusdem quidem generis, non tunc}
 orbicularis, sed potius triangularis, a spu j(U1 ^{quoque ut ceteri nodus, vetum}

quail fauiferm&: Ibritatmi. Duofunrdivexfj; (J><^d%afdan nominis, quorum alter
^cornurus, hie nofter comibus deftuutus- Per lotum corpus execpto venre fexangu-
libustigum inlignitus > cutnnumcris exiguis cuberculis. Colorc eft ex navoi
;co,ingibbumarcuato. OrexiguoinutraqucmandibuUdentato. Oculis amphs.
fcinas lubecquinque haiul magnas, praeter lias fexu eft, qux caudumfacit validam,
fts longam &: late didu&am.

Ab mgentibus pilcibus rapinis aliquaado devoratur ,& integer aJhucot corum
ventriculocxitnitiir.poftquamlioftestuosa quibus deglutitus fuerit, fuis aculen in-
tericcent. TJJKO: dcnique eft mah^uitatis caro, ut fi immediate a Codione coine-
datur.mentcmrurbet, cbrifque&phrenticisiimilescos crtKi.it. Q«od omnibus
iimul illam prandthibus contigiflc memini , & viic poft quadriduum futnptis ale-
xiphavmacK {liyra enarratis cmvaluccuat. Simile quid obicrvivirdorncticus mcuj
in pifce G*dr»ifAm, qtn ab alio pifce antea deglutitus fuerit. Sin vero coOus per
integram na^cm Tervctur , tuco appooicur, fed paucx eft carni atque innis fere
cavus, folam fpinara habeas fecundum longirudincm , cal per membrarui int.
adherent.

PIRAQUE.

Prrdt/MeqiiCdcin ferceft*IficacizurGuatuutiprxcens, Lufitanisimproprlc/" .
•oioU diclms. totu pifcis eft cartilagineus,iion (quataatui icd mo[[is> latus noncral-
fus. Caret btanclms. Rccens tranrprens ferc eft hi a obverfus. Cjput ctiam nocii lu-
cet,dcfinensinconfigurajn. Vcriqueoculopoftcrius'fiftula appofitactf, pa qtum
aquam cvomte. Sub oculis autcm in mferion corporis pane, OS l#bet cdenrulum cum
quinque iudiuris utriufque LucrisinlUrRaiarumHe 1 iburonuin. coloris dlinvenrrc
inearnati cumalboimxci. nidorlbfcifcismaculi^ cum pundisex ajbo cacruJcfrenn-
busvarie atut.

Cara cjunon eftvefca, fed fi per dolum aut infcinam comedicur, mfanut per
aliquotdics. Attaftus, mediantelicetbicio oblong -:utn arnculorum cau-
lat, qui taincii brevi ecclit; V it in medio tangatur, ar mum rrcmorem cnScic. Capi-
tur tcnlibu> pluvtu in liuviisin cotruracu Raiatuai & Pifltmtcarum, cumquintm
piiriLhins ex pane convenit, atque eodem modo curatur, licut vidcre eft in tracta-
tu dc venenitti Raus.

C A L V T X V I I -

Diverse species Tanoaric & vemnaLe, Caaeofivc Heiba caflf du
& Manipuera five Succus Majuhoae.

L Vfitaiu omnes has herbas Tt^ruk, ab indigenis rque ac adven» detesta-
biles lubitas, tino nomine &VM JS Rstit, mciio appellant, quod facultate
gu.Iclctetu pollcant , Sc hominci xque ac bestias intertmanc Tret
cauini fpecievmilu imigtucrunt in uivm mmis obvut: quc licet floribus & Incti-
pus (wet ic difcrantijjgno umen, folia, naulj folo, & q*ul,t<c<vulcota con-
Veniunr,

Pratt, qux onuuwn maxime Doxfa, froucftlipio lento .tuiramuli Til
• »atque btf Uc..uo duotel tria iemper fibi opjKit'ijj adoaicuntui I
«w» ut c, mox dilute vjrjdia, emiocntibuiricrm «f coAn COJ IO lunimitati-

bus ramorum tenues pe-
 (iicultoblou gi, crocci co-
 lor^ ciufcuncur , unde
 fpicj:,cxnm]tis fieri
 longi<> umKILirim
 te ci ustantes emanant.
 Quem fract.im pf
 cac, nonduro mihi da-
 tum&ut oblervjrc. Flo-
 re- non folo nil &: Colitt
 ic do oculi imprim iscrum-
 pontrtj iuiuno iurgent
 vcjK-naiqun ecentes, vel
 exficcad, per uu:uniro>
 vd j«t Jolum gulbD»
 prjr entillimo sunt vno-
 no. Kadix vero mox ex-
 hibita , tucum apud In-
 colas habciur antide-
 tunv

T A N C A K A C A ' II .

Ex andiputlo e\ a-iii.» r tuiu-x,ra-
 mali.& foli ã btraí lihi ilirecte op-
 positis, prima? non dissimilis
 quodam figurat al cortice magis ci-
 naco, folm lupctnc ia nate viridibus
 ubi adoleverunt, inferne canescentibus,
 quali leni hirsutie perditiis. In ramo-
 rum summitatibus flores primo aurei
 coloris stellares, mox ex bruno purpu-
 rorum exteriora, in-

tefkwibu* multo nu^i- & expansa. Medium seu totum spatium florum, mare ho-
 lotct»a eA plenum, ennft sibus parvis, primo late, mox traste purpureis, in-
 ftjr flonun ScahioCc prrc rior. Ex horum medio prodit bacca Rubo sil wstri haud
 dissimilis, carule. J, juatipemn- Turcosi flori esset imposita, que summa vñenosi-
 omnn TmgttatAt j* iim um facile tenet. Proinde florem qua erat magis
 radine, separatim iftpnru tulfi , ut ex hac uone liquet.

Tertia

TANGARACA III

Tertia est planta fruticescens, radice crassa, foliis alternis, in cymis...
lim, ceterum runcationibus: rorum rioribus quam prior es Tmrtrtt, In
ranioruin pediculi lonp, exquibus flosculi umbellati prodeunrun
pno albicantr, mox aucco edorencedcent«. VnHc advcnarignan gratoqueille*
color ctenicntatii fux minis magnas pemas aUquando dedcrunt, modo cos olteccrim
fctractii int.

Anplures dentur Tdn«*rMA, mihi nondumcoiiftitit. Infitrum trium folns, flurii
& fetiiniibui,rjmjlte p>t«a cftdelecteria vujrect gradu dirtorat, ut vd ex Ievidi-
mocoiiunpullu corpus incumdeae, mrns turberu, oculi indpunt catigarg vern^i-
ges, animiq LC deliquia obtinautur, denique mori ipfj k ijiutin, iuli quanrocim prx-
sentillimo remedio obviatn cauir. Rcliquit Ai» dots merito puzferu nuntur rldicci itjc
decantate /fvfj««i4 4cCM»M(quodciiin.iiit»<li>tjli efficacia, lim ul cmctiOti pol-
leant ,u^uo loco probivi i I»fuccdunt radices Iskrsmll ic Itmim. Aliqui «c
a mi illinium cuftmiiiit, ipfi radit i 7i»5«'^« 1c luicrr, quam mn.. ac felici cum
fuccellu indifere u tjtuntiute nhibenL QjJoli bciigna maret naturj t-Kultatcmiitoo
minus ultitikiirin qiuni mortiferam ctdfro plant* utdidiirr. Condonandum tu de
Barbans Empiricis, fi non certze doli medicamentorum, imprimis rero Alexwhvnu-
coruga, nitaru defectu peccare, ne forte
antidoxi inopia a vaicm Lopu vuicacur, itcur aliquando (c ol ferveffe mihi teftati funt.

Exiffix ill JT herb* C vimofjC a Clufio^lnfque lxlb corum confultia defcri-
pe i,quarunirigur3ni & facie nquoquecg'- cum D. Markgravo meo in hiftoria na-
turali prolixè explicavimus, led a ncmuieadhuc, uuo d fciam, carum qualite 't« ^><<
vel malè explicatè.

C A A E o L

C A A E O It

Primo quoniam .foliis [Hilvrem re<hc~b, Sc n o p u <psuuitate »IKJ noties exhibita.
 rlamcutiumhofninitim inticnuu, pconbut llirarntjlu nuftuf;; Idque pezertim de
 prinufpeccie dictum volo.

Sec uiiii. 'cjr'i'nj non minus cunitr pTzftaic Ancidotum, quam t'olia pern-
 ciofo turgene venco, It mulrum 6c Gtpeinulum aUhibeaottr , ut liceat dicere vulne-
 rat

—J\$mt mthx-mlniT* ft tit,
 Sclaw Achilla, ImlfTt Wttt futjt.

Prodi autem est bfe&ri in hoc & i iraii casa , pptrer fpectica ad generalia quoque
 Irterreack\i>lun>u.». live exotica ,tivcdomcfti>a. Praefertim ad omnia illa fupra
 in eodem capite fupra i uculo vciem Tdngdrjdi aurrau, 4c Ilib ciculo Maumr* mox
 explicam i.i. I um, quod feclera i lionincs lisc & linjilia venciū, vane comporunr 2c
 chyn cibis unmuil-jnt cum quodfubinde in principig vix qui qura evidencer : fi-
 gnipe -cvus apparel r fed fer i;im vitam depopuleiur. Quippe nonloiuinprofubj
 refultentia, fed veneni quoque mifcela fequanritatei tardius vel citius vium acpjctiir
 hęc herba, ut cachectici, anhelof i, crUlcsmccdaait.dou ee tandem vita defim L;aitnr.
 M kmini enim Iclerati ilitnos venticos, unttiluni polJOEn toliortun cadictaconun,
 fiftul.tdlniPcto jpdiruni llmul foctis propuialk-, nuHimque exJndc longo ccmpons
 fincionuxim cos pCrfaiatllc: niuilominus cainen, nullo licet accedence evidenti d-
 fechu, tandem n emacutos mortem obiille.

^ Vm in traaitn de AUnJi-
 ^—' hcjt radicts vi ahmentol*
 Ipccifice, acque ex protdlo -, de
 tactdca vero Sc venciou qu.il it J-
 fc cgeritn Mntmn n\uiirotic 5u
 in genere, uidonunc poihiil.it,
 noa intactiuA tdiquille venci-
 ninn t.im t Jinil tAic tic dicam do-
 mcfli cum. A-nrpMtrsm , id eft,
 lid. in 4:.... St t.iMuii.ntlltinr
 nottrat radice Mandihoca, qui po-
 tatus vehementer mriit corpus,
 vent, iculum a ficit dol >rc, cum
 ructu, nauca ?c Tencfmo: hinc
 mox oculi ob tuJcairur, ve rti-
 nes, perpcctuc dolorescajtiti
 •OCC lunt, tan' iL-iiHjuexircir.il-
 i u frigus, unu dclujiiMim, &:
 ipl* mors fuccedit. Quapropter
 umul is hanc radicem preparan-
 tibus , neanioxitsvaponbiA infi-
 cantur, flores >
 Fructu cfculentis & potulentis ad-
 mifce i c nf L die c(t, ad muico-
 dutn cur_a & vciiriRiiUuu. Sed
 diabolici vchei lain pr.rknti
 venciou non contu iiti, ex fucco
 hoc, ftudio refervato ufque ad
 totalem ejus putredinem, alio-
 *cmi corruptie »nisgtadurac3tvct-
 i niculsi inde pe oiulcentlnis (qui
 Teparatpfn urunnir) quxrtmt,
 ilique in, jIVcteni redadis, li-
 manibus pro iibitu tnli diancur,
 ita ut, exigua licet quantitate, vitam certiffime & citiffime adimat, fi fimplor exhiba-
 i n u m a L w u umpulvCTchnhx Cxtfr-
 4 &: xb*mh beri lolc: i lotigo fvft tempotc. ne ndanda (celrra m pubbcum pr«xka»,
 wetinut. Mult, womjahuc nulur —*
 || J exitantiffima funt, que ipfo ftatim principio morbi, per von ia substituantur.
 Foron pccantibus & Caupis facile percipus funt, quod alexiteria & vomitiva vi fimul
 polleant. Clyfteres reneno frigido refiftentes, a.tUtusiccfSidiltunnitct,iQOK<bccC'
 dant, coique T prar er Diafcordium & Theriacam, i
 altepo fivc ita Nani iixc Poffi prar er Diafcordium & Theriacam, i
 tes A: urinai educenui, timiliaru pi*iidj

MAMIPVE>.A tivefuccas MANDIHOCÆ.

fi fimplor exhiba-
 umpulvCTchnhx Cxtfr-
 «xka»,
 womjahuc nulur —*
 a.tUtusiccfSidiltunnitct,iQOK<bccC'
 uitKk>cal<vu
 er Diafcordium & Theriacam, i
 er Diafcordium & Theriacam, i

CVLI?YMI PISONIS

£•*£*, Nbrgtt, l*c*f* > henfti*, rrmcA, CiMfih. Adhxc radix, Arpfafertim fac
 ctu; A**m*i> Jargiter 6c crebro luuflus, cum raniillo i'ucci Limomunrecenum. i
 01 tbgoum, quod fuccas Mixifmtrsaico vcnrnoftis eft, ut, ii crudtis allumatur, J
 cneccc-1) veto percoquarur, nutrirmts fiar>quam utnenomnium Kncnorum, umi
 gidorum qaimcalidofum, iniucj pocennaicalare inachim nrodkdi, celerr.
 validius cov petar. Scd rano d>, quod tkucipfi radix Mmdtb*t* diverfu & c coc
 gautirt qcutlicatihus : in liquor ejus parcibus plurimum nicer fe divci;
 quorum prior fubtitii SC vaporofa , atque venem ilJius compos, cbuLinone
 Ut: ilterj crafla, dulos & nacurx nonrx umca remanct.

C A P V T - ^ V I I I .

Araticu - paná , Mucwia - guafu & mm, rfhoqy,'

A Cum agerem, si penficulatim denuo Axbons Aftiwrnftmi paw describerem i
 cum il Jiis (igura i: trtfeendi modus in tra^Jtu de fimpljicibus fatu luprrquegr^J
 phice depidaiit. Quamotiuu pj>ca, r^queveriJlinia, u[pote lonj" una con-

FR. v c T V i A « . A T i c y - p A K A ' .

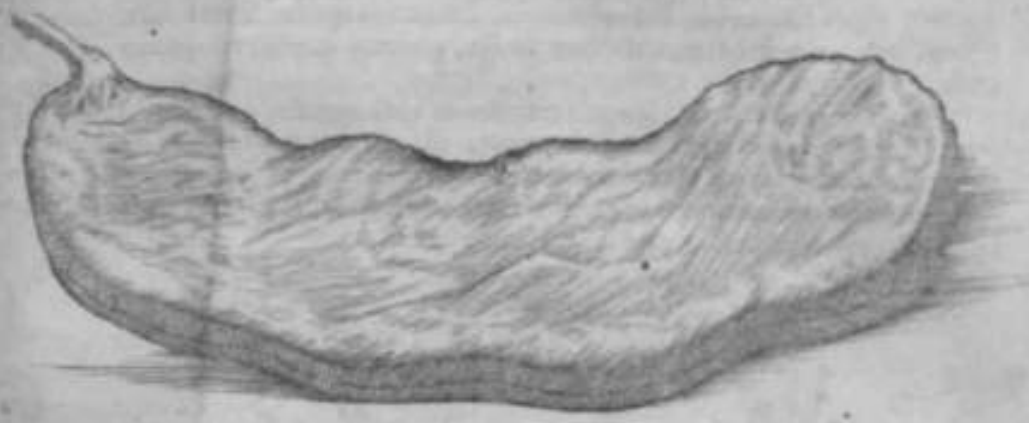
pro>ari de Fructu
 loaddendapui
 huic tractatu de ve
 nent quicquam de
 ellet. Cum nil
 adttnaTuro m^c
 titudo, rerum novita
 te allecta, fructus quo
 queexnaje
 hi* ATtkm-fft
 dcle&u j
 fcic
 fan
 dam lc
 Undo, r:::
 caJorem MiurtJ^
 /en
 mata excitantur, que
 TOIOU , manifesto &
 occulftob
 cia., mov
 Quamobrem cum ni
 hil ulterms
 fructu dicendum re
 fku, qaoi-
 dencjbut "•
 infideraque remedia
 cjm Il alignitati fuc
 cui latui. quit
 toium AC

Inoxx «paliwcci ejqwgnttir, lectorem eo remitto, artjue ad alu tr anco.

C Vm ad ex mea rrvocatvm eximus has &
 bores fabuleras ^/r««4diEb«[^],duliitaY>, MMc IID i: i'lift. hfti'a* & ar
 quum illarum lobi utruſque qualitate participant : artames
 cum

cum mihialiifquc T€imctiix()criiis plus inde mail quamboni ha&cmis rcdi indarit, Veneustis it-rcrejrului.

M V C V N A - G V A G V .

Hxc iuque Mutungucu'm.unrapifbrumfjb''''''ique iilvft>ritjm wari erate, cete- nsjuilchntutiinc &: augnituilnu Ltcile p jxiffllk. Ct efcit ex albu i c qux cjuuJi m est noirunis. Faba juieni lixe nigra pelle hpidK feredtinoci, pilis flavi* mullicer t fl ve- flita, maiiumlonga, &ercsciigitos laca. Vi crtrada, pulcherriai j;lu(nt)t, injierfbrii divili, exinde prode mtt, cces quatnurvc, punicci & rubri cokitis, rotund*, Irves , magno hilo, qui, liti i atjui rawfcennir, vim noxiam ex paitc dejwnunt, Sa cum ^vica

de Atankibrea | caparat' Barba- ris esules fiunt. hautvencna- » corum i]Uihtas, non ul que adeo alte puGu a natura vi- de. tur, quinrcuiui] I' jutu- tur aum'cciorio convenient].

S ipe cum interior fabac silantia icris lit Si mprdi- cans, Tilcefa vdlieet, & ufqnc adeo corpms rurbet, ut vonii- tus violentus iVilvus niavca- tur, i refriger us &: demiki m alunctitimi hoc medicanien- tofum ex Tjiioit* C itium, exte- ris Antidotis p ..... ct.

S Ecu da Attorn*y) XL edco- ti longe inferior , r'orma ^-hpiraimbelliw|.parct. In- terioris fibfUmix qu-flitL- ICS cum prxctienri MutmnJt \ convenite perlubciK, fed mi- hi inconiperac , non aurem » Ctteriores. C^tjippe aohisper teiqua vi via m l.Ku/)tilim lu- bormn fctac punj;cm(rs I jci em n y nms uique adeo inficie- lit ardentillimas pustu- la: exccitaret.t, quz el opti- mur succis anodynns & refrige- rantibus, ultra octiduum ad- hibitis, vix cedebant. C' crailo, inncentol o, admo !um

M V C V N A .

lento

lento & fctuci, ainflinurum arborum rarois fc implicai. Tru ubique foil
 qioque pedicuo oppolira habet, qur cmmntibus fine ncrvis > cxtcrum
 fupenus virent, intcnusiilbicint, & liibtilitliiu Unuginc ad uchimicritum ;
 In pediculis iuperibik plunnu iLvi pfnwphvlh inodon proveniunt flor
 fepolici, figurafiliquirum Piliapertatum. EnunccinntcJio ftamen (ihilolum
 lululum, lupcius jnultiphctter divifum in fill, quotum quodlibet apicciu h.
 fcum,

Floresfcqutinnir filiqux, longi, ntteriu j « mfo rugofx, qua: non folum
 rene, fed Sc pungunt, cum dolore/bpruriru) iiltqux nururx exterim nigrdi
 (ponte liHliliunt; interior carum fopcrfi« est infl.ir matrii |>clarum, aJba,
 dida: in quolibct continenmrue plunnum trcb phaJcoh orbicularrt, comprefli»
 us luridi, cum icmiluxuti nucula nigra in mio latere.

A H O A T.

y\ Vplexduur Ai*i) arbor i alcera Ahtj gtufu, Gvc major, akei
 minor, dicta. Propter arboris non solum, fed & fruchium qum;
 Jjnen, defer unr. Quippe hxc pottermr TIX nucem JveUuum , tui n
 l» est, tdcqiu: illapbnquam **cifiaocx** nuerutudre pint* nucesekot
 ex truopilan hoc Uudu m arbtfcademi. In **Afim** caarum ncnwrjhuv
 repericui. *oli4 lubct ttn m »dquairrno* dtptoi Ittfio, duoil-
 cum rmimt album &: quafi bdntm, adco^ue tetet tune (ftrpntt mi-
 ne iDu quidem fi, um **hdbwtM** , ac promde a Bai
 » uiurpatum vwicfur. Vtnufijuc «boiufiutlu* mooihtfc, tvua o<b*^

ban, prx meru nc aliquando m illos hare cudaretur faba. Cum cnun przfennuv
incmtn , cjiuni nucleus prxdicHfruchis, ab illisnoudum lit invention , idfecrum
ifibifervanijumarbitvntur,utiuto vnciiciafua diabolic* excrceant. Nuclcos cnitn
i in pulvcrem rtJidos, varns dolis &tcehnis prxparant, Sc clamciborumo
vd Ntcociaixiinmitcnr, uc ocuis vd car Jius vires exerceant. Scrupuh cumi p
mmuivequantujs urc jlliuca,graviorafacile*fymptomata, quam abaliisuUis vennis
illata, inducit. Qujbm Jpccificumantidotuinadhxcuit]u<r temporanondum est in-
venuiimquamobrcni nH>rtcmquaiicociuiatUcrt, (igencraliaSecoiimumu fljexiphar-
maca nihil protinc. Horum fruchium jnitamina, Junfllaiii (iint 8c ciuiul.i, quare ab
ill rriirinnabulorum vice uliirp;inmr3 \: hricluis pedibulqi: m (alcacioni-
im cilcunKiancur onutusgratu.

t

<< CARAPVCV' five Fv Nt, i.

O vcm t'ungarum fpecics divcr-
fis QominibtJ lunt ilillinax^ iic-
ut alibi traditum est, quos omne
gncr.ih nomine Ctr*pu<u nonii-
nanc Horum quoque in hoc Ame-
iuac tra&u, (icutin Europa f aliive-
nermi, qui coafratijvarn Jimt co-
loris, hvidj&: < arm, ex fterquiliniis
liquoque putnJo procubcrance&ialii

C

edues, ac copu tantiim nocccoptm*fungi*
cumur. I urce quod in praels peditior. —
fputo;wftancs Juctnalis &HMartialis, aUudntcsadBolccos five Fuiigo
temerc nujiduntur. Eqimicm, fimeaudias, cavendiun i'cdulo, ab ombbus quovij
cunque modu hu nans Fungis. Ob regionis cnim tempncm calidam & hurftidam,
noftiumquoquetrigusA: vaporesvencnatos.totdcnitjucTencnata &inli.ljuU Inlc-
i-U, nxtnuu mujudicari debent, quam uialiu reyioiubus, ubi uique **adeodmtun** mor-
rolb palacoarrident, ut cos in mortis tUcrimen (xpiui adducant, QMX cnjm voluptas
taiu.i uictphis cibi; cum ne merentur qv idem int n ruftica^daps rcccn(tfd; I rumli
vd Atlunxi, vd ipiui Apitu apparatu cxliibcantur? inter **Slot**, pcjnrn qui (int, (in^ul-
tUtnescitaiit.iiueibrucxiJccrant^'orpurucfuicimJutuntpallorcem, unnjmrcuo-
raimir, artcrias uitcrepiunt: adhzc(rigus, cremorem, fudnrt m frigid im , mortem*
deniqucaflerunt. Prxcer cummunu **uodpharmaca** caluliora, cximmm &: prjcfais
Nature ynnlmut Antidotum, tunuruni fuccoi her bar T^htmlm, ic **radii** um /^jJw<^,dc
quibus fuo loco, qui fudores &: uriius cun&amcs proVocam , A: (alorem **nativom**
laffocatum a frigido milignoque vapore \ indicant: uno desperatos revocaiit a Ictho,
fiflatim a fumto veneno , fbeeua illarumcxluultu vuu cxlubcatur.

C A I¹ V T* XIX.

3\Q\mbu, Cttfid, Ciaaca fiv Herba Colnbrhu, Liborjndj%
Caapwa five Cvrrvohuliu Colubiintts.

^V^T' n adum videbo? egi **Bc.i** lirrluiquarjam. antciinl.4 Simplicium descri-
tas, huc denuo addo accro.cumnu nc ordo pollulet, proprietates earum (pe-
^J | dotales vero primas & fecundas illas manifestas qualitates
< " ivficanci nan
tradirf. !! I • • • nobilis herba *Nobis*, primatum facit rehet. Que quidem se-
edent nonfoUuali qua leni **mkpa*** mitum vel fudores vel urinas operatione, sed
i qua... i ip^, [Exct ca W -- fc MomttKlt n wfl
inteno gradu continet, venena tr
Atomi, fungos,
& luc-

& succos <^M^«MvrncTUtos, &fimirerunJjt.prx cxrertsaurfm adeo contraria-
 tur veneno Bfo nis, ut non solum fellis assumpti vim deleteriam vincat: sed ipsos Bfo-
 nes vivos pulvere vel succo ejus asperios, enecet in instanti. Quia: propter non tantum li-
 qui suspicantur, se venenum aliquod hausisse, sibi hac Panacea provident, sed ad eam
 quoque tan)«ju m ad sacram anchoram conuergunt illi qui venencia clandestina alica-
 jus inimici exti tndciuii,caqi»ev«I(bUinpiil«quK< ariml dicuur, \el acetariu)ma-
 ta, sepe mul rumque umntut. Itaut, , muxijum Alexipharmaco se praxervare & ma-
 nirej dant. contra obvia ouarvis venencia, vel
 artej

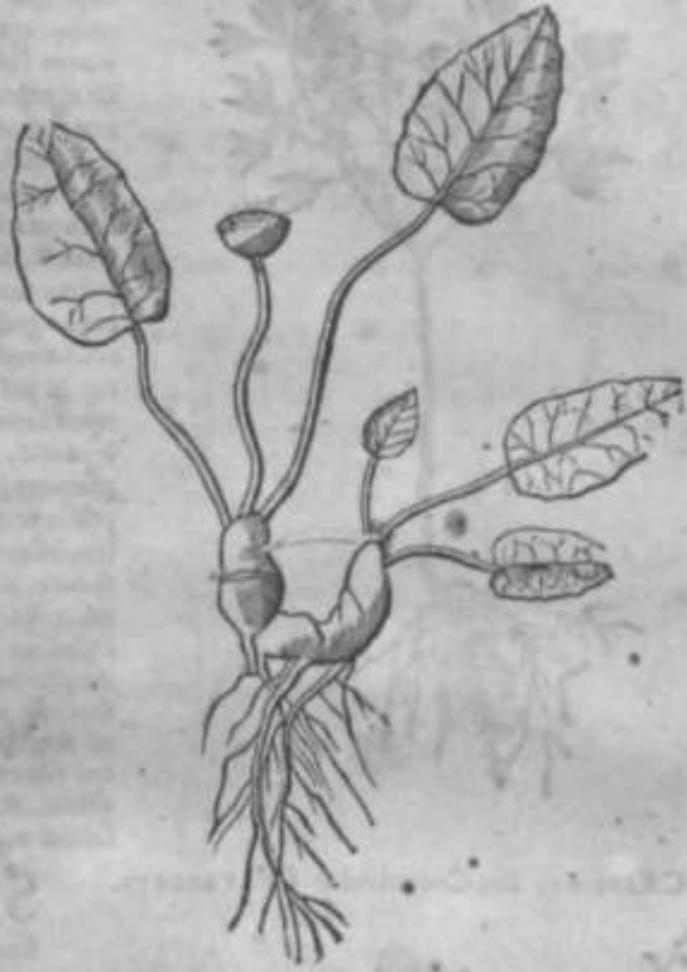
○ Vix herbz Antidotales nomen *perarrasiba* sibi vend ant, quarum prior, ob eviden-
 te m vm c» «« m,, ut precede nt, lobro prehc I ocui: posterior vero hac que
 Capu

Capitulum vulgo non
audit, ob alexiterias
virtutes magis ces-
bris, proinde quod
qualecunque vent-
num aUumcum, ante-
quam ex ventriculo A.
primis vijs ad pan-
tha corporis permr,
tit, pervomicura beni-
gna ejiciat» ii dux flr-
citer drathmx ex li-
uore conuenu m.i-
ceratz prnpincntr :
mox secundum eius in-

*uimn, vcl lolum vcl
cuni radice Uufrn-
mixnirt (tipraddi-
te, non quidem ad
Vomimni, ted ad uri-
liis & fudores conci-
Undos. Ita »c in Iwc
vctia qualitates c pro-
i»nc, utracque qiiidem
Veneno t-xtui bando di-
carz, se I ir» tamen, ne
hi postriorci .ijmis
posit x, cum demum (c
vide anurmafufestorc,
cum emct: ca facultates
post primam pra-
parationi, iu Jc mate-
tationem evanuerint.

CAAPIA

CAA«ICA live 1Herba COLUBRINA.

Tercia intidoralis pljnta, quz
C«f»4(iicirur, jdeo indigene ac
ivenisacc'qici,urprnvii.ii peregrina*
totes se vutlilvis coniinilUflt.quifl in-
;ncmlunt herbjin,vcl ejusluccum
ca prdliim arcumicrant, non aJeo
<juidem contra omnis generuenc-
iuT quam quidem Serpentiun tjiialia-
cur.^uc vulnen inriicb, turn appli-
ca:uium, turn aiTuiQcnJtim. Vnde
minutterico Ltv*tU C*bnu nomen
vllgo audit. Memmi, yfTluopet aft
libolo «Serpente tru^rtcJjuaatos.vix
quicq iim ex aho retncdio Ievaminil
sent iiH'equamejLlargioei luultu pro-
pinati liquor is, nullo abo aacdeute
diA
|u Puque acris & ingratis, nulla ma-
lucita opet moncvf neni vic torcva-
dit, feiflptittci be oculo vi in in-
doiores icdat te virn obtundit, tinpniyi li cadem herba conruli, & catapla-
stasti modo preparata, vulncri simul applicetur.

D. d.

In

)«*

G V L I fe> -M 1 P I S O N I S

I A B O I A S D I ' .

T N rra&atu Simplium quatuor
 -I fpeaes rad:cum *tebrandi*, ca-
 rum que uiiin medicum, q^{era},
 compertum lubco, expotiu ; h^{oc}
 autrm loco frimam cantum ipc-
 demutpotedflicicillinuni &ma-
 ximculiialem»aique ubvjam, tra-
 ^andamiiii'ccpi, licet career* quo-
 que liignitjtibus alexiteris non
 dertitiitjeiiiu. H-rc itaque, non at
 extcrar, :ruticifcens, ad duarum
 palmarum aidtuJincrn cri^ttur •
 pt uno ptiiru jromat ica.i: aaispy*
 retriarmula, mox lubtihtJi[ncJ-»^u
 ccs &: pedus pfcvadiC, aJcoque
 contra muli^no\$hxunorc* fC
)c exerirj uc vencna. licctam
 tempore jam ailumt, à cordere-
 pellatverlusup: rificiem corporis,
 terof-(i-juc injprunjs lum • res per
 fudores Sc unri as copiofe eji^u,
 unde Cpiritiis viraJes a tctris *^u
 liguibus hberJii refodlbu
 Atque hxc omnia cum (cHe*9
 fucccflij inibniunruTiA'nrTa vcn-
 tu *Uipdi*, uc funt Fungi, 6C
 fucus itle venenatu« i adicis *Mom*
Jdfitd, JkAqxurfur alia ejuidem
 faruue *Yann*

CAAPE'AA, five Convolvulus COLVBRINVS.

c*» "t^{lanf}* appropri-
 huic sine
 3 cum nomen,
 farmentotr Clcmauti
 uniindidrrunr, cam
 Cdrst five Convo 1 vuluirt
 lubrinum, abioiign
 CIJ anndocali Serpentibus
 inimica, nominaptes. Radix
 zque M folia in Medicina
 cc!rlM.itilltnia;cotanic»d"
 trimine, ut radices imp***
 m« illx qux (am plane a**
 levercunc, hurnonout fcl***
 movendtf, it calcti
 pend« dicarx.qur vcrej
 memarr frond* & farmen-
 ta., mofijbw Serpentum
 medeanrur, fi femel atque
 itervm
 t CTrpftoMi

ricate propnetur, «que Omul exruippihcetur. NttUa int«in
 evacuanone, neque per »aurum, j ^ ^ fu_jor«», neque per alurn iliqw
 quantum ailequj porut

Lic«^^^A.igM.umaliorumqueReptd.um&Infcaof^tcofnttofoUft^
 & moribus tantum curad. is videatur bene audire hujus Convolvuli fuccus, qui ama-
 ro sapore caloris pzdominium, quod ad manifestas qua iMn . prwfe fat
 men supra enarratis frigidis, quoque contrariari compertj, testantibus ad mecum exer-
 citatissimis Empiricis.

CAPVT XX.

Lmvmli A /4/W ^Americana, Jnu'doialis.

ANtequam Vc^ccabilibui Anridotahluis, in liac Amenca"piarte familiaribus, h-
nctn unpofiam, ex re forcpuMvi, Mali Limomar ufus Medicos peculin
cjufquSin Indus ne'ccflit;ites edocuifle. Cumfupra in tratrfttu de Morbil l', ndr-
nuis vufgationes ufilirars Cicreoruni, I_iirt>inorum, Sc Arantidrutn (tjuatcotnm
nomine .proptev vTrcs & dighitates libi admodum limiles, Mala ML- in .l rededixefiifit
autores) incommodumdcidentium&: dclicias xgrotanmim pcrdrinxcm inuncef-
cultiores 6c minus obvisquoqucqualitates, quoulqf ab Empiricls Indiums, ftque
propria expenpenria mihi innouerunt, exponendxTcftanr. Vt enim radioi anriq
Iprttacorticumtc leminuin amaritudjncmcdumarque acore,frondes,flores,& fruftus,
tantummodo adocolorum SC narium dclicias olim afl'rvatur, mox cdoftiores, mc-
diante fcdulaculcura&mitiori terra;genio, profculentismedicamentolii cosuJur-
parunt. Tandrm bencficaMedicarumMaloiumvis &;multiplexuttlEaspaulatimope
eruditrindufrixcompcrior, quotidianoqucextirrirnrnjoperlcclolorunigraduspr*-
ficicntc , virtus contra venenum cru.-ax prinAln in Afric. l Sc ^Ej)'pto detc^ta, mox in
EuropaatqueIndiarum quoque Regionibus confiiwata fuic, tctantibns id pallim pra;-
tamevetertbiisac acoreocis exotioomm fruticurn Ictipcoribax.

l tcetverotflenque cxhocnovo OrbcUucallecjatn, expenentu potiusquasi auto-
ritacc aliorura niri vclim,tamen nonpnrnitcbitjumn atque altcxum LX null US allecaf-
(cin lauJesLinwmiin. ombus coafitnatur,cosancccilmn i depuff .itos, aputrediuac
vencnii ipiis pr.derv.irc, atque (uhmlc ab .iliumco veneno vindicare Atlicnxus xi
rciuain^f,gyptocoritmvHnci}inpcrt.mi Uc turrati Sumpum Qercum ante ubnui
qucm libet, (live is huniidus lit, live ficcus) vencnis omnibus rchdere ex civc meo
4|diei, tin iucratiEgyptiadminiftracio demandata. Quofdam hicfacinorofbsliomi •
nes Alexnudrino more ad Serpentum morfus damnaverac. Illis ad locum licariorum
lupplicio deftinatutnproccdenribus, muliercula quzdam cauponis uxor in ipia via,
,quod in m|Qiibus torte habebat.admordebatque, Malum Citrcum.mifcrauporre-
it. Pomo IIII commanducatOi ingentibus ac ixviilimu Anguibus objcxi, dm no-
am venenatos tdusexcepere. Artonitusrcinovitate judex, abco, qui cuAodicbar,
nultc qixiivit, anantidotum aliquod praguftolTent»a quo certior failus» abfque dolo
malo Citrcutn illis futile datum; jullir, poflricalteri tantumdari:'dcinde uirmnque
Anguibis objicL Ex quo iadu in eft, ut Cinrcopafus, folpes evafcri ; alter ill tco expira-
it. Exindecrebra expenmenta fidem fecere ccrtillimam, vencnis Citrcu &: l.nno-
iu omnibus adverfari. Acccdic quod pomi ejul'dcm iingula membra fjluhn tempe-
ic Qc invicemdiicrpant, ucvarios coofanatemurbos podint,5c contra ipli vtnciu in
Quun 1 oalefccc re Medicinain. C^tm&uius Plimus compendiofe & ingeitiofe exprinut.
Citrcu, contra venena is vinobibuimtr, vcl ipu, vcl lemen. Virj^ilius quoque, Home-
rum imitatus, lululctu verbis per longam periplualin eorum dotes exptrmit:

Mdtifm trifles faces, ttrdumqme f*f>ortm

FeUits Miti, quo nsn Jr*fentus uJum,"

TotuU (tquMdefrv* mfctert tttvtrc*,

MtfcHtruniquite Isthm & Kwn inmxu verbs;

Anxiltmm, vtmt, tc mtmbrit dEit ttr* vent HA.

Iff* tngent srbrtr futtmqut ffmtihmi Linn,

hi, ft non dtixm Idle ^claret odortm,

LiMTw trtt iftlid hand ullti Ubrtttu vtntu.

Hot jpjtnmt ten 1 v , tntm<u (£• tUnttt Midi

Or*/watt i&>, (jrfewbw mtdsuntmr tnhtlis.

E taz inftimn litmtscHcr.mcautorura dikrepantibusopV^mbin .nvoltercorca A-
Tlasjurnum qualicaics.n hac arbore ejufque fruclu concenurunnfolia emm,fl.
cdulU,lcmen,&: cortex rruaimraacradjces in m«didJumrMept*,freqt<tiffimi

qualitjthi!

teric dilerepent; camenfetncn \$£meduljaimcromnes arbens partes, quod ad quali-
 tares Ipccincas &c alexipharrnacas, primamm obnnenr. Imo pentifliminnulu >
 durum Orientalium fie Gccicentalmm medicaftrii prartct vulgar es II!AS too Ortnc-
 lebracUfimas Limonum itCitreorum vires, quasquoqueperpceuo cornnicndabiles
 habenr, plus prxfidii in doibusl, nan (jmbusponunt contra raahgnos mor-
 bos&pemlentesfebres, atqucipf adeniqu e venena^uiminLjptideBczoardico&fr-
 Ih Jiofa Theruc* compoficioneQuafihis arboribus Mciticis, non magis parmquⁱⁱ
 ialubnuSi Medicxnnnien fecilTe viueretur. QiifComncs ut ojini in Hjlp;
 liam,fiemoquocinln^Ujs C)<.vuictiul> tT^atiitx,ic, licetillu per::Jaiocnt.
 naturxadulteriahortenfo.luc vtrnm Americacciamiiunc minusecultz line, i
 ob calores Solis pcqxtuoi &: toil hitjusgtrniunt, LuropxiWarivis, (i, mn pra
 faltcmpjres exifcum, adcoque fpomejn lilvis fata wucotihm awutarum depofita
 luxuriant, uc ob runiatn ubercatem vilckant. Qu^ippe toto anno ver, xftas, & i
 tumnus in its conlpici darur, quod una cademque arbor, liores traprames, £ uous
 Virfcfentes &: flavfcfente* aiCaua ocuJoium &: narium ac orii oblcit-iracnaoftctt-
 Clt. Vnde tarticompoftiones, IulrpiaretrigerantUj Condirurx,imu txtratla i

LIMONIA MAJUS AMERICANA, Anbdouli*.

mica, quat qumcai effemiasTocant, ahuiduftrionbuj incolununquam Wn paran-
 tur. Ciu»nego mhac Induruin OcudenraJi parte inutarui. iincjaOantu, " affirmare
 aufim, me CX DuUoaho.tli,i_m, remtin&^flimn, f^-lw^ .» wwa pr axi obfervatle eb-
 fedus, (ujm rxdipra caurram Curei & Umonu aiboribui. Cum enim fuccus fri-
 e*Ju s & intente acidus, ab n ^ ^ t ^ r ^ riiniM,,l,,ii|r ^ T M tur in fenum vel
 pucrort um frigidis, five j^Jntn, irrtoerHjr^fricmrftmQCWB.arft tibus, tunc flo-
 res, fcmina, & cortices ipsius fructus medelam illi malo quantocius conciliant imo,
 quid li hxc non fufficiant, eorum, ut & primarum frondium, olea defullati i+Cr* fup-
 plent

plenr, unnas vel fudores cgregic protrudentes, Mitroquod ipfi radicum corde«s,ca-
iul.li am &: tcmuum adcopartium a me deprclcnli (int,utmulros vifrcrura,a jecorti
imprimis &rrenum,obfrucionibusvindit:ivmnt. (^uod quidem potillimuin de ra-
dicibus Mali Unionise, cujus iconem (blam exhibeb, didunt volo, ejufque defcriptio-
nem nuncupat;ci.[unai;grcdior ;cumhaclenus ingenremalis Medicis earumque vir-
mtibus inhxTerua

NonmakequidemlenpcorLi naralefbtum&CnaniramLimonii cum Citrco com-
munciattritHiiiile viii hint mibi.quumcircaprsecipuas tarum vires haudmulrununrcr
fe difcrepem s (exceptis dalcibus ill is Limo/iis minus ulu.Uibus in Medicinj] mfi quod
puhllus luc Limon .igrefcis, quanem vifus, odoris &faporis Iconeiniis majoribm iiii*.
hortenfibus cedaC, tan turn cos proprieraribus medicis facile /iiperet.

Arbor est Pruni figurx 6c proceritatis, caudice lature cincrco, ramis fpinifem, fo-
liislaureisfedinuujcioribus&rdilutoribus, fe-paratim hinc hide poficis, cum ijppeti-
dicibusjuxtapediculum, Aurantiarmore deniilim.i &uticatkmeldzncianobis,petpe-
tuis flonbus,ob(bleto candorcalbicanibus,&:l.iliumciiiv.i!!tiiv\ nonnihl redolenri-
bus,facundit:itift]uemunctcaffiduc nullo nonincnlconfpicuaqniprimonafi.itur Li-
mon, a fpinis matLiiis (pmcolui, &ab acunfTimo fapore palamm vellicante, li ritaror
appctentia: merito dicitur. In ipfa emm viriditate prxmaturus ac tempeftivus ad obfb-
nia&medtcamina, magnirudinis cftnucis jug }^.
Arbor figurx 6c » magis (phzrtca, inpa-
pillam exiguim deicente, tenuifiuna, Tiizdi, icU vi cute obducta, lutlacarne, fed IOI
medulla, acida,(ubvindi, turgidj, dents duodenifque inrcrmedii\$ membr.unilis pjri
let difpertita, Sc nonnullo lcinccgravida. Radix arboris ell remus,ex fufco fljvelcens,
calida ,fia a, amara &iacns tenmunique pardum^tcproinde inter tpericntes%C dinrc-
ticascelebrife Lorro 1 imon luc nofter iapore accrnmovdeus non eft ut ca:teri Jed
qua palatum fraudac.cum Kvnore voluptacem lautati repondit, dam rffauntibus &C
a bile yomioifiencibusparablc tdiiJuucntuni juriNi^fjnoriprnmilnic liipi
tantillo (ac chari vel jure vis ejus infringarur. Earamenadhibitacautcl.i,ucjuvni]i po-
nllimum ;vcn &:cholcnxtempe raturx concedaturdenibinveru,ur & pucrisi>itii!
tois interdicator. Hrc cadem fere potio eft in toto Oncnrc , ac imprimis apud Tur-
as,adinodumcxpetJta,cuivuligarem5*r^mappcll.itionemLatium(brbendiverburn)
ScilburtvetroconocervoxAiabicaTutcoia&PenticaImperriCtqijmquillucillomim
fuomoreaddeliciasprxpar.u:liicpra:c]puct"rudusirjncinmi!runiincin laccharorc-
conditusjvel cciam ejus liquor (olm iadoliis reici vaxmtfubcm luutu .llll in diutims tra-
jcfbonibus ab luimorum putredine confervat; imo mantimi non (blum Sc)(tt-ntnona-
les.lcd AGx, A&ICXtSt America: littorales populi aicorbutua toenic^h iilo reftiruun-
tur. Eodcin hoc iucco, quidmirum, impetiginn, vitilipncs. aliaauc ttri!>r.i cothvi-
tia quoqiu deterilli Cliymicaarte prarparatns valcat ad unioncs &; roargaritas in tabcin
(olvendas } Vidi ahquando Nigntos Jccleftos coquendis fecrfttria die iros, mjuriam
dominis clam ini'crentes, mihllato parum recentis Limoms fucco , velicmnuflinix
(acdiariebullitioni in cicabo capaciilino reftitifle. Exquoabufu, aifam mihi lup-
peditanautuniabaai,aliqiudad artis noftrxincrementumcdilcendi, idqucaliquotic*
tentans ,non infcliciter proceflie,infcbnbusicilicet inrcrinttentibus, circa mitiutn
paroxyfini, ut Cliymiatn lua emcticafolent,hauftu fulicctcalidofucci pra-dichcum
dechaiic aquarlbntanx tantillo bulliti, fc/ncl arque iterum exkil>iro,»cvjterba-
ttonrivclmtoturaccflafle, vel Utem indies prxter cv
cedationcm (imul mriiri de-
ferbuill'e, i: intrapaucos diet plane iiluilic, deprehendi, (Ubfcticntc uttque manitWlo
effethi, unnx Iclicer & imprimis fudorum larga promotionc.. Quafi ex in iu* luc (uc-
cusn-igidiratluaiinfedandxitnuitate (era languims propcfluidn, atuta aciditate
malignitati xrhiantisbilisfrmandx.adcoque (pu-inbuiiviahuuniictniran libicor-
rol dicatm eflecPofirif iraoBttribm cnarraris his tnamteftu qualu
nibus,ratio-
nih^ud didbnum videtur, lurmoiuam fpecincanuV Occultam ex tarummiwura |
refultare, qua: ichbus Scrpentum &: vencnatorum in'ecJonim imprimis omnibus ifti-
venems ailumtii.^nco ac(ub<lifimorpintu vcus &: arteruipermeantibusadvclenir.
Atflue luaaiusdc pulpi fucco ex legibus arus tliibutt Kclrant all 1 > ai
born panes, fios/cmen, dccortx,mmunc prxtercundx, vci
jywpropinatisfiwmfta^obtiuidendisconfcelai* Exfcminibil mfff,s&
«oorocaris vel cnam ex corumgl^s dcJJUlatii Ct sllfc&ui videre,

utmirari dclienm ,aeocoricot arqueac veteres Arabes &:Gixcos hserficaciam
 autidotalcinattribiiuTcaiqiienon (atom contra venne* uueftim>rum, mortilque Ier-
 pentum, fed & loco Thenacy, contra pelhknres ic contap
 uliirpaille. Cum enimfemina call dime , ticutacc, a core & aipamudine a puipadinc-
 rant; foUquefcrc evident] acidiute vtdeamur inter fc conuemre : Vuaque tamed
 craflos humores difcutere, incidere, &: artenuare, putredini refiftere conitat; fed itmii-
 naobcoicomitajiremmanifcftumcalorem, triguusvenciis;pulpain «xo potillii»^m
 calidis dicaram elle. His fuccedunt exradla quoque riorum ic corneum, quia: cjuftien
 tuturx &c cfScacix habenrur, t£ maximo dilltdio quxvis delectna oppugtunc.

TainlemMedicxhujusarbonspats inhrtmoi ctiam vim lubet iahif.irc.in curam
 vulnra malmorau&:a venciens icbbusrelicta, modo (uccus ex ptxtenuibus
 &rcencibus germinibus exprcfius, vel iblus, vel aliis tnixrui, jppicetur. Qi
 rennis viriditasargumentuinoleoli&fficacis lucci.QOD modo ad ipfarum arbornt
 pabulum; vcrum ctiam ad horutum commoda &: neccfliutes exubexans exift^Lci
 qiupropier (iptaniiuin,util*dulapu(leriu.t exculrnoilnivacibuspotiflimuin Ji
 Ijqoures medicatos uJ tenon mdulltuciucrc cogitct.

C A P V T XXI.

Locularwn, Tapihonuw, Erucarum, & Ihkukrwn
 (.juaimwtbt ttwifowutio.

^» Vpcade natura & curaquorundamInfcioruin (iio loco egi, nuncpro
 ^ dc aliquot innoxiorum mirandageneratione &: intentu, poAcru ulterriis
 da, pauca addom. Miiiiifrmkil vclquxdubixfideiftmt, venllimaacpr
 PfulolbphononcontcinnendaJubntLrain.

DcBombycibusauemllraliJicniibuMuiil ex profcJTodi&urui.utpote quorum
 gura, natura, & tranifbrnutio, ab iuropxorumlud Jitter at. Iiuligen* co*/f«*.^c
 cum vero h*»rtnimk* vtn ant.

Ad Loculbs itaque ne atemgo. (^ujrum iru gener* tradidit facrx phit—,
 facrdosMofcs,caque exHcbrza Lwguainlannum vcrfa,Locuihni,AUacumlc
 irhumnominatnt. Gntdaliique crudin recenrioret, plitres aptovem
 ter«wfy»c Locuffas,ilUin tantum, rradandam lircepi, qux Græcu "....."
 , quod ubtuncque apparent, niacra lit Sc tamem portendercperhibcarui

Propo(« Umits ntcrrercm,Uvuli;irumiLocxi(bnim Amencmarum dir^cte
 •••y.«w«a, tigurai,colorrs,(onoi, voljtus&lilniidderiberciiiiiorrumqioque*
 rum 6c inter itum,a veteribuiac neotcricisiatls liiperque rraditum,rcpcterc,lupr
 foretlaborijinamlitctre itosvarii dennir modi,ineoramenu6

> ikiivjuL LL')icij[iuuir,niam a klintiuinn' i Pliiii:irii ini^ U IIIHH t *ii,i m (T m n r t t i
 iorturxpiurajirate nKaurin,& brevipoft c vita abfque ulla alia MctamorpKoil <•
 Uerc. At vero hoc nofha muiitjtx tigurx \:ruturx Locu/ra>mcognito icxui dilcric—
 & naie en amodo, ^cttoquodamtempoteveris vtccmmluc Animexp.itu fnppl^{enC}
 vitani ici.l tivamiterclinqmt,&; in p!antammigramalujiiandiu,tandcin mon. ext^{lo}.

rutn vet'er.'Kila...nurccicu. Dux earum Jan cur fpecies t rjudem qudem fin
 Don quklem colons, t;uod ilia toro corpuiculo lurida inUr toln at i
 ftilUm*rtc\xc vCro Ixtc vindts lit colons. Vrraquemacilentia eit.

tantest differencies tamen ab in, qux a Rondletioii ?
 "um,aiUaJcemhbri,>M*«odicuni
 (ijiilimorenmac,
 cxrmitJtcauimmato.&.ioMi medio,cmmcnxi ImcareOa per looptV;
 obliqui fibris, m:ufu11111

< .pircftinttnanpiUnjn c
 c o n n i c u l a o b l o n g a , t e m u i a , e r e d a f t a n t . O c u b i p r o m i n e n t ^
 Crura habent fex, duo in ftimic' 'ere I.IINMUHIIH dtiptum lonca.tnlis intel i •
 .a^incMrcmitatibu.

rioroautemp .kouafina
 plcrumq* clubcaiu, Lutenant

G A A Y A R A.

Vnde Barbari non kōl tint, (Id & Chn
ftiani imprimis, intilr. i fperftirfoft iih
inupnantur. t^uali tnaeit perpctua
confe&a., homines docerent fupphcn
^ ad Cxlnm palmas reruicrc *Befiol* z *hx*
an plant anicjuUleni *tctc* vsti. i iutis &: tc-
miitads, diur'. im p*Imaruin magnitudi-
ni5, tramf"urnmuur*. Pcdes pnmum ter-
Ta-aifigiumlr, nndc, accdente humidi-
tate rcqmfir. i, radjccs exeunt, qua; ter-
ra: i nflgunror, atque ita pauhr i m parvo
tempo (p. iuu COE conuertuntur.

Alloquando autem inferior tannm cor-
poris p j naturam & faciem plantz induit manenteiiipriorijartcaliqiandiu mohi-
l»n t anrciJoneC tandem tocummfetlum paulatjm rranfmutctur. atque Kdficimiffi quod
fuit, vegctaiuinn fiat, n j tura per circulum quafi, iuccciTive j^ence, moruqueprpctruo
infe rciurrcnte. Hanc plantam libentiflimc curiofo ledori cxhihuillcm, fed pet va-
Tiis tenipotii&: itincris injuries redefidcrata potiri non licuit. •

Nee cfl quod cjuifquam devcriwrc dubiru *Sc* fcs lubcatBralilia, Sc
plures minus Kallucitiarentur circa cjuliTV/tli mira Natutxopera, li aiumum *Sc* men-
tenti non pcrfen&oric co appheatent. Idem contingere in vEgypto prxter Plinitun,
fide liigniiltmi ilc limilibux Locuftis corift. mter atfirmariuit. AtqucantialesIaponiz te-
ftancur, cujuldam terreitris animalis transformationem in /quamfetutn, JMUM de
Agnot *artarico* quim arbutum -degenerat, ab opcinus coihrmatur. QtKMnim nar-
rauoihi nihil tribuo, nec dexogo, Tcdhdcm apud AilCOEi relintjuo. lam dudttna m
DOCllic, Concham Anarifcrain in Scotia (titct nuper adliuc Aibldbr fidci videbatur)
ex arbot cptom&L

Quidquid fit, cum apparcat, fibulas Teintergerminantia & ferntienria, mutuaque
ictaUatione aninialiagerrainarc, Scplauras fenliianiniarc, idipfum quoque Ahltoiclc,
Plimo, & Thcophrafto contcftantilwis: Quidnj tot nova luijm Novi Orbis Zoophyra
mercantut, ut vitarum confuifionem carumque fcedus admircmur; imprimis fi fen-
fuum atbitriv non opinioni populari, fabularum artificio, parcamuj-Evencu cnvm iianir*
prodigto& autontarc m rdlaurante, increduh faaic caula cadunt. Vlque ad denique
omniunicon«>nimfublunariuniinterfcoimerciuni patctperpctuum, tit *Chymia*
ter magoo metiro qrnjqac
non patiatu hafce mcramor-
photoiactalUs denfgaram in
pcflc.

P A N A M A.

"P Apilionura porro 8£ Era-
A carum inttumerz .i incur
fpecis, non ab uno ddLri-
benda, ma *nimulino* & co-
lorcdilcre^untcs. Figurx ali-
quot grapluce quidan dept-
ctrin Quiioi: Hiftona no-
fra Braiitia: naturali, fed ca-
rum me t.unn i pi <>(ii ncglcfta.
Omnes, m t'allot, lu Papi-
li'tnciquatuor (nut ji is, duo-
bm corniculi; lex cruttbu
& tulo conyc>^tn ady\ Alx
palchVicuditic a genticai urn
macujarum &: tunbrtarutn
cettant. Morum pra I strices
gula, **abquandoin borto Illu-**
bruhau Principis Natli

elegan-

elep inies hciier as, ^ii»r*f«/4 diclas depilecbancur, innunie abiliaque ova papaveris ma-
 enitudmisponttd, ex quilnis primum parvxhepabci colons Erucjca ex rm iccunc
 Papilionesnaitebantur. Erucxautem hx in crafficiempenna: anferinx «acfcuni, nipi
 aculcis hifpidar, capite nrgro bicorni, per corpus quafi ruto pundnlatx i tuonenres I
 fca'obducunturpdle feu folliculo. qui poltccrcum rempu5«capexit&: pro.lcuntdonw
 Papitu)n« alati, Bi aiikuui *tnim**, Lullaws *BtrktUu* didi. Honuii lubinde iliquf
 myriades fubito appar ent, atijuc line ulia disjunchone autinterrupaoncturmatim?
 rLm inJlar *denfiffimi* mbru replent, uJquc duchiadco continuaM, ut vix fexl *voit*
 fpati o exercittii ille aircus ditpareat^licuc quoquem Ettropapafim', rui;;entc
 Li, videre concififit. Qui hetbarum arbbrumque hcJluoncs, ubi devurandi *mmp*
 prartCTht,vaguJinuc illut irjejunimigrant, fcajunque nuredecntes, locumidoneum
 quarntanc, ubi icie velfiloappenUmaureliammembranecCfcun, vel ui thetoni rrins-
 torment. NeC camen nmncs Papilioncs &Eruca: in ^mrchis convertunrur» led aw
 con nate, putreicunt, c qmbus Qonnunquam ova c^cidunt, aliorum inicS
 trices. Has Enuarum rr.mlmutauoncs Theoplura/lus rede diffinxn hi* verbis, i
 P*ai. ηρῖται μὲν οὐκ ἀμάρτες, ἂν ὑπάλειψεν ἂν πῶτος ἰδὼν, οὐκ ἂν ἄλλοι ἢ πάλαι κάμωσι.*

Quemadmodum vtro Papilones partun a coitu ncriuiijuc(exi; , partim ex v,r,f
 bus ilhs Erucal generari con/Lt, alts paulabm adoalcenubut: In *ncmna* i m nus J'j
 anantm Erucatum, no» ! p q p ue tol»fd& d p l ionium cūc
 hlusiuno nuxitnaiu¹ Erucaruni partem uq. Jcberc proUpiani, omuitu^ experientia
 cuntirnuiim cFc putem

G V A I N V M B I L

A r ven> lurum Erucarum Brntilicnfum aliquir [*l'Agrias dei vergas Lusitanus dicit*]
 - ^* ~ n o f a H t m n m avicuJa* illain>tm* BrJiilrx(aticpulticrrimj*. la-
 mmif Lu^tanis P ^ ^ , Belps SMOTTt fvprQt appellatas. Q^ianun novem r
 rum ,i, a Hiftori t ^ AtUJ ,j, dritriptanim, liuw imagmci addidi, qux intlur Pavoni* c**
 l,,ni & auri colore fulgent adeo, ut a piftore haud ci primi portinf. PleriKyeie A»"mca
 huc f— Jates huc ac ericuu.

011111 *panum utri* Orbis fcriptores videre licet. Q uorum aliqui nescio an relatu an au-
 topfu edoot, altoiyttt quoque mnsferoMCionH conicu, quantum n Clufo colligi
 ... *Guarayaba*, id est ..R*Ja»holn, meritoque p miumc app
 jlludPoewiiiapt>l,^:imafur,

A vertice enim ad c-MKir cwrernn«em plunur admirabtlī cutorum varietate inter
 ic cc rtant & micant. Voltus earum adeo pnceps & celer est, ut vifum fere fugiant,
 imqucn totus non magis confpici queat, quam Crabtonis. Magnitudine Cic-
 «4rn lvii-1 lupcrittt, adetHitic I ves, ut intra viginti & triginta ptiui;
 d«Jf. Rotfc illo fant oc vics non em... ptiui;
 «^» \ nun nuifTrfii CfwDCJf* longltudtnu, ut OtappOfi^"

libiuhquet) tenuilingua,
fedift inftar i lirrici rili te-
nuiftraiq. Liam extra roilcl-
lumlongccxfenmt, **ttfflo-**
rum rorem lam bant; Ocd-
los habent narvos A m ^ n _
cantes.

AUrum **pinnae** iin-
gulari arte a natura iinc
compolit*. **ABTsior** tu cnim
alarum duplex **otaopenoa***
rum eft, unus longioralte-
ro, &c fupcrpofux (iint fibi
invicem pennx, quafl aLc
breves **fiipcr logflu** His alis
expa <tu volare diu poliunr,
ac in acre quifi pendulz
nuncrc Frcquentes iint in
filvis, pr^icrtitn tempore
fiucutino, Jutn Horcs rare
turgent, iVcpiruiiKiuc tune
excitant **ingencem, non** ca-
ftendojUt aliqui (criplcrant,
fed fere Paflcruni more li-
btlando *Scres Strep.* Nui-
lum **fiidunt** mramisarbo-
rumcxjgimtn,cxXyli iioc-
co compoiitum, ibiqucova

jionunt albifllma, duo uc plurimurn, ordinariar figitr*, pifohaudmajora. Pedibtnfunt
vaidecxiJibus, nigris. quatuordtgitis, morcaliarutnaviailarum, prxdins, defmenti-
bus inunguiculos, inftar acus(ubtiliit]mos. Qtiiaaoribusconininiifrnry, A, f _____ i
ligneo, captz, diu vivz detineri nequeunt, fed moriuntur, atque bonum de fe fpargunt
odorem. Fr. Ximenes fcribit, eadem a Mexicanis *Huitzil* appellari, teftaturque, eas
non diutius vivere, quam durantibus floribus, usque decidentibus roftello fuo

ttffooran truncis, & fex mcnf<iaimmoos (five mornm, fivejejuni) mancte, d o j
htuviii redmntibus Flora rufiis cimpos veftiat. Idcip confirmat lulunnes Eufthiui 11
HOINat. & I, o Fzdc Gom. ira, **Uique,** Egrcpii hujus v. IL, {ex cubribus aliartimarbo'
rumnafcenrifj tioribusflavHpotifliinumddcdantur quos idcircahic exprimijuli

^uura **itaau** enarratxEruca: in avicukshas indpiumtransformari, dceaiidlim*
pluinx cum .ills pntno apparent, ita ut tune manifefto confpici dcur forma Erut*
quodadoarccm corporis infer.orem. altera Jiipriori iam in ariculam tr^nihiurata!
JdenuicPapilionit'us *di&im* volo, qui fiibinde in caldemavtculas codemquemor
convertutmir,afque duranrc ilia converfione *nxicaita* avjs & denafcenrij infeaj lit
Souc medittas codem tempore li^uido apparcat. Emanud <k Morai* **Tbcoloc**^
ftantif in Brifilia mult, qucalii **fidt** dipn. & curiofi Mooachi, **pcodarioS** hS
Tiint, & mfeaa ipla tempore metamorpholtos minibus traOarunr

S
y

^cctconfitutiqt.c Naturx Automptcnm mq. ucunquc **teato^i**
di obtnfemam ohftiipcfcant, imoproluhioi fidem daolent *
.v, amaflemiht **rifoj** eft; Qux res eft in hoc univerfo, qux
Icwr. quandoprivotenotcfdf^aid dcniquanobis n
primo intuitu **inter** impoffibilia juiUcavcramus: Ita ut *hxc*
bandlacrobtiqccantjculcrimMi m^ni
luerelai enimpam, qu< ingthiofufimii

verfibus his exprefion-
Quid dicem miferum me agere, & quam ducere vitam,
Irrequietum animi & quarentem indagare vana
Naturam fempcr fugientem, que fe ubi pafiam

G V L I fi' L M I P * I S O N I S

afitnJitmshi ,mt>xfitttt mmiiUrefntte
 Cem Prtfemt tmvtrf*,fiqmemtmcttUttr Jr *ngit,
 tAtorfBtem/eutifae htru tffim^t Uktrtm f
 Kwptr tnim tenmesfwititi ,fimmUtT*q*ertTitM,
 J%*4 (inert tx iffis dtttmtmf ,perfmfmrn
 Omntd, iumftdtr , medium , Httimfyu require
 AvufflvMntm, &(ttrtitjicentujolm:
 C*£wvii*mt» htiffechu tUmdier tpjl: i
 Njfn uiftt lifts Htprufimftrqne Utcffmt
 Perque fertis , caualique animi ludistiquo meentique
 At remttmf iff*mfKtKt interftmmu&M[*MM.

C A * > V T X X I I -

Due Taumuhw/he .\lyrniecofbagi.

PI Or(cntofi aspechi ucraque hzc bcftja *Taumimi*, major & mintr,Formtci< |
 'qoamliominibusextin i. jeurnobmirmin it^ Nitur* Infos & notes,
 minime fimercundj quidem irritate it luribus fterfln
 infidentes; poftenonbus uiftor urii, ungui^m baculum vel ttium quoivii foruUU>^c

T A M A N O V * ' - G T A ^ V ' five major.

appfrhcnijitr. & mordent, sed qui i numu ^giles, prim minu capiuntur, *|uam <quod
 prardajx<, iantur: nisi l' >rt<rcampeT inliius opprinunr stuncenimipCTigtCsabu
 *inandoumrtniuncur. Toritxilemquefuniper icaciaz & thul nnr, uc,(i«umalu'
 apprehen emoti ipfis superstitibus cor, pCII (no npriui lese explicent, quam cum in
 o c t umbrae ac pereant. Maclura com:./unntiBafbarml. lectu melioris alimenti,
 cjuuexrotost. Vulpine ferim imi]uidtLi.Interion&:ntteri .rnwdon***
 nim inter feconv, diffi intiutemmolckmagmrudincpotifliniim**¹⁰**?] ->
 UJ , quod cam *Tmymtti* ; • • • tub<at ljum & hitum. km cani^ & nipa, cquu**!
 milanum, <jtum irritata ery :t (fonanoi^nfj vero, liducit MQC t_{et} egit.

Tamandua minor, longa quidem, sed ex parte depili, cauda praedita est, instar Sauri
 qua se arborum ramis si ... dat, ut co
 rannidem q
 quam in Formicarum myriades exercent, merito à Belgis *Murra* ceteris ap
 pcIbtxtturxoefti
 nit
 illa, quia non solum capite, promiscue, sed & ore sunt angusto, acuminato
 edenturoque l d c nique instat crassiora ho
Tamandua majori, ut duorum ped
 um It
 {1*** I notatu sane digni - m] mii canaline iml'it .itci infrurrv ytu. quam enitiep
 madidam

T A M A W D V A' - M I R A

Um exerit, & arborum n UIRIS diu imponit, mox Formicij nper tam repente re-
trahit. Si alte fediendo brebr* earam detegi pofhtlaot, unt;uibusid prxftat com-
mode, quibus pcdcssoftenores inllruth iint iatis validis&longis, numero quincq i
anteriores, quattior, rilque rccin vis, duabus in medin maximis, voU pcJisfDiund.!,
imbelle liitistad.1. *TimJuuUA* major undique minori pilioior cxiie. Vtrique per pe-
fhu ad latera & medium lortgttudinis corpora ••"••• aranvlis macula nigriiptlisex-
currn,quamdbicanslinea dciuper att!iu'L continue. [Lotoio iunt crallo, carneViU-
pina& vix cdulij tenaciJilmx denujuc virx, excoriauque adhuic ali uandiu vivunt >
ctiamii ultra dnodecim dies in diam pafix. Intlifrefcioncj renis uniftn liipcnm pro-
ccffus triangular:s inventus, per duplicem tenuem mcinWanam reni annexu*i:vilvu-
Ix aucra cordu & f vfcicula tellis ordirwriam execdebant magnitudmcm . CXTLTX
p.trct. internx, ab alioruin animaJium vifcei ihus haud dilcrepabaut: ventnculo
craneunico^iceftiuis cenaioribas^quic icrcitibus lumbncis (ut in multts hicpallim al-
parct) Iacebant. Nervis &:Tcndinibiis undiqiil- vaHdiuunis & cenacillimis prxdica.

C A P V T X X I I L

At, *sive Ignavus.*

Via animadverti, >ntor«Lcrium &: Thievcum (quern Gcfherus flfolii podca
lequuti) j'^l'nn crral-
^^^Je^in ddenpaone,
turn ic vera Tigina liujus ani-
nulis, maiui pro coroltario
repentiu Iconan ad vi vum de-
pidjm, dim quoque vivani
cjus icdiuucin addidiflc, of-
fiumquecom|^grin dcltr. caf-
fc. De fama in gridicndo
taiditacc coiivciiitmtonn,
fed dc peihhus crectis, ^ de
venere pendulo, ut hadenus
ab ilhs ochibies fimi difTen-
rtUnc. Sicut enim inufiuta na-
tura est animal, iu &crfipc,
quod arc ipU Lnhtam *Prtgm*-
**, id c(l, Ignavum, live per
<'Tj\$/j«., Agilem, Noiba-
tes imp-attb Br jiiJicnlei At,
ftppeilam. Qutppe tain Ientus
elt Uys grdTut &rmcmi ro-
ttun moan. ut qumd^ am
ipfa die I** adlipulis Khun
continuo Cadu vixprodcac.

A I' R F V E N S M I N O R,

Mediocris Canis est magnitudine, rostro ad aspechim fordo, &: perpetua saliva mado, cauda admodum brevis, **ingujMa** ad digitorum similitudinem proinennb"Snaciter adcoenet, quolqui. l. ipprchenJit, urpendem dormuriccutr, qm-i ajiuw rapedjscuin tibia creswrvilbluillimi, ad quenhbet Unpiem linus inraitus rendit* qmbus ungues matr.irc &v.iluiliimc flufentarcporll:. <orio cl i Kilidilfimo * tenaci. Torum, corpus prolms &: niollibus julis emerci colons dlvelbtum, SzcxoC-cipitiocoma ccrVicem vdat jubarum instar, lentoque ipfa ventris adipc vcrtrt hu-I«um,necunq^lamlnpcdc^ exurgit, etiamli qixJam imagines idvidcantur <xpn-mere. Non bibit,vitttac arboruii •olis, & inearumcacumimbu s digiti pl crumtjiic. quarum m dicni'a biduuni circiter, emtumdeni in ddcnfu (omit. N-cque Vero ad-hortirjonibus tancumauc mini-- , sedne plagi squidem , fufibulve, Kcftum vel tjntu-lum de infiu ijnavuac tardicute liimovcai. Stem cum domdtconico tunicllam vivam (cujusScclton.cx olfibus undiquaqtic validis compo(itum,Thearro Anatoitu-co Leydmii tlonavi)liabentem in Ic turtum omnibus modis pertcdum.cuni pilis,ungu-bin & i dentibui, Amnioni, more excerorum aiuiruluiin, mcluium. Cor inutum i

A I' ERECTVS MAIOR.

A I' MAIORIS SCLEROTIS.

validissime retinebat, postquam exemptum rratecorpore per femiHorium i p' uenna conit. bat multis particulis carnes instar substantie renamo, rubicundis, magnitudi: in variae, instar fabarum, in illas autem particulis carneas (tenuibus membranulis connexas) per multos rami.; os vasa umbilicalia instar funis contorta, inserta erant. Cor **faemdlc** duas inf_n mes habebat auricula. t C4VJ^ . Exempt* corde ceterisque visceribus namralib^ii, multo p*st, le mo vcbat, fc p_cdo lente contrahebat, sicut dormigariens folet. Marmllas diut cun, -bidem ^\m pedote lormella & fetus gerebant. In ventriculo os superius duos digitos transversos apylotf : eratque in altera parte ventri-culi, ubi alias superius J\ die lulct.ptoc^fliulong*. I % fincwuu.

C A P V T XXIV.

carhwxī, CT Alaritacda aliis TS'iaatacka.

Infitata hxc bcftiolamajoruraGliriummonunorumnumeraafcribenda, hto-
 VulpccflQ&r. nugnirudine, capice *;orevu!pino,barba felina,corpore colons
 eft nigricantis, fc#d leucupens pilis adraixns. Cauda ultra pedem longa & rotunda* in

j i l l « V I T A.

extrenutitedepili, colorppsrdis & nigri, qium curvaum geftat,eaque ft arborura ra-
 mis :nore Simia'jdpndct.

Minim tone animal: rum in tnfino venire circa nnum pcellis ejiii eft dupla, &
 exterior rima (ciila, laticqucquali mamcam eamque intus piiio>am,T<»Af» vernaculo
 idiomaccdteUm. Cujus oi arcte cLitulitur, ut vix confpiciatur, mil digitis diftendatur,
 tumque mammx in interJore pcellc apparent oflo papi illis.

Ex reiteram horum jnim.iiiiin kJiorubmiJiura non invenimm Utrum przter
 iianc burfem, inqtuicn ten concit>itur ficcjtuli formantur. Quos Jcmde qumos vet
 fenoi fuaul circumlctt.mobilrs, pcx(e&koī,(cti depUcs.adeoquc pctioadr crubeTibt
 arfitos.BtaporperiKt liiJu vis .ivcilantur, anrcvjium **perrainenre nuffeadpaH**um
 ipficercdiantur iUnderciiciwitesdeniio, utruu n mater ittn j>rolubituingre< liantur,
 Sicuttarpc Iliullull. PriiKepsNiiVivius.aliiqucmulci^on fin e admira cionmccum vi-
 derunt. Testes fixiella fub ano gerit interius abfconditos. Mas femellx plane fimilis in
 burjapendulosmoreCitittflritui los fert, iv,quodnoutt((ignuin, m-inm.jn* (licet à
 fermrlztlivcrfam] luhet.quaaltrrunsviabuscaculosqtH]ttctrcutplert, Uaitavif
 mas axnore pullorum, tomcllam ab incubatu **fibinde Ubram**. Vterque t'ertem.mor-
 dace* font, ut Vulprt, carumque more Gillinis. Be Coiumhis non fblum, led avibus in
 fal'hi'jiwtboruin inii.liantut, quarum ddcilu Cannii **bccfaaccil** jlnjduc optimis ve-
 tabilibuivdtuntm.

E

I b honim Jiimaltum ob nniltos ufu rrfedicoi apad incoUs in pretip haberar,
 art ipue autemad exturbanda tes4f immiunilititrs vciicx, renum, j_-it ten, U
 velduormn fempulorufn qtuntif.-s rater jta **ana** nmveniemi liquore extubc<ur.

Fr. Xirncns idem animal in **alfif** Aitu mibtuui rjtur, quoJir
 vaHi(pajitaT/rf^iu/rflinnicnatt.ep]t. Dequecaudz virtutjbu\i_nitaprjed*c*t, tufj
po4 imc diU>im eft. Vidcimuunoi, anniil iuperftitioi uucrcumt,edatur, fi
 rite oraxetur, nam a'ias fertet. Nomen illi Caei t, inAmba<
 ocftwfrqucmaif

Animalculum tft Felii mole, forma oblonga, Vnfeam a-muUtur i (i rcfacn-
 dum firad aliqiiod aiunul Eurojwurn, nulb videnn *may* xte, quim Pu
 io Gefaeri, WttlMfia Bdpi^ <u a teuj &: pu gido fiftore, apprimc hoc Putocii

MAHITACA'CA aliis BIAR.ATAL.ACA.

nomcn indicum. Qutad Muftelas CWeftrc-i retulcrit, me jutiiLC, K>n multum
 rrrabit, etiamii id do^iflimo Scabgcro minus placcat. Os Sc dentes habet 1
 rmoi, tic Sc pilos botbamque, oculorumpupillx iunt exrulckcmci, mil tl'tita
 ves obrotundx. In anterioribus pedibus, qtutuor i in pofterioribm , quinque
 unguibus acutis. Caudam [ongam cum corpore villolam nmque credom ali<
 do gefnt, qua totum corpus inftr Vulpcculx tegcre potcft. Color tothis corpora
 palhdo Havo cum multo(ultomiftus,lcporinus quali eft. Ad la ten doililineaal
 excurric quibufdam pro Niiurx luJu, crucis in modtttn eleganter diftiida.MiinJuerun¹
 cft&ivclox nee impede armpal^plura, Volticnbuscarumqiic ovi viciit. t.iniprf¹
 Ambrx grifcac avidunv, cujits appctll¹ ("apc in httore vagatur. Vetum tanl
 abell, ut qms optnan pollit ex elu Ambrx gfarum (pargerc odorc m, uie i ontra vel
 leviter modo irrtaruni, crepitem ventris cum intolerabili fertorc Allik,
 emittat. Qjuingbrcm fupra uuulum mctuitur mirum hoc anintalculum .1
 AC lionuiubus i non fblum quod tetro & graviffimo odote inicquentium in
 dat, fedquoque plus noxx ut a Act at, quam alixferx unguibus vel drnubus ven
 ti\ atmacx. Quippcado virulentus eft faxor, ut quibufdajn ti non mortem, I¹
 captm dolores, vomitus, atque-irumi ddiquia adducat. Admirati- me line
 prictas huic befholx concecila, quod vel folo am fiatu longe Utequc aetcm I
 modo, kd (ku , mihturn arau, vdles , capillot • abiciat, « nequ
 lixivto Sc inblatione viginti dierum (patio turtorem depoiunr. I
 capiJIjiJiraJurani.jnd. ulu, imo. tj xadmin roukni abdic
 ntiLhim unto malo ludcmn tcnu\imm invrtum fir. Sagadorea autcm Oatt
 quandocjus Icttiorca nam , itudt vento lecaodo toque lorci • can
 tatigant, donee tcln (u% vcnenani alHjuocks fcuftr* in acrcmen
 fiat, undemque I li delideri IJU wtuotur prtda, te . acuratam o' mi rcicrvent
 Scymi. Valraha c Maria i<- nUPCd <apw> nwkU S ltt1> > OCi iditur. Tedmi* & atti
 bus noftr M eft VuJpecul* (inultf. C«moniniK>iaa, caque ratione Jolum ho
 nu, quod uriiu, ftertm, Sc ventn* aepttu* I ita cxuiant. Cura umen tdU
 EuTcbio,caroclutin MexityUiubneventuLoine datur. Oleumquoque Vulpioum¹
 ilriuum more ex inde coolio afletit.

C A P V T XXV.

Cu.tndu major, Vm\m fu ton, & Topbu Bovinu.

Q Vamvwutnimque Lrinaceum CtumJmtiiChitn, mlfi alimentoftx quad
 wiruificnj (cicnfuille, quodmujtum inter te imivaiunt qua adngof*"
 mationem ii naturam, de quibus cgtl.ibrufertio ,quo ledorr^{TM1}
 iuu IWWWftMH :iv,-ob carnttaJbedmera fff IT^{f*}»!*— ob pellem
 magis trachabilem m... rique^nrigidjm,tclcbriwe**f6iiulijnorcian<^iccvit^{J1}
 lepaxjnin »unc de EraiKca hoc nu;ort, aculen perpetna borndo, eotim J^{liC} no,
 ii qualitanbti p... rirm<jerc, opera-fxc(mm dun. Idque oon *dco q<i«a** at
 led on wit* vel tnau-Uta de illrai genio ptJACCM , quam U in ln*J<afm> ^
 rum !£ Narurx indagaturjaicommoAan, Etnnav«otum diffac»» 4:d discrepantes
 quilijttrfuppctliicni.

Omn« quidem Eruucei American, abut quo* A>ica, Athiopia, Tartaria, pro-
 ducwe antores testaniur, divert ratem t-.Oe ^r^rthif, qui p... turas horum an-
 malior

C V A S D V' nu;

malmm internasque qualitates cum illis conculeric: Aitjuicnimin novohocOrhc (iicut **quocQC** Hieronymus Ordaiiusdc **tins** ferinaccis (criptunireliquiel ipmaj cmitlarias, aliqui ve-ro unmobils habent: omnes **camen** pronulcuc lens live .iculcuindii-crcer magna udinis muJto iutis li»rrrnt, quam Apri fens iuis ngerc lulent. Noftra-tes appoite eos, me (iiiiu c, |1|fr Uftlflf JCpellai uut, fin jiii • quia ro>IroJ z promu- fci de linr aBquannnporcino»{cd ijim*! viu craPorcarumter« more conform Jta i & di- fyofixi babcant, ut, ex ilillechonc cwrutn experiri conrigit. Nec LuGcam c> male or in Cuhero oorainarunc, qui. icorporcecontrach) fdboccultatic, nequid apprenhen- dipoflicprzceraculcoi: AUcruranomenLulitanicum *F/tin**, cutis ainmalis ipintle- rum mt'fuit, quod Jpinu rigidu.aciis, ti,mcavii,diverJicoloril)is, ipidumani Ion- gis, tonun **corpus**, pedes, &: cauda adco lint armaca, ut baud inipunc mamnu¹. tracVciitut. HJ^ pctuhiTi qtuhute vencau int'tftJs irntati in pdiccutotes iuos cjaculanrur cam pofunde, ut penerror Jeniim m carnem> ic viicera iniicianc, trans- fct que tente imcnmant. Vexuin quantum rcla hxc vivj nocent, tantum emorra proiuni, quod pulvis ronim draclunx plus minus pondere afliuntiu tanuliari tih Indurumdylentertconulo medcaur, lialiquotics raccretur cumliquoreconveniinti.

Cum autt-m nujor bte CMwiiit'requenuortii, rainulque notus mdi^enis; ttimque mulu jlu.le aculcotum cjaculacione, eorumquethicacia, quadrenrcum illo **Edna** ico *Uqitutun* in Nova Hifpania dicto, non ltnniemo dubitaitdi anla nihi Tuirdatu, quod folmtMft^a minor inter Braliln jtarnot (it cenlendus; bunc vero majorcm ex *Uits* olini Amelia Regumibujs hue cranflatum Auiainkm tradu cemponsmdigciuiu factum putcm. Tautx clt voracitatw *Sc* maLitir, ut argre fctatur aut cjcurecur.

- Eqindcm It ir.un.ite. Ximncm, nec vanxhdc. nccccontemncndar expenctuix vtrum, COUuUmitS)CUinadi *mitati* iw legere -it, *quai* i portentoJos crtcthij corundeni a*, i **lorom** pulveri aJt-nbat **draea** curatioifcm lapillorum in rebus &vcfita **coocacanm*** tamitii" *que ad q* ucmvii tapins Jolorem placandutn, Ji illi applicentur vadco *que tena- ligarum,* titer abxrerc coi i infigi rcthrur, ut non ante dcudam ad nioJtim *Utij*in* anteqttam vaf.itJnputnii cxluulcnnt. Qwe amc qmdera ludcuus uttoaipej *ta fatcor,* fedcურიux jiollenuii ultci ius tndaganda tommendo.

f Hmti Avitmm Amrncuurum firequentia [**Winfljma** repcnurnir, in quibus vel ¹ M.Qli<nuuitoix vel venenofr quaiitateri Kactenuv **da&**, contra quam in Pi- **bmeventre folcctlhrequod** nanira m »«patilibu&iiugiii>Pi«ta,caj jl<undantiitf m- didiilf voluerit, live quod Aiwupum **minor** (it mduftrw **Cuni** l'icatorum in reve!an- dis rcruni **ruturaiium vinbut**. In avibiii emm **untum** iw mitii **experu** contigi ad ten. *medicat* iilJuentta,qw!ucjt}'cinmcTentui:<' uorum alcerum est antidotale il- ludCornu **renuc&racutum**, quod **cgreguOb**. *via Antibus dicta, in vertice gerit,* **cu-**

V R v B v' ftrcm-

»" Mentipntm tea I. j. t^c Altracntolit: Aicerum vciio, dWern ma & fcti-iffima
 hxc i'rubm, MCXK Jiiiv f«T4 dieU, qux ptenique Amrricz i regionibus notiffima &
 trequciv, nomine ac colonbus, nbnmldcttamcn nec figura dtirrepans. Mc'i^{CTI*}
 Aqutljrvel Vultuniponuseftnugnitudinis.cum quibus ratiouc caudx, volaru*i&
 voracitam, affimuum Iul>cc ikiiquoadcolorci*, (iallinam Africa nam xmuUⁿⁱ
 quo dcniqueadgravem odorem, Corvi Ipciei effc videtur, licetvulgaris Corviia"?"
 r em intcnlione(upcret,&r propnetate lunge difcrar. Taxmini autem ibcf*
 w (olut odor, live viv> mur ant.naud irtlpune ittiptfyio t nmi*
 animales inficiat, quib> live ma< uldjun nau(rafn<pioque4cvomKu:
 Fr. Xnncnem leftari, Cor (Kcatum redolercmufcum; otefii quoque .pi
 dennbus Mexicanu Me ;i

Santhuum . alii:, "b* ftragnmiicnK>nmJ Be hommum ".^ i eas vlcera
 £c ftrrcora turn n tmlc, quorum defedu Scrcnribu*
 But »tuhittLjccrti*.umiiibuJcucIofiiuiii»->dbis vdLcbaitur. Mcmini, cti
 ftnv noflm <LHnfiina>i odorem adco mtoVerainlem inrulificut mnlu cinuir w
 buCTiiv.irnootincmolcftuKftitoerennii. <^uanu>hrcm!uiior fid omnibus pr
 nannbus. ui carom pntfentum dcltnaxctu,cumdcclublimi rthere & tncogn::

mediterraneis defertis catervatim verfus littoralia convolarent ad depalcenda quxcun-
 que cadavera. Egregia ftaturx aves apparcat eminus intuentibus, retro tamen afpectu,
 fi cominus exanone mu, femper macrx, nunquam fatux, etiamli fe ita ingurgitent, ut
 uti voUnduni incpct
 color: a hurrido, illud que inftar Gallopavi tmtrahuot Ac didncunt. In ven:
 quali cutis, variegaturque color imp wniivau[^]Utcticipitiiarcaoculmev
 exrulco albicante tinda. Ipft <culi app*rcm tgnct, iicis elegante*, ruhm Icre ct
 pupillanighcamf, palpebris croceis, roftro crallo, longo, valido, adunco, acuto, &
 ad rapinam compofito ,atqueulu a medietatem ex rocco cxnildcenrr. i arium fora-
 minibus fati patuli[^]linguacannau,in ambmi denmuli. acutis circumuJatJ. ^
 tjcio puiorumque exclvAc Kadtnui naMBpctaitamum abd\ cas ex co nnimo«*
 Citigan. ut fupraKdrmcotti TrnnmiutitiiinnflwuMiimTiiMinifi 'j "
 UjucoUaduelonptt^{^^^c^^j^^^}, N ec cred bdcrt, Vultw"

thore i ohm pt odidet urn, vcl »o! hnamnK^ww fapn
 V An* tnagnitudmn Tofni pilof, fpharici, . lumentorum qu.numdam. Bouinque
 imprimis ventriculi reperit Wi <juo> Laniona ad me detc: e folebant. Pro-
 inde fitum corum c urwi. in inquit crc bugem, plain Huduamcm tn dufeA
 vco

Ventriculo invent, camquecca, qua
 t, fipira &: m.ignrudmc depmgi
 juli, uccx appolita figuravidere li
 cet. Has itaqtis aliquoties diffe
 cans, ex meris pilis bovmts ar&illj
 mc comp.iclis, inrcrui conftarc
 ' tompen, extrins veto cinrea \$£
 pilofai; mox, ubiadolevermt, nigra,
 glabra&dfi^dlctegi. Vndchici
 iceft dyU'licarc,Bovcs(ibimct, pru
 ricntccute,denflbus [nlofcvllere,
 qiii cum ab oniato digcn nequ«nt,
 in maiVam cogi rotundam, cjux
 poftca in pilx majoris magtiirudi
 nem exerd&t, unde anhelou Ac qiu
 fia(Uintadci iuaiticcdunt:(ficutC»
 prcr,quibus lapis ficzoar iniulcicur)

TOPHVS BOVIKVS.

quodanimaifvrrrentesruftici, ne totius animalisjaduram patiaucur, cosinactant. Ita
 uthujiii poniicoufrudio,iit jmnulis deftrudiQ. .j*, ,

Batbari rafiirani pil^m interne cxhibe& coIra pernaccJ-alvi flaxus **ftnyrinrot.**
 Externe emplair.i, liWcpdis Lcponnis iieri folet, contra liarmorrhagiai t uru i. lici
 succelluap| licant. Ego hoc externum, quam illud internum remrdium imitan maJui.

F I N I S.

RERVM ET VERBORVM
NOTABILIVM.

A.

A *Acacia pifca.* S f
Ac Af* AT bar. i \$9
Ab* grhr, & AtA/m frm-
Hut, Hi
Acacia herba. itfo
Acacia pifca. *7
Acacia ijApiftk. ibid.
Acacia pef ApftH. 69
Mmri - ?nim*piftu\$. 51
Acacia pifca pifca. ibid.
Acacia pifca.
Aciaftbtrb*. 144
Ann fptiti htrb*. 141
Adiami ffit. 214
Afrit* fiu Juum TATA I-tij JitM- Apei vmTUL
do. 6
AptjriA mtriHA. 11 j
Aguae Nymphaea fpecies. 2 1 ?
Aquitum dij' crimeft & **4m.**
Ag**r*gutjihTb*. 114
AgMxtmAfrttt. \yj ATum'^u.
AimttquJdratts. I AFJCA tb.tfMSfmArbet'.
Araucaria rebtrbA. n4 Ar*.Aimirifr'*tex.
AboAjtrlar e^-fracm venc-
nati. J08 . ArAmAiAfttu.
Ai fvt li**\miimArupti. A
Arbutus pifca. 321, 322
Arbutus pifca. 194
Arbutus arb. 129
Arbutus pifca. \ ;
Atfimixin pi .
Atmrm pfittim. 85
Alb* Cerent, fifw. 75
Alia ara cana. 213
Alia "fu a herba. 210
Alliaria tntfmm herb A. t j 6
A/tl/**/pttie» btrbA. 111
Ambasia arbor. 147
Ambasia & Tatariana. 18 <,
187
Ambaya embu herba. 160
Americana late'' . lu. 183
Aminia five Goffipium. 186
Amon caba herba. 219
AmtrAttmpifti*. 296
Amore guaya pifca. 72
Amore picuma pifca. ibid.
Amore pinima Hydru
Amphibena vipera. 230
Anana hrrh. 191

Anda arbor cum fructu. 148,
 149
Andtr* v*lg* An«e^n. 175
Andri'vejperMta. 290 i
Ang*rt*p«Uee herb*. 26 j
AnbymxAyU. 91
Ankuiburber, 146
AmngA du+friauts • 110
Amngs peri herb* 218
Antmegumt. 111
Antidotum
Antidotum Anim*U*rn.
Antidotum
Limn pifca. 114
Tabacum. 10tf.
Aperea, quadrapi. 103
I it
AptjriA mtriHA. 11 j
AQuitum dij' crimeft & **4m.**
ATum'^u. 92
AFJCA tb.tfMSfmArbet'. 152
Ar*.Aimirifr'*tex. 151
ArAgnigmAf J4
ArAmAiAfttu. 66
Arbutus pifca. 321, 322
Arbutus pifca. 194
Arbutus arb. 129
Arbutus pifca. \ ;
Arbutus pifca.
Arbutus pifca. 85
Arbutus pifca. 75
Arbutus pifca. 213
Arbutus pifca. 210
Arbutus pifca. 111
Arbutus pifca. 147
Arbutus pifca. 18 <,
187
Arbutus pifca. 160
Arbutus pifca. 183
Arbutus pifca. 186
Arbutus pifca. 219
Arbutus pifca. 296
Arbutus pifca. 72
Arbutus pifca. ibid.
Arbutus pifca. 230
Arbutus pifca. 191

B.

B *Baccharis.* 63
B £*nxnitTA Arbor t*i*y*~
Baccharis. 154
BttitAtddtx. 254
& limpa. 11c
E<tt;i *l Bette frutt. 198
BtAfAJruA* quadrapi. 124
Bttium herbs. 241
Bu-guaya ferpens. 277
BawttuingAJkftin-
BmfUtbAferptm. 275
httebt frpptn. 278
Bu-guaya ferpens.
Bettitpefcpem. 279
Unfitt* fitm. f. aeris tempe-
riti. 4. anni temperate. 4
Serenitas. 5. 6. aquorifant
 & 7. 8. 9. 10. 11. 12.
fimvii. 7. Sett fair, 8. 20
mar*9.fkimbrhd* r 1. 1 •
&L(c<\<L>ttl*rnml
td4 ry-fettittdi. U. In
**HArumiiVirptdJ, **
& pofua ufutAtti. tfiflj
Animantia. I i. ltf. i-
it fjtcdtdi. • secundi nati-
it. Rti'^t*. 1 j. Ateciat.
fm iJtdemn. 11 /t**
gHjtCl. 1
BTAJHA iptm betbA, 136
Bufo venauius. 29 f

L.

C *Ca-cia* 232
Ca-cia 311
Ca-cia herba. 1
Ca-cia frutex. 202 104
{ MOU herba. 311
Ca-cia herba. 217
< tthtr* du* ftatufi. 198
 199
arbor. 144
Ca-cia 1/yf ii. 261, 312
Ca-cia herba. 245, 244
Ca-cia varia herba.
 200, 201
Ca-cia.

P. R E R V M E T V E R B O R V M.

<i>Cdaroba arbor ffrfrutcx.</i> 143	<i>Cuombukerba.</i> / 109	1 Grdmmu v&rUfpetitt.	M7
<i>'Caburcibd arbor bai/amifera.</i>	<i>Cuandi majorqnadrupts.</i> J2 j	\ Guacd n ptfeif.	•
^f <i>fdtaboid Sirpens.</i> 2.79	<i>Cuandu quadrupej.</i> 99	\ GuatagHdcutCancer.	78*
<i>Caidtidherbd.</i> 14 J	<i>Cucumer ajimnusftve Guarc</i>	<i>Gustddpara Canter.</i>	75
<i>Camarx vsru berbd,</i> 176 >	<i>ru'd-tba.</i> X64	<i>Guatabi arbor.</i>	MJ
'77	<i>firm, bydrus.</i> 282	J <i>Guaiaand tmbi berbd.</i>	249
<i>Cdmara-tkpo herbs.</i> 177,418 1	<i>[ucurucuferpem.</i> 17 J	<i>Guatbtpeeeabiba arbsr.</i>	170
<i>Ctmard-uuSTherba.</i> 177	<i>[uturi pifcit.</i> 49	<i>Gudibt-Qcara ptfeii.</i>	56
<i>Camaripuguaiupifuis.</i> 6 j	\ <i>Cugua'u petequddrupes.</i> 98	<i>Gudttitmbi AvicuU wart*.</i>	
<i>Cdmaruhrba.</i> • 22 j	<i>uounaarbd.</i> % 178	Ji8, MS	
<i>Camariptfcii.</i> 74	<i>Cmcie arbor.</i> 173	<i>Gusmsiacu pifuis.</i>	*99
<i>Cambuy my rim berbd.</i> 17S	<i>Cumandatia Snrbd.</i> Mi	<i>Guamdj.tcu ape pi ft is.</i>	j00
C <w<r /W <vr v4TM. 1 J 2	<i>CuUxtnfciium.</i> 188	— <i>dingaptfeu.</i>	399
<i>Caainan&ferpeni.</i> 179	<i>Cnnaru earner.</i> 7 <	— <i>Guard pifuis.</i>	j00
<i>CapibartporcHt fiuvtaiilit.</i> 99	<i>Cmnapi-gudcufifcit.</i> 49	<i>Gudndu herba.</i>	*5*
<i>Caoopia arbor,</i> 124	<i>Gupta formic a.</i> 291	<i>Gudnbumi Canter.</i>	77.
<i>Capcu 'nt pifctt.</i> j4	<i>Cttrtmaptjct.</i> 70	<i>Guapcroibt arbor.</i>	204
<i>Citptiftubagramen.</i> 241	¹ <i>CurUd'ta avis.</i> 88	<i>Guaperudptfyi.</i>	17
tdw? <M/* , tfanx fruhces.	<i>Cunm&td pifcis.</i> 72	<i>Guaracapema pifctt.</i>	4*
	<i>Curur* buft.</i> X9»	<i>Gua-vpucupiftit.</i>	59
	<i>Curuipi/cts.</i>	<i>iuUrd-iltJA A*I*M</i>	81
	<i>Curudtd ptmmaptftu.</i> 5'	<i>Guarerud oba fm Cucumer</i>	
<i>faragueya quodrupes.</i> 31J	<i>Curud I'd Curubi hcrb&.1 < 2</i>	<i>Afitswm. •%</i>	164,
<i>C iripuuijnngtu.</i> \$°9i	<i>Cururuapc berbd.</i> M°	<i>Guaratereba pifcis.</i>	57
<i>Cara-cara Jivit.</i> 81	<i>t*rucMft*gdferpeiu.</i> *-<	<i>Guaru-guarHpifcts.</i>	70
<i>C :r.t radix.</i> 2\$ f		<i>Gualucupa pt/ett.</i>	6 i
<i>Coraru berbd.</i> 441		<i>Cudiucupa tubdpifuit.</i>	52
<i>Caranaib* vdriddr bores.</i> IU		<i>Guebutu fifuit.</i>	56
<i>Cdntpepifiii.</i> 71		<i>GHira-acangatar d dii.</i>	95
<i>Carduuaptfuis.</i> j 1		<i>GuirdguatupthU.</i>	&f
f <X-><< ^r^4 mnn.t. 266	D.	<i>Guira gu At numb I avis.</i>	5>J
<i>fArtapantU rtdtx, imlgo Jud-</i>	<i>1''\iataMedicorum.</i> 14	<i>GMirajcnejd avis.</i>	94
<i>pectngd,</i> i J!	<i>IS Dracumutm herba.</i> 240	<i>Gttird ptre'ddvis.</i>	9J
<i>Canama'diiu</i> %\	<i>Dyfenterid.</i> 39	<i>Guira^ucred dk.it.</i>	94
<i>CoryiphyUata berbd,</i> 209		<i>Guirapuxg.I mas & (emitt d ,</i>	
<i>Cdtorrh.</i> 28	E.	<i>dves.</i>	Pi
<i>Ow (oi/7<, quadrupet,</i> 102.	pT <i>Irinuu, £rn^4 ^> £IA*d</i>	<i>Gwrittrgjpifiu.</i>	64
<i>Cebipird-g*d, u arbor.</i> 16 *	<i>apes diver fit.</i> t i i	(<i>uinbacof</i> <i>fu.</i>	6r
<i>Ctixupirapifiii.</i> 4 if	<i>Erva deSantt Alaru.</i> 140	<i>Guuys xaru Arboret.</i> j ft,	
<i>Ccrewa\or for,</i> 204	<i>Enudm/e^um.</i> M8		1J7
<i>CmndeU infeilum.</i> 1\$ 1		<i>Gusnfcrcpens.</i>	172
<i>Ctntpod cancer.</i> J6 \	F.		
<i>focetavesv*ru.</i> 83,90 i	<i>"P ttnuuTHmfeuaditds. ij</i>		
<i>Crecgdituifve lacore.</i> 3.81	<i>Febrs.</i> 25	H .	
^A <i>C* << <*< India guacmbd ar-</i>	<i>lebrifugd i-egetabiita.</i> 17		
<i>bor.</i> 1 j o	<i>Fetitt venenofiuittatw.</i> 270		
<i>Ctnambaia, fii* Fihx berbd.</i>	<i>Ftiix bcrba.</i> 333	<i>XJfy'ticutJtMXUi.</i> 4 ^c	
	<i>llitxH lentrui.</i> J7	<i>X A U"l>* l^ugtntfM.</i> 210	
<i>Contmbit mirt:herbd.</i> 2^4	<i>Fermie*.</i> 9. 191	<i>Herba Unugin^d alter a £.</i>	
<i>Convdxutm mar mm.</i> 1 j 8	<i>Fmtgmterrd.</i> 5 v	<i>iiamnt amala.</i> M4	
<i>Cetrta pt/cu.</i> 7J		<i>Hidreps.</i> IX	
<i>C^*4 j Mfdmtfera orbtr.</i> 118	d	<i>tydn.</i> 2 8 1 _ ^	
<i>CtfeT+m tnftlum.</i> 2,87			
^{J J * * t t t t} <i>ijralUfptcies.</i> t,gj	<i>l^ yfd.ya'rd UtMjla.</i> 317	L	
<i>Ctrroroiafifcu,</i> j ^	<i>^-ICongtUhrba.</i> va	<i>T Abebarapsfuit.</i> <v9	
<i>C\$tt4 ytdrupet.</i> 10£	<i>Gordptpotmilmftu.</i>	<i>* idi-thretrpifiu.</i> i > 4	
<i>Coterjratia.</i> 2.98	<i>Gtnccrrbai.</i> 44 ^c	<i>frkteM gudtudxm.</i> 87	
<i>rfdteiptftes.</i> -4	<i>GrndndiUaberU</i> M g (149!		

I N D E X

Jj

ld>*rindi berbd v*ru. 215,
i6 . J ' 1
Uhoit tcjofode. • 105
libt/tJitt* drier. 166
Ijbwiciibd drbvT. 1 i t
JiedmxirüPvis. 96
Ourandd *rb*r vsrtdfpttts.
i6. | , l<l
JjcJn-t - • u. 90
{4yllocjt.t drbtr Q- fructu*.
i6 . j 1
Idtdfe trdmitt. 217
/JCMJ Atingi herbd. * 219
Utaptmt dvis. 81
Idtdrtfne Lrecedt/w. 2S1
toe jivt Attgur* berbd. i6i
Ijguarua-guare pifcu. 68
ijguardfMddrmpef- 10J
Idgmrete quddntfet. ibid.
Umb>ivu. 81
Umtatu berbd vdrue fptiiei.
i tf8 4 189 > lyo 191
Unip.tpi drbtr. ijJi
Idfdrnd&ddtbtr. 171
Ijpuruca millicpes. i8<
IdrdTdu I-dru viper d. 280
Iirirjptbd viper4. 180
Idrxttxxk drier. t tfo
Idrebt larbd. ' J~;
Uttbmtu ir.ttlum. 289
Ibidiltcd ferpeni. 278
Ibt'rd jrbtr. «M
Ib' Mem berbd. MT
ibirdrm/i trber. 1 } 6
il'tr.ths jri/tr. id 1
Ihtrxt irb»r. 146
iüüipt*n<i drber. !87
Ibtrdptttnfd hvt /,*••* TM
brmm ub*r. 164
ibirttiM (j-* Bttfibd ftrptns.
*?«
tburt -viper*. 280
lbtX**u mrbr fdptmtrtd. 161
latdTibddrbn. 111
Iifitu btmbyx. |17
Utdibd drber cmmfrnli: ' ^ J
UtHd vmig* Kitdt* b,rr**.:
letutmwberbd. M4
twdmei/Uvf/ire. 1 IO |
hit berbd idrufptats.

ftJU-gMdUIJd I'tlgt CttH *T-
btr. 1 JO
Indut medittmenttrnm < ar-
mstmmferax. J{
Injümmnno Ant. 41
Inbdtnt radix. 255
Irumbt hi. 205
Intrtdmcitt dd difimatid *qt\$d-
iiltid. 47
ddivUttl. 7^
ddV'telTttt'' 107
Ipetdtadsbd Tddix. 2 j 1
Ipecdtupffd MK 81
tpecd-^mdfM nis. «J
ltdtTitpiftu. 14
Ivaf.berbd frHtex. iSi
Ivaf.feringd i/algt rdred
vrbd. zf 8
I'undid Ptfcu. <v <4
Impiidtgrdmen. 238
Itfpudngd vtdf* ndix thmd.
5 17 >
tuqurrifrutex. 101
InTtpeb* Audfrutta. 1 X i
!trM(MJ tr/JudtmjrmJ. 105
Itrmmm berbd. 264
Urmrd teflmd*. 105
Mdi five Tmmsnmdm tirbtr.
* I JJ
T Imenid Aiilm. 314
JL' Ltqtmsu berbd. 245
Lsdjtld in(tfi*M. jt S
Lmet indud. 4J
Lmmbrttifntru. 41
M
X Aiddnditbd dtb*r. t87;
•i-'A AtdtutfMdgud drvi* 11
A/dtmnid berbd. 208
MdtMfmdvu. 82
MdUgtttd berbd. 225
MdmeUut, it
Aldmdmgifrutex. i<,
AtdMd<*frmlax. i8 t
MdndtAdfrmttx. 1141
Mandibaca frutex, preparata,
dignitaruza. 114, 115, 105
Mandibaca filicofru frutex.
Mandibi. 256
Manguba arbor. 136
M > * 111 i J 11

Mdngddi* Jivt Z
berbd. 21
Aldttfc Arbor. 104 r 1
Atdnimd bydrtu. 281
{Mdntptitrd ftucm vent**!
Msndbet. 105
Mdntii Utmfid. 316
AtdTdcedttt anter. 77
; Atdred dvtf. ' 85
AUnhurtiid infüium. ill
Marigna infüium. ill
AUnticacd five Burttusc*
qmxdr. ; -4
Mdrrmbium berbd. 217
Aidtwtdvdk. 9i
AidimrMquepifeu. 67
Aiberobt five (vines. 287
ibttjq-
Medutmenttnm prt
i j. AifdudmentWMi
fffihenri mtgnsirep htth
2* .bid.
A it em lietbd. ; 1 -
AUttftfpettes. 242
AieUmgeld berbd. 210
Meidgrefit. 1 "
AtermdCimtAeld. 191
Mntbtgrtttdhrk*. 2 i j
Aittmtrfbo., I rMi*
Aleutdfirum hi 1 21 >
AittUped* z'jru. 250
AüldbUu pertuat hetbd. 10&
Mum P«rdttgt £Vu. ,b|J.
Aicfutte infüium. t88
AtcuiUM excrementum i
JltMtMxdgMdfM fdbd m.
Ai*t*ruphdsetkm. ibid.
MmUto (jut dtt*ntmr. 22
Attmdmbt berbd <£ fn
Afmmmdmt-fMdfi drb*r £
Urn. ' 179
Atwrett trbtr. 171
Mmrmnjd herbd vdfMfi
M 7 . & lcaq-
MyrtmfruttX. 173
N.
"V TAnd herb*. 195
^ ^ tSdf. 27
Ner : mirtpifm. S\$ 255
TibdMktrb*. xil > 310

Nambu-guacu frutex. 180
Nbandia piscis. 63
Nbandu-guacu arantus. 284
Nbandu aranea minores. 285
Nbandu frutex. 197
Nbanducoba herba. 259
Nbandu-guacu aru. 84
Nbanducoba piscis. 66
Nbandu Calce. 288
Niqui piscis. 294, 295

P.

Paca quadrupes. 101
P*c&ntoptfcu. 54
Pvo-ustngACdtMd. 114
PACO arbor. 214
Paccira arbor. 154
Paco serica caima. 213
Jftrfrt^- P
P*H>mtn6bdu*herb*. idy
P&n*m4 Info'lum. \vj
Pepana piscis. jo
Pepula }-Impetigo. 4T
Parara herba. iJJ
Parati piscis. 711
Paratura liftmen. 2j8 !
Paru piscis. rn

J

P*J?in.ics MtrinnpiftU. zyj
PeauufiveVikutrbsr. 1^1
Petaminabispiscis. 6f
Phasciolus. lyi
PbUbtomU prtrogktiv* in
/»iiH. 24
Piaba piscis. p^/ff, tf<f
Piabuc iWAdVU. K?
Pianu jibibrbr. 144 j
Kndobaerber. 12 J !
Pint fit* VrtUd be. * ! f
PtwgMdtMdrivr, Mas & fa
•MfA 159
PtQutttttspiftu. 67
Pirabebe piscis. 61
Pira-coaba piscis. 60
Pira-curoba aru. 84
Pira-metara piscis. 60
Pira-paxangapiscis. 52
Piraque piscis. 301
Pirzuba piscis. 69
Piratia pu piscis. 50, 60
Pira-gmbispiscis. 70
Pifles sermenati 293, 294
Polypodium herba. 233
Pois ganmaru. 78
Pozauquiza locnfla. 77

PertuUcd herba. 244
Patinoba plan Id, 221
Prolap(in mutronait cartilagi-
nis. 36
Pr*f&tiaadProf<fflorcm Lmds-
num. i*7
Puzara piscis. 6% ,66

Q Venibdttrber. • 165
•J^Kttltt avu. 5a
Quigamba du* herb*, 210,
ii 1
Quity arbor. 162
<Q<yetherbf. 225, 226

R.

T* T> Adix Chink'five topi-
idy JCV rifoJA ^^
R*n*v*ri*. t9J
R&idvdru. 293
Retffo BrAfili*. g
Riunus Infeium. 2851
S.

rn

CACchtrum epfaue
J r/itie A-u&t.
Sasimiana Arbor. no, & c.
Sargcvherbdmtrins. r66
Ssifddopr*y.% htrbd, 2^8
Sdjfxfrsi five Aubuibs arbor.
146
St&riptiUonts. 26
Scdewftrpe utis. 277
Sttletos Ignsvt, 322
Serpenttrt A herbs, 240
Serpenttf tdules. 27 j
erpemum virtu sbqud ttntum
psrtehtrel. > 17J
SerpenmmfngidilM &j*pidt-
Serpenttm Anttemi*, Cettm ,
Generttw, Mtrfui eermm
tmrtiit. 2.74,
SoUmfppties herbs. 12 j

Soldanella herba. 243
Spasmus. 31
Stupor. 32
Suderifera. 27
Superstitiosa curatioces herba-
ram. 273

T.

'Abjuo herbs. 206
*. Tttomtree Ctnnt. ro8»
10?
Taiscu parcus. 98
Ttitubd herbd. 236, 237
Taisqica piscis. 6%
Tamandua quadmpes. J 1 o J
21
Tamarindus frux h>tat *rb<r.
157
Tamati aru. 96
TAmc&tiptfcu. 71
Tmettuina. herbs. 2fV
Tangaraca varia herba. 501.
\$01, JOJ
Tetti quadrupes. 102
TdfusrBer. 140
Tdpuit in fell a. 291
lipiercte'quadriifts. , 101
7jpir*t6,un&n4 srbor & frtt-
ftus. I ft*
TspTdppeat herb*. 1 Si t
Ttpuyimtnbe*.i\$.mores. \\
14, CrudehtKtet.
14 & c.
Ttrtgmr* Uttrtw. 284
Tsretbid hydrut. 282
7drting vsrid piscis. 68
T*t*ib*trbor. 'a*
Tdtuirsms Ernia 28c
Tdtufivt Armtdilhs qtsdm-
pel, 100
Teju lacertus. 283
TejMgKdtm Utterm msgnu.,
Tenefmut,
left mixdT* pifitt, JJ
Tett paint* herbs, 250
Ttiepirgttg *vk. 94
Ttmbt herbs. 249
Tipifrutrx. 62
Ttucua. 236
JftocsfMiex. 116
'Tephut bevmm. 327
Transformatio infellorum. 316
Transpirationis necessitas. 24
Tremae frutex. 176
— arbor. 176
Tresco. 201
Tremum arbor. 128
Tulgaria aru. 85
Tomasaria arbor. 188
Tura infellum. 289
Tupa.

INDEX RERVM ET VERBORVM

<i>Tapai-ipi & Vruata herba.</i>	<i>Vesperilio.</i>	190	<i>i'rutup</i>	65, 255
235	<i>Viba Canna saccharifera.</i>	109	<i>Ubtrintfift</i>	65
<i>Tapai-cava sive Scoparia herba.</i>	<i>Vipera venenata.</i>	179	<i>Ful</i>	44
246	<i>Vitis arbuscula.</i>	250	<i>Vvtr</i>	242
V.	<i>Vicia pedum.</i>	44		
	<i>Vlans & inflammatio ani.</i>	41	X.	
V <i>CtdMstMtrr.</i>	<i>Vmari arbor.</i>	174		
76	<i>Vmba arbor.</i>	117	<i>Xilmtrait</i>	252
<i>Venea abscondita Indigenarum.</i>	<i>(tmtrtrt vtgrtbt.</i>	26		
272	<i>Vruca herba.</i>	235	Y.	
<i>ftBntramtemftumut.</i>	<i>Vruca Mru.</i>	326		
172		235	<i>Tota fructa.</i>	214
<i>fevtnuiH<:jjeJMMm*»tidiem. VmmtSm kerb*.</i>				
	<i>Ijt Vmmtm fruitx turn fruit*.</i>		Z.	
<i>fememmm wu, tUstri dtmen-</i>		133		
<i>tm.</i>	<i>170 I f~ri(*rip*im* arbor.</i>	117		
<i>Vtff*.</i>	<i>/rm-Mmieh drier.</i>	191	<i>Zmzitef htrid.</i>	247
187				

F I N I S.

GEORGII MARCGRAVII

DE LIEBSTAD,

T R A C T A T V S

Topographicus & Meteorologicus
Braflise, cum Eclipfi Solari;

Quib̄tis addit̄i sunt I U i u s & A l i o m m

C O M M E N T A R I I

**De Brafilienfium & Chilcnfium Indole
& Lingua.**

T Y 2 O G R A P H V S

Lectori Salutem.

Amtu Littforem frtmonnduMfuttvi, qmire ttnfiUum matMvtrtm, *quod*
D. Mjrkgsvn Preymnjfmdtd dU tfirmmiu Awtrk&mS}** d*d**
1, it Ltd cr G- Ptfngt fmhltee pT9mi{f* mmfwal edddenm.

Cum tsiim s mmito temptrt tmmum [AM* mtbt mwlmtjitt, qa
dlU Umdu tmrtefuti & mimfau M lliitftrtf Tttmttft I. Monti*,
rsprOeft* Brtflitnfiu a»eni*m Pnfuh, dtemmenu, mmprtmff'***
JMTU, ijMtdfxr MMbtmStuH fm»s, <jm>t iemt mktitQtu fttmm bibeb*

excmpto mtximcrmm tmprnerumjymgt & dtjtnbi)»jrrrt fbtmmon. ttitjiu msthm* • ***
ntmkru mart* unfundtm&m im mumdtlu dderit, mt mfrimk Ethffmm mtmumU tmm* v*~
tmfamt dtj}trmt}fmufig*Us Utu stfiliti tiitnUtu tbfirvdrcni , <jr tbrtiti ttnsfipurmi. Tif ***
hi mmm vidtrt dtbuu, C. Hffwecnsb {Mmfvrfrno fi* Domini, *liberallium artium factore per-*
petuo, impetr f e utbtitmol}<Tni9Ti*m AJUnvnuam exstrmerelxr, ^ta f u, &
Markgraviu fu, ATtmm AUthtmnutnm tffrmtgwn vet* txfkrtt ttru tt , f*4 tm mitt
rtm Gtyriphu& Hydrofrtthu »f*miftmmti, ret lumltu firuu, 4Jm*4*m deftdtrtri»
nefuit t. ftnm tmm D. M*rk\$*vim h*t iduqu txxrtku Umdktit qmdtm *mfUxm tjpti
nata m turn* smJm MM ali**s*i* mila Mtfmhi thtrmma* rU»et***m wmfuttmbm
lUnmknMfa Afrenemtrmmvfts:iMnfter^ut<btmrnstmrsmwurtmftUtmm
*bf*lvtrtt: tgt ex mnni* rthilufchtiit f*m* Untmm \ q* m*w mnniU *ibtiTib*r,*f*bh
fMtf<njht*<f*m : (<d bit in re MM difidens u*mitit, / ^f*** nanjettilm* tfttrt.
trmittii, &tu sfiromwmm vnj*njftmu w* /&* Tntd<>d*iTiitdT*m , etrumpt fintt
bitMTt^dtampplmtwrtmi ttmrnmmtjfrfmmmvMmmttAt, mtmtmmdeubn
tern, w trmJtpntrmJcnd* dffqrtrt mtmmtm*»tMtrtkw tltm imjTUMfsterrm.

\$***>* Lum mm* fnttm -firm* ktmfi***** •" <<* Bruui&pfj itfiutre:
t»*f*U*m dmxt ,d taurfim mdtifr, mt **» W»» *ingentm fimoa ubi/smmu dUitit Utit*
msmtxfilUttmeJitJtrtfr^ . frM*MpVpi* bb Utitum extruttu 7f*grf & Mit*
Titofo* tmm EtUffjiUri M* tmttmmJU \ tut ,ml*D. Msrigrsvu (* crfytTttm {
x*r* tembmtu tmm G. Pi(\$mu Ubftbm fitmiftr^me sit* tiH\$fitruam SUIurslrn ptrtmtni
Jffrof, fmm, mgtomwvtrsb. jmbjis ftfimi UMM CmiffaUum it JUGUmkm Briff
chiu . nffittTMTtdmttlm fffiv mm mde ymsdrshf, usalnt btmt mdtifitru vtdtkidkion **
strumhlyum Jffrmmmtin, v* d v*mbgtu tj*fdtM muteru ftrfit, i &+
rijim* fir* P. M. t. d Urfilmdujkrjervu*, mt dUjUruvrm sJtqulU riuJUttrnt.
HMKimmftrm, nffim^nsUenmmwrt fttUm btnt unfnle, MxiUfau Amiltrit m*t* &
pttn x &fid*idmert*rr4t itufi. tutJtdc flitme.

DE REGIONIBUS,
& Indigenis, Brasiliæ, & Chili
eiusdem Continentis,

L I B E R.

CAPUT PRIMUM.

De Tfygionu nomine, *magtu&Jkfe*, *litn*, *ejujqc diVijtonc*.

Itc regtoprimoa Lulitariis appellatamit SANTA C I •
qupdnorncnpoftcamutanint in TERRA, DO BRASII.
ob ligni copiam, quod hie exditur &: in Etiropamin fertur, vti!
go notiffimuim, ita ut hodie communi &: vulgari nomine ab
omnibU Europzu BRASIIA- uicatiir.

Sitaporro cft Bftdilia in zona corrida & t]uidem in medic
te illius Aufxali, extendituique ultra Tropjcum Capntoi
in zonim reitrefatai H mridiorialem. %

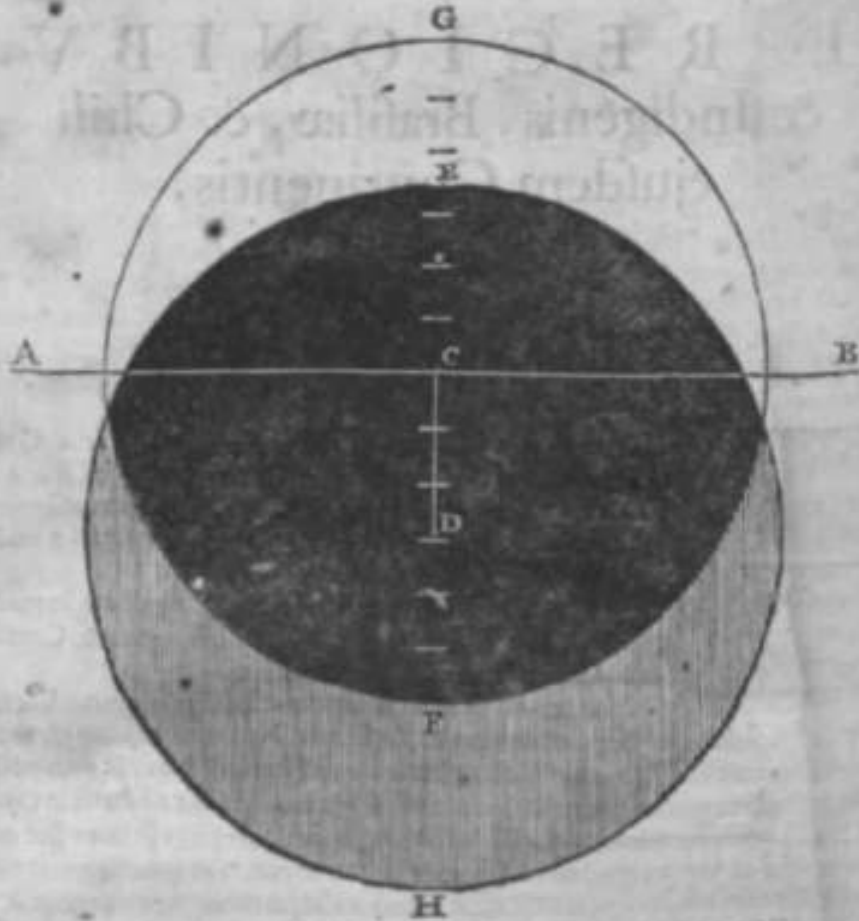
. Non autem omnes coniciunt in illius magnitudinis *i'cu* la-
ttudine detiicienda inter Septentrionem & c AuUnim. Nos ejus miti in il. itumus a
larttudine Septentrional] unius gradus *Sc* icnus, feu iFluminc *Ptra*, & c & nmad Uri-
rudinem anfractum quatuor & viginti graduum &: femis^cuulque ad rlvmm *ctfibari*,
Ju. ihus lends ultra oppidam S- Vincentii ita ut magnitudo illius fir inter Boceate & c
Auftrum trium &: viginri graduum. Inter or cum & c occafum in quancam extendator,
ad huc uide finiturn est, cum pauci ad huc in interiora hujus *tertx* penetraverint & c qu-
dana cana uobitci lufraverint.

Quantum judico, ad fumendum longitndinem *lim** Metropolis Peruvian, quam Hi-
fiuin ponunt die dtiobus *be* o & uaginta gradibus Occidentaliorem *Telto* (Tolctum
aiitcm novem-decim* [r. idibus &: quinque tempulis Occidentalius *d'frdtioburge*) ita
ut longitude < Lmi: lit ditcentorum & c nonaginta quatuor graduum *Sc* quadraginta
(crnptwrum. Samendo ituk m longirudinem *AUuruu* civitatis, in Orientali linu (c
teora *Bralilix*, quam ipfapiuso *Mctvavi* per *Ecfipfcsorinvern* trecentorum &: tjua-
draginta graduum *Sc* icmls refpccclu *fraruburgi*, Schinededucendo dirlecriuiam qua-
tuor *Sc* quadraginta graduum *Sc* quinquaginta ferupulorum. Sub para Udo autera
8,40 rdpondent ex mea obfervatione uni gradui 1817 r decempedi Rhylanditz,
uUi-per i foo divifor (tot enim perriex milliartum horarium cft Hciunt) dabunt hora-
rtalcu *HollandR* unil iari. *ixvi* n.; ', ', idcit, mil liana ododecim &: tres quadrantes.
DitFcTentia ergo 44. jo. dabitur *imp* 97 decempedamm *Sc* duorum pedum, qux effi-
iunt milliaria 841, ; \$, detractis porro centum milharibus, quic C*/rtOvicnta Jior cfr
Urn* *Sc* in confiniis Peruvia: & c *Brafilix* fita, magnitud9 fitalilix inter ortum & o fca-
rum elfet circiter feptingentorum & quadraginta duorum milliarium; quod interval-
lum omnes Tabular Gcographi ex circiter centum ficoftuaginta octo ampliu faciunt.
Ponunt enim *Brafiliam* multo Orientaliorem, quam recra cft, ut *ex* proprius olv-
tionibui iirpitiime coniperi.

Ingratunuroiuin, tjuibus Pliar nomena exlcftia, &: immobilis Planctarura vie
nofce: cftu. Inun 1/\, jppLHiainE*. Iplis Solaris tacitni, pro Crn pom momend
ar q l i i m .

Apparctf-M. uini. iain, urbem colentibus c< rpt ttin fineni anni quadragecinni (*u*-
a mille Umtni *Sc* icxcntclimim, Novembri* die dccinn tertia, hora dccinu ante
idjpn, & ad fummiin provefta fuit h hora undecima frefqie Soli itCTtus obcu-
ravit, cuin mini Kis viginti *udo*; fie ut minus qu. irn iuipahchic mundo luxerit. Ve-
furnjuadraginta feptera ab hora duodecima minu: is, labor' fuo tnebrifque evolu-

culit lumine.

AB, Ecliptica.
 C. Centrum Solis.
 D. Centrum Lunae.
 C.D. Distantia inter Centrum Solis & Lunae.
 E.F. Magnitudo Eclipsos.

FCEG. Diameter Solis.
 HFDE. Diameter Lunae.

Tempus aequale Translationi d. 7. Novemb. h. 3. 11. 5.	
Locus Terra perpendiculariter Soli subjectus 21. 45. 2. 2077.	
Locus Solis 21. 23. 21. 2077.	
Kraetibus 6. Daler.	
Locus Luna in Orbita 21. 45. 56. 2077.	
Area inter centra 2. 5. 11.	
Ampliatio subjecta 7.	
Parallaxis Luna, seu Semidiameter distat terra 67. 41.	
Soli 16. 22.	
Semisphaera parallaxis Solis 15. 27.	
Semisphaera penumbrae 30.	
... mtiuwfin Imrntfit '«*»*	
... 32. 19.	
... 35.	
... 1. 36. 0.	
... 2. 32.	
... 38. 27.	
... 35. 55.	
... 36. 29.	
... 35. 59.	
... 1. 3. 19.	
... 1. 18.	

Tempus dimidiae durationis 2. 37. 51.	
... 1. 44. 41.	
... 0. 51. 28.	
Tempus adparere media Eclips. Maxima 23. 47. 48.	
... 2. 37. 51.	
... 1. 44. 41.	
... 0. 51. 28.	
Tempus dimidiae durationis 2. 37. 51.	
... 1. 44. 41.	
... 0. 51. 28.	
Tempus adparere media Eclips. Maxima 23. 47. 48.	
... 2. 37. 51.	
... 1. 44. 41.	
... 0. 51. 28.	
Tempus dimidiae durationis 2. 37. 51.	
... 1. 44. 41.	
... 0. 51. 28.	

Ora aurem Bralilix a *P*ra* ad *Maranhon* i Coro versus Vulturum extenditur. A *Maranhon* versus fiad maximum partem tendit versus Eurum. A *axrtitiFtftipkuRi** *Granac* versus Euroauftrum: *irettyi* ad *Pxr&tbd* vetius Aurtrum: a *Ptmbi* ad *Itamar&c** ad eundem modum: *ib Udnursca* versus Promomorium 5. *Auguftim* & ufque id Sinum omnium S3n&orum ora versus Aurtrum incurvacur: a Sinu omnium San&ocumadal-terum fluiucn *Pjtrabta* iccrum (*cic* dire&c Auftrum petit, ferdeinceps ufque ad fines fuos versus Corum extenditur. Sed lixe accurarius e Tabulis hydrographliicis cognofci potliint, ad^quas curiofbs rcinictimus.

Dividitur BRASILIA, mtrahoslimites>incmasPrarfcifururas {*C*pitsm*s* appellat vulgo Lufiuni) & quidem vulgo in quatuordecim. Qui ruina prima versus Borcameft *P*ra*, Iequumur dehincordine *M,vtn%* <um,ciara, *VQUJI* vcl *RieGrntdc,P*-r*iU*, *itamATStA*, *Vern&mbuto*, *^mrimum* vcl *Eah'u dtededslvs Stmtos*, cujus metropolis *S. Salvador*; *Khottombe* vcl *a liheti*; *PMata*, vcl *Porto Segtro*; *FjptritH Srsre*; *Xhcterejg*, vcl *RiodeUnero*, qucm *Cdnabdrs* vulgo vocant Bralilicnles; & *S. Vintentt*.

Suiit & *hie* duo diftrichis (innirum in Prxfcllfra Pernainbucnii) qtlos Lufitani Vocant *Ftlmtiraj*, a copia illirum arborum ibidem naicencnim, in quos Nigritxmt;ici vi & rcccprunt; cormn unus vocatur minor, alter major. In minori ad (ex mi Ilia Nigntarum dicuncur babi tm, qiti jacet viginti milluria iupra *AUgo.n*, inter ii(vas,juxta fluvium quiappclbturC<n^Awi; (htcillabictir in fluviiiniY^Ar<Ajwi; icxmilliariaaParaiba flu. vcrfcs Ardum, & quatuor a *Monuai*^fluvio ^irjw Borrchs versus aulhumi ita ut haua admodum loflge abik a cornu tcrxquod vulgo *Ursgo** appellatur. Pagus illorum conrtat t-tribus placets. qurum/ugitit^dimidirliorAitinceinlongi^udincm producunt. jEdcs omnes contigux, &c phnCina iJlorum pone itlai- Imitantur quodammodo rcligioncm LuGtanorum, & C liabent fuos facerdotes & iudiccs. Mittunc crebioc fuoriim nimicro .id vicin.i locijqui mandpia Lu(itanurum abripiant i ilia m-tem tamdiulcrviunt, doneeaJu rapucnuu. Mancipiaantcmqua:fpanteteillis aggroganc, rtatimcadem quaipilibertaccfruuntur. Visitantrrudhbus Pahnarum, *batata*, phalcolis, *fsr'mhtMuniiectj*, milio, & Sacchari cannis.itcmgallmis (cjuanim illis copia eft,) & pifeibui quos vicinus amnisubminiftrat; carnes hauJ alias babent quam tciinas. Milium fuum colligunt bisquotannis,&oprcabfblutopct integram iL-ptiman.:infertivecommdlajitur. Aiucquam fementemfamant, per dies quatuordecim nuximos tocos qttendunt, quibus herbas & L alia adurunt, qm longe vidcri poilbur. Compendioillinum ad hung dilhiclum ita cile vrcduurjecunduni riuvium *Altgtt* Bor ouhs, vulgo *AU^OA id Tffrte*.

Major Palmaria^acct viginti aut trigima milharia pone S. Amaripagum, juxta Montem qui diLitur *Sebe*. Creduncur circiter quinque millia die Nigritarum, qm in vallibus juxta bane montem dcgiuu, prarter alios multos, qui alibi quinquaginta, alibi centum, Ipariimhabitant. jEdcs autem horum luud conjunct*, ita ut ducenti penc quadrantem miHiam horarii occupent; & £ lub filvis metantur, in quibus & viam czduamhabiciuad (ugicndum comp.irara!ii, lum perperuo excubitores collocant, qui ipl'os moncant de peregrinorum advfitu. Siccis indcm mclllibus dirmtcunt fuos ad AtliiopifTas ab inculis Jurrurandum- Interdiu pararttcibos; &c vcipera primum nuy^ram fuos, uc vidcoic an quis defit i dcinde chorcis dant opexam (tympana pullantes, quxlonge audiri poflunt) ad mediam uiqm nocAn, dcincubitum dilccduiu & doriniunt ulque ad horam noium aut *dct* imam atuemenduruni.

Iter ad lios commodiiTiniuin eft ab *AUgoufer S. Anurrnn*, atque indeper campeftru *2(hmuh> 6C Cowtfe, QOCC* (iigummontis *IVurJcMt* apparcat, ubi rfvuvis *Pttrdtb** offenditur, qui dekendendus eft,donee propcprardi&ummonrem *BeU* pcrvcuJtur, it ibi deflc&endum ad convtlle^.

Antequm autem c*ter.tad|ungam,non inutile eht Uicfub[itercqzdaniveniHjV nu, 6c notitu digiu de Natura haruin Regionum, a rerun naturaiium Icdulo mdagatorcobfcivata.

*Oiwncs ProvindxBra("ilix, qiu^ centum nullurioruin fbatio.a *Sic GrjnJeid Ar*StM* \ ufqucn.cup.ivimus.pacumadmodum (unt cultx. Cultur.-feirumilitrore m.u vno ver- •u>mcnterrancaa Lufitanis ulterius producla nonl'mt, quVjn in quibuldain loa», ad truquatuor.inquibuMamadqLtingtic, raro adfcx>aut^fummum (eptcmuftjuc

I foliaadica: <. *ci:\ film foJuuJuici tpffimct inegfplane mcogiutx: ncque

jiccora, In Uxc loca oinnu rtilu litnr, ca unium coluntur. quibus valles & :ncinora>ncc^r-
 nr. Qiundonomnaliaiuijiiitdiftrichis, quos illi *Frtgpm* appellant> ^{aiddis} JU J"
 'nimhtm^cimsngAi, VmtCiht^tTnhtm, U Ins Imilia alu, debes fab line vocc w
 telliKercvjlics inregras, cannot8Ccoital his valiibus adjunftot, pagos m illisn
 xdituia onmia, htnc inde (parfa, & : infupct fluviolosipfos ,qui valle* illas imganr.*"
 una *Frtgtf** adalteram per colics inculos irer est> interdum trium, interdurn q
 tuor autpluriumrriamniilliariorumHollandicoriim. Excipiuiuurtamcn ^{a b l u} '\ £
 pcUationum regiib, doniuspirt:atorum& ; (jinacad Iittus marinum fier^uia
 noncoluur. Adhujwculiiraform.im imuoctiimisactais ardor habiWtores co
 lit. Cumenim Regio lia-c dinmsjaccatlubZon.i corrida, coli non/H>iT<Jidi^ 1
 builongiores cflent.

Sol urn omne ailur^it in eoltes mediocre* atqie amoenos: montes iniicn; ^{njn-}
 tndtne nulhfunt in littoraWws, in fohtudimbus tamen hinc inde nonnull c lonp M_c
 confmciuiuur. Inter colics aridos, non ubicque tamen, led ut fupra anigi^liquoc ^
 lianum mrcrillo, vall< interjaftnt, fiagul* cxipuis ahquibus "'X''''''^"]? ^ ^
 que ob id non pluuiis tantum menlibus, fed& artivis ipfis icrtiles. Co lies 'P^{IS} *
 ob ardoaca Sohs Tum inti ugferi & penirus arcfunt, ut nongramc !
 [terdumcmoianturj&rexamenincnruinaliqii. indoingc.

to ptxlertun urgenreq inccridiumprokrat; ita ca qux pluuiis rncnfbull*^{c v r} ^
 xftivisintcreunnnmonnbiis. Hisincomiflodisramenincolx jnlp: ^ MB *
 vum gr.inicn terns tnducntes>aut lota Ola fuecundantes, qux fbi colenja r^{roH} L_Ui^
 Hutic t^Tien llfutn colic* prxtant, prortitum ubt Cilveftra rctem CXt IU & ^onl ^
 font, (Jliod radix *AfxnAux** Ixntu in ii^ proveniat, nimirum in dclhrii illomm><p^J
 ahbi. Adhxc ulw collium, vallibtu ricanontm, luc est, quod xdificia incolarum *n^
 urimum collocantur, & circa hxc xdificia ar bores , qux *Cttf fen*
 nir, qui qu.imlibet terrim *Sc iuim* lubenter admirtunt. Plontancur ccuro * ^ ^
 do juxta dornos Aurjicarum *Sc Imumum* arbores , quamvi* Ixtit" inlocis ^ F ^
 prorcnaoc. Reliquinimomniumplantaiumailturaadvall ^{es & loca} *dcv** a ^
 tur. Cxtrumbonttxi gleba; , ut &c terrxuniverfx. ita *6c en* ^{U v?cs} i^{ro}*
 cni5, fl: inipti. itmntani^ loctsqxhaecenusnon coluntur, ^{optime ubique} T ^{r i J} ^ A
 ycn.rcnt, tiirorm, usdcfcndipoircn. Morbo, femorres fomnunt incolx, im J
 J. busiub. rcnt. proptercacollcrfcquendo. molesta & lonpnquaquinonepcurn^

wmtur. NoftJo Soc, qtm dpr<ci. t. f<emuonos plana tncrdum, criam paJufnfl
 . fortificaonum caula fcSd , m ahqua wbc unjo. ca proper affliith Uirn^
 yf>f a^ mi. dem ForiaJ. tio , 1 aliquando. fed I gnc amen t, bre
 ^ i i ciripkbamun verum wunu^erfuin (u.t, id pr, rterca accidifle , quod r
 riides lLuci, barant, q>oJi. bu, mrcrd. aum& : cdonimuTusmtrodi. ^ t

nnbdunncmfon. renon noflunt) *
 uuur. (iWaciflimxeffentomnwgpieris frumentonim cna" .
 ftrathim, r, uta eritu. >rdei, avenx, pporum, quxingulisannis bmami
 An dartnt, li conrta lo; mi<i remedium invcmri poiTct. C^icquid quahumci"
 frudimrncxrraorvlinat^ ura. inlocoaliquoanpifto, contra formica^ »
 tittur , nuViculofj ubei r jlij>a vcnimhorreumforet Europx to"¹¹ ^
 « poflet. Rumor hie adno* perlatu* ruit, Luliumum qucnd-imA"
 lodtBi O> | T rcmc djum obrulitfconrra formica*; equidem non ardor-
 ttumiiniverialcmntra has iiiYcniripoflc, qi>aanimadverro, non a Soli vitio, (c
 I c>icrc.

Quodfluvtotaatnetvelpoi dalles n rcditas decolircnres^11
 exccptit! illiariorum in vix emctiuntur a fontibus
 full, & ; nihflorainiH h ofufis fuu , mapianimfliiminumtpccicinprxfeceri:

fobaccvVusorrecTu' elucmc ^{ViUtK*F#*f>i^{df}}
 C, rj* Je, lxihi omnc%.. ^{rum |atl} , v|ir tanicn verlu* 1
 terranca, vu duarum leuKrum ittnerc a lictorc abloluto genii tenus pcdibu<
 cuntur.
 i, ferc mil I miiumarium ctum na
 fctcnJa: M>*EM*pt tanri n flumen fex militant]

wtra navigatipollc.ex profundiruc Illius &: tliquorum relatu comperi, rdiqnanon
-item. Horum unionexiguortitn fluviorum aliqui.alvcos (uos, fedficcosJttate& fine
aqua, loniTjilimcitifolitudinespruteruntiqaialeft Humen frpKttrit^qUodptztercuii-
do *Mattdm deBraJit, AUfyspi, S.L/turc*>z6, *Rest*, propc ^/Sg<&> cum alio fluviolo (c
conjungic, fit juxta *Rcaffum* tnflnit in mace; item *Fie Grijtde*; per quorum lluvioruin
alvcos Uccos,Ti>^<jfielcxseptimjnarimicrfa:piiisfcreccireproteifilujit:pUivi]S t.imtn
mcnfibus, alvci ipfbrum aqua rep]nHur,icdobcatara9as fioBonlm trequcnrifllmai
ctiamparvwnaviLiilas non terunt.

Rumen imicumnobile est in hifce regionibus , vulgo *JlipS.Framififi*, quod luniteni
claudic inter Prxfe&uram Pemambuccnicm &: Simini omnium Sanctorum T impri-
mijiHuftreft;(raitiir cin'mcx intima partchujis Continentis dcli;enderc» & qui-
dem c L.licu illo niuttorum fermonibu^cclebratOj qui amncs omnes atque torren-
tes,aba!tiJlimis Pervix montibus verfiis ortum dinuilbs, recipit,& permaximos
fitivos in oeeinum aflicft, imprimis *BitJeitf/ttM*, de quo jam non duoitatuti M.i-
rahaon, &: liunc noftrum. Nam licet Imjus flumims ion", auc oripo nondum a quoquam
fiierit iuftrau , cam en evidens ratio id necclario videtur cvincere, nam contra qium
CKeri fluvii, qui adhanc firafilix oramin oceanum cfluuinn, .fttivis mcnfibus quU
bus pill vn hie rarzadmodum &pafoae, tnntamiindaruin copiamtvolvit, ut cjits !i
ticei ad aliqpc miliaria in mati adhuc dukes haunanrv* NoltrateFproximit- fiipf-
rioribus aaiqs hoc Bumcn cclocc aicendenmc ad quadragintapene mllliaria , ubi ad-
buc fatis lacim &c proflmjumcrat. Carr-t-n In.ii;:(Mi.irum&:LiJitanonim fide ita fc lu-
bere dicutltur, circirer quiiiquagintamilJiaribus a man , iplum dt- .lltillimis rupibus
feucatarais, < *acoeras* vocanr, praccps rucrc, itaqucalousabiiSjqmicmai^eniimt,
alcendi nan poffV. Supracatira&asdamiis alveumponopergere vcrfus Corum ad
aliquor miliaria, dcin itigencem lacumfequi,in quo mulrx infulazanuriiflimxh'nt
foarfa:, qaica Barbaris habitaftur, nti &or.i univeru Locus. In ipib .intern lacu fttti-
ferisarenas collij;i, &:icct>las auroabundarc quidem , Ted vilipendcre. Id autem a
rupibus auriferisqu-rverlusPeruviam jaccanr, detritum.ib infinitis correnriJjOsin la-
cum deduci. Prxrrea hie repriri maximam optimi nitri cojnam ; quod a Pra;fcclo
Bahixaliqtatido pctitum narrab.itSaccrdosquidam Lulicmiis minimc v.inus nec in-
doJhisjqurcnitruinilludvidincnoftrisafitruvit. Haud dubium est,noftros ope-
ram aliquaido Llaturos,ut lixe certa ind:iginc proiequacCar,

PilLatio litcoris, fuit anteh*cdidfima,8c Luficanis, dum res ipforum eflIntin inre-
tjro",qua-ftiioia;mint:penitusabjea.!jacct. Sed hxcpoftcarcperitamagnonolrraribus
uijicxilht. Feras tairicas, eciamJbnnarum inuitatarum, cafu oblatas vidi *Ik* comedi.
quamvis vcnarionibus&rtaliumrcrumindagini nondum vacare hie liccar. Rcnri pe-
Cuariam inveni initio adventus noftri florentem , nunc harcnon nollri EantUm, led
etiam boiblis exercirus ufq vcliemcncr est attrita. *htcitle*.

Opera:pretiumautem putavi hie inrcrcrc Irinrrariumquod a VCilhcImo filminn-
rionoflrate accepi.Is narrar, co cempore, quo ipfc in Prxtcdura S. Vincenni dtteret >
vcitulle ad illas partescPr.xfeduraBahia:Franci(aim dcSoufi; acceperat enun j quo-
dam BratilunometaJumqiioddam cmontibus \$*b*T6*fev,\i (crebat, crurum, *co-
m'oris* CMnci live cik'ftis, arcnulii quibufd.nu aurt i colons interftinchim, quod cum ,i
{ miner.ini5cllftpiobatun,iuqiuntali rtiginq marctspun argenti.continere depre-
licnflim finr. Hacillecbraprovocarus Gubernat<r,montes)ofcc&mctajla J]lit;en*
V tius inveftiganda puram, kntuaginta aut ocKiaginta qua Lulitanos, qua Br.ililiai-
/leSjeomirtercinanimuminaujcir. CumhisGlimmeriu*, nofter profVetus, itincrisra-
tionem ica ddenbjt.

Aboppitlo S. Pauli, inprarfectura S. Vincenni,profcdi,prinm nud municipi
1 S. Michaelis pervenimus, (quoddiftar afiiperion vcrfus ortum qmnqueau I
ca») V adripam *QaviiJmbmli*,atque ibidem commeatus paractis mverumus, qu
! Bart'arimumcriserantportaturi. Deinqe fluvium illud tr.ijc*.imii<, ic qiuruor a
K quinquediecrumpe .icftnititK-re per den(as Sflvaj proniovimui vcrfus Ar&im . ad flu-
vtohtnqiiL ontur cmontibus*Gmrrmmis zm/Urummtt*, ubi aun hint tnerallJ. Mc
Cmm aliquot c **certidbui arborum** conjunais, fecimSioc amniculo d da ndimui
quinq icaufexdiebm, ineidimifmic in imjorenx ridviuMab Oiatlentali p!:ita de-
eadcenteni. Priorille **ftirioltts** I^birur per humilr* &i3tuo» f.impo»&amtrmtjre

spectabiles. Secundum hunc majorem et in biduo descendissemus, incidimus in fluvium
 adhu longe majorem, quic montis *strxn^iutb** ArUoo Jatercoritui, *sicuti Anbenti*
 ex Auftra, Jiejufdemlaccrc) & primum fecundu in montm d utrum vcrfus occi Uimdi-
 labens, dein cubito flexus, aliquandm t'ertur vcrfus Archim, Sc tandem, ut vulgo cre-
 ditur, illabinir in Oceanam inter Promontorim *FriaSc* Prarfcturam Spiritus San#>
 pilcibus cam majonbus quam minoribus egrcgie featens: vocamfluviumdc S#(fa>
 Hunc quoque qmndccim am fcedecim diebus ddcndentes pervenimus ad Cataractm,
 ubi (iuvms ab edit is monribus conirncrus, prxceptis ruit vcrfus ortum: quapcoptet to^c
CSMM noftras deprdimus, & rurliis pedefire iter aggrefii, juxca & per illum am<<<>
 qui ab occaiuadvenit, &: navigiorum non ffit patiens, quinq; aut (ex diebus perveni-
 mus adaJcūTimum moirem; quofupcaro ddciiulunus in pacenriffonos campos, ![^]
 quoque hac iliacopacos, in quibus pulcherrinuc Kmfitntur, quifrucuficruntmo-
 le capirishununi, etijus nuces mediumdigitm craflx, cortice teguntur initar c
 nea:, &: oprimi funciaports fenutnmenn: '*vix dmhttt, filmm Uq»i de Ztbuuic a* (bore)
 cjulmodi arborespcrmultaimllianain mediterrancis repenuntur. Dcinceps or
 pervenimus ad fluvium qui ab orcu dc/ccntiir, quem tranicuntcs, uacuor dci; im
 promovimus vcrfus Corum, per *fOUXtta* campos i: colicsarbonbus nudos, at:
 Huvium iavjgiorumpadcritm. & vcrucntem ab Aquiloncilmncratibus. quas/^ J*¹
 <Uvocanc, tr. ijcdmus; 5: (jpatuor am quinquclucarum uiter\ ailoalmm Huviumo>-
 lendimus, pene ab Aftto alljbenrem, Sc wvigiorum patientem. Crerfo autcro, ***
 no, Jccfluvioi tandem in unum alvcum confluere, & ferri *in PdrqqMM*, eo argun''-''¹¹⁰⁰
 quod vcrfus Africum aut occaiim fc pronpant. Porro roto illo itinere quod h i ^
 nus dcfiff-ipumus, nihil culn vidimus, nullos mortales, hic illic i.: ruumriunasp3g^o*
 rum: nihil vichiioppominum prxter gramen 3caliquot friochis filvcAres: obfcrvavi-
 mus tamen nonnumquam rumum afcndcatem, vagantur enim per has folitudinf*
 barbari qujdamecum con;ugibuj i liberis . incerm fedibiu , qui obvus uturtur, null*
 Icmentis cura. Adpoftreimihunc fluvium detnuin pagiu indigenaniiiiinvcnim UJ*
 fcounwarcopiam, tempdhve idmodum, fiqutdem omnu. quam tiobttcuoi nil<^^{ai}
 mm, jam erat coalitmta, &c jam aiiquandiu *id* vt Jtnbus iruchbus aut herbii campesh''¹¹⁰¹
 bus fjmni expleveumtii.

nfcmpeneuiteprumhicmorjti. tannonaparata, <Kmuo iter promoVimus v(J
 fui Corum , i: inenfeunpaiwoluco, nulluHuvum ooviis, pervenimus ad viom btain*
 tntam, & rduosanincidiverixmolis, qui ab AtntoalUbentcs inter montana J^^''jr
 cluiiintur vcHij Boream; acque boi die (bata leu capitafluvii S. FrandTci opinuf. A
 pagoiupra dido ad fun amncs nullos moru, Jcs vidimus, led acccpnnus, ultra ino*
 tci n^no nem barbiram admodum populoCini agere . qui de Europarorum liorum *''''
 ventu {nefuquo patio) ccruorri tiih . unum liiurtm dinuferunt, ut nus fpen:
 tur. Hicc
 -mi in noftros meiuilet, metu horum barkirorum atque annunx in
 im explorato me tall*, cujus taula mi/li cromus, fcpedarc maturavUnus, 4' P*'
 • iccnccti rednmu t ad pagum ilium bar bar nrum- Vbi vinbm retuperativ i^3''''
 ra, codem itinere quo veneramus, ad fluvium ilium, uln C*H*AI deprcfle¹¹*
 lumiH revcrii; atque hw refcilib Hunni no* comnniimus, eoque tdverioprore*
 ad illmi tunces; atque ita no vein mcilibu* in lunc exiMrdittonc''¹¹ⁿ~
 ^[><i>i>, dcinadoppidum S. Pauliredumos.. Sed jamredc. iniu**
 . ubi hot ob/crvavcnmus, noh plane vertfimile vt dcri. lios fbntes die Hi''¹¹⁰²<
 du'nMvoim^fli¹ fitlon,, Itinr ris accu¹¹⁰³ratc (''bducas, non videntur eoufque <J ^'
 riicntan pencta/r^{Ut} ** ^/A altitlldm cjn¹¹⁰⁴pc^{rv}caerint i &c opuwr longtime in C

C A P V T II.

De Aeri... nparie atque Ami UtnpcjUtibnt.

A Vtor hic nofter quandam in Beafilia vixit, nimirum annis fere fex, fingula die-
 bus, imo & diei partibus, obfervaverat & annotaverat, quae efler aeris con-
 flitutio, quae aura atque etia
 ex ilh. hoccaput c₀ nrt(m₁, et, q₁. oatL, X tCr* t l U X adniet Cotulo ? ian) t) CrEUICnr r'at

DŁ BRASILIA REGIONE ET INDIGENIS.

autem guftunialiquempcTcipiant lurumrcr^mcunofi, typos rriumajinoruindabo-
 •c quibuscplligi poterit, quot&: quibus dicbus pLucm, i: qui venti lingulis ccnipcftad -
 bus perflaverint: carteri enimahni fercadiimilemfc liabent modum, ncquc mulriim
 Variant. Raporporper to turn diem &nuftcin p! tiir, ran I lime per aliquot dies conti-
 nuos fine intermiffionc. In Typtt JU tern his litera P. nouvimus onuies dies, quibus vel
 levilHma&:breuiQlmapluviaccctdit,ncqui<i exiilimct, iiliidicbuscontinuo pluiiTc:
 Ventos autem litteris notavimus, S. O delignat Eurum^ N. O Borcam five Aquilon-
 nem i namduo hi venti, viciilitudincqiiadamad univcrfim tuncoram dorcxitnandfc,
 Sc dirferentfem inter iiaivigandi regulaiu con.lt ituunr.

J Y P V S A N ft I do b e XL.

	Jjn.	fei.	MM.	Apr.	MM.	inn.	Jul.	Aug.	Sept.	Odob.	Nov.	Dec.
t	p-	N.O	S.O	b.O	p.N.O	s.	p.S.O	p.S.O		S.O	* i	o.s.
i	S.O	N.O	S.O	p.N.O	, s.	s. 0	p-	p.S.O	S.O	O.S		0.
J	S.O	N.O	S.O	N.O	p. S.	p.S.O	p.S.O	S.O	S.O	Ji S.O	j.	p.N.O
4	S.O	N.O	p.	p. V.	f.O.	p.S.O	p.S.O	p. S.	p.	S. 0	p.	p.N.O
5	S.O	p. V.	p.N.O	p. V.	p. s.	S.O	p.S.O	p. S.	\S.O	S.O		P.S.O
C	0.			N. 0	p. S. O	S.O	p. S. s	p.S.O	S.O	s.o		S.O
		so 1										
7	p. 0.	pi. O	>.s.O	N.O	p.S.O	s. s	p.S.O	,, 0 <	p.S.O	6.		0.
8	os.	S.O	S.O	p. V.	p.S.O	p.	p.S.Q	S.O	s 0	O'N		p.N.O
9	0.	P.O.	p.S.O	p.	p.S.O	i ●	f*S.O	p. s.	p. S.	O,N	N.O	
10	iJ.	r-	S.O.	r	s.O	?'	p. S. S	p.S.O	S. S.	ui:	p.N.O	p.N.O
ii	so	p. 0.	p.S.O	p.S.O	s. 0	si	p. S.	p.S.O	p. \$:	v o. s	K O	N.O
n	p.S.O	p.S.O	p.S.O	p.S.O	S.O	p.	p-	p.S.O	p.S.O	p.S.O	N O	N.O
15	p.S.O	p.	S. 0	p. O.	s.o	p. 0.	p.S.O	p.S.O	p.	0. SU	N O	
14	P.S.	p.N.O	S.O	p.S.O	p.	S. S.	p.S.O	p-	r.S.O	p. S.	N.O	
15	0.	p.HO	p.	p.S.O	p.	S:O	p.S.O	S.O	S.O	S.O	N.O	
16	o.s.	p.O.	p.S.O	p. S.	p.S.O	y	p.S.O	S.O	p.S.O	N.O	o.	r-
>7	S.O	0.	p.S.O	p-	p.N.O		S. S.	S.O	S.O	N.O	p.S.O	
iB	p.S.O	0.		p. V.	p.N.O	S.	0.	p.S.O	S.	p.N.O	p.S.O	
19	B.S.O	p. O.	p. S.O	p. S.	s.	p. S.	S.O	p.S.O	N.O	N.O	N.O	
10	S.O	0.	N.O	p.S.O	S	P. S.	p.S.O	p^ 0	N.O	N.O	N.O	0.
11	p.S.O	p.O.	S.S	P'	p-	P. S.	f. S.O	p-	N.O	p.N.O	0.	0.
IB	p.S.O	p. S.O	SO	1	p. S.	p. V.	p. S.O	ft S, O	N.O	*	p.	0.
23	p	0.	p.S.O	p.O.	\o.	o.s,	S.O	p.S.O	O.N	p.N.O	p.N.O	o.s
M	S.O.	0.	p. N.O	p-	p, S.S.	p.S.O	p. S.O	p.S.O	.	N.O	p.N.O	0. *
25	S.O.	N.O	p.N.O	P',	o.	p.S.O	p.S.O	p'		p. •	p.S.O	p.S.O
26	so.	N.O	p. N.O	P',	o.	P-S.O	S.O	S.O	S.O	p. •	r.S.O	i. S
*7	p.S.O	p. O..	p.N.O	S.O	p.S.O	p.S.O	p. S.O	p. S.O	p. s.	P.N.O	S.O	p. id.
28	S.O.	S.O.	p.N.O	;- s	p. S.	p.OS	pS.O		p-	P.N.O	S.O	p.S.O
29	S.O.	S.O.	B s.o	S.O	p. S.	p.S.O	p.S.O		so	P.N.O	S.O	S.O
30	p. 0.		p.N.O	P.O.	p. 0'.	p.S.O	r-	> s. 0	p.S.O	O&N	S.O	S.O
31	0*		r.S.p	p-	p-	p. S.		s. 0		N.O		K.P

Ex quo obferv* pruno, hoc anno ducentis Sc duobuiclicbui am pa rum , aut mul-
 fto ptiufle, rchquis minunc. Deinde mcncs pluvios fyik Hio aiino, hebruan»ni,
 Martiun, Aprilem, M.ntum , Iuntnn , Iulium , Auguflim] naxime autem &: pene
 luituuuo Mijuinrfc luluiui. Terno ventura AquUoiurc:dcumxix SepCcmbrU

(pirarcepiile,ncquccominus abiniLo Ijnuarii&ctiam.uucauram.ifpir2flc.ibEii-
 ro :attjuc ctiamventosillus binos Eurum Sc Aquilonem involafle inrims aliorutn,*
 Eutum hoc anno palmano rulille. Obfcrvavi quoque tantum tonuiflc Ian. ipMai
 4, tf, i ; , zo. April. j», 10. Mm r4. I-tmcunquc plucrit interdiu , longe nuxirm
 partem nodes das He fcrenas fmlle, quafdam emm trii; J.u. Denique ncbulis hie
 die admodum raras. Fulgura quoque crebra tantum hoc anno annotat Ianiurii ded-
 mo ociavo i Febuarti dccinrio (irxto, &c Martii quatto. Nebulas denique annotat ran-
 c*»uJnmo Oclobris i &ptimo .(ccundo, quuuu, fcxto, (cpiimo, ocUvoNovcinbris:
 in ut hoc anno raree iucriiu.

T Y P V S A N N I c b b c x i z.

	Jan.	Feb.	Mart.	Apr.	Mat.	Jun.	Jul.	Aug.	Sept.	Octob.	Nov.	Dec.
1	p.N.O	p.S.O	S.O	p.S.O p.S.O	S.O	S.O	N.O	O.	O.	O.	O.S	p.N.O
2	p.S.	p.S.O	S.O	p.S.O p.	S.O	p.S.O,p.N.O	O.	p.O.	p.O.N	O.	O.	N.O
3	S.O	p.S.O	S.O	p.S.O p.S.O	p.S.O	p.S.O' NO	P.O.	P.O.	O.	O.	O.	p.N.O
4	.O.	p.S.O	p.S.O	S.O p.S.O	SO	SO'	O.	O.	O.	O.	O.	N.O
5	p.O.S	p.S.O	S.O	p,S.Op.S.O	p.S.O	p.S.O	p.N.O	O.	O.	O.	O.N	p.N.O
6	• S.O	p.S.O	N.O	p.S.O	p.S.O	p.S.O	p.N.O	O.	O.	O.	O.N	N.O
7	S.O	S.O	N.O	p.S.O	p.S.O	p.S.O	O.N	P.O.	O.	O.	O.N	N.O
8	S.O	S.O	N.O	S.O p.S.O p.	O.	p.S.O	P.	p.S.O	O.	O.	O.	N.O
9	S.O	S.O	S.O	• OJ S.Op.S.Ot	p.S.O	p.S.O	P.O.	10 . P.	O.	O.	O.	N.O
10	S.O	S.O	S.O	p.S.O p.>O o	p.S.O	p.S.O	p.S.O	p.s.o	s.o, N.o	O.	O.	N.O
11	S.O	S.O	S.O	p.S.O	p.S.O	p.S.O	p.S.O	p.S.O	s.o, N.o	P.N.O	O.	N.O
12	p.S.O	S.O	p.	p.	S.O	p.	p.S.O	S.O	N.O	O.N	O.	N.O
13	N.O	p.S.O	p.	S.O	S.O	p.	p.S.O	S.O	N.O	N.O	p.O.	p.N.O
14	N.O	p.S.O	p.S.O	p.	p.S.O	p.S.O	S.O	p.O.S	N.O	N.O	N.O	N.O
15	N.O	S.O	S.O	p.	p.S.O	S.O	p.S.O	S.O	N.O	N.O	N.O	N.O
16	O.	p.S.O	S.O	S.O	p.S.O	S.O	p.S.O	S.O	N.O	N.O	N.O	N.O
17	N.O	p.S.O	S.O	S.O	p.S.O	S.O	• S.O	p.S.O	N.O	N.O	N.O	N.O
18	N.O	N.O	S.O	S.	S.O	S.O	p.S.O	O.S	N.O	N.O	p.N.O	p.N.O
19	N.O	p.	p.S.O	S.	p.S.O	S.O	p.	O.S	p.N.O	p.	N.O	p.N.O
20	S.O	p.	p.	p.	p.	p.	p.	O.	O.	O.	O.	O.
21	p.S.O	NO	SO	p.s.<	• S.O	p.	p.S.O	O.	P.O.N	p.O.N	N.O	p.N.O
22	N.O	p.	p.	p.	p.	p.	p.	O.	O.	O.	O.	O.
23	S.O	p.	p.	p.S.O	p.S.O	p.S.O	p.	S.O	p.	p.	O.	N.O
24	O.	N.O	p.	p.	p.S.O	S.O	p.	S.O	O.S	N.O	N.O	p.
25	O.	p.	p.	N.W	p.S.O	S.O	N.O	O.S	N.O	N.O	N.O	N.O
26	S.O	p.	S.O	p.	p.S.O	p.S.O	p.	O.S	N.O	N.O	N.O	O.N
27	S.O	S.O	S.O	p.S.	p.S.O	p.	N.O	p.O.S	N.O	N.O	N.O	N.O
28	O.	S.O	p.S.O	p.S.O	S.O	p.S.O	S.O	O.	O.	N.O	N.O	N.O
29	S.O	p.S.O	p.	p.S.O	p.S.O	p.S.O	S-O	p.O.	O.	N.O	N.O	N.O
30	S.O	p.S.O	p.	S.O	p.S.O	p.S.O	N.O	p.O.	O.	N.O	N.O	N.O
31	p.O	p.S.	p.S.O	p.S.O	p.S.O	p.S.O	N.O	p.O.	O.	N.O	N.O	p.

E quo observa primo, hoc Anno centum & septem supra sexaginta diebus, aut pa-
 rum, aut multum pluisse, & liquis minime. Deinde illo Anno menses maxime pluviosi
 fuisse Februarium, Martium, Aprilem, Maium, Junium, Julium, Augustum; maxi-
 me autem & pene continuè Aprilem, Maium, & Julium. Tertio in Aquilonarem
 1 cnH

deinuin xi Septembris perillare corpiile, Sc Eijrum m.ixime hoc anno dominatum ;li-
 :ct hi duo **yenti** non raro inaJicnoshncs irruprint. **Obiervandmn** quoque hoc anno
 irius tonutiic &: tantum J^r**cbraarii&xco** &: vi[^]efimo fecundo: **Martii** vigiimo tercio,
 -Tinio quinq, Sc vigiimo nono. Aprilis fecundo, vigellmotertio **Secjuintot Decent-**
 btis crigiinio. **Fulguravit cantum** Martii vigiimo tertio, Sc Decembris tngciimo.
Nebulae, &: quidem crafla*, hoc anno trequennJlimx tut runt snimirum M.irtn tertio:
 Aprilis i 5, [7, 18 • Maii j> ~i 9> i 4 i 1 \$• 1 ul. z, 1; 19, 1; •, 28, 1?, jo, 3 i. Augilti 1, 1,
3, 4, 18, 10, 21, 13, 74, zj, iy, 30. Scpremb. 1. Odob. 3, 4, j. Nov. 4, j, 2, 3,
 ii, 15. Dectmb. 19, 20, 11, 14, Aiinorauaurcin ad (ccuodum lulu :manc iic bul.1
 cralla, ante meridjcn i nubthim, **montcs** fiamancs, Sol rarus, Eurus rortis, frigidus,
interpluii crebro, •pft meridiem itidem, nox nubila, ifferpluic crtbro. Frigid illinium
 eraceriam ipfi **meridicinmonte** altiilimo **luptumuru** ,jtautbarba &c.ipilh afpergme
 objucti no bis ell ait &: nuusrigercnrprxglu. It-i **8&fpc** notatnocU'sfrigidas.

TYPVS ANNI do I o c XLII.

!	feb.	MAT.	Apr.	MM.	Im.	luL	Aug.	Stpt.	O(lab.	Ser.	Dev.	
1	r-	S.O	N.O	p.S.O	S.O	S.O	p.S.	s. O	p. S.O	p. O.	N.O	O.N
2	p-	S.O	N.O	p.S.O	p.S.O	s. O	p.Sf	S.O	S.O	N.O	N.O	N.O
3	p-	p. s. o	N.O	p.S.O	p.S.O	p.S.O	p.S.O	S.O	S.O	O.	N.O	O.
4	Jp.N.O	p. s. o	N.O	p. S.O	p. S.O	S.O	p. S.O	s >	p.S.O	o.	l-.s.	O.
5	p-	S.O	N.O	O	p.S.O	S.O	S.O	S.O	S.O	O.	s. o	0.
6	p-	S.O	O.	p.O.	S.O	S.O	S.O	p	S.O	N.O	O.	0.
7	N.O	S.O	O-	S.O	S.O	p.S.O	S.O	p, S. b	N.O,	' NO	O.s	0.
8	S.V	p.S.O	p. O.	p.	p.S.O	s. o	».	S.O	N.O	N.O	S.O	S.O
9	11	S.O	S.O	p. s. (5	p.S.O	s. o	p.S.O	S.O	N.O	O.	S.O	S.O
10	y p-	S.O	P-	s. o	p.S.O	p. S.O	p.S.O	N.O	N.O	O.	s. o	S.O
11	11	S.O	p.S.O	p. S.O	p.S.O	p.S.O	S.O	p.	N.O	V.	N.O	O.
12	11	S.O	p. S.O	p. S.O	p.S.O	S.O	p.S.O	S.O	N.O	p.S.O	p. V. 1	O.
13	O.N	S.O	p. S.O	p.S.O	p-	r-	p.S.O	s o	N.O	p.S.O	p. s.O	p. s.O
14	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.
15	«4	p.N.O	p.	p.S.O	p.S.O	p.S.O	s.O	S.S.	N.O	r.N.O	p. O.	S.O
16	IS	p.N.O	p.	p.S.O	S.O	S.O	S.O	S.O	N.O	N.O	p. O.	S.O
17	16	p.	p.S.O	r s. o	S.O	p.S.O	S.O	S.O	N.O	N.O	• O.	p.
18	17	p-	S.O	S.O	p.S.O	p.S.O	S.O	S.O	N.O	N.O	s O	S.O
19	18	p-	S.O	p*	p.O.S	p.S.O	p-	s. o	p.S. Op,	N.O	p. O.	S O
20	19	p.	S.O	N. O	SO	p.S.O	p. S.	S.O	p'	p.S	N.O	N.O
21	20	O.	S. J	o.	p.S.O	p.S.O	S. U	p.S.O	p-	p.S.	N. O	N O
22	21	N.O			p. S.O	SO	p.S.	p.S.O	p.S.^	p.N.O	N.O	N.O
23	22	N.O	p.O.		p. S.O	SO	p.S.	p.S.O	p.S.O	N.O	N.O	N.O
24	23	S.O	S.O	O.	p.S.O	S.O	S-O	s. o	p.S.o	r.O.S	p.N.O	N.u
25	24	P-	0.	S.O	p	S.O	Si O	S.O	p-	S. S.	O.	N.O
26	25		s. o	•	p	p.S.	p.S.	S.O	p-	S. S.	O.	N.O
27	26		0.	0.	S.O	p.S.O	p.S. O	S.O	p.S.O	S.S.	O.S	S.O
28	27		p. a	p.S.O	s. o	p.S.D	S.O	S.O	S.O	S.S.	p. O. s	N.O
29	28	N.O	S.O	p. O.	p.O.S	S.O	p.S.O	S.O	p	*!	(X	O.
30	29	P*	N. o	p. N.O	s. o	p.s. o	r-s. O	p.	\	S.S,	t-	O.
31	30	O.	N O	O.	S.O	s O	S.O	p*	p. V.	O.	O.S	O.S
32	31	*		*	S.O	s. o	S.O	p*	p. V.	N.O	N.C	S.O
33	32	S.O	a	p.S.O	S. O.	p.	S.O	p	r	0.	N.O	N.O
34	33	*			S. O	S. O	K S O	p		0	U	s. O
35	34	p.N.O	p. O.		S.O	1	S.O			N.O	O.N	s. o

I quo obferva prime*, tioc anno cencum &: (exaeinratribusdicibus autp.irumaur multum plutiTe, ac ducnu\$& duabus dicibus non pluiile. Deinde mcncfes Marti''' Apnlem , Maium, Iulmni, & Auguftum, iraxime pluvms luTE. Ti abinitii) Febnurii vairum a phga S. O. capiile flare, atque iu pertendiile .< d de- citnuin SL^tombns. Oblerva quoque tantuin tonuiile Ianuarii pnmo, quarto, Je- cmio; Mai tii derimo; Apniis vigclimo let. undo &: tertto; Mali odavo, non<j ft* gclimo.

Fulgura .!urctn tanmmobiervat Aprilis vigefimo primo & fecundo: nebula Mtf^m decimo octavo.

Reliquorumannorum fere cademaut non multumdiflimilifeftratio;equibuspr^u dtin Lcdor tuale intellect Jfczdntcommunes in luice tegtombu^ ttinpcftatcSj^u nnum quatenus intra Tropinim latent, mm in us regiombi. qux magis ad Anta- cum (endunc, paulo alia dt ratio.

C A P V T I I I .

T>c Incolis \Brafiliæ.

I Ncolixum. nacmalium luijft rerrx func quatuor nacioncs^ fuisnominibt![^] diffin- dx: i iinurum Tffinjmbji, Ttiysrs, Tcutfmtrt, it Tdfgijj. Et i ioligema hxc natio itcriiini lialus multjs nominibus diibnctes, & idiot nate differentes, divi: f^T,^ reliqtu- uiu utun:ur bagu , dial: h> uncuin ex parte dil ferente, ut capite de Brafili- norurgJin^ii.iubitcca*nobise)cjiIn-ibitiir,

TfmyMum nauoncs qux hab llant ad flume nt *^4f*itr*^ C*j**> Mu- yi*T*, &c Poyme. * .

Luitani hic plurimihabitant, uriitBelgx, iifque permixta Germani, GaHi An- gli, kc Brafiliani vocant BeigU, Germanos, Gallos, Anglos > Kjl^*r>p^» - l d c ^ quia plerumque ruffas feu flavas lialn-nt barbasArcipillot. Lignerc autem voc- omncs Europaros & advenai C&sifa»i cniique Per\$.

Denique ob niifturam varnum rutionum, alix quinque il flindæ hominum fpe- cics reperfuntur : ninnrum qui *b Europxiiparentbt» . patre at<; e» 'a "l n eft. jppellattir JUttsmlt.

Qui tutui est ci parre Etiroi*o A matre Braf iliana , nominarac Mxmdatt. rrc Euroi dicitur M*t*t*.

Naiui ex fv.tre Braii iUUC iEthiopilla, vocaiut Cmnbt** & Cafalts. Natoi hie c\ uoifque parentibus Niprms, appellatur cW«.

Vub hie Afruanam taninara.noJ t^i ruffa plane cure &: \ uilis ac c P* ruffis. Ex qua reckoc cft'et, non potm rccitcc . c, nam hnguain cjm nun uitell'lr bant reliqm Nigntx.

Muhoi htc vidi yttln rs barbamagru &* totaliter cana, ut tc capillis <*r| tistanis. Lcpi.tuinlpCkUculiim ;atra barba qua: incaiiuit, iniugramtC, videcul tarina effer aperta.

Vidi hic etiam »plane aJbiflimuni [uvenem ov]aicctn .mnoruin , pilis crispis • biffi- mis & fuperciliis albis, ciffifflN/Bma. naio plane more ittlnopum , quinquatu p4trci_m<,t_r<Nigrit«.

Anneim,. Tapuiyarum fine^ \$L Cede J Ucobo Rabbi, qui plures annos inter iU xit,ita de rriP^u^ . cepimus .A< GrquUft rtium jatet arx Coloma dtff-i^Jti horarum

f iter pent tut in Continentem v'clrus w a & fluvius Mmft* novemb horarum itinere i & arum Ilmere a tuGrttUt vcriu* meridiem. jr>r*fw<Mr trium li horarum itinere i & ;>M^ verms Arduin, termc (jiunqujpnia horarum ntncre d- cendit e l Contiente.

A /T«Cw> // p -im vctiu> ArOumexit in mareligniiHuviu-* M*frtm**> , longee Contiente dicit cufens, & Porcorum aquaticorum . ntraxiadnpasilliuvmu!

t: i p r i e & Struthiones. Tertius flavus duodec .minilla<wO>JP^/,v<>catur^M emdec im hoi arum itineic diftai a KaGr*»*

incept dies itinere ab Iguafa occurrit Tpmu . • In Salinae funta quibtua alias Salinas mil- liaria numerantur quinq- dim: atque ab Iguafa ad Salinas maximas Salinas, & per excellentiam ta no tris dictas , tria : ad Puarate . totidem: ad Marystpa duo: ad Warerugh

DE BRASIU/E REGIONE ET IKDIGENIS.

Arerugh umtm. Hie fluvius alio nomine appellatur *Qfthimotf* qui supra centum miliaru penetrat in continentem verctis Aufnmi. Quinqiicautem &c vtginti null, a Jit re maris>jacci grandis lacus *BajatMgb*, piscium fecundus: &: ad fuiiftram ab hoc vers or turn alter ,qui *Igtug* appellatur ab Indti;rnis,i]ucm ramen nemo ingredi audct, ofa copiam mordaciiim piscium, &c hominibus admodum infectorum. Adjacet hiiic vallis *tin^eya*, *xiginii* miliaria in longitudinal! parens.in laritudinemtantum duo: qtum tmeac flavins *oifchunogh*, piicibus abundans, licuripla vallu maxima copij ferarosa, c v.irts fru&ibus:quarumpra:cipui funt,jftWMW Barbaris, magnmidmc pomi noftratis, Lu 1 obi (ponce deciderunt, turn demuni edules fiuu : dein *DierrtU*, magniuidine globuli felopctarii,plane oigricantes antequ.im rtrftiant.^qtte hieefi ufttbuc Bar;ari (juotiuinis trimeAre (pacium viciitam 1 quitnis accedic *Kiitr**, EraAus inftar juglantiis > tju i coquendus citantcquam comedatur: crudus enAamaricac inilarglandis. Mjgna quoquecopiaaaa&uncot hie Fkau Glvestres , pugni ^agnitudinc: quarum qn.rd.tm inlus rubra:, externevirides: alia; extus nibrx, &: intrrius alba?, &cplena: jranulis albis, t u3C,ubi prx matuiiute dchilcuncadmodum dulces fiint inftar S.iccli^n. hanmi pi an- a ariimt'oliainftarfubula:actita&:digituin bpannm lonpa. Preterca (unt tadit cs e quibus Indigenzpanem haunt, ip&4*ig, *Utrag*, *Hobig*, *E»g<fi%*, *quz ctadx* comcdi pof&nt: *En'ufugb*,qux torrendxfunt: *Parted**,qua:crudx\HeHempugh^ quas p< tif- Gmumadfiom cftini;ucni.LUTi ufiirpant. Ita tie hie terrarutnraciusslongeima'Ainmus (it ikviftuni homimibus filfficial. ^

Porro ab *Otfihanogh* ad *Ofijenne* mill 12m numerantut yBfcifl, qui /Itivius ab Auflo pccccentiiim'milliarium fpacio defcendit: ab hoc *adldtuofites* est bided: ad firj ure unius nuJliaris; ad *VMefugduocum*, atque ita porro per *Witfirro* & *Bacwatigg idfurjm* gtandem itrcct duorum diemm. ^

Inter iios fines>tju i fati^riplum terranim fbatium occupant, incolunt varil Ta- ?ujyx,cnjni idiomar#divmi, &: Hib diverfis Regulis; qutnum primus *Janduj]icc* ieniit in *Qfthtmegh*, *Otfibitoyajnth*, &: *Vrermtgh*: Imic proximus *I'riiityb** cum priori pacen 1 &:amicitiatncolens:moxi'frigpcygh;*Wantfevvafaz>T{hering,* &*Drcrnmmtge*; quibus male cum precedenribus convenit, itaut Crpc hnftihter alu in ilioium fines incurrant. *Unduy* autem jamfiupra centefimum xtatis annum agens, est Regulus ille luipacem cum noftviscolit, &cxf<xdercaliquotics am iprcnoftrisfiibfidiovenitjaut ilium atque aifincmcum t'opiis mifit contra Luficanos, quibus infenfiflimm est: fcJ ion est hifce Barbaris, nihiin fummanecc/fitate utendiim ,rum tam immanesAint, ut tarn animal ii qu am homines nccitradanc, Jcnugnam vafitacctn mdiK.tnt, neque noftri Ucile cjuihiod] furis uii fuillent, uifi fimiles Lulitant in nobros immiliilenr.

C A V V T I V .

'*De Stotura & habitu corporis 'Brafilicn/inn, 6" de eonun xtate &" moribus.*

Indigen* qui inter nos degunt, fhtura lunc mediocri, robtifti, tarjii hiiroeris, benc compofiri: nee facile est inter illos invenire, diftorrum vel luicum aut Uaudum. Qjjpdmirumvideri potcuSquum i!)!.mc\ rCCdU DUOS imiu)ii.u:i (afejj in- / volvanc auc ligent,nrcauimmorborum illispiarbc.mc. LigantuntumIuis in infantia trura certisfaidis, quas vocai itT^MM, caHecaufa ut robuftiora fianr. V)culos lubent ntgros, lulum comprLiru in , os .iin^tum , cipillos ntgros, rectos. Darbam«airamaiitnullam. Multi tamen damur qui barbaihabene nigras. Mulicres quoq«c mediocns luiuftarura-jbcne difpofitx,*: formahaud inlcganth) rugriscomis tis robullar, & qua: fadilime parunt.

Aimos liioinnnicr.mr ab c.vortu I Icliaco Plci.uifl^,cluo<. *Ceixa* vncant, af^uc annuiri covlciniKiininc denounc: acLtditiutem JS ortm mciile tiolrroMuo.

Numertim-innoiuuii aztatis lux ut rcunere poUint, (ingulu aqnit repoiuunt unam castanean i de Ar*)u, quain pTi ^ftqMutjM appellant, itemqjic *Acatmti ic ti.n* Pructus enim tUusarboris linguhi annis femd maruratiir, mmitum menfibu* Ue- cembri \ lanuario ,u/que in Martiui Hur-ijis. IMura dc luc arbore dura in lib. i u . d e

Diu plerumque virtint, Sc videre inter illos licet mulcos iencs, centura, atque<iairt vigimi (iupra centum annorum, neque facile canicunt, iiii in decrepitaairate.

Pucti riorumingenio flint ijm dociliivcrumquoadolclcx-Mum ingu'diunt fiunt hcbcciores, ita ut paucos videre itcat litens inftru&os, aut qui artcoi icnbcni)rirr ;aut .iliasartes turopxas, aquibus quodammodo abhorrent ,laborum impaticnuores.

TranquUefitds agunt inter foe: niliquandopoculis indulgent, tunc dies ne (ahando &:cantdlando rranligiuu. Sunrenimebriectati admodumaddi&, tam mulr jium viri: neque facile ab hoc vitiodeterrcripomjnt, quod longe maximum f eft, cquo8C rixxatquali.vpx.ivi coa/crecudfoanaftuiitur.

Pi^ritiarquoquv val.de obno cu (unt: pra-'crtim *Tapaiijt*, qui laborum vel ini intolcrantes lunt iiumcum |U i£ u m contend, 8c terra abtmde ipf:* viulum fiir tet,&diviua3 rion appctant autTonnt, ad laborers fubcundof nonexcitantur.

Quomodo loiojutes adventes lacrym^ndo excipiant fcminar illorum , bin icrmombus illos alloqtuncut; atque quo padu mortuosfims dcplorent, alittdiduni eft, prxfertiiniloannc Leno , qui inter *Tupmimhtsept*, a quorumibus extcYi non dilfidentr iqujre hicmhil repctenduni duximus.

C A P V T V.

Tk Pejlitot &' Jrtifai Vtrorwn, &• Mtdkrwn Urafilienfitun*

Viri fubjigaria jam ex linteaminclpruniquc mdimnt,quidi!niquoqucin hebent, &: pLcM ucumur, fcil maximain ptrtCtnrado tncedunt t.ipite, pillis morcLun'tanonun nm(n. Nudisincdun^rdibjis, nulli« cal' cis induri. C^uidam eriamfolummodofubcincloriopajino I um bos tegmit

Muliercs verojamlongis tndufii) vctftiunrur , fadis exlinrco vc^ goffypino inno» neque quitquam przrerca veltimentorum habentcs. Comas autcmcapitis vel dcre finunr,vcl morcfeminarumnoftrariuni no

Tarn viri qium femtnx Ac vnt intes variis coloribus Lntem tingunt, nigro, ru flavo, aJ kjucni ufum ulurpai it fuccum e fructu fjntfab* imituturo ,qm nigrq; quimbr o tingut , & ita in v r tncsautfrui.hijliquit> autlignoutunt

Tap nyz, tam mulicrs quam viri, fere i dunt, N pilos cir ca pudenda cv lunt. Viriinembri fin genttali) hfhJainin (e contrahunt &: involvunt, ligantcs niola quadam , vocanrqc id, quo ligant nicmbrum, rAtujf&u. Rclig.uit auc quando opus tft ut mdant. Mjorc autcm pudore ;;tHciuntur monfti an do einltcatani quam noi. todcin modo tc alu quidam lirafilieiiifcs membra fua lia ligant.

Cipillos^ apiti a iliumcroiufque ites alunt, &mfcriusxqualiter precidimt mt>rcruilicohim Suevie. In fronte quo>quequahter dconfuin gerunt ifi iqualiter fada ultitieadaurium rc^mncin(upcrius,SCanguis ita tattiv in u q'ic late ad tempora. I odetn plane modo etiam ferrurue cum comis iun aguot

Vin enroll v hct.ueX [i<ini* G**r* vcl CsmimJe, capin ciraimJuMiit. ollaralH)' not longiores pennaz e cauda -fwjvclC*

lo* itaque fattusoimcapillis ad^»rime hmunt.ne corolla circumJigawfcii' gent, ^uidam crtam Iblutn finniculum c gollypio capiii circumligant, c quo parte aliquot pennx lonK,

luquoquec. • acrtperuu.r tutuinpcniutumGe, Sc eodcm]*etu annoordmc pem

• acrtperuu.r tutuinpcniutumGe, Sc eodcm]*etu annoordmc pem f#itnuinbunt, uti fquamx j: Ilium, lir.f.u|ua tun. his defluit. Ap-

pellant hzc pallia Gaera & . Solent quoque cum cera feu melle filveftri, cer-

tiexaviuincleganciumpcnniscriptas capiti agglutinarc, quas crifas ipfi noimpuu

Auriculas perturanc in rantum, tit (tigifiun immnterc poflis forajni. Huic impnittunt vcl os aliquod Cercopitlicorum, &: *vocaniK4mitMs*; vcl lignum aliquod digiti humani longttudinc filis goflypinis ckcumvolutum.

Viri labium iifcrius perforatlim li.ibenc, *ik*. Ioraniini immitcunclapidem aliquem feu cryftJllum liu fmaragduni veljalpidem, magnitudinc oocis avellana:, vocant ta-4cm lapidem *Mftarx*, &: ii viridis vcl carulus fuerit *Mttardi* Dominant. Viridcm auccm imprimis amant &c utpluritnutn geftant.

P Ad utrumque ctiam oris angulum buccx perforate func conjugatis /bluin vius, &: cuilibct foramini indunc lignum, figui \i & magnitudliicpciina.MiifirjiaT.quod jnftarcla- in mfixi prominctj^cl ctiam immnruii lapidemaJiqufti, qucm vocant *Tembe tonrci**.

K Narcs non raro pcrfor.int acqtte indum cjuftmodi ligna, *Apiy&ti* appdlanr.es.

Corpus autcm varie pingunc: acque inujper toti corporiagglutinare folent plum,ii variarumavhtm iubciliores cum maflicliCj melleflvctfri vcl *AUngaupomonga*. Vocanr liunc aitutn *Ai&msngui*. Atque ita apparent quail toti hirluci cirent.

Brachia quoque orn.int certis corollis fadis e pi tun is avium rubris & flavis, vocanr-que *Jguarmrsngi*- Itcmalicantcoralliavati.\,quxiinorrranbusaccepcrunCjarquchuiic ornarum appellat *VAftxourn*.

Pcimas deniqueStrutluomim mukas,vcl pentus *i*. caudavfwoin orbem quaficol- ligunt iSconn^ihint rHocrartioritacque adlig.inr lumbi), ita lit anum tegaut &: ferc <d genua pvopendcant, & appellant hunt ornacum *Artco&y**.

Ex fr \wiu%Agutj, cju ti iangulans t-ft, torticibts, quos rilo .inne&unt* ctiam mo- mlia faciunt, qux ctunbui infra luras circuinligaiu > qui cortices inter ialtantlum lb- iium quendamedunt. a .-

Loco calcorumuoltracitim , c certo corticc *Curtgu** ipfis vocato, iaebis utumur, aiqitcillos vacant *MiiQ*p*t<b<t*, Lulir^ni anttin *Alp*rg*t4**.

Mulieres pudenda liufotusBinodo cegunt G^cicald herbarumautfolionini aJtrt^ni orboris, quxfubinferunt chordx, qua cinguii loco fecircumligant. Sunilcoa f.ilcicu- Inm etiam ufurpant pro tegmncani. Hatid multum tamen utraq; lixcjamia ad rem facit, nam facile &c anteriori' & polleriorporta apparet.

Mulieres guoqucad vironun inodum,corpus luum variis **coloribus** pingunt.

trque **hxc** inter **gentiles** adhuc **obtinenc**C. namqui Clinltum Fach lime, ad Euro- um amictum & ornatum fe componere confiliunt.

C A P V T VI.

T>e Supclhclile 'Bralilioi/im.

SVpcIllexBralilienliiim ndmodmupauca eft, itaut cum loca mutant, aut peregre prortcilcuntur, mulier omnemiccumportet, oncrata iniftr niuli.nlaritumiemper fequeas.

Primaria (upclix eft rete, quod ipfi vocant *tut*, Ludtani *Rede*, Belgu: l>iSig(-ifii l di vulgo *IUmocc** Tinliocdormiunt, atli^acmtraqiieextrciiutatc ad xdtum in arum tra- fbes. Simt autcm luce retia ex filis gollypims contexts, lex aut/cptcm **peda** lonca qua- tuorampla.

I Lufitarixquoque ("eminx elegantiacnfcicimit, ^niplea&rTarikfigiirisuitcrtxta- " *Itfui*)*C^hWduodecanvcl quatordecim**peda** longa faeiute,icxvclfeptem am- pla, ita ut qitiior homines (imultneocubarcpotrmt.

Ha bent unam atque alt cram oil am ex argil la k a m, qua u turn ur ad coquendum.

Adhaccmorrarium lignaim cum pifbillo lignco, quod vocant *Anrm** 3c *fmhd,\x V"<l***. Cul trosa noftratibus rodemtis, nominant *IMJUHI*: vulgo alias e perrafacmiit, tuamvocint/Mfw: item ex Arundinc, quot dicunt *TaatUAamte*.

Specula ex Europj airata, **qadm** fupra modum delcaantur, vocant 6Wf<t< *HArm X**. Loco patmaru mm untur cut urbit is, quarummultajfi; varwluc reperrunturlpCi has per medium letundum longitiidincm frcant &: rubt<> *Vnum* colore exteriis *ti* it, uitci *JUS* autcm obducimt nigrediiK". Votaiu lie *Cwyk** i qux dt medicusgran-

V am pl.t cucurbnx, qux iuegra triginu aut tngnta qumque cantluros tefl capereMediccitem tamen cucurbits loogx nomtnam UHJKI>*: denique quamUB

Coclicarum \ooa inlerviunr iplis digiti mamis, vcl mytulli, aut alix concn*.

MenU ipiorum ell »d terra ipla, vcl lcamnum quoddam, quod P*t*£tti vocant chim ex arundme vcl vugrs ligncil, more noftratun fcannorum.'

C uftia b>unt ex f>is Palm p & a elant P u: in his recondunt quicquid ha- Hanc fa-
bent. Alios quoque prxterca Jubent corbes ex arundiiubw concinnaws.
pellechleni gcntT.ih nomine VOCSDI Cdr/umemM.

Ex nrguldsqaoqueConficmni corbesoblongos.faris amplos, quocapite poru-n inipltTOS, vocuit Ptnum. Inlervninnplis prxoipuc ad tranlportjndum radices vH**
Ji<i,quando tarinam UCIUHE: nam icer t'jtictes unmturaliisiliis, ^MWVOCMP^
vHthiopwauceinUii; rj»4f4ti[untiiir ad res qualhl-tctportandas.

/cnx, camhati.cyatlit illorittu, funt cuturbitx vanx,ut Cuttte,Kirtlts,

Quando peregrepmhcilciair nuritus, mulier irtiiper ilium lcaqmtur q abcat^Urcin expeditiotem inilirarcni, fivcalio, (ive procul, five propc: prxter arma (Uaponat:muliervcro inftjr muli oncraraeft, prxecrquain cnim capite in cergutn depudet corbis<Jucm Pdtqm vocant,quam chordae ajtnclit. i^iio^
dain autem non collo, fedfroaa ctretunponit gftahdo iHaml ctiam capioMP^
imponic aliumcorbern,ci^fl3 mobiiibui luis, vci indent em cucurbitam tanrw^rt,cr^*L
ibus prxterca aJnxcnc cuairbitx minores, qtubus aqu.im haurunt ad dum. Nec tanien adJmc iatis OOCfta tft mulier, mhinrcm ctiam gellaie debet, tf dent em lint camini, quod ab humrfo dextro dependet. Inltdet autem infant CXVO * divancim, iinoadvemrcm.alteroadtergummairn vcrib, ventremvero llium lJ^l matris dextro appllat.

Prxterca am adhu< nannu vcl Plitufcun dcur^ vcl C#J*^, tera autem rmnuoincm functilo allgatun ducit. Iti abeunt fine arris, non van &ilocuhsargentoreplem, fed tucurbita p.iutalolumfarina,rticru , wmfollicia hoj>irio nec hofpice (idi> vcl mrido, fir&uuut enim lilvx&r ijnipi.quigi.uis cibum, porum vero rluvti, lacus, vcJ foieus, vcl planta qux vocant Cjra ^tut*, f ter (bha (emper aquam pluvial em continet: liinunutn remednun in lot nlibus, ubilxpiui necHuvnii,nc>.ii-tiv, n ce lacus fto, nowro, duo iniltiarium repeniur. Adventante vefpcu, ubi pernoUarcnin>us, ibi recia dos penul« alliganrariwnbus , vcl pahi terrx mriws, .gnem prope Hruunt, mxp^ ram (iiumcibum, luuiiunt mu u* t Amedunt, bibunt. Si autem metus (it .1 plufj hie ruoi Palmx arbora , prxciduntur rami. baculi duo terrx mficuntur, alii obliq inllar tignorum alligantur opa a viminis, con t1.eantur folia p-ilmx cynam, n dum.atqiiicuadomti. confecta est a: fimul pi U i vinditate enim fel< ndent naturali folu, sui color granfimm cli ocvlii, nec parted* cake locniflari albedme (ua h laac v.fmn. Hxcdomui tpluv ign arcc< Jthommti. aventonoilurnodclendit regioni venti opponatur.

Cm 1. •• vin inane cum arcufcu* & (agitm fuis in divas abeunt vc po<, jd figendutn altquim lcam vcl avem : vcl al>cunt ad marcpifcandi cauf f'cantur in - auvis vicinis: ma licrci pUntaria adcunt, & labore vbi impy&loi fubeunt. Quxdad) & maritos c .mitaritiir, ut prxdam dornumreporcent. ^

Feras i piuni vai in modis.. vcl enim hguntUptn* • vcl ibve« faciunt proA*'''''' terra,&<]ciupercooi)cnuntranmlisarborum cetto !oco, in quaz incidunt inopinato (en, vocaM l'fu<< vcl ctia n clignoecrta.t *ki.ipulavlaciunc. Alur modus feras gran- iliores capicmii vovatur MuUt ajisti, quo in capren capicndj^ utuntur. Aliu> J can- •ijtum P*f.tertmspruttlJcint apreis -nUefMcM . y ro Tati v 4gat\$&C>^a*** animalibus, idbucalium lubent,,. mi Mmnitf**)*.

Advolucresautt in capiendas, utuntur certis in imtucmu, qux vocant lacana: quz illis f' quod cas cervicib' nre in mhiwi<i;<H 1, \ \ ao * aves |>edibus capit: lcam- t^UT*'. 'pp>rlun.in. iKMftifTtb*, qn od medio corpore. In fluviiis Pifces >>>! faottw h^iitw , vcl hamuli, capiuu , quibus applic uitvc beicos teretes, qui ab ipis voca ' t u r C 4 ^ ^ ^ , t v c l r ammaros, cancellos, pifces l' el mbi unt lliot , ut quafi mortui, ^ p ^ ^ ^ , t v c l r tent -um (ofm f vel cum T. IUMM, vcl cum Tca^Bu , vcl cum Tmguri. vci cum tinctu Cerata ap: aut radicibus Ma- r-

gri, corticibus arboris *Anik, He* limilibus. Pifcantur quoque certis cribris, *J'rupma* vocacis, qua: faciunt ex anindinc *Vrufththoitldtfa*. appellata-

In man pilcanrur lumulo efca inibrudo *St rilo* alli^ato, iniidentes tribus lignis fibi invicemmannexis, vocant *Igapeba, &c* Lufitani *I*n^td&*. Fiunt autem c ligno arboris *Apeiba*, ut jam (upra diximus. FilaaUtm inapilcatona faciunt *i: riJis7>cw*, vcl ctiam *htpoiocM*, vocantque *Ftntctmt*: lumulos dcuique taciunt e ferro>&: apni'llanf *Find**.

C A P V T VII.

TDe Qbo &* Tstu, Braflienfum.

VNiverfale Braiilicnlium alimntcum eft >/, Lulitanis *TarinhsJc M*ndtea* di
sujus varias ipecics prarparant, uti in defenptione *AittUubs* dud, ubi &c varios
lllam prxparandimodosprolixecxplicavi.

Carnem van;uii ufurpantanimaliumilvfrrium, avtumque, uti &pilciurh vano-
RBB, ctiam tctaccorum &:cru(bccorum; trucus iddem arhoreos, terreftrelque,
•aria Icgumjna; dc quibus omnibus fpecialiter dixi fuus lucis. Imo & infeda qtia:dam
comedunt, nimirum ca dc quibus dixi inlib. dcInfechs.

Caracm autcm comedunt vcl cochini, vcl aflaiam, vc'i loSam. Coquunt in ollis
terreis, quas *Camtt* vocant, rocundis (quasc probaargilla ipli norunt fatxrc) aftun-
dendo aquam, arque ita coctam comedunt cum AfNMpi,jufculo *Cunnuau*. admi-
fceresVW/WM*, vcWmmittendo *FiaU*, ufcif *MiHtftroi* coiedentesilludsumcarne
ocopanis.

¹ Ignemcliciunt opeduorum lignorum, unomolli, altero duro, durum acuitnr, Sc
appiicancmoljj, circumagendonutar terebri *Sc* admovendo godypium, vcl arida to-
IJ .irborum, acque ica flaiimam cliciunt. ligna mo llia quibmucumur, autlutnuii
Tdttdbd, aut *Ambdih*, aut *CjrA*usUguacu*, aut limihbus.

fJEkum carnem fie perficiunt, &: eft ca faporis excellcmifliini, atque adco otccllic
omnem r.liamcarnemquoquonioioanatanani. Vocant *Bunbt*. I'auuntfbvcam in ter-
ra, *Sc* hujus fundo primo imponunt folia grandia alicujts arboris, Ulilqnc imponunc
camem affandam, quam itidcmfblits tegont, terraque obcuunt. Super terra ilk t'o-
cum ftriiint luculeutum, cumque continuant, dance caro (it probe ailau.

Toft^m carnemniin pra:fcjucs&; fiituros uius, Taiiunt hoc modo. Inrixis qiutuot
furcis lignicis, c baculis cracem dcliiper effornunt, quem *Atictt* vocant, luit catnem
in fnilUoblonga, haudcraila, concifam, itlalcafpcriam, (vcl iliius defeAaPiperc
Brafiliano) imponunt, prunas fubjiciunt, atque in torrent u(qnc ad fufjeieunarn.
Hxc caro ita tofta, ad decem vcl quatuordceim *ic* plures tlics durarc potcft. Hie
cntm (l>iri ita caro nonpotcft, iir inEuropa. Numquam ailjnr carnem veru atlixam,
uti nos Jblcmus. Lufitani carnesad cum modum toftas appclhuu *Voflas*.

I'ikci aflaios vcl ebullicos comedunt cum *imfKtr/d*. Cancros vcl gamrruroscjuan-
do coquunt, nuinquam .uijicittnt filem inter coquendum, uci noftrares (olent iacc-
re, fedco£loscoincdiin[vd cumfimplid itlc, vcl *luqtiiuji*, Lulit^nis *Sdi-ftmenUiS*,:
ficgranons deprcbenduntur (aporis.

^t i r i o r c s *PiScet*, ut *Vi*b**, ?*\$amt'mgM*, *Sec** Foliis herbaccisauf arborefsinvolum
apiunt gineribus calidis, ita brevi temporcad cibani ptrati *iunt*, licet nequcco-
jicque alii did poflint.

Farioam duobus vcl tribus ptjfterionibus digitis dextrx manus prehenfam mrrr
cdendum on IIIIL ninn, nullo cochlcari utentes. Kodcinque modo letiumuu i
nun imtmittiint on, fed minium, itadextre, ut vixaliquid prartreat.

Edtmfephu incerdm, imo A: *ooSta*, Deque *fan* edcndi tempora obfervant. Ca-
^iuntauteni cibttm cum (ammo Ulentio: rorocjuc inter dJcndum bibunt, fed daman
pift p.t(him aJjiciunt yoctnn.

Dormmnr in rctibus luis: font admodum pigri, & non raro totum diem fctrtendo
crdunt, fiexgrefc levant, (i vidusahundct, & nccc\$US illos roras nan prop, illat.
rope rttia fuapcnliluttniumfotumum nochj quam interdiu, ut mrcrdiulerviatco-
qupido cibo, noau autcm acrcm arccat (ngidiun, qui jn Lute rcgionibuj *noO*

iioreft ,& interduin frigtvMlnw, ob iio<ium Ac dicrum perpeuo pne anM
lent lonsjitLiiincin.

Potmordinarius Draftlicnfiumeft aqua frigid*, fontann vel fluviaUis .qua: mem
valde bona SC chrarepentur, itautnon fat ilcquis.nox.im ah tunfttcejuspacutu^qn
tumvis largms bibent: quod de fbnuiia imprimis intelligendum eft.

Vites autem licet luc teratquecuamquater uno anno fru<us ferant,quia BIB
caiumnon clt tantacopia ut vinum pcciniauropportunum aut oprcx preriurn t<,c
rum loco plures modoi <munienti fim« Brrflicnfes, quibus e virus rrudiWis acq
ctum radiabuspot inncnc, qui vim locum expleant. Et quidanpruno vocan
Cut, quern niimrum faciuntex AttO* arbrpris kv&u maturo, quern contindunt i
BKHTario lignco , vel ctum tantumnupibiu exprimim; fuccum pajilum ""^Fi
nunt, Sc turn percolant. Hoc vinum, ti tta licet vocare, recens: afficat inftar latt >
pofr aliquot autcm dies fit paJlidu^ Saporis eft adfruipticntis i forte, ita ut quoqw
incbnet paulo brgittS hattftiun. Poteftakquandmai tier van, icd demque degener
in acetum optimum &: boni (aports , ica ut ab tgnaris pro aceto vini fumi poffet. ^

k

411 mm vinum vocant Atftt<*, quod prxpirant duobus modis, vel maficando
contundendo radicctn i utrovis tamen modo per cbullitioncm. Priori modo radi
de Atpti**<*x*rsconciis vctula: denobusmaiheant.ollxque inJpuunt,vocantque ban*
vtluti pultcm Ctrif*: dcin aquam fupcrfundunc,coquunt lento igne, conti
tando,pcr cxprcf'ioi .cp^iepar ant liquor cm, qocm vocint Csvusrmrnmc po
tus bibitur wyrfaQ» Pofterion modo cadem radix tecens bene purga'u cootctti ^
tur,contunditur,&:cbuliinirino[um candicantem inftar lacts ebutyrati, q'
tepefadiu-bibitur- Saporis eft giati .iubacidiulcuii, &L vocaxur OumMtJxrrd. Vtruin
quc tamenpotuincommuninonuneappellant Atfti.

T — Lgeneris appellant i'Mtfo ,quctn conficiunt e trufftbtu* ariions
x: de quibus in arborum del r ipnonc a nobts didiim eft.

Quarti generisnommanc Ateu, Lulitani autem/'M^* jWW^ .quwfitenuUo i
grandi • quod vtילוTurcicum vocamui, &: Klaizium.

Quimi generis dicitur ipu* A'4M, quia fit e prxftantiffiino illo fruihNSMM. de q
plura in Ulius .defcriptione diximm. Oblerraiidum autem, hoc cflc fornus rcuqu'
omnibus ic fattllimeincbnare.

Sexti generis ipfu vocatur Itttu, Ufitann autem rim** <* ***** \ liquid
tiHlmis illuradtcibtu, &:qindcin vane mum.

Sfpnum lucum obnnet potu^ qui conticirur e fruOuz-wi/^ mature

Ottavum autcm,quern BtJlihenlci vulco vocant Bttmtm^m.

nimtrum c Bet* A. Itpiou, dcquib' ... u-notut itidein hunt c i^

Cxtet urn hi Bat \mi ten modum anunc aduftum noftras, vocanE Cutt*u AC ei
miter, cum datui, leillu incl-iiant. Potumdem quern N.grtt* hu baiiotSU vo<
G*r~* (fit autem« I modo quicm m Onnarumlacclluri deknyuone diu) ^ S^0*
pa>c ingiirpta.u , ica ut integro di» noadque cJncndo&T laltando traducant,p^
tut coawuto indulgentej umtcmiac quam VUL Klirum uincn quod raitui inte~*
villa nxencur, nilitortc Zelorvpuc e»»

T^ ^ *qaando ttLnKpoturoptJr}'atant,n'vcy<£«/

incoiuu.accc Tdfrntytrum genere C4firi -dicuntut) raciuit id omnes fiinul. Iha

'lilicuiiui Be indicjtur Juigahs- Conveniuncomneimanc. intipicndoqgcabuno} \ »

giangulo , evacuanto iJincoumevniumper umnudoiTikUu.doncc nihil lupcii¹¹;

P

indulgendo cuuflani, taltantrra intermitione. Quando corumiliq
nuo potu Jilicntum lent it, vomitum libi excitat.4: denuo luurit * ita ul qui

mere potcft &: detiuo btbere, pro optimo 6£ frcmuilimo lubeatur iflta
potatorev

Tabaco iJni.yK trecqucna/.une utumut omnci Brafilix incoljr I vocani h»<'

bim^rt>w4, flCioliaUliui ratmuttM. Haiu in acre litt Jtain j>nmuniad i^nc
nu com en m mitwm pacticalu poilit i lunv itulum uilbumen'

HMJAM, vel »»mn44, vKw^ .aut ^fw, ^ . ^on! I rcdunt q p e ui

<rcmu it c, nut lemncximunt^ npokuru i sainuie inU'

b i h U dum. Hoc rdtmicw... nu ' 1

corrupte (Mttmbfo, Belgx adliuc corruptus Ja^tflflbotD. Vtuntui quoquctubuii
 :argilla.ircfa(ais&:cxcoais, licuti&illiscuicx Eucopaad cos afteruntur, quo*no-
 minant: Amrnpeitmbu&b*.

Tiji> }x autem uuintir tubis reftis, amplis, ligncis vc! etiamargillawu, itaamf dis,
 at integrum pngnum Tabaci capiant, quibus replctis &:accnllis lugendo ("umutu bau
 "iunt.

C A P V T VIII.

'De Armis Brasiliensium, & txcrcm illorwn.

A Remhabent ciuro ligno faftos, quos vocant *CuirtftrA* &: *Vrnbtn*: Lignum
 hordas arcuum
 e godypio contorquenc; vocant *Guirapacuma*. Sagittal ex arundine (ilvelln u
 iunt,&: vocant ueramtjuc rcmmo nomine *Vnbt*. Hxtremittaccsragictarum^uas^M^t
 focanc, ftint ex lignc .lipcrarz, fario modo; quxdam cnim mttla acumina *VnttifiM**,
 quxdamunicum acumen habenr, quxdam denuta, qiucdam (errata: quibiiiHajn e
 dentes ptfciim qui *Iptru* vocaiitur, aptanr.

lurupAra appellant lagittam, <]ux acumen babet ex aruudint: *Tacodr** foctn>

TfuiifArum njtioncs quxdam nullis arcubus tiuncitr, fcii"tajj.tt.< fuas cmiuuni nu-
 iiusjaLiurafoluinmodo , unponendo ligiio cuidam excivaco *iailai* tubi, per medium
 fecmidum longitudincc difledi. Cjrw/auccm arcubus unmtur.

Tafuij* davashabcm ex (blido ligno nigro conieft^s .vucant *tiftmd*, toogtsAC bus
 antcnus, &: oiliculisinterduni aperatur. Manubrio autem circuitnvolvunt tcnioias c
 goilypio. vcl aliud quid: vocatur *Uurm**. quicauid i:a circurnligatur. In esrenniira
 tcllavaepofticadependcctaiciculus pennarum c cayda *Ar***, uci &: in medio pai-
 vusfafciculus adligams eft. Vocatur id, quod lie a clava dependc > *Attrtbtbt 6c U-*
tirtbtbt.

Tubas faciunt ex oflibus humanis, quas nominant *Cuwuntt*.

Habent alias tubas, quas vocant *Mnrcmurt*.

Alias itidem tubas grandes fiiftas ex cone his, quas *CuAttpguscu* nominant, *id. i pfaa*
 tubas *fh*mbngcif**. Item alias qnas dicunt *Vrutt*.

Tubaitcmalia,qua:excannaefl Uda, ipfis dicitur *Mtmbupin*. Tubas auccmnu-
 (trates vocant *Hamtmbi* \ quia cmetallu fadx (iint.

Saltanotiibus fupra modum (unt addtth, qius general t Jiominc vocant *Gttim*.

Hibent autcmvarios faJtandi inodos- quorum unus vocatur *Irtutfi*, I.I.III; it &
 inter {altandum varios cancandi modos.

Pueri quoque certos cuercentluJus .quorum unus vocatur *Curupinra*: alter *Guitfa*
f*U: tertius *Gustbiguitbtsbut**. Atque lixe cuitnm obiter ab Auctore dciignata invaii,
 uhenusxplicaturumfuiil'cliquet, filupervu; iil'ct; redapud Ioannem LenuinlixcpH-
 tibus xplicara mvenimur.

C A P V T IX

De 'Brafttienfium rcliphm.

*

C Redunt ex antiquorumtraditionV immortalitnteni aninurum , ^ fcmuttl &
 (brtesviro. quimultos tuimicorum trucidArunt Be coniedcrunt, poft mor-
 tem adcampos Elyib , quos pene montes quotdam cTc aucumant, ahirr, i]di
 que tnpudiarc. Ccteros ignavos &c fbeordes qui uiluJ in vita digm generunt, acduic
 * 1 Kabota&attm poft mortem tiuuan. Vocant autcm Dubolum *Amku***, *tnnptrt*,
Curufkrt, *Tigmubt*, *Tmtri*, *Itubtmtmt*.

Habcm luos (brtil cyov iivc/acnti^ulos, qiuos *Tjt* & *Pq* voc*nt, boi de filturiJ < on-
 fulunt. quando ad bellicam expeditionem profiutuntur, mfikiue prrdicunt quiojuhl
 ac>dcrc debeat.

Multt infruc>i Tunt in Reiiiponc Cliriftiana, non tilicn feduh funi m tio&nna de
 necmagno ardorc articiuntur. Deum vocant *Tiffs X: Twfm**. Kttgno* Wet pco-
 cifu

greflus nomiuHi corum turrint, circa m/b'taa diviniraris. tamen in moribus corngendis maxima est difficulty, ob inagna qurdam vitu, qux xgerriinc domanrur.

§

Hxc omnia (itfins prolcquirur I. de Laet, hoc mbdo.

§

Braillieni« Barbxn nlllum pcne habcnrreligionisJcnfurn, necdcorigine, & crca-j none luijus univcrii quicquam norunt , de diJuvio univerult oblcure 6C fobulofu quiddam recordaiuur i nunirum mortalibm aqua hauftis, liipcriiiiile unum aliq^{1-^0} curu gcrmana fua, jam utrum tcrme, atque ab us rurtus genus fuum originem &¹¹ crementumaccepifrc. Neque Deum aliquicm noverunc, neque proprioradoranr qwequam, unde nec illud nometi in iplbrum idiomateceperirc est, quod Deum expntatniii (oxtcTKp*, quo excellenriamaJiqium (bpremam denorant; unde Tonitru vocan TufuKtumgt, id est, ftrepituin&ftum aiupnm excellentia , a vc^jo AcMirv»gincfc- re : hilgur auwm T*p*kr*fr, id est, iptciidorem excellenriar, avefbo Ahtrst te\^{11ea,} dcre. Illi Jc hgones & agriculturjc kicntiam debere proritentur, atque i rtunealiquoagnokum. Cxlumaut inferos post hanc vitam paiiter ign> animas port feparationem a cot'pew lupcrenccctdant, atque nonnuraquam to^{TM} nes converti ,6c ad campus irnguos, vamlque arbonbus amecne conGtos, tra ibidem tugitdr choreas ducerc. Spiritus malignos impenlc memunt, quoiC T*t**>, Jttstdtker*, imrMpsn, M*t*nftfe*tn vocant; fed djverlis iigniricattotn; Cwriptr* iignificat nuinen mencium: AtttMhr* numen viarum, viatorespr Ttt^trti hngunt booMdBtt paranymlutum: contra TrnPtgndttts &c CMTJH BW¹¹ liumanxl.ilutishoftem. Urtfm Sc ^<*i^<fignicican: bnplidter DwoltMB- ^ rt*Fig>*n4 non Hgiuhcac numen , icd atunum a corpore feparatam vd aliud quiJ ftaitem jnoncm prxnuntiam , ipUs Braiilunii non lam noturn , & tamen i * maxime (iincnt; ua ut incerdum imaginario &r vano illorum rerrorc*i'ubito <g% mentur. Net tamen ullis ccremonus aut idolu venerantur: quidam tamen nonnut¹ quamftipitibui foto dehxis, &: nlynul'culi5 itixta pofitll tlios imritus placare mtunOJi- rarms autem Ju Ipintus viiiibhter inter ilios compaxew. Iitct multi aLter pr> dertnt.

Hibent V fagas, qmbm \ixaliter quam Medicisurunr ur, ilique valetudinisrec^ perandx ddi-icrio valde funr obnoxn ; mterdum <r inter i• for • reperitur ionw, 11 nequam, qu. mapcarumqUKHemartium rudes, icdliidendi fi: ductandi mierorum animos nan , iiUolit>nutbuidam corrns ,»&>tionibui. & gcihuentionibus fij mirationcmotcitant, & talfn qmbuCdram miracul!v (ibi ndem concilia* : illipopuia nbus (im i: mterdum integris orovincm perfuadentculturam agrorum pcmtiu <• tere, venxflc eium tempus, quo teltus onmia (ponte lua ipii* l.cpfoduaura.atqur ip<* fetz ill is uhro pabulum albturr: H> aut nmilibu* nxii «cc , oaro^{TMT} plerumquedclides.irainCatuanr.utncgleaoterrrcultu.JcnlimcommcatudcJhtiJi" HIT , ptrque media dehuani, donee iropoftr ille (blus iupertu, nihantc a Iws W^ petletu.centibu* trutidecur. Cctcrunt magoivocant Ptn: U Cir<*4e(till» po<< miracula perpetrandi: quare Lutitano*. quia multabucluii qux iplbrum captun) pterditi , Ctrmkm appellabant • atque

C A P V T X.

D) f Lingua 'Brafiliu/mti, e (jranmuthi V. Iofcphi ' dc Anchiou, S. I.

Hoc est ab Amor f noftro pIjnc affc^»nⁱ canmm fuu dere
inmmsdea l. ca in pur nun me ufitat. t tn Br-
compoftra & j . g ^ -> f) Joj ,)o ^ Anj 1 | f t - 1 , S. I. edita Con.mbi
V. O (, , , > x v f qua pauca delibabimus, ut gultum aliqui & demm.
I. De Ltitr* Hare Imeua K«« U.k. / . / / I . „!- . neque mutam cem b;
qui da, ut, ita, pa, &c. pro / autem in principio aut medio dictionis fervit e cum

Non conjunpn^coyo^ ^ ^ ^ ^ ^ ^ cum altera cu dictione, excepto

tliqui indigenx ufque adTjmoyses qui £<</<•/rHmuccolunrjVCiba.qiix defmunrincon-
(biniirem.pronimianr integra: Tupis autem S. Vincenrii numquam pronuntiant ulti-
mun confonantem in verbo artirmativo; ut, pro^j£, dicoaxAfiSc ita in ceteris. In
verbis item compofitis ut plurimum ab icturil confonantem (daman) prius vctbi.

II. DeQrtbogr&pbia-.P, m. mb. fxcu(urpamur un-iproaltcra, hocinodo: diclio-
nes abiblute fumtse pronunriantor rum ntauc mb > ut, Mo, vcl mbg manus; ptxeedente
autmadjeftivomutaturin^, ut, Xepe, manus mea: excipe Afbttquarumquam mu-
Eat,uc,Jf*Jwi.i^mcarcs. S auteminprmcipiodiclionisnuraquam pronuntiat fine
m, luji pcf incuriam interdum non feribacor. In nicdio quoque dithonis coniniuni-
rer ponituri poftw: & uikatiflima pronunriario, b tkp in medio &: fine dichonis ("c-
rc Temper muEancurinw,auj mb, &cc.

III. De AccentiliOmnndiChoncs qirar dciiuinr inquaruor ultimas voc.ilfsjiabciit
accctfttttl inulmna ,TrnoEautuc circumflexo. Qjxxdam autem qux aeCouni in e ,
videntai lubercaccentum in penultiana, quod fit• qni.i fiirit compofitx. QWL' defi-
nuntin 4, partmihabent in ultima, Sc notantur eodem|accenni, pnrrim in penuki-
ma,& notantur acuto: Monollylaba aurem accentu gravi. Verba denique maxi-
mam partem accentum habent in ultima (yllaba, in qualemctmque aeraum confonan-
tem ,iut vocaleni deftunt.

W. De Kominibm: Nomina non habent caTus aut numeros diflinctos, prxtcv Voca-
tivumcafum,cumhadiffctenria;nimirum,quodcaqiiar+uiLwKaccentum multima,
mini inucinti.r in omnibus omnino caibus.

V. De tompejittone T^omnum: Noniina iibftantiva conipomuicur cum adjeclivis, tea
ut fubftantivaicmperprxcedant, & lihabent accentum in ultima, iruujej^ integra:
fin in penultimu &c vocales concurrant .perdunt ultimam vocal em, ut, Tuba etc, Tnbe-
te, pater verus. Si concurrant cum confonante .perdunt totam ultimam (yllabam. De-
IUqartbbftantiva cum fubft.uitivis junguntur ad cumdeni modum.

V^t I. De Prortemiwbuj : Pronomina habent aliquot cafus: ut Ego,Nominativ.^A.7jwC
Dativ. yxebr, jxe bo, xebe, xehs, mi hi: Norn in at i v. PI ura lls , ore ,yattdc ,no\ Daov. ore-
be , 9rebo,y*»debe ,yjtdebo, nobis. Tu, N om inativ. ende, nde, nc. Dan v. endeU endelo,
ndebe>ndcbniVkyi. Noniiniativ. PIut.il.pti•, vcl^v,vos: Dativ, Pee'me, vclPffW,vos:
Accuatiu. tfo, vcl>f. Voc.ariv./<, vcl^f. Ort^mde^ fiint cti.un Adjediva, nofct, no-
ftra, nollram. Eandem di-L-lirurionfmobtinct A/, ut, Nominat. Ate, Dativ.Acibt,
vcl Aceboy He lignificat ho]ninem,&icrvit t'rriarperlbn.T) in.imbottisnunicris&utro-
quefcxujc, cum«<<r/t,&i(untpronomii>art;l,uivM in omnibus caibus, Sc numeris,
ac fignificant, it ej, iJ. Reciprocums, id est ,fc,iuus,(iiu , iium , ufurpatur iimpli-
citer, quando fermo ricirtur ad pettenam agentem, ut in lingua Latina, exempt ctula,
Petrus«Kf«t^£4,Pctrus occiditluum patrciu.

VII- De Virbu: quamvis omnia verba lubcint unum modum Coniogationis, licet
tamendit:cTehabcreduos,quiaNegativusadjicit aliquas particulas: exempli caufa;
Atncn, ego occido i 2(tmc di, non occido. Siimlitter autem !c habent Indicanvi nwdi,
Prztem, Imperfec>um, Perfecclum, 6c PluTquamperfecchmi, in Futuro, Aituine, oc-
cidam iNinmedixerene, non occidam. Plurima autem obfervanda (int in Coniugatio-
nibu\$, qux brevitads ctu&omioo.

VIII. DePrtpofuionibm: quxtamen iplis potius funt poftpofitiones. qualcs Mim,
Pfin ad, pro,cum Dativo, Bfin,per. J^M^pro, cuii#D.tivo. C* i dc.tx, nrxtcr.
Cetevi .(iipcr. 'Tebjyte, fobjque, coram. Tintde ante, dc tempore. C«*(p,r dc
loco. 'Citi verbs. Cetevi, cum, proptc^ pro, in, i. Ptrufi longe: Pttl cum, inAru-
mentalc, in, iatta. PiWcum, fbuct.itis. Tiki idem. In fingulis autem mulu obicr-
vinda, quorum paucaraotuni hu iubjungam. Pel] jungatin turn nomimbus qux de-
finunt in b*,cum accentu in penultima, fecit perdcrcultim.:ni lylabam uc Tdbd al-
dea, T^ffinaldea. ft) Icmpr eft plurale. Cite fignificat locum &: exteffum, atque iu
fervirpro comparauo, ut, //if«r fupcr bpidem, vcl plusquam Upij.

Potto utgtilhim demus aliquemhujus lingux, DiOiohanolum .ii'ljunpo, quille ab
jnarfuclede Moracs, finguziltius pccicirimo, iceepi, &:ruidcmprjmoNomiULiin.

C A P V T X I.

Diclionarhlum mmhmm & ycrborwn *lingua* 'Braflienfibus*maxrme commwm.*

A B*, homo.	avunculum <i>ic</i> rruterte-	<i>Mtmditr*</i> .irjcundiJ-
Z \ Abd, vie.	ram.	<i>Atodftnddbd</i> , arriculus.
.*. *- /rf<, ctines.	<i>CMfdriySoL</i>	<i>Kbit</i> , cat.
<i>Afaifa</i> , sponfus ruturus.	<i>Ctbrd</i> , anguts.	<i>Of-.d)imts €ttiundiis.</i>
<i>Atngift</i> , cranium.	<i>Ctemidng*</i> , aurora.	<i>FeumbutTA</i> , merabruin*
<i>Atdji</i> , matrix.	<i>Ctnbae</i> . Ixius.	<i>Fttid</i> , peclu5.
<i>Atdjur\$ig</i> , Aiinus.	O74, gemioi.	fw-Mfj^, piilclier.
<i>Acettd*</i> tueulum.	CM ^ I I femina.	f<r/r^M>, riddicas.
<i>jfr*</i> , finillra minus.	<i>Ctnbdt*</i> , Iponii fu 11	<i>PerMautibcr*</i> .pauper.
<i>Acuibambtt</i> , t.mius.	CwMMUjMM, adolc/ccns.	r#/m, aiui.
<i>Amjberthg</i> , fulmcn.	<i>Cunutr</i> n, puer.	f<i, deforrais-
/bMBWM^'itoniBni	<i>Bctmtbd</i> , dextra nunus.	<i>Pi.</i> DCS.
<i>jfMjwrffifl</i> , flnn'r'r	£rr<£j, apes.	ftii, iccur.
<i>Anhma</i> , cogtutus.	<i>G'jiJ</i> , hrachium.	ftl mliris.
<i>AnyubsTA</i> , maccn	/ < uAtfttMJt v/*n 11 a	<i>Pirã</i> , cutis.
*t nT *tii wit' ' fr I Vi IV 11 Ft] FUC	<i>QmiTsrup*</i> , ovum.	<i>Fiqutird</i> , minor natu. r**
<i>Atgdturtm*</i> , grants.	<i>laci</i> , Luna.	noDiuiibus utuntur W
APSTM. ruTYUS.	/f*, mcnlis.	minx inter fc.
<i>Aftmm</i> , lingua	<i>lutidtk</i> f Stella.	<i>Fttddgd</i> , infaiv.
<i>Afttib*</i> , icdes.	/M, au>or.	¹ UAEHJIU, pollcX.
<J^/-4,acr.	<i>Jbiu</i> , Cxlum.	'wTi, ooamBcus.
/fr<i, dies.	<i>ibdtngt</i> , <i>Ihtn^d</i> f nubes.	fjw», longus.
<i>Arttbuttmime</i> , mcndics.	<i>dwttMr</i> , atnic	f<n>4, nox.
<i>jrfr4</i> ,rcmpus.	/ii,terra.	<i>raig</i> , frigus.
<i>Aufmin*</i> , levis.	<i>ibtiri</i> , mom.	r4f*f4, vena.
<i>AtMPIUIM</i> ,A'cIoX.	/£*/«, venny.	T-jw.ianjpib. ^,
<i>AtMtmff</i> , dodum.	/f^f, ros.	T^trs , tiha. Hit diwJJ
<i>Aliba</i> , liuincrus.	£, aqua.	nomiibus juter f-III, ^
<i>A</i> , c<j, mato^	<i>lquaba</i> , calix.	uti[iir, nutci lli*. ¹ U
<i>vfni</i> rj, co Hum.	^M, anfer.	<i>Hrs</i> ,
&>TJ , fervus.	J^<r, tatus.	T<-4, libcri, i: filiu>-
COM, mamma.	//j, femim.	limit, avuv
<i>Cang</i> , os oillus.	<i>Hi</i> , lapis.	r4*4, tgr.
<i>CMT4tbibi</i> , <i>AtidbtU</i> , Angdus.	<i>Imtri</i> ligo.	T<*ji<, fchctus.
O>(J, vcipera.	<i>ffftg**</i> , cUvus.	T*<MJw><j^varitia.
<i>CsfngoAc*</i> , ftramen.	;<j,rlavtU.	TfliwrM.marini^,1110,
t*f*, dclicaim.	<i>Atapiira</i> , bilis.	T<W>*4,mcnrui.
<i>Cdj</i> , ilnuj-	<i>Mbudfdfu*</i> falcis.	TrWr,lpumm.
b, folium,	<i>Mbu**ierd</i> , xgrotuv	<i>Tmitfid</i> , genu.
Offar#,nates.	<i>Atho</i> , cibus.	<i>If coin Hi</i> , Uius-
<i>CtwttMttt\$</i> b*t _t vkluus.	-i/W.nunui.	Trui.nbia.
O#, anmui.	*>Atfmbet4, mollrs.	<i>Tai</i> , corpus.
< <i>etftmtbdt</i> , SpirtttM,	<i>AUnitrt</i> , nutlinnjiatjm.	7<t4, fitJor. -
C^j, C>j<, amtta ; eiKlem	t^w.diptmpedii.	%Us. nmior nifu- **p^
neambus ligoi^ant &	Mwi, calcanciu.	
	/(•, itigmlli.	

niinibus utuntur trates i *Tipibse*, rriſth.
 tanrum inter *fe* -. *ficuti* i *Tj^wra*, *ibroc* major naru.
J^aibira, Tracer, foroi
 tantum crg.i fſarres, &
TiA va bror,francs tan-
 turn crgaforores.
Tigue, venur.
Tigueperg, inceſtnum.
Tinga, albus.

TjmrZ, VCCICL.
Via, coxa.
ytthapuapew, miguis.
Tá, f. -ris-
T mrcobje, vi dua.'
TjAobttmmbae, nudus.

Dxl'tQnariohm ycrborum mxime commun'mm.

A *Abi*, errare.
Abi si, p ceterc.
Actnhtm, morior,
 pcri
 /; errare.
ptancrc.
Amal, ! odITc.
Andaba, fentirc. ,
Anraipaha, delinquere.
Aiba mundoca, inaucrc.
Apina, raderc.
Apition, iigarc.
Aroca, murete.
Ayama, ſctmutarc.
Beriba, ſplenderc.
Caanga, nictiri.
Caanga, gulbre
Caanga, d cccrc.
Cacaba, tranſire.
Caé, ſanare.
Capira, purgare.
Capucaya, clam arc
Capucaya, rwgi
Carom, ſperare.
Caruta, mingere.
Cawcaba, diligere.
Cecaroya, obliſci.
Cema, exire.
Cen, V/ij, audirf.
Cen, jj-appclLuc.
Cen, care.
Cen, videre.
Cen, n-preliendere.
 tr*r4, portarc.
Cetona, odorato.
Ceyara, deſectere.
Clia, atare.
Cpo, i, rigarc.
Cayaje, timere.
Cl, ire.
Cabutum, occutere.
Cependabira, apertire.

Cn*ba, coguoicerc.
Cuprtt, Jcvarc.
Cau, ilfcnderc.
Ecata, poſſe.
Getunct; precari.
Geimeengs, mordere.
Gucpns, (cderci.
Gusta, ambularr.
Gucna, vomere.
Lakaba, crtuperc.
leocab, abilinerc.
Unumtin*, fpucrc.
lentre, pofcerc.
Ietal j, natate.
Iga, bibere.
Atornduara, recordari.
Alano, mori.
Marambauanga, belljgracc.
Mayaca, dividere.
Albaeraca, emctc.
Albecu, cderc
Alrenga, tradere.
fifenbtrar*, parerc.
Atabaiba, mean tare,
Atabaiba i, htitrntirr
Ataguiba, rtilmgucrc.
Atanga, cogitare.
Ataquima, nudd'ai:cr c.
AtobibuA, tuere.
Atorte, l.uulare.
Atete, adorare, honorarc.
Motnis, (apt, iiKClderc.
MwA*, cooere.
Atogyo, polire.
Alamiya, moverc.
Alamutá, accipere *hospitio.*
Atamberaba, vuiticarr.
Alambra, nunnarc.
Mtnh**, perforate.
Atan ya, tetebrare.

Monica, inctderc.
AtonAst*, /andcre, aufcr-
 rc;
Msnioctt, findere.
Alondorocs, Iraugerc.
Manguy, molerc.
Atrengya, ſolvere.
Ateng g, facerc.
Moptruk, frigerc.
Atopitaya, ne etc.
Mmba, conrencire.
Atropiana, commutarc.
Atyari, **JOCI t.**
Meyectir*, iniicere,
Nhesngtru, Aifpirare.
Nhtengya, loqui.
hhembot, diicfce.
Nher>^4r4, cancarc
Paepia, rcſponderc.
Paraboca, digerc.
Parondubd, inqiiircrc.
 f«, vicare.
 /*«", deponerc-
Pita, manere.
Pitangarampi, oancijtcic.
Pitira, o/culari,
Pitira, forbcrc.
Pitilo, ;uvarc.
 i'(/*i-», ungerc.
Puacima, gemere.
Pobana, nerc.
Pocubiba, contocfcrc
Pocucuba jfomni.irc-.
Porabiqui, operan.
Porira, mentiri.
Potarcima, recuſare.
Potara, cuperc-
Pucma, furgerc
Puaya, 'uberc.
Puca, nderc.
Pura, uti.

Quera, dormire.
Quera, vigilare.
Raba, solvere.
Rerese, habere.
Rara, venire.

1 *Ta**, capere,
Tetabe, vivere.
 I *Tigtiu*, (anginam reddere.
 7», pudere.
Tima, plaiuare, terere.

Tima, sepelire.
Tatse, plorare.
Teniboca, exuere.
Teupira, ascendere.
Tuca, occidere.

Notandum autem vtillos rmiua habere vocabula, tam nomina quam verba, quae plurimae & diversae sunt: exempli causa: *Ma*, (significat hinc hinc item id est) milironem, ut cum dicunt, *Ma* *Aatf erejm X**: unde veins, dilectio *com m* Item *Ay* membrivirdiscip: ex modo autem: in tempore *Ic* *ucndi* i quo loquantur.

Atciof iaculor, lego, merior, pondero, delibo. v* *cado*, ut *A** *r* *4* *ri* cecidi in terrain. Item *Air*, intelligo, *uc* *r* *iw* *^* *r* *tt* /, *mint* hoc intelligo de liis latis.

C A P V T X I I .

De TapHnAWM moributy <T confuttiidiubtti, e Relatione
 Iacobi Rabbi, (jui aliftot atnos inter illos
 Vixcrat.

Incem > olcnimque fedibui vagannir infar Nfomadum, inter certol tamenlit .iK *quoscastramucantleLundumAnnitenipeftatum mutanonem; -> auci*

mwiiuoicafMmwantfetundum An m p
 lus eorum, qui *Otki\$fmj** *A* *atai*, a *m/OOWO* liummc, q
 f d j l nomen est *U** *n* , wperi 6 c mane per
 untar, & *Ic* *abluuru*, K

nidinem m itmerando demendam plurinum
 frpe esse expertum utile esse.

AU upon *PKO* --- « --- "bernaculo, duo rrunc. vbortimi humi ,acent
 paffu, mtervalio a(c mv-can dtfid , populm aman umverlu* io duas _ninnd r
 « ftdverlb coniftn v hinc uoaquxque turroahgitunum e robiiftifTimii, qui 'r

illos succollant & *L* *uitn* poniinteclerrimeportam, fuccdunt dcin *1" alti
 HI auton primiad locum cafiril deftinatum pervenerint,
 tane . aique illo* exiibijut. Openuntur hiejuniores qui artna illorum i:
 t'ctunt, hi & pergutas conftiuunt, Cib quh

vitarepoffint, inter ipfb i Inter ca adveiuunt A: feminx cum rJ*
 mci tit: & v. le^rcLiuiUur, prolocorumconditioncautadpiJccs.autaJ I
 dum, atque itide niraHilvcitrecoffi gendur i vetulx vco ad radices cruet
 bus farina confici poffit. If pallet w^ ui: doini autem alix alii—>nriti«aw*J
 manibus » bwoi potum: qui dcim cp* tcmu*terunt luftilibus cenando»»J
 currendo: ubute certaminibus . tux unmix adul U; . lidenc, & !^{ud}

it; Vbi v
 cicipera ajyem , coeunt a dolefc oites in variax coltone^, 4" e:
 in cantillint ante tuguna , . dolefcen tulx autem qux juvenihus *
 ut, i: tantillLmta ajuc t ntpudiantes equuntur adoleTcentc- ,&.* : ergo cocti
 (hint coiurn, quos amant, id enim ipfi i aroorw tdmoi umm est. Cum porro iuyas
 *^m ad nuptias aspirant , venantui icrai, 4: colligunt met filveftre, aluq"
 *>Jtl es dilectarum confertur: qui fi plures filias mlMInlucbjnt , advocant propinqua
 & fortilegos fuos, medicosque illi autem adunt Regulum ad deliberandum. Rege-

iponroconvocat per prxconcm Adolefcntes rroros in proximum extra raftu
 hi plutiuij tam adoldccncs quara pucllx, con vein tint, & i conjunchni pet (vivas va-
 antur, donee ad locum venation! deftinatum pc; ~~venantur~~; irquL- bic CONfilio capto
 auciillorum progrediuntur, utferarum latibulaindagent, qui, ubi ilia offcfubrint.
 "flime adYeliquos regrediunnir, & indicant quo loco fcranim iicopia: dewceps
 cum annis & cantbus feras indaginc cingunt, atque itaproperc in illasniuat,
 ur iioinumquamdticentafcrasliinuk. ipiant^ nuciuv, arque poftquam Eateribus
 apertis intfitin. i c-mibus objeccrint, ill-is intermit caftis. Accun ujir. ^{in fem ua;}
 & loco *fflto*, vifera primum torrentvirisincibum: dcin pilis ablaut, tcrampi i or-
 'laconcidunt in plures paries :poftitl to vca intra terram fa&a, prunas illi^ juiitmt;
 atque eddem carnes JU concifas iipcrimponW, aggeitaque arena, rurlus locum fu-
 perllruunt, ita ut cfneij percoqiiantur, baud fecus qtuin in furno. Quidam 6c tocl-
 la colligunt & : potum cSnflciunt; atque ita comeftando diem exigunt. Deiniterum
 acccduntad Reguli [abernacuiumad delibcrandtini ubi proximo dicvenario fitinlli
 tucndaiqoo conftituto, difceduntin coli(ircsadcantil]aiidtim,ccantiotuiiii cnim
 modo augurantur an venatio bene proccflura (it neenc. Venationt abfolura» rurlus
 comeftantur ad cumdem modum, iiiqiu domi manlcrunt, conferunt tariium f ra-
 dtcibtu&dam.

Diximusjam ante, Barbaros hofcc labia, auriculas fijgenas perfixarc: *hic actus ab*
 iplis inftituitur ad iunc modum. Adolefcenres ad hue paras¹ -djucunturad Locum in
 quenipopulusconveniradcanrillandum &faliandtiin. Sorrilc^ jutccinorunuBcqtic
 darmonum inc'ntatores dupliet ordine ex adverio coniiihinc, .itquccorum unus arri-
 pitpucrumaliquem, *tc* maniK iltius atqoc pedes arctc confVringit, & : ita tenet, tttft
 tnoveic non pofllt, accurrit alter qui pucroinferiuslabiumacuto]tgnopcrfbfTrt,uu&
 auric ilas, m.urepucri interc.ic)ilantc. Adolefcntibus porro foramina terebtant in
 gcim, atque lixciiunt vcluci (ponfali.ii neqnc cnim ante adolek cures bsc iubcunt, quant
 id nuptiasaipirenc; dcin per triduum autquatridnuni comelliuntur: in ifto autem nu-
 ptiaji tonvivit' Regulti^ lpfefuas cuique panes diftnbuit,dc cibis quiparati fierufit

M.itres imprimis hoc cur ant, ne rilia: ipfarum ante ad conjuges accedant, quam
 mcnfeicaruinriuxcrint,quodfortilegis (uis &rmedici\$ indicant) atqtic ilfi Regulo, *Sc*
 tea dcs&un fponfa ad (ponli *iih* cubiculmn adducitur : eclcbratur porro cjntilenn ma-
 ter,quod *Nix* podiciqanKam beae cuftodivent.

QiuuHini.icris (kriliaaliqui mantra viro, qua: tamennon peratiintunc mater cam
 ftibociilis rubro colore pingit, ubi menfes iuos Jemcl paila fucnt, & : adducit illani
 *d Regtilum, *Sc* CXponil quiddefideret, rum Regulus, juvenculam ad Icvotiar, & in
 Korea ju't.i kconiidrc mandat, Befingens femediu paribus fungi, mama ad *to*-
 cum calcfacit atqueiis fe demulcti dcin &fc, & juvenculamTabaci fumo afflat; de-
 nue pene juvenculx pudenda fcrit, ii autem fanguinem cliciat, Iiunc dclnijju, aLqoc
 hoc imprimis lionorificum purant.

Fenime pra;gnantes tafla icinceps a virotum conforiio abflincut. Vbi autempe-
 petcrunt, leccJitnt in iilvam, *Sc* iuhnti umbilicum concha prxcidunt, *Sc* unacum
 undinii coflujn devorant: puerpera autem atque infant mane &vcfperi frigida ab-
 luitur :nequr ftmitu quamdiuinfantcui (uum laclat,cum viroluoconliidcit,niil forte
 jllc unkamtamum conjugem habeat.

Si "ji^inacumalteroconkic(car,&:viro id in/iomerit,abigit illamifc: fin autem
 m) Schi fortedprehculent, urrumcjuoccidrrc licet, fi poflit.NarratRabbi Re-
 (iluni/ii>jfVf aliquot fiiarumconjt^qmitatncidafle,mcrcfaiidilapfis.

Regulus *Undm* habet in mciio tabernaculi (ui ingentemcucurbitam, fuper fto
 cam ita dilpoiiram, utab altera ftorear partccooperiatur, ad quam fine niandaw
 teguli nemini accederc fjftll,aut ciKiirhitam introipJcCTC, fedtuin TabtCBmm-
 nunt, licet fumum in illam exfirarc: feras autem &c melta qua: inferunmr, juxu
 ill.ini ikponuntidooc Regulus imperet ilia aiiferre: lingubri autem (uperlitione &
 (dmoreoerccUk fuoi bac tucurbita. In ilia (unt lapidesWHdam, quo* dli an>cl-
 ^it *Kcbnturth*, & iuchis quidam, ipds *Tuuheyenn*, ain majons faaunt quam
 surum.

Not fVolTumprwercircquin hie addam, quibus pra-n^ns ill) Old nicdicinam in-
 - iflos prohtentur, liominibus argris iHu-iant. Narritf/3w*<f XM_h cumRcguluj

T>rsrugh argrotarct magnumque dqjorem pater ccur in htenbus &: a tin bus i .aque l
 fuis medicii quicquain lolacii acdperct, xd vumum Uct;ulum pcofechun, ut ipiiusnu
 dicis urerccur (adhihti tres, quorum primus >TabacoIumco totum Regis corpus c
 perroravit, dcinjarrepeisilliiis genibusitla ica fuxit qttaii devorarurus cll er, & boati
 quod am infartaari cdjco, pmnuni pi tin mum Ipuci c ptemri; inmanumcHudic.injuc
 una {cmivivum animal infat parv*- anguillx, quod Rc^ulum ica dolo te crue iailcwfe-
 rcbac. Alter medicus postqtiam venrrem Reguli codem modo iixifl'ct, & initjr t-
 rugiilTet,album lapidcmcgtutturevomuit , figura pen: rofx. Etrepetita.'iiftioncii
 larenbus, evomuir aliqiuod (tmile radici. Ad cundem tnodum perpemo agunt i.^a
 eredulo vulgo credunturmagni cflit medici.

Marcio & Aprili i mensibus maxima aquarum vis de mondibus descendit > ir.i ul &*.
 vius ofc&MM*ftic inrier &ripas luas egrediacur acque in VKID'.I lacum Esytity. cum-
 dcc,quotemporctantamp!Jliummulrirudincm capiont, qoantam femiar in caltra
 vixrekrrepoilunt: codem ic parcipui illormn t'rtirtus inaturantur. VbiWU em flo-
 viusinraalvcumluumcocrectur.adconfucfts ledes rcdetmt>& femeridantof-
 ram: Icrunt am em imprimisgrandiusMihumrcuMatziuin.Ph.ikDkis vanos Sc I
 bitas lagcnortormes, alialque

Anicquam icmnu terrx commit cant, (blum a lonilc^iv &: prop] etis illorum ab or-
 tnadoccafumluftaacur,&femiuTaporancuc tiimo Tabad , hue . . . . .ditatem
 procccfce autumnr. v; c minus anxie & fepcrftinofc divin atores fuos conf >lunt de
 ajinit'fttilitate, qtnvaito pluni.irum ornatu atque ih/<monilibus indignes et ed^m
 vulgusmins pexmgis cfTatuant .quodinterca canllandonmpus terit.

Ubi Icmctis conunad matuntatcm pervenerit, ic fnigcs eolted* t'uecint, tan-
 nun icponunt, quantum ad proximam fementem fumccre nutaiit, icliquinn abli-
 gununc

Imprimis vcnrantur Plciadum exortum, & ftdlas Hlas mimini loco t dune, ca-
 nmdo ic clrorcas ducendo prxfertim in loco ad kkiefti nato, quinq; fupra <***
 g!nu lioram itineccabo//fi»w?^) quo lcn d un l > cu in fitulus ill, arum & camporum
 raaxunam parcem jam matun funr. Hie autem A<*. lefcetes or no<< ^ I''*! s lufur
 *''m, poft triduum!lca ntando&(aJtandoexaAum,fcparjntadcccacai nen: & em
 primofu, ''^enroqiiiodamvin; me, e quo & calceos confectos induunt: dcin-
 demcllccap.ta inungu,t,&capiH«poft ca parte fubligant, & longiori avis penza
 crecta mlipnunt: ruox rubco pulvete camllcium ad occiput afpergiint, fronti autem
 aJbasapplicamplum. s; denique facies, vaniNpmRiint oloribus, uti & rliquum* or-
 ptKidorloautem alligant fasciam e fron dibuscontV tam inftar caudx, brachial -juc
 volucru, quana vocanc Kftim^, tc ctnridmdan«. • cumdbM PCBBH I obi v, ha i
 n certant per triduum, victor fitovantes i Mit.

D E

CHILI REGIONE.

CAPVT PRIMVM.

De Chilensium statura, & habitu corporis, atque Vejhtu.

Ulcet Chilensium longe distat a Brasiliensibus, quia ramem in eodem Continente; in terra a tergo habitent, atque a nostris nuper fuerunt lustrati, non propriis alietum putavi quod illi de illis sit fubjungere, c variis Commentariis nostrorum, quos Illustr. Princeps loon. Mauritius (iibmirufravi t.

Indigen* thilenfes incommuni, latis roburto & compa & o funt corpore: coloris inter album Sc fufaim: nigns & c cralls capillis: qui aut Cffl illorum Hipanis fenriunt, gestant illos prolixos & mtonfbs, verum qui adluit: liii lunr juris & z cum Hifpams belligerant, vulgo *Vitru* appellati, attoni'itilloa, ne, ut feruiv, ab hostibus suis, iisapprehcJantur, ita ut hoc figno a fitbjeaif Chilenibus dignofciiiuv.

Capite ur plumum lunc grandiufulo &: facie lata, imberbes, quia^ niam evdhini duabus \\\ tn].> iinjcoijthis, jrctc connexii, Sc uiu pane firmiter ligatis, effis fecum & qmdcm ad collum appenlas gestant: ctenini nontantume mtnto & c genis, lcd&: inutni.il> parti bus omnes pilos e vellum, tarn marcs quam femuur, & primum cinctibus calioil illos tin ant, uticafaciliusradlcirusevclhnr.

Nudoincedunt capite, & solummodo redimiculo capAoscapidit fubligant, quod vintuluin luo idiomate vocant *TtrmeUncot* ptimorefque illud paulo operofius fil pretiofust gertant, urpote lamcllis quibuffom argentcis &: Turcoidis gemmr fragmentis, & aliis quibusdam quifquiliis, quas illi tamen magnifaciunt, intmextum. Quidamctiam oxnamemi loco gestant exuvias volucrum 6c peUicubs muftclarum & im mliiini, ammaliuiv, dtwi&t, ir.i ut captit frontem, cauda cerviccin, tegat: atque nominant *AUnirweloiv* i paucillimi denique pilcos gcftiit, qios ipii taciunt grof(b modo.

Fctninx iticiem capitenudo Sc comis folutis incedunt: cerris rantuin rmporibus filbligant, videlicet qitando meniibus taborant, attjuc hoc nujiemm facit. reminx umen Clulcnfci, qur propc *CJ?M* degunt, comas colli^uit *He* cincinnos gestjnt pccadnoftrarum hodiernummodum: *vnCeqmmh* denique *Sc Loqimbs* Pcmz narum mulieruiv LihunHniitantu*, utpoieisviciniort:s; alii Jproviii Liii Cli] lihocinlolitum.

Amiciunric panno, quem teicunt ipfx c lanaliarunioviitiin: juuearcnimrepenuntur feminx quxtexerc nciiant, arqce aden machinas ipfas dilponcre-, iijaximi autcmcofum quos textunt pannos, vix liiperant quatuor aut quinque ulnas noftrates: Marcs autem lumunt hujulce pannt quadiatam portionem, ciruter duas' & icmis fp.iuk plus aut nuivis) ulnis loigam, Acircit^r ulnam aut feiquiulnam Utwn; inflr nlr'iio rimam faciunt, oblongam, qua cipuc exferunt: (ubluc vcfte velyti tunica, pro frigoris modo, bis tervc revoluca, nudum corpus cegunr, sine rhoracc aut induo, braccaabumbilico adgenua ufque propendent contenti, more pone Europo. Pannus lucutplunmumdivcr/orumefUolorum, albi, rubri, caruIdtftlltdiM adoras friati, iiftar lodicii Htspanicx. Cererum midipcdi incedufft, prxterquam quod quii lanifcnvis diebtucjl gas induant fatn a JEibre fadiis, ik: quidratif albis njgriiquetdl'ulata^ calccorum autcmu&fflpcjnfnisigtorMit.

Fcmjnx, quoquequx *. I *Mew* degunt 4: fere *Pa* amrum mores xmuL^tur, fimildd pene amichim (crunt. i p *ffica* pcc ad talos dcrfflum, in bteribui 11 *win* ritm, adpcitmapertum, (uprriiu *metros* r" pnwLKtiln. Jhttx tapirella Uab, cntUa, ambirtj fere du^li (hjtn, utunique fiinbrum *nech* |*: lunt aut aciculxift* five fibula: exxrc aut ftannopro illarum cpuleiui a. Hanc HP^V redimiculo fublig "u" >> ceterum i & ipk nudu pcidibus ambulonr. Cetera: t.mkiftcvlc *minz an* :^im haud

ita compositum ferunt, solummodo gdranc quadratum ponim Tub uberibti circuin-
 jcJlum&dependentemaiifurasufque. Superiorvrftis cil alius pannuspaulo Uxior
 sub Immeris ,super cofdem angulis kmm nodus eoachis : hit catumcommunis amt-
 chis, fin vero mantis this placcant, &:paulo exquiiinus omentur, orbiculos circui-
 tollimgctanevitrcos,&:ncosannulo<; inuiadculis, neque aliud qu

O;nncs autemChilenles munditurmn .imanrillinu iimt i quare Itngulis dttbus
 ne icic abluunt, cnam gelu Ixiicntc, Cam marcs quam feminar.

C A P V T I L

*

T>c (Zbilmfiitm xdihtu, fitpelleWle, agricultitfa, "Jim,

IPibrum domkiUjfuntruguru feu calx humilrs j qtiarttm tarn latera (ivc parit<
 qdam tc&a, c ftraminc, juncis aut aruudinilnjs lunt comcxra: arque liar l"
 iuntdifpcrij: nequeenim3utoppidaauc pafp\$ inhabitant, Ted j>cr vainitacsi
 atque ideo tamilus &c conianguiuioc* in unum locum aggregantur: &: Hilpatu
 inincappellaiuiirPar/M/n^w, qiutcnus ad unuinpriinocem, feu, uc ipli vocant, C"
 r«4J«refenintur, a quo & ifta comtnimiras regitur.

Supellex quoque iltorum tenott &: pauca: nimirum dux aut tres amphorx i qui ^
 potum iuuin nidum > quent vocant Cbtejm: item cyatfaus corneits quo ilium Uuuiiu"
 duo aut • ex Signo ilintres: Lapis faperquem tjt mum frtuigum. unum atqite
 Jigneumlcdile. Opulentiorestamen lwbentvcllcra aliquot ovium, qua: humi ipar*
 ganr, quango »» potentiotibus mvifunnir.

V.vimtiiKulla folicitmimc, neque k runt nequ?^Unmif,quanj quantum in annuO*
 proximun\opushabent: iKjuidemopes illorum conAAtmt mpcudibm: quarum ta-
 racnbaudmagnam lubenrcopiam.

Smciuem raciunr hoc modo: Oftobri ingtediente, familix unii vicin: atrt ,«
 ccm. viginti-aurplurspauciorcfque convenium, &' conjunibs labonbu^, mares r
 atqucalcerodie fodiunt terram ,aut ciiain arant ,feminaque: injiciunt*. atqur hacr
 ra dchin3i, temimj rclinquunt rliquam tulturam,neque ipC unpliui inanin ad
 vent. Communiteramancadvcrpaamcomeduntirpotam, cumfiiiit doini; fi
 TO rbras proficiantur, nimir nyratum aliquem aut expedition cm I-"
 bis tantum fingulis diebus cibum capiunt, quod & a paucis que trugdliou s funt, etiam
 donu Iervatur. Raro aquam fotam bibunt, (ed mi cent illa* commuruter turn 6
 iu hordeacca, tintiti.aut cerrx ipcuci farm, quam vocant Tttm | ddenptani i I
 Laetlib. xi i. Defer. Ind. Otctdent. cap. i.) atque itafimul lorbcnt; verujn ftH
 dtibus, Sc yoluptameaufa, bibunt certum potum quem nominant Chium, qui COW-
 rem irfaporem habet hel» a< duifici: ili: fit autem t maizio molito k in mafiam
 Qo mftar panis ;hxc maTa a vcmli maHicaiur {uti apud Bradlienles ita ut mollis &
 dilutacvaflat inflar pulns autlen ladit, admiftentdcind e aliquat itumaqux&:
 menun fintmc, donee per fe coniidat: hoc potu incbriant • fe: faciunt quoque lice-
 ramc varjK pomn , em tantum jqux admUtem, utferc tenucm cereviliam , c t f ^ ,
 Vcrumopti anum potum lumconficiunt Certo fru^lu, quem Hnpani appellant "f*ml
 credo die fruchim arboris AittU, aut MyrsiiUm,<uu\ vocant /I mi (vide lib. fii a v)*
 tatum:) qui inftat vim eft rubkuudus &: tortu , aiccdem noiuuhil ad vmum
 M-ulcrx: c quo &c optimum fii accCU

Tot uxorc accipiunt, quot (Hjult- opulentiorevenim plum hal ! ut: liqui-
 den i illaiecmunti parenii; us, unde proverbio inter illo ilertur, cos dtiores evadere
 <Jn plurimas iui'rm n ias in uxorbis .item eligendi non tarn rationem babentfi
 tru. aut genctis, quam robore & : IduAiixinfamiliaaJcnda .licet neque "
 nob dilitatem puellarum afpeantur.

Doc Uuim aiitem uxon puellam uuL.Ultoquitur.fcJ Uuiriui fuos coi uiacos,
 opem illofum implorans it: qz filiusfamilijs non habet proprias opes, qui MA J)" am re-
 dimat, fed ab amicis adjuvatur, quorum aliusovem, alius potcum, tertius vaccam,&
 ita porro largiuntur iu¹ ratalul et, quz fufficere autuat, aditarem puellz
 & ape-

Jcapent suum driiderium: fiautemiirr/wc«aut alicujus dignitatis, DCCeſe etum ell utparatum halxut rnrarJfcaiquod&TtircoiditHisautargenticſlaindHs (majorKcnir hfiaciunt argentuni qtnni .uiruni) quod paens pueUx capiti aut collo dreumdet, &: tur tic rdiquo pretio conveniat, quod pro diverſa contſtihenrmm conditione variat, I< interdum deceni, interdum viginti, vigmtiquinque, quiiiquaginta, imo & cenrur |ttniionibusa-ftimitur, peofiones antcmiingufae ſunt ovis autcquus atity.icca aut porCOE , aut etiam quatuor amphora; *Cuht*, toi;a demque *Be* gallui.t, atone in porro. VI ita deprxtio inter patrem pudlx & proctim cotivenit, crntor prarfht preriumſiC pater vnditium puclbm addiicit domum ſpunli: ſvni]oſium nuptule infruitiir, quoad dbum .I iponIn, quoad potum a (becro, qti pretii dum dum partcin inter lios conlinguineosdiſtribui, tit III lucctranr'tn CnWrfConquiftrnda. Aliquot di eh us port hanc conjuhciiont^iconfanguinci vcmindatatn inviluru , & convivio exdpiuiuur a marito,&: cAti\im>i^flKbicm,AUrtuf>eMttt:pracricriim i\ anim.ivivertant illamd conmgc diligi.

Fit *Be* interdum, uc, li .:ninucivertant, illam duriushabcri qiam par eſt, COnjugem per vimamaritn abducunt .nullapretituluticompenlarione tada, atqu. alteri tlocent. Licet maritimocipſis emnuini jus vita: Scncis inuxoresururpent,u[i in mancipia, c quo facile antmadvertere, quam h'rma lint vincula cunjugii eparte mariti, Deque enun ipd ill.nn dinurtere Meet, quandiu ipſi vivit; non alteri vendere; tantum cjt-cere,lipcrpaamfegerai:quanquam oomudiquainfiacui f«^ luſta cauiaegcrat; fed tuneiph enctuenda z\conlanguMjeorum limultas &c vu, dicta, ſi ooajmpaulo potentiores habeac Nihilofccius tdcinuhae coojoga per vimi maritis Ais abducuntur,&c quulvni nnpunc. ^^

Viri paulo opulentes i^ulij luconbusconftnmi tafampeculiarenT.Tlbiautem ctun.aliqua UUrurum confudccreftaminai, mittit ad iJlam, ut ipliim expcLct: quod Sc iaterdum clanculuin lit, ob carter arum nridfan : mlulominus untur jure ſuo, &c cum ililaiilima convent jcarteraspcnc mancipionimloco habet, qux &:jnccere & exteradometticii tnuuobirccoguntur f fiquiidcai mares, ut ante didunij (olumjnodolcmentem latiani.

Vbt auteracoiju^umaliquapepcrit,ſeftumagirur,&: ovis illius terra;, qaxchifc-vjque ipiis didtut, nuchtur, &:puerpra: datur tomedenda caro, ut robur detuioacquirat j licet feminxlucftntim poſt parnimaqua Ingidafcabluam, Sc redcantad domelticamunia. i^uinuno afUrnunc Ui!pni,juas quoque conjugesab acre ad cundem modumindurari, fieri lime enitendum.

CbilcaTcs omace ſum decjrpi, itaqtwfiqutpcregrkmi iyilM inviiu , ic Ieminaillos niodoineufitur.vjpubmiiim ipli eſt: iin autem deprchendunt,ill.:<. idtiia:iiis merclun, lineullojudiciopublico truddant: neqtic taincn proptciea CaſtiU &i)on raro viri mtltta cogunnir •liilmuiLrc.

Vidius autem ic minis (ccumlo nutrummio ic tradere haud quilem illidtum eſtjionefttustamen exifiinutai, li uberoi liabentes, innuptx nuncant, 4: aut ad parentes autcon(uiguincos liosredcant. Sin aiitem nullos lubeantliberoj ,veluu In pcculio mariti teniciitur,& cumextru boiiu adharrcdes tranicunt.

C A P V T I I I .

« Tk Qyihifmm ſciiju de Ttglivjone, & culm mtmiri

Chilcniq neqtte l\um norunt, neque illius oil turn, nullum nbſervant dicrum dii*.rimcii, oe tnORUOrum quidem refirreconetn errdunt, led poſt obitutu nihil lionunn ptitant liiprede: nihilommu noverunt Diabolutu,&: quidem ut adverUrmin boni i & qicmadmodum vitamlianc lumrmim honum ludicant eorum nmnumquibti<> trumuur ,ita vtil^o jtnnt, ubn]tin inter,cos detuntlus luxit, illuipa Dubolo abreptum die i quod ipu lun i luuiutr dJCQati ihrrtf.

CJterum aliqui defundit, i^ plan^itur .I conlanguiniu &: nichis ſervant autem tjiiaveradudum mleputa .intctdtim duoi.rrej, aitt pllrc*. i niches: reponunt ea i iper Iſrtba* bene olenta, atque nldcm coopnuiu , ne [Lr orten, iit, nbi a»r em ſe- iltur* rradere volunc, tnduo ante amicoi convocaifty\ ton% vantar, ove illiug terra

terra: nuctau, enjus &c parccmaliquam cum amphora Clucxapiti illitis apponunr; atque tu undem cadaver ultra terram deponunt propecaiam illius quam iilhabi- uvit.

Vermuamen hisnonobftantibus viJemur altquantulam habere notirui, dl'entix Sc alicujus diviniutis, iquoinmj terrtna S: human* quoque athonc* g'' bernenrur &dirigantur,ciijus tamen cilauuni non intelligent: cjuiii.

rum credimr acnuni Ipiritum, quern appellant /*///»,&: in fypomt Jiits potilliu J''^l vncfantur&reclbrant, Luiqueccantionesateribuunti perepno gcilu &c ej.c!.itibiis: nuxiinc autem ilium colunt cum coitut, Jumuntque Ijgutain autctiam J^urim hipi- dcam mrtar cunci, 6c mhgunt terra-, fi& tirajniplanti vociferantur &: canunr, pC' tetites, ut Piltm holtes iplorutnperdat: nam dicbo VilUn ctum toimru rpfij ii;u<fi- cat, i'tonirru pro numitij^tiofcunt:nsm nun hilariores luiir it comedanrur, K toJiirru increca accidar, omnu nmirtunt. ii. concurrunt 2u jim.i, creuunc crum BQ' nitru monere ipfos, hoftrrs fuos Hifpanos jJcfic, &: affirnuni k- idipmm perp expenot.

Porroinnes f>rces BCpneftwiBel vjros, iteniquepnmores, confilioi: in cos, iniigniun t nomine Piltm, iplis divinas virtu res atnbuentes.

Cum Tabacitumhaununt, quodi: ipls familiare, mini quibufdam liis itltim in acrcni cxh.il ant, die ernes, accipe Uxc Ptlisn, cum aJus quibufdam lermo- <bus, quos neutiquamai'ftri intcl; ucrunc, ted videntur hoc paclo niuni- uliurc.

^uando aJitjuam vitcoij-ini abhofitibu* reportanmt > tune tctum celciirant iuic comptationibus, & (quanadmodum (am diximus de tonitru) fecuum iHam la- pideam Liii^unt terr*,&circum(l.int cumarmn lins, Sc canllant cpnicia , qttt D** :it Pwvsry, in honorem PiBdn. Eodeni modo agunt cumaliquemcxhofit'bLis aptum, occitkre Jcfti/urunt, frnunt antem ilium inter fympona (nam&rilhicon- vivari&: canercpermittunt) tcuriaut clava in capite, ita ut conddat, &:cor exi- : cpe&orc, 6C deutes emento iuh'gunt, cuni cantu Sc vociferauonc iilP/^w** it ante

Pmuunt quoque homiadis J^ famofoflatrones atque fiircs, proditoro, & fin K>rtc icildetn L-rremonui, quibus hofte* captivos. Verum hare fiunt inter ipjos aim 0C00QM perionarum, n.im quipotentes habent amicos. aut plurimum chut lar^m jliiint, tacile lukeptmas cvjdiint; prxterquam fi quts vncfieu jutincant,J'' rcus lit convictm; talcs emm fine ulla venia aut difflmulatione vivos conibui ant, AC icimeres redigunt, limul cumomnibusqux poHidcnr, neque emm anqiuni (is < uam ilhiiraitirtcjinctuuntrnimnequid takini in ill is laccat.

NuJlos liabem u< rihculoi aurahos mimltros qm filltn fatriritcnr: neque Co, ,: tjnrinimodo cosqui comerdiani cum PilUn probe nurunt agre, &: cxremonii* idetungt, &:P*-v'/*j bene parcinere, maxirni taciunt.

inc pnerca ahum fpirtrum feu (.ilium numen. quod appellant Mar/up***** enim iplis lodicittquindo pouflimum uxor ducnda iir,aut eogpofcndi i tredunC ,illas cerco \n\n xp\in,tum Mtrmspiitmtt iplit prarepenr cum ij aut quo pacto ab item illoi interroget^uumtuio cum hoc dxmone colloquantui flo moncantur , rewon afpiranoncmaui inJomns, u!i ante ij rmeruni4'geniotnduUcrunt. AtqueinhiJccduobusnoininibui tou i; '-ip** • coofiff

C A P V T I V .

Tk QrilwhvM ^ 'imiic Tolitico > &• ahuis.

R Egi men illorum
• ""jnu^clt Pmlmem. Lt *JUI alifat \iili;u i J/.«*J aiuiutr , ab ipfis indigitantur Co-
raia: n' *mC^f>f not ven ab Hifpanis ex Infulis Americæ tranflatum.
Ejuimodi Floueri Jave Cae; te, hant inter illos plurimi, qui viginti quinque, interdum
quinqua
precipui; c<iuib> wbellj jJiturirrh jti • ., j, t ill•IUMI•litmi CIML . . . In . . .

bus magni momenti ddbetandum est, ipienim convocant ejuaiodi Convenrus: noi
 poilimi aatem ab illis mbuturn aliqnod edgoe, aut aha onera imponere pra-ter
 k' qiiamecumfummaneeffitasexigit. fed tantum imperare uadverliis hofbrs egredun-
 || tur: quo cauil tpii prxire coguntur, reliqui autem le adjungere gener.ili, quem vocant
 Apocunc! aut guberruon Illiui communitatis, quciu-dteunt *Nenlcquc*, illique in
 ^Wnnibus obedire.

\-Iis autem generalibus feu rectoribus non licet de alms publicuspnvatun cum
 toqhaujdeliberare, fed ntt'elle est, tit confiliuni lubcaturpal.im &c lul> dio, onim
 A populo prkfente, ut omnem lufpicionem amoveant.

I Eaxdfninu *Cwraut*^xA munus inferioris rectoris fuceilit a parentibus ad liberos:
 fin .lutem dHing Treices ratios rehnquanc, ad proximos conianguiocos aut arrines.

Nii i k)rtajixreco*j>jamm iJonctilnt, tunc entm dignitas illa ant munus inrcrdum
 arripittr ab aftmoribSS Reliqui emmcnciores perfbnaeliguntur a *cwruu* aut *Putme*-
 »M i minii umsrcnrales aut gubernatnres inunL autem nullumliabent generalcm, (iril
 (ingularum communitatum redlores pro talibus (c gerunt.

Eledto aucem *Tientq>e* *, feu re&oris alicujus communitati^, (It ad liunc moduni
 Loco vacante, is qui illam dignitatem ;imbire farayit, primo ex.nnmat ficultato teu
 opes lisas: necesse enim est primorci demereri &:fblenni fymposio excipere: rebus au-
 ter(i rtteparatis, convocat *Curseji* unincsS: /"w/wew/communitatis ad locum publi-
 Liim illi achu deftiutum, qui ubi frequentes cum armis in,, conveniunt, iujt io-
 nem ad illos Id bet, prxdicans *Sc* genus fuuin, opes, amicos, atque fortia facinur a,
 aliaque, quxadrem juduatfacere, *Sc* petit, fein defiin&i locum iurrogan: ddffaam
 aliquis *Curse trum*, aut *Puimemrum*, orditur orationem, (Candida tus dMaafctarim il-
 lius collo t irLiimdatcollare compofitum Turcoidibus, aut certis concludis albis poll-
 tis, qu.isinitr ami xHtmait! 6c commemi.it Candida turn, atque pennu vet relquoa
 diplomeligendum, &:line ulla conditio ne aut ftipulatit fnc pivvia obediendum: Etc-
 tus autem vicimmpromitrit, fconinia fidcl]ter pro communi Jaltite adurum, *Sc* mu-
 nus luum diligenter obiturum. Dchinc orator ille collare, a candidate* acceptum, incr-
 telt quos difparcit primiore Si denique totuj hie aftus ablolvitur ptolixa. *Sc* splendida
 comeflatione.

Eodcin ijuoque modo eljgunt *Apt Curtctm*, id est, fijpremm Redorem: quem u-
 menf ««j.im a longo tempore non habuerunt.

Arma ipilisfiint liaftx five uiccx, fragmento veteris cujusdam gladii adfpitulum x
 litngirudiu-mafperat.r, plus nnuivt: hxaucm haftxut plunniuin lun^iruihuemha-
 bent duarum noflratium commtiniuin. Vtuncur &: Clavis, iccro a&craril: viftmnr
 quoque cinter COJ frequences gladii HiJpanici, quos nudos gefcjtnt, i]tia vagina umolim
 putruerunt. More tamen & tntuctudme majotuj Tifuoruinufurpant quoque arcus &:
 iagiteas, lapillis quibusdam alperatas, *Sc* veneno imburas admodum Icthali: verum
 hoc non est commune oimbuv, fed uspotiflimuni qui /' <i^ appellannir, qui ori-
 DC Cliileuks creditur, licet ad Orientem habitent trans .iltiilunoium illorum mon-
 rtoim itipa, qua: ;ib Hifpani¹. U *Coriuhrt* appell.intur; de qui bus in Defcriptione Indix
 Occidentals, in tr.it>.itu Pemvix, I. de Laerr

Fabricant & galca\$ *Sc* thoraces e cnidntergoribus vaccarum, vilde craHbs & ro-
 bufti>s, itautglidns peneir. irinrutiquam nollint.

Eqi-itesliiintoptimi, & ill is h.tlbs!..ti--dextrctiam incqmsutipouunt :rion itabo-
 I ni fiurtpedites, fi quidrm fereufum mulquctorum ignorant, *Sc* ilU valde rreccuunr. In
 bello plerumque ex infidiis grailancur: in qtribus admodum lunt mduftrn. Cnidellili-
) miluiU]nviclos, omncfi]Uctnicidant, &: nrndaxiniint, & palpicatitia adhuc rf-
 bus laniant > ut ante diximus de captivis quos ma&ant,

Faera meunt & fhbiliunt in hline moduffi: qui .ilium primaten aut rectorem
 communitatis ad (inius tV .tnnorum luict.itcin mvitat, mitnt [K.T aliquem fuorum
 (it Ltuiii]xirtatii-ic) fignit rara. quam iavinna, (i confrntur, manudcxrra tangens
 vicejurujurandi fe nbhgjt, atque hoc prarcipuum inter ip, > i i\rtdei vincuhioli

AdVuruicin roodufd .cum Qcguelcaere neque knberduant, Goutd atctfi mmtia
 revelmt. quodbelliim. aut a Jiud Reijui Hic. riic^ .t. iimt JijLi. perndurnaliqurm fuum
 minimum, nrin ut fagittam .cm & cia a Jligitaeft, i. H.ejfu^rmorum tndex: quam
 Ulcjadquctn mittimr^ lcx tunuiuijaipiti & .ti .icillim jNuid nunnate velit, ad-

ditoj aUcr.un **btava**, atque ita fagitrām candemremittir. Si aurem ^{opusitalios} ijuo^{uc} rjoneri, retinct prior fagitrām cum t'aicta, Sc ad alms conftrderstos per Uos[^] arcumferri curacad' cūfdeimōdtim.

CAPVT V.

De Chilensium Lingua, & **Fo**cabularion dictionum
(Jbitmfum.

A Dem, sudor.	Chan, femora.	In, nasus.
Aera, pectus.	Chasana, Icala.	Inchen, hos.
Ab, arbor.	Ctttk , Aviis.	Innemgt , anre-
Aithkmtl , Gallinaccus.	CbiquUn , furfures	dryn , butyrum.
Athaval, Gallina.	Chorai , Pistacus.	Lamoru , soror.
Alei, flamma.	CA</, lutetis.	Um&mtlxbH , homicide
Aleugi, nimium.	Cbou , Pater.	Lera , Huviut.
Alvee, Diabolus.	Chouro , er.	/.<•», argentum.
Anca, lumbi.	Chmqmib*i , fur.	Lipan , humci us.
Angeu, fjcics.	Calla , testes.	Lala , crebri. n.
Anfmitn , lictiis.	Cem , fy, uitus-	Lauco , caput.
Anti, Sol-	CM4 , Miles,	Louquen , marc.
Apo caraca, Prioccp.	(putuni.	Luta , gen
A , Generals-	Cuchi , porcuu	»a.
Auk, Apis.	Cut by , Sits,	Lulura , penuarium
Aulancany, sapiens.	Cude , anus.	Lye , albus.
Auri, dorsum.	Caer , manus.	Lyppe , penna.
Avano, ebullita.	Caym , car bo.	Atachi , Medicus.
Rathiante , hojie.	Cuitmtt , dive*.	Atano , Aquila.
Bene, Mus.	CunetTM , orphamiv	Atanue , dexte.
Bidabeda, palatum.	Cuneral , mops.	AUont , Pluvu.
f//rifl/r , temper-	Car , la; us.	At , id.
i #, Jcu;	Vw<j , LXnafta,	MMVUI , lignum.
f*t*is , til i ut.	Caram , i ovum.	Atte , Ilcrms.
Balmorre , guttur.	C<t/ , nigr.	At , W, Libia.
Buri, retro.	Lurtjut , hepar.	Mepai , inem, ala.
Bata changel, pollex.	ZXJM intm , nidus.	Atiben , farina.
Bata, magnus.	Depen	Atia , puden lum muliebre
Boytha, senex.	, fupercilu.	Atibon , elis.
Bycan, Lacertus.	Dama , cheche	Atilla , aurum.
Cacha , herba.	)Avu.	Monty , vane
Cali , costz.	Eami , tu.	Atna , mamma.
Cairon , fornum.	Emmo , ita.	Atolgi , nidus.
Calba , exraicus.	Eppam , mane.	Mtikmem , Ait.
Calet , corpus.	Eppoi , perendic.	1 jfM{f>9 , piiungum.
Cancan , alla.	Goalio , Fulmen-	Atub , non.
Caral , viridis.		Atuala , parum.
Carla , Noverca.	litmmm , surz.	Naguel , Tigris.
Cercinam , Cervus.	lUent (. xium.	Nama , Matertera-
Chadi , sal.		Namen , pes.
Chauicamas , Piscator.	Ilea , molaris.	Ne , oculi.
Challa , Piscis.	Ilakoe , mendicus.	Neque .
Chogelue , digiti.	Ilan , caro.	Nela , nil. ci.
Chogel namon , digiti pe-	Ilangei , vellitus.	Neque , Ma ter.
dum.		Nentaque , Gubernator.

Nevan, (forrjs.
Nichtanoven ijfarnuluS,
Nilla cabot, Nlcrcaior.
Quicha i&n, ovillacaro.
Qua, Os on*.
Pain, barni.
Pangi, Leo.
Pangiate, meridies.
Paan, Nox.
Pavillere, ferrum.
rckhutbtu, Vitrictis.
Pr, cervix.
f/i, aninu.
Pencm, tencs.
Penien pncr.
Penienb bistetrix.
Pena, frarcr.
Pefe, ar illa.
Pestun g.
Pichi, color,
Pillan parvus.
Ptfwgti, Glacia.
fiU, iurdu.
Pilam, aures.
Pino, stramen.
/(/•), Nix.
Tiro»Lumbriciu.
Palain, iwrcs.
Pencno, Bufo.
Praquibae, liberalis.
lrcqtti*, ivarus.
Puca, domus.
Puclo, Caprea.
Puc, venter.
Puique, cor.
Puipa, brachium.
Pulycae, palma.
Pulan, intra.
Pullu, Musca.
Palmen, Nobiles.
Pulpes, Vulpes.
Pylca, myrus.
Pylca, collum.

Tylken, Aiu>.
Que, ventriculus.
Ji>uclehe, iattllina.
Quel, ruber color.
Quemp, arHius.
Quennes) acrogans-
Quereb, Aer & Ventus.
Quetal, Ignis.
Queten, humidus.
Quette, mennun.
Quoven, lingua.
Quichiquih, Accipim.
Quidmiger, d l d ccus.
Quichis, nates.
Jgutiim, nucleus.
? O f t rea.
Quital cura, file t, jyrctcs.
Quito, woe, Textor.
Rettre umt», Saber fcrra-
 nu.
A?, Aqua.
Tabuya, velpera.
Tacume, juljicbrx.
Tapel (fulmni.
Taptou, fero,
Tam, genac.
Tau, *Tou*, macer.
Teinengou uae, VOS.
Teva, Canis.
Tium, Mciifis, & Lu na.
Tun, Luna.
Tipante, annus.
7m,pUimbuii.
lot, from.
Talnut, cum, nicmbrana.
Tamo, Nubes.
Temino, sc timana.
Til p
 p, claudus.
*Tiptigt*n Jufus.
Teuttm, faruus.
Teuma, CUCCUS.

Tawaghen, caput.
7Hj, crur J.
Tuba, ilk-
Tubquei*, onci
Tuc, Terra.
T««, Vlula.
Twtdeive, T.i pa
fetaque, lien.
fw, C.iru jite rvas.
Jenmeh'iu,c na.
terntm, pnlniu.
Ver umas Ros.
/>///», v dica.
Vilo, Serpcm.
*Vilechi*Ait, AnguiiU.
Vlin, janua.
Vlmen, Primates.
Vocquin, nuntius.
Vil, ctas.
/>4 heri.
Wamapenco, cq u.
Wana rna, CC&OL
Wangelen, Steil-v.
Wantarules, mature.
Warailon, vaccina.
Wim, Glis.
Veii»% umbilicus.
Weitwa, tunc.
Weltue, sinistra.
Wenco, Pattuif.
Wento, Vir.
Wietum, fumus.
H/A, unguis.
»W«», roras.
Wuwf, (uprj.
Witmit tictormis.
Wul, radix.
Yecha, juveneuU.
Ty, lac.
Zentm, avis.

VERBA ALIOVOT.

A *Atan*, ire.
Aninge, sedere.
Bemciz, reficere.
Batum, bibere.
Chouiq, furari.
Cuchucim, jacere.
Cudepan, ludere.

*Dunguni*¹, loqm.
Guallalvenar, reflitucrc.
Ien, edere.
Illaryu »dare.
Langawyn, occidere.
Lay, moti.

Atacwyn, ferre.
Atapai, cacare.
Necul, currere.
Nilla cayn, permutare.
Nilla y, cmci
»Ei fmvjn, ven Jcre.
Padmatum, cadere.

Playn,

P [^] jw, repenre.	j itfw [^] fj'jfeplirc.	J'.wguexiyyt, per Acre-
Furonge, cancre		fmatum, <Iormire
Fylange, clamare.	Tangone) frangere.	F'tUtige> fb.re.
	Tecanen, salrare.	Videutn, fiirgerc.
Quedancapay, laborare.	TcmtUngt, tacrc.	
Quognatum, pugnare.	Tuognei, lxtati.	W», Wym, esse.
Quipay, venire		Willan, mioger

N V M E R O R V M N O M I N A .

Q J'yn, unus.	J [^] uecku, quinque.	Ailla, novem.
Quil [^] ppo, duo.	Cayn, sex.	Apalao, centum.
Quili, quatuor.	Belgi, septem.	Warama, mille.
	Para, octo.	

U i autem rpecimen aliquod habcant Lcdorcs hujus linguae, fubjungen&na pu
vi colloquium Jamilurc, qu»d a noftratibus acoppi

Itmfmgc'uni? quomodo vocaris! Inanfmgcn! IoanncS vocor. C[^]rt f*r<*>#!q'0va*
dis; Mopft murrtn, in regionem. Cfea tmt m\ imdevcnis? NiroorHoiem,exx&b⁰*
mcis.

cbitwet/fuitd tudi mi I quando venies t Ehnmtj>itttt*i mi I quando ibis! Ale pu>g>^{tsJ}»
r\$U? eft nc (tamos tua procul liinc? Pttthirungn, propc eft. Alfungti, procul abt It-
Infhi9#it)?'MmtcitmtpitmM: voloprohd fu inalumrtpuiurm.

ChemmhU quiptruimicdmifpumci? quarc vis proficiia in aliam rcgionem? Mtrttit)*
tiv* mappum* > inedia ciborum eft in hac terra. AUbtUjtw&ht tipsntfbtnAUdUgcKf-'V¹.
Annus hie fuit ftenhs, propecrea incdiarn patimur. Cbee mtffungtn t*mt(fa*? i> W*
terra eft tuus pater I Al*em, diabolus ilium abftulit.

Akimi r<#;iWfA<j[^] vismccuniirc;v*//<fnolpM<>,vo]o. Chubmytttn ^{neicini}
ttmu?habenc aliquod quod cumcdamus I tM*tMn*thg*»*i*etn, iiabco affis ; ^{allinat}
»M vjr>quo^; munattUHtlm tsvu; qua: nobis UfidMt thnbenfutm^ quid btbesn*
fr agolibi grarias. ch>be>d>mtTW* <\ux eft Lftalcnnai /w*//4W J
ri, cit mea ukor: i nave •, mca ffilu: * A**» mea concubina; Ale temirtgtt yei< domtt
cftpulcra femina. J[^]Mtptng*/; veni hue? tmetuw, dilccde. ymaluqr? Ibiuiuscu-
biturn \ uiumtt, Turgamus. °nVrjtutkq Ccmp*7tgm mtfum*, Hifp.ini irniptioncm UC&
run tin hanc cetram. £>*ipx mtkhi (timif vis nc una pugnare i IVdiqwgfUn, non ha-
beo arma : ln*cnpumrM<m, fequerc me,invencimusarma: tlttcun inch, conical

C A P V T V I .

Obfen>ationes ex Hijlorici Tfylaliom P. Alonfo d'Ouaglli
S. I. de ami tewpeflatibitt*

Q Vatuor anni icmpcftates liuic Regno acttdunt , qucnudmodum Europ*
venim diverfo tenipore ! Vet emm exordium lumit i menlc Aiii;utto, & <^{Ti}
R< in medium Novembrem; fle a medietate Novembris jEfbt tQ tp^{1U}que
ad medium Februani; aquo Aummnus ducitur iifque ad medium Maium , quetn
cipit Hycms, qux admodummhofa cft,i: fpohat arbores foliis ,&:cum vchfi¹¹cnti
gelu (parpaltamnivem , cimcn a Sole difflvirur; nili, quod rum Sole iwn^{^0}
parc) ite, ad aliquot dies durant- Raro autem nives accidunt vallibus, turn lu
piolin^ruux fine i & in tantum a^grenmr, ut ad cacumina montium afcndaot & ^cum
n\cxtt-jiicn[ur,&: in.ipem'.ru montium veluui inuttis cojcerventur,&: perw
acat, ibidem liiinJtita; mtiam rluvios &: torrentes, qui pervallcicuui *n
iinptuJlecurrunrulyju e adina '-.,acterra* mtruminmodumtrundanc. VerumU
ha nonnmgat.nilHai o inlan ieie.fHgpi bdtcam extcflivum, utin multis j
Europx vtxeantu y r.quodacacit partiraabaltitudmc Poli.fubquonxc
giofiucft, partun a vi/iiiiic montium, j quibutdefcendunt venti (ubtit< U p*⁰
traofO

trantes, qui nonnumquam sunt iniupportabiles. Vnde huc loir! nuririmrt finr rragis a-inperata. Nihilominns in his venditoagii funi moli. **Bi**, **qttafi** in **tpUmde**, urpore! **c**. **Tiamocesibidem**, peqoctatnrigide fepences. Contra hoc trigus crejvit Deus Lni-Imos Acfpifliunos montes, plaios Qrierai>i|>qttafcl *comtnuatf6*ca* in.wrics di-
 trictus S. Iacobi & aliariimv3llium, equa S: carboncs hunt ad torn.ur\ &.: alias officina: ir aliis partibus Jerviunt cidem tiffii Robora, uti in diftri&u Conceptionis, ubi tam u?numera lunt *Sc* ita vaft.1, uc licerjam cam mulnsaniisi/zla iucrinr, lilvar *Sc t.* \-t:ii KoduhutcitaabundenttHis, utvixpenctrmpi)ilmr,iu\jucat.iinirn dent niuid duo millia riaawppido, ulterius autemiint inaecofli, licet.haxregio plufquam a. mum millia homi. ininlylii-'iuavcrit, uc (cribunt Autores. Ifti autem utijfratbores in *cti-ferae hyeme* *tributa* trolia; *led* h'lvctres abores mawmani partem t]la confirrvant, quia sunt eralibora, & *Scti* *ISC* gela cooperiantur, non oncrantur ut alianun M borum, fed Iijuctacio^cIuaradiisSoliSjinagis bete virt-icunt. Vercciiinnniiredjntemedio Augufto, tanta copia riorum nakirur, *Sc* numcravi aliquando duas liipra qu.uir.icm-ta diverlis illoiuin (pecics brvi tempore, &quidcmomncscampcitFes, & inaxiniam parremodonferos, c quibus conficiunc aquam, quain vocant Angelorum, ob Jingu-Urem epa fragtanriam- Herba: quoquccampeftres ram teliciter germinant, tantum-que/umunt incrementum, utvixa Satis diftuigui poJlint, *Sc* menlcNovembri& Dec-cembri itaadoleverunt, ut equis vix penctran pollint.

I Sinapi, Fccp;culum, Tritolmni, Kapus, & £ Mentlia, qua piauur in Furopa u run-tuc*Sc* colmitur, hic abundant illime fponte proveniunc,*: quidcm. Tnt,i topi.i,tir cam-pus admultamillianaoccupent, Jtpccudts & C caprx ilhsp,lk-inuir. Situpi .autm m taitam molcm excreicit, uccanles vidcrim ctaliltic brachiihiimani^^wni proce-ros, ut arboresimularcnrur, & fupcrarcent-drirudinem equiris.

rurima: hie naicuntur babe Medicinaics, &: in.i^nA' virtutts, Oulcrifibus folll^a notx &: illorum Medicis, quos vocant *A/Jki*, *qui facultates lilanim aut celant aut [i.i.r^cadinoduiudocentHifpanosimaghi Hunt non tajitumab Indigenis, *fed* & .ib t lifpanis cumgravi aliquo morbo aiHigunturj &c imprimis ubi aliqua iulpicio eft hnufti vcneni. Neque vjri ctntum, fed & feinx qixdam hanc artem profitaitur, in c«que exec II Lint.

Lib. i. cap. i. Enumcrattresherbafquarringiilarem ufiimhabent in medicina.

Prim*, inquir, cir timofailla licrba quam vocant *jQuinti*nut/i*, ^ux non afitrgft ah Imino (iupra dinndium palm urn: tujus raniuh fc dilatant ad modum taictmli rtorum, (C dduunc£inguli in unicum Horem, figures*: coioris Croci in In *his dii* i *Kami*, Ffcc herba cvellit cum radicc» *UC* ebulhtur tota in aqua, qux calida .v.arts exhibetur; *Si* inter aliailliuscffi'U, ununicft,educere ^corporeqaemcanque (anguineai c«r« \ *afia* confitutumi: corruptum, cum maxima cmcacia;quapropter Indi vulncrati quonto-cius (iimunt hanc herbam, (lqmdemfanguinemqui per vulnus erHucrenonpoteft, educit antequam cot rumparur.

*/<7Mest,quam Hifpanivocant *Aibtpgt* (&:IndianiC*/fl») quiahabec folia familia Ocymo{iveBariIico,verumintantam. ikuiidin(.inanurgit, ut arbor vidcatur, *Sc* io-li j lunt fragrantillima; Hxc contuia applicatur vulncribns extrinfecus, *Sc* guttx ali-guocruccici{Ucminhllantur,&:miranik-s aim it tficcrus.

Term cftmibr gramims, adnioduin lubtihs *Sc* ddiecttt, neque reperitur ^n omm-bu: partiboshujut regtonis: uiiii illius eft admodatn mir.ibilis contra r'ebres ma lianas &:dolor« laterum: coquiiurt;inniminaqua,&itah.iuft.L miignitcTniundifica'ttanguin-em, introriumtjuc educit, ita ut xgn brevi teniporc perlancntur, uri /^piilJmc vidi.

MukaejicaHerea iinrhrcrbxvaldcdficaccsadverJiis dolores **tephriticos**, quxque calciilum ;: *velicatum* *BUi*, &t inptuiTi Opfllnnr. Qijcmadnodiim & alixadv. riuu dolotesSdadeos, alialqaciiuiccmodiinririitatL's quaniplunmas.

Siquidcmjamde herbis, capimus. *additum* ca qu.r alibi tic illis nadir IIR Auhi>r.

Lib. i. cap. X< 11. Invalle *Umps*, qua: dilrat aboppido S. Iacobi roillum q>'ode-cim,na&iturquidambt\ba,admodum t)t7mi,licettjus *Amptiusiintcincrl.* *ca-*
P *tis coloris n* .que ram Utte meant, & p. in ta luudfUpra pal *bi altitu* mem a for«ilVur-
) lafc granulis **anbufdam** (alii artivis menCbus cooperi**4lr**, **infar minutann per-**
 I j n', qttt (uper folia iJhdsttMgiilanrm, .iuc r **orequi** mcrnunkidit, aur aliquo hu-
 <>oreautvaporc,quemSoliniUregioiic(iUlcva5ciimalt:cnclfl-aut quodherbaipfa
 . . /

lit *qu*§ naturar, ut excludet aut prorrudat hunc humorem, qui a Sole ilccatus conver-
tKut ingt^nula *Ctiis*; five aurni ab hac, iivc ab UU cauU > aut enam alia hoc procedat
 Jucifcclus Jolum obiervantur in hac v,ilic, *be* Iupra hanc herbam, qtiain Indigene ma-
 .iiiiLi 1 jaunt, quiaialiuexftbonifaporis&delicatus. Ncicio an ad hoc **alludat** loan
 ncsdcLaet ind.'icriptioncNoviOrbis> inquaagensde Rcgfto Chili \$c uitignibus iJ-
 lms qualitatibus, poftquam illud ezreris America: rcgionibus prxtuliilct, adjurtg'i, in
 aliquibus vallibus hujus Regni certisanni tempcftatibus cadere rorem ir.i fpift* n i ut
 congelatus ad rnodum facch.ri,& fcrvjtus,penc eumdem ufum prxitet quf"JJ Manna-
 Idem rcfert Antoniusdc Hcrrera Chronographus, &c. -Etfane barciliiri fide retuli
 in deicriptione mea i led quod lic ab Aurrre an'ertur, plane aliud clK

Eodetn lib. cap. xv i. In tou ota **iiiiiiliii i** hujus rcgni crefdt **ooxdih** } herba inftar
 Cic'lorii,quamappellant*Lttu*, qua nafi.'iturcñipibus, utial<^1"-!inta.'e **itrra**, & verno
 tcrnporc colligitur,cum maxiincadolcbit, &cum Solifuetit expoitta ur liccctur, fiunt
 ex ilia panes granges qui pro deliciis habemur in iltis regionibus, Sc pracipue in ?e~
 ru via, Cuio Sc Tucumana, quu fervit adcondimentaciöorum. Nakitur hxc **betbl**
 in (iimmitntc rupium,quxaliquando extante man ,ahqtundo flitftibus operiuntTj
 quibus radices mnttuntur, e quibusprofihcauiis, braclm liumanicr.'.Iltitudine, quem
 vocme *Vltea*; hie prxciditur & paulifper igni admotus decorticatur inflar tlyrii lailu*
 :xaut cinanr , licet habeat longe alium laporem. Ex hoc trunco naicuntur aJiquoC
 herbxautfolliculi, pluiquam trespedeslongi,aut quatuor,fcx ctuniaut oc>o digi-
 to», appellant C</>jjr>ff, &furtr duai urn fpecierum, & licet lint quiiicni *jpu i'« & c^o,
 loris, tamen Indigenx magnam agnofcunt intcnilas dir'crenciani. **oaaa** bonas colli-
 punt in u^ Quadragdinx: & inurilesrelinquum in tnaai, quod illas abiblvit a m-
 pibus, &: expellu in littus.

Eodem libro i .ip. xx i i. Facium Sc potum e frudu, quemIndigenx vocant " *^JT
iu&: Hifp.ini *MalU*,qui haber rigiirarrir&colorem Pipcris i 6carbor qux illos tert, eft
 fetis **graotjis Jed** magis onufta (rondibus, & pouts ille valde eft gratus. Rcpentur
 liicquoque (Heircradetffd. i x. lib. 9.) fruerui arboris (iJvcfris , qux na/citur fl " " "
 du trigellmo /cptimo 6c dcinceps, quos Indigenx vocant *I*ghi*> 6c Cailcllani *M*
h* qui fructus funtrubn Sc milar eX]guxuvx,faporisadmodum grati f 6c grana illius
 func inlbr **Rcus**, nec lentiuncur inter manducandum: quaJitate lurit cahda& htca:C*
 hisfitvinumlonge optinmm, cUrum, iubtile, caliduuij&palato gratum, ventricule*
 amicum, quodque vapores capitis abfumat, te robotat ventriculum, ptomovetquC
 apperitum: deniquet.incumaqux tolerat^quantumvinum: colons eft aurci . . . i rtiC
 potcfto&o menfibus , forte 4: pluribus: Acctum illius /iipcrat acetum vun noftratis,
 Japore & colore

In toto diftrictu hujus rcionw rton reperitintur Vipcrx, Scrcpenrcs attt aha aiiinuii-
 tia venenofa, ita uc tuiivtsJiccatrecumberc (ub arbonbui, &£ inter herbas fevolt " " " "
 fine ullo dilcrunincaut mctu. Haud magis luc mvemuntur Cimices, quitutno, li forte
 c regionibus tranlmontans , ubi trequentesfunt, adducanturjhtun cmonuntur, ubi
 ienlcntt aerem hunc Clulaifem.

Eodem lib, cap. xx 1. Inter qmdrupedesammantes , **dometfid** &; quafi pc
 huius regions, cetn Cuiucuh, quos ipfi vocant %*\$** »&: mentis pro dclirns u
 V en.inttir illo<;mfundendoaquaniiupfbrumcavernas,qu coguntillos proi'redi) 1ra
 u .acaniGuscapuntur.

ReperUur & alia Jpecies Cuniculorum ^qui familiarcs funt, Sc variorum color'f¹¹>
 valdeque communes: keus quam illi,quos vocant y*/-ir,dubito cnini an alibi r " ~ in *
 tur **quam** in d>^#, vallnun **Chikmrtum printtbj** fiintcinerei cr>lors,&: pelles illorum
 maximi *->L>u:jrlndigenx,ol'(ubtilitJtem &: Ixvorem pilorum ad tachim,4:p
 cgiilirt " Ovi bus illis,ut v: !go vocant,Peruvianis,(ubdit;Uuirj illis fati: :mnlcs Sapece,
 tamhguracorponsqn , Uateverum dirfc runt color*, qui in h*icftld* huius inftar
 Rubu .Uii'numquamcicurantur. Noneft equisitaveiox qui adultoi airfiqui , poffit:
 junioru f c> " **admodui** (ft delicata, &manduc. tur rex, nj, -adulfiorum autem 6W"
 i: liccaA, (jedc reliquas fi perat carnes. ¶ Lec a nini aliagcnerantjpkicsBczoJrf¹¹^
 fimiquodam ventriculi, d : n iimixftwuantui contra venena4: tbcres **maligP**'** a
 robot mdum&rrei ocilly: dum co r. aliof^uci effectus: m -teru cqjgernerjiit'ji- (lii>t
 hrbx infigi nis virtutu featur vel: 1 atozc inflinctu al ftmtateni niendam, Jmir
 morbos

morbos & venena fupcrandum. Hi lapides inveniuntur in adulrioribus hiJcc anu-
libus jfttqincerdumtamgramles, iitunuinluliamattulcrim , quipender uacuai
du as fupra ttiginta. Experientu aurem *docet*, in regtonibus in quibus funt plures Vi-
bent, aiiiiqueScrpencsSj&animaJuyencnofi, piures gncrari lapidesi&: caufact
manifft, n,tm cumhx Caprexline tain veloces, Sc difcucraat in varins partes, vnc-
is illts animalibus nwgis funt expolitx, Sc ab illis lxiv, fcilnatic naturaliter ad her-
bas ^ d l c s . VndcinProvincusC*^ majorcscjulmodilapidejrepchunturjqum
in Chile, ^y ibidem orlcnduiuur multa: Vipcrat di alia aiiiuiulia vcnnofa,* quibus li-
beca eft C*flkuc/iigiBUI Si ad hxc cum chile magis fit habitara, non (lint Caprex ibid en >
tam frequet^ct,CKorn in Cujt, In quaProvuif ia & C mu] ti repcriuntur Lepores, quorum
quidam, quipp^IMntiir J^Hiriquinem, carnem liabciu, qualem PorcelJi ladancs.

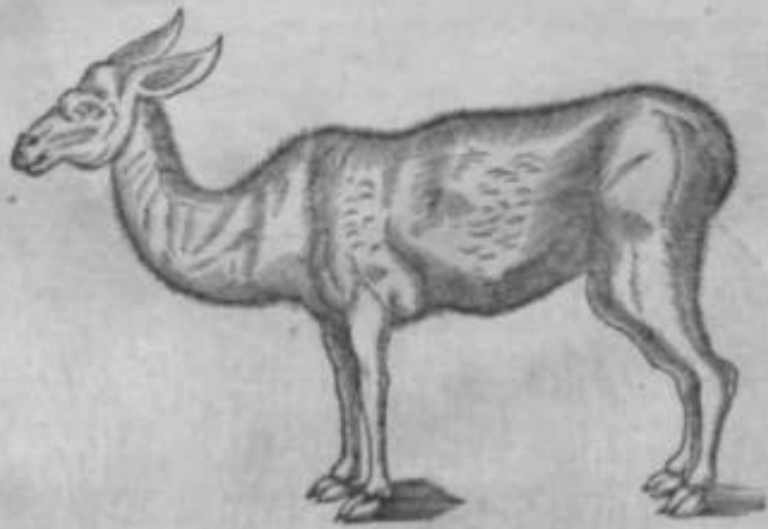
Qj um autem R§^jty:, cum Peruvi. i libi cohermina, id prxfci citu cominune lu-
beat, quod iimile Pccus Unigrum nutriat, licet pro Cxli & C (bli rauone nonnihiJ va-
riet, ut tamen corutn convenientia U difcrepanua melius cludeac, unam atqite l

terram iconem. ad vivam exprdEun. fubdere confultum luj: imprimis aim u, lri ufuj
inns terns auftanc OTi-Camdi : nan, licciranu^ radcomedendamcar.
«cm: tamen bajulando, & inprimis luu Jua prxfbiuiflt J, majoKm£u:ilcuti.
taic & imprmus longitudine; fa & digniute inter fc dilcr«
' d littetn

litarem Incolis praestant. Hic autem major Ovi-Camelii species *PM\$* illis dicta, quam primo depi&am damus, a ceteris differt potissimum, quod pesticos tan turn pedes in unguilas bifidas, piores aurem in quattuor divisibsunjjucscribat, & quod adf<1> adtridum villis lanx vestiatur, quam imprimis commendant. Ceterum natura l¹er¹ convenit cum icquenibus, tuuchaud dubmm fit unus generis animal tile, ni'it""* te intertrumque fit distindio ilia, quam observavit I. de Lact in tratibtu Ind. Occidental, ut omntno existimo. Sputum cjaactlatiir in vexanres t & scribit P. /Jonto d'Ovaglie in Hiftorica Relatione Regni Chile, vulgo credi in parte cm pfdl humam quam spurum illud contigerit, fcab:cin gencrari. Forma ad Cameios acccJont hx Oves, mti quod gibbo careant, carcerum longe majorcj quam Europzz &. o|en mque uliuiin Hifpanicam proccrx, collo oblongo &: rercu, nStufiflb, per quern (p^iam, quum iralcuntur, cjaculantur in illos, i quibus fc Ixdi opinantur; ^ • -o illarum paulo fit cio? quam Eurojj. ixarum ; cicules colore ut plurimum (unt cuidido aut nigrn, inrcrdum & cincricio | (ilveftres vco &: roonrenfes colore sunt igneo aur ftiivo; tonga, levi jtque adco nitenti hr. \ vefiuntur, qux prcrio Hifpanice fcmlonge /uperat: nam quum vel- Itis ovillum in Hifpanjis uno regali' venundetur (Hiipani autoris sunt verba) haruin 11 velkr. i auro xflimantur. Ex luc lana ccrti panni rexuntur, quorum /ptendor ad Camclottorum nitoretu quamproximie accecicre dicitur. Porro Ovibus httee .111- res perforant, & foraminibus innctunt funes, quorum attracti ca/dem regti"1 ^ cducunt quo liber.

Alcera species qux pene viliis rmda est, atque tantum modo levibus Si curt girur, cxlndu quondam Occidental! in Bataviam tranllata fuit; cujus ego defc ptionero Art. Mathioli hue tradutam, ut differentia fatius patcat.

Refert hoc animal partim Camduttup-irtim Cervum, adco ut refle quidem idiomaic fl<tfiiiHiiλ*r appellari p>fle crediderim. Longitudo totms corpons a c&- vite ad cjadam fex pedum est : altitudo vco a dorlb ad pedis plantam quati funt, & cotil longitudo a fc4pulis ad :emccm, duim. Opite, cotlo, ore, priktirti labii fcilTuTa jc genitali Catnclum fere refen. At caput oblonpu* autcs tubec cervmai, oculos bubulos. Antetionbus dentibiu in lupenon li carer, fed molarci utrimque habet, ut bifUca fere omnij, & ut ilia etiam Dorlb est Icnfiin prominente, quod per mcuriama pidote negirilum est- prope collum deprdb. bterttHis tuniulis. ventre lato, clunibus aJtionbus, brevi, fpitham* firre Ungitudine i quibus omnibus Cervum fers referr, d am et im crurtbus, prxfctio posterioribui, pcedit illi bffiki font > i p^ic diviura. \ nijri h*bcc actimiruros, quj circa jicdis ambuum in cra/Tam>beunt. Nam pe • hoc anmaJ, ui C^nielus, &: tctft< i p^o Ca- melo, conreguur. I • ubi thorax ventri connectitur, extubczat globui Pe^rore est jmpl. • o quo ncticio quid excremenu ^i^fn nature Tidetux. Cfi*
Cancllo,

Colli, cervicis, **pedbtis** & anccriorum cnirum.cft IIII albus, reliqiri vco corporis fub-
 ruber, vel ex nigro rufdeens. Roftro tamen crt nigro&amenoribus crmibus agcim
 ilbicancibus. Cicur ac mailliictuin eft animal, fed **frigoris** impacitrm, ut alia qtixad
 " : calidis regioiibus alferuntur. Neminem offendit: fed miro admodum ingenio
 ill ita fe vindicat iniuria. Nam ubi .ilsquis illud vexct, vel circa dunes opprimac,
 ndh calcibus aut morltbus fe detemiit, led voinicu vel cibi vel huraoris in vexantem
 retrötlmn cum impctu cjaculato, ob procciiifam **colii** longitudiiiiLjn, Salacillimum
 hoc cflcShirnal, id nnhi conjccturam tacit, quod, cum liii generis fcmellis (it dclhcu-
 ttnu, magna;t^{nm} pruriginc Capris (c commilcear, non camcncredJs.uc alias Capra:
 Hirco allciidir^cjoipiit, led **humi** ventre actubantibus, ita cogence animali anterio-
 ribiis crurib<fe* u!iqe iuperafcndais coit, noiiakcm, •fjliode recromingenti-
 bus animaliba!rtminiK%j^jftocelcs, averfis clumbus. Adco Vcnere vernalj autirn-nii-
 liquc remporc Ihmulatur hoc animal, ut illud vidcrim liumile quoddam prxfepium
 aveni rctemin coufcndiflc, genitakque illi magno cum murmurc camdiu confri-
 cafle, quoulque lemen reddcrei, **pttdmii** una hora rcplicatis vicibus. Non ramjen
 concepre Capra: hujufce animalis lcminc refcrex, quod, ut puto, vi coa&x illi pro-
 fitentnt concmuo balances , turn quod cum hoc animali carura non conveniat fpe-
 cics. Indicam Ovcm appellabat hoc animal, qui illud ad nos advexit, atqui a **Dofiril**
 Ovibus quaiicuin difct, tu ipfc judicare poteris.

F I 2i I S.

I A C O B I   B O N T I L

Medici Civitatis Bdtayü Nova in lay a Ordmani,

HISTORIAE

Naturalis & Medico

INDIAE ORIENTALIS

L I B R I   S E X .

I. DE CONSERVANDA VALEJVDINE.

II. METHODVS MEDENDI.

III. OBSERVATIONES E CADAVERIBVS.

IV. NOTJE-IN GARCIAM AB ORTA.

V. HISTORIA ANIMALIVM.

VL. HISTORIA PLANTARVM.

*hi quorum Librorum penultimo, Nature Animalium, Ay turn, & Vijäum: la ultimo
autem, Arborum & Plantarum Species mirx, Europis incognita,
ac a&Vrvum delineate, explicantur.*

COMMENTARII,

Quos Auctor, morte in LNDIIS pncventus,
indigeftos reliquit,

4

G V L I E L M O P I S O N R,

*In Ordinem redacti c illujlr&ti, dtque Annotationibus & Additionibus
Rerun* & konum ncejjirtis adaucti.*

I A C O B I   B O N T I I

D E

CONSERVANDA VALETVDINE,

A C

Diseta, Sams, in IND 11 s obfervanda.

PIALOGVS PRIMVS.

The Aeris qualitatibus > anni temporibus > dierum mtevyallis, ac ventis in Indiis hifcefamiliariter ffirantibtis.

IACOBUS BONTIUS.

ANDREAS DURJEUS.

I Bonti, quoniam matutinis xgrorum vifitationibusjamtempeftive admodum defun&i fumus, fi libet, camus extra pomoe-ria civitatis aliquanto longius dcambulatum, \vhkmm nondum Solfcalorecfuoacrēm prorfis excalfccerit, inter nos confera- mus, qualiDixtainhifeelocisprxcipuefitutendum. BONT. Bene moncs, mi Durxc,prxfertim cum quotidie videamus, in Nofocomionoftrhoc Batavico, nonfolumplerofq̄c xgros , jam i morbis convalefcentes, recidivas pati, propter malam dixtamacinopportuinam ,fcipfos in mortem certiflimam prx- cipitare : vcrum etiam bene fanos, ob eandem caufampericulofosmorbofincurrere > Hinc cnim obftru&iones frequentes vifcerum, Hydrops, ac denique Marafmi in- fanabiles; led cum Dixw confittat apud Vectres in (ex rebus non naturalibus didis, eo- rum veftigiis nos quoque inliftentes, nehcretici in Medicina vidcamur, Colloquium noftrumn̄nicmus. DURAUS. Q^uastuvocasresnonnaturales? BONTIUS. QJIX corporis humani fabricam non conftituunt, neque intus in nobis funt: fed qux exter- necaccercendaiunt, tit ufui humano inferviant- Tales funtaer, cibus& potus,{*omnus &vigilix, motus & quies, execrnenda &rctinenda, Aftechisdeniqucanimi. Dens igitur fini^ilatim nobis hie agendum eft. Ac primum > ut ordine cunda percurramus, dc aeris conftitutione dicendum, quum eo vel invitit mortalibus fit utendum, dum rcfpiratione & infenfilitranspiratione, carere non poffimus. DURAUS. Optime , fed quoniam aeris calor vehemens toto anni tradu , clima hoc quoque ficcum valde exiftimarim. BONTIUS. Minime vcro, immo aer ac in circumjacentibus infii- li\$, &C in Continentis regionibus, humidus valde eft. Cujus rei, quum plurinia Argu- mentapoflumadferrefatisvalida, vulgaribus omiffiSjhoc unumdicam, quod vel (ic- ciflima in his locis anni tempeftate, ferrum, clialybs, xs, argentum denique, citius rubiginem & xruginem contrahunt, quam in Europa pluvio(b , ac Autuñnali an- ni tempore. DURIOUS. Verum dicis, cum & veftimenta, arcis bene inclula, fitum breviffimo momentocontrahant>:&nifi ventis interdiu fpirantibus ac Soli exponantur* facillime putredine cornpiuntur. Sed, fi placet, explica, qualcm circa Bataviam experiamur. BONTIUS. Aer in circumvicina regione non admodum (alubris exiftit, turn quod calor &: humiditas putredinis cffeftrices ac genithecis, Phycis di- cantivr, turn propter ftagna &: loca paludofa hie frequetia , dum cnim venti cmon- tibu^Jpirant, tccidos&# craffbs, n̄c dicam , propter multitudinr.ip infectorum , ve ncnatos, vaporcs lupràurbemnoftram adigunt, ac ita acVeminficiunt. Itaque ven- cus è ^ontincenti oriundus, feno nobis cavendus eft, arqtff is prxcipue, tjni poftgal- liciniiAn è monibus fpirat, obprimarum vigiliarum tepid^calorem, acaperta inde in homine (udaria, fcucorporis poros, vchementiu\$,pro|>ta%btilem& penetrantem

A t

qua-

qualitatem corpus afficiunt, quam vet frigidiffimus Boreas media hyeme in patria: Hinc gravedines longiores, ac Catarri difficiliore oriuncur, quam in patria. Inetrabilisprxcercaruhus acrisnatura, miserabilem illacn paralyfcos speciem producit, qux *Berberum* method, mca Mcd. Indica nominatur, quo le&orcm **remittoj** DUR. Moncanorum quidem ventorum nobis naturam explicasti, vclim, ut lentiamferas, dcaurisemarifpiranribus. BONT. Eas ego autumo longe falubriores cretribus cflc: Caufain promptueft, qr. od illxfccridosillos acpalndoibs vapores Amge 2 nobisrejiiciaaeremque vcurrunt &expirganc; indefpiritusalacrioic!;, ai vegetio^{rCS} ad fun&iones peragendas reddunt, huiurefquequi in nobis (tint, i ptitredine conlcvant. DUR. HXC qux dicis, in memonam mihi revocant, qux deventis inGallu Narboncnfi, ac vicinis Hilpanix locis, ac in Italia in Romx ac Neapolisterritorio, montibus, (pirantibus, mcolis *Serttu* vocancur, quiblantiKiite* .;;<>i u minesincaii'' tos, adenas pra^ (mini, pervadunc potius, quam inv.ulunr, inde crebratin iislo Hxmopyfes, Phthifes, ac Aithmata, extraque Pulmonum vitia, lirpe incurabu¹¹- BONT. lea est, ut dicis, hinc non inconcinne *Horatmm* ccciniflc tncmini.

AfitutintpurumcantosjtmfirtgoramerJrrtt. DUR. QuumpotTOinoninibus terr.ti^c cis, quotannis inlignes in acrcniucationes in Elmcncorum prim is (**pialitatibusfcBO*** cur, ac proiisanm tempora Pliyiicisdiftinguantur. vclim uf mihi **cnamweU&ttdin*** illastcmpeftaniminlavanoftradcmontfres. BONT. Lubens feccro, itaquecumptorumannidccurfum>'in folaficccitateac humidicate, mutationcsinfigniorM oriancur in hifce locis, tantum duo anni Tempora novimus. Nam quoad mutaiione calor ac lngons ; calor plerumque femper est arqualis, cum Sol hic a linea *Equi-* nocbalip.¹¹ Angreccdat: icaque anni tempora, in ficcum, ac pluviolum i mus, qux nobis ^Eftatis, ac Hymis vicem fupplent. 9 u **RA** « s. Quando iE(Liccm incipit exiftimas i BONT. ubi perpetux pluvix cadere incipiunt: i tiiu Sol propior iEquacoric directonosferiens, ace man, paludibus, & ftags bes in altum cogit, incipirque hxcVmpcftas, a Novembr. initio, ac ufque in tium Maii excurrit, crxlo mm temporis ram irrteuo, ac tarn ptuiviofo, rum cadcriti cam contmuis pluviii, ut mioiuii mencefecundum Deucahonis diluvium E contra a Man irucio, ufque ad Oclol ris exinwn, (iccu plane Sc icrcnus pluviacototcxmenniura inrcrvallodecctdente, contrano plane modo. qiiam inPatra noftta, ubi recedente Solepluvtofus firmer, aoproinquance vtro Soleliccior evadit. Sed terra tamen his non obftantibus longe icracillima est, turn ob tons notiu cidentis copiam, turn propter temperaram macutini ac vci^crimi temporis na^ ram, quz Vens qualiutes xmulatur: **led** de co infra. Dim. utrum tempu* ann> exiftimasfalubriuscflit? BONT. ex dJ&is prudenti confarc debet. Tempus pluvioium leu xftivum maxitnc infalubre cenleri, quod mmirum aens **calor** Sc »^{um1<^} tas nacuralibtu **Philo&pha** piiirredinii crctctnccs men to putamur die, N JIH **am** t^{U^} temporis venti (**iiccdfvimaaitini**, acvc(percim, turnaens crafliocfac nebulofaco • ffituuo a-ftum areccnt, terra propter caJorem non terciidum **inhabiubdii** die ^ (cd de lus **do&c** ac ampliter philoloplutur *Ufefhus* * *Cefl** ex propolko L>b.Nacurali* W* diarum Hiftor. quern le^or curioiis adeat. Tempcftate porro anni iicca it ('etn acrc, utconvenit, corpora liint bene fana, ac turn venti ctum ahquanto tgidi (pirantes acrcm melius ventilanc &c expurgint. **Dun.** Vt exdictis intclligo, • **ibtem** ^chycm vicinitate. acabrentu Solis mctins, in Indurum itoc tract"]? * timurhytmem, cum in Hollandia vet aexftas florcnt, *be* c contra hie jtias clt. in parruhycrosac Boreas ixvmt. BONTIVS. Iraianc est. DUR. fed quid de rumintervallis, accorumtemperamentis iencis? BONT. DICI tempora hiccornn de divtfcnm in Maturum, Antemeridianum, Pofmeruhanum, ac Vciptertmii" fub quo quoque noclem comprchendemus. C^uoad qualitateUingulorum. M^^ nutnac Vdpcrtinum diei tctnpui(alubnusreliqu< .ncgotmaca&ionibus ac¹⁰mmo- da]ius peragendis est. Quod turn temporis, venti, c man &: montibus Ipirantes, v<util'iiu J>- tctngcrant: Vt autem amattituiotemporeincipiainus; Egotlluddenn'^{o!} quod a> hora quinta ufqqc ad nonam (e extendit, tumaurx molle* bbnde acte^{l-} tanperant*, A<. fi in HolbndiaMajalcj ventot (entires. Antemeridianum i nona ro ad duodccimam (eex'^ndit, quo tempore, Sole altum kandente, maumuszit vit, qm **temperanp^Uom** pofit duodctinum *vtkfte* ad qimtatn |vmendianar» i^lci- pa.

pit obauras e m;iri furgentes. Vdperam aucem ccrminabiniusaquarta pomendiana ad sextam, **ant** paulo id era vefpercinam, qua Sol fe condi t. Iraque, fi quid negotii gerendum litmtcrdiu, idfiac vc/pcri ac mane; anccmendianis j.mi commemoratis horis brogrefliis in publicuin plane vitandus, obfervoris violcnriam, quod tarn **manifeste** quilque fentiat, (c rum temporis magis quadrantishora;fpario delatifi;ari,quam (patio Jiurum horarum alio tempore. A duodecima porro ad quartam pomeridianam , **ctiani** liadcam ancgotiis publicis abitincri, fed tamenha: horx cam infalubres non lime, quam anccmeridianx nominatx.

D I A L O G V S II.

T>c aw accffat': ubide Qimibus, 'T'ifdbm; Fn&ibtu t Herbis, Okribtu j Tom, Tanc, ac 0>y^ e qmhtatibiis.

EXpoCtis acm India inliis oris qualitaribus ,rumaniu temporibus, horis dieiac VL-iuorumtemperamentis, vellecmucmilu tuam fentcimain dicces de cibum (unicndi tempore.

BPNTIVS. Lubcus faxo , itaque hoc in genere accipr; jentandum luciargiter, prandendum mediocnter, ctrnajivltimparum. non quod mcx o)inioni alios ir.i **ftri**dcalligarevclim, fed egomei judicn **radooem** reddereconabbr. Dit a It. u s. Ri-tioncm icaque vclimmiliidari. BONT. Eainprompm eft,quod **ccifi^awt** matutitu>, ob poftnodurnumfrigus, vncriculimclius ad digeftionem funt difpoliti. Pranden-dum porro nicdiocrirer/uadco, nedum mendiamur, **pleminque** ob luninmni calo-rcma]iL]uanciihimfbomachiisaiumicrite cibi gravatus, cnidirarcs, acindemorbos, hielblitorisiri,gignac: nani plitrimimocbiintndus **d&igidacau&gtgnmttir**. Dun. Hocadco **durummihj videniT] Encalidis** regiombus fngidos morbospra'dominari. BONT. Aftubi caufam infpexcris, tbrtafi h minus mirabere, quod nempc propteral-iiidias (pirituumper fiidores ac cutisfpiraaculacvaporarioncs,rnaTibra naur.il ia,coiu <>dioni cibormn infervtcmi.i, calore deftiaiancur \ inde frigidiores **ventricaliac** mtclh-na,obconcothicis **fagultati5** labctadationem,cibos omnino miicarc non valences,cru-dos ac inocros hmnores, ad me)enterium, dcinad Hepar, tandem per venas ac arre-riasin univerfum corporisliabitum cranfmittunt. Hinc quoque non mi rum c(1,popii-Jos ad feptentrionem fitos, vivaciores longe efflu/cc mcridianisgenribus. namam-biens frigus, per antipenrtafin calorem ad interns cogir, hiiucftquod **Hiptxriies** eciam dicat, **ventrcshyeme t/ecnidieres**, ac alibi **frgptmibycmeLrziMtQetbtittimftit**-mat. DUR. Satisfcciftihuic(trupulo,vcinamus,ftplacct,adgeneraciboruin lucuti-lia vel refpuenda. BONT. Age uthoc fijt, imaginarium **dbiappofiaaa** prandium, quiancmo, quod fciam, nos hodic vocavit. Y)0 a. Dummodo nc Clumrlcontes e nobis **facias**, qui venro vivere **dicunntc5**, (ed talib. BONT. Bona verba, quxfo, alt ejus loco aures cms [cpidis Icrmonibus **opptebo**. Iraque cibos primuni **per** ihills difrnb'jamus; ac prime loco Girnes in conliderationem veniant; carum itaque **fe**-luberrima: June i;.dlin.mim , tjuibus **httc** Inliila .ibund.it. Aves montana: ac (ylvc-ftres, i]u.ils dint **tmxc5**, tolumbx, cutuxniccs, & mmntiures, utlunc pallera, fringuillar, turn rcedulje (cu (clopaccs, nirdi, qua: omnes volatiliu **bftciesnoUi** abundecampiac **(yhxfulpedica&e**. Dcin anates fle anfcres, **Sc** carterx aves aquatt-les **hie** earniurn **bonkate** prarllant. DUR. Miror, te hare aquatilia inter (alubres re-poncre tibns, cum m P.uru inter infilubna ainnenta numcicntur, quod mmiruni in **Qagnis ac paludibus** verfantia, liino ac **alga** ie inguricent. BONT. Fatcor & i. **Et**: led hie longe tit.ilia ratio, talcsenimaves nonKicindaems, nec paludibus ver-Tantur, **fed** iiproriicntibus riuviis, undecarnes jpiis longe **tneliores**, pr.vtercilicrc domi ipfas alere Oryzaac panis frufhilis, ac turn **carnis** tam **ddicatz** evadunt, **at cum galltinun** ac capomim carnibus contendere pollinr. Sunr prarrcrea **hie** frucs, ac ardex, qtasquoquecontemnere non licet. DUK. quas comesporroin (ccundobo-nitatis gradu locas? BONT. **Caprillas**: n.im **aboribos.^oiJttrpcnarianhic** ab-f-tinc ndum eft. Dcinviruluus ac bovirus, & **illasquidein** pr^ftantiores **habemus** luc *crsac (j^cftres. Bubalinx carnes non funt omniio < ntrann **ndx**: CLI lu<; juven-

ciil.-isinteUige; lumvccufts'propterinilgnemnervofitatem'orrirtimianialisvi
 tacos *PliMtini* paiafiti deuces admitterent : D u n . Sedquidde t'eriniscarnibusfertis?
 goKTius . Haud male mones, inter has itaque prarftant illtmas cflc puto aprinas,
 cum *Sc* porci domeftici hie optirru liuit, ac facihz concndionis, iccus qu.im in patm
 nam *U* aegrishic liulla carobenc pralcribitun Cervos deniqite tut feis) hicquarn plu
 rannshabemus, *Sc* liasomnes ferinas carnes milires &civsciclopctis afcoccifaibuc
 in urbcmquondievenalesadferunt. D U K . Itaeft:fedomiiliscarnibuftanfeanttiS »
 pifecs. B O N T . uthoc commodius fijt^hftnbuemm pikes,inmarmos,ac riuvunles.
 Inter martnos (meo quidemjudicioprarfktjtfcpilcis,quern *incUx Cts* vocancq"¹
 e cyprinorumfax-mlium eft genere < quem noftn Holland &tCfH brarTrmg vocant)[^]
 quique ratn grandis aliquandocjpitur,ut&: Aid him caL
 mulnc hicAJellos major es iftos ; quos CnbftjatI Bel; Bo VT. Capi"¹
 hie quidemfpcciesaliqua eorum, quamnautici fodi noftn [^]*MOB* ^jUfrftlt vocant,
 obnigroliii{ iavacuteparfosnarvosacmaculas,quales habuute [^]*Uendancjus* nomi
 nisruutam dicunt. Eft prxterca hie magna quanntas pecroforum qrprinonrai, hgru[^]
 vana, lata, rotunda, oblonga I inter qilos excelhinr u, qiu rubri font tuloris-[^] ⁰
 quoque delicatillimos lubenms , quos *Btlmta* in obfervationibus fiii I . * . ⁰ ^{d d c n}
 bic, qiu nobis hicpercarum loco funt. Capitur prxterca SaJmonisquoddamgenus*
ICJH B*nd* Malaii vocant', quodBandenlempilem ligrjhcai, qui.nhntonbus f)⁰*¹*
 Liht creqitentuscapiarur. Certeprxter eolorem aSalmone nondirtert, q[^]i m hocp»c
 albiifeft,inS,ilmonccaro rubri eft: fednoftrificcorisimtcarnis.ac . . . . . J-f[^]lubri
 res, li *Flsmor^Uvaws*, quiomncmpiciumpinguedinemprofitetur malam ellc,pr[^]
 Anguillarum.quxlitpdrima. Dun. Qujdde Auratis,Corcovadis, BomusKJ"[^]*
 nus pifcibus fends; BONT. Omnes hos cflc ctbynorum ac dtlphmorum
 turn ptopter lurationis fummam velociratem , qua expands vclu navij,uHcm
 tranaunt.ac etiam e man exifiunt ad tres quatuorvecubuos in ahum, ut venci
 rudinesaquancos.leu pifecs volaticos diiiiosqui etiam lunt bom lapons.ac dei
 Alccemaonmalcreferuntnecforma.ncciaporc. Caricrum *inw* dclpmnos
 main fert Aurata.abaurco colorc/MtMALulicaius dieli,c«Knfunt canw d
 proiu ^{concoctudifficilioris. Samit} i imenwomcutobenecowreiriuni, quum
 inqu: i.ann I *CaCS Craetm Cclfm*, non opus lit cxqlmlta dixti. U ui
 UMU» piilibusmanim; anillosomninoobliviotutradcmui. BONT. unmo •>
 in hoc cram, ut ipfoj hoc ultimo Uocdervirein: mm extra controverliam cia
 morum piJciumiuntgenere. TaJes inter prxciptos funt. Rhoinboides, Lincu
 Rhoinbi,quorum RJmmboides optimi inter pitces lunt nun iinciiti idc
 aculim RBioImu,quiddoccom(Vercm dclicusappu iRoianoselle,
 turn cepcrit lugenioibs HmMtt Satyr. Uluiumam in ttuddia & Dug
 tempota qacuLIL R,u, lubemu, pfferca dmUEM iC U v«, quxquu j
 eo raeliores concodtt i i vctuftionibus cninjubeo ablhedum,ut de Umis,
 pifcibusDanm/qui jcuuilimisiuis dcnbui toAradaa^ipatiJ tarn mulwft
 bus temere natanabui cx.tmm mculere. Piilnuca marina, ip& ChIDCnfibuJ pK
 busconrnciubus, vencoium c tranVeria cauda cnalcens telum gctit, quo auu j
 cduUw-a . . . . . m!alubm,acJaibdio(x,idcoegoannenibusacMauni,q<¹
 avide vclcantur, fuai delicias reliqucrim, contcnrus fijpta coimnemoratis Neptnn'^j ^
 conbus ,qt *coiPtidium* vocat. Uu K A u s. Marims pitabus vidcor jam artatim U ^
 tusi velim imlii rluvuulci etiam apponas. BOWT. In *me* non cftmora. Igitur p«[^]^^
 loco iniiu *K turrit Carpio , <cu Cypnnus rotundus, quem ego came, acguftu me ^
 tern ellejudicopauis, ut ^{wre} t j U | f u m fluvns, non in llagni* ac poludibus, ut >!
 nos pier unique capitur, i, ut. quod diximus, Aiutes luc prxftjntiotci funt.fic & Wl
 fees obrpxdidam caufam bttdabaliora I net jpiuntur, neccnim wnlimouro Up J
 Tam inlignipetro mole iliquande capiunur, cute Candida , ac cirne dcuc»
 ut uiml ulterim iddi poffc conKdam. Sunt prxter hoi lupipike* in alvcii »^a
 rum.quos proprcreanum toi ^{ds} (itll riuvutiics oumtxare debcanij ^{Li}*
 h xre o: fed certe trugii in mar. ^{capitunt}, Injg,u mole • ^{pllc} II [^] ^{IVC} • " ^
 eluiVuviiTimo. Mugites live ^Art)m> / acca p Jbtimfpgcks,goamobcoua«^o*S
 nali DafucosappeUantacolxMerx m Hollandia, ac vernaculo wcabulo " " " " *
 ladigitant>hie affarim capiuntUi, iu ^{at pauperioribus ciuiu ioobon} ^{redant. Ha} ^{daz}

HIST. NAYVRAL &: MEDIC LIB. I

dū* pificium ſpecies ſtatutis temporibus > ab O&obre nimirum mēſe ad Aprilem uſque, propter pluuias quæ ſalfamaquam edulcorant (namhi piſces etiam in alveis fluminum capiuntur) , pingues ac ſuaviſſimi ſunt. Sicciori vero tempeſtate carne ſunt ſyſioriaſcipino<x> Alburni j&OO^titt prxtrea noſtratibus ilmilis hie in fluuiis capiuntur, bohi ſane ſeporis , acnutrimenti. Congri *Congerael* quoque inſignes aliquando influuiorum orej&pius in mari videntur, unde eos potius inter piſces marinos locav&trim. Inſalubrioreſjam porro piſces enumerarelibet, qualesſunt Anguillæ, quæ cute ſunt ſuperne nigerrima, ſiſtus focde flava, turn etiam cum hydriſ coire certiffimum eſt, & quamvis plurimieis ſuaviter utantur, ego tamen ob pr&di&as cauſas ac propter nauſcabundam illarum pinguedinein facile eas contemp&erim. Eſt pr&xtrea piſcis quidam duriff&mis ſquamis obſitus, quern *lennCabofch* Malaii vocant, ego à figura, *Sc* capitis, ac ſ&Wi^ai corporis, Mugilem fluuiatilem dix&rim, qui in limof& h&ret fundo, ac originemſuam nonobſeure Tapir: Habemus hie porro Tencarum ^fflt quoddam genus line ſquamis, pelle l&vi, teretes, cum duabus pinnis, ut Anguillæ, ac capiuntur hie in magna copiaſti piſces (quosnoſtrates&capite bouſonis ptipt&flTI vocant) ſed ego, ut Mur&nas fluuiatiles omne id genus cupientibus non inuideam. Poſſern jam alias piſcium ſpecies enumerare qu&plurim& rectant, ſed quia non hiſtoriam: *led* tra&atum dediara indicaſcriberegeſtio: ideohis contentus, caneros tantum acaſtacos, oſtrea quoque, ſquillas ingentes tibijam apponam , quæ omnia pr&xter reliqua oſtracoder&na, hie delicatiſſima ſunt. Turn teſtudines amphibias addo, cum oviſ ſuis > ac carne ſuaviſſima, ut aiunt ii qui de iis millies ſe guſtaſſe glonantur: ſed credo, l&lbs ſafnemſecum, optimum condimentum, attuliff&e, ego teſtudinum carnes inter medicamenta ilia collocav&rim > ſeu mavis alimenta medicamentofa^^ffx Phthiſiſ, Empyematicif&que conveniunt; quia glutinoſe cum ſint, pulmonibus con&blidandis conveniunt.

D I A L O G V S III.

De Oty^a, ac Tarn in Indiis. DepotU, Vino, Arac> Depotu ex at&na> Saccharo > Tamarindis concit&mato. T)c naturalibus liquorib&ipotul&ntis ex arboribus depromtis.

D V R A u s. Quoniam in his locis Oryza coda pier unique pro pane utimur, v&elim ut mihi narres, quid At hoc nutrimento ſentias, pr&fertim cum cibus (it ſolidior, & quæ tanquam baſis ſuſtinere debet reliqua alimenta, ne in fundo Ventriculi fluuant. BONTIUS. Certe ii id, quod res eſt, fatear. Si tritici (ut ſolet) copianobis&elaponia& Zuvatt&cadvehatur, Oryza libenter carerev&clim, cum è farina tritici panes hie conſ&ci patriis bonitate non cedant, & melioris (meo q&tiid&em&judicio) quam Oryza (int&nutrimenti: ſed ſi tritici adſit&inopia, turn iſta eligenda eſt, quæ colore ſit candidiſſima, &qu^emanu contenta bene ponderet, & colore quaſi ped&picua cernatur ; ſed cum exco&a eſt, antequam ea utare, expeſtes oportet, donec refrigent: pam experienda conſtat, calidam Oryzam non ſolum noxiam eſſe ventriculo, verum cerebro, ac univerſ&b nervorum generi: hinc quoque ſit à vaporibus craſſis &ficcis ex hoc cibo in cerebrum elevatis, nerv&bs opticos ſar&pc in tantum Q&bftrui, ut excitatio inde oriatur: de qua, & de&jus curat&us in *Methodo mea med&ndi&ndic** ex proſ&ſ& agam : hinc etiam non facile videas Iavanos, ac Malaios c&dere calidam Oryzam, quia&ndi (ſiquæ gens aha) fanitatis con&ſervand&xf&funt apprim&ccun&ofi, inde ſobrii exiſtentes, ſumme exadam dixtam obſervant. Du R A U S , ſed heus tu.' nobis nimium ficcum in pidura&convivium apponis, & interca, *Kos miſcri *rem*s, nee quod fotem, habemus.* Velim potum nobis pr&beas. BONT. Haud male mones, nam &c mihi&oquendo fauces ſ&blito (icciores ſunt, v&rum deſſuente licethobis accip&t^11^ nian&Tul&trius ha&uoris ſu& nobis non eſt copia, ac primum de aqua pun&ſi&ma , ac ſim&D&ciliffima ſecundum elementum ſuum nanvum agamus, namque hæc potio etiam nobis cum r&ch&quis animalibus eſt communis. D U R A U S . Quid igitur deſſuio hoc Bataviam noſtram interfluente cenſes? BONT. Aquam cam qua&litate quid&ct&non&ſe nr&alam, (i ilcius è riumine pctatur: rum in orr Huvii propter affluxum maris, ſalf&edine

HIST. NATURAL & MEDIC LIB. I.

riffimi fimul, ac aftutiffimi bipedum mixtis Holothuriis inmariflu&uantibus parant, qua: excrementamans Belgx <fial(fn vocant, caque tarn exurentis funt caloris, ut folo atta&u vcficasin cute excitent, atque hinc exulcerationes pulmonum, fanguinis fputa, tabes, ac mors ipfa adveniant, atque hoc eft, ut *Plautus* ait, quod homines hie i&m brevem vitam colunt, cum, infta* ftrigilum, inteftina abradant, ac exedant.

DIALOGVS IV.

T>e Totionibiu naturalibm ex arbor ibiu depromptis in India ToWat, ac Saguërdictis, turn de Ifquore nucc Indica contento.

DV R. In omnibus his mihi abunde fatifecifti, jamfententiam tuam explices velim de liquoribus iftis potulentis, qui vel ex frudibus arborum, vel ex ipfis arboribusdepromuntur. BONT. Scindumitaqueeft, treshujus potusefle fpecies; primam, quæ continetur in Nucis Indicæ cavitate; fecundam, quæ è floribus ejufdem arboris clicitur; tertia frequens eft inBandaacreliquisinfulis Moluccis, quæ defillat ex arbore non abfimili Palmas Indicæ, ifque potus indigenis *Saguër* vocatur, hæ tres potus naturalis fpecies per totam Indiam admodum familiares funt. Ac hoc in genere de iis didumfit, ipfis frigida qualitate excellere, ac proinde nervis &ve infectos, fiquisnimiii quantitate iis abutatur, prxfertim corpore per exercitium aut Solis ardorem excalefido: nonfecus ac vidimus fxpein patria noftra, fiquis arftate, vel oriente Canicula, curfii defatigatus, &: {udorepçrfluens, intçmpçtivecVwjftis a vide frigidum, vel ladis pçcilivum haunat, ipfum in momentancam mortem incidiffc, vel fumum vitæ periculum. Itaque potu ex his arboribus parcus eft utendum: namconfat, frequenti illorum ufu, prafertim liquoris *Saguër diSti*, non blum diarrhoeas diuturnas ortas: fed &c paralyfin, *Bcriherii* didam, hincnatam dTe. Hinc eft, quod in Banda, ceterifque Moluccis infulis, prxfç tim quxnoftro (ub funt imperio, plenuc homines cachedici Tint, ac foedo colorcad lutcum vergente, & vix unus, aut alter è noftris Batavis paralyfin prardi&am effugit. quod & norunt Lufitani, qui non fblum in hoc potu: fed in reliqua omni dixta temperatiores funt, quam noftrates.

DIALOGVS V.

*De Aromatti, ac de ufu illorum. Vbi quxdam a Cjarcia ab Orta, ac cateris aromatarlu fçriftoribm nonfatis liquido tradata explicantur.

DV R it v s. Cibum jamacpotum nobis affatim in pichira appoiuifti: fed fimpliçem, ac nullis condimentis imbutum, cum tamen nullibi copiofius aromata proveniant quam in lava. BONTIUS. Quam tu delicatus es i an nefcis naturam fimpliçi vidu cflè contentam? vcruntamen, ne videamur carum rerum per negligentiã curam non gerere > in hoc te non deferam. Ac de Aromatis dicam, non quod auditu pçcepì, fed quod fenfii propriè ac vifu verum effc didici. Piper primum attingamus, cujus qualitates cum per totum orbem noti/Timz fnt, non eft quod plunbus deo hie agamus. Certe Convolvuli eft fpecies, fi modum crefcendi relpiciamus, nam arborcs ac bacillos eodem modo, quo Convolvulus, fcandit. Condiuntur hujus viridis racemi, (aam ut uvx Corinthiacx crefcit) muria & cacetoad orexincexcitandam, ac cum carnibus affisaut ehxis ^pponuntur, eodem modo incolx condiunt radices recentcs Zinziberis, Galangx, cum frudibus *CMangd*, *CAT amboU* ^*Billingbing*, Curcuma, turn Cucumcribus primum adolefcenribus, Mejonibus infugçr, ac Pponibus, q, jxnobis Capparum vicem fupplentac Olcarum, quanquam &: hæ dchcix non denciãnt, cum quotannis cas defiderantibus fatis copiofe hue è Perfia, &: *Strrau* advehantur; ridiculum porro eft quod *Garcuudb Orta* peculiari cap. refert, d copione lavanorum ac Indorum de Piperis qualitate, Ipfim ninyrum cGc frigidum. Credo ca ratione, quiquidam ropluftxolinugnem frigidum, ac glaciem > & nivem

Univem calidam esse affirmare auri sunt: quibus ego cum Arilrocelo rdbonfum vr Inn, Ibla experientia contra hos incipros allertores clic difpurandum: nil) Forte vclint **calorem** n.uivum.nimioejus uluForaspellit,& incus dcbihtarii ac hocmodo corporis tenipncm vcllis rigidam mutari, **Sed** Indi, credo, cum altenonPlulolblian-cur. Idem quoque mdcdc Caryophyllis, edenynodoconditis, lainuiH. **DUK A** u s. QuiddeMaci&NuceMyristicacondicalends? **BOHTIUS**, Iis,ego dico,parcius in his regionibus elicutendum. nam ventriculum lua oicofitacc ac pinguedine gravand mm vaporibus ad cerebrum clatis ibmolnciam *Sc* stupiditatem inducunt, iinmo vidi ex nticis Myriflicx nimio ulu, aliquot non parum perklicatos clic, qui p[^] diem unum atqucaltrum,nonfccusacc4ro eorrcprijimmobilcs, & muti jacuere, certitlimoindicio, cerebrum *Sc* nervos non parum male affectos esse. Porroecorribus vitidibus Nucis Myristica: in Banda inlula coquunt pulicem. taccluro condiunc> ac turn (aporem rectl-runt acidorum pomorum ne coctorumin patria. *Scd* &C nos in lava ex coi ticibus lalitis ejufdem **Nods**, pnmum aqua maccratis, non infiuiviter limile condimentuni conticunus; expentia quoque conftat, fomnum acccllere, idcoquccautiusco ucendum cenfeo. **DUR** ^ U S. Itaque, utaudio,nimium in cibis Amamm uluin non laudas; **BONT**. Itacft. Cardamomocxcepto, quod blandofuo calort-, & naturxnortrxiamiliari,mafticatum,nullumemp>*reuma vilccribus inunt-CrelbiccopiolehicplantainIava,&:multenbusMalaicisnrcquenninuluelKcondi^ ndis pilcibus,ac carnibus clucis. 1)u **RAILS**. Calamum Aromancum, qui tarn familiariter creft:ic,nonneinufiinclinacilcaurumas? **BONTIUS**. & qindemcomniodiirime, quamvis *Grtrm tb OrU* ill ius, uc &: lunci odoraci, nullum in Imiu uium agi lain liibftcinendis equorum cubibbus; vemm, li tarndihgens fui[^]ct in riin.itults Aron\itumquijiciibus,qu.im perlpicix in Iegendis Medicis Arabins. nondebuuTcccommoditates carum plantarum ignorafle,nam per toum Indiam vix juices coquuntur, aut carnes, quinfafciculuscalami Aromattci, aut lunci odoraci,i^{is} injiciatur, ad gratum laporem, ac ventneuli non Ic vein corroboratinnem- Idem de Nardo, qua: m momibus erdcit, cftojudiciym. Hxc quoque aceto infulii per aliqu^oc dies,ut Bores Calendulx exiiccacx apud nos,pucrdmi Be corruuoni humorum egre gtercliiht. I^{lt} vicidemNardum hattaiusnonvidi,quu morvto bk uiatucilii obis ftint propter Tigridum mibi tVcquentiam flu prxdones lavanos. **DUR** A u s. Di<ra antea, etiam Curcuma; **ndtecm kicoqui** obis. **BONT HIS**. Rcclequidem &: luⁿc radicem *Circus ib on A* vpcat Crocum Indicum, non quod Croci Bntonnici fiJanu cis nmilis lit: led quod fhvo eolore tingat. Eafdem radices quoque creicntes, quia **GarC** iis non viiit,putare ic ait (inc noxa intracorporis fumi poiTc.ejui rei audacter f non- (**bean** me do ,n.imqutplant.immillicsvidi, &:altbiargtus defcnpli, non folum ciba LKilicrincoqui aflirmo, led cgregios ctia in ejus ufis in medicina alio volumine oitendi,atque **WCC** de Aroinatisdiiiahic mmeunt. **DUR** ^ u s. Perfrpe **initatu\$umM**- laio•, ac Iawnos, turn Cluncnfes quoque, Mandragorx iftius fruclu, quam Luuita/u *Pome £\$7o* vncim, tarn avidevdei, cum tnlummo gradufunt frigida. **BONT**. **BO**- navciba,qua:lb, an nekts, coi addere tniLtum Riotu American), quod/o£iCAR/j^u* I an vo tint, qualidicas, Piper e Chile, Brafilix concernixrcgione, **ttaalcerius** ^{um}- mua frigiditacin, akrcruts exceifivocalote temperanc, aceto,acoleo (tipcrtnFuWi non nule cum carmbus, aut pikibus allis comedunc. Suntqiu malhcatiomi iftiu* ***' cmtitaj ^{ueveru} int,non k^{usa}L^Titnigatores ifti Nicotianx.Quantum ad mceoW^{11*11} **ubenca earcam**, n.imdum anmn gratia idem tencate aggrellus clicm, totum ^m>^u palacum ac iin^{KIU}incxcoruvi, a taufitaitiusRiuru vi, lunc vidac cft>qiintumf* ciac conclucrudu.

O I A L O G V S V I

Vc Fmdtbu., 6nnHgnuOkribus%Mattariisberbuin i ana.

D V R A U L. Quoniam «iwiwmni nostrum jam ad finem tendere videtur, sine bellariis credo hoc non dimittes. **BONT**. Nullo modo, itaque a fructibus incipiamus, quorum non parvus est habendus delectus, optimi enim inter eos sunt, qui gustu sunt astringenti, pejores, qui laporem dulcedine fallunt: sed, ut de singulis

gulisaliquemfermonemgullemus. Primi nobis oecetmint///Mf&jdictifruetus,qiiii
 altiilimisac expands arbonbus crdcunt, forma Quercuni noftratcm non male > semu-
 ilnis; **qui, dam** immaturi, acidtflnvii iunt faporis, undc nobis demtis corrid-
 as: nucleis in medio, puls coquirur (aporcaacido, pomaacida, Sc uvas crispas **codas**
 fequisyeIcxquq (uiliinjiguftus, (aporis durt(;rentiillftrctLir:
 qui *ttu&is Manga*, hocmodopra-paran, **vcncricula** &: interims corroborandis con-
 Limi, niaruri minus funtfalubres,/edtarncnii quisiis parcius ucicur, millam noxatn
 in&rent. Dun.. Dc**Dudonibus**, *IMCU*, ac extern echinam firw hbus, quid lentisi
 BONTIUS. Durioncs ob furtozem Allium retrentes, pnnuim **guflagtibus**, tator
 tai diol i iinu fe naultabund, tamen finter&tu&us jilberrimos Indicos cos mcri-
 toi **repono**: namdiuretici Jiinr, *Bi* ludoreis cliriunc, rum flatus dilcuuunt, tamen iini-
ma quantcatccos qukfiimferil propcx cahdani it liccam, qua prxditi iunt, quali-
tatem, inflammant Jangumem &: **bepar**, puftulaque in facie excitant: itaque cos re-
 ponamus inter medicamenta alinientola, dc quibus in Mcth. IndicamcaMedendi.
 DUR. luud dirliculter **mih**i perludcs: (cd quo gradu locas Ananas fructus fapidil-
 (imos ac odoratillimos / BONT. SI qualitates cscerx /upradiclis a re **re/pondrent**,
 nobiliorem tiruclum in toto orbe terranmi non nafci contenderem : fed ram ero-
dentis ponro font qualitaus, ut liiccus eorum, clialybem, &: ferrum crodat, undc mfi.
 vino, autaquj per aliquot tempus macerentur, palatum, &linguam cx,con.int, ac
 hornbikniCholcramJethalcmcqucfopeDyicnteriamercant. DUR jtus. /<jf<t*,pu-
 to, **fapot** **dolcis** conunendabit: BONT. **homocgo** illas maxime infalubrei elle puto,
 cum carnis lint tenacis ac durx, *Sc* quar incoclar &: **crudz**, at ore aflumuritur, tere **per**
 alvtfm dtjicianrur. undc etiamcrudirates in ventriculo, &intrftinis gJJ;ai*et, qux
 niolcitas, **diuturnafiqoe** Diarrhoeas creant, dcin Tenrimum, cutia'pc Jiicccdit moi
 ra Dvicnten.i. DUR. **QUI** fi'udus iinnt ergo, quo* mox ob Jllr ichor em i.iporem coin-
 mendabas? BONT.II Tunt primum **lambstnidus** **vocad,pulcherrimo** exalbo ad put-
 niircLim vergentes colore. (iporc ferme, uiCaprex vitis, ut bene monct *chrijieph*,
a. Cefi*, afringunt velic'menttr,ac proinde Dynteris &Cioleris accommodatum eft
 remedium, dc quo alias. Adfcmn ad nos pra:tercafructusquidam,Zrifw<j vocacus,
 quiracematim ut,uvx,ercleic, rotunda plane figura, magmtudincPnmi,intusnu-
dcam habetj qui vdticur came alba, & laporis vinoii, qualis fere eft in uvis urnus
 in patri.i. Huic conlimilis ^ultu clt truchis,Iavanis *BOA R&Mpeut* vocatus, quod ennem
fignicac, quod cortex exteme fructum .imbicns multis capillamentis (it prxditus,
 nucleus plane linnlis **eftpraedifta** *L.twtur>i*, ac qualitate fripda convemunt; cortex
L&mium **camen** (iiccum laccum emirtir^jui amarus valde&torrofoivus eft. datur pr*-
tercafrufhis hiiltmbing indigenii di&us, forma adolrfeentis primum **parvi** Cucumc-
 ris, adco acido(aporc,uracorem jplim dicas, in **quoillud** miri oblervarur, quoui li
 ab alits acidis fructibus **cuipiam** obftupelcantdentes, iibus tructu comcliisljtjm **acot**
 abfcedVru,credo ca ratiOnc, qui in aftc&ibus prxcer naturam major dolof minorem
 obfeurat. DUR. Quid tibi deFiaibusnoftns Indiusvidetur! Bo NT IUS. **HOS** tru-
 ftus ?r. *Aipim* Muam vocayit, Mabn *Bunim* indigitanc, lava in I /ang. **pbre** qm-
dem grato funt *Sc* **pyro** noftro armulantes, qua: obdukoreni B.uavi ^HiliflirpffTfil
 vocant: hi fructus (i crudi comedantur, rlatuoli admodum limr, & nault.ihund;- , **tuide**
 miolitis ftomachuni **fiibvertmt: fed** melius comeduntur cum pane *St* Ory/a coct.i,
 jurtcto c.ilco,alias qtiis facile in Dylentetiam, & i*fi congenrem Chnlcram,uTcidrit.
 Non (ecus ac fi in **GallJa**, aut **Hiipank**) quts, qui recens iltuc advenent, uvis'line pa-
 ne (cartanm inprgircr,na:ille certocertius in Huxum Dyfenteru.unvtiti.ict. Hi tru-
 ctus Lim ovi^ f nL'i in (artagine multo (ilubriores (um,&; rum Piululius, Aflhniati> is,
 t£ **extent** main pectons admodum utiles iunt, turn *cxim* **knpoftca** inrlammatorios
 tumoresquolcunq; ailnaturicatem pcidiKimt. DUR. Aftubi rclim'iiis5i/<>p*/?i"»,
hmfo, & CyUoniaBengalcnfia* **BOM TtuS-** Ego caprobt!brnsic-Jerv.il>.iin,utli-
 mu 1 cum **Cbiftcnllum** potuTaf vocato, *He TikU*aponibus dicta **couviriuni** rimremus,
 t.quo^jliiLmorii **eft,ut^y/i/y*>»^vobisappocrcntis. /iw/^tqittirpnniuniarhureft**
tiitudtnc Pruni,& nifi quod paulpactttiotibus lit toliu, mti **plane** relponderet, fio-
teru&o i *ntihi* [nilcbcrnino,excandidopLirpi)rafccntjs colons: giilhi lunt ^itr'iftgen-
 ti. & l^orc terme Vitium **CSpTObi** rckrunt, (**apote** itaque **Minw pndbm**, q<*<<<<
 colore piomiuunt:lili: idjr lunt **oacurz**, ideo ielrujiibus utiles. livcab csercicio,live

a caJorc icbrili, Cydonia BengalenGa dcfcribit *Gurc. aborts*, L i r. cap. x i v. Itatpte de Us
hoc can mm addemus,quod lus Pyrisfcu Malis Coroneis cximant nuclcos.ac toros S "
charo.vclmuria, &accco condiant, qux ad nos ex intercepts Ltliunorumnavi
qux Mataccam verfus navigant, a Sirate , *He* ora Chormandcl. Nam null.:
mimdoiuafLucviccondituns cjuinodi,quam Lnfaani, ita ut per town Indiaroiii p >
verbio (it; *Irtdos odenbus, Lnftamt condtturu, rem dtfpcrdert*. Saporc xmuhtur Pyr-i iiii*»
ALitLimnaliagrandianoftratia,quxvu!guslDmtri:pffrftlvocat. Fruttus porro/*/->>>-
^afldicti.tamexcellentsiintlaporis.utmca quidem fententia omncs cxtc.ro s in
regionibiu fructusajiCL-eat, cortex plane Mali Granati cortici timilis cft,nifi quod m f<-
prioripareccoronamhabcarutpapavcr^ciijusqiotiuntr.idiKronnuclcosintushabC'
bis) vc/tiros came nivecandidiori, (aporccx dtlci vinofb, fupaante fraga, ac *Anana*
in IndiJ, D u R. Mcraincras do Cluncnfium *Thee* vocatf Pota, quid tu de to (cn"S •
BONT. Herb u la undehocTbe conficirar,Bcllidislcu Confolidxminons rblia refert,
aim parvis in ambitu incifurts.hujus fbliorum exficcatorum manipulum in ferrentcB"
iebctmad hoc paratum conjictunt, &c ad futricienj tempus cbullire rinunt,lninciiqa°
rem [Uifepare lubamarus cft.caJidum ibrbent. Hunc porro ponun conquam &cnH*«
Clun.robicrvant.&liocvnicntcsjhocabcuntcsjiofpircsexcipiunr, Sc non credun-
ttir jus hofpicalitatis impleville, mttmbicum propinavcrmc, non fecus ac Mahome-
tani (uum *Cttxtk* zihmant- Exliccantis cftqualitatis, ac fonuuum prohibec, dum vapo*
ics c venriculo in cerebrum aicendcnresablumit^ prxtcrc.i Afthma^cis, ac Stilp^{mo}fo
prodcl. Quid jam poftremo tibi memorem Mala Aurca, Cirrca, Granata^fc extetos
iimiles fructus, quorum (ummacit copia,cumiih iy nofra Europanotirtimafiinr,^
nas runc^crttposcoafianKts, quique hrimrihos aqoa niixtjulapu locum in laniA^{ac}
xgcfs,oi>cmeati Vicescaceo, cjux,u"dili^entcmputatorcm, &:cultorem nanciii:afi^{ntr}
qu.it.T in annomamros itios rrutihis^roX'tunr. icaque fi dmrnuscalor non adiiit ^ul-
ptcrprcprctuuniviroreraJcmprlucVcr,ac ven HdperidumHorti.

D I A L O G V S V M.

De Oleribtu, & Lewmmibts in Indus, &-%oi(f/abt<i qmmfdam tdalibus.

DV R x. u s. Firiiojjjtiimapinarioruo convivio, domum remeanr«, fjltemi"
qu.dolcrum in vclpcriinani cenumcolligamus. BONT. Dicmodo quidpf^l
mum expcdiii vein; D U R. Ra<tica cas narres mihi , quas *BxtMt** vo^J-
•MB. Bo N T. Plcni quidem cas nummenti cflc, attamen luccum mclancholi^1^
producerc, mm (ecus ac caftane&in Europa, quart! m Etporc m Iixradu ^{es,sub cu}mil><j
toft*- , vel etiam elixc cum ctroibas, plane retertmr, m(i quod fint humidiort^ I
lores paululum: fed lilalc, olco, piperc, & acero per fund-in cur Jtctx rubra ^{coctz no}
bis loco ^{ut} in acetarns. D U R. 1)C Raphanis lanvis luc luxuriantibus quid tu K*
t <: BONT. Horum,urfew.faabemosdoo genera, primum breve, fie rotunt)^{1n11^}
vel ^{Imdri Li • m} fottiam rcCercns: lu cod i loco ^{re} .parum nobis m&miliari fu^{nc}l"
bo tfectmdam i, ^{9c} rrrres.« Hoi land it us raplunus, quod cum pffld ^
»atlc, crudum more pan 10 crmedtcux. Cxterum longc prxtant Raphani f^l
nooGnt tarn lignofi, nee a wredinc ita perforcntur, led cfea¹ⁿ¹ⁿ⁰¹
& fapidiorestunt- Dun. qmdIndidolcr.busicnrmt; BONT. Illiifta, & omnes
herbas edules in magno pre do lubcnr:namquia Sirate, Aeons Chormandcl hue
nunt, plerique ferme folis vcegtahvi. vf Viintur, (cquuti *Pytbartnm*,

*Confilia animalibus abftinuit qui,
Tanquam homini, ac ventri indolis non omne legamen.*
[*Jovcnalis Satyr. 16.*]
Ita hi homines etiamnum sustinent Fabis rubris & I^wu\ inter herbal tybrum
colorcmobtinct.. Hinc etiam fit, quod bom.nes, in extern rcfn.wd.orx. 1m exacta
herlytmn, & (brpium nancifcan
botanicorum princeps, e mortuis
barbaris doceri posse. Cxterum olera omnia, & mansiles herbas, Mal sui generali vo-
cabulo
Favens, nostri avi
cns huc veniret, miraretur, se ab his hominibus

cabulotfrt'vocant, ut contra, herbas medicamentufas, &vneruquoqueo* &t/ indigant. Ve remin juuca contraham»&c,nctraclatus modum qscedam, cnumcrabo reliqua olcraïn nutriinrntum hominum nafcentia, utramq;Bccam rubram&: ^ttiam. PctrolMinum quoque luxuriac. LaLtucaum omnes ipccies. Anthm, &: Fccniculum , Afpuragos ctiam non infeliciter icrcce inccpinius. Turn &ufl»s terre- lics quoque proveniunt, ut luut Mcloncs aquatici, Pcponcs, Cucumercs, CimmV li; led cum rucc omnia in pacria abundant, delis ad raftidium nohi dicere. Scmina horum frutruum cundem ufum in medicina prxftanc, quem apud Brcavos anti- vjuos. Legumina, noniblum in larmctis, fed in prxakis arboribtis, ut alibi diximui , nakuntur;ftporc bono & nutiimcti cjulUcm, ut apudnos,rlatulenci, &c. I Jabcnuii urxcrcafniiium qujidain, qucm/-'(>f^jir//->f5«/Malajiindigitant;cubitali(xpeinagui- tudinc, brachiujn Uumarium ciailitic zquans, & tercs, codem modo quo Cynarj coctus cumvmo &: ptiptic &bucyro, ci taporc non cedit. figuram m Lxotuis meis Indicis vidre eft &C defcripuonem, qua: proximo anno faxo lubcatis. Sed li.it de Olcriiufurficiant,tranlcamuiaEj£rciua, he aniaupathemafa, ut tandem opr luinportum attintjamus.

HI A L O G V S VIII.

*De Exercitiis, fomno, & vilia, sanguinis missione, purgatione,
8
Tdc an'mri affectibus.*

DVRJI us. Q^jidde reliqua dixrxpartccenfes, qux in exertirii situ mo nil& quie- I ce confitit I BONT. Vr lixe obiter percurramus, Exercitia , pfocul dubio modetaca cflc debent: nampropter bumidam &c calidism acris temperiem corpora hie fluxa cflc,extra concrover/iani eft. Ethxequidem maturino vei vciptertino tempore inirirui debent, cum Sol non ita fervidus eft, itaque commoda deambulario, iis tempotibus fiinitati conducir, turn equitatomodefta, ur ditioribus mos eft, &c v- ftatioper rluvium cum nrvictila, ut aiiurmflinus fylvas , &: fluminum oras tranfveha- mur,qiixfloribus&: herbisconflit.Tpprptuo virent. Dun. Quid de ibmno, ac cum capiendi tempore, autum.iv BOKT, DC fonino nil habecquodTaddam, nili iftud an- tiqiturn,ut moderatusfit. Sed vereor,nchic ApocrypbL«iini,ii/bninuin meridianum iiiiitaciconducere dicam:fed ut res caiiiraeft, ego ab* iftaopinionenonrcct-dam, nihi melius cdoçius. Etcerte, fiinmernoriamrvocarcvclu,quxantcdiclafunt,quodma- ne propter polhiociurnum frigui concodioni ventriculi magis .iptilint, qu.iproptct ctiam larciuijaicandum pneçpi. Mcridianus fbmnut hie non fbluin utilis, fed &: ue- ceffariusicrmc, cenlebtur. Prxfertim cum hoc tempore tzntus calor acrem occupet, Ut vellevilimusufotustcdetaget, cVfudotcditfluere faciat, quid obftat, quominus leftioncjucundaj feu levi(bmno,curasdiluas? Nam Siili qui Hifpanias, Italiam, ac GalliaSjircquentavcrCthaC in iis locitiblitureflcamxniabun^climtamcn null-a modo caloribi tantus fit, utin lus locis. Secus habot in IOCJS Septentrionem verfus fitis,ubi. Temper Lugius prandemus, &: tligeftioni ciborumjnotus Ievior vel dcambulaho con- ducat, ftdiuc parcc peandendom cumlir, fomnus concodioni ciborumnului modo officit:: fed eammagis promovet. DUIL. Qu, id cenfes dcretentioneacvacuatione humorum I BONT. Non eft, quod hoc a me cpxccles, purgationem , aut venx- fclionem cam , qux in morbis adhibcti folct: fed cam , qua: fervandx valerudi/iij gratia contra aHctus non naturalcs infitruitur. Ergo fi alvus (olito aftricbor fucnr, cam i-omnuulc folvemuspraftantifflmis nafcentibuslaxanvis,Tliamarindisnirairum, femeduUa Callix fitulx. Veld paulo validiusmedicamentum dclidrcs, addaturhii Ahabbari Extra Qxtm vel Syrupus cjus. Siporro ianguis mttendus, ratio ctiam talis eft. .ib^uij.qii.'lis inp.uru, plenitudinisnimirumvocataradvaft, ac ad vir < : priof li adftt plcAofa,fccundum HifpcrittMX i. jpho* j. large aliquandofanguis nuitodus; altera advires,U addeventlandis vilceribus,prxfertim hepatis & cordj,Il'cundumjuc>_r **CWnafanguis mittendusvel** femel, vel iterate Si porro alvuiGtflutior, fcinde Dy(- °nterw,&: Dia/rhaa mctuaturifyrupus fumatur c^ucco granarorum, vel decoa* cor-

H IACOBI BONTII HIST. NATVR. &: MEDIC LIB. L •

ricibus eorum. Sedqiii ahrcmagis adniorborurnciiramarant, ilU in ali*^{i con)*},
modius tempo* rejiciamns. DUR. Rttat parvmlcruputusdeanimi aftCiSibus &
mrbarionibusinrcmpeftivis. BONT. De its Media multj Be varia ftTpicre
modo domari vcl ccmprari debcaic. Vernni cum motus mi mi vix fint in po
noftra: Ego illis ill mi Htrjiti objicio: quod animus >

—qiii ttififirvrt,

Imperil b»ncfren» , hmmtm temfcctttam.

Quodum facile, akcri ilitHcilc, fa&irdrepro diwerfo temperamentn, ^uis non fatc
rurHdcoque dcaftcdibus&:patheutis wjimi certamrcgulam Telletrre,xiugato
magisputoc/Tc,quamPhiJoibphinatura!is:Tunicriam lioc cogitandum , ur jcjii
nomumfolvamus, nenobis Pbutinum iftud cvciuat, duin deirvrandii animip
nibus difputamus, times & mort bilcm in nafen conciac Tiraque liiad«m, dtuo Sol
nondum radios in verticcmnoftrum dimiccac.tenuctim camu<. OUR if us. Opp^{or}
tune mon«, nam 4: gula me moncr, ventrnn famelicum carcrcauribus- Et p¹¹*
cct,murbcmnos rcapiajnus. Bo N THIS. Me lubente her

Dedtl Dem hi quoque finem , 16 j i. Uruuru \ 8 , & j / < \ j f * / r.

• F I N I S L I B R I P R I M I

I A C O B I B O N T I I

S I E D I C I

M E T H O D V S M E D E N D I

271

I N I N D U S O R I - E N T A L I S V S

oportet uti, in cura morborum illic vulgo
& populariter graflantium.

L I B E R S E C V N D V S.

Implifimis, Magnijias, ac Trudentifimis Vim

P R ^ t E C T I S M A I O R I B V S

Negotiorum IN I N D U S O R I E N T A L I B V S ;

Dominis meis, mihi fumma obfervantia colendis.

S. T. Z.

Nni jam fere tres claffi (unt (Viri Amplifimi) quod operam in remedia mea, V. A. addixi: quam, cum primum in Indias veftras veni, non fcilicet jacere paifus fumt fed fcilicet in abum traducere ccepi. Ut eo oftenderem, me non velle, ut fumptusa vobis in me collati, frufranci eflent: Itaque, quod interdum in praxi medica notatu Hignum mend reponebam, nocte, a curis aliquantum vacuus, chartis concedidi, quod jam in lucem protrudere libet. Vtraltcm ex parte debitis meo, erga V. A. obfervantix fatisfacere: nam in folidum folvendo imparem me clle reprocio. Ex iis igitur qux praxipue obfervari debere putavi, Methodum M^dcndi hanc concinnavi. Eofque morbos defcripsi, quos Endemios clle, & populariter hic^raflari animadverti. Neque incuraquequam addidi, quod non folidaprius experientia comprobatum clle vobis affirmare aufim. Scnbant alii, quibus iftamenseft, miracula xauditu: Ego, quod hifce oculis, & qualicunq; meo iudicio pccipi, vobis fpedandum propono. Quod cum nemo ex noftris Batavis, (ut credo,) aflequutus fit: immo, nctentaverit quidem ante me i idcoque cum ego, qui primus in hanc arcam defcendo, non fine caufis, malevolorum tela metuam, patrociniu mihi V. A. quarrendum erat, quod verfus corum \&u%, velut clypeo, hare contgerentur. Quis autem arquoires patronos me invenire poffe confidrem, quam vos (Viri Amplifimi) quim chadcnus favore vftro prore quiti cftis, quem fi fenfero srga me continvari, animu mihi, ac vigore maddctis, mce ma;ora, & auri-

CAPUT II

De Spafnio.

Q Vi apud nos in Hollandia rams est Spamiuvn Indiis tam familiaris e
ut merito inter Endcmios, ac populares morbos, nuracretur.

Tain repenrinus, ic fubirus est aliquando ejus impetus, ut, **dido** ami*, ho
mines, rigidi nonicau ac ftatur, permaueahr. dum vel in anterior em, vel poftcrioren
corpons partem, mufculi, involuntario mont, verfus pmcipium iium rrahuntur
Crudcte (me Hercules) malum: quod (anr partibus vicalifcus, Sc naruralibus, eun
mmocniammilerosmort.ilt:s,intrabrcvitlimum tcmporisfpatium.cvvivadnot-
tem rapir: dum nihil, nec cfculenti,nccpoculenti per (rfuphagum in venrriculum de-
duccrequurur. Simt &Ajii par ticu lares , crurum, ac **furtrum** ipaimi i Scd de his, quia
leviores fiint, 3c per fc rranfeunt, hinc non agimus.

Porro hoc raaloarr&i, truculentc admodum aftantes intuentur, prxfertim, (<
fxpc fir) inrervniemcSpafmo Cynico, feu ConvuKionccanina, cum utravis ml
tones wrfus trahitur. Ruber & viridis color ex oculis, &: facie, onvur; dennbus
dent. &:murmur inconditum, vicevocishumanx, cdunt, tanqtam ti, i'ui ccelU
terr.inea **loquuatUTMta** uc impends verc dxmoniaci apparcanr.

Cura in hoc jrtrchi a copiola IJnguinis miflione inchoandact. Turn friclionci
Ugaturx %'alidj: adhibendx. Inunftiones quoque riant oleii Macis, Caryoplyllorum
rmixns oleo Ancthi, air Rnf.iruin. TumoL Thercbinthinx,acSpicx Indicr, qua
Lava .npiolcfert. Cucurbtxquoqucvitrex, &amplx,cummulta IUMma, (incK
rifica: lone affitrendx cervici, lumnis, humens, ac mammillis, ita cnim, (crofus i>
&:bilibiliis humor, commodcanervis, {jmfufculisrcvcllenn.

Si rmedil-i iftis paroxyfmus pauln minor evaferit,&: xger **altqoo** modo jam deg!
incipiat, Anndoraadvcdiis hampeftem, in forma liquida, nthibenda lunr, quxvc
nenof, m hanc, ut plurimum, materiam , impugnando, per fudores, Sc urinas cclr
ter: :cjici.int>, TahafuntLapnBczoar, raluri tornu Rhinocerotts, cum **Tha**
Mithridar. mixtn, &c. qu.r in proptdlii videbids. Turn vomitoria ex Infufmne gu
Cambodja, Sc Hepate Antimorui icu Croco Metal lorum, dcglutienda (unr: In hoc
porroalfedtinilprocraftinandum;cum iirmorbus **acuriffinnw**, tjui.fiq
nemcnrcr,ciro,&: cumpericulo,movcrur. Si autcmnralum mvaluerit:
lutire non valcat, per acrnmus **dyAaes** alvus eluenda est. Quorum hoc **Ut**
P ar.

*. Herbx Lagondi dicbc, Abucali Aviccnnx, Bifmalvar, qux omn;
crefcunt, ana M.i **icm**, Au(i,Fomicul. Cumim , Ancthi, ana 5ly *.
m Cq. aq. Fluvii. Colarur, tt.|add. pulver. Colo^ynthud. Inc creicennh
jfl. Salts Ammomaci, tci Salu nirri 5J, Klccchiaru frarrii mci R. \$
T 11, **ctyni** dciaiptioncm mox dabo, \$/\$. ol. Ancthi J i ij. Mifcci *.
Ener'U.

Deinzger i cspite ad calcem inungjnit olcti fuj radiatib, &: Nsplita Sunutrenfi icj*
—V. Balnea quoque aefbtus fiant ex Herba Lagondi, 4: fohisfruticistuj
J inr>M^Umi*4 nunlis dicii, qui frutex in humanam .lItitudincm affurgit, folio ^
> mar^incm **Wfitniuc**, <ejus odo ;cm etum proximereferr. Specilica q^a-
dam vi hxc folUemdrilflimum hoc malum impugnant.&funr anodyiu, doloremque
-it, qui m lu **nervonun**, **noUndflumi** est: Lapis,
prunelle per o, humpum, peculi ire est remedrum, ac matcrum bilioiam per u
topic fe excernit , &, fi febrivadit, con i: jrtrcrus refn^ccat benignc. Imprimis* v
JubaicL est' atio, leviffimi sympto nutiidolonsnimirum, **cui** itmtila untifper
nnn pccogtmuro< imodefiet ijiuJaiui **Qoercctat**
pborbio, fcdp . quod inlra Jcknbc

rutiter vim itupeuvhvam , &:narcot
U luk quidctn prunj (iontc vidcntui >
<-jltiulilii.i litjuu tlnujtn tr\ loriu

requiratj certilimum est, in tali necessitate, sine his xgrum evadere non posse. Ad-
 ue quod nos tam rice Opium hie prxparamus, ut velinfantiinnoxie detur > &fanc
 (ut verbo abfolvam) (iopata nobis dceuent, inorbispilidis, hic-grailantibus, fru-
 | fraremediaadhiberemus, quod, cfi imperitis durum, exprogerilu cam en, menihil
 Ceuere dixifle pacebic. Circa victus rationem non admodum curiosi fimus; quia ve-
 hementia, ceicritafque, mali, acatrocitas, nobis longiorcmdcliberationem eripiunt;
 mclinance tamcnmorbo, gallinis, &hccдина, & vitulina, carne, utendtim, cujus julcu-
 lis inco&um (it Cardamomum, &: Thamarindi, qua: duo simplicia lava copiofc fere >
 utmedicamenti limul acalinicnti vicem fuppleant.

C A P V T III.

De Alvi ProfluYris, &- primum, de Xfyfenteria i?era.

Quoniam Profluviorum Alvi, hie (ut &: apud nos) varix sunt species, de singu-
 ^ ^ & fymptomata denique obfervando, curam his annedemus. Et primum de
 Dyfentriaveraloquemur, horribili isto > & confuetifllmohisregionibusmalo, quod
 plures homines necat, quam affcdus quifpam alitis prxter naturam. Dyfentria igi-
 tur vera, est Exulcratio Inteftinorum cum affdua dejedione, mucofa primum, cruce-
 tadein, ^tilcimo purulenta, cumramencis, ac ipfbrum inteftinorum fubftantia, cum
 dolore iAtolcrabili, corminibufque venris; Hoc virium partim contrahitur ex acre ca-
 Jido, & humido; Falluntur enim, (uthoc obiter quoquedicam) qui, propter Linx
 -/Equinodialisproximitatemjacris temperiem, (iccam, & calidam, cfe putant. Cujus
 rciiinviftiflimium, inter alia, argumentum est, quodchalybs, ferrum, xs quoque, ac
 ex his confedla inftrumenta, rubiginem citius, &a: ruginem, contrahanc, ctiamficiffi-
 ma anni tempeftate, cum nullx pluvix cadunt, quam in patria, Autumnali tempore
 pluviofiffimo. Prxterca frudus maximum huic malo fomentum prxbent, quibus fi quis
 cumfummacautione non vefcatur, &: cum Oryza, vel panc&paucofalif, vix unquam
 hocmalumcffugicr, nonfecus quam in Gallia, &Hi/pania, quiivas aviJius line pane
 vorant, ftatim Diarrheram, vel Dyfentriam incurrunt. Tries lunt friiclus: Ficus nempe
 Indicx, qtias *Bananas*, &: *Pifing* incolx vocant, *Gar etas ab Ortd* &: *Tr offer Atyinus* *JAxshvci*
 appellant. Duriones deinde, *laeds*, *Anona*; Adde his Cucumeres &: Melones aquari-
 cos, &c. Quorum defcriptionem apud eundem *Garciam* ^ & *cloannem* *L'tnfchoten* ^ videte.
 Hifrudus, prxterquamquodhorarii fine, ctiam humiditate/ua, & calore, tempera-
 mento noftro infefi sunt, Melones, & Cucumeres, excipio, qui prxter frigus, de hu-
 miditate non parum participant. Prxcipuavcro hujusmalicaufii est, potusvini adufti,
 quod *Aru* vocatur > & quod Chincncs ex Oryza, admixtis Holothuriis, in mari flu-
 duantibus, conficiunt, qux nos Eelgicc ^ tabbft & OuallCU fblcmus vocare. Hxc
 Holothuriacamacris flint caloris, i; tattadu cucem exulcerent, & veficas inducant.
 Vtinam noftri navales (bcii hoc potus genus non tam avide, biberent! non tot func-
 ribus extuberaret hie humus: Quantum ad curam, commune remedium est infudo
 Rhabarbari in decodo Thamarindorum, adminuendum (ut aiunt) & temperan-
 dum, ac rem hunc iiccum: nocandum est, hoc remediifrn fa'pc non precede: (cd
 aliquando x^rosin certampernicicm conjicere: dum nimirum bilis accrimaturget,
 & orgafmo fctur > ac mctus est, ne ex leviffimo laxativo, irritetur, &: majore cum im-
 pctu, ad partem affc&am feratur, cum incredibili xgri cruciatu, & certa fxpc pernicie.
 Adde fummam plerumque, in hoc cadi, virium imbecillitatem, qux reftaurativi potius
 aliquid, quam purgativi requirit. kaque caute Medico circumfpiciendum est, quid agat.
 Ego, quod experientia longa verum cric didici, ad xgrorum falutem libere in medium
 profero. Potus quotidianus itaque fit decodum Oryzx, quod cW^/ > Indi vocant;
 cum Endivia, & Cichorco, quod, ex femine allato ex patria, in hortis luxurw* His
 addatur Lingua Cervhia', feu Phylliris, qux circafluentacomofecre fecit, & aftridoria
 fua vi, Hepar, Sc Inteftina, roborat, cum acrimomam ituis furcentis hui^oris hi-
 fringit.

Sivero propter fxvitiam fymptomatum, dolens prxfertim accrbiirimi, temples
 anguftia, *zmk* longam in cura moram non paciatur, ita timad Extradum Croci deve^

nicndumcft,quoremcdio(aulimdiccre) millum hununacuraexquifiruis excogitare potute: putoque vrillimiin hujus niorbi, frpc cnam vcnari, Ami do con cile. Spciaritu porro omnia re media ajihunc affcthim rderrc mci iniheuti non **cil**. Ec ego MM turn ca rquiro, qiuc non primis modo qualitanbiu, fed proprietate cciam fbbftanriff hint; moibo firviifimo adverfencur, &, in hoc (bio, maxime **offeantur**. Frudus edafflli, quos *Mangos* vocamus, quiconditi, propter afringentiam, *He* addlatcm, (**uro** me utilesfum. Immarunquoquccoquiimurcumovis, ut apudnos *uvx crupat i no* que I.;ak quis, ctiamii cxqmlinllimi gftus, hports diHcicruiom c *ogno i ir. Conficitur* ctiamcx iilticmfrnftibus condituinrcuniiva.nonfecusaccaro cotonwcainpairi *ex* Cydoniis miJis, cujus vicem (iipplec; ndHo an Sc (iipcrct. Ad iilreriorem portt; viicrumcorroborationem cgregie contert Syrupus c Cranatotui *nfucco, r* ccens exarborc di;terptorumjmmfloresjpibrumconditi,c-\\t:cllcnmh()}«malorentcdiolunt.

C A P V T J V .

T>e Fluxu /hi Hep.tiko.

-r^LuxusAlvi Heparicuscuamfinon minus, quamnyfentcria,periculoru?,rionra- JH mentamfervis lympeomatis conconmatuscft. Adeft enim mulej mirloivic(rp^ •*- nullaintcftinorumexcoriationaminlujL- cafuplerumquepurut fanguis dcjicitur, vel propter dchiliraram jeccons vim retcnricem, vel propter acinomam ftp* gu.nis,ofca iU venium rderantu per aiulKnii.tiin , vel deniquecruor propter copui" regurgitatinvcnasmdjrjicis.&mdc minreftuu. &c fie per alvum rcjuitur, & I^U quidemomnium Huxuuin Hepaticoram minus penculofiis tft.i: (arpe plus tffroris. quam damni, interc. Si iMqucaannonuJanguimsin caufaact, tnt: *dioribus* decoclis ucndtim est , c (cminibus Cucumerum, Cuturbitarum , Cirrulli /Peponuna > *c ^1c, lonum aqoaricorum, quorumonuumfumma est qujntitas. Ex iifdem conficiuaW* quoque EmuKJuncs, Etlegmacj, &: Pulveres, ad idem malum pctunles. Tum ad pe^A cantiihuir>risrcvuliioncm,cucurbita:cum lcantH-atione lumbts,&: natibus.admo- vendx, turn **dJartidsfbpra** nominatis cum (accharo cibi condiendi.Sinautcm<juJiH iitatenimul,ini;iiislusurict,(incmoravcna mediaperrundenda est, habita fempe^ rcila ratione vinum, q^uia in his regionibm propter acris ambient is catorem,&ev rationcmfpintuumalliduamjiomincs.prxiertimxp-i.fiuntdebiliiiiimi. Hn *ic (ut obi-* **cer** hocdic^m) nonracile.mlini !iimmancccilitate,advenxrc<ilioriemd<fcciido,qu* corpora#Dftra mollia, &c i calore fii *radicto effeminata, iftar: rv-iciationem non t** cile toleranc: Secus **eft** in compa *tu corp* >nbus lavanontin ac Lufitanorum , quz ca- lortallucu, venxledioiicmlargamjJinit *trunt. Exper :m, acdire , ioqior. SedJeni-* **per** ,maigu/lus,ccu *..facram anchoram, confugien-* idum ad nohtc iftud *Extradum* Croci, jam aliquotiescommemoraom. Cujus dderptionem hie fubjito.

^> Ojpu electi iimi (qu *od Afiri* 'ocanr, &r anriquonina c(t I hbaicumi nam *Afiri est Aegyptus,) Sang*•umisilr. *comis, gummi Benjuini, Croci Onen-* **utPerfia**, ma parres arquas, Ambrr laponicx,fcunigra:, partcm ecrtiamic^nj^' cc mvas virrcim eblonp , &: angnih.colli; addc aecu fortiifimi c^ vino,^{ut} wateriamreu *maSam* in fluidj fuprcniincat.trci, autqjtmor, *digitos* . ^{vi-} uum benectaurutn **expooins** radiii Soianbui • tjm nobis propter tervoreff* • unt inftr ^{1(yuti} chymici t **cola>h***C onuna Sc exprefla farnter, codemSo^{IC} H_urt"?' ^{n conitib} mtiaroExtrai

noacm, quo ten ^{la exasperari.} ~*"«v.ivi, uninij intcitorum ma ^{uturnia} mtliinoruni, qux plerumque I Hfentcruiin di ^{patria,} & quorum cura fepe fuperioribus annexa est, & tan ^{cat. co, quianotJlimahxc I tint in |} triculj . Vmtcihnorun.', ^{confitit. Sed de reliquis Alvi Fluoribus dicamus.} in corrob- ^{u m ^} .nnone v<<<-

ST. NA'TVRiiL &c MEDIC. LIB. II.

C A P V T V.

I—j—iEnefmii, propr. cr. fummam moleftiam, quam fecum conjuncti imlubet, magis metuirur, quam DyfentCTO ipla; &: certe, fi cam prarcedit, ut plurimum
 -** letialisci Tfolcc, quia omnes morbi, qui fuccflioncaugelcunt, pnmogciiiis font magis calamitoti: Sin autem Dy(enterjamiequamr, facilior cjus eft curario, quia tantum reliquiariptusriinrjab .icri humorcvparte in affectam exulcerante. Eft autem Tencemus exulceratio inteftinirecli, cum crudeli & affiduo dcjicendi conatu, ubi pauca> Sc mucoia, permixta fanguinis aliquot gutris, extrc mumpus exernitur: unde noftrates perappolito vocabulo hunc affcluni Dfl 3D?U?P loop vocant, quodftillatim, &: guttatim humorpeaimdejiciariir; Mulieres gravidz hoc affectu correptae, (utfcricimpr) abortiunt, vel ante tempus fenum excludnt. Vterus enini inter anum, &vciicam> fitus, ex affiduo ,& forti iftoconatu, embryonem ante tempus cjacre cogitur. Ex eadem etiam caufa, procidetiam ani infert, ac Hxmorrhoidjs, Sc, fidiutiusperfeveret, (quodfxpc vidi) HydrojjcnuachmcExtibeicentiam, &poftieva tormentaMbrtt-'in. QjKjni.im auternhrcaficcluirLintum occupatinceftinum re&um, & anum.eura^uspraccipueconfitit in clyftenbus,t'omaus, teinfafGoniiMiSj qua; pa> rantur ex herbis p.irtim emoUicndbui, partim detergenubus. Talia Tunc fol. liiprad, Dnwl Lonus ac Lsgsndt, Bilinalva:, &£ Hbtitah. Add. (cm. Cumini, Anifi, Fcaucu-U,&c:c.

Cum [iis,&: iimilibmulais jmi expartemundaruinfucrit, & dolor fedanoV, allnngennbus decoebis pro fotu utemur, & hoc eo magis, Ji ani proctdentia iimul adlit. Ejufmodi funtjUiigua Cervina, icu Phyllitis, tulia I ii.unarindorum, turn frudus quoc, SC folia Btlitnbg fuprad Qui magnitudinem tic tbrmam referunt nrrno adolefcenciumCudimerlim, quosAgurcasLuiitoni,ac Itali vocant, quibusfructibusputoNaturam mini acidius e terra produxiife: Nam,ii eui denec alus cibus acclcunt, his comdis omnis aciditas-cvanefcit. Ferme ea ratione, qua major doior ininorem obfcurat. H-ishcrbaspraccipueinlcenam produxi, utfeianr. curioiiMedicine indagatores.ubiiupra coinmemorati morbi, &:nulaira frequentia lint, ibi D. O. M. per Namramcofiti'ari.ihis remedial.igam.mu, ex terra,produxiific. Cxrcumremcdi.i.in patrj.i OQgDtU, leviucule volens tranico, qma potiilimum u% Medicina: amatonbus prodclcTtLidco, quimecum, autpoftmcinlonpinquishifec regionibuspraxin medicimexercituridint. Et minimhactenus per morbum, quo circiter quati#r meafa decubui, tiiin per undique nos cirjgences Iavanos, nobis, ut in pncipio mciinhas terrasadventus,licuifletinamofnillinus lava; fylvas exfpatur: be herbas, nobilifTimas» & plurnnas, exactus nofle: Dabo camen aiio voluininc, nomina multa, prborum, fruncum & her barn m,hic pailim iu kenti urn-Turn avi urn, ^piicum, quorum femper curioiusfui, quique inlusregionibuscapiuntur, nuturam, Sc indolem vobn explicabo, &quidexotici, atalieiuin m., Sc in qmbuscum noitianbus COOVeniaot, docebo. Interim hoc Caput finicndum eft aurca C. Cclli ienrentia, qui tails eft l. rv. c. xvi. Cum tn omm fitter e vtutrii, turn in hoc frutfut (deTencimo loquitur; neceffarium tjl, nen qttotirs iiket,-4efid(Tt, Jcd quotm nctfjjetjl, ut bte ipfi men m nanferendi irxrit tnufUn* dtdutAt.

C A P V T V L

Tk Cholera.

P Raxterjam dicta AlviProfluvia, ctiam Cholera fomilumer xgrosinfct;it;cuju\$ caufam ftgna, & Jymptomat.i, ciiram denique, hoc capite abtolvcre eft animi. Fttit.iqut.- Cholera, cum mater lahihoia, &rctorndaventriculum, &jntc(bu, ms, per gulatn hmul.i: per anum, coQtinuo ferme, cum<juciiMgna copia rejicitur: Morbits eft .icutJfTimus, ideoque prarfenti rgct remedio. Caqfa pmcipm b^juj m-Ji, prxtifr afris calidam ac Jiumiduin temperaturaro, eft mmia truch» cdeni h-

centa; qui quod plerumque fait horarti SJ prTredmi obnoxii, ruin lumiuitate fit^u perllua ventriculo infesti fc infucri ctiam , bilem xruGINOFAM hanc gignunt. Hare ex-
 crcho, ArnonCnccaufa, alicui videtur **laiBbri#quod** ralia pur^uencur, qualia oportet: tamen quiacumtanta qunncitatx iimul effunduncur fpirirus VICJICS,&: rmcucales,
 debilitato quoqueperfardoslultruscordccaloris omnis ,ac vita: fon[e,uc plunium
 commoriunnir *gn,idqucelernnie,ucpotequi increViginriquatuo horas,vcl eciam
 pauciores, expirent, utaccidit inter plurtmos *Cerntliovtn geyen*, argrorumin Nofoco-
 mio Oeconomio, qm, hora. (bxta vefprrina,adhuc valens, fubite Cholera cortipinjr,K
 *nrc duodectmani no&is horam vomendo fimui, per alvum dcjiciendo, cum diris
 crnciatibus, convulGonibus, miferimecipiravitjvincente morbi vtolenna ,ac celc-
 ricucomneremediorum genus. Si tamen, ultra prardiclum fpatium.pcruties iftj P^{ro}
 nahatur, magnadccurafpcscft.puirusadmodumdebilistJ.rcfpiratiornolcft^{rnc}ri-
 braexrerne fngenr. Calor vehemens, &(iris, interne urgent; vigiliadfunc f^rerpetur.
 hi5btio corporis inquiccilHma.qua: ficomttcnjr.frigidus &: krtkhis (udori ^{mortem}
 in propinquo cile, certirtimum cfr Danda in hocarFechi pnmum opera, ut ace^{rimus}
 ifte humor, qui tanto furore, acorgafmo,fertur,rmE!gctur. Quod fieripotericrmaxi-
 mc per aftringmtia medicaments .vetriciilum ,∫frina, corroborantia. & ^{ulliu}l
 modicofngorcurorem materiari morbificerrefrenanti.i. In his pnrUumifliinus cftSy-
 ruptis ex *BtUitibmg*, fuprad. Turn fruchis ejus faccharo conditi, adjefto croco - Syr-
 puspra^{erc}acfiicco Limonum recentium. In lava rule uurmfiiper ad hunc arfchu¹¹
 Pl'eudomyrobalanus, qui forma Bcllencos refert, magnaue copi.i a Nigris in urbem
 vcnali*adterrui-, & fola aftriJoria vi prajftat, cumcxterx MjTobaUnorum Ipcic*
 eriam laxattvi aliquid habcatu ; hinccondirus hie fructu* ,ucillinmus, ad Cholera¹¹¹
 non fblum , led a *cateto* \$ omnes alvi fluores nimios. Cum cornu cervi ufto, Upi^u
 Bezoar, rj(ur; cornu Khmoccroris, vcl Margantis prxpar.itis.

Sedhiinonadfercnribusjuvamen,confcftimadExttaftumCrocifeventendumcu»
 turn, ut vigilir arccantur, & iomnusconalictur , qui proprer lummam virium At)^c~
 dioncmneceflariuseft, turn ut, tanniper mingjro atroci iftoliumore, Natura tov-
 tiot dcaiuo ad vincendum hoftcm *mfwpz*: Cholcria (ut tere Jemper) convulli mo-
 riuntur.

C A P V T V I L

The A_J Febribus • Hcp.itis Vjfcris nobiln: & pⁱinmm^{dc} eju
f Objhidione, <S Inflammatione.

NVilium viscus , prater intestina , frequentius , in hi*reionibusinfidhtur , quam
 pccuri quod, pratermissa jam toties dicta, videtur ratione mala, a potu istius ma-
 ledicti *A_J* u , nun I D remperameiuotmmnr.uuir ,(cd ctiitnlu
 sua corrumpitur : Dum em in ejus haustu ebriofa iti excaleficti.ingencem aqua:
 in ventriculum in, punt.i ut conceptum xstum rdhnguanr,deinliumi,(anquam pecu-
 d<*.procumbnnt, *Scm* navibus, se rori, qui port ireundam aut ternam noctis horas,
 copiose cadit, exponunt : inde venenatos va,« res c terra crumpcnrei, intra corp
 cupiunt.& sic obstructionem hepatis facillime incu irrunt.cui adcli tenf i vj,in hypit
 drio dextro, gravitas, dolor que obrui,iui,&:quafi^ndcrepremem. DirHcihsqu
 «^u it splatio, propter grav-Ttatemvilcc: is,diaphr agmadcoriurv trahentis,cui,median-
 te»& memento suspensorio, annectitur;ir:A:li» e infar oh" perleverct, humor, h e p ^ ^
 in uctis, dum non ventilatur facillime, potret at-Vodefc bris etiam oritur, & ipsius
 tis inflammationo, cum dolor e acuro, & pungente. febi que augescens, in ardentem
 nmsit, cum fiti intolerabili, facit rube dine, & du } Kili,obpriJ.ct<ino
 u. *ir* ltlO[v - Hi duo affectus cum, quasi invice m.omm nati hnt,& unus ex J ^
 fas *ir* ltlO[v - turam ambonum hoc capite conj m.omm nati hnt,& unus ex J ^
 m structione. Ita ue in hac primam observand ingam.ii] ppendo, (ut par est) ^
 in principio utitur " nite iste hepatis ven i nr(1, ner»tmminvjli.Jiwiici:L->n>' ^n
 magna obstruuntur, rKi:i: ne hoc modo, (quod in p c&cjpiUarc ab exiccante calore
 Erro temperate calidit. Ac vcr consequens luvcrbioeft,) olAim i animo addam u-
 i" * ^ " * - . — i ^ net JcoUUuentibgi, & m iteriam pec-
 cantem

item incidentibus orusdr, quia-faiiiluriratcm qinmiimcum nofra narufah.v-
 cant. Talia fiinc, qux apratrici Anodynocancur. ^minim&miluAnifi, FrenU
 cuh, Cumini, quxnobis hiciuppetunr. Turn radices graminis ctijufdam aromatri, &
 Caryophyltxodorem anTUilans. Adde his, (quodinprindpio dicioportuir,) Cal-
 lamum aromanaitn vcrum, qoemPaiht) Camcforum vocat ab OICJ, abunde hic
 erdcentem, quoeriamicol.Tdbo\$,prstlcrtiuiPHccs, noninfuaviter condiunt. Cr-
 teruro reliqua addanoir, quxblando caiorediureticafunr, utviicus hoc nubile ab in-
 farchi liberent. Pra:p.irara jam morbi maceria, cam medicamento , non femel nec
 iitnul, fed iccrato, ftudebimus educere. Eju(inodi ftinr, Thamarindi, Callia: iiftula:
 pulpa, adjeftopulvcreThrebinrinx co&./ec. artctn; mirum enim qum blapde hart
 linmlper-iivLim, &rv(icam mortificLim (iiccum cjiciinrri pauIofortius ddideres,
 adde jj Rhabarbari, mi/c^arucumliipradiffisintormamboli. tnftammationem por-
 roinprocindueftccum cotnpercris, ex debris augmenco, Sjdolore vclimentiori, &
 maglM)ungente, ftatim venatn ftraco copiofc,pro viribus a-jri. Cibis, Syrapis, &: Con-
 fervis retrigrancibus, jam aliquotics conimemoracis utere, qua;, ne adtum vidr
 agere, cgokibensomitto. Confiaturcondicum exfruchbus, quospomaAmoris vo-
 camus s ltalis *Bella Dona*, & Ludcanis *Perm £OTO*, appellantur. Certe fpecics Man-
 dragorxest. Chincfo inter acctaru in horriscolunt, &c coftam iib cincribuscum
 accto&: piperecdunc. HzcPlanta, ctiamftfrigida cftrectiogradu, tamen , in clima-
 te hoc calido,&: bileacfriniadominance, maximum Hepaci, &reliquis vifceribus
 vicinis, per confcnflim laboranubus, prxftat refrigerium. Condiuiur quoque mu-
 tu, *Sc* acco,adi.liconipere, &:aromatibus. Qjjoagenuscondirurarcemuni nomi-
 ne *Achir Inii* vocant. Denique Hypochondria ; pralcrim dextruiti innngt.nduni t'ft,
 un'j;ucnconvbiU, quod Inda: mtllicres conficiunt, cujusingredientiapraidptia lunc,
 Radix Curcumx,(qmmZrc^-/;jncoli-vocant.) i; undcunivcWa cumpoitio liarc etiam
 noroen fortica eft. Sancali omnibus fpeciebus, Sddica Caphura: 6colco recenti ex
 Cocco £\prefn vel fi mavis, roJacco ; quod nobis ex Porlia fuppecit :Hatcomniain
 marmore i'ubiguntur in unguenti confdcnciam. Hocolco, ferminx limul, &c viri,
 totum corpus inunguntadverfus xfhis: Et cjuia colore propter Curcumin eft flavo,
 homines quaii cioco tincci /pcfcantur, odore tameneft adjnodumgrato, & cerebro
 urili: (Curcuma: meminit ab Or/4,1.1. cap. j\$. Et quamvis eamibidenfat: tamen
 farceur, idlecxauditufaccrc, ego inrllicsvidi, &:a terra cvulfi. Ddfocmfic autcm tub
 nomine croci India j. Folio cit Plcudondos, *icu Gladioli*.) Pra:terea, ad idem,
 OleumGonficinms , extioribus ciTJu/dani arbors, non bimi] *i&tm* , fcrenti'.toliajPer-
 fix arboris iinitlu. Floresfunt viroris dilutions, quem Belgx Sff (JTOft vocant, *be*
 pnmoincuicu,potius faiciculuin foliorum puce cfle: fedpediculi incus mcance,qua-
 les inroflslunt, Hores die arguunc. Arboris iimul,&:riorum*nomcnSmpaga'mc'oUs*
 eft, &apudcos infutnmo tiint honore: NamIndi, liqux gens alia inter Nlahumcci
 nos,odorigraciJujicavidiinmi JnnenuIUs fertne *in* placeti mulicresconfcicias, qu.T
 ^on capillosimertextoshabcant, his&llmihbusfloribus, ugrztiores fe mantis, aut
 ainantibusfuiSjfc reddant: fed in vum redcamus. Si (quod fxpc fieri (blet) dolor in
 Hepate, & ligamemis ile incolcrabilis, caufa tancilper omiff'a , huic rymptpmrfti oc-
 ctirremus, Quod rict per Extradutn Aurcum Croci, quo vel iblo (auiini amrin,ire)
 xgros plurimos curavi.natura, per quicccJiijad^fc redcuntc, &: virus per alvem, iirin.is,
He ludoreSjcejidentc.

C A P V T V I I I

- "*Be Jpojlcmate Hepatu, c> ejus cura unkj.*

QVod nhepans inrlanimatio non benefanctur, vel (>crtinacius cur* rcfiftac,
 conicquituradinodummucrabilisaifceftus, Hepati] nim Apoftema jquo, li
 parenchyma, Jeufubftantialp&jecoris occupttur,j«nincurabile dlmilum;
 Ideoque de eo iuperfedeo dicere. Sed fi pus hxrwc, nun membranam tingentcm
 4ocvncus, &: ipfitu carnem, (quod perfarpe fit.) unica falutis Ipes eft to Apoftf^an-;
 apertione vpx hoc modo fieri debeL Pumum, in rcgiont heparis applicttrr caiite--
 tmm potentialc, iu , ut cfchara tantum penrtret abdommis mufculos, nec-in6ciamr

pericoimim | Deinde, parvo forlniicper fealpdum in ipfofe<2o > per id iaumtta
 infrumentum argentum concavum, quali utimur in feaionibus calculi Jithotoim
 dan Uris late vulnus dilacridum : Ht tumftatim in conlpctumlc dabit membrana le-
 cur ambiens , vetemeater turaciccusabamurca mtus latentc. Ea pernifu, faniofuslui-
 mot, carnmmloturxnmilis, effluct, qui quo minus fetet,co major de curifpes dl
 l ofnxcvulnusdeccrgendum, modicc (icantibus &c mundantibus. Fol. n. rofar"
 Coruc. granatoruni, add mcll. rofac &c.Demfarcoticis, ^ cpuloticis.a nrico Chi-
 r.irgo vulnusad cicatricemperducendum. Interci a:gro omnino i pharomat: ^ . *
 gurcicisabftmcndum, & tantum roborantibus utendum, ut ConJcm rofar. cu-
 i ulvere SanraJi rubri. cm nuicatur cofnu cervi ufti raiura , cornu Rhiooccoris
 quihicplurmusinlylvu eft, Margatiw, S: cotalluin rubrum i
 iyrup.condita&raivie^w^A^^GireL
 lunul & hcpar roborantia.xgroiblamenadferunt. Porrodcbil^i"
 re tonpur) cxiftenc/ xgro, lapidi Bezoar non eft parcendum.

C A P V T I X.

T>c ffyhpejfamiianijtmom Indiii Morbo.

Heparisapoftcinarc:quijcuran^verbis,rcd.igiliClui
 "pertimami.&iprudnttsMcdn-iingcnioperagendaeft. IamadHyJro
 frcqciennllimiimtmiockmaJiim, devemendum est.

Hydrops, ut omnes dofti confentiunt, oriturcx frigidahcparisftitempcnc, Tur-
 teuc admurtia obftmcHone originem ducit. Hxc vtro obftudio nafcitur
 maJiLuca&riruccibusfupradcJcripnsiliincrit.utfanguificiriovitictur.Iccurcimn,
 chylurn^x venis mciaraias anradifm,in fagtttnem convertere nequh, c;us loco (ti<
 iuniilJum&raqoufumphumorecmgigiit i mtiimdcicquc (utflcinPatni)veluniverfu
 corpus, vcl abdomen, idque vcla (iaribus vcl huraorefrofo. Unde illxtres ranroj
 re dccanwtx Hydropis (becics , Analarca, Afcites,lcTympanites, (proh dolor)
 misfrcuciuti (uritm bdik Parftamen principaliter atfccta.cft oobiltcfcushcp*
 Tailispropterea ficca comttatur i rcfpirandi dirtkulras, quiajectir infita foa, &:JJ*
 j>crmorbumadaufhgraviratc,dcorfunicpttim craniveriuni trahens, thoraci Sc
 monibuslianemoleftuminlrc. Adcft febris pkrumque Ient-i, urinx oberudiu
 A: hin»aionuin naruruhum dcbihtjtem, renucs SJ albar. Sitis ptoptet /croft hll
 ns Cillecinem aJcft inddfefi. Prxtrea univerii corpons fponuoca lailitudo.
 iuiir aqua: intercutis prxapua (igru , fixux Tint Icviora, ea pradens prajrerco ,
 mi!u m>n eft animus t'otmit fed : jam formatum docere, quid hie in
 opus fit. Antcqiam hujus ni In tggediainur, fetcm lum eftiigenere,
 'opctntnhnlu cis facibus fanar:, quam iib noftro climate. Itj^juc caucus me
 non temere iudicium fua nn prxcipitet, nee prno jlpeihi lethale dicat, quod }
 poft cum ingenti fua irru ionc>a mulirciilis, vcl ponutipfanacura, oblervaca tjntu"
 modo convenienti victus ra none , /an.itur. Prarceptia vero curaconiiftit in prxf/jr"
 riuia primuin, dein tJiutionc hunioru peccantis; rum if clicjutirmn dilcuffloni
 j]!"J mpenei in li^ute concepnr. Dirta quoque lit bom fav
 * (qaod aviuni genus hie frcoquentiflimum) exqite iint elixx porius» q"
 r c*terj^ iftudgrnusdkcadaaa eft, quod came litnigra mam baf habtf*
 coqainrur icm" * Vllrectul l<>npo o w al, incol» compertum eft HJriimjuiv"
 bus c ia ^ " Mlc: , Fer:LU11, radices Cichoret, Mijyrana , Baiilicuni
 d&milacalOnft,, Eodem modo prxparacxer am carnes d'pri nxmedic
 decoit r-iduumGh.n* ^ r , ^ Confel , <fUm , quotidiana ,
 biofir, *Jar<mfctroji Curcumx: auicibus , Succia & Sca
 tollimt.Sii.qiK- que prodeft decoct. G. um vites moliet, succis, ut jueaduniincin
 Humorem hoc modo prxparatum educer. I4MCCU1 in corticibus qd.
 catharticis t<,nciitmbecillibui uta_n -per jlvumlludchmm vchemer.w
 promovcamus. Inter que prxibat Extract. gutt. Cam. bodjt, quod parajur hoc <<<^

If. Alec̄s Socoterinx,"

Guttx Cambodja,

Gummi ammoniaci, ana partes axuales.

Aceto vini acerrimo diffolvantur ; pone in vaic vicro ad Solem , fortiur- que colacum exponatur rufiis, donee contraxerit confiftenciam, mafia* pilularum.

Doliscjusà^ 8. ad^j.

Creſcit quoque in fummacopia, Cucumcradinus, unde Elacerii ficcum non femel confecimus, cujus 9j. ad 5 fi cum magno fheefHixgris fxc exhibuimus. Dantur enim commode Extrad. Efulx, grana x. vel xv, iſt convenienti aliquo liquore. Ec quia fa- pius incidimus in mencionem Guttx Cambodja, &c Efiilx iſtius Iavanx, utriusque deſcriptionem amc accip*tc. Naſcitur in fylvis Tithymali quxdam ſpecics, in tan- tam altitudinem, ut acumina magnarum arborum, quas inſtar hederx ample&itur, aequet, imo ſuperet: crailiticſcjus cft brachii facile humani. Hujus caule vulnerato, ladeus humor cftiuit ubertim, qui collectus, &: in extradi coniiſtentiam redadus, ad tiſum fervatur. Planta iſta, quas Guttam Cambodja fert, feu lacrymam iſtam fla- vam, quam in pacriahabetis, i'upradi<3:xad(imilis cft:ni(i quod non tam alte excre- ſcat: ica ut ferme ſolo colore fucci hi intrd fe differant. Creſcit hxc planta, ut & Alois in maxima copia in Cambodjaregione Chinx vicina, unde etiam nomen (ortita eſt. De Paracntel?, aut de umbilici perforatione, nihil addo, non quod non frequenter exerceatur, fed quod hxc Cliirurgo &: Medico experto cognita die debet. Adde quod mihipropofitiuneſt, tantum de ca cura agere, qux his regionibu^ maxime fami- liaris magis enim mihi curx cil bonum praeclicum agere, quam in ſciolis de omnibus morbis, eorumque curis otioſe diſputantem, & medicum in charta ſuperbx agentem. Hoc auſim affirmare, (abiit verbo invidia,) ſi hanc mechodum Medici & Chirurgiſe- quantur, non longe a ſcopo aberrabunt. Evacuato maxima ex parte hoc ferroſo humore, nerecidivampatiantur xgri (quod alias fxc fit, & a recidivis in Indiis ferme ad fanitatem nunquam eſt reditus,) reliquix hujus mali diiſcutiendx ſint, &c hepar, quantum fieri potest, ad priſtinam tempericm reducendum eſt. Ad quod, prxter 1 olita anridota iudorifica Theriacam, Mithridat. &c.) Decoctum levius Sarlx, radices Chinx : & Guajaci per aliquot dies continuandum eſt, quod turn in hoc, turn in aliis chronicis morbis longe pncftantiſimum, indubitatum ell remedium.

C A P V T X.

'De Icier0 in Indiu.

MOrbus regius, feu Iderus, inter quotidianos in India morbos merito nuine- ratur. Hic quoque vel morbos alios comitatur, vel eodem ſequitur. Exempli gratia Inflammationem, Scirrhum, Apoftema denique hepatis, &: quia aſitn, ut plurimum (ymptomacicus, & C ex violentia morbi ortus eſt, ut ſere quoque (em- per lethalis eſt, Prxterea, quia cjus cura cum primariis affedibus conjunda eſt, de eo ſuperfedebimus dicere; verum, eſt Sc altera Ideri ſpecics, ubi folliculus fellis ob- ſtrudus, excrementum ſuum ad alvum non tranſmittit, unde ctiam in ſtereore color albus apparct, urina vero croceo plane colore > lintca tingit; Nam bilis, vqrfis jeur regurgians, cum ſanguine dein per venas, &: artcrias in univerſum corpus diſtribui- tur, cutemque tingit colore lutco, ut & in oculis manifeſto apparcat. De hoc affedu nobis eſt fermo. Sxpc ita momentaneus eſt, ut intrapaucillimos dies oriatur, &: oc- cidat, quod cis paucos menſes accidie dodiflimis, & reverendis viris D. luſlo Heur- nioy ac I>. ^r4^w^^, quibus amiceſſime ſimul &? familiariter utitur, quialiquoties exhibitio pharmaco fudatorio, &: cordialibus, intra breve temporis ſpatium curati fuit. Qm autem diuturnior eſt Icterus, majorem in cura diligentiam require, quod in eo longe validior ſi Jo Dfrudio: adde quod fxc delirium, & phrciitidem interc, bile flavaper mecaſtaim ad mentis irrem elevata. H, c negledus cernſlimus hydro- pern lyfert. In eo igitur iſdem medicamentis utendum, qux lupcrius in obſtrudione Iecons adduximus, Aviculx quoque Chlorides didx, propna & occulta qualitate ad^ verfuſinr (v.nptoin v.ilerc incolxpi-odiint. Excellit deo dum Chmx&c SaJ/x, quo

copiofe fuJores eliciuntur. Tum porrojd evacuationem eundum. %•• rolior-Sen* 5J. mt'at. in **deceit** Thamarindorum cum Rlubarbar. 5J &. Sed Ci propier fbrtem obftrUtionem paulo vaknuoripharnucolor opus,E]ccluarioiubicquen:iu[auirxgert <]U>dcfratremco P. Af.Keyntro Bantu,dum vivcict,Frituipit durtittMsurtitii*~. & Median*Pruffffwe in Academu Leyde»Ji, acccpi.

y*. Ligni Gu;ijaciru Ifcij. Sarcxparillx 5 viij. Cornu.ligni Giujac. 3"iij. poitmaccrationeminl^ q.ai]. rltivn per *4 lioras, cocjuant. q. i. Htjufculatur.r Iervciuilunatadde, 1* jlior. Scn.x mundaror. lbj. *

Polypodii&ft

Son. Anifi. Ferniculi, ana 5 i ij. Hcilebori nigri 3 vj. Myrohalanorum omnium, Tluiiuniidorum , ana tfej. Htilltanc <]. A mliipradicto dccotlo. CoUtLirxrurlui adde, 1*ulpx CalTixFiftulxjxij. Tulvcris Scux,

Polveris Rhabarbari, ana 3x. Pulveris Corcic. ligni Guajjcini ^ 1 v, Scammonea clcft. pro quaque clcctuarii tb j. ad 3j. Sacciunalbiilitni, q. i!

F. Elccluarium **molle** Cujus **dofifeft*|itij**, ad 3J.

Plc; n[tic ingredientia hoc EU'chianumhic uiveniri feitoc: Nam Poll, longc.&luculentius , in Mangiterii arboribus, non (ecus ac in Qjiercubiun'p³ ma, crefcir. Si porro Helleborus niger defit, cjuiloco utimur Hcilebori albnp^{c*} cic,quam *Peifink* Chincr/cs.&Iavajn vocant, cUquemfummpreno. **Tbam***⁰^ di tjuoque & Ca/Tuluc mtylvis pailim erdeunt. Loco Scammonx, quxramen^uC reliqux Convolvulorum ipccics, hie ab'undc nafcuur, mi **oomnuxk** pollumus uuB-Cambodja, prius perahquoc dies in acero maccrata, vcl (pinru vim. Nam ^{hocino} voiiucoriaiii.ii: mt'dtainluam vcnriculo qualitatcm.plandepoiut.&rblandiut.qti-i¹ Scammonca, alvum dutic. Pro potu utatur xger (ccundo Decocio China:, cum n **diobta** Curcumr.qtiias Lulitani *Sdffnmdtttr** nomuiant, ac li Crocum fubecre- itrem daas. Pulvis **HIM mdlc** excejims, dV: in *Bcftmti* fornum redadus a 5 5. ad 5> **canqaam** (pcciricum huic morbo remedmm exhibetur, &: cum per Tudorcs, ^{turo}.rul unnas, cgrcv;i= **bumoren**, qui in viuo **eft**, educic. Flatty , quiin hoc **morbo affi*** **fime**, **feniinibui Canninacifti**, **Sc ol. Anifi**, **difi** utimur. Crckunt emm omnia n*¹- > & a lavams, Si. Cluncniibus, in luiules ufusreictvatur.

C A P V T XI.

*peAropbiafeu Exubefietitia fudun, Indicisrcoionibui
faniliari, obobjhuclione *iJcentm,pntfertuH
McfctteriyyO'ia.*

SiEpc (me l:amifct. , LM&X&I «ubcfunc,ac ematiantur, fcbi nulla vcl^ - ten. **enrifiou** (c UI(a nulo jungente) ;nc aUffio fcnliidolorisigravitastant¹¹¹ quxdamlcntuur **circa umbiion**,* Hypochondria. **Hoc malum** , **prxtei boncrovifcauB!**, (>pc tJt|JJIn Utaacm Jubctm vemsmdaraius, vd III **rp6** M^c icnteru lubftanua, qu* rxpcinl; ,cm **abiedUimpat.tur** iquodmdillia.s cad-ivcri' pccUiculis.fcumcmbranuis ^{not} ^ ialti f. TM - **wmMdmceriamabfumpnin** ^{ad ex Ufm lin. IUUCII} ?ct- ^{i le} tur n'lllooriinc > duct., ut jam **mam Sceleta** , **quamoorporacarne velbw.dia poflint.** d>fump<> ^{actC} ccmiam c .ua,um, cu, ft Uc.ucru, fa, ,v1u ^{malu} s inteflinorum conjungit, und< cl *W ^

nut parum immurart, & in copper alvum ejidtmrur. Talker affc&i, quamvis plerunq; hic commo iunir, t. in icn, ne nmino delperare vidcamur, aliquid tencinduin eft pocuis, qum nihil. Si ibremetra benignior^djuraaucem blandisnicdicainentiscxtcnus, vires refumens, ex dperato (anabile faciar maltini I temperate itaq; calidis, 6c anodynis, modcratq; citea in lignem c. iJorc m, dcobflnintjbijs, iitetnur. Talia funt decoS. &: condra, ex Jeminibus Anili, Forniculi, Cnru, & reliquis carminativis ilipta refatis. Pnrccra crefcic quoddam gram en, cujus nomen, *tc* dderi-prionem vidreft apod *Vr&j*>(rum Atyinum>lyro Atf Untu A. gypti; C8pitt\ quod mcri-togramen Crucis vocatiir, qnia qtiati]or (picascfummiutccauliscmittit, qtiyperfc-dc Cruccm formant. Raiix hujus gramim's, qux tantum in iUu eft, odorniliabc: aromaticum, 6: pronimc aJ C; tryopliyll. itx r. uicis accedentem, guftu quoque eft ~ ^Atocajnxo^jid fit, cduld'amara. Hii jusradicis dci. (i. t. i. niirabiles cfe^us expertus liim, in calculo Reiuin, & alit longioribus obfruc Trionibus, qia iis lia-c cft, dc qua > loquitur. Conti. r. quoque Anagallis aquarica, (cu Becabunga, qua: cum elegantiffimis flofculis iuis albis in ripis fiuiviorum cre/cit. Vc/cuur igcr carnibus Turturum, & Fringui Urum, quas in lires & Mauri, feloptis occifas, quotidie venales in a-vitatem femnt. Lacquoque caprillum minfic prodefl:, dum nitroitate fua, qua' (c-ro inert, venas m darakt deccrgir, Sz obftnrtrione liberat. Abftincndum denique a purpantibus mcdi L. imenti Sji Kj d m humorem violenrer conamur revclerc, obfrut Honcs per acre m d llorem, qui Iblet pharmacaifta coinitari, adaugcamus. Adde quod in hoc c; i/ii, propter alimonix dcicc Kun, vires (ernper fame unbecillcs funt.

C A P V T XII.

T)t (ptibtifdam 'Puimo/mm vkiu, (pu kicgfajfat&ar₇ &-pr/mum, de H.(wopt)>t, /cn fangmms Sputa, &• 'Pbtifi, fm yiare Tulmomvn.

UT * ^ Ebuiflem quidem hos Thoracis affcclus prxmifi (Tc lecundum ordinem, qui in Scholis oblervacur; ramen ego, qui non umbras rcrum, fed res ipfas, tanquam prafticus jccior, nilulad curani referrearbitracus ium, utrum id pnus, an pofterius, agam.

Quoniam itaque, ur &: iupra retuli, aeris conftitutio eft calida & Kumida, frpc fit, ut acibus catarrhis caput onerctur; unde ctiam gravedines tani frequentes, 8C fepe diurniores quam in pjr b, oriuntur. Turn milices Sc fbei navalcs, btne poti, iumilinefraguhs dorniitricntes, vaporjbus c icrr. iifcciidtnnbus, & rorcc cctlo cadente. obmuntur: unde hoc notandum eft obiter, habirationes in fuperiori xdiu partjlonge celfalubriorcs jquamin inferiori, qux propter humiditatem Ibli Formicis, Scorpionibus, & Scirabzu, (quos Caccarlaetas vocant,) leatent: fed hxc parergicci ad rem veniamus. Hic atarrlu fa-pe ad fiibjc&os pulmonese cerebro pridpitantur, ipfofque ia Hdinc, & acrimonia luacrodum, unde Ha; moptyiis, bine Tabes *, & dem t mpyt'na, feu fbppOrtio. Ailiduum tuflim, difficiJem anielitum, fcbrciy tandem hec>icjni, bic lubens prsrtereo, tanquam nota pra&icis, & jam ad curam me accineo. Et qiri. l, in bis regimibui, affectushi, i cat. irrhis, &: deftillationibus, utp] LtrinH] m ortui-tur, ifti per commodas purgationes divenendi fiinr, Ejus ergo fiat Catapotionim maf <ihoc modo.

2. Aloes Socoterinre,
Gutrx Cambodja,
Colocy. thidos pulvcrilatz,

Scammoneac elect, am panes aruales. mftindc in aceto, td fpiritu vim, modo iai? iiii ptus dido, & fole cvaporentur in maflim piluamm. Dofi* eft a 3 |. ad 5 l\$. vt Umvilentioribus^d? i.

Namljoc in genen (acadMin eft, quod ut fluorcs aJvi, (ut Cclfus vm.-it) hie flint vmlentiorei, in qootpw c contra obHrucriones, valid*, & pertinaccs funr: quxnorv atfi valentioribus cadun icii cedunc Eleauarujm fupra didui Fratns mci, bit i niam

maximum emolumentum adfrt. Averfa jam pcalvum materia, reliquiae parciulanbui remediis tollendx. Caput-purgiis ninurum, Errhinis, & Mallicatonis, c Pyrethro, Staphide agria, femine **Raphwi**, Narturtii, Pijnre, & ceterisnotis. P« ~" hoc peculiare habemus nobile medicamentum, quod coitricitur ex Arecca & Be tele, Sc cake viva ex oftrorum conchyliis ufta, **quod** m.iaic.tndo piruam c ca|* te elicit, **eamquc,qux in raurk^ottf**, coniumir, **tprohibet.ne^aponbuicaps** implcat, **imdc** hi catarrhi najcumur. Medicamentum hoc, Malaicc vocuur *Sim Firing*. Ejusdeferipuoncm, **Be** reltquas infignes virtiites,quii>us fuic dubio pi.vdjium est, vide apud *Gtnumijtjhris Jrmuiimapnc dt Bade*, « **Area***. Eftquoddam ge»» i&^{Mi} Pmanbquod *Mtbotk* Indivocaut, taiiquim cbrtiim dicas ,qui paucio tempore,**Gotf** brum **co** modo, quo pono vnu **mm**, *fan. **Sed manfo** p.iii« **falis**, Ihtim vertigo ilia cvanclcit: Cum jam ifti catarrhii, aut ncpkdi, **MH ooa** bent- avcrii, per **felftpaH?** luani, quaprxiditi lUnt, aut pulmonom venascrolcmt, aut acrimonia lua per araftO' inarm uravaiculorum **rderawEffl^ &. zget m** hxniotyii: Icu **copioiarn bnpUBU** *xrcruonanincident, **cumcuffi** validaprxlertim, ihtini (anguis ad re ^{vulbon} tn copiole derrahendus **eft** Poll pecloralibus incrallintibus, & languinem : ^{lentib} is, «^{len} dum, quorumdt-icriptiuncm **lafeniu dobtmus**, **nc necfle Giiffia** repcterc. Si p«iⁱⁿ tescontingatevadtreuntKperianguiiiitutum.ncqurt.imcniut^minuarur.&per cam pus **cacjpuacur**, **fepumcn^anc5am** buncjanun tabern, k-u iikusPulmonum traniuTe, cm, **trupenraw** tebns **heftea**, fequitur Maraimus, quern demcomiuturctfufiimamors. in his duobusmorbis, quiaagnjtium, Walter ex altero Ixpiflime on tur, **candetn**, **vd** [-crquam mm km **nedendi** r.uioncm (**cqtrimur**. Vicndum cftig«^{ur} in pruiupio Dutragacajitho fngido, cut optunc conficiendg **hie** nafcuntur ferruna Cucumcrum, Cucurbitarum, Melunum, &: carera rtume Suratte **AmygdaU** liipperunr. i-1 **apavrij** (emen : **cum** aliijl(K'acbus,quasabundclubcmus, in r'ormam liquid*^{ml} hlccLuini, aut criam in tabulos concnJiata ad uliim Iervantur. Sed mini xque prodeft, quam toties commemorarum Ixtrachim Croci, quod non tantum languum fp. ^{quid} JUtit, fed & Tuflim ledat, pus increaflando lubiliusad expeaorationemrddit: etiampulmancsjjam exitkeratos, coniblidat, adicatncem perducir. Eoque retncdio plu'imosjam defperatosianavi. SumantprxtercaX'Ti^dminimutn ^{ter quo}

P
I

Ddie.hauihimJccuclij.; **ibeadu**,
 ¥• ^{Seji} ^{not. Morfus diab} **oil**,
 Lingua: Ctrvinx, an-
 i l um p.;paver, demptis **fitmmicadba^nomcco IT**.
 Glycyrrluix rul jL **coq. m C a** **fti** t\,l.uur. ft. **it. 0. iJde** ol. S*
 puur.q. Ladgratumacurem.
 M. F. Apozema.

Si in Tab.cfu Hit lull, pulmones paulomagti mundare TcIis.addJ.^ ^ >.*.— ^{ij. mel-} ^{Conferva}
 lurofjcci, turn ad cuiiJem **egt&um,tc** taciliorein expedoriuonem hac
 utamur.

j£. Confervx **to&nm** c Percu'a antiqum ; ij.
 Sem. papaver. albicontu/i 3 6.
 Flor. Sulphur. ? - 3.
 l'ulver. Sohdagiius Saraecrucx, &pulvcrisScabio£r, ana 3J.
 OL Sulphur, q.i; ad gratitiwtorem.

Pro ^ ^{Conditum.} ^{minutatur} decodofecundo Clunx,am Sarfx, fuperiui rdato.

C A P V T XIII.

De ^E »n^»u<itc, > **jh&uativne puris Jkper Septum**

fof

Utere.fupcr ^{diaphrag} , ^{uh} «<> * **teretro, vd** cti ^{am utroque,}
 utatctafupc.tucim ot(bger« , ^{^f^Z^l} »» **X**qui.i ^{vis eju portionem tepe}
 wu V4icji. 1 uicn |«r alterant viam, **quMin** ^{per} t*.

Trachxam arteriam, purulentCifll mäterixnon est exitus, quicquid illi dicant, qui cjjicialiquando affirmanthocpus, per finiftrum Cordis vetriculum, admajores venas inde deferri, 6c unde hincad Iccur, &£ venas Mclaraicas, per alvum exonerari, vel ad Renes deferri quoque, &: entice per urinas evacuari. Eorum quidem hdem, qui hxc fcripferunt, ego non elevo : fed nunquam tam fortunatus fui, quamvis in frequentiffima praxi, ut talem excretionem mihi videre contigrit. Hoc quod jam prxponam > etiamfianceps &: dubiumfitremedium, tamen fine dubiomigacibus verbis, & loquacitate tam farminarumfutilium,quamvirorum,rclicta, longcprxftantiffimum est: fitpra diaphragma, inter quartam &: quintam coftam, mufculi thoracis intercoftales, cauterio admotopotentialiadurendifunt,donee fatislata cfcharaoriatur; quodcirciter fpatio trium horarumplerumquefict, dciniftud fatis lato vulnere pertundendum est,&:(uthoc obiter dicojn) eo opus est, ne fi fine tali cauterio, incifio fiat, vulnus nimis cito coalfcac& citius, quam necesse est; fed oportet ut labiis longiffime àfeinvicemdiftantibus, (quodinrotiindo vulnere fieri certiffimum est^>) facilius exitus puri, &: amurex ifti, fiat: ante omnia, curandum est, ne confertim pus, &: fames, fed repetitis vicibus, cmittatur,proxgriviribus;quarum in regionibus maxima habenda est ratio. Hoc remedio miraculi inftar aliquot curatos vidi: & inter plurimos vietor quidam, & miles, hicinarcc Batavica funt, qui cum me vident, nonofficiofb tantum (alutant, fed pene importune adorant; Verum de his in obfervatiynibus particularibus aSlurus fum. Si hxevobis placuiffTe inteHcxcro, efficiam, ut non otiofe cempus in Indiismc exegiffe bonifuant. Namdemalevolis mihinullaestcura,quoniam ego me fupra eorum invidiam diè arbitror;&: abunde mihi fufficit, fi Eruditjs &: Ingenuis, non dilpliceam.

C A P V T XIV.

T)c Febribtfs in Indils.

FEbrcs, qux in Indiis nascuntur, plerxque aut funt fymptomaticx, aut continue per fe, &: (ut fere femper) Synochi putridx. Qux vtro certam periodon lervarent, cum intermiffione feu *ampt*^*, vixmemini me vidiffe; nifi unam &: alteram Quartanam, eamque cum xgro è patria delatam, qux miferimcin hydropern, &: inde m certillimam mortem defiere. Itaque erraticx plerumque febrcs sine certoordine, quibus fingulis, fi nominadare velis, Oedipo conjc3:ore tibiopus crit. Non tamen Tertianas intermittentes, aliquando oriri negaverim: fed hxtamarax fiint, utliccat dicere, quod in proverbio est, hirundinem unicam non ctficere ver, Prxterca propolitum mihi est fcribere, deis affedibus, qui ut plurimum, &c quocidie, hie eveniunt. Hoc faltem in genere verum est, morbos quibus febris fupervenit, magis periculofos esse, quamquos à principio comitatur febris. Decura igitur februm, & fymptomatibus carum, quia cum arteclus primarii fanatione conjunda est, fiperfedebimus actum agcic. De continuis ergo aliquid agendum, qux plcrumque cum canto furore invadunt, ut tanquam attonitos de ratione mentis fitim dejiciant, &: fxpc intra paucillimos dies, imo, aliquando lioras, cum phrenitide, &: continuo delirio, xgros è vitarapiant. Adfunt ptrpctux vigilix, vomitus varii colons, prxcipue viridis, &: xruginox, bilis. Exccrna rigent. Calor interne cuxrfingenti liti vitales 6c naturales ficulVites depalcitur. Cum febris hxc itaque fit Synochi putndx fpecics, ubi Jiinguis tamqualitate, quam quantitace, pccac,duo magna antiquitus decantata remedianecccifariaclfcquisdubitct? Sedutrum illorum prxmitci debeac, in quxftionempoffct venire. Nos, lubtilibus fcholasticorum difputationibus, & alccrcationibus, omiillis, purgationem debere prxcedercautumainus; ne in venis major perturbatione fiat, quam emolument inn ex prxmiffa phlebotomia (pcrari pot^ft. % Et ne humores iftimixtialiflmm ex phncipibus partibus, permotum,occujx:nt,& ternbiliffima fymptoniata exenent. Itaque in principio leniter, ut Thamarindorum, & Caffix pulpa,argripurgandifuju. Imedoquoque Clyftere communi,& ad)eda Elcduarii, l i s descnpti ly His pcradis jam tuto vena copiole iccabicur, vclctiam iteracisyi-
cibus, quotljudicio nccleici rclinquimus > cum unguento *Borboru* univerliim corpus

inungendum. Quod si vigilix, & Phrenirix infefhu, vtiu fromis rede fceabkuntom
fbmms omnimodoconeiliandus. Philon. line Euphorbio, Rccquic NicoLi ; Mhrid
cio confedo rccnci, &c: Sed inpencilis, t anqujin ad (acram anchorain, ad Lau da
ntim noflrum LX croco confugiendum eft, quod in his regionibus, nunquamIJm h*
dabicur. Cxtrje, quas dixi, erraticc Febres curandx iint co modo quo illx, ff x
cerrosparoxylmos habent, & ad quorum lucuram videbuntur proximo accedere. Qu?
quooounnoofliaafimrec aJiorumlcryptis, Encliiridij hujus ratio non patiturroc lon
gitude iis agere.

C A P V T X V.

*De Febrim quibusdam.fus fncole "Mead TjmarenfesM

India ^u lari put.

QVinavgant in In(ulj5 Solor, &Tymor, caccendarum Sanrali .irborum gratia
corripmmur rebriquadamputrida,qu:r (iconruia (it, delirium&; Phrtuci
demfecum^pmitcmnam lubrr, (i vero perinrervallaexaiperetur, (nature*
mirticJcaJiquandohatcFebrii: fed intermittitur nunquamj ea exaccrbuioplcrumque
ell ctreciter quatuorh orarum.qua durance ndiculas admodumaclioncj xgri eduntiiini
r.intescaopificia,quxianicxercucrunt,&:omnuert'unenrcMemrc,quxinvira,raccn
daloqucmiaque,peregrunt»cum maximo allannum nlu. Adeftpia.-terea *haluqes,*
feu Apprentucamna, iraut, dimi in delirio lunt, onuua ctum nxdiuY *na devotent,*
qua: ipiU pnebcBCnr. On cur hare Fcbristx diverliscaufis, quarum pneu *uz hz sunt:*
Odores center adaram arborum Santali; qux (tatentibu* ipfis tocolis) nefcio *quid*
virofum, Sc cordi maxjnic, 6c cerebro, *uumn* urn odpcant. San tali Hiftor. • *id. apud*
Cm. MhOru, L i.cap, 17. Adliarc Jen* coofintck) nebuloU, Sc iilmodum g« *vi :*
nam Jiabicacula bacolarui&ftncin&mmu moncibusiubi, proptet acns mediamrcgi^
nem , nebula? Vpluvioli vjjxirci lunt; tumfneui aliquando tarn viol en t it:
Hollandu lolct die, qtixomnnnonnifi trailoshumores, &:cur *bidos spiritus ~~~~"*
Addita frudm nafcenres edendilibertate, qui, tumplenque lunt hmaru , &TpO
luimidiurem purrcdini maximeobnoxii, in torporibui jam ante (aJhdin mans, la
nbus, & craiiu cibus, turn acm Imcperie 1Inmur.it ii, peflimos (*a cos gignunt.* A
dc (quodpene omiferam) mutationeni Jubitanwens, quam Jubcunt nolln; Jiun ^
fceinluntex montibus frigidisad liuus,&nav», ubi calor^umms corpora BJ^y
mluli hsc lira eft verlui meridiem , *circiter decern gradus,* almca jtqu *inoctia. Et*
(ut Ovidms ait)

Cmm MfJfnynhut, tlluU m*Uf}nn{tM>ir ifim,
Tempart MM errtt mptr* Ungmw h*i :

Praccipue quoqucivendi finr venti tx montibus, port medium *ao&is,* foirantc*»*
in I-u-i, ti ca *tern circun* lacentilnis inlulii ;noti leitu, &: in quibuldanti.illix NarP°"
nclufis locis, & Italiar,prxcipuemrcgnn Neapolitaoo* ac Roma: territotio , vent
frigidus e me •utibus lp *rans,* (quem Serenas vocant,) F'leuricidem, Penpncumor
#^{rt} *liquos acut* .smo *erbos, infert. unde Horatius*

Mdm *na yarum lantem* <frig*r4 mcrdent.

Curaconfribt „\ *purgatione.* lent, &: 1 Ivftcre pnemiflb, in telen (Int^ums mirtionCj
caque inpleihoc *is, & constantibus viribus ,u(q»ead.if umi defectum. Cucurb*

lcuTcmport *Sc 1 verti* *ale, lamma candenti, v* *cl dine 1* *lopetatio accenfo, u :unt,< uti flupendo*
frudu, q *quod etiam faciunt in omnibus capitis longis doloribus. Purgatur quoque*

commoele humor vit *ofus Elef. Frati* is mciijupij rchto. Turn vomitoru e *Croco*
ineu *llorum, & fale vitrioli pzecepitato , utililim* U inhni *cala esse experie. Itudldi*

,lut (qua: ffi nt to tu en turn p *herenidos) fi per* enue adlint, utimur, ptxK r (*artera*
orica, I *oci in pilulam formato ,* vd vino liifnlm *o. His omni*
bus generatibus remediis pzeimiffis, intemperies Cordis, Hepati, ac Cerebro inuffa, fu
dorancis, & diureticis : t*riik^tt-i quoque, ut Bezoar , & raliura cornu Rlanocerotis ,

commodedificatur. Et CofTervft refrigerantibus, & Syrupis, fuprafatis adfaftidium nominatis > emendatur.

C A P V T XVI.

T>e QxcitAte, (T debilitate yifus.qu^naYigantibm Amboynam^ (? Moluccai Tterfiu, & in circumjacertibus Fréts, accidit.

QVi Amboynam, Bandam, & Moluccas verfus navigant, infeftantur fxpe debilitate vifiiSjimmo totaliefecitate, çraflis lentiique vaporibus, caput > Scerebrum > opplhcibus, ncrvoſque optico« obftrueniibus: qux tamen excitas nonTemperpermanet; fedalterius aëriſmutatione, vcl meliorisDiſetæ, fſepe recedit. Incolne harum iniiliarum originem trahere dicunt, (quod & experientia, cui contradici vixporeft^omprobatumefſt) exefu Oryzxcalidæ. Hinclavani, & Malaii Oryzam, jamprimumcoſtam, ſemper prius frigidiori aëri exponent, velvannocalorem eventilabunt. Turn nautxnoftri fociis fuiſ navalibus imperant, ſub pcena aliqua, ne Oryzam calcſadam comedant. Qjpd (i cauſam altius inquire'e velimus, ratione eam prxdiffl:a niti inveniemus: nam Oryza hxc Temper plantatur in locis uvidis, & paludofis, undeneſcio quid faeculenti, aculiginofi, contrahit: quod calidum altius penetrat, quam frigidum: nam etiam *ficcæ* Oryzx, crudæque, odor caput gravat, & (bmnolentiam quandam introducit. Communis in hoc atfedu cura, (qua & egoutor, & plures ad priſtinam fanitatem reduxi,) hæc eſtPrimumpurgandum caput, & vntriculus, çraſſis humoribus, qui hos vapores ad cerebrum mictunt: Quod optime *ficcæ* per Pilulas panchymagogas *Reincri Bontii* ſupra deſcriptas. Dein ſternutatoriis è pulvere Tabaci, &c. Turn Errhinis, & Maſticatoriis utendum eſt. Vena fe&a quoqueprodeſt. Sed inhocmalo (quod poſtremo loco referavi) ꝑſpecificum, & crebroufcomprobactim medicamentum eſt, Iecur Lamia: piſcis, crudum cum fale comeſtum, quem piſcem **tti^ſp0** Belgicevocamus, quin& oleq;itas, ex eo in Sole indedcftillans, (**Cftill** Belgice, & oculis inun&a, pro prxfentanco eſt remedio*, quod procul dubio proprietatcfubſtantix fit: Namtantum abeſt, ut aliorumpiſcium jecinora hocpraefentent, ut potius pr^Tentem noxam inferant. Notandum poſtremo eſt, quod, quamvis hæc excitasfarpc tranſitoriafit, tamennegleda, & incommoda dixta, maxime importuno uſu Aracci, *fxpc* in veram viſus orbitatem degenerat > quorum exempla paſſim obvia ſunt.

De Externis quibusdam Corporis Affc&ibus,
in IND 11 s.

C A P V T XVII.

*De Herpetis, seu Impetiginii Indict fpcic, qum IncoLe
Courap indignant.

EXpofiris morbisjnrcrni prapuis, quiu hifce remo. illiinh a nodco ctelo lo-
cu graflantur, omiflis etiam Icvionbus affc&ibus, qui (ut in patria quoque)
quo tidiani funi, atiExterna quxdara corporis **utia**, nunis **familiacia**, devenita
con/bcui.

Imct lize priicipcm locum obtwet Herpes, fa Impetigo quxdai u moleftiffima,
urpjurimum aJas, pe*ius, ingujtu, *Cxacm*, **immd aiiquando Donmu** orpus occupant,
cum priiriruntolcrabili, **adep** ut-zgri i fcaJpndo, dies, & nodes, manus at) illine-
re nequcanr: Sed *ilium* i. iamvotuptatetn, <. \\\nv ex ungmuni **axthcu** homines Icf
tmnt, jccrbaptrmtend. i fcuicur : ingens nempe dolor, in crutlis, & : cuucula midaroij
partibus, quas ingucs aperucnint, dummotdicans, *Sc nitrofulifc* **humoc** pcccJiis>
partes jffecbis v]licai> & : indcinterulz, & : indujia, fine cruilarumlacranonc, avelli
nequcunc: Indigna: **hunc aHedum Ceurtp**, M? ifaxif> appellant, quod alias omnem

Item significac: *Caufa hofttt* **afiedw** cutanci cftlalfa & nitrofa [jiCuii, iniira
& : **mdancholiac**: cftque affechw comagioius, quu attadu t"ati\limc m **aUod** iu
tr. inliCMtaurpauci Uoncttiolcftiam ettugianr. Q' uamvis autcm Icabrani, & : defor-
meni emem reddat, cum fuifuribus : tamen hoc commodum fecum fert, q^{uot}*
quamdiu qtus taliter affecius cft, vK alio ^ravion morbo coinputur. tum *Courap* fubi-
to evincfceni, majons moibi **fiipenrennth** indjcium **fblecefielhumorentauma** pcc-
tante, per mcailalin, ad pattern noluiiorecm. Uiqu. im ilclatLi. Idcoiunt qui put ali-
quot aimos hot malo artecli, non adco folUctifunt decjtis cur a. SednosquinoviiiU^i
fublata caufa, cturn tollierfchjm. qupdvulgus lainim per /cputat, peraccidctisfci*
mus evenire; quodnempe (it effechu bonusanuU caufi. **Non** icciis, acinGonorrioc*
virulctua, & : venerca, contmgit, 1 Upacc fc. expellenre a i'c i/tud virus ad ylandi pa-
ra&tas, & inde ad penem, quo miferi k confolantur: cum in confeflb fit aliquo **paw***?
in re medici expertiidiifti malo convenientibus remediis non occurrarur, ij(iuni mt>r-
bum vtnercum indcoriri. Sic hoc malum negle&um, prarfertim in fubjchis mclin*
cioltus, *Si ttrabiliarits*, in Lcpram Arabum, vel (quodmulto pejuseft) in **ipffil** nam
E lepluntilin, traniic. Cura hujus mail in principio prxcipue conilat in ablatione cau-
fa: morbiticx, quod **per** cones jam didas pu r^a nones opti me net: thillra cnim, n
cbs **ceocralibus**, 3xi particular)a, *Sc* topica medicamenta devcnirur. Puhis qu
jnarllantiilimmadiuncaft'ectiim, ut&T ad reliquos mclandiolicos, a me conficitur
hoc niodo :

JC, Folior. Senz mundatorutn sx I v.

Rhabarbar, opium,

TurbitU yllii. ana Jv iij.

Tartar, atbi,

Scainnioncj! cleft. ana z t v.

M. t*. Pulvisfubtililliuus.

Dolts est in con vein **chu Itquoi** e sj.

Inn ad Topica devcnianim, mrer qua- rxcllks est, quod mthi reverendus ac do-
AiHtir.m ;ir Domimis /k/?*« H^wmwcommunicavit, vir in onuu Scientiaruro genere
CXCUIC: iciiiiius.

JC. Femiginis e j.

Sulphur. 3 S.

terinmartnotetnicnMir. addefu.

Subtil
illu, qui aceto dilfoluti & ves

zci e foliis Basilici crescentis, & hinc fi... nfp⁴
illiti, mane ob deformitatem abluu possunt.
Hoc

Hoc ii minus cfKcax fit, »

℥. Opii 9j℥.

Culcis viva; ex conchyiiis itix 9 ij.

Fricenturinmarmore, cimifucco Pomorum Anioris, uiiinijabraiut emi-
itam Herpeccis, deinabft. erf biciorc , ilium.

Adeadem confert Oleum egumini Benjuin adj c&onirro, vd filic Prunellx»yd ma-
nienco Mercurii iiii blimati. Commode his quoque milctur iuc cus Limonum. Cum
Tutiaprxparata, aut Ccrufla, quofolo remedio copico > prxmiila unicapurgauhc,
meipiumcuravi, cumfub ahs acin pc&orehacolluvicinfctarar. Dia. ta, ur iionini-
buscacochymitisan^cftibusmodcrara, &: bonifucci die debet. Quod curamispru-
dencix relinquo, nc truftri aftum again.

C A P V T X V I I I .

**De Tdpulis rubentibui, feu judamimbus > qua Tmw troftrates
t)£t HOOtbOtt yocant, &• obiter demote fitjimu
Culicum morfbm.*

Quas Litmus Hippocrates *Cornelim Cttfm* papulas, *Plinius* {ud[^]mina % oco£, K^oo •
/iracsBcrpa' CiOOtttOlit) itacrcbrailuit, ut ego .idJiucJuice in loci* ueniintiu
novernn[^]ui niolcibashascffugent, non magis, quam in orfli[^]culicum, quos
Lulit. nn jMe/quttdt vocuu. Simtiurcni liarpapulxrubentes, fca/peric[^]liquancum, per
fudorem in cutem eiecia:; plcumque i capite ad calcemurque, cum (iimn[^]o pruritu, &
illiduofcalptTidi dcUdcttocrumpentes. Hxc exanthemata magis afticiuii rcccus adve-
nientes, ut & Mofquirarumpuncturx, quamcos, qai alifflumdhi noi-iciiLuitiii aut,
dcridiculi ergo ,liic inter noftrates dieterium cnatuni lir, Euni qui hoc modo affcllus
fit, efl* eOr<iff^fitrii<jqiiodnoviriiimhominemfignificat, Seproptercaculices, bcpa-
pulas, fibitributum , elatte, & butyro, quodcumde voravcrint, pcterc : uam qui hie
ducius Uzfer unt, i'e Qrtng Lamme, id eft vctcrajios» gloriole nominant. Hi e porro mo-
lcftia. cum naturacxpellentcriat, inter aife&uscmrineos rantum recenfendavenit:
fed tamen remrchabua, ut Si morliis culicum, un[^]mbm fciliCCt cucc aperta, ulcra,
fafpccacochca, &: m. iligna, oriunrur, diffidlia LineUnatu.

SitntgUtlf>lentint. fndtA (umtrevtref.

Vt iraq; pruritu i/tri molcftiffimooccurramns, nectLm cum aqua miferi jubco, ad-
dito Nicro. fcufalc Pninellx, coque corpuslintcoloimracrlotingi; vel, (i aciusde-
iidercs, addendus Liioniim (uccus recenrer txprellus. C[^]uatquamvts priino atrem
dolorcm inferant, tamen is cito cvanefcit, &: mu)ro magis tok'rabilis c^o , quam pruri-
insifte infignis. Hoc denique medicos, &chicugos obiter monitos volo, nc mhispa-
pulis purgat]ones, qu. incumvis leves, inlicuani; nematcriaaens, &: biliafa* ad inte-
Irina dclata Dyicnteriam crecet: fed vel potius narurr iixe (anan. larclnn]uant: vel fudo-
rificis excretionem lianc adjuvent; Nam ego, per incuriam, Sc imprudentiani quo-
rundani jhx infortunia evenire nonlcniel vidi.

C A P V T ' X I X .

**De Topic's gunnnatis, & ulcerationibui Endemis in infula
Amboym, & Moluccit pradpue; qtias noftrates,
3 t f t p toamt.*

E; Ndemius, feu popular is qui dam morbus in Amboyna, fie Moluccis infufo para-
pue, orinnr, quHy fbpcomara feu fubnodum iimilis eft morbo vencro. Sed in
his iucrfedirKcrunt , quod fine congreglii vencro quoque rufci folct. Erump-
punt jn facie, brachiis, & cruribus Tophj, feu Tumores, dun pnum, &: Jcirrholi, ic
tarn crebri[^]runiverftim corpus, quam clavi, & verruca: oriuntur in matubut, -& i
ditus in pttriaj fi vco cos ulcran contingat, materianilcncain, Bc gununo Jaji; a (c r y T

dune, actamentarnacrera. & mordacem, mprofuhda Vi: caraulcra indr oriamtir, cum labiis callofi* > 6c invertis ; ficdum, & c ddormc nulum, & cum lue vencra conueiens, nifiqitodtanridoloresnon adiinc, neccaiicsin oilibus tain licile o^[^] nifi >cf curantis mcuriarn. Hicaffedrus originem trahit, primum ex j>ccu!iari ririi & ibliiftiusgeniojtumcxacr. Taponbu ^{stalis, e} miri indiqae afcendennbusiafe^⁰⁵ ettmprxrerca cri/lis, & radauiholicM A: i*ituitotis, uc lu;ir p!!ccsm,irmi,cjuorum magna caprura ell: quibus incoJz j/lidno vcicunnir, quod reliqux annona: fit *a^{ls in,} digis regio. Magn.ini ctiam momcnim huic malo adtert ufus placeatarom , qu-f vicep MIS . per totum ifturn tractum cdunr; & ab incolis Ssgp vocatitr, 6c eft c corribusarborduieuxcufia tanru. Adlia-c confert potus imoitunus liquoris cu;uliani S-gner vocati, qui fermccodem modo ex arbore clicirur, quu c polnu Indica leu C#fwf arbore liquor Ulc> quern inculx T*«>f; Lufitant t mh'ii dt Psimt vocarte Imrnoderace lumptus nonfecus, ac vinum, &: cervilia, incbriat; captit, & ncrTai • infestat* Iiinctianunhis infutis crebnor cil ifta Paralylos/peccis, quam Btrtkcru, Tupra diw-mus.npellari. Quantum ad curam arcincr. ca,fi recens fit hocmaJuni, non admoo^{lim} difficidiscft. Sininvct«aruinjam,niolcAjorell curatio. Por< > ifdem fenoe ***** diiicedit, quibus hits vencrcj, obftra&ioaci licntft LcucopbJegmatia, & ip(criy-droja, 4: czteri chronici & T rebelle* morbi. Decode iuque parcntur c CJluna: radi-cc, Sar^aparill.i, Gujjaco & corticibus ejujdem, rjinbus mcoqaantur Anagal'i^³ aquatrcar,fcu Bc<bungx,M. ij. Poffj pen<ans materia veheme bonbus catharfici* e<H~ccndadhnamlfvii nonprofunr. Taltafunt Extras. gtitcxCambodja, FJartriom & fihwnoncedit. adchymica. &: minerjlu,dcvciiitndumeft: ut Aim Mercnr'usvic.t. leu Bun-rum Anomonii, Turbich mincralc i turn Mercunus parciptiutu albu I guenr. quoque M<ca irulij,k*fujndum artem parata, cxrcrcadJubendi funf-Que omiiii e Crtilu, 6c aliu dodionlms, ic vcititioribus Chymicts,pence.

FINIS LIBRI SECUNDI

OBSERVATIONES

k Aliquot feteci<e, ex

V DISSECTIONE CADAVERVM

AC ΑΣΤΟΡΙΑ ΔΕΣΥΜΠΤΕ:

Qua: |ira:ccdenbus jam di&is non parum hieis adferunt/

OBSERVATIO I.

T)e quodam, e Spajmo, nmrtuo.

Miles quidam, cum per meegramnoctem, cbritis in folo decubui. Icc, cvigilans tamrcpenceSpaiino correpcus est, nexo in posteriorcpartemcorpore, uc oninino ligtdus, & tncucvupermaKTcc. Ipli; in Nojbecomium ddatos noftri" cura: man Jams est. Nihil acgluiircpo.terat,&: EObide toqpebamr^ canquam ex loco (itbtteranco voccm emittens, trueulenter nos intucbatur; cut *cum* oJisna Jniftra adliiliLiifTcmus remedia, (*qux* fnpra inMethodo Medcndividcrell, 1 illepost iarviflimos crucia- iis, incraquatuor dies incertir. Libuic nulli caufm tarn JCI ods malimdagarc. itaqueadhibiCO Magillro *Andrea Durto*, Nofocomii lioiavici cbirurgo expertilfmio, cadaver apcciiimus: Vicaha, ut cor, & pulmone, Sc Nacur.il lamembra, ut hepar, VCIUUIUUI. 0; liuicm.oiuiua uicccgramvi-iiinius. Itaque (qDocites crac) (uljpcati,fnalunj aldus *bxetc*, Cerebrumaaven&ricalos ufque dUfccuimii, qaosrepletosinvniniusnuctti.itjuadam viicuk, Acglutioola, colore ltitco, vitello ovorum perquani limili: led terrida admoditii: lixe incumbens principio nurvoruni, lam *ixv.i* ivinpromata in (iibjpdis partibus exciurat. Venxincert:urrtrucs Utramque cccrbrimcningem, admodumturgidixerantbilioibianguinc: Obiitniuo i ^iy,mcitfc Fcbriiiau). Eodcm modo, paa^opofittempore^ffeflus fuit Sgnifex) qui in arcc, valifRubini Jntta,pra:lidiumagebatiledhicpra:ccrpxdicba (ymptonuta, Ipafmo Cynico in dextra maxilla, torquebatur, itautlttqui planedurantciitoparoxyfmu non

OBSERVATIO II.

*De Ththifco quodam > C7" Emjycwatico.

HEnricm N N. mceayr Danus.dccuinbens in aedibia dmlrojiacijnrKtr-, hujus tltbis Scabinii ^iil mortem, a Mtgiftro *Andrea* dtflectus fuit: ijterque lobus **pudnonam**, mmtantum anJlcoftisachatus erat, fcdctiain infeius dupli rgmati, iitiiiictjLer.uioiie, iulc.ivcl!iiionp(iilet.Ind(,"x:rol4ttTc,uUimajotem doUtrem)cnlcrac, iivenraJime ffa^nicir.i bmoduorum, & iibil^ntix pulmoimni avulfx j cum JiiniecopioJa; qualia, duinviverctjin magru quantitaicccxcreareconLievcrjt; vox illi er|cc|ango&, qaatisgaUonun Atricanorum, aut **Calcuticnfium**, Labonverai lm; go emporeyitca ipicolanguinis- uiuic liujus miferandi malipnm ipium ;quo ctum exfeince«cmi.mis,obiit i6;p, die Aui;ulti 19. » J

OBSERVATIO III

De Dyfmlcrko.

EX mandato Domini Generalis, ego, Sc Magifler Adttus, ^ArcisBttvk* chiruf-
gw_y aperuimus aliquot cadavexa exDylcnrria mortuorum: inter qux corpus
inilicis ctijufiam, c diuturna Dylcnteru vita flinch, qua; rum rempons, cum ob-
(cfii eTcmus a lavjriis, tanqtiam morbus, cpidemicus grail Jbarur. Et mvenimus in-
teftmavehementer inHata, & coruminreriorem nimcain plane .ibrafam; Turn tolu-
(iilnsfellis, quod m.ixime in comirum crar ,reptctus, &: diftctus crat, huntorclen-
to, Sc vifcido, alboqnc inftar pulvis ex Amylo, quam noftrx muliercuia: j\$>tpffft^{Uctn}
cant; Bilis autem ne quidcmvctigiumrcUtbimerat, iifis. Nov. 14.

OBSERVATIO IV.

2k qiotLmi Tulmona plow Turc bai ente.

ANNO itfip, menfe Maio, aperuimus cadaver nautili Cvcit, ex Phthifi mortuJ»
cujus pulmones Aibftantu Sc colore externe fini appjirebant, quibu< tamen
i!illcflis, exiitpus copioliini, vitide, &: fectidi(Timiim: iie\ter .uitcinpulm^{onUID}
lobuscoftisadnamscrat. C^updobiternotandum mplunmis, quos aperuimus jnuri-
quam iimiVumlobumtblumadnatum vulimus Hied vcliurumque, vt' dextrum tan-
tum. Ratio (ut ingenue fatcar) me later, mii forte, quia in dextrolate; c tantum ven»
azygos fine poll est_a qux in Pleaticide, tuflis valida rupta, lijncamutcami(erf)^{ict}
undo cciam in dextrolate; c Pkuntides exquifitx magnoriuiuur.

OBSERVATIO V.

De Empyemato fanato.

MILES quoniam Uni, cum potu Ant appritur fl in purgitaifcc, & rfermerincrcnm»
motu in arceni l'erretur, tTcdcbamuijiiiiimifla noclc lupervivere non y^o
ille tamen, partim ewmita, partim cdormiu crapula, poftridic in dex
larere PI em 1 tide exquiliu correpnis eft; cm, licet port (angititn milfionem, dolor al'
qusntiim (cdatusctlet: tamen inrUmnutto mulcus, &: inde.eorupto, in Empyd^{11^}
-Iclit, materu, in dextrolatere. fiiper duphragmacMiilJ.' Encadfauc viribus !Jtii^
{Untibiti, nequct'cln^ j.unram vhcincruvigcbat. Itaqueinter quartam, Arquinl
coftamcaucerinmpocntialc, quod votant, applicavimus, dein kalpelloekjrjoip^o
to apCTUimns. Indtque cHluxit (anics topi oia, cum\ ramentis, &: particulb »W[^]
nicmbranz luccingennis coftai. jam putretaJx. Et ille, adlubitii op[X]riimi<. Sy
gauombtif, convaluit prxter f|>cm, &:, cum lixe (cribimus, Kialaccatu *ofi*
vipavit.

OBSERVATIO VI.

De mfym CvMiii fr, i lura.

NAUTICUS quidam, liKills, llim navcm, n Ihtioneh. c ftantcm, afordibi». <quas
in man contra, cum ceteris purgaret, & conto fcapham proluberet, ne
ttmeren.ivi .illi.i<.
unpedim mod uura (apham & fc iDcluuMit lunem, quMÇat>harintoMiu'
comit, ^, f, rty:, iuiu ii iuni est, ut totum cranium
ciens, inde delatus est in Nofocomium. Huic jam, ut putabamus, desperato, cum
Mag. Andreat, & ego feriam matam preftarem. Primo a pofteriore capitis parte con-
tusionem

injunctam ingentem inveiimus > quam , postquam afcruimus, plurimum concreci-
 minis indextraximus. Postmodum, cumjammundatiora ellentomnia, cranium
 multa fragmenra cominutum apparuit: fiinecum aliquor particulas excemiile-
 mus, reliquam curam (ut in tali calii decet,) aggregli fuimus. Ille porro hariit in-
 ter nostras manus circiter (ex menses, quo tempore totum illud os, quod circum-
 scribitur Sutura Lambdoide, per fragmenta exemptum est, paulo supra illud fbr.imen,
 cuiinferitur prima cervicis vertebra, dentifbrmis dj&a. Ille i]uidem,optimcfanus,
 Novemb. menfc patriam repctiit, appofita posteriori capitis parti /l-niig.ilea argen-
 tea,tri,in cum hncm , donata a Domino *ijtrtrah Cern*, uc cerebrum abictibus i-
 teinis tueitur.

O B S E R V A T I O V I L

T>e Qiroritcii, & implicitis morbis in tmofubjcclo.

ANno 1679> Septembr. y' difccuimus cadaver militis cujusdam Germani, qui
 feime per integnum annum languerat, fluxu ventris xruginoso, tulli (icca, &c
 infigni rdpirandi difficultate, &c. Mortuoco, Omentum, & Me/centeriLini
 reperam tuit tonne ab/timptum ; itaut inedbns iibi inviccmadnata, velpotius nullo
 ordine inter le confufa cflent, parvulis villis liinc inde enaris. Lien erat tontrac>us in
 n-unnnatn pila: magnitudinem, &:roninditatem, itaut Rencslubjectilongcmajores
 cJlenr. Icciiir tarn varii erat coloris, luridi, pallidi , flavi, &c viridis, ut miraculo fpc-
 ctantibus nobts cilet. Cyftis fellis longe major folito, repleta &c diftenu erat bik-
 ginoia: VenticuluSj&rlnceftina crofijinlignem quoque hujus humoris copiam retinuc-
 rant. Prxterea c vicalibus dexter lobus Pulmonis coftis &Diaphragmati erat adnarus,
 ut inviccm cominui viderentur. Vidcantbcncvoli]chores,num mirumfir,difficiles
 elle curationes, cum tot fimul mala concurrant, quod non in hoc uno , ied plurimis
 fyijectis^cperi. Ethocnobisprarfatnimiuspotusmalcdicli Arac,cx Oryia&rHolo-
 thurns confedi. Et quonum dicunt /criptores Phyiici, Leporem marinum, (qui,ut Sc
 Septa:) deHolothunontmiiinrgenere) vcnofa &pcculiari qualitate , Pulmonem
 credere ,lubens in cam (olccmiain JdLendo, omnes lltos unmundinci tajidem ubiri-
 cain vinilubere, &c.

O B S E R V A T I O V I I I .

*7)e quodtntfCUt vena acpajoco fanguhus, repleta erat adipofa &**medullofa fubftantia quadam.*

SEptenihns 7, Amu 1 *Si9t tac* prgfeoCdapertuoi fuit corpus cujusdam civisBata-
 vienlis, qui per tres annos langueratmiro &: incognitoatfccliu: Nam fi/itper um-
 biliainijaiiii circiter ,cjuis man urn inpo(uirlct,pulius, qua] is cordis, &artc.riarum,
 tarn vchemeos fenticbatur,nilt.ir (alienris infantis m matrisutero,quxjam partui vitina
 ^ eft, at manum elevando repellcrer. yiiqualcin fuiHe huncpulfum cum aterianim Sc
 % cordis, hoc modo dffpichend *u Saniftr* «n umbilicoxgriimpoliii, dextraarteriam, (circa
 t;irpum, tetigiinvenique in lylMlcs, & duftoles intervallo plane con venire. Vndc ego
 * ffitim conjeci,arteriam nugnaiftlaborare; quod Stpolt mortem invenimus.Nam vena
 va repletaerat, loco(aiigiyl(wdipo(a/ub(tantia, &: medull.Tjpinalt.uiiiiodiin)lim]],
 ux-.pondrefito, arteria:ylunac incumbens, dumilla e contra iftudonus a icrcjiccre
 conarctur, hunc pulrtm *mdtabu*. Arterna nugna duplo folito laxiorerat, &: itpleta
 Unguine nigro, &: feroi/ »Cor tnam *AUGfltr Andre** diilctuit 1 quod , folito OJ<-
 tos, & ri.Kudius inveatooieft, &(pongiarummodocompnmcabatur ; tumutctque
 cJumfentriculus amplior, &: criam languine irto nigro replcrus- Quis, rogo, nwrtaium
 ndubliftpdcat, taiucr affedum, tarn diu vitam prorraAcre potuilTc: Ictur erat vividi
 ^-loris, *Ik* coniffentiar, nili quodcomiimicin nuailuroin ferme dupjocccderet. Cy-
 t'Si qua bills coinuictiu , ctium bovinamnugnitudine xquabat, cratque ijituk re^l
 cholera

cholera ex nigra viridi, lenta, fe cenaci, craffiruduie fyrupi fpiffioris, aur potius &L Objit 7 Sept. Kij.

OBSERVATIO IX.

De Apojlcmate Hepatis.

Mlies Anglus, cum inflammationem primum Hepatis partiis eflet, & rruflra ten- rraflcmu\$ ca, quibus opus erat, dolor fe remifit quidem: fed defiiir rrul^m & rrluxum Hcpancum; tumore, qui ante erat m hypocliondrio, plane evane- fcent. Cum hoc modo per fex ferme men(cs languilcc, tandem ad extremam ciem i:a perdu<aus eft. ut ipfiffimam, qualij pingirur, mortem dmlTcs, 8c6c miferri- mam vitam cum morte pennutavir. Aperto corpore invenimus loco rlc Paci, folam membranam ipiumyeficntem, fatis crallim, inftar facci, cui adhuc portio tanici, lo- turx carniun fimilis, inerat, quaJem ram longo tempore excreverat. Objit, 1629, April, incut.

OBSERVATIO X.

De Vulnm capitu, ubiperpratu fijitum famum credebatur.

MEnfc Maio. KSip. vocarus fui a Chirurgo quodanvut vtJrem militem infupK marVontis parte vulner. -itumivulnufljiictcrmeame cres fcpumanas, taJO^ inciderat, rerramento fuo ere dens, quod Provettam vocamus, dum afp^1 tare min cronio, ^oflerronrjs. rentirer, fiflUram fiiibrTc judicavit, & crumnumerat^ ea opinione; Scd, dumego oculos propius admovi, inven, quam illeti/iurin puta- bat, cTc excurrentiam futurar (agittalu (ut in us folet natura ludcre) ufque ad narex. Itaque cornpiens Chiruryum, nitendi et errorem Jium. Interea ab aere 01 jam ritum erat; itaque curavi arurum in Nofocomium det'an ad Mftijirum t^ftdrtji & lam icxtus menm clt, qui iub cura noftri egit. I xrmimus ipfi a (ultra coronali tern oms ufqucados temporale, lea ptrofum, fie ab aJccraparre non contemnendu* fragmentum; turn offii trontis duis panes, qiiir (utura excurrentie diftinfti. Ap^1* AUGiftrmm And. D&fdmm cuanmum refervantur; Sc jam, dum hxc ftribo, die i o N^1 vemb. Uiy, toiumvulnus coniohdatum, Sc cicarriUtmn eft, & cille, hac ve{>crJ. tu- ruiad ruvera benefanusiScin Patnani', ultratres, aur quaruor dies, rcneuturus eft.

OBSERVATIO XI.

De CdmbofHJfocMitimJ^obilijftmop. loonnc Petri CocP. (Jcneraliin Indus *Tfecto.

CVin genicroius Dominus noiler UjnaesFetn C#f*, a liquiundiu Dtarrhcr laboraf- 'ct.acumen.utitlicratiunimtisaniini vigor, nthildeloliudiligentu remitto- r<> dutnopera, Ac munittoncsbelcicasiple coram tnf>iccr vult. & tamen a m c ? , l<U tlc% "lonttui, ut paulum qmcti tedarot, 6c valctudimiUxc onfuleret, nega- vit, Wi tamuxn o. ci[b]ut dccumberct. quaiidicrret ifziagtcnvlme ratorem ftantem T tandem ^ ecimõ nonc eptembris, M ^ 29, circa oct. ivam vefpertinam p externe membra frigebant, Tudor aderat Vngidui, & j-lutin. Jus. Dejeclis P*fl^ fia erat admodum multa, fiatulema. aquofa, StbuJJu j^ftcna ivnunrui pract^1m biliofus. Pulfus artrnxr* neuuJus cjjt (ut rix fenmetur; & \c quidem verm^1 n- Jarw. His ego omnibus confideratis. atuiutuibtis Aniplulimis Domini* meis ConW riuus Indix, D. Antõnia van Dyemen, & D. Quirino à Ranzburcb, ftatim pronuntiaivi, I xftlcm (uprenus appropinquc: ipfate fubita attoni' <. * " "turn del. quurn animi ex voruit i, dicennhm, dum paulatim vices, & fpiritus r ros putarent, cum vauca ante tempore cum ipfis difcumbens familiariter confabu effet: Ideoque dicebant, &

ic mirari, quod cam audax de tanto viro pronunciare: Rōndimodeftx% mihi in more non ēve potitum, artem mcamludibriocxoncre, dam autignoralle, aucfel- ljte vidrer, fi fententiam mcam non explicui/Tcm: me tamcn in co optare, uti vati- cinium meum fallat. Interca *Dominus Genralu* inter duodecimam, & primam noftis horam, fupervniente (palino, quem momento temporis ante prxdixeram, animam Creatorillio reddidit. Qui Ampliflinii hujus Viri ftaturam & formamcontemplati funt, nihil miri accidiflc fcianr. Erat enim longa & ercch cervicc, alis feu icapulis prominentibus.' Complexione cxmelancholica, pituitofa, opportuniffima ad phtliifin &c catlrrhum fuffbeantem, quo etiam morsuus eft. Obiit anno Djpiini noftri, 1619, Septemb. 19.

OBSERVATIO XII.

T)c quodam ex undncre mfeciore mortuo.

Civis ftztn\isjo* nne, \$ *Dragon* nomine, 16 Septembr. 162.9, in pc&orepun&im vuU neratuseft, idutranfeunte os fterni, feufcutiforme, pcrpulmones in Ocfophagum: fiipervenientefebre, & fingultu, odiduo port vulnusillatum, mortuus eft, Apruimus^prxfctc magiftratu cadaver, invenimus fecundum C9njeduram no- itram partes antedidas larias. Thorax plenus erat fanguine ferrofo, cum potu, qui ex gula effluxerat, mixto.

Obfervationes aliquot ex plurimis felecta, de Epidemias, & Contagiofis, in INDUS, Morbis.

OBSERVATIO L

T)c Dyfenteria Epidemica.

Dvmano 16 ill, a Iavanis Maurancnribus obfidione cingremur, Amplifli- mus Vir *Iercmiss de Meeftcr*, Senatus Indici Confiharius, primum in febreni continuam incidit, dein in Dy^cncricam, quas turn populariter graflabatui i exonerans per alvum cum faxibus languinem nigerrimum, fummo cruciatu, &c tcc- tore: tandem, cum omnia re-media, qux excogitari ad hujus mali levamen potuil- fent, adhibuiffemus, ex vivisexccilitj fupervenientibus, paulo ante mortem, exan- riematis nigris, & lividis, iimilibus iis, qux noftri t pfpfthOOM vocant, cum (ado- ve frigido, &c male olente.

Similiter, *lacobtu a Doorejlaar*, Secretarius vxdi&i Domini Generality de MeeJler, pa- cis diebus poft, Dyfenteria viridi, & genere venenofa, mortuus eft, apparentib- tis copiofis maculis lividis, in pedibus, & brachiis, ante didis rcfpondentibus.

OBSERVATIO II.

T)e caglc m Ttyfenkria Epidemic*.

Eodem tempore *Guljilmus Wyntgit*, firciadvocatus, mihi fraterna-i»ii^t..i,i^-,iii dus, incidit in D^lcncricam veram cum fummis tormimibus, qux p^rdurajiv cum febricardemprima per quinque aut fex dies, adhibitis omnibus, qux mor- bi violentia, & necd^tes fibita requirebant, cum fummo, & bonorum omnium merrorc, juvenis optimus mortuus eft, apparentibus, tarn crebris &c denfis per uni^ Verfurp corpus maculis lividis, ut (quod in proverbio eft) locus non rllVr. mi apur aciculx impynces.

OBSERVATIO III.

De Febnanicnti, VyfenteriA, Vhcrbusmabgui, &c.

Revercmlus, & Do&iflimus vir^{fo}*n*esCtviBcriiujmbi divini parco, cirti^{idem} tempuscorrepnis est T cine .irdenti, (upervnientc Dyicntttu Jtrabiluru i^{quz} cum per aliquot dies continuafier, **cnipcrunt** tub axilhs, in tergo circa l^{um} bos, & in inguinilfts.ctiam in collo.puftuix **Iercfiae** quxd3m,plcnx,& diftentx,p^{urC} viridi, & fubjeebm cutem ad carnem utquc crodente ,qux nobu , pnrna racic, n^{>ctn} crifeos faciebant: (ed Dyfencnanon ceflante, Sc Febrc, ciLn Phrenitide, ingravefecn-U, probiflimus iimul at doclirtimus luvcnis , ex hac vita ad'ccelos raptus est. EodctO tcmj>orc Jiberj pulchcrnmi D. Adnttublotq, cadem Dylentcrum-Uigna obierunt

De J, raiiuncula, utrum Morbi Epttfotud, & * Tcjhla Uiale SjCti. vn bicin Indiu Qrimtdibitigrajcninr•?

Hvtcpaucula, ex fexcentis aliis, exempla <> in medium produii, ut probaretn, rrufta cosdixtflc, qm, PeftilentiaJesA* Epidemics, morbos in hislocisgral-launc^avcrum: Q_uonomine, ahi cos .inpellenc, mca nihil intereft. CerW mini conitat, conjugiofiin hunc, de quo luquor, unite, & qui plunmoi fimul,ac ce rirer occupier. Cauras.quxfo, audtte, dcinrefte judicac. Oblclitarfte eramus, a< gintaquaruormtllibus lavanorum M.uaranc(iuin , Dace Ttmmdpmfavrdx*, exp uifimo,inter ipfbs, &: audacimmo miiire. Qurttidieanofhisexcurfioncs arclitauc nesfit-bant, fxpe plurimis ex hofte, mm hic,rumin oppugnatiombus.quxfermc hr^{l*} lis noebbus ficbant, dedderaus: quorum cadavra in numen prxcipitabatur, Sc l mum ftrtorcm, &c corrupnonem, aqux conciliabant.. Turn corpora honunuin, i meitorum,cxiarae , &: viilncribus, morcuoruni^paflimincampis, &c tilvis,infcl jacebant, quatonlevcmcontagionem acriaJdidcrunt. Prxtrea rluvcn inficel radicc Scrcpnrarix,qi<nilndi, inprofluentc, aliquot millecorbibuiimpofitam, cerabant .utvcncnolamqualitatem, &rglutinofam(iiam fubftanciam, exueret, qt vidimusji vitrum aqua plenum reponercmus, per aliquot horas, in tundo,tanquam»*" bumen ovi, dcidere; Qua dcin toil*, vice Ory/x, **enjw** in **cafris** lumma penmn tf*» uterenrur; dumiuucoinultunospoflc capi(perjfl<mnt,&: hinc minus iibi provideic^* Hxt nontammiraviticbuntur ns.quifciunt in Indus Ocfidentalibus radiceni Ci*^{J^} loco pams cflc, cujus cam^n (uccus expretlus prxjentantim est vcnnum. Ad rrm v nio: Adde hispotum aqux fublalU: N«B , dum venti¹. i m.in Ipirannbus, llato tew pore aqua marine inHuvium impellitur, cjualvcuui Uhciiincinficeluc: A: nosf>J pter obfidentes hoftes, alum c* rluvnnte pcrerc aquam non audcbamu^Ad **hMGt&** vcnibus ificifhim flu men, vermihus (catebat, omnibus iftisaddecempmanni, <P tumcatidimmumrimul &liumidillimumerac, propier afliduas pluvias rum^{cell} Pv. ns, urpotca Septcmbn ufquead hebrujnnninuin, rum Sole I upr a vcrncmnoft¹¹ exiftctif inlinca jtquinoAialI:(^ux emnia niequoque, perquatuorcontinuo r¹¹ fes leclo amxerunt, cum (iimmo vitx mcx difcrimine. Prino invadente me I ebre ar itcn:u fubfcquentedcinDylriitena, ic augefcentc, aua jam anfc menJema fligi ce perat n, Paralfetx, i(U ij.ci tc , quam Btrferu vc carisax; nus. f^uxomnia Deo pro mtio iuperavi, uxorcinterca, Sc iitroque hlio **meo,ju<irt>n** moleftm, vcxaiis.Je decum bentibus.

IACOBI BONTII

ANIMADVERSIONES

I X

GARCIAM . A B O R, T A .

A I S E R Q V A R T V S .

N O T A

IN CAPVT III,

Quodihjcfibimr,T>ch\iht, fatAflafoetid? , Iavani, da.

Voimmprxcedentia duo Capita abunde&: liimeicnterde Ambaro. & Aloe Cttemnt, ego, quod in ca tommeiuarer, non lubui: fed quia Auchoi hoc cap. neg.it, non folum iL vuliit: liai\c herb.un , fed nil ecru tic cjus forma adfen •, ego qux- dc Ada tor • tidaplanius comj>crta habco, hie vobis (bppedito.

kique planra c cujus radicc Ailacxprimitur, magru qiuiuiu- tceclcicinimperio Perfico, inrer Laram , &:Garnaron civitates , quarumprima non longe dilUt a mari, itnoftris mercatonbus, &: Anglis etiam, frequentatur- EJtque hzeplamaduo- rum generum. Prima, (armcntoU, termc ut Salix aquatica, ex cujus tbljis, Sc lictloiiibus incilisAnatbrtidapcrtorcul.ir r*pnmi:ur,qua:, utreliquifiicci^olciiidurataincon- **Gftattam** evadit, qualis ell Aloes.

Sccimda **poneAflae** fpecics longe lircundior exiftit, cftque fuccus exprcfius ex radicebushujus planes, quse craillilunos raphanos, folia autem Tithynuli folia referunt. Hujus generis aliquot radn.es domi lubm, a mercatore Arracno milu aimco donatas, quollas hue c Pt-rLi dcculcrat ,&rctiamfijann,lit.-nc exlucca:, umen tamfortiscrantodoris, uttotasa:d« fertore replerent; quiinfictis vix tolerundus fllet. (^uod Iavani, & MJI.III, & carter) indiarum *mcalx* negabuod icquicquam odoratus naribus unquam percipille. Apudlios *Hin* iuc luccus nomiiitur,cftqucin *r.vu* ("requenti ulii in cibis condiendis, quaiiiautor hoc cap. rer'ert, uc propter Jiane cauiam nna *lit* cum Opio ex pncipuis merdbus **qux** pet Indiara diftralumcur: &fpmpcr Societas Indicamagn.im qujntteatcm lujus (**acA**inarmariis haber, quam uuolis lava, pcrntutationeiiilijrum incrtiinnautpecuniaimpertiantur.

IN CAPVT IV.

Di Opio, Fol. 21,

Secundo paragrapho hujus Capitisaudor nientionem fadtOpii *Mftru* i\cti, quod putat Opium T ff'baicum fuiile: nam in jtypto Thebx ifrx Cennportar nffiff- re:& *Mi ri, &* **comrade** *dtifii*, wtgyptus hi fee incolis, Sc rchquii Imlfs, est. *Paragraphe 3 inq* t,cos,qui OpitHiruntur,dormitabundos viden: tjmennilnmis quam Ihiira-fimt lu- natiotin in mertattim exercendu; armii, &: arre belli, ab l ur. parisfortefupcmmir. Cerrclaudeshujusfucti cPapaverc exptllijrefcrwih ,vvft. CliymicisTclU* (uum hormrcm prripere. Hocfaltem dito, (i nobii de Opio , *Di* &Opia-

&: Opianis non diet profpectura, frustra in calidiiltinis his regumil
rcmus, Dyfenteriac, Cholera; fctri!>us ^rdrtitlbus, & rcliquis biliofiis affectibus or-
galino curge-iuibus: &: ne vohis fucuin vklear obrtuderc, quid in noftris regionf
cunfeclioncs ex Opio tajitoperc celbracx, Thefiacam, dico, &: Mttiindath-
quKl denique Phi Ionium'- qu* niii O; no tanquim bafi lUltrata: c-flrnc, friftica ab »J ef-
tctus tam manitctfc juvantes quis expeder. Ec protect© iniigms eft ofcitantia iff^
quzinabufumjncdicimein, & minus bencprxparari.dicuncur, in uliim nobilifi-
mi inter omniaphartnacivellercfcrre, (iiciundamento Gepe.acin Sciolisline Ex-
perientia.

Paupercs porro Indi, ex foliis, Sc ftolonibus Papavcris. Opii fpeciem viliorem *OCO**
quunt, quam Soli porro iuiurandom cspouji[:hoi; inedicrmentumfc«(!/? vocant,qii"
que co utantur, contumeliz er uam fummcmanos,
& proletarios dicas. Paupcnores porro indivitesconvitiumrcgeruJUi cos Affiui vo-
cantes>ranqmmfiluturiam,tcdcUcua vellent eaqprobrare. ^*»cnjni.it; quibus
dim *Amfhton*, Arabibus, & Indij » Opium Garcorum eft: indeque nugis adducor, i
credutin, Cirarculos, x vcruibillnio populo vocabuluin Opii dcivalTo cum -ib *otta*
memoriailli couli *Cat*. Grcrci ycro rjiinim IIOXIS luijusmedicaincnn Cidennic novii
fe, ufurn ventm, &: rirnttes cjus plane dtvinas«noi) fata exploratashabiiiirc. Paro r"
Extradum utilillimuni ex Opio, &: Crooo bidico. idcft, Curcuma; ad quod incxtre
t.inqu.tm ad facntn anchoraqi confugerc iblco: in |Jin fetmedefperam Cholera, I
enteria, Phrcnirjdc, & Spalino, admoduintVcquencibus; led hoc mcliusir *Method*, i
ladicaaoftra indebwur.

IN C A P V T V.

7) v *ijummi 'Be/ijoin*. Fol. 26.

P *Ar^Mfb** 18, autof tit, **Benjoifera** arborem mtde dff'c proccram, &£
* Ego vcro Boiioiferam arborem in lava, ubi optimum *tapm* colliptur,
longcaluUcicrid., »iu.»mqquadefcnbirur, immovero vidcturpUnra, (kuit-yIJOH
•>ppeliarc *malis*,) ex plunlnn fartnenm coal.ta, qualis eft Sinihx afpera, fen Sag«
nJb.nihquodarmenca hr.icluicramtudincmxqufr,t,%cl etiam lupercnt, iwutha
mediu txix CTia us arbc .r»i-oiuiiii:us,lat«craiHis,apparcat.Subtus vcrò, ic lup«
lum perfarmenta a fe invicem diflta Heeff cmtcmplan. Saqw quoque ai.a virguK^»
à Benjoifera arbore f» •ctic plane diverlajiac CoakrtonC includuntur.itaqtic ii qtiis Jg"
rus dive rTiuccm fohorum in hii7iwrboru(arr.ipiicvidcat,mirctur(anc:ledhoccl
fien in trunco Aloe'i (eu *CtUmlt*, poftea docebimus. Et potro ex hujus feu (Hrp«»
arboris, cortice incifo, txpiftimr odt>ran(limiBenjoinigummi trufta aliquotici
h.

IN C A I ' V T VIII.

7> *Luc A*. Fol. 29.

A Vrorhic Formica rum iftarum ,q»x Lit cam cla^orant.mentionem *Tacit*
cum hoc addo, quoc| Fornucx iftxaltx funt, & colons punicci, & (uper
r«., frutices, atbores, & herhai, circumvolitanr, , • quibut, non (ecus ac ai
««•«conhaen ^coll.gunt.&incommuno P;" nfaimtLOOO*
autem Formicæ eam non elabo t.uu

IN CAPVT XIII.

De Tutia. FOL. 48.

FAliiur vchciHnter nofter Garciasab Orca, quod Tutiam e oacribus cujusdam arboris uri dicar: *fed* conficitur, hoc (c auditu pcrcepifle, iciqui; dceptus filiiic alios.

Nam He ex terra quadam Argillxuutar giutmofa, quam colligenres Indi, ollis Illi cam Km ex any lla [longe fortiori, quani in noitra parrra, confe&is indime, &: aquam ad dentes, cam curioic bacu] js circumagitant, dcin tornacibus in hunc ufim effectis iraponunt, &: per igricm exilccaca omni aqua, dfin terra hac calcinata btenbus prxdii rarumolhrum, demptis (brdibus quacnitundohxrent, Tiiraiiil: iterj bus arfix amabr. ijunt, iptimartisiiclutini vcnalem fruncper tocam Indiani, ejus enim uliu eft indcpilaconisiipmtlulccgenecs, pratfertim foeminis, dumfc in balneis, vel fluvii slavaii.

I P **Li** ~~xi~~ iem Provincia, *Kirmsn* di (ia, huj **Lis** ~~tette~~ argillaccar, ex qua Tutu coqu; tur, a Perlis, &: J. in ~~mercatoribus~~, qui negotiandi causa huc adveniunt. **map** ~~an~~ topi am **repenq** non fem claudivi, qui cciam uc luemm ex Tutia, qitiini Perlica lingua *Tfy&h* vocaoc (Tiberius taciaut, cam diftribuunt in lapidem *Tutyah*, **je** in ptilverem ejus magis vilem, quam lcorlim vel encibus turn divendujit.

IN CAPVT XVI.

T>e Jgalthofeu hgno Aloes > Calumbac Indh diclo. Fol. 64.

Lignum Aloes pra-ccrqnim quod in Infula Sumarra, dir & otn conlpethi *lavx* iica, nafcatur: cciam frequens oritur, & optimum in *chsmptc*, vicma *Cl* *sinx* regione, &: in *Chothinchina*. Ac quod cortice nudatum hinc infheriam fercur, non idco eveni t, quod fine corcicc crefcat: fed quod fipe quafi uno *runco cti. tm divcriefpecjes virgultorum, &: ftirpium, temporis diuturnitate coalefcant, hand fecus qiam in Benjuifera arborc fieri diximus: nam hoc minim nobis vidcri non debec, cum Itiamu5, per artifiuna cciam divert* fpecici arboresalincarfpecic-i in lncri. Czccrufa hoc modo Incola: lignum Aloes, ab aliis virgultis &: ligno fepar. int. Truncos Aloes *cm* (bs deponunt in i ipis rlviorum in coeno *Sc* luro, ut diverfi generis lignum caric conluinptum le a ligno *C* l* T > bic*, feu Aloes Icparet, undecortice *Cutamba* conumpCO, qui muolcofus non eft, quam iptum lignum, quod prxterea minus teredinibus ac puttedini obnoxiiuru cit, talc, quale in orHcinis *inpatna*, ad nos quoque defertur. Lignum hoc porro Aloes guftu plane aromaticum eft &: fubamarum, undeforfan Aloes no **den** mutuatum eft. Pulvis e; us ad fcrup. umus pondus (umprus Cholera: prodeft, [^]uaai *Mordexi* incolx-vocant, &: omnibus inteftinorum affeOibus frigidis, & Tentriculimedturegic. Turn tineas, &: alcaridspueroruin efficaciter nccat. Chinenlibus porro & omnibus Mauris crhnicis in (acrificiis pro furfumigio eft.

IN CAPVT XVII.

De Santalo. Fol. 68.

P*Artgysph* ~~ttntic~~ ~~aucto~~ ~~nofter~~ ~~referr~~, pallidum & flavum Santalum, plurimum in *Tymtr* infulana (ciy!c quo hoc porro memorabile certo accep • c mercaco* nbus noftris. advdendi Sancalini ligni gratia, cocomma [^] **I** ^{us} I" Iwc ~~in~~ ~~illa~~ nafci ~~febris~~ continue a [^]ardentis quandam fpeciem, qua: fit c **SynoBI** purndar grncrc, cum declino *SC* in Attirailnatione nrra; durance namqnc exacerbatione, quc plemru3ue quatuoreft hor/nim (nam hoc obiter feiendum eft, qtiavis adapurnim hxe febris non perveni^t: t. imc **nexa** [^] **cradones** (iushabexe. non (ecus ac tinuvas continuas), ridicivlajadmoduinatfionesa*gh cdum, idopificii, *el **tpnerti** mtiiantes, quz (ari funclj fwic our hSius in *Metkoi*, *mtdndt mea tocuci!* & aftantibus rilitm gxcutiurft, Tencncur qutimfciiulymo, oifaniccaiunain JatalMli, ut quicquidns obtulens. c um

focium, {utmosftnaucicis nofois focus coecnercfcurrellicaradelc&ari] avidifl"n>f devorem: extra exaferationem cam ,'excera iani, Sc mentis Integra:. Huncporro fectuinorrum iimtn traherecxrecenscailauim arborum Somali ,'corrice viridi.incoli" certo tertius arfinnant: mm cortex turn virofi ndcio quid expir.it, SC cerebro in mi if cum cito incorponbus cacoclymis ,&:pejoiis diartar, ut luntnauticorum noilrorum, rales eft'c&usedir.. Sedhtiusmprard. met Meth.

AuK-qitam cedaatuc arbores Sin tali, cortice mcilo exploraturah expertis odor.ru nuturxiint& (empeftrvz ad fecandum. Auctorporro.Santabni imamak dicCcr inagnitudine, baccas bumnonmale refcruit, nam exficcatas babui. & miftn [Uirco acmorinocolorcinhciunt. Fruthi^tii andcComcdunCtU aTurtioriinn fpcacut bacae Orni in patria, quoi tleniio per ahum exeebenses, .1 r va&r i visarbonbuscon(-eruni,ita ut quamvis kimf> ertnpore cot milia arboium cxlii Luitants &niolrri<>, tamen Sylvarnunqitam deficient.

Porro cum Audot meoocaciw hk (.ictat anguend ex Sant uli pahrt pofictionis iiliim, in trrtiam cirortum Medici nx (iibjiciafn, &: prttui ratur. \$f. Santa I. tenuill' molt n, riorum OumptK , florum Mogori, ana t*I. I. his panuu contul. addend.Carcum. UIKMJ. camphor. q.Cad eranifn odofcm: h oannorco bpideptftiUofub^aiic,addendofiibfinemold nocn Vng. formantinuultis coiUilt. Hocinunpmr tarn viri,quam mufa'eres Mai turn cormis, &: quamvisproprer Hivum colorem, qucincCuraima contraxie. .ilpettu tirdum^t i tamen foatiflimo&ialuberrmiuodfHrnaresfeht. Prodefi vxati a Solis,vcl etiam a iVbnli arftti, ngorem quoque in febribus collil »& nimiai arcet, impoiitum quoqae regioni veatdculi coolcrani lirtit, cor roborat. in poed. Mah.

IN CAPVT XX.

iXMv.t. Fol 79.

F Eruntur e Banda . Moluccanim infila ,grandja vtJi fiftiali Bfolaranactrxmijaccmuni trai plenaNucilnismyirilricii, acito ai mm 11 COndita:lum linepermillii nullonic cfferre licet, qiuul inlulorBaruiaife*. nolrris artnis fubaftacprovinciaBacivorunj lat lint. Nuccs lusnucer.itas per diem unum,aut alteruni, dcinkvitercs iiJimus.

Cxterum de Cortice nucis hujus condiio hoc dictum lit, uc de mice quoque ip iii parems Ill his lousclleutenduin, quom.im oloofi, &r plogues vapofes ex clii cli' u clad , oiillruttumcm vemn, cbri affenine , acute Ibmnlrntu <(hiporem quandam nnvci ii* (ubjedis membrs mferunt. Kt quod maju ruuno hi not perielitari vidi, qui ampins ijuam per du iincienfu , &: mocu jacuere, canquam Caro correpti, ccmmmoindid uiuyerliiri tier voruin genus nun Icviccr currepttjin tuille. 1'rxterci tacolz in "ctum noftr^tc* , cic vindi cortice Niicis Myrifii jptire reien iftud fercuiom, quod in 1 pulce uli funt, ex hi it mtlii reiculerc, ihipons &:foinnifio

IN CAPVT XXI!

De Piper. FoL 86.

N OI tantum Piper provenit in Malabar, ut Auctor, 10 tiamquai At liiicnlis, *Jui Ex hac provincia ab amico Rege, noftræ naves quotannis his terve pctunt. *wfc.vctumeft. AcquiaJiqu.,

nerah vocabulo *Achar* vocant. Ac tali modo condiuntur ciam Zinziber viride, radices Galangar, Caryophyllorum racemi. Hoc modo ciam faliunc Cucumeres juven-
 ^k|ps, quos Agurcas Lufitani vocant; præterea Mangas, addito C#pc, Allio, & Por-
 • ro. % Etcerte in his locis, ad ore in excitandam, & ciborum concordionem, nihil fa-
 nius reperiri potest. Cam propter acris in hoc climate calorem simul ac humiditatem,
 iixbjcStx Capiti partes, ut sunt Pulmones præcipue, & Ventriculus, afflidis Catarrhis
 infestentur: ad hunc ulum Geni/la quoque hic crescens & Capparis è Persia, & Surate,
 adferuntur huc.

Autor porro, hujus Capitis/urjf. 11, refert ridiculam Indorum de Piperis qualita-
 te opinionem, quam ciam lavani confirmant, nimirum quod frigidum sit Piper,
 credo, forte ea ratione, qua quondam quidam perverfi Sophistæ argumentabantur,
 ignem frigidum & nivem feuglaciem calidam esse, velut H^{perbolice} *Poëta* > *Pe-
 netrabile frigidum dicitur*: Contra quos tamen, bene monct *Arifloteles* ^non esse disputandum,
 ^ (ijbl^{xx}gerentia nisi forte vellent, nimio ejus usui, calorem nativum dissipari, & de-
 bilem inde rribili: aut illi (credo) tarnaltenon philofophantur.

IN C A P V T XXVI.

T>e Jtyice Indica > Coquo Lufitanis dicta. Fol. 12 o.

C *Arolus Clujus* in annotationibus ad hoc Cap. fol. 119 > refert, Solerc In Jos foliis
 hujus palmæ micribere literas suas; immo, quod veropropius, inter as hifce foliis
 oblongis inculpunt stylo ferreo, atque id adeo artificiose faciunt, ut vel eleganti-
 tum scriptorem nostris longo intervallo potest relinquant, & tam emendate
 chara & res suos Indi (Arabibus autem utuntur) hifce foliis imprimunt, ut subira fci
 mihi aliquoties contingat nostris Europæis, & C præfertim nostris Nationi; quæ ferre
 nil nisi sua admirantur, Sc has Nationes, Barbaras vocitant, Cum multo significantius
 paucis charadteribus, more Laconum, animi sui sensum exprimere queant, quam no-
 stris longis periodis, & verborum farragine inutili. Præterea quamvis Regum in lava vi-
 deatur Tyrannicum imperium: tamen id ita pro conditione gentis *flux* politice gerunt,
 ut aliquis, cui non cornea fibra est, neque de genere est Arcadici pecoris, hic latis ci-
 to addifere queat, compendiosam politice viam esse, Regibus, bene imperare; &
 (Ubditis, melius obedire.

IN C A P V T XXXII.

De Calamo Aromatico. Fol. 12 5 •

P Ræter usus excelentes, quos præstat in Medicina Calamus aromaticus > hoc Cap.
 descriptus, etiam Malaicis mulieribus in culina infervit, in condiendis pi (ci,
 bus, & carnibus clixis, cum radicibus Zinziberis recentis, radice Cur^{um}se, &
 Galangæ, & reliquis Aromatis; & sic cibis odorem & saporem suavem conciliat, &
 concordioni ventriculi, Sc intestina apta efficit. Cæterum, ut hoc præcreac di-
 cam, hæ nationes, quantumvis nostris Barbara (ocatX) Polonos, tæ Germanos in
 condiendis piscibus superant, qui tamen hic palmam sibi vindicarent non crubescunt.

Cæterum Aulor ait Calamum aromaticum nec Galangan nec Acorum esse bene
 i b i cum Acorus, & Galangi quantum ad folia, potius ad Gladioli species debent
 referri, & Calamus aromaticus fit Gladioli species.

IN C A P V T XXXIII.

Tk ardo. Fol. 128.

N Ardus In Jcain lava, magna quantitæ, crefcit, ejuſdem in culina apud lava-
 nos tiffitij Calami aromatici & Iunci odoraci: nimirum in condiendis
 iuculis, & carni clixarum. Plantam Nardi videntem hæ Acnus
 vidi,

vi: >quod in montibus clrtiter 14 Lucas ab urbe Baravii **crdcu**, &co propter prazdoncs Iavanos, &Tigrides,excurrennonuudemus. IIDS, non (ecus ac Calendula: flores exficctosinparm, Nardum mfundimus inaceto.&dcin Syrupumq^ • qucindconficimusadvriusfrigidosvifccruinarttrchis, **Hepatis** ninnrum, Licnis, K Mefenren obftru&ioncs, qua; pofticmxudcoliequenc* **font**, i*tlunc **miferc** multi«- tabcfcaiu&marafmornonamur, fmedolorc ramcn, &:pauco fenfu.de quolanusin *Method. Med.* me a. Acctum porro, *Si.* Syrupum **buaeNardinum**, (certo mthi ftat) ad morfiis vcnenatorum, ucSerpenuum, Scolopendrarum, \$^ .irpionum, Kfi milium, valercimpolitavciinll iapta: quod experimento comper i, praecipue in uno, qui morfus erat a serpente quodam, quem Lulitani *Cobra de Capello* vocant, atque hujus morfus adeo venenatus, ut certe Lulitani hunc Regulum feu *Basiliscum* esse putent, fed deeo aliquid uilerius du emus.

Sequent! **cap.** de lunco odorato nihil addti, quam quod Autor f-tlKitur, qui dicat, Iunci odorati nullum alium ullc uJum apud Indos,qu.im **fabfierncadts** equoruir cubflij busjCum **amianco** **in** **tullina** **ad** **condiendus** **cibos**, **uc** **Calamoaronuri** . **utanlwj** quaproptercn.un .quamvis iniylviscopio(ecrcreat,ftudro(camulirrirus Maja ics in horiis colitur, tumquoqueadl.iva*a*.i, toment.i, mfdliunes, uriliilimV *dl IM* & ad ormo-s mulicbrk **tmsSbn.** *tc* cum lit gram in is (fCCJCS, **Gmptidfquc**, & vulgaris Grami-iii su (us,in muhis tanroperc coinmendctu[-,iiuijne]j;ct, Grain en nocplxjC jnniuticuin **Vires** lor^c otcellentiores [xjili Jerc.

IN C A P V T XXXV.

De Cojh. Fol. 137.

A Vtor hoc Capite tantum unicum genu* Cofti eftc .ifleric, quod *ic* ego am" mo: nam vctuftiores Medici, luacria Coftigencrjdiihxcre maguacanc ,&:ve- curtate corrupt!,quam a Cofto. Cofti porro radices hue e Cambodja plenis' lac- cis adteruntuf, cum plunmut ejus ufus lit in medicamencisapud **onuies Indos**, &c (hu- nenfes przeipuc. Carterum Coitus vulgato vocabulo mcer nicreatores Indos P»t ho, Chincnfibus *Jf\$fmk*, vocatur. **Nbcau offincs** hxc Coftus'habct, cum ca, qua: *I* noc Cap. deferibttur. Cum ego ptunum radkeni Cofti vidcrem, put.ivi cilc 1 **Idlebori** al- bi radicem,& niime odor monuiffet, ine.i upmionc adhuclia*f]i]eni, quia Cofti ra- dice per medium fecla, tot mitia (ibraruin, quoiin Hcllcbori radict-, reperics; Ad al- terari porro radiccoci hanc, uc Autor ait, non credo: nam vidi ego nucgrum *''''''*, quod ponduscentum, 4: viginti ft, mauclione deem realtbus diitribui.

Autor icquen[i cap. xxvni,deKjdjcc.Clmix ,mult.is Sc veras **laudcs** refert. *Qui-* busegohoct^ntumaddo: quod lixc radix non rantuin **td** arteclus **Vnereoi** unila fit: (edKadomncs Chronicos morbos.quilm. cummuniter graiTantur, utdm t Ca- che **lia**, Lcucophlcgna *ntia*, *Hydrops*, den ique **Pantylfem ea** Ipc.ies, qium fW-ik» *me ipfo* **Mech.** nii J ndica Nledrndi v^ cari dixi, ad quam cur rofiini remirto, quod in *cum an-* 'turn rnoleftiflimohoc maloperquatuor mcncles Jccumhrem,expertus **fun** . *pluri-* te ejus ulum neque pedes, neque brachia.commode movcre poflem, quod &: in *pluri-* mis aliis experientia didici.

IN C A P V T XLIV.

De Li_y Cohtrino. FoL' i 45.

A It hoc **3fc *** **drarind** febrim
 m'etmitte **drarind** febrim
 orenfibus t, **drarind** febrim
 bus, & de eorum cura, alibi. Lignum Colubrinum hoc vehementer ter densum est, & si quando Indi velint eo uti, fricant fortiter cum aqua in marmores lapide, & friabile cum sit, teritur facile, ac sic cum aqua aut alio liquore atro exhibent, gustu est longamariore, quam lignum Aloes: valet quoque ad tinea, lumbi, colic, & scarides, & potententer icibus ventriatorum animalium resistit.

Paragpfoepoiro terth^menrio fit Serpenris cujuſdam, quem Luſitani *Cobra dc capel-*
(vocann hi Serpenres, citmirritati funt, duas bullas in cervicē erigunt flavicolore,
^li^es Ranx itae paluſtres coaxantes, in temporibus acrollunt, &: *hx* bullx forſan co-
rona: ſpecicin Autori ſccrc. Cxterum/erpensnon miulto craſſior eſtdigito minimo
auriculari lu!tnano, in tergo colore eſtigno: in vncrc ſerde Havo.

Quad fey. parag. dicitur de pugna Viverra: cum hoc Serpente, non adco difflnum
eſt, cum ego ſxp̄ius à Fclibu* occiſus viderim, ſednunquam de carnibus cornu gu-
ftanc, cum reliquos Serpentes, pra:feri: imaquaricos, avidē devoren. Signo inter ca-
cera evidēn, quara viroſum fit hoc infeſtum. Vidi enim Maurum quoddam Arun-
dineci genus caedentē, quod^«4«g-Indivocant, &: coomrualigant, ut apud nos hoc
furubus fit, quorum vicem ſupp]ct, &: dum imprudens unum ex Serpentibus iſtū dic,
ab eo morſum muſculo pollicis eſt pctirus, vctigio vix exſtante, Sc cum, ne vene-
Jium altius krpret, brachium ipſi artiffimē ligaretur, ic ille pra: dolor vinculum la-
x^r+oBiftee^y-^rct. hoc fat^o ſtarimmifer exſpiravit, corpore ſcedum modi unum tu-
meſcente, tonſe crac vis veneni ad cor momento penetrantis.

IN C A P V T XLV.

T>c Ltyide 'Belabor • Tcrfi, Pa-zahar. Fol. 16*.

PAr*gr. *Secunio* \u)Ni%. C*p. Autor ait, Lapidcs Bczahar p. ilcam, vcl quid falc, iuuſ
haberc, quodnunquam t. illi, niſi in adultennis, &: ſi (iiperficiāli tunica abra/i. non
Tucc^lac alter orbis, czparum modo, donee ad paleam iſtam deventum fit, ficti -
tius ſct Japis procul dubio: ſcii Icq̄enti modo ejus adulterium mdiis percipitur. Si
lapidem trices paucacalc, &:, ſiin loco fricaco puniceus color apparent, conſtat ve-
iUBicOc» & genuinum: ſecundo, iponderatum accurate lapidem conjicias in pelvim
aqua repletam, & port duas aut tres horas cundem eximas & rufus pondres, ac niſi
de priori pondercaut perdideric, auteogravior factus fuerit, verus eſt lapis Bczahar:
verum ficale fricatus rimam ducat, autli aquae exemptus, de pondere amrtcyic, vel
co auctus furricfa Huin & adulrerinuin cſc, audader dicit.

Paragr. 6. Garcias inquit, lapidem liunc non flum generari in Perfia, ſed eriam
inaliis commemoratis locis: (cd quoniam nullus, quod ſciam, ante me vcr-am etymon
hujus lapidis edidit, nee quomodo, aut ex quo, generetur; paucis aufculcare rem.
Perſx igitur hunc lapidem vocant P*.-^Aar, comj5ofitovocabulo *txP* StZahar*, quo-
rum pnus ſignificat *contra*, &: ſecundum *vmenuw* nominatur, ac ſi Grxco vocabulo
ſntidctn dixeris; perliicitur quam fallax (it iſta Etymologia, quia *Tdz.tr.* vcl *Baz*r,*
Ijpidem hunc dictum volunt, cum nullus unquam cum venal em in foro vidcrit. Na-
icitur hoc porro modo tepis *Bazar* in Perſia, ut ab Armenis, & Perils mercatoribus fide
& gnis eerto accepi. Eſt locus in Perfia *Stabmon* dictus, trium dierum itinere (iſupra
Karam civitatem eclebrē in Perſia Emporium, incujus campis naſcitur herba quaedam
Croco, & c Hermodaſtylis admodum ſimilis, ubi c. ipſarum copia paſcitur, in quarum
ventriculis ex cſu hujus licrbulx hi lapides concreſcunt, qui apud Reges i Vilix in
tantopreiiolimit ſupra reliquos, qui in aliis locis gignuntur, ut magnus Xaabes, Impe-
ratorum Perfarum mulrimus, mortuus anno i(Slid, inibi vigilcs locaverit, ut omnes iſtos
hojdes Bazahar quicertum pondus excederent, ſibi vendicarent: Iraque, miodcauli
materialiſ hujus lapidis, ſit catifarupr^diaa, non flum Armem, &: Peria: mercatores
miht retuler: ſed idem ferny amjmat *P. Tcxair**, Luſitanus, in tractatu ſuo eleganti,
• quem Hiſpanica lingua conſipit, de rebus geſtis Regum Per fir, qui inquit, Inlulam
quandam eſt inter C^/mL^ilam, & terram continentem *Chormandei*, qux a I uſita-
nis *IjUdeVatas* vocarac Bodinfulani vaccarum fonat) noſlris nau^ttiscnam optime
nota, in qua cti jmnafgrtur copiapracdiflorum I. lipidum, quam oflB uſam f* u. ubi
multac capra: paicuntyF> Arque idem autor ai:, quod anno i j8j, nancin(ii!am i iuxi-
nia & horribilis inu/iauo mvaſiflet, & ctiā totam continentem terram *cbcrm* <n~
del, ira utha: c infii Ji tota ſubmerſa merit, quarqac fervari inde capri poterant, alio
jttanflatar, deficrun(gignere iſtos lapides, quod prrdiflaherba ibi non cte/ccret; ſed
napſis paucis awns, cum in iſtā falſugine nun&liberata, rufus hanc herbam produc-
tct. caprz cjurr*^fi, i(erum co tranflatx, lapidci hoi, ut anteproduxer. Hacc ihihi vobis

communicare visum est. quonum & mercatores nostr., &: Angli, idem ccrzo confir-

£ o ^ S S - ! S C " 1 ^ c n n l t I l s ^ d d u s i n v e n i , a l i o q u i C K H U . u i i . .
J « u s (u p e r l h t ^ m e d i c a m e n t o r u m f a c u l t a t e s f a c i l e a d m . t t e r c , n i i i e x p r i a
y r u m . n y c n e r . m . Q u o q u e . d m a g * c r e d a c i s , b p i d e s h . m i i c r i s H i r e s , * S p r i s , « m
S £ 2 £ ? > H f i t k C f c J o i
ex his versicolore sunt pelle, ut Tigrides pulchro aspectu, quales duas in arce Batavia no-
stra quotidie videmus, itaque hæ Capræ p^{outm} i giHini], jpidcin, aut parvum gerunt,
unum; i^{uc} »^{3u} t plures, co molcOws, vel emus incedunc, quod, astutissimus Armenis,
CL crUsperbenenotunidl. Porro vidi&UpidesP«*fc«rnateHia venrnculus Simio-
rum, qui ccracWunc, & longitudinem digiti aUqmodo Ottduot, qui
ou omnium caicentur.

IN CAPVT XLVI.

2X¹ Lapidè Torino. Fol. I 68.

L Apis iste Malacensis, cujus autor hic transitorie meminuit, in memoria mihi re-
vocat alterum lapidem quendam genitum in Felle Porcorum, aut etiam Ventri-
calis Hystricum, oblongis ^{minis}praciditorum, qticm Uuilum propterea Ptffa*
de Parris vocat, molle _____, injuis dt atdOu, at ii ijponcm I liijumcum rr ^{CL}
ego mos donu lubco, unmn panrulum ex } IvfrKc, alterum ci An i., cxdfiim. In fan-
dmu luclapii in vino odverfm dioleram, qujm Aurdtxi IniulanJ vocanf!&: li
coperctimctur, ,jii) i peffis in Hollandu, urpote qua: bomincm aliqtando Joicat
oc Jdrc puailinut bods: Pnemancibus ammhk Uoit non beae damr: nai
turn provo^are adco certum est, IK Uuauut Malaice milii retulennt, m ii i
men/trtu canon purgjno non beneptotedac, iialictnhunc lapidemmanu^
juvamtrncuni teinde (entire. Sed protedo rtilu confidcrawijuJiaumhiimanum*
omnibus hufce i ontretu lapulibu* in ventribni, fireaviutibus antnuiium rarionis tf*
pertium, ruuL-ulum nuhi vidcmr, hfidem contrectum in vcficahuraana, & (irpec re-
nibus lap/iim^perpencmreddeniui in nullo pretio haberi, umhomononcanWP¹
in animal longc nobihilimura, 6c qui delicatissimis cibus scacur, &: certe quod &"
xi, de circuli illis m(L;r expaxvm mlaptde TtJuAm reperus, iimil« ciremtuj &: ^{or}"
bo in lapidk." liu mano videre est. Et itpropiusad< xternas nfiiperficiemperveniJ
lapjdes Uzdhit, friabilior, & n toUiorefl, donec adpar Bnmicicum circulisishJ*"
clulumpervciiui. quuubroiuo c«lore non obscure lipitiii ongincin c ccnibus c»^c
ostendit. Nil porro de m lapidibuj ad do, ne ideal cos elcvjre, & r luhotum ⁰¹
me ncre, ut vel i um pe riculo p t a a itMrralt fecent. Hoc certe compertum
be >> Up idem in vciica lioniniis reptiini, urnuin BcfadtXCS probe ciere, quod te:
pore inge :>tisIIJU peffis, que ante i i6i4, &: ij, 1 tvduni patrtam picam, a ^{im}
quas Hollandæ civitates, mifer andutn tn modum vastabat, in penaria lapidis
laarties no» exliibmle incmuii, i' (udoricum (aufim djecrc] mcliiK, &: c excellen-
tiam invenit. ". iim*adini*j Iheruc-t, -tut Midiruiatto, cumolciStu cini, aut lami-
perigutit aliquot.

In Lib. 11, Garcia? ab Orta, De Planta **quadam**
INDICA, IAC. BONT. Animadverio.

IN CAPVT I.

De Jrbore trip dicta Pariz.

QUod lixe arbu&uTa nothi flores expandac, inde earn Lufirani *Arimt tit Nott*
vocat i copiofc in lava flofculos fuos albosprofere, quos fervi vnales in ur-
ban ferunt, faciendis corollis, & intertextendis capillis mulicrum **Malai-**
wnim.

\ *pjtr.* 6, Aut9:or*mentioncm fade florum **FMU Megori** di^orum : hi flores in *arbutis*
crefcunt non ineptis texendisepibus , humanam alritudincm vix hoc arbutum exec-
dit, flores qua c albos tert odore gratiflimo , &£ afpedttt longe pulcherrimo. StiJla-
ticius porro liqii i exrionbtfi jthons rriilis, ifchacarbufcula, igne dicitur, tiui cor-
dialisadmodutn it, q uocia a **Lipopymias, quxln lbb.** C I
c Dyfneeria, c cbroacciderc/nlcnr, fummiim **ij** *amentum* priilant.

?**rsg.* 7, A tor menriunem facie Hormn iibi *Chtmfe* di^torum , lavani *autem*
cumarborccoschsmf&ita. vocant. Arbor c(t mali Perfici folio, fed cralliori paulu.
Florw. porro colore inter (clc variant: nara alii funt e eolote vin'di dilutions, ut potitis
primo a(p&tu abarboicavnili, **fafctculom** foliorummentiancur :fedp*'diculiintusin
calyce.quaJes fertncinrofis, flores cflcded-tranr. Suiu&rhujus arbor is flores, alii co-
lore aureo (Ubfiavo (quem col ore m noftri *Ongne* vocant) uterque *tios* xque eft odo-
racus admodum, vcruin capnt gravat, non fecus ac Caniploiar odor iniuctis ^ravis
eft. Indosqtioucautorair **WXisodottbm** cfic Jtditos. Vc &reljqui, qui Mahnmetis
fcAam iequimtttr omnes, iti at nunquani ferme mulicrem Indicam in publictun *pro-*
dire videas, quain cum hifce floribus, capiti velcapUlo (ut dixi) impofins, utgra*
tiores mariiis > vd fepc, amatoribus, fuus occurrant.

FINIS LIBRI QVARTI.

I A C O B I B O H T I I
H I S T O R I
NATVRALIS & MEDIC&

LIBER Qjr I N T y S_i

De Quadrupcdibus, Avibus, & Pifcibus.

-Qux n<rva fmlibtttprogign&t Semuut Tetrū,
Et qmdqud panddt dhttc lava Jim:
Et queit **tirimm** natirerur Pifabtu JEquor:
-^*<e ruacuum permit Aera pitifet Avu:
Et qua fuamiferu profetpat tm orbibus Anguit:
Deafa Ferat umbra qua* quoque Siba tegat.
Hefpmdum & puicros t/ū cntempUrtr Hortos ?
Me bge_y & eUfo Codtct dottm alti.

C A P V T L

T>e Abada, /he Ttywccrote.

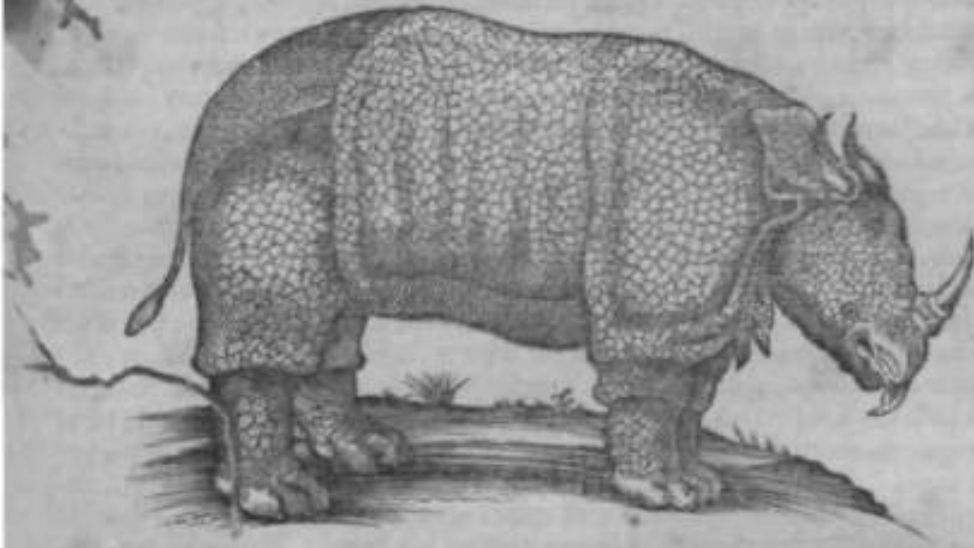
f Arciai ab Orta, Medicus Proregis Goenfis, Lib. i. Ai
Xturn, cap. <8, conficctur, Ic nunquani confpexilfc RJu
l roccm. Ego eumvelmiilici vjdj, tam cavea indufum, q»
^ aliquando in {Jlvis ad pafuram c tint cm : Qiianrum ' g ^ in
me ctl, l»oc animal ad viwm hu defcrib sun, utp«2onim »*
ror duccat, qui illud Icuratum, & (cjuamis oblkuin , obo
los ponunt. Lute est c nigro cinericea, qualis color e"
^ conJpicitur in Elephantis ,AscBubaUs **kdicil: glab**

est, & plicis **fbpcrinda**aa, quiefcuta A: ch-peos iftos **menrionror**, quo* **tpu pi**
affig ••nit,(ciircvrapellis corum , ut atiorumanimjhum,nonclldilcreca.le-
n«a ; Corium autem tani cra/Turn est, ut machxra laponica illud vuc didecare q
leat. Roftr ocftSmlo ,nontjmentamobturo,(edaeuciore, &: Jupcr t'oranimibu* n
11111n, id tam i tamofum Cornu conTitctmr, unde lingua Grrca etiam hr*. Ii-T^{L1} n
m Cn fOrti **K!f** Colote lJ Cornu pteriiimque est nigro, (Jrpeanenco, aliq»ando»
rirl n s_i cciam mul to carius, quam reliqua, ven Juur.

• "n c Rhinoceros & ; corporit ruole facile t'ejilunrcm arquat, fed pedibus
brevioribus i»ntamcynfiiituumammaJbfteniunt.Qi uj naturam Rhinoceros,
noxium est, n in lit r i l... y • tum cru:ctiHumum est, n, solum in ipfos qui cum of-
fendunt, fed in quaque obvia, arbores totas profternendo cum ingenti fragore: quod
fcite Mortialis exprellit lib. 1. Epi
Solicitant pavidi dum ib ;ramm. n, hfee verbibus

Seque diu magna colligit ira
Defferabantur promiffi pccata Martia,
Sed tamen in reatu cognitus ante furor
Namque gravem gemino Carua sic extulit Vifum,
Iallat ut imposita Taurus in aftra pilas.

R H I N O C E R O S .

C R A N I U M R H I N O C E R O T I S .

Idem Manialts id cod. lib. Epigr. <>, adliuc clarius cnarrat, Jufceverlibus, quibus mucrum crudeli. itempora cram) Domitiano adularur:

Prt/tiit exhibit** tots Ufa, C*fr, grots,

Qua non prouifa prx/U Khtnoceres,

0! qutm ierrsüiti ttrjiüpromts inuts!

Quanti era f corn*, cuipiU tturns trtt!

Vbi por vo honiinem profrjvit, afperrim^ (ua lingua ilium hngendo enqrat, turn curem& Tubjedam canicmabradicniquc ad oflaj binceriam fpjiisac vcpribusUben* tallime vefcitur ;

Lingua vivxm oa'nitt t fceda khüwtretis,

Anitctfffdkt fit qvfi*t lutgiu mcett.

R

Animal hoc, **crtulrroiqtptnoa** cl?, ut Tigris, dc cufusamicitiacum Rhin vterotc pfo-

^Jume agemus: Cxtruniyflp irratx befba: furore aiiquid addam^ifci>d nuperruic aco dit Secretario noflre C iuitatis Theodoro Iemmgia , c|UIHpi nupl-r duo- bus aliis comitat I.ctrj^s'inn'lvam cxiifict exljiatinryrn, in plludofnToco inKtuno- caculo/uo incidie (uam hoc animal nun i'ccw carn, quam l>rci &

pri»ljbcnter voturxurj quiihi vihs furrexjt, at tardercedensprxlcegebatcitoluii lilvam ycafus, Wi cum lafciviensaiqtundo tctarct, titter ipiuin roftro pron»- Imn (M An ifci cxeorumconfbrtio viaicmm^atc, cv]uo iniidem•beUiun- in-

fequit:ur.

Iequitur.&exerta mactacca, quim gerbac, Iapomca,p<5fcrioresp; rtes Rhinocerotis
 fenr,(edclibus non pencecr.imilnts, proptercotis crailinun, aliquot(triae !«»-- ter-
 go & nacibus bestiarapparbanr. Q'upd patientillime Bcllua ferebat, quoufque Qfl
 nilumfiinni inter vepres Sc (alicta , oculuilfler, turn enim repente conueria in rju^{TM}
 ccmMunim ,cunummanigrunnitu> & ftridort i .iligis mordicus :iptchen-
 lis, eas mordicus di&erpu, materia kvi, utpotc Bothbycina, (equenti, alioc"
 planea&urn deco fuiJct: fed cqtuis torteprudencior aliquanro (iio rectorc , retro
 Int,tintUgainconuertitur, infeqticnce iplbs oinnivi Rhinocrote, proltcrnendo a
 horribili frjgore arbores, &quicquid obuium ipli impedinicnto cflct Dum not
 eo^es devenicinettm locum,ubtibcios rciiquiat.qinbusviis, Rhinoceros, eoderfr
 iiLhj,aliOsiapttit,qLi!ftirarcnibcIliixdecl]iiantes,poiuluasin^cnttsarborts_k-_-it'
 condidcrant, vix duospedes intermedia rinu aic inviccnl dilbnecs, 8C five hocfelici
 corumfjto,(ai ftuporc luic animaliangnico, even en r, bestia (blummodo pjrt irt^{im}
 rimam fununo conaru fibi viaru qoaerebat, & arbores, non tecusac arun
 re faciobaciJed cameo cra/Ocies canun, frontis ipfius impctum
 dabamt cis locus Sclopcta Jia explodendi fqvx propter lam
 poris vagantesjiuii cuicque ;ereremoi crac | Acbdluainadactis aliqua tēbbus pc
 rebrum (cncndi tē6 cbestia a tmmancmutoflrarac.fiippetias fatiu bqs Mnm
 vis, quihlica dominisfuillipnarum mlli crant, qiii animal EQ port Jolonibus,*
 Iccuribusconrrucidavere : Sed hoc erarvere excitare Crabrone , Porro , m cum P¹*
 nioh'n:ain, is refere lib. natural, luftor. X, cap. io, bxeverba: Pompeuu
 Rhinocrotcm.Roinar in fpedaculisfuis &ludis exhibuic, dicitque i>orro Ig
 ne fere Elephanco till patem: Sed crura ip(i longe clle breviorj, mdc quoqtic non tan¹
 con(picuum est animal, qttam Bephas, qtti altis pedibus, & crunbits iuliftir.

I Quidtjuul de EJepfuncuii) docilitate dicitur, verumesttfc dclino, (i p
 nii & vtljanicrrores detexcro, qui inflexibiles pedes, &: cruraiinflexuns Mechanics
 haberefcTibunt, quod adeo talliin est: nam prxterquam quod homines untu!]Hi^{rt a}
 crura ac femora<articulaaooes h.ibcant,Hlcphannbiu prarterca Hexura: in medio nb*
 0tn\ t'unt. Jfrobofadeporro (titbcncPIjutui) canquam mafin uuintur incibocap^{6r**}
 di>, & ti m osinperunt. In lava , quod kiam. nonprodutunturjfedquidemulti¹
 nugtuin Siuivr ra, quz nobis e regione in con (pc^ujacec

A N N o T A T I O. [Una autem praplucce dcpmxie Autor eclcbrem hunc Rhm^{Oi:f,}
 rem, & non tuCi cranii a trunco .vulli ico nem exhibuic. Operx prerium duxi tow*
 anhnalh picluram acquirere, ut poffaac (Imil errandi i ceaho . ofcranir. Quapropter
 eleganticm^ gemiiium hanc betluicnSgifmaiivivuni to Indus depi&ain favott
 ftannJlinu Vin, (oanou Vccnbogaert, ui Amftclf damo [ollandix Quxftoris, '••
 fero. Carterum non indipiui in quoque notatu, quod in difleccione ca pitisuiccf**
 repertus fit. lapis,ann i« JL ,hm ex lavaallatus: I Union imbellnjtaduadnKKlitinK
 ber,durus,pondere >dis,unaj circa luas pendensipoJli cem fere lon pth gjbbofuM^{TM1}
 luc I¹ orcelli figurz amulus, urraijucxuciniutt uUtului.excenustolons *. oracm, u
 terius exfpadiceo undul icui: de tiijui uiu.iltuin mill) klentiuni, donec qua I i * 6 "
 tius per expe : lauum revclaix fuerint.

C A P V T II.

De Tigri vie.

Quoniam Tigri nti\ tn fueru noftra, masii Tama, ac ^crIpti^ vcicrum innotuit,
 qua
 runtur, ego propter viciniam, quz nobis, quamvis invitis, cum hac fera inter-
 cedit, cam paulo exactius defcribam. Pr
 lib. & Natur. Hiftor. cap. 18, quod Tigris fit
 fitus in eo est error: nam e contra bestia tar
 homines appetit,
 animalium,
 reticco, quorum in
 petantur. i: cile fer. - a ainhopu,
 inTua hvai S, ¹¹ ^ " , vagantur. Tum Tai r «».* Vildj.<
 i: cile fer. - a ainhopu, ^ ^ » ' " " " hzc animal. a Mi, rx > n d, ^
 ctlu8' >>>> penuciate lua. quj. roprrr uui*

T i c J* . i s .

horumvcnaturTigrisj exinfiJmlioc t'aai, dum laccns inter veprecta, &falieta,in pra-
 tercuntes beftias (alru tranfverfo irruic. Qjrad fi aberravent, leincl rugiens recedit, S£
 circumit Sylv:ealiquot Jpatium, ubi rurfuseas beftiaspricentmas obfervur:Vnguibus
 przccrea pratJam icmper ferme in cervice feric j ac unico i&u , quodvisalentiflimimi >
 & robuftiflimum animal, humi proilernic, .fcexJuctocruorccujusappctenciUima clt,
 cadaver reliqumn in Sylvas rrahir, ut came (cexfatiet. Itaque Tigris libenrcia-
 gir, ubi homines fcjtverliirt, quiodorenon Tunt tam acti, quam prardiftal^, anima
 twin quod homines pernicipare pedum ipium ctTugere non valcant. EgoTigridem e
 Fclium genere cflc dixirim ; nam pratterquam quod capite, & reliquis membris, Ti-
 gridem cgrcgic refrant , etiam moribuscum lpfia plane conveniunt: nani Fdis quo-
 que (ut nocum efl:) unico fdtuMures &cGlites impctie, ac imguibus prius ipfbs necac >
 quamdevorct. Hocclarius pAtin Fdibus magnis verficoloribusifius, qux c Perfia, SC
 iniula Cypros adfcrunrur, qua: liiatu, & ridtu, plane Tigridem refrant. Czterum
 frequcm db in fylvis coiiterminis fluminibus praeterljbentibus, ut dum aqimum re-
 hquarferxcoadveniunt, tp(a ex occulto c lylvis, ac htebris fuis exJlieoti aliquant
 earum dil^ccret. Turn quoque reliquis aiimancibus mgens terror Tigridis ingeni-
 tus efl propter ingentem cjtisferociimiunde quoqucnonm.ilclavaru cam Radjttu-
 i, quod Regem Svlv.iiignific.lt. Deniqueinluiu- Imjus frrx incredibiicefl:
 ^»Hani otcilum a IcSubkilum,quamvi* mhis partibus ipfi injnrcin,non (ecus ac fclicam
 in Sylvas traliic. Acucid magis credos, Nobjl. D. GencralisPctrusCarpenceriurf arca
 \ Sylvas nit i.;< .iSjdccipulii Tigribuscapiendis, cxflbidis rrabibuscompatcas, locari
 " curaverat.quibus incus alligatus Capcr,b.i] am fuo Tigridem co pellicrectiac forte eve-
 nit,uc valvis recliiiiis, ingens Tigris capta citer, qua: trabes, quamvis ferrcis clouts liea-
 , gatas, unguibus, quibus plurimum valet, a le inviccm divullit, ac ita cvaiit, Hicolumi,
 fcinra clo, Capro. lamminun qutddaiii de Tigndos, 6c Rhinocerotis amicitia vobis
 referam, & dcinde dcfnam* VSicumque forte Rhinoceros habitat, ctiam Tigra
 [plcrumqueft.ittonem%bet,&futplurimtimuiiaincedent« videas:fed ego curioiuis
 id inquirens a lavanis,abipty^robabilemfuijusrci cjuianiclicui,qiiodnempe Ti;ris,
 utpote car i itvora, wopteyjnitluvicm pleraque de glutut, unde crud^iki pu in A en-
 triado oririneLcircerf. ^{.hiii oceros autem tantuni herbis vclbtnaB ^P>juc*Tigris
 cumlciaatur, ut ftercq/c cju* pr- pharmit i J utatur, non fecusacNtpetalctiMnuha
 dibus, C nibu5Grai6cn,C-erv is Dicitur tus,pro rcincdtotfb Nam limuhtamuitcf
 i fo Icije.imicitumii«« collegi,« [uodKhinixcrofemellj^•.atLilgmalens.nonpaoc-
 ^Tigridcm(jctlcN (qmeedctet Et ego tqm forte extra Vri>ein Circa nWinis ripai
 caputatum iivil cV-LUitorniflm.!. pliuu.tr>, circa Kucnta Im * reKentci* contem-
 plaret

peret. Interea Cliincnis Hy(Iriccmairequiitiocidunt, iniliique offerunt, itafummu* mctus in maximum riliim (blutus est. Cetera qua: de ejus indole & figura extenu re-
 xeruntur, cum hac Hyffricc non male coiivniunt.

U copardifcu Pantherxminus hic irrequentesfunt, quain Ti^ridcs. Nuper unum ex
 iit', inlidc/ucm Apro tccnter a fe Uccruo, tJopcco occidit miles, diiplicique frctus
 pixda, urcunque bdhiamiii.irccitinobiiobtulir.

Leones quoque, quantum confat, in lava nongigtmntur, fed copiofillimeiu Africa
 ad, CaputBonxSpci, ubi cos cater vatim incedere vidi, quorum ragktH fn>ltcacfilvis
 &C montibus non parvum nobis timorem iqucticbac, imprimis emu nocru circa tenco-
 ridnortra otumbulare aiutcbant, & rccnsfcu]cos c terra crutos devorabant, nobis
 parcences ob ingences rogos, quos ibcii ocrpctua nodcalebant.

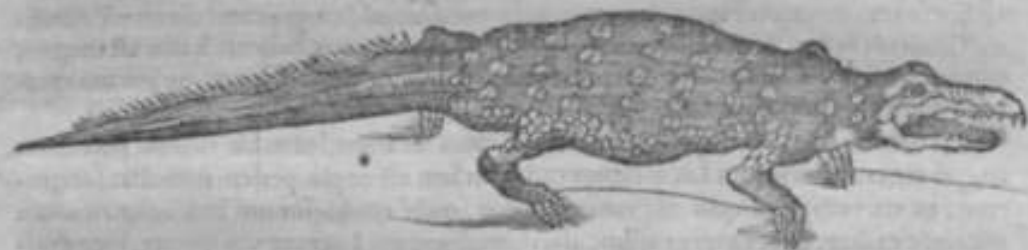
Equos parvos aaitlavaicd omncscraila &den(i Cerviccllicur Norrvegia, quos Bd-
 g= Specti-halfeu voconc. Gencroliores autemc Suratcc &: Perftahueadtauntur.

C A P V T III.

T>e]Crocodilc, qiti per town Indian Cayman audit.

Plinius^l. 8, cap. 15, hxc de Crocodile vcr ait; **Crocodylum** tubet Nitus qui-
 drupes malum, ac terra parit cr, & Humine, infestum. Vnum hoc animal ten i
 linguxufu caret, unum(iiperioii mabili maxilla impnniit morfum, alias mri-
 bilc pechnadm le ftipantc dentium icrie, magmtndinc atiquinto*excedir •uode-

C K O C O D I L V S .

viginti cubi tos, parit ova quanta Anferes. Sed quod po/t ait, iplutn cffc mvicta cute .id-
 verfus omnes iftui, non itacfrnarn concrarium ipfc ooaMnsteftj djccrepolliim.
 Cum in prxfentia gencroli D. Urn Coentn-, magnus in palndc circa mtrni. t civitatis Ba-
 laviz capretur, longus autem enupedes viginti, cratulus quatuor: fed certe ibpato-
 res Nobiliil*. D. bipciubus ipJum in tergo, ac alibi, Ixpius tranfverberarunt. Car-
 oc funt Crocodili c'.ndjdiiTima, ego de ea comedi v'icd agrefte mihi & paiudolinn Ij-
 ^jicbat: &: forfan non male (apci ctpificatoribus noltris Ranantm, cju aliquanco largius
 dehocanimahcornarcttj quau de extremis Ranarum pedibus. Vtponoj^niid
 dicam de exceflivis vinlHi-, hujus tern Nits beltix, 1 iiiiqriam narrabo, quxacudtt tem-
 pore Gubernatons Nohiiii! D. fftri Ctrfemeru: Vru inque de ftipatorum cjiisnu-
 lncro, dum cquuin ad puinnducit, Crocodilus in ripalatens Humitiis, Cvimm infi-
 denti Iubnpuit, qm niliJiUtU)clalvjirct, uria cumcquojadfluvii fijndum neKraetustb-
 ret, ut ipfe, cum Plauto in Mofctelhrria vcr, potuiHet dicere, vtvwme rcturn id Atbe-
 rrtitit merrni.

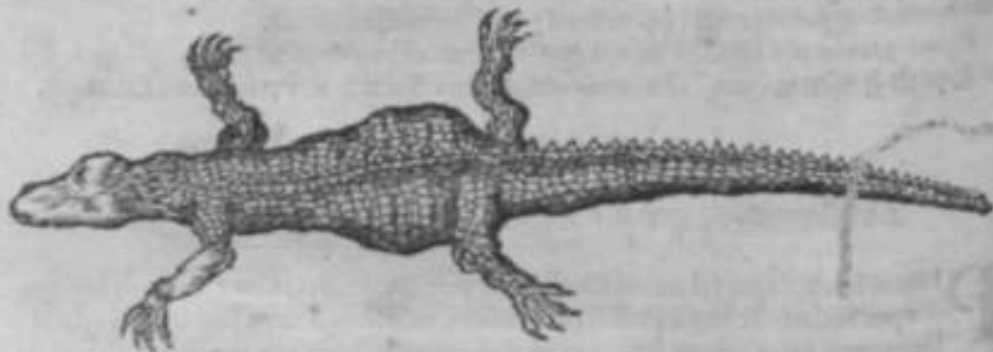
Serpentesporro luc lavajh fylvis aait, tanta alvi capacitate, m integrtu aprot hau-
 riam i 8c in Ten. . . cap diqocn qm ulaa 40 pedes longiis, Aprumm ventre
 gereret, quem excifiim coxcrnt, &c de <to Gencralis D. Fetrut, cym^iis qui adhuc in *
 vivii iunt, comedcrun(, Ego pellem unius feu exuvias domi mcxJjHto, lungam pe-
 dc j 6, quem ipfc in f> vji, (dum ill JS exderemiis, ut hoftem c o r j | Bwnlpicere v°(-
 lemus, quitum in procinau crat) cum iuctn navalibus contru. idavi. Itaque ell ut
 uo facile fidcm^dlitibcam in illis, Quxdc mavimw Serpeonbus, qu* Cervos tt-
 hattrianr, &ii& lit*SerpentCt cju< cempore CJaiuln inlanrem deglunrat, dixit:
 . i4>iib.-8. Chincnfei, & Mauricotumearniint* a vide Yc(cuntur,) cdego us 1Jcile
 in>delicu IS rcl^ur^in.

C A P V T I V .

T>e Laceru qiudamfpede, Jacobs Leguan, ac hifecti* writs.

LpN Sylvis lavx.in paia&btB,&ctrno, turn ctbm in cavernis, &:antris, reperitur
Lucena: qn^fdam genus,aur, mapcius dicam, Crocodili rcrrefm fced«, <Pna
u magis in terns, quam in aquu degit : nam quod forma ci refpondear , hgura hit ap-
pofiuI^indicat.magmmdincuincl'lungc infra Crocodilum eft: *tarn ex pl«»-*

LACERTA, viiigo Ugiun diſta.

mis, quoS Vidi, /Aillui ultra quinque pedes excreverat: feiunt tamen hvant, ficWS &
xnajores inmentibtu vriari. Animal, pertotm nvcrtcbrarii mdorfiprrfr tra-
mm crt, cutenigoia&iqium.iU fcedv>ndi,i:maculora; ita utjoloafpeiflufoi infue-
tis horrorcm incuttat;Hoc umen ram deforme animal dempta nitc,carnis **eft** a bifi-
mi Cuniculi inJhr, Sc uc ajunr, qui de ca guftavcrum. Taporis delicati.Rift" eft ⁽ⁿ igno,
capice oblongo. Cauda totius corporis longuudincm xcjuat. Vmcui^uc pedum t sta-
tuor djgiti cum iingutbtu (iint concefG.

Pom-.uc dr **Inlectu** rctiqujj in India Kicaliquid dicam^ut,locus hie viJfturpoftu! are
itatjuc r antaminutio rumLacercanimcampcitiim eft copia,pcdemnonultralor pro-
rum, ut vii-vtftigiom quis ingtamine ponat, quin iimuliltimum hoc animile alum
aUcuadeexiliat: £ftpr*tereaaihucaliadomefbcaramLacertarumipecics,loi mige mi-
nortim prxdiclis, qux colore vindi c pallido eft, ac in laquanbu* 4: zdium pari bus
degentci Mulcas, FormicoiqJC venatur I atque licet cum niagna voluptuac indignem
velocitcm carumconJpicerem vcnandis hiltcInieJu ,acquam ie contneant
morjic, acli^'ricitttMis jppiilxellcnt, doneeprxdani • certam videt ires, cam invjdanf
Verum quocuceft, quod Plimw aithb. 9 Natural. 1 hiftoria, Lacertis mda retail
nam hoc in domctiw mcisnun femel ammadvertt, dumiholi mei lulicabundt, ba-
olio caudas is decubebant, quas tamen poft diem unum, aut alterum, d 1 1 1
bulumi e **tertei**. tes vidi, cauda: jueiit paulatimrr accreſcere.

Scorpion CSquoquecopjofMi « grande* fere hxc India, vidi enim qui parrem q>
tamulaz impkient >tolorKc ftigro cyanenfle iylendefcente: muiulcuh quf •"
pluriini (uiU, ita vix la l'ldemloco movtat, «Jiuii riib ca aliquot Scorptonr* lateant
mortuam, aut ut ptmUura corum.um vcnofcsnon cft.quam m Italu,vd Hiip^a

Scarabz ita frequente I funt, ut ml jib in im.tJum &: illxfum retnanc
fcttun, li quis in ••feriore panexdium habuarc I ogitur. i »tq«e hoc prop«« *o^1 illifl
ditatem, & calo "«»» qux dui> ccnurix dint p^l utredinis, idcirco habitacina us
norexdiump arte funt longe falubriora, quoniam ficciora, urpote qux his bellis, &

Formic • un myriadibus non ita infeltentur. Scarabzros abtem hos Luſitani *Cas laca*
vacant, quod ova qux exhalant, colorem, & lavorem, Laccz factuz referant, ac, ſica
chartz, vel lino, vel panno
dc. quic, affi gaiuur, totius ii; id /patio, o> quod occupant,

BUturmn in
Eft præterea Formicarum quedam ſpecies, **mmtOtat** arcaſ ſin tcaminibut ^{r" f" ^}
& cribro trebrius perſotant, cum ingenti ſepe •**MBtetorum** dami.o . luni luttcot ul^o
cotonea contextorum, ingens per totam Indiam ſit bflradio.

Scolopendra etiam hic paſſim reperitur, cujus punctura tam acerbum dolorem in-
fert, ut hominem ferme ad infaniam atigat: non ſecus ac in patria Draco Martij,
p
quon

quem Belgx piftitinn vocant: (*edifittl* liiyus Infecli, ut *Sc* Seorpionis, oleo ex iplk compoiito icJarur, *Sc* fanatur.

C A P V T V.

Lacerte cum [<km> *admodum iwuwfv, /pecks, qua maito Salanundm Lidica d/ci qiteat, qttaqtte a ^ (ojhatibus afono qucm edit, Gecco yocatur.*

Serua Lacerta nbris Jiellatxin tergore guttis, ContaBuqAe noccsy, & tndi tromit ore njenenum Mortfhutm, fuperans qu* dxnt Acotiita noycrc*. Hoc txbo mflaunt, metuendi cufyide Ia"px, TcUf, & cerum qu* dant hafiiLa mortem. Me cedat Lybica dtrus Baptfcus arena: um tanttm rviridi tateat fub fclJe <-i>menum.

ESt Lacertac quodviam genus vcnocofilimum, tujus figur^in, at! vivtim ex-prd lain, vobis exhibemus: CplS moriii^ tam i-ft viriilir^j uc. m(i jvirs tffc&t fta-nm, aiiitprajLidiUur^utcautL-rioaduraturjintra pauctiCfnanw horarunWpa-tium, proculdubtoaflhnnfic devica liomints. Hoc de iblo hujus *lafcQi* .itcidu t-x-penendadidtei, in decumbence quodani focionavali, in NofocomianotlroBatav]

S A L A M A M D R A I N D I C A .

co, cujus pedori, dum denudatus Jonnirct, fiipcurrerat Lacruhxc, &c, folo con-raftu (VClcattlper it.infvcrum niinulculis clioracis excicaver.it, vjinlem in cure oriri videmus, a fer rend aqua, qttar pennfi a Mag. AndreaDura;o, Chirurgo bujus Noi *oco-mi* 1 cxjxrrtJlmo, cmiht ichorem flavum, 6c fartidLtin: dibtiis vcrocaro, jam livida crat, & ad Gaiigra-nam cciidcm .quxenam per duos Luos digicos, impofitis topicis ncccC fariis, &:munito conic nifili^nnuntiiBcoarticis, non/ccusac in Gangrxno^^, sci-djt, non fine iimma admiratione & horrore noftro : Magnitudine paultim vmcit hoc IniL-dum, communcmLaccrcanicampcftrem; iea ui peden circieer in ionglzudj • neniuxnirrac. Cucis eft colons c vindi dihitiocis, quem Belgicc KfC-jjroni voca-mus, incerftinda maculisrubris, ac(i Mlnio rtn^a diet: Capite eft Bufoms, Sculnma-gnis, fade proniberanribm; Dentcs habet cam acuros, ut eos ctiam chalybi tmprimar, OLIO.] *nil* in liac Lacerta, his vcnocoiun *tc* Icrhaleinfertvulnu-; tiili *pu%* atlcda, aur ferro exuratur, auc novacnU amputetur, dum Prxrons urbun favus cum wbcio trans-iigerct, aperto ore pahtum nibrujTi, iniUrfornacis, apparer. TardigradTert, & ubi pedes (ixcrit, vix iacto vi ipUmavelics, non (ecus acii glucino coh^HHC, quod ctiam jn liac deprectiendi jdurrfcharta: iinpoiitam deptniji i urarem, qual^^BortHam., pc-JL s non luiicum clurtr kteranoneinJe avelli poter ant; qinmjufeSw *digitis pedum,* acutis flectirvisungiut 11115, armaris, prxditactf, Noftrates Wumanimal appofil cabulo Gfc *i vo* • non fecus, ac COCCJTC apnd nosJuum cantum *iu rat, ctiam* *Gecco* ifljduo/onat, btius 1 *lito ftri* tore, qu.iteni I'L, *uc emittit.* Dep t porro in arbo-s vetuftEfcMobs *locisque humid* ^ .ixpc^ .cumfiinimo.nmNoorarium, qu.im In *laum, nujpf* ;;, icubiliavcriatur, adcuucMaun cafttfuaiifit «9» dcmo]jinnir,

tit hoc iniinalculum migrare facianr. Hinc oprime convenit Imic *infcAoy* quod
 laiTundra Phn.lib. 19, cap. 4, Im vrbis te ;crr: Inter omnta vcnat.1 SalW*^{ul*}7
 Icclus maximum est; cartca cnimingulos fenunt, necplures patirer inieni»^{nt,1,}
 omitcam, quodreliqua pel 1e conficent :Adjcantur horrtmc percttflb , mque »fl
 admittia. i. terras; Salamandn paritet necare populos ttnprovidos potest: n*
 bflr]irrepl]t>oniniapoma *infcitve* nenu, &casquicomcucfant,tijgidavi)nu
 to tiilbns,qiiniiniiiioli*. *ontato* ibca ligno panis *ctulH* iocoquatur, idem
 mini est 1 vel it in putcum cadar. &c. Sinn: 1 epus e mbro cnlore ad pillidurr
 A., ut verbo afcrbjvam, iplliGmum \ *venenm* ^c.^s *effc.* lavani (anguine, *p Bt, l-M*
 L *cstxtjla* Jia ttngunt. Tutu Icdtti Ua vcirerii pcpinaioresjqui i>ic utridque !c^{xU*}
 plurimi (urn, hoc anmuiculiun & laquearibuj *fane* cauda alligato fupendunt, q^{u0}
 tum 1 prx ira glurinohim &:flavm liquorem .i/Tiduocgumire ddbllar,queniexcept"
 fidili subcus apposito colligunt , & Soli expofitum, in maffam cogunt , tali modo in vi-
 vis hoc Inlectuin alendo quotidte/ervant ad aliquot mrnfo. Hoc veneno nulltim m
 gi prae nancqm rperiri certum est, ac puto cfc 00 genrc cle, quod *Jrzptitoi r*
 roBriunnico per Loculiamfainofam Venertcam exhibutr,i] *quod tam pfcipit* rtm
 temadfercbat(utinqnitTaticu); .Kit ferrougerctur. Vm-'. *potro ej a tam acris est,*
 utrtanlolumvdicas cvtitet Ill quanicunqte corporis partem iiciderii, fird nit
 ftni iuccurrarur, carnem *subtm oigratnK* gangrxnolam u-ddir.Huju *morfui mederi*
 tctancur Indi Crocufn KtH^(pnc um *Lufitanis dictum* , quod plancalit, *quz radicem*
 liabcat riavameroccoloretuigentem.Hxc eil radix Curcuma: offn *inis no* **to¹**
 u, qtiar quanta^ vires tubcar, *iuo* loco probavimus.

C A P V T VI

Tk ChomaltonU in In full fav.t.

S Ciocgo longe alia facie ab alus Cluma-Iconrem pingi *sed certe eos istud genus*
 amnijleuli.vdnon viditc *fufpicor,*ve\ hit J«» ab tllorui I Cham' le *monte: ut quic-*
 quid (h,cgohuaccx&ie dekribam , qui omnibus Lufirann , &£ Malaiis **C4**0**
 "»" vocc ionuiitur: Eitque licquennliniuin *in lui lucis animal, Iciiii-^{C10**^}*
 C H A M * A L E O N.

(*pci ic\ natuxAli c«lore rii vtiide, robtiv Inn* mdc in tergo , maculis distinctum. Cei-
 stam in tergo habet, q «am quictumJemittit, irritarum cnpf.at tumctian *sub gutturz*
 bill! a enacitu^r<P><x*>.«A>ndcm,c^qoo<ltibiabeo *caveas nam acerrimos dentes habet,*
 &: In- *de motuum ejus* ycnenatum flic *affirmant. Pedes anteriores flexuram habent*
 um *eam instat* UJ *duorum cubiti posteriorcs vero pedes sunt multo longiores cum dua-*
 nexuui> .^..pr> I*«ICII quitiqu^ dnnt) & longa unguicu^b >*nnari *Cauda longissi-*
 ma.ii.' ver(uicArremitaicin' *minulima quam iq gyros contortam gerat. I. v. ego idem*
 credo, quod doct. Beionius ait l. 2. observat. c. 23, in hzc verba: Chamaleon se nu-
 rarios colores, communiter vitidis est, tendens verum flavum, & aliquando car **Jftir**
 colorem. Quod est verissimum, nam hos duos colores, prxira, vel metu ipsam induit
 vidi, ut qui domi in cave *hanc Lacertam aliquoties mutare autem colore* yui

rjui coTporiS fpciem, cui tafidet, nugaciiBnum eft, ur \$cillud, venco vi\$Hwre: nun
^ uridem ScUnwpaulo port jir, Mufcis, Fonniceis, immoLoaifbsj. ilirur, mm Scar.ib;co-
rugi c?. fpecie, quas Ctsc&Uct&i Noftrates &: Lufitam appcQant, quos in ventriculo plus
q"naliidjniidia parcc eonliunptos inveni.Qjiod veto longo cctnporefiicvichj poliirdn-
rare, hoc commune cumreliqj* Infcte nabei, uc Scrcpnnbus^uosCirciJatores
circumforanci aliquot menfes pjinridbtK inclulbsfine ullo cibo circumrenmr. Idem de
Ranis dicendum,qnx tijtegra Jiycrocin fundo PaJudum kritanres iramobilcs Tub ulva
latitarrir; itaque vcredicir potir j. , quod minuar prarfenrid famam, Acqtic hxc funtqujr
de Chamelaronc certo compcrj. QJIO ipecac illud Alnaci Emblema in aduJacores-

Setnper hint, fi">Vtr Unutm , qm zyftiur, aarjtm,

Seaproctt ChsmjtU«d\

li mutai f&t'tm> vtrufitmitqnt coleres

Practr Ruhrum vel cMndidum:

Se & Adalatur pfuUri vefcitur *ur*,

• omit* devtrrt:

At falum varts imitmur Vrimifa ttres,

Albi cr ftUortf nfeifu.

C A V V T VII.

Luertus *volans*, Jm Qrocmenkt afotns.

Jera pervohtans juttixifje Medea Dracovcs

Dicitur: t^l lnya nmt tuiit bat *volucres?*

D Epingi liic curaviLaccerri quoddam genus voljticum, quod Belonius obci-
tionum fuarum Oriencalium lib. i. cap^Oj defcribir/ub nomine Draconis vo-
lantis;fedita curiimhocatringitj ut coaftufucrimbcftiokinhaocpaulocxa-

L A C E K T V S V O I A N S.

Quis dicitur

, urppre qinejm, non nwrutu untutn, Ted u-pun vivam, lucin Uva

vide-

R^{e*}

I A C O B I B O N T I I

vidcrim. Belonius effigiem hujus lili & adferre bipedem, quum quadrupes fieri tercia duas bulbs flavi coloris creagatur externe gent, quas intervolum infiat & vli loco utitur. Cauda, propropo[none corpora, tonga est, vcrficoloribus pukher- rimemaculis cutisdiftincta. Tum alx, alis Vd pertilionum ad hiodum iimiles fun:, & membranacex, quas artollum, lioc modo quo hie depidum vides, alias ubi easd^mi- fere ad latus, vix apparent. Magnim dinc funtu* uim unaarum, grandiufulam do- rm habui, quxtres parres ulna implere Volant quidem > fed ncm Jiu perfcverant ill volaitdo, ab una nempearborecum fridore. in aham r.ranuLiuni: qux paiTus vigmti. auC rriginti' a fe invicem diftant, non fecus, ac pifces volitici, qui Hirundines aquatic* Gdiicro dicuntur, pauco tempore fe ex aqua artollunt. Nuin venenatx fine hxx Lacer- t*. comperit non habeo, lavani (akcmnegan (& cas, ut &: alias Lacerras, impuno manibus trant. Cxterum, Mulctis, Formicis, & aittl parvulisti/ccris, vifitant, in Silvis Iavxfrequentes funt, & (xpc^ranilmrilius Serpentibus cad (*aiuni, quod inter homines tam tarc cte, Pautus bene dixit hoc modo, Homo. tioti pocenciora innuens, m mordsdeprim «folerc

Appendix. *De i >.no Indko, fqu.wofo.

A DmirabilishujusexcnrcraciljccniientKrm. quamcxIiibco.cjirdp ecici, fed nonculdem magnitudi lijii Sieft, cujus Carol. C'ILi Muricxuviuminc5 (oticii «dit. oois in- In hiliuT*j*ii* Ulvit ticquc^ est. Nomen ejus vernaculum hadenus n buddam cogia turn i vcrum Be quid publi luucier noihc innominaaun c flet, pUiim qui I - A C E K r v s S O V A H O S V ».

Potc utn, a! i is veto Diaboluw Ac TdtiM, ippellire > fortaiuvob nviratu & horridam squamarum conformationem, quas in icattedgpfc Animal est duorum pedum lon- gitudine. VulpjimagnuudinC' I totum corpus ab urijadcaudxicpcedum tuque extre- mitates, perpetuis squamis nigr ttantibui.n, idis, & mucrona til .ex i gutnre, vr munitque, & crurum infima parte, qux durioribus pilis leporinis vestuntur. lidem qui in clorlo ex i''' c £*...*.vii (*niftuili f quama *ni' pro diver "ratc p. l' tium corporis difcreti njt i omna ad ocomunllruc & ad fieri t q.ul.lrv^atx.t.^ valida, fere pedu cm longa, prr extern nembris m i'' folijs r-nuettur • TitinciMMi. ijuxfjin tatcrauuimquc ckoduoi r-li q'ais diftinctes, nam plantz non funt, aliarum inftar, fed cavz quali incurvatz, qua pronam & fupinam laterum partem tegunt. pedes brevifculi palmam circiter longi, po- fteriores quinque ungibus brevioribus, anteriores tribus oblongis, crallis, fed imbelli- curvis, armantur, ficut in Bealiliensu Tamandua, quibus, xque ac illa, Formicarum & Ver- niium latebras detegit, prxdamque qualemcumque mordicus m- mofcife non est porcino, ut Arzoidibus, fed tenuiori & acutiori, more Talpa ram commodius evertat. paffum iturus, Lacertis, aliisque Infcctis, infu iariu, q>n

(inc. Vndccaro ejusvda nonfoluin, fedlcutmagnxiilx Lacceta; Brafil
 [& T,tiu , inter epulas ab omnibus pa/Era mtoJis experua.

C A P V T IX.

Appendix- T>c %iby~%omj]h.

QVu Author nnfler I. Bontius, icdulus alias Nacarafium in Indiis iruUgator,
Qhujta animaiis nan mcinincrit, egocjiisgemiinamfigiiram&: dricriptionan
 ab Indiarum noflratibusconfiliarits^fide digiis, fuppedicatarn, operxprer.iurn
 4a didiflc. Qjjadrupcs hoc inu Ctasc figurjinoii/trofis beftiis afcrtbuut Indi, quod

B A B Y - R O V S S A , S C C R A N I V M .

a diverfe fpeciei aiunulibus, Porco fcilicet, Sc Cervojpronafum putent. Repricur ran-
 tu, li in infuL *Euure*, criginci milliaria diilantt ab *Amitmt*. Nec alibi terramm ab aJi-
 io viliim fuillcomiics ccfbnmr. Eft ruajoris Cams vel Crrvi magnirudmc. Pxloflu-
 Dec more Cams verucid, fufci Sc grilci colons, inftar Gliris. Capirc & roftro cijyWci-
 no, **ocuBl** & auribus parvij. Cauda tortuola, Porci xmula, pedibus &: unguis Cervi-
 nis. Vctox &: ferox habctur animal, Sc tongarvum quoque, li Ariftoteli fides, ,4dicenti,
 f quibus pitires iunt denres, corum vita, magna ex ^>arte, longior.

k Scletos capitis (cojus .iccuracam iconcm hie exhibeo, tavorc optimi viri*!), Sva-
 merdani pliarraacopoci AmfWodamenhs, &: rerum exoticariim milt lidi/limi^, Vitii-
 linj elt rnagnirudincex validiflimis tiiribus. imprimi Miciiuque ipanilla:, confirmarus.
 C^iibus ab utroque laccre pofterius vefsiu IHpccs, duodeci im urea denres, roolare* di-
 ftijanteriusaiitenti ioitio roftri fut uicifoies **inferior!** maxillx, duo gr*»diulculi iii-
 perioripaxec itiJerti (unt, & morealkinim biucorum rapacium, bt^i vel roitrott-
 giituur. Ac vero loco caninorutndencium ex intermedia masilUc il^|pri& psrreduo
 validi niligncs crecii dentrt crumpunt roftnjmqucpCTforant. Semip^ms ('unc loiiigitu-
 dinc, pollidi crailiuc , paululum incurvati. inftar dentium Apri, quibus hoftes Jiios in-
 vadunt. In tiiperion dutique maxillx **pane** ab utroqiic laiereproceflus offeri contavi
 appare. • z, ex quibus prom.in.int cnrnua, digitum crafli, diu* palmas longa, glabra, &t
 denum inftar)xvigaw>fedun<:ijn/W incurvata, itautpnmo mtmtuquatu^r conii-
 bus

bus ;iixti fe politic viilt.trur arinatum hoc jnitru^{B^j-Xmfft^} acproiaJc ob<dupli-
ccin rarionem inter monhola iuliituin, primo, quod contra Ariftorck-ir, ^{conuigera}
antHMLia m altera maxilla taiUum denies luberc, &• pnmoribus maxillz Jus ^{crioia}
CtftctC, tctcmr. ScemWo, quod idem Ariftocclcs, nullara dicac inveniri aninun^
qux coniuu & exctos finiuJ ger.it dcutes.

Cartera quse circa iiniolcm htijus arumaib ddidrrantur, qui.* fluxz Hdci mini ^{vide-}
Ivntur , diftuliproferre, donee ventas nugjs duedcac i Ab advenis arijuc ic I ^{idige-}
niscaro nui nucrediaas expetiu, acque loco Ccrvinzappomcur.

C A P V T X.

De Corvorum, Columbarum, & Psittacorum, quadam specie.

MIra est quzdam in Moluccis, IC Banda prarcipuc, Coryonim fpecics, > ^{quz no-}
llrttem Corvum rollro quidem refert: Verum in rcnporibus (i.iiii[er r^{TM}
eñ, uc Indicx IAC Mcle^rul«, quj< Bdgx BflfTOttff *fyittyn* vacant- I
ilro est nugno, craff'o, pa/urn acummito, & ad rapinam compoliro nacibus p ^{lo-}
^{stulu}

C O s e V I I i I K U I C V 3.

oculis magnis, nigricantibus, aspectu sedis. Capite & collo oblongis, nigricantibus
r^{ul} r.IVdibm, con/mque digit is, satis validis unguibus, oblongis, cur-
solidissimis, p^{ra} flnn. More Corvin pfrattun graditur, Indole à nostris Corvis dif-
fcrt,q«od i non cadavere, fed potiffimum Nutibus Myn!iu ^ ivnici escatur, ilque inli-
gne damnum infert. Car. •> corum quo<ue ddicata est, & r alia iapurem a pstu pla-
aromaticum habet.

Præter vulgares Columbarum, & Torturum, species, reperiuntur in lava Colum-
barum que undam albarum species, que similit ft NIKC Myrtillicis immaturæ
decept, & «pascitur, pstu quoque in k fucundo, vesttT • culo, ac intellinis la-
lubri.

Psittaci etiam ibidem albi sunt, vel potius Corvos albos eos nominem, non tantum
ab adunco rostro, sed à rapacitate quoque inam nodos à vestibul avellunt, chartas, &
hbrot Jrcerpunr.omniatcJ c ^{tiacea} /velè simili materia, dilacerant. Itaque spe

, me has .ives cum Simiis, U Piittacis, cpse quamvis addekaacioncm hominis nata \i-
deatitur: tamen opaamcorumnonruiidamnofamrcpcrinuis cfle.

\ **Appendix. T>e PSITTACO f aroo.**

EX minoritm Pfitcacorum
^**g**enerc^cui vulgo nomcii /v-
roket indicum, hxc puldinu-
ma avis exiftit. Aljudaceftma-
^%gnitudinc, roftro adunco &
gcileo , ut & guttute > oculis
nigris, quos circulus argenWus
ambit. Ungium liabet fercuc
. Pflrtjtus cum (blidis ligamcn-
ti? p s ang ege iasci-
&xmore ciigACuui&cpedes
cincrci colori^t caudam lon-
giffimam, decci* circiter digi-
tos prominencem, ultra fineiu
alarum. Quemadmodum ven-
re jnferius, ita capite, collo, &
cauda^iiperius tfft pulchrcru-
bicantibus. Pedus vero, Si in-
teriores ciudar penn*, dilute
roficii /tint colons* quz elc-
gantimnic in czruleum ex al-
bedine & £ viridi niixtum, defi-
nunc. AlxpocifTimumviLides,
rubicundis pennis intertextis,
quarum medictas, lutco & ro-
facco colore lunc inde adeo
varkgatur, ut adverfo Solemil-
le aurcos colores fecum cra-
luc , arque a piftordiaud fa-
cile exprimi poifit, dignus fi-
ne , ut a Magnatibm in precio
lubcaetur.

Rcpnnumrhx aves in me-
diterrancispotu Timmn, confi-
J\$nt & nidjéant in **alcUSmii arboribus**. Caccrvanm tsc mulcocum ftrepitu, ficuc to
taPlittacorum famiha, volant, gariula: quoque iimcyvocefque quafdamfonarc di"

C A P V T XL

Corpus bidictn CommitsJM ^Rjvtjoceris avii.

*Et mare cornigerum est, £?" <ornibus ai'rapulfdt
Hdc Ay is tn Isva: t'ornua terra gerit,
^pice in nereis *volit/intent Rhtnocerotetn
Confpuum cornu i (futm bene fmegerat.*

VT odorc cravis, ita it afpe&u fcrda, eft rara lixc avis cornut*, longe fuperans
inagnitudincmCorvi£uropati. Cotlo 6c capue cftcraflb. oculiimagnii.cottro,
rclpcilu corpora, mediocri, in hac imagine exprcfib, 4: a¹ capuc avulib. Pro-
ifuttjor &: acuminanorpirs, infernc curvau, rolhumad rapinameompofitum exprj,
f > mic;

mit; fuperior vero par? br eviofjeraifior, Si fuperne inait vara, verum cornu ad v
aiiu&umreprfcnut, quod , ficut alitra medicute ver/tis caputquafi roftn
guunn atqueicrumque limul codcm motio capmsettremitaiuiatuin -, ira ,
ramedtetate a fc dehilcunt, adeoque Icpmmui conuatbincurvaiuia ,^{ut} wft
caudx bitiii cacac vide incur.

Vr. ^{litat avis ca} iavcribtis mtrctuu^juc aninuitum, un^e vfnatores qui (c
VaccaslVcftres. Apr- ^{is} & Cervos Mculanrur, i ^{omitari folen} urfecoram vil
ingur^itent. Animalu ih r. ^{is militibus}, exccncrari lolent, ac farpCi in parted
propte rgiuTitatcm.ad n p « fluminum cymbas ab iJli*rfdmintur, linoJim, ut >
rum jvuun ripictuti proJ>ituej linr.

Inoola cdufliur. bvjun ingemes aJerc Atjmlas:led ego non nili AqMil^s nu
di, qux icrreftnbus longc miiiorci Sc mibetilljorcidmt ,&nonniltpifabuj ui I
vivunt.

LnpidesAcnta Sjinnido AqiillarumreptiKjJiiiiislubco^ri quoriumncditulJi^{01*11},
clcuni, limoveatur, audtre licet.

C " A P V T X 11 .

De Coturnice Indi ol, otiaMtntur ^udam'mttMifttUideCjallu,
<^ (fallinu, 'TaTwrnbus, &- Avibus 'Paradrfi, bid. cu.

Sic •jutrmU fum TUKU efp fffljtult Coturnia^
Sdc^{TM} *gof**a Vhabo: nsm amfc conMdit ltd*
ikf < *no, p4tvu mndot fiu matt** ptumu :
Poffera lux or it Mr ^ tmm mt (J/ftarcvuttor
Audiet , & T4mot crvauntem murmtrc bombos.

A Vif hae in filvis Uvx preptim, ut Perdix, citur, & quamvis etiam cicutent,
& cur u put] fuis comitata fenella, non fecus, ac Gallina, in arenis xolum cic-
cemit, in areis quoque non fecus, ac Galli, p...culum usque ad mortem in...
l ;

COTURNIX.

multjColoicplumaruinvero Corurnici arimodotn respondcnr: verum roilro paufu longiorc,lonum quoqacpa incervalla edunt, uc Coturnices emmV<>lmt; vertim i&loagedivcriuscfi a Cocumicumvoce, &r nuc;is refert Ibnmii ilium horribikm, cuemArdeaEftell.irc mtr arundini't.i m paludibus ednaXi ijunn lklgicc ptttQOC vocai mus: & quo longi iw continuant vocem,co gencro/ioces ctibun put.uitur aves hi. Cicterumli*aves alicotrjodzftmtnanir^uc Q cavcA-incluf.isnon exponas (olaribu? radiis, &.irtum ipiisiublbern.'s, statim languet: .me, peritulumque vit;tiutiiiTant, iJcoqueriodu, & incidence Sold non iccus in (c convol vunciir, quain Cocc)'x hytnic in cavis arbonbus apiid Nos, Sc in trimris arborum, plumis filis fc obtcgunr. Oncntc vco Sok',ftaci]nc^!iMnc,ifqucfontis ad aliquot pdl'us cxauttiri potdV, ut mirens taiuillusaves,rum Columbumjai]cTurrurem,m3gnimditicnonexecdiint, tam gravem voccmpofVccderc. Alut ego aliquoucsin cavcis talcs, qux me advenirnt: s au- rorradiationcrenr,(iqiuid fctio agendum diet; turn, li quid negotii gerendura lit, id velmanc vel vcJpcruno tempore, commudijfitnefiet, cum inutiles fere redd.irim aftionesinterdiu, dum Sol fiimmo (uo calore omniaadurat, nuncdam laniunhoc tempus diurnum maxime officic: fed de co latins alibi.

Gallis&: Clallinis \xc Regio abundat, inter quos aliqui cai ne sunt nigra, optimi faporis, &i proacgris tanqtuuiiiJiinimicommendiJinj.

Parvuli Galiiezitmadfcnuitur in hie atuncm,qui tanrxiiimr j'n^iatitatj^ur quaii- tatiwi^ alium Gallum maximum apjjrtiliintur.

Pavonci (ilveftres &: domellia ,at & avesParadifi (quos apod<olmi arbitrad funt inultil in tnagiu copia apparet it;r.ini liortun ,qtu>miltorum,(Mudis(c Itnii^tnji^r- nant jiiifdemgalcis pro .trilis ut tiuur. Tancum vcoabell,has Par.uluii.ives vclpc- dibuscarere, vcl acre nurriri,iit uoquibus incurve & pcracucisparvas aviculas, CliJo- rides, FringiUjs. & limulc t,vcDCncar,c ^itutrduqux upaccs aves.dcvort ••m uince ilhui verum ik, CJS non nilimertuaMnveniri, Ltim i.V.irboribu^ in(iii: ant & fa- gicusa Tarnacnlibus%.inrur. Vnde emmacelcri&rccipocovolacu Hmui dinceo WiruQiiiiics Tirnacnles ab IndiJ vtcentur.

Qojtnca porro trequentu It omntf gcacru avium cdnlium in lava, in nrimo libro deCoilervandi* valt!.¹ dinc ad lira tft, ut foot imprimis,Ruftituia-, /. rdx, Grues, Amccs, Anlerc*, Turiii, Pici, **Pofrta, Fnnngillae, & aiii mfj nitx.**

De Nidis Hhtaidnmm cdtidibur.

Quid scopulas Prigr, quda tribofpiu bttora mds
 Opt at, per mrdijs has CuU yutret aqw.
 En Htmcla tmm Licerwit »t Enffouslphyn „
 ChtM cafu T?ejir.u dentibut &• iacrrat.
 Sdgemu infelixl alienupsreerepnUir
 Qui CMf*iafi'fTOprits farccre defiderat.

Indu nunnnioorx Chincnfis, aviculiparva: difcolores Hirundin.im Tpcic,
 certo anni tempore, ubi xflus prolificandi Cis mvifn, c l,«. iMiitJiu-rrmcu ad mar-
 rcin fcopulos meant, & « ipunu mans bairn tcopulorum allucnus, tenacem
 quandam matemm coU,guj«>fivccciBllLroaruin,<iaahorum₁ ufcium fit,fe
 nem, ex

NIDI HIRUNDINVM.

qua nidos suos zedif ant, in iisque ova ponunt, & pullos mdudunr. Ceterum Chi-
 nen dos e Scopulis avullos, ingenti er Indiam venales ferunt, gu-
 rant in summas delicias, qui eos Galline, seu Vervecis, decoao dilFolutos, a vide
 A: OtrciiiFungis, & ceteris gulæ irritamentis, longe anteponunt.

C A P V T X I V.

"Pica, few potiits Sturmts Indicm.

*PjSttaau Eois quawvu ttbt mijfti ah era
Itij'a loqu.tr; wincit me Sturm u garrnlus Indus.*

E Regione xdiu meariim inBaraua habitabar anus Iavana, ferva Cliincnfii horcuiani, qux Picam feu Srtirtim **Indicum** alebar, valde loqtacem, **quem** cum eyo dcpingi optarei-g, fcpius rogavi, (it cam mihi vnderer i **fed** cum impeccare iftudnon **poftem**, pctii uc Likem ranuipermihi concedercc, diunpiciura expritncre-

tur quodtandem anus
igre »nuic.Ycdego
caufam dcinde intd-
Icxi; nam, cum obni-
xe mulier Mahumeta-

^naflipularecutncavi
iibi caviflimx Porci-
nam comedendam oi-
ferrem, atqic ego id
premiuicm, avis pcf-
illibinde hoc mi-
hi & pictori occine*

b *OPARE XfiC*
al-
itr Muctn tidbi; quod
vuJc,Chriftiane canis,
coracttor Pord ; ri-
mebat cnim aftiui/Ti-
Jna Anus,rvc ego, vtJ domefticimci»oftcn(i, avi huicLaiidumgullandum diircmtts,auc

S T V R N V S.

Rcidere muhaccontumcliairritati.
Plumticyancis, Jiifubobiture czrulcis ac cinercis glittis interlHn&sScurnumno-
fratrem refert, verum crift^m flavam *in cervicc* gerit, *Sc* capumigris moUibnrqiir plu-
mis oburumeft, ut contactu te holofericum tract-ire putts, Multo accuratius h«nu-
nasvocesimicans jquam PiittJtcuSjfedciJm imporcunafjcepcgarrdit^tc.

C A P V T X V.

T>c Onocrotalo ate.

Fanofofun tngljfVie coutempta & gutturg pando,
Et quc cunQ* 'uout, confpict Onocrotalu
Praditne eft duplici (fiefcripfitMaim) afao,
Candidus aft plumis cp tdttttr Olar.
*Audtat hum qwf^Him ctocitantemj&ct moltflj^*
Arcadicnm duhitet rudert [credo] pecut.
Externtts mitltos ^vcfttm, f&maqtc, taudat:
CotMMcndat tMitoshnptaque mat A ijiroi.
Impleti Baccho l'occm ft forte refifount,
A//, mfi B^ttmncs, potitiofque, fottam.

PLiruiMagaciflimuviumrxindagatdHjfc.X. NantraJ,Hiftonar, Cxi vu, Avcm
quan.hm defenbir his verbis, Olorum timilindinetu Onoaouli iubtut, rice
dift>To'cxifhriurcivurommo, nillfaucil'ut ipiuu* tnciTei jltrnus uten ^genus.
comnri mcxptcibile jnimal tongertt, n *ira ut fit* >.jpacitii. *Max* perkiaa **n** pina,
fcrlim

senfim inde in • owcddiraii vcrainalvum,ruinintan • s modo, refert: Hætenus Plinius,
 t]iu tatn exjcteluncavcmmiti! dclcripliife, & delineaſſi: luu colonbus vidctuf» t¹¹il
 addi huic ddcnptioru; ſiſit. Nam cc .lore eft 3]bo in plumis.pcdn Anfennoi, vcl Ow
 rina&habct,/ubroulk>sp]ertimque, voraa i atis tanta nft , uccriamgr.iiHlapilcc&u^oJ
 gluiuc. Vidiiuumcjusgenem avem, quxviv um Felis cati dumdcglutiit, Nrcu m m
 forum pifcanum veniret, Chinc«i es pifcatores illi g unircolligabant, ahoquin
 tiſſima, & audax avis, momentotr imporis, tmnfummorUij aliorum, aliquot |
 fiirm a tergo veniens dcgluuebar Inlitoribus Favx, & circumtaentium infula
 pifcatura pifcium vivi c, voccc/Irjuca,i:frJa,unde cictilm n'>men Onocrotali*
 dif urn eft, q«od Tympanum Afini tigiuficai, &: cercc (\ catil cancus iir Oloris n m"
 tis., <Iucin Mmeniullmnauliiileputo, mfuavisfant eft, nec tarn gratus,quamP^oe
 ipſi allingunt. Sed

—Titttrbm, »Up* r tit it

equa potestas.

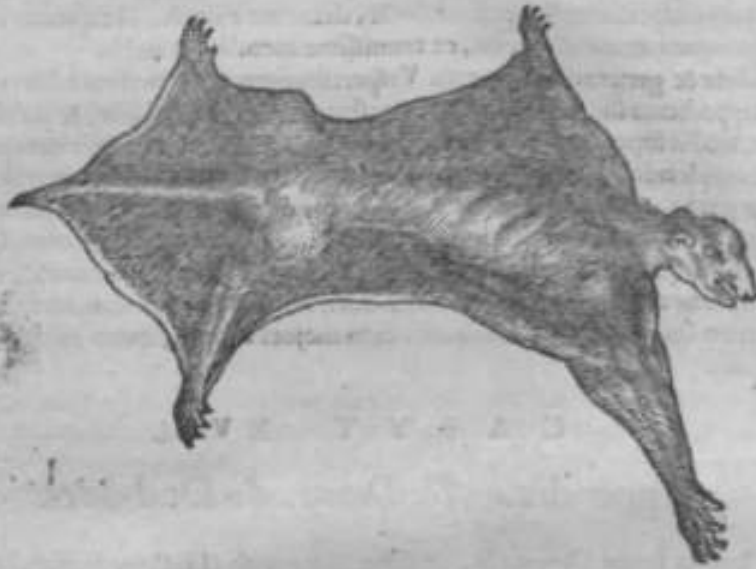
C A P V T X V L

Appendi x. Tk Pcfpertilione admirabili.

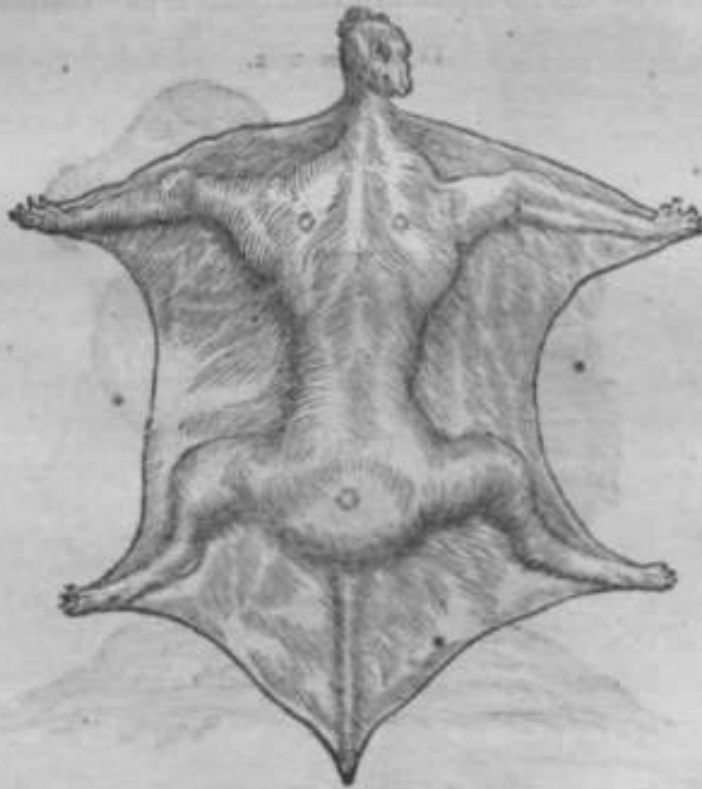
Quam Africa nun foliim.fed v r Alia atque America, 1 nonſtrorum ſit fer. in ex
 •"wpraiurra' is tum quoque ex bifee Vclperi Uiombut unpn
 inſtar, volitant, & circa veſper am in aerc vcl arbonbm penduh crm/pictmtur,i
 advena ob imitatam magnitudinem* molem, i: miraro eonformatione
 tenent. Ac proinde Belgæ, novitate reſerſitantes, *an vobtiliumgenen altrt*
 mias alar as nominarunt ſuis ««on^Tt<r.<^uodineinbfanaccttpumi*aJ.
 nir. quod itidem auriti ſunt, ^pMb«» quoqoc, &: quacu< r pccibus præditi, pulloſque
 noil ova, pariant & laſcent, caeterorum Veſpertilio numfai nilix abctibendi ſunt. Verum
 quod Felis ſit magnitudine, ventre & pectore craſſo & carnoſo; item quod à cervicæ
 capiti ad unguium uſque extremitatem membrana continuat imlt
 ne cooperiantur, à cæteris quibuſcunque Terſpertilionibus diſcrepare videntur. Adde,
 tftod vciuni hoc lube us qtioen membranaceum • utin jliji, I. mujmccmii

VESPERTILIO VOLANS.

VESPERTILIO ATTC EXTENSVS.

obducturoapp.it tat > **fed** occus perperuii motliflimi* pilii, Gunia ilontroinore, canis&:
 ex nigro **dnrcif.mitumiQ** modumveftianir. TuniquoqucpIr cis illis, q nliusjlx. mo-
 re aliorum, c' iitr-ilumtur &rch xantur, delbt uninifit. Ita ut.fi confirramrIcon< cum
 Brailien Qj, VLI cujo/cnnqueInd i, Vespertil: lonisfigura, hanc*^3Bisadmodtim Hiver-
 (im rept ies. Nea utem curiofm L.cflor quid defideret, Jiii^c\liil>ui lii*itr.ij, alterant
 volapiii, altercam *icr^o toaMbbtudstttxakak*

TotabefliodtlemgirinUm* trmm KercpcJ^ m, cjoii iL-nnjin.-]ic>fjHini^ Caud. • re-
 mms, rpith3inamlonga>caqueqi]Jtiinuncia birretcidem ntembrjnx, qua t&tum tor-

pustegirur. Crura molliori quoque nudum Uvefcncncobiidcentur Esultin
 temics, valde acuti 5c corn, crumpunt, quibus mortii -
 cits tenet, quidquid jpprchendit, imprimis arborum kudas, quosdepuputanir. G | *
 tecftoblongo,afpc£ufado, ridu unbelli, dentibus exigu«, adtppirum cuinpo'ius,
 auribus denique rotundis, pjrvis, ex tenuiffima membrana ikOiu

Ue Indolc& generatione horum Vdpenilionum plura portem addere, iua: mil"
 quidem iuppedirau *un: a pubc oantica noftra: fed quia variabant, &C dubix tamx vi-
 debantur, nialui fupcrfedreorum deLripcjoni.donetTerirai nug» compcrra tuerit.
 nc paguui replendo, enrotcs (ut ixpc conongit circa exotica) propageniur.

Dannir porro, ccfte noftra Bontio, vulgares quoque in lava Vclpertiliones, in luci*
 habitantes, Columbx magnimdinis, qmbus Iavani vdcuntur, affirmances fapidiffimoj
 TM* Noflualiquindocubilia ingredmntur, Upropcer *rtum diunium.lpccularia vd
 iendtrar apcrtxreliaxfuerinc, & ped« donmentium nudot mordentes, quanti-
 reni inagram (ingutnu inde ex&gunt, cum maion tiinorc, quam cius, qui hxc pt*
 cur,pcritulo.

C A P V T X V I I .

Appendix. Tk T>r<mtc,dm Dod-aeri.

INterInfuai Indir Orientals, cenfetur ilia quicab aliis Crrw dicitur. a n»»>—:
 Mauntu ntmenaudit, obEbcnum nigrunipotillimum cdebrii. In bac niuU re-
 qnens eft nurarconformiionis avis Driw;^ diOa. Magnuudmii inrra Srrutluonc¹¹
 &r GaUum Indicum. i quibus expartefiguradifcrpat,^ expartctitmusconvcnit,¹¹

D O D A E R I .

primis cum Struthionibus Africanis, siropygium, pennas, & plumas consideres, adeo
 ut Pygmæus quasi inter eos appareat, si crurum brevitatem respicias. Cæterum ca-
 pite est magno, deformi, recto quadam membrana, cucullum referente. Oculis magnis,
 nigris; collo curvo, prominente, pinguis rostro supra modum longo, valido, ex caruleo
 albicante, exceptis extremitatibus, quarum inferior nigricat, superior flavescit, utra-
 que acuminata & adunca. Rictu fixo, admodum patulo, quasi ad ingluviem nato.
 Corpore obeso, rotundo, quod mollibus plumis, græcis, moe Struthionum vestitur:
 ab utroque latere, loco remigum, exiguis alis plumatis, ex flavo cinereis, & pone iropy-
 gium, lcco caudæ, quinis pennullis crispis, ejusdem coloris, decoratur. Cruribus est
 flavo

rlavfcenribus,crailis,fed admodum curris, qimuor digitis pedis fblidis, longis, **quafi** fquamoiis, totidem unguibus v.ilidis nigris incedir. Carcerum tardigrada dt avis & (rupida, quxque facile pia:da tic vena:onbus. Caro earum, Imprimis pe&oris, cil pinjius, vcica, adcoque nrmilca,uttres quatuorvc *Drontts* centcim lodis (*aiataadis* aliquandofcfeccrint. Si nonprobeclixciuur, vel veEres (inc, difHeiJiorisCuatconcodiojus, &Jalirxinpenu reconduncur.

Lipilli jiverfjc format &mAgnic»dinis, cinerei coloris, in ventriculo **harm**) avium rcpctiuntur in tanicnibi **nan**, uc vulgns fitpubes ruuLicaarb!tr.imr,(cd in litorcedevor.ui iqujli&:hocquoquefignocutn StiUt bionis naturaaves luspartitipaic conllact, quod duriiTliiaaLiX(.inedl'gljji;int,ne"e caracn digcrant.

C ' A P V T X V I I I .

Appendix. *T>c Emeu, yuho Ctfams.*

IN *Infolifertm*, iliiſque {*Jilolucenſtbut* vicints infulis, *Celebris hxc avis* reperitur. SgricducajHrc&collo dccentcrincedientncque fere quxnqucpedum altimdmc mxqust i Corporis autcm longitudo, dpedorc ad uropygium, rriurn est pedum. Capite. pro nugnicudine corporis,fttis exiguo, glabro >coloris exnigroexitilei. Oculi

£ M £ V VULGO C A S O A n. i s.

magni, ardentcs, &rpjc«j po/r qiuos, auritim meatus parvi, nudi. patio (uprla niacro-ncm roftri, biru foramina, ruritnn ulum fupplent, acujus medioadcapin^ ufjiic i-riccmjCornearliibftantLc,coloris cxflavo hilci.porredum diadema, **quod** cumplurrumra (lefluvio **Cttiditj** iilque renaicentibus renalcitur: *xatnoti* colli parti bina veltiti mem braiuccapalcariajivcliarbiilz^iorequodimmado Gall) IndiLi, colon:, miu iati, prapejidni. Crii Tibiitilflki^fMffis, tjmiic6rudbu*ciito'i>- ,tcLti%,pedibiiicorum-

que

que digicis quoque craflis, Juris, fquamofis, iinccaldribus. Vnguibiiv iridem I
 corncis.mquo hxcavis^ Scurliiocimdo ditfrre, quodpedc^ucillebilulau non ha-
 beat{ licet notxaliquxcommunes cum ilio fine, **icuiet** caputparviim,crecUrtJ^{lir2f}
 alxquead volandum ineptx,quocique line drlcedu, quidquid objicetur,vorer, idque><
 durius, per annum indigcAum rcjtcur. Pcnrm, live verius plum is, COM fere vcfiii^{ur} •
 ivmiMts &:nigris, qux peclon &c tcmori proiimx,lemper peminar a co>teni jM
 bulo produnt, IIJz aurcm qa* uropygtum conltuuunc, **estfett** tongiorrs & ^{deniorca}
 Jiint, adco mirx lurunlufu conformutx plutx, ut a procul afpictentrius^onp^{luma}
 fed villis (**timwnati** cctlum tjus corium apparctj; coque irugis, quod alxcu^u* tu\>
 plumis *Uzcn* regcnbus ibfeondintur. Alx cnim ad currenduxn pro velo,non ad vo-
 Undum inferviunr, quamobrem cum vix a terra le collcre vjlcit, **Don** inter volu^{eres}
pnnrndhm putem i robur quo (e contra hoftem tuctur, non in rcitro , led in pt^{dibus},
 conliHiti irritatuscnim.non ancoroluin, fed oblique fc **canverdti** averlis rctroruni p*-
 dibuicum impctens. Oviparact,(cdova aStruthiortislonge diverU,^{ne} **riW***ans
 & color **isihojw** tmmtlacft viricicnj, perptuis tubercuiis,UtUfc vir^{dibus ornata}
 VtteUum come untaiJc lz.

C A P V T XIX.

*De Tlymis, c^ Dclphfriis, quos Corcovados, Dorados
 & Boi ras> ant.*

*Htc videos ertefes DetfhtriM ftmprr in Xndit
 Ludtre UfaV4J, &• dwere rite Chorea*,
 Jjhtos tamen wfamts Lame, Lartque crtntnti,
 Tardigrado quamyu, nit at u ft ft jeqitmarur,
 Dum gfrosctUrefque meant remtuttqme protervt,
 Impravtdo morfmsub trtfiu tartar* mittmt,
 Dtfcut, moTtiUs, quod fit ft* Ttgu m undu,
 Que folct injlbis tronjytrfi tn ttmrcfaku
 Incantum, mfidiu 'zvjlga tarda dolofis %
 Compensaj. liomtttsfic ttra csimmtua femper
 Observat, turn autdqmd *&u > ml madtqtcc tutum
 Vtx qtupju*Mtj'uft*t faljijfim* w k i lingiu.*

Q Voniim pifee* *Bmt** VOCJH Lufitani*! ^{turn} *uc* quotidie ad merca ^{feruntur, ego}
 [•ohJlimumintercos depingi ^{est} JVI. qu ^é Thyn ^{fen}, ^{Dclj} ^{phinum} ^{tant}
 genere. Intolx lavx **hoftC** /w *Stnds* ippctlant, quod permde cfh ^{ac ii r}

T H T N M I S T E C I t i.

*Item equum dicitur: procul debio ideo, quod saltando se extra fluctus marinos extra
 haurit.*

limn tuam facile altitudinem cftfr.it .iut ptopter fummam vdocirarem, qua navem
 proferovtfUCO . eotpaO& veUs,ram facile pr.rtrn.ir.it- Capiunturprarterca pifecs *De-
 ride** didi Purcugalenfibus, ob antes, qnemferonrio cute, colorc, ubi rect: *is ca-
 plus* foei it ,nam morruis per bone iparium is colordectrdit: hicpifcis drlonge opimi
 liportsito»tf««bonitatcexcdlcn<; -Orancs c Ddphinura *I'um* generc, lacc, ii: longi,
 inter cos quoqic numeratur pifcis , qui *iif&cta* Lufiranis *CorcovaAet* vocatur, quod
 gibbofum tbnat, quiagibbum in cergo gerit. Igne dixi dimidia ex pane condiuntur
 porro^olco, &accto, admixtopiperc, allio, &:fiile,vdctiamaliis aroniatts: *Scitx*
 confervanturlongotcincporc,ucunk-? iintiis, qui bine *Ternatam* verfus, *6c Molucca*
 fiavigant, ubi annonxparcior copia, quam in reliquis noftrar India? eft parribus. Tali
 modo condiri cgregielapiunt, cumcorum muriapro condimenro eft, &:orexin, & ap-
 petiaim ventriculo addic: [ed oportec, m Oryza: coel:Jr bonam pro ratione menfurara
 umul comedas, atqueicanulluni cmp}Tcunia,icu.iduftjoicm, inteftinis adducent.
 Hocadliucaddo,nosluberepraitantes hie piiccs: Vcruin E«m<n, utfaicar, ALLIO ma-
 joci ac minori caremus, qui & adc(let,nos, Pattfae dprxftiinna ptciom non *ccda emus.*
*DeDclpliinumporrovelocitate, liscPJinius^ib.^,natural. Hiftor. Cap. 8, Vdociffi-
 mumomnium animalium non flum marinorum eft Delpliius, ocyot vo!ucrc,ocyoi:
 tdo jac, nifi nmkum infra roftrum os illi forct medio pene inventre , nullus pjlcium
 ederitatem ejus evad^ret. Qua; fcquuntur, vera pleraque fune : (cd hoc mthi du-
 biumeft,quod pflulo poft dicat, cantacos vi cxjJirc-,uc pterumque veia luvium trans-
 Volcuc, nihi forte vcUiHotiatum,(eunavicularumpiica.tona.rum, intctligat:*

Orphan in Sylvis, inter Delfhitus Arion.

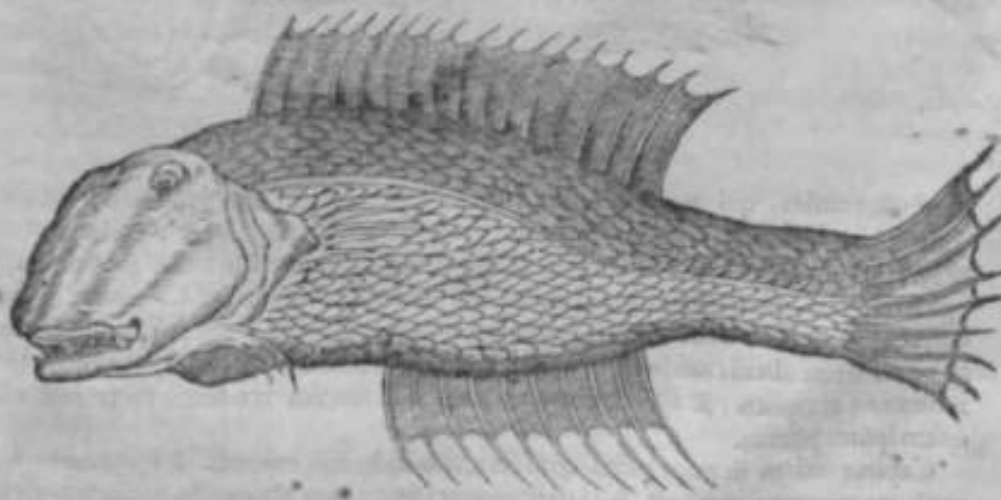
Lamia: porro, Gates, Eari, nimis hie niulti font, quorum ingluvicmmiferi naftri n
 Vales fbcii&pHisexpriuntur.dum incautitnacaiidofc exccrenc. Hi pifceftardei
 tant,&nifi in tergum fe volventes prxdam appetunt,quafi ita natura fevilimi pifcis hu-
 jus ferociat, moram in;ccerit, ut miferi mortal csipfbs pracvifofaciliuscvicarcqueanr.

C A P V T X X

Tk Scaro Tific.

PF trus Hchnmis in Obferv-uionibltsfuis doctifijiliis, Lib. i, Cap. 8, meminir Scari
 pifds, qui frequcM iji licoribus, olim Crerac ,nunc Candiar, Iniula capinir: die
 vero hue quoridiTin forum pifcarium vennJis adfermr. Ego infim dc m *mere*
 Perprumcircau|uinem: man Jive coJorera ipcdles , qui in hoc pifeccmbto ccregi

S C A R V S.

viridis d], neitosaculcos h pirtnis, denique fquammas *am,r_t>cr«*, quarqucnimmo-
 idj loloni >eum Jem ferme pifecmcumf erci noftrate dftc dicas. Cxrcruni
 uca^i Aden eft (apqris, quam **qoifpUm pifcis** alius in his *orit*: concoftkM^quo W eft

facilis

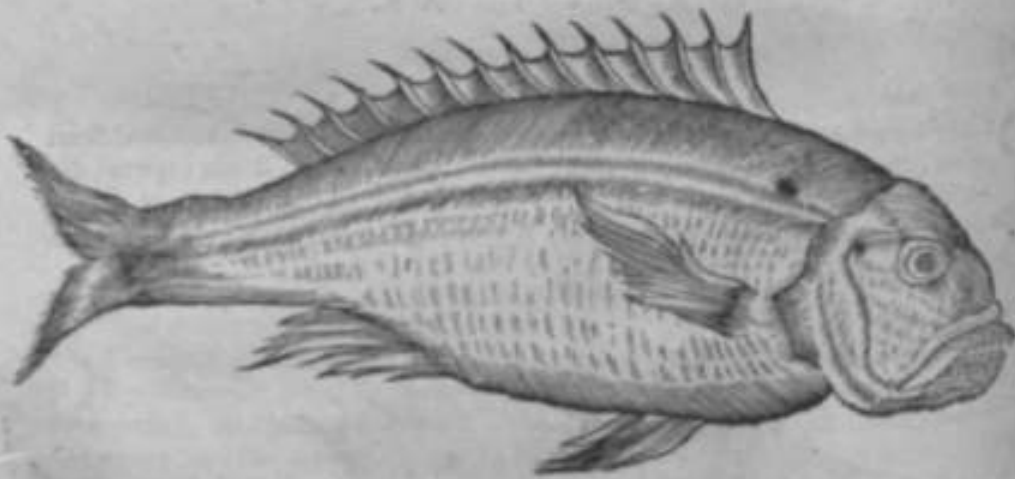
Ucilis ,&: inter faxatilesladiarum pifcesprincipem locum obtinet. Dentescerc, non
 uc alii pifces, acute defmences, fed obcufbs plane, uc humano* denesc cfc dicas, quibus
 certam ftridcc, ut homines iratos &c jnlinos facere videmus. Vere quoque dicit ibid.
 iicJomiiSjliunpifccm labris aduftis, & toftum ridenus honums faciem masuri. Ci-
 prnntur ctLun inter tupes, fa laxol-t vad.i pices quidam coluns plant Tindil, qui
 a£guxa,lqiummi5, &iubusoculis, Albunn vocaiuur , Belgxitolhi ^rffnUCOfii^m
 voaint, opdnu quoque Ture liporis. Hos &:rliquospircesAftiii>Doftri cam feitt O*¹
 dire, ic prxparare feiunt, uc in co Germanos ac Polonos fuprcnt, qm t-iny¹ P*¹ⁿ
 mam in coquendis pilcibusin Europa ferunc, additaradiceCuicumat.ad/aporeniK
 color em Iitcumconalundum. Eodem modociamprarcrcacacondiuuLitpuni^{1Dm}
 rinum,quia Huviatiii colore untiun differC: NamalbusJanccft, &iirpi[%] WA>V*%nus
 in mari &c alveis Huviorunt rapicur , uc Aicllum nofra^cm nujorcin nwlv fupercz.
 Scaxus inier pilces lolusrununii, 6c hctbis vdcicur, icl. Vim. 1.4. C

C A P V T XXI-

*De Qffmu Sdxatilibut marinu, dc Carpionlb'tt & cornu
 in India ?na°nitudhie. Item dypijee C;lti[>
 indi'jenis ditto.*

CYprui latt Cuatiles in magna copia capiuntur, genas pifcmm» me juic*»
 ter pra:fcincinmacftnuincrandum,hu)us pJuicslunc formx.rocundos cm
 be* quales f'tnnc Rhombi, oblongiores quoque,qualcs hit depingimtur,«
 Cameo Uti, ac duris fquamis oblin , atque hi lannim in niari capiuntur. Cyprii

C T P K I V V C S A X A T I L I S .

potto 4 ivutile*, qut magru copia inHuTin cjtuncur> ir CtVpft^ noihw
 cantur, p•urMMbomcjcccarms vincunr.urporequinouinlhigim, S: \valucibus, fed in
 proHuc anti alantus, Vnde ccum tolorcfuntlbo; &: tantxalnjiit:!
 cus,aca[qui noftros delicatiores in deliciis haberi Chinenfes non lo-
 le vendiderint alieni, nili bene prospexerit fibi, astutiffimi Chinz linguam illi eruent
 momento temporis, & sibi refervabun. I alius feorfum vendent, forte tam caro
 quam iplum piff em
 Capicur cci in mari pifcis. quidam Caeop Indigenis vocatus. E Cypreiotum fo-
 x jttljum quoque gen
 Callaricum feu maiurem (noftros Cabrehan lidum) mecdunr. t#u(t
 bus aliis marinis pifcibus in lava lapidallim
 tentis, & in muria per noctem macerata pars quaedam, atque cum Raplanes, aut
 radicibus, cocta, addito Sinapi pro condimento, fapiunt plane, ut Aicllus falitri apud

no- >quemHUctbilCHvocare (blertus. Et cum paffinacis flivis> aut tapis eodcta mo-
 ocoquuntur» & comeduntui: in patria, fed nosiis carenres Raphaijis, brevioribis & c
 affioribos contend vivimus, quamvis He Paffinaca alba, & : rliv.i, hie (.ita, bncpr. ve
 flun:, cafnen lignofa funt, & n» llo modo tam boni /iporis, quam in patria; qnotl non
 agro j qui ferrilior hie est perio ; fed foligenio, impranduni est :

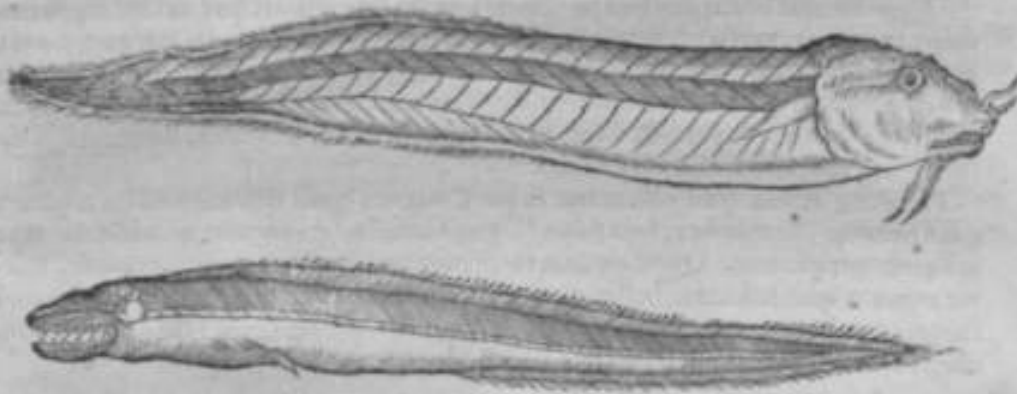
Hie figetes, iUic (rcfintitfeliittf) v*. Virgil.

C A P V T X X I I .

'De C^m £^{nj} J Mtffl&nii, & Anguitlis, in fluminibus,
 & • mart faVttno.

Plinius, Op. xx- Lib. ix. ubi pifces in figuras corporis digerit, lia; c au; P. iinarum
 quoque lunt dilcrimina, qua: pedum vice funt datx pifcibus. Et paulo port ; liin.r
 om Jiino (deprimisimelli«e) datxiint longis & Iubrids, ut Anguillis, & Congris.
 Hxcomnia flexuob corporum impul/uitamariatuntuTiUtSerpentes terra. Hadtnu^

C O N G R I L

ille. CxterutQ iftcConger & Murxna, qux untoinprectio apud Roraa Jioslubcan-
 tr, Uic vilillimilunr.

Anguilla: , cdam frequentes, flurninibus & : (lagnis capiuntur: fed carum ufu ego
 f. icilccarcam, cum cexcifluinimmihi tir, cas cumHydris cotre, turn colore liiper-
 nc Dierofuor, & iubcusfardc flavo, rruculis Juridisdi/iindto, ut alpidenribits faltem
 horrorem incuti. uir.

CongerporroflipanK eftierratadenciumferJcquibuSjfi imprudens Piftator cum
 naftet , accri;imos morlus imprimk, & : difficljated* cuiatu vulnra, non Ictus, acfi i
 Serpente quis demorfijs diet. Cxterum capitur quoque in mari, fiñ alvcis fluminum:
 fed marmum prxculcrim, utpocce qui. frequenter vada faxofa, & arcnofa , neque It-
 mum lapiJt, ut riuyi. itih. Cit' terum Congrumiuncfi coquant, etiam cxoilare

•, Iciiicncolar, morc Romanorum, utcA: apud Tercentium in Adclp]i]s:

\ C^tgrum tftumfliutt tint iff cr map* UUere, d*m extijfelur.

.1 Quod Sc Murrnis fblerc antiquicus fieri, Plasmu in Amphirruonc tftatur , dum
 SofuUrvus Mercurium minantem aufcultar, minmmis homo we, ta»q»nm Murtnm,
 txtffsrc cogttM, Sed Ji verum fatear, puro, hoc fie intflJigendum, quod volucnr iplim
 exoflemreddere, qtialis Murarna til, qux Joco (pinarjcartilaginawctem, & : vi
 ndcin, in dodo geric , & : , ur PJinius ait, pinnis caret.

Appendix. T>e CONGRO *monstrofo.*

Non mirum/i admodum ditfcræ forma & figura Congrus hie Indicus, ab ha quos
Nautor nollex exhjbm; uun ilJc Infulx potifEnmm Iavx, ubi vixit, aninrwlia W
t^hv<:rit;ranuautcmbicpirci5,aliaqueamchuicoperi addjta, ex diflin* Indi^{arU01}
parabus prodcant. prxterquam quod merito dubicari poflet, inter Congr<^{nC}>j'j
Hydra*, recenleniucramr, licet pubesnauoca ex Indus redux inter Conpros liabert
teftetur: Sed cummeum non ftr,cam litcm componerc,Ialrem inter munilroios Cou-
gros repofucrim.

Quemhicexhibeottriura fere pedum eft longicudine,coloris fpadurei. *fed nigris ma-*
culis canceliatis, more Scrcpenrum ,difttrtm. anterior dimidU pars corporii ^{tecu ^}
pofterior dupFo pene craffior, *Sc m&u* davi nodoli, imbellis (atis apparet. Ca)^{ite}
ore c; I oblongo, ti&uAc dentibas jcucilTinui.ad rapinam fastis, adeo tamen c xi i i £
v\Crnn ("erctugunt. Inpetrofis (undi caverrus vjefiut. pabuligrana, bic p i n
us, grato Incohrum aliroento exiftit.

Peculiare autem quid obfervatur in hit Congris, quod ^{que illos mactant,}
quali. horrore , Ac tremore, imo fubindcanimi drtechl, eoque non durabilii ^{sed ^}
ccorripiuntur. Quodquitem venenoiuurem in ahqua parte Utricem, v
tur arguere, quæ deficientc beilir vita, in aerem fe dilcrpt; *unJe* non inmierico q
rufpicabitur.botquoqueCon^i os, ficut *Si* Aripuilljsqiiaidam»cumHydris totre>1
mam idem de Hydra quibulUain teftantur Bit ban.

C A P V T XXIII.

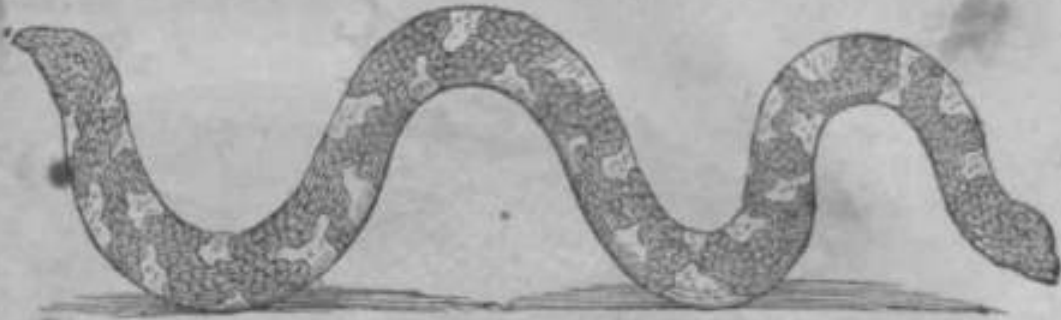
T)e Stfpentibtti inglicre, de Amphib.ena mjpi cie.

Konfotis eft uno dtffmiiitr on venenum?
Ampbnfmn* tamn gemtno hoc exfil/Ut ore:
HJJy dubttem, funds mtexerc mmbm hydr*s,
At (joe hommum*i rxl/um tnftit urverrere mtntcit,
Obtrrcfjttorum dmphafe Unftu >i veneno,
Intumtt mfjctm, &• mittunt poft tcrgt fcelefti.

Serpentei undjqc adeo multi funt, ut prius mihiclurta defecenf. quam omnes
enmncwninimfa hyrffitww .-liquid di&lutut,<i^{ut} altquando trigm
longitudinem excedunt, tanteque gule & alvi upaciate, uc integros hauriant
Apros. Ven^{ntTCR}>a»unhibenttnpIoms|orem, quamcollum,&: parse, quæ in cau-
dam desinit. A t.juc.u, (y^-mir4t,,]ecftm Crocodjlo, quodei fiiprioriJit
\ilb moveatu:. fi- rpenreMttaque movetux, quo grandfni hwturo oft. nJ^{fi}
Vt hoc confirmem, f'£*&'* in vivis, i]tn cum D.Generih IV<«Both,-
excifo è vntre famlis -rpenris comederunt, quern recent dejduicrjt. Venenati
non funt. fed plicatura citc -corjHuh.,minis vel altenus aniuaiuioi-itura,i>i<]tf
gitlanr Sequimmunt AMINIIMN*.
Hæc dit "IUPImluk S,c>_r,tJ> Ain_p_hia<rn<_a,r .pemuiuro. ft caput . hoC V.
ad car „„„, &.'^a,i,l,iu,[aiiqujmparujncflemlu„„r fuudi venenau. HooC f:
A
hoC V.
f:
A

AMPHIBIANA.

cifamindomomca,adviviimhic dclincatain c-xhibeo. Alebam enim Gallum pra-
grandem, pugnacem valde, ipfumque, /iimmo mane cum furrexiflein, lu&antem.
cao&exi, ut milii videbaturcum duobus Anguibus,qiia duo capita animadvertbam,
medium quippecorporiscurvatum inlatebris **adhnc** lixrchatjtlj IervoM.uio,utSer-
peneem occideret, quemille protractum, oHendit **Ampbifbnata die**. **Pliniaialibi**
dixit, iimulicrmortuam Ampliisbxnam tranfcendefi:, tiftatimincnfcsmoveri: &£
lib. io, c. 20 , Silveftris Lauisdetocluni (quam *peuat Grxci* voc.int) ejus **idibus**
meden. Iavani, utejtis Iethalcnivim exprioijpt, cam**OalarMatt,fcoceft>vei'Uteui**
morcit, vocant; nanwjue **tec genSjUl Qmulandi eft** artitii;ic>fifiuna,(icpaucisvocabijis
in (iulingua contentaj/cimraciumiitJtcnncidicationi **alicujus facinoris** c. invenire:
Njmquevocabulum *OuUr* Serpcnr.cni,quidciii,fed proprie Vermcin,denutat: compre-
hendens ctiam quidqtttd Liftdomm tertti corpore fine pedituis lunnj **repit** Turn to
Jluviis ac man Anguillas , Murxnas, &rCongros, hoc nomine indigitanc, **addite** 'voca-
buJo *OuUr-ian* , quod poftrcmuin,pifccin JcJigtiar. "

C A P V T X X I V .

T>t Afdli Iwliafpca'c, item defifcibus Akii>.

CApicur pifcis, quoad f*ormam, Armolcm, Afello Callartx, feumajori, nonab-
Gmilis, lapore optimo, fed catncnearne **fiedorj, qoain nofter** Afdlm ,qui mco
quidem judicio , inter omnes totius orbis pifcfeA: Oipidiifimus. Pi(us poiry
hic c. utc cfl flavu, nigrioribiis irucuiis per totum corpus difhmlta, **ondenoftrj** nava-

A S E L L I S P E C I E S .

les **ioCM** ciimprimiim in InJi.im **uavigintes**, rircA IniiiUm Mauririj ccmurpiflent,
%&c\$& <t^ijrtffn **vocabu** mi, qui **fpfimimNavafchitt, &hon>pttTa,fecoiipefliifta-**
lura , HIVJ trft^pluhm.tsiimiies inaaUi ipfacie gerebat, unde **&percotatn Indiam**
adhucidemnoticnretinct.

^ 1 . " Y > VolJtiti

IACOBI BONTII
HIRVUNDO AQUATICA.

T7 Olatici porro pifce*, (Hir undines aquaticas Gcferus vgar), ex Halccuronu
 V vidcilEur dTc,ftnf,rc;mm mranr; IntismU;Ar,6tv>re nimfilaitf reccant: I"
 plurimos in icmerc nufro cepimus, quihus toftis, & elm* , juamdc vefecbom
 cum falfamentorum nos jam pritkm (aticus cepuict. Hos pifciculos ad piftum P^{Cl}
 quantur Thynp' /6c Ddphines, ^ui IXr*im, Lertwid* , Emit*»Luutanis dicunc D
 X)c qwbus aluu fufim difputavimus. Wxiplbiunialw Vefpertiliumim ^ i i ^ ^
 niJi Quod in ambitu acum **acolds** mununtur, Cxterum, rantumad iliq^{pp} a i i
 lant, 4:, exficcatif alif, rur fus in marc dcciditnr. Mira (int lure , pifcea volaix: fcd n>< *
 to mirabilius, quod Plautus ait ID Militr glonoib, honunesfuiilevoUtico* > q^{u0S}
m i I U i i d a d J erit g d
 unodic

C A P V T XXV.

ImCM tmritLt, (he Hippnri, w/rj (putdjm fpecies.

O Vid. Man gtudnt ftUgt, fuUs SctmWi^ut BeztfjM
 Hiffri ctierti , & mtgr\$ urgtre Mi
 TIUCJ nuniu, ku Hippurus, quodpuuum cqituum lubejt, t judom c*

T I N C A M A * . I N A .

nam :
 quod f... sic etiam ei pe lli% Aiuccc>aurin detrahi, ita urr<B*pi(ai, obi
 pineae continuitatem, Hippuro atq • icobU. orem cutis & carnis faporem Tinca, com.
 parati optime I*>'ucr,t.
 I'rxter<, urratos pifces, infiniti ad huc edules quotidie e mari & fluvius ad nos defe-
 runtur, & venum in pifcaris ex
 rane, Gobis, Polypi, Lupi, Anguilla, ApoX(PrC _____, Muftele, Mo-
 gulacarum, Rhomborum, ceterorum, Colcarum, Lio-
 in Patria. Pall. & denique, & Raiz, m
 iuepUnocump<fi^>F.
 e re & cauda emioet
 celo

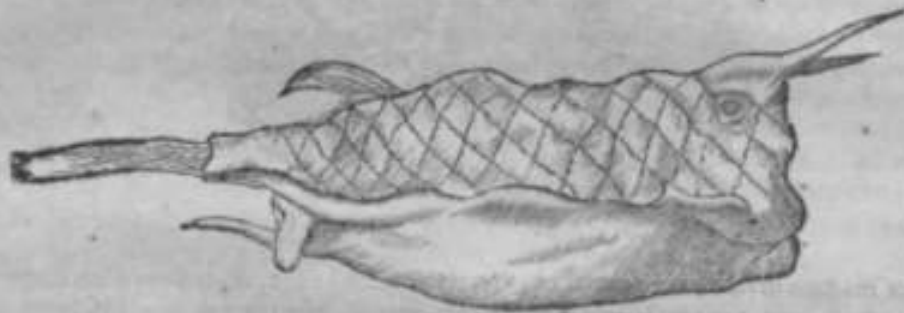
telovfncnatiirimo.comcdunrurluricliqHarRaiariunfpccics. Vidi inter eas, qux duos
 cuk>stncapitc,&alterosduosm cergogercrcnc; caphintur & pluribus Juminibus,
 przdirar.

C A P V T. XXVI.

De pifciculo Qrnuto₃jm lean Seting.

CApitur hie Pifeiculus inter mpes plcrumqtte littoribus lavx vicinas, non
 nujorismagnirudinis, quam qua ad viviim depi&us est: annum duobus prx-
 acLtis, &duris, cor,nibus, inpartc anteriore ftontS;geriitactreadoocor-
 noadrea podiccm ,quiblis feab tnjum niajorum pilcium cgregic defemiit: nmala-
 LCI valdc est, & mobilisinftar Porcellipias. Lupo marmo, fi& huic pifeicuo (utapi-
 fcatoribusChincnfibusaccpj) ilntini.i liucrfeiruniicirurfunr. K.mi,ut omnia Jcvara-
 re cupit Lupui marinn, fi prchrnderic huncpiiciculum,illcliiis cornibus tantummo-
 leftix cxhibct yi venerc, ut,njli promptciplum cvomac, certuilimani mortem jncur-
 rat, quamvisdJinimicuscjusquoque (uffocatur, tamen non inultus nioritur. Pilca-
 tores Indi vocabulo Arabico ipfuin *Itm Seu'tt*gvoanr, id est,pi(cem diabolum,vel qtod
 cornua gcrar, feu, quod ifhis cjus admotfum vintlentusfitUC *t'xpc* diximusdcDracone
 marino, feu plftmiiail BcJgis. Caput valJc (imilc est bobaJinp capiti,cumpra;>r.in
 dibuSoculis.fcjLJanusujidjqcum *duis* obfitascft, Ot iivelli fine cute non jpoiliUj

P i s c i c v t y s C O R N V T V S .

propterea Chincnfes, & Mauri, qui co vfcunrur, non /ecus acRanas, oscdrunt: fcJ
 certecamis cftduriflimx, & minusialubm, ideodolicarioribus wrrriculii vitindus,
 non/ecus, acOrbispifcis.Sepiar, Loltgiucs, &: Polypi, quilms abundamus, *He* quo-
 rum omnium mirx (pecics quottdto in forum venalcsfcrunrur. Imo ego Polypos
 tain grandes vidi, qui,ilhommcm prehentcitrnr, non facile cum amittant a *tic* Credo
 de eorum gencrelfc, de quo PUutus Ictivi.-ntj

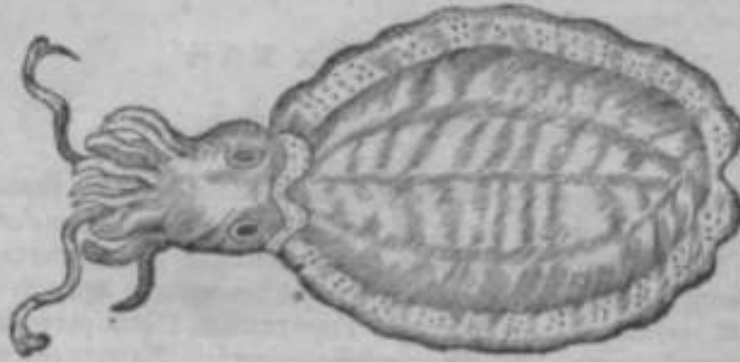
Ovi tgatjiti Poiyptt, qitijiii, tjunq/ttel Jctigermt, Untnt.

C A P V T XXVII

De 5Qtuuh pift e, Sepm, & Hohthurii,

PLinus^ntiquiffimus Naturae imiagatOT₁&rim.itor,Naiirilospifccs inter Polypos
 ponit, &verc lib. 9,cap, 19, hisverbis. Interpvicipuaveto miracula est, qui
 vocaturNautiIos,4ba)usPompi!i', ^{supinus} infunma xquoruni pervi nit, ita fe
 paulatim ^{subigens} ut cinirtafonit per riihilahl aqua.vclut exoncratui (entiuu, iaalc
 luviget.poilcapnrtrf duo brachia rcfleAcns, membrjium imcftJla mine rcnuuus
 extend]t, qn.i velificanijj id aura, extens fubrcnigans brachiu, nwJia cauda, atgu-
 b<maculo, (e n git. Hactenus P linius; qua: verba tarn luturuliier hujus Naiifili br-
 mamcxprimunt, quainlijjic jnco lubirailct. Ac pjulopo/l- Iwvadt jttoJUjuriu-
 carqp laden^isugmov& Cquidpavoris intervemac, ^{haufte fe mergens aqua.} Hzc
 <jiiiaipfclxp1ufjridi,fi&cumdamno mcoop<Ytusiiim,vcn/lirna cffc novi: nil dnm
 la/cmpilcKuium in mari captun\ unprudciuius numlnii men tor^jffkifl?hi, uirtus

NAUTILVS, & SEPIA.

ardor manuminvzfit, untgua: n si aqua fervet <m fuffiij r flet, 6c, nifiappofu o statim al-
 lio contuso cum aqua tnihi IJ e subveni 'rm, procul dubio pr* dolorr m febrin¹ >°^
 tljflcm uii<ic ego ip<l
 mi ma in nari t^ikhunt a, tam acrem calorem attrahantibus inveniunt, quod & fal-
 cifsimi omnium mortalium Chinenfes noverunt, qui illa Oryza mife ent, ut liquorem
 fimnulcib illatitium (qu <n>fr*rno<luc vocentus unto cahdus reddant, p*¹¹ icio-
 fo invrntp, quod hmc milrti noft: loci navales? ngtunis Sputum, I'hclutut. ft lara-

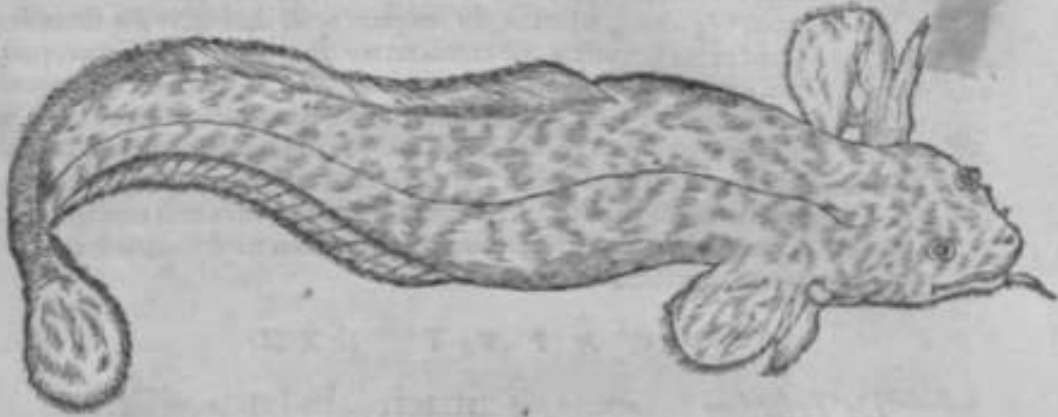

(mum licnique, 8£ mfiun tandem moric m incur rant.
 Sepumkicapnneictumcur Jconortc TPliniistiu''-!''.
 citato, ic dp.eodem,.
 ippedi ;crjinrni
 cur. Quadadeo in me lptocxpertui Jtunii, Dumentm Septan if contci
 cur. l'liauno atrajmento (uo toum taciem mtlh intWtavit,
 C A I» V T X X V I I L

De ;\ //1 - alf_{ts} /jHJtmfiivH pi/tibus lacujirilnu, fine /squamis.

Nescio quid Plinio venerit in mentem .quodMuftcUrfi eundum, in fluvialli-
 bus piscibus, a Scaro dederit principatum. 3, l. 9, c. 17. Nunc Scarus
 datur principatus, qui solum piscium dicitur. herbi que vetis, non alii
 piscibus. Et paulo post. Proxima est ha mens, generi duntaxat Mustelarum. Et que
 sequuntur, dum ipas distinguit in fluviales, & marinas. Certe tanta copia hic Mustela
 capiuntur, ut sit e vilissima cibus, & de Incolis semelius nominat. Fatore equi-
 dem, Mustela ipore excellere inter pisces, qui in fluvio degentes, squamis carent.

M V S' T E L A.

uctint Anguillarum genera, Tincjc, &familjs (pedci. Catternm mancat Plinio lua aucoricas, cgocrrc longeparfantiorcs pifecs me hie comedifle autuino', autguftus me fallit. Aiigiillas porro, & Munxnas habemus, fluvianlcs, 4: marinas, tpxpo- Jlcioresmihibonitarcreliquas vincere videncur i ego/altem lacitfrei cum Hydris, &Serpentibus coircnon icmel vidi, quod futficic milii, uc abftrrear ah i:s, aliifljuc talcs delicias relinquam.

Cipirurpra::rcain Jacwbus Gc ftagnis, Mugilum qua:dam{pccics,rquamisdurtifi- mis,&:dentihus ramacutis, utmtancefpuJlos Anatomdevorce, & Jicrcce, atAn- feribus fxc pedes roordicus demcuc, vocacurtjuc Incolis lent Ctfofcb: hie ranien ctiam limumruumfapic. Mugiks denique marlnj (ijuosBelgx, ^atbtX& vocamus) liicin liunina quantitate capiuntnr, i: vcuales in forum fcurtur, qniftjrii remporibus (api- diflimt Tune: tdaliquandoip^s morbus invadit, uc vermes iitua carnes cunon genc- rentui nonrccusac Apuisin pauiaaccidrc\idi, fir mm ofTibus fclpmis abundanx (quod noftri OJNijit) toffftl vocant), infuaves quoque/unr, minuftjuc hlubres ;Mu- ftcla- porro (iint fccdo alpechi, & optic terme Butonis ortendunt, aft oculis grandiori- bus» corpus quoque mulcis luridts, &lividis maculis interftindum gerunc

C A P V T XXIX.

The Squilth India's.

SQmllarura hie omni* generis capiuncur, inter eas Hlx criam > in magna quanti- istic, qui in dorfo ferratx(Unt,quas Bdg* §stfUC fttrtUbOIO tocant: Quanipor- ro Sqmllam depidam damus, tann & inufirata: cii magnitudjuis, urhabuc- rim, qua: (ex nuincro, iibramfexdeem unci.irum pendcrenr. Saporis funt ddcarif-

S Q U I L L A.

firoi, & inter oinma Oftrjcodcrma, falubcrnmj.undc, &:phthificis, &: qui/inRuinem i pultmonibusjjuulimt, iivedicamenti lunt loco: at tutn cum pauco file coqui lebthi:

namfal omne crogyum e ftvdli' ptoin' e pu mon' ius inimicum.
Canceri quoque in aqua dulci fluminum capiuntur, pedali magnitudo, in cavernulis circa

circanpas Biunmis abipfis excavatis. Sapore lumprxftamiores, quam marini, qui
 fiKions (but carnis, LocuUscas Plautus in Menechino vocavit, dum medicus in Ber-
 • H m Menclimum hoc modajblentne tibi iinquam oculi dun fieri? ille fecit
 me ;crj>ondcc. Quidtu meLocuftani effe ceiuo „lu>mo ignaviifimcSnamCancro^{rum}
 oculos laptdeos die,nodus est, quamut ego hoc prrdiccm , &c quiantam tiriitat^{tem}
 adferanc aifcilibus Reniim, ^ Veficx.tum Gonorrliarar.c concubitu Vcnereo ortx, it
 mifccacurpulven Threbinihina: Venctsr, code, mclius apud Pradicos dit^{etur}. Vnde
 veto illua proverbiumiutum fie, Squillas i fpulcro veil AS, ego ccrte ignore, nty^{am}
 invenerim, dum inhac Infula circa marc liuilujni Cadaver Iavani occili contrnip^{torj}
 id pleniilimum magiis hujicemudi Stjuiliis mvcni:ftd tacco, ne delicaooribu^{ven-}
 triculu facile naucini concitem.

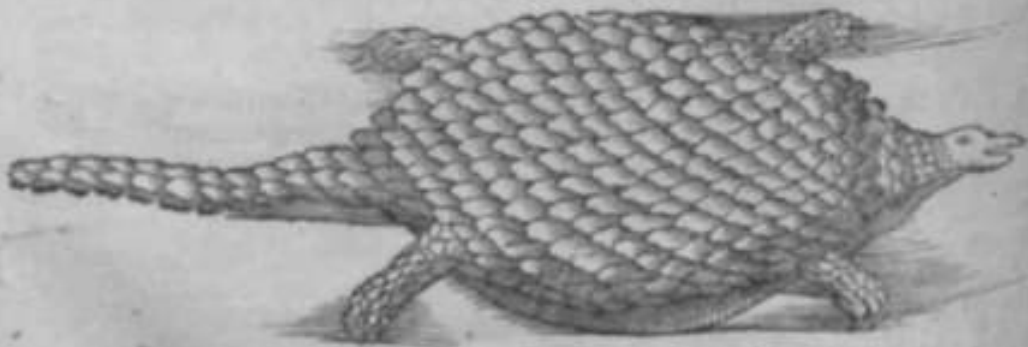
C A P V T XXX.

T>e Tejhtdine Sftamrta, Tamach, aHu Larii, dicla.

*Quid monfiri hoc? Pi/cu <THI num [era terred tticar,
 Amphibium terru, ifmod ayuts &• pdfear in uds,
 Igttum fqujmtu gtro, turn dura* in tergorc fit.i,
 Inquc exc4Vatv prop* np.u dormto cmtu}
 Sic i?- adulator tumid* dttm Tftytt m anU,
 la cuncLu fcies <vertufi: Priaapu or A
 Et TWrw w fequitw, jursns in verbd^ neganfque,
 Rtrfia M, utfpittat mutari a Regc coirem.*

IN rrvarias.&rnuras.tam rerreftrium.qiwn q uatilium, Testudinum formas,
 nullain ego huic aflirticm, ncque depidain . ncque vwam Yidi, P^{rjrtcr}
 tjuatumuru mihi dono data, Jiquamdiu in aqua vixic. Capicc crt exiⁱⁱ
 rencu inJlar, ocultt parvu, &, m uitincm pattern niobiJibus, dcimbus^t

TESTUDO SQVAMATA, Tamach DICTA.

quibus pisciculos venatur, &• Lacerac. Squ>nis fupc me per uniterflim cor^{poris pro-}
 celTu textus est ijuitnv,! Carpomv , leu Cvprim iinilibus*, mfi q>i<>⁴ crassoies
 lint. Cauda est longa, item squamis o^{dtj, & jitrclrvi, &: mol: icfl .} & i&iboi per-
 vio. Hujus squamas Chineses medici i^{ntumnu icent existunaone m (} cholericu
 affectibus, Dyicnteris, & Cholera: Exsiccatu^{: im fquanm, SC trim)« |} pulverem,
 utuntur, ad 9j pondus, in vino suo I iufto, wl aq^{I iufto, wl aq} Oryza. 'ji' Jfn C-Wf' *
 dminu*. Ad-^{•extren} es, iinarco
 csperimento comperi: & non marum, animal^{utura fuafrgiaum. fomno y<-}
 tardigr-'-dunt, tales effectus a se edere. Edulis est, & longe p^{tutuialtuu.1: : havi}
 nulen^{iiir, quidcc<} comederunt. Ego, ut verum fatear, i^{pe-}
 a cibi .i(H,qY* TcIlw^{ibus, ScTl.,} Lacertis Legam dictis, & similibus,
 «UIUI, inde nu^{is carere, quam unquam in Nautcam, & Choleram incidere,} quib^{que}

quod contigit, dum intin<:ruaDn. Gencr;iljsI.P. Cocnciue,Crocodilecomcdif-
(cm, *Gttjat* iiportni cum reiiqui laudent, ego ex Uiius guftu rantohorror corrt-
prus fiim, &domura reverfus in tain atrocem (p« urugiuttoncm) Cholcran
*li, ut vitx periculum incurrcrim, cum tamen primis fabris tantuin ^u&uTaa. lav5nr
hoc Month-urn merito *Taunah* vocant, qtioditlem cft.ac/Idicasfoflbixm terrx,qui;i
circa riiumnurnripasc.ivi.'cnas in cci'racxcavat, ubilate.it: **eftqua** Aniniil am^lubtum.
Qitncfcs L*ry appellinr, quod curforem iigniicar, per autipliraiin proculdubio^
cumjic Tcftudo quidem cicdius intcdat.quajn hocanimal.

Ca I. -rum, ut hoc obiter aditau, 1 dludmt-s fluviatiles *alic* Liva, loti^c muriiiiismi-
nors,pilcuuiuindepaitrices,adco roftrab ons capiidefioc dcmibus, ut i *acillime*
JICHI incauto digicuinamputent.

C A P V T XXXI.

T)e Camrii, Jflacis, Ojhis, & Ojhracodermis rdcijtw, in India.

Quisquam cattdati finifli tela l'agurt,
Dsfec meo exemplo morfus isttare dolofof:
Dente leqniao, quos.aula ^alubilu mfert
A tergo, & pejta ret met fors caitda <-vcnennw.

C I Ancrum, quem **da** depiftum hie damus, colons eft viridis dilutiorh, fcuco levi
liipra dorfum & orbiculavi, caudani prxlongainfert, atque in fitic,lpiictili inftar,
^aattam, qua fi quem imprudeneem pifcatorcin l^icrit, ci iionmjnorciti, quam
ScorpiB dolorem
infert. Caro ejus non
cun delicaea eft,
quAm reliquorum
Cancrorum,qui va-
rii,&inmagnoiunt
nunirio.

Aftacos quoque
nuviatiles • iimuJ ,
& marinos Jiabc-
mus,(aporis optimi:
fed quod mircre,
plcnilunio liic o-
rrmia Oftracodet-
ma (iint inania, de-
crdecnte vero Lu-
na, implemu. con-
trario modu, quam
quoinPitriJ,

Oitica quoque
familiaria duorum
generum: alterum
quod in rupibus affi-
gkur>quod& deli-
catiujcfti aiidvc-
TO, quod in virgul-
tis pendens capitur,
refluente nimirum
mari,(ylvis,&rru-
tketa nuda rcim-
oiicntc. SedXurc

On w ego non pjobcm, quod lirtora & fimdu* fint limofi **Prajt«ca** *cedi sunt*
faporis,

C A N C R I.

U JACOBI BONTII HIST. NATVR. & MEDIC LIB. V.

nug n fed oculata exprnenna, non/blum aNoftris, fed&Danis, & Anjil")

Sacerdoics Bandanes incdiam facile, ex finiplici vott»»vjginri & amplius di

tt.

In Malacca, tc Continents quibuldjunIndixlocis, crckit herbula, quz kraca. w(inftar Hordci, lednigrius Sc lurlutiu*; cujusiucco (ifbluomododeutcsimbuantfi liliccm in pollinem redigere ralenc.

Semen quoqucaliod parvummibi nal'dtur, adeo efficax promovendopartui» diutius quam par eft, ore contineamr, iplum uterum parcipicec

Nux MjTilhca, SC Macis, in InJulis Bandx tantum proveniline, cxtciii

Lapis Pa-fahar, vulgoBczoax, concrddt in Periaa exTolocfilhabz, Colchic¹, Croci fioretn gcentis,

Qjjid Laccam claborames Fonnicas loquar, quarumoperas ii noriilet Plinnis» i tancui in Colts Apibus laudandis fuiilet I

Adde, Mofcum hie Scin China fiai exputrefadis canubusbclbanim, Muri** C tici fornu»Sc odoratiiOmum Zibethum c vomica penes nates Vidpu Indicx crm-

F I H I S L I * * I Q V I N 7 I .

I A C O

HISTORIA

NATURALIS & MEDICAE

LIBER SEXTUS.

De Fiantisj <k Aromatibus.

CAPITULUM.

*De Herba, feu Fntice, quon Chinenfes The dlamt, wide
potumji ejufdem nom'mk confidant.*

D **E** hic >c frntoe liactniis doqui mibui, cum Cliucnfes id tan-
qiamarcantn iibi rdervenc , '&& quis cos iiterroget, umc
adfc. canir, & ubinafcatur, variant omniio, neque jticquam
ftabile adfcenr. nam modo dicne, **herbamdlc**, modo truti-
J. cerni ita lit nil iirmum inde concludere haftenus valucrim,
M cum tandem **generoltu** Jiofter D. Gncralis Jacobus **Spex**, cam
5 lilputationem , & icrupulummihi parcimademit. C'uihaud
dnhic frucicem cHcpromijiciavic, iiamnobi Ji (Imus Dominus
dumanicaliquotannosinlaponia Legatns, 6c Gubernatoref-
fet ibi^irpiffimccrcfciciumcoiifpicatuseft. Viridia foliarniUi nunquam hie videre
concigir. Sed diim arcLidainaqua cpida diifolycrcm, inveni ea omnino limilia cffc
foliis Confblidar, led incilii **font in** circumferentia, & dentata. Porro hanc herbulam
cum atjua China; ilccoqtint, & cafidum decoflum dcin lor bent, & **nitacis** con/crvan-
dxgratia, quod decoftum laporceft vcrftisamarum vergenti, unde 8c /liccli;irumdi-
tiores indujit. Porro dc hoc potu **cantas laudes celebrant** Chinx, **tanquam Ub Thefa.**-
*. r. idlct herb. i. &: omnibus languoribus, morbiijic acconimodatumlblatium. Jircrte,
utverum, farefr , (**ankad** procul dubio condicercdicendumcft, &: picntxeraflie
pc&ort: avcllendxnon iulinu ell **medJODA** ; (iccitatenamqueprasftat, & calore, quod
amaritudo ejus latis indicat, p'ntnucis, quoque hic potus prodeit, & Orthopnoicis, tum
velicx, & calculo renum accommodatum elfe remedium extra controverfiam eft,
cum fit fumme diureticum. Ceterum non minoribus a Chinis laudibus effctur hic
* potus, quam Mahomeranoruni CJW, **quod** poms genus ctiam apud ipfbs fcrvidum
ibrbeturmco/dem, quos dixiniuiufos. **HbfcctU** Hminus.

ANNOTATIO. Nonabfbnum exirtim. iv^, **ii** circa figuram differential & qua-
licatcsnobilishujus Afutici'plantx, liuc qux'damnotatu djgna adduxcro, ex relatu
R corumqui perintegros **camposia t3una** & (**aponia** cam 'hidiolecolucrunt. Quo, aim
li. iudinuln paictrarunc Europxi, utneque nofterBontius, Sc provide vivends **plan-**
txciu (que konislc compotes hen nequiiic conqueftifin^egotandern **defedum** ilium
flivore D. Caron, ohinm Uponia Pratlch **meririflimi**, fupplevi; ipfbnobis inuh'racanY
tohorum dilcrepJhriarn liippediunte, pnton **quo** ad magnmiijinem & figuram , mihi *
quo ad vires &: pi ctium. *K}ux* pleraquecum liadenus **neglc** &, non minim **eft**, mul-
tos ctiamnuncinillo errore verl.iri, **quafi** diveriir (pcciei pi ant* circnt *TheSc TJit*:
cum c contra cadem fit, atjtis **decoduni** Chinenfibus **Tit**, Ijponcnlibus *Tfi** nomen
andiar; licethorum *Tu* obnujorem foliorum coiuntioneni Ac codionem , nigrum
Xfoa^pclletui-. Vndciit, utlaponecjilium7jl'j gratioris utique fitiapom , majotifqur
crticacii, ac **aitions** quoque **pretii**

Omni itaquo77;c, live *r/*u, **nullibi** ternrum, quintum quidemcoMfbt, (**ysi** in la-
* " 2 ^" ponix,

poniz, Chinz, & Quafim ampis colitur. r. cx furgirque ad Ribclioruin vd Roix ^{al0} ^
 molem i 6c ilmuincm. Cmlc^ \; r amuncdh (onus fruticu i pcdc ufque aJ vern' ^
 percpituit & infinite Honbus&folmcenuibu*, acuniinacii, inatnbicuercnauio^
 veftiuaiui. Qux t jukicm licet lortnz, divert* adco funt roagnitudinu , ut *iUilT^ *
 dilforentuc tohcuum . uque trutici adiuicz jpparcant. Ptinia Sc maxn ^1
 ferioribm ramnJculi, Billami boncnlit thimlimiUinucxiHuni. I -Junf^"
 i*« nugniaiduii 8C pnoribm multo minora lunt, uc lie gradatun aiccf d^
 qttinguei B Jdferanr Verum quantum lxx tola furiutu magnifu, J¹⁴*
 un preno taactcunt s quipj^c primx mjpumdinis exiiccai JI u^{14r} -
 paratarum libra y ilct ^uinqocaJJn. fecund*» quinqwapnta. tertix veto, ijLitiq ^
 renon quartz, :««vkiim:qamt*fiL'ultinufmagnrtudtms,qomqu.^u)tJ, ^it
 de centum fc H*«*Tnag>ou flofctKM ralet, 6 ntc prgparata fxc
 hccu i piilvei era f^Aotm co pntftinoorem) redaOa , fcnr»jn»
 immilcent, quantum bus cochlearibus continetur, camque potionem ita permix-
 tam potan c Sin* vcto in aque ferventis vasculum aliquot tyfimodi folia inpicunt, ut
 de calida, aftea nam corum vim imbibit, epotatur, ipfa vero folia relinquuntur.
 Flores porro ferti Tb... acantes, magnitudine, figura, colore, Roiz filveftri Euro-
 bux, umbilicu hoium fruticum rotundum & nigrum continetur
 Roifarum mifa, quod terra commiffum novas prod. en plantio, ex quo
 .i <miiwiif|rT

rum foliis mcllis luculenta illisannuatim redit, criam iis Iaponixlotis, ubi gelu & nix vigent xque ac in Hollandia. Ita ut fperandum lie, (i femem capfilis inclufum, & contra aëris injurias munitum, huc deferatur, ibidem qucum brofis & fertioribus terra: 1. fcommendetur, feliciter quoque educatum iri polle. Radices funt fibrofæ, & C in' miãT mas particulas difperfx circa terræ fupei hciem, nullius ha&cnus uiuis habitæ. Ita ut fbla hujus dccancatæ fruticis prxftantia in frondibus exiftat, quæ Vere Iaponenfi ledx> & in umbra exficcatæ, adquotidianas dcco&ioncs refervantur. Quas quidem potiones pretiofiffimis culinaribus instrumentis ab ipfis Magnatibus, diverfis modis religiofè prxparatas, intiriis tantumamicis, vchiticx quifitum quid nodes atque dies propinant: Eafque non frigidas, f#d calidas tantum prodefcjrati habent, more veterum, qui frigidam calidæ poftponebant. Si vero quibusdam ob amaritudinem infuavior videtur, tantillum facchari addunt, eamque fumma cum voluptate & levamine frubent fani ad arcendum fonuium, & imprimis xgri, quibus poftlargiora convivia caput & ventriculus oppletus fuit.

Sed, nec in alieno opere prolixior fiam, omittam ea, quæ de ufu & deliciis hujus celeberrima: potionis Autores probatæ fidei fcripferunt, ut Hint Petrus Maftarus lib. vi, Ejulcl. lib. xi i, Ludovicus Almeida in codem opere 1. 4, fel. epift. Petrus Farrisius foe. Tcf Tom. 11, Rer. Ind. Matthæus Riccius, de Expeditione Chriftiana apud Sinas. Aloifius Frois, in relatione laponica, & alii. Quorum omnium Compendium D. Tulpius noftræ Rcipublicæ Medicæ Coryphæus, in calcæobfervationum fuarum liiccindæ tradidit. Cum enim hie potus indies celebrior fiat, criam apud Europæ Magnates, omnes farantur uno ore ipfis bene effe ex ejus ufu unde fit ut magna copia & magno pretio ipfa folia dxficcata & in capulis plumbeis recondita, undiquaque nunc diftrahantur: Verum fi earum potiones forte non xque feliciter in Europæ Regionibus cvincant fbmnolentias confietas j nec renum calculos, & catarhos, aliaque fanitatis incommoda xque efficaciter arcant, ficut illi in natali fblo expertum habent, tamen ille defectus non adeo ipfi herbæ, vel Afaticorum fuperftitioni, quam noftro prxparandi & utendimodo, ut & corporum noftrorum difpofitioni, aliifque impedimentis, imputari poffe, facile eft dijudicare. Callatis itaque allegatorum auctorum fcriptis, & noviorum quorundam vivo relatu, omnes inter ic convenire videntur potius circa ufum, dignitatem, & refcudus hujus potionis, quam circa vires & c qualitates. Nam quantum ad faporem foliorum *The*, prxter amaritudinem, & calorem, aromaticum quid, & tenuitatem partium potius prardominantem, quam aftri&ionem, videntur arguere. Accedit, quod infiniti mecum experti firit, ex reiterata hac potione fcrum fcinguinis levesque furores moveri, urinaeque fimul copiofe protrudi. Vnde ego credidcrini illud quod affert impedimentum vaporibus, fomnum ordinarium inducentibus, non adeo aftringendo ftomachum, quam difcutiendo flatum, attenuando fpiritus, exficcando & corroborando cerebrum, praefare; imo dolores univerfales mitigare, ut inter anodyna primatum obtinere poffit. Accedit quod omnes evidentes operationes, quas in humano corpore excrit, meæ opioni favcant, cum non folum teft noftro Bontio, fed & omni Sinenfium, Iaponenfiumque experientia, fumme diuretica, & ficcans cræfxque pituitæ abftergendæ dicata habentur. Imo quidni prxter has enarratas man i fellas qualitates, ctiam antinarcoticæ five antiopiales (fiitaloquillet) proprietates illi attribui poffit; felicet ut 7/; ^ difcutiendo, & feparando vapores, atque exacuando fpiritus, ferenitatem quandam menri & corpori conciliet, blandè vigilias inducat, vinculumque illud vaporum familiare paulatim diflblvat xque commode, quam Opium coagulando, obtundendo, fiendo, fomnum indiicere creditur.

Porro lis hxret inter Autores, an planta ram nobiliffimæ ufus tucnt .uiiuiimus, quia in vctuftis Sinarum voluminibus nullus ad eam fignificandam hieroglyphicus charader (qualis funt illorum litteræ) reperitur. Nuftratium aliqui Præfcb in Indus probabitatem indigenatæ territorii Cliincnfis & amukis xvif agræstem & incultam iuille mihi teftati funt: Sed ejus culturam, vires eximias, prxparandi modus, di^nitates, quæ quot. dicæ huc incrementum fumunt, apud illos minus obfufcus flb.

Quod fi ita fit, non male quadrat cum iis, quæ de Tabaco Sc Cana faccharifera per. liibentur quæftin ilia ohm iuiacali lolo Indici Occidentalis iblummodo Jierbavul. tint habita; Hate vero infar Iridi\$ circa ripas vaga fuit &: coi^iua^ahtcquam
JI I dulcedo

dtikcdo ejus a Barbaris dec^&a, randemque per manus tradici, acque cum labors I
cultura, toti Orbitcepric efic obledamencu.

C A P V T I I.

De ^\f«rf Faufel^fM Pynang *Mateh di&o*, *de Sirii*,
(? Sirii-boa, & *illorwn ujtu*)

Qua foltis crtebt commixta calce Until,
C>mfru£iu hoc Indos^vesü; nntU ore cruento,
Furjutreum cjiciwit fmcum, turn denttbn atrts
Horrendnm armgunt, O* dent tins ore minantur?*

REs iftat, de quibus jama&uri ftimus, adco familiari funt in ufu apuJ omnc> ft''
di* populos, ut vidcamur oprcam velle perdere, fi latius de iis agamu*.^{t^}
quia Laout Linrcotanuj expertilTinmsrerumIndicarumItripcor, deusl-^{1''^}
pioTccgit, quera A«torem (ut hoc obiter dtcam) immcnionndtiHuxa:tidciinctiUn:

^*Tf MI >

cumcrtr in his, que ipse visu percepit. it. optima fide <• gerit. Carterum de meo hic illud
addam, quod vel reliqui scriptores omisere, vel non satis luculente describere. Folia,
ignitur ista, que Malai sive vocant. IjVani tetfk, ubt mastjnnt
amara sunt, &...
gentia, inde addito fructu hoc Pynang dicto lavant, Angli
biv

bus, *Fatifel*, cum cillecc rectis oftreorutnufta mafticam Incolx. *Hoc SiriiPyn&gfo-*
mam refect gl.mdis querciue, quamvis quadniple fie major, antequam ad me-
dullam, quæ in incendio est, venias, veltitumulcisHlancnris, iique cam lends i
mafticanao confringerepoflis. Hanc nucem quadripartuntur mcolx, li gt
la fir, *Com* mimis, diiparciunrur, & fungulas partes, Gngulis foiiis involvunt *Betek*,
vel *Sirii* diiflis. Folia auteni hæc Convolvulorum (imt genere, niliqnod crafflora
line paulo, tuna iftafoHa paucacalcc, utfiipra dixi, admixta, ore trunt, & priorem
quidcmfuccuwi cxfpuur, ne cah fia actfmouia, gingivas, palannn, & gutcut laedac,
reliquum fuccom jeglutiimr, qui languois & miniiinfarruhictimiu<; foab admixta
calcc, iiam line ca viridis est fuccus, untie criam co colore dentes inficic, & mmium
fumprus atrociorcinibuic. quolndiadc glorianmr, quam noftrates puella: den-
tium candore.

B *Etett* hoc porro Phaicolorum & Pipe-
vls modo applicos bacillos icandit;
Et fruihim fere Piperi albo, *Sc* obJongo fi-
milcm, icujnavis, caudam Gliris refren-
tem, quem Incolx *Sirii-fa** vocant, cftque
propter raritarem in longc m.ijori exifti-
matione, quam *ipi'um* folium *Betete*. Nunc
fi quis (ententiam me de harum renim ulu-
roger, dicun libere quod fenrio, id est,
me niafticatione hanc longc pratferre fu-
migio Nicotianx, feu Taoaci; actamen
fiquis finynodo (quoci lipc fit) liit uutur,
coiToJunt dehæx, itumoeos exefdere fa-
Ottne; novi ego, hie luvncs, qtu vig-
fimur quintumajinurnnonndum execu-
re, Eauen plane cdentulicr.int, a'bfu hu-
jus foliitrequenttori. Ideo quoque videre
cftplcroiqe Uvanos, u:Malaios, rariore
haberedentiumordines, in quorum va-
cuos loculos, Jiriores, aLireosurfus inclu-
dunt, quibiz ctiam non modicc fuper-
biunt. Prarterta, fi Nux *Pynartg* non latis
maturucric, turn inafticaca vertiginem
cerebro fubitam inducit, non fecus ac ii
fiinipto vino quis cbrictatem contraxerit,
qua: alteratio quamviiiumpcopaucofalc,
& luuftu aqiiix* gcltdx evandcar, taincu
nonominoph[^]icarum.rerum ignaris fu-
(peeramcrito cflcdcbcr, quid id (it, quod
in nobiliffimam corporis partem, qualis
est cerebrum, & c mciuemhominisipfam,
tam Jtibatam mucacionem inducat. No-
tiiniqucficc indaganriciu/as renim, maiti-
cationem hinc univer/b ncrvoJo t[^]neri

B E T E T E.

non qdm oduin cflcamiam, & falubrem. Itaque egopronuncio; fi quis hocmedici-
mentum adcommenJarioiieui lialtus oris, & dentitricium moderate iimere vdir, me
lubente, necro.de feccrit. AtquchictumHoratiocoJichido, quod,

Sis moius ta rthm yfint tern dcnique fines,
Qua ultra, ciirsque juqmt cenijjUrertium.

JrborSpiwfa, wide Q&efcu Ly titan exprimitur.

*En Lyc'u fltrpem, cujts jam Ptitims olim
Tarn bene Ltudavit Jkccum, fed notior tile eft
Hifie locts hotbe^ Ucrymtque Papavtns tpfum
JEquiparant Indt (bihofaqut tormina njentris
Tottit, & aufcro conftrmgtt rabore denies,
Jjhtos nimts croft crcberrimta ufa Artec*,
~~Quam~~ Caici mxttam lava content me crucnto.*

ARbor hxc quam ddcritbitnus, crcberrimis, in crunco, ^rami^rpims dl ^{oblitus,}
foliis fere Sabinx, vd arbor is, quam vocant Vitx; fcd non lampinguibus
cra/Tis. Cxterum Fabas rotundas fert puniccicoloris. iiii quibus cres» auEa»
fummm qiuuor, nuccs daufz Iatcnr, tauu iuritic, ut dentibus frangi ne ^{queant, hucc}

A it B o A SPINOSA ,

Pueri apud nos loco/phacricamm lateritiarum in litfu suo unmnir. Viam porro eos
in medicina duplicem vobis monftrabo t primo, ex fapore foionim aftri
ptico, ficcum eTe contendo, ideoquectus fucco c fofus ciproffo, ubiali. iⁿ medicamen
D defnt (in ulceribus .ludafter ntj non dubitavi: fed in tanta reliquarum plant un
copa, vilifllmj (cu potius nonlTima concemnunmr, m **alibick**Gnuninw hic ven
tis fpecicbut dixiim. Seciindo, longe nobilior te antiquior **ndfeuiSi** corticum
foliorum ufus, quem mox docbo.
Ve hoc quoque obitct dicam , plurinuw ctiam pnrer(haji>: haben u» ^{fructus}

frutices non tantum: fed ingentes, & vaftas arborcs, quxfpinas in ramis &: trunco ferunt dodrantes, inter quas arbor ea eft, qux Fabas *rujkkis* fere edules, Turdis jucundum pabulum, ut alibi videbimus. Turn hie Carduus & JpinisfurgitPaliurus acutis, & fi quis in fylvis a via aberraverit, quod fxpc iis accidit, qui cum Icloptis eo ocr Idodorum Cervoram, Aprorum, & Vaccarum fylveftrium, gratia abeunt, illi fine laceris vctimenris inviam non redibunt, & quodpejus eft, ferocillmajfope Tigris inter hare fenticctacum multorum exitiolatct.

Scd, miflā digreffione, revertamur ad arborcm, quam vobis oboeulo fpono, cūjus radice nonfolium; fed ex cortice, Sc foliis, multptics prarftantiilimum excoxi Lycium. Cujus vires in Medicinafi enumerare velim; prius me dies deficiat. Hoc unciimaddo, Malaios, & prxcipue Chincnfes, fi quando *Arcccam* & *Betele* mafticant, pariim Lyciipi *Gate* didi admifcentes ad prfervationem non folium; fed & corroborationem dentium & ginivarum, qux alias ab admixta calce infirmiores redduntur, & temporis radlu dentes excifiante tern pus fenii decidunt.

Garcias ab Orta 1. primo. cap. decimo. *Cate* feu Lycii fecit mentionem: verum in ejus 3e(cfiptione parcus eft. Arbor unde fuccus Lycii exprimitur, Rhamni fpecies, folia Erucxfert ant Sabinx potius. Quid & Plinius confirmat 1. 24. c. 14: Alterum genus (defecunda Rhamni (pecie loquitur) nigrius eft & quadantenus rdbens, eft & filveftrc. Fertvelutifolliculos (femen, credo, intelligit). Hujus radice in aqua decocta, fit Lycium vocatum medicamentum. Semen fecundas trahit: ^Iterille candidior atringit magis, colleclionibus 6c vulneribus accognodatior, &c. Et paulo poft Lycium prseftantiflimum e Spina fieri tradunt, qualis in Indicis arboribus, quoniam longe optimum eft Indicum.

C A P V T IV.

T)e *Tamririndu* & *Carandis*.

TAmarindorum arbor denfo eft fatis ligno, & in altitudinem Ccrafi plerumque affurgit i folia fert minuta infar Ciceris Arietini, egregie viridia, ita ut jucundum proppedumintucntibus prasbeant; Carter urn Ciceris, & Viciarum foliis in Zeelandia, quibus tam avide armenta vefcuntur, perquam fimt familia, guftu Oxalidis acido, unde incolis, & propterafringentem qualitatcm, in Cholera & Dyfenteria funt familiaria. Frudus Fabarum fpecies funt, gpulum incurve nafcentes, pulpa intus contenta, phocniceo eft colore, nam quodatra apud nos vifitur, longo temporis tradu contraxit. Hie color iu Caftaneis perfpicuus eft; turn Pifa ipfius faxea tere funt duritie, ac Pifa Lupinorum rferunt; fed colore funt atro. Deminorativis eorum viribus, quia toti Orbi innotuit, hie volens taceo: Hoc tantum filentio *lioi* pratercundum cenfeo, ut nos potum noftrum quotidianum cum Saccharo & Tamarindis conficiamushoc modo: Vafculum bene vineulis ferreis vindum, circiter triginta amphoris aqua fluviali replctur, quibus induntur Sacchari nigri Iavanii 1[^] ij, Tamarindorum [^] ij, Limonum recentium incifbrum, N^o. ij. H#c bene obturata ponantur ialoco umbroio per viginti & quatuor horas. Mirandum eft, utharc invicem fermententur, & iine igne cum ftrepitu cbulliant, non (ecus ac lebctcs cccrevifiarii ifti in Patria, {iippofo copiofo igne, effervefcunt; ad fuperiorem vafcyli partem fordes & farces fuas amandans: Ethaxlavanis, & noftratibus ccrevifix loco eft: faf)orc delicato, necullo modo ccidente Hollandica: cercvifix, turn falubrior longe in liis calidiflimis locis potantibus eft. Et ccrtc ii mihi utriufque optio datur, c[^]o me hoc Iulapio contentum cflc profiterer; nam experientia didici, cum naves e Patria Martiam Cercviliam longe optimam hue a Jvchunc, turn Angli quoque defecarum fuum potum Ccrcalcem, delicatioribus ventriculis minus cflc commodum, & fepe nifi quis iibi temperet, infighes cruditates invifceribus progignerc. De carteris potulentis rebus abunde cgimus in Dixtalndicanoftra, ad quam curiofum remittimus.

Prarter hanc Tamarindorum jam defcriptam fpeciem, credit & alia fruchi longc a Brarccden; c diverio, quam Garcias ab Orca cap. 6. lib. 11, fub nomine *Carandas dcnbit* + *Carandje* autem Malaiis vocatuf, folia quidem hu,us arboris jcum Ta.

arboris tohis plane conveniunt % ficut ex ramuculo hoc appjdo juxta arborcm

borem viilgarium Tamanfidonim videre licet. Fruflus maturinnckis tanquam nU;
ccs incluii, iinjtuu fingiilis, fecus ac Tam^rindis, qua: ut Fabx, plura Scmina, & 1»
profert. Colorchic fruftus eftxperto, nuclco aurco, quern *Qrttnge* noftrates vocan »
& caroejus exterior gratiflimi eftfaporis, nequedncnes tam acidos reddit, q^{ua}
Tamarindorum pulpa ! fedde dulci (aporc participat. Certe uttamque **hanc** ^{J^cc[^]}
ptamTamarindorum fpeciem lavani *OJfem I*va* vocant,quafi acoem lavxdicas.
similibus quoque tacultatibus prxditz 'unt, niii quod *CATundo** non participciu ^{ac po}
teftate laxativa.

CUVT V.

T>c Arbore Mangtfera,

*Manga Saluttfern fie crefat prxdtta fuccu,
Atque mtufiavat ojiendit Itmpida carnts
Cafiafteafque NHCCS refertmt toft* tgnefapon,
J^ttetfrutlm media, fix £ conduntur in aho.*

CHriAophontt a Cofh **btne** Arborem, pag. 19j, bene dcfenbit, ad quem
nos Icdorem remittents, hoc tantum, quod extcriomifere, d
Ictt non fecus, ac (^ijercus in noftra Pjtna, **bine** nnJc incurvis, &
"mis f_c **enendendfaw**, Hos **Oavui** eft, *He* inafpiculos congefus, qualis t
icemus. Cre-
ingentibus
crme est Li-
gultu.

guftri, fed ill multo longius fpacium fe extendit. Fruftus immaturi acidi plane funt, ut nifi cofti dentibus non *im*t ferendi, quapropter nucleum excidentes, quem proximum in medulla gerunt, ex ea pulvem coquimus, quæ, Saccharo alperfo, omnino faporem refert iftiuseondimenti j quod apud nos coquitur, exvis crispis accrbis immaturifque, ft ova ei mifceantur; & certeguftus acrioris effe deberet, fi qui differentiam faporis cognofcere vellent, hocmodopræparati venriculo roboiando efficacis funt, & refrigerando Tanguinis in Iccore, venis, & arteriis, inferviunt: maribus vrobidevencrunt. non flum viridem fuum colorem, in fitivum mutant: verum & qualitate fiam frigidam amittunt: cum & faporem aftringentem in dulciorem commutanc, *Scalidi* humidique deveniunt, bill gignendæ commodati, ut eodem fol. apud Chriftoph. a Cofta, paragr. j. dicitur.

Itaque raturis Mangis, fcilicet fine modo ingurgitct, facile in Dyfenteriam, & Choleram incidit, qui duo affectus non lecus ac dira pectis in Europa, homines hie juvalac. Sed quoniam dchis affectibus, & cura eorum abunde in Method, raea mendiindicaci, de iis fupradico dicere.

ANNOTATIO. Videntur divcrii pccies Mangarum apud Autorem noftrum fuisse cognitæ, figura non folum, fed imprimis guftu & dignitate, in: cric difertpantes. Nam alibi mentionem faci: dterioris cujusdam *Mangt* qua; (a pore refert Pftinacam illam lativam, quam noft. ucs & ffle pfflJ vocanc.

Alibi vero conuncmorat *M* & fpeciem fortis admodum odoris, Terebinthinum fcilicet, & Picca: arboris lacrymam, redolentes; quas propterea noftri > tllhITO ap> pellaac Sapop, fatcor, non iunt tamgrato quam præcedentes *Manga*; verum fudorifica & diuretica funt admodum qua Jitate; ideoque eos mento inter alimencofa mediti' icn^ recoifcam. Q^in & gumnu lpfic, frufhis, & arbor, L2ricisinfaj-, ex fc dcfhl-

Ut, quod glutinofum non minus est, & odoratum aequum Terbinthma ^{praedicta}
 In nulla arbore feliciter excrevit Polypodium, quod quicquam praestantius habetur in me-
 dicina, quam in priedi & Mangifera, deinde in Qicru Indica *Ki&ti* di&a, de qua x pro-
 turn est.

C A P V T VI.

. /Mor Melomfca > Papayo fidgo dich.

Arboribus quae fitam credat criffijfe Melones,
 £>ui non Heperias evident hafce plagu ?
 Carni quidem fimiles mtus^jimihque fapott:
 Sed color in nigrofemine uempe latet.
 Jjhttsquis tit efatrtts Indat adueruris art*,
 VruBtbiu bis Kim mm <x>efcttr ufque carve:
 • Ne te prtctphent ad certam tormina mortem.
 Ventris, & ex afao fangumo Unti bihs.

Arboris in iustam magnitudinem excrevit fivchzc planca, five £rur« five dem-
 que carboi dicenda fice; nam trunco tam molle est, ut uncoi (hi macliara: > 1^{ua v}
 vi4 fopc femorihuraano craJkic refpondeat, cranfverfim diflcare quis possit.

A K B O R M E t O K r F E R A.

Fructus non e ramis pendulus est. Ve-
 rum e tneco prodir, magnitudincK
 re est parvi Mcloijis, quem extemo
 cortice diflcflus flava carne, & famli
 fertne fapore refert. Semina vero pla-
 ne ftiunc Naflurtium feu Erucam;
 luxta arbores has fxpc latent
 Serpentes *Cobrte Cptfo* Ltifa¹¹!¹[^]
 6d% digitum craJlj, cubitum long^{1*}
 re intergo nigra, Tub ventrf^{^C1} da,
 iraci buccam, ut Ranac coaxiPt^{es} in-
 fiant, & lcthale venguin infer¹¹¹¹¹;

A. VNOTATIO. Arbc
 Autor liic lc\iter defciplit
 Occidentalibus quoque tft
 n. iut de jurecjus

lis Itxreat, quaq Dannimcxaatoribus collifio. planwnir, nonfponteprovencu
 Bontium cum Cfufii, & cl Dodor leiP^sphon ionculiii; Ego hujus arboris maris & h
 us, quam autor hic noi
 profcquutus fml. i j^ . Ub. 4. tubnorainc *Pim-guap.*

CAPUT VII.

De rrbore Ccwfra Macandpu.

Rbor hxc profert folia admodum lata, **crassa**, colore pirkhrc virii.li, qii non
 abfinylia lunc **floribus An**, quem **Pedem Vituli botanid** vocant: flores **fert al-**
 -A. bos, oblongos, inflarPcrulymeni, qucis dccidnribus ordinatim fuccedjtfru-
 -**4us Maunds**u IavaiiisdidnSj liic dcpidus, micra Pincam plane refer ens, niii, quod

A K U O K C O J I I F E R . A M A C A N D O v.

tam acute in conumndcfinat, neque cam lipidttacftdiiririe; fcd mollis plane, im
 maturus virer, marurus fliivo c/t colore: jiorro mticciJaginoius clHruclus, f.u^rc fn.
 , autinlipido potius. Malaii liib ciiicribttsaflntum comedunc, ad Dyfctcrjas, &
 Ch-oleraorgalinum iilkndum, turn pedoris viriis, Afthmati, Pluluii, Plcuriridi con-
 duoereaiant , propter vim emplJtheatn, qua: in ipfms mucagine eft: **Ego certe co**
 l'Miini arboi'ctn hanc Confoljjam Indicam arborcamnominarc nondubitem, m-
 pote qui i **primus cam dcJcriperim; &: qoare m^AJ** non idem jus lit, quodvcteribus, qui
 getaetva, abeffc^Ojlapore, cotore, &: piimis quajjcatibus ix'pe nomenindiderc?
 rKfertim cum in Nofocn*k> vimliujus iuictus conblid.intem, in **Hacmoptyfi.ieu**
 lpuco(iinguinis, non feme] cumfuosfluxperciisdm. Folia **quoqaciarcotica luatySc**
 in **vulncribus**, & ulcc-ribus, **carnem** c^regie generant &: cutun < **icauiic obducunt.**
 In quam renifal^rxfoliis quoque arte Chymicavliccre liceret, quod prxrer coniolu
 ^ c i m (**paliofixa edam**, **qaamni** invcterau, 8c cacocchi. i uiccr.t, umnda reddic.

CAPVT VIIL

2)^ ztsidalii Cydon'm in India.

Credo aijtjuem c Creta <-vexijft Cydoma Syhii
Mala hacj Hefpmos & conftvijfi fsr <*grw;
Carneflaya , & multo circumktA jemina mucca
Oftendttnt ,dt4ro fidpradttta conies ceraor,

ARbor, qua: depiaum hie fruChim fert, altaeft \ & parulis ramis, foliis arbons ^Li-
tnoEdfirx, fed gracilioribus, Scfriabtlbiis admodum. Fruaus Citrcis ^{M211S} "A
iunc abfimid; ubi nondiim maturuerint. viridcm; maturi corticcm **flavuin** ofc-
dunt. Durus eft cortex, itaque cum francere, cultro veto diircare **non Uc**:. ^{La}me

MAIVM CYDONIVM.

intus funt BavfcK
Cydomontm i»-
ftar.dcnl-Miim⁶-
dio icmina **coflo-**

ac in Cydonns.
clurinola matciiJ»
(cdcopwfwr^ir;
CLimHta, undeft-
Cydoniocum no*
men iis in ^{did}.
Porro h» nwcci-
laco ctimi ormm-
bii ons cftcn'C-
fcenriis&:giic^{cur}s
infervu, tum *T
phchis racdetur-
cum aurem »J*
Mala adhiH ^{VL}.
dia funt, neWff
quid viroli, K J⁰.
^aiinaribuso^
ris, exp.ranc.
tummatura..¹⁰
las iftas mi ^{urales}
odore r«c ^{tunt,}
quas ^{i Arabes}
vocant. ^{ubftan-}
tu feu caro j g j
allata, in
turn eft reme-
adverfas Dyfente-
rias, tum Chole-
rz immanem or-
galmum. In Syl-
tura auferrunt;
ides fru-

Vil -laffirn lire Atbor ^{crefcit.} Vnde Mauri fructus hos
& venales in ci ^{vitatcm} ferunt, aut fibi ad praedicta mala
ctus durabiles funt admodum. Ceterum a muccilagine, quam intus gerunt, Noftroter
ea appofite **Slym-appictu** vocavere.

cum fumru i
re.'crVanc: Nam, vii

C A P V T IX.

T>e Vtraque Nimbo feu Laura Indica.

*Nimbo njocor layis^fum nobtlis Jndtca Lattrts,
Jgux morhos uteri feilerc rite filet:
Iudice mefiprima dattr fua palma Ligttjro, •
Ttnc ego nb hac facile ficpra ftkuada fero.*

1 nonuliirnaflc , turn quod cribus vcrbis de ca /cripferit, cum non debuiilet no-
^—^biliifima luce folia ignoraflejqubusnilmagisapud Indos in ufū eft medico: nam,
prxi£roLiam quod in **lorionibus** **Sj fomentis**, infeñionibusjndarmuliercs, admoibosgj'-

N I M B O 1.

successus his foliis utantur, nil tam juvare dicunt adverf» Colicos dolores, longas
Diarthreas. Hydropem , & ad pernicioCflinum v.ferum, *prxfertim* mcfentrij. obffe-
tionem. Foliis quoque non **eftinambimfenatis**, ceterumfoliis Laurinon abfimili-
bus: sed crassioribus longe ut potius ca Rhocodendri foliU aflimilem. Nervos folia
habent instar Plantaginis ferme, sed non tam crebros, colore nigro purpurafcente;
satis frutex obscure viridis est.

f[^] Rfcit & al *tetiNimbe* (pccels, quam avcdapagiiu cum florchi appofui, p^{rimam}
 ^'tforercnon vidi, cumtamen in hortomeo eamcurio/ealam. FloslibpaJli^{us est,}
 n> n planealbus, ur Garcias affirmat. Vulncrana quoque ci infft vis,*& fuccus c^{viti-}
 dibus foliis expreflus, unlilTimus **cfnlccribus** antiquissimmdificnndis.

C^{ualitar} e\$ amaro lubaltringenre calidam, fed niagis iiccantem die verillmilc »¹
 portolndiveneno, vil intus (umptOjVcltclisinflido.mcdntctantur, ficap^{11^10s}
 infrequmncft ulu, li **inbellis** vcl haftis> vcl *Criifis* (id est Sicarum genus) ^{vulnerati}
 fnt: mm hvani vcl fuccis ex herbis vencnofis, vcl langiunc Salamandra: ^{Indicæ,}
quam alibi (ub nomine *Getes* dclcnpiiimis, tela fiiia tingunt, idcoqucca (c n i p^{^1111}
 maciili". intcQj toii/piL-immir:namliarnjcioncsadverfushoftcsfuosadcoctiidelcs!
 nt vcl cum viu: perRLilovindictam?ccrimani excrecanc, quodipfecoramvidi)"¹¹¹¹
 in bello in eruptioncaliqua noftrorum miles qutdam lavanum trjnh'xinctgladioj'P.
 contra nitens arrepto capulo ends, fica(ua liontincm crucidavit, &ip(c mille VLil¹¹¹¹
 bus areliquis **nilidbus ccmfoffiis**, ftridens **dcritibus, cecidit, vincnoo** vmdid* <<***
 tur.iois.

Vitaque cum gemitu fugit indtgnat* sub umhru

< A p v r x.

*

Mor Caffinn fcreus.

A **RbtyqwCafittn** ioh.tivjmk.t, (aimavistabaceam.nngr/cudincnixq[^]
 u q K j r f o l i i i k d t c m M o r i b u s p a u l o , H . > r f S ,
 fioribus adiimilantur, nique **dcidentibusfucced>mtfiliq<r,prtnjurti**
colors

Porro paragr. ?, f. i 19, Gardz ab Ona ridicuh referrur quonindam opinio, ne peboveslucalfiduo alvifluxulaborarecxpafu toliorumarboris CaftSE, Sec.

Cauia autem vera hujus fiuoris, mea quidem opinione, eft, quod ri-gioncs sub circa ^Equacojem Gtx, aerem fortiamur calidum & humidum, ut alias lacius expli-cavtnms, quivifccribus, ventriculo, Ueni Scinteftinis putredinem iouric, thuxuJqu* inteflinorum & hcpatisinducic.

C A P V T X L

T)c FniHibus Curambolas dictis.

Oxaltdas gttfiu gratum prAcmus acoem'

Fruftifftu, atque iifdem ^ventris proflmia fifto*

GArcias ab Orta hunc fruftuni Jcfcripfit Ubro t, cap. i f, fed, mcludicc, val perfundorie, cum tamen inter faluDerrimos India: frudus merito BJB<* ri deb^anr. Folia Pruni foliis adfimilantut ,qua ut folia in Popufo fubtus befcuiu, flore. fert utfloresGcniftat: fed col o re c pal lido fun: punicco. Quibus fo

F R T C T Y S C A R A W B O L A S ,

dunrftliqzoblgr. in quatuor partes interftitiis diftincte, qualiaintctAtFU rt^
eft in Corona imperial* CluTii, qi« femer cjus continent i immaturuj luc iiuitus ^
acidus eft, & afringens; maturus vinofus eft. Muria quoque conditur ^ acet
plurimi alii fru&us Indtei cum Allio, Porro, Cxpis, 2anzioere viruii, & racem j^pi-
peris SC turn ponuntur inter carcerul./quar Liellariisornin exc
rupu e viridi <. (us fucco confcelus, Dyfenterix, Cholrrse, Spa/mo, FeU.—^
tibus, Sc reliquis morbis bjiouv, utilifliraus eft, Saccharoquoquem eundem tm

Cliincnfibuscridirur. Adoris Aphthas prxterca nixrushic SyrupiiMfccoJUnujmuu
cum pauco racllis rofacciadhiberur., turn ingargarifniatisadverluMfcipientem Au-
ginam. Facile peoprer vim rpercuilivam fuinum locum obcincc.

C A P V T XII.

De Comi ttjuflamjcu Sorbiffe:ic.

*Serva; Dyfenteria qua torquent tormina <-vc>trem;
Jgueis tot Icthicas animx ducuntur ad umbras.
His (itHtU Ot Cholery btne faJrvnit Iadtca Cotmts'.
At multos £gros efducibus eript Ora.*

C r~*\ Refcic hie in lava ampla & vafta quxdam arbor>in akitudincm Batavicz Qjjct -
csj factJc aflurgens, foliis oblongis, cra/fis, Sc cgregie virencibus, faporc aci-
do (ur-Oxalidis eft) & oftringenti: flores fontpaivi, t.iiuculatira ciclcncnes,
LC ut flores Sambucini, quibus trudus Jiicceditnt rotundi, &ctiamumavze inter fe

SORBI SPECIES.

cohaerentes, led rariore intci vallo a fe diftantes. Primumhi frudusvirides apparent:
rmjx macurefcntes paululum flavi deveniunc, plane matuxi ex ntgro purporej func, la-
pore afringenti, quod indubicuum lignum cit, efle frigidioiis nanir^&qualitatis': la-
pillos incus habens. qualesreperiuiKur in Sorbis , & £orni arboris frudibus, Sc in ci-
rum genere arborem hanc pono , qux ptxtr diaum in fruftibus faporem.ctiam trun-
cuniHodofunWlcmdk. Succas ex floribus cfyreffus, colore plane tefert Mori fuc-
curn, accertfcodem modo tineit purpurco colore: Ex hoc futco nos hinc confi-
omus fyrupurafaluberrimum ad Dyfenterias & Choleras fcfznandas: Qur dm

raorbomm fpc^tt pratfenim pofteuor, a:que m«uunuir,quamPcftis in Europe «
 inJiifeclois {pHn dolor.) nimis famliars *fum*. Prxcerea sondudtSyrupus inar-
 dentibus&continuis iebribus; has acque alias nun minus miles operationeS nosquoo-
 iiana experientia in NofocomioBatavjco, ubi vix unquani talcs affefbu tkfunt,
rxteffe deprehendimtw. In hepatis porro calidioribus affedibiu pracftanitu rCB
 diumreperiri nonputo-. turn pKlogo(in,&i (anguinis efervdcntJam, tgregic t^11
 perar. Habemus j>ra:terca Sorbos & Coruos, nftftris omnino linules: ied *qax^a*
 dus nofhatibu5 majores fert_f &c colore purputco plane. Condiri hi fuiElus (*ol*
 3ceco, *Sc* muria , atque in be Harm nobis olcaruoi vicem impleuc: Sacdwro ^{quo-}
 qu c inaceratt aJ fupradjdos jam morbos idem j uvamenti adferunt.

C A P V T XII'I. '

Tk Fruxino vidica, ejttfque fruSu.

Crefcit hie arbor (atis patula, & Fraxiiii Ginillbag foliis, mmco qaoqs-^{TICH o}
 ib: fr<Xhis fert, qmlcs fermefunt Nuccs Avellan«coiticibu«;al^{latis, edules}
 lane, & nonm-alifapons, ftd pavilum afringemis, undcfrigidx i ^{& ficcx na-}
 turaelle coniar i uc &r folia, qua: inipofica viiinctibas, &c ulceribus, ca ^{mundant fa-}

F X A X I N V S I N P I C A .

j,antque »rum cicatricem iis brHiffimb temporis fpatio fuprnnducunC
 CochlearismenfwaothibUus, Lui. fcfcaridas, ^ " ^ £ £ ^ 2 ^
 Solis, SC aenshumKiim &r calidam iritemperinn, jmac Jmiv ctcttrit. .
 praleariiii pucn,ailiduOaiHiguntur.

Succus ejus
 us propter
 homines,

Nec

Nec est quod mireris, Indos a compolicis medicamentis abhonere, cum adco
ffliciter simplicibus herbis, arrectibus, is coutnaturam mederi concingatjita ut metiro
imaginer mihi veterem mctaeinaa lirnilem tuifle, & compositiones istas medicamen
te film Arctentioribus Arabibus invenias die: quo commodo ego dicerenon audm,
ur: harericus »pudraodctnos audiam. Silrem iiocJcio, vctci cm & aniiqu; un cTe regu
lari, Fntftra lieri perplurj, quod potdt fieri perpauciora.

C A P V T XIV.

Arbor Lanigera feu Cjofjxmpims Tumi

DE Lanigeris feu Gofinmpinis Plinio dicris, Jib. 12, cap. 11 > U lib. 12, < ap. 10,
quoniam plures ante me fcripserunt, ego c^inun arboris ejus generis figuram
vobis ob oculos pono, quae nulli, quod scum, luck-mis ddictipta ilr. Arbor
foJiorum virore nonluhimoculos oblectat: fed & c Canleviricfj, Sjiacelfi.

ARBOR LANIGERA.

tudinem scy

»tiiduccaw«(urgennbi₁scr,g_tmr. In qu. t^p^ f_{off} rubros .oblongostubulo*
jert,c₁unn.Kur,Li₁^m₁&rewn₁ngnnnP₁₁>cris.n^rprod,a₁₁,1t. Lai a huoc p ropta
^ wate incarmiiian non potest IKXUC nidclmtei [cxuntui led per toc.uu Iinjum ex-
petitur

petinir , quod tufciendisailciciis&rpulviniribusfitapnflma. Cavendum Hnirecli^{nc}
hate Lanueo fiunnut rd BJimano (cinrillam excipi.it: DUB ignis luiic materi* ^{um}
UTiacitci Iiaircndoicrpit, lit vix aqttarectingoi v^car.

< . A P V T XV.

'PLdtta Spinofa incognita.

CRcfat bic cjuulim fiutcsnonadrnodumake itemexfurgens, qtiiprintumfl^o-
res faros fere infar Sdlani: quibus fruftus fuccdunc copulari, qoi immacutiⁱ
rides *tiuit*; huturi vero pulerc rubri, torma rotund?, fricati manibus adco
tedidum odorem a *fc* emittunt, ut Aflam frtidam, Sagapzuuin, Sc Ci/lorcum longo m-

P L A N T A S t i n o s a .

terv. lill Iofuper«it. Qttapropter cos quoque Indx mutiercs hyUericarum n. irib»^s
mo>nu, Edulcsporro dVc negint. nrquc, qtiiodfdam, adatiosuliis adliibenEi^{um}. ^{ad-}
nonliJicnrrn, utpropter pulcrnncolorem, us aliqui remire vHcaur ; nam ^{ad-}
periiicmlc darct. Cum hie fecundmn Komcfum crdcant Plurnuci paiiW^o ^{Jiat}
inulcamaci, pliintiu vcro vcnno(a,&deJctcrijin vimobtincna.

Quercui Lidka Kiati Mdaiis dilU.

*Indicafum Jguerats, foliis ego a'cscaficuinis,
Duritie infigm pamitm fed Kobur adxquo •,
Vndula quin ctiam me per.vieat (ma'ujue curya.*

Hanc arborcro roeritd' Quercum Indicam vocavi proprer vastitudinem Jarrque patulos ramos non (blum: (cd & propter infignem cjus ligni duriticm Sc undulata m cjus all crumpi&uramj qua; duo inQiicrcu noftiati ctiam reperiuntur ,
vanijn xdi&cmdo maximhoc lignum probarnr, quoddurabile ilt>nec facilci trec-

Q_V E R C V S I N D I C A .

di lfccecurjncquctamopportunum Formicis quibusAm albis, qu^ ligna exedunt
pauc dimo tempotis fparioj ita uc ingentes trabes., quanwisexecrna facie intcerxvi-
deantur, fepe incus ab his infectis exefie £nt, non line mctu cnaiu mag^{nariJm} ^li^{um} "
Folia ipacuUrunr&atca&uafperj,utniiHinc incifiiris in sinbitu cilciic, quisficulna
foif.icSc pataret: florem fercfi.ivjm ia&uPeponamrioris, quibus dewie frudu^
lucem ^llam lapore, magnitudinc, &L forma referens.

W

C.A.

Tk Sambuco Indica, do Ebuli fpeckbu, & deFhm
Thamind: Tlinii, dc 'Biyoma, alitfcue
berbis purgvdibus.*

Sambuctislikquidemercfcic, fed ndncafpecic,&formr., qua in Pacria, »"
emnoncftjnambitumdentatis: fed arqualibus, fionbus quidem non admo
dumdjftert, neque baccis; fed baccx grandiores (**fen**, & ranores: odore
Sambucus eft, turn ramis, pulpam albam contincncibus, ci
refpondct.

SAMBUCVS,

Ebul:

cum viribus inn ft tenui. conueniaicj eg, ca de mdu i ril conJunxj. Valc^fi'
quidem, in iTorbu to ngilj & chronids, miales fime **Cacfaexut**, Hydrops, "1,UI
chonesl.cni^mclnter,, (Jua: JdcminedJcamnU(w)K diocribus, (i aoscob flo
node nvlus eft quarendus emeus, & fcepe in tali :alu prxlbr centare aru
djuju,quam nullum : **fed** ijnontntanduni, nifi ubi videris inibcallioribus te "1 nuU^o
modo peragipoflc, &: vii ibui ct iammum integri is, neque adco coll.ipiis, **ui ten** n
tidionbus rcGfterc non vJJeanit, quod iudicio prudentii Medici iclmquemi
Ego hoc **fincere** a tli mo, me extracto ex huice pljtuis, & frutKibus, t:rijK t-it' curai
ft. Quirfni J « m « C, ^ " " ^ ommbiu' lus longevalcn^ n/q, ondie ut
camfuccnu > uc alibi diauni **ett**.

Inamensis

ImraenospraEcerca Convolvulorum species paifitn in tilvis crefcere vidi, inter quas Scammonca, & E/ula j frequeniores. In montibus iutem kixmubsc Colocynthis, & Cucurucr Afininus, ex quo Elaccrium optimum conficitur.

C A P V T XXIII.

T>e Fnitibiu Lance > & • % - wipo / I. vi.

Hlduofru&us externa canrum *hcic He* nominibus inter/c difcrepanr. Nuclei albi inmscondici cum came fuacundem fhporem aciJum & vinorumobri-
Hoeat *Aha Xdixapiut vocatur*, quod fructum ennirum **denotac**, quia fila-
 mentis quafi C2pillis, externe ficmunitus: Alter Irudus, *Lance di&Os, la:vis est & corci-*

LANCE > S C R A M I ' O S T A . N .

ce !lavo, qui Ixfus lafteum humorem cmit:ic & acrtia, qualem &c in Titlwmalis rperirc est.

Cxterum arbores magn* & vafae fiint ,f>liis Laurinis, c quibiis iti frudus race-
 tnarimmagnaquanritacependent,6c ptilclitrrinio a(peftu:f;iculcarcs utriiii(t)uc JUCIUS
 niter *ie* convenitmt, Scapudomnes pafiiin mcojas eclcbrata:, qtiod ardoiibm febrili-
 busrcftlnguendis cximic conducant.

C A P V T . XXIV .

T>c Myrobal-viis in lava.

*tiefcio cur Medici -coatnt me Myrobalanum,
 Cum nnnjim Vltmi MyrobtUtms ego,
 Ntc mihi turn grata {rutlsts laudalur odore,
 fymrjecori yis mefifyptica grata mihi.*

RAmum, cn^m vobis ob oculos pono. ipfe in fylvis *ex arbore diTeidi*. Hi fiint Myrobalani^mblid officinis didti. ArShr, qui'liosfercnugnmidinceftfcnac Orafi, puldflKviretitibusfoliis. quxraporemOxaiitjjsJcuArcro^hakru-
 ptimurn viridif est, dcin tnaturus ^vefcit, Taporc acido, & lumnic est ft

Fructus

K

genti,

MYROBALANVS

genti, qui fit txficcati adhuc apparw.rugascjuisin patriaipfbs Uiberc viJenn[^]
 arborpendmesnonhabent,fed la-ves funt.intcrihriis tamenapparentibus, ^{tanc} £. jr.
 fibris: Non dubico, quin omnes Myrobalano rum Jpccics in lava crdbin c, q^{na5} ^
 ciasab Orta ddcipfit: led dum ob menim latronum Bancamniium, &: T15^m ^
 lociam, altiis fylvas pccrc non audemus_a vcl monies alcndere (hbenrer cn>^{f*}
 locis ficcionbus crefcunt) mihi cas virides videre hadenus non contigit, led prat^{*}
 defcriptaspecies, hie aliam crlcrc vidi, quxNucisluglandisfacile est mag^{**0l},
 iotundus, & planeiphxncus cftruftus ejm ,l*vh adco, ut tanquam (pecuUim 1'
 giiicm honaioia reddar. Hos MyrcbaJanos Mauri fxpcnaviculis plenis nA^{mel}*? o\$<
 3cferu(ic&vilivcndunt, iuutpaucisaflibus tan turn emercpoffis, quantum^u , -|ij.
 dicuramtibi toco anno lumciac. Conditiauccm valent adverrus ^r Dylenterias,
 lcras, &L extero> t-bilrnato* arfedus. Condiuncur tjuoque nruria, & accro, cum
 Cucumenbus, Mangis, Piperc, Atho, He Zinziberis radicibus viridibus, ad orcxin
 ciatandam, Capparum, &: Olcarum vitC: hocconditiirx genu Ath*r IOC*⁰
 Jwmus

C A P V T XXV.

The Iangomas feu Taliuro Jc?jptio Tl rſiphii.

GI Arciasab Orta lib. i. hiftor. Plantarum Indiar. cap. j, hos fructus *Uagma* vocat. cui alt, ur & ſpud Malaios hiecriammim vocatur. Quantum aucem ad arborem, quæ eos fert, ea Prunæ fylveſtibus in Hollandia Sc tolus perquam imilis

I A N G O M A S .

est, inde? & noſiri *Ungom-ti* JaUfltidjC ^ « H fH pJUplifUg' vocant. 'Aſtrin- gentis ac Imoduni Junr fapons: led nan inſictlſtdi: iniJlu*. in.ituri flavum co]»rt" in in- xuse]uam in parri.i, abJ Pruna h-lveſlii.i nntura, & purpiirconigroJunt colorc, nrrer le convenim. ium codem modo, quo apud ims. iiccus borum miscus cum *Kſtce**, & Rotiurum, ardoribus gucturis, conſillarui ^ &c aphthaiuos detiique, niſ: AdDvſciitcrias, Choleras, & fluxus licparicos j expej-runi, mro fompcus Frcmedium. Sumtna, Acacia: liiccuſiobis *uium* per omniaprzbec.

Proſper Alpinus has *Jaagomai* infiiade pbntis Agyptiishiftor. PaJiurum, vocavu, creJo, qui j rami Spims (int obſiri.

Si quis pocro AcAcixarſiorem videte veUt, adcat Pr. Ajpinum, lib. cod, can.4. i. ſic Dos compilaiuli alien ^, operclcvribic. Nam cernim e(l nuhi non ſcribere, miicujiii ipſe noſtiam e viſu) & experimentum ex ulu, pſcepi. Porro arbotes hie paſſim &c in- diſcriminatim per ca]p]os hinc inde viſuntur: quod mihi ſidem facit ejus, quod de hac ſcribit Garcias ab Orta, lib. 11, cap. v, aves quaſdam hunc fructum comedunt.

u *

I A C O B I B O N T H

ccs, excrements fimul alvi, &: nuclcos cjus omnibus locis de jicere, qui nucleiⁱⁿ fervido avium ventriculo macerati, co facilxus cracrgunc. Vade Virgil- in ^{Ecio-} gisait,

Crduus, & Sfinifurgtt Vdlurus Acuti*.

I A N c o M A s A L T E R A .

ANNO TATIO. Aitcriui *Ungonuu* speciei autor promirtit ^{descriptionem, sed} niliildccainveni.njiifolambanc iconem, quamidarecoposterisuhcrius in ^{lygandam,} hic apponi nului, quamut rounegligercitur. Multiin iJnr, quiad extern«»'S" ^{ram,} ^{or} ^ hi duo raraufcuh, prim* *iMgmw*, paucis exceptis, finuJlimi font, niijiorr p>« inu licentia, in nugnuudinc exprimendi, ufus lucnr.

C A P V T X X V I .

Ts* Fruitie odorifero ftoJdm, Imviis Daulloncas dicto.

** *Meltlotui y Chamamelon tedtto nvlts*

tr 10" e**ftro T>M, (juamyu Barbara p/a»r,t.

F Rutex hic in fylvis fupra altitudinem humanam ajru ^{it>} & ^{ram,} suos late a & expandit, ut Salix ^{aim,} ^{qua cot} ^{contexunt, hieque frutex ram} ^{rtulani Chmcnfes ilium flamm a & ferro excidere} ^{lis non abfu} ^{& fimiliter in ambitu mofa, fla} ^{is, quibus etiam amarex fuccedunt bacca: quod vero} ^{Chamamelum nostrum, & quod cofat: n nobis hic ufus in fut-} ^{bus,} cogantur, foli* fen BoMami.*; ^{(p i t C} rum fascicul: ^{odore plane}

ACETOSA.

colice veto intus pulcherrime piirpuratus. Folia iinufticnrur, Acetofam ^{plane fi-}
 piunt, oiG quod guftii pinguis quiddam, & glunnoiuis reprxfeiuent: ^{semen eius}
 pl.imx est infar feminis Girdui benedifti fpinofum.

Qualitaic est cfhc;ida vergente adficcam : Malaii quoque Bengalcnfcs & £ ^{cxr} cri
 Maancamin edulibus pro olere reponiint: Olus autera, vel quicquid ficvbar^
 pro alunemis in ulu est, luc Nationes communi vocabulo, Ssiir, vocant ^{co 11 ^}
 qtfcquide terra naicens inedic im ,vct adco venenofam qulicacem obcinc'o ^{o* ^}
 indignant. Herbah«c quoqueinjrequentiufteftpro topico medicamenro; ^{cots}
 xunt quifpe foliaruperlapidemmarrnorumftrob ligiu Sjntaltru, & inrinflo- } ⁱⁿ⁰ }
 capici tmponunt i mixto olco Nucis Indica:, & acetb, in doloribus capiris ^{^0 dS' ^}
 plcrumque meninges crrbri micShxre Iblent. InfcbribusardcnribusetiamA. ¹¹¹ *f
 tide admoctum frequnti in ulu est. Ccxte hxc gens , magis ufcifta est ^{ac ^} |T
 mentis localibus .quamintofuraendis; acque adco plurnpatii, prxfcdni vaJ4¹
 bus, non,ni»mli> ^{irim,ln} cccIntaiC) utuntur: & profcikojmtoquidcinjiniiciL)*011
 <• unit minus abfordopropofiro, quamqui inter nos in patria vd icvifiilcatcfli »*
 catapota-, Scphai ^{maca liquida deglutunr, fine diJcrimiuc ; rum extemp lo}
 magis, quam necessitatis ergo, venan ^{libipertundicurant: a# lixgiuc sola inedia, &}
 accommodata victus ratione, ^{tanrum corpus neutruni: (cd&: insigniter prxter}
 Natu: am affectum curant, ^{<n ilMUri}
Rfodum. Vt autera boC obiter i ^{ctut} Natura volwF. cs profeflb &&
 - idav* & sonhriagentes herb ^{ur in progressu vidcbitur. -- terra} product^{c1}
 Contra violentos & Endemics morbos, ^{nemf.:^ Cholcianu *c}
 finum,

bus, & balncisprabcat, **quctn** CUamxmclon, & Melilotus; Uco nomen ipfiindidi **Cham*meli** arborei. In Cataplalinaris porro, Sj **Ceromatis** pro tumoribus rdblven-
dis, foliorumpulvispcmrilis cft, atqueapudlias gentes **fecundum** locum, a Ligufro
Indico, feu *Lagondt*, obdnct. **Florunj** quoque & L baccarum decodum afthmaticis, &:
diuturnis puhno num affcflibus, miilicrum quoque menftruis movendis, nihil utiliis
iiimipdref: Prardictimiporro ZdgW/lcuLiguttrimiliidicum, vehementer prorfert,
injam optics dicta paralyfeos Indiexipccicqux *Br'tbtrti* **dicitur**. Porro hunc fiuti-
ccm hafctes fadle ufu Clumxmeli. Melilori, Ancthi, &: Fcrinculi, caremus.

C A P V T " X X V I I .

" *The dacetofa Indica, aliifque Acetarih, & Olcribm.*

Oxalis ex acido fieappeliata fapore,
Pttrj>ureo flavum florem arcumdata. limbum.

INlava, fecirrumjacJiKibusInCnlis, crefcic **quxdam** Acctnf.V fpedesmirabilis, ni-
liil quoad torjhiam cum Europxa Oxalide. aut Accrofa, communegercrt. **Affiir-**
gteporroindicttdmemfacilehumtnam, caule&ma, & in Ktodnm Gahnabis
inguSata, tolia 'AgrVionix^cii Eiipp.rorii folfrt, qu.im font **fitnilia,** cum acutisfpinujis,
hiic **inde extubcratsjbus : Florem fert infar Mil vx arborefcends, folio** limvlid, qafi-
dem quoque magnittflinis, **gniincircumfrenriaquWcalodore m ^lb(>lurVuscft,In**

uim, plerumq; ied bilcorros. Vtquasi digitononfraret, ubilwecvelfirmilia mala
t&ontur, ibi locorma rernediorummanikfhi &ctiainocculca qualitatcepugnanrium
 p enuriannonfore > luud(ecus quam inSeptentrionalibusregionibus, aiiScorbutum
 Jidcmium vel iftis iocis fhmiarcm morbiim, hcrba Britannica, ieu CochlcariaabuiiA
 defuperquccterranafcicur,ucinIndiisquoque Occidenralibus Ugnum Guajacium
 ad murbum Venct'cum, inde oiiundum, ten > libernlirer proilit.

Trifolii varixIJHicis, **imprimis Acetoliim,tanjjin** lilvis circafluenta,qLi3m horti<Iu-
 xurianr. Idem dePorruhca, Cichoreo, MaIva, Alclia:a, Endivia, Ladhica. SonchoiPbn-
 cagine, Bccatmnga, Nafturdo aquatico, Pc^rofelino > Raphano liortenfi, **utraqac** Bt.T.1,
 alnlque funilibus, partim ex femincapatriaallato, partim Jponre **nafecodbus**, dictum
 voIo^quarumaliquxnofhratiLiminferiores ^liqusdignicaccrtipeiiorcsexiftunt.*

Caurio porro adliibenda, quod FlammuJx' **quaedam** ipecics in aquis circa pr^dicla
 acctaria erdcac, Laftucac perquam Jimilis, cjuoque cicgamem virorem armulans, qua
 tjCgo decepcus, frigidam hcrbsm ratus, camguftavi, tincd canca acrimonia &c fervnr lin-
 V < m invafit, ut crumpenribus per toruin os vfcis, plus quam per cres horas ardo-
 risiftiusfenrus in ore remanferir.

MandragOTK fpecies il ta kalis *Belladont* vocata, apud Indos in frequenli eft ufu con-
 tra febres continuas Sc ardentcs. Aceto vel muria conditam, fru&us quoiuc fub cinc-
 ribus coftos, pro acctariis (ani & argri apponunt. J

C A P V T XXVIII. **C**

De Ffúclu Mangojtan.

*Cedant Hefferii longe bmc, Mold aurta, fruciur,
 Ambrofia pafcit Mangoftam, ^ Ntclare, diyos.*

Hie fru&us a Garcia ab Orta lib. %, cap. 11 > nimis leviter defcriprus eft, cum
 fit inter omnesIndiaefru&islongcliipidimus. Corcicc refere plane Malum
 Granarum icu Medicum, codemque modo aftvingit, cum paulo majore
 amarorc. Inbafi/eu inferiore partveftimr circa caudam tribus vel qiumor quafi

F R V C T V S M A N C O S T A X.

fcpxatis corticibta, minutioribus, ut in Roia **videre** eft. In vertice vero corona W-
 rii:, ijuac quot ridi<\ habei, tor nudcos in apcAo A/*gtf*»> candidiflima came J £ S
 mftar **veQirai reperfc^ita** aliquando fex, aliquando oao. proradiorum iiftititnjQrH
 bitacointus occtouuiaur. Foliaporroluiiusarboris, ut &c **truncot** & raiui, mfi

tuod ipinoiinonfinr, Mali Citrei arhorem xmuhncur, &: nisi odore distinguerentur
li hujus *Alxngofltm* foliis nulUis est, procul dubioaspectum (allercnt.

C A P V T XXIX -

Manwn fritchua fnd Liyanoi fa. 7.

Amidst on adroerfus Iavaniiw £ta
Mangam quint'uj>liri fie fycclor fegmi\$e

FAbiilas Ic&ori nanaturus, an veri quippiam ignordjVOijudicarc: Ln.nii
fruc*hun nujoris jellnn.mt, quatin quicquul aiuidori litm mundo, live
pis Bczarfir, feualiiid quippiam, u: Nux de MalcJiva; plantacurquc
in regurn fipulccis. Magnitudmc est Nucis, quam Palnia Indka fert, *C'oqxf*

F a v ? r v s S A C E M A N G A M .

Lufitani, M a i a u
flondum n u c u r m e , c o n t : n u u s

videtur, matunis aailcro aicy-
vicem diffiiUc&: ai&uropitur<<
racn intus oftenJens
cinctur: seu semen Gollampini
arboris Plinio dicitur. quod nisi
tempeftive colligatur, facile à
vcruo diffipatur. Summitatibus
inyus fruclus Rex Bantamenfis
auraan poculyra
in loco Magnatibus vcl L J # v !
regrinis propinat. Dono
hi hzc Nux data est à Chirur-
go hujus civitatis, quæ ipl
non Kuttwnncndaargcp
acceperat, a RegU Bantamenfis
filio majore, in præmium resti-
cutxaJcvalctudinis. **Cæterum**
pattaifcinvicemfup^a^
prx, tamardc bafi lu
uc ne fortillimus quidem J
vellcre qucu.

C A P V T XXX.

Crocni Lidicut, Jrabibin Curcum. Offkini nofirii
Curcumx d\$.

Map fum foiiu, tumflavo Curcuma face*
Kaliiu htc Nymphu frHtcxqu^ftlutifer Indts.
Corru r r * & fi, fid cdnha Tift rcondo, *
Quam mu bu plantis ftm! h*e nattrra nrgavn>

Hæc est nobilis illa Curcuma, de qua Garcias ab Orta mentionem facit Aro-
matum lib. 1. cap. 39 sed cum exigua ejus notitia. sub finem prædicti cap. ait
putare se
periculo dicat: Nam non solum ea Mala
ii in tncdicamentii u
n, Pul. noru'. nimirum, lc:c⁰¹ is, &
1 icn>>

C V R C V M A.

isjtum in oppil-irione vnuLirum mcfaraicarurn, cum Nephriticis doloribus Calculo Raium & **Veficexfficadtce** opitulatur, tumtominismenfruapromovetjdit-
ficulterat **paricndi atifert**. Et quod in ea caput rei est, pcculiare & fpecificum reme-
 dinneftin krero, **quod mulroucsflditcrexpercus** fum. Cluncnfesquoccam pro-
 pe« ImW iiCum pi avjUK- S.iccharo condiunc.Folia lata habttthxc planta.non ablimili
tblis Kelleborialbijiiiifi quodnonr.iinlriaca: icdlxvia **Gut**. Radicmclubec qualcin
ferme(Acndana; Flore **eftpulcberrime** purpiireo. Radix poioreflavotingit,
 non feels *^ac Crocus, undo ctiam Garcias ei nomen indidii Croci Indici: Lufitanice
 / S^u c \$*ffr*»dATien.t, **tpa£** CrocutpSubterrefctrem dicas :Iavanradicem
 hanc **horbar** *' vocanr, unde ctiam cjtiiilm nominis nobile unguentmn ronhciunt.
[^] y [^] pLilvrc Sancali&aliisfloribusotiorarisoft dicendis.inmarnioreftibigunc
iiendconfittentiam»<**fio** univerfum corpus, tamviriquamt'amiiisniungunt:
 Qwdquiniivisiniblnsarpcedufa'dLimpropecrflavum colorem fir, **umcn** adverliis
[^]**Kffores febrfles**& Solis **arqores**[^]**pmmoldftiflimDi** quoque Culicummorfus.iiimum
luvamen. Frudus **hujBsCuxcunue**»**qui£0nbiuucccdunt**, t(!.uiuti(unt,ut inline
 hguravidredl, **infvt**CaftaneaiimiinLuropa. **Apetdlemca** /uumoftendunt, Piu-
 ri!mfoini.ironiduni,i>!ndcnamcoaumii) luyiiilnpiUinarnnivdtanium hadina-
 rum , .ilinK-mi. fiiiuil, &: **medicamcitti** prxftmitilVim!1.idver(usupratommemor.uos
 ni(irbos,viccmo.\tinct. Ca:tcLiim, ut firuam, radix li. ee nicrito ob(ummas ip»xftan-
 uffm-us qualitateS^nter Medicamenta deohfruentia **n»ihiprincipcmjocamob»yrc**
Videtur. i!iipernt>;ob/ervavi,Chinenres **ctiam** mrtermitatonis hac raditsun **AT**[^]
 dicis Hdtebori alb>fii: terre **fapot** qus aliqtunum **linguam** vellicat: undenon

rum est, procc/lusin.iinmill.uesin naribus exa/perarc, Sc ira Cerebrum concitire, & llernutamemum i Cctebro dicere

C A P V T X X X I .

*De 'DuriofiSus > Iaaca, (sr Cbampidaca dfdu.

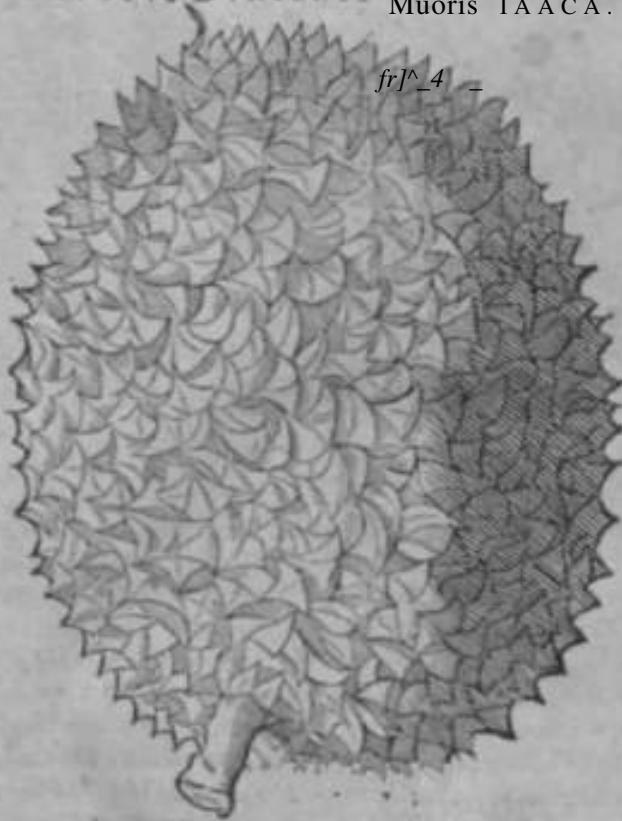
Dijfiefiu foliis, laram prA/mtil/us umbram,
FradttafutHy vindi quxque colon mtent.
Hu £ Lnur'nm join's e^o dtjio Liaca-
Nam fi, poro< jimlis frucisu, adeffe folent.

DVrtoncsfruaus A\Sh a cortjcis duride, feu spiriis, quamvis primurn g
bus fastidioli func fapons, &: odors **Allium putridum** referentis, rairicn **me-
riroix** Acr ialuberrimos stidinaas **numerari** debent, **iicut** «**sequantibus**
patchbit: **Sigpa** iis a **Quic**ant, cum non tarn ato latictas hujus fructu c.ipicti>a i in alio-

FRUCTUS DURIONIS

Muoris IAACA.

fr^4

rum. Qualitausfunreah-
dexite
ctis facile conjicreIK-c-^
nam non folum
urinas cicne, fed
diicuciunt, [um
egregic eliciunc:
nus ego inter tiictus co^s
numercm, **qui** nicdic-
mencoli, &c alimciuofi <
muldtci merencur,
qtt« parcius us
tendum cflc autumo. N
iramodicc fumpti i
marioncm hepati, i
guini **nducunc**, &* ^{ix}
themat.i in fjCic copio
etctcant. Erjjq<
ca Scabic, I
ilta, quam **Cturtp**
vocant, labores, is, hoc fru-
ctu comeso, statim tem in-
gentem in cure pr **if*w**
(endc, utafcalpe
temprarc null
queat. Inter Echinat u por-
ro» & Spinofof

referuntur hi fructus Incol is **Auf**<, &: **chamfiit*** vocati: qui cjuilcm fun
uterque oblitus protuberantii^ **fpiao&Uea**, ut Aw« rruttus tota mole &: **magma*****
(iipccac **7 7' *fchWncioribus**spinj.tdc' quo **Gatga»abQrt>li**

Afar* me vefn *** , ^ ^ ptf d i j l.thinw

Nam matz, me nimiam vesicis usque tavei

Xi satiem cupias dira robore notari,

Quem, si me comedas, pessula sevea facit.

Iacca insalubris plane est, & diuicillimz concoctione fere inc, ctos per alvum
repeijtur, ut ore assumptus est: nam caro eius circa nucleos fixa, raga l>: est, ac vix
der, aous lago ran valear ftavi
ted mr,i astar cremoris :!!JV1 <<i«h rf'.fei Ir nuclei, a se substantiam im
antem ia ih

autra *laaca* non e ramis dependet, fed miro modo e trunco Arboris prodic. Ingentes nuclei irin'a fpinarum concamcrariones conrenci carne albaveftiuncur.

FRVCTTS DVXIONIS Minoris CHAMPIDAC

>*. *<

ESc tamen illito aliqua fpecies, qium hie depitlam damus, qua: £ ramis dependet Ac Arborallam qua crdcit, vaita eft Arprxalta, fotis PJaraiii lacis, aur Q^jercinis, fed profunde laciniacis: Frudus atitemi peculiari voce *Ch^mpidaca* vocacur, *Sc* mclioris eftfpovis, falubriorilque Jiicci *cpumfaacd*. Ex corticibiis hortuu Echinacorumi'ru-*Staum* Indidncribiis combuibs lixivii loco inlavaudis lintcii, *6c* vctibus, utuntur, & new Us in Cauteriis potentialibus non femel uTirumus.

C A P V T * X X X I I

'Ifv *Herba fentiente, & pitdica, quam Luftani Ycrva Scind a) Vergonhada appellant.*

"V' *Cur taBum refugis, cur acrvos contrdns ? anne Hie Daphne Uttas, y««e Lauro forte reltcin Tketbtos radios fugias veteresque calorrs 2 Pone mctttm, tmillos Vhabi njerearis amcrs, Arfta pith an* fit is hit cuflochia pojia efl: Cynthituhtc '-vacua nec'folus regnat in attla.*

GArcus abCKta Medicus quondam Prtorcgis Goelno hanc herbani *descripfit* hb. i. Aromaqyni & Stirpium Indicanim, cap. 17. S«d quod dicat foijisPoJ^V Ji crcfccrc, jllihita ell; rum folwla habet longe miuutiora 1 Verum a c c c ^ duni

S.

C A P V T XXXII L

D. TLwtalaiwus Simbor Mangianam; Maldh yero Tando Roufa. Qmd utrumque homen Cornu Alcu a Ilkdc u n cpr/mit.

*Jit mare cormgrum efi, &cornibm aerapulpit,
Muita avtf in lava, Cornua terragerit;
Aspicias bam plantam, jimilii quam Cornibus Akiu
Apxam fcopulii, ten A nee ul/a tegit:
Atque efstngofa. tnitto radice fibdlat
^ uen quicqmd tango, fie retinerefcio.*

NAniragenitrix&rrcrunTconfervatrix, nonfelum vkletur contents fuiTe, in effiiigendis cornutisammalibus, in terra, &etiam uiniari, utppft ostendemus; verumhoc videtur ctiam smulari voluiflc in vegetativis, ftu plantis, ut in Ciccerum,& aliquibus Piforum speciebus: Sed praccipue in uen-

C O K N V A L C I S S I M B O R . D I C T A .

ta in Lava, prxfertim regno Banraincnfi, crefcir, adcoq"uc advivum foliisjim Cornu. Afcis re fert, lkut in hac figura videre c(t, utnc quidcmPj&or vcl Plaftcs jHud efficere police ; Radicc enim caret, in cujusvicemlucceditniadiqiix-
p'danyc-materia fungola, qiiiais apud Hollandos in patudibus (quas Jj>f Offttttlver-
'<jpdile Tocamus.) c fimdn aqiwnim rcribusextrahitur, undecilli ccfpires ftimniatiles fconficiLintiir, quos CltttXti indignant Batavi nollt 1. Crelecit illaprxterca, terra, noa
\onccaa : (cd vcl limpliciter Lipuli impoiica , vcl arboris cavo crunco , dcimttens lutxc inde fua tolia.

Supra hafo dc(jripta herba merino proprer fucculentiam fuam, & <juod perpetuo wear, inter Scda (\u Semper viva, numerandi venit; nam nunqiw arefi: i r, fed [+ey\ u-
ViasayquandoiuttSlcairibu^biiis^attrnprtmo Sole nov I fticedunL QuantnVd
foiioriinUibftantian^&formamactincccacft planetaiis, qualis in hiXn apud
albis: florem terre cre, i, fed cumnonvKti.ncqucadco kilcuandi e>ccaii« data fuf

^

poptet

Okala sentiva

dunt proxime ad Viciarum & Ciccris Arictini formani. Czccrum planta h^c no-
 men lortiraest, quod contaitta, in fe contraliatur, canquatr li pudore afficcrd
 flalculum proferteleganterriavum, limilem Holciilis Anagallidos inon ultra p¹
 alritudine maflurgic. Quoad qualitates ejus manirctas, cas exguttii pariim am^a,
 &rafringenre, ficcas & caliAis[^]fle confat, proximeq; Viciarum n;ftur.im ^{*,e},
 lent, -c quarumgenrc cam die afirmare aufim: nam floribus parvulx filiqu*
 cedtnki nil! quod teretes Sc eblongiores (Lint, qium Ciccrum iiliqua:. Pr jV
 cic& fupctricialiter nacuram luijusplantulx contemplami, mirum vidcrur
 refile acontadu hominis; led cum vidcam idemenamin aliis mulris phnti*
 re, miraride (ino: Naminrer exteras^vercrcft fcmcnTrifolii atctofi, li cwt^{re} ^
 tur, cxillire &c manum hominis fugerc. HocTrifoliuin cumlumma quant, tate
 fcit ad Promontorium bonx Spci, eaue Ibla herba ferme xgri a Scclct-rcb
 ciunuit; C um ncfcio quam ob caifem, aura noftris, hominibus hujus rcgi[^]Ji⁵, illa
 tarn m;uriam, non amplius dclccndanc ad littus, cum vaccis, bobus, &: evil¹¹⁵
 nalibus. Pr«crea Cucumer Alininus, iinde Ehrerium confici/bkt, ubi ^m ^ ^ tⁱ
 linteo excip¹ debet, ut decet atur, alio uin cum stre itu dililit a fe invicem. am Noli me tangere,
 nuni carpemis cⁱu,ilt NotlimMuagUL, Jc herbariftius liliquis, qu am Noli me tangere,
 in Patnavocant, su amenam r. idum; ubimaiurucrc, cft'ugunr. Itaque non est, quod
 pmernus miracul^{um} lociicculiaa ^^ plant x ^ n£ d | m ^ l u cre nimis altum pli-
 lofophemur, Kl-m act ^{acculia}, ^ quod Chriftophorusi Colb refert eventille Philo-
 ntemplatione amens red-
 natura non propenfus ad
 vrum vites, cum Horatio

T

ditus sit. Præterea
 credendum supern
 constado Epist. ad
 Nil admirari, prope res est una, Namici
 Solaque, qua possit facere & servare beatum.

fopho Milabarcnli qui p, ^ ^

C. A.

E

Imbestiarum conducereaiunr. C.xterum ex llipradi&is cffc&ibus &tis confac herbamhincefle tmpracam, prxfertim radice, qu* dcobfrucns est, prarpicue inobfruthonibusprsdiftislicnis, cujus'affc&ibus peculiars, &: formali, quaiitatcmcdetur.

C A P V T. X X . X V .

Solani India Ftvcfm Edulis, tjucm Indi Fockii Fockii yocant, Et Hyokyamtis Indica*

*Fru&tibus in Vatria Solani Narcotica a>tr eji,
India at e contra SoUmtm producit edule\
T>eftitu-unt Medicum fie Medica Mala faporem
Nuturamqut nffvam Europa tn finibtu ilia.
O quoqttefit utinam, njehimur tjutum per mare ad Fndos,
Longum tter\ Infantes Itceat deponere mores.*

Quantum ex foliis, floriftis, frucluque tlenique hujus Plantx coi(jiccre licce, ccrto certius est, hanefpccicm Solaiiicfle, nifi quod friidus lotJgt- grandiores iinr, quam Sobninoftri, urpq^qui twhirilorJ^itudiicmaiic<jtLandpexecdant, corticcque **tamLevi**, utJpcculi modo, humanam cffigicm rcmittere pofit. Foliis

S O L A N I Species F O C K I I F O C X I I dida.

uc lurfurior^u^fe qua fi lanam fupcrindo^m gerentibus. Crassitudine bla-
cni intus sunt seminibus minutis, qualia etiam in fru-
L i. ftibut

¶ Huiusmodi baccis nostri Solani inventi in rur. Fructus porro in his regionibus, non solum
 lii dulcesivcrum etiam delicatissimi Hiporis, iocoque an tur cum Vino, & Piper. Eun-
 • demque gustum obtinent quem Cinara: batis, (cu-Carduusaitilis in Patria. Comniu-
 nceftedulium apud Indos &: etiam nostrates, qualiter sunt R. ipx in nostra Patria. I-
 Boni porro fuit nucrimenti, tum diureticam vim obtinent, coque calculo *vea&i*
 &: renum atque &ibus admodum uriles: Malaii, & lavæ incola fuit hunc voca^{ic}
fecqui Focqri iterato vocabulo, quod etiam in aliis rebus faciunt, quas ex dicitur
 arque ioco conveniunt cum ca:reris Orientalibus linguis, praefertim Arabica & Hebraea
 ut ex. gr. Si propheta rei alicujus excellenciam cum emphasi exprimere volunt, non
 solum dicitur; sed etiam integras lencientias ingeminant, ut mos in Bibliis loquendi re-
 quens est. Ita loquitur Dominus, Dominus Zebaoth &c. Hoc eo Parergicc a-
 didi, quod lingua Malaica, quamvis, ut plerumque Orientales lingua*, vocabulorum
 digens, tamen ilgnificativa etiam, &: amena, meo quidem iudicio, quae nonio-
 lum per totam Indiain affiliahs: sed &: in Surate, Chormandeli &: ceteris *Aiix* oris
 in multo est ut.

Vt ad rem redeamus iuncte dicitur Ti fumus, hujus *Fgeqxi* (pecies est & alia fylvefr¹
 fed hujus tuftus, non, mjam dicitur, oblongus est &: teres; *icd* ibhasricus plane, & u-
 raturus, colore flavo, cum domesticus, fit colore vel purpureo, vel grandinis m-
 fta albo. Quae trum fylvefris hie friiulus amarus *c(P*, ideoque non nili ab Ap^{ss}
 Rhinocerotibus devoratur. Porro hujus plancae caulis (quod fere omiftranj* pla-
 ncpinolact, unde imprudens VjUon (ccusj a) Rubus, attingi non debet. Rhino-
 cerotis porro lingua, & palorum tamasperafunt, ut vepres, & fipinas cul-
 vorct,¹ ac quo quid pungentius est, eo libentius isto alimento otifur, iin
 irritata hxc beftialacvial, iblo linguæ attaflicarnem, *SC* cutem, u/que ad oila
 lingit, ut alibi in animadvertionibus Garc. ab Orta, ad vi I Caput de Ebore,
 diximus.

Quae in planfam Indi Datutam, ego Hyofcyamum Indicam appellavi, tion to
 quod narcotica & ftupratiens vi etiam utilis lit: Sed quod odore hiliorin \$£
 floris maximè refpondet. Semen in chinato cottice conclufum gemit, qui m^a
 femine distillat cum strepitu, si vel leviflime tangatur, fabaique cincreai, iugr^{is} £¹¹
 distillat j intus ostendens.

C A P V T X X X V I .

T>c Sedo arborefcente.

Rofa <-uale, is¹ VioUy qt*M ArHiats orbis ador.tt,
Nam meltus multo complentur odonlwj aux
blare hoc Sedtfero, quern dives lava rv/rentem
, Ostendit, diris pdltt conta^ta morbtis,
Ac gustit Oxalidos gratum dijfundtt acoem,
Btfemper toto >%>iridu fpeclatur in &nno
Scorptm ham plant am nee tanget Araneus unqit.lt/s, v
Anttdotum hmc Medicu adyerfmdira ^venena.

Furcx hie non in folo erdit, sed arboribus Mangiiens aut Quercus^{cu/Λ}
 in

ippecici, quam LidiKi*Hyocanc, affixa non **fecui**, ac viscus apud nos »*1^u.
 fa dictis **arboribus** non dicitur. Planta seu fructus hie est **foiis** <>»f** TM

oblengii, qualis itit Perficariari fed. craffi<vibus longe icuuccukn iunbuij
 paaic& edicimibiles, ceteris, ex quibus hbras dicitur, quo: v* j lap*»
 sunt Scmpervi iustofia, quodimccris apud nos nactur. v* ^ lipj fOOfa
 boj. n apprehendunt, Schinellmo, vel terra, heatHxa erdcunt, «fagnicudm<

i, forma &: tigura tali, quali cflmanubnum luftz feu Ian juibus V<-

Turcx c^uiccs etiamnum utuntur (nam utiis ilhtrum apud n'«ralque Eutop*
 Ctontt exolevit) : Illorem i>rofert parvulum, AapOidts non iimiletn, IcJalbul*¹ ^

S E D V M A H, D O R E S C E !

tam aromatici odoris, Cici **rmuli**, ut me invitaiui qukqiara odorarius naribus perceptfc kiara. Vnde cnamapud Mali: **os nila** i Cerebri&rNervorum prarternaruta-Jes affedusarq̄c conducere remit: Hinc quoque in Spa/rho &c Cholera, Conferva ex floribus, Sc foliis **bujus** Planuir >u" [gu]areert reraedim. Comperi quotjuc cgregios ejus cfFeduViiiDyfcncrriisihabenCfninitlilijqialirium iftringciucm, & ftoprcmplane calcem, lualis est in Acctofa pacria > led p^Jato longegratiorem: flores quoq̄c conditi non mifeus cordiales liinc,quani.Bij '.lodx.iii liorruginis. Fiudusmedium **digitum** longi, *thaTcmaccilapioib&^ltuo*, &pcr medium tr.infr«run diU'cfti/emeru oftendunt jllilo majus quamMiliu, ltiJcm**mugilagaujfimi**, quod deailatiin fitumeft u: ferra/arccm repr.T(i:ntcc, quacu'or (bis vallis & **propOgmclis** exornntam. Quali-tiM*H.mn]ni **nanifctc ex** Jipore clicere pofluntis,ha;c PJanratrigida c(t & itccaVvir-w/r%—JcuIcs,putredini,S;omni:6rruprionirdiftit,uride nicrito inter Violentoz **Mi** didos morbos, pro Alexipharniaco apud incoias in ufuct. Pum Jixc feri-^sf, rculic millii ibnc^quidaiuMar.iiLiSjqumcdiciu in inter fios excrebatnln-in-fdiciEcr, nihihequeconduccre ad venemu vulncraa pugionilms, &:lant\ *ay lavani* eiicui inflia. SoJent ctenim I.w.mt, innrulium longc *crudelitimi, teia tva tin etc* cruorcaijufdam Laccravvenchoflim:r, quama (ono *quem edic,f.«»* vovmus, ur alibi djecmus. *Hinc conjicere licet, eandem herbam etiam ad ictus venenatorum ni-maliunvunilem etc*

D. ZhQ Miffmo, & Saluberrimo oJsomate C^a*^momO Major! & Adinoy.

INter alias herbas, & Aronnta, qua; ferrilis Infuja Uva profert-, merito inter i-
ccUenriflim.iCarJamomuincftiumcraiklum : Pl.intahxc caulcm habet Arundi-
nismodointernodiis a fcinvicem diftindam, & certe folia njn ahimili.1 Arundi-
foliis, &:eodem qitoque modo catcrvatim crefcit, primumque inruenci, ^x dii-

C A K ' D A M * O M Y M M I » N V S .

ferentia inter duas has fit irpes videbimr, nifi quod Cardomomura vix ultra due ^ a < *
iiimmum < w e s p e d e s i n a l : i t u d i n e m a f l u r g i t i f o l i a q u o q u e c o n t r i t a i u a v i f l i m u n * o d
r e m a f e **raddunc** Dum florentem cam primum confpoi, animadverti r^{1,1} ^
Garciarab Orrain defcriptione errorem ^ lib: i, cap. 14, quiait Cardamomu ^ m m k
Iccus.acFabaSjScVicias. i. c. i, &: eodem modo crefcere, p e n d e n r i b u s f l q .
rum i f i t a r, i n l u m n t a t i h u s **Planac** 1 quod longe Tccus fe hab<:r.

¹ Ideoque ego, **qtu** planram lianc mUlics coniemplacuj fum, primus cam ad vi
deJincatam exhibeo. Circa radices igitur primum mittit Ipicam, quihs in Sp^{ic} . . ij
di conipeirur, vcnim longe crafltopati, cu(us calydbus lirr.rnafcunmr flor«, palt)
potnu mperiphery ouaraalbi U, calycercro fttvum colorem nl-endunr, fun^{e*}
adj ^ ^ **MttaorilflsMaliaurci. Flofculisbis** dccijentibus
dun ^ **ema** tru_{Kran}, Cardamo ^ wntyicnt.qtude, n officin
• Kloronni flavofcininainnn concluda.qSxarilca« & tradafemporis ex pu
um.que min exficcato Cardomomo coloron vtJcmus, cont^lwnt, codem **ffiP***

io, quo lector crfigicm, ob ocuios libi ponere potest; Gerite si cgregias hujus pratftaiv
 rillimi Aromacis quaJeiccs enumerarequis velit, vix hora (patio irtas cloppi porcir:
 Namcalorem liabctblandum, &: Nature nostrJC -uniciilimum > nulluui empyreuma
 in vifceribus noilris rdinquenS i idcoque eriam lolum abfque alio cibo mafticari, Sc
 comedipoteft, i'ccus, ac Piper,Zinziber, Caryophylli, & rdiqiu calidiora Aronu-
 ta, qua: iunmofuo calore, vix nili admix:is aliis cduliis dcylutiri poUuut, & nimis lar-
 ge uitirparaphlogoJIn in i;mgmne,&:rebresfepccoiiiiLiasxcitanr;VrLnasporrocom-
 mode ciec, nicnrttna tcmiiiarum blanac movet,anhclitum conimendar, rum obfru-
 ftionibus Hcpacis, Licnis, & prafrci'm l^lcntcrii, admiraculumufque, comlucit,
 cciamiiijurculisgallmarum > carnis loedina:, & vitulorum.

Ex hae Cardamomi defqiiprionefacile deprchendimr Plinii error, qui 1.11, Natur.
 Hit), cap. 13, Cardamomum air nomine &: fruticc llmilcisi die Amomidi, quod faliiill-
 mumttt. cum Amqmis^icpoftdoccbimus. feruUccaficherba^radicrefcfc radicem
 Spica IndiCif, proqim imperiris ctiam obrudi po/rccArquhoc loco en\quodglorier,
 'tec primum ell'c, qui nobihflmum CardamomiPUntam exaile dcicripfi: Cum ctiam
 Garciascap. *Sclib- lupr&d. ii cinwm auribw famam* Cardaraomi pcrcepiile alfin&c.
 Incibis porro cpndicndis, pixicrrim carnibus, &c pifcibus clixis, apilU Malaiosin
 lumoufii est, & certe fragrantem gullum iis addic, concoclioniqcadjU'vanda: fum-
 me conducir.

C A J I D A M O M V M M A I V S .

C Cardamomum majus copiose crefcit in filvis Teynis, flor. Hyacintlunibdo, L.
 cukto. DUTert a uiijbri Ciirdanionu (pccic, fupradd"cripta, plunmis modis; ptimo,

Ego, qui planram millicis vidi, campauiolucLilentius vobis ob oculos ponam, iirconatus vin diligenti Huni iimul, *Scdo&iSkaiia* re herbaria adjuvem: Itaque verum est, quod ominet iir plantain aquacicam esse; nam Nymphara est, in omnibus nostrati, tarn in lads quam rotundis foliis, caide, Scradicc plane conveniens: Florc vero à patria Nymphaea differt, qui in Hollandia vel albus, vel flavus est, hie aiucm pulclirc purpurtus, odore gracil Timonullo modo nostrati cedens- Fruchi quoque, & calyce longo a patria Nymphara distat, qui in fupcrfirich planus confpicitur, tanquam ii pet medium culro *Stt&dias* cflct; verrucas parvas in orbem distmctas niper ostendens *tit-citertii* inta N°, quæ paularimgiandefccnKSj calycem fibi unaquarque crKngit, donec macurdens Nucem Avclianam dcinpto puraminCj rum forma, turn nucleo valde refciunt; (aporem qioqxie qusnon malez-mulatur, qui tamen fatuusuliquo modo i Scaoueus est) naturam rcdolGnscelmenri, in quo crefcit.

Quantum ad vires atcinet, in tercio gradu frigidis, de iis hie conticco, cum in his patria; NymphsKE firailis fitj idcoque decocto hujus plants, *a.* Malaiis edofli, ucinurin calidis morbis, febribus ardentibus, Phrcnicidc, Cholera, & in mortifera Dyfentcria.

Nymphsx porro *Aix* ipecies hie etiam circyipas fluminuni, & in ftagiiis crefcunt abunde, usque ad Lentem aquaticum, geatum Anatibus (quos Chinenics in copia alunt) pabulum.

Pocamogciton quoque feljciter pro venit, turn Plantago aquatica, quam frigidam die nullis mortalium milii facile periuafcrit: nam dum expericndi gratia (tit Botanicis mos est) hujus planra folia paukimmaficarem, tantam acrimoniã in ore inbnfi, quam nequidem Ranunculi aquatici ca Ipecies dare potest, quam Flammulam apud nosj vei herbarix periti ab ardore vocant. ka ut meminim nos, non frustra aliquando in Patria decjus qualitacibus disputafiemam *Sc* folia hujus Planraginis etiam apud nos mafticata aliquam acrimoniã in ore relinquunt, verum transtoriani tantum, & moroento dutantem; ha:c vero Indica palatum. & giittur excoriat. Quodfi adhuc incredulus quis rei Botanical studiosus, de hoc dubius haeret, huc veniat velim, cibonaiidepromitco, hac planta deguftata omnem ferupulum ex animo rejictr.

C A P V T XXXIX.

7)c *Vcfonka lay&ia, ubi & qaadm parergice traclantur defanuliaripotti Aracco.*

CReithax herbacopiofcinpratis, & fylvis Iavanenfibis, florea IbOjMalaii, & Iava Incolxtam *Osthat Aiatta*, vocant, quod medicamentum pro oculis denotat, quia illi fitticum ex prefluni adlppicudmcm, & c Oplidialmiam octilorum fldhibet, non (ecus ac nostri Jltcco vel aqua de stillata Vcronix ad affcdus oculorum uaintur. Porro hie fiiccus, *Sc* tocius licrbx decoctum in aifctibus thoracis comm< Aidacur, ut *Cunt Afthnu*, Phthifis, & reliqui morbi Pulmonum, qui cum tuflihomines molestant. Tum propter vim diureticã Incolasea utuntur in affclibus l-Miim ficvefica; turn in Gonorrhocis e conc'ubitu Venereo concntis. Itaque ut fa;pc/iircir ofcitantiam nostrae gentis, qux hos populos Barbaros 2ppcllar< ion* verc-ur i* qagnion flum in licrbis cognolccndis, fed in omni ceconomica adminiftratione iintros longo intervallo poll: Icrelinquant. Utuntur porro Incola: fblis hujus conrriris ad ulcerapedum & tibiaium; nam qualitaris est cgregie exficantis, atque ulccra, ut *Tupra dixi*, propter climacis humidam confitutionem, admodum difficilia liinc curatu. Imo propter intempetainam milkuim, Scnauticorum ibciorum in potando *Aracco* (cu vino adufto Iudico, haec ulcera cacotithi. i. & mali mods, & ixoe infnabilia efficiuntur.

Ut craofit brie* liquid *dc Jracc* <?, i'cu vino adufto Indico, dicamus; fcicndum est Chinenfes, gentem t' tuis Orbisavarillimain, & lubrililnmam, hoc pocus genus, ut*5 p5rcant, adikerart Holodiuriis, in mari nuchia<tibus, admixtis, uc fie d u r i o l u m Pulmonibus r.rdorem fblicac|JC,-& liinc ft, ui m. leri nautici & m. lites i< Plithifc^ Maraiinos, fengtiuus *ip^im* iicidanc, & c, port diurnam cmaciationem, mifcrime

niui. «i₁₀»: Nam hare Holorhurja, ut &cxrera recrementi mar!*, inter qu*
 titus pifris, Stellzourinz, &.ilia,um exurentis funr calor, ut tblo attaftu in
 ficis cscitent, non fine iunmo dolorc. Huius genais (unt nontancunt Lt'p^{uS} m^{ir} A
 nus, CcdSteilzmarinx, fie Afterircs, turn NautJus pifcis, enjua dcJcnptionenM^{ir}
 dibinm?, qui tiin nrdenris eft ciloris, ut dum c Patria in Indiam navigirem*
 fulasCanarns ,manvehementer aancjuillo, initapham cum aliis defrender^{ol}
 fcandi gratia, Sc, extrado recti, cuminclulusefictunus ex lukc N.>urilis,q<< «¹¹ ^ ^
 • imprudens & inicius contraflo , torn vehemem calor manium mcam inv-ii-; , ^jj
 fienfolcc.qtiia Draconepifcc, qucm pUtmTIOtl noitrarcs vocant, yua&i " ^ ^ n
 nifi admoco AUio in aqua marina maecrato, nulu iubvcniflem, eette proptci co
 febrem inCtitriflem,

C A P V T X L

XX *Itymo lfrdfilien/t, Lada Chili u* *uato, quod*
J0n.lt Tipcr [hiknfe t? dc tjus ujh h&cntt*
nob/4 incognito.

Q Vamvis plants hxc Tub nomine Ricini American], jam crurfi aj
 liortis (cri, &rcoli incepertettunenqattcjosuiaf nonnili^tu¹ nlt<rr l¹ ^,
 ca medicamenta cognirurert, ego"hon pomi, quin offendercm^{ilfnilur<} \joi
 fitanis, & Indis condimentum j&cduiumcfrcaddboiAflbi.i¹ -!>»' " hdC ^
 Sumunt

L A D A C I I I I.

Sumunt pom* *feufro&fc* illius **Mandragorz**, qn. m*loli Mdmfm** vocant, Neocrid

bro colore; d. iandunr **frufta** hos cum hoc **Rperc Chilenfi in tntidfimas pamcalas caique** crudas, olco & accto **pcrfundum cumpauco** (ale, o KJUC pro **tupcdiii** utuntur Hocmodofrip. liilnn.un, & n.uxoricjm Mindogora: **quilitatan caliciffimoaliofru.** chi temperances, nc kiguspriorislbhitncomdi iiatmalem calorem iiiiFocct & extinguac. Confhc aticcm Piper iftud **Ouicnfc**, Caplia **fpacra effe, at beat** notat do' & W& Cluius in annoracionibus fupra N_{1C}. **MoardcBi** Medicum SiviUenfon fol. j8j,

Incola|praccra (quod-fc **i quibufdam** noftr:itibus fit) iftud Chilioquoque afliduo ore feriuu masticando: .ft^go id conans aiiimi **gratia tmitari**, tam **cwreai** hoc invr m, utmAnonvidcreturopera:prcrjum ^Lc/ccre **dmwi, qui**, prxcerqu^{am qu^oa} turn **donHlxoniuncTus lit, ctrimnihi** rmnlmr,m, .u«^, .-\._L.n- ^, l^uu^a

pituitam, & cruditatem tani
 pro **per aW>ricJjan. effas cau& h^c** regum; **admodmn & t o i ? * 1 *** que
 jPomittfchpra Ricini Invicisolewinudoribus: namf
 £8£? **PKIHIITV &**
 , ju m tamen u us, & facultatis, quam superiores,

ANNOTATIO. Improperie admodum nomen Ricini huic plantæ inditum esse mihi videtur cum neque forma, neque figura externa, ullisve qualitatibus intus cum Ricinis Americanis conveniat: sed vera Piperis sive Capfici Brasiliensis species appareat. Nisi forte, (ut saepe contingit, circa exotica imprimis,) varia nomina huic, nunc illi plantæ approprientur.

De Tckpbb hdico,

Telephii Teu Sempervi'i ca fpecics, & quam Belgæ *Demel Sleutelen* vocant, hic in
hornscTefciccuulcpauh eluiore, quampaasum, foliis ctiam aliquantum in
figure variajtitibus. Incolx Malaiid a fermaMcuftBelrec vocant»tj« *mod Anatic*
 ro{lrum%ni£cir: nam jnvr/umAma'sj;ortru/n *admodum bene tefere,* *prafertim*

TELEPHII SPECIES.

iftorum, qui incifuras ad lanu roftri habent,utin hacfigwra videre eft ^"M*
 rcrhaccephinu,quxadexterasqualitates frigida ^iicca **eft***idco Incolx UULU^
 conthta ad iporum fcabiem &: cetera bihufJ ulculcula in tfute, qux **hie** nunquan^
 funr. TumadEryiipclauunliquoquecft cumaccto contuf3. Malaicxni¹^
 quoquctitunturpro topico fupcrbrrrnapucronim.ubifuturxnoiKltim coal¹.
 rcfci'fiites,idadroburecrebn faccte,&ut id topicum mctius appJitent. ¹¹vacula
 capillos infHntium abradunt. Cxterura mirari lubic Incolarum horum ¹¹vacula
 qui veccrum Arabum, Avicennx 6c tdi quorum **infer**, a forma herbis ju¹¹ua
 externa: mm in herbis diti gendis &: noxiis ab i¹¹noxis se arandis, Gufaratti & q¹¹
 abotJ ¹¹del hue veiuunt, adconcccHunt.utnequidcmop¹¹mo ¹¹vacula
 d .R.'tio eft, quod lix 6COiesca-ani Pyth.igotxlcduuntur ut iit ¹¹vacula
 quod.ijjmalenur:ntcpa:atumfiut,ulhomotlqconicdenniedvegctativis »irP'
 Iwrbis untummodo vefcuntur; qu-jrc ctutua crebra exprriciuu edo^i adi¹¹S
 her>.ii ciules ab herbismedicinalibus, vcl cu.imvencnofo, liiftinguexit, Jmo ¹¹vacula
 tUjtpucri (cprennes & infra.

CAPUT XLII.

DefmBtt Billing-bing *t*idigenis vocato.

Styptic/a e dms acor ctfi dtntbas h&fit

Billing-bing guftttw hunc jruHus abircfarit.

Nottfecus, ac matrntts dolor arcetfpe minor em,

Hic acor ha aesdti fritSibjis crwtur.

CRecit arlior quardiinafoliis Ciccris arietni quoad figuram: fed grandioribns, addo /apore prardicis. Fruifcus porro campndentts ex ramis, quam ex rruncoco ip(b arboris prodcuntes, magnitudine liuit ficforma Cucunicrum, primum ^doldcenmm > quos *Agurcai* Lufitani vocant; qui certe pfopter qxiremam Juain acufi*

BILLING - U J N G .

%

tatem, ipfcacorvocarimerciuur, & quod magisin iismtrefr, fi cuujcners ,abacidu aliejuo Irudu guftaco obftupcicinc, lu<, fiudibus taniumdeeuftari. Itarimacorifl:c cvanfctet, credo, cademraoone, qua in quibufdam alfdibus^ mixtis prarrer nnturom major dolor minorcm obfeuriorem reddic. *BtlUtigbing* \ic (rnStas Maiiais dicitur, ^l nos ex cjus (iicco exprcilo (nam fuccultntm adniodum eft) Syriipum confici-ttws, advcriui Jicpatis intcinpericrii calidam^ Sc Plilogofin i" Anguine veins £\ tcriis ce*ircnco;tuni co urmiur etiam aim Oryzxon decorticatx dcco<ao,qi^od PA. Vacamus,cgrcgiojuviune(itomfcbribus aidcutibu\$, &; continuis, turnCti iIJand

M

optiinc

i

CAPUT XLIV.

*De Fabiij (T Legkmimbin in arbonbm mfcntibiti) C
primwnk 'arborisfabiferj Jhre₃ fit Boa Tiinkring
Hicks la^ofuis*

Flos, quem depi&um victetis, in prsalu arbore crefdt, cujus truncus mulds, Sc acutis /pints obfitus est, folio plane, quali Tilia in nofra P.irria. Aper- tus tarn cgregie rubet est, ut c longinquo niliil gratius oculis objcipr>fl"e putem, cuimagna copia filicjua: fuccedunt, in quibus rubraj Fabs iddem naTcuotur, quibus

ARBOK PABIFERA I, BOA-TSINKRINC difta.'

Turdii vide vefcuntur, nonfccus^icuiPatria nofrabaccis Orru lubris, laqueo indi- tis capiuntur.'

Phtrimx fiht arbores, quae varia Piforum genera, & Legutnina fcrunt j more pla- JIC nofrisincognito, win miraculumcflct, Fabasc ligiio nalu. Sap*ris tanvboni iime ut nofraLcgiittiina, quardam, mclioris: attamen (unt Pifa, Lcgumina, & Lupiini, q»x con (ecus, ac noffatia in farmends nafcuntur, & bacillos appofitos fcandunr. Fjbarp quas To«-ficas nos vocamus, pUires fp«cics hie nafcuntur, qm fapore nuflo mo- do aliis cedunt. ^.

M x

Ciicruna

optiinc conferre Cholcrx quoque impetum fiflit. Hinc faciie quis colligat, qualitate die c frigida verfus iiccam, quodafringens cjus guftus eciaim indicat.

C A P V T XLIII.

1

De'Qpero Indico.

Herba tuecin fumma quanticare circa flucnta lava: crefcit, radices ejus bilbow fiint, non fccus, ac Chamarbalanus, feu glans ccrreftris, qui in Zeelandia in agri^s foditure terra: Odoris fiint plane aromatici, & Caryophyllos referentis. Vnde carum decofla per aliquot dies fumpta, nervorum irigidis attecibus fumme

C Y P E R V S I N D I C V S .

cum, imprimis mulrum adferunt Icvaminis in tremoris, feu Paralyfeosiftog quod *Benben* aliquoties Indis vocari diximus. Indx Mulieres **bane** planum na dis menlruisndhibenr, nam diuretica admodum est. Ideo hydropticis quoque nit, & propterea habemus in Nofocomio temper radices Cyperi **ttficatas** ad caimlle frequemiflimus lit, & decocto Chinz, atque hoc Cypero ttheiter Ex lic radlec porro conficimus arte Chymica fal, apprimc uule cor/umendJ fceritiis m ulceribus, prxfertim pedum, & tiliarum: nam prxter-qu:im quou fumat, etiam os i cane defendit, & loca inania carnf repler, eiqnc cica **rupf^ndudc**. Idem & c Cyperus in Patria prxfat, in cinerem redactus, 8ⁱⁿ i^{ibusttis} calcium, qux Pernioncs^{it} ocirar) i<)] ciit, qux quehyenicprx Ifr^{tl} (ales infcianc. Cypenis porro inter Graminis fpecics reponi debet: idcoque* <1 us alibi latius diximus, hic fupervacuo Uborc iupericdebinlus.

CarcerumquoadviresLcgurainum,ca cdhftat veruficcumplcracji* vergrrc, ic
flacnlentacffc, torminaquein ventre&inteftiniscicrc: diuretica ramcn fane omnja*
& hydorrca ; undc ca inter medicamema alimciufareponamus, &: non nifi aliquo-
tiesiisvefcamur.

Inter *cos* quoque familiares!unt,PhafcolircuFabxpurgaiices, Piforum noftronup
forma, fed folio Trifolii, vcl McJ iloti 5 verum crafliorL Ru um Fabaruni jus hydro-
picorum aquas pocencer per fupcr tora &c inferiors educit.

PHASEOIVS'II INBICVS RVBBKJ qui
A B R v s *fxpfp.* Alpiio dicitur.

RAMNjay AT i o. Cum Aiuornofter folamico^mhujusplantxrinc &\$**
fcriptione exliibucnt i Cumqucadcin arque in Brafiha luxurict ac in India Oric¹
vcl jtpjito; paucis defc&um hunt fiipplebo, caque traditurus qux rrntiinnotucf
Quod vero qu figuram &c tefcriptionem in opere mco neglexcrpn, non fit I,
qihiquam nurcrur \ quoniam ea rinruni artigi,qua: majoris (unt ctficacix in **L
na: t.oc vero,ret>iitt j_n_pu_tU_an,m cultum, quam corporis alinicum vcl ru?
mentum ccdati Cotaiiorum cn tm uniones ,quas collogcftarcfolait, o:rubri*/
conficiuntur , necmuniunqiumin BraiHuhxc ficut extra Lcgurnuu ^C^Z
indigrms, ctumGprhc clixa.accept, fbifle, quod ca pravi nummenti, *Be &fc^{iu}**
conico'tionis
etiamfi fateat
Silveftr's & volubilis hxc planta femper
iocue de us testatum religioni Prosper Alpinus

read farneAto. Cui, ramialrernarim oppofiti, uti & folia ad cundem modum xqiu-
 liz, paria in quolibetramulo, circiter digitum longa, figiira Bim, vcl Scsban Alpini
 potius foliis familia, (pjiidenris, finepetiolis, ramulisornare innirenria confpiciim-
 tLir:movcnmrque uc nonnullx alia: herbx adSolcm, Jcfc claudcnccs acapericnCM
 adejus ortum vcl occafum; quafi co converccrenrur, quo humor radiancc Sole provo-
 catur. Ex parvis floribus Cljquo: proveniinc omni aiini ccniporc, quffiraarurc fad«
 dchifcunt, uflde Tex, ft:pcem,vcl o£toiemina apparentPifi fere magnitudinis,fed paulo
 ovalisfigurac,duraj{pJendencia,la:tococcineocoloicdecora, excepta caparte,qua
 folliculo 2nnectuntur, ubi macula nigraloco liili egregieplendcc. • *

P H A S E O I V S III Q ^ V A D S . A N G V I T 5 .

Eft Pbacos, & doEll quadrata Legumsna Vlini.

Mlrum hoc Lcguminis genus foliorunimagnitudine, <Stfnicl:uiiii inluetafi
 ^exrerisprxcmincr, licctercfcndimodo \$f-qualicatci>kteniPilis >limil?nt
 cnim inEjratoris/aporis ilinc flfchis, quamPifa ilia inPamaapudnos, qux Sncmcm-
 branaLCuillo cortice (nofrates |>Ciim fon&Ct ^fljllcil vocant) appofitos baciJlos
 'laancncolis fu#ramis, feaadnat. Ex unocodeinque caule tria folia fibi conjuntaa
 cmrgont, atque ex codcm quali ccntro pediculus provcnit; *ex quo* PJu/eoJm tjua-
 Jrangulans dependet, Pifis rotundis replccus, qui ubi macutucne, dchilcit, & c fir
 edulis. " _ i

Si Dc c,orum nartira & guftu nihil ulccrius addam utpote qua: rdiqua id g<nus Legu-
 mina xmulantur ,ut fuprainomii.

PHASEOLVS IKDICVS, IV qui
SECAMONE' Almo didus..

ANNO TATIO. Qiumfarpeimcrff^Mveniant, *Aegypti & lavz Plantz, ex*
hoc quoque Phafeolo liqet, qui mhil plane differt, ab eo quem P. Alpinus m
tis[^]Egyptiacurradidit; quamv^h ille,uc& Autornofter, nirul fere de cjus 4
cahbus ipcciricc cgerinr ; UU enim tanquam novam&: *idhuc* minus ufcitati,
cxJiiber, *Sc* cii/pucac,aiiquam{pccicm redigendafit, \$£. Apocyno Cltifi" i ^ g⁰¹,
non male comparer. Nofter vtro auctor qualitate huju* Phifeoli, comnuincs ^
exterii Leguminibus 6c plancis fabifivis/ub hoc capit^comprchenlis.ftatuit: 4^U
rcmeo Ieftoremremirtit. 9 u < &&'

Plant a hzc exotica ffontcin Glvisnafciur,alrcque Tali ens, arbores vei ^ac^u S^u
dit, foliis longis, duns, acuminate. Flores fert albicanics (lcHarc% *tc* qua^u ucif-
ve fimul copulaios, exquibus nafcumur filiquxlongat, lanuginolr, *cralliz Rhododeca-*
dn ftjqujs ijmiles, led longiorcs , Icfninibuiparvis refer ex.

Tcftaair Pr. Alpmu^cxhat [ilantainanarciuaccumfliivum , urciitem > quem fcca-
tumjtyptii valenter tenucs humores purgare aiunc. Vude nou(nil' Scammonti
Ijpedbn clic amimanr, quam \$fc<«#!.«'appcmnt;cujus tamer. Jiulliun in medicina uſum
(c nowilTc dicir.

L V R I W V S F L O I L E F L A V O .

Lupinum hoc genus, *Ci* vel ex sapore fastidioso, & amaro, judicare velis, cLupino-
A rum est specic. Flores iert flavos, quibus filiquz succedunt, Piforum noilrorum fi-
liquis iimilcs. Decoftum eorum alvum raovct, & c urinas, ideoque magis inter medi-
camenta, quani alimenta Jocanda veniunt; agreftes Jiinc, & in hortis, quod feiam,
non columnr. R. amunculi ex ip(bcaulcfatis longi & rrcflaextcnfic mergunc, qui dc-
finunc in qiiinque vel fex tolia oblonga tenuia. Flores aucem & Gliqux ctiani cau-
cum tenui pediculo adnafcuntur.

C A P V T X L V .

*Ttequibmdam In&kuflonhm, eommquegrato odore & ufit
apud Incolaj.*

IAvani, T^s*Hpmne5 indi, qui Mahumetis faamfcquunrur, florum bonorum oc-
rumliitir aranriffimi, ueninc jiroverbium enatum lit, *udxos* rem dijpndrre in
facrificiis, Chrjftianos'inepulii, Mahumctaiiosin otlonbus- Itaque fuaJcrimHol-
landisnoftris, qui canrifaciuntflorutn varioscoloresj&odores, uc fxcpcinrcgra pa*
crimoniain cos abrumjnt, hue venianr, fj^molumcutumc floribusfuis deferent,
nam higens in lava est bene odoratomm, & coloratorum floruracopia, ita ut *d* parri-
culatuu dc linguli* jgrcrtsvclim, dur^fc atramentum n^hi prius, dc&ianc, quam Na.

TLOS INDICVS CIAMPACCA di&us.

turas coram explicem. Itaque fitecHores, &: magis odore prxfantes enu^a o|
 Inter odoracos igitur, facile principem locum obtinec Floi **tile, qaan** ch*m9#t* " " |
 gicant, qui crefeir in arbonbus nouabfimilibus Perficac Mali, ibliis codeno ni^o ^
 oblongis, & in c\jpidem pyramiiliiter definentibus. Colorc flores (tint ^" P''^0, Vj,
 diori Sc aurco, qualis eft in Malis AurcwHsfpinici-i. Formafunc, ^jvilt apudⁿ o*
 res Coichid, vcl ctiam Croci Anglici. Porrn odoris jucundi, 6c Rolam nu*
 cum Viola aemulantii. Vrde ctiam ferminar Indicar iis in nobili fuo unguento \$&
 fupradicloutuiutir, ut corpus a capite ad calcem coinungaut. Capillos quoqu[^]
 me iemper incertextoshabent hiice &c aliisbeneolentibus floiibus, ut manris fu[>]
 put ins nmanribtis, gratioresoccucrant.

Nalciincur prxterca in arbufcuijs.nivis jnflaralbentes flofculi, qui *TultM[^]i*
 Garcia.abOrtavocantiu-,tam gratiodoris, ut Violar ipfis cedant Jongo int^{crv} "o.
 Exhisaquxdefillaticix cordiales conficiuncur pro Lipothymiis, (qua: frf^u
 & periculofxliicin. Cholcris cveniunr,) prafbntiores certe,quam aqua
 vdBuglofla: poflinr cflc. Ad Epithnnata porro in contihuis febribus, &: d<
 Capitis biljois accommodatifllmi *ihnt Ux* aqux i unde natura horumflorum, &: ctm-
 pcrαιο vtrfus frigus vergens facile conjicitur.

C A P V T X L V I.

T>e ^0/4 'BaUftico - Indica inodora Jcti Malva
frutescente,

FiRutex quidam liortorum fepibus comexendis plancany, Lum^u wntofa, &
 obt^l Magisramis, & quibus conbes confiduntur. **Foluh** abrt pytum d^u ^
 cumferentia detjtara, florem Ictt rubicim dum plane, ^ualiscJi R^{ix} IIII^l ^
 iu apudaos. Sunt &:frncic« cjufdem^ecici, qui carnei coloris flores g^{crunt} ^ u flj)
 Belt,* itjflKrtUMrtliKMninanrttotaiporrofrutexiiodoiuicft, t^uo^v ihlf 1, 4ji-
 & puJchre rioiumiuh-ocolorc, **alpedxKnddedata** in crniflimum. **Maft** <M>*
 niuxuiuafe cm<ut, quapropternubn aijtjiundodawgrjndi-
 calceis intervit. Ex
 fapore

ROSA INODORA REGNERIA

ROSA INODORA PALLIDA II

6 pore tamen affingenti, constat frigidioris esse naturarum, & in febribus continuis nequa-
 dmodum utilis in Dyfenteria propter astringentem vim contenditur, sed cum
 notiora, & meliora adhuc affectum medicamentano insupplantant, non est quod ad
 minus utilia curamus. Ego huius fructus libens Malva si urcilencis nomen imide-
 rim. Cum flos ipsi Malva arborea floribus fit abfimis, prorsum quantum ad pedi-
 culum prominentem e floribus calyce, ut hinc dicitur videri est, —•>

Secunda Rosa Batavico-Indica in odore apparet, quia eolire tantum, differt a prioribus, quod illa a rubra, haec vero carnea fit colore, peculiariter quod de ipse a nuptiis scribamus, non habemus.

C A P I T U L U M X L V I,

Appendix. Moly, vulgo Lilium Iulicum. . .

PRO miris Bivariorum Iurum nomen AMMCI Fieropkos multum est. Belgii in Indus pilcherrimum huiusmodi innumera, quibus (ancillulae & colones regimtia laurum reddunt, M proinde apud thetignas, perpenios florem & odorem admirantur, ut pretio habent. Si ulli florum indicorum comparandus erret

Molymontano latifolio, flore flavo. Clitifiifamilisexiilit. Caule unico, enocli, fir*¹⁰
 fed rcnui, ad alrirudincm nostracis Lili exliirgit. Cui infra triaquacuorvc toll*^{oTM}
 furtr&a, fupina pane carirtata &: comorta adnafcunrur. Sumiao-snitemfeJup^{01^}
 jncmbranacco folliculo i bifariam divilb, quindcciniautplures flores unciali^{11' ? ^}
 longtorjbus pedauijs, {cnis folus, Itcllx in modutn cpanfis, emcrgunr, q^{ul} li^{MEAV} j
 cleq. ifter) iintai coroiun impchaJcm reprzfenunt. Idcoque non inoignam p
 pbmam hanc ad viviunin logins depkhmpo corollario anneflerc, her^{T. > ^ ^} bi^{MEAV} cyus
 ulus&: digiuui a nybis adbut defidercmr.

C A P V T X L V I I I .

T>e Ligujbv Itubco, c> Alcinncfrutkc.

Chriltophorus a Cofta, hiAoriarum libro, de aronutis, &r plantis ^{Indicis, Ca 87.}
 vehementer Uodat hanc platitam: Quod adco vemm ell, ut mhil pr ^{effantius}
 inveuin ificcrapofl'ct, tovendis incnibrii corunj, qm a inoUrtitlw^{m1} 1' ^ ^
 fcos fpccic, *Btrkerii AxSti*, arfcili fiintide qua cum latius in Mahod. »J^{CLcn} ^jjoO
 nnn, ft (juodhic rcccim. Planca cadem eft, qujm Profpcj Alpinu^ Ilia, «^L ^
 pins, hiftoru tipjfhurum Indicun^p>inai:&ccrtc flos, folia, A'anner-
 guftmin referunt odoratius taxnen Ipirant folia qinddani, t]U.unnoib¹
 ftun: flos que ^{ut.}, quamvistorraaconvenut .culore vJtui .lumin 'Jtt^{11^111}
 lubcyanci ^{eft.} un ui Uguitro pauio, niirclucjndidiot i V.ccuua tanicuu¹ ^
 nigro

LICVSTJII SPECIES I

LICVSTRI SPECIES II,
ALCANNA di&a.

nigro sunt colore, Nobilissimus est frutex per omnem Indiam Jongev it nitib us excedens Chainzmelum, & Melilocum, quum infomentis discussibilia sua vi **paralyfi-**net, folia masticata aliquam linguam ve Uicisne, Imcramen infigniacriuioma.

Alcanna; frt Kex. qucm flrau Lliic appingi curavi, **hate** congener est, **nifi** qiod fir foliolo m mutio n bu s, quara Ligustrum Ijudicii m, quod Malaii *Laqwdi* vocant Cias ab Orta *Tiesrgundo*, &: *Xifgindo* ;ippclhr.

Alcanna: porro foliaper cocani Ind.am in usu (ynt dngendis dentibus, labnt v T ^ guibus pnfemm, rubro colore pulcrum inter Mauros exiliinanir q110 u dofaciunt; folk in Ijpidc marmoreo pi/billo conta^a maccrantii/icm

• pauci edcc&iic Eubnim n.icitur |ioc pigmentum, quo & caudas e TM m (uT rcm Turce, & Peria, eleganter tingunt, non secus, ac si videas equos istos in Zelandia partibus, ubi Rubia tinctorum nascitur, qui quia Molas illas circumactiles trahunt, quibus radices dicitur Rubia, in fornacibus exsiccate, colore picti conspiciuntur. teruntur in puivrem, tot i rubro

Denique ut concludam, hi duo frutices in tanto sunt honore apud mulieres Malai- cas, ut sacrilegus habeatur, qui malum de his protulerit verbum, & semper in lotionibus, quibus utuntur in puerperis, omnibus denique vulvæ morbis, ditiores, hæ plantæ adesse debent. Quin & senectutem arceret dicunt, & (si audent) mortem ipsam. Certe virtutes ejus egregias ego nunquam satis laudare desinat, cum foliis hujus nobi-

liffimi fmiticis, fecundum Deum, faniratem **tacsm** reficutam dcbcam a molestiffi-
raaiftaparaJyfeos fupra didaJpccic, qua ego per integros quamor monies, cum prim*
vice, a lavanis Matarancnribus obfcfl! cflemus, vcrarus fum/oru, & decodo incusfum-
ptohujus *Ltgendi*, plane ab ea Ubracus fum, *Sc in* Nofbcomio codem modo plures
alilpercurav

CAPUT XLIX.

*T>e Colocaffia fm Culc^s Trofperi ojflpini, eptam An
eijcfepeciem proxi/ta dcfcriptio ojlendiL*

PRplpcr Alpinus libro fto» quern cdidk de plantis'./Egypti, hanc *Cuttds* ab &"
colis vocari ait, ipfe Cploca/fiam vertit, qua ratione ego cquidcmignoro, com
Colocaffia longe quid aliudiic, prarterca cdulcm cflc ait, quod quidcm veru"¹
eft, fed *aim* cautione eft incelligendiira, ne ignarus quidam vit* periciUum ifl^{cUrr}

COLOCASSIA.

^rar, *cafa* planta hxc na *tat* a fua vemnata fir. Itaque radices cjus craflas, &-in w ^{no}
diitiflis, 'Lvani per criduum auc quatrduum in profluenti maccrant, ur mucciwP ^
U, qua: in lis eft liibftamia, abluatur, mm in KJC muccagine delcteria *ejas* vis^c " \||j,
tunc ccpreiEu corculan e.ifdem radices Soli /ictandjs otonunt, &: dctn cas in r^
acm tcrntes, placenta* *ex* ii'sloco.panis & oryz* conficnmr. Et *kxc* est ^{r1j} ^{v n j}.
cladr Iavanorum Matarancnliim nos obfidcntium ram nobilisj quainter cos |
dofani in caftns Dyfenteriani escitavit. **dun** niiJen fame oppi ^{elli, on6} i a " ^ L-
oryza oninis iiucrecepta,&: u*cnladret,quar a *Ttwgit* civiratcin t jfv>.:advchi *MT*
ret.Itaque KacU U fere raaiccfepcr aliquot (epeimanas fuflymttrein liimma *fan** ^ p.
a. iunt. Chenfes, & Malaii codem modo prrpararis CJK **ndidbus** utiintir. Q3~ i
turn n-c fccQat, cgononlibcnu-r **ftnardek** **dstani** i *imubm*.PrxtcrC*^{ua} i
pene omiferam) ^urnhant radiccni ^otumnt,pims decorum abjiciant, & addito aqua
recenti recoquunt ^c*c tum iis quoque vctunt ur, cum -ceto, & oleo Nucis Indice, &
Piperis

Pipere, ut nosradjicibus Betacmbrac. C-eccrumquod Pr. Alp. loco citato dicar. plantam hanc florem non ferre, falsum est, immo ego ejus florem, & huchim, millicis vidi, & ex iis conjeci, Ari esse feriem, u: in hac figura vidci c t it; adde quod fructus n. a uirus omnino ruber fir.

C A P V T' L

Cyntra Indica fm Ananas Indis ditte.

*Jjht Ugitis Cynaraty Atqtte Indica dulaa Fraga,
Ne nimis h#s comedos ^fugito hmc, latct Anguts m berlta,
Ne tibi lethifero pibor impleat diafucco,*

Cum Christophorus i Colla hunc fructum egregie describat, nolo ego honorem suum illi invidere, sed lectorem eo commendo: hoc tantum addico, gustu adeo delectu, quam Fraga in Parria, vino, & faccharo macerata. Eternani contemphus fructus aufert, qui eo uti voce, & reliquum di. indic in taleolas, qms aqua.

A N A N A S F a V C T V S.

aut Tmo, paul immacrarare needle est. ut crodens visipfimi extrahat, a Jiascalore suo palatm, & Juigam exulcerant, bnlja(qu^, iis excitant. Q^apropter omnibus & Cngt_1^(uncnm, uthisfiuaibus modtr. ite mantur. nec deceptii graiiltmo ftpore incurabikm Dyicncriamiikuxraur. Quamvis fructis licet effectu (uo procul dtibio ca-

I. . i

lulus judicari debet, tamen folia frigida funr. quoi acidus ejus, & adstringens fapor, satis indicat, qui giiftus nonnili in frigidionbus plancis reperitur. Neque hoc ad*^u iu videri minim debet, plantain, aut fru&um, una parte calidum, altera ficpe frigidum d^{te, cum} txempla in promptuiint; fcdunicum hoc tantum jdfcr; mihuc de Malts Citrislin*¹ nibus, &c Aurcis, quorum pulpa egte gictltigiat, t exterior vcco cortex call^{idus est,} quod fapor ejus amarus facile indicat, prarrerquam quod mulieres Indx, nulltm tP^{entia te-} cacuis medtcamentuni ad obftru&iones rnenftruorum die quotidiana experi^{entia te-} ftantur, & nos corticibus horum frutitum coiidkis, ad frigidos Ventriculi, & Int^{te-} ftinorum affedus commode ucamur. *^

C A P V T L \

T>e "Bctoiika fmiticfcnte.

A Ntcquam plantam luncfritticofam defcribam, illud ledorem admom⁹ vo-
lo, me inter Naturx niiracula, qus in luc in Mavilumir, fefetre, quod her^{her-}
bz, iS: plantr, alibianaturamolles, liiccaule ligndccnce nuiks^{aitA/^^,}
tur, ut inter ceteras videre est Malvam vuljpremjqiir jmmilis ftolonibus^{ap-}

B E T O N I C A F R V T I C E S C E N * .

egregie ic floret, & calcolofji, ^ profert. MultxprjretTea Fabjrum, & Lupinorum spe-
cies hic knatbonbus ctefci. «. ^{plage manditum est, fed de is}
fuo loco. Ad Noteun hone Pul^onarutn jam deveniamus, quam sic notino, qua
fen in folus suis, quales in Pulmonaria nostra videmus, que ibi inter ale-
ra refertur, fed revera flores, seu spica ejus, eam de Betonicx genere esse arguant:
tamen hic pulmonibus ejus decoctum utile fertur, Sputo sanguinis, Phthifi, Aithuari
denique conducit, quod Sakit hatu Malau vocant, seu morbo Cordis, cum Cor, Hepar,
Pulmo-

Puhuoneb , Licnem dcniquicipfi nomine Cordisinfigniant,ac, uno ex iupradidisinftrumentis labormrc,*Sa&it hatii*,^std est,(edolere c Cordconquerentiir;&: dum locum aff&um nunu demonfrant, facile **Medicus** vcr&rus erToremncclligcc, aliasludibrio *Lc* cxponi Tiromedicus pucarct. Spicij hujus plantE fructfcciitis, «t dixi , Bc-tonica: flori relponde: **colors** func flofali, qui mille fere, **una** (*pica* cxiftttntj ex **palliJo** cyanci, qualesfunc Mores **Roris-marini** inPacria. *Indx* porro muliercs Tiic-cumlmius plants exprertum, acviridem, excellens ajitidotuin dicunt cflc adverfus morliis Scrpennim, Scurpiovum, Scolopendprum, &cxtaos venentos idits. In quocgoillis tlicik- iidem adhibco", **cumfciam**[^]**ipjas** **prcfctii****Emas** inagiilras, *Si* reper-trices vcnorum cil'e, quibus illos, quihus/iale volmic, ad Orcum demittunt, &in hocgenrefraudisnullo modo Icilis ccdunt, cum terra hxc,ucoptimarum, & pra>ft;mdflimarumhrbarum cfJtrax, lie vcnorum, &Tncdi[^]-.incncorumdLeccriorum copiam gerat.

FRVEX INDICVS INCOGNITVS.

Frax hic exoricus, anonyinus est, cum floribus exiguis copulstis, foliis autem «u-
gnis, asorium j. !n{-ntilHis,expediculisiilidis,ligncis.E(iruni ("uccasulccribusma-
lemoratis extr- wdis dicatustft, Crcera,t.jLia:dcIHijUsplajua;vicibusdkaidaforc»t,
quia mihi *mc-y.i* ili-Lta, pofteris uuiaganda rt-linguo.

*De Gramme Crucitfo Tro/peri Ullpmi, lib. \. de Tlntis
Aegyvi, cap. 40. & de extern (jraminibta wedi-
rina!ibiis,&- radicibuseomm in Java.*

*Gt&men ego quamvu ^citer ydijjima VUntij
Sed tamen in mori/u notns me prttiltt nftts y
§m Rtnes dtro ^vexantqttc dolore nsejitotm.*

Graminis /pecies hie depi&a, abundamiflimc in Infula lava crefcic, non (ecu* •*
in i&eypc, ubi Profpcr AJpinus medicus prxfetti mercat^Rm Vencorum
Cairo jtgypn, cam crelcrccair,tolia cadem habet cum gramme vtuga*¹ - ^
apicc Caulis cjuatuoi decuflaum ariftas profert, formam Crucis plane reicrentes.

GRAMEN CRUCIATVM.

prtrerca Gramen ejuſdem generis, quod fex vel oſto, rales ariftas ferar, 9°~*L
pini^nmr, &c ftellas exlcftes non male turn rckrunc>in ms ariftjs femn CoO» ^
parvum.. He lemini per quam fimile. Radices cum tota planra coquuntur, W
arias, Strangurias, Renmn, &: Vcfitz dolores, tc ulcra; excitandos dcin ««*»
licbres, Malaiimctlici iis uumtw.

Graminis omnigeni-^thae phirim* funt Tpeccis, figura diverCt, Dodonxus quin-
deem, vd fcdccun diverfas ponu, Lobellus aliquanto plures: (ſcd huc veniant
vclim, TCI centum m oftendro. In hoc genere ctiam (omiiTis vulg-iri
cum odorarum repono, qnem quamvis Garcias ib Oria iullius ſermc ubi
cat, quam equorum ſubſternend^ cubilibu>, tainenir lava vix unqzcti cin
pifci-s •lix.mtur, quiiifafciculus hujuj vcr aromaticiGrai ninis addat, cu
rem conciiundum, nim ad ruturalium membroruni 1 oncoclioncm a«J^v ^
Taceo vimcu* acobfrucncem, in Iccom, I icnis, Mefcnrcii deni^uc, Be^J^u
uiUrctiontbui.quxduepoſteriores ob&u^tioosn /pecic*. hie perquaH) i*¹⁰ ^
wnt_v&:miferos mortalcj line ulloſercfenidolorisinnuralimiro 4:'extreni
bdccncumconjiuunt, j_u ut venus Scclcti, 2c umbra hominum, qua¹ ho

apparcail:feclchisin privatis mcis ObftTvarionihuSj&rMcchodomedendi Indica. Crefcit **Sealind** <jj. immis genus, Sola radicca vulgari differens, qux trts, quatuorvtubercilaproferr, Ciccris, aur Pili magnitudine, qua: malticaca planefiiporem Caryophyllorum reddunt, *mil* quod fine moderatione &c blandiori calore. Denique **qaunvis GtaiqpnYulgatiffiniafit** herba, Sc propecca ab omnibus exiftiintur viliffimi, &atTJctiilima: tamen inter Jaluberrima eft c terra nalcntia medicamenta.

Quaptopter, quiaraiiltinihilnifipreriola prodcile putent, monitum volo qualemcLinqucnovicium liuc advencancem, nil quoW vulgo concepitiffimum videturjtemcjceabjiciatiCtimvel exen ic.itillimajngeniiUpeo i'xpc rperiant, quodorones univcrii Orbis theliinos fuprec, faniratcm dico, me qua mulci hie ardeliones fruftra dclitus t'xopibusquxranc.

Corona qtitdcmnulla^ramincanobilior in majefte populi terrarum Principis, primiiique gloria: Gemmatic, & Aurco:, Vallarcfcjuc, Roftrac, Ci vicar, Triumphalcs&c. Plin. lib. n. turn quoque lib. 41 cap. j j. Graminca (corona) non nifiin de/pc-ladonc fuprcmaftncigicnulli,iuii ab exercitu uiivcrib, Tcvata&: decrta. Citras Imperarores deder, hanc fblnmmilcs Imperatori.

C A P V T L I I I .

T>e Halkabo feu Alke-kingi drabibtu Mb.

P.Lantahaxnobilis circafluminumripas copiofe nafcitur, cum tforibus/his puj, crrflavis, quibusminorcspaLilopatriisvcficula:fiiccedujit,qmbusiemen continetur: Indij &:ChincnieshaiicplantamcumMandragor;cpomis, quæ *Poma d'oro*

H A L I C A C A B V S .

Lulitam vocant, & Cliili feu Ricino Americano cotnedunt, de quo cum in descriptione

ftinorum arTe#us, cum fummo fuccflu hauriunt In Syil: ope quoque, & animi deli-
quii cumaccto concuiim pctori applicant.

Cxrerum herbam lianc iacram die dicunt anus *Indicx* (quod cum noftris aniculit
commune habene) omniaque incntamenca arccre aiunt, &c malrficial! (cdrcdac Iu-
dacus ApclU, qpn ego; qui, utnacura non propenfus fum credendis (upcrfticiois me-
dicamentorum vubus, hocialcem ridendi caufi liucadduu, wt oftendcrem, irjfi-
•OBfciC turilucrcdntli Cacochiam, &:m2luhi niureminter totius Orbii dchras ani-
culas vrliiri.

C A P V / T L V.

T>e Xijracantbo fen Etyngio India*.

Jffeclos rents & tormina dtra. njefc£,
Cortice quxfeabro produat calculus, atque
Mtle mirtiU mortis fanat Myracanthon odorx
Rdfbce y & rauco duett tie peffore pbUgma.

Quantumad folia Eryngium hoc Parrio fimile eft, quod in collibus arcncids
i circa marc in Hollaiidia, &: in Zcdandia circa aggeres, copiofircrefcit. Klorc
ramen onuuno difictc, qu" ipicadmprodic, non fecus, ac flgs Livendu-

E R Y N G I I I N D I C I S F K C I E S .

lx, r7iii Spica Nardi, nifi quod longemajor iit hujus Eryngii flos, colodic/tt cfm
leo jkUhd, floru pertotum ajimuu coitfpatur, &, fcCUJ qium ui P.itria],bcu

ne Ricini commemoravim, non est, quod adum, hic agamus. Succus viridis & preflis In usu est ad calidos Reum, & Vefica: affecius: Turn in Gonorrhoeis Vencis, quibus eveniunt acerbiflimx, remedium est anodynum liimic; & ceue luncvidere licet, quam confonc, ha: genres, **quomvis** Idiocar, cum nobis medicinam exercent, ut mihi non dubium fit, Gracospotius hanc artem a vniuersis limit yfegyptiis, & Arabibus hatiffic, quam ipsis tradidisse; nam quibus »**qattib**, Gracosorum Initunquanti devenit? prxterea Malaica unaquaque mulier medicz simul & **obftctrids** muneret icile ftuigatur, ac (ut farcar, quod res est ego me illarum mantibus jibenrius commiserim, quam scio alicui Medico, vel Qyrurgo arroganti, c **ficfaolil** ftudiain umbra educata, & inflatam prziumptionem, prx (c ferenti, *tc* lineulla expericnua, **mc** diiT lummodoinchana »tamen (fi Di? placet) rationales dici velunt.

C A P V T L I V.

De Verbena indica, & migacibus de e, t Hnictdarum ofmionibus.

Verbena hanc famuliseft Verbenz noftrix mari, spicx xamen hieduriores, & longiores sunt; folus hujus Plantx contufis uruntur Incolx, *tc* nos quotjuc, ab iij cdodi, ad ulcera libiarum: mm egregie exficant, quod requiritur in omnibus ulceribus, quibus propterea aeris calidam & humidam contiturationem, difficulter

V E R B E N A I N D I C A .

ad aodirtu curantur. Succo npreflb recenter, *tc* cochleare *wM* mensuram xxi ad Chobcosdobres. Dyicntctuin, Choleij, *a* rc|iqui mJdaimmJt.m late-
tinorum

C A P V T L V I I

7)e Eftila Indica >&dc T*anta ilia, qua taaymam illvu cmhtit,
Cjutta (jcmou yocata.

i

Sc&mmomt fitccum quid Lmdat Grxciamexdax ?
htdtca rntm Ldfhyrts /iquowmfirt mcliorem,
Af*reus eft tilt color > Qr srrrutibus aurum
Exfupcrar^ quod dims Hy drops teflabitur, atque
Irtdtca Taralyfis Bcnbeni nomine dtffa.

P Affim hie in filvis crdacmirabifis, EfuJai, feu mavis, Lathyriilos/pecics, qua in
tantam altitudinem aflurgit, ut ingenccs arbores fcandat, craflitudinc (xpe bra-
chi'Ji ,& amplius, plena eft ipinolis excubcrantiis , qux- tamen, urpotc molles,
pun^uras uon iijcrunt: folio]s liincinde excreftrentibus, qux admoduxn Umilia func

E S V L A I N D I C A ,

^ Iiis c Jul Sci, rfcu SBmpervivi, quod nos vonacub lingu ^upfl^loort vocamus.
^ V,m\Czi\ crigono , quo vulncrato (iiccu- lacteus, qualis ex Etula, des Itun extt, ut,
urn TT^vcJt, laak vftcon, &, quod pejus est, |... icm, & ocu lot comnuculer,
quibus propa e yim caufttcam a-l:ii n^tui inimicus est. Ex hac facco conficimus
exttaihjmDt.l^w Cachexiam, Hy dropLn, PJI nSo*'
<<s arlciiuj, <.juilevipfaari naco n n movVptur: i lolis ejus est 4 pr. x. ad xx.
Ab kac Planr^, tuque fotma, nequcfijfira , nciuc crefcendi modo differt ea, quz
lachrynum flbm flai rnittir, qu*Officiim n oftris Gutta Gemou corrippte di-
citur^Imiit £*»4»»Cjw*4^vLKjnir, quod in Ctmfodt , vicina China re; ;noFiovmuj,
provcfiiat,uhicti.ui> copia A Iocs !>cp4Ucj;cxpn<>"

Hujus

Hujusporro flavi fucci ft vrtutes enumerem, deficiac me prim dies, quam l. t. «, prupararus autem longetutius, qLum^iudus fumttur, njm comodovoiim fuim, & infectam vciitriculotjculuttiii maxima expar«deponir. **Modus au** parandi taliseli- flt. Gutt. c*WMtfcj. eontundat. grolio modo, contufj itif- trea phiala **capociin** accto fortiflima JiJUIbco, ut macemm luperctti cs Jig- **ter** i xpone lion (blaribus radiis, qui proptci krvoret n, nobis in **malto** ci ulliin prarfant, Doftofto, aur decctu tfits rurfus ar^illtinc colceur, & *fytifcan* in c«r.ndi **dcbtcum** conUiletuai.i; bujiu rxtra^igr. **III**, JtJ *vigtatl* • *ahubca-* *tunn tonnaciCiporiorumtblida, vci ruh, [diluu, Sc tic nurcium peccancnjet* *Yianfoium modo cdudmusCOJfoie, &SastntSeBii.* Ego certctoc Gutumi, i:o,n^{ll} dixi, modo prxp3ranim, longe prxtulerim **Scammonio in Ujs calidis, jcbumide** re- nibus, <jujmobcaifam jam liichim Scjmmonium, acru^initirn< nonvjlcns rcillc- re, (btim corrumpitur, &: **vires Bias** .nirnt, feciK quam hieLiKtm, tjui Jtnlu compaclus facillacrematnbicntem concemnit i Et hare dcnobili illo **BxtO (ucco** (uiticiant, Jc quo, quod ftijm, milU^ ante me quid exacli e>i lit.

Sed quii in mciiiuncin Scammonii ititidiniui, iltudhic enam perqium crdck, ut&: innum«abiles Cunvolvutorum Ipcics, inter quasi poninuu ri ac coiupccc decantiHiinifoLitHn, *SyiftntHg* dithun, dc quo alih

C A P V T L V I I I .

Dcijenti audit I mi:4.

Q Voniam herlu hxc, am forms, quarn flonbu* cyanrw, Oentj-inclix p apprimc rcfpondet, ml Fito milu, itit Genti, moll* nom- *col' S¹h** ftu camennon arawicat, namque Cufiratis, & InJii inter olera ac *Stir luujn*

GENTIANELLA SPECIES.

r«vM, inir i tum alvurt^l
modinctiUL...
 » « , ol
 dcnique vtkerutn t»"
 • infervit, u:
dtcai mentofa repoc^{nC, n}
 da fit. Folia in ulu
 futadv«li!inba
 & pedum **ulcra**, hic
 admodum fl
 propter **adifca**
 EC abfter^ciite"^{1 C})S
 vim. Aquam q<
 « illiu* 4o!ns **eno-**
ma, m »nd
i
 Colicis coloribus, diu-
 turnis Diarrbis, ce-
 terisque ventriculi, &
 intefini affectibus a fr-
 gore ortis. Folia hanc
 plariz, quia nervofa
 Plantagiam
 mentem milu, revoca-
 runt, aram tamen in
 locis vltimis
crel centem nonquam
me vijiti" scio: fed in
 horta inter lactucanis
 hquando tam
 fpeciem furgere con-
 fexi,

speci*ii*, quanguitafalia vocnur (vulgo Coftain caninaina^{pc}llaitJ quam tamenmtc-i
 femiri.il a&ucxcpuru alk&& mi*us bene* |<ir[^].it.i, Laucalc credidenm. Eccerte
 hxc ct.TMcamUTti]iscft,urno(U.i fcmiw, &qu:t:c Periaa ,&:Zirarc,hut;.klfcrunnir,
 cumttenorciwUat. lam nupcr cniro Aiparjgos, primuin ^{^aco^}, luxuriolc en. ^{fcere}
 vidi, ruuiBralHcu nofraCCSjii oportune CCITJ r, ^{us aggeratu}; t]UC quoque mlaim.
 tractas; opcimc provenire certumefl: Sed It qws negligendi ^{us cas tr} ifl_{ct}, m {Q}n dit*
 liiiuiumurrutitoia,& liguola.

Raphajius lauvus porrd longe mcliUS, & Apidior crdcit, quain in pairij, c qui-
 bus craiFmr, &: breyior qucckffl (*pecict* notyc oda pro Rapis rciponder. Cluncnlcs
 guoque Raphanos &:luliaacco &muri.i, zaorexin exdtandam , *condunt.*

C A P V T L I X.

Guanambamu.

Indicis, lib. 2. c.

1[^] ad GardamabOrra,deplanti ^{•p.i0}dt.lrluIium" Sciligrum,
 ->-X. h_{tmc} fruclum uremiq*ic* ddbribncncDi, ex audicu, credo ; led intcnuistis non
 parvis rroribus: mm quod dicat frudum *Cu&namlt*n naici m altis arbonbus, plane cr-

G V A N A M B A H V S .

li

ronetim est: iwm vis frutexdid potcft,quif[^]tclum Ininc profcti, 6: vix ultra medium
 humanu lhnirxii(liirgir,Sjrmcnri podi)«nittens ,<quam tai "o*» qaxcgrespiLiv_m
 ftores ftrunc,quibm *Gmt* MILLW frudus kwi UK i *ac figu* i . 'Jui ^{^mnc}jiunguPb dl i:
 totidem Lununilluraslubct, pronuncuritucspaululi, ^{^vix}.ipctxlcmcn oftendunt,

infar

Cicris, quod viride\$ rimum m» mamrefcens, « cyancoatrum& spl enden-
 tem color r T t t q l U Gm Videt in Ct n * U F & is hic in
 superficie... el, & pungens, ut in foliis Cardui Benedicti etiam fit. ,olia rfo*
 runt plane Pentaphyllum nostrum. Apud Malzios eorum alius usin non est i quJ¹
 quod inter cetera legumina ab eis coquantur, cum jure gallinarum, aut aliarum car-
 num, & etiam statur excitant, ut cetera Pisorum & Cicerum genera; atque nescio
 quid fastidiosi sapunt, unde etiam infuetis alvum movent.

Hæc ex visu vera est Guanambani descriptio: & nemo mihi, scio, hoc vitio vertet, quod
 credam, oculatum unum testem plus fidei mereri, quam auritos decem.

G V A N A M B A N V S African^.'

AKNOTATIO. Ego
 cum nostro Bontio, O-
 viedum, Clusium, Scalige-
 rumal!. iqicerrorii quo-
 M¹IC infimalare p¹lem
 quod in decriptione h";
 jus p Unix Mmodw
 crepenc tb Aiiarico &
 Afnc-ioo GiiiiuiubaL
 sed o bmulas radonc*^*
 denttir III exculjn posse:
 prseterqttna nim qual
 interfc luud com...
 dearborij nugmtuiUn**
 figur.1; nullui quoquC⁶**
 rumpUnrunvel frutic**
 dent i iui, led i manimter
 Arborem IJIS proceram
 d&aHenint. Proindevel
 divcria pline (pecics i|^
 mm Guanambani" i ^!
 crepani ab hoc now***
 ftum ricionc di^
 £ori*, Sc quahutii *r*
 fruchuivel error ilca***
 (>crului est perperu* **
 rietati & perplexitati no-
 inuain exocieu p ^
 impolite inn. nan
 dum idem nooin
 verfis autorilmj, diveris
 rebus itnpolitum est

quibus amphibologis obscuritates infinitæ causantur. Clusius fructus...
 ni, non male mihi visus esset Guanambano comparasse, si etiam non ex arbore pe-
 deret, & non foliis esset admodum à nostro discrepantibus. Oviedus autem sub nomi-
 ne Guanambani, accurate. l. 8. c. 17, arborem in America undique familiarem esse
 restatur. Quæ si rite examinatur, exacte quadrat cum nostro Brasiliensi stratiopoda
 fol. 141, descripta. Quæ arbor revera in multis Americæ locis sponte luxuriat, & cu-
 jus fructus pulpa, ejusdem est saporis & consistentiæ, sicut descripsit illam.

Hic autem Guineensis Guanambanius planta quoque est fruticescens, foliis magnis
 C«Jm vcl Acanthi non dissimilibus, cum profundis pro vario narax...
 eaque fermentolos einguat. Ex his superius "n«pi«fiorc»-
 dus oblongi, crassi, succedunt, cum multi a stris, & eminet us usculari, per longitu-
 dmem cxrurrntubu>, dei: nuntque in coronam, ex octo fo in tenuibus constantem.
 quæ coronâ his Guineensibus fructibus peculiaris esse videtur. Nunc qualitatibus &
 UUIJ ium Bontii laventi conveniat, vel discrepet, nihil mihi hæcenus certi compertum
 est, & proinde ulterius...ndclcnj't. mi (tip

CAPUT LX.

De Sabia fh&ttl arbonfemtc.

Salviara puroikm, liumi serpenctn, in India nondum mihi vnire conngit, Anthos (cu Roris-marini pbnrulam uny ahcram aittjuiuin conlptxi, eaquranta aira a Solis iojuriis conlrvari dcbet, qu&mutl nos a fevicntis l'rigorc, & oivibiB., Salvu autcm, quarn cibi depiclain damus, fruccx est

SALVIA ARDOLESCENS.

ens ultri duorwn homiimm altitudinrin i & tui u copia creftit, ut tylvcu Intc- conliciat: mm longc lutcque JuxurLuii radices agic non.fccus c GycyrrhM In Europa, ita lit qui tinn in holtis plantam, poft aliqui d tempus cum iumnu mole- (tiarjUiciruiffodiant, cum fubinde rqupJluliaTcat. A3 Promontoriuni (juotjuc Bo- nX Sjri i., ii; illi in Ji-igiu copuUUM^ Sal viam vidi, ceterum flores fert ex *J- bo cyanr l foliis aJm'-(dunilongiscfl:.(Ju«pfxrergratum. >do- tem, et tam commodam pnftant. 2 autembcnccolatui mJioriis, pturimum de fer.taie {uitmicctc, quootfc^G radices/jk luxurumc*ftoloiKiftam icmtwibu* CinmofJe rdeccituri 6c turn njn mmui utiln .ft in «bu, quam matjiuccajfiunili apudnos, turnvmo nucrata,&, occa quotidicli loinji aliquot liquornuncus, mul- Imnrzftanou* ipedicamcacum invaaiwin fanulijrlhic cremomfcu para lfi f

quaxBeriberiiLicolis dicitur,quodutinpliiribtis **alus**,**(tc** in mcipfocum fummaunli-
cacecxpertusium.

MabiCK quoque Mulices ad cumdem ufiim ea Silvia uttitur, turn ad oimie*
uteri & nrvorum aft&us mfomenriMuis, & lavacris familiaribus, cumLigiifroIn-
dicoli-u Ldge/Kh> &: iiiiccc alibi Dtxl'mtt&s dido. Flores quoque, a nobis condiun-
tuc, &: ad omnes frigidos inrdlinoriTO &c cctebri affectus fummc conducunt, niro
hydrotici unit, &urin.lsbcaCmovcn^: (cddcliocmclim in McthodomcAmedciuli
IndicAdicccuriQ^ia hie tancuttl nudaVn Plantarum Hiftoriam profoncre est ai umus
Finio itatjuc cum fcIujlxSilernitaiixvcriibusLcot;inis.

Cur mrtfvrn htme, tut SdvU crefitt in h,rf* t

C A P V T L X I .

*De Scabiofa lavana.

Scabidf in lava copioiiflime crelcir, fcd nucilentior est ratione folioruimquai*
noftros, flores minufbilos exrulcos liabcc, **qtt** Mm uc calice conteguntur. Vc^w
ribus multa dicccc , Aiprvacuum judico , quia iftx cum paciis conveniunt
unum lamcn reticere nequco , cflc hanc ScabjoCim remedium pizftaatuHmuflit **

S C A B I O S A .

extad,fcntia lea Marafmi cjiudamf^ die, in his lotii admodum ftufart. aii*>^
&jfgri ad ciCTonam mattcm j erducti, tan idcmtenuemanimain exhaiant. iu ut pel-
lis, XQ(L dcircniaiit, «c Svclm otius videantur, quam homines. Quod morbi genus

HIST. NATURAL. & MEDIC. LIB, VI, J,

ex obstruendi hęcatis, ac Jienisortum rxahit; fedfxpi is ex obftru&onc mcfente-
 -iUccjus Surrlio, & Apoffcroacc. InhocafFciru dico. Scabiofa hare cum Gramine cru-
 -ciato P. AlpinJ, alii) iime dderipto, & cum radicibus CJunx fimulco<aa, excellens
 cft medicamentum. Ac pollicenidcerce autjeam, quodfi mcfenc<uim non adeo
 corruprunifit. itcadprieHnamtempericmredijci nequeac, certifliraam adferre Talu-
 -tem. Mdaiiporro hac Scabiofa intr olera fuaiiruntur, &, ut nos, pectorate die mc-
 -licamentuniaucumant, vicii/quc pulmonum igregicmderi.

Credit porro ctiam Succia feu Morius Dilboli vocatus, turn Morius R. ina; quo-
 -qui in fbfls, & paludibui : fed tjuoniamvires cum patriis conveniunc, non eft, quod
 -stJenuo reframus,

C A P V T L X I I .

De Lyfinwhio Indko, & obiter qtwdam de Indis Bythagoricis.

C Refcit hare LyCmachii fpedes in lava circa fluminum ripas, eolvre flonitn a
 pacrio varians, qui bipurpurci plerumquefunt, hicvcroalbi con/piaintur,
 U flores referunt non male Periclimeni flores, quos vulgo Lilia fylvcftria appel-
 -lunt. Vc riorum color, iti Sc cotius plants; fades a vulgaribus Lyimachiis mukiuu

L Y S I M A C H I I S P E C I E S .

ablucit, ivtoi nonraroinIndus contingit, pi
 auxime difcrepent, ficur praefertim in CJ uiu r
 l quod alia Lyfimaclift fairer fc
 pbntis apparer. Pljnra hzc eft

Europzo

Europxo LylimacUia procAior, caule unico, duro, firmo, in cororum aliquot iolio*
 nmi novicioium ddincute, <Jtacin ambitint ordinataquadam.ltTic ab irao ad *fk* m
 murtt folia bina, ex adverte polit J, lon^iora & (oiico anguliora, unity ncrvo to
 mulris vcnulisobliquis divila. Circa hpmm pcdteculosad caulemalu cauliculi en
 guut longiuiculi j in quorum cxtrtmimibui floret naliuricur. Inter Olcra a Mau-
 ris recipitur, & C non lecus, quam JHVI noi Beta, in Spinaduis cbqainur. Qu^tira-
 tes cjas cxguftu ptogui, & pjuliim aiffringenti ad ttmpcraus rcterre auim, 6c ad
 Malvz naturam quam proximo accovic: nam&in clylinatu, julvncrcm» & in*
 tctfin-i cluenda, in trequenti eft ultii hoc *i£* expcnaitia a KUJHIS edixius, vmim
 esse comperi nou (emel in Nofotonio iioJlro Baraviro^ **ncquo** fgo id mihi puTibk
 duco, a baibaris, ac idiom doccri, mm reveraiiargence^ prxlctim Gulir.icar, 6c qui
 cxoraContinciWis Chormandclhocvcnnt, Li^ittusdilbnguunt interlu-rbasMc-
 dicinales,cdules,acvcnctas, qutmexpertusquiipjjn Botaiucus in I'jfria: rario
 hrccft, quod plerique folis herbis viditcne; Jive id a Pytlugora habuerine, fo^c
 (quodcredibilis eft) id per manus atrugalibus majoribus traditum rcfervenc: quickm
 nam <.fuc m co camfuncpctinaccs, utquamy; icirc u per torrncnu ad m-iitctncue
 adigrndoB^unquamtamencovdcentur, quodvium (enfitivam acceprit: Imn
 vel Clirilhanumj vel NUurum aJrciusledx.vidcantavicuU, vel fimile **quid** vivum Itf-
 betc,»b iis cas pvctio redjmeni, & libertitj reftiucnici avolare iiiicnt -, 1 line iniruro
 ergo not) cA, cum vegewtivis cancum (uftinenrur, cos prx rehquis mortalibus, gultu,
 & odorafcnui, in.dignoicnduhexbi5 prx/tur.

F I T I S.

GVLIELMI PISONIS
MANTISSA AROMATICA;
S I V E
DE AROMATVM
Cardinalibus Quatuor-j,
E T P L A N T I ' S
Aliquot Indicis in Medicinam receptis,
RELATIO NOVA.

GVLIEt MI, PISONIS
MANTISSA AJROMATICA,

S I E

DE A^OMATVM

Cardindlibus Quatuor.,

ET PLANTIS

Aliquot Indicis in Medicinam rccceptis,

RE L A T I O N O V A .

EDITARI FORFAN UIADA PORT HOMCRUM VIDEBOR HIS, QUORUM IN AM-
MOFEDCILJUDLONGO USU RITIFFIMUNI: NIHIL DICI, QUOD NON (IT
DITUMPNUS. QUIDENIM TOTO ORBENOTIISIFTII, DCQUIBIUPRO-
MITTO, ATOMATI^ QUORUM NATURALIS HISTORIA UTCUMQUE PUTE-
TUR EX PLNO TRADITA, NEQUE QUID AD ULTINORERA NOTITUM DE(I-
DERARC, FPCRO TAMEN TALCS ME ME, & £j REDDITORUM RATIONES
HI CONFAREHQUIDO QUACAT, MHU HIE LINE CAUFACTC TENUMM j^
ALIQUID DIAUM, QUODIGNORARUNT HAFTENUI, QUORQUOT CAMDEM
MATCNAM CONFSCRIBERE FUNT AGGRCFI. QUOIP/B VIDERI DEBCO
FL.HU CQTUDEM DEXIIRDCCLAUDE TOT CLARIFLLMORUM VITORUM TQUICGR^IAMR.NC.N^1
IFITIS OPENUNPOFUERUNT, QUM ADDIDIFLEPOTIUS ADCUJUIQUE MCRITA, IPC^CCILLE QUZ V3-
NAJIPUOB CAUFA SRCLMQUERE IMPERFCA ADEBUERUNT. Hxc CNIM, UT OIIM, M * NUNC
AGIMUS, UT, QUENDAVCRC MAJORES j>ROFCRAMUSIN APNEURN ^ FCWEWQOFAFON LED
INCERTO, MAFCIA IN U3(QTJA, QUEPORFRRTATJRRADIDCRC>ICDFIDEDUB:A, ND!, BIARCCDA-
MUS. QUODDUM FACO, QU» FIERI NON POTEFT; UT NON DETCGAIN ERRORES QUOS ERRARUNT
INTCCCFLORESNOLLRN.NY.DULUCNINCMOM.HI MOVCRCENTCC, PHU/QUAM AT** W"
DUPAGEILIS COGNOCRIT.RATIN INVENIATJUFLAM A&ONCM INLNS, QTIK& PUBLIC, A ME bZ
IN CAULA LUNT LULCEPTA, & TCTIFFLDAII & M LIDIBUS. OCCAWM QUIPPC NON JAM
NADUS DE AROMATIS IFITIS PRINCIPALIORIBU, MANNUQUEPER UNIVCRLAM EIIROPAM U/US (I
IMIL&DEALIIS QUIBUIDAM IN MEDICITUNI RECTPRIS PI.INTJS, CONFERCND. AM CXCIXL'
T I I I m, s & , n e m g r a f i d e , x m m s d a l i n f a n d l l d i c a r u m r e p u m f o r a t o r i b u s i a -
GACIFLIMIS, DCPRCHENDCBAM, IN NON PAUCIS, NOA MAGIS .^ra Luptiui dirferre

rumrdationcs&rannotauone.xtatumJupmorum. quod.deircomon^d^
ncqu.sarb.crcrur, mem rcbiisNawralibusminui obvfit tnicrcast^ular.;;,
gar, lunt penna ncc judido adco am, * probatiflimorain V^orum foi > K T
coatrmrcrfis.rdragarimereantiir. Vericans itaque amor ftimuhim 7[]
vend, rcm Mcd.cam, i « d & dctegen.li fonccm^rrom, anT T
W± quamnataJe fcfa. ft culcum, atque caufas adulirati
rcjpfis diet j m ^ M > * a.d.nSohs ultra
terminos politz regiones nisi per
longas am- ges & mil. le per a uia non poffent, non videntur fua aliter quam per varias
accepiffe traditiones. Quam etiam ob caufam factum eft, quod unam eamdemque
rem & diverfis fubinde nominibus appellarent, & tractationibus exhiberent: accepta
videlicet errandi occasione a mercatoribus, & locis fcepe, per quz devehcerentur. Et
enim mercatorum avarioribus, nemo non novit id elfe in more pofitum, ut commen-
dandis mercibus, quantumvis unius generis, femper novum affingant nomen, cum a celi
folique bonitate, tum a varietate odoris, faporis, coloris, corporis, aliorumque id
genus.

genus. Quod utop cimis quibusque Aromatis, ita vcl imprimis omnium in nobi
 Cannellx (quam nomen Caixiterunt olim audivisse) contigit. "Hxc enim vcl
 trunco fici arboris vicinior cut remocior; vcl uanpelrive carfa; itemque rice aut non
 bene prae parata, vcl inter tranfvehendufn a Ji'ervaca; vcl denique integra aut deterio-
 rum mixtura comprata, nomine, facie-terna, efficaci mtenu, varure lolct. Vnde
 profc&um, quod non folum contend erjbt inter fc Autores vcl diverti vcl ejuidem ge-
 neris effe Cimamonum & Cannellam# Cailum; fed & provera Cannelli quidr"
 lubui:ciiru ciwtiLcm'tjucmdam fuppouttjuim, & pci fenon iacis cognitumi ducti
 earn videlicet opinionem fola qu-kLun. od,oris (sportive fimilitudine. (JjixL.IUU a^{lt},
 quod plurimi cum Medici rum Phaxnutopfici, parcfm mercatorum technis decpt'i
 p.irtiui auroricate Diofceridis, Galeni, Plinn, aliorum LJUS &: infeqientium fecu-
 lorum nitentes, & ip(i impolierujit per imprudmtum (ins dJcipulis, quibus o[^]"
 tas, ad delectum hujusalreriulve Aromatis cognituncceflarias, tradent: prxiernm
 illi, qui luud fatiscircumipedcedjdauiu Arabibus Quorum muJri, quod neq^{ue}
 renim ip/arum necdariam, peque Gra:ci lermorus funcientem, luberent cop
 tionem, firah quadam gencis credulitate pediiafi, nilui a Diofcoride, au: GaK
 (unde fere omnia liaco iupiLirunc) effe prarterni illuniin ddenbendis
 cum notistum facultatibm, nedubiecurunt quidem afleverare hoc i!lud, ctartifi
 lo dumtaxataudicu haberent cognitum, m. :u .inuncum tile id iplim, cujus lauc
 modo Aucore smcmincrint, quoties putarent illis quactrafenotas&: facultaccsallij;¹
 tas. Qux fi quis conilderet, deinct hauc diibic mirari, quare pleraque Exoticon
 fint tot dilputationibus & conrovcrfiis obnoxia. Neque enim alirec lure iacra potuc-
 rint confarc, qtiando quidem nobiscraditaluita Grxcis primum. de-intleab Arabi
 Non jxjflim iuc non dolere, pcrufc nobis qux ea de re. parua lubuit D. Chudius
 Salmailus, (ecuii Pberrux, qui rei medicamentarix luftonani prxibrc conlbruerat
 cettiozem Sc ab crnonbus repurgaiam. Quo in labore ohm Garciasab Hortc, Prote-
 cts Goxceleberrunus MeiUcus. certlaudcmmeruic, detegendo aliquos errores, pr^o"
 bandoque multotum Aromatum noinu effe ab Arabibus paritet ac Greet's depta^{va}*
 ta proriisac <xmpca. In us tamen qux de Cinamomi, Cannellx, atque CaJlu nJtur*
 proiitdit, quod unum idemque eilent, non poftim ipfi conlinitire t utpote qui G o * ^
 xerit jlocoiblJJulis AromacaiiU fercntibuiremotilTimo. ubi facile potuit fal^{Vir}
 optimis aLuiltanmmpentionbiu, qm non veritatis nciendjejtcd negotiandj&: acqu^{lt}
 rendigratiain calocamciderum. Quippe, cciam fi concedi facile pateft, Ca^{Julcl,ini}
 noftiam vulgarem apud veteres Calliam tiulle appelUtam, quod ex ejuldem yuncr*
 ejufdemque t'otmxarboribus, fpmcin (Jvis nalcntibu^ provcmant, codenunimo-
 do prxparentur tamen Utis fapctfIMI conilat. ca, qua: nunc Cailix nomtn iumt, licet*
 cjuldem cum Cannellalit lapons Aromanci, multis tamen partibus ab ilia iM^{Llncr}
 re i primo, quod viicofa fua humiditate in ore prar!ut. it .;uoqucintus tyⁿⁱ"
 gncannor, dein quod Cailix doi primana in medituliio cortiv
 < iuperficie ejuj, ut ex rafora patet, fercinfipida exiftente) cum in Cannella nob¹* v^e
 cus apparcat, qux tota perruiaeft vi ilia Aromanta, licet ob minorem maicri*^{'''}*
 yik-olitarem, mmons durationis fit, quam Caffia hodienu. His accedit, quod f<T^A
 nuliliu ferae cnarratam Caffiam, led canaicatur omnitm parva Sc tgnobth IniuU'
 »"«iqxJniults Stbr ScJimtr vicmifluruAc tanrum non comipia eft, longeque a ^
 fnt Cannethera remou, quem admodum cognofcere eft e Tabulit bfatograp i'-[^]
 Inio lipra hasenaxratas tiiti'ercntias. addc. quod mafticaia, majoreni, uuain \sw^{''''''} ^
 pronuttit, humiditcm in diftillandononprxftet, (cd oleum, quod exit ill-< * ^
 nellxutco, It nun qoaiuuc, ulternquanntatecedat. Ex quibus omnibus coll'S¹ faci
 Icpntdt, (.annclUm at. .ftta non lolu iu nomine, lcd 4: red jr rre. imot. tunK>-['] lle-
 gata habefactata putem illorum adverfariorum argumenta, qui ex fola languiditate
 vt vaciacciaponi. dirtcentum inter C. sili nn M Canne Hanimetin poffe p r r r n d^{j n L}
 Uncfupr AenarratH coudtdooibu*. .Nec cftctiam quod ohjciant, (.alliam hodiernam
 ulco infrequnciorcincire, quod vi uoris notx Aroma exiftjt, Jed quod Offt"-^{''2} Cey-
 li'nnica, cimobmj]or<:nnil>iin, imprin>ii urn: cibaria (in q. I. :lialoni' e poftponca-
 daimu hi itilncen¹ enda, ob muccolam, & vifcidam humiditatem) nam ob uberiorcm
 proventutt, natalique fui foli commeditate .:n, 4 mc tcatonbuj per Europam ipfisque
 Indus diftrahi conuetudo obtinuit t.

C.A.

CAP V/ T I.

De Cannella cjuas *fourth*; & C. flia vulgari, *callada* dicta.

A Roimrum ergo, qux Cardinaliavoc; fi, quod fecopia & dignicare acceris m-
 A tccelkmt, primo (nobis locodeteriU ndum offerr CanndJa appcllata ab ali-
 X A. qUOt retro feculis. Nam &:recenrioobus Gr*cfs, Nicolao Myrcpio .Unique
 Kari/An illi/la ex Lntino est. t^yod vocabulum diniinucum ex C4rtn« videtur, a quo Id-

CANNELLA.

don» I xix. Orig. cap. VIM, CmaummdiStmteibvt:qmdt0rt_{txf}mm moi_{Mm}
 **fitr#mti*i >MtUk. Vetus appclUrto fiut Cinamomtim, 4r Qajununtf Ptmte
 in X11.. dUette: Cmtm»mm, tiem^me& cnummm, fciE/fo^ Tr*LjU«m
 ndttptmixu. Dalecliampius, ut mendacititn hoc fetis pdluuddum obenrfk
 DenTes ab Aurorc jtthiipas vocjtosferibic. Sed anccqium nropim_{rcm}
 • idiamus Scaligernm quoqueExercit. CXiiv. \n <.eykn naicirur
 • &in Mucir una ex MoltteU. Nullum fert truaum. ^tftu cones
 abTlirt. Qiiod & Commaro ooddib Bis in anno degfobitui. Dolcb Primum •
 fc pofh- peflicia ur. fedrcoAi c««rtMw»caur. C« namque 1-
 ms dulcc. Tampropmqurfc-nam QQTjewcis fonus est v_o«M o noftr«, J «
 •fflri, CA4»-* dietme, ur dtotti jam definant noftri leculi Medici
 mu.niioh_{s1},Kop_Jum:a_tmm_lo, al.ml, quam«uod dderibitur a Gal
 fefto j,ualc produ .lie, nrfquam com, krwU««. Sed m.rum m l^ in r

domus
 omnium
 nulla

, nullainfula, nulloiii Comincnrisangrilo, **Utatj** incidiillio reperiri. Nam Otn-
 .. manuspfcui laca/Huir gallinaccum'l fuom Theriacam veri, 'Cinamonio pen"
 .. curavic. Diaforides optiiu. n^**nunI^aicolorcm,^Kjto,iAdneritium,Mc**
 .. fiu'nzCafluclimillimiu. Acunini vult ^{morda}, cm, Ievi fupctfiac, non line aliqw
 .. falfedinc, lematragili tare, non line pulv :rc. Qujcomnia mlim iftis **Otnlacas** corti-
 .. cibus incynias, non mvenias in mari Jil, m. Cum igitur a locis.in duos **frocks** Can-
 .. ncllam p.riuanur, **Ccylaijium** & Mutir am:priorern putodTe Cailianucrjilior enim
 .. eft: hoc quod e virgulum exirmtur exilitft liuis Cuumonmni. **Quisc omnii-od** tucudcto
 cenfurx nofra: rcvocarc non puvmus cflia^oftruni-Terrcnc cjmn me **vc&gia** roc cru-
 ditorumncocncorum.qmmonumcnra vctcnun rnvcrun^circa Cinamomiiiivcitina-
 tioicm&mtcrpretacionem.ctjamniincjttisHiicluantcm.'Si tamen cJcuJum meim
 addreliccacnon video quomodo decantatus itle furcuJus Cinamomi nomine infi-
 pims (five is, cum.vcl finē corticc, olim **fiiei us** rarioc odons Aii **caryoph**[^]
 iatudem cenferipoflit cum Caffia vcl **Cannlla** nofra. Imo opram **ludfre video-**
 • **tur V** in aliaslummi, Cardanus, Scaliger, Garcias> &: alii, fi confulti* naribus&: lingu*
 ocpertueu ftumini remiirirnr. Quamobrem ego detlmins **naodiot**, CJ rantum
 prolqtiutunKfiim, qux denatura Callix Si Canncllx liodicrna: mihi confunr, caque
 poitenran trado, ut letter dcinde fuo uwtur iudicio circaea, qu* alibi legit. Andreas
 MachiohtsvanashacdcrcAiJtorumopinionsreccnfens.omtiibuijnLitrimquepanem
 vennlans, tandem Sc ipfij & fibuple dimdens, de Cjiin 6c **Qnamomoerumpit** in **h»j**
 vcrba, candoriscerte plciu: H*f 4*/f» dture velui, w» quodbtc i» r* <r/< 4MM^ f*/f*
 >*fyw kdejun, turn ttntum {etqttiuris *gju> ,fid ut dm ultrim txflertnit l-istta 'ftftst itr.
 Qua: dubkario quonjam de **pterttque** etiam hodie cfleorum, qua:ex Indus ad nos de-
 vchuntur , certe optandura effct, uti in tot millibus Bauvorum, Anglorum Luii-
 norum, qui (c eo cont'erunt, invenretur plures, cju privateJucri (cut nunt; uiui, vein*
 vultures, cadaveri iij^uu) (tu.Iiis adjungrentpublicum commodum ;&cum araore
 fui, amorcm fociarent proximi. Quod li fieret, fpej cfl'et, brevi nos ex tot ricubanti-
 busPlmii aliorumque Autorum (qubus familiarefiit vocum xquivocatione fell')
 relatioinbus dutUturos,&: liabituroicctioremplenioremque notiuam remedioruo¹-
 Quod uti nugno ficret Medicineaugmento, fie 3c tcipubhc* emolumoito; undcK
 ipb immortale fibi pararcntnomen. At quoniam-ejtiJmodi raro votaaudiuntur,imo
 nc integroqiidem lecuiocontmgat,doftumfcfagaccmherbarumcV ammaliumIcru-
 tatorcm utramquepcragrarc Indiam, **rifia** |_{um} recte fadurm, fi ,_p|_c manum .idmovc*
 rem ftivx, anfqve irem prarfenti conatu inibmulatum ad perficirndum opui, quod in-
 choo fobninis fide 6c (unlidio creclmris, « aliquot & viridis ingenii V.rorum, < *
 pnfcairrammiis Indix Ohcntalis regiombus gdTerunt, ubi, quxdc hoc rcriT-
 que Aromanbus Tum dichirus, cognoicercocuJii autihufquepotuerunc.

C^ l l ^ g ' t u r r u t / & C a f l i a f u n t c o r r i d o U h b s
 taluks **fijkmscyt**** indigeiKt Quamvij emm **AuLbtr** & ahx **fomflis** urmlque In-
 due KegionesIpcciemquamdam corticis Canncllx aflimilem, &ipu.bili.-icm (*<*&
 rantiver.1 **tamen** alumnonagnofit pacriam, prxter , quam dixi,utramniif Wu lam:
 quidqmd ctiam alit nob₁₅ periuaderconencur, induch ad hoc IJporis quid-jm atfim-
 tatc-cumOnncmgenuina. Memini uica America:parte, ubi partemxutis contnvi.
 nonmthosibi cenluiirc&: obtmOJlc unum attjuc alrerum genus coi & **
 olhftuqpc annulah quidem viderctur Canncllam: led **diLgentius** w ^UPC
 vchgnvcleontulioiccxploratu^quamplurimumveTxccderctbonitac&rdi^int-¹¹
 l-atcri inrcrim me ,quod res eft, oportet: Peruana ilia, de qua Funtik. *Gomara,
 Auguitus Orate, Pctru> **ckca**, Nic. Morurdus alnucPeruoiiu fentore* **reftn**1**
 admodum&q.unpr^mc^ccditadCeylon **nnittu**^{dtot}
 in(rticluo|o, n^**nin** vemarbutis cotluctoniilh: Sicut ex feq. quod p. **oir** >r ni rcl-i"
 tct. Ptovincia: **tnim it Ut J^*xti** pi L" uru Cf
 «Um H.tpar., . rLKirijm (J(fco ^ **ffl^ fl,**
 nmlurum leucarun. (patu **UulathajusgegetuSvtoei extta.**
Liatcvo(J n u ^ . s »Iuni,«?w wmdinn
l.ni.ca n t ^ euraeMm »Iuni,«?w wmdinn
 TM sdeteninIalus n n t c r t i i d | i h A d n w ^
 redemur. Omnes perpetua conia sunt pcedite, folius **Uutuus, frudu ucc»wr**^{rt}
 coliz

cuh. Trenc. fcd qui calyce fubcrino, dtiplo tarn dn ampliore & magis cavo, contineatur. intus! j; vi, exrus afpcro, utrimque ex purpura iigrfcanre. Rirum arborum rriklui, fu- liiSjCortici &: radict (licet Cannellaruporen" & tulwrcmrcrcnibus) ionge calyces praricriuntur, quorum liumraxat pulvis mufti' ft. Si Cannella-modocum cibus deco* quaiur, tantum abeft. tit fuavitatem eqtllis et icilict, quinpouus ejus t.'cukas, & l; i- porisgratia decoftione cv. incfcic: hoiumpuh rrt- in mltis tnrh<, uruntur ; lcdprx- lertim adverfus coli, iueftmorum & ftomach doloresiupotionibus propinant.

f«&«, quamufuAlisnoftra: Cannella: genicncm&altricem ilixi, inli. ihi. -ft, quanj TspohrtntiMI. Barrius Ibutis .irgu mentis prqbat: uttr hoc neget Sealiger vir liimmus, Exerc. Cxi. 11. j. Non defumt, inquit, qui obturbent; ac Ceylon Tapobranam non Su- matram, putent. Pol um h. it lululafuprale liabctelcvarumafexroadnoniimgradtjui. FuEOrapenc ovali eft, teucis inckcuiCD pluiquatnducentis. Ambiuntqiiccjusmediam vaftamque j'laniticmi iicuti doadmodum pccclaculo, montesiilvoii, & c cheatrem in modum cffcumducli. Fluminibit¹. Unique perennium aqtarum laudacillinus, quibus plurimis omnino locis irrigua, magnam fax fertilinrit partem debere certum est- Rc- cionon Mum populo(a), cd & qtiadrupe dum aviumque genus omne teracillinu. Prati- ftar dC cornu copia: fructuum dcliciriilimorum & c iola foli benignitate tui'centiura, Aromata fertphirinia, neque ullialiotimlocorum recunda. Prim arum t. imen obti- nent ibi Cannellifers arbor es. tam dcafe, ut integras nec unas conflituant ulvas, adeo- que luxuriantes, ut, nifi Hamrois cam incola luxuncm cocerent, tmivcrllis terrarum orbiscorticibutnon (urficereconliimendis. Qi^amvroluxunofeiert Cinnellam, tarn opcrofc Caryophylla aut Nuces Aromaticas. Quomadnioilumneque Cannelli- fenalicum infolium amant transfert. rucrcnim, quihorum pericuU feccrunt, ^{tran}fl₃nsquibuKlani ex didis arboribus adregiones cumviciniss tum dijlicas, zque felices, iidemque & ventis Sc a Sole caloribus expodtas: inibi que lummo Audio cultis. Verum comperunt fc opram, quod aiunt, & oleum perdidifl^ Quamvis enim tra- laririifruticsexercferent in juftas arborcs, c. xque fuos rriiftusin tempore darent: at- tamcn, ubi ad examen ventum fuit, dcprchendcrunt eorum & longc minorem in virtu- ribus efficaciam, & hanc ipfam promtae corruptioni obnoxiam: Contra quam hortu- [aris fxpe venit tranlpkntantibtu iilvcftres pbntas inpinguiorcaclxriore fblo, atqite ift. i CJS racione reddentibus longe meliores crfaciorem/que. Ex quo liquere pccft va- rius ille & admirabilis rerum omnium parentis Natnra; lutiis, quo tarn'facilem alus transformationem, quam ielfcem traninturationeni correccitialis contra utrainli bet adcodfficilem, fxpe impof Tibitem; ut citius c- pumice oleum exprimas^ quam in tranflaris invenias virescas. quasdare Solum natalc foJct. Minim, VKILT Cid inplantis: fed magis minim, videre id in honunibus; licuti nos vidimus, qui ual. itlorum maje- ftatis urbium [Uteebras a(pernati, nu!^ potacre vel blandinis vel culturz humanioris ofKciis rerineri, quo minus ex clemcnriflima (crviture i'c rcciperent in lolitudines &~ deferta unde craneonundi, prarfrentes in mapaliis liiis, interque agrcfcs He omni humanitatis exortes vivere homines (fimodo uc mercnr Brappcllari) quam inter di.

vina prxditos ratione, eosque moribus in super & virtutum omni genere excultos. Quos natal is foil et Bbertuis, linovilifninxfervituiiSjduitedo rctraliacin pamam, 31 indo- les inculta culturarque incepta. non fac Oc dixciis, mil cjuicemodi humanafpecie mof ta- lesa feris &: plantis iilvftnbiis pciu concedai non dufar TS, mli corporis con* iitutio- ne. Q^icmadmotium vero, qti od retuli, vcTiimVft dearboribus uoacacu iftis; ica icidipfum non femd cum (nagno mco txdio fui optenti<> in plnrink planns Amcoca- nis, quas cramferendas cur. ibain encmoribus, a Ink e locis, Q hortos. quo^ co in Bra^ >^ liar tractu, animi caufa, colebam.

Cannellae arbor, quemadmodum i: Caflix, ad magnim dincin *ffurfft* Mali medi- tx^vftque rartus multis, *lonp* , enodibit, nufpian air vis, i<i "hique rccHs, * Sc mirJSUI filter Ic online ihtoolins: *iflH* HliulllMiiliui ai *polit* in n^iin tittumque vi- dere eft: Exiftis *duittaqfi* tamoloc crigit alios foliol os: folia uu^na fatiJ, nec ad- rnodum diJlimiluliniir folns Laaro-Cctaii. bgiiram lifpcttei-Eorura (uigula ruraalter- natim exeunt tenuil-usbrevibufque pedicujis ex (utdili lui), tmi c tariore b. itlk' linunr inacumcu, tnhic^qiuniorve iaccraiftipatancc^pBrloaginjdincrn, ficu i/J^bnca. ginc, currenribus. Ex cildemramulit ciui» 1 i>d. ulf quidamer HorcicuiitmtQC mde parvi, mvei, odwn. His fueccum frudus parvt, OLvac nuputudine te figura, quique I

pnniunr)

nrimuinviruic, &: maturefcntes vrrnigredincplendcam. Hos Sintii decerpunti
 rapiuntque aves, priuquam cider cy ruiluinucuris ai.ciii.ii. Ex **Sis** feu Sol is vi feugP*
 cxfittlat liquor vindis, **tent.** anmm, ol .i^uiofiisi quiqtic, perinde ur quic floribus ar-
 te cliurur, Cannellam quidem odore&ioreque reicnu , led plurinuud virtute ccdati
 unde & uliis baud mujfi eft. Lijyiima:eria lapons **He** odon* expen cxilht. Adcout
 nmnis Imjusarboris vis excensquidciiiDmiubus pjrtibus den **L-icur,** & unum
 in cnrciccm collars, quo plus ex co recnxis natura repoEtarc. Dupliccm, utplcnlqu^c
 arbonbus, Illi thbucrunt Corciccm ait cores vetercs &z uovjrii. Supe/norem G-ircu^h
 trailumdie, cutnque tanquani munlem reici, ncicioquo fundamento, ptoinnitii-
 vitxum tamenramorum pactes CcyUnnicar Cannellxaditosclata: aiguan,pnitiuio
 ilium corticcm ,drcpelliculam. iporolam, adcoque tenLem, ut non inli vindis *x.ollt*
 pollit: nam polcaliccelerns iuiciori corticiquaJi contigitis he, ut occviu iieegu*
 ftudignoici,ncc manti k[i.>rjn poljit; Si alicer eveniat, Canndla vcl torrupta. vcl
 PicLidocadiacritecnkd.i. Neque tamen mirumdebet vidcri, odons illAn liuviu-
 :cm,quavindis Cortex (ere dcftituitur, poll tres incnles a delibratioiic .itquirec-
 juia miira lunt viridia, qua: panun vd nihil olent, iiccata odovcm Ipirciu oputo^{ulo:}
 ui ante bts mille annos obk'rvavic Thcophraftus, quod nimidabundtiu humdre*
smk odur in medietate, non in cxrcmo, tdte Philolbpho, conihlat; ac proiade Aru-
 nu recte deftniatur, vegecabile, quod odore & guftu (iuvc eft. Rccens icaque Cor-
 rixa pelliLi.iii. illacuiericuarquli libratus, lubricusell,imoisi]iii Calia: v— it no-
 mine, li nuJiictur, elunnolus deprchenditur: dehbratis purgatuJque &: tn lamina
 diilcdusexpomturadSolem \ quo illajficcancc, incannasponre convolvimr,(*ex cine-*
 reo iaruhimculorem mutam , abfinnta viddicceardore (aiidem Soli*, oium, quam
 habebjt.iuciva humi Juatc. Corttcca Watoper liicnniuru ,; non terms quibulque i>ci*
 libus.utvoimt Fr. Hernandez *inopere* iiii dc Aromattbuj,) arbor Ixpc *triennum*
 peiiiibt nuda; fed [tun denuo induitur Con ice novo & delibrarurx rurlus apto- Ra-
 diccm ijccolx terunt exfudire lucium Camphorxon ablinukni.

Cancellxgenerationcin perlcucus ,addam dc qualitatibus aliquid tir& *facilitati-*
 bill. Qiialirtics likrutcie, depreUendis tnigni (gradu c-ikUaemem & *liccantem.*
 Acrimoiitn lubet, qiulem in nullorepenas **Aramaic** ique j^udu jucundam- Odor
 admirabilu,prxlcremi ejus, qua: denovis liirculu fuir adenua. Q^ix&: tenuiui" ^{nU*}
 gii p.utium eft, & incidendo aptior, minulque iiccjmaut aftruigciu. Saj>or a aroin*ⁿ
 ticus & egregie. Sapor ille, ut omnino debet haberi diverfus & alius ab amaro, dul-
 ci, falfo, unctuofo; ita proprius cenferi rebus odorem fpitantibus gratum, quzque fu-
 bito no- Itnim rptntum reficiant acq ue confortent : Sunt interim aromatici fapotis di-
 verlie Ipcacs. Eft emm Caryophyllo ac tutor & pinguior, Pipen arden tior, *Cannelle*
 afringencior , ut &: Nuci Aronuticx. QuemadracKluin vco Canndlx major ^{eU}
 qua odorem, qua (aporem, *Iuavius* prx his Aromatis, dc quibui (um poftca dith^{1111*}
 ua i<: titnimqueatnuiit citiu.s ,quam aliud ullum. Habet emm utramque prerogati-
 vjni inluMtanea prxtenui & exhalabibore i undencxatcmfert ,j *partem atri* ^{eVn}
 poiitat'qualido. Communis ci cum alus Aromatum facultas eft vc^ *petandi fpiratum.*
 Naairxomm ui acboncminifhum. Art uci Caryophyllumccrcbro mans, *Nux Aro-*
 nutica &: Piper vcnenculo potius, convenire deprchenditur l ica CuinclU **COtOk**
 (baa Vndenobisinaiummlm(jucnrrHis,aliilqHcnobiliHimi vcerum atfeebbm.^"
 uluiconlucvit: Indiprxterca pro amidotahabent,& vcnenu ofTcrunrcxpden^*--^
 per hxc, videtur oblcrvatu non indijnum,jn gratiam itihctt r ^ %w*(^'A*"»^e ^ * ^
 nclia 4: Caryophyllii etctitumdi(bllatH>nc oleum,quod vocant,non ur Nucuni ^
 rorumq'c Aromatum, (iipernztarctuoplilegmatiaitipintui.red ballaaufaf ¹¹¹¹
 tundiim. Porto ijuantum CannelU vcl per le cclubua, vcl in compourioncin rece-
 pta, ¹¹¹¹
 *crt4>tj,icu jrte Chynma ptxpjuta, i.ilcUcicndo, attenuando, i gerendo,
 cxi.ir.indo,veE:etand<jque viaalem I pit l cum. prxftct, oum xgrii aux ilium, tu n
 ntmn, li vchm rn.irr.irc, loigum cm, &L modum etvtedet tnllituti. *Indictia ** ^{ex}
 ya *indictia cortice & floribus recentibus extrahere ad varios usus folent liquores, non aliter*

acquii cCTegicodor<*,clK.iim ItLcHJc CamidU ^um & c' fructu oleum
 • **tacum** < i , **Horro.etum ooftruium nonp**
 v u i i - "'a *lu' rbt cogunt in pane*, **tc** adhibejit ad
 eum externos tum internos. *Est autem ut pectus visor, ita & in oculorum.*
 i i **virium** in i **G A.**

cedancus Caryophylli coepit et Te, & forte jam dudum fuiffet, fi non regio diplomate *co** hibicus fuiffet in Moluccenſium favoreiriL Medicina etiam *docuk* pulverem ejus cral-
 fiuſculum (nam fiibtilius odit pulverari & ſpiritum, quem habere *dixi* admodum vo-
 latilem) drachmas pondereafliimptum *px* convenience liquore ſpiritum efficaciter re-
 vocare labantem, &: parturientibus paif:um accelerare cam tucoquam feliciter. Hoc
 paucum eſt, quod deufii ejuſatque vi^ute poſſimin praſens communicare. Non
 dubito ramen, quinfevribusficinfertWum in hominum expqrientiam &: cognitio-
 nem uberiores.

Casterum iis è locis Americas, quasproofui, reduces, narranc reperiri ibi incegras
 filvas arbucorum, quorum corcex -, etfi cenuior fie, eadem* tamen omnia, qua naturam
 6c odoremfacp emque, pras fe feræ; imo quieum, querndefcripiimus, corticeinfe-
 poris acrimonia magis ignea antecedac.

Quas aliaqueinfinita naturas beneficia, dies & hominum fagaciabrevi proferenc in
 publicam no titiarn. Quo non parva faneaffulgetPhiliatris fpes, cumjaninovas exp^e-
 ditiones & Colonize in procindufint, quas noſtri moliuncur vcrfus eandem (cujusvi-
 iinſecerre in *Maranhannuipa*: poſſetTores fuere Bacavi) Braſiliae continencem., qu#r^e~
 cepto nomine Guaiana, vei, uc naucas malunt, Ora barbara dicitur. Eaque fane Reg¹⁰
 divifa quidem eſt à Braſilia per Bullam Pontificis Romani > & ilia qux poſtea incer R^e;
 ges Caſtelbe &: Porcugallias conveneranc. Cſecerum illi concermina, eademquectfli
 dementia, *ntc* minus felici foligenio gaudens, ficuconcinens medicerranea edocurt>
 poſtquam noviflime confirmari ccrpicid, quod ancehac I. deLaec, aliique, quos i^w^e
 fecutus > circa fer tilitatem medicaminum &; fr ugum in ſcriptis fuis adumbrarunt; ut &
 frequenti digreſſione facile patebit.

Tempeſtates anni in hoc climate plurimum variantmam in orientali Guaiana: partfc
 quæ vergit verſus Flumen Amazonum, arſtas inchoatur à menſe Auguſto, hyems à Fe-
 bruario : in occidentali autem parte &: verſus *Orenoquen* fumit ſeſtas exordium &
 Odobri, hyems ab Aprili: Quas tempeſtates, quod & alibi monuimus, tantum pl^{uu}
 viis (undebarbari pluvias & hyememuno nomine denotanc) & ficcitatibus, iteinq^{uc}
 graviflimis v^bntorum flatibus &: malaciis diſtinguiuntur: nam quum has regiones taxi*
 exiguo intervallo abſint ab iEquatore, exiguam admodum caloris & fr^gorisp^1^
 tur viciffitudinem. Neque tamen omnibus annis, aſqualiter aut aſque diu pluit; *fed* ^
 cr epant interdum uno atque altero menſe, & pluviarum copia auc mediocritate* ,

Solum quoque plurimum differt: nam primo ad oram marls fere eſt humile, & ⁿⁱⁱ
 auras pene perpetim interdum ab oriente valide perflantes, ^eſtum egregie cemp^"
 rent, à mortalibushabitari neutiquampoffent, nunc vero vel maxime à barbaris ^{is} ^{...}
 bitatur, ob fluminum, quaspaſſim hie effluunt, opportunitatem, & celliris foecundit^{at}
 tatem, atque adeo caſli (paucis quibusdam locis exceptis quas incolarum valetudine
 male audiunt) bonitatem atque falubritatem. Intra continentem plurimi ^{viſunt}
 montes, quorum quidam foecundo ſolo culturam facile admittunt s alii penitus ^{ſunt}
 aſperi, fedvariis metallorum venis fcaterere creduntur: in liifcemontibusnonnihil ^{al} ^{...}
 tur, nihilo tamen fecius aer faluberrimus judicatur, quo fit, uc plures barbari ^{...}
 de p habitent. Inter has extrema > veluti medium eſt, ſolum modice editum? ^{...}
 cedentibuslongeferacius, atque amoenius, nemoribus atquelucis, campis ^a ⁴ ^{...}
 tis grata varietate diſtindum, adhaspluribus annibus & torrencibus riguum; ^{...}
 que imprimis falubri. Caſcerum duas peſtes hie paciuntur indigenas; culices, ipſi ^{...}
 fiery, & Niguas, ipſis *Sico*: adverſus priores tamen in propptu remedium eſt > & ^{...}
 luculentumfocuminadibusalere.

Abundat haſc Regio aſque ac Braſilia, radiceMandioca Mayzio Melle{Uveſtin* ^
 lignoillorubrotin&urisdicar.o. Sedpraſterilia, certisradicibusoblongis, ^{...}
 milibusvefciamant, qu^{as} ^| vocant. Dein arboribus frugiferis, Pinis, ^{...}
 Mefpylis, quarum fruſtus noſtraces fiiperant: Prunis etiam diverforum ^{...}
 fru&us minus commendantur, quia crebrius comeſtilia ^{...}
 riuſiffimam provocant. Nubus quoque variorum generum * & inſtitatas tor-
 non cMhtuitur. Multas infuper ^antæ, refine, &: ligna, tarn mcrcaturff quam M
 cinas dv^ata, luxuriant, quorum pwcipua enumeraffe ſufficiet.

Incerpraſtantiffimasplantas, qineſpontehicafcuncur, mcrito prinium ^{locum ſibi}
 flagitant Caoiaas Sacchari, è quarum cukuta ingens quæſtus poſſet fieri. fi hi ^{...}

Pofticquam, qua: de Cannella & Caili vulgarimihidicendaputflbam. *diluci*
 de &c fufe (atis fimm pirfcurus, **vtiuni** h* t tertiam quad fpeciem prionbusadjun-
 gere, propter novitatem llmvi & virt^l tern exmuam. Quemadmodum enim
 noviras ipfi invitat, ita fercidignitas prorfys me indue **ad pue&cicadam poftoiu-**
ti.qBodMftenusfuttignoflatum. Praeferdmcom hoc Aroma, non, utcarro-a, rerat
 aut dives Afia, auc felix Arabia, fed prifds incognirus orbisvaftaque America* dder-
 ta & folirudines filvate: undc &: Amcncanam vocamus. Camaautem ifta America-
 na adco vene **Afiatka** qua faciem externam limilis eft, ut ovo non ma^{is} ovum
 Ciuodfiguftumdcindcadhibcasjudicem, fatebirur&r iplc Caffiam aliquam lainim-
 dam die, **quamdhl** primoribus dumt.ix.it **labrit** exploratratmox ubt m.iltn;::ra hcrit
 X & C contrira dentibm, non jam Caffiam led Caryophylium dicet, **CUJK vjpej** explet ad?
 venis Lufitanis parircr atque Indignis. Qiorum commendatione fedum, quod ccc-
 perit Cailiiair.i & inipfam Lu<iuniam& ad Amftclodamcnfcs quofilam Iudaros mi-
 grarc. Nee dubiim eft, quin (c magis magi/quc commendarurus /it apud poQeros
 Aromaris tarn nobilis ufus. Si fiar, non poterunt poftliac gloriari crylonice & Mo-
 lucccnfcs fibi (bits id cflc de carlo munens conccifum, nt illi **quidem** C.uincllircras
 alteri vrcocaryophylliferaspoflide.intarborcSjfuiqucmuncriseflcquodunivi.TILtsor-
 bis utrarumquetueh! gaudcat. FictqueL-omni gloria hoc **ipfo** minor, quod Cannu
 IX,inquam,6ci« icCaryophyllorum **VIS Medicinalu** in onocxhibearur cortice,adeo-
 que excellens, ut Oncncalibus non c.igatur cedere. Neque vero eft quod quis fufpi-
 cemr,Arom.ihoc,aliudvelimile,efrcexvctcrioir.cinnovum trannarunnCumnuni-
 me id ftudium cencat homines ab omni penectiam ingeniomm culrura alicnos,& dor-
 m **batis** propriuque divitiis contentos; Imprimis cum confctet quamplurima' A me
ricac cfle timiliana,aJibi in totumignota. Qu^{od} enim Seneca Natural, qtaft. lib. v 11
 cap, xxv. ait, idhodiequevelum nonunaircexperimur, *Vtnuttmptiu*, inquit, *in qut*
ijl*, *qu*nt»u Licnt, mUctmdts extract & tongiorii rvi Atiigtntu*. Verum a diffreflu
regreccnamur adnovi luijus Aromatic ulteriorem expofitionem.

Arbor, qua: iftam fert Caffiam Caryophyllatam, crdcit in **diftridn** Cuaianx A:
Mmr*nbm in cadem Brafilix **contftenti**. <iil* regiones fitx fiint rnter primum quin-
 rumquegradum ab jtquatorc vcrius Septentmineni. Vbi quemadnuniuni liJveftis
 ita ^ncglcfta, neque ulh allerta domino, fedpromiicui ufiis, **communifquejura**.

Arbor cujus Icon ob irinens injunas **pedif**, eft mediocf iter **pnxxra**, ramofacmc
 Flores parvi Lit Viola:, carruleo colore ,(cd umbilicum albicante, & croccis aureifque
 linci^ v.irc-an. **Cortextauis**, quique & ipic decorticams a truncoparitrac ranus
 ai quevelutincorrigiasconfadiisikcatuKiucOnciualisCannellarinmbdumconvoI-
 virur^uimoxpnmis ial.iisgulb.tus **faporem** videtur rediircimmixtumCannellx.Icd
 cumCaryophylliprxdominio^ui criam **percame** primo, urpotc languido) vires a,
 qmrit cum tempore, **tanraque vivadtate . fragrantia** sc aenmoniafcxerit, ut **linm**
 quadlevioris cauftici fentiat ertcOum, impimij <N> ex furcuhs tenuioribus & vtreno
 r,bus provenenr. Vndcft,quod levi maccrationaqua: fontan^coloremrubican lum'
 & odorem caryophyll.itiim :upedir«, ad medidnam, &c cofmeticautilcm vin/ouo'
 que **medicaca inter** hypocratici grariffima exinde ptrannir. Aromaris **buiuiam** nTbi
 J'smedjocrempcnsiequanritatmhabccDavid A^doaiin&hununill
 Amftclodamaidf.Vtvcro de fiico iufpedum Aroma vindicarctnaiuri fc S rcmfcS
 b<%rutati,per.culum ejus fecit Carolus Chivry, ailcllor Coll-uapud n^ Med.c,
 PharmaaopttusA-rci tarn Bourne* eximius cuhor quam **Chymii S n u** d.hgens
 Qui ex co okum prrtanuf^ium mnrc l.hyinu o,(icut ex **ip&** Caryophvllis h,r,' Z
 let,parav,t, turn quoque cum lpir.ru vini nurafti,.*rcpcrKpror/U5 .gneum, nec n

gnatum ulque adeofubal.bus utm vKrocturn^l^ncrobturaro !c(cnonl-Trme
 m.ncA.^cmadmod.m^preni^rrumcxpcr^..Vtdubuandumnonnt^pec.cm
 effe non falum cgrcgic Aromiutain, fed & miigniim **bculoma Qaaran** utm (uc^

ad cannas molendas comparataj excitantur, quemadmodum à Portugallisin Brafilia videmus fadum ad quas quidem in idolo irfignis expensis opus est. qua: deinceps maximo quxftu refunduntur.

Proximum locum merentur arbutula: quifcego Typium ferunt, qua; & frequenter funt, & facile admodum coluntur & propagantur, & intra annum ex quo Tatar funt, uberes frudus reddunt. Barbari autem Jioverunt illud in fila ducere & ex illis leduolos filios pennies contexere, magni in hifce partibus ufus.

Nafcitur hie quoque infinita pene copia cannabis five lini quxdam fpecies, admodum elegans & tenuis, ita ut byflum atmuletur j & cujus filis varii panni texi poffunt, uti experientia eft comprobatum.

Praterea varii nafcuntur frudus, qui tinduras edunt fupra modum elegantes, quorum ufum & barbari noverunt qualis eft *Annoto*, quam alii vocant *Orellanqam* Brafilianirm, ut fuo loco probavi, qua lanx & pra;fertim byflus, colore inficiuntur auranatio. Habent & alium macinum, qui cyaneum colorem edit. Necnon gummi quoddam, quod acerta arbore funditur, quod pannos eleganti & pertinaci colore flavo tingit. Atque frondes cujufdam arboris, qux bene prxparatje, colorem obfeure rubentem fundunt. Neque etiam defideratur lignum quod elegantem colorem purpureum edit; ut & alterum quod croceum: tertium denique cujus liquor excoctus, fervens quidem purpureo tingit colore, frigidus autem coccineo. Nec dubium eft diligenti inquisitione & ahaeju fce modiligna hic poffe reperiri, qux magno ufui fint futura.

Gummi & refine bene olentes 6c magni in medicina ufus reperiuntur plures, inter quas celantur ab *Harcourtio*, *Colliman* five *Carriman*, *ScBaratta*.

Collimn, ut inquit ille, refina eft nigricans & reflendens, infar picis dura; qua: prunis impofita gratiffimum fundit odorem; *Wdtherut Caryus Buckmgamita*, vir exadi de fimplicibus qua: in medicina ufurpantur judicii, testatur fumum hujus ter quaterve quod die nonbus haufum egregie mederi gravedini capitis, & cerebro humido frigidoque plunmum prodeffe, & rheumata fiftere: adhecc efficaciffimum effe remedium adverfus paralyfin, cujus capitis gravedo & fomnolentia prognoficon folet iudicari. Medetur quoque doloribus, quos fcemina: qua; crebro pepererunt, patiuntur juxta lumbos, & in inferiore dorfi parte filique fadum illinatur pellicula; & caliduni applicetur parti affe&e, infar ceratfi. Creditur & nervos corroborare; & levamen adferre illis qui arthritidis doloribus torquentur j denique & recentia vulnera egregie confolidare.

Baratta itidem prunis impofita egregium fundit odorem, eftque balfamum praftantiffimum, & adverfus recentia vulnera imprimis efficacx, uti experientia à multis eft comprobatum. Reperiuntur & plures hie refine, qua: gratum odorem fundunt & praefertim una qua: odorem fpargit infar *Major ant* nobilis.

Nafcitur praefertim juxta littora, arbutula five frutex, cujus jam ante aliquoties meminimus, ferens frudum (ut inquit *Harcourtim*) infar viridis pomi & quidem minuti, pollens fomnifera qualitate, ita vehementi, ut vel particula qujvis exigua imprudenter ufurpata lethalem fomnum inducat, & vel pna gutta illius liquoris haufta tam valide dejiciat alvum, ut obfervatum fit fexaginta fedes non fine extremo difcrimine operatam: Putatur tamen, fi maligna illius qualitas a medicis corVijra tur, caute in medicina poffe ufurpari.

Acinus qui barbaris dicitur *Kellete* utiliter ahibetur contra dyfenteriam Succus autem herb* quam vocat *Fppee*, adverfus vulnera avenenatis fagittis infia, que fuccus fohorum qua: / nominantur, adverfus dolores capitis. Plunne finnlia, qua: peropportuna ad Medicina? & Chirurgia ufum poffent traduci.

Nafcitur praterea hie arbor, quam barbari maximi faciunt, & ple'rumque juxta domicilia fua colunt, ob infignem in pifcatione ufum: folet enim in reffibus & eliabus, oftquam xftus mari implevit, & copia pifcium adduxit, ecymbis fuis, ramulos huus arbors, ppu'ion nihil frados, nihil utere in tenet, ita ut foccus pifces autem illo lucco ita foprentur, ut ftatim fuperna rent, &

Huc accedit arbor qua: materiem fert quant' pretii, barbari vocant *Pit** *Tissine* re, noftrates vulgo *ttout* eft enim valde Uum, durum & grate olere fo elegannbus nous fubmgris graca varietal difmdum, & infignis? I fabril Va. opera ufus:

ufus: Arbor eft procera: re&a, glabro^cortice; frondes tantum&odo ferens in faftigio trunci, quae ad pyri folia quam prox^iie accedunt.

Gemmarum quoque copiam plurimi^locis reperiri volunt; ut Iafpidis, Porphyrii, & illius quam fummopere commenda^t adverfiis Nephritidem. Nee metallorum etiam praetantiorum effceta creditur telkis, licet ha&enus nullasauri aur argenri venae hie apertse fuerint> quamvis ftudiofe à m|ltis quaefitae.

Plurimas ixperiuntur ferae, venationiperopportuna?: nimirum Qervi > Apri duorum generum, qui tamen fere mole diftinguuntur > majores *voczntPmgo* vel *Panigt** Europaeis haud quaquam inferiores: minores *Pockiero*, qui umbilicum indorfo obtinent. Infinitus numerus Leporum & Curiculorum, qui à noftratibus diverfi efie dicuntur. Et Vaccae iilveftres quas vocant *JMaypouri* vel *Maì*urie*§, carne inftar bovill#> & *C qnx* ad eundem modum muria condiri ie patitur. Aliud animal quod vocajit *B#remoy* carne inftar ovillas:variae Damarum ípecies&ab Europeis nonnihíl diverfej etiam Aprorum quaedam *fpecies*, qua^ lardo caret, & ipiis dicitur *Abthera*: & animalia quas à pigritia nomen meruerunt^quia tardiflime progrediuntur aut ad faftigia arborum fubrepunt, ipfis *Wdrkarii*: infiniti Simii & £ Cercopithecii: & pUires majorum atque minorum quadrupqflum fpecies, quae affim in hac America Meridionali reperuntur -, etiam feroces & hominibus infeft^ animantes, Tigre\$, Leones, *VM-Ai i* Lynces.

Avium quoque magna copia atque varietas, nam prater Anferes atque Anatcs quas hi barbari vocant *Rafonne*^ Ardeafque quas vocant *Ovakare*-, Grues, Ciconias, Phafianas aves > Perdices, Columbas, Merulas, Ficedulas five Scolopaces, Pfittdfcos variorum generum & Cornices elegantibus plumis; aliafque. reperiuntur hie quoque fer^e omne? iliac volucres, quas in Brafilia utraque defcripfimus: aviculam autem illam montrofo & grandi roftro vocant *Covakan*: Pfittacos *Courga*. Nee ckfunt plures aves *q*** raptu vivunt 5 pra^fertim Falcones variorum generum.

Pifcium quoque maxima eft varietas 5 tarn marinorum quam fluviatilium; & ty** dem prater eos quinoftro quoque mari familiares fiint; pifcem habent Salmoni noftrati non abfimilem, prater quam quod carnes illius font crocei coloris, uti noftratum rubri. Itemque quern fuperiorilibro defcripfimus fub nomine *Araovaova*, quem hi barbari vocant *Chipari*. Adh^cfpeciem *Ram* five *PSftinacae*, cujus cauda olle femi *pedem* longo armata eft, acutis denticulis utrimque afpera, quorum pun&ura impri *mis noxia* eft; barbari hi vocant *Pakamen*; alibi fub nomine *Taveboayre*. Qui bfs noftrates addunt *Cavimopifcem* Afcllo majori mole pene parem, fine fquamis, verum armatum fcisf acutiffimis fpinis, valde venenatis > in cerebro illius lapidem reperiri tradunt, admirabil^ remedium contra arenas & lapillos renum* *YxAccaren* Crocodilis haud abfimil^¹¹ fed magis gracilem, longioremque & roftro breviori atque obtufiore, viditat pifc¹¹ bus, egreditur tamen nonnunquam in terram: cibus idoneus, fed captuperdifficilis > licet grato odore, quern fundit, fe prodat: minor ejufdem fpecies appellatur à barbari *Owanna*. *Aymaren* item inftar grahdisalofe, qui in fluviis tantum capitur. Quis autern alibi vocant *Mamtos*, hi barbari vocant *Cojumero*.

Harcourtm addit hifce *Caffoorwan* rarum pifciculum, paulo majorem ^p^, Cobite, ve Spiñngo, fed multo meliorem: hie in fingulis oculis duas habet acies, ita ut inter nandun\alteram infra aquam, alteram fupra teneat: dorfum habet planum cum ipi *na* & coftis rotundis, pene ad humanum modum. Denique fluviatiles *pifces* tam *quale* & tam pñeftantes apparent (licet à noftratibus multum diva^I) ut vix ulla regio in *mor* rismagis illis abundare poffit. Teftaceorum pifcium quocjfe infinitus eft *mor* us, maxime Oftreorum, & Cancrorum & Aftacorum.

Sed longius prove&us in Occidentem quam confitueram, nunc vela *contra* & me denuo ad Orientalis Indian infulas aromatiferas recipio.

CAPVT III

De Pala, & Bongo-Pala, hoc est Nuce Aromatica
cum Mrci luo.

Moluccensis Infulx, ut multx runt, atque sub yEquatore aut juxtafitx > ita & abamernitate locorum omnes, oipnes a ferditate praifertim Aroin; itum, atque a portuum Afjtioneque navium opportunjraKj mercibusque evchciiJis & advehendis miracamiti6dirace magnisclebraiur laudibnsab his, qui flint ejmerti quae dixi omiia. Quibus e caslo donis efi incet fecertarc videantur, principem tamen locum inter ipfas ob:inct> quae Banda vocamr. Haec fcf a Septentrioncad Auftrmn incurvans, cquinam vclutrolcani confitruerc videcur: longa cres kucas, unam lam. Hujusin finu emporiun^ est nobile, ficfrcquens rucrcantibus. Incojarum viri quidem

BONGO-PALA.

'difirahendis mercibus indigenis, fcemina: colendis Sc cogendjs, operam aavanr. FIL-
mina*, inquam, agriailturam: virimercaiciuani exercenc. Quemadmodnm autem t
pra uotabamus, uni In(uJ^C§ylon conceffum e/c fpontc CaiindJam ferre: ita • 1
Bancbc (quantum hadcnus^lftat) PakSc Bongo-Pala qua: dicuntiu- (uis.Pdta est qfLm
doftiores Nucem l^"^^"l^C° AromaticainmaluiappelJare: naturafwij nonficut
illi, ab ufu. Neque enim, utBalanus Myrepfica, a^J^beri concinnandis unguVntis &c
un&oribu5 infccvirefolet. Interim, ut NuxMofc!>ii5ravocetur cum vulgo, nrt! rcfra-
gor. Botgo-Pahdhciimm vocantArabes Macin,C'imi^qo confundinondebcteMaccr
autMachir, probat Scaiger Exercit. CXLV. qoemyidd-

Quisquis autem, quae Nuces istas praefert, arboris iconem, quae apponimus delineatam ad ipsius Naturae exemplar, confiderat, haut dissimilem dicet aut Perficis Malis aut Pyris. Perfico folio esse, recte Girdanum scripsit Te laudat, quem modo laudabam, vir doctissimus. Nascitur arbor sponte & frequens admodum & fine cultu. Est & annosa & perpetuo virens & florens, perpetuoque Nuces gerens, alias aliis maturiores. Cor rubeo cinereo est, ligno medulloso, medulla ex fusco rufescente. Folia parvis pediculis in ramis, quibus arbor luxuriose alternatim & fere catervatim, raro singula dependent, luteo viridia & tenuia, glabra, & nervo unico redo cum pluribus veris obliquis praedita, Ea non recentia tantum contrita manu fragrant, sed cum exaruerint, acrimoniam fervant, & vim Aromaticam insignem., *Mt esse etiam uiii* Indigens queat. Flores floribus Pyri Ceratave sunt, & magnitudine pares, & colore foeciles, quaeque facile cadant, & parum fragrant. Fructus succedens, circa pediculum ~~nonnullum~~ turbيناتus, cetera orbiculatior, non ipsis ramorum fastigiis nascitur, ut Nucci Juglandes, neque in foliorum alis, quemadmodum Mathioius depingit; sed in ipsis ~~lobis~~ inde ramulorum articulis. Qua defloruit, fimum Nucis operimentum virens & M^ogofum villosiusque primo fatiscit densum est: deinde maturefcens interfringitur in luteis, purpureis, aureisque maculis, sicut apud nos Bericocca, five Armenica Perficave Mala. *Primum nucamentum, inquit Scaliger, cornea pulpa, craspi: fed veluti hirjH-tum per init'ia. Sub eo non statim testa, qua nucleus confinetur ^ fed cutiseoriacea, quam vocant Arabes Ol/lacin.* Villus iste mox fissus & Chians Nucem ostendit (iio Macis, quasi reticulot amidam. Deinde amplius & ex toto finditur, maturo frudu, haut fecus ac Juglandium apud nos nucamentum., nuce matura. *Quo modo reticularis ista tunica five Macis pulchre initio rubens, mox aureo colore apparet, intrincludens putamen, quo nucleus continetur; velut ostendit Icon Nucis per medium divisae, appofineque ad arboris pedem.* Itaque nucleus iste, qui Mofchatae Nucis appellatione passim & Synecdoche venit, tribus est amidus velamentis: extimo viridi densoque: medio tenuiori quidem nigro aureo & pretiosissimo, intimo testaceo denique. Quandoque contingit autem fimo Macis reperiri Nucem. Id fit si quando praeputere tumefcente nuce reticula diffrumpitur & perit, antequam firmari iusta crassitie ac pinguitudine potuit. Hunc fructum variis quidem avibus depascuntur, sed maxime Columbae genus album & parvum. *Quae* hinc nucamento, ille dicitur fuavitate Macis, hunc cum nuce eripiunt & devorant nec nisi repleta ingluvie capacissima faginam deferunt. Non trates ibi mercatores ob id Columbis istis ~~fy~~ five Nucivoris nomen dederunt. Quas autem vorarunt nuce postea, integras per alvum reddunt. Redditas citius deinde germinant, ut praemaceratae fervore ventriculi. Arbores exinde nascuntur, ceu praecociore, facili ~~fan~~ ruptioni obnoxias, frudumque ferunt ceteris multo viliores, & hac causa incolis contemptumque, praeter Macin, quem ad adulterandum meliorem adhibent decerpunt.

Porro semper quidem bis, subinde ter fructum suum ferunt arbores istae uno in ^{no} vindemia prima fit Augusto & Septembri; altera Martio circiter. Tertia ^a que alio mense, prout fuerit tempestat cxli. Legi vero Nuces si bene mature non aliis beijt. Fallit interim non raro vindemiatrices color, rubeo colore, seu qualis est Perficis, maturitatem iustam referens tam exade, ut satis alias ad carpendum peritas, tempeste invitet. Decerptae enim minus sunt durabiles ob succi paucitatem & crassitatem, quae & teredini obnoxias reddit. Hoc genus *Rumpi* vocantur. Quas autem ture leguntur, exemptae nucamentis suis ficcantur primum ad Solem. Siccatis ad imum Macis fructus. Postea nuclei, quas Nuces vocamus, lavantur cake. Hac enim sola corruptionem, & omnem etiam externam injuriam, tute praestantur, & apte per ^{UV} verum terrarum orbem longis navigationibus transferri. Optima fiunt, quibus est ex rufocinereus, sed interpolatus fructis quibusdam albidioribus. Probari possunt pondrosiores & bene cotinax, oleose, & quibus pura acicula confectum nufculo emanet liquor. Caeterum evenit quandoque, ut magna ilia Nucum uber per Naturae lufum quaedam magnitudine figurae & colore discrepent a ceteris, quae quae Anodum haut infrequenter videmus est videre in Iudandibus atque Avdianis quas tunc *PaU-iava* appellant, quae Uvanieas, non incondimentum, sed folum ^M dicam lequirant.

Plurimas ^{quas} vtroque qualitates, quibusque gaudent, facultates istarum Nucum [?] < [?]

quar, fpcdem^Wum qua fit natura M* < *, five fecundi Nucuminvolucris, ubi an
teommanecefleWum Macin decaneref GraxonimMacere, quatut confunde"
rentrecentiores, nullam habebantrationem. Nam ficolor ipfos, qui pene idem est
utnque, Maci * Maceri, aut vidnitasifta^llationis, adduxerit ^ a L p i n l n m .

^ ^ i T l l ^ ^ " ^ ^ C o n ^ U r a s % H < n c e r r o r e i / c a r d a n u s '
caliger^edargumentisrefellitmomenti minoris .Vo-
cant Arabes, inquit, Alacia. Non etymM*eer<iHi*<M*chirefi, ut firibis tu. Cm efumvdfu-
fra, vel temere, ut Galeno atque D:
asuliam calefactionem quafi* < sftmfubraxs. Hoc emm de Machireuterqmeorum/crfot. Cum
tamen Alacia adeo calefa-
ctat, teiUipauchaex odoratoribm aquiparentur. Lu* fuitctU ut A*
Maci separato Capite scri-
ua de Macere Dioscori

Quibusutaliqmdaddamus^pfaresexigit. EtMacisigitur&Macer frequens estapTd
Indos, & frequentis ufus, redinMedicinatantum. Macerautem cortex est r a S c S
bonsmMalabrinafcentis. Isubftanti*estfrigidioris& terreftrioris, & obidift^{en}
dis alvi fluxibus destinatus Macis contra tegumentum Nucis & quidem esreeie Am
maticum est, multoque & fpirituofocaloreplenum, unde & advefus frigidos affect"
itemquevenenatos, folet usurpari. Q^a Avicenna & Serapion & Arabum alii
proxderefuscnps, bonam fe & Macis & MacerishabuitTenotitiam. De G^{facis}
nonidemconstat. QuinvidenniriUifolius Macerishabuitflectionemv uti
nos, quidfitMacer, ignoramus. Equibus liquerepocft, nonfolum cflcmul^hodie
notanobB, quxyctrabusramignotasf^& multanos ignorare, quaveteres habe-
bantinotiflimis. Sic omnia tempus habent, & accidit, quod verbis, etiam rebus
ut, quas fuere in pretio, cadant, & in lucem negleda protrahantur

Macis autemille, quem reticule inftramicireprimitus Nucem'aromaticam dice
bamus, pnufquam expleno maturuit, & adhuc colore est elewnriffm

diniapudfuos fale&Scctofolet, & inferri p r i m x ^ t S S S ^ T ^ 5 0 , ^
Juci, & exticcatus ad Solem collectus e

cumcurareponiturfervaturque • Odore femper quidem grato est, fed recens m r e t
cundo* Sapore aromanço & fuaviter amaro, & quiquamdam a fe ficcitate ori^In"
^ . Siquidafamgenashabet^din^non^ucacNuccpotcAgu^
Brachmanes ainque Indorum Medicaftri nervis refrigeratis opitulari cred^{depneb £ da}

hoc tarnMacin^uamNucem^xhiberefolent. eorumquefiS
hibere fons. Qum habet vulgus in eundem ufum femperpalatum oleTm Ifmda ad"
cenni exprellun, ecu prafens&familiarcrcmcdiumarfaAus frigidis. E^primunt au-
tem & e Maci & Nuce. Macis oleum vero ut oleo Nucis: m n n m l ^ x P n m n t a u "

itanceed H ^ c ^ M ^ J ^
tuplo pluns cxfumdnt & vendant fere.

Nuccs virides & immaturores condiri ab Indorummagnatibus folent, ali* aceto
aliap faccharo, & pro bellanis cflc intnenfa. E* ab aliquot retro annis etiam ad nS
defern cceperunt, & nort in medicinam folum venire, fed & in menfas epulafbue lau
tiores. Neque vero per Europam tantum diftrahuntur, etiam Afiaridsnot* fuirf
xpentac. Dehcatiores etiamnucamento, feu exteriore corticcviridi, dcle^inf>rr i
cumque ipfi Nud prxferunc, dum plane est immaturus, tarn propter odoris fb
tem, quam fapons fubaftingentis, & ob id ftomacho amici, jucunditatem
interea ufus, non omnino innoxias eflc iftas delicias, neque tantum quando Chv
quando una cumfuís Nucibus fumuntur. PoIicntenim.eaquinfieni ? i . fed &
cotica, qua frequentiore aut largiore ufu foporofos invehunt affectus
quadam, quam ex iftis nucamentis, eo, quo nos exPomis acidis m^Idem de pulve
miliarius usurpant, lac. Bontius alicubi testatur.

Quantum vero attinet ad Nucummaturarum& ficcataru
notae & perceptae. Vnde in Scholis Medicorum habentur fecundum inter & tertium
gradum calidz & ficcz, & substantiaz crassioris, fed permixtis partibus igneis atque
aërcis. Habent facultatem cum urinas ciendi, reni alvum sistendi.

CAPVT IV.

De Tala-Metfiri five Nuce mare dida.

H Actenus de Nucca Aromaticavulgarij & nobili. Nunc & communio naturae
 Sc opmio hominum me vocat, utaliquid quoque dicam ad iatisfaciendum cu-
 rioutacij, aoris, hautdubic id expcaantj, de Nucuni Mofchatarum oblon-
 gioribus, quae tantum non praeterunt prioribus, Clufius & cum eo alii Nuccs marcs appellant, &
 cantur, idcirco dignitate & faci-; ufcio qua de caufa. Ntque enim quia mares di-
 gitudinem feciffet ilcateantcccllun:, quafilinatura majoriratem & Ion-
 mole ceteras notam pcascllentiae. Quippefcens fcres habet. Nam quantum
 lupcrant, tantiim ab Jiis fupcrantur virtutearomatica, omnibusque dott-

PALAMEERSJR I.

bus Moschatz Nuci genuinae & nobiliori concessis. No men vero à lebe habet, ut si-
 bi persuadet non ratione aliqua, sed superstitione mera, oblongam Nucem, in cibo viris
 datam, potenter eos eieci in Venerem, & dilito strenuiores. Macisramcn^
 quamvis elegantissimi quoque coloris sit, adeo est infirmis viribus t etiam nullo apud
 suos, nedum apud naturae peritos, sit in pretio, vnde est, quod arbor, ex qua naia-
 tur, inter degeneres & silvestres habeatur negli s, non can^cde & & dc divcria a
 tura humana crescit in ejsdem Bandae confinua, qua indole & virtute. Quam quia Incolae ineffic
 tera illa, cen viliozem, non dignantur vindemiare. Qu n B«difibus fansjustan
 & fructus, cen viliozem, non dignantur vindemiare. Qu n B«difibus fansjustan
 gligendicausa videtur, quod Macisramcn^ deprehendunt virium infirmiorum. Arbor
 ipsa foliis est longioribus, crassioribus, nec osioribus. N u c c s non solum oblonge
 sunt, sed & quadratae fere. Eae o, , 7 ; - N u c c s non solum oblonge
 n.ouerantorum, tatedhttis,ucptiores, excrescunt, sed sum-

fumnis, & Iugi[^]diumin/rar₅ fijjBUl ternx qliatemiEve ; quemadmodum videre est ex eoicone, qucm adibeocum Sflhc nacuralibus operimentis.

C A P V T V.

De^cTsbifika five Caryophyllo.

MOlucac vocacaelnfuliE, ut *Be* ante monui, juxra [^]quacoremirafunt fira:, utfe!
aBorcainAuftriirncxporrigant, aieinvicemnon ampjiuivicenis leucis *diC-*
frat. Earummaxi.*ia ultra fenas leucasin ainbitunon habet. Omnibus fo-
lum est adco aridum Sc firiculofum, ut nonfblummodo carlo lapfbs imbrcs momento

T S H I N K A.

imbibat , verum etiam e montibus dependences a-
quas ab/brbeat, antequam colligerc fe in flumen ali-
quod atque ita in mare de-
labi qucant. Qm aliquot
locis e ceira fponteigncs &c
maguo ftrepitu erudantur.
Vnde errera quidem fteric-
les, fblis fupercbire Caryo-
phyllis gefiunt. Certe qu:
ad vidum func neceflaria,
ca Incola: cogimtiir omnia
pererca vicinis Infulis. Qu
ctfi Caryophyllis deftkuan-
tur, Molliccnfibusc tamen
funtfertilioreseorum, qua;
cedere homiini in alimca-
cum debent. In quo videre
eft nobile Divii, x providen-
tia: (pecimen i qux ita lua
munera terris, uthominibus
diftribiut j quo, dun\ alias
aliarum rerum egenas vo-
luit. omnesinrnuruam ccl-
legit fbcietatcm. Porro ex
Iniulis, quE MoUccse di-
cunur , iub unius Reguli
impe*j funr *Ternate, M&-
kidn, & 'A/itf/ff. Qi]arta, qux*
[^] *Bati&m*, alium Hbi Regutum.
habct. Ha; quatuor olim

abundare Caryophyllis folcboot, nuncpenirus iis deiritutae, culpa non novercantis
Naturx, fed largiffima: & benigniffima: matriinvi'dends fortunac. Reguli cnim aBata-
vis noftris aliquot millenis imperialibus exexcati, ex paflo omnes ibi Caryophyllirc-
ras arbores cradicarunt. Noftri vero ut uni lucro fatis ftudent, fia intercflc puranc,
ne txm nobile Aroma vilefcac copia &c ferdlitatc divipa. lea avaritia lege, modo, ra-
tione carens audet ipli Naturae audori, omnifque boni hrgitori, tantum nonfuam ex-
ptobracc benignitaccm & liberalitatem. Moluccnfmrii interea *cxctctXi Tider ScMari-*
geron-, quafiuf juris Hifpanus[^]fecit fuo more, Caryophylla fans abundanter ferunr.
Quemadmodum *He Anjbofeia*, qua: noi hatium commerciisparcet, eorundc ih arbori-
bus & ar: eonficacft, & nati[^]ra: benericio frequentfeus locis doraca.

#Aroma ipfum quodateincr, idIncola[^]fua lint[^]if vacant *Tshinfa*, GrxcⁱNi rccen-
tioribus, & ad quos return Indicarum aliqua pⁱVcnit notiria., *taflucpv[^]ovi Aicitar*.
Hoc iibi nomen in Latino fervar. Arabibus &c *Veffis Zi* Turcis, ut & Indis quibufdam,
Culafitr vocatur. Bclga: a figiira nomen impofuca-unt, %j£s *magel* / quali dicas clavura
Aroma-

Aromaticum: fane appofite adeo, ut iiii apud Botanicos invalu^c: confuetudo appellandi voce Grasca > redius hoc novo veniret nonine. Græca enim, unde unde fit (nihil attinet inquirere) inepta est, neque ullatenus rei convniens. Belgica vero appellation ad ejus imitationem facta Latina, quadrat quam optime. Scaliger exercit. **CXLVI. feribic tribus vocari nominibus Gomodey, chiàncha>Bugalavam, iptoc\&\& vibio alio** ab aliis Infulanis. Anthophylla vocant Apothecae.

Arbori magnitudonoftratis Cerafi. Caudici craffitudo quanta pene humano corpori. Cortexole#. Folium Pyrinoftratis, quandoque fingulum, fed sepius vno loco numero fum. Folio petiolus est longiufculus, in medio nervus, & ex eo plures nbrae in utramque partem. Rami plures & c. rimltum frutican^e s. quorum plurimi defmunt in tenues valde furculos. E quibus fummis prodeunt tenues petioli, & ex his alabaftri & in his flores conferti, deni & vrcei, oblongi, lato capite, cristato, atque stelliⁱⁿ modum coronato radiatove. Alabaftri ipfa sunt Caryophylla. Flos intra alabaftri^{*} fuum clausus multa ipfa & complicata continet staminula. Efflorescens initio albicat > postea virefcit; tum rufefcit & indurefcit. Flori insignis fragrantia, & qualis ipsi fructui. Haec ipfa major fudo cado, pluviofo minor; a quibus &: major minorve ubertas pendet. Teilipeftate ficca enim, admirabili luxurie f. fructus, quam folia, numerofores. Neque tamen etiam per annos constante tempeftate omnibus par ubertas. Nam altero tertiove aliquando septimo anno minor h^c, quasi vires recolligente arbore, per nimis liberalem frudificationem exhausta. Postremo alabaftri in fructu excrefcunt fatis lentum, dum crefcit; cum adoleverit, duriflimum: rubicundo p^{er} mum color ejus postea, ut mox dicam, nigro: leguntur f. femel in anno (non bis, ut voluit Scaliger,) ab Oaobri ad Februarium. Quod ibi tempus maxime & æstivum^{*} tempeftivum legendis est. Pars manibij? leguntur: pars arundine longa aut e funiculis flagello difcutiuntur. Ab his periculum tamen est, ne non fatis aut provida aut exper^{er} ra manus fructulorum extrema quæ Tet cum certa in fequentem annum vindemiae criaf^{*} / per atasjadura. Cum vindemiandum est, univerfium sub arbore folum exherbatu^r purgaturque \ quo facilius legantur decuffa Caryophylla, neque qua fugiant leftore in^l Idem in Brasilia fieri ab hortulanis prudentioribus fixb Mangabas vidimus. Caryophylla five clavi Aromatici in arbore restantes intumescunt maturando, adeo ut cacteri^{s in*} genti mole & magnitudine difpares evadant, & infæquenti anno ^)onte cadunt, ii < p^{ue} languefcite licet vi Aromatica in pretio habentur & loco feminis plantationi dica^r ti sunt, idcoque cos Macrem fruduum appellarunt, convnientius fane quam Avl^r cenna l. 11. c. 311. qui illos Mares nominavit. Horum aliqui ab agricolis negl^o / pontæquænaaigremium & fotum & alimentum e terra germinant, atque, octo in^r tra vel novem annos iuxta? interea arbores facta #, fructum iuxta cacteras ferunt. Felicius tamen, quotquot altero tertiove anno fructe stranplantantur. Recens i^o rufi sunt, & leviter nigricantes. Qui, ut prorsus evadant nigri, & ficcantur, & infu^r mantur, atque, ne teredo invadat, marina tepida aliquantum macerantur. Recens que ficcantur. Ita, ^prie preparati ad durandum & colledi in cervos postea < qua qua^r verfumper orbem diftrahuntur. Quo appellant, ibi plerumque purgari a petiolis suis confuerunt, & hi feorfim vendi. Id purgamentum Lufitani 2J[^]», noftrates ^o OtKljS/ Tolent appellare.

Quamvis autem Caryophylliferas arbores propter flum frudum f. ium c^{olantur} & asstimentur, est tamen, & in foliis & in floribus ramulifque, quin Scin guxmi qu^{od} fundunt^r egregia vis Aromatica, & ad medicinam apta. Frudus potenter admodum calefacit & ficcat. Sapor subamarus, & acris, viridi pariter ac maturo, fed^{in JP^rois} ficcato. Quas autem facultates habeat, quibus usibus in culina, in medicina, i^o & v^o fatis superque, & proditum est^r ab autoribus, & no turn mulierculis. Nolo tuo abuti, Le & or \ otio. Vnum addam, licet probatione ulteriori haut in^o topere f. spirituofis, & igneis f. cateat partibus. Indi vendituri, aut vendita^r diio^{ante} / olent in horreis five Caryophyllorum condit^r is apponere magnum & ^o tis capax vas, atque hoc reple^r aqua. Ouse omnis brevi exhalans sub itin Caryophylla, & ponderosiora reddit certo^r Quin invenitur fere Caryophyllon in tantum pondus, unctum, quantum fuerat a^r appofite. Cujus experimenti noftratum aliqui haut ignari, adulterium hoc faci^r lucrofum non semel imitati sunt.

E floribus Sc Caryophyllis adhuc viridibus Indxpariter ac Lufitanx foMtian^{*} ^o laudo

lando diciuntur aqua, vel spiritum, cuius odoris, in vitarefractum, & cerebri affe&ibus, singulari potestate, convenit, in Imprimis, auctera paralytica, istius speciei *Benberti* di&ar, a Bonrio nostro accurate descripta. Quibus raedendis, ex iis, Uem eriam conditaparant, pntantissima. Magnates, in super actum, ex infusione Caryophyllorum, viridium parant, durable valde, & L. cibus condiendis, ac ventriculo roborando, que concoctioni, pformovwida: aptiffimim. *Acharia* appcltanc. Plura quifquis ddiderac, ex arboris hujasindole, de truduum usu, acque abiiii, adcat Garciam ab Horco, & Ludovicum Romanum, Sc Maximilianum Traniilvanum, potius, cjuam Arabes, & Grxcos. Tanti enim, non fiintqua: Scapion autoritacc Galenide, iistradic, quantumvis, aflerant, ea, quoaignoravic, tan<Juaraffciviilctvel ipse, vel Galonus bene, proiidcric

C A P V T V L

De *Tshin!* %ot-^c *Popoud* five Caryophyllo Spicato.

Caryophylli genus hoc, akcrum est, vujgo, in nufira cum, qtiia, Sc rartim, & carum valde. Vocatur, apud, itos *TshinkiuFofoud*, quasi dicas Caryophyllum, dcticaram, aut enparum. Ego, spicuhtum, vocavi, a similitudine, quam habet, cum {pica, & quia *Coix* in&azQ, fimm, mis, raraorum, furculis, cnaficitur, Nostrates, appdJanc, Caryo-

T S H I ^ J K A P O P O U A.

phylluniregium: quia Mofuccnfibus, Regulis, & agnatibi, ad fiiperftitionem, ufque in pretio est, non tam ob giiftum, & fragranriam, etfi, earn, prat, exreris, habet, ^xcellentiore, quam, ob, fingularem, formam, imorarita; JTLiUmmara. Hactenus, eni, h, piatcc, unanj, be, alteram, arborcm, negant, repertam, j &. goidem, in, fola, Infuia, *judria*, tt, id, qu, ante, ullam, violeatam, fupracnarratam, Caxyophylli, %af, tn, arborum, excirparionera, obfer-

obferuarum est aplurimisprafcauram ibidem Wi tenencibus ,jgl pcrfunaoirie eas Indagannbus. Qua: tarn egregii fruclus raritasflkborum infra uenria, mcritopof-
 kt dubitan, an exinfstituto Naturayin vcro ex ncgEgeritia corum qui ibidem loci vix-
 nincjudicaridebeaticoque magis,cum frudhis corumfive Cflyrophylla decide ip
 terram, fponce ibidem germinanc. Arborum harum altera altera est major,utraqw
 tamen excerisfupra defcriptisfimilis,exceptaproccricatc.Qnannjm vcio Caryophyll*
 nw magruruoinc auccpntinterfe,ex appofitis utriufque fpecici fruflibus Jiquere po-
 test, quorum exttuna hcics, ucex coco divcr/i i przedentibus, ita qtalitatibus, & fa-
 H^ r 3J ~ r M: i f d e m r 1 f h u 3 D S i n o r e & e d d r & f a p p o r p e r f u a d e n t N i h i l u l t r a c
 definire est, qtuavocan in exprimcncuriiquotidianum j^cqucunt obp.uicican.

C A P V T V I I

De Lack, aliis Afofog*, five Pipere Aromatro,
Mare & Foemina.

QVam liaacm ui^ iotum Caryophyllumfpicarum, vel Cannella Caryoph yllata
 cam Imper & ubique gentium nocum, & Tamilian in usu Piper foit. Hoc IV
 uno a quo in loco, cu de Cannella, ciquc Nuce Molchata^ Eque CaryophyUi*
 jam notavimus, nec fua crefcit fponce, fed feritur omnc, prster quoddam agrcftcgen**'

L A D A aliis M o L A N G A live Piper M A S .

ignobil & amarum. Quibusdam autem regionibus vix tantum redundat ex cultura,
 quantum ipsis incolis sum. ali
 so luxuriit P: p r W A T o r = ^ f * I o c i S) r e c i u c : » Malaca, laya & Sumatra ***
 u* un« ipcr aocArornanciiimi ut i, lJe t n n s , n r % a L m r . Licet ^
 per totum orbem iibaliatur. Licet em

L A D A aliis M o L A N n - A five Piper F o E M I N A .

tern civilioris nocse Indigenis tator fokt effe ufus Aromatum, nuiktmtamen inter oniniaaeque expecitum,ncccondiraen.uirnullis videtHr vel famim vel grarum,niiirccipiatcertam Piperis quantitatem. Adeo ut omnes qui ens terras pipcriferas irequema- runt, facile plus in Indiis, quam in Europa coniumi cctencur. Mifils itaque cxtcris Pi- peris generibus qua: India Occident:alifprofert(ucpotc de quibus exprofeflb cgi inmea Hiftoria Natur2li), communis poruilimum Piperis aromatici maicm 6c fceminam exhi- beo hoc capite. ScriEur auteni in Jndiis non procul a mari, & ad radices arborum,prx- fcttim quas fd<^/appellant, vel appofitis peLricis, quibus adnititur more Viris.^Iagni- tudo ei parctim ca. arbore, aur pedamento, cui advolvitur. Sxpc cum vercr^fcit & cincibusfumoqueftercorarur.exced'italtitudincmfuIcrorurQfuonimjUtLiipuliinfLa- fc, cum fcandere alcius nonpoteft, demittai. Plantaipfaeft farmentolaj nodofa, lenta, & flexilisadeo ^tnitiinvcciat, cui admiracui, vclarborem vel aliud pedai^ntum , numi repat profus ur Lupulus (alitaarius, aur Plia/coJus tLircicus nobis di&us. S;fer- tili folofata eft,intraannumdattcudum, eumque ubcrem. Si minus bona terra eft, fcrias cum atblefcic turn Tru(3:iftcar. Fie & de anno in annum fercilior, minijs, magis, pro foli gciiio. Terrie ft infigiu radicc ribrofa, fibrifqueparvis & Jenris, nec adco C(fti fimilibus, ucDiofcoridesnotar. Qua nodi funt,tblia}rodeuncj<ulcipleciordineac Na- turtse lufu: horrent autem petiolis longiufulis c ramis far/ncntolis cjuoque. Figura his,qiialis hedcraccis : alii Cardi malunt comp.^arc; medio nervum lubciir, qui plures&brasapicra verfufcxporrigar bihfTas. Color extcrius viicior; inctT*is dilu- tior eft. Fruclus racemofus eft j>ror/us uc Ribes: fed taccmo lortgiorc, & frequentio- /e, baccis, quaequ^ipfi fcapo {ine aliquo pcciole adlutreant. Racemi tfti niodo ex

mediis farmentis, modo ex fumis dependent, uqjj* hi *fee* appofitis iconibus con/pici datur. Vnde est quod diverfitatem fexus accuratioribus agricolis attribuere illis p«-cui, hanc foemellam, illam marem appellant es.

Baccx initio virent; ubi maturuerint, nigras fiint. Maturantur menfibus maxime xftivis, quod est Decembri & Ianuario. Maturaeprocinus leguntur & inflantur. Dun* liccantur, rugas contrahit cortex niger. Quo, in tempore, & ante infolationem, decortica- cato, fit Piper album illud, & glabrum: quod ut nigro acius est, ita carius est, & on- gratius. Vnde & folium Indorum magnatibus in menfa apponitur, proque fale ut plu- rimum ufurpatur. Decorticatione illa fit benematur Pipei%, ex marina macerato. Ma- cccratione enim cortex exterior niger dehifcit tumefcendo, atque ita facillimo negotio granum, quod intrailium includitur, album eximitur, & ut prius, reficcatur. Que¹ laborem laboris impatiens natio nifi adeo fugerent, non tanta eflct Piperis albi, fi cum nigro compares, apud nos inopia. Casterum hujus decorticationis & c preparatione ignoatione fadam, quod Piper album, quamvis maturitate fola & quod cortice nigro rugofoque, fit privatam, nihilominus etiam nunc paflim credatur ipieces anigrp diverfa, imprimis cum integros racemos aliquando ad nos delatos videant, perfoafici licet hujus illiufve jejuna relatione, neque adhibita diligentiore inquisitione, ftatim no- literis tradid'erunt, quod auribus accepiffent. Idem Theophrasto, Diofcoridi, eorum- que imitatori Plinio latuiffle non miramur. At quomodo etiam major ignoratio con- donari poffit Arabibus, quid & c bene potuerunt reficere, non video. Inhaerere eni- rrori, quamvis vetufto, in rebus Natural, quemque vel mediocri inquisitione po- detegere, ea demum fupinitas in his, qui praefumunt de tali materia fcribere, & fe & pejaclant Cornicum oculos confixifle.

Porroneon baccx folium, quod proprie dicitur Piper, acrimonia praedita ignca fun- > fed tota etiam Planta. Nam, & folia virentia, farmenta, & radix, fi m ^ J f ^ ^ profus linguam faucesque urunt, & falivam movent, haud fecus ac Pyrethn Coin- radices. De qualitatibus & facultatibus Piperis, deque ejus ufu & abufu, quocU- dam ad ea, qua; toties ab aliis funt repetita, « nihil habeo.

Prseter ante dida aliud est Piperis jenus, fed ignobile Piper, *Canari* appellant ling- Malabarica, a *caura* loco natali. Id noftrati Fagopyro fimile, colons est onerio* intus cavum, & repletum granulis aliquotexiguis. Manducatum paripene acnmo»» cum prioribus, fed minus aromaticum deprehenditur. Ejus, nifi apud infimam nullus est in Indiis ufus. Ea vilitas in caufa est, quod non folum non deferatur ad exter- gentes; verum etiam noftrum nemo dignatus fuerit ipfius plants notitiam fibi cof- parare. Qux caufa, quod & nos cogamur hie expeditionem Ledoris deftituere

Carolus Clufius, vir dodiffimus in Exoticis, meminit alioj us Piperis caudati, y bebx fimilis quidem, fed minus ufitati, quodque aliorum quandoque defedum fup- re apud fuos foleat. At enim vero, cum neque ille quid plenioris notitiae habuerit, alii ex Indiis reduces quicquam de eo mihi communicaverint hadenus, C& Etera potter- tati ulterius indaganda relinquo.

C A P V T V I I I .

De *Timpilim* five Pipere longo.

BEngalcnfes *Pimpilim* nuncupant, quod nos, auctoritate Grxcorum, *Vi?* & gum. Hujus in culina quidem nullus est ufus. Frequens in medicamentis, P (ertim theriacis aliifque confedionibus antidotis; & merito; virtutes enim noP contemnendas obtinet. Vnde forte & P^{re}tmmeir najus. Nobis hoc *notifi* cendum., cujuscemodi planta; frudus fit. Nam hooⁱ quoquam nefeknus di Bengalenfium in terris frequens admodum est, indeque ad Europam defertur, q^{is} ibidem, & *Atius* crefcat, & copiofius frudificet. *Q*ua *fzeiem* tota *fiffudum* excip^{is} fimiliffia est Piperi rotundo, mli. quod aut humi repat, aut peticis contenta fit alrisadniti. *Q*omagismiranfubs: quid Garcia ab Horto fuerit in mente, fatis fedulo Nature fcrutatorx. cmnfc, beret, l^{On}gl Pi^{er}is plantam cum planta totunP^h a u t p l u s h a b e r e f i m i l j ^ ^ c u m W s c d L c f t, « a n d k a h a b e t, * o * aucopia. Credit referencu, & 4e^Cepu^s est. Intereahujus plant* folia to utcunq[^]

C A P V T IX.

*De (zAromatim emrutorum abufu Epilogue.

HAdenus exsequutus fum, qu# ad hiftoriam pertinent quatuor Aromatum, cum in medicina, turn in culina, maxime ufualium. Sunt enim, prater ifta, multa, quibus vis, eaque non contemnenda, ineft Aromatica, nullum tamen, cui fit tam acris aut nobilis, aut durabiKs. Quid Pipe* p acrius? quid Cannella nobilius? quid Caryophyllo, alit Nuce Mufcata, ejuve prxfertira Mac!, durables. Nonrepetam fingulorum dotes, utpote decantatiffimas, libris-omnibus, & t comendatas laudibus, quas, non ratio didaffe, fed admiratio videtur effudiffe potius: proinde unum atque alterum refat, de quo tacendum non duxi, nec citatane loggiendum, ut hoc mcfagere aliter quam in trsnfitu voluiffc oftendam. Nam fi ex proieflo d abufu Aromatum velim differ ere > fateor medicendi carceres videre, non metam. ^

Principio effe in dnfce (roarbitror, & audias faepccam apud nos querelam, roajf res noftros, & firmiore ufos fanitate, & vitam vixiffelongiorem. Nempe ita vera e ^ i*Etas parentum debilior avis, tulit nos infirmiores, mox datura progeniem morboiorem. Cujus effe caufas in rebus quacendas, quas Medici non-naturales vocant, utj dubium effe non potest: ita inter eas vel pracipua eft vidus mutata ratio. Qu#> ^ intelleximus? & partim ipfi vidimus, majoribus erat parca, fimplex, dura > nobis vero, prodiga, dubia, mollis. Imo Apjriorum cenas olim magis fuiiffe molles q^all^ fint hodiern^, multis de caufis dubitari poffet. In cibis ipfis quam ftulta, & C ad en* xinandum etiam optime natorum corpora potens! Quid non indies machinantur enpedinarij adverfus mortalium falutem, infatuando eorum palatum? quid non irritameflorum j Utafua murrifis linguam (apere cogant J fed inter vitae illecebras hodiern^, Aromata quaque in patrias menfasin vedafunt. India nobis cum cepit fias mcrecs ofE re, ut omni^ divitiis ftnplevit, fic multorum fanitatem corruptit. Quod ne gratis dixi videar, confideremus, utrum Aromata adeo humane nature conducant? cp^x^c^5^ i piuntur feilicet, non e medicina ad neceffitatem, fed eculina ad prodigalitatem* tra loquor: quia nullus dubito, quin feque nos atque majores noftri carere rebus iftis & ^C^ nis queamus: praefertim cum fatis coridimentorum dederit natura noftri vicini qu^ ^ ^ j quae licet non admodum numero fa, abunde tamen fufficere poffunt. Res dicit, q^uo^ Galenus, omne Aroma calidum eflc, 11. defac. Alim. xv: & {ubtilium partium, vi^L^ fimpl. fac. in. At qux eju fcmodi funt, facile fiibeunt in* corpus, fpiritumque inc^ dunt, & confumunt. Vnde eft, quod Galenus, & bono quidem conillio, VII. ^ec o m ^ fee. loc. II. Arteriacidis difconfedionibus jubeat addi Aromata craffa ac integra pa^ tibus. nempene, quibus illse compefeendis coipponuntur, concitandis fluxionibus vadant aptiores. Hippocrates maximus Medicorum nufpiam in cibum legitur adn^ Aromata. Vfus eft nunc hoc nunc illo cum in aliis quibusdam morbis, turn m^liri ^ muliebribus; & plerumque in fuffitibus, infomentis, in externis; in potionibus ve > & raro admodum, & parce. Sed & in iftis quam circumlpede. Aph. v. zS. cum ^ r^u^ liebria educenda valere dixiffet fuffitum Aromatum: protinus addidit, *Safins vero, & alia ut His effe, nificapit Ugravedines ingluceret. Addit Galenus: £> uod omnia ftrc mura tiptafunt facere capitis dolor em, & experientia oftendit fa ratio docet. Sed Hi p ^cra^ iterum audiamus, h^ec nobis mala Aphor. v. 16. recententem. Cdidumb & cdat noctirft Us, qui tpeutuntur; car mum effoeminationem, nervorum impotentiam > mentis ^or^rem^io, guinis fluxiones, animi defettiones: h&c quibus mors. Tota autem talis concatenata f^ ^ ^ matum fequela fe debet ipiritu mlangiiori, concodionum cruditati, pituir^ > ^ indies increfc. entium multitudini, vifcerum atoniac, & corruptelae: una vcro ^ ^ caufa eft calidica k fadio, & r attenuatio nimia, & nimiſ crebra. Exemp ldrri ^ dil ^ Aphorifmi abunde potest adferri, attende modoad eos, qui fe negant vivere p^ nedum prxeffe rebus fins, nifi ^ucvenas mane medicato impleverint v i n o, a u t ^ igne (quem fpiritum vocant) multis fsepe Aromatis ignito, ruumignem, heftern^ nae cruditatibus obrutum, velut e cineribus excitaverint, quafi necere multui^ qucat, eujus parum, prodeffe, femel fibi paffint perfuaderi. Cum itaque jain in ^ ce ximus ex Galeno, & res fit apud omnes confclTa, Aromata, fccalida ofo, U fi ^ l^, partui**

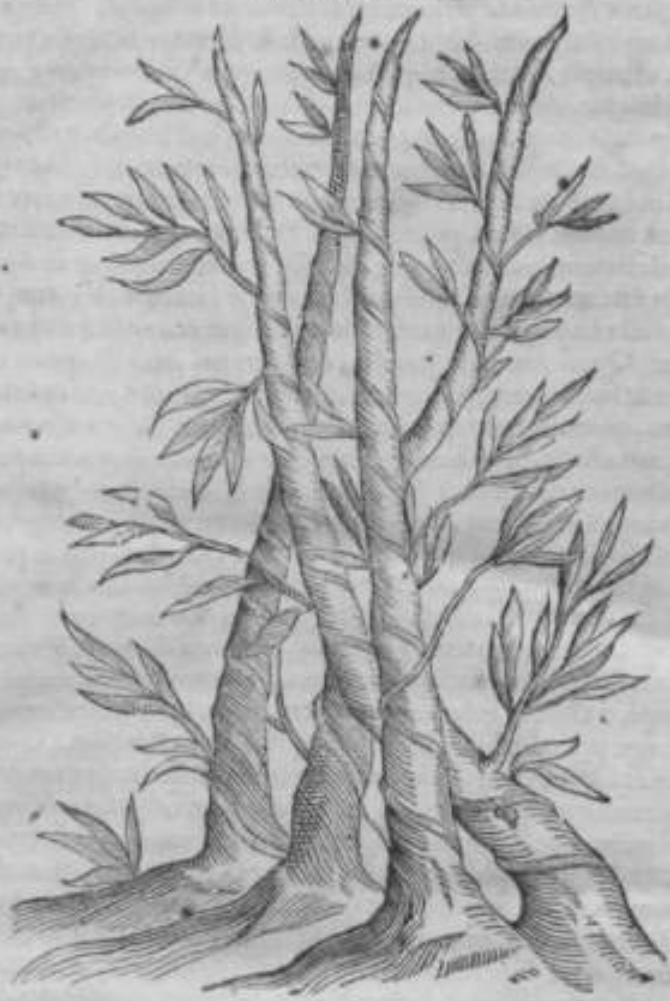
PILIM.

tetiora, & virorefaturato magis, ac brevior petiolo hserentia. Cetera cadem. Fructibus nucamentis aut iulis oblongis fimiles, ad fingulos articulos hinc inde eic adverb foliorum enascuntur, pendentque à mediocri petiolo* Sunt initio virides; postea cum ficcantur, cinereum acquirunt colorem. Longitudo non omnibus una: etfi figura eadem, & fimilis toto dudu dispositi granulorum. Intra scapum, cui granula jam di&a inferuntur, aliquando plus humidum est. Quo evanido carie exeduntur. Decerpuntur autem, & in usum ficcantur, antequam maturefcant. Siccatum, etfi initio minus, postea tamen non minus rotundo urit palatum, (I vel leviter degustes. Optima conditionis habetur id quod ponder osms, sblidnis, intus granis plenius, ac, si in aqua decodum aut plurimis diebus maceratum, minime diffluat* — *

Indi inimentis addunt, quibus adversum dolores artuum à frigore utuntur; c ita, ut basis hoc Piper fit, corpusque addat Santalum rubrum. Utuntur & contra venena, vertigines, catarrhos, oculorumque nebulas, & cum fuceflu. Quod & biofcorides testatur, ficiatis alias infelix ipfius plants descriptor. Verum de planta ex aliena fide hautdubie jdc viribus ex multorum obfervatione testatus est. Indorum plebs adversus diurnam stomachi languiditatem bibit aquam, cui infusa est fatis bom -Piperis copia. In eundem usum quoque eliciunt è Piperi recentis spiritum mireigneum. Vtrumquæ cuni adkic viret, Piper, bRgum aequè acrotundum, condiri muria aut acetofolef, & Condi in penum ad usum familiarem menfeque delicias. Qnp loco vel imprimis habetuf, cui quaedam alia simul adduntur Aromata, dckar nuncupant. Ejus usus frequentior in febribus pluviofis, & in phlegmatica corporis constitutione. Sunt, qui in alunt virentibus integris racemis ore receptis (ut nos ribefiis) bacc&s eo retinere, avulso petiolo, & parum mandere, & foium glutire fucciim > utpote gratum gustu, 6dUavem > pblevem acrimoniam acerbitate quadam mixtam.

tacis, ut cymbae cxinde parentur, eaeque non quidem excavatse, fed reliefs solum duo-
 # bus urrimq; internodiis inferioribus per medium sc&is. In harum extremitatibus bin¹
 Indi confidences eas tanra dexteritate remis impellunt, ucrapiditatem fluminis fac
 supcrent. Ejuldem naturae arundines Solinus videtur noviffc, quas his verbis exprcl i •
 In Inditfaltifribiti arundo crajf&progigniur, utiffis inter nodsi Umbi vice wclitet wvig^{iste},
 Ipfius vero ligniivcmiterixcraiTiticstrienrcm uncia: fepclupcrac, circumfer,^{en}
 fexdeeim, diameter aliquando quinc est unciarum, unde amplacjuscapadtas*^a
 lcpoFrcft dijudicarijdeoquefubindccannarum craffiores partes, vafbrum loco me ~
 cibos velaquis inlorigo irinerereplenr. Nodisperpccruisconstanc (qui inadoleioe¹
 , bus canffis liic depiftis minus confpicui funt) ^inguliultra palmilongitudincniab i
 viccm difl&ij exquibus raniiemrguiitutcunquerccl:i, Iedartealiquando incurva >
 m topiariioperis defedhim fupplcant, ad evitandos diurnos xftus. Folia funt O e
 • figura, (ed multo longiora, aliquando folitaric pofita, aliquando fibi oppo^{ca} - l?
 autem Arundines ^dw^<adolccentes medulla levijibongiofa, &liquida (non a^{ca}
 &recta otvulgares canns iaccharifra:) rctcrta: furit) quam vulgiis grari laporj⁵ ^f* j
 avidecx fugit. Novillimi autcmftolones quimaximefucculenti funt, & faporok ^^ u
 fiunr in Indits apud advenas .tque ac Indignas, quod ba&s fint Celebris ifti^{ysc} ? n ^\ -
 fitionis^Wditft«, quarin Europam invccla interdicias habcrur^aljtj*¹¹ do ^
 &ameq;poquonrcmcl cum vokiptatcguftata. At vero, ubi arundines ^{na}: P^{ro}

Irat j & annofa: faebeticiint, liquoris contenti fubftantia, color, fapor SC efficacia
 tatur {iicurin Nucc Coco aduha etia in fieri videmus) atque paulatim protruditur
 ras, &juxfainrcrnodiay\Solis coagulatur.ac infar pumicisalbi indurefcit; tnox*³ ^
 va fuavitaris expers fada , pcculiatcralliporemcum patvaaftricianc, cborisuftiX&
 lum,

lum, acquirit, vbcaturque apud Indjgcnas *Sacar-Mambu*. *Qm* quo levior, albicantior & glabrior, eopr^{ft}antior; quoma^{sin}qualis atque cinerei colons evadit, eo vilior habetur.

Raripr quidcm ufis exiftimm boni medicamenti in Indiarum maritimis habitatis, ubi Arundines *hx* luxuriant, idque duplicem ob caufam: primo, quod licet omnes liquo refiavi in principio fcaeat; fuccus tamen ille lapidefcens ad internodia, nee in omni arundine, nee in omni terra apparet, fed pro folis vi & foli genio felcius Vel infelcius producit, fic in oris *Malabar & Corwandel & cri* confat. Secundo, quia Arabics Medici *Sc* Brachmanes y^{eh}ementer apjpetant hoc medicaminis genus, & care femant^a Regulis fub quorum ditione crefcunt arundines *hx* facarfera. Pnerter Garcianxab Horto, *6c* Hugonem Linfchotanum plurimi optimates nuper inde reduces, integraeque fidei viri, teftatifiint, quod, licet pretium ejus ex annifertilitate variet; tamen utcunque in Arabia pan^{argenti} pondere divendi, idque potiffimum quia Medicorum turn Indorum, turn Arabum, Maurorum, Perfarum, Turcarum unanimi teftimonio & experientia confat, externis & internis convenire ardoribus & c inflamm^{tionibus} ut & dyfenteriis biliofis, fi trochifcorum velpotus forma exhibeantur. Indi ipfi contra Strangurias, Gonorrhoeas & Hxmorrhagias utuntur, magnumque putant caritatis officium nofratibus pneftare, fi in fimili renum & genitalium incendiis hoc *Sacar-Mambu* five *Tabaxir*, aqua diffolutum, largiter fuppeditent. Plura Arabes & Perfe huic *Tabaxir* attribuerunt, quibus fiiperledeo, ne videar iis inharrere quae longepetita, *6c* nobis incerta funt: adeoque fimul huic capiti finem imponercm: fed cum de nomine, *6c* natura veterum ac recentiorum *Sacar* *6c* *Tabaxir*, non fblum fiib medicorum filiis, fed & fubpi^{ft}antiifimis totius Europe eruditis iis una atque altera hreat, non abfbnum fore putavi, fi rationibus, & profeta^{fidei} virorum experientia, difcrepantes opiniones, quapoilibile conciliavero. *Tabaxir* itaque, e lingua Perfica defumtum, nihil aliud denotat, quam lac lapidefcens: cum tamen placuit & quibusdam fupcrftitiofis Arabibus *Sc* Tui'cis, nihil aliud effe quam cinerem exuftum cannarum, vi venti inter fe confricatarum, & ignem exinde concipientium: adde, quod feftimoniis plu^{um}, quirem cx vero defcribunt, conftet trochifcos ex cineribus ejufinodi confedos, pro fuppoftitio *Tabaxir* agnofci. Hunc interim error em propagarunt Arabum interpretes Latini, *Tabaxir* Spodium vertentes, ut pote aliquid in eo qua ad guftum & vifum fimilitudinem cum ebore, cornucerviufco, animadvertentes quiquamcraft^{Te}impegerint, dilucide fane a Garcia, & Clufio aliifque probatum eft. Proinde ut nos tales prxternavigemus fcpulos, *Sc* certum quid ftatuamus, confultius erit cum erudito Garcia in pofterum Spodio five Tutiauti in medicamentis externis a Gr^{cis} defcriptum nofrum autem hoc *Sacar-Mambu* five *Tabaxir*, in Arabum compofitionibus intus plerumque affumere.

Alter refat diffolvendus nodus circa nomen, qualitatem & ufum hujus concreti fiicci, quod ipfi Indi *Sacar* lingua vernacula indigitant, idque nop refpedu alicujus dulcedinis, fed quod a multis feculis apud Indigenas humor hie in nodis antiquarum cannarum concre'tus nomen *Sacar* obtinuit: poftea autem cum liquor vel mel cannc Saccharifc hodierni fevi exprefTus, & C ignecodus, in fubftantiam duram, ficcam, & albammigraverit, videtur ad imitationem extern^{figure}, & nominis *Sacar*, nunc no. [^] *Sinen* Sacchari. impoftum effe. Nam apud veteres GHTCOS, & Romanos autores, apparet, nomine Sacchari nihil aliud eos voluiffe exprimere, quam id quod ex Plinii verbis **1. xr 1. c. vi 11. colligere eft, Saccharum & Arabh fett, Jed laudatiu* India. Eft aftern mel in Arundinibm collegium, gummis modo candidum, & fragile, amp UJJima T^{ucis} Ave liana magnitudine, ad Medicine tantum ufum.** Quo etiam Galeni verba fpedare videntur, 1. 7* **fimpl. Medic, de Saccharo. Sacch^r quod ex India atque felici Arabia convehitur, in calamis, ut aiunt \ concrejet, & ipfum me His eft fpecies, tñim certe nofrati duke fed affimiles ei vires oblinens, quod ad abftergendum, deficcandum, & detergendum attinct. 1 t^a ut ex hac mea enar-** [•] **T^{cy} kiterprctatione labefadat apud argumenta f^{mm} nofrifeculi viri CL S^{Imafii}, diceritis *Sacar* five *Tabaxir* ob defedum mellese dulcedinis non poffe flmi pro Saccharo antiquorum: nam pr^{ter}quam quod Plinius mellis in arundinihiis colledi, htefiimpti, mentionem fecerit, fic de ladis, & aqua fontanae dulcediile communit^r loquimur; accedit, quod Arundinum harum *'Afambu* primogenitus fuccus, ut didun²fkpra, fuavis deprehendatur, licet poftca evanefcat. Mujt veterum & » neotricorum fuper hac rcm onumenta Mathiolus in Comm. Diofcorid. dodepoiuderavit &**

dilucidavit,qua:mexopinioni favent, folum i A i dp&ifl* viro difTcrtienS, quod putarir, ex iifdem Arundinibus Saccliarum ematnBf^quibus vulgarenoftrum expri- mitur, camque folum effe inter fc differentiani, quod a Natura fa&um,fitnoftrate&#i* cio longe tenuius.

C A P V T X I .

Uirundo Rotang dicta.

AD Arundinespraeftandores, humanisquoque ufi&usinfervientesretcrendaest & haec,lingua vernacula Indorum *Rotang* di&a, quae licet hue ex Iiidiis venalis aflFeiatur, ut pro baculo vel fcipione inferviat, & corrupte a Noftratibufti" «/Bj,-ippelletur,taraeninnatali locoftoloneseorum,gtato quoquejUt *Mambu^wcco* tST-

A R V N U O R O T A N G .

^ . f | * -
»• O •' •
61
(J
/ I
I I

gidi, vel crudi manducantff vel condimento *Ach&foum* enarrato induntur. Ha: minus concava: liint quam *Atamb,* fed iibftantia fpongiofa, inftar herbaeferulacex farfta. *Baculi* five furculi, fi pofttea exficcat* impctuofa manu collidntur» Iiukas igneas fundun: (cintu* las,inftar concuffi filicis, cujJ* defedmn fupplere folent ^ bufdam Indis.

Crefcit paffim in Clvificif- cafluenu AcundJni*ia:c fp^{cn} cies mirabilis , in omnemp^* temfle3dlis, eoque ad omnia liganda utilis: nam *Incolz* hac Anmdine funium leco urun- tur , & ardes fuas ex w agnit Arundinibus conftru&as, *Bambom* Lufirani vocant , us Joco davorum ferreorum gant, &: mireris renacitff hujus Arundinis , *qux Gfl»** tie digiti humani ferme um fit, tamen in quaruor J artes diflleatur , *non* (ecus ac s lix aquatica apud nos • ur! de

corbes & cunx Infantium con- farciuntur: inquem u¹¹¹¹ eD an^h Arundines aflumunt" " hinc&anchorarumfuness vanis in navibus confidun":«J & fane longius durant in *JT falfii, quam funes, imm" (ic cicitibus funibus, no? his an- choras quantunil»^{b^c} graves

ligamus. Atque ut verbo abfolvam , duo habet Indyi ad vitam &c comoda ha- miniiim adnodiim neccllaria , nimirum , hanc plantam , & Nucem j feu Palmari Indicar^ *Cequt* Lulitanis didam^l: fed hare cum decantata fuic ab aliis ; ego fru- ftra operam infumferim. Cartcrum hoc *Rotang* , frudhim talem fert, qualem- thimcernctc eft, cumque edulem, & faporificum, aimaciditate quadam g roiundiur, panrspia: magiitudinis, tectum fpadicei coloris,putaminc^{du} H U ^ lo, fragai^lrus perpetuis cancellatis o mat_{um}, ficut fere vidcre eft in calyce g>

disquercinae. Ex lingulis arunctif feriodis ad lummitatem ufque farmenta, funium modo con?ort³⁵ & tcmcia/olionSRjuafi loco cmergunr, hifque fmdhis globulares, raro folitaiie ,fepe copulatiro adnafcuntur. Nuckum porto intus ferunt durum, ex quo contufo extrahitur, &cxprimitur oleum, non edulc /blum, fed in medicamentis ropicis, prsferrim in imgendis nervis, fumme urile. Itaque, fi quid Isfiojii acccfcrit fervis, cxfarmentishuius arundinis, qiubus flagcliari folenc, ejufdem frudus olco poflittanari. Vtliceatiisdicere:

—^ui mihi •vtdntrt fecit t
Solas Acbilko telitre more potest.

C A P V T x n i.

Zinziber, Indigenis (^MMas & Fcemina. acque Galanga, Lanquas & i & z.

Cvm Bontius nofter Zinziberis, & Galangae dc(riptionem, obinopinatam mortem, vixiniatam & plane mutilam reliquit, adeoque pauca tantum dc earura inter fe fimilicudinc cxterna, & imerna, cum foja Ziiziberis Icone inter ad-TCrlaria cjus repererim; ego pal^l tis meae effe putavi *uttumquc* ftudiolb Lcftori exliibere,

Z I N Z I B E B M A S .

^q^efimuladdecrcqueabxetcitaciffimisviris, 52 Chir^gis, «Indiisredc«iitibus accepiifimulquedifferenciario inter Oricncalc & c Ooddemalc Zinziber ob* oculos ponere; ut inde darius *duccfciz*, quod *Zimba*, licet inter ca numerandum fit Aromata,

quac

qua- utriusque India: folum & fblem haud difficile admittat; tamen, quae ad externam
 faciem, & internam virtutem, aliquam discrepantiam propter Naturae lusu
 was se fecerat. Optima: notae & maxime usualis, est Malavaricum, & Bengalenfe
 Molucense succedit. Locamaritima, ut fere omnia Aromata, non mediterranea a
 mac. Licet autem Chincis, ahaque Indi Orientales, inter olera Zinziberplam
 confuerint, tamen in vestrifibus quoque locis Iponte, vilioris licet notx, crescit. Quod
 vix memini in Indus Occidentalibus observatum esse; unde hanc plantam hinc
 das Iridis nativam crediderim. Duo genera esse perhibent incolae; maris icilicet
 femina: quarum haec foliis & radicibus est minoribus, illa vero majoribus cor
 cicur-. Folia admodum similia sunt foliis Arundinum, ut qui nunquam vidit
 centem hanc plantam, Arundinum verum dixerit, quod primum e terra surgit
 qua comperatione Bontius Garcia discrepat, qui Iridis non Arundinis similia esse
 statuit. Sci variant Aures, etiam in i qui ex Indiis reduces sunt, circa feli
 ram, five obterritori diverfirat, five, quod a himarern, alii feminani Zinziber vi
 derint. Nam maris hujus folia non ultra tres pedes excrefcunt in altitudinem
 Junt, ut in concavo, in longitudinem excurrente, conspicua caulibus hinc inde
 pediculo. inferius foliis superius frequentiori coma adnata. Radices diver
 ponderis, & amplitudinis; omnes tamen imbelles, & tuberosae, atque in
 iuc Arundineta, expan/i. Quae cum vii macque alteru in crnodium infit
 & tm, terraque aggestum, loco feminis stercoreatur, & statim a fetu. aqua dulci
 nus pro t^rra: cccitare rigatum, proximo anno a (atione fructus cruittur, qui
 minataradix, iijpm(cUicet Zinziber. Vindemia illius fit arcescentibus foliis
 media sikte, scilicet Decembri, & Januario. Radices recentes minus frvent,
 domimum liuini diraris; p. uiloficcatac, limo obduciunt, n<, cvanescunt: enaci
 diute, tetedine, cui alias inax Uuc obnosixliintj ameuatiu, Ut cojidiantur,
 prius do
 cortican

corticantur, moxqucin munavq^Cetoconjiciuntur & macerantur per horam unam atque alteram, dein squall fere tefnporis momento sub dio probe inflantur, ac de- nuo fragulis sub te& cooperiuntur, donec omnis humiditas exhalaverit- Si aliunde transferenda: sint radices, tunc, thecis include, & aqua irrigate, no& terra operiuntur, interdiu cda patent. His omnibus rite institutis ab exercitato agricola, poſtea fac- charo non folium/ed muria vel aceto condiuntur, nulloque tunc infigni calore palatum afficiunt, nec filamenta ulla ingrata in ore relinquunt. Si nimio tamen mangonio nimirum ve lotionibus fatigentur, pars quoque aromaticae ejus acrimoniae evanescit. Quo ad qua- litates, Piperirefpondet, fed traſffioris est substantiae, ut dode ex Galeni monumentis, & propria experientia probavit Mathiolus in Dioſcoridem, quo Le&orem remitto.

Præterquam quod recens Zinziber fativum Indigenis inter olera uſurpatur, remedio illis est quoque præstantissimo ad Colicos dolores, Cœliacam ac Lienteriacam paſſio- nes; Diarrhoeas diurnas ex frigore natas, flatus, ventriſque tormina, & gravia his ſi- milia accidentia, ut multoties in Indiis ſe feliciter comprobafTe teſtatur ipſe Bontius, ali- que Medici exercitati. Ea tamen perpetua adhibita cautela, ut qui ſanguine ſunt fer- vidiores five fanfive^gripaſſiffime outantur, quia Zinziber fere omne, ſanguinem accendit, & orificia venarum aperit.

D E G A L A N G A .

Quantum attinet ad Galangam, eam hic ſubjungere conducit, quia foliorum facie, & radicis qualitate, multum ſibi ſimiles ſunt, licet Zinziberis radix albeſcat, Galanſe autem ſiſtrufa fit, turn internodiis pluribus inter ſe diſtinguatur. Duo ejus genera, maius, & minus, ab autoribus deſcribuntur, nos tamen radicem majorem ſolum ex- hibemus, utpote Zinziberi foliorum figura, & qualitate radicis, magis vicinam; licet Neoterici de vera Galanga inter ſe haud conveniant, partim quod Græcis incognita, & Arabibus minus peripe&a fuerit, partim quod Batavi & Luſitani reduces ex lava (ubi plurimum luxuriat Galanga) nimis negligenter earn obſervarint. Se&ritur radice ſua ſunt Zinziber, eodemque ſeremodo excolitur, & ſummo per ſe propagat. Caules arun- dinacei ad Zinziberis fere altitudinem exurgunt. Folia, longa, mucronata, ſuperius fa- ture, inferius dilute viridia. Flores albicantes in odori, femina fatuum. Radix craſſa, tuberoſa, ruſcens, Zinziberis radice major. Illa porro ad omnia uſitata quæ Zinzi- ber, atque eodem modo quoque condiſi ſolet; quod genus conditura *Achar* vocari aliquoties diximus, ac magnus ejus uſus eſt in bellariis ad orexin excitandam, non ſeuſ, ac cappareſ, & olea fruſtus apud Europæos. Recens vero utriuſque didorum Aromatum radix, in taleolas diſſe&a, cum carnibus piſcibusque coquitur in eodem nem. Sic quoque cruda, ſale & C aceto & oleo inferia, cum piſcibus, & carnibus at- lis commode editur adjuvandam conco&ionem. Malabarenſes & Iavani earn, non ſo- lum contrahominum, ſed & jumentorum mala frigida, magni faciunt, quoquo modo preparatam. Polentas > ex farina radicis confedas, in frequenti uſu habent, quas cum ſuc& Nucum C^^ praſparant, atque, teſtibus Bontio, & C Acoſta, contra uteri & veſi- ed mala exhibent. Sed quid diutius hſeream in elogiis harum præſtantiffimarum radi- cum, quarum uſus jam pridem totum mundo innotuit? Cum hujus iſtituti potius ſit ali- quod exoticum, minus hætenus cognitum, in ſcenam producere.

G A P V T X I I L

lambos.

Inter nobiles, & familiares arbores frudiferas, à Bontio noſtro neglec- as, eſt illa cui indigenæ à fruſtuſuo gomen *lambos* indiderunt. Vnde Luſitani corrupte *lam- phero*, Arabes ac Perſe *Tuphat*, *Tmex Alma* nominarunt. Ejuſ indoles à Gar pa ab- ſtricta aliifque recentioribus eum frequentibus tradita eſt; a p^ro iⁿde, cum pleraque ſiſſa quæ mihi à rerum Indicarum peritis ſiſſeditata ſunt, ex parte convenientium præ- di autoribus, hæc leviori penicillo attingenda, - & p^rca tantum cum genuina ejus icon© ad vivum expreſſa addenda putavi. Arborum harum duſe reperiuntur ſpecies ſi- bi ſimillimas, fruſtibus non nihil diſcrepantes, utraque ut forma & figura, ita & magni- tudine Malum JEuroſiam mulatur, nec culturam nec peculiarem terras genium poſtu-

IAMBOS.

poflulat, fed multis Indiarum locis adeo felidter arte vel fpohte provenic, utG
 anrequinumanmun fru&ificet, & quodraro vidctur in Indiis, profunde radices
 rrramexctat. ExMalacaPjperifera indiflicas qnafque regioncsobflorum fragr:
 tiam, & cfruftus fuavicatcm, rranflatam. ferunt. Arbor cftpatula, ramofa & frondo
 corticc cineceo, glabro, ligno fragili. Folia Pruni magnitudes vin ex «e^{m: Mre/liai}
 acuminata, excerius fature, interne dilute viridia apparent, neruo unico crallo recto,
 venulis obliquis in medioprxdita. Flores rofiicci odoris & c colorit, fed magis variega
 ti cum mulris ftaminulis in umbilico pulchre nitcnabiis, qui vinofo fapore 1"
 ipfiusfruftusprsiudium exhibent. C^uippe pulpa illi est fucculenra, mollis> op"
 odorts, ^: faporis. Horum fruduuir. Garaas divetfas clTc fpecics putavic • a^h ^
 resihturctubri, minorismali Cydonii figureScmagnirudimis tenuiffima pel-
 licula fplendente vefljci, acque vixquicquam lapiddinfcccontinentes: aliim^norC^s
 pallido purpurafcentes lapidcinrent compredum, oblongum, albicantem.

Hat arbores func ex nurnero eaium, quae pulcherrima florum, & fru&uu^{111 va ^}
 cite aiivcnas in admirationem raperc lblcnc, non ob gratum foluni af^edM¹¹¹
 imprimis ob perpecuam florum, & c fruduum viciflitudnem, quod inaltra ar
 medietatfrondilbus Sc fioiibus orba, altcrapars fruftiFSusmanjris, & immaiui* ^
 di» oncretur, & ornemr, donec frondes recuperavcrit; ita ut iniis. pcrpetuo temp
 vernali a*que (Imul autumnali frui concdlum litiquod Naturx beneficiuni ipfcq^{o 4}
 jiiphirimis Amrica; arborunin-«3:ibus fxpe in folatium acgrotantium exp^{crtilis} L,

Flores & fmclus. lamboi frigidiE Sc humidx funt qualitatis, infigniter fragr^{4 ic}
 aepvoinde* inter primasdtlici. fs omnibus pariterincolis habiu: plurimi quoque ^
 paifim in Medicina exiftmit. Fruduscnim cvudi& floves faccharo conditi, ab xd^
 rib

itibus sgriscum fuceffii ufurpant^AJ quodiuccofafrigiditate fitimin febribus extinguantj fpiricufque'vitaks confortem.

CAPVT XIV.

'Arbor Acaju," vulgo *Caju*.

fy Vpra monui, quaedam vegetabilia & f'cnfitiva, alicui cancum Indiarum Regioni ^{^^}propria; aliqua vero U'ti/quc Indiis, i'iccr Tropicofitis, commmii cfle. Qux ^{^V^}p*irt!Culacimreccnfcrc-,nimisoperofum forct. Inter ea qua: pofterioris ordinis func> noniruumum locum tenet umbroJa & patula arbor *Acaji*; a veteribiis omni-

A C A I V.

Jjjs., nifallor, negle<3avcl incognita. Malusliarcfcmcl tantuminanno, fed pcfmulcos ^{^cnfts},cofquemaximezftivos,hruaificat,qiixqueprovincinate,vclrcmotioheab.jE-
 quacorc,cardiusvclciusdeicit.Nonauccm,utali3eplurimaE,bifcraairtrifer*unquam
 invenca-fuir j ficut in hiftoriamca America Naturali probaxi, ubi nitarum» "fiun, &
 nbxam graphicc fati me depinxifle puto j idcoque fttuc Ledorem remiwo, cum arbo-
 pmhang>fty/fff>ricntalcp), ab Occidental! vix quicquam difcreparcanimadvertijea
 cum facilis firraigratioms, atque ex Tola glande fruSu* (urpoccc (cininc-defUti
 ti J eerrae kect fitientiimmifla germinet j & cum nomen quoque vernaculum *Acaju* re-
 tineat in Indiis Orientalibus, vix dubmm eft, quiii ex Brafil» iftuc tranflata fit; decedir,
 quod in'natali fua terra, & non alibi,filvasintegras circaliabicata litoraiia conficiac
 Irondibusque fuis gratiflimain unibtam; fiu&tibus vero glandiferis perptuijm pnu
 Indigenis fiippcditct. Quantum ad fru&us eorumque glandes,ha: tofta: illi crudijion in
 minori prerio Aiurias tjuam Americaois habentur. In folo apparatu, quantum refci-

fecre potui, inter se discrepant. Scilicet gens Htaiagis cicurata fm̄hium horum : annatam aftri&ionem cum auftericace conjun&aftT, gula;que minus abblancicnrem>(licet ventriculo proficuam, vino &falc obEundercfolenc,adeoque,inillo condiinciito aliquandiumacerates, cumvoluprate comeduntacftuantes, quod Grim cgregic refstui- guant, naureamtollantj&dejctumappctitumventriculo refstuant. At vero anna- ta: glandes (a quibus ipfi fajQxti incrementumfumunt fubftandamque hauriunc, con- vertendo illud oleum non fecus^ac Anacardii oleum urens, infuCcum edulfin,) cofi* & decorticate j proibellariis ufurpantur: turn quoque ad Vneicm exdtandam Pift3' ciorumloco, quibus neeguftu nee dignitate ccdunt, M*jnatibus in frcequemi ulii ex\ ftunr.

C A P V T XV.

. Radix *Ninzin*.

QVemadaiodumvixullibiterrarum, quantum quidem conftat, Nuces Aroi cici,quam in InfulaBrfw^ neque Caryophylli,niii inlnfulis *Molucenjibm*^y on- tenafcuntur: lea nullus in orbe locus ha&cnus innotuit, quicclebrei^il^10 radicem:2V;/>£/»producit, quam *Cores*. Regntim, fitumad Jaritudinem Borealemcir^3 quftdraginta tres gradus.Nullu.¹; Bclgarum earn crefcentemvidit,quia inmedicerrand* tanrum, ultraqueducentas leucas a mari diiKris locis proveniac; andefit, uc vanes' circa effigiem frondium,qu2 f^' men foliis Pafinacarum la»^{va} rum noftratibus tf5£Clf-pf^^m fimiles funt: moles -utem & rnagnitudo ipfius radicis, Paf- tinacis mulrum ccdin it*^{lt} in Japoncnil terra ipfc Pafinaca, magn* filvcftris *Ninziis* nomen vdgo obrincac.Radix plantz,de qua nobis agendum j digiti eft longitudinis U crafiitiei, in fine fiJamentofa. Colore cX flavo albefcente, fapore (Udulci, n^on in§ra,o,t>mgui:cu,usgna»J un

R A D I X N I N Z I N .

& AmicifHmi viri Fr. Se Vicoq. Lc&ori offcro.

Hujus decantata Panacea usque quoridianus est, non solum apud incolas Regni *Cere**, fed & *Tam- kinds, China, & fipmi**>^a adeoque ad illam tanquam adJacra choramconfugiunt.QiJ? non femper Tola * fimpUcJ "tan- cur, fed iitcunque aliis ^{rc} meoib' natis mixta, manente compositionis bafi. ^{ll} la autem me icamenta quz adduntur, *Ce- res* incolz celaz & tanquam ar- eanum. fibi refervant. * *Qua* de

autem animus est oppugn** y.

gnos aFqtos Nature hoiks, ut moms Epilepticos, Vertigines, Spafms, Hydrops, ^{radici exvalido} ^{era & quscjUs n porrocxifhtciincMedicirob} ^{addunt haic}

alj^to additamento pro vehiculo. Arvcro nulhalterim bcta, on»w tra feu iguuhonbus & achcAota non iolum in ofilcft, & deam, tanquara prdervans c^ H 1 o s 5. vcnatos affeaus.domi forifque perpetuo ad manus habeno afqu= ve de

vc tie die exiguam parriculam recenjis 1 adicis mafticant. Vnde mkifice virium reftau-
rationem, cordis rcf&ionem omncs fe experiri teftantur.

' Prolixior cffe poflem in cnarrandis dotibus hujus *Mnzin*, *H* verbotenuschedas me-
dicinalcs ex lingua Iaponica a Priilantiffimo viro D. CaroHjibitica Prcfce&uram cc-
nentc, invernaculafn tranflatas, hic exluberem. Sed irului contrahcre ftylum, partim
necverborum atnbagibus vel tautologies Lc&torcm detinerem; partim, quod vercau
(*ut* fubinde animadverti fiiperftjuofof Indos) nimium huic medicamento, tanquam
labafcentis Natura: foli reftauratori, cribui; ficut Chymicis fepe *Sc* Circulatoribus raul-
tisufu venirefbiet; qui qualcr^imquefcrcnovumrcmediumj dura tanquamPanaceam
'Nacurr, & arcanum mundi venditant, fibiaequc aprofano vulgo imponcrconlucvc-
tunt ufq; adeo, ut, fc falicrc &: falli > vix fentianr.

C A P V T X V I .

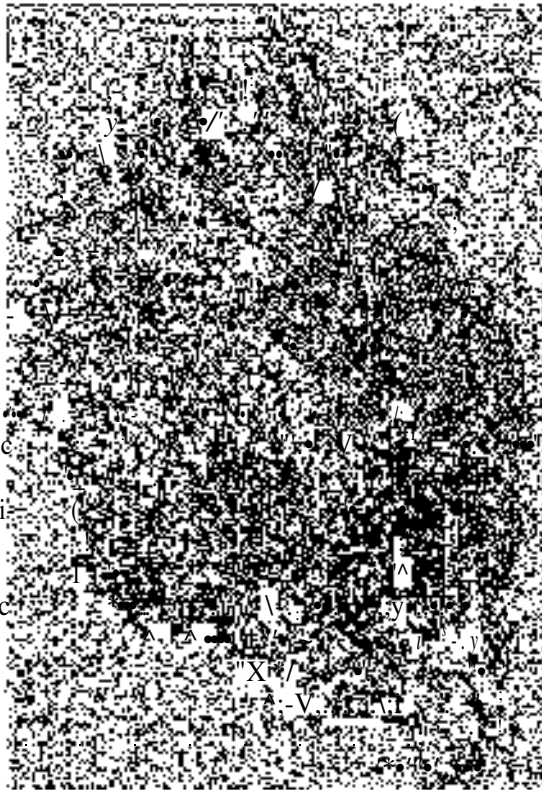
Totypodium Indicum.

V Ir litracus, & rci Medico addiflus ex Indiis Orientalibus n'uperrcdux, ra-
ramhanc & eleganti afpedu plantam apporcavit, cujus neque nomen, neque
vires noverar: idcoque ego cam penficulatus *tudu, viñi, &c* guftu examinans, &
dein conferens cum Medicinae pcri:ioribns, vix quicquara ab egregio illo &: raro Clu-
fii Pijlypodio cxo:ico diicre-
parcde prehendi: QLi am cum •
ibid empa/Gm in filvis luxuriate,
& ab advenis a:que ac Indigenis
magni fieri intelliger em, operas
pretium me fafturum pucavi,
ii ppfticricati ulterius indagan-
dam ofFerrem. Bonrius nolter,
Polypodii Indici quoque men-
tionem fecit in catslpgo herba-
fmfponteibidemttiifcentium;
verum morte prsventus, de-
fcriptionem atque uliira polli-
cituscftjfednonprseftitit. No-
flrum hoc Polypodium radice
eftnigricante, obliqua, longa,
Craflaj nirta, ad raodum. Eu-
ropsei Polypodii fummatellure
repente. Huic bina folia, ali-
quandoplura, (blida, firma fii-
rpe mafcuntur, brevi (fira o pedi-
kuo a radice emrgentia etiam
aliquandoeamtcgentia, atque
ftatim ab exortuinlaterafatis
OrmtefcJpargentia. FoHaquer-
S(iis foliis" amplioribus in no-
vellij prxfertim fiircidis natis,
& mod.icc laciniatts, magnitu-
dtnc *be* forma fimillima fiinc.

S *u*ccu ncrvo, pr.xccrmorem

cr^e^ vafido, foliorum lon^irudinem fecante, ficut cofts c *Cpia* A dorfi, inoxidate
p *u*l^i m in latirudinemufque ad extrema laciniarum excenfe, apparent. Inter-
quas multipliccsvcnule. reticuliinfar contexts, & fc invicemfecantesjexdrunr.
Radix r^n qaafola vis medicinalisha&enusdeprehenfart) recens evulfa fubdulcem
vjlgarf; Polypodii faporem pra: fert, cuUdmixta eft acrimonia quxdam levis, quam
vdcxregionis calidiorisintemperic, velex vctuftare force comraxiffe auniifiandum
eft. Iifdem hoc ufibus, qLiibusnoftratumdicatuni eft Polypodium: quamobrem illius
defcriptioninonirfhxrebo.,

P O L Y P O D I V M * .

De *Chocolata* Inda.

Cum totus in eo effem, ut Mantiffe meae Aromaticaefinem imponerem, confluentecce cum Typographo nefcio quot Philiatri, fummpereque*urgent, ut ne, priusquam de tabula manum, gravarer Operi adungere egregios tradatus duos: nempe unum de Nuce Maldiviae, eijfque infigni atq; idoto; alterum de Americana arbore Cacavifera, & celebratiffimo ejus potu *Chocolata*. Quod quidem eo diincilius à me impetrari fum paffus, quia non ignorabam exftare jam dodorum virorum de utraque ilia materia monumenta, non perfundorie tradita. Adeo ut iufta de causa omnis mihi abfata videretur anfa gratificandi Artis noftre Symmyftis: eoquemagiSiquod haud multum in duobus his exoticis à me alifque potuerit obfervari, quod non Cl. D. Augerius Clutius, urbis hujus, dum viveret, Pradicus, opera & fam^celebr^ circa Nucem Maldivienfem, & Hifpani Medici circa potionem *chocolaUm*, jam art attigerint. Itaque Clutii quidem tradatum propter exemplar him diu defedum deliratum, denuo exhibeo •> Hifpanorum vero aliquot, ut Antonii Herrerae, Iofephi d'Acosta^ Francifc. Hernandez, Antonii de Ledefine, Antonii de Leon, Ioannis Cardenas, Ioannis Barrii, aliorumque graviflimonun dodorum fparfas, & plerafque nova Hifpania confcriptas, animadverfiones, in ordinem atque in compendium LaffIV fermone co^dashic promo: eorumque Authorum, quorum laboribus adjutuome fuiffe lubens agnofco, idcirco nomina fubjicio, ut fidem meam Hberem, & gra^ me pradftem iis > a quibus ea, quae hic fequuntur, accepi. Qija noviffima mea opeila? non reipublicas literarias, faltem meis amicis, & mihi met ipfi hoc fum gratincatu qupd, quag de eifedibus utriufque hujus medicaminis enarro, eorum aliqua ipfe Per Cula fecerim, & c porro facienda atque indaganda nunc aliis proponam, & cum tff hem, ut quifc^ae per caufas perque (edulas ire prius experientias difcat, be vera difcernere, antequam iudicium fefat de rebus hadenus minus fibi perfpedis. autem ftudio fecaverim > neineundem lapidem impingerem, tamen vereor 5e, cubiimile quid acciderit; quare eandem veniam, quam aliis libeijter concedo, vie fim ab aequis Ledoribus flagito.

Cuivis, vel mediocriter in gentium hiftoriis verfato, conftare fati fuperque cred quam nullanonearum > five culta, five inculta > quae vinum ignorant, praeter potum iij plicem à Natura conceffum, etiam alium excogitaverit, non modo ad delicias, fed contrafitim. America certe pars maxima potiones fibi & plures adinvenit, & fecit, ex radicum fruduumve ficcis expreffis & aqua dilutis. Pr^ ceteris autem tr^ ejus Septentrionalis in potum fibi ilium psecipue afcivit, qui in Hifpania nova, & W cana vicinifque terris, fermone quidem vernaculo *chocolatl*, externo autem *Choco* folet appellari, & haberi in fummis deliciis: adeo ut Incolse & ipfi illi urn depereant u ad corruptionem fui, & hoftibus in teftimonium grati accifus atque lingu^ citix offer ant: profus ut de Chincnfiim, & Iaponenfium *The five chid*, fupra fum tus. Qui quidem in eo potiffimum ab aliarum nationum potu faditio oilccpac? Q nee ur^ modo, nec ex eifdem rebus componatur: fed modo ex his: modo ex floribus & feufeminibus alifque plantarum partibus in farinam redadis. *choceti* adeo Hifpani magifque Hifpanixinefcantir, ut poftquam, pcefertim calid-#> ai rint, fe fine ilia negent poffe vivere, etiamfi initio afpernati fuerint, Vnde non eft, fi male coeperit audire potus tarn deliciofus, praefertim a quo, qui ab indig- nis olim minus compofitus ex folis humedantibus, & nutrientibus, cum bufdam corredoriis parabatur^ crefcente Hifpanorum aliorumque luxuriae potius foveadxi fit, quam pb caufam & > ut yidetm, non praeter r^tionem exorta eft inter cordatiores Hifpanos controvert jejuna, JVA falvo Monachij eum ocon? edipoffit potus ex pafte tain alimentary faporata atque aromatica confedus* Qixamlitcm componerenonefto tiime; falcem itattere in mcfsem Ecclefiafticam. Itaque earn D. Antonio de Leon^ qux utriufque partis argumquta ventilavit in librQ quodam fuo Hifpanice confcripto

titulus est, *Uejlion moralifiel chocolate quebranta elayuno Bcclefiastico*, decidendam relinquere malo, quam male obperiergiam audire. Interea, filiber emihi, & cum pace jejunantium, dicere fententiam licet, dicam hanc: videri omnes, qui ex *Chocolata*, quocunque fubpr^{textu} bibunt, non abftinenti^{operam}, fed ejus famar potius dare, & in jejunio delicias quaerere, atque in numero haberi poi^{Fe} eorum, quos Profper Aquitanious lib. 11. cap. 23. de vita contemplativa defignat. *J^{uotqt}M*, inquit, *parciores viderivolunt, & gloriam fibivelut de abftinentia diffricliore conquirimi, fie ab omnibus animalilibit^{udicant} temper andum, ut peregrinis^{omisac} forbitiunculis deli cat is, ceterifque aliu cibis, immanent fui corporis impleant tppetitum.*

Sed mihi Ta digreffione, ad inftitutum redeo: bafin primo totius *Chocolau*, mox cetera ingredientia examinaturus; quo Compofitionis univerfe fimul temperies atque facultates cum falubres^{tum} noxix[>] elucefcant. Quas omnino expedit fciville, propterea, quod non folumin Occidentalibus Indiis, quibus fuos debet natales; fed & per totam Italiam, & Hifpaniam, & utramque Germaniam, & fada fit, & fiac indies magis ac magis limiliaris, quin abire jamin varios abufus cceperit, varia^{fenoxas} dare, eoque nomine lion paucos abftinere ab ufu etiam legitimo & commendabili. Idcirco difpiciendum imprimis, ob eorum^{cjux} mifcentur diverfitatem, quid ad compofitionem requiratur 5 quibus deinde conveniatj & quantum denique cuique fit ex eapro naturx viribus bibendum; ad hoc, ut tam fanitati, quam gulⁱ iati fiat. *Qux* ut clarius & explicari & intelligi queant, age, primo vires ingredientium vidcamus.

C A P V T X V I I I .

De Arbore *CacaVifera*.

Cacaviferas quas appellant arbores, in Hifpania^{Novx} locis irriguis, & prcipue in Guatimala: ac Nicaragua diftridu uliginofb iponte luxuriant. Earum Mexicanum Medici, alii quatuor, alii quinque conftituunt fpecies. Omnium interim fru&us (quos vel imprimis convcnit novif^{Tc}) ejufdem fere effe facultatis, ejufdem^{que} ufiis uno omnes ore Autores fatentur, non obftante, quod in ipfarum arborum, qua figuram, qua magniciidinem, defcripfiore non admodum inter fe conveniant. Omnes naturae font adeo delicate, ut non modo alium foli genium afpernentur, fed in patrio ipfoferendo non fint, aut frigus nodurnum, aut tempeftates ventorum, aut Solis etiam ardores. Vnde eft, quod ex, qua? ex deciduis fructibus fpon te germinant, nifi in vallibus umbrofis non appareant. Hinc illis ars, Nature imitatrix, in feliciorum proventum docuit incolas, patulam & umbrofam quandam arborem, quam idcirco *Cacaoquantli*, five matrem Cacaviferae appellant, apponere 5 ut a c. xli injuriis ejus velut fub umbone tutior fit ipfa Cacavifera. Facile fe cicurari patitur. Hifpani certe integra ex ipfis arboreta, & plantant & colunt, non fecus ac in Europa vineta atque oliveta. Afecundos etatis anno frudificat, & quolibet anno bis. Vindemiatur enim primum, & uberiore fru&u, circa Junium; iterum circa Ianuarium: Ab anno vig^e eiimo devigefcit, & fertilefcit. Hsec communia. Quod ad fpecies, Prima & omnium maxima eft *Cacava Jguathuitli* & a, quam mox dabimus. Huic proxima *Mecacauatt*, proceritate & foliorum ac fru&uum magnitudine. Tertia, *Xochicacauatl* vocata, i^{nor} eft 5 mjaoremque profert ftudum, & femem foris rubefcens; intus vero c^{etero} ifim *coloe* - Qu^{ta} omnium minima, & ideo *Tlalcacahuatl* feu humilis di& a, frudum fert minimum, ejufdem cum prioribus coloris. Omnium fructus eifdem prxditi funt facultatibus: potremarum tamen. potionibus magis inferviunt. C^{terarum} vero, nummis atque commerciis.

Prima autem, & facile omnium princeps (cujus iconem hie, qu^{ramos}, & fru&us J^{cn} rruicleos, exhibemus) rri& diocri eft^{altitudine} & egregie frondofa, foljis acuminatis janguftioribus & Aiirantia longioribus (Antonius Herrt^{Caftanex} foliis comparat) nullo fere pediculo cauli adnatis, nervoque^{unico} redo prsditis, & ex quo mult^{obliqu} venul^{furfum} emergunt. Flos ei magnus, & colore ex flavo albefcens infra/ croci. Quo deciduo remanent tenuia, viridia, oblonga, lanuginofa filamenta. Ex his deinde fru&us proveniunt turbinati, quos *Cacavacentli* vocant. Hi, Aim maturere, Mel onibus magnitudine, craffitie, pondere non cedunt: coloreque /unt croc^{eo}

CACAHVATL vulgo CACA'O,

ex luteo albidis. Pediculus; cuique modicus : incifur* per longum varise : nuclei viceni, faepe tticeni; q<|> raccmiinfar, medio ftipi-ti adherent, Piftaciis ao* Ricini majorts femJni firm-les, paulo tamen grandiores <& pellicula fulva veftititq«a fublata, videntur non abfi-miles reni vaccino, fecun-dum incifuras, quibuserant divifi. Subftantiaeorumin-tus efttenuis, & fpadiceite-recoloris.indifpar^divilft particulas, fed quae atfte in-ter fehscreant; adeoque W pinguis, ut fponte humor, quantumvis lentus, aliquan-do exftillet: imo oleum c* ea abundantius, quam ** Amygdalis exprimi po/fic-Pulpa ha;c fubamari, non in* gtati tamen, faporis ,nu»l^

nutrimenti, temperamenti subfrigidi atque humia>» est. Hi fnt decantati illi ab Indigenis C&cahuall, aP Hispanis corrupte Cacao nuncupati, quorum caufeaT* bor tantopcre cypetita est; nrpotc Choccku potion^ capuc. Metx ditiflima, &: ob id Hispanis arque ac D&~baris aestimata & amata. Qua, minim, qtiantopetc quondam emporia ferbuerint. Ad Solem enim i>fic- cati fruttus ifi aEtatem ferunt j ferunt, nec faeie p

erianfi navibus recondiri, ufque in Europam defcrantur. Ante Hispanorum in cal^c* adventum, {pre:o vinum conficiendimodo, (licet nonnullavitiumfilvcftriumaclabru' fcarum genera apudillosfuaptcnaturacopiofas & variorum colorum uvascrantp fim) porionem fimpliccm exfbilis fere CacaciU, & fine toe rcrummixmra, quibus vX&^ fuperbit Celebris Confectio, ad fitumduntaxat fedandam hepaticque fervores efOP^ randos, Ptifanx loco folebantpararc. Adde quod iidem Cacacti in canto apud fuos bcantur pretio, ut nonpotus tantumdclicatij&alimentarii.vcrum etiam nuflll, o. rum, nulliadulterioobnoxiorumvicespracftent egrcgie, ob durabilem, lentam ce eemque lubitantiam*, atque iisprarcipua vicac prxmia, cum opus erant, compar atua^ tut, Qucm fruttusufum verewjAt/^p^admirtus Petrus Martyr, merito exclaffi- Ofelicemmonetamlquiifmvem uikmqvefrxbei humanegeneri potum, & k iartarealv rituijaes mmttttesfir-vatpoffeffores, quod fuffodi aut ditt fervuri ntqueant. H uc quoqu eJ: Francifci Hernandez, alludcncisadhoc, tjuodperarboremhant; Cac3vifea m^erc^ j > tur magna luunans fords volumina. In vctri fiquidem orbe, perque pn^ca ilia temp'') >, ta, qua; vitx hominum ctaiumccfl? nia, atque adco apud alios, cum deefflon, qu> *,, da, non ixpendebantur acre. Non dum aurcus argentcufvenummus circumfcreba y, aur pecudum, Regumve aut Principum fimulacra metallis cernebantur inculp ci> R& , , rum vi vebacur permutatione, ut olim fa&um cecinit Homcrus, &: fruttuum, Q^xios re- , , condebant, faSaaliis copia, mutuumercbatuu auxiliism. Tandem rera V^c u c ^ , , quciignatafunt, &: millcrerumenfics numifmatis impreflkconfpiciebantur. ^ 5, novum hunc Mundumnunquamavaritiie %napcnetraverant, aut caput excruerat , bitio , donee noftri velis venrove devefli« impctum feccre, &c,

Scd revertamur in viam, &: veniamus zdCacaii qualitates intrinfecas. Has c^a^ndem ex effcaibiis caetctifque indiciis confatefle tempetatas. Subftantia ei ex c^raflil^ fimul & tcimioribuspartibuscompofitaefi^roi:fiis,uc in infinitisaliis vege

©bfervatum est,divers omnino *sub* eadem forma substantias contineri. Nofter autem *Cacacius* inpulverem redigiturprimun[^]&fla mox,etfi frequenti, tufione pinfitur,&:in maflam cogitur, Quod cum fiat fine ullius rei admiffione, ratio arguit aliquid esse in eo tenacis & bituminofi instar humoris> afeis elementorcfpondens.Multainfuper cidem quibuscum fuapte natura immifcetur ,in(iinr ignea, qua: neceffario incidere atque referare debent corporismeatus,nonv€ro praxludcre, ucquidam voluerunnifihoc intelligant de crudó, vel tofto, vel Saccharo condito, quo mulieres in Indiis nimium vefci·amant>iinde uteri,alvi & hypochondriorum obftrudionesIncurrunt difficillimas. Verum totum hoc oritur, quod interior ejus fibftantia dentium incifione non exade comminuiturnccperfedede commifccturjre'quiritur enim artificiofamola*.verfatilis contritio. atque tunc demum,fi quidnoxix fuperfitfrigiditatis,aliorumcalidorumcommiffione temperatur, communicatafingulispartibus hacintim* ejus substantise qualitate: ea t[^]men adhibita proportione, ut fimul omnia Aromata five Indica five noftratia aromatica, moxrecenfenda[^] vix mediampartem, cum fru&ibus *Cacaciisin* confedione *chocpUta* obtineanc: adeo, ut ex adione ilia & readione partium (quod quoque in contrariis medicamentorum qualitatibus, ad certam quandam temperatamque a/[^]^g[^]j/redadis[^]pparet) *Cacarii* frigidorum & calidorum ingredientium *Chocolata* ipfa emergat temperate facultatis. Hinc etfi *Caecius* quantitate cetera excedat ingrcdientia, illius tamen partes frigidiores calidioribtis coadunata: retunduntur, atque vim suam·pristinam, remiffam licet, videntur retinere- Atque *hxc* de arbore, ejusque nobiliirimo frudu, *chocolate* bafi, dida fufficiant. Reilat, ut breviter percurramus subordinata ingredientiaalimentaria atquearomatica, nonfolum huic confedioni conterranea * fed etiam eorumfiiccedanea exotica.

PrimooccurritMaizium;MexicanisT/W//>ulgofriimentumTurcicum;velpotius Indicum,omnibus mundi partibus>fi non familiare/altem notii(fimum:cujus iconem,&: culture defcriptionem, utpote nemini[^] credo, incognitam, pratermitto. Hoc autem huic imprimis potianimaghum quid fuppeditat, unde & laudes ejus adeo paffim extollunt gravifimi,qui in Indiis vixerunt;Medici,utnon patiantur Ptif[^]giam[^]x cremorc ejus confedam,Hippocratis Ptian[^]e quicquam concedere: p[^]sefertim quia Maizium in Indiis negant (ubstantiae eTe adeo terrestris difficiliorifque concodionis, ut vulgo audit in Europe turn quod exillo, aqua dumta[^]at fubado, ifique ea ad modum particular diffluto (^[^]//vocat)potionem cum vel fine C[^]ci[^]conficiuit, quam milleexperimentis comp[^]rtumhabent[^]infigneflatum[^]ftuantibus, &febricitantibus,imprimis autem nephriticis doloribus > Sc urine retentionibus, adferre. Sed in conficiendo *hoc Atoli* ea estdiverfitas, quod alii duas Maizii partes cum unno fermenti capiant, eumque *Xoco-atole*, id est, acidum, vocant, idque ca[^]teris facile pra[^]ff runt: alii Maizium crudum, &: tantummodomolitur: aliiprius codum cum calce fiimunt, arque in varios ufus applicant, turn fimplex, turn noftra[^] *Chocolate* mixtum. *Qux* omnia accurate &prolixedefcripfit Francifc. Hernandez in Hiftoria Medico Mexicana lib.7. c* 40. ubi plurima de istius frumentacei generis natura,mixtura & ufui quotidiano interpretatus est: qua: etiamfi ledu digiiflima,quia brevitati ftudeo, ex profeflb hic denuo repetere jfiipc rvacaneum putavi.

Ordine & dignitatefuccedit *Achiote* arbor, ab Oviedo &: Clufio *Bixa* ; a Brafilimnis *yrucddi&a*. CujusplantainmeaHiftoriaNa'tural[^]fcri. 132. &inFr. Hernandez lib. 2. c. 41. utraque ejusdem faciei, exhibits, est > Ea per omnes fere America regio[^]es *fvontc* (kxurians > a barbaris feque ac Europads [^] tarn propter ufus medicos, quam tinduram rubram expetitur & circa illorum prsedia cicuratur: materies ejus[^]filigrmm ligno fricetur>utilifeftigniveluti c[^] filiceexcitando ; cortex vero funibus texendis,q^{lii}intcan[^]nabinis firmiores* Fruduum grana rubra, de quibus potiflimum agend[^]TI>fi[^]si[^]ant funt &c ficca,cum modica aftridione \ ex quibus placentulas efFormant,fró J[^]icientes[^]g[^]ana |p3tm[^]tu<iin aquam calentem,agitantefque continenter,donee r[^]us pene color aqua: q[^]adsreat: hipafilli nonfolum medicam en tis contra quiofvisfl[^]us fanguinis ino[^]dinatos/ed&cibariisimmifcenturjgratumque fimul feporem[^] colorem iis fuppeditant * > iihprynis autem, omnia *hxc* beneficia p[^]sefent cbnfedi[^]ni noftras *Chocolate*, h ea certa quaptitate, ut infra docebitur, addantur; tutius enim cunc bibitur, &citrafatietatis *Sc naufox* incommodum, adde quod fanguinem mag^{is} purificet, & viscera ccyroboret.

Hadenus tria cW//tf*ingredientiatempe[^] ora, & ad frigidum inclinantis INPYI

fui. Quartum, quod *Chilli*) five Piper Americanum, vulgo Brafilianum, dicitur, qualk fate multum difcrepat a praecedentibus, 6c primum locum videtur obtinere inter cotredoria aromatica calidiora; proinde caute *Chocolate* folet indiadorexin tancum exci- tandam, non vcro tanta quantitate, ut fanguis inde poifit inflammari, ficut iis contigit* qui ejus ufui modum imponere nefciverunt.

Sequitur nova & peculiaris Piperis ifpecies > quas *Mecaxochitl* dicitur Mexicanis, qui- busfolis, qiiantumconftat, natales fuos debet. Volubilis eft herba, tefte Francifco Fer- nandez, (qui in Hiftoriafiaplantarum Iconemejus dedit fol. 144.) binos dodrantes longa, per terram repens, foliis magnis, oblongis, pinguibis, fragrantibus, 6c acris fe- poris: caulibus teretibus, contortis; radicibus fibratis, & filamentofis. Fruftusfunc teretes, longi, longo Piperi fimiles, bini vel terni jun&im, ex unico caule furfiim nati: qui quarto gradu calidi, & tertioficci habentur. Induntur *Chocolate*, non fblum quod gratum illi concilient faporem; fed quod obftru&areferare, frigora, & ex iis <jrtos do- lores, mitigare, lcntos humores attenuare, ventriculum roborare, oris haliciun com- mendare, atque venenis adverfari, credantur.

Tertia interqilidas vocatur *Xochinacatlis*, feu flos auriculx. Arboreftlongis & guftis foliis /virore exaturato tindis, 6c è pediculo veluti marcido, flores grandiufulci ex longo pediculo incurvato deorfim tendunt, eorum foliola internaparte fiint pur- purafcentia, externa herbacea, auricularum pene forma, odore jucundq. Frudusfiint iiliquas, fex unciam longi, digiti craflitie. Semina intus multa, & ex mutua compreffione angulofa, funtque coloris fanguinei. Nullas hujus arboris partes *choct- tat am* ingrediuntur, exceptis floribus, qui in magno apud Incolas habentur pretioj *ncc* quicquam frequentiu feftinvenire in Indorum cmporiis, quod celeberrimas potioni gratiffimum faporem & odorem, & falubrem prorfus cfficaciam concilient. Qui* autem ejufdem gradus temperiei cum prsecedenti habeatur herba, cjufdem quoqu^a cenfetur operationis. Icon exftat in opere Fr. Hernandez fol. 30.

Quarta inter calidas eftherba Mexicanis *Tlixochitl* dicta > quam Francifc. Hernan- dez Araco Aroti^aticocomparat. Volubilis herba Hederas more arbores confcendens* Foliis eft uncias undecim longis, fexlatis, figura Plantaginis, fcd pinguioribus, faturate viridibus, fingulis ex utraque parte caulis alternatim exorientibus, floribus nigricanti- bus. Siliquis fex uncias longis, anguftis, & pene teretibus, nigris, olentibus Mu^{cum} aut Balfamum indigenam, quas vulgus Hifpanorum a viagnarum fimilitudine *Vaynilla** ap- pellant. *Hx* ad tertium ordinem habentur calidas, addique folitas potioni *chocolate*, ob liiavem non folum odorem, & faporemij fed quod urinas & menftrua moveant, cere- brum confortent, frtus difcutiant, humoresque crudos concoquant & attenuent* Icon exftat in opere Fr. Hernandez fol. 38.

Inter *chocolate* ingre^aentia, licet remiffiori gradu calida, celebratur polychrefl^s ille liquor refinofus, quern Indi *Holli*, Hifpani *Vlli* nominarunt: deftillat ex arbore/*^a *qnahuy 11 di&z*, feu arbor e *chilli*, quas ftipite eft levi, fulvo, medulla lenta refer to; Aot^cS habet candicantes, late expanfos, cum orbiculis ftellatis, ex pallido rubefcentes, hi ip^{fis} ramis & trunco fine pediculo adnati funt, dein fphasulac emergunt pleni frudibus can- didi^a avellanarum inftar, qui cooperiuntur tela fufca, fapore amaro, ficut & corte* arboris, ex quo emanat fuccus, primoladeus, moxluteus, ac tandem niger evadenS) quern ingilas rotundas cogunt, eafque non folum in varios medicosufus, fed ctiam^a # petauriftakim ludos referant: de quibus vidcrepotes Fr. Hernandez, lib.3. fol.5° *cc* laudes ejus profequitur. Ego paucis attingam quomodo, & qua quantitate *Chocok** inferviat; nam hoc gummi minus familiare eft ingrediens refpedu ceterortim enarra- torum, fed tunc potiiffimum quando Diarrhoeis & Dyfenteris mederi volunt, nuclei^a que quatuor *Cacacii* > uncia unica hujus refinae *Holli* ttiifcetur: verum *Cacacii nuclei* pinguedinem, & gummi *Holli* ob tenaciffimum gluten, primum debent torreri, ne Vi; fcera obftruant, & cachexias producant. Iconem arboris dedit Fr. Hernandez j d^a 3. cap. 10.

H^{ic} que vegetabilia, Nov* Hifpani^a patria, non ideo putavi rec^{ensenda}, quod^{con-} omnis potio *chocolate* fimul ea recipere debeat 3 fed ut ex iis quifque fibi maxime^{Eu-} vemens eligat. Imo vero, quia maxima ingredientium pars, excepto *Cacacio*, to^{ro} ropamno^a deferuntur, ubi ftipitiffima & plent, vel vulgaria illa Indi^a Or^{ie} Aromata, vel aha aliqua femina aut Flores cuique regioni & individuo convenient^a

Quod & fieri sepe in Belgio vidi, & ipse cum voluptate virumque refraetatione hic confedam gustavi. Porro non memin.i, aliquem nostratum (modo non ferrent illi hypochondria) exquotidiano usu hujus poms male habuisse. Multis contra morbofe medelam porius attulit fcficpraefctimheaicis, catarrhosis, afthmaticis, quibusque praecordia languent.

Quia autem placuit excellentissimo Medico Romano Paulo Zacchix, in tradatu fuodemalohypochondriaco, Italice confcripto, *ChocoLu* quoque compositionem & facilitates notare, ibique fucedaneorum etiam meminisse, non abs re fore putavi tanti Viri ludicium hic addere.

Mentionem, inquit, nunc faciam medicamenti cujusdam, paucis abhinc annis Portugalha, quod Indis acceptum refert, ad nos *chocoku* nomine adferri cepti. Hoc ingredientium indicio, non obtante eo, quod temperatam ejus naturam praerique afflerant, calidum magis est, praetendentibus iis licet *Cacao* frigiditatem, quae calidorum admiftione obtusa, moderatam confedionis efficiat qualitatem. E contra contrarium fentio, femineque ipse nullatenus frigida, sed temperatas potius confitionis judico, judicandumque cui visid gustanti & examinanti relinquo. Quoniam vero hoc novum aliquod est atque peregrinum medicamenti genus, ejus componendum non abs re fore duxi tradendum. Recipiunt *Cacao* (frudus est, aut, si mavis/emen & randidufulum, Piftaciam mafnitudiucucferens, corjeice tenui, fapore Amygdala iimili) ex corticati, bene mundati, feduloque triti, i z. lib. *cinamomi* fibt. pulv. tib. i. *iniS* feledi & ftudiose pulv. lib. femis, *Vanillas* (fiint baculi longi, angufti, subtiles, color fulvi, odoris balfamici, faporis iibacris) conominutorum, & per fubcfniculum transadorum n. 6, *uteecacuce* (femen Avellanam nucem reprxfentans) manipulos 4. (aut, *filibeac*, *ixlozum Vanillas* *HcMecacuce* *MofchataNux*, & *Caryophylliaromatici* it. affumi poflunt) 4/s. (Indicum frumentum est) contufi, cretque per itetaceum, fioris separati lib. 4. ws confradibeneque tririlib. u (aut vice *ijonzoli Amygdalarum Ambrofin*. piftarum lib. femis) *Achiotes* (grana fanguinei coloris infar Santali rubri) unciam fd mis. Sacchari, pro libitu, ad lib. 4. Subigunt Saccharo *Achiotes*, Wniaque ad invicem bene mifcent i ex mafTa tabulas conformant foliis Mali aurei impositas. Qui proinde haeri gaudenc confedione, ejus unciam dimidiam cum quinque Sacchari drachmis, bullientis aqua? lex unciis injiciunt, beneque contemperant, & quam pofunt calide, bibunt. Id quoque obfervare folent, ut si parum Sacchari *chocolate* admiftum fuerit, dofinejus, dumpotant, adaugeant. Matutinobibunt tempore, quatuor de in horis aut pluribus acibo abftinentes. Plurimi magnopere ejus in confortando ftomacho, 8℥ adjuvanda ciborum digeftione virtutem deprxdicant, quod eximie nutritiobfeminum & frumenti, 4/z; prs Ecipue, quasi signi fatis quantitate compoitionem ingrediuntur, facultatem atque fibftantiam: non tamen, ne pro medicamento multum calido habeam, adduci patiar; hinc ejus uuiim apud illos, quibus hypochondria calent, prudenter nee abfque judicio admittendum cenfeo.

Sequitur & c alia. *Chocok* x defcriptio ex Ant. de Ledefma, in India & Hispaniam maxime familiaris. *Centenit*, inquit, *quibusque Cocacii Chiles duo mifcentur, quos majore seffe diximut Chilpatlaqta vocatos, vel pr* his Indiarum Chilu accipipotefl Hispanorum Piper, omnibus maitt atque calidim. Kcipe dew tantum Anifi, quantum manu caperepotes, Orichelas, & Dindal dides nuffcttpaitur, atque duo Mecafuchil. Et nifiahianguflu premat, Alexandrinis rolas in pulverem redaclas, item Fmillam unam, Cinamomi uncias duos. Amygdala dt Mecimi, to lidemque Ziives Avellan<ts, me4um Sacchari libram: Achiotes vero, quantum fatis est, dhsc omnia conglacianda.*

Methodus conficiendi.

Ciicattus caeteraque ad njxturam hanc pertinentia pinfuntur lapide quodam *Metatts* nomine dido, ad hujusmodi ufum exeavato; animadverterfdam autem est pripp^ ut omnia, quomelius/rangi poffint, ante coquantur ingredientia, prseter *Afeotem*. Seeundo, ut diligentia adhibeatur, ne adurantur, nigrumque eonttahant coiprem; aut nimio admota calori infitam fuam exha^c virtutem, amarumque ^cquirant (aporem. Prxcedunt in comminution^ *Cinamomwn* & *chile*, qua: fimujfcum^ ^moluntur; postremo autem loco *catacivitife*, qui paulatim confrin» genius refat; fingulis quippe vicibus, quoties quid de eo molx fubjicitiv, circum* agatur lapis, ut facilius diffiliat, meliusque contratur- deiiade in ahenurii post c*->

*4W comminuti ingredientium pulveres injiciuntur, qui lignea quadam fpathula cidem permifcentur. Coadainunum maffalapidi rufus fiibdata, cui fubjedaecandentes fuerint prunx, perquam optime diluitur. Cavendum tamen eft, ne vehementior fiipponatur ignis, ut butyrosus nimio calore effervefcens humor *efundamr. Achiotem* velim *Cacacio* admifceas, ut cum eo molatu coloreque melius acquirat: caeteri pulvres cribro, antequam confundantur, lécerni debent. ficut & *Cacacii* cortices removeri longe melius eft. Quid fi fufficiens fada fuerit contritio (quod videbitur, cum nulla amplius putamina apparuerint) fpathula rrlafk pars eximitur, quas ftatim fundetur in orbem, atque in arculas tunc reponitih cumque congelafcit, dura c^nfitit. Notandum autem hie, C^winaflam Papyro, feulatis arborum frondibus, qualcs funt Platani, fupcrimponendam effe, in quibus gens Inda didos efformat orbiculos; vel faltem, ut dixi, papyrus accipitur, fi extenditur mafia, duplicata, pofitaque fub umbra obdurefcit: Duplicata dcinde papyro iterum efficcatur: papyrus etenim, quam habet pinguedinem, attrahit. Si vero tabula infundatur, integra colligi atque reponi non potent.

Duplici modo ab Indis affumitur, alio eoque frequentiore, quo igni admota bibit^rur, ^//^*immi: \$jta. Atque h^ec olimpotio in ufufuiffe traditur. *Acolle* vocant Lidi mafiam ex *Maiz* farina colledam, quam deinde *ChocolaU* immifcent. Vt vero falubrior fit potanti'bus, exterior corticis pars, quae flatus excitat, bilemque commovet, removetur, eaque faltem, quas melior fanicatique conditibilior, ^manet. Sed revertamur ex iis diverticulis ad ea, quae hadenus a nobis aliis occupatis intermidafuerunt. Referam novam, poftquam apud Hifpanos inclaruit, potionis methodum, quae duplici ab ipfis fieri ratione confuevit. Prius quidem modo diluitur *chocolata* cum aqua frigida, fpu-meufque ejus humor cuidam infunditur pollubro, id vero, quod remanet, igni admovetur una cum Saccharo?; Hoc poftquam incaluit, cum pumea ilia, a qua fe junda fuit, iterum confunditur parte, a&que ita ebibitur. Alter autem modus vult calefieri aqua rrl^r & c in vaferepofitam *chocoUtam*, quantum fatis eft, haberi, fupcrque illam parum aquas fundi, ac verfatili difpergi molaj tunc ftatim, atque bene diluta eft, reliquum *czlidx* cum faccharo in e&dem *chocolata* diffundi & hauriri. Si placuerit frigidam potare *cfac* ~ *latam*, quam a pricipuo ingrediente *Cacacium* appellant, quo ad 2eftum hepatis attemperandum utuntur, dilucis *Chocblatam* in aqua, molasque verfatis fubfidio fpunaara elicies, quae magis augebitur, quo diutius *Cacacium* ipfe comminuitur: effufam in aqua lifpum ampaulum feponens, quod remanet, mifcebis cum ^ccharo fiipraque fpu-mam immittes, frigidamque potabis. Verum hoc potionis genus ob nimiam, q^{ua} p^r^ dita, frigiditatem omnibus conducere nequit - experientia fi quidem confac, ftoin^ chidolorem eodem cieri. *Qux* detrimenta mulieribus pariat, afferrem Jubens, ni» brevitatis rationem habens longiorem detredarc relationem. Similem fere frigidam potandi *Chocolatam* habebis modum, qui talis. Addatur *ChocolaU* dilute M& toftx & in pulvres redax refpondens quantitas, quae adinvicem bene permifta fp^u meum dabunt liquorem, qui perinde fupradidum, frigidus hauritur.

Reftat nunc ut paucade quantitate C^/i/ aflimenda, item de modo, tcmp^{or}^ utendi, a quibus ufurpari queat, difquirere. Ne itaque immoderatus *ChocolaU* > otu^{oi} > pinguiore, quibus p^obet partes, venas mefarai cas opp^olet, quinq; vel fex unci* & arc tutiflime forbentur omni fere anni tempore. Ea tamen perpetua cautela, ut qui evitet ternestremillam. & craflam *Cacacii* portioned, quae fundum vafis P^{cti}c* } L^r > terquam tertium quod vehementer obfruat, vim quoque ciendi bilem infignem * } ^ & naufeam excitat: Idem cogita, fi quis incaute potionem *Chocelatam* recenter fafcit poraverit: cum e contra, ut xgris #que ac fanis profit, ad menfem vel ultra requie oportet, ut contrarian ingredientium qualitates infringantur. Atque tunc o m n i b u s i n d e bene fit, & c corpora acquirunt lacerofa, & vegeta. Idem quoque probate, ^ & experiential vir Ant. de Ledefna de fe ipfo teftatur; Motus enim iis, in qu^o in Indijs fieri folent, cum illuc perveniffan, xgrotantiun^ que domus aeris calo rrl^r > ^ ventes percurrerem, aliquando liauftum aqux petere folitus, vitales reftinguⁿ l^r ces gratia \ Indorum fuafu *ChocoUtum* fitixompefcendse convenientiorem tibi; J^r piufque id fadum, leniebatur exinde ardens bibendi defiderium; ctiamfi ^ u n ^ at0 fumfiorem, ftomachi tamen vires refedas fentiebam. - Ex cujus potionis c o n i u u ^ ufualii mecum impinguefadifunt: cum tamen pleraque ingrudentia excepto¹⁴ ^ *tacio St Maizio* > quod calida & ficcafint ordiue tertio, ad extenuationem, corp[<] ^

facere videantur, fed constat ratio, butyrosas enim *Cacacii* partes pingue reddunt corpus: calida: vero, quae confectioem ingrediuntur, pro vehiculo intervium, quo pinguis ista substantia ad usum deferatur & inde in castas dimanant partes, tandemque ad carneas demum deriventur.

CAP. V. T. XIX.

De *Tavarcare feu Nucc Medica Ajaldivenfium.*

Clutius nofter, fpe&atas fidei Vir, multa sine dubio Nuci Maldivenfi tribuit, quae ha&enus, ut mihi perfuadeo, plurimis sunt inexperta: sed multa, quae nostrum non pauci jam sumus experti. Quod enim attinet ad specificam facultatem promovendi partum difficilem, acrius tendi in febribus epilepticis, ejus non unam experientiam habent spe&atissimi aliquot apud nos Medicine Coryphaeae, & testari de fidelissimis successibus queunt.

Praeter vero Nucis iconem, quod nihil à Clutio, nihil etiam à nobis exhibeatur eorum, quae ad caeteram arboris notitiam pertinent, haec causa est, quod Infusus iste, in quibus olim folia credebant, a mari abforptae fuerint altitudinis minimum fedecim organorum. Unde est quod non nisi singulari fortuna a fupernavigantibus & ceteris demittentibus Nux capiatur. Exorditur supra nominatus Autor, hunc in modum.

Inter immensa beneficia quibus humano generi postremis huius seculi divinum NUMEN affulget, non postremas obtinet tot Pharmacorum ad tuendam hominum valetudinem inventio, cum post anima& salutem humani corporis fanitas primum locum sibi vendicat. Quod enim ad machinarum aenearum inventionem attinet, quibus fupra antiquitatem nostra setas gloriatur, eas potius ad hominum perniciem quam ad bonum publicum comparatas dixerim. Typographia vero, quanquam conservandis literarum monumentis imprimis idonea > nihilominus scribentium Kakozeliam & litteratorum ineptias plerumque fovet, nee est etiam quod rythrad maris (polia, aut exhaustae Atlantidis paflida viscera tantopere ja&emus, cum e& mente cordatissimi Poetae fulvum metallum fit chalybe nocentius. Naf& Metamorphosios primo:

*Urn&ue nocens ferrum, ferroc[ue nocentis] nurum
Prodiert & frodit helium, quod pugnatur utroque.*

Verum enim vero Argonautarum Europa&orum gloria nunquam fan& extolli potest, quorum folertia patefactus novus orbis tot feculis Jati tans, aperta maris clauftra, & tot infularum chiliades in Indico pelago fupat&

Horum enim opera effedum est, ut propemodum

— *Omnis ferat omnia, tellus.*

Et pharmaca exotica eximii & rarissimi ufus, nostro Orbi illata sunt. Inter quae, five raritatem fpedemus, five pretium & ar&ationem, five u&um nunquam illa& datum, five incertitudinem originis, NUX MEDICA MALDIVENSIS jure summi primatum obtinet. De qua a&urus, operae premium me fa&urum c&istimo J& de Infulis apud quas reperitur, earum fitu, latitudine & ceteris opibus, pauca praefatus fuero

Infulse, de quibus fermo est, inter Infulam Madagafcarfeum Sandti Laurentii & Promptorium Indi& Commori vulgo didum, dtx iimt, a& Continente centum & quinquaginta leucis distantes. Latitudo se extendit ab odavo gradu cis Equatorem ac fup&turn trans eundem; quod maris spatium comple&titur duce&as circiter leucas a& fup&rioribus nempe ad Auftraliares: & potest ejus Regni longitudo dici, petita& S&entrione ad Auftrum& Earumdem vero latitudo, fi maris fup&ficiem fpe&emus, ultra fup&inta aut triginta quinque leucas non extenditur. Cenf&tu numero a& Indig&nis du&aecies mille, (fides appellat autorem) divife in Provincias tredecim, brevibus vadis f&inguis fretis vel Euripis distinas. Harum *Gngnlx*, abruptis f&opulis, tanquam naturali muro cinguntur, & incomplures alias iterum subdividuntur: quif&ath cultas & luxuriantes Naturae bonis, citra hominum labor em divites, alias culture expertes,

& foli?

& Tolis volucrum cubilibus relidas. Quæ* magis accedunt ad Septentrionem, foecun* diores funt> quæ ad Auftrum vergunt, fertiliores, & noxiorum feu damnatorum exilio plerumque deftinata*. Tanta eft cadi &: fbli bonitas, ut ojnnum rerum copia, non flumad ufum humani generis, vcrum eciam adluxum & delicias exuberentjquamquam fruges &C animalia Europe noftra? illic rara aut nulla. Verum benigna mater Terra vel Naturabonanoftrocompenfans Indigenis & Advenis affatim fuppeditac. Inharum Infularum littoribusNux haec,de qua agimus/olummodoreperitur, non alibi rerarum confpicua, allabente eniftnaris æftu non fecusac Ambarum fufcum (Ambra grifea Medicorum filiis didJf inlicitus ejicitur, nee cuiquasn tollcre fas eft, nifi ffortim delaturoadRegem,vcl miniftros Regios,cum>

JpukquidconJpicuum pulchrumque extquore toto eft,

Res Fifci eJl, nbicunque natat. Iuvenalis Sat. 4.

Quod eft argumentum æftimationis admirandæ Nucis, cum conferatur Ambaro, imo præponatur adeo ut fi quis exiftat repente dives^ vulgo exiftime tur *Tavarcarc'invc** niflè (id *huicNuciin* iis Infulis uomen). Nihilinter Gazam Regiamaliud majore cura (ionfervatur, liquidem in cohonestandis amicis Regibus, Satrapis > vel Thalafliarchis ornandis, non alio pretiofiore dono utitur harum Infiilarum Rex,

Qjijemadmodum locus inventionis certus 5 ita origo anceps &: ineerta. Vulgus Indigenarum ex arboribus in mari latentibus, vel olim inundatione demerfis, vel intra aquas in avitofolo radices agentibus, frudum hunc provenire aut mant, non fecus ac Ambra videtur eflè ramus arboris vel ftipiris in bitumen induratus. Religiofiore fecus exiftimant 5 in Infula fiquidem *?alloys* didta, quarentibus abditâ, ignaris obvia> Nucem hanc gigni arbitrantur, in He caducum frustum poft maturitatem pelagi afçu &S rtiprocatione hue illuc ja&atum, in oras Maldivenfium Infularum tandem ejici, huic Palloy proximius utpote adjacentium. Infula *hxc* creditur Maldivenfibus eflè omniu^1 terrarum beatiffima, quam Kakodsemonis vel mali Genii invidia & artibus humanæ affectui fubtrahi perfuafum habent, quanquam nonnunquam ignaris fefefferat vi* dendam.

Fidem fecit, quod fepius tentata Regis Maldivenfis aufpiciis, illibata permaneri^ » rariffime, imo nunquam, Regiis miniftis nauticis, teftè *Francifio Pyard de LAQUAU C^01** paruerit. In appulfu quippe gravibus procellis &C tempeftatibus conflidantur, & <uot quot illuc appuliffe contigit, a fpedris & Kakodsemonibus fpe«é vifibili torquentur & > cruciantur, ut ut eft, ubicunque terrarum hanc Nux nafcatur, hoc loci flum reperitur, reliquis orbis partibus ignota, nifi hinc deferatur.

Nufqftm confpicitur nifi gemina, cujus utraque pars ovalem &c oblongam ng^s ram exhibet. - Quætfiunico obtutu prafte feerat gemellos duos Melones lateraliter cohærentes, nihilominus naturali vinculo ufque adeo flint colligate, ut nullo do divelli poffint. Nucleus feu medulla excrefcens in altum tegit interiora utn que putaminis, aTurgens ad figuram rotundam feu fabaceam aut renalem? nucum in alteram permeans, ita ut non injuria tota hxc nux gemina aflimilari duabus fcaphis, vel fcaphis duplici, communi onere gtfivatx. Ad nuclei tutelam naturalr & ingenitum munimentum. Natura largita eft tunicas quasdam, fpecie licet ter fe diffimiles, non tamen a tunicis, iifque velamentis difcrepantes, quibus glandes as^te maturitatem extrinfecus tedas cernimus, aut ad majorem con nientiam tunicas illi fimiles, qua Caftancam marinam opertam aliquoties vicu Cyathus vero expolitus binis alvqolis geminam quafi formam exprimens proxu accedit ad Cymbia duo (quorum in facris olim ufus) lateraliter cohærentia, ad Sambucas (fi fcalas exceperis) queis in expugnatione Syracufarum Marcel olim ufum legimus. Adfcyphia autem hujufcemodipretium & xftimatfonem dam totus nucleus feu medulla non excernitur, verum exigua pars relinquitur & adglutinata bafi ipfius Nucis, in duritiem #tate, non ablimilem ipfi Coccid, vcn^A terveniente tenui quadam cortice, feu integumento, haut impare median^A Quercus \ aut Fagi exaridx. Confervatur autem in ufum medicum internum, catenula aurea per artem appendit^r. ut liquori immergatur, in cam praccipue uti etiam fuafinufu virtutes coacervet accumulæque. Quod fi necgetur U & dulla abafibfefferit, arte, uti infra dicemus, fuppletur.

DiViditur autem hac ratione nux gemina, £ per intervallum illud, quo lateraliter

alreeraalreicoherer, & iterum harum quilibet diftecettir ferra fecundum priorem aperturam, ex utraque figillatim fieripoflinc duo pocula. Quod futraque fimul & fe* melbifariam dividatur, per latus alcerutrius externum principiofedionis/umto, habeantur pocula geminabina* Cujus poculi gemini, nil! extrema Cymbiorum auro autalimetalloconjungerentur* exiguus autnullusinbibendo efTetufiis ob periculum cfFufionis: vcrum pyxidid vices fiupplere poteft. Hoc autem genus fcyphorum virtutes & remedia contra morbos habet plurima, quarfiis fingulalocis docebimus.

Expolitse autem Nucis putamen naturali quadam cadatura, quam ars #gre adtequattir, fculpta & elaboratecernitur coloje nigro, fatur3to. Magnitudohuc adlvaram Nucum, ut & figura, non a majorum Melonum/pecie & magnitudinerecedit. Perpoliripoterrunt pulvere lapidis Tripelx didi: teritur/rripclafubtilii Timeinmortario #reo, pitilloque ferreo, affufa frigida; Etnealterationem fubeat Cocci putamen, laneo panno, feptuofcule liquori huic intindo, ipfl tc&x affricatur: non autem oleo, quod inferret noxam Sc graveolentiam.

D. RUDOLPHUS II. Roman. Imperator &c. qui dignitate, majestate, inge* nio, variaque rcrum omnium cognitione ceteros omnes Principes ampellebat, percepta Nucis prxftantia, eam quatuor millibus florenorum in poffeffionem fuam redigere conatus eft. Sed quia Familix Wolferdianas traduces alio transferri negarent, in loculamentis folitis ftationem fervavit. Quo autem modo Nucis copia Wolferdo fada fit, tribusperagamverbis Hiftoriam. Kalendis ipfis Ianuariis anno millefimo fexcentefimo fecundo, D. ¥OLFEKDUS HARMANIDES ArchithalafTus, vifis fortuito navigiis Lufitanorum, civitatem Bantam obfidione cingentibus, interipfum velificationis tenorem prius anchora naves infnenavit fuas, dein laxato velis finuad curfum eas prxparavit, prora in Lufitanorum claflem verfa; quos licet numerus frequens animaret, pauculis tamen manipulis Batavorum, quinque nimirum navibus, in fugam cgit, everfa ad non exiguum numerum fiibfidiarum clafle: Ita Civitati & Regno Bantam libertate rctituta, magnifice a Rege exceptus eft; qui prater laudes fufe didas decoraviteum frudu, cujus imago in appendicem venit, Dolore autem non parvo perculfuserat quod obanniferilitatem Piperis proventu vidoriam jam partam huic Wolferdo plene compenfare non poffet. Deerevit interim ut acceffulibero Batavis qui & vis coemendi ac colledandi copia foret -, quod experientia deinceps fida teftatum reddidit.

Verum ut obfervatu dignum, ita ilentio non pratereundum eft, a Rege ftimam faciem frudus jineamentorum du duimpudicela fcivientifc ferra ablatam efle jne, ClarifH Wolferdo offerenda, honefti viri oculis offenfam prxberet. Refert enim rugarum ambitum liebre pudendum cum podice & interfeminio, a quibus verfiis gibbam partem cxlatura; inftra fubalternant acclivc & declivc in laxitatem fenfim accrefcentem, uti unda imdam trudit, non fine gratia oculis acceptifllma, qu# ipfa iterum termi* natur in aperturam germini fuperne annato dicatam, non abfimiliter concomitatam duobus fpiraculis feu foraminibus, uti in Indica Nuce five vulgari Cocco tam majore quam minore, pluribusque ejufdem familias & congeneribus, videre eft. Spiracula porro ilia in margine aperturae pofita ufim atque emolumentum fuum nada funt. jDb^ ducuntur enim introrfum tenellis medulla: portiunculis uti piritibus in germinatione tranfitus detur, ficut Natura infoetu elaborandq, (quum fint lovis omniaplga) polypragmos & follicita eft.

Rogatus ame Clari ilimus D. REALIUS, ut fuam fententiam fuper dubiis quibusdam meis communem facere dignaretur, non invita Minerva (mira enim Viri tradabilitas) prxftare aggrefTus eft, in Aphorifmos & Theoremata concifa ex tempore eam digrens, qux ex Ordine a me in contextu depromuntur, in Latium tranflatifT ^{honorifm.} I. Nux Indica vulgaris tanta utilitatis, tamque frudnofas eft, ut omnia ^{uS} vife confervant, velutfecam, potum, condimenta, cuJtum, amidum, #difiU ^{tra,} & naves, proferat. Nux vero Maldivenfis Medica omnia adverfe valetudinif aniii- letHnfe continet.

Schtyion. Palma coccigra vulgaris omni, tempore fert nuces > vketque toto anno, fru&fous femper aliis fubnafcentibus, dum alii mature/cunt: &* quod *Ponianm* alibi in Heiptridum hortis, de Malis Citriis teftatur ^dehac Palma dici pot eft,

JFlon novofempcr y{emj>er quo^ne fetibu* auila.

?

*

Nee.

Nec iijunc pronuntiare licebit, nihil aliud Coccum Medicum esse, quam Goquitin Panacex, vel Orpheamiri ab interim receptis artificem, Fafisque imperarc blititn cum multi, ad vitæ desperationem ducti, eomirifice convalescant.

Quæ autem commoda est vulgari Nuce proficuntur, ea habentur apud *Cardannum Scatigerum, H. Linchotanum Francisc. Pyrad de Laval, M. Ignatium*. Videantur observationes eorum, cum non fit hujus loci plura recensere.

Aphorism. II. Tenelli Cocci Indici vulgaris compago per fructus adolescentiani cultri acie facile divaricatur, & est vulnere humor clarissimus & potui aptissimus eliquatur, qui tractu temporis in vegeto ac illi fructu post concoctionem, digestionem & fegregationem est crassioribus ac terrenis partibus internos parietes investit. Serum verò omne in centro locatur, & quasi cæmentatione facta medium locum occupat, licet rusticum artificium in lade vaccinodemonstrare solet. Pari ratione conjecari fas est? humorem Nucis Medicinæ coagulando in solidiorem massam redigi, quod tamenniulus autopsia aut oculis suis dimensus est, quoniam in maris profundo accessum huic animalium non tolerat.

Scholion. Quæstio à quibusdam incerta movetur, habeatne Coccus Maldivensis ortum homonymiæ, ut quaedam animalia ex limo sine spermate? gemma seu germine negat, quod nucis involucro clausum Palmar arboris partu originem sumit, & ex principis arboris infitis vel animalia ex sanguine femine & calore innato, augmentum capit, & adolescent in eum formatum qui naturæ decreto illi præfixus est. De arboris vero ipsius generatione tutius cavillari licet, an ex limo prodeat, postquam in mari profundo radicata est, in quo germinis accessibus reciperequit, maris perpetuum motum explicante, neque natalis rei in immo permanentiam ferente. Hinc Cocci ipsi maturitatem perlati in aquæ superficiem velut eruantur. Neque verisimile est, sub lunari aëre inarueront, pondus gravitatem, ut submergi possint, induere. terra ergo, velut plants (ut infra dicimus) & marinifrutices, generantur aut potius ex terræ liturp; maris uligine diluta. Quæ limus velut feminis essentiam natus? Sorem sui generis educit. Speciei autem perpetuatio fit, nunquam cessante in profundo maris opificæ Natura.

In plantis unius animas vegetantis tria officia sunt; generant, nutriuntur, *H* crescunt. Nosi tamen omnia una Nature lege progencrantur, quandoquidem est terra, succo fitu & sole variantibus, diversimode pullulant. Marinifrutices duabus solum vitas iunctionibus pollent; nutriuntur, & crescunt; simile sui non gignunt. De vita & nutriti plantarum sentiendum quod de animalium alimonia, trahunt succum sibi famam rem, retinent, concoquunt, segregant, &crementa expellunt, beneficio caloris spirituum, quibus profunduntur. Quod dodiffimis Aphorismis Cl. *Vetrus Laurbergim Vh.* & *Med. D. & Prof. forin Gym. Hamb.* declarat. Cl. *Realm* exemplum quod manu opera præstat, aptissime applicuit.

Aphorism III. Cocci vulgaris cortex induratus, ferræ aut mallei vi ad aperitionem oims habet. Ferro autem transitus ac disruptus omnia velut in profcinitu lidiorcm nempe medullam, intermedium corticem, be humorem limpiditate ab die fitem paulo ante, jam vero potui iaeptiorem & olei ferme facie indensatum. & nulla vetò, nucko Avellanae nostratis duritie graphice affimulatur; quare lim tumaci ftx facili cedens ad lac & emulsiones temperatur, e quibus omnia necessaria, velut oleum, vinum, acetum, mellisque & facchari asmula colligantur. Idem de Maldivensi sentire, non effert piaculum; verum quum ea nonnisi in littus post iongammoram, ejedare peritur, humanæ mentis caliginem rantum locus remanet; quod definite in apricum exiret, si sub lucata arbore manucarpereliceret.

Scholion. Cocco vulgari, Arecce & confimilibus fructibus involucra cumposita sunt; haut fecus ac foetui membranae ad tutelam. Vulgaris Cocci variis usibus aptus, sed medico usui inconcinuus uti Garas, Sepulveda & ipsos Lidos increpans, Paralyticos, est vasculis vulgaris Cocci bibentes, nunquam variat. Variam Cocci indolem hucusque enarratam vides, sed non hisce tantum ferentibus cōnstringendam, postquam alia quoque Coccozum propago in aliis tonis invenitur, prout Natura Polydardala unicuique Regioni peculiare fuerit ckgita.

Aphorifrn. IV. Ufus medullas vulgaris Nucis est multifarius: verum Maldivenfis Medicæ apud Indigenas, Reges, Magnates Indos non unus, sed infinitus ferme, &: superstitio non vacuus; cumhicanitaticonfervandae, ille vitæfiftinenda:, privilegio Nature, confecratus fcatur.

Scholion. Medulla utriufque Nucis est potior pars. Vulgaris, culinariae; Maldives fis auteiti,medicamentarias rei, quod infra docebimus, peculiariter deftinata,quare de vulgaris medullaplura dicere fuperfedeo, cum citra meum fit infitutum.

^sfporifnt. V. A nemine, quod quidem fcire'licuit, fcripto hadtenus teftatum est, germen feu geramampromi? quas Pifi form^im reprafentat, iibinde Faba* effigiem exprimit, èrotundo longiufcula, aliquantum acuminata, è mediis liquoribusnata, pr#> dulci faporelinguam afficiens. Hoc germen infpeciei coh#f vationem adolefcit; St à fide alienum non est,aliorum quoque fru&uumnucleis à natura id datum effe. It jure ^Plinio m^jori Trogus taxetur his vcrbis: Nam folia Palmarum apudBabylonios feri, atque ita arborem provenire Trogum'credidifTe demiror. Lino tameninfigni noftrum pr^valet, quod in gemmam lapillis aut margaritisnitorefuò &lxvorexmulamfubinde transfiguratur. Sed Nature feu decreto feu invidise tribuendum est, è decem millibus frufluuin vix unum tam faufti puerperii & foacunditatis participem effe. Eadem vero in Maldivenfi Medica ufu venire poffe, iudicio non aberrante dicere licet, neque àratione abfonum est, quum in fruflu *Pinang*, ^*Arecca*, *Palm**-*Pino* Sc confirmilibus experientia magiftra veritatem adepti fumus.

Scholion. Lapillus hie vel gemma ipfiffimum & purumputum germen est,quod par^tibus internis (aperture nimirum) quamdiu adh^ret, fpiritibus atque alimento communi fruitur; donee ad iuftain magnitudinem perlatum, naturae decreto, non cafii aliquo, aut aperture vitio, extra folitum locum fubinde movetur. In cavitatem vero Nucis receptum germen fuifc igniculis fuftentat, quos Natura formatrix ad fomentum illi indidit, velut foetus humanus exado noni menfis fpatio ad lucis ufuram extra uteri receptaculum amahdattncilicct adminicula vitas, ut adolefcit, adnplenum na<3.us. Quèhic prolixius recenfere alieni muncris forejudico. In duritiam vero nativam non frigoris ambitu concrefcit, & (quis enim latebris nuclei occultus tffc queat I) fed feminio interno, quod illi à matris velut utero rcmant, ut vi efformatice in fpeciemfuam, qua* oculisobvia est, & virtutes illi debitas, quae occultxfunt, effigietur* Quod rationi confentire, fanguinis extra venas effufio evincit; qui ex quo affimilationem aut (t* Medici aiunt) appofitionem effugit, deftitutus *fomentis Colitis* coagulat, vel in putredinem degenerat. Noftrum vero germen architodonem internum fecum ferens # magis magifque ad perfedionem adolefcit; velut fectus nuper editus ad ftatus fui complementum perducitur. Qupcirca neque germinationi ineptum effe>ctianxinaliquo duritiei rigore unahacrationededuci poteft. Neque cftut ab hacfententiarcedamus ob duritiam aliqualemhabitu, poftquam occultis naturae fpiraculis, quicquid humanis fenfibilibus abditum aut impoffibile videtur, in adurn experientiis fuifcomitandum deduci folet, non fine miraculo & iudicii humani ftupore. An vero arboris primitivas, unde ortiim est, fpeciem edere queat, multse dubitandi r^tiones affirmare vetant; quas hicfuperfluorum ferie comprehenfas prasterire libet, etfi in Scholio ad Aphorifmum fecundum bona earum portio#inveniatur.

Ad lapillosnoftros feu ingemmas gemmas^evctamur, quarum nume?um aliquemfiabeo inoculamentis meis,eas dico praslaxitate aperture (quodaiquando fiericonfuevitin exficcatif &negle6Hs, aut ènataliloco tranflatis Coccis) intròredatitas & CQadas, atque ita,cum nonfitmagna germinis diurnitas, eireinlapillos converfas ^quodaudoritate clarorum virorum varie docebo &non abfimilibus exemplis. Lapillum habeo fingularem, articuli majoris digiti magnitudine & forma, ponderc? ^agmarum trium (cum vulgarium Coccozum, dragmae dimidix pondus non fupc- Ip^keVoi'e&nitore fplendcftem, &infumma parte acuminatiore, traplparentia ufijonis dotatum, mirum in modam oculos obledantem. Hie to quadam gratia foliolor!|^rimitivorumidaEam quandam oblique contortorum (ficuti in gemrrfs pluribusgrpidium plantarum videre est) promittit; quare mihi &£ delicatioris fenfus viris accel^ioreft.Illudinterimnonpr^tereiuidumliancfoliolorum%divifionemadar^^ cc ipargi^& lateraliter afparagis aut turionibus adh^refcere, & è terra exfurgcrdWiquam, diii, dndcmq;jutinutilia, decider? aliincnto deftituta. OiniiefabaccuiiSc Pha*

prise substantiae fœcimen & forraam mltaripotest; Quod aliorum quoque fructuūrf exemplis ftabilire facile est, qwinucleis inter fe claufis, praegnantes funt, ut hoc velut pãrente arboris congeneris fpecies aliquando nafcatur. Etfi non omnes fru&us nuclei neceffitare ad propagandum opus habeat ;quod in Scaligeri Exercitationibus fu^ fepròbatuminvenitur.

Kyffthor. VI. Coronidis loco addam, Lapillos₃prascipue hos è gerlninibus utriiif- que Nucis ortumducentes, wti&LcPinang &c. fru&u, Panacaeam₅fententialndorum, infehabetere :*quocirca prater internum ufiim, Indi eos annulis etiam aureis &: argen^ teis *indudunt, foraminẽ wlido, per quod* LapiJus carnem humanam contingat, quod pro amuleto adverfũs incantamenca *non abfque fuperftitione* feu *humanx men^* tis luckbrio afTervanr. Pronum enim natura ad vanitatem genus Barbaricum.

Scholion. *Opinio, cum* indiotas cadit, ipdelebilis est dicenre CL. V. G. Bartliolino, horumautemgratia non explodendaiunt, quas à pificis aut neotericis accepta^ feu deoccultis Nature viribus five inauditis, licet fidem fũperare videantur, a me in medium afferuntur: iicuti & fenteitiis adverfariorum occurrere, probabilitatemque fulcire, Ifcvidenfis operis erit. Redeo ad gemmarutn quarumlibet & pjiantarum, imo feminlim, pr^cipue exoticorum, hiftoriam. Senna Alexandrina, Lithofpermon, Lacryma Tobi fata , vertuntur inlapillosdentibusexaminandos, amicis propofita pluriẽs inhorto meo, licet pars horum excreverit. Certẽ mira in viferibus terras enorman#tj quorum caufaignoratur, tefte eodem Barcholino, in opufcũlode unicornu ejuiqueaffinibus&fuccedaneis, qui diferteomnia enarrathuc fpedantia. Quare in folidiffinuc compaginis gemmam Cocci Maldivenfis, ut & vulgarium, germen verti poffẽ, Nature privilegiis ad eam formam concipiendam dotatujn, affirmo. Atque haec de utriufque Nucis germinibus in lapillos vSrfis dida fimto.

Alterum non vulgar exftimationisexemplumreddetur, quo Clariffimus SPECIUS inftitutum noftrum decorare dignatus est. Epiftola enim, propria manti exarata, in publicum profert non infignia tantum, fed & utilitates rariffimas Nucis, quas ^egritudi^ jies humanum corpus affligere folitas, velut Averruncus; depellere confireverunt Jta de Medicine hacparte optimus & excellens Vir benemereri voluitiQuadringentis infuper ad fplendorem Facultatis attinentibus Thefauris orbem ditaturus, qui hondum ufũ comperti, aut ab aliis negledi &: male defcripti hadenus infufcantur. Qjips petitioni illius obfecundans in ordinem digerereaggrediarubiotiumanimimeigaudjoglubefcere volet. Epiftolx ver o tenor em non deverbo ad verbum, fed quantum Latinitas permittit, fenfuillsefo eAplanarclevitaslaboriseft, fed ea cura, necubi fides interpretis vacillet, vellegentium ftudio turban fiant. Apographum vero infrequentium ferieproferre non piget.

Cl. V. D. GLUTL Inftinftumtuumboni &iriagni zeli expertis fiim, poft nuperum ex India rcditumiteratis tecugi colloqui^, non tantum humane falutis curiosis, fed etiam de honorepnjtrisefolicitis. Qupcirca velut acuieo me-propulfafti, ut memorisemese arculaseventilarem-, indagaturus quantum in iisfupereffet, quo Cocci, deMaldiva, atque aliarum minoris pretii Nucum, genus elricidaripollẽt. Qu^od etfi ejus monetifautvalorisnon reperio, ut appetitui tuo acriterflagrantifatisfieriqueat, ne quid tamen officio meo deeflem, fermonis breviario quicquid memorise mea: velutpofthumumremanfit, tibiconfecrare aggregiffus fum, in quo te promumcondum efTcjlibeo, eorumquxinaterixtux&:propofiufterminosampliariqueant. 'Et inprimaquidjemferie, Antefignani partes occupat, legitimiim de Maldiva Coccum? qui in aulisIndorumPrincipum, atque inter Nobilioris gradus viros, obrara infignia & Medicine efficaciam, tañto honoris pretio attolH folet, peculiaris arboris fobolem &c fru&umefTe, longo diflipio à vulgarium Coccorum atque nuciferarum af borum indo? le remotum. Quemadmodum experientia duce, anno millcfimo fupra fexcentefimum ^iaaVurft, in litore & maritiftiis Indite locis addidici, occafione navigii ex Infulis Mal-4jvenfibz adventantis, ut veterum Coccorum proventu ferax Calecuticanvterrain auc ^S^LConterminam fublegeret; quodpratorias nolfrx curfũ interceptum, §:iautica gen\$plorata intelligendi anfam prxbuerunt fcapam eam cum omniarmamentorum genA^e penes mercimoniorum congeriem, atque ipfum cibi &: potus penu, totam ex ligno^ Foliis, cortice, frudibus Cocci arboris conftare, paticulo tantum oryz^djun&o, Popellus vero hie affirmandoratefcerejubebat, negotiationemfuam hoc frufcfc*ireum-

scribi, atque ejus veduramcertis anni temporibus in Continentemfc facer e, vestium atque aliorum necelTarioruni verliira cam commutantes, quorum penuria Infulanos fuos torquet. Quo occasione dudu ad ftudium tarn appetiati Cocci de Maldiva excitatus ftim, quero plebeculailla in paucis Infulis & numero contrado reperiri, & diligenti custodia à territorii proceribus ad poffeffionemfuam rapi aflerebat>lit raro, & non nifi, aut titulo munificentix ad Malabarenfes, aliofquePrincipes x aut furti aftutia in peregrinas regiones,transferatur. Adeo ut mirari fe dicerent, noftros tarn folentem Cocci Maldivenfis proventum in pauperculo rerum fuarum ftatu inter ptDletarios & C rureftres Coccus indagare, autantithefin aliquam comparandi inftitucrevelle. Horum omnium perfuafu, penes ea quæ experimentis propriis inpraenominato& genuino Cocco adhaufi, adducor ut credam & fententia à me feratur > fiii generis*arbo- rem & frudum effe, longe afemitariis CoOis recedentem, eo magis, quod nunquain nifi inter Summates magnapretii feftimatione affervari intellexerim, in quorum fidem memoriamehifiggerit, me anno millefimo fexcentefimo decimo quarto menfe M¹⁰ à Moluccis ad Bantamenfes reverfum Jufiif Archithalaffi^{^/ /} P.M. cum jam defun- & oCoeniO)16 tempore Praefidis munus adepto, audoratum effe, ut, quaedam Societans negotia ibidem procuran&es fenem Pangoranum Arifam Mangdca^{^jzm} turn Regis ice* pro Bantamenfibz imperantem, conveniremus. Eum veroinRegiaefecetTujinf[^] mentis ad tornum pararis, & adminiftrorum frequentia, circa magnx molis Coccus Mai divenfem adeo defudantem oiffendimus, ut longo temporis difjpendiocurasi^{#ft^{ri}as} fufpendere coadi fimus, atque in vicemde prxdido Cocco colloqui textumordiH⁷ quem manibus Pangoranæ verfatum, memoria aftipulante, magnitudinisraræ, & niagi^s in longitudinem extenf^k, quam rotunditatem convolute, effb pronuncio; fed fubcil^s fubliantix teihmincipifuraaut fragmentis afram⁵ caeterum vulgaris Cocci tarn extern[^] quam interne, non abfimilem colore. Is in frufta v[^]ria difperfus erat, utfcienti apu- nos difficultas remanferit, cafuinaugurato⁵ an ftudio humano, in earn formamreda^{us} efflet, Ea tamen Principis adminiftratio fuit, ut non minori cura minutas particular > quam magnas cuftodiret, poftquam eas Ipeciatim ad ufum fuum proprib digeft^{^ dif} penfaret, ne quid a[^]particulis, imo ipfo ramento & bradeolis a torno relidis, deper- iret. Animadvertendodelineabam, minora fragmenta abeo appropriari caficulis, fcyphulis & cochlearium atque ejus generis aliis rormis, quibus ficcus, humid^{as} 3 & fuccofus cibatus depromi poiTet, maximam ejus portionem, quæ Nucis penc dimid⁰¹ accomplabat, intadam fmente-Quas omhia, in arbitrio oCulorum&c<5n(pedunoftr[^] fada[^]facileevincunt, neque Principem operis fui circa Coccum Mai divenfempuj¹¹⁻ fe > neque nos veritatem obtorto collo trahere. Ea, tam curiofe inftituta, adminiftratio, Praefidis Ow/ilinguam diffibulabat>ut Principis mentem modo variegatopertentaret, cujus fcilicet energix nux ea foret, in qua tantse fiiblimitatis Pangoranus & P^{fjn} cept fe diftridum tenebat, omnia proprix cufto[^] tradens. Ad qua[^] refponfum deal⁹ earn Nucem Icgitimi & pctioiffimi Cocci de Maldiva progeniem effe, quam C² di aliquot Mercatores, nempe Mauritani, ante longum temporis fpatium parenti iu- i i i f l d . P I f M I f M I a . bar magni muneris inflat advexerant, eamque inter Iavanenfes, Malayenfes, nee non alios Indici natalis populos pr[^]fenfiffimas Medicinæ laude cenferi, ad omne[^] toxicum hauftum, & morbos divinos, febresque magni difcriminis. Ita praefidi^{Con} minim viderinon debere (poftquam fanitati nullus Thefaurus Pra[^]valet) 6 *pi^{1a} propria veharet.& pervigili cura omniailli infervientia cuftodiret. Intra hunc^{ca} H tenofem, tornando fe occupabat, tam ftudiofe omnia defignans, ut Legationis n^a frae propofitum exequi nulla ratione liceret. Quas caufa Præfidem Coeniurn inlog- bat, ut, dum millefermonis filo infifteret, frufta quasdam Nucis oculariinfpedire p^{et}, & manibus fuif infereret, velut mihi quoque fpedaculi commoditas non leerat. Atque in hoc fermonis curriculo Coenius petere inftitit, num fuf uicentia quedam, it ufum Generalis Bothii, corradere illi liceret, quod aulicto ritu accomplere præftabit quo audito in habitum ridiculi furoris verfus Pangoranus fragitina ea ex manibus Car wicrueb^t, refponfum interim buccafollicante fiupplens, iupercilio nubilo & in fuf gascapcrata fronte, felicitatis & favoris afFatim effe, tantammajeftatem C^o v[^] lis peragrari poffe s abfbnum infuper videri,*mendicando inde aliquid extorquerfc^{co} le, AdqmCl. Coenius verbis bene digeftis reponebat, non proprii commodife Ora¹ vcm efflefed peitionisfu[^]cardincmineo verfari, ut Generalifttf[^]doni gratia¹ cret

ceret, qui, Virpraxellentia celebris, &., velut ipse Princeps fama accipit, jam in proem-
 du est, ut in patriam revertatur; & proinde doni istius magnum meritum illi fore. Qua:
 omnia Pangoranum adeo non ad liberaliorem habitum perducebant, ut responfi vi-
 cem praeberet, in procaciam verbis adaptatis, Coccum Maldivensem ejus pretii, apud
 Reges & Principes, non minorum gentium Generates, diverti debere. Quo refonfo
 mirifice genio suo litabat, postquam, intra Belgarum & Anglorum apud Bantamenfes
 moram, oraculi infartanciverat, nequis Generates aut alterius ordinis Redores, utri-
 usque Nationis, inter Principes & Aulicos administratos numeraret; quod Mercurio vo-
 ta facerent & lucri cupiditate turgerent, «osque viliori respedu & spretu majori fem-
 per dignatus est, quam territoriis suis Dynastis & Inquilinis, quorum curse circa Prin-
 cipum & Regni negotia limitarentur. Quibus ita decurfis Pangoranus ritus suos in
 aliam faciem mutare coepit, Cocci Maid, frustra seprensens, nosque ad auditorium
 suum expeditionis ergo admittens, nulla ratione se inducipaffus, ut tantillum Coc-
 ci Maid. Generali *Bothio* admittiretur. Quomodo domum reduci, recenfen-
 di occasionem praestabant, ut de dignitate Cocci Maldivensis & aviditate Pango-
 rani colloquium texens in cachinnos genas laxaret. Tarn raram Cocci Maid, di-
 gnationem ex Pangorano ubi percepiffem, atque oculari infpedione affectus effem,
 qua solitudine cum tantus Princeps verfaret & custodias fax traderet, cupiditatem
 in me & curam generavit Coccus ejus nota, aut faltem taleolas aliquot acquirendi,
 velut deinceps post bonam temporis mensuram minutula Nux Maldivensis ad domi-
 nium meum translata est, in totum differentia a jam dida aberrans; postquam ea an-
 ferino ovo major non esset, compagine textu crassior & scabrior, nee non ratione
 proportionis magis extensam longitudinem, quam in praecedentibus enarrata. Mul-
 toties lima aliquid abasi, & subinde in gelidam, subinde in calidam, demersi, exploran-
 di industria, quae varietas coloris, odoris aut saporis contra ordinarii Cocci indolem
 se propalaret; atque experimento comperi, eam simili quantitate, & dosi liquids, in
 sequilibrio soluti Cocci, saturatiorem Cocci Alorem, fragrantius ferientem odo-
 rem, & acutioris sensus saporem manifestare: quod cum me interni fardus aut medul-
 las desidero efficeret, Nucem meam ad digitalem latitudinem in superficie (circa de-
 truncavi, quod ipsum non nisi subtili acie & post multos labores effedum dare potui,
 postquam fecundum jam dida, testacraffa admodum & immensa duritiei contuma-
 cia resisteret. In aperta, contra genium & naturam vulgarium Coccozum medullam
 albam deprehendi, quae, communi velut lege, textu coaluit, non dissolvendo penc
 nexu, quae a calyce separata, ostendi, solidam velut medulla massam, ad palese latitudi-
 nem a circuitu testae diffitam, {iii quasi juris, ad testae effigiem conclusam, & excita-
 to motu strepere solitam, tanta ariditate refragantem, ut cultro aut novacula exi-
 guum modo ramentum separare liceret, quod ipsum duriticcum esse certabat; ahi-
 lominus aliquales afringentis amaroris vires promebat.

Atque haec praecipua fiint, quae tibi V. Cl. de Cocco Maldivensi communicanda
 novi, hac quidem temporis occasione. Caeterum non mihi hide est ampliora, de comrtlu-
 ni Coccozum atque aliarum Palmarum genere, participandi, postquam experientia,
 proprio fatu parta, tale meorum cognitionem mihi largita est, qualis specierum descri-
 bendarum modulis necessaria est. Cuiusmodi vero praesens operis tui tradatus de solo
 Cocco Maldivensi lapidem versat, quicquid reliquum est, infuturam commoditatem
 differemus. Tuum interim erit ea cordis propensione jam communicata ample & qua
 tibi oblata sunt. Tuus animo totus I. SPECX.

Scholion. [Tornando se occupabat] Mira nature fedulitas in ferine propemodum
 nationis Principe, sed quam cultioris seculi exemplis perobabilem reddere licet. Quae ip-
 se imperator quoque Rudolphus II, nostra aetate Toreutices avidissimus fuisset didit
 , manus suas fabrilis opere occupare solitus. Ne tamen in mundi feneda eum mo-
 tu invaluissit quis arguat, postquam Iulium quoque *Cxfarctin* ipso Orbis, pene
 aliud studium fixum tornando detinuisse constat, vel Suetonio teste, qui in ejus vi-
 tae hunc Caesarem gemmas, toreumata, figna, tabulas operis antiqui fessit per ani-
 mae incomparabile. Vtinam pejus collocatae operum rationes reddere cogat-
 ur in iis otio intervallum largiente plurimi voluptat! & Fecennine licentiae
 se declinare solent, Alea & Fritillo potiore *xstis* partem oblimantes; unde tan-
 dem res domesticae franguntur, fankas labefadatur, honos proficiuntur, dum istis

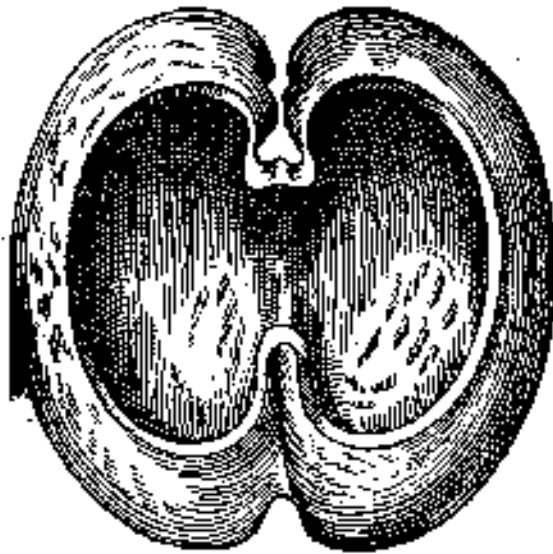
frugiferas manus glorias immortalitatem, familix & falutis, imo &? feculi temperiem parare (blent.

LVcemin tenebris quasrere, neque unius, neque plurium fimul est negotium, qui quidem vel oculorum caligine laborant, vel mentis acie hebefcunt. Quod in Botanices campo exertis indicis documentum pnebet, quilibet fertilitate hilari, & extricabilicopia abundet, humanitamentupori'svito atque intellexus impervio tranfitu diu neglexus jacuit, imo pedibus varie difperfus est. Antiquorum autem industria coli coeptum Sepafiarii, atque his pejores Monachi, vdu't irreptione facta, radicitus everterunt. Quippe tenebrarum alumni, atque inciti^a propagines, divinorum arcanorum incuriam ad Medicine lanienam transtulerunt (cilicet in delegato fibimunere inertes, in ascitio atque alieno ingeniofi, si dis placet. Tantavero male rem gerentium efficacia fuit, ut Europe, imprimis Italic, non flum literatos, verum & Atix, Arabia^a atque African incolas traduptionibus iniquis non fine flagitio confondentes Udquifquilias suas & gerras pertraxerint. Quam fundi Medici calamitatem nitorifolito reddere aequanimi & folido iudicio pceditihominis res est, quique variaper orbem ja&atione, linguarum adminicula, quibus Botanica flitentatur, & C herbariorum rerumque naturalium arcana pnetravit. Ego autem licet eruditione Si ingenio gregalis, pro viribus tamen effeum dabo, ut aliquam perniciem fia maculam cam fajaris fcientia deponat. De Coccis vero & Palmarum generibus ftudium* meum brevi intendere voveo, postquam ad illuftrandum a grobis viris faces mihi prastentaf non diffiteor. Quippe & nostri feculi incommunicando liberalitas & c fuprioris non averfanda diligentia, rei Botanices locupktiozem me esse volunt. Quos omn^a ad inquirendi ftudium pcfib vestigio fequi mcfateor, ut finon^a qualis aliquando, faltcparvo intervalli fpatio ab iis avellar. Quod efflitione in audaciam laxata a mediaum qui putabit, candoris noftropatrocini^o addu&us, boni interpretis habitu excipere debet. Neque enim erfiditionimeae, qux tenellas dotes habet, p^a pum facio, fed diligentia merita apud ftrenuos quofcunque ad abbacum vocare nofl erubefco. Hac fola ordinem aliquem tueri me invenient, qui Herbaria quoque r^el notitiam, jam longa temporis ferie partam, apud me vigere non ignorant. Neque plurinaccaffum aut augmentum convafare libet, ne operinoftro brevis confe^ata, verborum abundantia in Pandedas, aut longitudinem immenfam evagetur. R^em veronegotii & c difficultatis plenam propenfam animi alacritate decurrere ftatui, qux una multorum laborum exanclatrix esse solet. Si tamen, propriis ingenii viribus lacumbam, ad eruditorum virorum fcripta confugiens pedamentum mihi prasbebo. H^as quoque alibi defedum suum quiritantibus > ad Exoticorum thefaurum a me recep^{tus} fiet, quem proprio Marte ex fcriptis & quandoque colluvie (ut ita dicam) Auf^orum corrado, ut mihi & posthumis fubfidii loco fervire poffit. Qmppe ex umbris domesticis in claram cxli lucem aliquando exaufpicabit, modo par^o vitae & fanitatis beneficio frui nobis dabitur. Quod D< O, M. largiri nobis dignetur, ut qux verbis ha^ctenus fucata apparent, in vcram operis effigiem perducipoffint.

Quemadmodum nihilefficacius aut probabilius docet, quam Icones ad res p^a pofitas adhibits, ita omnino neceffarium duxi notex huic Medico Nuci »bd fidem & audoritatem afferre, quod verbis non Tatis convenienter fieri pot^{est} Ex libris enim folis ncm inem aut Anatomicum' aut Botanicum infignem devenisse c^{on} ftat. Quia autem oculi ministerium quod ingenii acumine & prascellentia d^{ist} pidborem fibinde facit -, nunquam rejiciendi videntur, qui in utroque officium p^a jterunt, (cilicet rem verbis dilucidatam figuris exprimentes; postquam, vclucni^a p^a ftititli fcabunt, ita oculus exterior internam mentis aciem illuftrare solet. Quippe Scaligeropatre Au&ore, Exerc. 75. Sed. 1. Imago rerum nihil agit p^a ter^o iuxta x^o m^o a^o f^o Jiu v^o exteriores v^o interiores^a ad cognitionem. Quae impreffio nisi facta est, otier finri oftentationem dicere licet. Ait enim paulo ante, Quippe imagines fpecies, re f^o tiones, anhtajp^o omnes abeunt: nisi qux infenfibus recipiuntur. Sunt enim horm^o

Q Vandoquidem Nucifltf edics divifionem in partes, quibus facies diverf* fig^a ^tur^a fefatus fui, non inconcinnum iudicavi, postquam ad vivum delineaca* belhs oncrre licuit, paucula notatu neceffaria depromerc, quo plus lucis affcrawj

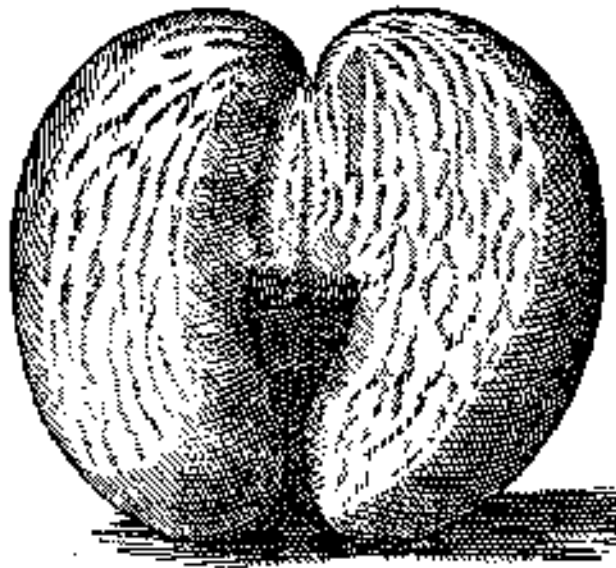
MANTISSA AROMATIC A
TAVARCAHE' five NUX MALDIVENSIVM.

A.

A l'itera denorat geminam Nucem. Hxc figura Nucis Maldivensis, non oblique intuenti, fed' c' diredo introspicienti, & manibus contents vifuique oppofoc, Hupl'icatæ pyxidi comparanda venit. *

TAVAB. CARE' five NUX MALDIVENSIVM.

B.

B. Seffilem & fumraampartem exhibet, quæ fenfira declinat in modum interfcuji* nei, ^cie ocillis pudicis aipicenti horrida &c. Hanc etiæ equaliter pedatus alrerutriu* divifm exhibeo, nihilominus, ne Leftoris animo dubium aliquod orfcatur, m o n C cluseft, beneficio Tedionis, quæ Terra fa&æft in præcedente A, extrema orificia aftjungi'B. & pautibus iziiStft extimis, nosintcgiam Nucem oblatnroe. Confide- cis tantum tribus; nempe partis {immae acuminacioris prsrferum habendam offra- fi(\$Wm, incujusbafiaperniraæft, paLiloante a me di£bj quæ fade's eft gcaiiinis feu gertynac, quam podicinoninique accomparavi. Dein Spiracula duo coniiideranda ef- felajeraliter in partchac /iipremarcgionelocata, quæ cafteris paribus magnitudine ctiam non fiipcrant vulgariu Coccozum {piracula. Ea ad fcyphum conX^idandum obwranmr, quod videre eft in miiiorc Cymbio Maldivenfi honc^i^mi Mërcatoris.

Samuelis deBendana, qui duopoffidet, ab artifice quondam Antwc*pienfi, argento affabre investita. Tertium vero non est pr#tereundum, in integra Maldivenfi Nuce, collicultim quad Veneris, fceminca: pubis faciem dextrè a:mulari, quas ferrae molinune tranfadada deperditur.

His ita in pradiminari open's difpofitis, auctoritates quoque alicnas velut in depofcum addere non vanum iudico, Garcia prad Tertim ab Horto &c aliorum Medicorum {incentive non prxterlegendse, qu# ejus roboris Clariflimo Clufio vife, fiint, utcas in Latium ex Lufitana lingua transferee non fubterfugerit. jQuas ipfiffimis C L u s 11 verbis reprxfentare operas pretium est, ne interpolando^utfinutandojalienas diligentiac fraus fiat, aut publico ufualiquidderogetur > dum verborum, ut ita dicam, fbliis atenta mens infcnefcit.

Garcias apud Cltffium pagina 190.

<< Laudatur hic Coccus aut Nux (fed pr^fertim ejus medulla) advcrffis venena ab ipfo earum Infularum Incoljs. Et à viris fide dignis accepi, ad Coli dolores, Paralyfim, << Epilepiam aliofque nervorum affedus fe utilem fenffic: à Coli quidem doloribus^quod vomitum excita-vet, ab aliis vtro igritudinibus immtines reddi aegros, fi aquahi in us Nucibus (adjedo medulla momento) aliquamdiu confervatam ebiberent. Sed cum non fim id expertus, minus fidei his tribtio. Nullam autem periculum faciendi, occafionem habui, quod uti malim medicamentis, quorum facultates jam mihi pd> << fped^3 & multa experientia comprobant 2eilint: qualia Lapis Bezar, Theriaca, Sm^ ragdi, Terra figillata > & alia pleraque medicamenta (de quibus fuo loco), quam t^centibus, minus que certis. Nam quod nonnulli dieant, fe hujus ufum commodum fenffic, am id perfuafione & imaginatione fadum fit > ignoro: hinc fit, ut nihil affirmare poffim. Sed fi quid certius cum tempore exquisi vero, fententiam revocare non pude^ bit. Niger est autem hujus Cocci cortex > & nitidior vulgari Cocco, figura ovali magna ex parte, nee ita rotunda ut vulgari. Medulla five pulpa interior, quæ ficcata dura est admodum 6c Candida, non nihil tamen ad pallorem inclinans, in fuperficie niofacit & valde porofa, nullo fapore excellens. Dofis vero est hujus medullas ad Igra* < na decem cum vino aut aqua, pro morbi ratione & C natura. Inveniuntur autem hi y cigrandes admodum, interdum etiam exigui, omnes autem in litus ejedi. V^8? r^i < porro fama accepimus, Infulas Maldivas aliquando Continentem fuiffe, fed inun- tionem aris fubmerfas has Infulas effeciffe, in quibus obrutae Palmæ fuerint, quæ ho^ Coccus protuliffent, r^i K^r T nndurati, in hunc modum confpiciuntur. Sintne ve ejufdem generis cum noftris, facile judicari non poteft, cum hadenus nemo folia, au* arboris truncum videre potuo^ fed fbi Cocci in litus ejiciantur, nunc bini conjuu dim, nonnunquam vero finguli feparatim, Sed hos nemini colligere licet, niu capitis periculo; quoniam Regis effe afferunt quidquid è mari in litus ejicitur; qu res major em auctoritatem huic Nuci conciliavit. Eximitur autem ex his Coccis p pa five medulla, deinde exficcatizr eadem ratione qua Copra, atque indurefc^ quo venditur, modo: diceres effe cafeum ovillum. Ad hac verba Clufius adncclit* Y mus turn Uliifiponx, turn aliis in locis vafctila ex Cocco de Maldiva confeda, obio- giora plerumque iis, quæ ex vulgari Cocco parantur, magis que nigra & C nitid2. Q3 imo ipfam medullam Nucis ficcatam Ulifliponasvenalem reperire licet, cujusto tates minifce extollunt, atque omnibus fere alexipharmacis prafertunt; ob fam ingens ejus pretium. Quam vero parum fidei fit adhibendum hujuscemou ta << lofis & C commentitiis facultatibus, ex noftro Autore fati liquet.

Refert porro Clufius hijlor Um vafis ex Cocco Maldivenfi confetti & argento inclufi, cobo Gareto accepom ferebat. Magnitudinc (inquit) illud fuperabat reliqua vafcula c mili Cocco confeda; rcpertum erat in pra^oria illanavi, M. D. X C 11. ab Ang .c cupata: longum erat uncias quatuor &c de eem, latum feptem, ovalis infc guraf, fuperna paulo planioris, lateredextromagis rotiu Sdum & rumens, c te cakei pedi indydi pene infar. Color qualis in Cocco vulgari Isevigato & C expo

Chriftophora fa Cofla apud eundem Clufium, Fol. 270.

Coccus de Nalediya (ita quibusdam dicere placuit) cognominatus, adeo commv tus ab ipfis Incolis & a Matibarenfibus > non modo a plcbe, fed a Rcgibus & Prinaf << viris, ut i^5mni fere morborum genere ad eam confugiant, tanquam ad facram *c choramv Fiuntin.cam gra^am cx illo pocula quæ auro vel argento excipiuntur

innaviumtremittimque figuram efformantur, adaquam bibendam, in qua ex. cate-
nula, medulla ipsius Cocci fragmentuifpendere finunc: fibique certo perfuadenc, il-
lisquiaquamexfamilibuspoculishaumini, nullum venenumnocere. poflc, fucurof
que immunes à multis morbis 5 in quos sane memini multos incidere qui ex iis pocu-
lis bibere fblici eranc. Et licet omncjm. diligentiam adhibuerim, nunquam camen ob-
fervarepotui, familia pocula aliquem ex morbis curare, ad quos litilia esse crediuntur :
potius igitur arbitror tantam laudem obtinuisse a vulgi opinione.

Nonnulli, ex hujusmodi vafculis bibere fblici, mihi afirmaruncfefe expcriencia didi-
cifrejjeu'incndijrenesnoftamcoiitrahei^j.&calculum. generari: nihilominus ta-
men magnum est eorum pretium, longeque pluris aestimantur iis locis iibi inveniuntur,
quam aliis proculinde diilitis: nam interdum ejusmodi Nuces tmdx, neque auro aut
argento exornatf, quinquaginta aut amplius nummis aureis aestimantur. Nigrior au-
tern, nitidior, longior, majorque est hic Coccus, quam alias Nuces Cocci com-
munis.

Haenus christophorus C[^], qui potiore comment! fui partem ex Garcia* aromata-
riahistoria deprompsit; quod facili oculorum tranfenna animadvertendMm, qui Palmse
Indict descriptiones ab utroque editai conferre dignabimur. fed neque hecrogenea
fcripserunt, quotquot calami opera in hac arbore defudarunt; in quorum choro Ollar-
tinus Ignatias ordine Franciscanus, non postremas occupat, qui in tertia liistorix Si,ncn-
fium feu Itincrarii Novi Orbis parce, capice od:avo, haec nonperfundorie traditJoannes
zntemHugo Linfchotanus, folio exemplaris nostri 17.18.^ap. 1 j. eodem mutuiprivile-
gio h[^]c ad se derivavit j ibidem promittens Nucis Medicx arborem Integra historia
cnarrare, in quo camen velut cor-voshiances nos eluditj vulgar em vero pcrtradate de-
currit, subfidiisinhanmentemnonexcqffus. Sed neque a more meo alicnumestfcri-
ptis mutuacis opcllam meam ditare, cum ne ipse quidem Julius Cafar gre^arios mili-
tes adreicertitudinem vocare non crubuit, frustra Afinio Pollione Imperatoris stu-
dium criminante. Rivulisejai mexfr[^]w[^]P[^]W[^]W[^] ad me du^is omnia ea di-
gefli, quae capitis fecundi & tertii confiniis detinentur, fed idiomatis Gallici veste in
Latini fermonis habitum muuta: velut neque ofci tando pneterlabi passus fum, quibus
Infularum fpatiis, quo velimite, ea Nucis colligend[^] messis fieri solet, non dimiffa
C2elitemperie & fbli dotibus, magnamingenio describendo laudem fibi arrogare fb-
licis; ubi de earundem Infularum latitudine (qu[^] poli elevationem adarquat) fermo-
cinamur, eodemque filo difpofitionis efficaciam ad planras, fructus, flores promanan-
tern, detexere libuit. Nucum vero legendarum arcificia, aut piscandi modum, nc^Ic-
dum jacere permiffi, in qua ferie, anni quoque tempeftas ordinem suum pon invenic,
velut extimac quoque faciei delineatio penicillonofrocaret, fi quaintegatur, ut vulgo a-
ris. Inquisitione verofua dignatus fum, an Medico Nucis gemini (emper alvei a ex-
fura circumada, utinBafilicafeu Iuglande. De reliquis in fidei tutelam mifficabun-
dus federe malui, quam otiofaproferre, quas ipfis forte indigenis non obvia, aut inve-
ftigationis labori tarn inaviffita terra, difficultatemaflare iblent. Hoc mihi liquido
constare fateor, Nucis Maldivensis exemplo adductus, aliam aliarum esse formam,
quippenoftra (cujusin pr.xfationead Ledorem memini) fummis labiis argento*rc-
cipiendo fedem prarbut, in circumadum crufta du&a, pro vasis figura: Wolferdia-
na autem fenx fpatium cum injuria fuillet passu; quare duplicate tantum capful[^] pro-
nam habilitatem aptavit, quarum custodia Betely Calx ofTium, Siri, Pinang, i^frec-
ca &c. quorum apud Indos ufus Masticatorii vicem prarbet, ab aëris injuria vindican-
tur; velut his clauftris Ambra Grifea afordibus libera afTervatur. Quanta vero Nucum
capedq fit, ex Linfchotani fedulitate cognoscere licet, qui ad Regem Hispaniarum de-
ferendas, duarum circiter amphorarum capaces fuiffe ait, fed in dimidi^cis tantum earf
ifurx rationem probabilem videri, postquam integrarum circuit} duplam liquoris
conat^{*} pofTe^afleverat, fimili difiienfo, imo largius excurrente, nolha celebratur. f am
vito Gc iimis (quas ad ufus diversbs salutiferae vocari/blend) adornata^volui; quarum
pars i) d)ili aptitudine neceflitati urgenti infervire valet, utpote iQc^hritico^ Car-
neal||pidibus, pars in ceraradicem agens, aut firmiter inferta argento, tranflatitia
fieriVpcrncgat. Vc autem varietatis illicio indulgrem, vicejSis speciebus, imo pluri-
bus, Copiam eam diftinxit, in quibus splendoris gratia non vulgariffefuas deli^gs oculi
curiofimvenircgaudenc. Cymbium vero ea forma edolatum est^aliJVrtific^inge-

niofflimo *Btrmsnno Martens*, argentifabfo & cive Amftelasdamenfi, ut inter
 pifcem medium animal referat. Gloilbpectra etiam linguam exertam animalis men-
 tions ,obfirmat epiftomiunij quod in effundendo liquore intro recepto aperitur. Rhi-
 nocerotis autem affabreelaboratumcornu, operimenti claudentis vafis ant Cyribii
 ihfuper & vitri excipuli effundendum &c ebibendum liquorem locum dat: Ita Pliilo-
 tefias & lattices pocuhim lubes. Hadenus Nucem noftram Medicam enucleavi-
 rnus, eain fronteoperis congeientes, qux ncccflltas & filum rei exigere videbantur,
 nuncinpofticamreliqua traherelibct, fine quibus cradatum mutikri contingerer;
 quare filendo non dcioquentur.

Putaminisrafura& pulvifculus concinnatus nulla faporis idea infignititf > dum li>jn
 guac vehiculum, deglutientitransitum prxbet, nequododori ullam Ipeciemnafo ad
 notusimprimit, fedneque ventriculo exceptus naufes:occafionemulla qualitatis re-
 pugnantiairtirat,nullo vomitusincirabulo infectus, nequealvum astringendo fiffens
 Quaeomnianon tantum fide ab aliis mutuata affirmantur, fed domctico etiam &
 me exemplo audoritarem invenerunt. Quod cum venixprarfatione *cb. a Cofta & Cl
 Citijio* didum Volo ; qui rem male perpendentes jufto rationis asquilibrium non infer-
 viunt- Veritas enim hoc folo, velut didatore, enuclcatiffima prodit, diu experi-
 inentorum indago menti tenebras involvit. Nux vtro noftra incercas fidei ceftano-
 niumptr.Tbec,quodpromptuarm alienis rariffilmoufii inferatur, apud paucos d«n»'
 xat in orbe Europa:o reperiri afTueta, ut infrcquens effedi exploratio fit, & fi ^K
 ximeadufummanus tranfeat, mentis humanaecaligine difHcilisad veritatem ^cZ,
 fas detur.

Color autemputaminis Maldivenfis naturafiiiaater eft, & non abfamilis f^beno-
 Vulgaris autem tindura & astate ater redditur & pulligine tantum levi afpiciendum
 oculos detinct.

Tabella b<tc MeduUdm^atcjHe i>te-
 gumentumjeu cortkem inter-
 mediumexhibet.

Liquorem vtro putamini committere
 rii arbitrii rem facio ; velut neque hoc pi
 manfo opus habet,quo temporis intervallo icj^
 phumobturare deceat, quove loci, calor ^
 frigore conftvandus veniat,poftquamit
 unicuiqueexrenatajudicii afcrrionem
 Neque enim periculofa ind.igo eft > p
 prater unam ficcitatist notam, nihil lenfui
 cit, quod faporis ingrartitudine Natural
 guftum offendat, frigiditaris enim temf
 memo ab exceflu immodcrato avellitu
 fuxquoque caloris particillx adhicre
 Eiemctis inter fecommiftis.utfidiJH
 permanctia reddatur. Q^odcxempi
 r v

Ibmm & doliolorum quorundam , & medicamentofis cornibus levi opei*
 licet. Ex Thamarifci praefertim ligno A: corticibus fabricau fidem indubi
 ciUht,a multis ufque feculis veritati nihil detradum cfle. Qijippe ne in
 demufu doliola ea nativamvirtutem exuunt, operi fuo jugiter ftudiofa natura.
 Medicinam faditanti experientisc ad:miculium preberc poteft. poftquam /cyp
 ex AntimonioarteChymicafadus,neutiquamfua;energia: dotes depon^t, ut
 quens ejus adminiftratio fit. In Nuce autem noftra clarum documentum erit, q
 minorem leptomeriae guftufve gratia > habet, quam Thamarifcus, qui roboran
 gucreJerando,aliirquemodiftrenuuseffe folet. In toto autem Natura; °P
 -fenfibusobvia, rationioccultafiint, qus deindcufuadhibito velut fplcndelc
 fiievcrunt.* Quarc Medici rationalis munus eft, abditas qualitates non
 confervanix vita:& pcellendismorbisutibileseflemultbrumfalusdcclart

Suprcft McH-illa: quoque effeda & virtutes incomparabiles enarrctur
 nonfoluariatanthmjfedahis etiam (implicibus admifta, valentcr fe exerit.
 nea duritic limam refpuit, fed cultro intern* parti adada & malli perc
 tatio & pilbillo ferreo in polJinem redigitur, qui *9<rfti & w <>>*)
 iipidus ffi, non fecusUt Lapis Bezoar Occidentalis, cui ftriis, minus tamen
 & colore affini r*. • Ovilliautcm cafei cruftsc vcteri afliraulanda vjdetur,

avem de
 re qua
 Quippo
 filia, mor-
 durus de in-
 libris
 vifus pax
 inecru

tem venic, iEgrum jugiter-vifitantibus, potabilem aquam codam frigkiamque è Nuce nofra Maldivenfi propinate, dantcs confiiétudini & xtari, fecundum dogma Hippocraticum> quantum per artem licet. Quo fado fanitacem adeptus eft, doloribus atrociffimis fugatis, & à Mordexi, i. e. torminum morfibus, liber fadus.

IV. *idem Equescapitis* pctinaciffimo dolore infeftatus anno itfit, poft provifionem ab indicationcfadam, clyftere & fanguinis detradione, ufus noftro confilio, ex Medica Nuce manum quafi Dei. Paeoniam praefolatus eft. Ctii infuiper fyrupum è cochldari cleglutindum praefcripfimus:

%C Syrupi de ficco Betonicae | iiii. pulv. Medulla & Nuclei Maldivenf ana 5 j 8. R. MixtioprofexdofibusbiducTabforbendis. Cephalaeain exiii. mablegata, & Ophthalmia, qux, ut graviffimum fymptoma, lucem diei aut candel. x ferre cum non permittebat, pr^egaudio, faltu & cantu, Gallorum juvenum more, animalacritatcm recuperata fanitate manifeftavit.

V. Dcnique anno 1^28. vcris initio, idem Iuvenis ex multi-jugo & in^atiabili cfu fragorum, frigida afperfbumcufn facchari pulvere, nihil vini in temperamentum admifceus, ventriculi conum ad aconiam omnimodam deduxit, & monitis noftris haud obfecundanti, toto habitu mutato cachexiapituitofa fubfequit^eft. atque ita, temperamento qui fuerat fanguineo praeditus, in hydropem mediante cachexia, curabilem quidem, incidit. Tandem ad facram anchoram feu fcyphum noftrum confugere, ut liberaliter potare poffet, voluit; quod veriti, ne bibendofibi officret, recufavimus. Eger interim impatiens, nobis vale di^to, feftatem morbi fui curatricem fore exiftimavit. Interca vini ufum & potum dubia adhuc & crepera valetudine fupra omnem modum aggregflus eft & tremoribus convulfivis, Paralyfeofq; prodromis imprixnis Hcmiplegia, affedus eft tandem Epilcpficis infultibus, ferme quovis momento percuffus in terrain profternebatur. Convocatus denuo, dc/pratis licet rebus, deveniad Elleborifhium, ex Ellebori nigri veri tota planta chymice apparatus, confentiente ornatiffimo Dodiffimoque D. *Theodoro Schuttio*, Amesfburtii Medico Pradico; nee non Magiftralia ex Maldivenfi nofra Nuce propinavi; quae ante Epilogum, hiftoriis recitatis aliquot, fubjungo. His praefctiq; omnibus, profufin integrum reftitutus fuit.

VI. iEgex quondam meus *Tongerloo* P. M. civis Amftela^damenfis, dum decumberet & febre laboraret acuta, obtulit mihi intermedii corticis feu integumenti interni cruftacea aliquot fruftula, voluitque eorum dragmse pondus apud Pharmacopoeum potionifitdorificae Theriacali amepra^fcibendarimiffceri. Id quod ego iniquius ferens, cum mihi ignotam profus rem obtruderet, meufamentum pro rei exigentia exhibenti, refpondi, menoninducj potTe ut admittam hunc medianum & intermedium corticem, quin alicujus in Medica fculptate praefantis Pradici auctoritatem alferret: retulit/alutarem femper inventum fuiffe in febribus acutiffimis, quibus laborarat, cum in India Orientali degeret, & imprimis in difficultate partus cfle Lldis foeminis probatiffimum. Interim impulfus feriis monitis curavi quod poftulavit, & feliciter, miti paroxyfmo, febris terminavit, & me majore parte corticis fuperfite donavit; qua miffellis parturientibus (fenisad minus) opera fubinde tuli, cum Creatoris fummi laudibus. Hue fpedant exempladuornatiiffimi *acdo&iffimifoanMsa Grol* > M. D. & College noftri, qu^reticercnon volui 5 & ita fc habent.

VII. *Bernhardia Lunnickhuysen* aurifabri honriffima uxor in platca vitulina, cum triduo parturiendi doloribus cruciaretur, & ferme totam viciniam clamoribus impleret, exhibitis exhibendis, nihilque proficienibus, ab affumpta Cocci Maldivenfis Medullafemidragma, exfyrupo & aqua Artemifiae exhibita, feliciffimcpeperit.

VIII. Ejufdem Nucis rafura codem modo propinata mirum in mo^uni accelcrauit Ann* *Gulielmi SliXyloannis Calceam uxori exclufionem "demortui focius: Jjuic ab obC* Metrice imprimis, dein à nobis poft, exhibita varia & admota inc^m Y-^«ffeveranti-- bu^ r^vi fuis fymptomatibus a febre ortis, tandem ad falurarejn^nc-Panaqseam Maldivenfem confugimus. Et breviffimo intervallo in ute Symaterno extin-- gunt^ natura exclufit, quem magno cum gaudio excepit obftctrix.

13?. In eadem vicinia uxor *Georgii Naurvingii* acupi^oris, viri humaniffimi & rperquanj induftrii, ipfis Maii Kalendis me vocari juffit, voliu^ Mue fMr Cocco Maldivenfi Medicinam apparari; mota felicibus fuceffibus agrcd^guf^tini vicina Kim; qui-

bus affuerat, cum Collega metis medirinam Maldivicam adminiftrarct. Vtrum triduo
 fpatio elapfo ruptis membranis ichoroiis ficcus excuffus erat, atque fceminej foetus
 Ts^{tt}e/offeras exceptum adnecrofinperdu&um, non finem maximis anguftiis, anno fio-
 rem puerperam ad mortis liraen vocarat papaverculo jugiter ferme muliebria fcedan-
 tc. Egorogavi obtetricem, num aliquid ab illapraftitum aut exhibitum eflct: qu^{*}
 animo ferme deficiens, aiebat fe fe pemin anchorafalutari Maldivenfilocafle, neque
 aliud apud illamiupcrefleparturitionis votum, cum triduo fctus certo certius extin-
 ctus & prater naturam fitus videretur. Venimus ad haufulum hunc.

¥ Putaminis & Medulla: Maid, utriufque gfl. Diafcordii Fracaftorii 5 ij- aq-
 Cinnamomi 5 i ij. Boracis & Trochifcorum de Myrrha ana Bj. C cum aq. foenicu-
 li. Potionem hanc ad duas dofes prascriptam argra morae faftidio impatiens fa&a*
 una dofi aflumfit, Sc forti animo prxter expe&atum enixa eft, demortuum in&ⁿ*
 tem, grandem decem ad minus librarum pondere, una cum puerperalibus: & \$[^]
 maximopere cum laudibus Magni Parentis, qui tantarum virium advenam Maldivi-
 cum donaflet.

X. Illuf triflimus *Prkeeps de Guimene, Duels de Monhafon* films, Amftetedami anno 161\•
 azftate media incidit in Dyfenteriam, quam ferrime ex cruciabatur. Ego pⁿmus vo-
 camus prasfcti qua; ars & res poftulabant; quatuor deinde convocati Medici / lint, q^u
 bus ab amicis in tanto morbi furore perfona illuftris, pro iuftiflimis meritis comro-
 data erat; quod etiam illuftris *Mauritii Primipu* cura effectum, cui confanguinitate ju-
 ctus erat. Ita ut non defuerimus aegro Principi, omnis generis praeftidia & auxiliarsci[^]
 nus afferendo, & juvante Medicorum fummo Medico, reftituendo fanitatem. Hie fr
 ger fummo opere exhilaratus, cum vidiffet noftrum monile Maldivicum tam *fpeciofo* M
 jampaulatim convalefcens, voluit fuam hordaceam, qua vinum rubellum dilucrf >
 cocontineri & fibijexinde bibendam dari, quod recufare nullationc potuimus, poft
 quam novitate ricipelleaus & fpere convalefcendi accensus nobis vidcretur. ItaqJ
 cum reliquis morbi, ventriculum & inteftina roborando, adeo ftrcne pugnatumei*
 ut brevi fanitatem priftinam recuperarit.

XI. Generofus *Dominti des Couttes* Eques ordinis Melitcnfis, in Cardialgia anno 1^1
 pluries excellentiam pulveris intermedncorticis & rafurje nuclei eft expertus, cxcos»
 Tervis Rofarum rubrarum, aut florum Tunicas hortenfis, Lavendulas, *Pxonix*, & M^{en}
 liffe; prout res & occasio requirerent.

XII. **Nuperrime viri Dordraceyi, at morum viginti-Jepte?nj. ntia LU morbi negotiub¹?**
 nobis anfam prxbuit ad medullam Maid. Cocci confugiendi, cum omnia videren-
 tur fruflra applicata & C exhibita. Vocatus ego & Q. D. *Tulpus* Collega nofter, f^p
 perimus in aztatis flore & poft laudatiffimam temperiem segrum, qui primis binis
 bus Spafmo compofito, feu tremoribus convulfifis, truculenter afficiebatur; ac
 • fingulis ferme horis po%prseludia, modo in articulo poUicis pedis finiftri, modo p[^]
 cis dextrx manus pro'droma, conftanteperpetuo mente, membra omnia conqu^{affa}
 ille fenfit, & nos vidimus toto fere biduo. Sed quicquid a nobis tentaretur, pro^{orazio}
 netemponsfucceflive, id omne a morbi & fymptomatis ferocia fupcrabatur. T^{un}
 dem cum non eflct derclinquendus, ad fpecifica occulta: proprietatis ^ eni c ^
 dantes ex fimplice cerevifia dragmam unam medulla: fuprafcriptx in pollinem re<ia a
 haufculo vix dum ebibito, continuit fe perquam quiete, & fomno fupervenient^c J
 doribus copiofis toto corpore maduit; neque, uti ante, morbi tam gravis f^y n p
 oppreffus eft, vtrum leviculis, ubi expargifceratur, praenotionibus incitatus aba
 culis in manu & pede altero; quo interim tempore quietem fibi ipfe imperare p
 rat, Sc refiftere funul huic venienti malo. Quare quater iteravimus hauftulutn*
 ufualibus ac fpecificis pulvcrem medulla: immifcuimus, & adeptus eft f^{ig}
 D.O.M.Ct gloria.

Magift[^]iiK[^]ompofitiones noftris Officinis vocantur, qux ex diverfis J^mP^u
 paulo accie-[^]viconftruuntur; ut plurimum ex, qua: Antidotariis publicis
 non funt, neq^{te} fim ullam exprefle agnofcunt, & ex fpecificis concinnantur p f^o
 bitriouiaufcujufi<ie Medici. Hoc autem loco eas tantum Compofitiones pr[^]J
 mus, qu* ex Maldivcnfi Nuce concinnantur, fbo pulvere medulla-, nuclei, aut f^{ur}
 meducomcis inte[^]eoknte. Res vero fupervacuaket, fihorumpulverumalicH»j\
 omiuW jtau, m en ^ t ^ i i ^ o d Chymicum, quod reblvatf affundatur, ut; ^
 Mag

Magifteriumformetur, veluti in Margaritarum, Coralliorum&c.prxparationibus confuetum est fieri.

Magifterium enim est (dicente *Theoph. Paraceljo*) quod ex rebus extra&um est, {in feperatione &c prparatione elementalī, quod fit additione aliarum rerum. Vide Archidoxa deMagifteriis. Quandoquidem horumpulverum indubitatum extota sub^ itantia'commodumexpedatur. Non autemopus est, uthifce immoremur, exemplo' Bezoartici lapidis edo&i, qui ventriculum ingrefTus, à ficcis acidulis ibidem contēds, & calore nativo,fblvitur, ut quamprimum operationemfiiampr of equatur. Nofter enimpulvifculus eandem qaoquefixbitalterationem citra magnum morxdifpendium, & ab iifdem fuccis & calore fermentatus in a&um ducitur.

Hac autem ferie pro rei exigentia Medicus prasfens induftrie difponat, habitā ratio- neprxcepti noftri, fupra à me memorati.

	f I. * Syr. de Betonica, Violaceus, Capill. Veneris, infu C Fl.
Cocci Maldivenſis Me-	Tunicas, Iulepus roſatus, Syr. Limonum, de Alth. Fer-
dull^ pblveri, ut & puta-	nelli, Borriginis, è fucco Citri, è fucco^Card. Scabioſe,
minis, nee non corticis in	Granatorum, Myrtin. de Mentha &c. j. f. pondus.
termedii,	^ II. Aqua Cardui-bened. Mentha. Melifli, Portulacx,
Dragmas unius pondus j	Acetofe, Artemifix, Borriginis, Bugloilk, Ruthx 8
admifceripotērit. flot.	Tilia^; Roris Solis, Roiarum, Agrimoni^e, flbrum
	I Liliorum convallium, Primulas veris. Veldecodum
	I ex hifce, ^ i j. aut circiter.

Atque ex hifcefimpliciflimam medicamenti c̄ Cocco compofitionem colligere eft.

Immifcetur porro compo- ſiitis.	I. Opiatis, \ Mithridatio, L	fTheriaca?, T _n Paribus dofibus cum a^ s &
	II. Pilulis,	{ Cephalicis, Stomachicis, Hepaticis, Pederalibus, de VDofibus juftis. Cynogloſa, & Ladanis Chymicis, J
	III. Confervis,	{ Cephalicis, Cardiacis, Pederalibus, Hepati, * Ventriculo, ^dicatis, LVefic*, J
	IV. Ele&u.^	{ fSolidis, fRotulis cumpulver. El. Cordial; fReſtaurantib. fuccis c̄ cochleari. TLiquidis, »Conf. Alkermes, ? ICo^Hiacynthorum, lP ^{anbus dofibus,}

Exfimplicibus praſtērea Ipecificis& Alexipharmacis feligere licebitea, qua-pru- denti Medico ad conftru&ionem Bolorum, Eleduariorum, Rotularum ſeu Tabel- larum facere yidebuntur: quibus Medullas Cocci Medici, Cortio* int^rmedii, & ipſius Putaminis pulvifculus adjungi poſſit. Veluti funt:

.Aetofe femē deglubatum, quod piſtillo ligneo in marmoreo ~~moſtēſi p̄ſtatutur à re-~~

If^igrbfiribus Pharmopocis,

^mbra^ grifeae grana tria quatuorve,

[B]icfcLor^radicispulvifcul. 9j. Vide Ant. Guainer. ~~de p̄ſte.~~

\$ohj^ Afmenus ver us,

Bszoarficus Lapis utriufqueIndiac,

Bifto^rtae radix,

Cornu ccrvi, py^paratum ut infra docetur.

In diftçiliVartu.

2℥ Pulveris Medulla aut Cortkis intermedii, auc Putaminis 3 j. Borracis 5 8. Cai-
fixUenejeaut Cinnamomi felediBj. Croci Orientalis* & Ambr<grifeae, anagrana
v. Syrupi de Artemifia gj. Decodi radicum Tormen till*, am Caryophyllon Plin-
nii, q. f. F. Potio.

In Tefte & Vebnbtç malignis Contagiojis.

% Cocci Maldivenfis 5 j. Seminis Acetofae mundati 9j. Syrupi è fucco Granato-
rum acidorum, aut Scabiofae, aut riorum Tunica; % j. Diafcordii Fracaftorii 5 j. Deco-
di radicum Petafitidis, Scordii & Scorzoncrae, aut aquarum Borriginis, Bugloffæ,
q. f. F. Potio.

In Coli doloribus & aliis Inteftinorum njitiis.

<v Medico Nucis noftro: quantum in prascedentibus didum eft (ea enim do (is eft
concinna) Mithridatii Damocratis 5j t. Pulver. Drakenaj radicis & nucleorum Per-
fici Mali aut Ceraforum ana 9 j. Syr. de Mentha majori % j. Decofti aut Aquas Melif-
fx, Ruthse, aut fimilis, q- CT. Potio.

In Veneni affumptione vari<e formula pro natura yeneni.

1 jtt Ol. Amygdalarum dulcium rec. expreff- f j. aut § j. 5. Ladis Ovilli aut Vac-
cini aut Caprilli % v. pulveris Eboris nativi, aut folfilis, aut prasparatiper vaporem
Cordialium 5 8. F. Potio cum 5 j. Cocci.

z ši Theriacae & Cocci Maldivici ana 5j. Piilv. Bezoartici Occidentalis, aut mi-
neralis, feu maro-xfeledx 5 8. aquseautdecodi Cardui benedicti q. Sufficit. F. Potio.

3 iji PulverTs noftri Cocci cujuftandem-cunque partis 3 j. pulv. Smaragdorum
aut è pretiofis quinque 9j. Emulfionis ex frigidis Seminibus, Amygdalis amaris,
f. a. aq. riorum Tiliaefadae § v. F. Potio cum Syrupi violati % j. 8. ad faporis grariam &
mitigationem. Hadenus.

HUcynthorum Confe&io noftro, hue fyettanS.

Vere cardiaca, cum primis utilis: cujus dragma una coiiimifceri poteft pulveri no-
ftro, Cocci Putaminis, Medulla:, aut Corticis intermedii.

Hujus autem accuratam excerptam ex Mercati, Venetorum & Montifpelienfium An-
tidotariis defcriptionem, noftrepatrixaptatam & a D. D. Collegismeis omnibus ap-
probatam & Antidotario fpécialinoftro aliquando inferendam; cujus fpécimen Do-
difi' 2V- Fontanus Colleganofter anno prascedente exhibuif.

^t Hiacynthorum prxparatorum.

gvi/.

Boliveri Armeni, Coralliorum rubrorum pra;paratorum. Terrae Lemnis. Bezoartici
lapidis Orientalis. Smaragdorum. Rubinorum. Granatorum. Sapphyrorum. & c To-
pafii, praeparacorum.

anajij.

Coriandri pra-parati aceto. Cortic. rad. Pentaphylli- Tormentilia;. Coralhorum
alborum prxparatorum. Ligni aloës praefantis. Granorum Kejmnes. Spodii prpara-
ti. itad. Diptami. Sem. citri mundati. Rofarum rubrarum ab unguibus purgatanyn.
Rad. GaryophyllatJB odoratae. Summitatum Scordii. Caryophyll^{or} y^m f^{emin} i^s Acc-
•ttBfs^ntfhdatae. Portulacac. Horum Bugloifx. Violarfilm. Rafur<f|<|> iX^S. Sem- Endivix.
Maifoanitarum prseparatarum. Cornu cervi citra uftionem q^r fiiⁱⁱ: "Santali Rub.

Ajbf Citriini. Radicum Scorzonera: Carlinae/Ollis^ coBif^ervi, & Vinceto-
ana⁵ j. f:

• Caphurx. Ambrargircae, & Mofci Orientalis ana B 8. Bradcarum aur. num. xxx.

• Syrupi defuoco Gtriorum aut Liinoniorum, ^ i ^ L J j W t ^ ^ , Conf* < aio _

H^ctempore^ftaus^afemientatione^u^mcnfoTpa^e^atur/yru^r^criptj

Vnciarum trium aut circiter augmentum requirit, & vitre vafe adfervatur, ci trahatur aut ullam corruptelam.

Atque h#c Officinas artificii ad habilitatem idoneam transferuntur^quae frequuntur? natura: ipfius induftria commoditatem fere acquirunt. Obfervatu enim non indignuflb quod à Rufci# Imperatore l^iidam, ante annos forte centum, dens Elephanti mulcis Alcis coriis circumvolutus, & confutus, terras gremio commiffiis eft > cups tandem copia (cafuitaferente) huicImperatorifadadicitur; quifimdamina#diuminReg^{ia} fua jaciens Thefauro fe bead credebat, cumerueretur: multijugis autem coriis hic/o- lutus Thefaurus, dentem aperuit librarum forte quadraginsa; cujus offca prius & C quast lapidea(qualis dentium eft) fiibftantia,tota ferme converfa erat in medullas compagem faxorum margaenon abfxmitem, dentibus friabilem, atcjue manu folubilem > denique in Bezoartici lapidis fubftantiam Medicinae aptam.Q^uibus gavifus Imperator,&: pofie- ritati eodem munere profpedum volens, novum ejufdemrei experimentum concu- torio fado fumere ftatuit. Accedit &: hoc, quod inBoruffia in fummis cerevifiarii ^" bus cornu cervinumfuitreptum, cujus, ob continuum quinquaginta circiter annis vapidi halitus a^latum, cornea durities in mollem & pulpofam verfa erat. Ira expe- riundi& Medicine dotes inveftigandi anfam cafis pr^ebuit; etfi non temper lubrica forsfeinterponit^oftquamNatur^potentialimitibusnullis circumfcripta ,in p^ - ficiundis miraculis nunquam ignavefcit. Scd hxc Nature effeda, multo ad maturan- dum tempore opus habentia, arris adminiculo vclut psecocia reddi queunt, ii legⁱ- timaadminiftratione opus infituitur. Qjipd fequenti exemplo documenturn invc^ nit, quo offa, cornua, dentes, triumfeptimanarum fpatio in aliam fubftantiam vert* poffe declaratur. Modus autem accelerradae praeparationis, fequentium digeftu ap* paret. Offa enim > Cornua, Dentes, Cranium, fcilicet Humanum, Lapides è pifici⁵ PhocseautManaticapitibuSj&cBalense infrumentum auditus, lapidex profus du- ritiei, quod a forma Anatomis Concha apte dicitur; ea, inquam, caput Alembic filis xnds confringere debent, ut firmiter inhxreant. In Vcficam vero fubjedami^ duntur Car diaca, velut Meliffa, Mentha, quadibet denique herbas, &c flores aut lig^a odoratasqua^uftamaqux multitudinem nadaea cautione locari debent, ne Alen^l* ci interiorem partem ebulliando contingant. Ignis vero continuo alimento fovendu^ eft, ut in opere hoc nullo morx interpofitu perpetuari poffit, Ita totum tranflation^ in aliam fubftantiam negotium trium hebdomadarum^fpatio abfolvitun & ^^f^ duritiem contumaciareddebantur, in teneram compagem tranfveda cernuntur. Cu- jus fecreti tantahadenus majestas fuit, ut participes futuri juramentofo obfting^{er} coadi fint, nunquam illorum opera myfterii arcana in lucem Ventura.

Ledorcm diutius detinere non fert animus, cum quaecumque curiofo naturahu^ rerum indagatori non minus ac Medico Theofico & Pradico fufficere valent, P.^r 0^ aribus meis obtulerim&profperempcr quaflibet Cocci Maldiv. in morbis cxW^ tiones aut praebia (ut cum Fefto loquar) evenire animadverferim,dotes illius nonf^{olu} efficaccs admodum, fed etiam tutas, admirabiles incredibileque celebrantur. QE^{ar} vera cum gloria pra^dicare nondubito, Antiftitem Alexipharmacorum Coccu© j?^ ftrum effe,experimentis indubitatis non fallacem.QjLiacc ftentorea voce ex veritatis i^ geftu deprompta amecum dicantur, nemo confternato animo effe debet, ^^ P¹ 1^ vocomterriculamentaexhorrefcerefbient,poftquamfacilis ad fidem accetiTus inr^ cuncti patefcit.Iure autem merito,dixerimCocci,noftri maris accolse &: velut novico^o ni,acccffu,rei medicamentarix pomocriaimmenfiimdilatata ornatus fplendere<< ipfium fi de Ephemero Infedo affirmem, nulla veritati laniena inferetur:' Etfi ob vtn pervicaciam minus tuta illius adminiftratio eft, in morbis praefertim & C txdiis^{Staccuro} infernis, in quibus fummacautcla,magisut deferatur, quam utapplicetur,opus^ Nam inextefni^d explorationem non adeo intutaexperimentaofferuntur.Se" -pbe inerusnoftcrjin>,li/ftldiariumtraflsferri debet, poftquampendens laboris no^> lium eit,Cocco n^iialia fua & lufticum diem ftatucre. Quod ferotino quidem ^ aggredci caatendo,^^ /;on contemnenda ratione impulfus: Quippe levicula^{nomini} plicatione operis frontifpicium obfidere non volui,dum majoris momenti res fe cala noftroingercrent, i^uibusMedicus&cNatureindagator folers, non g^mmatit aut locutuljius ofcita%v.^%>^Os fuos experiri poffet. Palma Coccifeia^{ndiCa} fiut Vetc.ibus nota.yi^catarc^iflimus S*tm*fim quirationes affcrt.Pag. 13^{z x}.

citationum Plinianarum. Indi Nucem Indicam vulgarem *CarS&c* fubinde *Coceihne & coc* Vocant; quod nomen Lufitani syllabxaugmento bcarunt. Hi/panico enim flexu Cocco eam indigitant. Sed ne quationis ex pers appcllatio est; quippe ideo h'uc f'icliui nomen hoc dederunt, quod tria foraminum vestigia in f'immittate perpetuo montamento confervat, quibus Cercopithecia ut f'amilis animalis faciem repr'efentat, qua: oculorum cavis acque oris rotunditate diftingui folet. Quod ipsum Garcia ad fructu te roboratur, qui hac Etymologic ratione commentum suum defendit. Minus firmum vtro est idco Nuci vulgari, Cocco, no'men datum esse, quod Simia talis f'ini vocem gutturis applicatione, praecipue irritata ^promere folet. Si enim ne ipfa quidem Simia ob hanc vocis articulationem Coccus nuncupatur, iniquius in fructu "him, qui foraminum modo vestigiis Simia: aflimilatur, onomatopoeia \xxc transferet un fed quid diutius quam par est, circa hanc levitatem diftringimur? postquam ex Grarcorum armario veranominis ratio derivari potest. *KΘXX@** enim illis non omne granum, led rotundum autoviforma effigiatum denotare iblet. Et f'ic *K^int. Nebricenjis in ViQtiomrio suo* Latino-Hiipanico am f'imat, generali f'ignificatu granum ita describi. Qui vir Grsecaxum literarum cum Latii f'ecretis experientiflimus fuit, unico in f'idem vocando Iuvenale, cujus Satyras commentariis suis olim illustriores reddidit. Q'ijp verborum complexu definiri potest, Cocci nomen ex Graxorum abundantia ad Larinorum penuriam derivatum esse. Aquitani *Cocco delyou, on elcrovello*, ovi putamen aur corticem *Sc Cocco ingrano, excremcntum illud Illicis bacciferx, granum inferiorum, vdnxav Qcttpix Sv*, vermiculis etiamnum pra:gnans, vocitant. *KcxaAo** Nuclei Pini indigitantur. Ricini grana ^{A.} ^{d i} ^P ^r ^G ^r ^c ⁱ ^s ^q ^u ^o ^d ^b ⁱ ^l ^e ^m ^H ^b ⁱ ⁿ ^d ⁱ ^g ⁱ ^t ^a ⁿ ^t ^u ^r. Ricini dicuntur Grxcis, quod bilem evacuent. Hebrxorum *Coac*, quasi *Cac*, Goccum d'ncocat, referente *Gnicch Ardino* in Harmonia Etymologica sua. *Care* fructus seu Coccus infularibus *Maid*, est nuncupatus; quid *Tavar* %nificet, ignoratur. Si no' f'ra *Nux Medica Tawcarem Tam Arctre* mutari possit, Coecorum palmam denotaret per excellentiam, unus literal mutatione. Coecorum arbor, ut & Daaylorum, Palma; denominationem habent, ut Principes inter congeneres: Palma a^tem quasi Parilema a pariendo nuncupatur, *Varroneteste, & Carolo Stephano*, in *Vincto f'uo*, pag. j. Gemma f'p^A^ec Botanicis autoribus oculum & germen significat, translatione i Lapillis pretiaas. Germen interim dupliciter accipitur; primo ut Gemma quae folubilis e' carne Nucis eximi potest, quam *Pyrard Gallice Vtmande*, totam nempe medullam vocitat; secundo ut apex Palmar vulgaris. Garcias Indos dicit Palmarum germinibus vesci, quorum collectio praecipue fit, cum caeduntur arbores ad xdificia fabricanda, uc cfuifint. Expetuntur & Daclyliferarum a Formicis, teste *Plinio*, cum jadura arboris, quia non ferunt decacuminationem r'gratioral ongefunt palato, quam aut Caftanece molles, authumiles Palma?, quas vulgo *Vl>ll<*, Itali *Cefaglioni* vocant. Quo etiam vetustior est Palma, co tenerius & delicatius germen producit; ate ofublato perit Palma. Hinc fit, ut qui hujusmodi germen edit, non immerito Palmam vorare dicatur. Datur, teste *Pyrardo*, f'pecies quaedam Palmx seu Nucis Indict plaster vulgarem; cujus primitivus frudus, ad inf'ra Pomi no' f'ratris, tota substantia edulis, teneritate & f'iiavitate acceptiflimus; verum inventu rarior & quanro antecellit vulgarem primis incrementenibus, tanto, ubi maturitate confequitur, d'terior & ineptior uf'ib'is. *Molk Cca*, r'jcfententia i? <f//<, molliore ac teneriore carne frudus dicitur, aut Malum cum primum fugax, quale *Perficum dk. Gc/hcnu* Nucem Molluscam inter Iuglandes ponit qua^ molliore est putamine; quod Amygdalis quibusdam etiam familiare, cum ex leniflima digitorum compressione frangantur. Et quando quidem hxc f'ola *Pyrardi* inter Indicas Nuces putamen ipsum molle & vescum habet, mini in *Lc Scico* Botanico meo bilineui necdum evulgato *Mollufe** cognominatur: c contra *Moracia, Moracilla*, vulgaris Indica *Nux*, propter durum putamen, a frangendi mora. Palmarum quorquot sunt f'pecies, cxhilarantur flore; f'ccus ac trifles arbores, qux fine eodem annorum gaudia non f'enti^nt, *Fl@sy* vulgaris luteo fulget colore, magnitudine fruau **q%4isi'Q. uid* autem de *Maldivenfls Medica*: flore dicendum fit, adhuc f'ub Iudice lis est, posth'ua'm milli plantam & f'lorelli yidifre contigit. Impellor f'ubinde ab amicis, ut *Mald. irai^m f'pe^es* aliquot program J quia fama percrcbuit, apud plurimos No' f'rates, qui in India? diversis locis vixierunt, dari varietatem aliquam Coecorum, eo/que *Maldivenf'um* titulo, forte ob effeaa aut faciem; h'eari volunt. Ego, ut verum f'cte^a^ai Covi, ne^e'in m'nefo meo coacervavi fructus: us Palmarum aut Coecorum ^; ^K^, ^r <t c f'q T^i quinos

IGVLIELMI PISONIS MANTISSA AROMATICA.

autfenos ; quos tamen minus MaldivenG conferrc , quam Murcm Elcplianto cbe-
rare licet: quorum dcfcRIPTIONESpræfentis laboris non effe volui. Exempli gratia, f
geratii&mi *Maibwli* Cucio-phora, necnon altcrius Palmae fruſfcus, vcre baedfeta-
advocandinon funt; quorum amborum fepluriumpræconiaciin iconibus mecufl
Ipero.) non moriturafiinr. Neque inconcinne ad Palmarum claffem referendus fruſ-
<juan *tabells exprimit Clantiinms / . ie Loei, duriffitno Sc lignofq putamimc, quo do**
Nucsccontincntur, mole pugni uniusj nee non alter, *Totecke'diStus*, cujus idem ac-
curatiflimum de/cRIPTIONEM profert: Hujus autem frudus inregri vicenis nucibus pra-
gnantisiconemfûmexhibiturus, fiDeus vitamprotrahat. *Thajihrajfivcio, fUnii, <^jbi-*
nzennd, Serapimû, ram Medicorum, quara Hiftoriographorum, atque etiam Neotc-
ricorumfcntentiisadamuflm perpenlis, &ipfiifimarerumindaginefcrvata, penfm
meumcumbonoDeo abfolvcre eonor. Interim Paeonio Medicamento noſtro Mald-
vico, maximopere utiliflimo, fuavifluno, imo manui quafiDei operantis *tuiè, (itò,j»'*
cmnie > htis& Ciumpso viibus opinor.

F I N I S.

INDEX

I N D E X

RERVM ET VERBORVM

In Hiftoria Nat. Ind. Orientalis Notabilium.

A.		<i>CardmboUsfruttus.</i>	101	F.	
<i>A. Baia.</i>	5°	<i>Carand'ufrudus.</i>	116	<i>Fehresingenere.</i>	29
<i>A. abne Alpinu.</i>	136	<i>Cardtmomum minus.</i>	" 7	<i>Febresfamiliares.</i>	j o
<i>A. abne arbor.</i>	193	<i>— Ma jus.</i>	177	<i>Fl«x«S ^lyi hepaticus*.</i>	20
<i>A. abne arbor.</i>	114	<i>Caryophyllum vulgare.</i>	179	<i>Eocky-fockj plant a.</i>	123
<i>A. abne arbor.</i>	186	<i>Caryophyllumficatum.</i>	166	Forwwrf.	5 6
<i>A. abne arbor.</i>	186	<i>Caffu & CanelU differentia.</i>	169	<i>Fraxims.</i>	104
<i>Wote arbor.</i>	i>S>	<i>Cajfia Caryophyllatd.</i>	171	<i>Fruttus lavanis familiare\$.</i>	11
<i>A. abne arbor.</i>	101	<i>— Natalefolium.</i>	5	<i>Frutexincognitus.</i>	147
<i>iër matutinus.</i>	4	<i>Cdufdfrequens morborum.</i>	53	G. J	
<i>iëiistempertescalda&humKia.</i>	?	<i>Cayman.</i>	85	G. Alanga.	191
<i>ftVtf infalubritas.</i>	4	<i>Celebes Infula.</i>	6	<i>Gecco Animal.</i>	57
<i>fijiatis & hyemis differentia.</i>	4	<i>Cervi.</i>	167	<i>Gemma Nucis Maldivia*.</i>	217
<i>fEJlatis tritium pluviofum.</i>	7	<i>feylon Infula.</i>	58	<i>Gentianella.</i>	154
<i>ilburnus.</i>	141	<i>Chamdeon.</i>	140	<i>Gingiber alias Gingibil mas.</i>	189
<i>ilkanne.</i>	149	<i>Champidacafruttus.</i>	200	<i>— _ Fcemind.</i>	190
<i>Alkekengi fruttus.</i>	77	<i>Champacca flos.</i>	196	<i>Goffampinus Plinii.</i>	105
<i>impbisbena Serpens.</i>	7*	<i>chilli.</i>	21	<i>Gramen cruciatum*.</i>	148
<i>tnanas fruttus.</i>	7	<i>Chocolata.</i>	144	<i>Guanambams fruttus.</i>	155
<i>ingutlla.</i>	4	<i>Cholera worbtu.</i>	201	<i>— Africanus.</i>	156
<i>inguillarum ufusufpeHus.</i>	8	<i>Colocaffiaplanta.</i>	75	<i>Guziane terra fertilitud*</i>	171 > & 172
<i>inini twpou non mfi duofunt*</i>	8	<i>Compoftito Chocoldr*.</i>	76	<i>GuttGemou.</i>	155
<i>inive wofpe qax * iijfdibeAl*</i>	19	<i>Conger*.</i>	97	H.	
<i>Yrac fottu quaus.</i>	9	<i>Conger monftrofus*.</i>	45	H Alicacabus.	149
<i>Arbor spinofa.</i>	85	<i>Conifer a arbor*.</i>	121	<i>Hepatis Apoftemd.</i>	z\$
<i>Argenuifyln\$caitiimU.</i>	9	<i>Co quo.</i>	62	<i>Herpes.</i>	5 2
<i>Iromatum ufus.</i>	184,8:185	<i>Cornti Aids plant d*.</i>	64	<i>Hirundo aquatic a.</i>	7 8
<i>runAo Mamba.</i>	185	<i>Corvus.</i>	63	<i>Holli liquor.</i>	200
<i>Rotting.</i>	188	<i>Corpus Cornutus.</i>	33	<i>Ilolothuria.</i>	9 , & 80
<i>kfelluspifcis.</i>	77	<i>Coturnix.</i>	51	<i>Hydropis frequentia*.</i>	24
<i>kjffatidafiveAltitlh</i>	41	<i>Comap five Impetigo.</i>	55	<i>— Curatio.</i>	25 54
B.		<i>Cranium Rbimcerotis.</i>	20	I.	
<i>Urophia.</i>	20	<i>Crocodilus.</i>	116	I Aaca fruttus.	118
<i>Iuu marina falubritas.</i>	4	<i>Croci extratti Uus*.</i>	145	<i>Iambos arbor.</i>	191
<i>Iuyi wofpe qax falubritas.</i>	5	<i>Curcuma.</i>	134	<i>langonwplanta.</i>	in
<i>Iuyi wofpe qax falubritas.</i>	5	<i>Cynard.</i>	74	<i>— Altera.</i>	113
C.		<i>Cyperus.</i>	74	<i>Ican-bandapifcis*.</i>	7 9
<i>Baby-wofpe qax falubritas.</i>	6t	<i>Cyprinusfaxatilis.</i>	4	<i>lean-fe tang pifcis.</i>	25
<i>Baculus Arundo.</i>	173	D.		<i>Inflammatio & curatio</i>	& 23
<i>Bayda Infula.</i>	91	D Elpbinus.	7*	L.	
<i>Wielebeiba.</i>	16	<i>Diferatio de morbis Ende-</i>	4°	<i>L. Aacte Gecco dicit.</i>	57
<i>Beribery, feriesparafyfi-</i>	17	<i>miis.</i>	113	<i>— Leguanditta*.</i>	5^
<i>— Curatio.</i>	146	<i>Doulontasfrutex.</i>	7^	<i>— Fulaw.</i>	J9
<i>letonicafruticefcem.</i>	133	<i>DnwferfW.</i>	118	<i>— Smpw...</i>	60
<i>tolling bmg.</i>	133	<i>Dur tones fruttus*.</i>	19	<i>zada cbiliplatita.</i>	13?
<i>Bongo dicit.</i>	173	<i>Dyfterid.</i>	19	<i>Lamia ifcu^r</i>	
<i>Borealis populi piperitica.</i>	5	E.		<i>Lancej.</i>	
<i>Bryonia.</i>	108	E^ W /kvi^	7 1		
C.		<i>Empyema.</i>	*8		
<i>Cacafpacerarbor. I 9 7 > 8c</i>	198	<i>Ew w veterum circd aromdU.xG 3.</i>	114		
<i>Cacae fructus.</i>	74	<i>E/r^.</i>	13		
<i>Caldppyu.</i>	31	<i>E^^ira^^y^.</i>	13		
<i>CeritM In Indiis+</i>	43	<i>Extracmus Gulle genou.</i>	13		
<i>Calomphid.</i>	43				

INDEX RERVM ET VERBORVM.

Lauras. 99
 Legumina* 135
 Ligufirum. 342
 — Alter urn 145
 L'upinus. 159
 Lyjmaciifpecies. 92
 Ljciutnfeu Cate.

M.

M Acandon. 97
 Macer Veterum. 175
 Macis. 175
 Maiuum. 199
 MalaCydonia. 98
 Maldiv'u Nux. 203
 Mangamfrtdus. 116
 Mangifera arbor. 94, & 95
 Mangofanfruchis* 115
 MecaxQcbil. 200
 Melonifera at for. 92
 Milium Solis. 152
 Molangafive Viper. 180
 Moluccenfes injüU. 177
 Molyjlos. 141
 Montes ignivomi. 85
 Mag;/. 7
 Mnrtna. 7
 Mjrobis...

N.

NaturtniractiU.
 Naxridis pifcs.
 Naxri bimndum.
 Nimbo.
 Nix in Garciam tb Orto de
 : fctida.
 De Opio.
 D^ Gummi Benzoin.
 De Lacta.
 De Tutia.
 De ligno alois.
 D^ Santalo*
 De Mact.
 De Vipere*
 De Nace Cofus.
 De Naxid.
 De Coffe.
 De Ligno Colubinar.
 De Ligno Brcakaw.
 De Lapide poffina.
 De Arborescenti.
 Naxid...
 Naxid...
 Naxid...

O.
 O lifer vaiio De Spafmo. 35
 —DeVhthifico. 35
 — De Dyfenteria. 36
 —DeEmpyematko* 36
 — De Craniiftrattara. 36
 — De Chronkis morbis. 37
 — De Venæ Cavæ adipe repleta. 37
 — De JIpoftemate Hepatk* 38
 —Detyulnere Capitis. j8
 — De Catarrho Sujfocante. 38
 —De Vainer e Vector is. 39
 —De Diffteria Epidemic a* 39
 —De Fe&re ardenti. 40
 Obfiruatio Hepatis. z*
 OlertUvana. 12.
 Onocrotalus. <>7, & 68
 O ^ ^ ufufufpeclus. 7 > 3^
 Ofiracodtrna. 84
 q/?mi. 83
 Ocularis Ocularis. bous jilveftris. 84

P.

P.
 P^ P^ Metfiru 173
 Taliurus Aegiptius. i76
 Tajiuro. in
 Tjpaio. 97
 VapuUrubentes. 32
 Varis arbor. 49
 Vdpnaca marina* 63
 Vavones* 117
 Vbafcolusquddratus* 182
 Timpilmfive iHpethngmn. 122
 Vhlyitidis fpecies. 180
 Viper'Aromatkummaf. 181
 — f...
 — Al...
 *... Canara. 182
 Vifccs marin. 6
 —Thuviatiles. 7
 — T^w. 7
 Pifciculus cornutus. 79
 Vlantago Aquatic*. 129
 Telpodium. 95
 Potus comp^ftus. 8
 Potus comp^ftus. 9
 Potus comp^ftus. 19
 Potus comp^ftus. 7
 Potus comp^ftus. 18
 Potus comp^ftus. 15
 Potus comp^ftus. 10
 Potus comp^ftus. 107
 Potus comp^ftus. 109
 Potus comp^ftus. 109
 Potus comp^ftus. 109

Q.

Q.
 Q. K.
 Rampoftanfructus. 49
 Raphanus* 109
 Rhinoceros. 176
 Rbmboides pifcis. 128

Ricinus* 1
 Rofa< 1
 S.
 S>Iwr. 185, & i55, & i59
 Sago placenta. 1
 Sagner potus* 3
 SATPW arbor efcent* 10
 Sambucus. 10
 Sanguinis mijfw qudlis* 1
 Scabiofa. 15
 Scarabdi. 5
 Scarpifcis. 7
 Stdoptiüdra. 5
 Scorpo. 1
 Secamone Alpini. 13
 Sedum arbore^enu* 124 & 125
 Sentient herba. 124
 Sepia. 7
 Serpentes ingenere* 7
 Simberplanta. 7
 Siritipinang. 7
 Solanifpecies. 1
 Somnusmeridianus. 1
 Sorbifpmes. 1
 Spafmus'poptdarh. 1
 Spinofaplanta. 1
 Squatua. 1
 Sturnus* 1

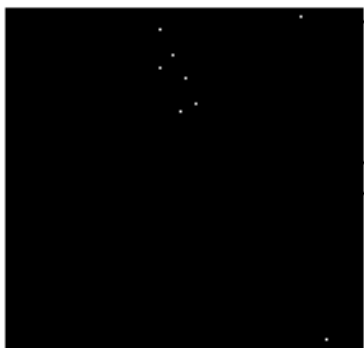
T.

T.
 Tamarindu 185, & 186, & 187
 Tamarindu 10
 Telebiuw. 13
 Tenefmus. 8
 teftidofquamata* 8
 The five Tcbia. 87, 8c 88, & 89
 Tig w. 5^
 TMCa marina. 195
 Tlaolli. 200
 Tlixochitl. 3
 Tophi Endemii* 3
 Tovatpotus. 3

V.

V.
 VaynilUs. 10
 Venenimi 10
 Venenimi 10
 Vfwnica. 6
 Vfpertiliomonftofius* 10
 ViniHi... 100
 Vllirefma. 100
 X... 100

v BOOK CARD
Indian Botanic Garden Library
BOTANICAL SURVEY OF INDIA

Call No./?j&_£.....Ace. No.&Of^{o'}J.Q.....

Author.....Picotia, G.....

Title.....Indiae uterinorum Menstruali
et medica.

Name of Borrower/Code No.	Date of Issue	Date of Return
6		

INDIAN BOTANIC GARDEN LIBRARY
BOTANICAL SURVEY OF INDIA

